

ANDREÆ

A L C I A T I .

V. C. EMBLEMATA

Cum Claudij Minois ad easdem
Commentariis & Notis
Posterioribus.

*Quibus Emblematum omnium
aperta origine, mens auctoris
explicatur, & obscura omnia
dubiaque illustrantur.*

LUGDVNI
APVD HÆRED.
CVLIELMI
ROVILLII.

M. DC.

CLAVD. MINOS

IURISC. LECTORI, S.

Q UOD solet iis liberis contingere, qui extra nuptias nati non sic audenter patrem ciere possunt, ne pudorē eius onerent, si tamen ea sint indole & iis moribus ut non indigni suorum conditione videantur, postmodum à patre vel agnoscuntur, vel adoptionis iure aliquo eos librorum in numerum aggregant, nec naturales modo, sed & legitimi aut certè ciuiles appellantur: Idem de meo hoc qualicumque libello non temerè dixerim, quem cum primis meę pubertatis annis inchoassem, & ex amicorum arbitratu edi essem passus, volitare ita sæpe per manus hominum cœpit, & famam nescio quam auctori suo ac parenti quærere, ut iam septies vel eo plus Antuerpię primum apud Christophorum Plantinum nobilem Typographum, tum Lutetię cusus ac recusatus, & aliquoties per me illustratus, nondum tamen suis omnibus numeris absolutus (quod non nisi homini otio abundanti licuit) si non placere omnino saltem non displicere primum visus sit, nec alio sanè nomine quam quod eruditis viris non planè improbaretur. Sic itaque tandem ex communis famę calculis me eo pellexit ac flexit, ut se agnoscerem haberemq; librorum iure ac numero, quasi qui paterno nomine se non prorsus indignum præstaret. In quo tamen ne me communis decipiat φιλαυτία, velim ex fide bona hoc

temperamentum & quasi cautionem adiici vt quan-
diu studiosis literarum proderit habeatur pro meo,
meisque in sacris maneat : sin autem vilitate sua vel
(quod ita dixerim) inertia videbitur ad piper vel scō-
bros amandandus , aut conquiescat aut lateat, vel
quod de suo Aiace olim Cæsar Augustus sub spongia
hereat, ne quid hac mea scriptione horis studiosorum
melioribus præiudicium afferatur. Licet enim, si con-
sultis credimus quod noceat nemini & aliis profit, fa-
cilè condonandum videatur si quid tamen vel incu-
ria vel humana parum cauit natura hac vel superio-
ribus editionibus , quas ego quidē polire melius non-
dum contigit aliis atque aliis negotiis auocatus, spero
me breui nouam & postremam editionem adornatu-
rum cum multis fortèque non pœnitendis accessio-
nibus quas ad vmbilicum penè iam perduxissem , si
vacui temporis vsura paulo benignior mihi permessa
esset. Cuius rei fidem sum tibi propediem facturus
Lector, si modo ea quam non semel pro tuo candore
sum expertus tua æquanimitas mihi, ad perficiendum
quod incepi augeat industriam. Vale.

VIRI

VIRI DOCTISS.

NICOLAI GVLONII LITERARVM

GRÆCARVM LVTETIÆ PROFES-

foris Regij, de his in Alciati Emble-

mata commentariis.

Εὐνέωρ ὁ μεγάλου Διὸς ἦν Μίνως ὀαρίτης,
Τῆς κρῆσου βασιλεὺς, ὡς περ Ὀμηρὸς ἔφη,
Τοῦ παρὰ κρηὶ μῆτιν δεδαῶς κρηὶ ἐπίφρονα βουλῆν,
Ἀρχομένοισι δόσις Κρησίου ἔθηκε νόμος.
Τὸν δ' ἠμὸν Μίνω μοῦσαι δρέψαντο, κρηὶ αὐταῖ
Δῶκαν ἰοὶ δάφνης ἱερὸν ὄζον ἔδειν,
Ἐκ δὲ πῖν κρήνης ἐλιώνιδ' ἐνδεον ὕδωρ,
Τοῦ δὲ λορεσάμην μοῖραν ἄειρε δειῶν.
Οὐνεκα ῥητήρων εἶτ' ἐνδυμήματα φαίνει,
Ἐν χρυσεῖον σῶματ' ἐνάματα λαμπρὰ ῥέει.
Ἐἴτε παλαιότερων ὑπομνήματα φθέγγεται ἀνδρῶν,
Οὐ νέεσθ' ἀλλὰ νόεσθ' ὑπεραλέεσθ' φρονέει.
Ἐἴτε σαφηνίζει κρυφίω ἀνύγματα μύθων,
Μάντις ἀληθείης Διδίποδ' ἐκράτει.
Αἱ δὲ παρεμβολαὶ Ἀλφιατῶ εἰς δαίδαλα ἔργα,
Ἀτρεΐεως τ' ἐμὸν μαρτυροῦσι λῆγον.

Ὀδυσ. 7.

D. GVLONII EPIGRAMMA LATI-
NIS EXPRESSVM NUMERIS.

TER ternos Iouis auditor rex Gnoſſius annos,
Meonida ut cecinit Muſa verenda, fuit:
A quo conſilium, ſacros mentisq; reſſus
Percipiens, leges Creibus ille tulit.
At noſtrum Muſa Minoem aluere benigna,
Cuius Apollinea tempora fronde tegunt.
Dantq; Heliconiadum ſacros haurire liquores,
Inde ſatur retulit munera leta Deum.
Oratorum igitur ſiue enthymemata torquet,
Aureus ex ſacro deſluit ore lepos:
Seu reſerat nobis veterum monimenta virorum,
Mens cana illius nil puerile ſapit:
Siue etiam abſtruſas res proſum enigmata pandat,
Oedipodem vates veridicus ſuperat.
Explanata quidem Alciati haec Emblemata, paſſim
Teſtantur me nunc omnia vera loqui.

Vertebat P. Pinellus Vindocinensis.

Stephani

Stephani Pasquier, in supremo Senatu
Parisiensi Patroni.

*QVÆSITOR Minos urnam mouet. hoc tibi, Claudi,
Emblema in prima fronte notato libri.*

*Atque hic augusta sedeat sub imagine Minos,
Omnia qui iusto temperet imperio.*

Hoc autem cur te sortiri schema velimus,

Si petis, in promptu plurima causa subest.

Nam si Lethæo reuocas Emblemata ab Orco,

Alciatum campis reddis & Elysiis:

Si veterum laudas laudanda, errata repurgas,

Pro merito tribuens præmia cuique suo,

An tu non isto es Minos Emblemate dignus,

Qui cum Minois nomine, nomen habes?

Germani Andeberti, Aurelij Indiçt. Reg. Præsidis.

An tibi, an Alciato plus, Minos doctè, pararis

Nominis & fame, qui neget ambiguum?

Sic enigma facis, nodosa Emblemata soluens:

Vis solum hoc? tu te vincis, & Alciatum.

Nicolai Quaterfolidi præfecturæ Columen-
riensis Vicelegati.

TE semel ut vidi, facilem doctumque repente

Agnoui, verbis mellifluumque tuis.

Vt vidi, haud deceptus ego, neque me abstulit error,

Nam bene conueniens tu tibi nomen habes.

Nimirum (ignoscant Charites, Musæque politæ,

Et, si quid peccem, parcat Apollo mihi.)

Nominis hoc anagramma tui & cognominis ère est,

OANIMVS DVLCIS, quæ tua scripta probant.

CLAVD. MINOS DIVIONENSIS.

LECTORI STUDIOSO
ET CANDIDO.

ROTOGENEM pictorem sua aetate no-
bilem, tam improbo fuisse studio, tamque in-
defessa pingendi cura diligentiaque memo-
ria proditum est, ut Apelli parem in omni-
bus futurum dicerent, si manum de tabula
tollere potuisset: adeo utile in omni vita humana instituto
vulgatum illud, $\mu\eta\delta\epsilon\upsilon\ \alpha\gamma\alpha\upsilon$, ut Isocratea in compositione
cura diligentior à plerisque reprehendatur. Quod ideo à me
dictum volo, amice Lector, ut planum tibi faciam, quis meae
commentationis in hac Emblemata modus à me sit adhi-
bitus: in quo nimirum è multis quae facile cogere citra nego-
tium poteram, ea duntaxat in suos locos contuli, quae ad rem
praesentem magis accommodata viderentur. In quo malui,
brevius omnia persequi, & leviter attingere, quae nemini
esse ignota suspicabar, quam quasi $\rho\alpha\ \tau\omega\delta\epsilon\upsilon$, perque locos
communes identidem exspatiari. Sed ne te pluribus morer, non
erit alienum, si re ab uno ducta, quod aiunt, huius meae lucu-
brationis consilium explicem, ut eadem via compertum ha-
beas, quid quantumque in literis contenderim, quosque
labores haecenus incredibili facultatum penè omnium ino-
pia laborans in ipsis pueritiae meae rudimentis sum per-
pessus. Quo tempore cum sperarem me liberatum in dif-
ficultatibus, & penè dicam, miseris, quibus exerceri &
interdum obrui pupillus solet, omni parentum ope desti-
tutus, manendum quasi aliqua in vigilia mihi statuebam,
neque

neque animum ita deieciēbam, ut à liberalium artiū studio penitus auocaret: tamen si neque fortuna, neque alia melior occasio hunc mihi fructum, quē Dei beneficio videor cōsecutus, haud quaquā polliceri videretur. Nam me (anno etatis duodecimo) per septennium fermē ad inferiores relegatum scholās, & nodis, quibus me expedire non nisi serō admodum potui, detentum constrinxit inimica & certē molesta sortis conditio, quae studia mea nescio quo veterno quasi sopita & fermē extincta reddidit. Quibus tamen in arūnis sic animus occalluit, ut septem anni citius elapsi sint, quā meum me oīū tam malē collocasse senserim. Quae quanquā vera sint, tamen cū exantlatos à me labores in memoriam reuoco, & cerē quod summo & prae potenti Deo immortales habeā gratias, qui me hoc veluti gyro includi primum voluerit: atque me, quanquam ea aetate nimium rudem, nec dum satis cōfirmatum, prouinciam suscipere concessit, ad quā partim etatis imbecillitate, partim etiā ingenioli modulo ac captu omnino erā ineptus. Postquam enim linguae Latinae & Graecae, Mathematicarū & Philosophiae peripateticae rudimenta delibasse, earumque disciplinarum cognitionem aliquam cerē medio-crē percepissem in palestra viri literatissimi L. Baezae, Hispani hominis (cuius in Logicis & Arithmeticis cōmentationes in lucem editae à doctis commendantur) opportunitatem aliquā sum nactus ea omnia recoquendi sedulius, quae per triennium & eò plus in Philosophico stadio primum hauserā. In quo quidem diuturna cerē, parumque utili meditatione retexendo, herendū mihi diutius fuit quā unquā cogitassem, ut quasi scopulum Sisyphium toto fermē septennio effractis penē viribus voluerem. Quae tamen à me dicta, nolim à quoquā sic accipi, ac si quas in studiis ærumnas pertuli, tam moleste ferre debeam: nihil enim est quod tanti faciam labores nescio quos, aut spōtaneas illas molestias, quae studiosos comitari solent: quanquā tamē (ut id ingenuē ac liberē) dubius sim

an ratione aliqua conqueri mihi liceat, quod fortunam non
tam inquam habuerim, quam ingenium inani admodum &
rusticano quodam pudore prepeditum. Dei enim optimi maxi-
mi beneficio (cuius munere ac dono sum id quod sum) recreari
paululum occepit ingenij mei languor: & ita hucusque perue-
ni, ut nunquam me poenituerit tantillis laboribus adeptum
studiorum fructus uberiores quam unquam cogitassem: non
quod ingenio me valere iactem (quod in me quam sit exiguum,
plane sentio) sed quod mihi nasci contingerit tempore feliciore,
quo inciderim in preceptorem cordatissimum, multiplici re-
rum cognitione locupletem, & quod in maximis duco, cui meum
studium probari haud dubie perciperem. Ex eo itaque cum ex-
cessi, quantum in me fuit, bonorum auctorum Graecorum Latini-
corumque pomceria libero, & quieto animo peruolutavi, erat
enim mihi otij satis: bibliothecas virorum aliquot eruditorum
adij, quantum mihi concessum fuit, & eruditiones alicuius co-
paranda instrumenta quamplurima perquisivi, eaque avidem
arripui, quasi diuturnam suam explere cupiens, ut ea mihi no-
ta essent, quorum postea usum aliquem, quanquam admodum
mediocrem sum diligentia & studio consecutus. In his itaque
cum mihi viderer aliquantulum implicatus, deque multis multa
consultarem, commodem incidit in manus meas Alciati liber
Emblematum, quem recens nobis Lugduno aduectum, & ali-
quor annis ante, Parisiis excusum, noueram a philologis omni-
bus non nimium commendari. Quem cum de manibus ferem
non deponerem, & multa in eo per obscura deprehenderem, in
quibus herebam diutius, & in multis nitendo sudans, quod
tunc quos vellem imprimis libros non haberem, sciscitabar ex
Leodegario Agathochithonio, Benedictino Diuionensi, homine
verem pio, & in Hebraea, Graeca, Latinaque lingua non medio-
criter versato, unde mihi omnes nodi & scrupi dissolui pos-
sent. Ille quidem de nonnullis me liberem admonuit, sed hoc ma-
ximem, ut fontem ipsum, si fieri posset, adirem, ex quo nimirum

Emblema quodque sumptum esse constaret: & Alciatiū Al-
ciato interprete, quoad eius maximè fieri posset, enarrarem: id
est, Alciati scripta alia, quòd id præstarem cōmodius, sedulo
& accuratè voluerē: utque ingenij vires periclitari paterer,
meque nihilo segnius exercerem, cū studia mihi alia gra-
uiora non suppeterēt, ipsa omnia Emblemata scholiis & cō-
mentariis illustrarem. Cuius viri consilio primū nō leuiter
inflammatus, primas lineas (quantum per atate certè te-
nellam & cōsiliij inopem licebat) ducere incepi: in quo primo
impetu satis mihi suum conscius, me non secus atque vrsinū
foetum incōditum planè & informem peperisse. Quòd enim
mihi hic auctōr impēsissimè placeret, eū summa perlegi aui-
ditate: cuius opes admirabiles ut accuratius & melius ape-
rirem mihi, alios plerosque qui ad hoc argumentū tam plau-
sibile facere videbātur, deuoravi: perque multas Philologia
areas locupletissimas summa cum voluptate exspatiatus ad
extremum id mihi lucrifeci, quod nūquam fuisset consecu-
tus, nisi animum ad hanc rerum explicandam difficultatem
applicuissem. Et quidē non potuit hic liber vel ob argumenti
splendorem varietatemque vel auctōris nomen clarissimum
apud omnes qui nō sunt alieni à Musarum amœniorū cho-
ro, non gratissimus esse: cuius lepores & concinnitatem eò
pluris facio, quò video maiorem cum voluptate utilitatē in
eo coniunctā, quàm aliis penè innumerabilibus qui quotidie
manibus teri consueuerūt. Quis igitur mihi iure succenseat,
aut paulo etiam iniquius frontem corruget, quòd aliquas ho-
ras in eo explanando collocarim? Non enim meā qualēcun-
que industriam & studium ab hoc genere scriptiois putavi
vquam alienum esse debere, quanquam non parū in eo esse
difficultatis agnoscerem, quæ nisi ab homine & otio & lite-
ris abundāte, vix solui posse videretur. Quod si quis, ut sunt
varia & iniqua ferè hominū iudicia, animo reputet cōmen-
tarium nullo labore à nobis absolutum, censeatque id operis
quibus

quibuslibet aut etiam Grammaticulis comitti non minus
quàm mihi potuisse, vehemèter errat. Quotus enim quisque
est (absit arrogantia dicto) qui vel Ethica disciplina aut phy-
siologia ignarus, ne dicam historia aut lingua Græca prorsus
in scium, qui unū aut alterum Emblemata pro dignitate enar-
rarit? At ut isthac missa faciam quis noster in eo explicādo
& illustrando libello conatus fuerit & industria, ut eruditos
non latnerit, ita imperitis non potest non esse per obscurum &
valde ignotum, qui non plus ea de re quàm cæci de colori-
bus iudicent. In quo si non ingenij dexteritas aliqua vel re-
rum peritia melior elucescat, certè diligentia quædam ob-
servari non obscure ab iis potest qui sunt æqui rerum aestima-
tores. Id verò maximè, nisi fallor, perspicuum erit in obser-
uando fonte & origine cuiuscunque Emblematis, in compa-
randis utriusque lingue auctoribus, qui magnum videban-
tur adferre adiumentum ad singulas notas & explicationes,
ut denique in cumulandis iis locis, qui sparsim apud Alcia-
tū in scriptis aliis prolixissimis habeantur. Quæ cum dico,
scio equidem quid mihi obiici hoc loco possit: quasi qui velim
diligentiam ab omnibus approbari meam, ut nihil omnino cō-
cedam iis qui in eo libello primū enarrando elaborarunt,
suamque nobis industriam probauerunt. Ceriè, ut verum fa-
tear, modestius de me sentio, quàm ut velim incidere in mini-
mam arrogantia suspicionem: sed ut aliorum ingeniorū sum
candidus estimator, ita velim hoc mihi tribui concedique, ut
de me nō falsa iactanti mihi credatur. Ne enim dissimulare
videar, scio ante annos octodecim, Sebastianum Stokamerū
Germanum in aliquot Alciati Emblemata scripsisse commē-
tariola (sic enim appellat) familiariter admodū & studio fa-
cili concinnata: sed an fuerit auctoris mentem, & argumētū
splendorem secutus, aliorū esto iudicium. Loquor de Tornesij
Lugdunensis Typographi editione, non de alia quadā quam
ante aliquot annos adornavit Plātinus hac nostra etate dili-

gentissimus Typographus: ea enim aliquot accessionibus longe alia est quam prior: quod non erit obscurum ei qui editionem utramque conferre volet: at vel posterior, ut sit, ea est tamen, ut eruditiorum oculis non satis digna videatur. Sed esto: scripsit Stokamerus ille in aliquot Emblemata, non tamen attigit omnia: si quidem forte diuinare non potuit quid in aliis auctor sibi vellet: ita quaedam perobscura sunt, ut vel multa rerum cognitione, vel Delio natatore sit opus ei qui ea commodè velit explicare. Adhuc, etiamsi Bartholomaeus Anulus vir eruditus, breuibus verbis, omnium fere Emblematum sententiam complexus sit, eum tamen non puduit aliquot intacta omnino pretermisisse, quam ob causam nescio, nisi quod verissimum esse video quod vulgò dicitur, Docti est etiam quaedam ignorare: vel, ut cum Poeta, Non omnia possumus omnes. Nihil enim morror Iesuitanae familiae sodalem aliquem, quem accipio ante annos sex in hac Academia publicè interpretatum hac eadem Emblemata: sed tamen quaedam non omnia attigit: quamnam ob causam nescio, nec ut sciam sum admodum sollicitus: me tamen non fugit, si persecuturus esset quod inceperat, aliorum quorundam industria ei fuisse vitendum, aut cerè vigiliis maximas eum impensurum in explanandis rebus tam varijs tanque ingeniosè ab ingeniosissimo Iureconsulto excogitatis aut efformatis. Quod tamen dictum nolim, ut Iesuita illi quicquam detrahi velim (quãdoquidè lubens fauent literatis omnibus, cuiuscunque professionis & instituti habeantur) non hoc dico, inquam, ut mihi canere videar, qui nihil aliud possim de me asserere, quam quod ingenio poenè nullo sim: & si quid sit, illud diligentia cuiuspiam velim tribui potius quam acumini aut dexteritati. At si ad iustam carminum tam lepidorum explicationem multa deesse obiecerit aliquis, dico, nihil esse quod omnibus numeris absolutum dici & perfectum possit. Sicut equidè, ut verè dicam, quod potui, consecutus, nullumque unquam laborem in bonis auctoribus euoluendis, qui in hoc mihi posset esse comodiores, effugi, ut ipsam

aucto

auctoris mentem elicerem: quam si nondum assecutus omni parte videar, tamē quantum à me fieri potuit, ornatus sum, ut eo nomine nostram qualemcunque diligētiam doctis non nimium morosis probatum iri confidam. Quam si gratā studiosis, ut utilē spero, & aliqua dignam approbatione intellexero, efficient profectō, ut qualiscūque nostra industria excitetur ad eam commētationem non modo illustrandam, sed etiam locupletādā. Quid enim desperē studium eiusmodi gratum fore, cū res per se incunda & fructuosa mirabiles amores in animis eorū qui sunt ingenui & liberales, excitet? Laudatur à nobis Orator, Poëta, Historic⁹, Philosophus: aut aliquis alius scriptor, si γυναικας insignioribus tanquā stellulis effulgeat & splendescat: quæ cū alicubi leguntur, digito aut trāsverso calamo notari solent, ut memoria commodius infigantur, & citius occurrant, cū iis opus erit. Atqui has sententias non passim, nec semper, nec ubiuis reperire est facile, cū nullum sit Emblemata, quod præter sententiā non afficiat animū rei nouitate, & egregia quadam antiquitatis cognitione. Adhuc γυναικας sunt interdum obscuriores, neque omnibus peruia esse possunt: Emblemata aut subiectæ picturæ causa, aut carminis ἐπιμνηστικῆς aut ἐπιγρᾶφῆς, aliquā facilitatem habet, in qua possit animus conquiescere. Proinde nō mirum videri debet, si hoc scribendi genus & Alciato, & viris plerisque grauib⁹ admodum placuerit, ut aliquid eiusmodi ludis erudit⁹ consequi possent, quod studia grauior dulci (ut ita dicam) lenimento resiceret. Id enim simile præstitere post Alciatum Gulielmus Perrerus Tholosas, qui Morosophiam centum Latinis & totidem Gallicis tetraſtichis conscripsit. Hinc pegma Costaly habuimus, hinc Bartholomæi Anuli pietā Poesim egregiē & sollerter elaboratam: mitto enim Boccij laudatum ingenium, qui in hoc genere summū se artificem præstitit: postremoque omnium optimē post Alciatum, si quid miki credendū sit, Ioannes Sambucus, & Adrianus

Iunius,

Iunius, sua nobis Emblemata cuderunt, quibus nihil ingeniosius aut accuratius adinuentum, nihil diligentius elucubratum aut absolutum esse constat. Sed ut superior aetate Alcianus fuit, uae, ni fallor se priorē & ingenij sollertia, & doctrina laude praestitit: quem cum hoc in genere primas tenere dicam, quas suo iure mihi repetere uideatur, non est quod quis suspicetur me nonnihil famae doctissimorum huius seculi uirorum Iunij Sambuci, Achillis Bocchij detraxisse. Id uero studij genus nisi fuisset liberale censendum & docto homine dignum, nolissent ipsi profecto uiri tanti suam industriam contulisse, aut bonas interdum horas collocasse in iis quae nihili facienda esse duxissent. Sed de his iam satis.

Consilia
& metho-
dus horū
Commen-
tatorum.

Supereſt ut breuiter tota noſtra commentationis ratione explicē, iisque reſpondeā quos ad obirectādum citius quam imitandum paratos fore praesentio. In hac tota ineunda ratione nihil magis obſeruandum eſſe duxi, quam ſcrupos omnes & meandros difficilioreſ, ut locos etiā obſcuroſ enarrare, & Emblematum paene omnium originem ex ſuo fonte ductā repetere, poſtremoque uſum cuiuſque loci & ſententiae facilem pro uirili parte adiicere. Quam uerō perſpicuē & comōdē id a nobis tentatū ſit nō dico perfectum, alij uiderint: aliquid certē laboris & diligentiae obſeruari nō obſcure poteſt, doctrinae nullā mihi tribui dariue laudem poſtulo: in quo tamen ab iis qui ſerio docti ſunt & literis politioribus exculti, facilius aliquam gratiā impetrare mihi uidebor, quam imperitis & quibuſdam nebulonibus, qui omnia nō modō temere uellicāt, ſed, quod ait Comicuſ, niſi quod ipſi faciūt, nihil rectū putāt. Nullum adhuc ſcriptorem legi, qui cuiſlibet in omnibus ſatiſfecerit. Nā in multis cura aut labor deſideratur, in aliis ingenij dexteritas, aut Graecae linguae peritia, uel Latinae proprietat: in aliis deniq; multorū auctorū lectio, aut hitoriarū cognitio: quaſi uerō uirtuteſ haec omneſ ſingulae in ſingulis tam facile deprehēdi poſſent. Non enim me latet in Virgilij poë-

mate, Seruū Grāmatici diligentis & accurati operam sape-
numero desiderari: quemadmodū nec desunt, qui itidem in
Porphyriōnis & Acronis commentariis in Horatiū obser-
uent: sed certē hi mihi videntur molestissimi cēsores, qui cūm
nihil faciant, nulloque se labore nobis cōmendent, importunē
tamen de aliorum scriptis conqueruntur. Nō tamen ut mea
qualicunque commentatione præiudicatū alicui velim, quasi
mea tam unice probem, ut nolim aliquādo vel emēdari, vel
castigari. A qua suspicione quātum abhorream, qui me pro-
pius agnouerūt, facile liberabunt: qui nihil aliud à doctis re-
quirā, quā ut hasce minutias sua reprehensione in quibus
erratum fuerit, aliquando dignentur: ut in iis recognoscēdis
parem diligentiam atque operam impertiā. Non enim no-
stros errores emendari feremus impatienter, neque nos ullo
modo piguerit audire potiora suggerētem & meliora: ut nec
molestum erit priorē sententiam commutare, si quid minus
accuratē tractatum aut expensum à nobis quispiā cōquera-
tur. Quod dum facio, videri nolim in publica literarū causa
pneuaticari, & ea docere quæ aliquando putem dedocenda.
Quod tamen nec sine exēplis nec rationibus me præstaturū
inelligēt, si modo adsit aliqua in iudicādo equitas, cūm ne-
mini dubiū sit, posteriores cogitationes meliores esse: & in mo-
numentis veterū legamus, Hippocratē artis medicæ principē
quædā à se non satis diligenter tradita, primū emendasse,
ne ceteri etiā in idē impingerēt. Idē factū à M. Tullio memi-
nimus, qui cūm Rhetorici libri, quos adolescēs scripserat, nō
satis placerēt, ut min⁹ elucubratos dānare magna parte ma-
luit, quā corrigere, scripsitque accuratius libros alios orato-
rios, quos tāi fieri à doctis agnoscim⁹. Sed & Fabius duos li-
bros à se primū De arte dicēdi scriptos, quod non satis pro-
barentur, expūxit, & duodecim illos utilissimos nobis magno
studiosorum omnium applausu dedit, in quibus videtur &
priorē emēdasse, & perfectius aliquid reliquisse. Quod illis
ignur

igitur tantis viris laudi datum est in suis retractandis, non
debet nobis esse damno vel fraudi, vt meminerint quorum
maximè interest, doctiores permulta scire, non tamen omnia.
Itaque vt seueriorem omnem obiurgandi ansam precludā,
subinde Horatianum istud apud eum qui sui reprehensurus,
oppono, vt & seipsum norit, & errata mea me non depre-
cantem sustineat.

Si quid nouistis rectius istis,

Candidus impari: si non, his vtere mecum.

Luteja CID. IO. LXXX.

IVLII CÆSARIS SCALIGERI EX
LIB. POETICES VI. DE ALCIATI
Emblematis IVDICIUM.

ALCIATI, præter Emblemata, nihil mihi videre contingit, ea verò talia sunt, vt cum quouis ingenio certare possint. Dulcia sunt, pura sunt, elegantia sunt: sed non sine neruis, sententiæ verò tales, vt etiam ad vsum ciuilis vitæ conferant.

LILIVS GYRALDVS LIB. II.
DE POETIS NOSTRORVM
temporum.

ALCIATVS potest inter poëtarum collegium & consortium reponi, eo quòd eius extant carmina plurima diuersis in vrbibus iam impressa, vt sunt epigrammata & Emblemata. De hoc enim illud verissimè dici potest quod est apud Ciceronem de Scæuola, Iurisperitorum eloquentissimus, eloquentium Iurisperitissimus: addam ego, & polyhistor, bonúsq; poëta. Sed nostra commendatione non indiget Alciatus, qui suis scriptis iam toti orbi illustris & clarus habetur.

BARTHO

BARTHOLOMÆVS ANVLVS,
libello cui nomen fecit de Iurisprudencia à primo
sui ortu ad Academiam Biturigum deducta.

Alciatus tandem Alcides velut alter, & Alce,
Μηδῆν ἐφ' ἑλῶ ἀναβαλόμενος, καὶ τὰ πάντα διέλθων
Ad Gallos venit tanto eius nomine motos,
Apperuitque viam ruptas per ut Annibal alpes,
Qua sua fida comes Iurisprudencia, rerum
Regina, ad regni transcenderet intima Franci,
Hunc Biturix, mediam quam totam amplectitur urbem
Francia, Metropolis gremio felice recepit,
Hunc Biturix magnis excepit honoribus, ampla
Et mercede, prius quantam non ceperat ullus,
Ac Saluatori (qui munere functus honesto,
Iamque senex erat emeritus) succedere fecit,
Primus ab Ausoniis leges regionibus ille
Transtulit ad Gallas doctor clarissimus aras,
Doctrina humane pariter, Iurisque peritus,
Eloquio pollens, lingua & polyhistor utraque,
Primus & ille tuba veluti clangente vocavit
Militiam ad iuris studiosos undique mundi
Partibus ex variis turba coeunte frequentes,
Auribus appensos dicentis ab ore diserto,
Mirantesque virum tantum sua verba sonantem.

C Hara mihi ante alias vrbs nostra gentis origo,
 Et cui debentur teneris documenta sub annis
 Prima meis, quam natali praeponimus ora,
 In subrum regina tibi quo munere grates
 Vberius referam, quam si quo sidera adibas
 Alciati aeternis intexam nomina charis?
 Clarius hoc non prisca tibi, non ultima secla
 Concessere decus: princeps polluta negando
 Barbariae sancta heu legum mysteria monstro
 Herculeae purgavit ope, & vinacia ferro
 Colla renascentis superavit & ignibus Hydra.
 Hic quam compedibus miserè constrinxerat audax,
 In scelus omne dolis ficans violentia rectum,
 Iustitiam caeco produxit carcere in auras,
 Fallendique artes sublata ambage retexit.
 Margine qua Siculo tellus ad litus Iberum
 Porrigitur, quaque Aemopias declinat ad Arctos
 In Scythicum pelagus, ripamque binominis Istri,
 Nosse quibus labor est veterum decreta Quiritum,
 Hoc duce sacra petunt prisca penetralia iuris:
 Hoc sine tuta via est nulli, vestigia si quis
 Alterius premat, in praecipit huc deuius error
 Transuersum trahit, & sperato frustrat honore.

Andraeas in Alciato, Mediolanensi pago natus, sex-
 centos ante annos à barbaris hominibus captiuam
 detentam Iurisprudentiam primus in libertatem af-
 seruit. Ab illis enim elegantissima veterum Iurecon-
 sultorum responsa, foedis, & ineptis commentariis de-
 turpata, locis etiam innumeris ob incitiam depraua-

ta restituit, & pristino nitore reddidit, suis ea doctissimi-
mis æquè ac elegantissimis notis illustrans. Teruntur
quotidie doctorum manibus numerosa eius de Iure
Ciuiili volumina, quibus magistris apud Transalpinas
nationes illustres emerferunt Iurisconsulti, Duareni,
Cuiacij, Zazij, Hottomāni, vel alij quorum fama per-
uulgata est. Poëticam felicissimè eum attigisse argu-
mento sunt Emblemata toties Typis recusa, atque in
Italicam, Gallicam, & Hispanicam linguam cōuersa.

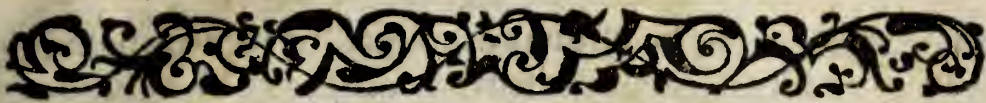
ē 3

V. C.

ANDREÆ ALCIATI I. C.

MEDIOLANENSIS VITA.

PER CLAVDIVM MINOEM

IURISC. CONSCRIPTA.

ANDREAS ALCIATVS in pago Alciato seu Alzato Mediolanensi natus, è nobili Alciatorum familia, Iurisconsultorum & politorum hominum gloriam incredibili studio ac virtute longo post se reliquit interuallo. Is adolescens cum primum ingenij cultum caperet, non pœnitendos institutores à quibus edoceretur, nactus est, sed maximè Ianum Parrhasium, quo Romæ ac Mediolani litteras humaniores summo omnium applausu docuit. Eas primas artes Alciatus auidè arripuit, seque iis non leuiter tinxit, earum tamen vsum omnem ad peritiam iuris, cui se totum ad dicebat, optimè referendum esse duxit, vt ea studia, in quibus alij, tanquam apud Syrenios scopulos consenesunt, huic vni ancillarètur. Ille itaque quod serio & percupidè eam iuris scièntiam persequeretur, breui admodum spatio temporis ita promouit, vt dignus existimaretur, qui Doctoris insignibus cohonestaretur. Eo primùm honore donatus sic ab omnibus suspiciebatur, tantàmque de se admirationem concitabat, vt de rebus etiam grauissimis, & quæ non nisi veteranis, & longo vsu exercitatis viris proponi solitæ essent, argutè politèque responderet. Rogatus enim à Quæsitore, quem appellant, hæreticæ prauitatis de re admodum perplexa & dubia, quæque iam antè multos sanè doctos, tum Theologicæ rei peritos, tum iuris professores exercuerat, ita satisfecit, vt Quæstor ille non tam ab homine, quàm ab ipso edoctus oraculo abierit; agebatur de supplicio Lamiarum, & earum mulierum quæ veneficæ aut fortiligæ vulgato vocabulo nominantur; sed cum Lamiarum seu strigum non esset vna species, ex iisque aliæ dicerentur in Crucem imminxisse, CHRISTVM Deum abnegasse, præsentibus ipsas & vigilantes, veneficiis atque deuotionibus infantes ex-

tinxisse : aliæ nonnullæ aliquando matribus interminatæ, noctu ad earum filios, quamvis foribus obseratis, valuisque occlusis irrepsisse, eos fascino pressisse : quos pueros constabat morbo repentino captos & medicis non cognito decessisse. Respondit in has illasque Quæstorem debere suo fungi munere. Quanquam enim (dicebat) ex iis aliæ renæra, & ut vulgus loquitur, personaliter non accessissent, tamen id Lemuribus suis videri mandasse. Quædam etiam nihil ultra egisse arguebantur, nisi quod sub arbore Tellina choreas duxissent, quod tamen hæ negabant. Et ea quidem vna suspitione, quamquam solo vulgi rumore vagaretur, eas tamen volebat Quæstor tormentis subiici, eo quod in fauorem fidei, consciorum & confcleratorum testimonium admitteretur. Alciatus, contra, id verum de iis quæ vigilantes viderent, non quæ dormientes & in somnis: multaque alia præclare, quibus totam hanc quæstionem soluit, ut nihil ad eam dubitationis relinqueret. Ergo Mediolani per triennium moratus, sese foro parabat, munusque aduocationis cum aliqua laude, certè magna fide ac religione sustinebat, cum nomen cœpit eius ad cæteras nationes, nedum suos Italos propagari. Accitus enim est ad publicum profitendi munus ab Auenionensibus, proposito ei stipendio sexcentium cum nunquam ad eum diem cathedram, quod ipse ait, cōfscendisset, qua in vrbe per aliquot annos ita ingenium suum & industriam probauit, ut vnus penè inter laudatos iuris interpretes, solusque egregiè doctus prædicaretur. Ea hominis fama excitatus FRANCISCVS I. ingeniorum sollers & munificus æstimator, Alciatum ad Biturigum Academiam vocauit, anno Christiano 1529. honorario illi duplicato, adeo ut pro sexcentis, secundo sui aduentus anno, mille & ducenti præstarentur. Qua in vrbe Gallia celebri, & qua nobilium auditorum frequentia, quantum ille laborum summa sua laude pertulerit, idque quinquennium expleat quò fuit in Gallia. Superfunt etiam hodie testes longè multi, laudati viri, qui Alciatum docentem audiuerunt: testes etiam libri editi æterna digni memoria, quos ille succisuius horis summo studio, parique ingenio reliquit. Cum enim ad laborem, non ad otium se vocatum à magno principe, & in Academia Galliarum florentissima intelligeret, ne quid de ea laude, quam multis magnisq; vigiliis consecutus erat, imminui pateretur, initium duxit ab ea Constitutione, quæ est De quinque pedum præscriptione, magna omnium, sanèq; doctorum hominum admiratione, eoque successu laudis, ut

is labor, vel potius indefessi animi contentio, ianuam famæ nunquam intermorituræ aperuerit. Non est mihi animus singula percurrere quæ magna doctrinæ laude, parique dignitate toto eo quinquennio perfecit, eius orationem vix possum transilire quam ille habuit ex tēpore cum FRANCISCVS Rex auditorium eius ingressus, præsens interesset. Eam vnam laudem è multis non vltimam fuisse censemus, tanto principi placuisse, eius auditoris animum demulsisse, vt quasi Regia illa maiestas Iurisprudentiæ in suo sedenti solio fauces submittere videretur. Ea viri ad publicam vtilitatem nati virtus, cum in dies incrementum caperet, FRANCISCVS SFORTIA Mediolanensium Dux, sui popularis amore ac gloria captus, cum moras neccētem, penèque tergiuersantem ad patriam reuocauit: vtque omnem excusationis remoram interciperet, senatoria dignitate ornauit, & vt Ticini docendi partes sustineret ab eo impetrauit. Oratione ea quam publicè Ticini habuit fatetur ipsemet se de longinquis regionibus à principe Sfortia sola virtutis commendatione agnitum, fuisse reuocatum, & summæ dignitatis codicillis ornatum, amplo etiam donatum honorario vt professionis munus obiret. Paulò post certis de causis Bononiam, studiorum omnium altricem petiit, in qua totos quatuor annos ea celebritate ius ciuile docuit, vt nullus satis doctus è scholis redire putaretur, nisi qui Alciatum audiuisset. Quod quoties animo complector, succurrit illud Homericum de Tiresia,

Ὅϊος πέπνυται, τοὶ δὲ σὺν αὐτῷ ἀΐουσι.

Nam præter eloquentiam, qua ille vnus sua ætate prudentiam iuris illustrabat, linguæ vtriusque cognitionem, qua suos æquales omnes anteibat, ingenio adeò felici & vberè historiam omnem verustatis hauserat & expresserat, vt nihil penitus ignorare videretur: iuris labyrinthos ita ingeniosè penetrabat, ea mysteria purè disertèque tractabat, vt veterum laudem penè adæquaret, recentium industriam facillè superaret. Ticinum reuocatus, ita iubente CAROLO IMPERATORE, per annos aliquot illic resedit, nihil de inceptis laborib⁹ remisit, gloriam quam tot vigiliarum impensis mercatus erat, auxit, vt putaret sibi exemplar propositum Herculis, cui apud Tragicū, finis vnus laboris, ad sequentem gradus pararetur. Ferrariam deinde inuisit, Ducis HERCVLIS honorificis adductis conditionibus, & prostratam Academiam ea sollertia extulit, qua cæteras euexerat, penèque excitarat. Ea in vrbe, vt in aliis

quas incoluerat, non modò viua voce profitendo, sed & per-
 multa variâque scribendo id effecit, ne viuis & præsentibus
 modò consuleret, sed & posteris idem multò cumulatiùs præ-
 staret. Post multos tandem peregrinationum labores, Ticinum
 repetiit, in eâque vrbe suarum fortunârum tabulas postremò
 collocauit; docuit tres, quatuorve ad summum annos, vir qui
 nullis ætatis difficultatibus, neque quietis alicuius, quam ca-
 pere poterat, blanditiis delinitus, à cœpto opere ac studio ces-
 sãuit. De qua tamen adeò frequenti concursatione, quam ple-
 risque suspectam præsentiebat, seipsum publicè ita purgauit,
 vt non temerè rationem probabilem reddiderit. Quid enim si
 Auenione primum, quid si Ticini, Bononiæ, Biturigibus pro-
 fessus sit, tanquam qui nusquam posset consistere? prompta
 enim excusatio hæc illi fuit: nam dum bellicos furores subter-
 fugeret, tutamque suis quietem studiis perquireret, diuissimè
 peregrinatum, principumque iussionibus huc atque illuc agi-
 ratum certam sedem tenere non potuisse dicit: enimuerò me-
 minerat Plautini verbi, Di nos tanquam pilas, homines ha-
 bent: ita se raptum instar lignorum, quæ pro fluctuum impetu
 feruntur, varièque agitatum: quicquid tamen erroris hoc fue-
 rit, in publicam semper vtilitatem cessisse. Aliis etiam rationi-
 bus inconstantia huius culpam deprecabatur neminem esse
 dicebat qui Solem vituperaret, quòd dum radiis & calore suo
 cuncta viuificet, ambitum terræ omnem circumquaque per-
 curreret, nec quemquam, qui eo animo fixas stellas laudaret,
 vt errantes improbaret. Celebratum Homeri carminibus Vlyss-
 sem, quod mores hominum multorum & vrbes viderit, sed &
 philosophos veteres, vt Pythagoram, Platonem, Apollonium,
 aliòsque multos, doctrinæ cauta, peregrinationes maximas sus-
 cepisse Dionem Prusiensem, quod ad Celtas & Sarmatas se cõ-
 tulisset, tanti à Traiano Imperatore factum, vt reuertentem
 aureo curru exceperit: & Aristotelem, ei qui ciuilibus administra-
 tionis studia profiteretur, admodum conuenire peregrinatio-
 nē, existimasse, idque Hippodami Milesij exemplo, qui diu per
 multas vrbes errauit, priusquam aliquid scribere sit aggressus,
 idem de Lycurgo, Solone, Zaleuco, Philolao, multisque præ-
 terea aliis proditum, hinc illud Sophoclem, οἰκοὶ μέγαν δὲ τὸν
 πάντος ἐν δαίμονα, domi manendum cuncta cui sunt prospera, sa-
 pientes de iis intelligere dūtaxat, qui priuatim vitam agerent,
 quicquid domi & in otio marcescere citra publicum incommodū
 possent: alioqui publico litterarum professori, qui versaretur

in hominum luce & frequentia, haudquaquam conuenire, linguam quæ plurimis Academiis prodesse possit, intra vnius loci cancellos, in quo propter bellorum strepitus & horrores gymnasium nullum sit, concludere multum profecisse hac ratione professores alios: sibi peregrè agèti firmissimum semper fuisse in doctrina præsidium: legalem hanc professionem sibi tanquam Palladis ægiferæ clypeum, quo superatas Gorgones, id est monstra omnia fabulæ prodiderunt. Et hæc quidem ille, vt passim multa de sua peregrinatione: quam tamen tam crebram locorum mutationem nihil moramur, quin potius eximiam hominis sollertiam admiramur. Ille disciplinarum liberalium, historiæ omnis, Græcæ & Romanæ linguæ fretus subsidiis, iuris studia nitore pristino fœliciter restituit, æmulatus veteres quosdam magni nominis Iurisconsultos, Herennium, Modestinum, Antistium Labeonem, Arteium Capitonem, aliosque, qui pares fuere in vtriusque linguæ cognitione, artiumque meliorum facultate. Iam verò si quid aliquando inter disputandum pronunciarit aduersus receptas à maioribus opiniones, hoc non eo animo fecit, vt lectorem etiam reluctantem in suam sententiam pertraheret, sicuti obiectum illi fuit à quibusdam maleuolis, qui omnia eius consilia sinistrè acciperent. Multa enim dum doceret, varia quasi fercula, vt in apparatusissimo conuiuio solitus erat apponere, ex quibus quod magis saperet, vocati conuiuæ pro suo arbitrato eligent. In qua tentanda iudiciorum alea, quam se prudenter & circumspectè gesserit, id argumento est, quod se ad vtrunque compararit: vt si fortè populari aura exciperetur, non ideò tamen exsultaret: didicerat enim ex Biante plures esse malos, & non quicquid continuo multis placeret, id sapientibus arridere: contra si paucis probaretur, non ideò remittendum animum, cum, deserto ab omnibus auditoribus discipulo, Antigenides, mihi cane & Musis, dixerit. Sic enim aduersus insanam hominum, quorundam petulantiam, adeoque caninam facundiam sese obfirmabat, vt neque cauillis moueretur, neque conuiciis ab incepto cursu reuocaretur. Qua de re tamen maturius paulo post. Duodecim post annos, cum ciuili & Pontificij iuris professoris insignibus donatus esset, Paradoxa & disputationes in publicum emisit, opus, vt ipse dicit, elaboratum horis succisuis, & à candidato adhuc & tirone. Quoties enim ea quæ à suis doctoribus acceperat, studio ipse secum perpèderet, si qua essent quæ probabilibus argumentis digna refutatione viderentur, ne quod occorrebat memoria

protinus excideret, quibusdā quasi aduersariis describere con-
 fueuerat: quæ omnia tū in manus accepta, cū paulò accuratius
 expolisset; in codicem verasq; tabulas referenda duxit, tandē-
 que studiosis omnibus communicauit. Quod opus non tam vt
 gloriam, cuius illa ætas solet esse audivissima, captaret, à se fate-
 tur editum, quàm vt ratione aliqua Doctorum, qui tum studia
 iuris profitebātur, iudicium cōuelleret, qui bonarum literarum
 cognitionem non modò Iureconsulto non necessariam vbiq;
 asseuerabant, sed contrariam potius, & seriis omnibus studiis
 blāda quædam & illicita voluptate repugnātem: quapropter non
 fecus quàm à nauigātibus Homericas illas Sirenes, euitādā,
 Ulyssiq; sequendum exemplum, qui se malo nauis illigasset, so-
 cisq; aures cera illeuisset, ne uocum modulatione capti à cœ-
 pto cursu aberrarent. Quæ tamen quia dici fieriq; hominum
 more agnoscebat, qui ea facile aspernarentur quæ assequi ipsi
 non possent, à suo proposito non discedebat, nihiloque secius
 industriam suam excitabat. Interdum tamen eorū conuicia non
 ferebat, qui quòd elegātius quàm cæteri disputaret, pro obscu-
 ro incessebatur vulgò, adeò vt imperiti auditores ceu noctuæ
 ad Solem caligarent: quinetiam aliquando inclamarent, *Indo-
 ctus loquere, sed apertius*. Quod tamen nō tam auditorum, quàm
 Professorum iudicium fuit, qui crescenti gloriæ Alciati apertè
 inuiderent. Ex iis Doctoribus neminem in pretio fuisse habitū
 constat (vnò aut altero exceptis) qui non omnium aliarum ar-
 tium rudis esset. Satis igitur sibi factum eo tempore arbitraba-
 tur, si suum litteris humanioribus honorem seruasset, iungiq; e-
 as sua ætate sapientiæ studiis posse docuisset. Quod dum viua
 voce, & scriptis conatur, iuris Doctores tanquam transfugam
 eum insectabātur, iidēque libris editis laceßere non desine-
 bant, apud humanitatis verò professores, tanquā omninò alic-
 nus esset, nec sibi locus, nec ratio vlla constabat: quorum alij
 eum tātò æri soluendo non esse, alij prædiis prædibusque non
 satis idoneum: alij alia cōminiscebantur, quo factum, vt maxi-
 mam apud omnes inuidiā, gloriæ loco, adeptus sibi videretur,
 & huius inæßum cœpti conatus tēderet, vel potius malo edo-
 ctus laboris eū pœniteret, donec paulatim libri quos emiserat
 in publicum, & docēdi ratio quam sequebatur, in multis gym-
 nasiis sese insinuarint. Nec verò ipse, quoties occasio fert, dissi-
 mulat se reiecta seculorū aliquot ante lapsorum consuetudine,
 quā iuuenis erat amplexatus, ad imitationē & præscriptam ve-
 terum iuris explicandi rationem omni conatu studioque reuo-
 casse. Sed quod obseruaret esse qui barbaras & impolitas inter-
 pretationes

pretationes elegantioribus præferrent, & tritico neglecto cum atavis vesci mallent glandibus, cum primum hanc disciplinam profiteri cœpit, eo quod nondum sibi tantum auctoritatis comparasset, seruire scenæ ac temporari cogebatur, quantumque fieri poterat, studia sua discipulorum auribus accommodabat. Interea tamen de trita vulgatâque docendi ratione identidè quebatur, suosque monebat, ad utilitatem publicam valdè pertinuisse Iustiniani edictum obseruari, & eam studiorum sequi methodum, quam ipse præmio Digestorum præfixisset. Humana quadam curiositate deceptos longè multos modum non tenuisse, & eò planè deuentum, vt Alciatus ipse, qui in eodè studio versarentur, dare manus consuetudini pridem recepta cogerentur, non enim æquales, non auditores, non gymnasiarum præfectos omninò permissuros antiquatum & obsoletum morem in vsum reuocari, pluris eos facere cœptam ducentis ab hinc annis docendi viam, quàm legislatoris ipsius iussum. itaque se ea de re securum fore posthac, neque moturum eo nomine controuersiam, id nihil esse aliud quam aduersus torrentem natare, eique se discrimini permittere, vt qui

Fertur equis auriga, neque audit currus habenas.

In quo cum diutius hæsillet, non destitit tamen quin se totum componeret ad veterum imitationem: non tamen, in tanta opinionum varietate ac dissensione, alicui sectæ nomen dedit, aut in alicuius magistri verba iurauit, quod optimè censeret, vt in omnibus aliis artibus, sic in ea maxime quam profitebatur, primas partes tenere sanum iudicium, vixque fieri posse, qui natura dubiæ sanitatis esset, idem legalis sapientiæ certus doctor eua-deret. Nec verò est quod quis existimet *αὐθαρῶς* aut etiam *οὐλαύτως* eas eum studio captum quædam suo tempore innotuisse, aut secus docuisse quam qui superiore seculo floruisent, si quibus locis errasse veteres doctores animaduerteret, eorum nominibus parcebat, sed tanquam aliud agens ostendebat quatenus eis standum esset, in quo suū candorem certè laudandū exhibuit. nouerat enim tributū fuisse vitio Aristoteli, quod que cōpilasset, eis accepta nō referret à quibus acceperat: cōtrà vbi eos peccasse animaduertisset, nominatim carperet atque insectaretur. sibi Iuris interpreti agendū esse modestius, quia moralis quam profitebatur sapientia, hoc ceu inhumanum, & inciuile non admitteret, altercandi studium eiusmodi ad nihil conferre aliud quàm artis opprobriū, nec cedere in laudem altercantis. Eo consilio Alciatus sua studia publicæ utilitati prodesse voluit, & citra omnem ambitionem bona fide suos auditores

docuit. Videbat hominum varia esse iudicia, & quot capita, tot sensus: esse qui breuitatem eam affectarent quam veteres Dynus, Oldradus, Rainerius ætate sua secuti sunt, alios qui copiam maiorem vellent, etiam citra acumen vllum, qualis in Barbatio, Felino, aliisque nonnullis agnoscitur, quosdam subtilia perquirere, & cum Aretino, Socino, Ruino imaginari malle, vel ἀεροβατῶν καὶ περιφρονεῖν τὴν ἡλιον, per aëra incidere, & citra Solem fatagere, quod de Socrate Aristophanes ait. Sed ipse longo vsu didicerat, neminem vnum sequendum esse, at optima quæque de singulis decerpenda: quod prudentiæ opus planè singulare ab eodem persecutum, nedum tentatum, quo suum Iurisprudentiæ lumen redderet. De elegantia vero & polito genere dicendi, quam in ius Doctores non ferebant morosi quidam veterani, vt qui à suis magistris persuasi errorem vsu confirmatum mordicè tenebant, ille quædam disputauit, idque suis vigiliis consecutus est vt vincita barbaries à philosophiæ iuris latifundiis ablegaretur. Quod cum faceret, non tamen veterum, doctorum sane hominum, auctoritatem eleuauit: de iis semper candidè sensit: eorum doctrinam magni fecit, quanquam sermonis elegantia caruerint: id enim vitium non hominum, sed tēporum fuisse perspicebat. Conuenire quidem Iurisconsulto oratoriæ artis facultatem censebat: faciliore enim aditum ad ius Quiritium præstare, non tamen corpus efficere, solam eius superficiem colorare, maximos fuisse Iurisconsultos Bartolum, Baldum, Castrensem, Accursium, quos constat ne summis quidem labiis politiores artes attigisse, eorū non ferendam censuram qui supercilio grauissimo in eos inuehuntur eo vno nomine quod bonarum litterarum rudes extiterint: id enim perinde esse ac si quis minoris Astrologum faciat, quod Musicam ignoret: Galenum præstantissimum medicum nullo habeat in numero, quod Euclidis geometriæ nunquam circinū in manus sumpserit. Eos itaque summos iuris Doctores euoluebat, quos propter insignem peritiam colebat imprimis, neque ob linguæ minus politæ horrorem dedignabatur: interea tamen quicquid ex eorū fertilibus arboribus ad suum excolendum studium colligebat, puræ Latineque locutionis fluuiis irrigabat. Quod apertius quàm antea sibi faciendum censuit accitus in scholam Birurigum, cum tertius Pandectarum tomus pro lege Academiæ esset explicandus: titulum enim de verborum obligationibus ad explicandum est aggressus, in quo non prætermittebat, quæ à Bartolo & recētoribus copiosius & acutius

eius ob materiae subtilitatem explanata fuerant, qualia sunt quae
 ad morae purgationem, quae ad poenalis stipulationis commis-
 sionem, quae ad renuntiationem fideicommissorum pertinent.
 Et profertur frequentes aderant nobilissimi ex Gallia, Germa-
 niaque adolescentes, qui eius doctrinae illicio capti, eaque
 Suadae medulla non leuiter allecti, vna cum viris doctissimis,
 qui ei frequentes aderant, mirati tamen eum tritam in scholis &
 nimium patienter approbatam docendi rationem confectari,
 stimulos illi admouerunt, ne id quod sciret melius & politius
 eos ita celaret, vt inuidere videretur. Cum ergo incusabant illi,
 vt qui ceu Plautinus Euclio, quos in pectoris penu thesauros
 haberet, occluderet, nec in apertum referret, dicebant nihil ab-
 surdus, quam qui optima quaeque haberet in manibus, ad imi-
 tandum ea non proponere, obseruabant eum aduersus legum
 scita quae tractaret ipse, non solum facere, sed & recentiores
 alios iussisse Iustinianum *ναρὰ ποδῶν* interpretationes fieri, nihil-
 que magis semotum ab antiquorum vsu & consuetudine, quam toto
 anno decem leges magno apparatu explicare, verbosumque comen-
 tarios conficere, coepisse quidem Pyleum, Acursum, Azonem, &
 glossematum scriptores alios, quod in se fuit, leges ad litteram
 explicare, nec id eis infeliciter cessisse negotium: subsecutos Bar-
 tolum, & qui didascalici recte nominantur, vt sunt Castrensis,
 Alexander, Iason, qui certis doctrinae limitibus & cancellis ius
 concludere, hos non parua laude dignos, suoque seculo princi-
 pes habitos, non putabant esse sequendam nouissimam opinio-
 num sectam non multis ante annis enatam, quae modum om-
 nem excessisset, quaeque iam in studiorum perniciem retinere-
 tur hos esse vt viperinos foetus parentibus exitiales, vt qui aeta-
 te posteriores seniorum sententiis aduersarentur, omnemque
 horam quam doctrinae impendisse debuerant, contradicendo
 infumere, de Bartoli verbis, aiebant, non debere Doctorem ita
 anxie sollicitum in multis & a proposito alienis immorari, satis
 esse quod sentiret intelligi, & breuiter admoneri, clarioreque
 ordine quam fecisset ipse: non illius tantum, sed caeterorum
 sententias, si quae ad rem facerent, adducendas videri, se minime
 probare fatebantur Doctores eos qui suggestus passim occupa-
 rent, quatuor aut sex ad summum leges toto anno interpretari
 solitos. Alciatum centum posse: & quot illi constitutiones, eum
 totidem integros cum suis titulis tractatus illos, viros quidem
 bonos, sed non satis eruditos, sola in rubrica tres menses insu-
 dare: quae ex lectionum pompa neminem ferè doctiorem redire

domum : multos sed ignaros Doctorum laborem admirari paucos qui inde aliquid præficerent. Et ea quidem sanè vehemēti & acuta auditorum oratione permotus Alciatus , vt qui se omnibus vtilem & morigerum doctorē præstare cuperet, postea non nisi perspicua & luculenta oratione docuit , non nisi quæ optima essent proposuit, immò iudicio & ratione suis ea conuiuis apponi voluit quæ conferrent ad valerudinem , non quæ cuique facerent ad stomachū. Iam verò cū ipse suo munere defungi posset vnus horæ spatio, maluit tamen clepsydram duplicare: nepe. vt viua voce, integra hora doceret : altera verò dictaret, quò qui possent aut etiam vellent exscribere , id ceu auctarium ab eo consequerentur. Opportunè id quidem & ingeniosè cogitatum ab erudito homine, qui citra fucum omnè doceret. intelligebat enim Iurisconsulto memoriam esse maxime necessariam, quam non parum obtunderet aut etiam imminueret anxia illa cogitatio, quæ circa iuris subtiles quæstiones implicaretur. Post auditionem ideo assiduam & diligentem non posse leuari melius, quàm scriptione obseruabat: quàmquam enim essent aliqui qui valerent, excellenti illo naturæ bono, memoria, tamen & temporis interuallo, & curis interdū hebetari quædā in ipso orationis cursu minus ab auditore percipi, quæ ex commentario facilè intelligeret. Quam præclaram sanè & commodam docendi rationem plerique postea sunt omni conatu perfecuti, sed nescio an ex multis pauci sint affecti. Ex hoc flagranti studio summaque animi contentione ad id gloriæ peruenit quam nunquam antè sperauerat, id non semel factus est, vt ad idem studiorum iter ingrediendum adolescentem excitaret. Bellica primùm clade, afflicto censu, cū nunquam in patria pedem figere tutò posset, ad professionem iuris, quam sacram anchoram vocat, se confugisse ait: ab ea salutem, honorem, opes, summum denique decus esse consecutū. vtque Zenonem dixisse ferunt, cū naufragus enatasset, se nunquam felicius nauigasse, quàm cū rebus amissis vacare philosophiæ cœpisset: sic Alciatū, cū in patria nimio otio marcesseret, atrocitate bellorum tandem excitatum cœpisse peregrinari, & ad disciplinam confugisse, quæ illi fuerit vt Myrtili clypeus. fuisse illum ingentis animi militem , scuto dimicare solitum, quem, cū ad expeditionem maritimam nauigasset, submersa fortè, nauis, eidem clypeo innixum, in tutum se recepisse. De hoc legitur epigrāma Græcum , quod ipse retulit in classē Emblematum. Id eiusmodi est. ---*Bina pericla vnus effugi Myrtilus armis,*

Cum premererque solo, cum premererque salo.
Incolorem ex acie clypeus me prestitit, idem

Naufragum apprensus, littus ad usque tulit.

Professionis autē ad alias nationes occasio quanquam non vna esset, eam tamē à multis exteris approbari voluit, non se vltro, vt omnis egentem opis, erronem, & ignotum obtrudere: hīc nē quidem possum transilire sanē lepidum ea de re carmen Albutij Aurelianensis ad Alciatum, quo eum monuit, vt de tumultibus Italicis se subduceret, in Galliam concederet, illicque profiteretur, in quo materiam sumpsit à pomi Persici translatione, quod suo in solo noxium, in exteris consitum tandem haberi cœpit in pretio. Sic ergo ille:

Quæ dedit hos fructus arbor, cælo aduena nostro,

Venit ab Eoo Persidis axe prius:

Translatu facta est melior, qua noxia quondam

In patria, hīc nobis dulcia poma gerit

Fert solum lingua, fert poma simillima cordi,

Alciate, hinc vitam degere disce tuam.

Tu procul à patria, in pretio es maiore futurus:

Multum corde sapis, nec minus ore vales.

Sua quædam correxit ætate maturior quæ sibi adolescenti fatetur excidisse, ex eo à quibusdam reprehensus, id se fecisse maxima ratione nec sine exemplis innuit. Cum enim famę suæ consulere, noluit in publica studiorum causa præuaricari. idem factum ab Hippocrate, Medicorum Principe, qui ne posterī errarent, quædam malè à se tradita primus correxerit. fecit M. Tullius, qui cum libri Rhetorici, quos adolescens emiserat, parum probarentur, alios oratorios adornauit, & à se antè tradita damnauit, & earum rerum occasione in quibus lapsus esset, nouis libris editis suam gloriam permultum auxit. Eodem etiam modo Fab. Quintiliano qui duobus à se scriptis libris de Rhetorica, quod nec sibi, nec aliis placerent, duodecim illos magna cura elaboratos, singulari doctrinæ laude confectos edidit. Quod ergo aliis gloriæ datum est, fraudi non debuit esse Alciato. dandam hanc scriptoribus veniã, hocque præmio ad studia illustranda, vel etiam quoquo modo esse alliciendos, in quibus emendatio sit erranti concessa, & noua, quod dicitur, permittenda lima, qua niteant & poliantur ea quæ aut incuria fuderit, aut humana natura parum cauerit, vt ait Flaccus. Nec verò inficiatus est rectè ab eodem suatum, vt in nonum annum

scripta

scripta premanur, quæ diutius durare velimus: sed ferè nullum esse ex omnibus, qui sit præceptum hoc ad vnguem seruaturus, quosdam enim, qui ex tempore, quàm à cura præstantiores habeantur, alios qui sic ingenio suo indulgeant vt compescere nimiam licentiam non possunt, nonnullos etiam reperiri qui à se conscripta semel approbent, corrigendi tædium non ferant dixisse Ouidium decentiorem esse faciem cui næuus inesset aliquid.

Hac celebritate famæ notus Alciatus, vt à viris solidè doctis cultus est (missos lubens facio exteros, imprimisque Iacobo Minutio, Ioanne Selua, Petro à Stella, multisque aliis qui verè sanèque de ingeniis iudicare poterant, sic quibusdam certè maleuolis & inuidis obrectatoribus malè acceptus, & numquam exagitatus est) Longouallium infestum habuit, hominem interdum sine mente ac sine iure tumultuantem, Alciato detrahentem, alios etiam in eam contentionis rabiem velis remisque pertrahentem. Fuit etiam illi æmulus, & *ὀυδισμῶ* in Italicis academiis, doctor quidam iuris, nomine Alexandrinus, à quo non semel prouocatus, sæpèque conuiciis impetitus nihil respondit: vt tamen interdum solet esse acrior viri boni iracundia, indignè tulit eum quasi sibi opponi, & in eodem suggestu successorem nominari, quod ostendit hoc carmen.

Altiuolam miluus comitatur degener harpam

Et prædæ partem sepe cadentis habet.

Mullum prosequitur, qui spretas Sargus ab illo

Præteritâsque avidus deuorat ore dapes:

Sic mecum Oenocrates agit: at deserta studentum.

Vtitur hoc lippo curia tanquam oculo.

Italæsus sibi temperabat, sed tamen ne foro cedere prorsus videretur, iniuriam acceptam interdum vlciscebatur: quod idè fecit prouocatus intolerabili planèque indigna Francisci Floridi maledicentia, qui Zazium, Budæum, Alciatum, viros incomparabiles fuerat ausus læcessere, postquam enim hominis insaniam, petulantiam, orisque duritiam pertulisset, ipse qui stili acumine facile confodere Floridum poterat, satis habuit hoc vibrare satyricon, nomine paululum immutato, versòque in Ranciscum Olidum.

Audent flagriferi metula, stupidi que magistri

Bilem in nos olidi pectoris euomere,

Reddemusne vicem opprobriis: sed nonne cicadam

Ala vna obstreperem corripere istud erit

Quid prodest muscas operosis pellere flagris?

Negligere est satius quod nequeas regere.

Relictis Biturigibus Italiam repetens, urbem eam in se veneficam, hoc tetrasticho, grati animi teste donauit.

Urbs Biturix inuitus amans, te desero amantiem,

Quinque per aestates terra habitata mihi:

Nunc opus ad vitulos est à veruecibus ire,

Ergo vale & felix sit tibi Ianicium.

Quod tamen ab homine candido candidè scriptum carmen maledicus quidam nugator, Alciati nomini nescio qua causa infensus, ita suggilauit, vt totidem numeris ei calumniosè occineret,

Non nos, sed nostros nummos Alxatus amabat,

Qui tacitus spretis vanuit hospitibus.

Ille ergo valeat vitulos pasturus: at illum

Nostra vel horrentem frigore lana teget.

Ex quo illud verum intelligimus viurpatum iam olim, felicitatem omnem inuidiæ obnoxiam: solam miseriam carere inuidia. Qua tamen nugacitate minimè deterritus Alciatus, perinde se gessit vt Hercules ille in rusticum Lyndium, cuius insanas voces contumeliarum plenas non magis curabat ac muscas: aut vt Hecate, quæ canum latratus nihil moratur. Ea ratione facilè coniiicimus scriptum Emblemata aduersus inanem quorundam impetum.

Lunarem noctu vt speculum canis inspicit orbem,

Sèque videns, alium credidit esse canem

Et latrat: sed frustra agitur vox irrita ventis,

Et peragit cursus surda Diana suos.

Sed & Doctor quidam nouus, & Cisalpinus profectus in vniuersitatem Tectosagum (ea est Tholosa) in ea peregrinatione non solùm Italorum vitia, qui quorundam mos, sed & virtutes se addidicisse gloriatus, cuiusdam legis aggressus explicatione in eum sermonem incidit, vt diceret aliter à se legum nodos intelligi quàm ab Alciato, qui nihil apud nos inquit, facit, quam quod floreat iura. docti tum quidam aderant, qui his auditis, seu hominis arrogantiam perosi, seu risus captandi causa, dixerunt, quæ Alciatus floreat iura, iste oletat. Ea fuit magnæ & præstatis sanè virtutis comes inuidia, quæ virum omni genere laudis admirabilem toto professionis tempore continenter exercuit. Is quanquam sano, viuidoque habitu corporis à natura conformatus, quo tempore de minuendis laboribus, quos mul-

tos grauesque pertulerat, ob ætatem ingrauescentem cogitaret neque dum excederet annum ætatis octauum & quinquagesimum dolore pedum primum leuiter correptus, deinde paulò grauius & crebrius adeo vt continuè febris symptoma illi morbo adiungeretur, paulatim confectus intra decem & quatuor dies, integris sensibus, animam Deo reddidit, ineunte anno Christiano, ad Romanæ curiæ calculum, 1559. Ticini sepultus honorificè in basilica vrbis, vir cui (ausim dicere) plus sua patria, quam ipse patriæ debeat: vnus qui multis annis obsitam & occupatam quibusdam quasi opinionum senticetis, & vincam barbariæ laqueis Iurisprudentiam asseruit, vindicauit, perpurgavit, quem qui perstrinxerunt, aut inuidi aut etiam maleuoli: qui parcus laudarunt, parum candidi; qui pro dignitate coluerunt, eiusque doctrinam sanè vtilem sunt amplexati gratos se & probos nec leuiter eruditos præstiterunt.

Hic symbola hominis omni laude posteritatis dignissimi non prætermittam, quæ ad rarâ illius doctrinam virtutemque prædicandam non parum pertineant, vnum fuit gentilitium, vt ipse in Emblematis testatus est, ad nomen Alciatorum familiæ alludens, in scuti planitie depicta conspicitur Alce, fera Germanica, quæ vnguibus tenet epigramma, *μὲν ἀναβαλλόμεν* & cuius symboli explicationem ipsemet edidit Emblemate, ad hunc modum.

Alciate gentis insignia sustinet Alce,

Vnguibus & μὲν fert ἀναβαλλόμεν,

Constat Alexandrum sic respondisse roganti

Qui tot obiisset tempora gesta breui?

Nunquam, inquit, differre volens: quod & indicat Alce:

Fortior hæc dubites, ocyor amne fiet.

Alterum symbolum sibi ipsi proprium & præclarè fecit, vti me pridem Paulus Iouius docuit, eo libello sanè venusto quem de symbolis armorum & amoris lingua patria scripsit, caduceus est Mercurij inter duo Amaltheæ cornua, cum inscriptione hac, *ἀνδρὸς Διὸς καὶ ἑρμῆος ἐν ἀπέλλουσαι*, huius hæc sententia:

Vnguibus implicitis geminis caduceus alis

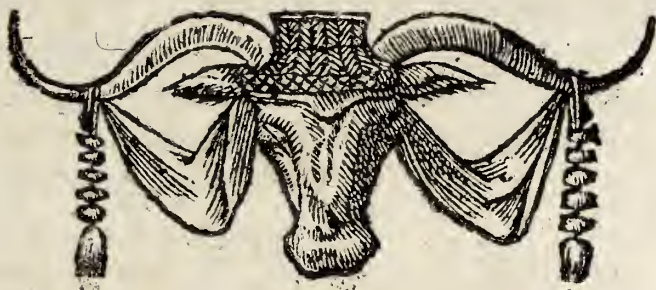
Inter Amaltheæ cornua rectus adest.

Pollentes sic mente viros, fandique peritos

Indicat, vt rerum copia multa beet:

In ea tamen icone Alciati, ad viuum expressa, qua me nuper donauit ANDRÆAS THEVETIVS, Cosmographus Regius

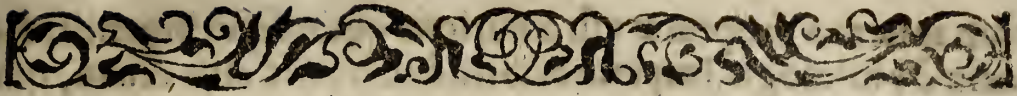
gius vir lectissimus, subtus expressa ostenduntur insignia familiae Alciatorum: quorum alterum gentilitium est, cuius sic se planities habet à læua, turricula, qui erecta stans aquila corona insignita summo in apice conspicitur: à dextra, repagula quatuor, supra sicuti planitiem, galea (signum dignitatis equestris) superius etiam ceruinum caput, porrectis & eminentibus anterioribus animalis pedibus, in apice, sententia est de qua dixi, *μῦθος ἀναβαλλόμενος*. Quæ singula si quis attendat accuratè facile percipiet, ab ingenioso & sollerti homine nihil aut cogitatum aut prætermisum quod ad illustrandum nomen suum (ut optimi cuiusque gloria ducitur) aut augendam rei literariæ dignitatem conduceret.

Faint, illegible text at the top of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

1

SYNTAGMA DE SYMBOLIS:

STEMMATVM ET SCHEMATVM

ratione, quæ insignia seu arma gentilitia

vulgò nominantur: Deque

Emblematis.

DE SYMBOLIS & rerum notis nonnulla plerique scripserunt: eorum tamen nemo est adhuc, quod sciam, qui eam rationem & argumentum sit accurata disputatione persecutus. Id ut præstare quodammodo possim, quòd videam eas partes hoc loco mihi demandatas, de inuentione symbolorum, eorumque usu & fine quædam, si non accuratè, at certè breuiter dicenda mihi videntur, ne subinde cogat anxie repetere quæ semel dixisse satis erit.

Quæ fuerit inuentio prima Symbolorum.

COMPERTVM quidem nobis est vel sola coniectura primos illos homines, sed potissimum Ægyptios & Chaldæos, qui in schola Memphytica philosophati sunt, imò ante expressam notarum aut characterum inuentionem & scripturæ usum, reperisse symbola quædam rudia, vt animalium, vel siderum, vel rerum aliarum, quæ *ἱερογλυφικὰ*, id est, sculpturas sacras appellarunt: quod primùm ab his factum esse constat, ne ab imperita multitudine mysteria & arcana sapientiæ, quam colebant puris animis ac manibus, faciliè profanarentur, sed ab iisduntaxat intelligerentur, qui sacris iisdem initiati essent. Quarum rerum initia prima fuisse admodum rudia & simplicia nemo ambigit, qualia solent esse rerum penè omnium principia, quæ à rebus minimis orta tandem progressum ampliozem, & certè maiorem consequuntur. Quod nobis planum esse poterit, si eam inuentionem, quam Ægyptiis & Chaldæis acceptam tribuimus, conferamus cum ornatu, & accurata expolitione, quam huic præclaræ inuentioni Græci adiecerunt, tanta profecto cum venustate & apparatu, vt posteriores Græcorum cogitationes prioribus his, & fermè incultis Ægyptiorum signis præferre nò dubitemus. Eo enim factum esse crediderim, quod

etiam inuento scripturæ vsu à curiosis quibusque ingeniis, sed maximè philologis, Imperatoribus, ducibus, & aliis etiam, quibus politior quædam literarum cognitio, rerumque meliorum elegans & culta natura placuit, auctus sit & asseruatus non sine litterarum politiorum ornatu is *ιερογλυφικῶν* vsus. Ad quam philologiæ partem quodam modo hoc Syntagmate declarandam (non enim mei pudoris est magnum quidpiam de me polliceri, quicquid sit, velim studiosi æqui consulant: nam aliis fortasse trado lampada, qui perficient quod hîc à me inchoatum potius quàm perfectum) fingamus primum nobis aliquem ordinem familiarem, vt eruditos homines, & maximè rerum antiquarum studiosos hac qualicunq; sed tamè familiari commentatione iuuemus.

*Quid Symbolum & quotuplex sit huius
voci acceptio.*

S Y M B O L U M ita Græci definiunt: *σύμβολον ἐστὶν ἕξ ὧν ἐστὶν ἑμᾶς συμβάλλειν καὶ γινῶναι*; est id quo aliquid coniectamus & cognoscimus. Vocabuli huius multæ significationes occurrunt: ex quibus hæ sunt in primis. Symbolum accipi vulgare est pro signo quod epistolæ, vel vasi, aut dolio, aut ceteris eiusdè generis imprimitur, ne resignentur à quibus minimè oportet: idque nos vulgari lingua Marquam nominamus. Deinde pro bellico signo, quam Tesseram vocant, Gallis *Mot du guet*. Tertio idem sonat ac collatio vel pecunia, qua plures in vnum conferunt ad epulas & conuiuia celebranda: quo sensu plerique viri eruditi etiam Symbolum & Symbolam vsurpant neutro & feminino generibus, & quibusdam rationibus confirmant, Symbolam dedi, apud Terentium, non Symbolum dedi, esse legendum. Quarto, Symbolum nuptiarum annulum significat. Quinto, coniecturam seu indicium, quo prænoscimus aliquid, vel coniecimus, vel obseruatione dignum putamus, quo sensu ad res varias transferri testatur auctorum monumenta. Sexto, pro Principis numismate sumitur. Septimo, pro argumento, seu etymo, seu denique vaticinio aut nota quadam qua quidpiam occultatur, sed tamen doctis auribus intelligendum proponitur; quo sensu postremo nos Symbolum ad Emblematis naturam accommodamus, & veluti ad finem nostri huius Syntagmatis explanare conamur.

De Symbolis Aegyptiacis.

O B S E R V A M U S itaque à sapientibus Aegyptiis Symbola

bola primùm fuisse vsurpata illa, quæ *ιερογλυφικὰ* nuncupabant; quibus suam raram illam quidem & reconditam sapientiam solis iis agnitam esse volebant, qui ea se dignos præstaret. Ab ea enim consultò & prudenter hisce ingeniosis & eruditis Symbolis, vti iam admonui, profanum vulgus arcebat: eoque modo arcana illa doctrinæ reuera primæ & arduæ, castis beneque rotundis auribus & præparatis animis excipi volebant. Insignis est apud Clementem Alexandrinum locus §. Strom. quo loco ait, Ægyptios & Hebræos Symbolis vsos fuisse reconditis, vt sapientiæ diuinæ eos participes efficerent; qui rebus sacris initiati essent. Addit etiam nefas existimatum Platoni, eum qui minimè purus esset, ad purum quidpiam atretandum accedere: quam ob causam sacra vaticinia ænigmatis reddita olim fuisse constat, nec vera mysteria ostendi iis solita, qui temerè & impudenter accederent, sed qui primùm purgati essent, seseque diligenter præpararent. Obseruat idem eos, qui ab Ægyptiis docerentur, primùm quidem arripuisse viam & rationem, quæ vocabatur *επιστολογραφικὴ*, id est, ad epistolas scribendas comparata methodus: alteram, qua sacerdotes utebantur, id est, *ιερογραμματῆς*: tertiam & postremam *ιερογλυφικὴν* nominabant, id est sacram quandam sculpturam vel cælaturam: ex quibus maximè celebris fuit ea quæ *συμβολικὴ* dicebatur. Longior essem, si exempla Clementis vsurparem, quæ eadem penè sunt apud Orum Niliacum. Sed vnum id duntaxat. Omnes quotquot vetustis temporibus de rebus diuinis aliquid scriptis mandarunt, tam Barbari quàm Græci, rerum principia occulta esse voluerunt, & ipsum verum (*τ' ἀληθῆς*) ænigmatis, signis, symbolis, & allegoricis quibusdam figuris tradiderunt. Eadem fuere celebrata illa Græcorum oracula: quæ causa est cur Apollo Pythius cognomen *λοφίας* habuerit, eò quòd obscure ac oblique responderet. Cum Clemente illo polyhistore vnà coniungam Plutarchum, qui disputatione *περὶ Ἰσίδος καὶ Ὀσίριδος* idem omninò docet, interque alia ostendit hoc veterum Ægyptiorum institutum fuisse, vt ab iis legerentur reges, vel ex ordine sacerdotum, aut eorum qui militiæ nomen darent: eò quòd illi ob fortitudinem, hi verò ob sapientiam magni ac celebres haberentur. Si quis è bellicosus rex crearetur, statim se sacerdotibus erudiendum dabat, idemque sapientiæ particeps efficiebatur, eius inquam sapientiæ quæ fabulis pleraque occultabat,

& obscuro quodam verborum inuolucro veritatem comple-
 ſebatur. Hæc eius verba : *ἐνθὺς ἐγένετο τῶν ἱερέων , καὶ μετὰ
 τῆς φιλοσοφίας ἐπιεικρομένης τὰ πολλὰ μύθοις καὶ λόγοις , ἀμυδρὰς
 ἐμφάσεις τῆς ἀληθείας καὶ διαφάσεις ἐχούσης.* Quod certè ipſi no-
 tant , cùm Sphinges ad templorum limina locant : innuunt
 enim eam , quam de rebus ſacris doctrinam profitentur , ea ſa-
 pientia conſtare , quæ obſcura ſit , & inuolucris quibuſdam la-
 teat.

De Pythagoræ ſymbolis.

C E R T E antiqua illa Pythagoræ ſymbola huius Philo-
 ſophiæ uſum non minimum præbuere ; quæ cùm à Tyrre-
 niis (apud quos fuit educatus ; teſte Plutarcho) aut ab Ægy-
 ptiis , vt relatum eſt ab Iamblichò nobili Philoſopho , accep-
 ſer , ita excoluit , vt magnam ſuæ doctrinæ partem hiſce my-
 ſteriis occluſam eſſe voluerit. Tradit enim idem Iamblichus ,
 eos olim deſignaffe per nauis gubernatorem , ſupremum Deū ,
 primum motorem , & primam illam cauſam rerum omnium ;
 vt oſtenderent omnia Dei prouidentia curaque adminiſtrari :
 vt per mundi lutum , materiam aptam ad generandum , ipſum-
 que corpus intelligi volebant. Atqui & interdum non alio ſym-
 bolo Deum deſignabant ; quàm oculo depiſto , cui & bacu-
 lum ſeu ſceptrum ſubſtituebant : quandoquidem Deus vnus
 eſt , qui omnia videat , & penes quem ſit præcellens & regia
 dignitas. Nonnulli tamen ſtantem baculum ad aliud referunt ,
 nempe ad naturâ diuinam *ἀφθάρτον καὶ ἀκινῆτον* , id eſt , muta-
 tioni minimè obnoxiam , & quæ nunquam labefactari aut im-
 minui vllò vnquam pacto poſſit. Hanc Ægyptiorum Philoſo-
 phiam Chæremon complexus eſt , vt & Orus Apollo Niliacus :
 auxit Pythagoras , illuſtrarunt excellentes quidam Philoſophi
 & ſcriptores nobiles Athenæus , Clemens & Cyrillus Alexan-
 drini , Pauſanias , Porphyrius , Plinius , Apuleius , Plutarchus :
 quàmque noſtra ætate penè intermortuam magno labore ac
 induſtria , imò verò admirabili penèque diuino ingenio exci-
 rauit , ſuiſque perfecit numeris Pierius Valerianus , magnis il-
 liſ Hieroglyphicòñ Commentariis. Cuius primæ ſapientiæ
 uſum ; ne id diſſimulare videar , retinuerunt multò ante Py-
 thagoram Moſes , Salomon , aliique Hebræorum ſapientes :
 ſunt & qui de Chaldaeorum ſymbolis ex Pſelli commentariis ,
 quibus magica oracula ſeu Chaldaica Zoroaſtres exequitur ,
 nonnulla poſteris reliquerunt. Sic enim ex figura plantarum ,
 florum ,

florum, animalium, stellarum, rerumque aliarum pleræque inuoluebant; ut minimè putem commodius sapientiæ veterum quasdam reliquias ad nostra vsque tempora transmitti potuisse. Id verò si quis velit ostensum esse aliqua exemplorum farragine, statim colliget; pro fertilitatis symbolo Papauer vsurpatum; Cupressum pro morte; Oliuam signum pacis; Laurum & Hederam ingenij semper virentis; Malum cotoneum connubij; notam iisdem habitam fuisse, ut Satyrum vel Capram libidinis; Leonem terroris; iracundiæ; dominaturus: Solem anni; Lunam mensis; & cetera alia longè multa; quæ immenso labore parique doctrina idem Pierius executus est.

Vnde profectus Stemmatum vsus.

Ex quo factum esse constat, ut sapientes quique posteri inuentioni huic tam ingeniosæ multum ornamentum adiecerint suis tum libris, tum disputationibus: sic etiam permulti nobiles & generosi, virique principes, qui bellicis olim negotiis præfecti sunt, ut etiam hodie, qui eundem dignitatis gradum obtinent, quo sui nominis atque familiæ splendorem quam latissimè propagarent, stemmata quædam & symbola sibi vsurparunt. Et certè omnibus penè gentibus in more positum fuit, ut speciale aliquod signum militare haberent, quo facilius cogi possent, & in vnum conuocari locum milites, qui vel sparsi vel fusi extra castra essent. Occurrit mihi quod Diodorus Siculus *l. Βιβλιοθ.* retulit, quo loco initium eiusmodi schematum videtur repetere à temporibus Osiris, his planè verbis: τὸ δ' οὖν Ὀσίριδι σωεστρατεύσαι δύολέγασιν ἕως Ἀναβίη τε καὶ Μανεδίνα; διαφέροντας ἀνδρεία, ἀμφοτέρως χρῆσασθαι τοῖς ἐπισημοτάτοις ὀπλοῖς ἀπὸ τινῶν ζώων ἐν ἀνομιέων τῇ περὶ αὐτὸς ὀνομασίᾳ. Pindarus enim testis est Amphiaræum in expeditione Thebana pictum draconem in clypeo circūtulisse: Staius Capaneum hydræ: Polynicem Sphingis imagine, vsos in scutis fuisse. In bello Troiano Agamemnon pictum habebat in scuto Leonem vnà cum epigrammate, ἔτ' μὴ φόβ' ἐστὶ βροτῶν: Vlysses delphinem: Typhonem Hippomedon ore fumos efflantē: Perseus Medusæ vel Gorgonis caput. Neque enim dubium potest esse quin & ceteri nobiles suæ insignia familiæ, seu symbola quædam propria sibi vendicarint. Homerus alter *8. Æneid:* id minimè sibi prætermittendum putauit, cum Turni auxiliares copias memorat, quorum hominum arma signaque

diligenter & studiosè persecutus est. Cimbrorum & Teutonum bello illo horribili, quod in Mario Plutarchus describit, id memoria dignum notat, eos populos, quanquam immanitate barbaros, suis in peltis, scutis, aliisque id genus bellicis instrumentis, non modo nitorem armorum fuisse, sed & depictas ferarum imagines. Nonnulli putant Marium primum Aquila pro schemate usum, ut præter ceteros testis occurrit Val. Maxim. Primis enim imperij Romani temporibus, in expeditionibus bellicis, cum educenda esset acies, aut etiam manus conferendæ, pro signo, fœni manipulis utebantur: unde legiones manipulares primò appellatas esse constat. Sed cum incrementum aliquod cepisset imperium, signa alia sibi finxerunt, qualia fuere Lupi, Equi, Capri, Minotauri, pro vario Principum arbitrio, qui militibus præficiabantur. Sed ut ea demùm Aquila usurpari cœpta est pro publico & perpetuo imperij Romani symbolo; sic usus inualuit, ut quæcunque legio distinctas insignium notas haberet, quod posteris ita transmissum est, ut eius rei memoria, quanquam longa temporum intercapedine, longoque spatio, & penè vetustatis oblivione demersa, scriptorum beneficio, tamen nondum intermori potuerit. Dio tradit in Pompeij Magni annulo expressa fuisse tropæa tria, ut antè idem Sylla dictator fieri sibi curarat. Plutarchus verò ait in eo summi pretij lapillo, qui Pompeij fuit, qui que post mortem eius, Casarem cœgit ad lacrymas, Leonis conspicuam fuisse imaginem ensis tenentis. Quod genus doctrinæ reconditoris quanquam plerique ludicrum esse censeant, auisim tamen dicere id sapientibus olim hominibus familiare habitum pro certo constare: quod declarant erudita & literata illa symposia: quo maximè nomine Principibus digna videri debet ea exercitatio, quos si verè Principes agant, literatis colloquiis suas epulas condite par est: non ut inertes quidam aulici, & (quod dicebat ille) arietes in aureo vellere, qui lapillis & tessellis, qui cubis & foliorum lusu non modò totos dies terunt, in quibus luditur quidem, sed interea permultum otij & pecuniarum impeditur, multoque plus temporis insumitur, quàm necesse esset, cum in ea symbolorum doctrina exercenda, & liberis hominibus digna cognitione, non mediocris utilitas capiatur, ingenium intendatur, iudicium augeatur, exerceatur memoria, mirifica oblectatio capiatur. Sed hæc missa faciamus. Quàm enim superioribus antea actis se-

culis hic symbolorum vsus magnis quibusdam viris arriseris, exemplis innumerabilibus testatum habemus: Quin id antiquarij & studiosi longè antè, & hoc nostro seculo diligenter obseruarunt in quibusdam priscorum temporum numismatis æreis & argenteis, tum saxi & ædificiis, longa seculorum caligine, & quasi senio ferè omninò collapsis, ex quibus illorum veterum hominum studium agnoscunt in obseruandis familiis, vel gentis alicuius stemmatis, aut effingēdis iis que ipsi suo arbitratu conceperant, quæque vel multis, vel certè paucis, & quidem eruditis atque ingeniosis proposita esse cupiebant. Siquidem, vt è multis pauca sublegam, Alexāder Magnus Serpentis imagine vsus est, quòd se à Iouè Ammone patre sub forma serpentis esse natum credi vellet. Augustus Cæsar magnam sui animi moderationem, alienúmque ab omni temeritate iudicium, id est maturitatem in rebus gerendis ostensurus, in altera numi aurei parte, quod cudendum ea maximè causa iusserat, Papilionem vnà cum fluuiatili Cancro cælari voluit, altero quidem tarditatem, altero verò celeritatem intelligebat. Eundem & Sphingis imagine in sigillo seu sphragidio sumpsisse memorant: quo plerique coniiciunt eum designasse suam in rebus obscuris illustrandis, & conficiendis negotiis alioqui perplexis admirabilem solertiam, quod tamen signum commutauit Repub. primùm composita, & imagine Alexandri Magni postea fertur vsus, fortasse vt Monarchiam, qua se dignum putabat, intelligeret: quam vbi magna, planèque inaudita felicitate consecutus est, non alia delectatus est imagine quàm sua. Mæcenas eques Augusto familiarissimus, Ranam vsurpauit, fortasse Seriphiam, vt quibusdam placet, ad arcanam fidem, quam vnicè obseruabat ille, designandam. Titus Vespasianus Augustum æmulatus, proprium sibi ac peculiare schema vel symbolum habuit, quo maturandum esse præcipiebat, Delphinum anchoræ alligatum. Narratur historiis Ecclesiasticis, & D. Hieronymi Commentariis, literam Hebræam τ a v, salutis fuisse olim signum etiam Paganis ipsis habitum, quod parietibus templi Serapidis passim visum fuit. Nullus est ex nostris, quin audierit aut legerit memorabilem illam Constantini Magni expeditionem aduersus Maxentium, qua maximè signis militaribus signum Dominicæ Crucis tum primùm cœpit. Et certè Crux meritò pro salutis nota vsurpata cœpta est, quòd T literæ, quod fuit olim absolutionis si-

gnum, videatur respondere, si picturam & lineas spectes.

Quid enim vt externa illa quæ innuntetabilia sunt, transiliam; vt quæ leguntur de Atheniensium Noctua, Persarum Aquila aurea, vel Solis effigie, aut igni sacro, Thebanorū Sphinge, Osiridis cane, Cyri Gallo aureo, & aliis etiam pluribus, de quibus fidem scriptores faciunt? Sed nescio quo modo nos magis delectant & afficiunt domestica, vt est Nauis illa, quam pro stemmate habuerunt Franci veteres, sicuti Sidonius Appollinarius & Panegyristes ille Pacatus testantur: quod idem signum Parisiorum esse adhuc apertè videmus: vt tria illa Repagula rubea seu vectes, quibus in publico stemmate Burgundiones vsi sunt, vt Vrsi, quibus Heluetij: vt Leones, quibus Germani quidam duces: vt Igniarium vnà cum silice, quo equites illi torquati, qui à Burgundo duce primùm instituti sunt? longum enim esset in singulis immorari, & ad ea omnia explicationes adiicere. Quid, inquam, nunc memorem veterum illorum Gallorum stemmata & insignia, quæ sibi vel ingeniosi finxerunt, aut aliqua nacti sunt occasione, vel tanquam hereditario iure posteri vsurparunt? Quia tamen multus essem, imò verò fortasse nimius in ea rerum veterum commemoratione, quas subinde fateri cogimur longa vetustatis oblivione nobis pœnè deletas & oblitteratas: facilius videtur, meo quidem iudicio, in iis pedem, vt ita loquar, figere, quæ non tam prischorum hominum libris, quàm ipso nostrorum patrum, & quidem huius ætatis hominum exemplo, planè attinguntur. Itaque præter publicum & solenne imperij Germanici stemma, quod Carolus quintus superioribus annis pro imperatorio iure habuit, symbolum etiam peculiare sibi vendicavit, duas Herculis columnas, vnà cum symboli anima **VLTERRIVS**: Lodoïcus **XI**. antequàm ad regnum euectus esset, aliqua ratione Histricem, quem Porcum spicem vulgus appellat: Franciscus **I**. felicitis memoriæ Princeps, tria lilia, quibus alij Reges regio nomine fuerunt vsi ad hæc nostra vsque tempora, & Salamandram aliqua causa propriam sibi fecit: Henricus **II**. eius filius, crescentem Lunam, vnà cum hemistichio, **DONEC TOTVM IMPLEAT ORBEM**: Margaritæ Nauarræ Regina, magni Francisci soror, heroina verè illustri, Heliotropium non sine causa sibi legit: Carolus **IX**. duas columnas in se complicatas vnà cum, **PIETATE ET IUSTITIA**, descripto epigrammate: Catharinâ Medicea,

dicea, Regum mater, Iridem seu cœlestem arcum, adiecto symboli argumento, *πῶς φέρει ἡδὲ γαλήνη*: Annas Mommorancius, militum magister, nudum Ensem, vnà cum verbo *ΑΠΛΑΝΟΣ*: Marscallus Santandreas nodum Gordium: Plerique idem tribuunt Regi Catholico, vt Iouius ipse: Cardinalis Borbonius, pastoriciæ dignitatis notam, Ensem seu gladium flammeum habuit, quo verbi diuini vim intelligi aiunt: Carolus Lothareus Cardinalis Hederam altæ pyramidi hærentem, vnà cum versiculi parte altera *TESTANTE VIREBO*: Franciscus Turnonius Cardinalis cœleste Manna: Christophorus Madrucius Cardinalis Tridentinus, Phœnicem se in igne comburentem, vnà cum sententia, *PERIT VT VIVAT*: Ferrariensis denique Cardinalis Hesperidum mala ab insomni non custodita dracone, quo virtutes significari constat. Alphonsus Arragonum rex libro aperto, ad libertatem designandam, vti maluit. Franciscus Sforzia cum ducatum Mediolanensem obtineret, Canis sibi symbolum pingi fingique curauit, vnà cum epigrammate, *NEMO QUIETVM IMPVNE LACCESSET*. Duo inter cœtera Principū Italogum symbola, eruditus hominibus placuerunt, nempe vnum Laurentis illius Medicei, & alterum Prosperi Columnæ: Ille quidem tres plumas habuit colore triplici distinctas, albo, viridi, rubeo, vnà cum *SEMPER* adiecto vocabulo, quod eruditi homines ad virtutem triplicem, Fidem, Spem, Charitatem, retulerunt. Hic verò Columna, quo tempore Rauennati Reipub. præfectus, urbem obsessam defendebat, duplicem ramum complicatum pro symbolo circumtulit, alterum è Cupresso, è Palma verò alterum, vnà cum sententia adiecta ab eloquenti homine Antonio à Casanoua, *ERIT ALTERA MERCE*s. Illum quidem ramum, mortis; victoriæ hunc esse notam volebat: vt significaret in ea expeditione sibi certissimum esse mori, vel vincere. Quibus profectò notis & signis illustribus magni illi heroës ac Principes excellentem aliquam suorum animorum cogitationem obscure ostendi voluerunt.

De qua quidem philologiæ parte, ne cogar singula percensere, cum quosdam viros excellenti doctrina, & antiquitatis vel maximè studiosos aliquando disputare audiebam, memini vtrò citròque habitos ea de re sermones eruditos, ex quibus tamen ad extremum, vt vno dicant verbo, nihil ferè præter conjectanea mihi comparavi. Nam vt prisca illa

& externa præteream, quidam auctores sunt non omnino mali, à quibus accepimus priorum Galliæ Regum, qui à Pharamūdo profecti sunt, insignia fuisse tres Bufones aut Rubetas: nonnulli tres Coronas malunt: alij Leonem qui Aquilam ad caudam habeat. In quo illi boni scriptores temerè interdum & sine iudicio caligant: quippè qui quòd Regum quorundam peculiare symbolum fuerit, ad alios etiam tãquam commune omnium referant. Videri autem certius potest, tribus Liliis primum Clodoveum fuisse vsus, cum primùm suadente Clotilde vxore lectissima, religioni Christianæ nomē dedit: quod liliorum trium stemma posterì etiam Reges ad nostra vsque tempora retinuerunt.

Polydorus Virgilius in Anglica historia, quo loco vitam Gulielmi Nothi persequitur, auctor est Reges Anglos ad eam vsque regis illius ætatem certas insignium notas minimè habuisse: sed pro regum varia successione, etiam signa illa fuisse varia. In quibus omnibus primò excogitandis, effingendis, exornandis, aliqua ratione pingendis vel sculpendis, non video quid veri certique statui certò possit: nisi dicamus pro animorum & opinionum varietate miram semper peneque incredibilem symbolorum eiusmodi varietatem extitisse. Esset quidem imperiti hominis, parumque in rerum veterum historia exercitati, qui auderet affirmare nullam subesse sententiam in ea ingeniosa inuentione stemmatum, schematum, insignium & symbolorum, quæ veteres ipsi non tam studiosè affectassent, nisi suæ doctrinæ solertioris, suæ laudis & gloriæ, suarumque cogitationum aliquam non minimam partem aliis notam esse voluissent.

Symbolorum tria genera:

CETERVM ne hoc quidem prætermissum velim symbola & Emblemata, de quibus hoc agitur libro, multiplicia esse & varia: quorum tamen rationem multiplicem ad quosdam quasi cancellos reuocare possumus. Quædam enim historica sunt, alia physica, alia ethica, & certè allegorica, quibus aliquid petitur à fabulis aut rerum natura, ingeniosè ad mores vt plurimum traducitur. Historica sunt ea, quæ ducuntur ex historiis, vt Lænx statua ærea in acropoli Atheniensi posita, de qua 13. Emblem. Triumphus M. Antonij triumphuri de M. Tullio interfecto: 29. Emblem. Hunni Scythici descriptio. 37. &c. Physica verò, vt Bacchi & Palladis simulacris eadem ara erectis: 23: vt de Ciconiæ ἀντιπε-

ἀρχία, 30. quæ tamen ad mores omnia mihi reduci posse facile videntur, quia ex iis omnibus, quanquam non semper ita perspicuè, moralis sententia eliciatur:

Differre inter se schemata, imagines, seu insignia, symbola.

QVOD cum fortasse pluribus ostendo, nolo mihi quispiam succenseat, ut qui nullum planè discrimen constituam inter schemata illa seu insignia vel arma; quæ vocantur gentilitia, imagines, & peculiaria hominum vel publica nationum aut civitatum symbola. Scio equidem ut primò de schematis, id facile vel tacente me intelligi ab iis qui omninò non sunt obtusi: nullum stemma esse puto, quod symbolo & nota non constet: sed tamen non omnia symbola stemmata esse possunt. Alterum enim, nempe symbolum, latius: strictius verò & specialius alterum accipi compertissimum est.

Alia verò imaginum ratio, quamquam ad eundem fortasse finem olim Romani sumpsisse videantur imagines, ut posteris, & hodie Nobiles sua illa stemmata. Ij certè nobiles erant, qui sui generis imagines poterant ostendere, teste M. Tullio; quæ causa fuit, ut sæpè imagines pro nobilitate usurpari familiare sit auctoribus. Eas Romæ patricij in primis sibi tribuerunt, & qui soli maiores magistratus, nempe Ædilitatem maiorem, Præturam, Censuram, Consulatum obtinebant. Quæ imagines quales fuerint, libr. 6. Polybius me docuit, Plinius 35. ut etiam M. Tullius permultis locis. Erant enim simulacra quædam oris similitudinem artificiosè fictam, coloribus & pigmentis adumbratam referentia, quas in insigniore domus parte positas armaria lignea includebant. Eas autè imagines diebus festis exornabant apertis armariis: cumque aliquis è propinquis aut affinibus mortuus elatus esset, in funere circumferebantur, addito, ut magnitudine quam simillimi apparerent, reliquo corporis trunco. Eas demum cereas fuisse me locus admonet Plinianus, quam citavi proximè: ut inde appareat maiorum imagines posteris etiam temporibus nominatas: sed non ita tamen usurpatas. Nam insignia Nobilium imagines habent illas quidem, sed non humani vultus, ut fuere olim Romanorum. Pro quibus certè imaginibus posteriora secula cœperunt habere sua illa, quæ vulgò Arma vocitantur, id est insignia gentilitia: quæ ut ad honorem & gloriam veteribus usurpata sunt, sic certè uti credibile est, fuere postea virtutis

premia

præmia, & rerum præclarè gestarum aperta testimonia.

Quæ spectentur in symbolis.

AD extremum itaque quid ad conficienda symbola in primis obseruandum sit, adiiciam, vt tandem (eorum gratia maximè, qui hanc liberalem & ingeniosam cognitionem colunt) formulam quandam apponam symbolorum conficiendorum, expeditam illam quidem & facilem iuxta Iouij doctrinam, qui non modò notas heroïcas Principibus multis excogitauit, sed & artem quandam apertam & compendiariam admodum inchoauit potius quàm perfecit.

Symbolorum id proprium & peculiare est, vt gyris quibusdam & Mæandris, nempè obscuris sententiarum inuolucris obtegantur. Si enim tam aperta & popularis esset inuentio, nihil doctrinæ aut gratiæ in iis esse videretur; quod symbolis Ægyptiorum, Chaldæorum, Pythagoreorum, Græcorum, & aliorum, vt iam antè quadam ex parte demonstratum est.

Deinde, in eo vel maximè sita est Symbolorum ratio, vt cum grauitate breuitatèque quadam plurimum sententiæ contineant: quod obseruandum notat auctor grauis & acutus Demetrius Phalereus.

Id præterea obseruatur vt plurimum, vt symbolum habeat aliquam cum adagio seu parœmia similitudinem. Et quidem sæpenumerò fit, vt symbolorum & adagiorum eadem natura esse appareat, quanquam inter se ratione quadam differant: Quod Plutarchus diligenter obseruauit in quibusdam: & præter eum Apuleius, qui etiam exemplum apponit, vt cum olim diceretur, Ex quocunque ligno Mercurium non fieri, significabant omnia & quæuis ingenia minimè ad doctrinam capessendam idonea; neque cuiusque animum ita esse à natura informatum, vt ingenij cultum tam commodè capere possit.

Quæ tamen fortasse magis attinent ad ea symbola, quæ oratione viuâque voce vsurpatur, non ea quæ παράσημα & ἄφωνα σύμβολα nominantur. Certè inter vtraque magna potest intercedere similitudo, vt nusquam esse non possit inter res & verba non minima cognatio: aut si magis placeat, vt ænigmata, sic symbola sunt alia in verbis, in sententiis alia; quædam etiam in vtroque, imò interdum literis atque syllabis. Quod pluribus illustrarem; si putarem id studiosos aliquo tandem modo remorari.

*Ars quaedam inueniendorum & excogitandorum
symbolorum.*

E I itaque, qui symbolum aliquod vel schema commodè volet effingere, spectanda hæc primùm proponuntur, vt iusta sit animi & corporis analogia (per animum, sententiam vno, altero, vel certè paucis comprehensum verbis intelligo: nomine corporis, symbolum ipsum designari placet.) Deinde, ne ita tenebricosum sit & obscurum, vt Delio natatore opus habeat. Tertio, vt facilè conspici & diiudicari possit, si fortè aliquid interiectum habeat: vt interdum sunt sidera, stellæ, luna, sol, ignis, vnda, nubes, siluæ, rupes, speluncæ, & alia innumerabilia. Quarto, ne qua humana forma, nisi admodum rarò, depingatur. Postremò, adhibeatur interdum anima illa symboli lingua quadam nobili minimèque vulgari, vt id παράσημον καὶ ἀγαλλμα, ingeniosaque inuentio, quæ cogitationem requirat, & eam quidem eruditam, multò plus dignitatis habeat & grauitatis. Id autem fieri ab eruditis, vel iis qui à liberali & polita literarum cognitione auersum animum non habeant, Græcè aut Latinè commodè solet: aut denique, si magis placeat extera quadam lingua, idque sententia breui, arguta, graui, vel adagio, aut etiam hemistichio, integro versu nonnunquam, qui vel recens natus, vel aliundè petitus sit, dummodò argutiarum aliquid & salis contineat. De symbolis, schematis, & stemmatum ratione iam satis: nunc tandem de Emblemate quædam commentemur.

De Emblemate.

PLERIQUE sunt non satis acuti, qui Emblemata cum Symbolo, cum Ænigmate, cum Sententia, cum Adagio temerè & imperitè confundunt. Fatemur Emblematis quidem vim in symbolo sitam esse: sed differunt, inquam, vt Homo & Animal: alterum enim hîc maximè generalius accipi, specialius verò alterum norunt omnes qui aliquid iudicij habeant. Emblemata ænigma non est, quanquam interdum cum ænigmatate aliquam similitudinem habeat: Ratio enim quædã est apertior in Emblemate, propter notas quæ apertæ & perspicuæ sunt: Ænigma verò in verbis ambiguum est & obscurum, vt etiam viros alioqui solertes & ingeniosos interdum lingua mora teneat. At Symbolorum & Emblematum, de quibus maximè

ximè hîc agimus, ratio debet esse clarior & apertior : vt quemadmodum ab iis imperiti arcentur, sic docti homines aliquid habeant in quo ingenium exerçant. Neque Emblemata est γνώμη seu sententia, quanquam sæpè Emblemata sententias in se contineant: nisi fortasse qua ratione Emblemata simitur μεταυμειώς pro epigrammate seu explicatione Emblematis. γνώμη enim verbis exprimitur : & nisi fallor, aliter γνώμη esse minimè potest, nisi pro eo vsurpetur, quod ενθύμημα diceremus. Emblemata enim sæpenumerò est ἄφωνον nec semper necesse est in Emblemata esse adiectum epigramma. Denique, vt vno verbo, Sententia & Emblemata videntur mihi differre vt verba & res, seu signa quædam rerum, & res signatæ. Denique non est adagium vel paræmia : quia Emblemata est aliquid ingeniosè ab ingeniosis excogitatum, vt ita dicam : adagium vero sermo sit in ore omnium versans. In quo aduertendum an ij acutè viderint, & non potius aberrarint, qui quascunque sententias, adagia, similia, apophthegmata, historias ad Emblemata posse reuocari censuerunt, quasi ex re quauis Emblemata cudi & confici deberet.

Supereft itaque Emblematis nomen explicemus, si priùs Alciati verba ex Commentario in tit. De rer. & verborum signific. apposuerimus. Verba significant, inquit, res significantur : tamen si & res quandoque significant, vt Hieroglyphica apud Orum & Chæmeronem, cuius argumenti & nos carmine libellum composuimus, cui titulus est Emblemata. Hæc ille.

Emblemata quid, vnde dicatur, & quomodo id nomen propriè, quomodo figuratè accipiatur.

DICITUR Emblemata, quicquid interferitur ornatus causa, non modò parietibus & pauimentis, sed & rebus aliis permul-
tis, vt vasis, pateris, vestibus: cuiusmodi sunt clauiculi, aut imagines aureæ vel argenteæ, vniones & gemmæ, ceteraque generis eiusdem. ζωτικόν vel δαίδαλμα dicitur Eustatio, nempe ornamentum exemptile quod innoxie demi potest vasis aureis vel argenteis, idémque reponi. Id enim nominis deductum esse constat παρά τῶν ἐμβάλλεσθαι, aut ἐπιμβέλλεσθαι, quod est inferere, interponere, vel iniicere. Antiquitus enim lapillis quibusdam quadratis & minutè sectis politisque, in quibus icones quædam intertextæ essent, ædes magnatum & Principum regię vt plurimum ornabantur, vt colligere est ex Pausania, Plutarcho, Apuleio, Philostrato, & aliis plerisque : cuius etiam rei vsum aliquem videmus in quibusdam templis, tum ædibus publicis

& priuatis, vt nostra hæc ætas antiquitatis æmula pridem esse cœpit. Itaque μεταφρημῶς hic Emblemata vocantur carmina, quibus imagines, agalmata, pegmata, & id genus alia scitè adinuenta, variè & eruditè explicantur. Sed & oratio variis verborum rerumque pigmentis & lenociniis Rhetoricæ artis elaborata Emblematis referta dici figuratè potest. Notum enim illud M. Tullij ex Lucilio;

*Quàm lepide lexeis composta vt tessera omnes
Arte, pavimento atque Emblemate vermiculato.*

Verba sunt Lucilij Poëtæ Comici, apud quem Scæuola exagitat Albutium, qui nimis esset in ornatu & structura verborum: in quo non vitabat affectatum dicendi genus doctis auribus odiosum. Non possum subticere à M. Tullio Verrem reprehendi acerrimè, quòd Emblematum vim, quæ esset in Sicularum vasis, abstulisset: quòdque Suetonius ait Tiberium reprehendi acerrimè, quòd Emblematum vim, quæ esset in Sicularum vasis, abstulisset; quòdque Suetonius ait Tiberium elegantia verborum studiosiorem, emblematis vocem aspernatum in quodam patrum decreto: commutandum enim verbum censuisse, & pro peregrino Romanum conquirendum.

Ceterum plerique vel suspicari vel obiicere poterunt hîc ab Alciato Emblemata improprie dici: cum ea carmina videantur potius expositiones esse & explicationes Emblematum, id est eorum symbolorum vel simulacrorum, quæ ab antiquis petita hîc magna parte repræsentat, & horum rationem tradit. Sed dicimus adiuncta non temerè aliquando subiectorum habere rationem metonymicòs, & sententiam vel epigramma dici posse, quod Emblemata in se complectatur.

CLARISS. VIRI ANDR.
ALCIATI IN LIBRVM EMBLE-
matum Præfatio , ad Chonradum
Peutingerum Augustanum.

*DVM pueros iuglans, iuvenes dum tessera fallit,
Deinet & segnes chariula picta viros,
Hæc nos festiuis Emblemata cudimus horis,
Artificum illustri signâque facta manu:
Vestibus ut torulos, petasis ut figere parmas,
Et valeat tacitis scribere quisque notis.
At ubi supremus pretiosa nomismata Cæsar,
Et veterum eximias donet habere manus.
Ipse dabo vati chartacea munera vates,
Quæ, Chonrade, mei pignus amoris habe.*

Ad Chonradum.] De Chonrado illo Peutingero, cui hoc opusculum dicatum constat, tantum ea dicam & huc referam, quæ scriptorum nostri temporis lectione consequi potui. Andræas Cratander in Epistola quadam, quam editioni omnium Ciceronis operum præfixit, hæc habet: Chonradus Peutingerus, eximium illud Augustanorum Vindelicorum decus & specimen, qui cum incomparabili auctoritate, quam in gnauiter sustinendis molibus Reipubl. magna nominis celebritate adeptus est, egregiam humanorum studiorum peritiam coniunxit. Pro quibus quo animo depugnet, vel inde satis apparet, quod mihi aliquot Ciceronianarum orationum reliquias, & venerandæ vetustatis exemplaria transmisit, tanquam auxiliatrices copias, &c. Hæc quidem ille. Sed expressius Henricus Pantaleon Profopographiæ parte 3. eiusdem Chonradi vitam, laudésque perstrinxit. Sic autem: Chonradus ille, Augustæ Vindelicorum ex honesta familia natus, & in omni genere virtutum ibidem educatus est. Is cum felici ingenio esset præditus, à teneris annis literis incubuit, & in primis legum lectioni diligentem operam impendit. Hinc factum,

*Chonradus
Peutinger.*

factum, ut iuris doctor omnium acclamatione creatus fuerit. Accedebant multæ heroicæ virtutes, & rerum agendarum dexteritas. Itaque patriæ utilis ciuis & singulare ornamentum extitit, atq; à Maximiliano Cæsare inter suos consiliarios cooptatus fuit. Quinetiam hunc Erasmus Roterod. plurimum ob eruditionem dilexit, & inter summos amicos habuit. Scripsit is anno 1506. Sermones conuiuales, in quibus multa de mirandis Germaniæ antiquitatibus referuntur: præterea de gētium quarundam emigratione Epitomen, quæ Procopio, & aliis historicis in editione adiecta. Erat enim Chonradus rerum antiquarum singularis æstimator, qui eiusmodi indagare, & posteris proponere magna delectatione erat solitus: tandem ætate confectus obiit, & apud suos honorificè sepultus est. Hactenus Pantaleon, quæ omnia pænè mihi videntur sumpta ex 18. Epist. Erasmi.

Dum pueros.] Dissimilitudine suum negotium cum aliorum otio conferens, tria lusorum genera ponit, ex adiuncto tempore quo hoc opusculum scripserit. Pueri nucibus delectantur: hincque vulgò trita prouerbia, Relinquere nuces; &, Ad nuces redire. Adolescentes & iuniores tessera delectantur, quod est aleatorum. Segnes autem, quique corporis motum refugiunt, chartulis pictis oblectantur.

Inglans.] Nux.

Tessera.] Dicitur tessera, quicquid ex omni parte quadratū est. Gel. lib. 1. c. 20. & Cæl. Rhodig. lib. 20. c. 14. & 27. Cubus à Grecis dicitur: estque corpus ex sex lateribus æquali latitudine planitierum per quadratum. Is cum est iactus, quam in partem incubuit, immotam habet stabilitatem, ut sunt etiam tessere, quas in alueum ludentes iaciunt. Budæus 5. De asse.

Emblemata cudimus.] A fabris aurificibus, vel aliis sculptoribus ἀλληγορία.

Festiuis horis.] Diebus genialibus, quibus animum remittebā à seuerioribus studiis. vel, festiuis horis. l. subcisiuo tempore. Sic enim Mar. Tullius, cum diēs aliqui dabantur ad rusticandum, ut etiamnum dantur iustitiorum dies nostris Senatorib. ad eorum numerum accommodabat quæ scribebat, testis est ipse 1. de Legibus.

Artificum illustri.] Hic versiculus descriptionem continet τῶν ἐμβλημάτων, qua de re iam satis, sed hic aduertēte materialem causam.

Vestibūs ut torulos.] Finalis causa, & vsus Emblemator. Torulos

autem appellat eminēcias quasdam in vestibus, corollis, & aliis similibus. Cicero in Oratore perfecto, de mediocri genere dicendi loquens, Addit, inquit, aliquos ut in corona toros, omnemque orationem ornamentis modicis verborum sententiarumque distinguit. Sunt itaque toruli, ornamenta ex auro vel argento, quæ petasis. i. pileis, aut penulis vestibulisque adiacent. Palam est illud ex Amphitruone Plauti: Tum meo patri autem torulus inerat aureus sub petaso.

Petasis.] pileis, galeris, &c. Petasum, Arcadicum pileum significatione primaria esse, didici ex Hesychio. πέτασος τὸ τῶν ἐφηβῶν φόρημα, sic enim legendum in Hesychio, non φρένημα, ut in vulgatis. Suetonius ait, Augustum non nisi petasatum, hoc est velato capite sub dio spatari solitum. Certè & Poëtæ & petasatum Mercurium faciunt. Id nominis à πετάννυδι, pandere, vel extendere desectitur: quod pilei genus galero non absimile volunt. Prudentius 2, in Symmachum:

*Nec petaso insignis poterat Lacedæmone capta
Mercurius servare suas de clade palestras.*

Parmas.] Parma, scutum breve peditum, pelta etiam dicta à Plinio. Nonius in dictionibus Parma, & Veles. Martialis:

*Hæc quæ sæpè solet vinci, quæ vincere raro,
Paria tibi scutum pumilionis erat.*

Vairo De lingua Latina, & Alexander ab Alex. 6. c. 22.

Tactis notis.] Sic se habent Ægyptiorum Hieroglyphica, ut etiamnum hodie symbola ea, quæ armis, scutis, signis militariibus, & ceteris id genus apponi solent. De quibus lepidum & eruditum scripsit Dialogum Paulus Iovius, nos in nostro syntagmate quædam adduximus.

At tibi supremus.] Optatio ex dissimilibus. Idem ferè dissimilium locus est apud Horat. Ode 8. lib. 4. Carmin.

*Donarem pateras grataque commodus,
Censorine, meis era sodalibus:
Donarem tripodas, premia fortium
Gratorum: neque tu pessima munerum
Ferres, diuite me scilicet artium,
Quas aut Parrhasius protulit, aut Scopas.
Sed non hæc mihi vis: non tibi talium
Res est, aut animus deliciarum egens
Gaudes carminibus: carmina possumus
Donare, &c.*

Huius autem dissimilitudinis hæc mihi videtur germana sententia

sententia: Possum ego tibi, Chonrade, Emblematum quorundam siluam & cumulum ex veterum auctorum bibliothecis aggregare: at magnus Imperator (cui sis à consiliis) potest tibi commodè & munificè suppeditare veterum artificum manupretia, statuas, imagines ingeniosè pictas, solerter expressas, sculptas, efformatas: ipsissimas inquam imagines, non picturam quandam nudam aut descriptionem, qualis mea hæc est chartacea.

Supremus Cæsar.] Maximilianus Imperator, cuius consiliarium fuisse Peutingerum paulò antè meminimus ex Erasmo.

Ipsè dabo.] Ἰὸ πρέπειον in libro Poëtico Poëtæ consecrato. Non enim modò videndum quid, sed & cui des, Seneca De beneficiis: Vide ne mittas munera superuacanea, vt fæminæ arma, rustico libros, & studioso retia. Id enim est ac si cani des paleas, & ossa asino. Sic Martialis 14. lib. sed non eodem tamen sensu:

*Non sunt munera quæ putas puella,
Cum donat vacuas poëta chartas.*

B 2

AD ILLVSTRISS. MAXIMIL.
 DVCEM MEDIOLAN. SVPER
 insigni Ducatus Mediolanensis.

EMBLEMA I.

EXILIENS infans sinuosi è faucibus anguis,
 Est genitrix nobile stemma tuus.
 Talia Pellauri gessisse nomismata regem
 Vidimus, h. s. q. suum concelebrasse genus:
 Dum se Amnone satum, matrem anguis imagine lusam,
 Divini et sobolem seminis esse docet:
 Ore exit, tradunt sic quosdam enitier angues.
 An quia sic Pallas de capite orta Iouis?

Proponit schema gentilitium siue insigne Ducatus Mediolanensis, in quo serpens caruleus in aureo æquore infantem,

tem, vel anniculum puerum rubore tinctum euomens, conspicitur. Cuius quidem schematis rationem adferam, si prius huc transtulero, quod idem noster auctor ea de re scripsit cap. 43. De singulari certamine, vt Alciatus ipse Alciatum enarrat hac in parte. Sic enim ille: Celebre est in Annalibus Othonis Vicecomitis cum quodam Sarraceno in Asia certamen, quem ille manu captum confossumque galeæ ornamento priuauit, idque gentilitiis insignibus suis addidit, hoc est, vipera vix natum; & adhuc manantem sanguine infantem ore euomens: nimirum ab Alexandro Magno acceptum Emblemata. Siquidem in eius antiquis nomismatis idem sigillum reperire est, quo Ioue se natum rex ille per ambages ostendebat. Etenim serpentis forma pluribus Græciæ locis Iupiter colebatur. Suntque in Asia genera serpentum, quos ore parere hominum opinione receptum est. Haftenus ille celebratur itaque stemma eiusmodi à diuina & antiqua origine, perenni que nobilitate, è fano Sapientiæ capite, promanante. Sed instituenti mihi commentaria integra, quoad eius maximè fieri potest, occurrit præter alia, quæ de hoc stemmate Ducum Mediolanensium retulit Franciscus Petrarca, Rerum memorabilium libro 4. ad finem: cuius hæc pænè verba sunt: Azo Vicecomes, qui deinde Mediolani Principatum obtinuit, magni animi iuuenis, patris iussu cum copiis transmisit Apenninum. In ea expeditione cum fortè descendens equo requiescit, ingens vipera, nullo aduertente comite, in galeam Principis iuxta positam irrepfit: quam cum mox capiti reponeret, famoso quidem & horrido, sed profus innocuo lapsu, per genas Ducis interriti fluxit. Eam à nemine lædi passus adolescens ille animosus, ad omen geminæ victoriæ traxit, hincque factum tandem, vt ipse pro signo bellico vipera vteretur. Et hæc quidem Petrarca, magni nominis raræque eruditionis auctor: quam narrationem, cum adolescens Bononiæ studiis operam daret, se sæpè audiuisse scribit. Idem pænè Gabriel Simeon Italus retulit, eo Compendio, quod lingua patria edidit de Ducibus Mediolanensibus: cuius tamen verba huc conferre minimè attinet. Paulus autem Iouius, nostra patrumque memoria historiarum scriptor insignis, cum Alciato conuenit, eo nempè libro, quo Mediolanens. Principum Vicecomitum vitam est complexus. Ait enim Othonem (sacro in bello contra Turcas & Sarracenos, Bulionio Godofredo duce) insigni pietate & magnitudine

*Alciati le-
cus.*

*Franc. Pet-
trarcha.*

*Gabriel Si-
meon.*

*Paul. Iou-
uius.*

animi virum, nihil territum Volucis Sarraceni ferocitate, qui medio in campo ad singulare certamen fortissimum quemque ex acie Christiana prouocabat, cum eo fuisse congressum, tandemque eum non minore fortitudine quam felicitate deuicisse: deque confossi hostis galea opimum plenumque immortali gloria spoliū retulisse, auritam scilicet, viperam inexplicatis spiris minaciter à cono cassidis erectam, & puerum passis manibus deuorantem, quod vnum auspicate virtutis argumentum, non modò gentilitiæ laudis gestamen fuit, sed & posteris id insigne audacter vsurpantibus, & imperia, & opes, & latè gloriam portendit. Fuere qui existiment Volucem ex stirpe Alexandri Magni progenitum, tulisse pro insigni viperam, ex Olympiadis fabula, puerum parturientem, quòd ea à dracone se compressam fuisse, Iouis imagine, prædicaret. Sic Iouius. Ceterum id stemma nobile & antiquum video. Si quis enim veterum Ægyptiorum notas, quas Hieroglyphicòn nomine appellabant, obseruari ex Oro maximè Niliaco, fàcile discet eos imagine serpentis, Imperatorem regemque designasse. Quid enim dominium orbis, quid prouinciæ Principem, quid regem optimū & tutelarem siue custodem, quid heroem, quid nominis & famæ amplitudinem figura serpentis exprimebant, nisi quòd spectato huius animalis admirabili genio, conditionem & dignitatem Principum eo schemate ingenioso eruditis hominum oculis proponi volebant? Iactatum enim fuit olim Græca libertate in potentiores, qui populi dispendio suas opes adaugerent Anguem, nisi anguem deglutierit, draconem non fieri. Sed & proditum memoriæ est, serpentes olim adiunctos leonibus, qui Opis Dææ simulacris apponi erant soliti, quo significabant orbis Principatum. Anguis enim circularis orbem, Leo verò fortitudinem viris que repræsentabat. Quòd autem serpens ita sarpè depictus conspiceretur, qui sibi caudam mordicus ore retineret, pauci sunt qui explicuerint. Ea verò mihi perplacet eruditorum quorundam hominum coniectura, qui aiunt eo intellectum, & quasi ob oculos positum fuisse Regem eum, qui finem sibi actionum omnium & consiliorum prudenter & accuratè proponeret, cuique vltima, imò verò minima etiam curæ essent. Eo enim nomine Augustus, Antoninus Pius, Traianus, Hadrianus, Pertinax, Seuerus Alexander ad cælum euecti sunt: contra malè cessit Heliogabalo, Caracallæ, Commodo,

*Quid per
serpentem
Ægyptij de
signabant.*

*Quid per
serpentem
qui caudam
mordicus
teneat.*

modo, Domitiano & aliis permultis Reipub. Romanæ pe-
 stibus, quòd simul atque ad summum illum Principatum
 conscenderunt, abiecta cura publica, sibi tantum seruire, suaf-
 que persequi cupiditates, quo iure, qua iniuria, voluerunt. Ce-
 terum Anguis imagine, Rex custos & tutelaris indicabatur:
 nam in bonorum Principum monumentis, populus suum in
 Regem studium (cuius beneficentiam grato animo agnosce-
 bat) non alio modo posteris commendabant, quam serpente
 vigili, surrecto vertice, & elato pectore, quod Homericum il-
 lud declarat, οὐ χροὴ παννύχιον ἄνδρα βεληφόρον αὐδρα: Non
 decet virum consultorem, qualis Princeps esse debet, tota
 nocte dormire. Apud Horatium eo quidem sensu, serpens
 Epidaurius appellatur, vt apud Græcos ὄφεις ὄρεμα, ad vigi-
 lantiam designandam. Denique tam fuit insigne & celebre
 id Hieroglyphicum serpentis, vt non temerè Imperator cla-
 rissimus Epaminondas vsurparit extremo ad Mantineam
 confecto bello: cuius memores posteris columnam erexerunt,
 appenso clypeo, in quo sculptus draco esset. Eius monumē-
 ti rationem affert Pausanias, quia is Imperator laudatissi-
 mus ex Spartiatarum genere, quod Thebis antiquissimum
 fuit, ortum duxisse putabatur, quorum id gentilitium insigne
 esset, vt qui ab anguineis illis dentibus à Cadmo telluri
 mandatis essent oriundi. Nondum mihi tempero, quin alia
 quædam ad huius magnifici stemmatis arcanum illustran-
 dum adiciam. In ostentis enim & præfagiis, Angue summa
 nominis dignitas & amplitudo portendebatur, non modò
 iis, qui ad regij dominatus, aut etiam regni fastigium expe-
 ctabantur, sed & iis, qui arte quadam vel ingenio celebra-
 tem quandam sibi compararunt. Vt enim retulit 1. De diui-
 natione M. Tullius: Cùm Roscius in cunabulis esset, educa-
 returque in Selonio, qui est campus agri Lanuuii, noctu
 lumine apposito experrecta nutritrix animaduertit puerum
 dormientem circumplicatum serpentis amplexu, quo aspe-
 ctu exterrita clamorem sustulit. Pater autem Roscij ad aru-
 spicos retulit: qui responderunt, nihil illò puero clarius, ni-
 hil nobilius fore. Atque hanc speciem Praxiteles cælauit ar-
 gento, & Archias expressit versibus. hæc Cicero. Spartianus
 auctor est, Seuero imperium præmonstratum: ei enim in
 stabulo dormienti serpens caput cinxit, & sine noxa exper-
 gefactis atque acclamantibus familiaribus, abiit. Ferunt &
 Anguem portendisse imperium Aureliano, quamquam ille me-

*Serpens
Epidaurius.*

*Anguis
quid signifi-
cabat.*

Roscius.

*Seuero
Imp.*

Aurelia.
Imp. diocrium fortunarum & parentum esset. Nam cum eius pueri peluim serpens cinxisset, neque unquam potuisset interfici, postremò mater eius anguem occidi noluit. Mulier hæc templi Solis sacerdos erat, diuinationum minimè ignara, quippe quæ familiarem hunc serpentem, tanquam genium agnosceret. Tyberius Cæsar serpentem draconem in deliciis habuit, eique sua manu cibum ministravit: quem cum is corrosus à formicis obseruasset, monitus est cauendam esse sibi vim multitudinis: formicis enim populum significari. Maximinus Iunior, qui à patre regni particeps factus est, dormientis caput serpens circundedit, futuræ dignitatis prælagium. Idem panè, quod de Alexandro Magno, refertur de Pomponia Africani Scipionis matre, & Actia matre Augusti Octauij, quæ in templo Apollinis somniauit se cum Dracone congressam, indeque factum, ut macula picti Draconis in corpore constanter hæreret, quæ nunquam postea eximi potuit. Sed hæc satis.

Fauces.
Sinuosus anguis. *Sinuosi è faucibus anguis.*] Fauces sunt gulæ partes interiores. Plinius: Summum gulæ fauces vocantur, postremum stomachus. Sinuosus autem epitheton serpenti conueniens: sinuosum enim dicimus à longo sinu, & μεταφορικῶς apud eundem nostrum autoren, postea, sinuosi in faucibus antri.

Stemma. *Stemma.*] Nobiliores erant, qui sui generis imagines & stemmata proferre poterant. Budæus Annotat. in Pandectas. Usurpatur plerunque pro corona: deductum enim est id nominis à στεφάναι, ut illud Homericum,

ἑμμάτ' ἔχων ἐν χερσὶν ἐμβόλας Ἀπόλλωνος.

Alciat. refert 2. Parerg. c. 30. Lege 6. Miscellan. P. Nannij.

Gentilitia stemmata. *Gentilitis.*] Pro imaginibus posteriora tempora insignia gentilitia habuerunt, quæ arma vel armaria vulgò dicuntur: quæ ipsa quoque primum, ut simile est veri, virtutis fuere præmia ac rerum præclare gestarum decora. Budæus.

Pellæus Alexander. *Pellæum regem*] περιφραστικῶς pro Alexandro, ut apud Iuuenal. 10. Sat.

Vnus Pelleo iuueni non sufficit orbis. Aufonius Paulino:

Ocyus illa iugi fatalis soluere lora

Pellæum potuisse deum reor.

Præclarus Alexandri otus. Sic autem dictus à Pella vrbe Macedonia. Pompon. Mela lib. 2. quam etiam Plin. Alexandri patriam appellat. 35. lib. *Suum genus.*] Iustinus lib. 12. ait Alexandrum, virum supra humanam potentiam magnitudine animi fuisse præditum.

Qua

Qua nocte cum mater Olympias concepit, visa per quietem est cum ingenti serpente volutari, nec Dei decepta somnio. Nam profectò maius humana mortalitate opus vterò tulit, quàm cum Æacidarum gens ab vltima sæculorum memoria, & regnum patris, fratris, mariti, & deinceps maiorum omnium illustrauerit: nullius tamen nomine quàm filij clarior fuit. Plutarchus auctor est, quòd cum Ammonis sacerdos Alexandrum salutaturus, linguæ vitio præpeditus, pro παιδίου, filiole, dixisset παιδίδις, id est, Iouis filii, hinc cælestis originis gratiam captatam, cui initia dedisset error. Apud Lucianum in Mortuorum dialogis, Alexander fatetur vtile sibi fuisse ad res gerendas, quòd Iouis Ammonis filius crederetur. Formidandum enim erat, ne aliquis sibi repugnaret. Id cur factum sit, lege Augustin. De ciuit. lib. 3. cap. 4. Præclara extat Alexandri laudatio apud Apuleium primo Floridorum.

Dum se Ammone satum.] Iupiter Ammon ab arena dictus, quòd sub arietis forma coleretur in templo à Libero patre in arena condito. Qua de re multa Lilius Gyrard. Syntagmate 2: hist. Deor. Politian. cap. 52. Miscellan. Lege & Hygin. lib. 2. De signorum cælest. historiis.

Tradunt sic quosdam enitier angues.] Plinius lib. 8. capitul. 23. & Solinus cap. 30. Polyhist. Amphibænas ore parere tradunt: his enim caput est geminum, hoc est, & ad caput & ad caudam. Neminem quidem studiosorum latere velim, id commodè atque perspicuè relatum scriptis à Pierio 15. Hieroglyph. ne quis me ingrati animi arguat, qui ex tam fœcundo ac copioso rerum selectissimarum pomœrio tot flores & fructus collegerim.

Enitier.] pro ἐνιτι παραγωγή. Enixæ dicuntur feminae, nitendi, hoc est conandi & dolendi labore perfunctæ. Nexum enim dicimus arctum & colligatum. Nonius. Id quidem ad zonæ solutionem referri non inconcinnè potest, qua partus describitur à poëtis, nempe quòd omni nexu oportet mulier soluat, vt commodius enitatur & pariat. Callimachus Hymno in Iouem:

ἐπὶ τῆμ' ἃ δὲ τ' ῥέει δ' τ' ἐλύσατο μήτην, id est, quando peperit. quod & admonet Græcus scholiastes Alcimede apud Apollonium Argonaut. 1. filij discessum lugens,

— ὦ ἐπὶ μὲν ὦ

μήτην πρῶτον ἐλύσα καὶ ὕστατον. quo loco scholiastes ab altero non dissidet, quin & adiicit, ἔθ' καὶ λυσιζώνης ἀρτέμι-

Ἰερὸν ἐν Ἀθήναις. Quorum locorum mihi copiam pro sua humanitate fecit Ioannes Frater, Baiocensium gymnasij hac in Parisiorum Academia primarius, vir vtriusque linguæ peritissimus, & cum quo, literarum nomine, mihi nuper amicitia intercessit.

*Cur Pallas
è Iouis na-
ta cerebro,*

An quia sic Pallas, &c.] Testis est Pindarus Olympode 7. cuius rei rationem (sed aliam atque aliam reddunt Fulgentius Mythologic. 2. Phornutus De natura deorum, Gyraldus Synragm. 11. Ouid. Fastor. 3. epimythia etiam sua tradit, sed longè alius diuersa. Ex his enim alij speculationem Physicam, alij ethicen, alij alia considerant. Themistius oratione 10. οὐδὲ προσκαλῆς τὸς φιλοσόφους (alloquitur Imperatorem Valentem) καὶ ἀπονωσὶ, καὶ ὁπίσουσὸν χρόνου ἔτι τὸς ἐπιχώρους μελέης, ἀνάγκης χειμερίζει τῶν λόγων. τοῖς στρατηγῶσι ἢ οἱ φιλοσοφῶντες ἐν ἰσὶ προεδρεῖα, γνώμης ἀμα καὶ διωάμειος σε δεραπαύσης. διὰ γὰρ τὸ το καὶ πῶ Ἀθῶν ἐν τῆς κεραιῆς γενυῶσι οἱ ποιηταὶ τὸ Διὸς, ἐνδὲκνῶ μῆνοι καλῶς ὅτι πρὸς ἴκει τῶν βασιλέων μήτε λόγον ἀπρακτον, μήτε πράξιν ἀλόγον ἐμφειτῶν, ἀλλὰ καὶ τὸ νοῦ ἐνεργου ἔπει, καὶ γίμειν ὅτὸ δραστήσιον. Existimo autem cum Pindari scholiaste ad 7. Olympior. figmentum id esse referendum eò, vt dicamus omnes artes & disciplinas, è Iouis cerebro, id est summi & præpotentis Dei mente & sapientia prodiisse. Perspicuum enim nobis esse debet, vt alia omnia bona, sic ipsas quoque ingenuas artes à Deo nobis esse communicatas. Et quanquam Dei beneficio nobis hæc Minerua generetur, ductore tamen & magistro primum opus est. Nemo enim est, qui doctrinæ laudatissimam ξειν comparare sibi queat, qui non bonis præceptoribus sese traderit instituendum. Hinc enim à minuendo quod neruos minuat, Mineruam dictam putant. Pallas autem vel ἀπὸ τῶ πάλαι τὸ δῶρον, ab hasta vibranda, vel à Pallante occiso: qua de re postea fusiùs.

De capite orta Iouis.] Imitatus videtur illud Propert. è lib. 3.

Semina curarum de capite orta tuo.

Martianus Capella initio libri vi. de Pallade,

Hinc de patre ferunt sine matris federe natam,

Prouida consilia quòd nescit curia matrum.

Postremum hunc versum (quod obiter moneam) vna voce corruptum, Beroaldus emendat annotat. in Caligulam Suetonij, ac pro, consilia, legi mauult, consilium. Ego cum meo Iureto ita meliùs & commodiùs, nisi me coniectura fallit:

Prouida consilij quòd non sit curia matrum.

MEDIOLANVM.

EMBLEMA II

*BITVRICIS vernex, Heduis dat sacula signum:
 His populis patrie debita origo meæ est.
 Quam Mediolanum sacram dixere puella
 Terram: nam vetus hoc Gallica lingua sonat.
 Culta Minerva fuit, nunc est ubi numine Tecla
 Mutato, Matris virginis ante domum.
 Laniger huic signum sus est, animalq; biforme,
 Acribus hinc setis, lanitio inde leui.*

Nihil mihi videtur hîc affingere, quàm quod Mediola-
 ni, vrbis Insubrum notissimæ, notationem eliciat ex
 duarum Galliæ ciuitatum schematibus publicis. Ait enim He-
 duos porci, Bituriges arietis habuisse signum, memineram
 qui

*Heduarum
& Biturigū
schemata.*

quidem Alciatum Parerg. iuris 5. c. 13. alterius meminisse. Huius hæc verba : Habebant & ciuitates sua signa, quibus originem aut cultum testarentur. Hinc in nomismatis Atheniensium plerunque vidimus noctuas. Sic Claudian.

— ad mœnia Gallis

Condita lanigera suis ostendentia pellem.

*Mediolanū
vnde nomi-
natum.*

Quò fortasse pertinet quæ de Mediolani iactis fundamentis refert Liuius 5. ab vrb. cond. Ex Heduarum itaque & Biturigum schematibus publicis hîc constituit Mediolani : *τὴν μὲν* Mediolanum autem à sue mediatim lanato denominationem sumpsit. Dum enim prima vrbis huius fundamenta iacerentur (vt præter alios retulit D. Ambrosius) aper est reperi- tus media parte lanatus : Alij à Medo Insubrum duce nominatum Mediolanū malunt. Vrbs est metropolis Galliæ Cisalpinæ, à Gailis Insubribus condita 359. annis ante Christum natum : quanquam Olanum ducem Tusciæ primùm eandem excitasse testetur Cato fragmento 7. Origin. Hinc docti plerique prodicere, inter quos non infimum, sed merita gloria certè insignem Alciatum iure adscripserim, qui hoc emblemate Mediolanum natale solum non illepidè celebrat. Hoc obiter aduertendum, Imperio in Orientem translato, veteri quasi senescente Roma, Imperatores, Mediolano capi & delectari cœperunt, vnde in tantum excreuit ea vrbs, vt à Procopio 2. Gorthici belli, prima inter Occidentis vrbes post Romam dicatur, & faciliè ceteris anteire, vt magnitudine, ita & hominum frequentia, reliquisque fortunæ bonis. Aufonius Catalogo illustrium vrbium:

*Et Mediolani mira omnia, copia rerum,
Innumera cultæque domus, facunda virorum
Ingenia, antiqui mores : tum duplici muro
Amplificata loci species, populique voluptas
Circus, & inclusi moles cuneata theatri:
Templa, palatinaque arces, opulensque moneta,
Et regio Herculei celebris sub honore lauacri,
Cunctaque marmoreis ornata peristyla signis,
Mœniaque in vallis formam circundata limbo.
Omnia que magnis operum velut æmula formis
Excellunt, nec iuncta premit vicinia Romæ.*

Ad id illustrandum multa suppeditabunt Geographica Volaterrani & Munsteri : ille quidem lib. 4. hic verò 2. longè plura retulit. Quædam etiam petenda ex historia Liuiana lib.

5, ab V.c. vt iam admonui.

Bituricis veruex.] veruecem hîc pro ariete fortasse posuit *να- Bituriges.*
ταχρησινως, sed parum refert. Bituriges autem (quorum ciui-
 tas metropolis est Biturix) Aquitanix populi sunt, quorum fi-
 nes ab Heduis Ligeris diuidit fluuius, de qua lib. 8. belli Gallici
 Cæsar. Vrbs est Academia florentissimâ celebris, in qua per *In Acade-*
 quinquenium magna cum laude ius ciuile docuit Alciatus: *mia Bituri-*
 quod ex aliquot suorum operû locis colligere est facile, tum *gum profes-*
 vel maximè his versibus (quorum mihi copiam fecit ante ali- *sus est Ab-*
 quot annos, vir eruditus, qui Alciatum doctorem illic audiuit) *ciatus.*
 quibus Biturigem donauit, cum Italiam repeteret:

Vrbs Biturix inuitus, amans te desero amantem,

Quinque per æstates terra habitata mihi.

Nunc opus ad vitulos est à veruecibus ire.

Ergo vale, & felix sit tibi lanicium.

His autem alludit ad Biturigum stemma, quod non nihil adiu-
 uat huius loci enarrationem. Quibus Alciati versibus contume-
 liose respondit nescio quis: quo iure, qua iniuria, non est meum
 disquirere, nisi quòd existimem nihil tam bellè fieri dicive pos-
 se, quin malè interpretando possit deprauarier. Huius anonymi
 hoc est maledicum tetrastichon,

Non nos, sed nostros nummos Alzatus amabat,

Qui tacitus spretis vanuit hospitibus.

Ille ergo valeat vitulos pasturus: at illum

Nostra vel horrentem frigore lana teget.

Ceterum cum ait vitulos, porrò Italos intelligit: cuius rei cau-
 sam ex Gellio petas licet, lib. nempè 11. cap. 1. quæ tamen à me
 obiter dicta sint.

Heduis dat sucula signum.] Hedui, qui & Augustodunenses, *Hedui.*
 Gallix populi, in Ducatu Burgundix & in Francorû regno siti,
 olim fratres & consanguinei à Romanis appellati. Cæsar Com-
 ment. belli Gall. lib. 1. *Sucula.*] pro sue, diminutiuum.

Vetus hoc Gallica lingua sonat.] Nimirum Gallicè, Milan, dici- *Vetus lin-*
 mus, à mediatim lanato sue. Sidonius Apollinaris lib. 7. epi. 1. *gua Gallica.*

Et que lanigero de sue nomen habet. Veterem linguam Gallicã
 ait, vel propter Gallos Insubres, à quibus Mediolanum excita-
 tum iam docuimus: vel propter veterem linguam, quam longè
 aliam fuisse quàm quæ nunc nobis est vulgaris, & verisimile
 est, & docti plerique autumant.

Culta Minerva, &c.] Ait olim cultam illic Mineruam fuisse,
 nunc autem D. Teclam à populo Christiano coli. Hæc virgo *D. Tecla*
 & martyr sub Nerone apud Iconium, Pauli discipula. *Martyr.*

Nun

Nunquam procrastinandum.

EMBLEMA III.

ALCIATAE gentis insignia sustinet Alce,
 Vnguibus & undev feri ἀναβανίονερος.
 Constat Alexandrum sic respondisse roganti,
 Quî tot obivisset tempore gesta brevis?
 Nunquam, inquit, differre volens. quod & indicat Alce:
 Fortior hæc, dubites, ocyor άννε fiet.

Alciatorum
 schema.

P Rincipis & patriæ hætenus insignia quasi depinxit:
 nunc suæ familiæ gentilitium stemma proponit & ex-
 plicat Alciatos enim ab Alce fera nuncupatos, à fortitudine
 nimirum & diligentia commendabiles tacitè indicat, sum-
 pto argumento ab Alces feræ natura, quæ equi robore, cer-
 ui celeritate, &, ni proceritas aurium & cervicis distingue-
 ret, iumento similis habetur, auctore Plinio lib. 8. capitulo 15.
 Quod quidem appositè illustrat eleganti Alexandri apo-
 phthe

phthegmate, qui quærenti qua tandem via tanta sibi adeò celeriter comparasset, respondit (quod vnguibus Alces insertum legitur) *μηδὲν ἀναβαλλόμενον*, nihil differendo aut procrastinando. Siquidem optima & accommodata belli comes est festinatio: quo fit, vt qui imperant, quò rerum difficultates, quæ non nihil remorando vltro se se offerunt, arcere faciliùs possint, eò pede citissimo necesse sit properare. Eam enim ob rem Alexander ab omnibus fermè laudatur, quòd sua præcipiti in rebus agendis cura & industria, Principum omnium celeritatē multis quasi stadiis anteuertit. Narrant enim eum pedites sic instituisse, vt sua celeritate equorum cursum adæquarent: ipse ne quidem sibi parceret, noctes vt plurimum insomnes traduceret, seque crepitaculo excitaret, si quando somno corripì se sentiret, quo maximè tempore vigilandum esse intelligeret. Itaque cum ab eo Darius impeteretur, maximè conquerebatur nullum sibi satis longum relinqui spatium, quo Alexandrum pro viribus, & ea qua præstabat animi contentione atque copiis, retunderet. Hoc enim præcipuè curabat Alexander, vt diu noctuque, magnis itineribus confectis, improuisum hostem offenderet, quem animum etiam adolescens habuisse memoratur. Huic enim cum Aristoteles diceret expectandam esse robustiorem ætatem, qua longè melius & opportunius ad res bellicas animum applicaret: At metuendum mihi est, inquit, ne dum annos exspecto firmiores, audacem iuuentutem interea mihi præripì per incuriam patiar. Hunc Cæsar imitatus, ardua quæque quasi temerè & sine consilio aggrediebatur, imò vero dicebat de iis consultandum non esse, quòd ad ea perficienda maximam vim celeritas haberet. Non prætermittam Æliani locum de celeritate Alexandri in rebus conficiendis, variæ histor. libr. 10. Alexander Philippi filius ter decem stadiis continuo itinere confectis, antequàm quietem caperet, exercitus cum hostibus confligit, & eos vicit. *Ἀλέξανδρος τρις τεσσαράκοντα στάδια ἐφεξῆς μετ' ὀπλων ὁδοπορήσας, συμβαλὼν τοῖς πολεμίοις, πρὶν ἀναπαύσασθαι τὸ στρατόπεδον, ἐκράτησε τῶν ἐχθρῶν.* Rectè Flau. Vegetius libro quarto capitul. 31. in rebus bellicis celeritatem amplius solere prodesse quàm virtutem. Huc facit M. Tullius 6. Philipp. Nam cum plerisque in rebus gerendis tarditas & procrastinatio odiosa est, tum hoc bellum indiget celeritatis. Videram etiam quod idem habet oratione de Pompeij laudibus, seu, vt inscribitur, pro lege Manilia: Non enim

*Alexandri
festinatio.*

*Iulij Cæsaris
celeritas.*

Virtutes Imperatoria.

illæ

illæ sunt solæ virtutes Imperatoriæ, quæ vulgò existimantur: labor in negotiis, fortitudo in periculis, industria in agendo, celeritas in conficiendo, consilium in prouidendo, &c. & deinceps: vnde illam tantam celeritatem, & tam incredibilem cursum initum putetis: non enim illum eximia vis remigum, aut ars inaudita quædam gubernandi, aut venti aliqui noui, tam celeriter in vltimas terras pertulerunt, sed hæres, quæ ceteros remorari solent, non retardarunt. Prætermitto quæ de celeritate Alexandri retulit Q. Curtius libris maximè 5. & 7. Hæc enim prolixiora fortasse. Monemur itaque hoc lepido carmine maxima quæque perfici diligentia, & virium firmitate (quæ duo apertè repræsentat Alce) & assidua tam animi quàm corporis cura contentione feliciter absolui. Nullus enim est repertus hactenus (nisi sit à fortuna quadam benigniore lactatus) qui absque aliquo labore improbo, constantiaque animi sit aliquam summam laudem consecutus. Citatur ex aliquo veterum: Α'λέξανδρος ἔμην τολμῶν, πονῶν, ἡγεὶ ἐργασίμῳ, μήτε κἀδὴ μὲν ἰδύτηκέ. i. Alexander audendo, laborando, agendo, non desidendo, summam celebritatem consecutus est. Huic conuenit illud Hesiodi:

μηδ' ἀναβάλλεσθαι ἐς τ' αἴριον, ἐς τ' ἐννεγιῶν.

& Lucan. 1. bell. ciuil.

Tolle moras, semper nocuit differre paratis.

cui affine Ouidianum illud:

Sed propera, nec te venturas differ in horas:

Qui non est hodie, cras minus aptus erit.

Martial. *Non bene distuleris, videas quod posse negari.* Id vnum ex præceptis Socratis refertur à Xenoph. 2. ἀπομνημονομάτων, Quicquid agas, promptissimè, atq; optimè & diligenter agere.

Fortior hæc, dubites. &c.] Id est, an fortior, velociórne sit Alce, dubium est. quo subindicat vires celeritate pares, & contra celeritatem viribus æqualem esse debere: alterum enim sine altero non multum potest adferre commodi, immò damna plerumque maxima, funestumq; exitium hinc cōsequitur. Alcem descripsit Cæsar 6. Comment. quæ si quis cōferat cū Plinianis, facilè aduertet id tā facilè non posse conciliari. Didici ex quibusdam Germanis eruditis hominibus, quæ traduntur à Plinio de Alce, veriora esse quàm quæ à Cæsare. Is enim retulit aliorum quorundam, qui eam fortasse feram nunquam viderant opinionem: at eam esse, qualem Plinius describit, experientia constare.

*Celeritatis
& diligentia
laus.*

In Deo lætandum.

EMBLEMA IIII.

ASPICE ut egregius puerum Iouis alite pictor
 Fecerit Iliacum summa per astra vehi.
 Quisne Iouem tactum puerili credat amore?
 Dic, hac Maonius finxerit vnde senex.
 Consilium, mens atque Dei cui gaudia prestant,
 Credituris summo raptus adesse Ioui.

Consilium nostrum fuit hac nostra qualicumque commen-
 tatione, primùm quidem fontem Emblematis ex insignio-
 re quodam scriptore petere, vsumque indicare sententiæ, quam
 peritus noster artifex non modò animo committit, sed etiam
 ob oculos ponit. Ne tamen videar, quod faciunt alij nonnulli

nimiam lectionis diligentiam ostentare, non semper initio tam ambiciosè, vel superstitiosè potiùs, vt ita loquar, originem indicabo, sed postquam quaedam præfatus ero, de iis quæ ad subiectum argumentum necessaria videbuntur. Statim enim me recipio ad huius carminis ingeniosi sententiam, si quaedam prius vice præludij & quasi disputationis anticipare. Vniuersam poësim ænigmatum esse plenam docet Plato in Alcibiade 2. quippe quæ non sit cuius intellectui facilis, quòd rerum veritas quibusdam verborum inuolucris obtegatur. Huiusmodi autem figmenta tribus modis explicari possunt, vt plerunque veterum monumentis deprehendimus; quidam enim physicen, alij ethicen inspiciunt: nonnulli etiam rei Theologicæ rationem habent, vti ex doctrina Platoniorum plerique docti viri. Sic enim Homerus ingeniorum vertex quatuor illa prima *σοιζέα* inter se pugnancia, & sese mutuo producentia effinxit sub nominibus Iouis, Iunonis, Neptuni & Plutonis. Ad mores traducitur allegoria, vt cum Palladem cum Marte dissidia & pugnas cire aiunt, eam nempe animi partem, quæ sit rationis experta, in superiorem sese attollere intelligimus, virtutisque vitium aduersari: quo de genere est ea, quam nunc sumus explicaturi, fabula. Ad Theologicam verò rationem nonnulla referuntur, vt cum cælum suo motu tempus producat, quæque gignat perpetuo absumens, imaginem quandam intelligimus esse Dei, Cælum, Rheam atque Saturnum filios deuorantem: in quibus Cælius (vel Cælius) essentiam diuinam præfert; Rheam vitam, Saturnus autem eiusdem mentem. Quæ antè visum est operæpretium admonere, vt maturius ad nostri Emblematis *Emblemou* deueniamus, Poëtâsque veteres, quantum fieri poterit, ab inepta quorundam sciorum contumelia vindicemus. Eos enim tale quippiam in fabulosis narrationibus obseruare voluisse crediderim, quale priores illi Iurisperiti (vt M. Tullius in libris de Oratore memorat) obseruarunt, qui vt auctoritatem aliquam obtinerent, eamque augerent, artem suam vulgarem esse noluerunt, nisi cum Cn. Flavius primus eam propalauit, qui eam ob rem dictus est cornicum oculos cõfinxisse. Eodem planè modo veteres illi poëtæ sub aliquo quasi velo certè obscuro, fabulosisque ornamentis res suas occultarunt, vt imperitam plebeculam à mysteriis sapientiæ reconditoris arcerent. Quod & Lactantius indicat, lib. I. c. II. & 19. cum Poëtâs ait, quæ verè gesta sunt, in aliquas species obliquis figurationibus cum decore aliquo conuersa traduxisse, & mendacium nõ in factis, sed in nominibus

Poësis pene
tota ænig-
matis plena.

Quatuor
elementa
quod idē deo-
rum nomi-
nibus in-
tellecta.
Cur Pallâs
cum Marte
dissidat.

Saturnus,
Rhea.
Macrob., l.
Saturn.

Quem ad
finem poëtæ
figmentis usi
sunt.

Allegoria
poëtica ra-
tio.

minibus admisisse. Quamobrem inepti & planè *ἀμωσοι* sunt, qui in Poëticis narrationibus, & figmentis explicandis, ipsas tantum voces, nudaque vocabula, aut etiam simplices *γνώμης* considerant, nec ea potius eliciunt, quæ sensum aliquem abstrusorem contineant: ut qui in picturis diiudicandis colores aliquos, aut operum lineas quasdam conspiciunt, aut ut qui mercibus inuolutis appositas imaginum tessellulas admirantur, nec quid intus lateat, aut inclusum esse possit, animaduertunt. Habet enim diuinum hoc studium nescio quid latens & recôditum, quod æquè omnibus peruium & apertum non sit, sed ei duntaxat homini,

Laus poëtica.

Ingenium cui sit, cui mens diuinior,

Ut Flaccus loquitur, sicuti nō obscure aliquot disputationibus est à diuino Platone traditum. Sed & ut hoc adiciam, Poëtas ipsos Philosophis sapientia neutiquam posteriores, aut inferiores fuisse, præter alios quosdam Platonicos cōtendit Maximus Tyrius. Hi enim sese videntur populari auræ, & infimæ plebeculæ accommodasse, dum fabulosa eiusmodi prodiderunt, quæ diuinis rationibus accōmodarunt, rem quidem aperta ratione abstrusorem, ænigmatis autem clariorem, æqualiter à scientia atque inscitia distantem, fidem sibi facientem propter id quod iucundum est, & admirationem, aliâq; non satis vulgò persuasiva: adhæc quæ animum ad rerū existentium peruestigationem, & eorum quæ remota sunt, inquisitionem diligentem concitet. Qua in re præstanda hi sanè homines magnum quiddam effecere: quandoquidem auribus humanis insidias quasdam sunt commenti, ij quidem re ipsa Philosophi, nomine autem Poëtæ rem inuidiosam ad eam artem reuocarunt, quæ populū admoldum demulceat. Sese enim perinde habet erga multitudinem popularē Philosophus, atque diues aliquis in eos qui premuntur inopia. Sic autem videmus natura cōparatum, ut qui vitio sunt alicui addicti, virtutem contrariam non sustineant, nisi eam superinductus aliquis fucus adumbrarit. Habetur autem Poëta mollis & facilis, propterq; delectationem diligitur, & propter virtutē nequaquam, aut saltē rarò cognoscitur. Ita enim medici salubre quoddam alexipharmacū dulci aliquo liquore aspergunt, ne deterreatur æger saporis aut succi acrioris amaritie. Eodem planè modo de Philosophia illa veteri sentiendū, quæ sententiis suis figmentorum aut carminum, tanquam veste cultique magnifico tectis, priscorum hominum animos primum cepit atque deliniuit: neque secus id quidem, quàm dissimulata

An poëta philosophis posteriores.

Poëta nomine, re philosophi.

Poëta se vulgo, facilius accommodant.

Poëtica eadem ac philosophia.

disciplinæ molestia ad institutionem & morum feritatem cicurandam illexit. Nec est autē quod in dubium reuoces, vtri melius de diuinis tractarint, Philosophine an Poëtæ: quin potius studium vtrumque tanquam iniro fœdere, mutuo sese cōplecti deprehendas, vt eadem non diuersa putes. Cū enim Philosophum ais, Poëtam etiam intelligis: & cū Poëtam, Philosophū quoque innuis. Hæc & multa alia Tyrius, quæ huc conferre placuit, ne in sequentibus reperere subinde cogar; quod semel admonuisse satis erit, vt quantum Poëtis debeamus, philologus intelligat, nostrumq; consilium in narrationibus mythologicis; & Poëticis allegoriis planum aliquando faciamus. Si enim fabulam nudam aut historiam attexere satis esse ad commentationes has, quanquam tenues, existimassetus, ansam ridendi, carpendiq; hæc, tanquam Poëtarum deliria & nugamenta præberemus: (nonnulli enim sunt, & fuere iam olim, qui poëticum hoc studium vt planè nugatorium asperneretur) & maxime hoc de Ganymede figmentum, quod reprehendit Lactant. D. Aug. De ciuit. 18. c. 13. & ipse Plato r. De legib. sub persona Atheniēsis hospitis, nimirum ob insanum pæderastiæ flagitium. Sed quia non video quàm sit necesse singula tam anxie persequi, quin potius ad propositum finem me continuo recipere iam tandem par sit; agè verò, per Ganymedem ab aquila raptum, animam humanam intelligimus, quæ, vt ait Plotinus, tum condere caput intra cœlum dicitur, cū relicta quasi corporis secretionē, cælestia mentis oculo cōtemplatur: quod sanè absque raptu quodam fieri minimè potest. Plato etiam in Phædone & Theæteto, cū iubet animā à corpore seiungere, non loco segregandam esse intelligit; sed monet ne corpori animus adhærescat, neque ob corporis cōmerciū à mēte superiore fiat alienus, conerurq; quantum fieri poterit, subditā sibi animæ speciem ad superiora perducere. Cōstat autem sumptum Emblemā ex Xenophontis Symposio, quo loci concinnè & appositè Ganymedis *ἔτυμον* explanat. Ait enim Deos & Heroas animæ amicitiam multò pluris facere, quàm vsum qui ex corpore percipitur. Iupiter enim quarū formā (cū essent mortales) amauit, has ipsas mortales esse finit: quorū verò animas est amore profecutus hos immortalitate donauit; de quorum numero Hercules, Castor ac Pollux esse dicuntur, cū aliquot aliis, quos Heroas appellabāt. Sic etiā asseuerat Ganymedem nō corporis, sed animi gratia à Ioue in Olympū fuisse raptum. Cuius quidē rei & testimoniū ex ipso nomine colligamus licet. Habetur enim alicubi

Ganymedis fabula vnde accēpta.

Quid per Ganymedem intelligimus.

Vnde Emblemā ducitur.

apud Homerū γάνυται δε τ' ἀκούων, lætatur audiendo : & alibi, etiam πυκινὰ φρεσὶ μῆδεα εἰδώς, id est, sapientia plena mente cōfilia sciens. Ex ambabus igitur his vocibus, non corporis, sed mentis deliciarum nomen Ganymēdes referens, inter Deos est relatus. Sed dum vacat, huc ascribam verba Philosophi, ut aliquo tandem onere candidatos linguæ Græcæ leuare possim.

Ἐπιθυμῶ ἢ σοὶ ζωὴ καλλία, καὶ μυθολογήσαι, ὡς ὁ μόνου ἀνδρωπι, ἀλλὰ καὶ θεοὶ καὶ ἥρωες πῶς τῆς ψυχῆς φιλικῶν περὶ πλείονος ἢ πῶς τῶ σώματι χρῆσιν ποιῶνται. Ζήστε γὰρ ὅσων μὲν θνητῶν ὅσων μορφῆς ἠγάθη συγγενέμενοι, εἰα αὐτὰς θνητὰς εἶτε, ὅσων δὲ ψυχὰς ἀγαθῶν, ἀθανάτους τῶν ἐποικί. Ἰὼν ἠγάκλῆς μὲν καὶ διοσκῶροι εἰσὶ, λέγονται δὲ καὶ ἄλλοι. καὶ ἐγὼ δὲ φημι καὶ γανυμήδιω ὃ σώματι, ἀλλὰ ψυχῆς ἐνεκα πρὸ δὲ εἰς Ὀλύμπου ἀνερχθῆναι. μαρτυρεῖ δὲ καὶ τὸ ὄνομα αὐτῶ. εἰσι μὲν γὰρ δῆπρ καὶ ὀμήρω;

— γάνυται δε τ' ἀκούων.

τῶτο δὲ φράζει οὐκ ἴδεται δε τ' ἀκούων. εἰσι δὲ καὶ ἄλλοδίπυ;

— πυκινὰ φρεσὶ μῆδεα εἰδώς.

ἔξῳν σωμαμφοτέρων τῶτων ἐκ ἰδυσώματι ὀνομαδεῖς ὁ γανυμήδης, ἀλλ' ἰδουγῶμων ἐν θεοῖς τετίμηται. Hæc fermè Xenophon. Facillimum mihi esset repetere agalmatis historiam, nisi fallor à Plinio, qui sic habet lib. 34. cap. 8. Leocras aquilam sentientem quid recipiat in Ganymede, & cui ferat, parcentem vnguibus etiam per vestem, &c. perindè que facile ex Homeri scholiaste ad 4. Iliad. Homericæ. Sed quid opus in tantillo libro tam multis? Ceterum raptum eiusmodi Alciatus traducit ad eos, qui pia cogitatione, & ardenti affectu animi, Dei quasi domicilium penetrant, tamque sibi placent in iis quæ Deo grata sunt, ut in hac etiam vita non nihil æternæ beatitudinis deliciarum experiantur. Ab hoc non dissentit Homeri scholias-
 τῶτον νεῦν : Ganymedis verò, eum qui consiliis diuinis gaudeat. τῶτο γὰρ ὁ γανυμήδης, ὡς ὁ νοῦς ἐχέει οἰκῶν τὸ τοῖς μῆδεσι γάνυσθαι. Hoc penè sensu dixit Naumachius, vetus poëta, pulcrum esse virginem puris semper cogitationibus delectari, id est (nam Græca perbellè conueniunt huic. Ganymedis etymo)

Locus Plinij.

Jupiter quid.

— καλὸν

περθευτικῶν καθαρῶσιν ἀπὸ μελεθῆμασι χαίρειν. Sed & Grammatici non modò, quin etiam Philosophi non postremi nominis beatos seu felices, quos οὐδαίμονας καὶ μακαρίους appellant, non alio sensu iis id impositum nomen putant, quòd habeant

Felices qui.

Sapientia humana stultitia est apud Deum.

EMBLEMA V.

Quid dicam? quoniam hoc compellem nomine monstrum
 Biforme, quod non est homo, nec est draco?
 Sed sine vir pedibus, summis sine partibus anguis,
 Vir anguipes dici, & homiceps anguis potest.
 Anguem pedit homo, hominem eructavit & anguis:
 Nec finis hominis est, initium nec est fera.
 Sic olim Cecrops doctis regnavit Athenis:
 Sic & gigantes terra mater protulit.
 Hæc vafrum species, sed religione carentem,
 Terrena tantum quique curet, indicat.

Hoc in monstro designando verbis usus est obscuris, & sen-
 tentiis planè ænigmaticis. Id tamen quicquid sit aperto
 primùm fonte, deinde auctoris consilio, si tamen possim con-

Fons Emble
matis.

modè, illustrare conabor. Totum hoc fermè videtur imitatus ex gryphis monostichis, & disticho quodam, quæ in collectaneis epigr. Græcorum legimus, quæque huc adscribemus. Sunt autem αὐτὸς χέροναι ἰπποκεντάρου, lib. 4. Anthologiae, his verbis:

Ἀνδρόδωρ ἐκὼν ἐκὼν ἰππῶ, ἀνδροχμὴ δ' ἰπποδὼν ἀνδρ.

Ἀνδρὸν ἰππῶν ποδῶν, νικαλῆς δ' ἀνδρ, ἀλλοτ' ἰππῶ.

Ἰππῶν ἰπποδῶντα ἀνδρῶν, ἀνδρ δ' ἀπὸ πῆδος ταῖς ἰππῶν.

Ἰππῶν ἰππῶν ἀνδρῶν, ἀνδρ δ' ἀπὸ πῆδος ἰππῶν.

Ὅν γὰρ φύσις παύσασα δῶν ἐκὼν ἐκὼν ἰππῶν.

ad verbum sic effertur:

Ex viro descendit equus, ascendit autem de equo vir.

Vir sine pedibus, sine capite autem celer equus.

Equus nectat virum, vir autem pedit equum,

Equus non habebat principium, vir autem carebat fine:

Sed hunc natura ludens acri equo * miscuit.

infixit.
Quid hoc
monstro in-
telligatur.

Hoc informi monstro, quod nec omninò formam humanam, nec omninò serpentinam figuram habeat, natura quidem duplici, quòdque necdum certam appellationem fortiri possit, ij notantur, qui anima rationis particeps à Deo informati, terrena tantùm sapiunt: & neglecta conditione sui meliore, humi repunt, in naturamque belluinam degenerant. Mòstrum enim, vt hic exprimitur, in hominem non desinit, nec est feræ princi-

Epicurei. pium: non enim finem spectant Epicurei homines, propter quem homini sit concessa ratio, qua miserè abutuntur, eamque spòtanea quadam & exitiosa ignoratione inficiunt. Tales fuerunt rigidi illi Philosophiæ satellites, qui cum perpetuò dog-

Philosophi.

matis sapientiæ veteris, & sibi parùm constantis adhæserint, nihil aliud spirarunt quàm quæ terræ sunt, tametsi vnum illis videretur esse studium cælestia diuinæque contemplandi: quos ideò exagitat vir sanctissimus Augustin. libris De ciuit. Dei; Lactantius, Eusebius, & alij multi. Opinor autem hic Alciatum exempli causa Cecropem apposuisse, nec quidem ab re.

Cecrops bi-
formis.

Ille enim primus idolorum cultu totam Græciam imbuuit, primus Iouem inuocauit, simulacrorum vsu induxit, aras construxit, & sacra diis fecit (teste Eusebio, Herodoto, & pluribus aliis) quæ omnia ante ea tempora omninò fuerant inaudita. Quòd verò, primus inter marem & feminam certa connubia dicatur instituisse, quæ antè vaga essent & incerta, *diquis*, id est biformis, est nominatus. Hincque colligere licet mundi sapientiam, quam technis & præstigiis satanicis inuexere priores illi Principes, meram fuisse stultitiam, cum perspicuum sit eam longè

longè descivisse ab institutis illis priscorum patrum, qui leges diuinas à Noëo, & eius meliori posteritate hauserant. Hos itaque vafros, & religionis expertes, quibus tantum curæ terrena sunt, & quorum Deum venter est, ex hominum albo reiicimus. Neque enim hominum appellatione digni sunt, quanquam planum sit eos rationis, doctrinæ cuiusdam & humanitatis haud expertes fuisse: nam ea re caruerunt, qua sola deffert homo à reliquis animantibus, id est religione, in qua certè nos homines summum bonum constituimus. Quanquã enim homo sit vera & expressa Dei imago, si tamen sic se abii-
Qua maxime re homo à mutis animalibus differt.

ciat atque prosternat, vt opificem Deum ignoret, in belluarum numerum meritò est aggregandus. Id porrò totum potest conuerti in profligatos, & perditos huius seculi à dijs, & voluptarios Epicuri affectatores; qui neglecta futuri boni spe, suas omnes cogitationes abiecerunt in id modò quod adest, quòdque præsens est. Id quidem ego argumentum non inuitus explicatè copiosè: sed fatius est vt breuius cõtraham, si studiosum quemque admonuero, id cõmodius repeti posse à Lactantianis Institutionibus, maximèque lib. 2. cap. 3. & sequent. item lib. 3. cap. 10. lib. 5. cap. 15. & iis quæ sequuntur, vt denique lib. 6. capitib. 1. 7. 9.

Obscura obscuris descripta.

Quid dicam? quonam &c.] Quæ noua sunt, stupenda, aut admirationis aliquid præ se ferunt, vt quæ à communi rerum natura sunt aliena, describi ferè solent quibusdam verborum subobscuris ambagibus & rerum inuolucris, vt hîc fit ab Alciato in monstri huius periphrasi. Totum certè *δενασίχον*, vti periculosa plenum alexæ doctis visum, mihi quidem non potuit non videri perobscurum. Quòd si rem acu, quod aiunt, non tetigerim, tentauit tamen quid hac in parte vires alioqui imbecilles possent, & aliis tradidi lampada, vt maiore tandem industria diligentiam aliquam nostram obscurent.

Quæ dum interea meditor, fortasse non malè vno claudam prouerbio, quod hîc obscure proponitur: Id igitur prouerbium vsurparunt duo ecclesiæ Christianæ lumina, Nazianzenus Gregorius, & Chrysoftomus: Ille quidem in epistolis sic, *πῶς πῆσιν ἐρεργεν φιλοσοφίαν, καὶ κατὰ μέγιστον*, pedestrem amplexari, humique manentem philosophiam. Idem monodia in Basilium: *ὦν ἀνδραποδῶδης καὶ κατὰ νενεκῶς ὁ βίος*: quorum vita seruilis est, qualis mancipiorum & humum spectans. Sic Chrysoftomus adhortatur, humili repentem cogitationes erigamus, *ἵνα τὸς χαίμαυ οὐρομῆδης λογισμοὺς ἀνορθώσωμεν*. Mitto

enim quod de paganorum studio multi è nostris tradiderunt, quos alicubi Theodoretus *χαμαίφυλλος καὶ ἐπιγύαιος* appellat: id est, rerum caducarum & humi repentium studiis addictos. Sed Lactantiana quædam lucem huic loco afferent, meo quidem iudicio, ex cap. 3. lib. 2. Quos homines (de philosophis loquitur) philosophus ac poëta Lucretius grauiter accusat tanquam humiles & abiectos, qui contra naturæ suæ rationem ad veneranda terrena se prosternant, ait enim:

Et faciunt animos humiles formidine Diuum,

'Depressosque premunt ad terram. alio loco sic idem:

Nec pietas vlla est, velatum sæpe videri

Vertit ad lapidem atque omnes accedere ad aras,

Nec procumbere humi prostratum, &c.

Paulo post, non oportet sublimes & excelsos animos adiucari, atque in terram premi, sed nihil aliud, quàm cælestia cogitare.

Biforme, quod non est homo, &c.] Secūdi hi quinque versiculi senarij sunt trimetri Iambici. Obiter admoneo hic confundi virum & hominem, draconem cum angue siue serpente, &c. quæ ænigmatum lex est. Adhæc obscuris verbis de industria videtur vsus, vt rem abstrusam, & quasi reconditam insculpere potius quàm delineare videatur.

Anguem pedit homo, &c.] Hic Græcorum more non absūmit vocalem, quæ in cæsura hac remanet integra, idque ferè fit rei difficultatis aut grauitatis ostendendæ ergò. Ceterum nouè videtur vsus his verbis, pedit, & eructauit, quæ vim magnam habent ad demonstrandam monstri huius obscœnitatem. Rem enim turpem turpia verba decent.

Nec finis hominis est, &c.] Non desinit in hominem, quòd finem non spectet, cuius maximè causa conditus homo sit: nec habet feræ principium, quòd primò anima rationis particeps donatum à Deo sit, vt omnibus aliis animantibus excelleret, sicuti copiosa disputatione Cicero 1. De legib.

Sic olim Cecrops, &c.] Cecrops regionis Atticæ rex primus, qui Athenarum arcem extruxit: hinc Cecropidæ Athenienses. Pausanias ait eū *διφύων*, hoc est, naturæ duplicis, superiori parte viri, inferiori feræ, quòd coniugia primùm instituerit in Attica regione. Malim tamen referre ad id quod superius attingi, de superstitione nimirum, & idolomania, quam primus illic dicitur induxisse. Lege D. Aug. De ciuitat. cap. 8. lib. 18. Iustin. lib. 2.

Doctis Athenis.] Doctis, *μεταφορὰ* epitheti. Doctas posuit, propter celebratissimam toto orbe scholam. Hinc enim magni Oratores,

Pedere &
eructare,
obscœna verba.

Plin. 7. cap.
56.
Cecrope rex
Atheniensium.

res,

res, hinc Rhetores, hinc Sophistæ, hinc clari denique legum
 latores. Plutarchus huius epitheti vim expressit commentario,
 πότερον ἀδικῶσι κατὰ πόλεμον, ἢ κατὰ σοφίαν ἐνδοξότεροι. Reue-
 ra hæc vrbs, inquit, multarum etiam aliarum mater, artiumque
 benigna parens, quarum alias prima reperit, inque lucem mi-
 sit, alius honorem, vim, incrementa contulit. Græcè verò sic:
 πολλῶν μὲν δὴ καὶ ἄλλων ἡ πόλις ἦδε μήτηρ καὶ τροφὸς ἀμύνης
 τεχνῶν γέγονε, τὰς μὲν ἐνραμφίῃ καὶ ἀναφήνασσι πρώτη. ταῖς δὲ
 δῖναμιον προἰδῆσα καὶ τιμὴν καὶ ἀξίησιν. Cicero 1. de Orato-
 re, omnium doctrinarum inuentrices Athenas appellat. Sic
 idem pro Flacco: Ad sunt Athenienses, vnde humanitas, doctri-
 na, religio, fruges, iura, leges ortæ, atque in omnes terras distri-
 butæ putantur. Hæc sunt præclara certè & antiqua vrbis Athe-
 narum eulogia. Sed occurrunt etiam aliorum quorundam non
 pœnitenda testimonia: sic enim Velleius Paterculus ad finem
 1. hist. Rom. Vna vrbs Attica pluribus annis eloquentiæ, quàm
 vniuersa Græcia, operibusque floruit, adeò vt corpora gentis
 illius separata sint in alias ciuitates. Ingenium verò solis Athe-
 nensium muris clausa existimes. Apuleius enim 10. Asini aurei:
 Quale autem & illud iudicium apud legiferos Athenienses &
 catofillos, & omnis scientiæ magistrōs. Idem Apolog. 1. Apud
 Athenienses cattos Melecides fatuus. Et Iustin. lib. 5. Athenas
 vocat patriam communem eloquentiæ. Lib. 2. idem scripserat,
 literas certas ac facundiam, & ordinem ciuilem, disciplinæ ve-
 luti templum Athenis. Mamertin. oratione panegyric. quam
 Iuliano dictam volunt: Ipsæ illæ bonarum artium magistræ &
 inuentrices Athenæ. Quid enim transsiam cum aliis quamplu-
 rimis Cassiodorum, qui lib. 12. Variarum. epist. 15. Athenas se-
 dem esse sapientium dictas ab antiquis ait?

Sic & gigantes, &c.] Gigantes terrigenæ dicuntur à Poëtis,
 id est, terræ filij, vt vi nominis intelligitur, γῆ, terra, γίνομαι,
 fio, nascor. vel, παρὰ τὸ ἐν γῆσιν εἶναι, quasi ἐν γῆσιν γεγεννημένοι. fue-
 runt autem staturæ admirabilis, quorum pedes in serpentum
 volumina desinebant, ii que in Deorum perniciem nati puta-
 bantur: cum quibus pugnare ausi, fulmine concussi sunt. Pugnâ
 hanc attigit Pindarus in Nemeis. Huius figmenti rationem
 Mythologi adferunt, eamque traducunt ad homines quosdam
 impios, qui Deos negligenter, aut etiam negarent: quorum
 pedes in draconum volumina desuisse aiunt, quòd nihil supe-
 rum, nihil rectum cogitarent, totius eorum vitæ gressu ad in-
 ferna mergente. Macrobi. Saturnal. 1. Quod epimythion hexa-
 sticho

stico complexus est Bartholom. Anulus in picta Poësi : hunc enim scriptorem , alioqui recentem , eruditum tamen & acutum, citare nihil verebor:

Tale gigantum legitur genus, ut nihil altum

Cogitet, at spernat, vel neget esse Deum:

Et tantum, quantum sensu exteriorè mouetur,

Commodat ad præsens se, vel ad id quod adest.

Hoc genus anguipedum mythici finxere Poeta,

Quorum affectus humi (segnis ad alta) repat.

Si vacat, lege Pierium Valerianum lib. 16. & 25. Hieroglyphic. Missos facio, qui multi multa de gigantibus, quorum alij, fuisse negant, quidã contrã & certè plures, non enim vacat sublegere quæ de gigantibus tradunt Herod. in Clio. Plin. 7. c. 16. Solin. cap. 5. tantum admonuisse sat est. Ego quidem faciè mihi persuaserim hoc gigantum nomine intelligi veteribus barbarã & impiam gentem, quæ sub hominis figura feritatem exerceret, à quibus honestarum rerum inducta fuerit ἀταξία, quales describuntur à poëtis Cyclopes, Læstrigones, alijque qui ferinis moribus vagabantur, infantes & probos quosque impunè lædebant, nullam diuini humanique iuris rationem habebant.

Hæc vasum species, & c. πικρόδιον, seu figmenti sententia.

Vasfer. *Vasrum.*] *Vasrum*, callidum, & quasi valde Afrum. Nonius. Cicero de repub. 3. Non sunt in disputando vafri, non veteratores, non malitiosi.

Religio homini propria.

Religionem carentem.] In qua tamen summum hominis bonum esse liquidò constat: cetera enim quæ putatur esse homini propria, in ceteris quoque animalibus deprehenduntur. Religio sola differetes homines à belluis facit: quam qui non admittit, alienus à natura hominis, vitam pecudum sub humana specie viuit. Lactant. lib. 2. cap. 3. & lib. 3. cap. 10. & de ira Dei, capit. 7.

Humana sapientia cur stultitia dicatur.

Lib. 3. c. 11.

& 8. Notabo ad extremum humanam sapientiam (quæ apud Deum stultitia dicitur D. Paulo] hic potissimum reprehendi, quippè quæ religione caruerit. Vult autem Lactantius vnam cum altera, id est, religionem cum sapientia inseparabili nexu colligari, in quibus hominis officium, & veritatem omnem inclusam esse colligat. Religio enim, quæ sine sapientia sit, non religio, sed superstitio putanda est: sapientia verò sine religione, mera est stultitia, de qua est illud Prophetæ: Perdam sapientiam sapientum & prudèntiam prudentum reprobabo, & D. Pauli, 1. Cor. 1. & 3. cap.

Esa. 29. Abd. 1.

Ficta

Ficta Religio.

EMBLEMA VI.

REGALI residens meretrix pulcherrima sella,
 Purpureo insignem gestat honore peplum.
 Omnibus & latices pleno è cratere propinat:
 At circum cubitans ebriat urba iacet.
 Si, Babylona notant : quæ gentes illice forma,
 Et ficta stolidas religione capit.

Quam variè hoc agalma nonnulli hoc tempore accipiant,
 quamque obliquis interpretationibus contorqueant, &
 ad suos affectus accommodet, ut potè odio partium laborâtes,
 certè recenseret pudet. Quanquam enim salua fide & pudore,
 aliorum sententias in medium afferre possem, ne cui tamè sto-
 machum

*Falsa religio
qua.*

*Aurum
poculum.*

machum moueam, tutius esse iudico veterum hominum doctrinam potius, quam nouorum placita confectari. Id ex D. Ioannis ἀποκαλύψως 17. sumptum esse clarum est: quod quidem de ementita religionis obseruatione, & veræ prætati opposita intelligitur. Ea est collectio reproborum, quæ meretrix dicitur, quòd Deo rerum omniũ auctore neglecto, & vero spõso Iesu seruatore, impuro, illicito & nouo quodam cultu, id est, fucate religionis ritu, impuræ ac formidabili beluæ dicitur insidere. Aurum poculum manu tenet, id est, hypocrisis persecuitur, qua dissimulatis vitiis, & sapientiæ fucatæ auro, pietatis veræ prætextu, quâ plurimis imponit, qui ebrietate plus quam fanatica correpti, miserè præcipites in ima ruunt. D. Augustinus lib. 20. De ciuitate Dei, idem planè hunc locum interpretatur: Quæ sit ista bestia, inquit, quamuis sit diligentius inquirendum, non tamen abhorret à fide recta, vt ipsa impia ciuitas intelligatur, & populus infidelium contrarius populo fideli & ciuitati Dei. Imago verò eius, simulatio eius mihi videtur: in eis videlicet hominibus, qui velut fidem profitentur, & infideliter viuunt. Fingunt enim se esse quod non sunt, vocaturque non veraci effigie, sed fallaci imagine Christiani. Haftenus ille. Calix aureus adagij vice vsurpatur à D. Hieronymo: Multa de perfectione dicuntur, ait, vt qui volumen Philosophi nesciunt, sub martyris nomine bibant de aureo calice Babylonis. Origen. de vana & fucata eloquétia totum hoc intelligi voluit. Eos enim, qui apud gentiles, inquit, eloquentiæ laudè floruerunt, pessimorum dogmatum sermones mortiferos, id est, venenum in calicè aureum infuderunt. Lubens equidem huc referrem, quæ in eã ipsam rem cõmentati sunt nõnulli è neotericis viri certè eruditi doctrinæque veteris amantes. Sed ex auctorum recentium fluuiis meos agellos tã sæpe irrigare iam nõ est animus, ne quis philologus mihi pro suo iure diem dicat: quòd longè pulcrius sit (vt Varro dicit apud M. Tullium) adire fontes, quam riuulos confectari. At vt ad rem propius: Promptum quidem id nobis, verumque esse constat: decipimur specie recti. Nam vt prudentiam malicia, & temperatiam immanitas in voluptatibus aspernandis, & magnitudinem animi superbia in animis extollendis, & despicientia in contemnendis honoribus, & liberalitatem effusio, & fortitudinem audacia: sic superstitionem religio imitatur. Vt enim olim apud Græcos nonnulli Philosophi pallio barbaque promissa raram quandam sapientiam pollicebantur, semperque habebant in orè libertatem & honesti studium, cum

*Virtutem
imitatur.*

*Pseudo-
phi.*

ex iis longè multū vitiis plusquam vulgaribus, planeque seruilibus laborarent: Vtque apud Iudæos Pharisei & Essæi tristi vultu, latis phylacteriis, & cultu quodam fucato, apud imperitum & rude vulgus venabantur sanctitatis opinionem: ita etiã, quod dicere nos admodum pudet & tædet, sed dicendum tamẽ, inter Christianos homines fuere iam olim, & adhuc hodie sũt, reuera nimis multi, qui suis præstigiis fictaque doctrina imperitos homines inescant, quibus errorum quasi poculo miserimè & fallacissimè imponunt: iiq̃ue tandem facti ebrij erronea persuasione tanquam mente capti, purissimos veræ & simplicis doctrinæ fontes aspernantur, & ita insanientes ad belluæ nutū sese totos componunt, vt nunquam postea de commutãdo vitæ misero statu cogitent.

Pharisei.

Pseudochristiani.

Regali residens, &c.] Adiuncta sunt maiestatis & regis cuiusdam magnificentiæ, turpitudine & impuritas regio in folio locū habet, qui soli virtuti debebatur. At nulla vitia præsentio- rem inuehunt pernitiẽ, quàm quæ splendoris & honesti veste teguntur. Sedere enim in Hieroglyph. maiestatem & augustum honorem exprimit, vt est à Pierio relatum lib. 43. Vestis purpurea, pudoris & verecundiæ notam, idem lib. 40. Hieroglyphic.

Quæ vitia maxime pernicioſa.

Purpura.

Peplum.] Sacrum & solemne vestimentum. Prouerbiū hinc fluxit, Peplo dignus, ab Aristoph. deductum, de strenuo & insigni quodam viro. Suidas tamẽ peplum ait esse ἰμάτιον γυναικίου καὶ ποικίλον, οἷον περιπέλας τις οὖν.

Peplum.

Latex.] Latex, quod intra aliquid lateat, dictus humor quiuis. Hic vinum sacrum, vt apud Virgil. in 4.

-Latex nigrescere sacros.

Illice forma.] Illicente & seducente. Illicere est illaqueare. Nonius. vel illice, ab illex, id est, sine lege. Plaut. Lectus illex est, esca meretrix.

Capit.] Decipit & allicit. Virgil. 1. Georg.

--Neque insidiis noctis capiere serena.

Cicero 3. Offic. ex veterum legum formula: Nam quanti verba illa, vti ne propter te fidem tuam captus, fraudatusve sim. Et in iure sepe, capere pro decipere: vt, Non capitur qui ius publicum sequitur. l. 116. de reg. iur. D. Sæpe etiã titulo de Minoribus. vt l. 3. 11. & l. 12. hinc captionem accipi pro fraudatione, fallacia; damno non rarò reperimus, l. 1. de in integrum restitut. l. 1. in fin. de vacat. mun. l. 3. de coll. bon. D. Et captiosum pro fallaci atque damnoſo, l. 41. de vsucap. vt & aliquot locis aliis.

Non

Non tibi, sed religioni.

EMBLEMA VII.

ISIDIS effigiem tardus gestabat asellus,
 Pando verenda dorso habens mysteria.
 Obuius ergo Deam quisquis reuerenter adorat,
 Piasque genibus concipit flexis preces.
 Ast asinus tantum præstari credit honorem
 Sibi, & intumescit, admodum superbiens:
 Donec cum flagris compefcens. dixit agaso
 Non es Deus tu, aselle, sed Deum vehis.

Sacerdotes
 honore affi-
 ciendi.

Sacerdotes, Episcopi, & qui rebus sacris præsent, in honore
 sunt habèdi, ob id maximè, quòd sacris præsent, quorù sunt
 admi

administri, licet interdū aut vitiis plusquā vulgariis implicati, aut ignari & stupidi habeantur. Hi verò vt suum munus & officium curare vel maximè debent, sic quantā dignitatem sustineant, ipsos subinde animo secum reputare par est. Meminerint tamen se homines esse, nec sibi arrogent impensius, quòd tantum ministerium gerant, & rerum diuinarum curam, quasi humeris impositam habeāt, ne, vt asinus audiuit, Non es Deus, sed Deum fers, illi audiant: Non vobis hæc, sed Deo soli omnis est tribuenda gloria. Idem dici potest de præfectis Imperatorum aliorumq; principum cum popularē applausum excipiunt audacius quā par est in prouinciis, in quibus vicem regiam obtinent. Sic enim adeò modestè, tamq; circumspectè sese gerere debent, vt priuati honoris nomine nihil, ipsius Principis laudi vel minimum detrahant, & se interea norint quales sunt. Est enim operæpretium τὸς ἐν ἀξιωμασι τιμωμένους γινώσκειν, ὅτι αὐθροποὶ εἰσίν. Succurrit mihi exemplum nobile Cornelij Galli Ægypti prouinciæ præfecti: is quia sese gessisset insolentiùs, multaue flagitiosè fecisset, statuas etiam sibi locari passus & Pyramides in altum tolli, quibus à se gesta continerentur; accusatus est à Valerio Largo: cognitioni præfuit Augustus: ignominia notatus est Gallus: vetuitque Cæsar, ne reus prouinciam postea obtineret. Retulit Dion. lib. 53. Huic penè simile quod narrat Corn. Tacitus lib. 4. de Lucilio Capitone; qui procurator Asiæ sub Tiberio accusatus est in senatu à prouincialibus, quòd vim prætoris vsurpasset, militumque manu ad comitatum vsus esset: itaque conuictus, in exilium pulsus est. Laudatur à Plutarcho Vticēsis Cato, quòd quæstor factus scribarum, officiorum, aliorumque generis eiusdem minuerit eam prærogatiuam, quā longo tempore vsurpauerant: iussit enim, ministros non magistratos se esse meminissent. Sumptum est Emblemata ex Gabriæ apologis. Sic enim ille:

Præfecti ac
ministri
Principum.

Ὡμοῖς δὲ παρῆγεν ἀργυροῦν βρέτας,
Ὅπερ σιωπαίων πᾶς τις αὐτὸς προσκύνει,
Τύφῳ δ' ἐπαρθεῖς, μὴ δέλον αὐτὸν δὲ,
Ἡκέσθην, ἢ θεὸς σὺ, τὸ θεῖον δ' ἀγέεις.

Fons Em-
blematis.

Qui versiculi quoniam cōmodè (sed περιφραστικῶς) redditi sunt à Gabriele Faerno Cremonensi, conferam huc perlībenter:

Simulachrum asellus baiulans argenteum,
Cum id transeuntes flexo adorarent genu,
Sui hoc honoris gratia est fieri ratus:
Iamque insolenti elatus arrogantia
Nolebat ambulare, donec aspero

Probo dolatus fuisse clunes, audijt:

O stulte, non es tu Deus, sed fers Deum.

SE NORIT HOMINEM, QUI MAGISTRA-
TUM GERIT.

Fabulae huius rationem vno disticho complexus est Ioan. Mercerus, Hebraeae linguae Doctor regius: quod memini ab eodem non semel in suggestu obiter dictum:

Quid sibi vult asinus tergo mysteria portans?

Indoctos videas saepe praesse sacris.

*Quid per
asini sym-
bolum vete-
res intelle-
xerunt.*

Non erit à re alienum, si adiecero, asinum à veteribus Aegyptiis sapientiae, fortitudinis, laboris indefessi, & frugalitatis esse symbolum. Qui enim sapientiae sit operam daturus, eum oportet victu esse tenui, omnia quae in vitam humanam cadere possunt, a quo ferre animo, neque ad vilam excandescentiam aut contumeliam sese convertere: animo esse paruum, simplicem & inopem, ut asinus est, qui nullum inter carduos & lactucam discrimen faciat: nullum denique sit onus quod detrectet: & ubi opus fuerit, pro boue terram proscindat, sitque totius humanae commoditatis assiduus minister, ut etiam, quod adagio dicitur, portare mysteria compellatur. Lege Pierium Hieroglyph. lib. 12. Et haec quidem mihi meditati, succurrit illa mordax & acuta Cornelij Agrippae declamatio, quam de scientiarum vanitate inscripsit, ad cuius finem adiunxit Asini encomium, de quo homine quid omnino sentiam, nihil habeo necesse dicere: nisi quod cum in literas declamavit, videri voluit egregie literatus: quanquam tamen non minus apud sanos videatur aucupio vanitatis delectatus, quam otiose solers in vanitate artium insectanda.

*Asini enco-
mium per
Cornelium
Agrippam.*

Isis.

Isidis effigiem, &c.] Isis, vxor Osiridis, Aegyptia dea, inuenit hordei segetem, unde & Ceres appellatur. Eadem autem quae Io. de qua Ouid. 1. Metamorph. Diodor. lib. 1. c. 2. Cuius & meminit D. Aug. lib. 8. cap. vii. aliisque locis. Lactant. 1. cap. 11. & 15. quiddam ea significetur, enarrat Macrobius cap. 20. primi Satur. & postremo Lilius Gyrald. Syntagmate 12.

Pando dorso.] Reflexo, curuo propter impositum onus. Ouid. 4. Metamor. *Sustinet, & pando non fortiter haeret asello.* Idem 1. Pastor. *Venerat & senior pando Silenus asello.* & 3.

Utque piger pando tergo residebat aselli.

Item 2. Amor. *Carrit in immensum panda carina solum.*

Mysteria.

Habens mysteria.] Alludit ad parcemiam, *δυσχερῶς ἀγνοῦν μυστήρια.* Sunt autem mysteria, arcana quaedam vulgo minimè committenda, & iis tantum cognita, qui iisdem sacris iniciantur; *ἀπὸ τῶν μυστηρίων ἵσταται,* ab ore obliquando, omnibus enim mysteriis *ἀπὸ τῶν μυστηρίων ἵσταται* fides debetur.

Qua

Quà Dij vocant, eundum.

EMBLEMA VIII.

*In triuio mons est lapidum: supereminet illi
 Trunca Dei effigies, pectore facta tenus.
 Mercurij est igitur tumulus. suspende viator
 Serta Deo, rectum qui tibi monstret iter:
 Omnes in triuio sumus, atque hoc tramite vitæ
 Fallimur, ostendat ni Deus ipse viam.*

Didicimus ex Stephano & Hesych. Græcis auctoribus, Mercurium Hodium & Hegemoniũ fuisse priscis appellatum (Ὁ δὲ θεὸς ἡγεμόνιος ἐρμῆς) tum à viis & semitis, in quibus statuebatur ad viam monstrandam peregrè proficiscentibus. Proinde Herma, id est, statuæ Mercurij, & lapidei ligneive

*Mercurius
 cur Hodius
 & Hegemo-
 nius dicitur.
 Mercurij
 officia.*

cippi solebant in triuiis erigi ad indicanda viarum discrimina, quia *αὐτῶ δὲν εἰς πᾶσαν πρᾶξιν ἠγέρμηνι χρεῖσθαι*, ait Phurnutus. Viatores itaque statuis solebant lapidum acervos cumulare: sic enim Deum putabant honorari, ea. s. re quæ in promptu esset & obuia: vel quod ita viam repurgare viderentur, vel quod eo lapidum cumulo Dei effigies prætereuntibus esset notior. Vlpianus, auctor Græcus, annotat ad oration. Demost. aduersus Leptinem, Hermas. i. Mercurios eiusmodi fuisse quadrangulos, superiore parte Mercurij figuram referentes, inferius inscriptiones viarum ostendentes. Qua de re Gyraldus Syntagmate 9. Iuuenalis huc respexit, cum ait, *truncoq; simillimus Hermae*: & Prouerb. Mercurio dextro, & Mercuriale, & Bifrons Mercurius. Hoc autem quasi ænigmatico monemur, ea tantum sequenda esse, ad quæ Deus & natura nos idoneos esse voluit, cum summæ fatuitatis & dementiæ sit, aliquid inuita, quod aiunt, Minerva suscipere & persequi. Rectè dicebat Cato apud Ciceronem, naturam optimam ducem sequendam, nihilq; aliud fuisse olim gigantum more bellare cum Diis, nisi naturæ repugnare. Sed & D. Paulus adhortatur, eam vt sortem vitæque rationem teneamus, cui nos Deus addixit. Sed quoniam menti humanæ ea est innata cæcitas & ignoratio, vt qua via sit eundum planè ignoret, omni piæ vitæ cultu, & summissa mente ad eum perferendum est qui se viam, qui veritatem, qui vitam esse falsus est; quem qui sequitur, in tenebris non ambulat: continuoque illud Dauidicum nobis ardenti animo repetendum, *γνώρισόν μοι κύριε ὁδὸν ἐν ἧ πορεύσομαι*: Ostende mihi, Domine, viam in qua ambulem. Certè & Socrates apud Platonem in Critone, pergendum ea solum esse via, qua Deus nos ducit, asseuerat. Quo pertinet illud Persij è 3. Satyra:

— *disce quem te Deus esse*

Iussit, & humana qua parte locatus es in re.

Quid nomine Mercurij.

Serta.

Ceterum ne transiliam quod ad rem pertinere videatur, hîc Mercurij nomine olim Deorum nuncij, vel sacras literas (quæ nobis diuinam voluntatem aperiunt) intelligimus: vel Prophetas & Doctores, sacri & cælestis oraculi nuncios, ex quibus orthodoxam salutis æternæ viam & rationē excipere est necesse. Serta autem suspensa, honorē cultumque aliquem obseruantia exhibendum esse significant. Hoc addam postremò, videri hoc Emblemata non malè referri posse ad cuiusque vitæ genus & institutum, ad quod ingrediendum cum difficile sit, opus est aliquo Mercurio, id est, præceptore seu doctore, qui viam doceat.

Mercurij

Mercurij est igitur tumulus.] In aliis quibusdam exemplaribus legitur Cumulus: sed vtraque lectio tolerabilis. Tumulus, quasi tumens tellus, pro sepulcro frequentius vsurpari solet. Qui verò loco vocabuli tumulus, aut cumulus, legi malunt, facies, non mihi probantur: quia vocabulum, facies, pro effigie aut statua hinc veram Latinitatem non sapit. Non desinam prius, quam quod improba lectione obseruavi, studiosis rerum antiquarum communicem. Olim consuetudine receptum fuit, vt supersticiosi temerè oblatos in via lapides stipitesque, tanquam numina colerent. Apuleius de asino: Neque iustus religiosam moram viatori obiecerit, aut ara floribus redimita, aut spelunca frondibus inūbrata, aut quercus cornibus onerata, aut fagus pellibus coronata: vel enim colliculus sepimine consecratus, vel truncus dolamine effigiatus, vel cespes libamine humigatus, vel lapis vnguinæ delibutus. Propertius

Et quicumque sacer, qualis vbique lapis,

Xenophon: *Καὶ τὰς μὲν ἰερῶν, ἕτε βωμῶν, ἕτ' ἄλλων τ' θεῶν ἑδὲν τιμᾶν, τὰς δὲ καὶ λίθους καὶ ξύλα τὰ τυχόντα, καὶ θηρία σέβεισθαι.*

Suspende viator Serta Deo.] Plinius historiae mundi 21. c. 2. Inter sacra tantum & bellicos honores, coronis nomen suum vindicantibus. Idem 3. c. Et iam tunc coronæ Deorum honos erat.

Quibus ex locis intelligimus, coronas statuis rebusque sacris olim solitas appendi. Quod si quis auctoritatem etiam aliorum sibi dari postulet, adferre possum Apuleium, qui sic 3. De asino aureo. In ipso verè meditullio, inquit, Hipponæ Deæ simulacrum residens ediculæ, quod accuratè corollis roseis, & quidem recentibus fuerat ornatum. Et 4. lib. Iamque per plateas comitantem, populū frequenter floribus, sertis, & solutis adprecantur. Idemque libro vndecimo, simulacrum Lunæ describens: Corona, ait, multiformis variis floribus sublimem distinxerat verticem. Et paulò post. Dextra proferens sinistram Deæ coronam, mihi etiam Hercules coronam consequenter. Itemque: Nam sibi visus est quiete proxima, dum magno Deo coronas exaptat. Ad hunc veterum ritum respexit Ouid. Fastorum 2. de Arione loquens, qui citharædus à piratis captus, iamque de vita desperans,

—— capit ille coronam

Quæ possit crines, Phæbe, decere tuos.

Apponam & Tertulliani locum è libro De corona militis, vbi ait Pandoram primum à Charitibus coronatam, honoris causa scilicet, cum à Diis omnibus numeraretur.

Tumulus.

*De coronis
qua statuis
Deorum ap-
pendebatur.*

Viatores
homines.

Viator.] Quicumque sis hac in vita hospes, vt omnes reuera sunt. Plato vitam nostram modò viæ, modò peregrinationi similem facit, *παραπιδυμια γὰρ ὁ βίος*.

Omnes in triuio sumus, &c.] Iuxta Ouidianum illud, *Fastor. 5.*

Vt stat, & incertus, quæ sit sibi nescit eundum,

Cum videt ex omni parte viator iter.

Theognis: ἐν τριῶν ἐσθλα: In triuio confisto. vt enim viã sæpe pro consilij ratione poni solenne est Græcis: sic *τριῶν* pro incertitudine consilij. Itaque Plato 7. Legum, *καθάπερ ἐν τριῶν γινώσκω*, &c. monet ne ad rem nouam & inusitatam amplectendam accurramus, sed consistamus, quasi ad triuium aliquod venerimus. & Minutius Felix in Octa. vt qui rectam viam nescit, vbi, vt sit, in plures vna diffunditur, haret anxius, nec singulas audet eligere, nec vniuersas probare: Sic cui non est veri stabile iudicium, &c. Sic hac in vita tot tantæq; sese offerunt difficultates & salebræ. Adde quòd tam crassa, tamque supina hominum mentibus insita sit ignoratio, vt quid potissimum sequi debeat, quis ignoret, & nisi adiutus ope cælesti, in certam aliquam viam se recipere non potest. Dicebat enim ipse salutis instaurator: Sine me nihil quicquam efficere potestis. Nec verò sumus idonei ad aliquid vel cogitandum tanquam ex nobis, sed si ad aliquid idonei videamur, id certè ex Deo est, ait D. Paulus, 2. Cor. 3.

Trames.

Tramite vite.] Curriculo vitæ & decursu. Toto disticho eandem continuat *ἐλλυγορίων* à viatoribus. *Trames*, transuersa & obliqua semita.

Ostendat mi Deus ipse viam.] Allusio ad illud Pindari: *Δὸς ἐν προομίῳ*, ab Iouis proœmio, quo significatur conatus omnis nostri principium à Deo sumendum esse. Aristides oratione panegyrica: *ἀλλ' ὡς ἐπεὶ ἔφην Πίνδαρον*, *θεῶν δὲ ἔξαρτ' ἀρχὴν*, *ὅθεν δὴ τὰ κωλύει*. Sed, vt ait Pindarus, Deo initium ostendente, nihil erit impediementi. Idem auctor alio loco eandem sententiam vsurpauit: *θεῶν δὲ, γνοὶ Πίνδαρον*, *δὲ ἔξαρτ' ἀρχὴν*, *ὅθεν δὴ τὰ κωλύει*, *ὅθεν δὴ τὰ προκείμενα*: Deo initium monstrante, ait Pindarus, facilis est semita ad inueniendum quod propositum est.

Fidei

Fidei Symbolum

EMBLEMA IX.

*STET depictus HONOR tyrio velatus amictu,
Eiusq; iungat nuda dextram Veritas.*

*Sitq; AMOR in medio castus, cui tempera circum
Rosa ut, Diones pulchrior Cupidine.*

*Constituunt haec signa Fidem, Reuerentia Honoris
Quam fouet, alit Amor, parteritque Veritas.*

EX antiquissimo marmore, quod etiã visitur hodie Romæ,
sumptum Emblemata. Est autem Fidei simulacrum, quod
imagine imberbi, sed ætate matura, cui adiectum nomen HONOR.
Hic VERITATI, quæ virginea est facie, manum por-

*Vnde tra-
ctum Em-
blema.*

- Fides ad-
iunctis cau-
sis descri-
pra.* rigit : in medio A M O R puer. His tribus simulacris F I D E S
describitur : quippè quæ veritatē, fide & amore nitatur. Veri-
tatem in matrem habet, illam quidem nudam & simplicem non
comptam fūco aliquo, non velo tectam. Et quidem fides defi-
nitur, dictorum conuentorūque constantia & veritas, quæ
Fides quid. ideo parentem habere Veritatem dicitur, & eam nudam, quod
in pactis, cōventionibusque nihil fucatum esse, aut à verò alie-
nium debeat : cui adheret Honos porrecta dextra, tanquam
*Veritas nu-
da.* stabilis cuiusdam, firmique pacti pignus. Is Honos purpurea
Honos. indutus veste, quod veritas facillimè possit imminui & labefa-
ctari, nisi adsit honoris & reuerentię quædam ratio, qua eadem
fulciri opportunè & cum dignitate possit. Hoc etiam virtutis
*Pudicus a-
mor.* præmium, & honestatis omnis tanquam patrem nutricium, pi-
ctores & plastæ nobis adumbrarunt. At locum medium occu-
pat honestus Amor, qui veritatem & honorem nexu firmo col-
ligat & deuincit. Nisi enim tanquam condimento aliquo ami-
citiæ & benevolentię mutuę consocientur hæc inter se alioqui
diuersa, vinculum nullo penè negotio dissolui poterit. Id etiam
totum referre par est ad antiquam illam veterum Sabinorum
*Sancta
trix
Sabinis præ
figurata.* præfigurationem sacrosanctæ τριὰς, apud quos, diu ante
C H R I S T I seruatoris aduentum, erat simulacrum quoddam tri-
plici facie, cuius etiam nomen triplex, nempe Sanctus, Fidius,
& Semipater, haud dubiè præcipuum religionis Christianę my-
sterium repræsentans. Quod ab Ouidio describitur 6. Fastor.
*Iupiter, Pi-
stius, San-
ctus, Sagus.* Sanè Diony. Halicarn. lib. 4. ait Iouem, Pistium esse dictum,
quem Romani Sanctum appellabāt, qui & fagus, Pistius, San-
ctus, & fidei sponzor aliis nominibus efferebatur. Coniicere est
Pistium eundem fuisse cum Fidio. Nam vt πῖστος Græcè fides,
ita πῖστος καὶ πῖστος, Fidius nominari commodè potest. Sed &
*Fidij simu-
lacrum.* hodie in Romanis antiquitatibus Fidij simulacrum ita effectū
conspicitur. Marmor est in fenestrā modum formatum, in quo
tres imagines effectæ statuuntur. Dextra quidem virilis habitu
pacifico, sinistra verò vt muliebris, eodem habitu, coronam in
capite lauream gestans, quæ dextram dextrę iungat cum prio-
re imagine. In harum duarum mediò ingenui pueruli effigies
cernitur, cuius supra caput hoc legitur, F I D I I S I M V L A -
C R V M : apud imaginem dextram virilem H O N O R : in sini-
stra imagine muliebri, V E R I T A S. Gregor. Gyrald. Syntag.
i. 2. & 10. Historiæ Deorum.
- Honor
Deus.* Stat depictus Honos, &c.] Honorem pro deo coluerunt vetē-
res, vt etiam Fidem & Virtutem. & Ouid. Fast. 5. ex Honoris, &
Reue

Reuerentiæ coniugio ortam esse Maiestatem voluit. Plin. 35. cap. 10. August. De ciuit. 4. cap. 21. & 24. Adiciam obiter: Amor honori adiunctus verecundiam creat, imò verò ipsamet verecundia dici non ineptè potest, quò spectat illud M. Ciceronis ex Lælio: Maximum ornamentum amicitia tollit, qui ex ea tollit verecundiam. itaque in iis perniciosus est error qui existimant libidinum, peccatorumque omnium patere in amicitia licentiam.

Tyrio amictu.] Purpurea veste. Ex Tyro vrbe Phœnicia conchyliis, & murices aduehuntur, quorum sanguine fit purpura. Plinius lib. 5. cap. 19. Nunc omnis eius nobilitas conchylio atque purpura constat. Et lib. 35. c. 6. Quare Puteolanum potius laudatur, quàm Tyrium aut Gætulicum, vel Laconicum, vnde pretiosissimæ purpuræ. De purpuræ autem inuentione, si vacat, lege Cassiodorum initio lib. 1. Variarum formularum.

Iungat nuda dextram VERITAS.] Fingebatur ἀλήθεια, vt scribit in Amphiarao Philostratus, virgo niueis induta vestibus. Hippocrates in quadam ad Philopomenem Epistola, eam depingit mulierem pulchram, magnam, simpliciter ornatam, illustrem ac splendidam, cuius oculorum orbis pro lumine nitentur, vt astrorum & stellarum fulgorem viderentur imitari. Nuda hinc dicitur, quòd qui eam colunt, aperti sunt ac simplices, nullo modo fraudulentis, aut insidiosis, aut quòd veritatis oratio simplex esse debeat, aut quòd in luce & oculis omnium agnosci velit. Hinc Horat. 1. Carm.

Veritas
Dea quomodo
picta.

Nuda Veritas cur.

— & Iustitiæ soror.

Incorrupta Fides, nullaque Veritas.

Ceterum Fidei symbolum in dextris iunctis conspiciebatur, idque Numæ Pompilij instituto. Moris etiam fuit, vt fidei faciendæ & comparandæ gratia dextras coniungerent. Quod multis auctorum meliorum locis facile est obseruare. Veritatis nudæ rationem docuit libro 44. Hieroglyphicôn Pierius: symbolum verò dextrarum coniunctionis Gyrald. 1. Syntagmate Historiæ deorum: post ceteros omnes vir eruditus Cœlius Curio appendice Hieroglyph. Pierij quædam non pœnitenda retulit.

Dextra
symbolum
Fidei.

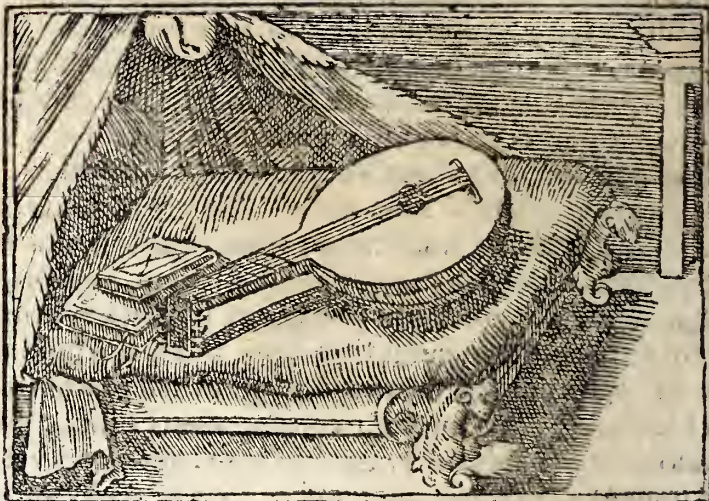
Diones pulchrior Cupidine.] De duplici Cupidine, & Venere duplici, maturius postea. Dione Veneris mater ex Ioue, vnde Venus Dionæa. Virgil. 3. Æneid.

Sacra Dionæe matri, diuisque ferebam.

Fœdera.

Ad Maximilian. Mediolanen. Ducem.

EMBLEMA X.

HANC cibharam, à lembi qua forma halientica fertur,
 Vendicat & propriam Musâ Latina sibi,
 Accipe Dux : placeat nostrum hoc tibi tempore munus,
 Quo nova cum sociis fœdera inire paras.
 Difficile est, nisi docto homini, tot tendere chordas:
 Vnâque si fuerit non bene tenta fides,
 Ruptâve (quod facile est) perit omnis gratia concha,
 Illeque praeclians cantus, ineptus erit.
 Sit Itali coeunt proceres in fœdera : concurs
 Nil est quod timeas, si tibi constet amor.
 At si aliquis desciscat (uti plerumque videmus)
 In nihilum illa omnis soluitur harmonia.

P Rincipi suo indicat, quanta vis concordiae sit, sumpta com-
 paratione à lyrae temperato, aut confuso concentu: ea enim
 constans ex summis, mediis, & infimis chordis concinnam red-
 dit harmoniam, si tamen eam vir artis peritus aptauerit. Eodem
 quoque pacto Respublica omnis variae ac diuersae conditionis
 hominibus composita, firma & concordia pace ligatur, si modò
 Principem habuerit idoneum, qui & consilio & usu rerum valeat,
 quiq; beneuolentiam, assensum, & commune pacis vinculum
 inter ciues fouere norit. Ea ratione pra alii quotquot usquam
 fuere ab omni seculorum memoria terrarum Dea gentiumque
 Roma perstitit, quadiu Principes habuit pacis & tranquillitatis
 studiosos, iidemque auctoritate dignitateq; comendabiles. Ci-
 cero de Republica disputans, inducit Scipionem eum, qui Car-
 thaginem deleuit, de Republ. verba facientem, quando iam iam-
 que peritura praesentiebatur. Cum enim Scipio in 2. lib. sine di-
 xisset, ut in fidibus ac tibiis, atque cantu ipso ac vocibus, concen-
 tum esse quendam tenendum ex distinctis sonis, quem immu-
 tatum ac discrepantem aures eruditae ferre non possunt, eumque
 concentum ex dissimillarum vocum moderatione concordem
 tamen effici & congruentem: sic ex summis & mediis, & infimis
 interiectis ordinibus, ut sonis, moderata ratione ciuitatem con-
 sensu dissimillimorum concinere: & quae harmonia à musicis
 dicitur in cantu, eam esse in ciuitate concordiam, arctissimum
 atque optimum omni in Repub. vinculum incolumitatis, quae
 sine iustitia esse non potest: quod à Cicerone petatum constat
 è 4. De republ. Platonis, cuius haec verba: ὁρᾶς οὖν, ἢν δ' ἐ-
 γῶ; ὅτι ἐπιεικῆς ἐμαντευόμεθα ἀρτί, ὡς ἀρμονία τινὶ ἢ σωφρο-
 σύνη ὁμοίωται; τί δὴ ὅτι ἔχ' ὡσπερ ἢ ἀνδρεία καὶ ἢ σοφία ἐν
 μέγῃ τινὶ ἐκατέρῃ ἐνοῦσα ἢ καὶ ἢ σοφίῃ, ἢ δ' ἀνδρείαν πῶ-
 λιν παρέχειτο, ἔχ' ἔτω πῶλιν πῶλιν ποιεῖ αὐτή, ἀλλὰ δι' ὅλης ἀτι-
 χνῶς τέτατται διὰ πασῶν παρεχομένη ξισιάδοντας τοὺς τε ἀδι-
 νεστότους ταυτὸν, καὶ τοὺς ἰσχυροτάτους, καὶ τοὺς μίσους, εἰ καὶ
 βούλει, φρονήσῃ, εἰδὲ βούλει, ἰσχύει. εἰδὲ πλῆθῃ ἢ χρήμασιν, ἢ
 ἄλλῳ ὄρωιῳ τῶν τοιούτων. ὡς ἐρῶντατ' αὖ φάμεν ταύτῃ πῶ-
 ὀμόνοιαν σωφροσύνην ἐθεὶ χεῖρονός τε καὶ ἀμείνονα πατὰ φύσιν
 συμφωνίαν, ὁπότερον δ' ἀρχεῖν καὶ ἐν πῶλιν καὶ ἐν ἐνὶ ἐκάστῳ.
 Haec ex Ciceronis libris de Republica retulit diuus Augu-
 stinus libro 2. capite 21. De ciuitat. Dei. Sed hoc loco non erit
 alienum, si admoneam Romanos veteres per Lyrae Hie-
 roglyphicum concordiam designasse, ut & veteres alij iu-
 dicium compositum, concordiam inaequalium, rectam

Reipubl.
 cum Lyra
 comparatio.

Locus infi-
 gnis è 2. de
 Republ. Cice-
 ronis.

Quid per ly-
 ram veteres
 intellexer-
 rint.

bonamque institutionem, rationem, amorem, sedatum animum, & alia plura; ut commodius ad concordiam suadendam symbolum ab Alciato minimè videatur excogitari potuisse. In lyra enim diuersæ chordæ simul componuntur; & ad eundem tonum temperantur: quod prudens & sedatus homo præstat vel in suis affectibus rationi subiiciendis, vel in œconomia moderanda, vel denique gubernatione Reipubl. in quibus homines varij ac diuersi, cum singuli sint, non possunt non habere singulas de rebus opiniones: sed sapientis tamen Principis moderatione in vnum quasi harmoniæ concentum conueniunt. Isidorus quidem Cynicus meritò Neronem increpabat; quòd cum Musicæ arti operam daret, Nauplij mala bene caneret; sua verò bona malè disponderet; neque sibi vllum in vita concentum proponeret. Et Diogenes Musicos stultitiæ arguebat, qui lyrae chordas optimè iuxta suæ artis leges compararent; animum verò minimè componerent. Ea quidem ratio fuit, cur Plato animum harmoniæ & concentus nomine appellarit: & Aristophanes sapientem hominem & Gratiis ornatum, optimum Musicum & citharædum esse. Nam idem Plato putauit Musarum nomen à *μῦσιν*, quod sonat idem ac honeste instituire. Sed inter ceteras symboli huius significationes, mihi placet admodum ea, qua ratio, qua mens, qua iudicium, & recti perspicientia intelligitur. Sic enim plerique optimi scriptores (inter quos principatum quendam sibi suo iure Cicero vendicat) cōcordiā à corde desectunt: cor enim animus videtur; eò quòd in corde sit animi principatus: vnde cōcordes, vecordes, & excordes denominantur. Alij concordiam à chorda deriuari malunt, quòd variæ chordæ cantum vnum faciant. Iam verò quia studiorum consensus atque similitudo amorem pariat, Platoni lyra consecratur, & annumeratur inter ea que sunt amoris monimenta. Cum enim in se lyra suauitatem Musicam contineat, non malè videtur habere quandam cum Venere, Amore, Gratiis similitudinem: quippè quæ blando ad se homines illicio pertrahat. Ceterum ea sedati animi iucunda gratæque imago, imò verò laborum, studiorum & perturbationum dulce lenimen, bellè fuit institutis Lacedæmoniorum expressa, apud quos erat solenne, ut ad lyrae aut tibiae, ut alij volunt, sonum aciem instruerent: & Achilles non alia ratione furibundum animum sedabat, quàm lyrae modulis: ut planè mihi Hieroglyphicum istuc mirabile esse videatur. Sed de lyra plus satis, & fortasse *πᾶσι γυα*: nisi quòd huc referrem libens, quæ

*Concordia
vnde dicta.*

quæ de lyra retulit Stobæus ex Euryphamo Pythagoreo, cap. *περὶ ὑδαμονίας*, quo loco humanã vitam cum lyra nõ inconcinnè confert. Non possum etiam, quin hoc loco memorem, quæ Diogenes Pythagoreus disputat apud eundem Stobæum, c. *περὶ βασιλείας*, Regis esse munus vt Rempubl. lyræ instar moderetur; nempe, vbi prius sibi ipsi imperarit ex præscripto legis: quippè qui nosse debeat populi, quem sibi commissum habeat, harmoniam & concentum ad eam legem sibi accommodandam esse.

Hanc citharam, &c.] Hic lyram pro testudine, quæ vulgò est *Lyræ seu testudo.* Lutina, accipit, cuius inuentionem Mercurio referunt. Polydor. lib. 1. cap. 15.

Alembi quæ forma halieutica.] Quæ formam habet lembi, nauiculæ brevis & celerrimæ. Lazar. Baifus lib. De re nauali. Halieutica autem per similitudinem scaphæ piscatoriæ. Hinc Halieuticum opus, in quo de piscibus tractatur. *ἁλιεύς* enim piscator. vt Ouidius Halieuticon opusculum scripsit: quod tamen plerique viri docti Lucano tribuunt. De Halieuticis quædam Plinius lib. 32. cap. 2.

Vendicat & propriam, &c.] Vendicet sibi propriam quantumuis, inuentionem tamen Græcis debet. Sed tamen Italos id sibi vendicare suspicor, quòd apud eos lyræ vsus sit frequens habitus. Non erit incommodum repetere, quæ de Musicæ prima inuentione collegit Polydorus Virgil. lib. 1. cap. 15. *Lyræ inuentionio.*

Quo noua cum socijs, &c.] Historias Italicorum bellorum tibi compares ex P. Iouio, Guicciardino, & aliis permultis, si vacat: *Gratia.*] Concentus, decorum, suauitas.

Conchæ. Lyræ, testudinis.

Ni est quod timeas, si tibi constet amor.] *ἴσις* admodum efficax, planèque iis necessaria, qui suum imperium volunt esse stabile & permanens. Sic Isocr. ad Nicoclem: *φυλακὴν ἀσφαλίσαντων ἡγῶσώματι & ἔτι πλεονεκτημάτων ἀρετῶν, καὶ πλεονεκτημάτων πολιτῶν ἀνομιῶν, καὶ πλεονεκτημάτων φρίνησιν. διὰ τὸ τῶν καὶ κτασθῆναι καὶ διασώζην τὰς τυραννίδας μάστιγ' αὐτῶν δύναντο.* Et Claudian.

Non sic excubiæ, non circum stantia pila;

Vt tutatur amor.

Præclare Agesilaus, cū rogaretur cur Sparta nõ cingeretur mœnibus, ciues armatos, & inter se cõsentientes, satis esse ad vrbis præsidium respondit. Dicebat etiam ciuitatē non faxis, aut val-
lis, sed incolarum virtute muniri, quos nimirum si iungat concordia, nullus potest firmior esse mur⁹. Ad id respexit Cicero 2.

Phi

Philip. Nónne igitur millies perire est melius, quàm in sua ciuitate sine armorum præsidio non posse viuere? Sed nullum est istuc, mihi crede, præsidium: charitate & beneuolentia septum oportet esse, non armis. Plutarch. *ἐν πολιτικοῖς παραγγελμασι*, nihil cōmendatius esse viro ciuili ait, quàm vt suos ciues amicitia mutua, concordiaque deuinciat, litium & discordiarū occasionem omnem tollat. *λέπεται δὲ τῷ πολιτικῷ μένον ἐν τῶν ἰποκειμένων ἔργων, ὃ μηδενὸς ἐλαττοῦ ἔστι τῶν ἀγαθῶν, ὃ μένοιαν ἐμποιοῦν καὶ φιλίαν πρὸς ἀλλήλους ἀπὸ τοῖς σωτικῶσιν, ἔριδας δὲ καὶ διχοφροσύνας καὶ δυσμελείαν ἐξαιρεῖν ἀπασαν, &c.* Nec verò aspernanda vox est Agasicles, qui rogatus, qua ratione Princeps tutus haberi absque stipatoribus & satellitio posset: Si subditis ita imperaret, vt pater liberis. Quid enim Periandri vel Antigoni præclara huc responsa conferam? Horum enim alter dictitabat, summa ope nitendum esse iis, qui tutò regnare vellent, vt beneuolentia potius quàm armis stiparentur: a ter, amicis suadentibus, vt si Athenas caperet, firmis & validis eam præsidiiis muniret, rectissimè dixit, nullum imperij firmius & stabilius esse præsidium, quàm ciuium beneuolentiam. Idémque penè Synesius: *δύνοια μόνη καὶ μάστιξ βασιλείας ἐστὶν ἰσχυρῶν φυλακτικῶν.* Nec verò mihi temperare possum, quin adiiciã istuc ex Arato Plutarch. Veram ac stabilem ciuium beneuolentiã, optimam esse principis custodiam: *ἴδεν, οἷον ἀλυσινὴ καὶ ἑβασθῶ δύνοια φυλακτικῶν ἀνδρῶν ἀρχοντῶν.* Grassatores enim & latrones sese tutantur præcipitiis & rupibus, quantum possunt: Regi autem nihil fide & beneuolentia suorum firmius aut munitius esse vnquam potest.

Desciscat.] Discordet, aut factiones concitet,

Soluitur.] Dissoluitur.

Harmonia unde dicta. *Harmonia.*] Fidium concordia & concentus, ab *ἀρμόζην*, coaptare. Fab. c. 10. lib. 1. Instit. Orator. & Macrobi. Saturn. c. 6. Laudatur Iustiniano, Nouella constitutione 8. *καλὴ τε καὶ σύμφωνῶ τῶντε ἀρχόντων καὶ τῶν ἀρχομένων ἀρμονία*: qua soluta sequitur *ἀταξία* & perturbatio omnium Reipubl. ordinum.

Silen

Silentium,

EMBLEMA XI.

*Cum tacet, haud quicquam differt sapientibus amens:
 Stultitiae est index linguaque voxque sua.
 Ergo premat labia, digitoque silentia signet,
 Et sese Pharium veriat in Harpocratem.*

ID expressum est ἐκ τοῦ Παλλαδᾶ, ἰ. Anthologiae Graecorum
 Epigrammatum:

*πᾶς τις ἀπαιδεύτῃ φρονιμώτατῃ ἐστὶ σιωπῶν,
 τευ λόγον ἐγκρύπτων ὡς πάθῃ αἰσχρότατον.*

Dum tacet indoctus, poterit cordatus haberi:

Is morbos animi namque tacendo tegit.

Sic

Prudentes pauciloqui. Sic enim ferè non distinguitur imperitus à docto, à circumspécto prudentique homine imprudès, si linguam cohibuerit. Eam ob rem facile est coniecere, cur quos Homerus, ingeniorù vertex, sapientissimos effluxerit, eosdè & filètes ferè, aut certè pauciloquos esse voluerit. Nouerat enim silentium, & parcum sobriumque orationis usum, specimen habere grauitatis: cōtrāq; apud sapientes maximè, loquacitatē indicem esse stultitiæ. Neque enim alio nomine Thersitem morionem vituperatione dignū arguit, quàm quòd loquax esset, quàm quòd obstreperus, importunè garrulus & seditiosus. Is enim nō propriè loquitur, non verba facit, vt alij, sed tumultuatur: *Θερσίτης μὲν ὄμιτροπῆς ἐπολόα*. Nestori consultissimo. seni tribuit orationē melle dulcius ab ore fluentem: *τὸ ἡγεῖ ἀπέγλωσσας μέλιτι ὄ γλυκίω μῦθον αὐδῆν*. Menelao argutā illam quidem, & nunquā à re discedentem breuiloquentiam: *παῦρα μὲν, ἀλλὰ μάλα λιγύως ἐπέειπὸ πολυμυθῆς*. Vlyssi grandem & vehementem, sed diu tamè cogitandum facit, antequàm loqui incipiāt. Rectissimè dictum est à quodam ex veteribus, loquendi magistros nos habere homines, tacēdi verò Deos. Proinde vt laudatur *ἔχμυθία* Pythagorica & Spartanus ille Licurgus, qui suos à pueris filētio initiari voluit. Notum est adagium Græcorum, Tutum filētij præmium: & illud Simōnidis, Locutum fuisse pœnituit, tacuisse verò nunquam. Succurrit Zeuxidis pictoris ad Principem Megabizum sermo. Is enim Princeps cūm, animi causā, in pictoris officinam descēdisset, & vnā cūm suis de arte pingendi disputare ad ostentationem auderet: Cūm primūm huc venisti (inquit Zeuxis) & linguam cōtinuisti, pueri mei nescio quid de te magni sibi pollicebantur, quippè qui tuum cultum tuamque purpuram obseruarent: sed vbi de arte, quam non tenes, loqui cœpisti, te continuo vt ridiculum hominem esse putarunt. Quidā captiuus cūm duceretur ad Antiochum regem, qui hominem comitabantur, iubebant esse præsentī animo, experturum fortasse regis clemētiam, vbi ad eius oculos peruenisset: Nulla ergo mihi spes, inquit: alludens ad luscūm regem, qui iocus intēpestiuè iactus homini fuit exitiosus. Meritò apud Pindarū celebratur Thebanus Epaminondas, qui quanquam multa sciret, pauca tamen loquebatur. Et certè frequenter vsuuenit, vt qui plus habeant pectoris, vt ita dicam, id est, in quibus & eruditio & prudentia maior, ij minus habeant linguæ. Demaratus cūm in cōfessu quodam sileret, rogatus an id faceret stultitia, an sermōnis inopia? Atqui, inquit, stultus nūquam tacere potest. Non

possum transilire absque piaculo auream Zenonis vocem, qui Athenis exceptus à quodam Principe vnà cū regiis oratoribus (quòd ille sciret eos eruditis sermonibus oblectari, curauit & quosdam Philosophos arcessere) solus nihil dicebat. Itaque comiter à legatis appellatus: De te verò, Zeno (inquiunt illi) quidnam sumus nostro Principi renunciaturi? Nihil, inquit, aliud, quàm Athenis esse senem, qui tacere sciat inter pocula. Quod non simpliciter dignum laude habitum est, magnum enim est semen taciturnum esse, cū ea ætas sit admodum garrula: fortasse maius, quòd inter pocula, vbi non vno nomine ad loquendum homines propocantur: denique quòd Athenis, vrbe omnium loquacissima. Itaque olim dictum est in nescio quem, qui quamdiu siluit, tamdiu magnus & grauis habitus est: Philosophus hic videri poterat, si tacuisset. Pindarus Isthmiorum 1. Herodoti Thebani encomio, Sapenum erò tacuisse, gloriam maiorem afferre dicit: *ἡ πᾶν πολλάκι καὶ τὸ σεσωπαμλίον, εὐδυμίαν μείζω φέρει.* Ad eundem omninò sensum occurrit ex Plutarcho id, in quo gloriatur vel in primis Ino Euripidea, nimirum se scire *σιγᾶν τε ὄπου δ᾿, καὶ λέγειν ἰγ' ἀσφαλές.* Non desinam prius, quàm huc retulero pulchrum certè Pythagoræ Samij elogium quod scriptum reliquit Apuleius 2. Floridorum; quandoquidem de silentij laudè mihi verba facienti occurrat, quod aliquis ex veteribus longè antè dixerat, nullos certè fore sapientiæ fructus, nisi qui à radicibus silentij proficiscantur. Sic igitur hic noster Apul. Tot ille doctoribus eruditus (Pythagoram intellige ab Ægyptiis, Chaldæis, Pherecide Syro, Anaximandro Milesio, Epimenide Cretensi, aliisque multis edoctus) tot tamque multiugis comitibus disciplinarum toto orbe hauistis, vir præsertim ingenio ingenti, ac profectò supra caput hominis animi augustior, primus philosophiæ nuncupator & creditor, nihil prius discipulos suos docuit quàm tacere: primaque apud eum meditatio, sapienti futuro linguam omnem coercere: verbaque quæ volandia poëtæ appellant, ea verba detractis pennis, intra murum candentium dentium premere. Profsus inquam hoc erat primum sapientiæ rudimentum, meditari, cōdiscere: loquitari, dediscere: &c. Idem fuit Iamblici Pythagorei præceptum, *γλώσσης πρὸ τῶν ἄλλων κράται, θεοῖς ἐπόμενον*, linguam cohibe præ aliis omnibus ad Deorum exemplum. Sed ad id argumentum copiosè locupletandum, consultò repete quæ habet doctissimè congesta Plutarch. commentario De garrulitate, & tractatu De Iside & Osiride: quo loco docet quid

olim Harpocrates apud Ægyptios mysterij habuerit. De silentij vtilitate Gellius lib. II. c. 10. Plin. 3. c. 5. & 28. c. 6. Prouerb. Tutum silentij præmium.

Amens.

Amens.] Qui mente est minuta, vel qui à mente descendit, Varro. hic, pro stulto, vel eo qui non malè Abderologus dici potest, id est, stulta loquens, quique nihil nisi nenias, nugasque meras effutiat.

Stultitiâ est index, &c.] Stultitiæ argumentum manifestissimū est lingua effrenata, interpretis est enim mentis & consilij.

Ergo premat labia.] Ad id Iuuenal. Satyr. 10. apparet allusisse:

— *Digito compeſce labellum.*

Labra vn-
de dicta.

Labia.] Plutarchus 8. Symposiacôn, problem. 6. Labra, quòd iis cibus capiatur, appellationem sortita esse vult. i. *λαυβάνειον τὸ βόρᾶν*. Sed id fortè nihil ad rem, vt pluribus disputare, an labia, vel labias sit legendum, neque enim me mouet Gellius & Apuleius, qui labias vsurpant in voce feminina. Gellius quidem lib. 10. Noctium, c. 4. bis vsurpauit labias in feminino. Et Macrobius 2. Saturn. c. 2. citat quosdam versiculos, in quibus est, *Cucurrit ad labias mihi*. Sanè Apuleius lib. 3. Asini aurei, dixit labias pendulas: lib. 10. contorta in modum lingue extremâ labiâ grandissimum calicem vno haustu perhausi: hic enim labia extrema, est sextus casus. Eodem: labias modicas ambrosio rore purpurantes suauari. At, quid opus pluribus? certè labias & labia citra differentiam veteres dicebant: quanquam Donatus ad Eunuchum distinxerit non aptè profectò, vt labra, superiora, labia, inferiora sint; & virorum labra, mulierum labia; & labias asinorum: quod an verum vnquam fuerit, ceteris relinquo diuinandum.

Digitoq; silentia signet.] Alludit ad illud Ouid. ex Metam. ix.

Quique premit vocem, digitoq; silentia suadet.

Martianus Capella lib. 1. Verùm quidam redimitus puer ad os compresso digito salutari, silentium commonebat. Et Apuleius lib. 1. De asin. aur. At ille digitum à pollice proximum ori suo admouens, & in stuporem auonitus: Tace, tace, inquit, &c. Respexit autem ad id quod de simulachro Serapidis auctores referunt, cui præpositus erat silentij Deus Harpocrates, digito labia comprimens, aut Angerona ore sera obſignato. D. August. De ciuit. 18. c. 5. Gyrald. Syntag. 1.

Serapidi
præpositus
Harpocra-
tes.

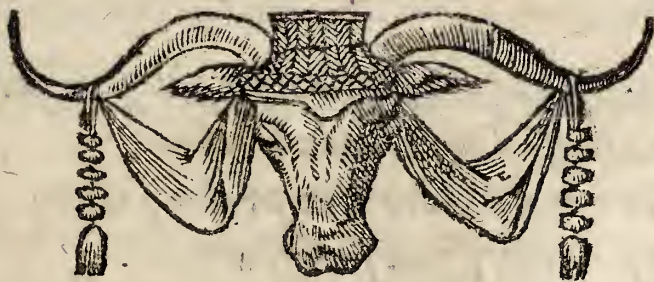
Reddere,
& facere
Harpocra-
tem, quid.

Pharium vertat in Harpocratem.] Apud Catullum reperitur formula hæc loquendi prouerbialis, Patrum reddidit Harpocratem: pro eo quod est, imponere silentium. Idémque dixit, Et fa-
tum

stum me esse puta Harpocratem: id est omninò taciturnum & silentem. Politian. Miscel. cap. 83. Prouerb. Reddidit Harpocratem.

Vertat in Harpocratem.] Verba Plutarchi sunt ex disputatione de Iside & Osiride: τὸν ἀρποκράτην ἕτε θεῶν ἀτελεῖ καὶ νήπιον, ἕτε χεδροπῶν τινὰ νομισθεῖον, ἀλλὰ τῆς περὶ θεῶν ἐν ἀνθρώποις λόγος νεαρῆς καὶ ἀτελεῖς καὶ ἀδιαφθρότης προσάτιω καὶ σωφροσύνην, διὸ τῷ στόματι τὸν δάκτυλον ἔχει προσειμῆνον, ἕχεμυθίας καὶ σιωπῆς σύμβολον ἐν τῷ μεσορῆ μὲν τῶν χεδροπῶν ἐπιφέρουτες λέγασιν, γλώσσα τύχη, γλώσσα δαίμων. i. Harpocrates non est habendus Deus imperfectus, aut etiam infans, vel certè qui leguminibus præficiatur, sed præses atque censor aliquis nouæ, imperfectæ & incompositæ hominum de Diis sententiæ. Itaque & digitum ori admotum habet, quod signum præ se fert taciturnitatis & silentij: proinde qui mense Mesore offerunt ei legumina, dicere solent, Lingua fortuna, lingua genius.

E 2

Non vulganda consilia.

EMBLEMA XII.

LIMINE quod caco, obscura & caligine monstrum,
 Gnosti acis clausit Dadaeus in latebris,
 Depictum Romana phalanx in pralia gestat,
 Semiviroq; nitent signa superba boue:
 Nosque monent, debere Ducum secreta latere
 Consilia, auctori cognita techna nocet.

Minotauri
 effigies in
 signis mi-
 litaribus.

Minotauri effigie inter signa militaria Romanis ideo fuisse scribit Festus, quod non minus occulta esse debeant consilia Ducum & Principum, quam fuerit olim domicilium Minotauri labyrinthus: idque vel maxime in bellicis expeditionibus obseruari debet. Ut enim momenti plurimum ad victoriam habet

habet taciturnitas, ita sæpenumerò ingentes adfert calamitates
 linguæ intemperantia. Dion auctor est, Tiberium Cæsarem, Tiberius:
 cùm aliquando apud eum quispiam percontaretur, quid causæ
 esset cur sua consilia minimè committeret iis quibus tutò fide-
 re poterat, respōdisse, Aut nulli, aut paucis cognitum esse oport-
 ere Principis consilium. Id quod nouerat exactè & Metellus Metellus
Macedo-
nicus.
 Macedonicus, qui sciscitāti cuidam ex amicis, qua ratione tam
 subito consilio vteretur: Si ipsam, ait, vestem scirem consilio-
 rum meorum esse consciam, eam confestim abiicerem. Etenim
 σύμβουλον ἱερὸν καὶ χροῆμα; Consultor res est sacra: proinde non
 cuius communicanda. Plutarch. *περὶ πολλῶν πραγμάτων οἱ τὰ τῶν
 μείζονων καὶ ἀβυστῶντες, προαναλίσκουσι τῆς γνώσεως ἑαυτῶν,* Qui po-
 tentiorum mala inquirunt, sæpè antè seipos pessundant, quàm
 cognouerint quod quærebant. Etenim qui solis radios, &
 splendorem omnibus apertum diffusumque nolunt intueri, sed
 ad ipsum solè conuertunt oculorum aciem, excæcantur. Ita-
 que Philippides Comicus, cùm Lyfimachus ipsi dixisset, se vel-
 le de suis aliquid rebus impartiri: Quiduis (inquit) ô Rex, mo-
 dò ne quidpiam arcani. Quæ enim suauissima & visu pulcher-
 rima Reges habent, ea liberè ostentari volunt, vt splendida cō-
 uiuia, opes, munificentiam: si quid autem sit arcani, id quidem
 non est mouendum, neque vel minimum attingendum, &c.
 Nota est historia de Fuluio, cui pessimè cessit, quòd arcanum Fuluio ma-
lè cessit
ob detectū
principis
arcanum.
 Principis Augusti Octauij credere vxori non dubitasset. Scri-
 bit Q. Curtius lib. 4. de Alexandri rebus gestis, Persarum mo-
 rem esse vt arcana regum mira fide celent: vt non metus neque
 spes vocem eliciat quæ prodantur occulta: vetus enim discipli-
 na Regum silentium vitæ periculoso sanxerat. Linguam gra-
 uius castigari, quàm vllum probrum: nec magnam rem sustine-
 ri posse putant ab eo, cui tacere graue sit, quod homini facilli-
 mum natura esse voluerit: hæc ille. Huc reponenda verba Cas-
 siodori ex formula Notariorum, libro sexto Variarum: Nō du-
 bium est, ait, ornare subiectos Principis secretum, dum nullis
 æstimantur necessaria posse committi, nisi qui fuerint fide ma-
 gna solidati. Publicum est quidè omne quod agimus: sed multa
 non sunt antè scienda, nisi cum fuerint Deo auxiliante perfe-
 cta: quæ tanto plus debent oculi, quanto amplius desiderantur
 agnoscere, Regis consilium solos decet scire grauissimos. Imitari
 debent armaria, quæ continent monumenta chartarū, vt quan-
 do ab ipsis aliqua instructio queritur, tunc loquantur. Totum
 autem dissimulare debent, quasi scientes nesciant. Nam sollicitis

inquisitoribus sæpè & vultu proditur quod tacetur, &c. Leo imperator, lib. De bellico apparatu : In rebus (ait) occultis & abditis fideles adhibe tibi & temperantes viros & taciturnos, & qui in sua & non aliorum potestate sunt, cum secretæ res istæ, vt secretiores fiant, minimè ad cognoscendum multitudine indigent. Onofander lib. De optimo imperatore, ca. De consiliis non euulgandis, scribit, Stulti inconsideratiquè esse temerè in vulgus cõsiliium promere, & multitudine arcanum intempestiuè committere. Improbi enim, & qui de Repub. malè sentiunt. eiusmodi obseruant occasiones: quas nacti, in hostes confestim transfugiunt, cum nuncium allaturi, vnde sibi honores & præmia consequi possentur. Nec fuit vnquã ullus exercitus, de quo plerisque ob causas tum liberi, tum serui in hostes haud cõmigrent: vbi præsertim arcanum aliquod atque seriũ tractari sentiunt, vel conferendi manũ, & præliandi tempus aduentare animaduertunt. Hæc ferè ille. Ceterum acerba certè lex fuit olim apud Ægyptios, qua iubebatur iis abscindi linguam qui Reipub. arcana, quæ tecta esse oporteret, alicui detexissent, vt retulit Diodor. Siculus. Laudabile fuit institutum maiorum quo obseruabatur vt si quis de Repub. quidpiã rumore aliõve modo, id ad magistratum deferret antea, nève cum alio quoquam cõmunicaret, ne inde publicis rebus detrimenti aliquid importaretur, Magistratus quæ accepisset, vel occultaret, si ita videretur, vel multitudini proderet. Eam ob rem Athenis, cum hospes venisset in officinã tonforis, narrare cœpit victos esse Athenienses in Sicilia: tonfor statim ad magistratũ renunciauit: hospes: quia non satis constanter affirmaret, vel quia urbem totam eo rumore perturbasset, victus, tortusque est, donec certiore nuncio de vero constitisset. Reuera multum refert in rebus tã magni momẽti non temerè spargi rumores falsos, vel parum veri similes: vnde ex summa profulãque læticia mæror acerbissimus, summãque consternatio: aut contrã, ex mærore, læticia nimia & immoderata. quo nihil vel corporum valetudini, vel publicæ securitati perniciosius. Referrem exemplum Val. Maximi de Publio Vatiennõ, sed obuiũ est cuique, lib. 1. cap. 8. cui etiam argumento bellè conuenit, quod idẽ scribit initio lib. 2. Valerius: singula enim exc̄ribere non vacat. Interea tamen non præmittam quod Ammian. Marcellin. 21. apud Persas neminẽ consiliorum fuisse conscium, præter optimates taciturnos & fidos, apud quos silentij quoque numen coleretur. Vide Vegetium De re militari cap. 6. lib. 3. Frontin. Stratagem. lib. 1. cap. 1.

Limine quod caco, &c.] Descriptio periphraſtica labyrinthi, in quo reclusus fuit Minotaurus. Plin. 36. cap. 13. Monſtrum hoc ex Paſiphaë & tauro procreatum Poëtæ tradunt, idque arte Dædalea, quod ſuperiore parte hominem, inferiore taurum referebat. Ouid. 2. De arte:

Minotaurus.

*Dædalus occluſit conceptum ſemine matris
Semibouemque virum, ſemivirumque bouem.*

Historiam referunt Hygin. Palæphat. lib. 1. Fabuloſ. narration. Virgil. in 6. Ouid. 8. Metamorph.

Dædalus.] Dædalus ingenioſiſſimus faber, cuius inuenta plurima narrat Plin. lib. 7. cap. 56. Dædalus.

In latebris Gnoſtiacis.] In tenebris labyrinthi Cretenſis. Gnoſtiacis vrbs Cretæ clariffima fuit Minois regia. Hinc Gnoſtiacus, & Gnoſtius adiect.

Gnoſtius.

Romana phalanx.] Exercitus Romanus. Phalanx vocabulum Macedonicum, pro cuneo & acie militari, connexione atque reſtitudine quadrata militum. Phalanx.

ſigna ſuperba.] Vexilla militaria.

Techna.] τέχνη, pro fraude, cauillatione: aliàs artem ſignificat. Techna.

Nec quæstioni quidem cedendum.

EMBLEMA XIII

CECROPIA effictam quam cernis in arce Leenam,
 Harmodij (an necis hospes ?) amica fuit.
 Sic animum placuit monstrare viraginis acrem
 More fera, nomen vel quia tale tulit.
 Quòd fidibus contorta, suo non prodidit vllum
 Inditio, eliguem reddidit Iphicrates.

Leænæ
 meretricis
 patientia
 in torren-
 tis.

P Atientia & fortitudo plusquam virilis in muliercula extre-
 mis etiam cruciatibus affecta, tenacem fidem & illibatam,
 & ad miraculum constantem arguit. Fuit Leæna scortum Har-
 modij & Aristogitonis, adolescentum in Atheniensi ciuitate no-
 bilium, qui cum inter se consilium inissent de tollenda Pisitra-
 tida

tidarum tyrannide, & Hiparchum duntaxat, è tyrannis alterum, de medio sustulissent: (Hippiam enim fuerat adorsus) successu conatus caruit: Hæc capta fuit, & torta fidiculis, ut consilia iuuenum proderet: sed cruciatibus, quanquam grauissimis, non cessit: quin in his post multos cruciatus, animam exhalauit. Eam ob rem Athenis, ut honor ei haberetur (non tamen tanquam scorto) animal nominis eius erectum fuit, & vetitum in opere linguam addi ab artifice, ut honoris causa intelligeretur. Exemplum hoc constantissimæ mulieris adfert Tertullian. & in Apologetico, & ad Martyres: quò nostri fierent animosiores, & constantiores in tormētis quibuscumque perferendis Christianæ persuasionis nomine: quandoquidem leui adeò de causa repertæ mulieres essent, quæ tam forti animo pro amicorum salute ac fama non modò cruciatus intolerabiles parui fecissent, sed & spontaneæ morti sese dedissent. Hæc enim ipsa, carnifice iam defesso, postremò linguam suam comestam in faciem tyranni sæuiantis expuit, ut expuèret & vocem, ne coniuratos proderet, si etiam victa voluisset, ait idem Tertullian. Exempla permulta eadem penè sunt apud Valer. Max. lib. 3. cap. 3. idemque omninò Plutarch. in vita Hyperidis Rhetoris: & hoc memorabile Leæne facinus celebrat, commentario *περὶ ἀδολεσχίας*. Eadem in tormētis patientia, vel pertinacia potius, prodita memoriæ fuit de quodam, qui Principem Gonzagam proditurus erat, & in hostium manus traditurus. quam historiam petas licet ex Cardani 8. cap. 40. De rerum varietate. Historiam hanc de Leæna plurimi retulerunt, ut Pausanias in Atticis, Athenæus Dipnosoph. 13. cap. 24. Plin. lib. 7. cap. 23. idemque lib. 34. cap. 7. Gellius 9. cap. 2. & 17. cap. 21. & Lactantius lib. 1. cap. 20.

Cecropia in arce.] Id est, Atheniensi, à Cecrope sic dicta, uti sup. memorauimus ex Plinio.

Virginis.] Virago *ἀντιάνειρα*, vel *άνδρῆς*. Symmachus *αὐτὴ κληθῆσεται άνδρῆς, ὅτι ἐν τῷ άνδρὸς ἐλήφθη αὐτῆ*. hoc est, vocabitur hæc virago, quia ex viro sumpta est. Ouid. Metam. 2.

— bello metuenda virago.

de Pallade loquens, quæ virili sit animo & virtute. Et Martian. Capel. lib. 6. de eadem: Consultisq; virum præsis, hinc dicta virago. Aufon. epigr. 1. Tressæque viraginis arma retractat. sic appellatur Iuturna 12. Æneid.

Fidibus.] Fidiculæ dicuntur chordulæ, non etiam vngulæ, ut putat Isidorus 5. Etym. cap. 27. quo loco scribit, Vngulas dictas,

Fidiculæ
vel fides.

quòd effodient: hæ & fidiculæ, quia his rei in eculeo torquentur, vt fides inueniatur. At Val. Maxim. libr. 3. capit. De patientia, apertè ostendit fidiculas esse funiculos seu chordulas: Ruppit verbera, ait, fidiculas laxauit, soluit eculeum. Sueton. in Caligula cap. 33. Quin & subinde iactabat exquisiturum semel fidiculis de Cæsonia sua, cur eam tantoperè amaret. Idem in Tyberio refert, eum Imperatorem excogitasse genus tormenti, vt repentè veretris deligatis fidicularum simul, vrinæque tormento homines distenderet. De his Seneca lib. 3. De ira, cap. 3. Apparatusque illi reddendus est suus, eculei, & fidiculæ & ergastula. Ammian. Marcell. lib. 29. Intenduntur eculei; expediuntur pondera plumbea cum fidiculis & verberibus, &c. l. 1. C. Theodos. De quæstionib. Nullas omninò ob fidiculas perferendas inconsultis ac nescientibus nobis, &c. & l. 2. cod. Decuriones siue ob alienum, siue ob suum debitum exortes omninò earum volumus esse pœnarum, quas fidiculæ & tormenta constituunt. Extat in iure mentio eculei, vngularum, seu fidicularum. l. 4. Cod. ad leg. Iul. mai. l. 16. Cod. de quæstionib. l. 8. Cod. de malef. & Mathem. Curtius in 6. de Alexandri gestis, Philotam ait post fidiculas lampadibus ardentibus tortum fuisse. Sed de fidibus aut fidiculis plus satis.

Iphicrates.

Iphicrates.] Huius meminit Plinius 34. cap. 8.

Consi

Consilio & virtute Chimæram superari, id est,
fortiores & deceptores.

EMBLEMA XIII.

BELLEROPHON ut fortis eques superare Chimærã
Et Lycypotuit sternere monstra soli:
Sic tu Pegaseis vectus petis aëthera pennis,
Consilioque animi monstra superba domas.

NVlla est tanta difficultas, aut etiã vis, quæ consilio & magnitudine animi sopiri, & tolli tandem non possit. Consilij & fortitudinis vis. Quam enim nobis interdum sit cõcertandum cum fortioribus, & fraudum omni genere instructoribus, pugnae tamen minime est cedendum, si modò panoplia firmissima prudentiæ cõstantiæque muniti & instructi simus. Notius enim est quàm vt con-

Bellerophon-
tis
historia.

firmare necesse habeam, nihil tam arduum tamque inaccessum esse, quod dexteritate ingenij attingere & assequi non possimus: nullas deniq; rãtas vires aut molimina impetere posse, quæ tolerantia & mentis dexteritate non retundantur. quod hoc epimythio bellè proponit. Bellerophō eques præstâtissimus, & adolescēs formæ dignitate insignis, ab Antia Prœti Regis Argiuorum vxore sollicitatus ad amorem, idque cùm cōstanter eiſet auersatus, mulier doloris & odij impatiens, ad maritū detulit, seque ab adolescente fuisse appellatam mentitā est. Itaque exul factus, & vt quoquo modo de medio tolleretur, expeditionibus aleisque valde periculosis expositus, non tamen animum abiecit, sed permultis laboribus exantlatis victor euasit; & denique ad Chimæram delendam non tam vocatus, quàm coactus; Pegaso equo alato vectus, monstrum virtute incredibili cōfecit. Fabulam hanc copiosè & eruditè non modò retulit, sed & ad historicam fidem reuocauit Sabellic. 5. Enn. 1. Non grauabor autem huc attexere mythologiam Plutarchi de Bellerophōte, deque Chimæra, ex lib. De virtutib. mulierum. Huius hæc est sententia: Fabulosum est quod in Licia dicitur euenisse, tametsi hoc publica fama receptum sit. Narratur itaq; ad eum modū: Amisodarus, seu Ifaras, vti nominatur à Lyciis, ex Lyciorū colonia, quæ iuxta Zeliã erat, venit vnã cum nauibus piraticis, Chimæra duce, homine bellicoso, sed crudeli admodum & efferato. Huius nauis in prora Leonis, in pupi Draconis habebat insigne. Cumque noxæ multum Liciis intulisset, mareque infestū habuisset, vt ne quidem traici tutò posset, neq; vrbes maritimæ proinde habitabiles essent, in eam quidem expeditionē suscepit Bellerophontes, & ad extremum interfecit, fugientemque Pegaso infecutus: atq; Amazones expulit, & bellica virtute domuit, &c. Deinde sequitur: Sunt qui affirmant Chimæram illam Poëtarum figmētis decantaram, montem fuisse Soli oppositum, in quem Solis radij cùm retroflecterentur, & vehementem æstum in planiciem retorquerent, factum esse vt inde fruges marcescerent. Quæ mali causa cùm nota esset Bellerophōti, excidi iussit ipse præcipitij partem eam, quæ leuissima putabatur, & plurimum solarem æstum reflectebat. sed quòd non ei essent habitę gratiæ, iratus ad vlciscendum Lycios se contulit: rãdem tamen à mulieribus placatus est. Eandem historiã complexus est integram enarrator Homeri ad Iliad. 3. vt & lib. 1. Palæphatus: ἀλλυγορικός autem Fulgētius 1. Mythologicôn. Vide Prouerb. Bellerophontis literas.

Bellerophon.] A Bellerio Corinthiorum Principe à se interempto sic denominatus, quasi malorum occisor. τὰ βελλερά enim mala dicuntur: vel quasi βελληφόροντα, sapientem consultorem dixeris, ut apud Homer. βελληφόρον ἄνδρα, ut vult Fulgentius.

Bellerophō
vnde di-
ctus.

Chimeram.] Chimæra, monstrum triforme, priore parte Leonem, Draconem posteriore, media Capram referebat, flammis ore euomebat Homerus: πρόσθε λέων, ὀπίσθον δὲ δράκων, μέσση δὲ χίμαιρα, δευδὸν ἀποπνείσσει πυρὸς μύθη. Proinde Virgil. in 6. flammis armatam ait. quo loco Seruius asserit reuera montem esse in Lycia, cuius tum cacumē arderet, iuxta quod Leones essent: media verò pascua, & ima serpentibus plena, quem habitabilem fecisse postmodum Bellerophontem. A qua sententia parum discedit Palæphatus, cum ait, ante planitiem montis Chimæaræ Leonem fuisse quendam, Draconem autem retrò, ex quibus pastores læderentur. Ad quæ loca Bellerophon ubi accessisset, montem occupauit, posteaque iniecto igni feræ perierunt. Triformis est autem Chimæra (qua notatur amoris petulantia, id est, ἡμ' ἔρωτ') quia voluptas corporis insultu leonino primum inuadat, deinde procacitatē & lasciuiam inducat, postea verò pœnitentiam & venenum. Fulgent. 3. Pierius 1. & 14. Hieroglyphic.

Chimæra
qualis &
quid fue-
rit.

Pegaseis pennis.] Pegasus nauim fuisse, qua vectus est Bellerophon, tradit Palæphat. Nauigia enim cum ex alto cernuntur, si fortè remis agi contingat, ob celeritatem, mobilisque vtrinque remorum ordines procul spectantibus, alatorum præbent animalium speciem. Ad allegoriam verò si referamus, per Pegasus (ex Medusæ cæde progenitum) famam & immortalitatem nominis intelligimus. Virtus enim cum terrorem (quæ Gorgone figuratur) amputauerit, famam procreat. Fulgent. & Pierius lib. 4.

Chimæra
cur trifor-
mis.

Pegasus
quid.

Petis athera.] Prouerbialis formula, pro, laudem consequeris immortalem.

Consilioque animi.] Plus consilio & animi dexteritate effici, quàm viribus corporis, exemplis infinitis perspicuum est.

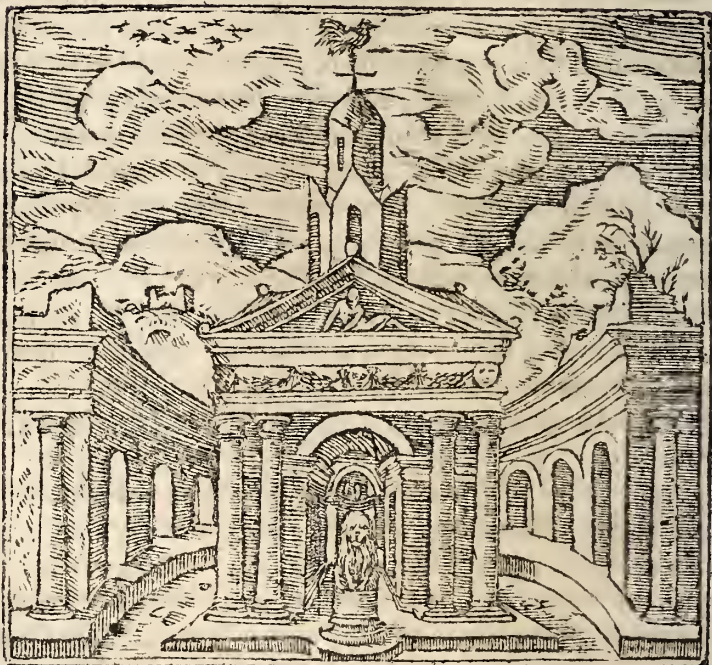
Monstra superba] ἀλληγορικῶς, pro dolosis sycophantis, obtrectatoribus, & aliis generis eiusdem.

Monstra
hominum
sycophantæ.

Vigi

Vigilantia & Custodia.

EMBLEMA XV.

INSTANTIS quòd signa canens det gallus eoi,
 Et reuocet famulas ad noua pensa manus:
 Turribus in sacris effingitur area peluis,
 Ad superos mentem quòd reuocet vigilem.
 Est leo, sed custos oculis quia dormit apertis,
 Templorum idcirco ponitur ante fores.

Duo pasto-
 ris ecclesia-
 stici mu-
 nera.

DVAE sunt Episcopi necessariae dotes, vt eius cui animarum
 cura demandata sit: nimirum vt iis quibus praesit, continuo
 studeat, vt nihil eorum eis desit, quod spectet ad fidei verae pro-
 fectum & augmentum: neve quis a recta via desciscat, aut sa-
 crae doctrinae terminos transiliat. Nec vero est satis, vigilantem
 eum

etiã custodẽ sese fortissimũ prabeat, id est, cum cura & vigilan-
 tia, quæ perpetua sit oportet, & etiã necesse habeat coniunctã
 cũ moribus doctrinã, qua & suos instituat, & alienos etiam ho-
 stes, atque erroneos homines forti animo retũdat, veræque &
 sanæ institutionis quasi hasta percellat. Quod duplici symbolo
 hĩc ostẽditur, sumpto argumẽto ab iis animalibus, quæ & sacris
 in turribus, & pro foribus templorũ apponi solẽt, gallo nimirũ,
 & leone: quorum alter vigilantiam, custodiam alter designat.
 Sanẽ non citra mysterium, veteres gallum editiori sacrorũ tẽ-
 plorum loco cõstitui voluerunt, quo pastoris potissimũm vigi-
 lantia repræsentaretur. Quò spectat illud D. Gregorij ex homi-
 lia quadã: Quisquis populi speculator ponitur, inquit, debet in
 alto stare per vitam, vt prodesse possit per prouidentiam. Sunt
 præterea qui Doctores sacros hieroglyphicẽ galli nomine, ve-
 lint intelligi, propterea quòd illi inter præsentis vitæ tenebras
 venturã lucem, quasi cantãdo prænunciẽt. Vt verò gallus inter-
 uallis aliquot noctis, modò hos, modò illos excitat, & tempus
 antelucanũ discrimine aliquo partitur: ita pro ratione persona-
 rum, aliarumque circumstantiarum, doctrinã salutarem ani-
 mis inferere debet. Quantum verò ad leonem pertinet, Aegy-
 ptij vigilãtem innuere cùm vellent, aut etiam custodem, leoni-
 num caput appingebant: leo enim clausis oculis vigilat, dormit
 apertis. quocirca nõ ab re ad sacra claustra & fana leones erigũ-
 tur, tanquã custodes, ait Orus, & Pierius lib. 1. Hieroglyph. ex
 quo cetera petas licet, si quid præterea desideres. Nõ possum il-
 lud Plutarchi transilire, lib. De Pythiæ oraculis: ὁ δὲ ἀλεξτρού-
 να ποιήσας ἐπὶ τῆς χερσὸς τῆ ἀπόλλωνος, ἐωδιπλὴν ὑπεδέλωσεν ἄγραν.
 καὶ καὶ ῥὸν ἐπίσης ἀνατολῆς: i. qui gallum in manũ pinxit Apol-
 linis, matutinum tempus, & solis ortum instantem significare
 voluit. Apuleius lib. 2. Commodum noctis indutias cantus
 perstrepebat christatẽ cohortis. Ouidius in Fastis gallum Noctu
 cædi scribit à Romanis:

Nocte dea Noctis cristatus ceditur ales,

Quòd tepidum vigili pronocet ore diem.

Et elegantissimẽ Plinius lib. 10. cap. 21. Proximẽ, ait, gloriam
 sentiunt & hi nostri vigiles nocturni, quos excitandis in opera
 mortalibus, rumpẽdoque somno natura genuit. Norunt hie-
 ra, & ternas distinguũt horas interdiu cãtu. Cum Sole eunt cu-
 bitũ, quartaque castrensi vigilia, ad curas laboremque reuocãt.
 Nec Solis ortũ incautis patiũtur obrepere, diẽq; venientẽ nũ-
 ciant cantu, ipsum verò cãtum plausu laterum, &c. Aelianus 4.
 animal.

Gallus cur
 sacris tur-
 ribus sta-
 tuatur.

Quid per
 Leonem.

animal. historiae, cap. 29. ὁ ἀλιετροῦν τῆς σεληνῆς ἀνισχῶν ἐν-
θρασιᾷ φασι, καὶ σιμυτᾷ. ἥλιος ἢ ἀνισχῶν ἐν αὐτῷ ποτε αὐτὸν διαλά-
θει. ὠδιώτατος δὲ ἐστὶ μᾶλλον ἔστι τῆς κινιάδος. I. Gallum gal-
linaceum ex oriente Luna, ut afflatum diuino quodam spiritu
bacchari atque exultare ferunt. Oriens autem Sol nunquam
ipsum fallit, tum vehementissimè vocē contendēs. Lucre. 4. sic:

Quinetiam gallum, noctem explaudentibus alis,

Auroram clara consuetum voce vocare.

Poëticam rationem huius antelucani gallorum cantus tradit
Lucian. in Somn. siue Gallo: Philosophicā Heliodorus Æthio-
pic. I. his verbis: καὶ ὅν γ' αὖτε ἀλιετροῦν ἐξ ἄρουραι, ἔτι, ὡς
λέγει, αἰθιόσι φουκίῃ τῆς τῆς κινιάδος καὶ ἡμᾶς περιστροφῆς ἐπὶ τὴν
τοῦ θεοῦ πρόσρησι κινιάδοι, ἔτι ἐπὶ δερμότητος, ἅμα καὶ τῆς
περὶ τὸ κινιάσαι καὶ σιμυτᾷ δάτῳ ἐπιθυμίας τῆς συνοικοῦντας
ἰδίω κηρύγματι ἐπὶ τὸ ἔργον ἐγείροντες. At verò pulcherrimum
D. Ambrosij locum ex lib. 5. capit. 24. libri, quem Hexaëme-
ron inscripsit, apponere non grauabor, quòd sit huic Emble-
mati valde accommodus: Galli cantus suauis est in noctibus,
nec solùm suauis, sed etiam utilis, qui quasi bonus cohabitator
& dormientem excitat, & sollicitum admonet, & iter facientem
solatur, pressum noctis canora significatione protestans. Hoc
canente, latro suas relinquit insidias: hoc ipse Lucifer excitatus
oritur, cælumque illuminat. hoc canente, mœstitiam trepidus
nauta deponit, omnisque crebrò vespertinis flatibus excitata
tempestas & procella mitescit: hoc canente, deuotus affectus
exilit ad precandum: legendi quoque munus instaurat. hoc po-
stremò canente, ipsa Ecclesiæ petra culpam suam diluit, quam,
priusquam gallus cantaret, negando contraxerat. Istius cantu
spes omnibus redit, agris leuatur incommodum, minuitur dol-
lor vulnerum, febrium flagrantia mitigatur, reuertitur fides
lapsis, Iesus titubantes respicit, errantes corrigit. Hæc ille. quo
ex loco facillè videmus, quid nobis statuendum sit in vitæ &
studiorum ratione, cum vir ille sanctissimus tantum elaboret in
eo explanando mysterio.

Instantis esi.] Lucis aduentantis. ἠώς, aurora Græcis. Aufon. in
Eidylliis:

—ter clara instantis eoi

Signa canit serus deprensò Marte satelles.

Et reuocet famulas.] Ouid. I. Amorum, eleg. ad Auroram,

Tu, ne feminei possint cessare lacerti,

Lanificam reuocas ad sua pensa manum.

Idem de Lucretia 2. Fastorum:

Lumen ad exiguum famule data pensa trahebant.

Et in Epistolis:

Néue traham serua grandia pensa manu.

Aerea peluis.] περίφρασις nola siue tintinnabuli, cuius inuentionem repete ex 6. Polydori c. 13. De pelui aerea ipse Alciat. 8. Parerg. cap. 11.

Nola seu tintinnabulum.

Custos oculis quia dormit, &c.] Sic Orus habet lib. 1. *εγρηγορότα* *γράφοντες, η ηχι φύλακα, λειοντα* & *γράφουσι κεφαλών, επειδη ο λεων εν τω εγρηγορειναι, μεμυκε τος οφθαλμος, κοιμώμενη & δι' ανωγοτας τος εχει, παρ οτι τος φυλάσσεν σιμειον, διοπερ ηχι συμβολικως, τοις κλειδροις των ιερων λειοντασι ως φύλακα παρ φληφασι: Vigilantem & sedulum hominem & custodem cum Aegyptij volunt ostendere, leonis caput pingunt, quoniam leo vigilans oculos claudit; eosdem cum dormit, apertos habet: quod quidem custodiae atque excubiarum signum est. Vnde & non absque significatione, templorum claustris leones, qui sint custodum loco, appin- xerunt. Leonem quidem *παρά τος λάβη, λαβη, à videndo, deductū* volunt. Et Fulgentius gallum Mercurio attribuit, ob mercatorum vigilantiam.*

Quid per leonem Aegyptij designabant.

F

Νῆφι, καὶ μέμνησ' ἀπιστεῖν, ἀρδρα ταῦτα τῶν φρενῶν.

EMBLEMA XVI.

*Ne credas, ne (Epicharmus ait) non sobrius esto:
 Hi nervi humana membraq; mentis erunt.
 Ecce oculata manus credens id quod videt: ecce
 Pulegium antiqua sobrietatis olus:
 Quo turbam ostenso sedauerit Heraclitus,
 Mulxerit & tumida seditione grauem.*

DVo hinc præcepta cuique honesti studioso traduntur, nimirum ut sobrietatem amet. & credulitatem leuem & temerariam vitet: quam ad rem duabus (suo more) notis vititur, nempe pulegio, & oculata manu: illo quidem, ut sobrietas paruo contenta significetur: hac verò, qua rerum certarum fides intelligatur. Cicero 1. Episto. ad Atticum, carmen hoc Græcum citat: *Privatis rebus meis, inquit, propter infirmitatem bonorum, iniquitatem malorum, odium in me improborum, adhibeã quandam*

dam cautionem & diligentiam, atque ita Siculis infusurret Epicharmus cantilenam illam suam:

Νῆφε, μή μὲννας' ἀπιστεῖν, ἄρδρα ταῦτα τῶν φρενῶν:

M. Tullij locus, unde petita est Emblematis epigraphæ.

Sobrietatis laus.

Credulitas.

Ac nostræ quidem rationis ac vitæ quâdam formam, ut opinor, vides. Alteram autem partem idem vsurpauit lib. De petitione Consulatus. Quamobrem, ait, Epicharmion illud teneo, nervos atque artus esse sapientiæ non temerè credere, hæc Cicero. Relatum est etiam ab Alciato nostro lib. Parergon. 4. c. 8. Sobrietas virtutum penè omnium seminarium est: quâ vnam qui habeat, & cæteras etiam facillimè habuerit. Plato in Charmide temperantiam, vitæ hominum custodem appellat, in Gorgia præcipit, ut qui sanus ac beatus esse velit, hanc virtutem exerceat. Et Xenophanes nihil in homine nasci mali posse, qui temperantiam fuerit amplexatus. Itaque quotquot sapientes olim habiti sunt, temperatissimi prædicantur: ut Socrates, qui quòd tenui victu esset, ea peste sæuissima tactus non est, quæ Atticum inuasit. Et Plato, apud quem cum nobilis imperator Timotheus cænasset moderatis cibus exceptus, postridie illi factus obuius, dixit, Qui apud te, Plato, cænant, sequenti die bene se habent. Nominatur & Pythagoras inter sobrios, qui etiam dicebat, Venter pinguis non gignit sensum tenuem, idem cum offendisset aliquem insigniter obesum; Non desines, inquit, tibi molestiorem carcere in fruire? Prætermitto Græcorum veterum frugalitatem laudatam sapientibus, qui semel tantum interdum epularentur. Ergo Plato delatus in Siciliam, cum nullam isthæc patriæ frugalitatis vestigium obseruaret, admiratus est insule corruptissimè deprauatum morem, quemadmodum refert ipsemet in epistola quadam ad Dionis propinquos. Apud veteres Romanos, frequentior pultis vsus, quàm panis fuit: & eorum bonæ valetudinis quasi quædam mater erat frugalitas, inimica luxuriosis epulis, & aliena nimie vini abundantie, & ab immoderato Veneris vsu auersa. Val. Max. lib. 2. c. 5. Hæc etiam virtus non modò philosophos, sed & Imperatores commendauit, ut Fabricium, Curium, Coruncanium, Catonem, Cæsarem Iulium, aliosque multos. Credulitas verò aut maturè admittenda, aut statim repellenda, cum nemo citius fallatur, quàm qui temerè credit: nemòque rectius iudicet & certius qui rem exploratam habet. Theocriti proinde laudatur illud:

Μὴ πιστεῖτε τάχιστα πρὶν ἀτρεκέως πέρας ὄψαι.

Ne crede citissime, ni prius finem videas.

Retulit etiam id Epicharmium Clemens 4. Stromatum, & ad

institutum Christianum accommodat. De credulitate, quædam
mox adiiciam.

Epichar-
mus.

Epicharmus.] Sículus, Philosophus & Poëta, Comædiæ inuen-
tor, Suida teste.

Nè non sobrius esto.] Duo negata vni affirmationi æquivalent.

Nerui, membræque.] *Μεταφοραί*, quibus vim vtilissimi præcepti
illustrat.

Sobrietas
animi ro-
bur.

Hi nerui humana, &c.] *Ρώμη ψυχῆς σωφροσύνη*, vt refert alicubi
Stob. quo sensu dixit Iustin. genitricem virtutum frugalitatem.
Hic neruos & membra sumit *μεταφορικῶς*: vt apud Demost.
νεῦρα πολέμου τὰ χρήματα: vt M. Tullius, vestigalia, neruos Rei-
pub. dicit. sic Fabius lib. i. mollem educationem neruos omnes
animi & corporis frāgere, & Dion in Vespasiano, pecunias ner-
uos esse imperij semper dixerunt, id est, *νεῦρα καὶ τὴν ἡγεμονίαν τὰ
χρήματα ἀεὶ ποτε εἴτε ἐλεγον.*

Oculata
manus.

Oculata manus.] Adagium, quo rerum certitudo significatur,
vsurpatum à Plauto:

Cum à pistore panem petimus, vinum ex cenopolio,

Si es habent, dant mercem: eadem nos disciplina vitmur.

Semper oculata nostræ sunt manus, credunt quod vident.

Vim Prouerbij videtur expressisse Terentianus ille leno, cum
ait Adelphis; Nunquam ego adeo astutus fui, quin quicquid
possem, malle in præsentia auferre potius. Et sacræ literæ ad-
monent omni spiritui credendum non esse.

Non sta-
tim fiden-
dum.

Credens id quod videt.] Herodotus: *ἄτα τυγχάνει ἀνδράποισιν
ἰόντα ἀπιθίτερα ὀφθαλμῶν*: Aures sunt hominibus magis incre-
dulæ quàm oculi. Hesiod. autem i. *ἔργων* sub finem:

πίστες δ' ἄρα ὁμῶς ἡγεῖ ἀπιστίας ὠλεσάν ἀνδρας.

Cuius sententiæ vim tenere debent qui versantur in Rebusp. &
negotiis grauioribus implicantur, sed maximè tēporibus peri-
culosis. Si enim propter amicitiam multorū fucatam vix fratri
fides interdū sit habēda, perpetuò meminisse debemus Pytha-
goricæ paræmiæ, Ne cuius dextram inieceris, quandoquidem
hominum ea sit improbitas & versutia, vt non modo sermo, sed
& frons, vultus & oculi ipsi persèpè mentiantur. Apollonius ro-
gatus à rege Babyloniæ, qua ratione quietus in suo principatu
perduraret: Si, inquit, paucis fidem habueris. Nulla enim regib.
maior perniciēs impendet, quàm cum delatoribus facilem ad
se aditum præbēt. Plato de Repub. magistratum optat, qui sit *τὰ
ἄτα διατεθρυλλημένοι*, id est, qui aures obtusas habeat ad ru-
mores & fabulas populares. Addā & id Plautinū e Truculento:

Non laudandus est is, qui plus credit quæ audit quàm

*Quæ videt, non placet, cum illi plus laudant quæ audiunt
 Quàm quæ vident, pluris est oculus testis vnus, quàm auriti.
 Decem, qui audiunt, audita dicunt: qui vident, planè sciunt.*

Quod tamen non probatur Apuleio, initio Floridorum, qui vt inferuiat argumèto quod tractat, plus fidei aurium quàm oculorum esse adhibèdum vult. Huius hæc verba: Non itidem maior mens Socrates: qui cum decorum adolescentem, diuq; tacentem conspicatus esset: Vt te videam, inquit, aliquid eloquere. Scilicet Socrates tacentem hominem non videbat: etenim arbitrabatur homines non oculorum, sed mentis acie & animi obtutu considerandos. Nec ista re cum Plautino milite cõgruebat, qui ita ait: Pluris est oculus testis vnus, quàm auriti decem. Imò hunc versum ille ad examinandos homines conuerterat: Pluris est auritus testis vnus, quàm oculati decem. Atqui si magis pollerent oculorum quàm animi iudicia, profectò de sapientia foret aquilæ concedendum. Homines enim neque longè distita, neque proximè adfita possumus cernere, &c. Apuleius tamen aliò sententiam torquet, vt dixi, neque propriè contrarium quid à Plauto statuit, sed certè dissimile. Ad rem redeo. M. Tullius in Lælio, Hæc in fabulis stultissima persona improvidorum & credulorum senum. Non minimum commendarunt ἀπιστων quidam ex veteribus, non quidem vt omninò fidem omnibus abrogemus, sed vt nullo non loco circûspecti simus, videamusq; quatenus dextra sit huic vel illi admouenda. Demosthenes hanc ἀπιστων vnam ait omnibus qui sapiunt concessam à natura custodiam salutis & fortunarû. Homerus Vlysem quem sapientissimum facit, non alio vsum præsidio dicit, neque alia ratione terræ marisq; periculis euasisse, quàm quòd nemini se crediderit, & callidè consilia sua texerit. Hesiodus nõ ab re monet, vt neque fratri quisquam adeò fidem habeat, aut etiam negotium aliquod vel ioco transigat nisi teste adhibito. Nullus est qui nesciat ab inimicis nobis importari grauissima incommoda: sed longè perniciosius damnum ab amico creatur sæpenumero; quia sit alioqui facile inimici effugere insidias: ab amico verò, aut eo qui amici nomen mentiatur, quis ita prouidè cauteq; sibi cauerit quin interdum opprimatur? Nisi molestum esset, ostenderem multo plures ab amicis quàm inimicis oppressos esse: plures vrbes proditione captas, quàm vi expugnatas: plures in veterum libris, ipsaque vita quotidiana reperiri amicorum questus, quàm inimicorum accusationes. Verù longior esset oratio ex multis exemplis, quædam satis erunt. Dion periit, quamquam suspicaretur insidias sibi strui à Calippo, sed

veritus est obseruare amicum & hospitem. Antipater Cassandri filius, vocato ad cœnam Demetrio, illôque vicissim sequenti die vocato, veritus ei diffidere, à cana oppressus est. Sed ne longior sim, lege orationem Dion. Chryf. *περὶ ἀπιστίας*.

Pulegium. *Pulegium.*] Siti & vinolentię contrarium, cuius vires permultas habet, Plin. lib. 20. cap. 14. & Apul. De herbar. virtutib. ca. 92. multa.

Heraclitus vt concordiam suaserit. *Heraclitus.*] Heraclitus in seditione, quadam rogatus à ciuibus, vt cōcordiam suaderet, suggestum ascēdit, calicem frigida compleuit, infusam digito farinam miscuit vnà cum pulegio, idque bibit, & hinc discessit: nimirum reipsa loquens, plerūque seditiones ex luxu rerūque superfluarum vsu oriū: inter eos autem facile constare concordiam, qui modicis ad tantum necessariis essent contenti. Plutarchus De garrulitate.

Magna vis est orationis non modò, sed & gestus viri boni. *Oratoriam ostensō, &c.*] In eo nonnullis fortasse *σοφείας* habendus est Heraclitus, sed certè hac ambage, & symbolis aphoristicis plus fortè persuasit, quàm alius quispiam oratione prolixissima, siquidem *πολλῶν πάνυ καὶ μακρῶν περιόδων ἐν ῥήματι καὶ νῦμα πῖσιν ἔχοντες ἀνδρώπων κυριώτερον ἡγήται*: Plerūque vir, cuius perspicua fides est, vno verbo vel nutu longas aliorum orationes superat. Sic enim fidē fecit Amasidi Pittacus, cū linguam immolatitię victimę remisit, tanquam membrum omnium vel optimum, vel pessimum. Sic Anacharsis, cū apud Solonem repertus est eo gestu dormiēs, vt dextram haberet ad motam ori, sinistram pudendis: vt significaret maiore studio & cura linguā esse cohibendam, vt pars omnium maximè rebellis. Quid enim vel Sciluri facinus ad concordiam suos liberos adhortantis, vel Tarquinij superbi summa papauerum capita baculo decutiētis huc commemorem, cū hac iam vulgò trita sint? Olim enim cū nondum Platonis opera, vel Carneadis, aut Chrysippi sapientia loquax esse didicisset, omnia breuibus oraculis, aut symbolis, interdūque *ἀφώμοις*, non minus commodè tradebantur, quæ pertinerent ad vitæ humanæ cultum & informationem. Sed audiamus Plutarchum ea de re studiosè commentario *περὶ ἀδολεσχίας* differentem: *οἱ δὲ*, inquit, *συμβολικῶς ἀνευ φωνῆς ἢ δὲ φράζοντες ἐν ἐπαινεύονται, καὶ θαυμάζονται διαφερόντως, ὡς Ἡράκλειτος ἀξιούτων αὐτοῦ τῶν πολιτῶν γυμνωτικὰ εἰπῶν περὶ ὁμοειίας, ἀναβὰς ἐπὶ τὸ βῆμα, καὶ λαβὼν ψυχρὸν κύλημα, καὶ τῶν ἀλαφίτων ἐπιπάσας, καὶ τῶ γλήχου κινήσας, ἐκπιὼν ἀπὸ τοῦ, ἰνδεξάμενος αὐτοῖς ἐπὶ τὸ τοῖς τυχεροῖς ἀρκεῖσθαι, καὶ μὴ δῆσθαι τῶν πολυτέλων, ἢ εἰρήνην καὶ ὁμοειία διατηρεῖ τὰς πόλεις.*

ἢ πᾶσι βίβη, τί ἔγχεσθε, τί μοι δέουσιν ἐτελεῖσθε;

EMBLEMA XVII.

*ITALICÆ Samius sectæ celeberrimus auctor
 Ipse suum clausit carmine dogma breui:
 Quo prætergressus? quid agis? quid omittis agendum?
 Hanc rationem urgens reddere quenque sibi.
 Quod didicisse Gruum volitantum ex agmine fertur,
 Arreptum gestant quæ pedibus lapidem:
 Ne cessent, neu transversas mala flamina raptent.
 Qua ratione, hominum vita regenda fuit.*

HVnc Pythagoræ versiculum in primis obseruari diligenter, & addisci cuperem, ab iis maximè qui studia liberalia sectantur, & ex iis fructum aliquem sperant vberrimum. Per-

Errores
corū quis
litteras ad-
discunt,

multi enim ex iis peccant, quòd nō satis attēti septa, vt ita dicā, lectionis transiliunt; & aliis rebus animum applicantes, non vidēt se abscedere ab eo laudabili & ingenuo instituto, cui nomen dederunt. Alij sunt, qui quanquam laboriosi, non sunt attenti satis, aut adiiciunt animum ad quā agunt: Alij denique, quanquam multa, & quidem sēpē diūque agant, tamen innumerabilia, aut certē multa pratermittunt in transcurso, quā ad instituti laboris perfectionem valde conducerent. Sed præstat Alciatum magistrū audire citiūs, qui ita suos auditores adhortatus est quadam prælectione, ab iisdem primum rogatus, quā præcipuē methodo in studiorum cursu esset vtendum: Præeat nobis (inquit ille) vetustissimus Italicæ Philosophiæ auctor Pythagoras, qui discipulos suos carmine Græco, quòd maximē necessarium adipiscendæ disciplinæ esset, admonuit, quodque quotidie eos in ore habere iussit. Id est eiusmodi *πῆ πὰρ ἔβω, τί δ' ἔρεξά, τι μοι δέου οὐκ ἔτελεδῆ*, Etenim hæc tria non tam præcepta, quam oracula vniciq; nostrum semper ante oculos esse debent. In primis scilicet, ne qua in re aut excidas, aut trāsuersus ab instituto tramite feraris: quod us cōtingit, qui aliis in rebus animi intentione occupata, ad scholas tamen accedunt: vt qui vel amore capti, vel armis rixisq; dediti, vel alex lusuiq; mancipati, vel artibus illicitis addicti, scholastici tamen nomē seruant. In hos Annæus Seneca veteris Iurisconfulti verbis inuehitur. Etiam magna, inquit, pars vitæ elabitur malè agentibus, maxima nihil agentibus. Qui enim auribus solis præsentēs, mentem aliò intendunt, ij aliud agere Latinis dicuntur. Alterum est, vt attendamus ad id quod agimus: vt cū quid boni à nobis factum fuerit, magna voluptate afficiamur: si verò quid malè vertisse viderimus, in futurum abstinemus. Etenim præmium virtutis maximum ipsa est animi voluptas. Iisce enim iuuenibus, qui in sophisticis cauillationibus, vel legum optimarum ambagibus diutiūs immorantur, rectè quis dixerit: Vide quid agas. Cuius rei exemplum in huius anni lectionibus accipi potest. Fuerunt florēte Romano imperio varij in eorum Republ. magistratus: vt Præfecti prætorio, vt Proconsules, vt Præsides prouinciarum, vt clarissimi, vt spectabiles, vt illustres: & si qua alia sunt huiusmodi nomina. Hæc hodie mutata Reipubl. forma exoleuerunt, nec vllō in vsu permanserunt, sed vnusquisque iudex eam habet cognominationem, quæ sibi vel lege municipij vel Principes sui diplomate concessa est. Idēoque parum refert diutiūs in veterum magistratū muneribus digno-

Locus Al-
ciati ex
prælectio-
ne qua-
dam.

1. Quòd
transgres-
sus.

2. Quid
agis?

scendis versari. Bartolus certe & veteres nō vltra tres, aut quatuor lectiones hac in re videntur consumpsisse. Quòd si quis maiorem anni partem hoc in argumento transigere velit, huic rectè præceptum Pythagoricum infufurrabitur, Vide quid agas. 3. Quid Superest tertium, ne quid agendū omittamus, in quo sanè adeo omittis agendum? peccant vniuersi studiosi, vt vix vllum supersit remedium. Et hæc quidem Alciatus: cuius disputationem, & apertam dilucidamque huius carminis explicationē huc attexere malui, quàm quidpiam aliud comminisci, aut aliundè minus opportunè inculcare. Constet ergo inter nos omnem humanæ vitæ lapsum Triplex hominum lapsus. in tribus esse potissimum, aut cum secus quàm oporteat, facimus, quod est plus, quàm deceat: aut quod omissum oportuit: aut omittimus quod erat faciendum. Priori respondet illud, πῆ παρῆβλω, quòd transgressus? alteri verò, τί δ' ἔρεξα. quid feci? tertio, τί μοι δεον οὐκ ἐτελέσθῃ, quid feci non conueniens? Solebat itaque suos hortari Pythagoras, vt perpetuò id carminis in animo versarent. Sic autem ille in Aureis carminibus: Aurea Pythagoræ carmina.

Μὴ δ' ὕπνου μαλακοῖσιν ἐπ' ὄμμασι προσδέξασθαι,

Πρὶν τῶν ἡμερῶν ἔργων τρεῖς ἑκάστον ἐπελθεῖν,

Πῆ παρῆβλω, τί δ' ἔρεξα, τί μοι δεον οὐκ ἐτελέσθῃ,

Quæ interpretatus est auctor epigrammatis de viro bono, his quidem verbis:

Non prius in dulcem declinet lumina somnum,

Omnia quàm longi reputauerit acta diei:

Quæ prætergressus, quid gestum in tempore, quid non?

Cur isti factis decus absuit, aut ratio illi?

Lepidissimum hoc Pythagoræ carmen vidit Seneca lib. 3. De ira, c. 36. cuius verba non piget huc adicere: Omnes sensus perducendi sunt ad firmitatem. Natura patientes sunt, si animus illos desinat corrumpere, qui quotidie ad rationem reddendam vocandus est. Faciebat hoc Sextius, vt consummato die cum se ad nocturnam quietem recepisset, interrogaret animum suum, quod hodie malum tuum sanasti? cui vicio obstitisti? qua parte melior es? Desinet ira, & erit moderatior, quæ sciet sibi quotidie ad iudicem esse veniendum. Quid ergo pulchrius hac consuetudine excutiendi totum diem? Qualis ille somnus post recognitionem sui sequitur, quàm tranquillius, altus ac liber, cum aut laudatus est animus, aut admonitus, & speculator sui, censorque secretus cognoscet de moribus suis? Vtor hac potestate, & quotidie apud me causam dico. Cum sublatum è conspectu lumen est, & conticuit vxor, moris iam mei conscia, totū diem.

Præclarus Senecæ locus.

Apuleius
de Gym-
nosophi-
stis.

Gruis sym-
bolum.
Gruum vo-
latus.

mecum scrutor, facta ac dicta mea remetior. Nihil mihi ipse abscondo, nihil transeo, quare enim quicquam ex erroribus meis timeam, cum possum dicere: Vide ne istud amplius facias, nunc tibi ignosco, &c. Neque est alienum etiam quod relatam est apud Apuleium 1. Florid. de Gymnosophistis loquens: Vbi, ait, mensa posita, priusquam edulia apponantur, omnes adolescentes ex diuersis locis & officiis ad dapem conueniunt. Magistri perrogant, quod factum à lucis ortu ad illud diei bonum fecerit. Hic alius se commemorat inter duos arbitrum delectum sanata similitate, reconciliata gratia, purgata suspicione, amicos ex infensis reddidisse. Itidem alius, se se parentibus quidpiam imperantibus obedisse, & alius aliquid meditatione sua reperisse, vel alterius demonstratione didicisse: denique ceteri commemorant. Qui nihil habet ad offerre, cur prandeat, impransus ad opus foras extruditur. Hec Apul. Confer Hieroclis commentarium ad carmina Pythag. & Arrianum dissertationum Epicteti lib. 4. c. 6. huc enim transferre singula, nihil attinet. Ceterum Gruem cum lapillo depictam, prudentiae symbolum fuisse notum est. Docent enim probatissimi auctores, lapillum Grues ideò ferre, dum in sublime volant, ut illius lapsu explorent, supra terramne an mare volitent: quod ex sono intelligunt, ac proinde confidendum, an ulterius progrediendum sit. Maximus Tyrius disputatione 40. lapilli arrepti aliam rationem adfert, nimirum quod propter imbecillitatem corporis alisque parum fultas, instar nauis fluitent à ventis impulsæ, quod cum intelligunt, non ante se volatui credunt, quam lapidem apprehenderit, firmamentum videlicet vacillaturi volatus, salutisque custodiam. Harum prudentiam cum non ignoraret cordatus homo Deucalion, à diluuij fluctibus seruatum aiunt gruum beneficio: quarum quidem superuolitantium clangore admonitus enatauit, teste Pausania. Non erit huc conferre alienum, quod scite & ad hunc locum accommodatè Plutarc. retulit lib. *πότερα τ̄ βίωμ φρονιμώτερα, τὰ χερσαῖα ἢ τὰ ἐνυδρα.* sic enim habet: *ἢ δὲ γεράμων μεταβολὴ τῆς πλῆθους πρὸς αὔριον, οὐχ ἐνὸς γένους ἔστιν, ἀλλὰ τοῦτο κοινῇ πάντες ἰχθύες νοοῦντες, ἀεὶ πρὸς κῆμα καὶ ροῦν ἀντιπύχονται, καὶ παραφυλάττουσιν ὅπως μὴ κατὰ οὐρανὸν προσφερομένη τὸ πνέματι, ἢ λεπίς ἀναπύσασθαι λυπῆ τὸ σῶμα γυμνούμενον καὶ διατραχιυόμενον ὄδον ἀεὶ σωίχουσιν ἐαυτοὺς ἀντιπρόχως. σχιζομένη γὰρ ἔτι κατὰ κορυφῆν ἢ δάλασσαν, τότε βραγχία κατὰ σέλιος, καὶ κατὰ τὴν ἐπιφανείαν ῥέσσα λέως πύε-βει, καὶ οὐκ ἀνίσχεται ἐφ' ἑαυτῆς. id est, Illa vero gruum ad ven-*

tum aciei commutatio, non vnius, sed & vniuersi maritimi generis est: siquidem & æstum fluctusque contrà natando niti, & eadem de causa aquaticis omnibus mos est: cauent quippè ne ventus à tergo incumbens, squamas subrigat cieátque, atque ita nudatum & exasperatum corpus vulneret. vnde in ventum obnixique fluctibus cursum dirigunt: sic enim à vertice scissi fluctus & branchias cohibent, & per summa delati minus infestant, & horrorem non incutiunt. Hæc ille. Ascriberem alium locum non minùs cōmodum ex eo quem scripsit ipsemet De animal. solertia libro: sed indicare duntaxat hîc mihi satis esto. Ammian. Marcellin. lib. 18. de Barbatone garrulo quodam nebulone, eodémque proditore: Ignorabat, inquit, notum Aristotelis sapiens dictum, qui Callisthenem, sectatorem & propinquum suum, ad regem Alexandrum mittens, ei sæpe mandabat, vt quàm rarissimè & iucundè apud hominem loqueretur, vitæ potestatem & necis in acie linguæ portantem. Ne sit hoc mirum homines profutura discernere nonnunquam & decencia, quorum mentes cognatas cælestibus arbitramus: animalia ratione carentia salutem suam interdum alto tueri silentio solent, vt exemplum est perquam notum: Linquentes orientem grues ob calorem, plagamque petentes occiduum, cum montem penetrare cœperint Taurum aquilis abundantem, timentes fortissimas volucres, rostra lapillis occludunt, ne eis eliciat vel necessitas extrema clangorem: iisdémque collibus agiliore volatu transcursis proiiciunt calculos, atque ita securius pergunt, &c. Nescio an huc conferre auserim Virgillij illud ex 10. Æneid.

— *quales sub nubibus atris*

Strimoniae dant signa grues, atque aethera tranant

Cum sonitu, fugiuntque notos clamore secundo.

Vide Plin. lib. 10. cap. 23. Pierium Hieroglyph. lib. 17. & Proverb. Grues lapidem deglutientes.

Italica Samius secta, &c.] Pythagoram Italicorum Philosophorum sectæ auctorem fuisse testatur Cic. 1. Tuscul. & D. Augustin. in lib. De ciuit. 8. cap. 2. Venit autem in Italiam Tarquinio Superbo regnante, tenuitque magnam illam Græciam cum honore & disciplina, tum etiam auctoritate. Multaque post sæcula sic viguit Pythagoreorum nomen, vt nulli docti alij viderentur. Samius autem ab insula Samo denominatus est. Huius vitam pete ex Laërtio, Plutarch. Plin. lib. 2. Gellio lib. 1. & 4. De huius doctrina Quid. Metam. 15.

Pythagoras.

Quò prætergressus?] Lege Prouerb. Quò transgressus?
 Quò didicisse gruum.] Ex volatu gruum prudentiam hanc in
 rebus agendis nobis proposuit, nimirum *ὡς αἰσχύνεσθαι τὸς λό-
 γισμὸς ποιεῖν ἢ ᾠγοῦν αὐ μὴ ὄνυτες*: vt vereri addiscant homi-
 nes rationis participes, si deteriores se præstiterint auibus in
 vitæ actionibus.

Mala flamina.] Aduersi & impetuosi venti.

Prudentes.

EMBLEMA XVIIII.

IANE bifrons, qui iam transacta futuraque calles,
 Quique retro sannas, sicut & ante, vides:
 Te tot cur oculis, cur fingunt vultibus? an quòd
 Circumspectum hominem forma fuisse docet?

Ianum biformem seu bicipitem veteres quidam plastræ & pictores effinxerunt, vel quod ferinū & siluestrem cultum suorum hominū in ciuilem mutarit: vel quod pater Græcæ & Latine gētis crederetur: aut quia Solem, quem eundem cum Iano volebant esse, cælestis aulæ ianitorem putarent, quippè qui eam oriens aperire, occidens verò claudere videretur. Sed tamen id tam celebre, variisque nominibus decantatum Iani bicipitium quamplurimi ad solertiam prudentiamque regis retulerunt: si quidem prudentis est præterita nosse, futuris verò multo antè providere, quod significauit Persius, inquiens:

O Iane, à tergo quem nulla ciconia pinsit. Terent. in Adelph.

Istuc est sapere, non quod ante pedes modo est,

Videre, sed etiam illa quæ futura sunt, Prospicere.

Et certè hic regis optimi typus est, qui cum ceteris præsit, debet etiam prudentia, aliisque virtutibus antecedere. Neq; enim alia ratione puto Ægyptios oculum in scepro regio suis hieroglyphicis designasse, quàm vt in Principibus, summisque Regibus maxime, prudentiam, tanquam Reipub. vigilantem ac prospicientem oculum esse debere significarēt. Hoc de figmento multi Poëtæ luserunt, quorum alij ad alia ingeniosè traxerunt. Ouid. 6. Fastor.

— *Videt Ianus quæ post sua terga geruntur.*

Sed maximè in primo, vbi faciei duplicis rationes alias adfert. Macrob. 1. Saturn. Creditur inquit, geminam faciem prætulisse, vt quæ ante, quæque post tergum essent, intueretur. Quod procul dubiò ad prudentiam regis, solertiamque referendum est, qui & præterita nosset, & futura prospiceret, sicut Anteuorta & Postuorta, diuinitatis scilicet apertissimæ comites apud Romanos coluntur. Quò spectat adagium *πρόσω καὶ ὀπίσω*, A fronte & à tergo: quod est diligèter inspicere, & præterita cum presentibus & futuris conferre. Eundem fuisse Ianum cum Noëo (qui post diluuium vitem vinumque adinuenit) auctor est Berofus, (nisi tamen nos fallit Berosi nomen) quanquam dissentiat Lilius Gregorius sub finem Syntag. 4. Sed bicipitij huius causam aliam & eadem penè attulit Plutarch. in quæstion. Romanis: Nempè quòd genere Græcus ex Perrhœbia fuerit, atque in Italiam profectus, sedibus apud barbaros positus, linguã vitæque rationem mutauerit. sic enim fama receptum est? vel quòd Italos, qui ferinis essent adhuc moribus, quiq; iniuste viverent, ad aliud vitæ traduxerit & reuocari institutum, ita vt agriculturam & ciuilem cultum eos docuerit. Sic verò ille: *δὶὰ*

Ianus biceps cur.

Prudentis officium.

Typus optimi regis.

Macrobij locus.

Ianus idè qui Noëus.

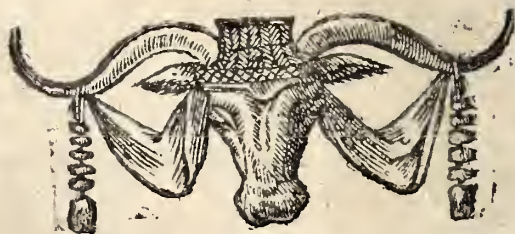
τι τοῦ Ἰάνου διπρόσωπον διόνται γεγονέναι, καὶ γράφουσιν ἕως καὶ
 πλάτυσιν, πότερον ὅτι τῷ μὲν γίνετο ἕλλησιν ἐν περραβίαις ἰῶ (ὡς
 ἰσορῶσι) διαβάς δὲ εἰς ἰταλίαν καὶ σιωπηλῶς τοῖς αὐτοῖσι βαρβα-
 ροῖς, μετέβαλε καὶ γλώττω καὶ διαίταν, ἢ μᾶλλον ὅτι τῶν περὶ πλῆ-
 ἰταλίαν αὐτὸς ἀγροῖσι καὶ ἀνόμοις χρημῶς ἕδωκεν ἕτερον βί-
 σχῆμα, πᾶσας καὶ γέωργον καὶ πολιτὸν εἶδαι, μετέβαλε καὶ μετενό-
 μησι,

. Imago Iani bifrontis, sed corona spicea in numis etiam nūc
 conspicitur, tributa Pompeio ob curam annonæ, de qua Erisius
 in Nomismatis: qua similitudine deceptus Theodor. Canterus
 eandem effigiem Iano tribuit lib. vlt. Variar. lectio.

Sanna.

Sanna. Irrisiones ab occipitio distorto, & labris contortis,
 Pers. I. Satyr. Occipiti eco, postica occurrite sanna.

Prudens

Prudens magis quàm loquax.

EMBLEMA XIX.

*NOCTUA Cecropiis insignia præstat Athenis,
 Inter aues sani noctua consilij,
 Armifera merito obsequiis sacriata Minerva,
 Garrula quo cornix cesserat antè loco.*

Verborum parsimonia sapientes maximè decet, eorumque perspicacitas in rebus obscuris & difficilibus agnosci verfarique debet. Eo enim præcipuè differt ab imperito & stulto prudens, rerumque sciens, quòd pauciloquus, quodque oculatus in iis sit, ad quæ alij conuiuent, vel oculorum mentis obscura caligine cæcutiunt. Eius quidem rei symbolum est Noctua, olim Atheniensium insignis, ac Mineruæ sacra, nimirum propter

Pauciloqui sapientes.

Cur no-
ctua Miner-
uę sacra, &
Athenarū
symbolū.

propter oculos cæcios : quod indicat parcemia, γλαυξίπτατο:
prisca enim Atheniensibus Noctuę volatus, victorię signū cen-
sebatur. Justin. lib. 23. rei huiusce causam Hieroni duci ascribit
cui adolescenti prima bella ineunti, Aquilam in clypeo, No-
ctuam in hasta confedissee refert. Quod ostentum, & in consilio
cautum, & manu promptum, Regemque futurum significabat.
Alij malunt referre ad numum aureum & argenteum, in quo
in sculpta erat Noctua. Vnde fluxit prouerb. Noctuas Athenas:
Pierius 20 Hieroglyph. Gyrald. Syntagm. II.

Sed quorsum hoc Emblemata, dixerit aliquis, aut quodnam ar-
gumentum habet? Nimirum ciuitatem optimis moribus ac le-
gibus institutam sapientia, consilio maturo, recta prudentia fir-
mari, spreta inani hominum loquacitate. Itē de singulis ma-
gistratibus, qui que Remp. administrant, est statuendum: qua
ratione Demosthenes, alique boni oratores aduersos habebāt
demagogos, bladosque concionatores, qui vulgi cupiditatibus
inseuebant, nec minus eos insectabantur quā sophistas ob-
streperos optimi, qui que Philosophi. Certē epigraphes argumē-
tum, quod habet instar oraculi, *Prudens magis quā loquax*, pos-
sem nō incommode illustrare Fabij Maximi exemplo, qui quo-
tēpore Annibalem iuueniliter exultatem sua patientia fregit,
multis cōiucis militari lasciuia impertus, non ponebat rumo-
res ante salutē: nisi occurreret laudatū Eteonici facinus. Is La-
cedæmoniis prefectus, cū accepisset suos milites in insula Chio
annonā laborantes tacitē cōiurasse in insulares Chios utq; sese
discernerent, arundinem manu pileoq; circumtulisse: censuit
ille non aperta vi (quod fieri commode non poterat) agēdum:
sed quindecim delectis comitibus per urbem incedēdo, qui pri-
mus ei obuiam veniebat arundinem habens, obtruncari iussit.
Causam sciscitantibus nihil aliud respōdebat, quā id à se fa-
ctum, quod gestasset arundinem. Itaque ceteri coniurati arun-
dines statim deposuerunt. Imō Eteonici Chiis conuocatis ne
vllū quidē de cōiuratione verbum fecit, ne metū aut suspicio-
nē iniiceret, sed pecunias imperavit, quas iussit militibus distri-
bui, ne quid noui molirentur. Ii statim paruere. Sic paucorum
pœna periclitantibus multis occursum est. Retulit Xenoph. &
rerum Græcar.

Athenæ
vnde no-
minatæ.

Cecropis Athenis.] Athenas Cecropias à Cecrope Rege, &
Atheniēses Cecropidas appellari, iam in superiorib. attigimus.
Athenæ autem ἀπο τῆς ἀδλωῆς (ne iterum adhuc repetere co-
gamur) hoc est, Minerua, quæ nomen huic ciuitati imposuit.

D. August. 18. De ciuit. c. 9. ex Varrone diuersum ab aliis sentit. Vide Platon. in Cratulo.

Armifera Minerua.] Minerua ex cerebro Iouis armato profiliit. Mihi succurrit illud Anacreontis de rosa: Minerua cur armata è Iouis cerebro profiliit.

Πολιμοκλήνυ τ' ἀδύλω

Κορυφῆς ἐδύκνυε Ζῆυς,

Id est, vt cum è vertice Iouis exiliit armata scuto & hasta Minerua: & Ouid. 6. Fastor.

Creditor armifera signum caeleste Minerua.

Idem 2. Amorum, eleg. 6.

Viuit & armifera cornix inuisa Minerua.

Martial. initio epigramm.

Accipe belligera crudum thoraca Minerua.

Meminit & in Olympiis Pindar. Ode 7. Armata autem fingitur Armata cur Pallas.
(ait Phornutus) in ipso ortu, quòd sapientia suis ipsius prændiis satis instructa sit ad maximas & difficillimas res obeundas.

Deinde artium omnium & belli Dea, quòd & disciplinarum liberalium vsus, & bellorum administrationem sine sapientia mancam, & inanem esse intelligimus. Pindar. Scholiast.

Armifera merito, &c.] Noctuum dicatam fuisse Palladi, repudiata cornice, copiosè tradit Ouid. 2. Metamorph. Minerua Noctua cur Palladi sacra, reiecta cornice.
Erichthonium Cecropis filiabus cistella viminea inclusum, seruandum tradiderat, & ne aperirèt, interdixerat. Quod cum neglexissent, Coronis factum Mineruæ indicauit, vnde ab eiusdem comitatu repulsa est, & in cornicem mutata. Sic enim conqueritur:

— Mihi gratia talis

Redditur, vt dicar tutela pulsa Minerua,

Et ponar post noctis auem: mea poena volucres

Admonuisse potest, ne voce pericula querant.

Cuius postrema verba mythologiam habet. Garruli enim, quique nimio linguæ vitio laborant, haud vnquam possunt cum sapientibus & cordatis viris habere cōmercium: quin vbi apud eos aliquid effutierint, tandem odiosa infamiae labe asperguntur, & à conuictu laudato virorum honestorum, & virtute insignium abesse coguntur. De noctuæ prudentia Dion Chrysostr. mus doctè ac lepidè oratione Olympica, quæ est 12. Hoc etiam addere non grauabor, quòd Alciatus scribat, Mineruæ noctuam meritò consecratam, nempe ab Eustathio ingeniosè ad 1. Iliad. rationem redditam: γὰρ ἄνεκα sacram esse τῆ ἀφρητικῆ ἀδύλω, διὰ τὴν πρὸς τὸ ἀδρεῖν τῆ γλώσσῃ τὰ αὐτότητα: quia nimirum ἀδρεῖν & γλώσσῃ idem significant.

Cornicum
& vlularū
diffidium.

[Garrula quo cornix.] Memini legere me apud Plutarch. De odio & inuidia, inter cornices & vlulas perpetuum esse diffidium, quarum vel occisarum sanguinem permisceri quidam negant: vt etiam si quis confundat, vtrumque seorsum diffluere narrent. Aelian. lib. 3. c. 9. de animalib. perspicuè idem tradit.

ἐπεὶ δὲ ἡ γλαυξ τῶν αὐτῆ (supple κορώνη) πολέμιον, καὶ νύκτωρ ἐπιβουλεύει τοῖς ὄφιοις τῆς κορώνης, ἡ δὲ μὲν ἡμέραν ἐνέυνω τὰυτο δροῦ τοῦτο εἰδῶ ἔχει τὴν ὄψιν τῶν γλαυκῶν τιμωκαῦτα ἀδενῆ.

Matu

Maturandum.

EMBLEMA XX.

Maturare iubent properè, & cunctarier omnes,

Ne nimium præceps, neu mora longa nimis.

Hoc tibi declaret connexum echeneide telum:

Hac tarda est, volitant spicula missa manu.

IN rebus arduis, & quibus neglectis aliquid periculi esse potest, cauendum à nimia celeritatè, atque etiam mora: sed videndum maximè, vt maturè non modò suscipiamus, sed & confectemur quod nobis propositum est, ne hac vel illac aberrado parte nos quodammodo pœniteat. Plutarch. oratione ad Apollonium: σοφοὶ δὲ, τὸ μὲν ἀγαν, ἐπὶ δὲ ἡνίκ᾽ ἐπιπρασῶς: Sapientes istud quidem, Ne quid nimis, præter modum celebrarunt. Laudatur & illud Phocylidis:

Vitanda
nimia ce-
leritas &
nimia tar-
ditas.

Πάντων μέτρον ἄριστον, ὑπερβασίας δὲ ἀλεῖναι:

Eo enim vel maximè nomine Aristidem vrbe pepulerūt Athe-

nienfes, quòd nimis iustus esse videretur. Eodem penè modo Ephesij Hermodorum. At vt modum aliquem exemplis etiam imponamus, hoc vnum addamus ex Liuiò: In bello Punico secundo, Terentio Varroni, homini iuueniliter exultàti & temeratio datus est collega Paulus Æmilius, maturus ætate & consilio, vt sua prudentia teruorem alterius temperaret. Sic Fabium Max. creatum aliquando belli duce[m] memini, eum quidem cūctatorem & maturum, vt Marcelli celeritatem reprimeret. Id si placet ad nimiam quorundam studiosorum industriam referre, sic statuo. Præceptum hic est rebus in omnibus agendis validissimum, quo aurea mediocritatis regula commendatur. Sicuti nihil magis expedit quàm agrum optimè colere: ita sæpe putatur inutilissimum nimio se labore conficere. Plantæ aqua mediocri aluntur; immodica suffocantur: sic iuuatur ingenium laboribus ac studiis moderatis; contra obruitur si immoderatè exerceas. Nam vt plerūque lusciniis euenit ob nimium canendi studium, quo mirificè delectantur, vt in eo expirent, nempe quas, vt ait Plinius, spiritus deficiat citiùs, quàm cantus: Ita nōnulli, studiis intenti plus quàm par sit, in ipso conatu interdum emoriuntur. Cæterum nulla opera, quanquam ab illustri artifice profecta, commendatur, quæ immoderata sit, vt Apelles Protopenis tabulas admirabatur quidem, vt immensi laboris: in hoc tamen non laudabat, quòd manum ponere de tabula vix vnquam posset, significabat ei nocere nimiam diligentiam; quam etiam in compositione Isocratea reprehendit Fabius: adeò modus in rebus, & certi denique fines spectandi sunt in omni capiendo consilio, labore sustinendo, aggrediendo, perficiendòque negotio, vt quod ait Flaccus,

Insani sapiens nomen ferat, equus iniqui,

Vlterà quàm satis est, virtutem si petat ipsam.

Quibusdā certè in negotiis celeritate opus est: mora obest, hoc enim citat ex nescio quo Plutarch, *τιδὲ μείων ἀγόνων, πρὸς αὐτοῖς ἀρετῶν ἐς αἰπὺν ἔβαλε σκότος*: Certaminibus iam propositis, cunctatio virtutem profundas in tenebras deiecit. Itaque M. Curtius Dentatus Consul, cum delectū subitum coactus esset educere, nemoq; igniorum respondisset, coniectis in sortem tribus omnibus Polliæ, quæ proxima exierat, primum nomen extractum vrna citari iussit, eo non respondente, bona hastæ subiecit. Quod cum illi nunciatum esset, accurrit ad tribunal Consulum, collegiumq; tribunorum appellauit. At Cōsul Dentatus appellationē non recepit, bona eius & ipsum vendidit, non tam festina

festinatione pœnæ, quàm præueniendi periculi causa, quando res, tumultusq; belli moram dilationemque non reciperet, dum interim cognosceretur de excusatione aut immunitate. Retulit Val. Max. lib. 6. Aliis in rebus probatur tardum consilium vt multo præstantius: contrà nimium præceps damnatur, vt quod adiunctam pœnitentiam habeat. Sic Lucian. epigram.

Ἡ βραδύπνοσ βελή μὲν ἀμείνων, ἡ δὲ ταχέα

Ἄϊν ἐφελκουῖ: ὡ τὴν μετάνοιον ἔχῃ.

Sed de his iam satis. Virtus ea maturitas appellatur, illa quidem media inter celeritatem nimiam & tarditatem. Nigidius apud Gellium lib. 10. c. 11. Maturè, inquit, est quod neque citius est, neque, serius, sed medium quiddam & temperatum est. Bene atque propriè Nigidius. Nam & in frugibus & in pomis matura dicuntur, quæ neque cruda & immitia, neque caduca & nimiū cocta, sed tempore suo temperatè adulta. Interpretationē hanc Nigidianā duobus verbis eleganter expressit Augustus Cæsar: nam & dicere in sermonibus, & scribere in epistolis solitum fuerunt *σπεῦδε βραδέως*, per quod monebat, vt ad rem agendā simul adhiberetur & industriæ celeritas, & tarditas diligentiæ: ex quibus duobus contrariis fit maturitas. Sic Poëta Neptunū inducit discessum ventis imperantem, vt & citò discedant, tanquam fugiant, & tamen flandi mediocritatem in regressu teneant, tanquam maturè. i. temperatè abeuntes. Veretur enim, ne in ipso discessu classi noceant, dum raptu nimio tanquam per fugā redeūt. Ceterum id duabus notis Hieroglyphicis ob oculos ponitur. Telum enim velocitatis agilitatisque indicium est, vt explicat lib. Hieroglyph. 42. Pierius. Remora autem impedimentum & tarditatem designat, idē lib. 30. Alij rem planè eandem significantes, Delphinum Remoræ adiunxerunt, vt Paul. 3. Pont. Max. Alij anchoram Delphino copularunt, vt Aldus Manutius nobilis typographus. Erasmus Prou. Festina lentè, id pluribus explanauit: in quod vberissimum copiosæ orationis quasi fluuium congeffit.

Maturitas.

Augusti dictum.

Telū quid.

Remora quid.

Echeneide. Remota, vel echeneis, à sistendis nauibus sic appellata, *πὰρὰ τῷ ἔχῃ τὰς ναῦς, ναῦς*, de qua in sequentibus opportunius.

Volitant spicula missa manu. Quid. ferè sic 1. de Ponto, eleg. 4.

— *Sarmatica spicula missa manu.*

Nescio an huc etiam rectè contulero quod de Cymodocœa Nympha Virgilius in decimo:

— *Fugit illa per undas*

Ocyor & iaculo, & ventos æquante sagitta,

In deprehensum.

EMBLEMA XXI.

I A M D V D V M quacunq; fugis, te persequor: at nunc
Cassibus in nostris denique captus ades.
Amplius haud poteris vires eludere nostra:
Ficulno anguillam strinximus in folio.

Fugax tan-
 dein de-
 prehensus.

Allegorica prosopopœia in quemuis deprehensum, & fu-
 gacem, qui ob scelera notatus semel atque iterum è ma-
 nibus iudicum sublatus, & pro temporis occasione subterfu-
 giis vsus, non tamen possit effugere & expedire sese, si tandem
 correptus arctiori nodo illigetur. Id facile & commodè potest
 illustrari nobilibus historiis, de Perse, Pseudophilippo, Iugur-
 tha, qui Romanorum infestissimi hostes dolis, fraudibus, sub-
 terfugiis vsi, vt vix capi posse viderentur, tandem tamen suc-
 cubue

cubuerunt: sed libri sunt in omnium manibus. E multis quæ occurrunt, vnum sublegere placet ex Iustino: Hanno Carthaginensis adeò diues erat, vt ceteros ciues opibus anteiret, is de occupando regno cogitauit, sed interfecto primùm senatu: quod machinatus simulatis filiæ nuptiis, plebi in porticibus publicis, Senatui suas in domo epulas parari mandauit, vt poculis veneno infectis senatores tectius enecaret, & ita Remp. inuaderet. Quo tamen consilio nefario per ministros detecto, magistratibus placuit scelus declinari, non vindicari; periculum enim erat ne plus negotij exhiberet res cognita, quam cogitata. Itaque decreto cohibuerunt, vt modus nuptiarum sumptibus statueretur. Quo consilio præuentus Hanno, seruitia concitat, rursusque constituta cædibus die, cum iterum se proditum vidisset, munitum castellum cum viginti seruorum milibus occupauit, sed comprehensus est ad extremum, dum sibi conatur Afros, & Mauritanos conciliare. Virgis cæsus, effossis oculis, & manibus, cruribusque fractis, necatus est: corpus verberibus lacerum cruci affigitur. Filij quoque cognatique, quamquam innoxij, vltimo supplicio affecti. Sed ne sim longior, id & opportunè torqueri potest in eos qui fallacis sunt fidei, qui que crebro furtim se subducunt ab iis, apud quos verum dicere necesse habeant: vti plerosque (heu nimium multos) nostra hac tempestate vidimus, qui aliud in ore promptum habent, aliud in pectore clausum tenet, quod de Catilina Sallustius ait; sicque imponere aliis assuevere, vt non vereantur perfricta fronte pertinaciùs obistere iis quos sibi iustè interdum aduersari norunt. Quod & accommodari potest in pertinaces quosdam & refractarios, qui diuinis oraculis demum in nostram sententiam pertrahuntur, cum eos nihil morentur humana. Ducta est similitudo à natura anguillæ; quæ quia sit lubrica, facile contineri nequit, nisi folio fici scabro & aspero. Lege pro-
 uerb. Cauda tenes anguillam: & Anguilla in strigmento, in
 Erasmicis & Iunij adagiis.

Anguilla
lubrica.

Ficulno anguillam, &c.] Allusio ad Prouerb. Folio ficulno anguillam. Cui potest videri aliud finitimum quod refertur ab aliis, inter Orci caneros adhærere: pro arctè irretiri, vt nulla pateat effugij ratio.

G 4

Custodiendas virgines.

EMBLEMA XXII.

VERA hac effigies innupta est Palladis: eius

Hic Draco, qui domina constitit ante pedes.

Cur Diue comes hoc animal? custodia rerum

Huic data: sic lucos, sacraque templa colit.

Innuptas opus est cura asseruare puellas

Peruigili. laqueos undique tendit amor.

Cur Palla-
dis simu-
lacrum

Phidias clarissimi nominis statuarius, Palladis simulacro
Draconem apposuit, quem pedibus Dea cōprimeret: quo
Draconem significabat virgines & puellas (fuit enim Pallas virginitatis
premerat. numē) peruigili cura continendas esse, vt ea ratione sit optimē
mulie

muliebri pudicitiae consultum. Nunquam est enim committendum, ut otio sese dedant, aut plus quam satis est, vagentur: quandoquidem eo sexu nihil fragilius sit aut imbecillius. Val. Maximus lib. 6. refert exemplum longè præclarum de Publio quodam Mænio, qui se pudicitiae accerrimum vindicem præstitit. Nam in libertum suum, quanquam admodum gratum sibi, animaduertit, quod filiae suae iam nubili osculum dedisset: cum præsertim non libidine, sed errore lapsus videri posset. Et quidē poenae gravitate, teneris adhuc puellae sensibus castitatis disciplinam ingenerari magni aestimauit: ei que tam tristi exemplo præcepit, ut non modo virginitatem illaesam, sed etiam oscula ad virum sincera perferret. Sanè Draco à visu, quem acutissimum habebat, nomen apud Græcos habuit, id est παρά τῆ δερμοματι: nam δερνομαι est, acutissime video: ut & ὄφεις, serpens, ab ὄπιω, ideoque Palladi facer est, quia vocabulum id παρά τῆ πάντα ἀδρεῖν καὶ βλέπειν, καὶ περὶ πάντων νοεῖν, factum plerique tradunt, prudentiamque hinc interpretantur, quæ omnia perspicit, & ante omnes intelligat. Porro quod hic scribat veram esse Minerue virginis effigiem, nec tamen explicet per partes, sed Draconem tantum adiungat, vigilantiae veluti ministrum, non videtur alienum, si Deæ panopliam subiecero. Puella igitur armata virum sapientem aduersus omnes animi perturbationes se armantem, & vitiis animo forti resistentem significat: vel quod virtutem suis ipsius præsiidiis instructam satis esse intelligimus, uti iam dictum est. Galeam habet cristatam in capite, quod referendum est ad iudicium, & constantiam qua vel maxime sapientis cerebrum, arx & propugnaculum animi, potissimum valeat: hastam verò longam, quod oratione percutiat eminus: Scutum crySTALLINUM viri sapientis magnam solertiam repræsentat, qua seipsum haud aliter intus diiudicat, quam si in speculo crySTALLINO ea quæ externa sunt, contempletur. Sed illud GORGONEO capite terribile apparet, quod formidinis & terroris imaginem esse volunt: quam alij pectori Palladis appingunt, quia sapiens in pectore terrorem habet, quo aduersarios afficiat. Inde enim Tritogeniam dictam esse vult Phornutus, quod malis terrorem & metum ingeneret. Pallium triplici colore tinctum, quod sapientia sit multiplex, seu quod tecta & operta sit, neque cuiuslibet seipsam conspiciendam præbeat. Candidus in eo color simplicitatem respicit: aureus internitens, vim sapientiae fulgurantem: purpureus fulgorem penetrantem. γλαυκῶπις ideo est, καὶ φοβερὰ, καὶ χαρπὴ, καὶ δει-

Draco unde nomen habet.

Cur armata Pallās.

Galea.

Scutum.
Caput
Gorgonis
in clypeo.

Pallium.

Dracones
& Vluæ
Palladi cõ-
secrantur.

võs ἀνδρῶν, quòd vt illustris est & conspicua, vt quidam vò-
lunt, sic & formidabilis. Non enim tam cæsius habet oculos, vt
acutè non videat: *δραὼ γ' δριμύ.* vnde & *ὄφθαλμίτις ἡγεὶ δ' ἰκίτις*
dicta, templumque habuit à Diomede positum, nomine *ἔξυ-
δρικὸς ἀδανᾶς*. Ceterum alij, & Homerus maximè, tradunt eam
glaucis esse oculis & cæsiis: qua ratione huic consecrentur Dra-
cones, & Vluæ, nimirum ob similitudinem oculorum: acutif-
simo enim visu est Draco, & quandam excubandi vigilandi-
que vim habet, nec venatione capi posse videtur. Draconi au-
tem similem esse virtutem indagatricem aiunt, quæ diligentif-
simè omnia perscrutetur, rimeturque studio indefesso: ideòque
ab acuto visu illi nomen factum, vt iam diximus. Sed placet
huc, non præter rem tamen, attexere quod perspicuè docuit
Ponticus Heraclides in allegorijs Homericis: *ἡ δὲ σὺν φρονήσῃ
μείανεια, δινάως ἐν τοῖς ποιήμασιν ἀδηνᾶ νομίζεται. σχεδὸν γὰρ ἡ
Θεὸς, δὲ ἀλλεττινὸς, ἡ σωσίως ἐπώνυμ' ἔστιν, ἀδηνᾶ τις ἔσσα, ἡγεὶ
πᾶντα τοῖς λεωτοῖσιν τοῖς ἄμμασι τῶν λογισμῶν διαδροῦσα. διὸ δὲ
ἡγεὶ παρδένον αὐτῶν ἐτήρησα. ἀφορορὸν γὰρ αἰετὸ φρόνημα, οὐδὲ μίαν
κηλίδι μιανθῆναι διαμένον, ἐκ τῆς τῆς διὸς κεφαλῆς γεγενῆσθαι
δοκᾶ. τοῦτον μὲν γὰρ ἀπιφηνάμεθα τὸν χῶρον ἰδίως λογισμῶν ἄτε
μητέρα:* Quæ coniuncta est cum prudentia pœnitudo, iure ap-
ud Poëtas Athena, id est Minerua nuncupatur. Etenim eius
nomen non aliundè ducitur, quàm ab intellectu, vt Athena
tanquam *ἀδηνᾶ* vocetur, hoc est contemplatrix, & nihil non
inspiciens acutissimis mentis oculis. Itaque virginem eam ma-
nere dicunt: quia prudentiæ vis non perit, neque vlla fœdari
macula potest. Adhæc putatur è Iouis orta capite: quem lo-
cum præcipuè rationum esse matrem ostendimus. Sed hæc-
tenus satis. Lege Phornutum lib. De natura Deorum, Fulgent.
Mytholog. 2. Gyr. 11. Syntag. & Picrium Valerian. 14. Hiero-
glyphic.

Pallas vir-
go.

Immptæ Palladis.] Hinc *παρδένον* dicta. eo enim nomine cul-
ta est in Acropoli Atheniensi: vnde & templum Parthenon.
eius autem virginitas puri & incorrupti esse symbolum, Phor-
nutus ait.

Cur Diue comes hoc animal? Huius quidem rei meminit obiter
Plutarchus, commentario De Iside & Osiride.

Lucos sacræque templa colit.] Nimirum vt custodiæ symbolum:
eadem enim ratione hortis Hesperidum seruandis præfectus
est Draco peruigil.

Virginum
cultodia.

Immptæ opus est, &c.] Phocylidis eadem est sententia:

παρθενικὸν δὲ φύλασσε πολυκλείστῃσι θαλάμοισι,
 μηδὲ μιν ἄχοι γάμων πρόδρομων ὀφθῆναι εἰσῆς.
 γάλλῳ δυσήρητον ἴφν παίδων τοιέ εἰσι.

*Clausula tibi virgo thalamis seruetur honestis,
 Nec finito hanc ad connubium foris vsque videri.*

Forma puellarum seruata parentibus agrè est.

Quò spectat etymon nominis παρθένῳ, quod Grammatici
 deflectūt à παραδίεν τῆ μητρὶ, quòd virgo apud matrem ma-
 nere debeat. quem morem veterum Heliodus attigit 2. ἐργων.

Vnde
 παρθένῳ
 dicatur.

οὔτε δόμων ἐντοδεφιλή παρὰ μητέρα μίμνει.

Sed & Homerus in persona Penelopes, vult pudicam mulie-
 rem vix solam in medium procedere, sed ancillis comitibus sti-
 patam. sic enim ille:

οὐκ εἶμι, ἄμυ τῆ γε καὶ ἀμφίπολῳ δὲ ἔποντο. id est,
 Haud sola, ast illam duæ famule comitabantur.

Val. Maximus exemplum seueritatis memorat in Q. Antistio,
 qui vxorem repudiauit, quòd illam in publico cum quadam li-
 bertina vulgari secretò loquentem vidisset. Is enim maluit oc-
 currere incunabilis & initiis culpæ, quàm perfectū scelus vin-
 dicare. Itidē fecit Sempronius Sophus, non alia de causa, quàm
 quòd vxor, ignorante se, ludos spectare ausa esset.

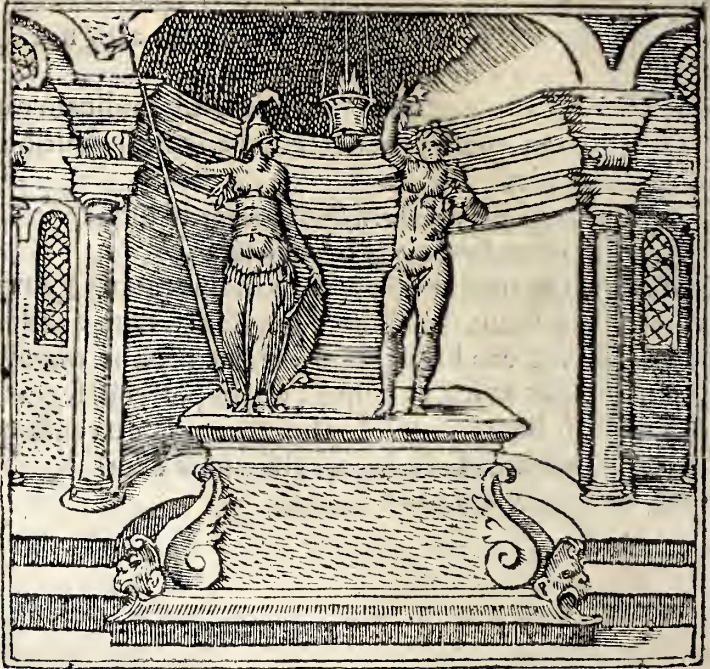
Laqueos vndique tendit amor.] γυνῶν.

Vino

Vino prudentiam augeri.

EMBLEMA XXIII.

*H A E C Bacchus pater, & Pallas communiter ambo
 Tempa tenent, soboles utraque vera Iouis.
 Hac caput, ille femur soluit : huic usus oliui
 Debitus, inuenit primus at ille merum,
 Iunguntur merito : quod si qui absternius odit
 Vina, Dea nullum sentiet auxilium.*

Qui Dij
 veteribus
 habiti.

PRo diis fuisse veteribus habitos, qui sibi beneficiis huma-
 num genus deuinxissent, notius est ex M. Tullij libris De
 nat. Deor. Lactantio & Euseb. quam vt confirmare sit necesse.
 Tantum obiter admonebo, quosdam Deos iisdem olim tēplis
 & aris fuisse cultos, vt Cererē & Neptunum, quod absque sale
 cibi

cibi penè omnes insipidi sint, refert Plutarc. Sympos. 4. Vt Herculem & Musas, quia Euandrum literas docuit Hercules, idem testis est in quæstion. Rom. Sic denique Mercurium iuxta Venere[m] statuere, vt ostenderent matrimonij voluptatè maxime orationis indigere: itemque Suadam & Grantias, vt innuerent coniuges inuicem, quæ vel èt, persuadendo impetrare debere. Certè reperio apud auctores quosdã Græcos, nomine peculiari Deos nuncupatos esse *σωασς*, quibus delubrum commune fuit. ij etiam dicti *ἰμωχισταί* vt apud Thucydidem. Vt & metaphoricòs Synesio epist. 1. *σωασς ἢ ποιητικὴ τῆ φιλοσοφία*. Romæ etiam in inscriptione priuata cuiusdam domus, teste Fabricio, *ἀπὶ ἰλίω μὲ γὰ λω σαραπίδι, ὑγεί τοῖς σωασοῖς θεοῖς*. De his verò factis. Plinius autem lib. 23. ait, Vino ali vires, sanguinem coloremque hominum, & mentem augeri cum nobilioribus partibus. Gellius lib. 15. cap. 2. ex Platonis sententia, vinum ingenij fomitem esse refert, virtutisque incitamentum, si mēs & corpus hominis eo flagret. Quod quidem malè à nugatore quodam citatum sic emendat Gellius: Sed enim, inquit in primo & secundo De legibus, non vt ille nebulo opinabatur, ebrietatem istam turpissimam, quæ labefacere, & minuere hominum mentes solet, laudauit: sed hanc largiorem paulò, iucundioremque vini inuitationem, quæ fieret sub quibusdam quasi arbitris, & magistris conuiuiorum sobriis, non improbauit: Nam & modicis honestisque inter bibendum remissionibus refici integrarique animos ad instauranda sobrietatis officia existimauit: redditque eos sensim lætiores, atque ad intentiones rursus capiēdas fieri habiliores. Hęc Gellius. Hinc illud vulgò tritum emanasse suspicor. Vinum acuit ingenium, Commodè itaque ἀγαλλια proponit Bacchi, & Palladis, eodem altari erectis, vt nimirum significetur prudentiæ incrementum esse aliquod, si Bacchi, id est, vini generosi, sed moderati, vsus accesserit. Etenim vinum promptissimum habetur liberè loquendi tanquam calcar: itaque & vino facundiam & inuentionem tribuit Plutarchus. Adhæc

Dij multi
iisdè aris
positi.

Vini vis.

Plato quatenus vinū
laudat.

Cur Bacchus & Pallas eadem ara locarētur.

Ennius ipse pater numquam nisi potus ad arma

Profuit dicenda.

Et Æschylus, poëta clarissimus, nō nisi inter pocula tragœdias scripsisse fertur. Quid plura? Narratur & prisca Catonis sæpè mero caluisse virtus. Præterire non possum quod scribit Athenæus Dipnosoph. 10. cap. 13. ex Polybio, vinum mulieribus olim interdictum: causam verò adiicit? *ὡς λαθεῖν ὄσιν ἀδύνατον πλὴν γυναικῶν κα πῖσαι οἶνον*, fieri non posse, vt quæ mulier vinum bibe

biberit, lateat. Ea causa maximè puto ab eodem Gellio scriptum lib. 13. cap. 11. Conuiuiarum numerum à Gratiis ad Musas definire. Sic veteres Bacchum Musis adiunxerunt, quia vino non minimùm vires ingenij excitentur: quam ob causam laudata sunt hominum veterum symposia: eoque nomine Homerum puto suos Herqas, ipsumque Vlysssem inter pocula de rebus lōgè feriis facere differentem. quod Virgil. egregiè imitatus est. Scio quid Plutarchus sentiat quo loco disputat, An sit inter pocula de rebus grauibus differendum: sed locum indicare mihi satis est ad alia properanti. Videtur porrò Alciati carmen confictum ex agalmate illo Διούσος καὶ ἀθανᾶς lib. 4. Epigram. Græcorum, quod tale est:

Εἶπε τί σοι, ξυνοῦ καὶ παλλάδι, τῆ, καὶ ἄνοντες

Καὶ πόλεμοι, παρὰ σοὶ δ' εὐαλοῦ εἰλαπίνας.

Μὴ προπετῶς, ὦ ξᾶνε, δῖων πέρι τοῖα μετᾶλλα,

Ἰσθιόσοις ἱκελᾶ δαίμυι τῆ δεπέλω.

Καὶ καὶ ἐμοὶ πόλεμων φίλιον κλέῃ οἶδον ἅπας μοι

Ἡ ὦ δμυδεῖς ἰνδὸς ἀπ' ὠκεανοῦ.

Καὶ μερόπον δὲ φυνν ἐγεγύγαμον ἡμῆσι, ἰλαῖς,

Αὐτὰρ ἐγὼ ἐγλυκεροῖς βίτροισιν ἡμερίδᾶ.

Καὶ μὲν ἄδ' ἐπ' ἐμοὶ μήτηρ ὠδίνων ὑπέτλη,

Λῦσα δ' ἐγὼ μερόν πάτρον, ἡ δὲ, κάρη.

Quem dialogisimum sic Latio donatum reperi:

Dicito, quid commune tibi est cum Pallade? namque

Spicula sunt illi, sed tibi vina sacra.

Talia ne temerè Diuos spectantia queras,

Aduena, dicturi quin cape verba prius.

Bella mihi cura, tum belli gloria, & istud

India testatur robore victa meo.

Prodest illa viris succo frondentis oliuæ.

Pocula sed nostro munere leta bibis.

Per me nec genitrix vlllos est passa dolores:

Femur ego solui, sed caput illa patris.

Bacchus pater.] Bacchus, Liber pater, vt Neptunus pater, Apol-

Bacchus
cur pater.
lo pater. Liberum autem patrem nominatum aiunt, quòd cùm
in India bellasset, multas secum feminas abduxisset, quæ Bac-
chæ dicebantur.

Bacchus
& Pallas
cur Ioue
patre nati.
Soboles vtraque vera Iouis.] Bacchus Iouis ex Semele filius, de
quo postea. Pallas ex Iouis capite nata, vt superiùs expositum
est. Suspicio hoc in loco nō temerè Bacchum vnà cum Miner-
ua coniungi, & vtrumque sobolem Iouis dici: vt notet duo pre-
stan

stantissima munera homini à Deo concessa, quorum alterum ad animum, nimirum prudentia, alterum ad corporis vires instaurandas, nempe, vinum, pertineat.

Ille femur soluit.] Hoc vberius in sequentibus.

Huic vsus oliui.] Olea Mineruę tribuitur, quod semper vireat, Olea quid & aliquid semper habeat glaucedinis, & quod oleum nihil cõ-Mineruę tineat humidi admixtum, sed semper sincerum & ἀκέραιον per-sacra. feueret: ita & virginitas, ait Phornutus. Sunt qui sertum oleæ assignent, quod arbor hæc pacis sit symbolum, ideoque arma ferri dicuntur, bellaque suscipi, quò tandem commodius in pace viuatur. Gyrald. Syntag. i i. aliam habet rationem.

Inuenit primus at ille merum.] Præter alios quàm plurimos, testis est Plin. 7. cap. 56.

Iunguntur meritò.] Antiphanes proinde τὸ ψῆν idem ac τὸ πί-νεν, aut πῆνν significare dicit, id est, viuere esse bibere.

Abstemijs.] A vino abstinens. temetum, vinum antiquis fuit. Abstemijs. Gellius lib. 10. Ouid Metamorphos. 15.

— *Gaudetque meris abstemijs vndis.* Varro:

Quantoperè abstemias mulieres voluerint esse, &c. Nonius.

Pruden

Prudentes vino abstinēt.

EMBLEMA LXXXIII.

*Q*UID me vexatis rami? sum Palladis arbor,
*A*uferte hinc botros, virgo fugit Bromium.

Videtur hinc *καλινοδερ*. Superiori enim dixit epigramate eum qui à vino abhorreat, haudquaquam prudentē eua-
 dere: quod rationibus aliquot, si non omninò necessariis, saltem
 tamen probabilibus confirmari potest. Nunc autem prudente
 à vino abstinere debere ponit. At hæc inter se sic conciliare et
 facile, si dicamus prudentis esse vino moderatè uti: secus enim
 sumptum, rationem obrubat, curas, vigoremque animi im-
 pedit, ut meritò cesserit in Prouerbiū, Sapientiam vino ob-
 umbrari, ait Plinius. Cuius quidem rei non inscius Romu-
 lus, vino semper est vsus parcissimo. Capitale fuit Romani
 matroni

matronis vinum attingere, vnde institutum, vt cognatis osculū ferrent, reprehendendi causa, quò indicium odor faceret si bibissent. Sed & M. Cato refert, non solūm probro affectas, sed mulctatas quoque à iudice mulieres non minùs si vino vsæ essent, quàm si adulterium admisissent. Egnatius Metellus vxorem, quòd vinum bibisset, interemit: cuius facti nec accusatorē, nec reprehensorem habuit, vnoquoque existimante optimo exemplo illam violatæ sobrietatis pœnas pependisse, ait Val. Max. lib. 2. cap. 1. Et sanè, inquit, quæcunque femina vini vsum immoderatè appetit, & virtutibus omnibus ianuam claudit, & delictis aperit. Polybius etiam testis est, matronas liberas vino abstinuisse, vt etiam seruos, item & ephebos omnes ad annum vitæ tricesimum, quod & apud Massilienses in vsu fuisse nonnulli tradunt. Proditum est ab Æliano, lib. 2. c. 37. De var. hist. Zaleuci legem apud Locrenses fuisse, qua si quis merum bibisset, nisi valetudinis causa medico id iubente, morte mulctabatur. Ex quibus perspicuū est, quàm olim odio habiti sint ebriosi, vinóque dediti. Porrò hîc oliua, Mineruæ arbor, vitem increpat, quæ suos ramos implicet, & admoueat oliuis. Sumptum est autem distichon ex eo Græco incerti:

Quibus
vinum in-
terdice-
retur.

Παλλάδ' ὄμι φυτόν, βρομίσ τί πε δλίβε κλωύνης:

Αἶρετε τοῖς βότρυας, παρδέν' ὄ μιδύω.

Fons Em-
blematis.

Quod Iambicis dimetris sic reddidit Politianus:

Quid me implicatis palmites,

Plantam Mineruæ, non Bromij?

Procul racemos tollite,

Ne virgo dicar ebria.

Retuli paulò antè monitū Polybij certè graue, λαδέν ἐστὶν ἀδύνατον τῶν γυναικῶν πιῆσαι οἶνον, fieri non posse, vt quæ vinum biberit mulier, lateat. Bellè consentit illud Varronis ex Agathone: Virgo de conuiuiò abducatur ideò, quòd maiores nostri virginis acerbæ aures Veneris vocabulis imbui noluerunt.

Ouid. 3. artis:

Turpe iacens mulier multo madefacta Lyeo,

Digna est concubitus quoslibet illa pati.

An verò etiam conciliabimus ad epigrapham huius distichi Plautinum istud? Non vinum moderari, sed vino solèt, qui quidem probi sunt.

Sum Palladis arbor.] Plin. lib. 12. c. 1. & lib. 17. cap. 44. testis est. Phornutus & Martianus Capella lib. 6.

Mineruæ oliua sacra, Pacifera dicta: humanis vsibus nō pol-

luebatur, nec temerè Deorum aris accèdebat. Græci quidam negabant ab impudicis plâtatam crescere, fructumve ferre, itaque à virginibus, & castis duntaxat inferi volebant.

Botros.] Βοτρίς, gemma, pro racemo accipitur ουενδοχινός.

Virgo fugit Bromium.] Abhorret à vino.

Bacchus Bromius autem Bacchus dicitur : παρὰ τὸν βρόχον refertur, id est, tonitru, qui dum nasceretur, est auditus, vt fabulantur : vel βρέμω, fremo. Ouid. Metamorph. 4.

— Bacchumque vocant, Bromiumque Lyæum,
Iuuenal. 6. Satyr.

— Bromium committere noli.

Et ad rem appositè Theogoniæ scriptor non inuenustus, Pylades:

A strepitu Bromius, quòd vociferetur Iacchus:

Quòd curis soluat corda, Lyæus erit.

Reperi citatum ex Ennio Athamante:

His erat in ore Bromius, his Bacchus pater,

Illis Lyæus vitis inuentor sacrae.

In statuam Bacchi.

DIALOGISMVS XXV.

Bacche pater, quis te mortali lumine nouit,
 Et docta effinxit quis tua membra manu?
 Praxiteles, qui me rapientem Gnossida uidit,
 Atque illo pinxit tempore, qualis eram.
 Cur iuuenis, teneraque etiam lanugine uernat
 Barba, queas Pylum cum superare senem?
 Muneribus quandoque meis si parcere disces,
 Iunior, & forti pectore semper eris.
 Tympana non manibus, capiti non cornua desunt:
 Quos nisi dementeis talia signa deceni?

*Hoc doceo, nostro quòd abusus munere sumit
Cornua, & insanus mollia sinistra quatit.*

*Quid vult ille color membris penè igneus? omen
Absit, an humanis vreris ipse focus?*

*Cùm Semeles de ventre parens me fulmine traxit
Igniuomo, infectum puluere mersit aquis.*

*Hinc sapit hic, liquidis qui nos bene diluit undis:
Qui non, ardenti torret ab igne iecur.*

*Sed nunc me doceas, qui vis miserier? & qua
Te sanus tutum prendere lege queat?*

*Quadrantem addat aqua, calicem sumpsisse falerni
Qui cupit, hoc sumi pocula more iuuat.*

*Stes intra heminas: nam qui procedere tendit
Vltra, alacer, sed mox ebrius, inde furit.*

*Res dura hæc nimium, sunt pendula guttura, dulce
Tu fluis. heu facile commoda nulla cadunt!*

Vini in-
comoda.

Bacchicæ statux profert *επιμόδιον ἰδίων* per Dialogismum quo demonstrat incommoditates & damna quæ temulentiam consequantur: nam ex immodica vini portione ebrietas ex ebrietate furor, quo nihil vel miserius, vel exitius videri nedum cogitari potest. Deinde sumendi vini legem quandam præscribit omnibus vtilem, & planè necessariã. Omnia figillatim diligentius aperiã, ne quid interturbẽ. De fugiẽda ebrietate Plinius fufum orationis riuulum exprompsit lib. 14. tot. 22. ca. Prouerbiũ, Vinum caret clauo: &, Vinum senem, etiam nolentem, saltare impellit. Plato 3. De Repub. & 6. De legib.

Bacchus
Liber pa-
ter.

Bacche pater.] Cur Baccho Liberi patris impositum nomẽ sit Plutarch. explicat *νεφεαλ. ρουμαϊκῶν* libro: quòd nimirum bibentibus libertatem ingeneret. Nonnulli enim per vinolentiam liberi & feroces efficiuntur: aut quia liba exhibuerit, aut quòd ille apud Eleutheras urbem Bœotix, Eleutherius. i. Liber appellaretur.

Mortali lumine.] Humanis oculis, hæc ad figmentum. Nam nefas olim fuit Deos fuisse homines putare.

Praxiteles.

Praxiteles, qui me, &c.] Id Plinius attigit inter plurima Praxitelis opera laudatissima lib. 34. c. 8. Oriudus hic celebris artifex ex ea Italiæ parte, quæ quondam magna Græcia dicebatur, &

6b artis excellentiam ciuitate Romana donatus:

Rapientem Gnosida.] Ariadnen intelligit, Minois Cretenfium regis filiam, quæ Thesei amore capta, Minotauri necandi occasionem ei præbuit, ea lege vt se vxorem duceret. Sed eam Theseus in insula Naxo somno sepultam reliquit, cuius misertus Bacchus eam sibi connubiò iunxit, quam in cælo raptam, Cotonam Gnosfiam appellant:

Ariadne &
Baccho
rapta.

Cur iuuenis, &c.] Ouid. 3. Fastorum:

*Sine quod ipse puer semper iuuenisq; videris,
Et media est ætas inter vtrumque tibi.*

Cur iuue-
nis Bac-
chus.

Et in Metamorph:

—— *Tibi enim inconsumpta iuuenta,*

Tu puer æternus, tu formosissimus.

Iuuenis ideò effingitur, quòd ad iuueniles annos molliter traigendos maximè conferat, si parcius, & vt decet, sumatur: vel quòd hilares & lætos faciat. Gyrald. Syntag. 7.

Lanugine.] Barba molli, à lanæ similitudine, vt est in cotoneis Lanugo-
nalis.

Queas Pylum cum superare senem.] Allusio est ad Prouerb. proximè citatum, Senem vel nolentem vinum saltare compellit: cui conuenit illud ex Athenæo:

Vinum in-
sanire fa-
cit.

Οἶνον & ηγεῖ φρονέοντας ἐς ἀφροσύνην ἀναβάλλει: hoc est,

Insanire facit sanos quoque copia vini.

Huc spectat quod Plato De legib. 1. ait: non solum senem fieri is puerum, verum etiam temulentum. Per senem Pylum σωδοχικὸς, senem quemuis sapientem hominem intelligit, quam Nestorem Homerus celebrat in Iliade. Quem tamè locum de Bacchi iuuenta, non de vi, sed de ætate & tempore intelligendum esse mihi facile persuadeo cum Ioan. Fratre viro sanè octo; mirari enim possit aliquis Bacchum iuuenem semper veri, cum sit ille Nestore annosior. Nam & apud Lucianum Iuiter ridet Cupidinem, qui se puerum esse iactet, cum si ἀρχαίστε-
& πάλυ τὸ ἰαπέρον. Quam amici hominis explicationem luens admitto, vt eruditam dignamque quæ probetur omnium alculis.

Tympana non manibus, &c.] Tympanum luxuriæ instrumentum icitur à Iustino. lib. 30. Suspicio Baccho tribui tympanum, tantam hilaritatis signum notissimum, vel propter strepitum in-
conditum, quem edere interdum solent qui vino sunt onusti.

Tympanum
cur adiun-
ctum Bac-
cho.

Plutarchus de Ptolemæo Iuniore, qui temulentus in palatio, tympano comploso obambulabat. Graue, inquit, & calamito-

sum si Cleomenes opperiretur otium dissolutum Regis Cybeleij præstigiatoris, vbi primùm ille tympanum posuerit, & tripudiantium cætus dimiserit. Græcè ita: *δενδὸν γὰρ εἰ κλειομένης καὶ θυγατρὸς βασιλέως σχολῶν ἀναμύλων, ἔταν πρώτου ἀπὸ δὲ τὰ τὸ τύμπανον, καὶ ματεπαύσει τὴν διάσπον.*

Cornutus
Bacchus.

Capiti non cornua desunt.] Ouid. in Epist. Sapphus:
Accedant capiti cornua, Bacchus eris.

Nam priùs ab Orpheo in Hymnis *βραχίως, καὶ δινίως* est appellatus. Diodorus in 5. rationem reddit, quòd priùs boues iugo iūxerit, vel quòd Ammonis filius fuerit, qui capite arietino pingebatur. Cornua pro audacia Phornutius accipit, quòd audace vinum reddat. Veteres cornibus pro poculis vsos, & eam ocausam Bacchum dici cornutum & temulentū scholiastæ quidam tradunt.

Vini vsus.

Hoc doceo, nostro, &c.] Sic Plin. c. 1. lib. 23. Vino modico neruiuantur, copiosiore læduntur, sic & oculi. Stomachus recreatur, appetentia ciborum inuitatur, tristitiæ cura hebetatur, vna & algor expellitur, somnus conciliatur: Cōtrà, si nimius adhibeatur vini vsus, belluina cornua capeflimus, & in furorem intolerabilem nonnunquam ruimus.

οἶνον
vnde dicatur.

Hoc doceo, nostro quòd abusus, &c.] Non me fugiebat, vnde vini, τῶ οἶνος, appellationem Plato in Cratylo deduceret, nempe *παρὰ τὸ οἴσιως τὸ νοῦν ἐμπιπλάω*, quòd opinione mētē oplea vel, vt etymolog. ἀπὸ τῆ οὐσίως, eo quòd iuuet & recreet. Sed a hūc locum mihi satis fecerit Plutarchi monitum ex 7. Symposi. Probl. 10. cuius hæc est sententia: Quod verò summum est, in consultatione de rebus arduis imprudens atque imperitorum sequatur prudentiores, hoc vinum ebriis adimit. Ide enim Plato vino nomen ait impositum esse οἶνον, quòd efficia vt qui biberint, sapere se putent, οἶεσθαι νοῦν ἔχειν.

Quòd abusus munere sumit cornua.] Athenæus lib. 13. οἶνος κατὰ τὸ εἶς τὸ σῶμα, ἐπαναπλήσκει καὶ ἐπεα καὶ τὰ μαινόμενα: Vino corpus descendente, ascendunt verba improba & furiosa.

Sumit cornua.] In effusam prolabitur audaciam. Ouid. 1. Art. & 4. Trist.

Cornua
quid.

— *Tunc pauper cornua sumit.*
Iam ferro in pugnas, & nondum cornua sumpsi;
Nec mihi sumendi causa sit vlla velim.

Idem 3. Amor. eleg. 10. quo loco significat se resipuisse, & amoris laqueis extricasse se, ait,

Venerunt capiti cornua fera meo.

Plato Dialogo De impositione nominū, οἶνον dictum vult, quia

οἶνον nempè, διὰ τὸ οἴσους ἡμᾶς ἐμπιμπλᾶν. quod Horatius L. Carm. videtur circumlocutione expressisse:

— *ſena tene cum Berecynthio*

Cornu tympana, quæ ſubſequitur cæcus amor ſui,

Attollens vacuum plus nimio gloria verticem,

Addis cornua pauperi.

Quid. 4. Faſtorum.

Mitte pater caput huc, placatæque cornua veritæ.

Quo loco admonendi mihi ſunt Philologi, Bacchum veteri- Bacchum
us *κράσφορον* depictum, id eſt cornutum, aut cornigerum: cornutum
el quòd primus rationem boum copulandorum ad agricultu- quid fin-
am inueniſſe credatur: vel quòd eius pater Ammon cornutus xerint.
olebatur. Plato aliam cauſam historicam retulit 2. Legum, &
oſt eum Athenæus Dipnoſoph. 2. Olim ſoliti erant in capien-
o potu cornibus vti pro poculis: hinc verbum *κράσαι*, pro,
inum fundere: & *κράτης*, quaſi *κράτης*, quod à nomine *κράς*
eſſe flexum eſt. Pompeius Feſtus ad moralem ſententiam acce-
it, quòd qui temulenti ſunt, adeò interdum truces apparent,
t cornua habere videantur. & Scholiaſtes Horatij ad Odam
9. ſecundi Carm. ibi,

Te vidit inſons Cerberus aureo cornu decorum—

it cornua Baccho tribui ſolita, quia ebrietas arrogantiam &
udaciam gignit.

Mollia ſiſtra.] Ebrius ad muſicam, vt aſinus ad Lyram. Siſtro *Siſtrum*
ulci & ſonoro inſtrumento in ſacris Iſiris vtebantur veteres.
Martial.

Hæc quatiæ tenera garrula ſiſtra manu.

Quid. de morte Tibulli,

*Quid nos ſacra iuuant, quid nunc Ægyptia profunt
ſiſtra?—*

De ſiſtro, Pierium Hieroglyph. 48. diligenter euolue. Inſtrumẽ-
um hoc æneum fuit, curuum ad lebetis formam, vt Plutarch.
ommentario de Iſide retulit: circum erant parua quædam
ymbala ſeu tintinnabula, & in eius parte ſuperiore ſculpta erat
elis humana facie: in ima verò, figura Iſidis & Nephthys.

Quid vult ille color membræ, &c.] Nuda fiebant Bacchi ſimu- *Nudus
Bacchus.*
lra, inquit Phornutus, vt naturam vini oſtenderent, quòd ar-
ana detegat. Horat. i. epiſt.

Quid non ebrietas deſignat? operta recludit.

Rubedo autem colorem ſatis indicat, hincque cognomẽ Igni- *Ignæus.
Bacchus.*
genæ habuit. Strabo lib. 13.

Fabula de-
ortu Bac-
chi ad
quid.

Cum Semeles de ventre parens, &c.] Notissima est fabula, quam
fusè tractat Ouid. 3. Metamorph. dicitur opera matris Bacchus
vtero prodiisse, fabula nimirum calorem eius & feruorem in-
ueniente, ait Phornutus: tali enim natura est vinum, vim obti-
nens igni parem. Sed apud Poetas est: Femori Iouis infutum ad
perfectionem venisse, quod secundò femoribus vinum matu-
rescat ac perficiatur. cum primùm enim maturum est, vsui
prorsus est imperfectum: sed pedibus calcatum, sit perfectius.
Nam prima illa generatio fit in autumnii maturitate, quæ est
etiam tum æstu vigente. At cum calcatur, & pedibus exteritur,
id femoribus confici videtur. Et hæc quidem φυσικὸς. Alij mo-
do alio enarrant. Prouerb. Perdidisti vinum infusa aqua, fabula
huius origo afferitur. Veteres enim merum bibebant, non sine
noxa, donec Staphilius Sirrheni filius docuisset vini diluendi
rationem. Plato etiam admonebat, Bacchum temulentum Deum
sobriis Nymphis temperandum esse, id est, vinum aqua mi-
scentum. quod hoc Epigrammate Meleagri compertius est:

Αἰνύμεται τὸν Βάκχον ὅτ' ἐν πυρὸς ἡλὰδ' ὁ νόυς
Νύμφαι, πρὸς τέφρης ἀπτινυλιόμενον.
Τούνηα σὺν νύμφαις βρόμι' φιλῶ. ἢν δὲ νιν ἐργῆς
Μίσγεται, δεξὴ πῦρ ἐτι καίμενον.

Bacchus
Nymphis
temperan-
dus.

Id ego ita olim conabar reddere:

Profiliit rapido cum Bacchus ab igne puellus,
Est Nymphis lotus puluerulentus adhuc.
Cum Nymphis idèò gratus fit Bacchus: at illum
Ni miscere sinas, igneus ardor erit.

Ponticus Heraclides lib. De allegoriis Homericis, id perspicue
docuit, citans illud ex Illiad. §.

Ὡς ποτὲ μαινόμενοι Διονύσοιο τιθῆνας, &c.

Ait enim Bacchum seu Dionysium μαινόμενον appellatum à
Poëta, id est, insanum, & furem, quod nimio vino insani ho-
mines fiant. Bacchi nutricibus, vites intelliguntur, quas Lycur-
gus pepulit per montem Nyseron: quia consuetudo fuit asser-
uandi vini causa admiscere marinam aquam. Idem videtur
sentire Athenæus Dipnosophist. i. i. cap. 3. quo loco rationem

Nymphæ
Bacchi nu-
trices.

reddit, cur Nymphæ dicantur Bacchi nutricæ, nempe quod
aqua immista vinum augeat, & temperet. Prisci autem illi Io-
ui duas nutricæ, Iunoni vnam, Apollini duas, Baccho plures
attribuerunt, quod oporteat hunc Deum pluribus nutricum
Nympharum mensuris mansuetum esse ac domitum. Huc
adscribere non piget lepidum Cælij Rhodigini Epigramma,
quod,

quod, ni fallor, è Græco confinxit:

*Ardentis Semeles audens puer excidit aluo,
Ardebátque vno mater & ille rogo.*

*Et spes nulla super misera succurrere matri,
At puer in flammis non tamen vsus erat.*

*Ogygis occurrit, sed non prius attigit illum,
Succubuit multæ quàm Iouis ignis aquæ.*

*Ignis abit, sed non abiit vis ignea prorsus,
Quisque cuti summa parcit, in ima furit.*

*Nymphâ agitur procul: O puerum ne tangito, clamat,
Quisquis es, ignis enim est, ni prius imbre laues.*

Huc facit illud Plutarch. disputatione, An seni regenda Resp.

Aquam mero miscemus, quo Deum furentem (vt cum Platone

istuc) sobrio altero castigatum temperemus. ὡς φησὶν Πλάτων

ἐπὶ τῷ μιγνυμένῳ πρὸς ὕδωρ ἀκράτῃ, μαινόμενου Θεοῦ ἐτέρῳ Θεῷ

ὑπάρῃσι σωφρονίσει δὲ αὐτὸν κλιθεῖσθαι. Idem de philosophis, qui non

minus literatis sermonibus condiunt apparatus conuiuij,

quàm vinum aqua diffusa diluit, οὐχ ἧττοῦ τὰς Μοῦσαις τὸν Διόν-

υσσον ἢ τὰς Νύμφαις ὑπάρῃσιντες: non minus Bacchum Musis,

quàm Nymphis permiscentes. Huc pertinent Gnemonis verba

ad Nauficlem, lib. 5. Æthiop. hist. Apud Heliodor. καὶ μοι δυνεῖς

καὶ τῷ δαίμονίῳ μάλιττα σωῖέναι, τὸν ἑρμῆν τῷ Διόνυσῳ συγκατι-

δρόων, καὶ λόγων ἡδυσμα τῷ πότῳ συνασχεῖν. Videris mihi sacræ

rei tenere optimè rationem, qui coniungis Baccho Mercuriū,

& orationis condimentum poculis admisces. Eiusdem lege

quæstionem primam Sympos.

Hinc sapit hic, liquidis, &c.] Idem est illud Antinoi, ni fallor,

apud Homerum Odyss. φ.

οἶνον δὲ τρώῃ μελιθεῖς, ὅς τε καὶ ἄλλους

βλάπτει, ὅς αὖ μιν χερσὶν ἔλθῃ, μὴ δ' αἰσιμα πίνῃ.

Vinum ledit dulce quod & alios

Ledit, quicumque ipsum abundanter capit, neque decenter bibit.

At quæ causa incusandi vini, si quis damnum inde cōsequatur?

ὅς καὶ οἶνον τὰ πάντα οὐδὲ ὁ Διόνυσος πεισῇ. τὸ δ' ἀμετρον τῆς πόσεως

καὶ τὸ πέρα τῷ καλῶς ἔχοντι ἐμφορεῖσθαι τῷ ἀκράτῃ. ὅς δ' ἐμμε-

τρα πίνῃ, ἰλαρότερον μὲν, καὶ ἰδίῳ γέννηται αὐτῷ. Theocritus Ei-

dyllio 13. à Baccho dari hominibus lætitiā & dolorem ait:

οἶα Διόνυσος δῶν' ἀνθρώποι χάσμα καὶ ἄχθον.

Fabulam hanc scio à variis accommodari variè. Referam, si

commodè possim, quæ Philo Iudæus habet lib. Quod omnis

probus, liber, de Theodoro & Lysimacho loquens: Cùm, ait,

Lyfimachus præterea rogasset, nū & è patria fugatus esset propter suorum inuidiam ciuium : respondisse. Nequaquam, sed propter excellentiam ingenij, quod patria minimè capiebat. Sicut enim Semele Baccho grauida cum nō potuisset perferre vterū, Iupiter eam miseratus, abōrtiuū ambussit & inter Deos retulit : sic cum patria mea minor esset, quàm vt caperet Philosophum, bonus quispiam, siue Deus, siue Genius, Athenas, in locum fortunatiorem commodiorémque me transtulit, &c.

Torret ab igne iecur.] Horat. 4. Carmin.

Comessabere maximi,

Si torreri iecur queris idoneum.

Idémque:

— meum —

Feruens difficili bile tumet iecur.

Vide Athenæum 10. Dipnosoph. cap. 9. Plin. lib. 14. cap. 15. De Alexandri vinolentia.

Vino quo modo viédum.

Sed nunc me doceas, &c.] Non fat fuit ostendisse incōmoda, & ægritudines, nisi remedia quædam adhibeantur. Præceptum itaque est de vino temperatè sumendo, nimirum vt quarta pars aquæ semper immisceatur. quod tamen præceptum pro ratione locorum, temporum & personarum ad ἐπιένειαν reuocandum est. Prouerb. Episcythifare. Athenæum 10. cap. 8. & lib. 15. ca. 15.

Quò etiam pertinet illud ex Græcis epigrammatis:

Βάκχης μέτρον ἀρίστον, ὃ μὴ πολὺ μὴδ' ἐλάχιστον,

Ἔστι ἢ ἢ λύπης ἀτίθῃ, ἢ μακίνας.

Χαίρει λευγάμην & τρισὶ Νύμφαις τέτρατῃ αὐτὸς,

Τῆμῃ & ἡγεὶ θαλαμῶϊς ἔστιν ἐτοιμότερατῃ.

Εἶδ' ὃ πολὺς πνεύσει, ἀπ' ἐτραπταὶ μὲν ἔρωτας,

Βαπλίσσεται δ' ὑπὸ γείτονι τῷ θανάτῳ.

id est.

Nec minor esto modus Bacchi, nec largior æquo,

Hinc meror mentes occupat, inde furor.

Quartus tres secum Nymphas admittere gaudet:

Sic thalamis aptus, coniugioque venit.

Namque solet teneros contemnere inuitus amores,

Et somnum morti conciliare parem.

Intra heminas.] Significat vltra mediocres mensuras nihil adiiiciendum, vel sobrius mensuris vtendum. Neque enim Græcorum veterum, bibacitate insignium, aut Germanorum nostri huius temporis consuetudo probanda, qui inter conuiuandum potando certent.

Mox ebrius, inde furit.] Gallis veteribus non ebrietas modò, sed ebrietatis comes rixa & concertatio à Platone, aliisq; quibusdam

busdã notatur. In cuius culpæ societatem Germani à Cornelio Tacito vocantur, parique & vinolentiæ & contentionis appellantur nomine: sic enim ille: Aduersus fitina non eadem temperantia, diem noctemque continuare potando nulli probrum. si indulseris ebrietati suggerendo quantum concupiscunt, haud minùs facilè vitiis, quàm armis vincuntur. Crebræ, vt inter vinolentos rixæ, rarò conuiciis, sæpius cæde & vulneribus transiguntur. Hæc Tacit. Obiter adiiciam quod meminì legere me apud Firmicum Maternum, auctorem non postremi nominis, libello quo Paganorum errores cõuellit: Lycurgum Thracium ideò vites excidi iussisse, quia vinum in Thracia insaniam furoremque pareret: quò pertinere putò initium Odes lib. 1. Carm. Horat.

Natis in vsu letitiæ scyphis

Pugnare, Thracum est. tollite barbarum

Morem, verecundumque Bacchum.

Sanguineis prohibete rixis.

Qua ratione etiam Astyages apud Xenophontem, cùm Cyrum rogasset, quam ob causam à vino abstinuisset inter conuiuandum: quia metuerem, inquit, ne in cratere mixta venena essent: cùm enim tu ad natalitia amicos adsciuisisti, facilè obseruauit venena mero mixta. Sed quo tandem modo, inquit ille? Videbam enim vos, ait, neque mentis neque corporis esse compotes.

Res dura hæc nimium, &c.] Dura quidem, iis potissimùm, qui sibi omnia effusè licere volunt.

Gramen.

Gramen.

EMBLÉMA XXVI.

GRAMINEAM Fabio patres tribuere corollam;
 Fregerat ut Pœnos, Hannibalémque mora:
 Occulit inflexo mduim sibi gramine alauda,
 Vulgò aiunt, pullos sic fouet illa suos.
 Saturno Martiq³ sacrum, quo Glaucus adeso
 Polybides, factus creditur esse Deus.
 His meritiò arguitur nòis in tela salusq³:
 Herbaq³ tot vires hæc digitalis habet.

Grameni
quid si-
gnificet.

Gramen herbã, quæ aliis est sanguinaria, celebrat, vt tutè-
 læ præsidij salutisq^{ue} symbolum. Ex ea enim corona gra-
 minea fiebat apud Romanos maximo in pretio habita. Sed &
 pro

proprias quasdam in ea vires esse exemplo est alauda, Martis avis, quæ nidum gramineis ramulis vallare soleat. Adhæc Saturno & Marti gramen est consecratum, ne quis eam in minis habendam putet. Postremò comeso gramine Glaucus, Deus marinus est habitus. His omnibus tanquam notis arcanis defensionem, salutemque intelligimus: quibus uti licebit, quoties effugij, aut præsidij spem voluerimus ostendere: ut si potentior aliquis nos opprimere conetur, aut quispiam in nos malè affectus noxam inferre, nos in legum tutela, & iuris nostri innocentia fiduciam collocâdo, prouerbiali hoc schemate vtemur, dicemusque nos gramineas habere frôdes. Ut autem varij sese casus offerunt; ita diuersis modis istuc vsurpari potest. Graminis symbolum significare mihi videtur certissimum ærumnarum omnium, & infortuniorum quasi præsens alexipharmacum: quod & de disciplinis, humanioribus, integritate animi, aliisque generis eiusdem, quorum portus tutissimus est, intelligi facile potest. De gramine Plin. cap. vlt. 24. lib. Athenæus 7. Et hæc, prima mea coniectura fuit, inops quidem consilij, quod verum fateri cogor, ut ætas in qua minutias hæc commentabar, nunc verò Emblematis huius veram sententiam repeto ex Festo Pompeio, cuius hæc verba: Herbam do, cum ait Plautus, victum me fateor significat: quod est antiquæ & pastoralis vitæ indicium: nam qui in prato cursu aut viribus contendebant; cum superati erant, ex eo solo in quo certamen erat, decerptâ herbam aduersario tradebant. Citatur ex Attio.

Gaudent, currunt, celebrant, herbam conferunt.

Plinius de obsidionali corona, dari solitam è gramine testatur, quod gramen decerptum erat quo loco obsessos seruasset aliquis. Summum enim apud veteres victoriæ signum fuit, herbam porrigere victos, hoc est terra & altrice humo & humatione etiam cedere. Idem Plin. de elephante lib. 8. Mirus pudor est, victusque vocem fugit victoris, terram ac verbenas porrigit. Itaque herbam dare siue porrigere gramen, est sese fateri victum, agnoscere victorem, præsidij & salutis auctorem reuereri.

Gramineam Fabio, &c.] Corona graminea (quæ & obsidionalis) duci dabatur ab iis quos obsidione liberarat, ait Gellius: Corona
graminea. eaque fiebat è gramine quod eo loco natum esset, intra quam clausi erant qui obsidebantur. Hæc coronâ s. p. q. r. Fabio Maximo dedit bello Pœnorum secundo, quòd urbem Romam obsidione hostium liberasset. Hac nullam aliam fuisse nobiliore, quæ

quæ nunquam nisi summa desperatione daretur, Plinius 22. lib. cap. 3. 4. 5. memorat.

Patres,
Senatores.

Patres.] Romani Senatores, quòd erga Rempubl. paterno esse animo deberent, sic nominati, Sallust. in Catil. hi vel ætate, vel curæ similitudine, patres appellabantur.

Pœni.

Pœnos Hannibalemque.] Id est, Hânibalem Carthaginensium Ducem. Pœni, quasi Phœni, quia duxerunt originem à Phœnicibus. quam tamen derivationem ab aliis vsurpatam refellit Pompon. Sabinus ad principium Æneid. .

Fab. Maximus.

Mora.] Cunctatione. Hinc Fabius cunctator appellatus, de quo Poëta 6. Æneid. Ennium imitatus, sic:

Vnus qui nobis cunctando restituit rem.

Animaliũ
quorundã
solertia.
Alauda in
gramine ni
dificat.

Occulit inflexo nidum, &c.] Quibusdam auibus & belluis herbarum quarũdam cognitio est à natura insita, vt quod arte maxima & diligenti obseruatione homines ipsi sciunt, hæ naturæ beneficio sentiãt. Quòd autem alauda siue galerita nidum sibi ex gramine conficiat, ex veteri Prouerbio sic expressum est à Cassiano Basso scholastico, lib. De agricultura: Galeritæ, inquit, in gramine nidificant, vnde etiam Prouerbium,

Εν νογδὲ νοίτῃ σολιὴν νίγουπται ἀγρωσι:

Ramosum gramen nido occultatur alaudæ.

Solet enim alauda peculiari quodam amuletò suum lustrare nidum, impositis quibusdã ramulis graminis, sicuti aquila callitricho, cornix verbenaca supina, turdus myrto, palubes lauro, vt ex Zoroastræ magi 15. γεωπονικῶν retulit literatissimus vir Belgij decus Iunius, adagio,

Alaudæ in nido latet gramen.

Glaucus.

Quo Glaucus adeso, &c.] Id variis modis ab Athenæo libro 7. cap. 16. & aliis narratur. Hic piscator fuit Anthenodius, natan- di peritissimus, qui vel cunctos sui temporis natatores in vndis exuperabat, ait Palaphatus: nam solebat è portu spectantibus, donec iam extra eorum esset prospectum, enatare. Cùm autem rediret, persuadebat sese in marinis fluctibus vixisse, hincque marinus Deus primùm est nominatus. Tradunt alij eum ali- quando ob nimiam piscium, quos ceperat, multitudinem fuisse defessum, onusque in media via abiecisse: vnũ ex piscibus moribũdum herba gustata reuixisse, & in fluuium profluisse. quod cùm Glaucus obseruasset, eadem herba comesa, immortalitæ adeptus putatur. Prouerb. Glaucus comesa herba habitat in mari. Plinius lib. 9. cap. 16. & lib. 32. cap. 11. Ausonius:

Sic

*Sic Anthenodius Bœotia per freta Glaucus,
 Grantina gustatu postquam exitialia Circes
 Expertus carptas moribundis piscibus herbas
 Sumpsit, Carpathium subiit nouus accola pontum.
 Ille hamis & rete potens scrutator operti
 Nereos, equoream solitus conuertere Tethym
 Inter captiuas fluitauit prædo cateruas.*

Ad id respexit Franc. Picus Mirandulan. in Voto pro salute cō-
 iugis (mihi enim aliud agenti pridem locus ille occurrit.)

*Num mihi firmari possent mea vota, maligno
 Impete depulso morbi? num pallida tabes?
 Num tetrus belli poterit mors improba succis?
 Gramine vel Glauci vel prisca Pœonis arte?*

Quòd dixit gramen Saturno & Marti sacrum, Aischyrion Sa-
 mius in quodam Iambo ait, Saturnum feminasse gramen, quod
 vocat gramen Deorum: Marti autem, quòd in campo Martio
 Romæ cresceret, & Martiali donaretur præmio. Horat. princi-
 pio 4. Carminum:

*Te per gramina Martij
 Campi, te per equas, dure, volubiles.*

Horatius 3. Carm. Od. 7.

*Quamuis non alius flectere equum sciens
 Aequè conspicitur gramine Martio.*

Seruius nititur causam reddere, cur gramen Marti sacrum sit: &
 Ouid. etiam in Fastis. Reuera gramen & in nominis ratione, &
 re ipsa, cum Marte aliquam habere similitudinem videtur: nam
 Gramen & Graduius (quod Martis cognomen) à gradiendo &
 serpendo duci videntur: & cum fit castrametatio, locus com-
 modus, id est planities campi deligitur ab Imperatorum mini-
 stris, quo loci solet esse gramen, cuius omninò tollendi vel a-
 uellendi nulla ratio esse potest; ideoque putò ab Ouidio, epi-
 cheto ad rem accommodato, inexpugnabile gramen appella-
 tum esse, 5. Transformat.

Polybides.] Polybi filius. In eo patronymico fateor me hæsisse:
 sed hunc, quanquam leuem, scrupulum exemerunt prosopo-
 graphi ex Argonautis, Apollonij scholiaste. Plerique nostræ A-
 cademiæ Parisiensis viri eruditi mihi pridem significarant, Po-
 ybidem Glaucum, διὰ τὸν πολὺν βίον ἠγείδεν, esse fortè deno-
 minatum, quòd ipsum non videretur abhorreere à Glauci viua-
 cis fabula: Sed huic tamen coniectaneo vt nō planè sum assen-
 sus, sic neque omninò repugnaui.

Polybides.

Notis.] Notis, symbolis.

Digitalis.] δακτύλιος, vt Aristolochia μάραξον ἢ δακτυλίτις dicta: à digitorum forma, qui intersecti sunt, q.d. herba hæc vires tantas habet, etsi digitorum non excedat. Plin. 24. cap. 19. Sunt & qui acculeatum gramen vocant trium generum, cum in cacumine aculei sint, plurimum quini, δακτύλον vocant, &c.

Nec verbo, nec facto quenquam lædendum.

EMBLEMA XXVII

ASSEQUITUR, Nemesisq; virum vestigia serua
 Continet & cubitum, duraque frena manu.
 Ne malè quid facias, nève improba verba loquaris:
 Et iubet in cunctis rebus adesse modum.

Idem

Nemeseos nomen, vt hinc ducam initium, ἀπὸ τῆς νεμεσῆος, indignari, succensere, iuste accusare, νεμεσις verò apud Latinos nomen non habet, Plinius testatur lib. 28. c. 2. & Aufonius eidyllio de Mosella.

— *Latia Nemesis non cognita lingua.*

Adrastia etiam dicta vitrix superbiorum & arrogantium verborum, τιμωρὸς ὑπερῶν ἢ ἀχαλίων λόγων : ait Suidas. Pausanias Adriastiam ἀπὸ τῆς μηδὲν αὐτῷ ἀποδιδράσκειν : ὅτι γὰρ ἢ παρὰ τῆς θεῶν δίκη ἀνεκφυκτὸν τι ἢ ἀναπόδραστον : quòd nimirum ipsam nihil effugiat: nam diuina ultio est ineuitabilis, quæque nō potest effugi. Quo sensu puto dictum à Catullo.

— *Precesque nostras*

*Oramus caue despuas ocello,
Ne poenas Nemesis reposcat à te,
Est vehemens dea, ledere hanc caueto.*

Idè Pausanias in Atticis, auctor est, Nemesis, siue Rhamnusia scelerum vindicem habitam, potissimumque contumeliosis & elatae mentis hominibus succedere, illòsque iuste persequi & punire. Macrobius 1. Saturn. 17. eam contra superbiam coli fuisse solitam scribit : nec defuere qui apud Hesiodum Nemesis Iustitiam interpretentur, cum cecinit, αἰδώς ἢ νεμεσις, Pudor & Nemesis homines reliquere, & ad immortalium cœtus euoluerunt. Sæpenuerò pingebatur cubitum sistens, & frenum manu tenens. De qua illud est in Græcorum collectaneis lib. 4.

Nemesis
vindex.

Ἡ νεμεσις προλέγει τῷ πῆχει τῷ τε χαλίῳ,
Μὴτ' ἀμετροῦ τι ποιεῖν, μὴτ' ἀχάλινα λέγειν.

Vna manus cubitum ostentat, gerit altera frenum:

Illam modum serua: hæc admonet os cohibe.

Et aliud eiusdem fermè argumenti:

Ἡ νεμεσις πῆχω κατενω, τινὲς ἔννεμα, λέξῃς,
Πᾶσιν ἀπαγγελλῶν μηδὲν ὑπερ τὸ μέτρον.

Contineo Nemesis cubitum, quæ causa, requiris?

Præcipio cunctis rebus adesse modum.

Plato Dialogo 4. De legibus Nemesis iudicij angelum appellat; cuius sententia proxime accedit ad nostram religionem. Nobis enim ex diuinis oraculis verè persuademus supremum rerum omnium opificem nihil latere, nihilque omnino impunè relinquere: quippe qui, vt cecinit Orpheus,

Deus omnia videt.

πάντ' ἑφορᾷ, ἢ πάντ' ἀνδρῶν, ἢ πάντα αβραβύει.

Idem Tragic. Seneca:

Dominare tumidus, spiritus altos gere;

Sequitur superbos vltor à tergo Deus.

In mente
lex.

In ratione
iudicium.

In voluntate
iustitia.

In imaginatione
Nemesis.

Prouida itaque fuit admodum veterum in moribus componēdis cura, diligentiaque, qui vt ostenderent superbiā Deo præ aliis vitiis inuisam esse, dixerunt eos qui hac correpti essent, nō modo censura diuina, sed etiā indignatione puniri: ideoque proprium ad hanc vltionem numē adhibuere, Nemeseos nomine nuncupatum. Colligere est enim è multis, quatuor potissimum (ait Ficinus) nempe legem, iudicium, iustitiam, Nemeseim. Horum exemplum quisque nostrum in se habet, in mente legem quid agendum sit, quid non, communi norma dicitantem, & honestum quidem sequēdum: eius verò contrarium fugiēdum. Habet in ratione iudicium distinctiori quadam argumentationū discursione discernens, quod in hac vel illa actione positum est honestum esse vel turpe. In voluntate est iustitia, quæ eligat aut prosequatur, quod ratio per mētis leges sequendum vel fugiendum dictauerit. Est & in imaginatione Nemesis, quæ turpibus actionibus verbisque succenseat, ac legitimè indignetur. Arist. 2. de arte dicendi, *νεμεσις* pro animi commotione accipit, & pro virtute, 2. Moralium ad Nicomach. mediam illā quidem inter *φθόνον* *ἢ* *ἐπιχθονισμὸν*, id est, inuidiā & peruersam lætitiā; definitur itaque in Rhetoricis, *λύπη ἐπι τῷ ἀνθρώπῳ ἀναξίως δειπράει*, dolor ob eius felicitatem qui ea sit indignus, quod ita velim apertius explicari. Opponitur misericordiæ Nemesis, id est indignatio: sunt itaque quodammodo inter se cōtrariæ: sed non tamen propter se, at propter res subiectas: bonū enim bono nunquam contrarium est. Misericordia, est agritudo ex alterius miseria, iniuria laborantis, & is quidem affectus nascitur ex opinione mali, non cuiusuis, sed eius tantum quod vel dolorem, vel interitum afferat, dolorē quidem, vt si quis vir minimè malus pellatur in exilium, & ab amicis destituatur, aut aduersæ fortunæ casu aliquo concutiatur: interitum, vt si quem innocētē torqueri, vexariue videamus. At Nemesis prospera fortuna improborum excitatur. In vtraque dolor quidā est: nam misericordia dolemus innocētis afflicti infortunio: Nemesei dolemus felicitate hominis improbi. Qua in re plerique falluntur qui eandem esse Nemeseim atque inuidiam putant, propter aliquam notuum similitudinem. Nam inuidia nullum inter bonos & malos discrimen ponit, sed bonis alienis cruciatur, seu illa dignè, seu indignè accidunt: & inter æquales ac similes præcipue regnat. At Nemesis agrè fert tātum indignos & improbos opibus & honoribus florere: qua ratione laudabilis animi cōmotio est,

est, vt virtus existimetur, & in probis tantum viris est. Cum enim æquitas postulet, vt malis male, bonis eueniat bene, certè vir probus & iustus maximè gaudet, cum iustitia seruatur: vt cum sceleratos homines, sicarios, grassatores, prædatores aliosque id genus de medio tolli videt: sic neque minùs gaudet quãdo viris bene meritis aliquid optimè succedit. Quæ omnia paulò post exemplis illustrabimus. De Nemese sic Ammia. Marcel. lib. 14. ad finem: Hæc & huiusmodi innumerabilia vltix facinorũ impiorũ honorũmq; præmiatrix aliquoties operatur Adraestia, atque vtinam semper, quam vocabulo duplici etiam Nemese appellamus. Ius quoddã sublimè numinis efficacis, humanarum mentiũ opinione lunari circulo superpositum, vel (vt definiunt alij) substantialis tutela generali potentia partilibus præsidens fati: quã Theologi veteres fingentes Iustitiæ filiam, ex abdita quadam æternitate tradunt omnia despectare terrena. Hæc vt regina causarum, & arbitra rerum, hæc disceptatrix, vnam sortium temperat, accidentium vices alternans, voluntatũmq; nostrarum exorsa interdum aliò quàm quò contendebant exitu terminans, multiplices actus permutando conuoluit. Eadẽmq; necessitatis insolubili retinaculo mortalitatis vinciens, fastus tumentes incassum, & incrementorum detrimetorumque momenta versans, vt nouit, nunc erectas mentium ceruices opprimat & eneruat, nunc bonos ab imo suscitans ad bene viuendũ extollit. Pennas autem idè illi fabulosas aptauit, vt adesse velocitate volucris cunctis existimetur: & prætere gubernaculum dedit eique subdidit rotam, vt vniuersitatem regere per elementa discurrens omnia non ignoretur. Sic ille: qui etiam lib. 22. Quem ab ima sorte adũsq; iubendum Imperatori penè elatũ, idèoque intollerabilem, humanorum spectatrix Adraestia, aurẽ (quod dicitur) vellens, monensque vt castigantiũs viueret, reluctantem præcipitem tanquam è rupe quadam egit excelsa. Audiamus etiam Artemidorum, qui lib. 2. Nemesis, ait, semper bona est viuentibus secũdum legem, & moderatis hominibus, & philologis: at verò contra leges delinquentibus, & his qui ali-

Locus ex
Ammia-
no.

Artemido-
ri locus.

Vestigia seruat.] Epigramma Græcorū i. *ixvαin* eam ob rē dicta, id est, vestigiaria, quæ vestigia hominū insequatur; est & quædam ad prouerbiū allusio, *ixvθ μετ' εδαν*, & *ixvη δ' ὄνειρ*. i. vestigiis insilire, & vestigia persequi: quod Platoni familiare est.

Continet & cubitum durāq; frena.] Hæc temperantiæ symbola diligenter annotat Pierius Hieroglyphicōn 36. & 48.

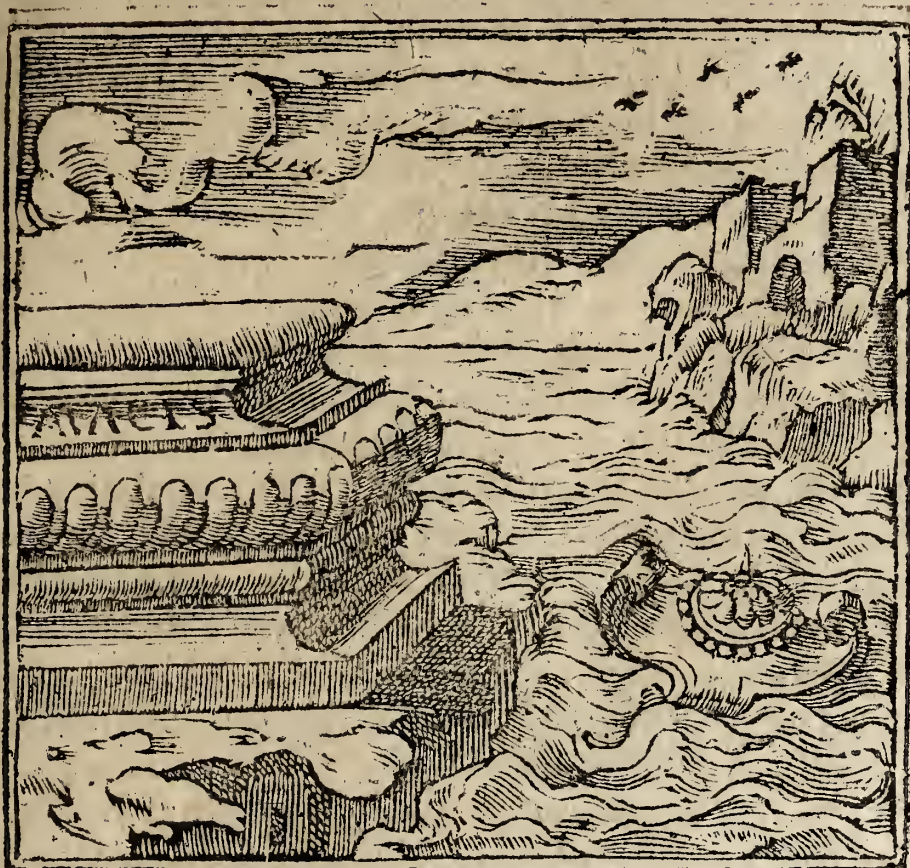
Ne malè quid facias.] Sic tādē Nero post multa impia & scelerata facinorosa perpeſsus est suam Nemesim. Is enim matre interfecta, iudicium non effugit eorum qui prehendi non potuerunt, cui enim senatus coactus fuerat assentiri, huius statuæ populus noctu culeum suspendit; palam etiam voces audiebatur, his conceptæ verbis: Nero matrem interfecit: quas multi ad Neronem deferebant, non tam ut afferrent interitum delatis, quàm ut Neronē apud Neronem accusarent. Tandem post miseram, impiam, & indignam omninò vitam, à senatu iudicatus est, ut nudus per publicum duceretur, furca eius inserta capiti, virgis ad mortem vsque cæsus, atque ita præceps de saxo daretur, ut retulit Xiphilinus, & Eutropius. Passus est etiā suam, certè ut atrocissimam, sic iustissimā Nemesim Seianus, magno quidem sed fallaci honore sub Tiberio lactatus, adeò ut imperatori pro collega haberetur, sed & Liuia Drusi, filij Tiberij ab eodem stuprata, & Druso veneni portione per Eudemum medicum extincto, quòd denique Prætorianos militesq; alios multis ac magnis largitionibus sibi deuinxisse, eoque in principē coniuurasset, Tiberius hominem nō aperta vi, sed paulatim depressum irretiuit, eumq; in senatu accusauit. Crimine patefacto Patres ita censuerunt; ut Seianus capite multaretur, eius corpus in Gemonias proiiceretur, in liberos etiam animaduertetur: qua de re multa Dio. lib. 58. Corn. Tacit. in 5. Val. Max. 9. cap. De improbè dictis & sceleratè factis, alique multi.

Nève improba verba loquaris.] Demadi pessimè cessit, qui dum funeribus necessaria venderet, optasse dicebatur ut in hac arte sua grande maiusque solito lucrum obueneret, itaque damnatus est, quia id votum nisi ex mala mente, pessimoq; in Rēpub. animo proficisci iudicatum est: adeò id lucrum non posse sine multorum morte contingere. Retulit Seneca de benefic. 6. Sic Thodoro præceptori Ptolomæi Ægyptiorum regis sua lingua fuit exitio: nā cum Pompeium interfici persuasisset, quia mortuos non mordere dixisset, imò verò sese iactasset Cæsare Iulio fortiorem: in Asia tandem à M. Bruto deprehensus, meritas pœnas luit, ut est apud Plutarch.

Tandem

Tandem; iustitia obtinet:

EMBLEMA XXVIII.

ÆACIDÆ Hectoreo perfusum sanguine scutum;
 Quod Græcorum Ithaco concio iniqua dedit:
 Iustior arripuit Neptunius in æquora iactum
 Naufragio, ut dominum posset adire suum:
 Littoreo Aiakis tumulto namque intulit unda;
 Quæ boât, & tali voce sepulchra ferit:
 Vicisti Telamoniade tu dignior armis.
 Affectus fas est cedere iustitiæ.

Apparet id sumptum esse ex duobus Epigrammatib. Græcis
 lib. i. titulo *sis d'inhw*: primûmque sic habet:

Ἀσπίδ' ἀχιλλῆος πλὴν ἔκτορος ἄιμα πιθεῖσαν,
 Λαρτιάδης δαναῶν ἔλεε ναυποροσίην.
 Ναυηγῶ δὲ δάλασσα κατίσπασε ἡγεὶ παρὰ τύμβου
 Αἰκστὸς υμητῶν ὄρμισεν, οὐν ἰθάκη.
 Pelide clypeum non equo cecidit Vlysses
 Iudicio, plenum sanguinis Hectori.
 Sed mare naufragio detraxit, namque natando
 Is tumulum Aiadis, non Itacham petiit.

Quod autem sequitur, Alciatus ipse expressit, sed Musa paulum fuliorem, addiditque postremo ἐπιμύδιον:

Καλὰ ποσειδάων δίκασεν πολὺ μάλλον ἀδίνης,
 Καὶ κρείων, λίνωρ συγερὸν ἀπέδραξε δάλασσα.
 Ἀσπίς ἐν αἰγιαλοῖσι βοᾷ, ἡγεὶ σῆμα τινάσει,
 Αὐτὸν σ' ἐκκαλεσσα τὸν ἄξιον ἀσπιδιότῳ,
 Ἐγρε παῖ τελαμῶν, ἔχρησάντ' αἰανίδαο.

De armis Achillis cōtentio. Ceterum de Achillis armis inter Aiacem & Vlysses coorta est nobilis illa, Poetisq̄ue decantata cōtrouersia, quæ sanè Aiaci cedere coactus esset astutus & vafer Vlyses, nisi sua eloquentia tanquam fascino aliquo iudices Græcos in suam sententiam pertraxisset. His tamen armis iniuria & dolo partis, non diu potitus est malæ fidei possessor. Retulit enim Pausanias non potitremi nominis scriptor, se audisse ab Æolensibus, qui Ilium post eius euerfionem tenuerunt, de armorum eiusmodi prodidisse iudicio, illudque in primis: Post Vlyssis naufragia, arma de quibus certamen fuerat, ad Aiadis tumulum tempestate delata. Id Deo volente factum colligit hîc Emblematographus, vt alludat ad vulgatum miserorum & afflictorum conquestum,

Pausaniæ locus præclarus.

Veritas, & ius, premittitur, non opprimittur.

Iustitia verumque laborat, sed tandem eluctatur: & quanquam prematur, non opprimittur tamen. Cicero pro Cluentio: Multorum improbitate depressa veritas emergit, & innocentia defensio interclusa respirat. Et pro Cœlio, exclamat magnam esse vim veritatis, quæ contra hominum ingenia, calliditatem, solertiamque, contraque fictas omnium insidias facilè se per seipsam defendat. Idem in Sextiana defensione: Alia quædam ciuem egregium iniqui iudicij procella peruertit, ceteri aut repentina vi perculsi, ac tempestate populari, per populum tamen ipsum recreati sunt atque reuocati, aut omninò inuulnerati, inuiolatiq̄ue vixerunt. At verò qui senatus consilium, qui auctoritatem bonorum, qui instituta maiorum neglexerunt, & imperitæ aut concitatæ multitudini iucundi esse voluerunt, omnes ferè Reipublicæ pœnas aut præsentis

fenti morte, aut turpi exilio pependerit. Per multis sanè exemplis confirmari potest, plerisque iudicum iniquitate, aut etiam populari rumore, vel alio modo damnatos, deque honoris gradu decessisse, qui tandem vita functi, certissimis coniecturis infantes, & ab omni obiecto crimine immunes deprehensi, concitatam de se opinionem non modò absterferunt, sed immortalis gloria tandem donati sunt. Opportunè ergo dictum est à Liuiò: Veritatè laborare sæpè, extinguì nunquam. Vt enim quæ falsa sunt, vel nullo certè laborante delentur temporis aliquo tractu: vera autem & iusta violentis hominum iniuriis interdum cedunt, sed tandem emergunt. Rectè Menander:

Εἰς πάντι δὲ καὶ τὸ δίκαιον ἐπικρατῆν;

Eis tui δίκαιου μὲν οὐχ ἐνδίκων

κράτῃ, τὸ δὲ ἴον πλὴν δίκης τὴν συλλαβῶν.

Tempore omni quod iustum est vincere par est:

Vnus vir iustus infinitis non iustis

Præstat, Deo & iustitia adiuantibus.

Quamuis monumenta præclarorum hominum situ squalleant, eorum tamen virtus nullis vnquam seculis obscurari omninò potest. Huc fortè non incommodè illud Pindari ex Od. 8. Olymp.

καταργεῖται δ' ἐκείνῃς συγγένων κεινῶν χάρις;

Id est, Nec pulueris situm occulit congenitorum inclytam gratiam.

Acacida.] Achillis: ab Æaco Telamonis & Pelei patre.

Perfusum sanguine Hæctoreo scutum.] Id dicit, propterea quòd Achilles Hæctorem interfecit.

Concio iniqua.] Iniustum iudicium Græcorum procerum: vel iniqua concio Vlyssis: quam repete ex Ouidij Metamorphos. 13. Concio, tria significare Gellius lib. 18. cap. 7. notat ex Verrio Flacco: locum, suggestumque vnde verba fierent: iam cœtum populi: & orationem ipsam quæ diceretur ad populum.

Itacho.] Vlyssi, ab Itaca patria.

Iustior arripuit Neptunus.] Aqua marina fuit æquior Aiaci, quæ scutum & arma illi arrepta reddiderit. Tacitè videtur alludere ad id quòd postea dicit, plus inesse piscibus marinis humanitatis & fidei, quàm hominibus. Seneca Declamat. 1. Controuersiarum 7. O maria iustiora iudiciis, ô mitiores procellæ patre! Sic Ouid. 1. Tristium eleg. 4. vbi poëta suos labores cum Vlyssis laboribus comparat:

Cumque minor loue sit tumidis qui regnat in vndis:

Illum Neptuni, me Iouis ira premit.

Idem 3. eiusdem operis elegia vndecima:

Neptunique minor quam Iouis ira fuit.

Apud eundem, Dido Ænæ:

Iustior est animo venius, & vnda tuo.

In quibus ego comparationibus video Hyperbolen: & quidem mari nihil est implacabilius.

Dominum suum.] Aiacem, qui dominium quidem iure, post Achillem mortuum; animo retinuerat: possessionem vero minimè, quam Ulysses eloquentiæ viribus obtinuerat:

Boat.] Clamat, translata à bobus.

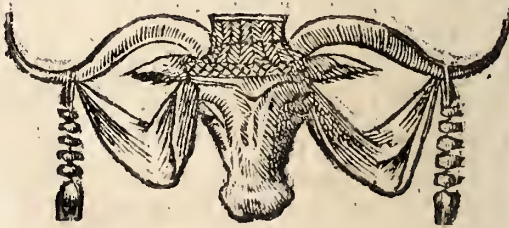
Voce.] Catachresis, pro sono;

Vicisti, &c.] προσωποποιία.

Telamonade.] Aiâx Telamonis fili.

Affectus fas est, &c.] ἐξήνοσις & ἐπιμόδιον, ad quod illustrandum succurrit Æliani exemplum nobile ex lib. 13. var. hist. de Macareo quodam sacerdote Mitylenensi; sed quia liber est in omnium manibus, non adscribam:

Etiam

Etiam ferocissimos domari.

EMBLEMA XXIX.

ROMANVM postquam eloquium, Cicerone perempto;
 Perdiderat patriæ pestis acerba sua;
 Inscendit currus victor, iunxitque leones,
 Compulit & durum collâ subire iugum:
 Magnanimos cessisse suis Antonius armis;
 Ambage hac cupiens significare duces.

Testis huius historiæ potest videri Plinius, qui sic libr. 8. cap. 16. Præius Romæ leones ad currum iunxit M. Antonius, & quidem ciuili bello, cum dimicatum esset in Pharsalensis campis, non sine quodam ostento temporum, generosos spiritus iugum subire illo prodigio significante. Plutarchus au-

Emblemata
 traçum
 ex Plinio
 & Cicero-
 ne 2. An-
 toniana.

tem in Ciceronis vita copiosa oratione recenset interitus eiusdem causas, quibus M. Antonius eum ad necem postulauit. Nulla tamen potior fuit, quam quod Cicero, cum sibi (è re sua) maximè esset opus, seruire tempori non potuerit. Actionibus enim Philippicis in Senatu habitis sic excauduit Antonius, vt inde omnè, quod aiunt, apudè mouerit, quò Cicero de medio tolleretur. Cum itaque ex vrbe discedens primò in Tuscanum venisset, indeque transuersis itineribus in Formianum, vt nauim conscenderet, in altum prouectus esset; ventisque aduersis agitato, & vitæ & fugæ eum cepit tædium. Itaque reuersus in Formianum ab Antonij militibus petitus est, & Popilius Lænas (quem aliquando Cicero in Senatu defenderat patronus) prominenti ex lectica, præbentique immotam ceruicem caput amputauit, & ab Antonio inter duas manus in rostris positum fuit, quo loco orationes in Antonium Cicero habuerat. Val. Maxim. 5. cap. 3. multa Seneca 7. Controuers. 1. & suasoriatum 6. cap. Seuerus Cornelius fatum hoc planè funestum ira deflet.

*Abstulit vna dies aui decus istaque luctus
Continent Latia tristis facundia lingua;
Vnica sollicitis quondam tutela salisque
Egregium semper patriæ caput: ille Senatus
Vindex, ille fori, legum, rit. sique togæque:
Publica vox seuus æterni in obmutuit armis:
Informis vultus, sparsamque cruore nefando
Canitiem, sacrasque manus, operumque ministras
Tantum, pedibus cuius proiecta superbis
Proculcavit onans: lubrica fata, deisque
Respexit, nullo luct hæc Antonius auro, &c.*

Nihil tam
durum
quod frã
gi non pos
sit.

Memnere alij quidem facinoris huiusce Antoniani, vel potius insolentiæ plusquam nefariæ infani huius hominis iugatos leones ad currum iungentis. Et hoc quidem certè sat nobis intelligi datur, nullam esse tantum vim, aut firmum animi propositum, nullius tam præfractam vocem & sententiam, quæ non coërcerit aut edomari queat. Quoties enim vel libertas vel virtus oppressa, & quasi sopita est tyrannorum violentia? Vtrò sese mihi offerunt exempla longè multa de iis qui indigna & immerita extincti nece à multis iam antea actis annis, desiderium sui nobis reliquerunt, vt eorum non possimus vel sine lacrymis, vel iusto dolore meminisse.

Sed vt ad Ciceronem reuertamur: *Cæsarem in senatu confossum*

solum accipimus à ciuitatis Romanæ principibus ; qui tyrannidem perferre non poterant ; qui tamen cum aleam periculossissimi & funestissimi consilij subiissent ; longè aliud cecidit quàm putassent ; tyrannum enim de medio sustulerunt , at ipsam tyrannidem tollere non potuerunt. Statim enim perturbatis rebus , & omnium consternatis animis eandem potentiam nescio quo fato M. Antonius occupauit , quanquam moribus & vitæ instituto dissimilis aliisque partibus Cæsare inferior : cui apertè omni contentione animi restitit M. Tullius , & plerique alij nobiles Romani : quos (inito fœdere cruentissimo Triumviratus) proscripsit Antonius , ex iisque multos interfecit. Eam quidem quam non modò antè præsentiebat , sed planè experiebatur insanam M. Antonij rabiem , non dissimulat ipse Cicero 2. Philipp. cum ait : Doleris tres exercitus populi Romani interfectos ? interfecit Antonius : auctoritas huius ordinis afflicta est ? afflixit Antonius : desideratis clarissimos ciues ? eos quoque eripuit vobis Antonius : omnia denique quæ postea vidimus (quid autem mali non vidimus ?) si rectè ratiocinabimur , vni accepta referemus Antonio. Et deinde subiecit : Versatus in bello est , saturauit , se sanguine dissimilimorū sui ciuium. Itémque 3. Philip. ait , eum in hospitis tectis Brundusij fortissimos viros , ciues optimos , iugulari iussisse , quorum ante pedes eius morientium sanguine os vxoris respersum fuisse constabat. Certè Plinius lib. 14. cap. 22. Antonium sanguine ciuium ebrium , & eum sitientem nominauit. Et hæc quidem fortè factis. Quanquam enim ad Emblematis explanationem videamur adduxisse quæ studioso cuique satisfaciant : tamen adiicemus , quod non parùm fortasse conducat ad materiam seu fontem carminis huius explanandum. Si enim locus est coniecturæ nostræ dandus (in quo tamen nihil cuiquam velim præiudicatum) videtur id Alciatus duxisse potius ex Antonianæ 2. M. Tullij loco , sed (vt plerisque doctis videtur) corrupto , qui sic habet : Vehabatur in effedo Tribunus , &c. sequebatur eum cheda cum lenonibus , comites nequissimi. Nonnulli hîc legunt , leonibus , quod non probatur criticis , & iis qui maiorem probabilitatem sectantur , qui que censoriam virgulam in scriptis auctorum meliorum subinde adferunt. Quo ex loco suum videtur Emblemata confinxisse Alciat. & , leonibus , legisse prononibus : adhæc non rectè temporum rationem habuisse. Si quos moueat Plinianus locus quem attuli , nihil certè moror , cum nihil præfractè hac in parte ausum affirmare.

M. Antonius tyrannus.

Fons Emblematis.

M. Tullij
laus.

Romanum eloquium.] κατὰ τὴν ἑξοχὴν. Romanæ princeps eloquentiæ vocatur Cicero, vt etiam disertus artifex Reipubl. ad ministrandæ à D. Augustini. Plinius senior eum sic lib. 7. c. 30 salutatur: Salue, inquit; primus in toga triumphum, linguæque lauream merite; &c.

Pestis
patriæ.

Patriæ pestis acerba sua.] Allegorica nefarij hominis, Reipubl. perniciosi hostis, descriptio, quam sæpè orationibus vsurpat: vt Catillinariis, Post reditum, pro Sextio idē orator: vt cūr Clodium aliquādo tetram & immanem belluam, sæpè furiam sæpius pestem appellat. Sed & Gabinium atque Pisonem; dua imperij Romani pestes memini nominatos eadē oratione Sextiana. Sic in Politic: Plutarcus Reipubl. Hostes Aristiona, Nabim; Catilinam; pestes; morbum & vomitam patriæ appellat id est; νόσος καὶ ἀποφύγιον πόλεως: sic Virgil: Aen. 3. Harpyia pestem & iram Deorum: & 12.

— Turni se pestis ad ora

Fertque, refertque sonans:

Non mihi tempero, quin & hæc adiciam, in eorum maxima gratiâ, quos in politionibus literis instituimus: quicquid lethale, noxium & damnosum est, id pestis nomine solere appellari verbum enim, pestis, παρὰ τὸ πῆσον: vnde ducta vox antiqua, pestum; perniciēs etiam à pernicando dicta. Sallustius: Et si certis pestis adesset, mansurum potius, &c. Catullus seipsum alloquitur ita de amore suo;

Me miserum aspiciate: & si vitam puriter egi,

Eripite hanc pestem, perniciemque mihi.

Idem ad Rufum:

Eripuisti heu heu nostræ crudele venenum

Vitæ, heu heu nostræ pestis amicitia.

M. Tullius 1. in Catilin. Hoc autem vno interfecto, intellige hanc Reip. pestem paulisper reprimi. & ibidem: Atque delebitur non modò hæc tam adulta Reipubl. pestis, verum etiâ stirps ac semen malorum. Idem 2. in Anton. vt Helena Troianis, sic iste Reipubl. causâ belli, causâ pestis atque exitij fuit. & Philip. 7. Tetram & pestiferam belluam ne inclusam & constrictam dimittatis, caute. Apuleius 5. Asini aurei; De sororibus Psychæ: Sed iam, ait, pestes illæ, terribilissimæq; furie anhelantes viperæ virus nauigabant. Idem lib. 7. Verum fortuna meis cruciatibus insatiabilis aliam denuò mihi pestem instruxit. Eodem scilicet mate dixit idem Apuleius 9. Asini. De muliere quadam: Sed omnia prorsus vt in quadam cœnosam latrinam in eius animu

confluxerant flagitia. Et Arnobius lib. 5. contra gentes, de Ioue loquens: Vt esset, ait, criminum sedes, maledictorum materia, locus quidam expositus, in quem spurcitia se omnes scenarum colluionibus deriuarent, &c.

Iugum.] Nolim prætermissum quod notat Pierius 48. Hieroglyph. iugo seruitutem significari, & fatigationem. vnde vulgatum illud. Subdere colla iugo, pro eo quod dicimus, in seruitutem trahere, à bobus sumpta metaphora.

Ambage hac.] Signis & mutis demōstrationibus eiusmodi, Leones enim iunxit, vt significaret se fortissimos quosque sub iugum misisse. Leo in Hieroglyph. fortitudinem, robur, & alia multa signat: qua de re Pier. Valerianus lib. 1. Ambages autem primaria significatione pro verborum circuitu, & sententiarum aliorum ductu accipi solet: at hic, quantum conicio, schema vel pompam, aut factum insolentem arguit, quo tacite quid sibi vellet, innueret Antonius. Scio quidem apud auctores frequenter sumi *μεταφορικῶς* pro verborum circuitu, qualis in criminibus excusandis aut velandis adhiberi nonnunquam solet. Cuius 2. Per ambages tegens ingenij sui effigiem. & 9. Vix pueris dignas ambages, senes & consulares fallendæ fidei exquirete, & id quidem translaticie, proprie verò ambages sunt flexus & mæandri fluminum. Claudianus itaque Æquoris ambages dixit, sic sæpe apud Cornel. Tacitum Annalib.

Iugū quid.

Leo quid.

Ambages.

Gratiam

Gratiam referendam.

EMBLEMA XXX.

*AERIO insignis pietate Ciconia nido,
 Inuestes pullos pignora grata fouet.
 Taliæque expectat sibi munera mutua reddi,
 Auxilio hoc quoties mater egebit anus.
 Nec pia spem soboles fallit, sed fessa parentum
 Corpora fert humeris, præstat & ore cibos.*

Parentibus
 quantum
 debeamus.

Omnibus iis qui humanitatis iura colunt, ab ipsa omnium
 magistra natura persuasum debet esse quantum parenti-
 bus debeant, nisi tamen omnem humanitatem sibi detrahi pa-
 tiantur. Siquidem nõ homines modò arcano aliquo sensu pie-
 tatis in parentes, sed & animantium quædam, à quibus abe-
 ratio admonentur. Ciconiæ enim, vt est apud Solin. cap. 43. Po-

lyhif

Ciconia
pietas.

Iyhist. quantum temporis impenderint foetibus educandis, tantum & ipsae à pulis suis inuicem auuntur. Quamobrem Aegyptij cum significarent hominem, qui patris curam gereret, Ciconiam & Cucupham depingebant, quòd hae soleant genitoribus senio confectis eodem modo gratiam rependere, quo ipsae fuerint educatae. Is enim nidum parant, pennas vellicant inuiles, & pabulum suppeditant: idque quoad resumptis pennis sibi ipsis queant sufficere. Itaque hae & pietatis, & grati animi symbola gerunt, ut videre est apud Pierium lib. 17. Hieroglyph. Pudeat nos hac in re inferiores, aut etia deteriores auibus esse. Atqui par est eo lubentius & alacrius naturae nos reddere quod accepimus, nimirum vitam eorum conseruare tutarique, qui nobis auctores vitae fuerunt: & quo nobilior est nostra conditio, eò affectus debet esse paratior ad humanae vitae officia obeunda, & pietatem omnem exercendam. Nobis enim ætate iam affectis, & imbecillioribus factis, itidem liberi restituent. Nec verò est quòd pluribus has naturae leges commonstremus, quandoquidem omnes norint post tria illa, quae ad diuinum cultum spectant praecepta, primum rerum humanarum decretum esse, ut parentes ipsos in honore habeamus: cui & spem certumque praeium vitae longioris adiecit supremus ille legis auctor Deus, ad excitandam hominum tarditatem. Hesiodus huc alludens, *ἰ. ἐργων*, seculum impium describit ab effectis hominum sceleratorum, qui probro contumeliaque afficient, eosque senio affectos non sustentabunt. Iupiter, inquit, perdet hoc genus hominum, *Ζεὺς ὀλέσθῃ καὶ τὰτο*

*γενῶ ἀνδράπων εἰ γηράσονται ἀτιμήσουσι τοὺς πατέρας,
Μεμψονται δ' ἄρα τοῖς χαλεποῖς βάζουσι ἐπὶ εὐσεβείᾳ
Σχετλιοὶ, οὐδέ τι θεῶν ἔπι εὐδοκίαις, οὐδέ τι μὲν οἴουσι
Γηράσονται τοὺς πατέρας ἀπὸ δουρατῆρια δοῖον
Χερδῖναι.*

Sed ubi est illa naturae vis (ait Cassiodor. variar. epist. 14. lib. 2. quae amplexu copulae destinatur ad posterorū ferarum catuli sequuntur parentes: à cespite suo virgulta non discrepant: propago vitis propriae seruit origini, & discrepat homo à suo fulgore initio! Quid dicamus illa beneficia, quae vel extraneam personam possunt obligare? Nutriuntur à parvulis: ipsis laboratur: ipsis diuitiae conquiruntur: & cum sibi vnusquisque credat abundare quod possidet cum à patribus adhuc quaeritur, pro altera potius ætate peccatur. Proh dolor! non mœrebimus eorum affectum, pro quibus subire non recusamus exitium? Maria ipsa sauis tempestatibus excitata genitoris cura nõ refugit, ut peregrinis

reginis mercibus acquirat quod proprię soboli relinquat. Aues
 ipsę, quarum vita semper in escis est, naturam suam extranea
 sorde non maculant. Ciconia, redeuntis anni iugiter nunciatrix,
 euiciens tristitiam hyemis, lætitiã verni temporis introducēs,
 magnum tradit exemplum pietatis. Nam cum parentes eorum
 pennas senio coquente laxauerint, nec ad proprios cibos quæ-
 rendos idonei potuerint inueniri, plumis suis genitorum mē-
 bra frigida refouentes, escis corpora lassã reficiunt: & donec in
 pristinum vigorem alis grandæua redierit, pia vicissitudine iu-
 uenes reddunt quod à parentibus paruuli acceperunt. Ideoq;
 non immeritò vita longa seruantur, qui pietatis officia non re-
 linquunt. Hacten. Cassiod. Et hanc quidem naturę legum, quòd
 plerumque à sceleratis quibusdam naturę monstris violaretur,
 iura ciuilia confirmarunt, vt l. 5. Si quis à liberis, D. de liberis
 agnoscēdis: & de alendis liberis ac parentib. Cod. vbi respõsum
 hoc legitur Antonini Pij: PARENTVM NECESSITA-
 TIBVS LIBEROS SVCCVRRERE IVSTVM EST.
 ea tamen alimenta præstari debent pro modo facultatum: & si
 non præstentur, captis pignorib⁹ & distractis cogetur quis satisf-
 dare sententię. Tractauit hoc argumentũ Basilius Magnus ora-
 tionibus *eis ἐξ ἀνημερον*. Nonnulla ex Platone i. Alcibiad, petas
 licet, Aristotel. i. De animal. historia, Plin. 10. cap. 23, & Val. Max.
 lib. 5. cap. 4. Prouer. *ἀντιπελαργῶν*.

Aerio mdo.] Alto, ex subiecto, adiunctum *μετ' οὐνοῦ*. vt apud
 Virg. i. ecloga:

Nec gemere aëria cessabit turtur ab vltimo.

& 3. Palumbes eadem ratione dicuntur aëriã.

Effigies Ci-
 conia, in-
 sceptris.

Insignis pietate.] Petronius Arbiter Ciconiam pietatis cultri-
 cem appellauit, hinc in numis Adriani sculpta est, cum inscri-
 ptione, PIETAS AVGVSTA. Reges enim antiquitus sum-
 mo in sceptro Ciconia gestabant effigiẽ, in imo Hippopotami,
 ait Suidas: vt admonerentur, pietatẽ plurimi esse faciendam:
 sæuitiam & crudelitatem cohibendam atque comprimendam.

Inuestis.

Inuestes.] Impuberes, & quibus propter teneram ætatem nul-
 la pars corporis pilat, ait Nonius. de hoc verbo multa doctẽ
 Fornerius noster Selectio. i. cap. 29.

Pullos pignora.] Appositio. Liberi inter virum & vxorem tan-
 quam vinculi & charitatis mutua habentur pignora. Ouid. 3.
 Fastorum:

Liberi pi-
 gnora.

Inque sinu natos pignora chara tenent.

Sic Nouella Valentiniani de liberris: Itaque libertus, qui ci-
 uis

uis Romani priuilegium fuerit consequutus, siue vnicum pignus, siue plures cuiuslibet sexus habeat filios, cum mori coeperit, soboli suæ omnes proprias si maluerit facultates supremo securus dimittat arbitrio. Claudia. I. De raptu Proserpinæ, vbi Pluto quæritur se priuari spe sobolis:

*Ast ego deserta mœrens inglorius aula
Implacidas nullo solabor pignore curas?*

Et paulo post de Cerere:

Commendat Siculis furtim sua pignora terris.

Idem 3. eiusd. operis,

— *Reuocat tandem custodia chari Pignoris.* —

Abstinentia.

EMBLEMA XXXI.

*Marmorea in tumulis una stat parte columna
Vrcus, ex alia cernere malluuium est.*

*Ius hac forma monet dictum sine sordibus esse,
Defunctum puras atque habuisse manus.*

HÆc Epigraphe non plena satis esse, & argumento carminis accommodata mihi videtur. Velim itaque reponi sic.

Abstinentia à muneribus capiundis. Ceterum cum nuper fortè fortuna incidissem in Aristæ Græci scriptoris librum, qui est De lege diuina, commodè sese locus obtulit huic Emblemati non parum accommodus. Ille sic; ἐπιπρώτησων δὲ καὶ τὸτο τίνος χάρις ἀποσιβέσθω τὰς χεῖρας, τὸ πλωιχότα δὴχονταί διασάφους δὲ, ἐπιμαρτύριον ἐστὶ τὸ μὴδὲν ἀργάσαι κἀνὲν, πᾶσα γὰρ ἐνεργεία διὰ τῶν χειρῶν γίνεταί, καλῶς καὶ σίως μεταφέροντες ἐπὶ τῶν δικαιοδωλῶν καὶ τῶν ἀλίθεων πρώτα, id est, Interrogarunt (Iudæos intelligit) cuius rei causa manus abluerent vota facturi, significarunt illi id, fieri in testimonium & argumentum nullius sceleris perpetrari. Nam quòd per manus omnes conatus soleant expediri, ita pulchrè & sanctè ad iustitiam omnia referebant. Nonnulla sunt apud Cassiodorum præclara monita, quæ ad id maximè faciant, ex eo petat qui volet lib. 9. epist. 19. & lib. 11. epist. 8.

Aqualis & malluuiū.

Virtutes iudicis.

Manus abluere quid olim.

Marmorea in tumulis. Hæc sunt iudicis æquissimi notæ, quibus post mortem vel maximè celebretur. Siquidem vrceolus vel aqualis vna tumuli parte; malluuium cum mantili in altera depictum, arguit sepulti hominis in administranda iustitia æquitatem & innocentiam. Quæ virtutes vt iudicem quemque maximè commendant; sic ab eo si abscedant, non iudex, sed impius & inhumanus carnifex habendus est. Reclamant enim aduersus iniquos iudices, & diuinæ & humanæ constitutiones, quòd in Republ. bene liberalitèrque instituta nihil debeat in corruptiùs obseruari, quàm iudiciū, quòd lingua sæpiùs quàm nummis peruerti solet. Quamobrem non iniuria Cicero dicebat se non intelligere, cur qui sententiam pecunia corrumpit, pœna dignus sit: qui autem oratione, laudem ferat. At præcipuè iudicis est nec muneribus, nec affectibus priuatis ab æquitate dimoueri: debet enim ipse perpetuò meminisse Deum habere se iudicem, cuius oculum nihil effugere aut præterire possit. Adhæc, quantum ad symbola propolita spectat, malluuium & vrceus integritatem iudicis, & à muneribus capiundis abstinentiam representant. Manuum siquidem abluendarum gestus olim fuit innocentiae quædam aperta demonstratio. Cum enim quis se infontem & immunem à crimine aliquo

quo vellet indicare, sed nec vllum in eo admittendo assensum præbuisse, præsentibus quibusdam manus abluebat, vt ex ea manuum munditie puritatem animi declararet. Huc quidem spectat illud regij Psaltis, Lauabo inter innocētes manus meas: idēque est intellectum à peruerso nostri Redemptoris iudice Pilato, cum accepta aqua manus abluit, innocentiam professus, criminēque in Iudæos reiiciens. Quod annotauit Pierius Hieroglyph. 35.

Vrceus.] Vas terreum aut æneum ad aquam excipiendam aut hauriendam. Malluuium, siue pollubrum, vas est siue lebes ad manus abluendas, quasi manulauium. *Vrceus.*

Ius dictum.] Iudex, vt vult Varro, iuncto verbo dicitur, qui ius dicit. Ius dicere ipsorum est magistratum. Cicero pro Flacco: Qui anno antè ius dixerat. Idem ad Atticum: Quippè ius Laodiceæ me dicere cum Romæ Plotius dicat. & 10. Antoniana: Qui cum Prætor vrbanus esset, vrbe caruit, ius non dixit. *Ius dicere.*

Sed id paulò distinctius est explicandum, ne mihi diem dicant iuris studiosi. Didicimus itaque ex Vlpiano, I. Ius dicentis, D. de iurisdic. omn. iudic. Ius dicentis, hoc est Prætoris, officium esse latissimum. At non modò prætorem intelligimus iuris dicentis nomine, sed & præfectum vrbi, vt D. de off. præf. urb. l. 1. & De in ius voc. l. 2. præsidem prouinciæ, l. cum hi. §. sed nec mandare, D. de transact. & ædilem curulem, qui certis de causis ius dicebat, l. 1. de ædilit. edict. fuit tamen magis vsitatum, vt ius dicentis verbo, Prætor appellaretur, velut iuri dicundo præ aliis constitutus, l. 2. §. populo, D. de orig. iur. At de vrbis prætore id modò intelligimus: alij enim qui creati sunt Repub. augeſcente, ius non dicebant, sed tantùm de capitalibus quaestionibus cognoscebant, quæ ipsis obuenerāt sorte, vnde Quaestores appellati. Ne longior sim, ita statuo, alium fuisse à Prætore iudicem, & à ius dicente: quod planum est ex M. Tullio, 2. in Verr. & pro Rabir. Post. Itaque distinguimus officium Prætoris, & ius dicentis: vt stipulationem etiam prætoriam à iudiciali: tametsi aliquando iudicis & prætoris nomina confundantur. Etenim temporib. Imperatorum (quo antiqua penè omnia obsoleuerunt vnà cum linguæ Romanæ puritate) iudicum nomine quicumque magistratus etiam maiores appellari cœperunt.

Puras habuisse manus.] Hi puris manibus viuere dicuntur, qui purè atque integrè vitam transigunt: qui neque dolo neque *Puræ manus.*

astu aliis negotium faciunt: qui denique sunt (vt hic Alciatus intelligit) ἀδελφοὶ κτηνοῦ, i. à muneribus accipiendis alieni. Horatius paulò deflexit:

— Bene si quis, inquit,
Et uiuat puris manibus.] Sic dicuntur in Nouell. 8. ναδά-
ραὶ χεῖρες.

Bonis à diuitibus nihil timendum.

EMBLEMA XXXII.

Iunctus contiguo Marius mihi pariete, nec non
Subbardus, nostri nomina nota fori,
Aedificanti bene nummati, sataguntq; vel ultro
Obstruere heu nostris undique luminibus.
Me miserum! gemine quem tanquam Phineæ raptant
Harpyia, ut proprijs scæbis eiciant.

Integritas

*Integritas nostra, atque animus quaesitor honesti,
His nisi sint Zetes, his nisi sint Calais.*

Quærela est de duobus suis vicinis, qui aedificando luminibus suis officerēt, sicque ab eis importunè fatigaretur, ut olim Phineus ab Harpyiis, ut parum abesset quin propriis aedibus expelleretur, nisi succurrisset animi probitas & integritas. Sic enim viri boni saepenumero ab importunis dominis deturbantur sine vlla legum & honesti ratione, nisi æquanimitate, vel potius numinis aliquo præsidio, & quasi ariete vindicentur. Demosthenes in Calliclem: τὸ χαλεπότερον ὄδον, ἢ γείτονος πονηρῆς καὶ πλεονεκτητὸς τυχερῆς: id est, Nihil molestius esse potest, quàm in vicinum malum & avarum incidere. Quò etiam illud Pindari non malè quadrabit ex Nemeor. 10. Χαλεπὰ δ' ἐπίσ' ἀνδρῶν πικρὸν ὀμιλεῖν κρεσσόνων: Periculosum est contendere cum potentioribus.

Pariete.] Proceleusmaticus, dactyli vice.

Sataguntque vel ultro, &c.] Arguitur iniustus & violentus ditum animus, à quibus in primis est timendum, quippe qui neque ius neque bonum, sed nec æquum colunt. Qua ratione puto dictum à Platone ἢ legum: valdè diuites homines non esse bonos. Refert Plutarch. ita quendam dixisse Syllæ gloriati: Quomodo vir bonus esse potes qui tā magnas opes possideas, cum nihil à patre acceperis?

Obstruere nostris luminibus.] Obstruere luminibus vicini ἐμποδίσαι τῆ ἀπέψαι. est structuram aliquam iuxta eius ædificium facere, quæ lumen eidem eripiat. Obstruere enim luminibus, verbum antiquum iuris, vnde Cicero pro domo sua: Cum ille negaret, inquit, primò se luminibus eius obstructurum minabatur: Idem in Bruto: Ut horum concisis sententiis (de Philisto & Thucidide loquitur) interdum etiam non satis apertis cum breuitate, tum nimio acumine officit Theopompus elatione atque altitudine orationis suæ, quod idem Lysia Demosthenes: sic Catonis luminibus obstruxit hæc posteriorum quasi exaggerata altiùs oratio. Quod dictum à Cicerone per metaphoram nemo non videt, pro eo quod dixisset sine tropo; impedimento fuit ne orationis Catonianæ lumina viderentur. Rectè Thucydides: πρὸς τῆς ἀσυγγείτονας πασι τὸ αὐτίπαλον κηλεύδεραι καθίσταται. Ex vicinis malum bonumve proficiscitur. Harpyiarū verò fabulam Plutarch. lib. De usura vitanda, torquet in debitores, qui grauentur ære alieno: tolerant enim ac sustinent tan-

Obstruere
luminibus
quid.

quam Phineus Harpyias illas pennatas pascentes, & *ὡς ἰφί-
νεὺς ἀρπυγίας τινὰς ἐποπλῆϊους βέσκοντες*. Referam Alciati ver-
ba ex commentario ad tit. De verb. signific. l. 139. Finge, in-
quit: Concedit lex volenti lautè ædificare, vt vicinum ad pro-
ximæ rei venditionem cogere possit, an eum quoque adiuua-
bit, qui lautum ædificium perfecit, sed addere illi aliquid desi-
derat, puta hortum ampliare, vel impluuium? qua in re cum
ego impeterer, negabam adiuuari. Cùm enim ornatus vrbs ra-
tione ita constitutum esset, & qui ciues ad expolienda ædificia
incitarentur, in eo qui iam perfecisset, hæc ratio locum non ha-
bebat. Paulopòst ita: Verùm cùm non tam iuri meo quàm iu-
dicibus diffiderem, transegi, vt verissimum sit illud Hesiodi, *μη-
δ' αὐτὸ βῆς ἀπόλοιτ' εἰ μὴ γέτων κλοῆς ἄη*. quod, vt ait Columel-
la, non solum de boue dicitur, sed etiã de omnibus partibus rei
familiaris, adeò refert non habere malum vicinum. hæc Alciat.

Harpyiæ
quot. & vn
de dictæ.

Phineus.

Zetes &
Calais.

Harpyiæ
quid.

Cur volu-
cres Har-
pyiæ.

Gemina quem tanquam Phinea raptant Harpyiæ.] Hesiodū secu-
tus, duas tantum Harpyias statuit. Virgil. trium meminit, qua-
rum nomina Aëllō, Ocypete, & Celæno. Finguntur volucres
monstruosæ, facie virginea, vnguibus vultures referentes *ἀπὸ τῶ
ἀρπάξεν*, à diripiendo dictæ. vnde Suidas ait, *ἀρπακτικὸν δαι-
μόνας ἔτε*. Sic autem habet fabula. Phineuni vxorem duxisse
Cleopatram, Boreæ & Orithiæ filiam tradunt, cùmque alte-
ram nomine Idæam Dardani filiam superinduxisset, eius ne-
fario suafu filios ex Cleopatra susceptos excæcavit: qua de cau-
sa dicitur & ipse à Diis excæcatus, in eumque missæ Harpyiæ,
quæ cibos & mensam eius diriperent, & turpissimè fœderarent.
Quòd verò Zetes & Calais cum Argonautis Colchos profici-
scentes à rege Phineo suscepti fuissent honorificè, vt eum hac
intolerabili molestia liberarent, Harpyias magna dexterita-
te pepulerunt, & in Plotas vsque insulas persecuti sunt. Cæte-
ra ex 3. Æneid. Virgilianæ, 6. & 7. Metamorph. Ouid. petes.
Vide etiam Valer. Flaccum 4. Argonautic. Sed quoniam
nobis proposuimus fabulis ipsis allegoricas enarrationes ad-
iicere, non videbitur à re alienum, si explanemus quid Har-
pyiarum nomine intelligatur. Sanè vt vis nominis indicat,
Harpyia rapacitatem notat: vnde Harpax, & harpagare ver-
bum apud Plautum, Fulgentius ait, ideò virgines fingi, quòd
rapina omnis sterilescat, nulliusque sit frugis: Volucres pro-
pter celeritatem qua foruntur, qui rapiunt: plumis opertæ,
quòd latitet quicquid ab iis eruscaturum est. Tres verò, quo-
niam primò aliena expetuntur, cui succedit inuasio, & postre-
mò

Cur plu-
mis prædi-
tæ.
Cur tres.
Aëlio O-
cypete. Ce-
læno.

mò absconduntur. Hinc enim nomina è re facta. Aello, tan-
quam ἄλλαν ἄλλο, tollens alienum : Ocypete, citius auferens:
Celænum verò nigrum. Sunt qui per tres Harpyias, auaritiam,
inuidiam & superbiam intelligi velint. Opinor autem hîc Al-
ciatum de industria duarum tantum meminisse, vt ad rem
suam, id est, duos vicinos accommo- daret. Ille quidem 2. Præ-
termissorum ait, Harpyias ira tonantis aduersus Phineum im-
pulsas à Poëta fingi, quòd quæcunque maxima oriântur mala,
iræ diuinæ soleant ascribi : & Theophrastus hæc tempestates
sterilitates, & alia generis eiusdem, quæ non vitio terræ, sed
cælitus proueniunt, ἀπὸ τῶ δαίμονος αἰτίαν appellat, id est,
causam Deorum numine vrgentem. Si plura de Harpyis re-
quiras, consule Syntagma. 6. Historiæ Deorum Gyraldi.

Integritas nostra, &c.] Accommodat fabulam. Propriis ædi-
bus cedere cogar, & his expellar, nisi mentis integritate & ho-
nestate vindicer, mèque tuter, vt olim Phineus, Zete & Calai
adolescentibus fortissimis. Vitæ innocentis conscientia (vt
hoc vel obiter adiiciam) est instar muri ahenei, qua nimirum
quis sustentatus, non eget Mauri iaculis, nec arcu ad retunden-
das insidias iniquorum & violentorum hominum. Itaque ro-
gatus Bias quæ vita metu careret? innocens, inquit, & eius qui
sit sibi bene conscius : nam omnes animum innocentem amant
& charum habent, vt est apud Pindar. adeò vt innocentem dâ-
nare pro grauiissimo crimine sit iam olim habitum : ergò malè
cessit Archiæ quòd Archilochum interfecisset: Cæcilio Metel-
lo de Dalmatis citra causam triumphanti : Attalo regi Asiæ,
quòd infantes amicos occidisset. Sed hæc satis : longius enim
oratio euagatur.

His nisi sint Zetes, &c.] Pindarus Pythior. 4.

Θυμῷ γελανῆ δάσων ἐν
Τυίῳ Βασιλεὺς ἀνέμων
Σῆταῶν ἠέλαϊν τὲ πατὴρ βορέας
Ἀΰδρας πτεροῖσι νῶτα πε-
φρίκοντας ἄμφω Πορφυροῖσι.

Id est:

Ridenti animo velociter ornabat rex vētorum Zeten Calaim-
que pater Boreas viros, qui alis in tergo mouebantur ambo
purpureis. Boream autem ventum esse Septentrionalem ne-
mo nescit, cuius filij dicuntur Zetes & Calais, fictis ingeniosè
vocalibus. Ex nominū etymo non est dubium quin longe mul-
ta peti possint, quæ quasi nos manu ducant ad cognitionem re-
rum vberiolem, & quidem magis apertam. Certè mihi placet

Zetes &
Calais, ad
quid rela-
ta nomina.

scholiastis Pindari acumen, qui eo loco $\zeta\eta\tau\omega\ \acute{\omega}\varsigma\ \zeta\eta\tau\omega$, nempe $\acute{\alpha}\gamma\chi\upsilon\ \acute{\alpha}\omega\upsilon$, quòd nimium flet, interpretatur: $\kappa\alpha\lambda\acute{\alpha}\iota\upsilon$ verò, ut qui $\kappa\alpha\lambda\acute{\omega}\varsigma\ \acute{\alpha}\omega\upsilon$, quia leniter flet. At ad rationem physicam non usurpat Alciatus, sed ad mores conuertit, quòd faciliùs ingeniofis hominibus suum id carmen ostendet.

Integritas nostra, atque animus quaesitor honesti.

Nam $\kappa\alpha\lambda\acute{\alpha}\iota\varsigma$, fortasse $\acute{\alpha}\pi\epsilon\ \tau\delta\ \kappa\alpha\lambda\acute{\omega}\varsigma$, quo animi designatur integritas: animus autem quaesitor honesti, est ille $\zeta\eta\tau\eta\varsigma$ à $\zeta\eta\tau\acute{\alpha}\nu$ nomen habens, quòd quaerere significat. Idem video posse obseruari faciliè in Homericis nominibus permultis, & iis personis quae à Platone inducuntur: quae nomina interdum totius disputationis argumentum implicant.

Signa fortium.

DIALOGISMVS XXXIII.

*QVAE te causa monet volucris Saturnia, magni
Vt tumulo infideas ardua Aristomenis?*

Hoc

*Hoc moneo, quantum inter aues ego robore præsto,
Tantum semideos inter Aristomenes.
Insideam timida timidorum busta columba:
Nos aquila intrepidis signa benigna damus.*

HOc ex Epigrammatôn Græcorum libro 3. sumptum pulchre est æmulatus: quo sub nomine Aristomenis Imperatorem Carolū V. celebrat, alluditque aperte ad aquilam, quam in scuto habuit, & imperiali stemmate, quæ fortitudinis notam præ se ferat. Ea enim ut dignitate cæteris auibus antecellit: ita ille Princeps alios & fortitudine & splendore nominis longè antecedit. Epigramma est Antipatri, quod huc adscribere non piger:

Aquila
pro stemmate
Imperatoris.

Ὅρμι δῖος κρονίδαο διάκτορι, τὸ χάριον ἔσας
Γοργὸς ὑπὲρ μελάλου τύμβου ἀριστομένους,
Ἀγγέλλω μέγροισιν, ὅδ' οὐνεκὸν ὄσον ἀριστῶ.

Οἰωνῶν γενέμεχο, τὸσον ὅδ' ἡμιθέων.
Δειλαὶ τοὶ δειλοῖσιν ἐφειδρήσουσι πέλειαι.

Ἄμμις δ', ἀτρεστοῖς ἀνδράσι τερόμεθα. Hoc est:

*Nuncia fare Iouis præpēsque volatibus ales,
Cur magni ad tumulum fidis Aristomenis?*

Hæc homines moneo, volucrum quantum optima viuo.

Tantum hic heroas optimus inter erat.

Stiparint pauide timidorum busta columba,

Ast ego delector fortibus vsque viris.

Volucris Saturnia.] Quasi dixeris Iouiana: nam & Iupiter dicitur Saturnius. Vigil. in 4.

Iupiter
Saturnius.

Nec Saturnius hæc oculis pater accipit equis.

Sic apud Homerum multis in locis κρονίδης.

Magni Aristomenis.] ἀριστομένους, optimæ mentis hominem sonat, ait Pindari Scholiastes, & Pausan. in Messenic. eum Græcorum omnium optimum Apollinis oraculo iudicatum refert: quod & alicubi confirmat D. Hieronymus. Vir fuit admirandæ planæque stupendæ dexteritatis, qui de Lacedæmoniis victorias nobiles retulerit, à quibus bis atque iterum captus, mirabiliter euaserit, sed tandem ab eisdem occisus, execto eius corpore (videndi causa) cor hirsutum est repertum. Plin. lib. 11. cap. 37. Valer. Maxim. lib. 1. cap. 8. meminit Dion Chrysostom. oratione. 35. initio ferè.

Aristo-
menes.

Quantum inter aues.] Collatio partium.

Semidei.

Semideos inter.] Semidei sunt Heroës illustres, & nobiles viri, qui quoniam ad Deorum immortalium naturam quam proximè accesserunt, ab imperita plebecula, & Poëtis ipsis (qui vulgarem opinionem velis remisque confectati sunt) in numero Deorum relati creduntur. Hesiodus:

Ζεὺς κρονίδης ποίνουσι δίκαιό τερον κγεῖ ἀρείου

Ἀνδρῶν ἠρώων δῆον γένεθ, οἱ καλεῖονται

Ἡμίθεοι.

Quid. Metam. 1.

Sunt mihi semidei syluestria numina Fauni.

Et Staius in 2. Reges semideos appellat. Lucianus in mortuorum dialogis sub Trophonij persona, *ἄρως*, inquit, *ἔτι οὐδὲν αἰδρῶσθε, ἔτι μᾶτε θεός, ἀλλὰ κείσω αὐμφοτέρων ἔστι.* Mitto quæ Plutarch. de oraculorum defectu disputat, quæque diuus Augustinus 10. de ciuit. Dei cap. 2 1. aliique certè multi retulerunt de heroibus.

Columba
pro trepi-
datione.

Insideant timida, &c.] Columbam pro trepidatione & timiditatis symbolo ponere vulgatissimum fuit antiquis, nam & nomen illi apud Græcos *τρῆμων* hoc idem significat: deducitur enim à *τρῆεν*, quod est trepidare. Homerus enim sic:

Αἰ δὲ βᾶττω τρηῶσι πηλείασι νῆμαδ' ἐμῶτας.

Hoc est,

He pauide gressu similes abiere columbis.

Quid. 1. artis.

Vt fugiunt aquilas timidissima turba columbe.

Pierius Hieroglyph. lib. 2 2. id scitè perspicuèque declarat.

Busta,] Sepulchra. Iuuenal. Satyr. 3.

—portandum ad busta cadauer.

Ouidius Factorum 5.

Compositique nepos busta piabat aui.

Et Virgilius:

Bustum.

—*semissa que seruant Busta.*

Cicero in Pisonem: Quorum ego furori nisi cessissem, in Catilinæ busto, vobis ducibus, mactatus essem. Mortuorum cadauera olim cremabant, & cineres, quæ religiose asseruabant, busta dicebantur, quasi combusta. Cicero tamen 3. De legib. bustum pro monumento accipit, vt & Suetonius pro sepulchro.

Aquila in-
signe Ro-
manorum.

Nos aquila.] Aquilam Romanorum (rerum dominorum) insigne fuisse quamplurimi auctores referunt. Neque verò id sine causa factum coniicio, nam vetusti quique aquilam auium principem vocitabant: vt Horatius proinde dixerit ei Iouem permisisse regnum in aues vagas. Observant enim

eiu

eius auis præstantiam virium, eam politam, concinnam, intrepidam, strenuam, liberalem: quæ adiuncta perpetuò fortem debent Principem comitari. Sed & aquilino naso homines regios appellarunt, testibus Platone & Plutarcho: ita ut Persæ ad regnum nemini aditum liberum concederent, nisi qui ea nota insignis esset, atque Cyrus ille, quem aquilino naso fuisse memorabant. Pyrrhus etiam Epirotarum Imperator, Aquilæ cognomen sibi datum à suis lubens admisit. Cum enim milites eum Aquilam appellassent: τί γάρ, inquit, & μέλλω ταῖς ὑμετέροις ὀπλοῖς, ὅσπερ ὠνὸν πτεροῖς, αἰγόμενον, Quid verò non debeo vestris armis tanquam alis pernicious in altum tolli? Imò verò apud Thebanos Aquilæ ut sacræ aues colebantur, ut apud Aegyptios Crocodili, Ibes, Cynocephali. Imò non ausim equidè transilire, Aquilam olim rerum successum prosperarum portendisse, sic enim Iupiter omen optimum cepit, cum sibi adversus Titanas proficiscenti apparuit Aquila. Prætermitto lubens quæ prolixa sunt in Xenophontis commentariis. Certè Aquilam alij referunt Gordij, pauperis alioqui viri, in curru per totum diem sessitasse: unde regnum Phrygiæ filio Midæ præmōstratum volunt. Cum Hiero admodum adolescens esset, & mediocriū homo fortunarum, primo bello quod vnquam iniisset, Aquila sedit eius clypeo, quod præsagium regni fuisse creditur. Tarquinio Romam migranti Aquila pileum è capite abstulit, unde Tanaquil vxor vaticiniorum perita regnum illi portendi coniecit. C. Marius puer Aquilæ nidum cum septem pullis in agro reperit: cuius ominis ratio fuit septem Consulatus ostensa. Celebratur & Octavij Cæsaris Principatus primùm Aquilæ ostento notatus. Cum enim aliquando in via Campana præderet, Aquila ex improviso panem ei de manibus eripuit, & leniter deinde reddidit. Nec prætermittendum quod legitur de Alexandro Macedone, quo recens nato, Aquilæ duæ in culmine domus per totum diem sedisse dicuntur: quod omen tum primùm captum fuit duplicis Imperij, nempe Asiatici & Europæi. Sed hæc dum colligo, ferè non sentio mihi ad reliqua pergendum.

Aquilæ
præstantia;Aquilino
naso homi
nes.Pyrrhus,
Aquila di
ctus.Aquilæ
sacræ aues
quibus.Aquilæ
omen.

Ἀνέχῃ καὶ ἀπέχῃ.

EMBLEMA XXXIIII.

ET toleranda homini tristis fortuna ferendo est,
 Et nimium felix saepe timenda fuit.
 Sustine (Epictetus dicebat) & abstine. oportet
 Multa pati, illicitis absque tenere manus.
 Sic ducis imperium victus fert poplite taurus
 In dexiro : sic se continet a grauidis.

Philoso-
 phia Epi-
 cleti duo-
 bus com-
 prehensa
 verbis.

D Vobis his verbis, ἀνέχῃ καὶ ἀπέχῃ, Philosopho Epicteto familiaribus, tota bene viuendi ratio comprehendī potest. Prīmò siquidem ad patientiā adhortabatur, qua quisque disce- ret tum aduersos fortunæ casus, tum etiam laborem æquo ani- mo perferendum: altero, esse ab omni luxu, potissimumque ve- neco

nereo præcipiebat abstinendum. Quæ duo præcepta duobus hisce verbis comprehensa, sic Horatius illustravit:

*Qui studet optatam cursu contingere metam,
Multa tulit fecitque puer, sudavit & alsit,
Abstiniuit Venere & Baccho.*

In tolerantia constans hominis animus agnoscitur, quando sci- Patientia.
licet malis non cedit, sed cōtra audentior exurgit. Vnica siqui-
dem constantia hominem ab hominum communi fece diferē-
tem maximè, & longè nobiliorem facit: quandoquidem, vt do-
ctè cecinit Prudentius, omnibus aliis virtutibus, & societatem
& auxilium suum fortis patientia misceat: vtriúsque omnis vi-
dua sit, quam non patientia firmet. At quantum conducatur absti-
nentia quantásque habeat vires, pleni sunt auctoriū libri, plena
antiquorum monumēta: tam enim latè patet, vt per omnia om- Abstinen-
nium virtutum domicilia ferè locū sibi suo iure vendicet. Hinc tia.
apud Lactantiū triplex statuitur virtutis gradus: primus est à
malis operibus astinere: alter, à verbis malis: tertius, à rerū ma-
larum cogitatione. Sed vt paucis, quemadmodum Patientia &
Abstinentia duæ virtutes sunt præ ceteris vtilis, sic iis opposita
duo vitia, Intolerantia nempe & incontinentia, multò omnium
grauissimæ & exitiosæ maximè dicebātur Epicetò (teste Gel-
lio lib. 17. c. 19.) nempe cū aut iniurias, quæ sunt ferendæ, nō
toleramus, neque ferimus: aut à quibus rebus voluptatibusque
non tenere debemus, non tenemus. Itaque, inquit, si quis hæc
duo verba cordi habeat, eaque sibi imperando atque obseruā-
do curet, is erit plerunque impecabilis, vitamque viuet tran-
quillissimam. Verba duo hæc dicebat, ἀνέχου καὶ ἀπέχεο. Hæcte-
nus Gellius. Alciatus, vti hoc ob oculos ponatur, συμβολικὸν Tauri sym-
adiecit, nempe taurum roboris excelsi patientissimum & absti- bolum.
nentissimum animal. Ægyptij enim sacerdotes cū fortem &
temperantem significare vellent, taurum valetudinis integræ
pingebant, ait Orus. Onerum enim & laborum omnium pa-
tientissimus est, ærumnas nullas detrectat, instatque operi heri-
li quantumlibet, sed & obstinens est, quippe qui post vacæ cō-
ceptum, cum illa non coëat, vt idem Orus lib. 2. literarum Hie-
roglyph. & Plin. lib. 8. cap. 45. Vide Pierium Valerian. lib. 3. Hie-
roglyphicōn. De aduersis æquo perferēdis animo, quædam La-
ctantius 6. cap. 18. & Plutarchus Cōsolatione ad Appollonium
de abstinentia verò exempla longè multa sunt apud Val. Max.
ib. 4. cap. 3.

*Et toleranda homini, &c.] Huic respondet verbum ἀνέχου. Ad-
hortatio*

horatio est ad patientiam:cui simile Virgil.illud:

Quicquid erit,superanda omnis fortuna ferendo est.

Et nimium felix, &c.] Publij minus est is:

Fortuna cum blanditur, captatum venit.

Tum enim maximè tinenda est , cum valde prospera putatur, ergò idem Publius verè:

Fortuna vitrea est, quæ cum splendet, frangitur.

Horatianum hoc etiam vulgò tritum: *Sapius ventis agitur ingens*

Pinus. quò videtur respexisse ad illa Herodoti, in Polymnia *εἰς ὧς ὡς τὰ ὑπερέχοντα ἴσα κεράννοι ὁ θεός, ἐν δὲ ἴσῃ φαντάσθαι. τὰ δὲ συμπερά ἐν δὲ μιν κνίσῃ. εἰς ὧς δὲ ὡς ἐς οἰκίματα τὰ μέγιστα ἀσὶ καὶ δὲν Ἀργεία, τὰ τοιούτα ἐπισυνήκτῃ βέλεια, φιλίῃ γ' ὁ θεός τὰ ὑπερέχοντα πάντα κολούειν.*

Epicæus.

Epicletus.] Stoicus fuit natus Hierapoli Phrygiæ , cuius quidem morum & vitæ tanta fuit admiratio, vt lucerna eius fictilibus drachmarum milibus penderetur. Circunfertur eius nomine Enchiridion multis paradoxis referissimum , quod eius auditori Arriano tribuitur : continet libellus ille quasdam disputationes admodum vtilis & succinctas ad perturbationes animi cohibendas.

Illicitis absque tenere manus.] Id est tenere manus abs illicitis nam absque, hîc non est vna dictio, sed duæ, conflata ex præpositione abs, & copulatiua, que , ne quis fallatur. Suadet itaque continendas esse manus ab illicitis, notum hoc,

Est virtus, placitis abstinuisse bonis.

Cui non malè conuenit Ciceronis illud Offic. 1. Bene Pericles cum haberet collegam in prætura Sophoclem poëtam , hique de communi officio conuenissent , & casu formosus puer præteriret, dixissetque Sophocles: O puerum pulchrum, Pericles: a enim prætorem, Sophocles, decet non solum manus , sed etiam oculos abstinentes habere.

Sic ducis imperium, &c.] Ægyptij cum indicarent hominè modestum , & qui facilè posset à malè factis auerti , taurum genibus dextro ligatum pingebant. Si enim dextro genu constringatur mansuetum se præbet, & vincula consequentem. Piccius eodem lib. 3.

Tauri symbolo quid significetur.

Poplite.] Poples, genu est curuatura, pars genu opposita. Lucanus:

— nisi poplite lapsa

Vltima curuati procederet vngula tauri.

In adulari nescientem.

EMBLEMA XXXV.

CIRE cupis dominos toties cur Thessalis ora

Muet, & ut varios querat habere duces?

Nescit adulari, cuiquamve obtrudere palpum:

Regia quem morem Principis omnis habet.

sed veluti ingenuus sonipes, dorso excutit omnem,

Qui moderari ipsum nesciat Hippocomon,

Nec scuire tamen domino fas: ultio sola est,

Dura ferum ut iubeat ferre lupata magis.

EX Vlpiano Demosthenis interprete, historiam primi huius distichi petitam suspicor. Verba eius non piget adscri-

ere: ἀδούα: ἀπὸ γούε: τῆ: τῆ: ἡγῶ: λέε: δει: λέε: , ἐτυγάνουσε

I.ocus ē
Demosthe-
nis inter-
det pietē.

Δετταλῶν ἄτα καὶ οἱ τῶν παῖδες, μὴ φέροντες οὐκ ἔτι τυραννίδα οἱ
 δετταλοὶ, καὶ ἀπορούντες τί δὲ ποίουν, μετεπίμψαντο εἰς συμμαχίαν
 τὸν φίλιππον. ἄτα ἐλθὼν ἐν τῷ ἔξέβαλε τοὺς ἀλευάδας ἐκ τῆς τυ-
 ραννίδος, καὶ ὑπὲρ τῶν χάριν αὐτῷ ἐμολογῶντες οἱ δετταλοὶ, δεδώ-
 κασιν αὐτῷ ἐμείδαι παράσας καὶ τὰ χρήματα τὰ ἐν τῶν λιμνῶν
 καὶ τῆς ἀγορᾶς. ἀπίστοι δετταλοὶ ἐνομίστησάν, ἢ διὰ τὸ τὴν ἰάσονα
 δετταλὸν εὐτα, ἀπίστον ὀφθῆναι περὶ τῶν μύθων. ἢ ὅτι ἐν τῷ πελοπον-
 νησιακῷ πολέμῳ, ἐν αὐτῇ τῇ παρατάξει ἀπὸ ἀθλωναίων πρὸς λανεικα-
 ρωνίους μετετάξατο, ὡς φησὶν ὁ Θουκυδίδης. id est, Aleuas quidam ex
 Herculis familia Thessalus, tyrannide in Thessalia potitus est.
 deinde huius etiam liberi. Quam cum Thessalli nec ferre pos-
 sent, & quò se verterent, non haberent, Philippi opem petie-
 runt. Is cum venisset, Aleuadas tyrannos expulit. Cuius bene-
 ficij nomine gratum suum animum declaraturi, vsum fructum
 Pagasarum, portuorum item ac mercatumum vectigalia illi cō-
 cesserunt. Perfidi autem existimati sunt, vel propter Thessalum
 Iasonem, quem Medæa fregisse fidem constat, vel quia bello
 Peloponnesiaco, cum utraque acies iam staret in præcinctu, ab
 Atheniensibus ad Lacedæmonios defecerunt, ut ait Thucydi-
 des. Hactenus Vlpian. Innascitur autem plerumque popularis
 rebellio, vel ob iniquam magistratus administrationem, vel in-
 tolerabilem Principum tyrannidem. Accidit enim plerumque
 principi rerum gerendarum imperito, quod equisoni, qui dum
 equum alioqui violentum moderari nesciat, nec cum sit o-
 pus aut freno, ut sistat, aut calcaribus, ut incitet ad cursum,
 aut modum teneat, excutitur facillimè, seque ex eius manu
 equus eximit: Eodem modo Princeps importunus, & in suos
 plus æquo sæuiens, vel etiam omninò regni administrandi pro-
 fusus ignarus, vulgi animos in se commouet. Eam ob causam di-
 cebat Aristippus bene cessurum Regi & Principi, si equitandi
 artè primùm teneret: etenim si alias disciplinas disceret, id qui-
 dem hominum opera & vīgiliis effici, qui tamen sæpenumerò
 verum dicere ne quidem audent, ut quod sciunt odiosum esse
 principibus, qui cum deliquerint, argui nolunt: at equitandi
 peritiam Princeps nō modò ex hominibus, sed ex equo didice-
 rit, qui adulari nesciat, ut homo, nec certè blandiri, ut parasitus
 aut scurra. Si enim vel ipse Princeps equum, ut decet, non re-
 xerit, erratum statim equus vindicabit, suumque sessorem qui-
 cunque sit, deiiciet. Serio itaque prius ars hæc addiscenda prin-
 cipi, aut sese indignum reputet, qui in tanto dignitatis gradu
 sedenti.

Equitandi
 peritia qua
 ratione in
 principi-
 bus esse
 debet.

sedeat. Quod præceptum alicubi à Plutarcho literis consignatū
 memini ad hunc fermè sensum: Qui equos domant, iis primū
 ad blandiuntur, ac mollissimè tractant, vt assuescant freno: sic
 popularis multitudo lenitate retinenda & excipienda ei qui
 diu in pace regere cupiat. Huc respicit grauitè dictum à Sci-
 pione Africano maiore, quo, regi Antiocho pacem cum Roma-
 nis inire cupienti exprobrauit, non esse tempus, quādoquidem
 rex ipse perpeffus esset lupatum & hippocomonem. Quò etiam
 Stobæi ea pertinent, quæ retulit ex Epicteto, ferm. 44. Quemad-
 modum, ait, bonus equorum domitor non bonos tantum pul-
 los alit, feroces autem famelicos valere iubet, sed ambos ex
 æquo nutrit, magis verò castigat alterum, & cogit similem fieri
 meliori: sic vir prouidus, & ciuilibus facultatis peritus, bonos ci-
 ues beneficiis demereri, malos autem non continuò perdere
 conatur: sed de alimenta quidem minus ei prospiciet; instituet
 verò, & vrgebit cum vehementiùs qui rationi & legi obstiterit.
 Plutarch. initio De institutione liberali: Qui equi à primis bene
 domiti annis, suis non obsequuntur sessoribus? Qui autem in-
 domiti perstāt, nonne ceruicè durissimi, & animis feroces eua-
 serunt? Idem De discrimine adulatoris & amici, ex Carneade
 ait, Diuitum & regum filios nihil rectè neque bene discere, præ-
 terquam equitare: quod his assentetur præceptor in exercita-
 tione literarum, semper ea probans quæ puer admiserit, cedens
 ac submittens sese plus quam par est. Certissimum enim est, sæ-
 pè ab equo sessorè deici, qui equitandi fuerit ignarus. Hæc
 ferè Plutarch. Græca studiosis penè omnibus ad manum esse
 citio: itaque hîc consisto. Nec verò hîc transilire possum, equum
 rectè cum populo, non quouis sed ferocienti, & qui nisi diffi-
 culter freno pareat, sessorè cum principè comparari. Didici-
 nim frenato equo hieroglyphicè hominē designari ferocem
 quidem & animo inuictò, sed qui tamen obsequatur rationi.
 Est enim equus, animal ferox & superbum, sed quod hominis
 reges subeat, & quas non egrediatur, vbi paululum assueuerit;
 quod ait Horatius,

Scipionis
cordata
vox.

Carneadis
apophthe-
gma.

Non equitem dorso, non frenum depellat ab ore.

Virgilius in Georgic.

Sed tamen idem olim curru succedere sueti

Quadrupes, & frena iugo concordia ferre.

ipsum & obseruatur in Carthaginis historia: cum enim urbis
 fundamenta iacerentur, caput acris equi repertum, & hinc gē-
 rem fore bello egregiam præmonstratum est: cuius ostenti ea

significatio fuit, facilem victu per secula gentem. Addā & hoc, apud Onirocritas & somniorum coniectores, caput equi, asini, canis, si in somnis apparuerit, seruitutem significari. De quibus iam satis. Nunc ad historiam redeo, quam me non statim esse nactum fateor, sed penè aliud agens tandem reperisse. Cum enim iam horum commentariorum, non quidem perpoliendorum, sed scribendorum me satietas aliqua tandem caperet, quippè qui ad studia grauiora festinarem, mihiq; per multa nōdum satisfacerent, quod omninò, sicuti mihi proposuerā initio, consilium auctoris detexisse non viderer, maximeq; trium vel quatuor Emblematis, & huius ipsius in primis, opportunè de iis verba facienti mihi, & studia humanitatis recoleanti (tres ante annos, ni fallor, vnà cum viro doctissimo ROBERTO VVEDIO, Tornodorense Glareani Loriti quondam auditore, qui per septennium hac in Academia Parisiensi diligenter & eruditè docuit) mihi venit in mentem, quod aliud agēs ab homine amico acceperam, huius Emblematis originē videri haustam ex Diod. Siculi lib. 16. ad annum Philippi 4. Sic enim pendit Diodorus: Alexandrum Phereum tyrannum interfecerūt Thebe vxor eiusque fratres Lycophron & Tisiphon: qua ex re sibi gratiam popularem pepererunt. Hi tamen in apertam tyrannidem prolapsi, scuitiam tantam exercuerunt, vt Principes Aegypti in Thessalia nobilissimi in eos coniurarint. Quod verò illi per se non possent, Philippum Macedonium in sui auxilium aduocarunt: qui profectus in Thessaliam, tyrannis deuictis libertatem huic populo restituit.

Thessalis ora. Regio Thessalica, i. ipsa Thessalia.

Obtrudere
palpum.

Obtrudere palpum. Prouerb. Plautinum, pro eo quod est, artidoloq; fallere, siue adulari. Hinc Palpones dicuntur adultores Translatio ab equisonibus, qui refractariis equis vel manuunplausu, vel linguæ palpo blandiri solent. Lege Chiliad.

Principes
ab assentatoribus
perditi.

Regia quē in morem Principis. Occurrit exemplum Constantinianū Manassis, de Imperatore Michaële ab assentatoribus miserperdito: In fabulis est (inquit ille) venatorem illum Aethæonem a rabidis canibus pro fera dilaniatum: sic certè cum Michaëlen stipassent assentatores quidam improbi, effeminati, omninoq; male feriat, in quod exitium miserum, in quam malorum lernam eum non coniecerunt? Curtius lib. 8. Non deerat, talia concupiscēti perniciofa adulatio, perpetuum malum Regum, quorum opes sapius assentatio, quàm hostis euertit. Paterculius 2 historiae Rom. De nepote Augusti Caio: Nec defuit conuersa

tio hominum vitia eius assentatione alentium, etenim semper magnæ fortunæ comes adest adulatio.

Sonipes.] Equus velox & superbus, à sonitu pedum sic dictus. *Sonipes.*

Hippocomon.] Ab equis ornandis seu componendis, vt etiam Hippocomius ab equis instruendis fucato colore, robur inani sagina mentientibus, ait Quintil. & Alciat. noster Comment. in tres posteriores lib. Codic. *Hippocomon.*

Nec scire tamen domino fas.] Clementia principem maximè decet, nihilq; debet esse ab eo tam alienum, quàm nimia censuræ seueritas; quòd si cogant iura & leges in facinosum aliquando scire, id efficere debent, non quidem personæ, sed vitij odio. *Clementia principis.*

Lupata.] Frena asperrima, quibus equus ferocior coërcetur, à lupinis dentibus ita nominata, qui dētes inæquales sunt. Ouid. *Lupata.*
1. Amorum:

Asper equus duris contunditur ora lupatis.

Claudian. 2. de raptu Proserpinæ:

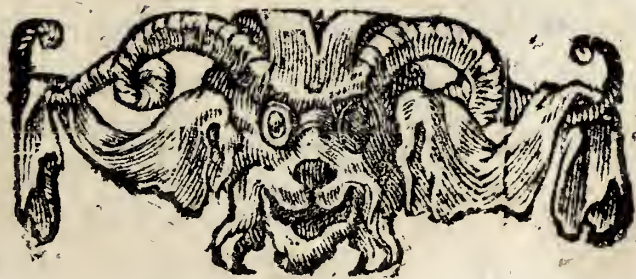
Terruit orbis equos pressis parere lupatis.

Et Panegyrico de Probinis & Olybrij consulatu:

—— *Iuga ferrea neclit*

Cornipedes, rigidisq; docet seruire lupatis.

L 2

Obdurandum aduersus vrgentia.

EMBLEMA XXXVI.

Nitiur in pondus palma, & consurgit in arcum,
Quò magis & premitur, hoc mage tolli onus:
Fert & odoratas bellaria dulcìa, glandes,
Quæ is mensas inter primus habetur honos.
I puer, & reptans ramis has collige: mentis ,,
Qui constantis erit pramìa digna feret, ,,

Occasione palmæ arboris, quæ pondere pressa non flectitur, sed attollitur, & cuius suauissimi fructus, nempe de Syli, cum voluptate secundis mensis apponuntur: ad laborum & difficultatum perpeffionem fit adhortatio, ex qua nempe sumus vtilitatem aliquam non minimam capturi. Locus sese mihi offe

offe

offert Phœnuti Græci scriptoris, qui ait, Musas ex veteri sententia coronari palma, ob nominis similitudinem, eo quod Phœnices primi credantur litteras inuenisse. Probabilior autem ratio est, quæ ab eo sumitur, quod planta hæc tenela sit, quod benefica, quod perpetuò virens. Arbor hæc difficulter scanditur, fructusq; refert suauès admodum, vt non ab re Musæ coronis vtantur è palma confectis. Græca si quis malit, apponam:

Phœnuti
locus:

Ἐρασιμῶτα δὲ φοίνικι, ὡς μὲν τινὲς νομίζουσι, διὰ τῶν ὀμωνυμίων, ἀπο τῶν φοινίκων. δευτέρῳ δὲ ἄλλα ἔτι τὰ γράμματα ὡς δὲ δὺλογώτερον ἔστι, διὰ τὸ τρυπερὸν ἢ ἀεργὲς ἢ ἀέσιμον ἢ δισανάβητον ἢ γλυκύκαρπον τὸ φυτόν. Nullus est certè, qui eruditionis aut fame laudè maximam assequi possit, nisi primum graues & molestos labores,

pertrulerit. Id velim symbolum bene natis adolescētibus proponi, qui aliquando studiorum liberalium difficultate non minimum deterrentur. Si enim fructum maximum literarum, cogi-

tatione intimoq; sensu degustaret, hac vna grata boni spe, molestias quantumuis acerbis deuorarent. Sanè rebus in agendis

Studiofi
deterren-
tur labo-
rum diffi-
cultatibus:

proposita semper debet esse constantia, quæ sit ærumnæ cuiusuis firmissimum condimentum. Ad id explicandum palmam pro-

cultatibus:

ponit; cui si pondera magna imponas, ac tam grauiter vigeas & oneres, vt oneris magnitudo sustineri nequeat, nõ deorsum illa cedit, nec intra flectitur, sed aduersus pondus resurgit, & sur-

Palmæ na-
tura.

sum nititur. Idcirco in certaminibus fuisse victoriæ signum quamplurimi prodidere, hinc vulgatum adagium, Palmam ferre. Vide Gellium lib. 3. c. 6. ex Plutarch. 8. Symposiac. & Plin. 16. c. 42. Constantiæ exempla Val. Max. habet lib. 3. c. 8.

Odoratas glandes.] Odoriferos dactylos.

Bellaria dulcia.] Ἠμέματα vel τραγύματα: suntque omnia ea quæ secundis mensis apponi solent. Gellius lib. 13. cap. 11. Locus est elegans apud Ioan. Salisberiensem (auctorem quidem non ineptum, & quem non ægrè inter optimos fortasse haberemus, si meliore sæculo floruisset) in Polycratice lib. 8. cap. 7. Significant bellaria, ait, omne genus mensæ secundæ, quoniam ibi solent apponi quæ pulchriora sunt & deliciariora. Vtitur autem hoc nomine M. Varro: Bellaria, inquit, ea maximè mellita sunt, quæ mellita non sunt. Quod forte eò referri potest, quod videnti gratiora sunt ea quæ necessitas appetit, quam quæ irritatio gulæ inuenit, hæc ille. Addam & locum Arnobij aduersus gentes lib. 7. nam & his verbis bellaria significat. Pulmentorum varietatibus, ait, afficiuntur Diuinitates, vt fieri mos est post cœnarum ditium & locupletum saginas: frustilla hæc paruula pro

Bellaria.

Inuauibus mateolis sumunt, non quibus famen sedent, sed ut palatis admoueant otium, seque ipsos plenæ appetitu voracitatis instigent. Sed vereor ne quis hæc præter rem congesta dicat.

Mensas inter.] *Ἀνατροφή*, pro inter mensas.

Reptans.] Nitens & conscendens, *μεταστροφή*.

Mentis qui constantis erit, &c.] *Γνώμη*, quæ complectitur totius Emblematis sententiam. Eam illustremus licet exemplo nobili, ut Emblemata per se quidem lepidum, accessione quadam fiat illustrius. Admirabilis Q. Fabij Maximi constantia omni laudatione superior venit in mentem. Is cum pecuniam pro captiuis Annibali numerasset, fraudatus ea publicè, tacuit: ut enim parentibus, sic neque patriæ communi parenti putabat esse aliqua occasione succensendum. Cum sibi dictatori magistrum equitum Minurium iure imperij senatus æquauit, quamquam queri posset, siluit tamen. Multis iniuriis, contumeliis, probris lacescit, in eodem animi habitu permansit. In bello gerendo prouidus, rumores qui de se temerè à suis spargebantur, quòd cum Annibale iuueniliter exultante non consereret manus, aut contempsit aut elusit, adèd ut se inuictum aduersus iram, spem, metumque præstiterit. Dignus ergo non vna palma Fabius, qui nisi se imprimis suosque fortitudine inuictoque robore animi vicisset, Annibalem potentissimum hostem vix etiam pugnando retudisset.

Omnia

Omnia mea mecum porto.

EMBLEMA XXVII.

*HVN NVS inops, Scythiciq̄ue miserrimus accola Ponti,
 Vstus perpetuo livida membra gelu:
 Qui Cereris non novit opes, nec dona Lyæi,
 Et pretiosa tamen stragula semper habet.
 Nam murina illum perstringunt undique pelles:
 Lumina sola patenti, cætera opertus agit.
 Sic furem haud metuit, sic ventos temnit & imbres,
 Tutus apudque viros, tutus apudque Deos.*

EMblema hoc à Iustino historico petitur esse, facile quibus intelliget, qui Scytharum descriptionem, quam retulit

Locus è ille lib. 2. euoluerit: Sic enim: Scythis inter se fines nulli: neque
 Iustino Hi enim agrum colunt, nec domus illis vlla, aut tectum, aut sedes
 Ronco. est, armenta & pecora semper pascentibus, & per incultas soli-
 tudines errare solitis. Vxores liberósque secum in plaustris ve-
 hunt: quibus, coriis imbrium hyemisque causa tectis, pro do-
 mibus vtuntur. Iustitia gentis ingeniis culta, non legibus. Nul-
 lum scelus apud eos furto grauius: quippè sine tecto munimen-
 tóque pecora & armenta habentibus, quid saluum esset, si fura-
 ri liceret? Aurum & argentum perinde aspernantur, ac reliqui
 mortales appetunt. Lacte & melle vescuntur. Lanæ iis vsus ac
 vestium ignotus: & quamquam continuis frigoribus vtantur,
 pellibus tamen ferinis aut murinis vestiuntur. Hæc continentia
 illis morum quoque iustitiam dedit, nihil alienum concupi-
 scentibus. Quippè diuitiarum cupido ibi est, vbi & vsus. Atque
 vtinam reliquis mortalibus similis moderatio & abstinentia a-
 lieni foret. Profectò non bellorù tantù per omnia sæcula terris
 omnibus continuaretur: neque plus hominum ferrum & arma,
 quàm naturalis fatorum conditio raperet. Prorsus vt admira-
 bile videatur hoc illis naturam dare, quod Græci lingua sa-
 pientum doctrina, præceptisque Philosophorum consequi
 nequeunt, cultósque mores incultæ barbariæ collatione supe-
 rari: tanto plus in illis proficit vitiorum ignoratio, quantò in
 iis cognitio virtutis. Et hæc quidem Iustinus. Quem locum in-
 tegrum, quia pulcherrimus est, ascribere malui, quàm trunca-
 tum. Hinc enim Alciatus, vt opinor, materiam traxit Emble-
 matis, vti iam dixi: cuius epigraphe, *Omnia mea mecum porto*, ex
 apophthegmate Biantis, sententiam complectitur, & quasi ani-
 mã ingeniosæ picturæ quam subiecit oculis. Ea verò significa-
 tur, animi hominis pèdere non debere ex his quæ caduca sunt
 & fortuita, vtpotè quæ sollicitudines & cruciatus innumera-
 biles pariant, sed ea tantùm debere esse satis, quæ benigna natu-
 ra sit elargita, vel quæ ab ingenio proficiuntur. Vel intelligit
 paupertatem vbicunque terrarum (etiam si ab omnibus penè
 miserima censeatur) esse tutam & securam. Quam ad rem de-
 scribit Hunni Scythici hominis cæterorum iudicio pauperri-
 mi conditionem, vt ex eo concludat, tutiores esse opes & facul-
 tates quæ nobis insunt, quàm quæ peritur aliundè. Genus hoc
 hominum sic describi ab historicis recentioribus animaduero-
 ra, ne vel minimum studiosi hæreant. Pannonos initio cam ter-
 ram tenebant, Paonos olim dicti: inde Hunni habuere, gens
 Scythica. Mox Gothi ex insulis Oceani Germanici profecti.
 post

Biantis a-
pophthe-
gma.

Animus
ab exter-
nis mini-
mè pen-
dens.

Paupertas
vbique tu-
ra.

Descriptio
Hunnorù.

post Gotthos Longobardi, nouissimè Hungari ex alia Hungaria Scythica egressi, quæ non lōgè à Tanais ortu extat, & Imbra hodie dicitur: misera adhuc regio, vtpotè quæ sit sub cælo frigidissimo, Duci Moscouiæ tributaria: non tamen aurum, argentumve, quibus omninò carent, sed pretiosas animalium pelles sabellorum scismorumque pendunt homines. Non arant, non ferunt, neque panes conficiunt: ferarum carnibus & piscibus vescuntur: aquam potant, sub tuguriis ex virgultis contextis inter densas siluas humiles habitant, vnde fit, vt homines syluestribus feris commorantes, vestimentis se non laneis neque lineis induant, sed pellibus nuper aut lupo, aut ceruo, vrsoue detractis. Nullius ipsis aut auri, aut argenti vsus: lac & mel in cibatu frequens: contra frigora & rigores ferinis pellibus murinisque corpora communibant. Facile huc possem aggerere nobilem eiusdem gentis descriptionem ex 31. Ammiani Marcellini, ab initio ferè, sed studiosos admonuisse sat est.

Accola.] Incola, qui aduentitius terram colat,

Vslus perpetuo gelu.] Vrere etiam frigoris est. Virg. i. Georg. Vrere.

—— *Boreæ penetrabile frigus adurit.*

& Lucanus:

Vrebant montana niues. ——

Sic Ouidius 3. Tristium, eleg. 2.

Plurima me pelago terræque pericula passum

Vslus ab assiduo frigore pontus habet.

Eodem lib. eleg. 4.

—— *astriçto terra perusta gelu.*

Sed & Fastor. i.

Vos date perpetuos teneris sementibus auctus,

Ne noua per gelidas terra sit vsta niues

Quanquam tamen verbum istud, Vrere, pro molestiam exhibere, accipi metaphoricòs, & quidem non raro, palam est. Cornel. Tacitus lib. 13. Ambusti multorum artus vi frigoris. & Festus Pompeius lib. 14. ait, primum nomen inde accepisse frigus, quòd fructus nempè ac virgulta perurat.

Qui Cereris non nouit opes.] Qui vsum panis atque vini non habet. Sic Marcellinus in sua vita: visu sunt asperi, vt neque igni, neque saporatis indigeant cibus, sed radicibus herbarum agrestium, & semicruda cuiusuis pecoris carne vescantur.

Lyæi.] Bacchi, id est, vini, ἀπὸ τῆς λύαι sic dicti, quòd hominum membra & animos dissoluat, vti norunt omnes.

Stragula.] Vestimenta, pallia, pro lectorum opertoriis, aliàs.

Bacchus

Lyæus.

Stragula,

Murinae pelles.] E murium pellibus. Ammian. Marcell. sic Indumentis operiunt lintheis, vel ex pellibus syluestrium murium confarcinatis. Nec alia illis domestica vestis est, alia forensis: sed semel obsoleti coloris tunica collo inserta non antè deponitur aut muratur, quàm diuturna carie in pannulos defluxit defrustrata. Hæc ille. Seneca in epistolis meminit pellicularum vulpium & murium, quæ ad arcendum frigus comparatæ essent. Has Armelinos atque Zibellinos quidam putant, sed nondum scio an rectè,

Sic furem haud metuit, &c.] Sic sanè nemo potest non beatissimus esse, qui est totus aptus ex sese, quiq; in se vno ponit omnia: cui autem spes omnis & ratio & cogitatio pendet ex fortuna, huic nihil potest esse certi, nihilque quod exploratum habeat, permansurum sibi, ne vnum quidem diem, ait M. Tullius. Huc pertinent quæ Seneca disputat epist. 14. quo loci comparat fortunæ & doctrinæ bona. Circumspiciendum nobis est quomodo à vulgo tuti esse possimus. Primum nihil inde concupiscamus: rixa est inter competitores. Deinde nihil habeamus quod cum magno emolumento insidiantis eripi possit: quàm minimum sit in tuo corpore spoliolum. Nemo ad humanum sanguinem propter ipsum venit, aut admodum pauci: plures computant quàm oderint. Nudum latro transmittit: etiam in obfessa via pauperi pax est. Ad philosophiam ergo confugiendum: Hæ literæ non dico apud bonos, sed apud mediocriter malos, insularum loco sunt, &c.

Con

Concordiæ symbolum.

EMBLEMA XXXVIII.

CORNICVM mira inter se concordia vitæ est,
 Mutua statque illis inemerata fides.
 Hinc volucres hæc scepra gerunt, quòd scilicet omnes
 Consensu populi stantque caduntque duces:
 Quem si de medio tollas, discordia præcep
 Aduolat, & secum regia fata trahit.

P Rincipibus & Regibus hæc vna & prima esse cura debet,
 vt populi concordia tutetur, omnemq; motuū & seditionū
 causas præcidant, si suū statum tranquillū & securū esse velint. Plebis cō-
cordia
pricipi
necessaria
 Quam

Quam concordiam & consensum regie potestatis conseruatricem hic proponit *συμβολικῶ*, adhibita cornicū quæ sceptrum sustinent imagine. Maxima itaque debet esse Regum prudentia & moderatio in eorum quibus præsent, amore fouendo, & modis omnibus persequendo, si modò sibi bene velint esse cōsultum. Meminisse si quidem debent imperium suum pēdere à populari consensu. Quod ne sit molestum exemplis hinc inde conquisitis confirmare, tantummodò repetam quæ auctor ipsemet in l. 15. Comment. De verbor. signific. attulit. Principio rerum omnium, inquit, non diuina iussione, sed ex populi cōsensu reges assumpti sunt: quod & post Romani imperij occasum seruatum fuit, cum Carolus Magnus à populo Romano Augustus electus est, & à Pontifice Leone sacro oleo iniunctus: quod ius populi hodie Gregoriana lege in septē Germaniæ Primates translatum est. Sic & Franci Chilperico eiecto, quod regno non esset idoneus, Pipinum, *πανεκτικῶ* consilio substituerunt. Et cum Pipini proles à maioribus degenerasset, rursus Odonē, mox eius fratrem Robertum, & deinde Roberti nepotem Hugonem ad summum fastigium euexerunt. Is Hugo est, qui vulgò Caperus dicebatur, unde oriundi sunt qui etiam Francorum rebus moderantur. Et quod de maximis hiscē Regibus, nimirū Romano & Franco, dictum est, idem & in inferioribus obseruatum fuisse, qui historicos legerit, deprehēdet, vt meritò censeā diuina lege eum iustum Principem esse, qui ex populi cōsensu regnet, quod & Aristoteles tradit: qui verò inuictis dominetur, eum tyrannū esse. Vnde cum magna regna non ex subditorum consensu, sed per violentiam primò constituta sint, meritò D. Aug. de ciuit. Dei 4. magna atrocitas esse dixit, adducto etiam piratę cuiusdam exemplo, qui comprehensus, & ante Alexandrum Magnum adductus, cum interrogaretur qua causa mare haberet infestum: Quid tibi, inquit, vt orbem terrarum habeas infestum? sed quia id ego exiguo nauigio facio, latro vocor: tu quia magna classe, Imperator. Hactenus Alciatus. Quoties autem veterum monumenta percurrimus, facillè obseruamus quàm fluxa, & momentanea sit Principum potentia, quàm sublimis & altis nixa radicibus putetur. Hi enim nisi precariò, & quasi populari suffragio imperant, nempe quorum nisi moderatum sit imperium, quam citissimè corrui. Alianus refert Thrysum insignem tyrannum suos adeò toruisse, vt legem tulerit, qua nemo neque priuatim neque publice inuicem colloqui aut miscere sermones auderet. Quod cum

Locus ex
Alciato.

Historia
Thrysi ty-
ranni ex
Aliano.

subditis molestissimum & odiosissimum esset, qui nutu oculorum, manuumque gestu animi sensa cogebantur exprimere, id etiã voluit esse prohibitum, vt molestiæ dolorem adiceret intolerabilem: quispiam eorum locum publicũ petiit, qui multis lachrymis effulis, alios etiam ad fletum prouocauit. Id cum rescisset tyrannus, in forum statim venit, quò etiam id si posset, populo eriperet, flendi nempe libertatem, ciues commoti arma regis satellitibus extorserunt, & suum tyrannũ de medio sustulerunt. Eandem fortunę mutationem sensit Amasis Ægyptiorum Rex. Cum enim plerosque ex suis extremo supplicio affecisset, alios fortunis spoliasset, & in omnes insolentior atque superbior veniret, imperium eius aliquantò toleratum est, donec Actisanes Æthiopum Rex in eum irrupisset: tum enim odia occulta erupere, cumque multi ab eo descuiissent, regno tandẽ pulsus est, teste Diodoro lib. 2. Cæterum Cornices haberi pro cõcordiæ simbolo tradunt Orus & Pierius lib. 20. Hieroglyph. quid. Iuuenalis Satyra prima:

Amasidis
factum.

Cornix
quid.

*Vt colitur pax, atque fides, victoria, virtus,
Quæque salutato crepitat concordia mudo.*

Quem Satyrici locum scio à plerisque non de cornice (quod pro concordia nota hic statuimus) sed de ciconia intelligi. Solent enim ad id Ouidianum istud adducere:

Ipsa sibi plaudat crepitante ciconia rostro.

Sed cornicis imago videtur in Faustinae Augustae nummis cum inscriptione C O N C O R D I A. Sceptrũ autem virgã regiã Hieroglyphicũ regni esse, ex literis sacris tradit idẽ Pierius lib. 41.

*Mutua statque illis. Priores editiones habent,
Inque vicem nunquam contaminata fides.*

Quam autem sequimur, correxit Barth. Anulus, vt alios quosdam locos, quos postea indicabimus.

Quòd scilicet omnes, &c.] Huc, ni fallor, videtur pertinere Horatianum illud, Ode 35. lib. 1.

Iniurioso ne pede proruas

Stantem columnnam: neu, populus frequens

Ad arma cessantes, ad arma

Concitet, imperiumque frangat.

Hic columnæ nomine, sceptrum Principis, ipsumque adeò statum regium, populi, omniumque Reipub. ordinum concordia fundatum significat: quæ nisi seruetur, concordia, omnia pessum eunt. Proinde Nazarius panegyristes: concordia, fundamentum ac radicem otij, bonorum ciuium seminarium, quietis publicæ segetem appellat.

**Discordia
Dea.**

Discordia praeceps aduolat.] Discordiam Deam coluere pagani homines, quam eandem cum Ate (de qua postea) plerique volunt. Vide Gyrald. Syntag. i.

Regia fata.] Regis aut Principis mortem.

Concordia.

EMBLEMA XXXIX.

*IN bellum ciuile duces cum Roma pararet,
Viribus & caderet Martia terra suis:
Mos fuit in partes turmis coeuntibus easdem,
Coniunctas dextras mutua dona dare.
Fæderis hæc species: id habet Concordia signum,
Vi quos iungit amor, iungat & ipsa manus.*

ME docuit Alciatus ipsemet Annotationibus, quas in Cornelium Tacitum edidit, vndenam materiam sumpserit Emblematis, nempe ex eodem Tacito, lib. 2. & 18. quibus ostenditur, dextras concordiae signa vtrò citroque destinari ab exercitibus solitas. Nec verò aspernor, quod libris Genialium dierum notat Alexander Neapolitanus, nempe Marium, cum in Romanos maximam clade saeuiret, quos seruare voluit, dextra porrecta aut salute data incolumes fecisse: nisi quod ille, suo more, vel multa confingat, vel auctorem non appellet ex quo aliquid muuetur. Sed ad rem. Tacitus in lib. 2. Annalium, vbi de morte Germanici agit: Iurauere amici, dextram morientis contingentes, hic gestus est datae fidei Germanico, qua pollicebantur familiares, eius se mortem vlturos. Idem paulo ante: Ab rege Parthorum Artabano legati venere, miserat amicitiam ac foedus, & cupere renouari dextras. Hic foedus renouatum inter principes Germanicum & Artabanum significatur. Occurrit exemplum Valerij Max. ex lib. 6. cap. 4. de Caio Popilio, qui legatus ad Antiochum missus, isque cum prompto animo & amicissimo vultu dextram Popilio porrexisset, inuicem ei suam porrigere noluit, sed tabellas senatusconsultum continentes tradidit, cui cum post aliquam breuem moram satisfecisset, Popilius manus eius tanquam socij apprehendit. Caesar. 2. De bello Gallico, tendere manus, petendae pacis signum fuisse Gallicum memorat, vbi de Bellouacis. Item 7. Gergouiorum mulieribus, quae pectore nudo prominentes, e muro passis manibus Romanos obtestabantur. Signum item fuisse deditiois eodem lib. traditur, vbi de Heduis, qui manus tendere, deditioem significare, & proiectis armis mortem deprecari dicuntur. Ferè transilieram quae Iustin. de Dario moribundo retulit 1. lib. Is enim rex porrecta manu expirauit, quam vnicum pignus fidei regiae dextram se ferendam Alexandro dare dixit. Sic conqueritur Aeneas Virgilian. 1. Aeneid.

—Cur dextra iungere dextram

Non datur? Quò pertinet & illud ex vndecimo Aeneid.

Oremus pacem, & dextras tendamus inermes.

Cicero etiam pro Deiotaro: Per dextram ipsam, quam hospes hospiti porrexisti. Fuit enim & hospitij symbolum apud Syros & Persas. Hinc & Romani Principum bene de Republ. meritorum statuas pedestres & equestres ita effinxerunt, vt dextra porrecta, eadem in Republ. ostenderent. Itaque in ipso belli, seu tumultus ciuilis classico, ne amici cum inimicis absque discrimine preme

Origo huius Emblematis.

Lib. 2. c. 19.

Dextra symbolum fidei.

merentur, interpositum est eiusmodi fidei sacramētum. Hoc de symbolo Pierius lib. 35.

Ciuile.
Bellum.

Viribus & caderet, &c.] Significat bellum ciuile, idque videtur ex Horatij Epod. 16. Oda imitatus?

Suis & ipsa Roma viribus ruit.

Itaque consultor ille apud Antiochum Annibal rebus omnibus maturo iudicio perpensis ait, Romanos nunquam nisi armis suis vinci posse: nec Italiam aliter quàm Italicis viribus subigi

Roma ter-
ta Martia:

Martia terra.] Roma, vel quòd fuerit studiis asperrima belli vel propter Romulum Martis filium, vt fama tulit, sic appellata. Ouid. 3. Trist. eleg. 7.

Dumque suis victrix septem de montibus orbem

Prospiciet domitum Martia Roma, legar.

Martial. 5. lib. epigr.

Pulcrior, & maior quo sub duce Martia Roma.

Alio quodā loco Martiam turbam, pro Romano populo dici

Crede mihi, nimum Martia turba sapit.

Sic Symmachus lib. 1. epistolar. Ab exortu penè vrbis Martia &c.

Sciluru

Concordia insuperabilis.

EMBLEMA XL.

*Tergeminos inter fuerat concordia fratres,
Tanta simul pietas mutua, & unus amor:
Inuicti humanis ut viribus ampla tenerent
Regna, uno dicti nomine Geryonis.*

Concordia, vinculum incolumitatis & pacis, tot tantisque vires habet, ut vix ferè queat, etiam si præ se ferat nescio quid pusillum aut debile, nempe ubi singulorum habetur ratio. Ut enim lapides quidam insulæ Cycladicæ (teste Plinio) integri natant in aqua, fracti concidunt in fundum: ita Republicæ discordiis pessum eunt, & quàm ocyssimè collabuntur: concordia verò pace ligatæ manent & perdurât. Quod aperte docuit Scyllurus ille Scytha, cum moribundus ex telorum fasciculo colligato, & postea soluto inuictam concordiam filiis cõmendauit.

Vis concordia.

Scylluri factum.

Gerys cur
triceps &
tricorpor.

Eam ob rem etiam finxerunt veteres, Geryonem fuisse tricorporem, aut tricipitem, quod vna cum fratribus, quos duos habebat, tanto amore tantaq; fide æuam traduxit, vt ij vno nomine Geryones dicerentur; adeoque vnicam regi animam & voluntatem inesse, quanquam tres essent, communis iactabat opinio, quod sanè idem omninò videtur Iustino sub finem lib. 44. Nec enim moror, quòd alij id referat ad tres insulas Hispaniæ copiosissimas, duas nempe Balearides & Ebusin, quibus imperauit Geryon: sed neque quod Palæphatus, ad Trinacriam, id est, tricipitiam ciuitatem in Euxino ponto malit conuertere, cum hoc nihil ad nostrum institutum pertineat. Cæterum aiunt Geryones ab Hercule vinci nunquam potuisse, nisi separatos & à se disiectos; ex quo perspicuum sit, quàm firmus & inuictus sit vnanimus ille animorum & voluntatum quasi nexus atque consensus. Vniuersi quippè concordēs inuicti, qui singuli debiles, & nullius sunt roboris. ● c enim, vt Philosophi loquuntur, vnita virtus valentior est seipsa dispersa. Lege Pierium lib. Hieroglyph. 3. 2. c. De tricipitio. Tales fuisse Moliones, aut Molionides obseruo; siquidem D. Gregorius Nazianzenus, vt hoc obiter adiiciam, pro commodi fratrum amore, verbum Molionides vsurpauit, non sine aliqua prouerbij facie: *ὁ Μολιωνίδαι τῆς ὀμπρικῆς δέλτου τὸ δῶμα, οὗς κινῶνία συμφορῶν ἔγνευε*: Molionidæ, Homerici poëmatis miraculum, quos periculorum societas coniunxit. Plutarch. *περὶ φιλαδελφίας, δαυμάζουσιν ἐδὲν ἄντ' ἰον ἢ τῆς Μολιωνίδας ἐπέως συμφορῆς τῆς σῶμασι γεγενῆσθαι δονοῦντας*: Non aliter quam Molionidas illos admirantur, quos coalito corpore concretos fuisse existimarunt. Hi vasta corporis mole Augiæ regi Elidis auxiliares, oppressi sunt ab Hercule atque interfecti, ait Pindarus. Interpretes Homeri ad Iliad. λ. quaternas manus totidemq; oculos illis tribui à veteribus adnotat. Horum nomina Eurytus & Creatus.

Tergimēnos,] Lucretius lib. 5.

Quidve tripeçtora tergemini quoque Geryone vi.

Virgil. 8. Æneid. — Maximus vltor

Tergemini nece Geryonis spolijsq; superbus

Alcides aderat.

Geryon
vnde di-
ctus.

Vno nomine Geryonis.] Geryon, vocabulum priscum à gera deriuatum, quod est aduena, vt interpretatur Hieronymus. Natus filius Prisci Hiarbæ Numidæ fuit; ergo adueniens classe in Hispaniam, Geryonæ. i. aduena nomen habuit. Non possum hoc loco subtricare quod mihi occurrit ex Politicis Plutarchi: quod

loco monet, eum qui sit infirmo corporis habitu, industrium sibi pro socio debere sumere, ut quondam Nicias Lamachum. Siquidem proditum est memoriae his artibus Geryonem admirabilem fuisse, qui multa crura, pluresque manus atque oculos habere dicebatur, vnico tamen animo atque consilio regni sui fines moderaretur, hæc ferè Plutarchi. Per multi meminere huius pegmatis, ut Eunapius Sardonius auctor Græcus, vita Sophistarum: Lucianus in Toxari, ipso extremo penè: Arrianus de Alexandri gestis lib. 2. quo loco sententiam retulit Hecatei de Hercule & Geryone.

M 2

Vnum nihil, duos plurimum posse.

EMBLEMA XII.

*Laerta genium, genitum quoque Tydeos vnà,
Hac cetera expressit Zenalis apta manus,
Viribus hic praestat, hic pollet acumine mentis,
Nec tamen alterius non eget alter ope.
Cum duo coniuncti veniunt, victoria certa est,
Solum mens hominem, dextrave destituit.*

Fons Em-
blematis.

EMblematis huius typum obseruo apud Homerum Iliad. κ. quo loco vnà cum Agamemnone & Menelao Nestor consultat de mittendis exploratoribus in Troianorum castra. Hanc in se provinciam recipit Diomedes animi magni vir, si tamen ei socius aliquis vnà profecturus adiungatur. Eius hæc verba:

Νέστορ, ἐμ' ἐτρύφει κραδίη καὶ θυμὸς ἀγύνορ,
 Ἀνδρῶν δυσμενέων δύναμι στρατὸν ἐγγύς ἐόντα
 Τρωῶν, ἀλλ' ἔτις μὲν ἀνὴρ ἄμ' ἔποιτο καὶ ἄλλοι,
 Μᾶλλον θαλπωρὴν καὶ θαρσαλέωτερον ἔσται.

Ξύντε δὲ ἔρχομ' ἐνὸς καί τε πρό ο τῶ ἐνόησεν,
 Ὅπως κέρδι' ἐν, μοῦν δ' ἔπερ τε νοήσῃ,
 Ἀλλά τε οἱ βράσσων τε νόσθ, λεπτή δ' τε μῆτις. id est,

*Nestor me mouet cor, generosusq; animus,
 Fortium hostium subire castra, quæ propè sunt,
 Troianorum: sed si sit aliquis vir qui me sequatur,
 Maior erit mihi fiducia, & audacius erit
 Euntibus vnà duobus: namque hic ante illum cogitat
 Qualiter vtile sit: solus verò quanquam intelligat,
 Tamen ei tardior animus, & consilium imbecillius.*

Plutarchi disputatio, qua ciuilem hominem informat, huc facit, cum ita dicit: καὶ δ' ἤ τις ἐγώδης, Ἐπιφανὴς δ' ἐ καὶ μεγάλη πρᾶξις, καὶ τὸν ἐπὶ ταύτη τάξαντα πρῶτον, ἔτα προσελεῖσαι τὸ φίλου, ὡς ὁ Διομήδης,

Εἰμὲν δὲ ἐταρόν γε κελύειτ' ἐμαυτὸν ἐλέεισαι,
 Πῶς αὖ ἐπαί' ὁ δύσῃ ἐγὼ δέοιο λαδοίμω;

Cum res aliqua proponitur, magna quidem illa atque illustris, sed ardua & difficilis, laborum & operis socium tibi amicum assumito, ut Diomedes, Quod si mihi alterum adiungi iubetis, inquit, quomodo tandem possim obliuisci diui Vlyssis? &c. Eundem Homeri locum Apuleius de dæmonio Socratis vsurpauit, & breuibus verbis explicuit: Nónne Vlysses, ait ille, cum Diomede deliguntur, veluti consilium & auxilium, mens & manus, animus & gladius? Nihil egregium, nihilque magnificum perfici bellè potest, in his potissimum quæ bellica negotia respiciunt, nisi maturo consilio coniungantur corporis vires. i. nisi iuuenum robustiorum viuacitas, senum & eorum qui valeant experientia, ductu regatur. Non enim solum viribus, aut velocitatibus, aut celeritate corporum res magnæ geruntur, sed cōsilio, ratione, sententia. Proinde Sophocles:

Γινώμαι μὲν ἔργων τῶν ἐν ἀνθρώπῳ τροφοί.
 Βουλαὶ τὰ δ' ἐξέπραξαν, οὐ χερῶν δ' ἐν.

Hominum quidem rationibus opera fiunt ac enutriuntur: sed eas res cōsilia effecerunt, non manuum robur. Proponitur autem ἀγαλμα, in quo sunt expressæ & mutuo coniunctæ effigies Vlyssis & Diomedis, quorum alter prudentia & consilio, alter

Consilium & vires.

Vlyssis & Diomedis effigies iunctæ, quid.

Mercurius
geminus.

verò firmitate virium commendabilis. Itaque quantum profuerit, vtriusque industria, & laudata strenuitas in bello Troiano, notum est ex Homero & historicis. Huc Prouerbiū *εἰς ἀνὴρ, ἢ δ' εἰς ἀνὴρ*, Vnus vir, nullus vir: quo intelligitur quantum conferat mutuum auxilium in rebus arduis, & alioqui difficilibus. Huc etiam referendum illud, *ὁλὸν τε δὴ ἐρχομὲν*, ex Iliad. Homericæ κ. Quam ob causam apud Ægyptios Mercūrij gemini simulachrum sic effectum conspiciebatur, vt alterum senili esset vultu venerandum, alterum, florente iuuenta: vt significarent eum, qui Reipub. munia obire ritè velit, cum animi prudentia vires habere debere coniunctas, quòd alterum alterius egeat adminiculo.

Aristoteles 8. Moral. ad Nicomach. *ὁν τε δὴ ἐρχομὲν, καὶ γὰρ ὑπόστασι καὶ πράξει διασπώτεροι*, &c. quod perspicuè declarat Salustius initio Catilinarij belli: Diu magnum inter mortales certamen fuit, vine corporis, an virtute animi, res militaris magis procederet. Nam & priusquam incipias, consultò, & vbi cōsulueris, mature factò est opus, ita vtrumque per se indigens, alterum alterius auxilio eget. Lege Plutarch. disputationem pulcherrimam, An seni gerenda Respubl. sit. Sed occurrit mihi Hesiodi istud.

Πλείων γὰρ πλείωνων μελέτη, μείζων δ' ἐπιθήκη. id est,

Plus augere potest multorum industria vires.

Iamque Homericum ex Iliad. μ.

— *Πλείωνων δὲ τί ἐργον ἄμεινον.*

Quid verò Euripideum hoc sciens præteream ex Phœnissis?

— *Εἰς δ' ἀνὴρ ἢ πᾶνθ' ὄρα.* vel illud ex Heraclidis,

Μῆξ γὰρ χειρὸς ἄδουκὸς μάχη.

In id quadrat elogium de Fauno Aboriginum rege, quod in 1. retulit Dionysius Halicarn. *ἀνὴρ μετὰ τῷ θεῷ ἰσχυροῦ καὶ σίωτι* & vir & impiger & consultus. De Mithridate sic Paterculus: Consiliis dux, miles manu. Idem Pacatus panegyrico Theodosij, dux consilio, miles exemplo. Sed placet à modum quod fuit memoriæ proditum de Lælio & Scipione, quorum amicitia nō minus quam consiliū de rebus magnis celebrabatur. Itaque qui gloriæ Scipionis inuidebant, dicebant eum esse egregiorum facinorum histrionem, nempe Lælium illius collegam gestorum: Scipionem præclara quædam gerere, sed Lælij consiliis. Tradit Iul. Capitolin. Antonium Pium, nec in bellicis, nec in ciuilibus negotiis aliquid statuisse, quam sumpto cum viris grauibus consilio, dicebat enim æquius esse vt tot & totalium virorum

consilium sequeretur ipse, quàm ut tot præclari homines ab unius consilio penderent.

Laerte genitum.] Id est, Vlysses Laërtæ & Anticleæ filium. Vlysses.
Hic Rex fuit Ithacæ & Dulichij insularum vir, multichius, & astutus admodum, cuius nomine Odyssæa tota Homeri conscripta est.

Genitum quoque Tydeos.] Diomedem, Tydei & Deiphiles filium, inter Græcorum duces fortissimos insignem. Diomedes;
Zenalis.

Zenalis.] Quis ille fuerit, adhuc clam me esse fateor ingenue. puto equidem nomen esse cuiusdam egregij pictoris, qui ætate Alciati non minus celebris fuit, quàm Alexandri tempore Apelles, aut Lysippus, alter pictor, alter statuarius: nisi aliquis malit esse nomen quoddam fictitium.

Solum mens hominem, &c.] Consilium viribus destitutum parum conducit: contra verò corporis robur consilij expers, facillimè in præceps ruit. Isocrates Parænesi ad Demonic: *ῥώμη δὲ μετὰ μὴν φρονήσεως ὠφέλησον, αὐτὴ δὲ ταύτης πλείω τοὺς ἔχοντας ἐβλαψεν: καὶ τὰ μὴ σώματα τῶν ἀσκησάντων ἐκέρμησεν, ταῖς δὲ τῆς ψυχῆς ἐπιμιλείαις ἐπισκότησεν.*

M 4

Firmissima conuelli non posse.

EMBLEMA XLII.

OCEANVS quamuis fluctus pater excitet omnes?
 Danubiũque omnem barbare Turca bibas:
 Non tamen irrumpes perfracto limite, Caesar
 Dum Carolus populis bellica signa dabit.
 Sic sacra quercus firmis radicibus adstant.
 Sicca licet venti concutiant folia.

INnuat ea vix confici, aut labefactari posse, quæ firmis herent
 radicibus, quæque vel longo temporis decursu, vel insigni
 aliqua virtute famam sibi pepererunt immortalem, Id autem
 fermè totum mutuatus est ex Epigrammate quodam Crina-
 gori *eis P'óμυλδ.*

Ὀὐδ' ἢν ὠκεανὸς πᾶσαο πλημμυῖρα ἐγείρη,
 Ὀὐδ' ἢν γερμανίη ῥῆεν ἀπαντα πύη.

Εὐρύς οὐδ' ὄσον βλάβης δένει, ἄχει νεμίμη,
 Δέξια συμπάινειν καίσαρι δαρσαλίη.
 Οὕτω καὶ ἱεραὶ βλάδς, δρῦες ἔμπεδα ῥίβαις
 Εἴ τῃσιν. Φύλλων δ' αὖα χέουσ' αἰέμοι.

Apponam Ioannis Sleidani versionem, vt tyrunculus facilè deprehendat, quorsum imitatus sit Alciatus auctorem Græcum; nec perinde ad verbum reddiderit, vt scilicet gratularetur Carolo V. Imperatori, qui Turcas insigni victoria profligauit, vt mox dicemus. Sic ergo Sleidan.

*Oceanus moue at licet omnes vndique fluctus,
 Et potet Rhenum Teutona terra suum,
 Non cadet imperium Romæ, quo tempore Caesar
 Præerit, atque salus publica facta reget.
 Sacra Ioui quercus nam sic radicibus hæret,
 Et tamen aridulas huic capit aura comas,*

Id conuertitur ingeniosè ad celebres illas victorias, quas Germani Principes de Turcarum exercitu retulerunt. Cùm enim Solymanus trecentis millibus armatorum, Vngaria maiori ex parte occupata, Austriam ipsamque Germaniam toto conatu inuadere statuisset, de Vienna, clarissima Austriae vrbe, obsidenda cogitauit, quod immenso apparatu circiter Idus Septemb. anno 1529. aggredi conatus est, cuius minas & impetum, quanquam maximum, cùm Germani non ita putarent esse metuendum, vrbe vndique obsessa, tanta fortitudine restiterunt, vt Turcæ multoties reiecti, vix ad oppugnationem vel sustibus adigi possent. Sic Turcæ per mensem integrum continuis oppugnationibus Viennam frustra tentauit, postridie Id. Oct. re infecta inglorius discessit, & fugienti similis in Thraciam rediit, multis millibus ex suis amissis.

Germanorum Principum victoria de Turcis.

Oceanus quamuis, &c.] Citatur ex Lucilio:

*— pater optimus diuim,
 Vt Neptunus pater.*

Patrem Neptunum, vt hîc Oceanum patrem, qui aquam significet, à qua cuncta oriuntur, dici palam est, quæ doctrina fuit Thaletis. Homerus: ὠκεανὸς τ' ὄσπιγ' γενέσσι πάντεσσιν τέτυκται. Idem ὠκεανόν τε θεῶν γενέσιν, καὶ μητέρα τῆδε. mater Tethys inquam, id est mare dicitur: vt Platoni prima illa rerum omnium materia: quâ ratione Pindarus, ἀρίστον μὲν ἔδωκε cecinit. Simile Virgilianum hoc,

Oceanumque patrem rerum.

Cicero Academ. 2. Princeps Thales, vnus ex septem, cui sex

reliquos consensisse ferunt, ex aqua dicit constare omnia. Quò pertinent etiam Homericæ isthæc à multis decantata, quibus Oceani patris vbertas longè latèque patens ostenditur,

Εξ οὗ καὶ πάντες ποταμὸν καὶ πᾶσα θάλασσα

καὶ πᾶσαι κρήναι καὶ φρεσὶ τὰ πάντα ναίουσι.

Sed & Catull. Argonauticis:

Oceanusque pater totum qui amplectitur orbem,

Oceanus
pater
quid, alle-
goricòs.

Quid si per Oceanum patrem ἀλλυγορικῶς intelligamus Turcicum Imperatorem sua celeritate, suoque (vt ita loquar) hominum, vel potius mancipiorum examine & inaudita multitudine, toti Europæ orbique Christiano, vt magnum & im-
mensum mare cæteris fluuiis bellum indicentem, dudumque minitantem? Oceanus denique ἀπὸ ἀνώτητος, à celeritate. Videtur hîc alludere ad illud ex i. Metamorph. Ouid. vbi loquitur de diluuiò in terras misso: — illum

Cæruleus frater inuat auxiliariibus vndis,

Conuocat hic amnes. —

Intelligit itaque noster hic auctor innumerabiles Turcarum copias in alto mari nauigantes, Danubiùmque Germaniæ fluuium nobilissimum numero suo exercitu exhauriètes. Alludit ad exercitum Xerxis, quem Græci vt numerosissimum facerent, flumina exhausisse sinxerunt.

Sic sacra quercus, &c.] Comparatio appositissima. Licet ventis hinc & hinc perflantibus è quercu frondes decidant aridæ, ipsa tamen immota sedet arbor: sic imperium firmis hæret fundamentis augustum & stabile, tametsi plerique hinc auocentur, aut pereât in bellis Turcicis. Quò pertinet illa Virgiliana collatio

— veluti annosam valido cum robore quercum

Alpini Boreæ nunc huc, nunc flatibus illuc

Ernere inter se certant, &c.

Quercus
quid.

Et aduerte interea, quercus nomine significari in Hieroglyph. fortitudinem, diurnitatem, imperium firmum & principatum, vt docet lib. 5 1. Pierius Valerian.

Firmis radicibus adstant.] Huc fortè non omnino malè illud referam Senecæ è lib. De prouidentia. Id in quoque, ait solidissimum est, quod exercuit. Non est arbor solida, nec fortis, nisi in quam frequens ventus confurgat. Ipsa enim vexatione constringitur, & radices certius figit. Et id ex Epistola 265. Libani Rhetoricis (quem librum Græcè si haberem, eò libentiùs vterer:) Ea inquit, me ne minimè quidem commouerunt. Neque enim vetusta, & iam firmis radicibus arbor ad terram aucti vento etiam maximè furenti, facillè potest.

Spes proxima.

EMBLEMA XLIII.

ANNVMERIS agitur Respublica nostra procellis,
 Et spes ventura sola salutis adest:
 Non secus ac navis medio circum equore, venti
 Quam rapiunt, salsis iamque fatiscit aquis.
 Quod si Helene adueniant lucentia sidera fratres:
 Amisos animos spes bona restituit.

Siquid nostrae coniecturae dandum, suspicamur id ab Alciato
 scriptum fuisse, quo tempore ad Niceum colloquium, magna
 omnium spe & vocis expectabantur Reip. Christianae Princi-
 pes potentissimi, Carolus quintus Imperator, & Franciscus I.
 Galliarum Rex: quò loci nonnulli in certam spem veniebant
 foedus

Tempus
 Nicei col-
 loquij.

Comparatio reip.
cum nauis
uentis agi-
rata.

Castor &
Pollux
quid alle-
goricè.

fœdus aliquod firmum & stabile, pacemque inter eos compos-
tum tandem aliquando & sancitum iri: vt eo transacto negoti-
rixarum omnium & contentionum, tum denique falsarum op-
nionum religione Christiana tam longè lateque grassantiur
omnis occasio tolleretur, aut certè magna parte lues ista sanar-
tur. Comparat ergo Christianam Rempubicam cum nauis vè-
tis & fluctibus hinc & illinc agitata, sic vt parum absit, quin in-
sanis & furētibus aquis obruatur, omniumque spes penitus ca-
dat, nisi tā crassæ caligini & tempestati Deus Opt. Max. aliqui-
lucis immiserit, quò bonorum virorum totiusque populi con-
sternati animi recreentur. Sunt verò qui hîc per Castorem &
Pollucem intelligi velint summum Pontific. & Imperatorem
à quibus vnanimi voto ad metam eandem collimātibus bello-
rum cessatio, turbationumque optata fuit quies. M. Tullius E-
pist. ad Cornificium 12. lib. rectè nauis nomine Rempub. desi-
gnauit. Conscende, inquit, nobiscum, & quidem ad puppim.
Vna nauis est iam bonorum omniū: quam quidem nos damus
operam vt rectam teneamus, vtinam prospero cursu. Idem in
Pisonem non sine gratia vsus est eadem allegoria: Non tam fe-
timidus, vt qui in maximis turbinationibus ac fluctibus Reipub. na-
uem gubernassem, saluamque in portu collocassem, frontis tu-
nubeculam pertimescerem. Alios ego vidi ventos, &c. Et pro-
Sextio eandem translationem mirè variat. Si mihi in aliqua na-
ue cum meis amicis nauigāti hoc accidisset, vt multi ex multi-
locis prædones classibus eam nauem se oppressuros minitaren-
tur, nisi me vnum sibi dedissent, &c. Cum verò in hanc Reipub.
publ. nauem ereptis senātui gubernaculis, fluitantem in altis
tempestatibus seditionum ac discordiarum, armata tot classes
nisi ego vnus deditus essem, incursum viderentur, depugna-
rem potius cum summo, non dicam exitio, sed periculo certis-
vestro, quàm non id vnus pro omnibus susciperem. Horat. 1.
Carmin. eodem sensu & schemate.

O nauis referent in mare te noui Fluctus, &c.

Præter Stobæi locum cap. 44. & alium quendam è Plutarch
Bruto, quibus Rempubicam nauis comparant, succurrunt duo
alii è Panegyricis Maximiano dictis. Prioris est Paccati: Statim
igitur præcipitantem Rempub. refrenasti, & gubernacula flui-
tantia recepisti, omnibus spes salutis illuxit, posuere vèti, fuge-
re nubes, fluctus resederunt, & sicubi adhuc in longinquis
terris aliqua obuersatur obscuritas, aut residuus vndarum pul-
sus immurmurat, necesse est tamè ante tuos nutus dilucescat &
filca

fileat. Alter verò, est Mamertini: Neque, inquit, cum Reipubl. nauem secundus à puppi flatus impleteret, salutarem manum gubernaculis addidisti, &c. alia enim longiora sunt, quàm vt huc transferri commodè possint. De nauì quædam Pierius doctè collegit libro 47. quæ hîc commemorare nihil attinet.

Circum.] Circum hîc aduerbij naturam induit.

Fatiscit.] Deficit, & penè obruitur vi tempestatis & fluctuum.

Virgil. 1. Aeneid.

Accipiunt inimicum imbrem, rimisque fatiscunt.

Quod si Helena adueniant, &c.] *πρωτοφρασις* est Geminorum, qui Castor & Pollux à Poëtis dicuntur, & Iouis ex Leda filij. Hi Pollux.

ubi adoleuissent, mare piratis liberarunt, eaque de causa probitij nautis olim credebantur. Ferunt, si horum alter appareat, tempestatem portendere; si ambo, serenitatem. De his sic Plinius: Vidi nocturnis militum vigiliis inherere pilis pro vallo fulgorem effigie ea, & antennis nauigantium, aliisque nauium partibus, ceu vocali quodam sono insistent, vt volucres sedem ex sede mutantes: graues cum solitaria venere, mergentesque nauigia: & si in carinae ima deciderint, exurentes: geminae autem salutares, & prosperi cursus praenunciae, quarum aduentu fugari iram illam ac minacem, appellatamque Helenam ferunt. Et ob id Polluci & Castori id numen assignant, eosque in mari Deos nuocant. Hominum quoque capita vespertinis horis magno praesagio circumfulgent. Omnia incerta ratione, & in naturae maiestate abdita. De stellis, quae Dioscuri appellatur. Plutarch. .Decretorum philosophicorum, cap. 18. Ouid. sub fines 5. Factorum. Diodor. Sicul. sub finem etiam cap. 5. lib. 5. Lactant. lib. 2. cap. 2. Valer. Max. lib. 1. cap. 8. & alij quam multi. Sed obiter meminini legere me apud Festum, stellam significare laetum ac prosperum, idque ex Ateio Capitone, auctoritatem secuto Seruilius Iuguris. Lucem etiam seu lumen, id est *φῶς* pro spe accipi solenne fuit, vt apud M. Tull. 1. Philippica: Lux quaedam videatur oblata, &c. Euripid. item, *φῶς ἡνδ' ἐμοῖς κακοῖς*, lux venit meis malis. Nam & Varro de lingua Latina 2. testatur, lumen pro fausto omine veteribus fuisse. Ex quo illud Virgilij:

— *Subitoque fragore*

Intonuit laeuis, & de caelo lapsa per umbras

Stella facem ducens multa cum luce cucurrit.

In

In simulacrum Spei.

EMBLEMA XLIIII,

QVAE Dea tam leto suspectans sidera vultus?
 Cuius peniculis reddita imago fuit?
 Elpidij fecere manus. Ego nominor illa,
 Quae miseris promptam Spes bona praestat opem.
 Cur viridis tibi palla? quod omnia me duce vident.
 Quid manibus mortis tela refracta geris?
 Quod viuos sperare decet, praecido sepulchris.
 Cur in dolioli tegmine pigra sedes?
 Sola domi mansi volitantibus undique noxis,
 Aferai ut docuit musa verenda senis.

Quæ tibi adest volucris? Cornix fidissimus oscen?

Est bene cum nequeat dicere, dicit, erit.

Qui comites? bonus Euenus præcepsque Cupido.

Qui præeunt? Vigilum somnia vana vocant.

Quæ tibi iuncta astat? scelerum Rhamnusia vindex,

Scilicet ut speres nil, nisi quod liceat.

E Legans est Spei descriptio per Dialogismum, cuius nempè Spei effe-
cta. vires & adiuncta conuenientissimis symbolis explicat. Ea enim hominem lætum reddit, & semper meliora expectantem ad mortem vsque comitatur. Ea tamen si importune sit & immoderata, vlticem Rhamnusiã secum aduocat, quæ vota plus æquo ambitiosa faciat irrita. Alia sigillatim enarrabo, si prius huc adscripsero doctissimi viri B. Dardaniij epigramma in Spem, vt, si fieri possit, cum Alciati Emblemate conferam. Est autem eiusmodi:

Tu quæ sustentas tereti vestigia ligno,

Esne Dea? an nostro sanguine cæta? Dea.

Vnde fata? è cæca rerum caligine, & ecquæ

Admonit nutrix vbera? Credulitas.

Ecquinam à tergo plaudent tibi? gaudia, dic quis

Pallidulo semper te præit ore? Timor.

Suspicias intento cur cælum lumine? tandem

Hinc dabitur votis meta suprema meis.

Fare, age, quæ vultus deturpet causa serenos?

Excrucior quoties irrita vota cadunt,

Cur baculo innixa es? dum pascit opinio mentem

Cæca meam, irrepsit curua senecta mihi.

Quid titubas pedibus? rerum est spes lubrica: sæpè

Quod puto complecti, labitur è manibus.

Obiter adnotarim Spem Deam à Romanis cultã ædes habuisse Spei Dea. se in foro olitorio. Gyraldus ait, eam se vidisse pictã in Adriani Imperatoris aureo numismate. Femina fuit stans, inquit, iustitię luciniam sinistra manu nonnihil attolens: dextra in cubitum elata pateram proferebat, in qua repositũ erat veluti ciborium, id est, vas in floris similitudine, cum hac inscriptione S P E S P. Spectare
sidera
quid. Quidam etiam Spem Deam viridi indutam palla effinxerunt, & sedentem supra dolium cum cornice: quidam etiam cũ Nemesi, &c. hæc ille. vide Syntag. i.

Suspectans sidera vultu.] Hic aduertendum alicuius expectationis

tionis signum, quod expressè notauit regius Psaltes, 120. psalmo, ἤρα τὸς ὀφθαλμοὺς μὲς εἰς τὰ ὄρη, ὄρον ἤξῃ ἢ βοῦδ' αἰά μὲς. & 122 πρὶς σε ἤρα τὸς ὀφθαλμοὺς μὲς τὸν κατωκίοντα ἐν τῷ ἔρανῳ.

Peniculus. *Peniculus reddita imago.*] Id est, penicillo depicta & expressa. Peniculus, vel penicillus, siue peniculum, pictorum est instrumentum, ex caudarum extremitatibus confectum, Plin. 35. lib. Arrepto peniculo lineam ex colore duxit summæ tenuitatis per tabulam.

Elpidius. *Elpidij fecere manus.*] Nomen est è re fictitium, nam ἐλπίδιος ἀπὸ τῆς ἐλπίδος, hoc est, à Spe, quam depinxit, nomen habet.

Spes bona præstat opem.] Alludit ad Prouerb. Spes seruat afflictos: & Spes alunt exules. Ouidius:

Spes bona dat vires, animum quoque spes bona firmat:

Viure spe vidi qui moriturus erat.

Sed & memini legere me apud Plutarchum, olim Romæ aratum fuisse bonæ Spei. Cui cōuenit & versiculus è Comœdia quapiam

ἀνὴρ ἀτοχῶν σώσεται τῶς ἐλπίσι.

Spes viridi veste induita. *Cur viridis tibi palla?*] Palla vestimenti genus est ad terram virideque promissum. Viridis autem color eorum est proprius, quia spe lactantur aliqua: dicit enim postea,

Nos sperare docet viridis, spes dicitur esse.

In viridi, quoties irrita retrò cadit.

Fracta tela mortis. *Quid manibus mortis tela, &c.*] Refracta mortis tela nõ temerè Spei tribuuntur, quod viuos etiam in extremas miseras adactos soletur & recreet, vt enim habet Adagium, Ægrotò dum anima est, spes est: & Theocritus:

Θαρσῶν χρεὶ φίλι βᾶττε, τάχ' αἰγιὸν ἔσ' ἐτ' ἀμυθῶν,

Ἐλπίδες ἐν σωσίν, ἀνελπίστοι δὲ δαμέντες,

Χῶς εἰς ἄλλοι μὲν πάλαι αἰδοῦσθαι, ἄλλοι δ' οὐκ. hoc est,

Fidere, Batte, decet, melius cras forsan habebis,

Sperandum est viuis, non est spes vlla sepulchris.

Nunc pluit, & claro nunc Iupiter aethere fulget.

Quidam Rhodius ob intempestiuam libertatem à tyranno iniectus in caueã, in qua more feræ alebatur, ad cruciatum ignominiamque amputatis naribus, ac fœdata vulneribus facie cun à quibusdam admoneretur, vt inedia sibi dolorum finem aliquem quæreter, his respondit. At cuncta homini, quoad viuit speranda sunt. Repete pulcherrimam Spei descriptionem apud Ouidium 1. de Pont. Eleg. 7. Quæ dum commentor, lubentè adiiciam Fornerij mei, præclari certè hominis distichon quod ille mihi ytraque lingua, eademque sententia suggestit: ἐλπί

Ελπὶς χροττόφθ μόνωι τρέφει ἰνδοδι ἡδονῶν,
 ἢς ἀπείροισι δανείν ἡδίων, ἢ βιωῶν.

*Intus alit pectus nostrum spes vivida: qua si
 Desituar, durum est vivere, malo mori.*

Præcido sepultis.] Præcidere hîc amputare vel denegare signi- Præcidere.
 ficat: & dicimus, spem alicuius rei præcidere. i. auferre siue præ-
 cludere, vt apud Ciceron. 2. Verr.

Cur in dolio, &c.] Ignauix hæc nota esse potest. Nam ferè dū Locus ex
 speramus, desideramus: sed malim hoc ad fabulam referri, quam Hesiodo.
 tradit Hesiodus de Pandora, principio fermè libri, qui ἔργα καὶ
 ἡμέραι inscribitur. Hæc enim pyxidem omnibus malis refertam
 cum aperuisset, innumerabilia calamitatū genera tum primum
 homines inuasert, vna tantum spe in dolij labris remanente,
 id est, in ipsius ore pyxididis consistente. Sic enim Hesiodus:

Ἀλλὰ γυνὴ χεῖρσιν πίδακα μέγα πῶμι ἀφελῆσα
 Ἐπιέδασ' ἀνδράποισι δ' ἐμήσατο κήδεα λυγρὰ.

Μὲν δ' αὐτοδιελπίς ἐν ἀρχῆτοισι δόμοισι.

Ἐνδον ἐμμυνη πίδακου ὑπὸ χεῖλεσιν, ἔδ' ἰδύραζε.

Ἐξέπην. hoc est, —Tegmen ab vna

Dum Pandora loquat, totum exiliere per orbena.

Curarum infestæ effigies: Spes sola remansit

Intus, & è labris ima sub parte resedit.

Origenes aduersus Celsum lib. 4. hanc rider fabulam. Ridiculū,
 inquit, est quod de dolio dicitur, quod olim viuerent homines
 absq; malis, & graui dolore, & morbis molestioribus, quæ Par-
 cæ mortalibus dederant: sed fœminam manibus magnum dolij
 operculum auferens, diffudit hominibus, & curas atroces parti-
 ta est; sola autem ibi Spes in tutissimis domibus intus relicta est
 sub dolij labris, nec extrâ euolauit. Hæc Origen. Mythologi ta-
 men Pandoram, ad humanum corpus referunt, fœminæ no- Pandora.
 mine expressum, quod carnis imbecillitas minimo exfolui po-
 test.

Ascrei vt docuit, &c.] Hesiodus ab Ascra Bœotix vico. Virg. 6.
 Ecloga:

—Hos tibi dant calamos, en accipe, Musa

Ascraeo quos antè seni.

Quæ tibi adest volucris? cornix.] Quod vocem edat Cras, Cras,
 cornix Spei adiungitur.

Oscen.] Oscen, auis dicebatur olim ab Auguribus, quod ore Oscen.
 auspiciū faceret, ait Varro.

Locus ex
Suetonio.

Est bene cum nequeat, &c.] Videtur hoc imitatus, & quidē mutatus ex Suetonij Domitiano, vbi agitur de Cornice, quę paucis ante Imperatoris mortem diebus dicitur edidisse illud: *πάντα καλῶς*, quod ostentum sic est aliquis interpretatus, ait ipse Suetonius:

Nuper Tarpeio qua sedit culmine cornix,

Est bene, non potuit dicere, dixit, erit.

Bonus
Euentus.

Qui comites? bonus Euentus, &c.] Duo hi Spei comites vana quędam phantasmata ingerunt, ne plus tædij adferat expectatio quàm ferre queant miseri mortales. Boni Euentus simulachrum dextrā pateram, sinistrā spicam ac papauer tenens, sculptā Romę fuisse scribit Plin. lib. 34. c. 8. & 36. c. 5. Boni Euentus, & Bonę fortunę simulachra in Capitolio ex Praxitelis operibus Gyrald. Syntagm. 1.

Spes vigilū
somnia.

Vigilum somnia vana vocant.] Plato dicebat *τὰς ἐλπίδας ἰγροῦν θότων ἀνθρώπων ἰδέσθαι ἔτι*, quod videtur allusisse Maro in *Bucolicis*.

— *An qui amant, ipsi sibi somnia fingunt?*

Non enim est qui verbis possit facile consequi, quàm varias in animo patiantur imaginationes, qui vehementer aliquid sperant. Atque his inanibus simulachris perinde afficiuntur, ac semel oblectant, vt si iam tenerent quę sibi pollicentur.

Vigilum somnia vana. [Pindarus Olymp. 12.]

— *Αἶγι μὲν ἀνθρώπων*

πέλλ' αἰῶνι, τὰ δ' αὖ κατῶ

ψαδῆ μεταμῶνιαι τέμνοσ-

σαι, κυλίνδοντ' ἐλπίδες.

id est,

Spes etenim mortalium, multa sursum, deinde verò deorsum vana mendacia secantes volutant.

Scelerum Rhamusia vindex, &c.] Quęlibet enim sperare, nō e cuiuslibet. Itaque in hoc præcipuè illud animo fixum hærea. Ne quid nimis. Fortunę, vt naturę noscenda est mensura sua nec verò sapiunt qui altius sperant, plusque animi gerūt, quàm virium habeant.

In dies meliora.

EMBLEMA XLV.

ostra nouo mihi setigeri suis obtulit anno,
 Hæcq; cliens ventri xenia, dixit, habe.
 progreditur semper, nec retrò respicit unquam,
 Gramina cum pando proruit ore vorax.
 iura viris eadem est, ne spes sublapsa retrorsum
 Cedat, & ut melius sit, quod & ulterius.

R Vsticus quidam Alciati vicinus Kalendis Ianuariis porci- Natura
 nū caput pro strenis obtulit. Hinc sibi Emblematis argu- porci.
 entum nactus Alciatus, ex natura suis (qui dum siliquas ore
 flexo colligit, semper ulterius progrediens, nunquam retrò
 picit) nempe vt nihil procrastinando meliora sequamur, neq;
 temporis aliquam particulam sinamus effluere, quod non per-
 neat ad aliquem progressum, & rei melius gerendæ occasio-
 nem. Alludit autem ad extremum (vt ne in minutulis etiã otio-

Symbolū
Caroli
Quinti
Imp.

sum deprehēdas) ad symbolum Caroli V. Imperatoris, quod
 V L T E R I V S. Quid si hoc referamus ad studij Philosophi
 assiduitatem, vt Plutarchus facit disputatione de profectu ma
 rum? Sic enim ille : ἐν τῷ φιλοσοφῆν οὐκ ἔστι ληγέσης διάλεγμα πρ
 οσπῆς, ἡ δὲ σπριγμός: In philosophando & virtutis itinere nulla
 cessatio, nulla perpetui progressus intermissio. Contra, mise
 & nonnunquam improbè desipiunt qui suis ita malè rebus pr
 spiciunt, vt quò magis ætate prouehuntur, peiores euadunt,
 cuti Menedemus permultos Athenas, studiorum causa, profi
 sci dicebat, principio sapientes, deinde philosophos, postea rh
 tores, tandem idiotas. Qui itaque se meliorē in dies facit, qu
 seipsum vincit: qui in deterius abit, vinci se ignauè permit
 quod Plato 1. De legib. ait esse turpissimum: ἢ τ' ἀδάαι αὐτὸν
 ἐαυτῶς, πάντων ἀίσχιστον τε ἀμαρτῆς καὶ κἀνιστον.

Rostra nouo.] Rostrum nō modò de auibus, sed & de aliis a
 mantibus dicitur.

Cliens.] Litigator, qui patronum sequitur, vt ab eo defendat
 in iudiciis.

Illicitu

Illicitum non sperandum.

EMBLEMA XLVI.

*Spes simul & Nemesis nostris altaribus adsunt,
Scilicet ut speres non nisi quod liceat.*

RECTè & verè Findarus Nem. 8.

Κενῶν δ' ἐλπίδων καῦνον τέλει:

*Vanae spei imbellis euentus, quo spectat Horatianum illud ex 4.
Carmin.*

Terret ambustus Phaëthon avaras

Spes, &c.

Meminimus in superiori Spem cū Nemese vnà expressam fuisse *Spes cum*
e; ex quo intelligi liceret, nihil nisi quod fas & iustū sit, quodq; *Nemese,*
eri facile possit, expectandum, sibi que fingendum esse. Nam
aldè est insolens & temerarium ambire quæ nequeas assequi,
ut si assequaris, non tamen tueri aut seruare possis. Occurrit
exemplum Cæsaris Borgiæ Valentinorum Ducis, qui audaciùs
quàm aliquis alius eiusdem cōditionis, Imperij maiestatem sibi

Cæsar Bor-
gia.

pollicitus, militaribus aliquot vexillis appingi curarat illud v-
go Italico, *O Cæsar, ô nullo, id est, Aut Cæsar, aut nullus; qui ta-*
dem morte misera interceptus, vaticinij locum inuenit; sed ne-
quem spe magna sibi proposuerat. Itaque de eo sic lusit Sa-
nazarius:

*Aut nihil, aut Cæsar vult dici Borgia: quid ni,
Cum simul & Cæsar possit, & esse nihil?*

Idemque in eundem:

Omnia vincebas, sperabas omnia Cæsar:

Omnia deficiunt, incipis esse nihil.

Obiter aduertendum distichon Alciati videri è quopiam Græ-
co expressum, sed ad imitationem effectum:

Ἐλπὶς καὶ ἠδὲ νέμεσις ὄνυσσ' ἀπὸ βωμῶν ἐπέψα,

Τὼ μὲν ἴν' ἐλπίσιν, τὼ δ' ἴνα μηδὲν ἔχουσ.

Quod sic eleganter reddidit Politianus:

Spem simul & Nemesim posita dicat Eunus in ara,

Scilicet vt speres omnia, nil habeas.

Scripsit & in eandem sententiam lepidè ac doctè Marullus:
quia proximè videtur accedere ad Alciati Emblema, huc adse-
bere non grauabor:

Quenam hæc tam semper tam leta est? optima rerum

Spes bona, quæ lateri iuncta? potens Nemesi.

Dux magis, an comes est? vindex magis, vnde diabus

Templa eadem? speres ne nisi quod liceat.

Pudicitia.

EMBLEMA XLVII.

PORPHYRIO, domini si incestet in aedibus vxor,
 Despondetque animum, praeq; dolore perit.
 Abdita in arcanis natura est caussa: su index
 Sincera haec volucris certa pudicitia.

Aelianus cap. 35. lib. 14. ait. Porphyrionem muliebris pudicitiae obseruationem esse matrisque familiars adulterium suspensio suo indicare. Quod Athenæus etiam commemorat Dipnosoph. libro 9. cap. 12. ex Polemonis lib. 5. eorum quæ ad Antigonum & Adæum scripsit, retulitque Leonicus in Var. hist. libro 3. cap. 17. Aiunt itaque Porphyrionem domi educatum, mulieres quæ sunt sub viri imperio, diligenter obseruare, eiusmodique habere sensum adulterium admittentis, vt quan-

Porphy-
 rionis auis
 natura
 mira.

de hoc cognouerit, domino significet, sibi que vitam suffocatione, vel vt alij volunt, suspendio adimat; quam esse certissimam commissi adulterij notam aiunt. Huius rei causa est in abditis naturæ arcanis: tantumque licet hinc colligere, quam turpe, quamque flagitiosum sit adulterium, cuius actu vel clauiculario auis eiusmodi vita priuetur. Itaque quantum ad id argumentum pertinet, hæc adhiberi potes pro certæ & illibatæ pudicitia symbolo. Huius etiam naturæ miraculi mentio est apud alios quosdam, sed neotericos, quorum studium & industriam laudo: sed veteres in primis habeo. Secundus Marternus (quem ego aliàs citauit, auctorem certe pium & doctum) scribit, à leone castissimo animali leenam feminam iugulati, quæ cum pardo coierit. Apud Aristotelem & Plinium exempla quædam alia leguntur, quibus eadem naturæ verecundia ostenditur. Non est alienum quod Nouella 12. Iustinian. scribit, eos qui se pollutent nefario coitu, ea facere quæ bruta rationis expertia detestantur. *πράττειν ἀσεβῆτε καὶ ἀνόσια, καὶ ποιᾶτά γε ἐπιθυμῶν, ὅποια πολλὰ καὶ τῶν ἀλόγων ἀποσείεται ζώων.*

Incestus.

Incestet.] Polluat se adulterio. Incestus, vel incestum, est flagitium in affines admissum. Non. Marcel. sed & pro quacunque libidinosa pollutione Seruius accipit. *κίς* & pudoris cingulum, quo sponsæ ornabantur, per translationem sumitur pro pudore ac legibus connubij. Hinc *ἀνίκετον*, pro turpi flagitio Græci accipiunt. Iurisconsulti incestum sumunt pro impudico, & turpitudinis flagitio, in propinquos admissio, l. vlt. D. de ritu nupt.

Despondere animum.

Despondetque animum.] Animum despondere, apud Cicero- nem nusquam legi Budæus opinatur: usum tantem eius loquendi formulæ apud Varronem, Lium, Columellam notat; apponit Plautin. id è Menæch. Pater eius postquam perdidit puerum, animum despondit.

Causa occulta.

Abdita in arcanis.] Causam occultam philosophi appetant; vt cum quaeritur, cur magnes ferrum? cur succinum paleam trahit? id in naturæ arcanis esse dicitur.

In victoriam dolo partam.

EMBLEMA XLVIII.

*AIACIS tumulus lacrymis ego perluo Virtus,
 Heu misera albentes dilacerata comas!
 Scilicet hoc restabat adhuc, ut indice Græco
 Vinceret: & caussa stet potiore dolo.*

EXplicatur id agalma ab Eustathio ad Iliados Homericæ β.
 citaturque à Porphyrio alicubi. Quod epigramma tribu-
 tum Virtuti, conditionem suam deploranti, mutatum fuisse à
 Mnasalca Sicyonio, & in Voluptatem conuersum, ex altero fa-
 ctum de Aiace, me admonuit doctissimus Camerarius. Hoc ex
 3. Epigrammatôn Græcorum sumptum : est enim tetrastichon
 Asclepiadis.

Fons Em-
 blematis.

Α' Α' ἰγὼ ἀπλάκωρ ἀρετῆ παρὰ τῷ δὲ καὶ θυμῷ

N 8

Ἄϊατος ὁ τύλῳ κειραμένα πλοκάμους,
 οὐμὸν ἄχει μιάλω βεβλημένα, οὐνεὶ ἄχαιῶις
 Ἀδολόφρων ἀπάτα, κηῖσος ἐμοῦ κέκεται. id est,
Dilacerata comas, visus miserabilis eheu
Consideo ad cineres hęc Telamoniadę,
Ista dolore graui mihi quod fraus callida quondam.
Iudicibus Graijs ante locata fuit.

Virtutem lugere quid. Profopopœia est Virtutis ad Aiacis tumulum infidentis, & magna lachrymarum copia eiulantis, propterea quod iniuste lata sit à Græcis iudicibus sententia de armis Achillis Vlyssi, non autem Aiaci, cui debebantur, adiudicatis. Quo intelligi datur, quosdam viros bonos plerumque iniquorum iudicum decretis angi, & iniuste de suo iure deturbari, nullius tamen condolentibus aut opem vel consilium præstantibus. Eiusdem omninò argumenti sequitur eodem 3. lib. Epigramma nomine Antipatri, ex quo liquet Aiacis tumulum fuisse in littore Rethæo, vt etiam Q. Calaber: sed fuisse prope Sigæum Troiæ promontorium ponit Plinius lib. 5. cap. 30. & Sozomen. histor. tripart. cap. 18. lib. 2.

Dilacerata comas.] Signum doloris grauissimè. Sic Ouid. de Tibulli morte:

Venit inornatas dilacerata comas.

Æschyli scholiastes ἐν πέρσας: σίωηδες γ' τοῖς θρηνοῦσι τίλλεν τὰς ἑαυτῶν τρίχας. Porro Alciat. imitatus est Ouidian. hoc 4. de Ponto. 13.

Agamemnon. *Venit ad albentes illabefacta comas.*

Iudice Græco.] Id est, Agamemnone, quem præuim Atridem vocat Aufon. in Epitaphio Aiacis, quod etiam huc non malè referri potuisset. Vide num alludat ad Prouerb. Græca fides. Sed is postremò locus mihi videtur altiore quadam consideratione indigere: nam cum dicit,

Hoc restabat adhuc, vt iudice Græco Vinceret.

Rem exaggerat ipsa Virtus lachrymarum plena, à iudicis persona. Est enim indignissimum, virtutem à Græcis ipsis, à quibus id omnium minimè fuit expectandum, eiectam, oppressam ac desertam fuisse: sunt enim Græci sapientiæ nomine cōmendati, quo etiam cæteris aliis nationibus præluceant. Atqui si id à Barbaris profectum esset, ferendum quidem aut ridendū, denique fuerat. E multis quæ occurrunt locis ad id illustrandum, apponam vnum aut alterum ex M. Tullio: quibus clarorum virorum benèque de rep. meritorum casus miseros & indignam

fortu

fortunam conqueritur. Sic pro Sextio : Hæc audiuius de clarissimorum virorum consiliis & factis : hæc accepimus, hæc legimus, neque eos in laude positos videmus, qui incitarunt aliquando populi animos ad seditionem, aut qui largitione cæcarent mentes imperitorum, aut qui fortes & claros viros, & bene de Repub. meritos in inuidiam aliquam vocauerunt : leues hoc semper nostri homines, & audaces, & malos, & perniciosos ciues putauerunt : at verò qui horum impetus & conatus represserunt, qui auctoritate, qui fide, qui constantia, qui magnitudine animi consiliis audacium restiterunt : ij graues, ij principes, ij duces, ij auctores, huius dignitatis atque imperij semper habiti sunt. At ne quis ex nostro, aut aliquorum præterea casu hæc vitæ viam pertimescat, vnus in hac ciuitate, quem quidem ego possum dicere, præclare vir de Republ. meritus, L. Opimius indignissimè concidit, cuius monumentum celeberrimum in foro, sepulcrum defertissimū in litore Dyrhachino relictum est, &c. Idem 1. de Oratore vbi agit de Rutilij causa, qui C. Marij Proconsul à publicanorum iniuriis Asiam defenderat, inuisus equestri ordini, penes quem iudicia tunc erant, in exilium pulsus est damnatus repetundarum. Sic itaque Cicero : Cùm esset ille vir exemplum, vt scitis, innocentia, cumque illo nemo neque integrior esset in ciuitate neque sanctior, non modò simplex iudicibus esse noluit, sed ne ornatiùs quidem aut liberius causam dici suam, quam simplex ratio veritatis ferebat. Et post : Nūc talis vir amissus est, dum causa ita dicitur, vt si in illa commentitia Platonis ciuitate res ageretur, nemo ingemuit neque in clamauit patronorum; nihil cuiquam doluit : nemo est questus : nemo Rempub. implorauit, nemo supplicauit. Cæterum nescio an conferre huc possim opportunè adag. quo dicitur bonos viros esse lacrymabiles; faciles enim sunt ad misericordiam viri boni piique : vt de Heraclito palàm est, sic Æneas Virgil. fatetur lacrymans. Dido contrà duritiem eidem exprobrans in 4.

Num fletu ingemuit nostro? num lumina flexit?

Et Horat. in Odis Plutonem illachrymabilem facit:

Non si trecentis quotquot eunt dies

Amice, places illachrymabilem Plutona.

Nolim prætermissum quod notatur à scholiastis quibusdã, Aiacem (de quo hîc) nominatum ab αἰ, αἰ, heu, heu, nota dolentis, seu lamentantis particula, & αἰάξω lamentari est.

vino, eorū qui biberint, faciē lentigine obducit. Ob hoc in vnguento necant ex, insidiātes pellicū formæ, Alciatus li. i. Parergon, cap. 46. id copiosè satis enarrat. Sic enim ait: Crimē stellionatus nomen sumpsit à stellione lacerta stellata: quod animal malè apud veteres audiit, siue quia inuidū (cū enim eodem, quo anguis modo pellē exuat, eam confestim deuorat, tanquā vtilē esse pro comitialis morbi remedio norit, idcircoque hominibus præripiat, vt plinins lib. 8. cap. 31. attestatur) siue quòd ex eo malū medicamentum fiat, quò mulieres decipiuntur. Nā cū mortuus est in vino, faciem eorum qui biberint, lentigine obducit: ob hoc in vnguento eum necant, si quæ mulieres pellicum formæ insidiantur, qua ex causa verisimile est primò proditum id iudicium: an quia in id animal versus sit, vt canis Ouid Metamorph. 5. — *Duri puer oris, & audax:*

vnde & impudentiæ est symbolum, Græceq; dicitur ἀσνάλαφος, quia sit ἀσκέλης τῆς ἀφῆς, contactu asper & durus. Hæc Alciat. noster. Sanè idem Plinius lib. 30. cap. 10. nullum esse animal dicit, ex opinione communi, quod fraudulentius inuideat homini: indeque stellionum nomen in maledictum translatum ferunt. Plerique volunt stelliones eosdem esse ac tarantulas, quas Græci ἀναλαβῶτας nomināt. Quia verò ex proximo Alciati loco meminerimus criminis stellionatus, de eo hæc pauca obiter: Stellionatus iis obiicitur qui aliquid dolo fecerint: & vbicunque nomen proprium deficit criminis, stellionatus obiicitur, ait Vlpian. Locum autem præcipuè habet in eo qui rem fortè alij obligatam dissimulata obligatione per caliditatem distraxerit: sed & in eo qui merces supposuerit, vel corruperit, quique imposturam fecerit, pœna stellionatus nulla est à legibus constituta, quia nec legitimum crimen est. Cæterum & hoc aduertendum, vt auctoris mentem apertiùs aperiamus, in plerisque animantibus certas quasdam notas esse malignitatis à natura inditas, vt caueamus ne quid inde noxæ damnive contrahamus. Vulgò enim fertur cauendum esse ab iis qui notis quibusdam insignes sunt. Diciturque non rarò eum qui pedibus claudicat, & animi quadam claudicare parte: quique gibbo sit deformatus aut struma, aut aliquo generis eiusdem vitio, cæteris infestiorum esse, & magis versipellem, si quid tamen vulgari hominum opinioni dandum: Vitiosum corpus vitiosæ nature imaginem esse. Quod Homerus in suo Thersite confirmauit, qui vt deformior erat, ita etiam turpior, loquacior, & seditiosior, describitur.

Crimes
stellionatus

Notæ malignitatis.

Sic Cicero pro Roscio Comædo cauillatur Fannium Chæream ex habitu corporis: Nónne ipsum caput, & supercilia illa penitus abraſa olere malitiam, & clamitare calliditatem videntur; nónne ab imis vnguibus vsque ad verticem summum (ſi quam coniecturam affert homini tacita corporis figura) ex fraude, fallacijs, mendacijs conſtare totus videtur? qui idcirco capite & ſupercilijs ſemper eſt rasi, ne pilum vllum viri boni habere dicatur. Luſit eodem penè ſchemate Martialis in Zoilum:

Crine ruber, niger ore, breuis pede, lumine luſcus:

Rem magnam preſtas Zoyle, ſi bonus eſ.

Stellatus corpora guttis Stellio.] Virg. 4. Georg.

—— *Sapè ignotus adedit*

Stellio luſcugis congeſta cubilia blaſtis.

Ouid. 5. Metamorph.

—— *Latebraſque petit, aptumque colori*

Nomen habet varijs ſtellatus corpora guttis.

Huc referam non inuitus doctiſſimi viri Turnebi carmina de Stellionis eadem animaduerſione, ex Epithalamio Franciſci Valeſij: hæc enim:

Sic quæ pellicibus nuptæ inſidiantur auaris,

Quas forma plus eſſe dolent, medicata propinant

Pocula guttata lentigine ſtellio quæ tu

Inſicis, vt vario ſignetur tergoꝝ vultus

Diſcolor & maculis lineſcant ora ſubortis.

Et caua buſta colit.] Ouid. 3. Amor. 8. eleg.

Mors tamen à templis in caua buſta trahet.

Prauique doli.] Doli mali, quem Seruius definit machinationē quandam alterius decipiendi cauſſa, cum aliud ſimulatur, aliud agitur. Labeo autem omnem fallaciam, calliditatem, machinationem ad circumueniendum & decipiendū alterum adhibita, cenſetque ſine dolo malo aliud agi poſſe, aliud ſimulari.

Dolus malus.

Zelotypus

Zelotypus. ζῆλον, æmulatio ſeu inuidentia; τύπος, forma. Hinc mulier zelotypa, quæ formæ alienæ inuidet. Ea zelotypiæ opinio permultis mulieribus animum dedit viros quoquo modo tollendi de medio, vt hoc etiã adiciam præter rem. Nam Cic. 2. de offic. refert Alexandrum Phereum ab vxore interfectum propter pellicatus ſuſpicionem. Sic Antoninū Verum Lucilla, Lemniæ viros omnes vna excepta interfecerunt: & Démetrius Antigoni filius, Nicanor, alique à ſuis feminis interempti. Denique cum omnia perueſtigariſ, collige tecum, quòd vindicta nemo magis gaudet quàm femina. Ouid. 2. artis.

*Sed neque fulvus aper mediatam seuus in ira est,
Fulmineo rapidos dum rotat ore canes,
Femina quàm socij deprensa pellice lecti
Ardeo, & in vultu pignora mentis habet.
In ferrum flammamque ruit, positoque decore
Fertur, vt Aonijs cornibus icta dei.*

Lentigine.] Lentigo, macula subrufa, aut nigricans in facie Lentigo.
aut manibus ad lentis similitudinem,

Pellice.] Pellex, quasi *παλλάξ ἢ παλλακίς*, ait Gell. lib. 4. cap. Pellex.
3. vel à pellendo, quòd vxorem legitimam è thalamo pellat, vel
quòd virum pelliciat. Paulus in l. 144. de verb. sign. Digestis ex
Masurij. Sabini sententia pellicem pro ea sumit quæ citra ma-
trimonium cum aliquo consuescat, domique retineatur: adidit-
que vulgò sic accipi, quæ cum eo se misceat cui sit vxor. Cæter-
rùm an admittere a usim distinctionem Iurisconsulti in dicta
lege inter pellicem, amicam, concubinam, nondum satis liquet.
Sed præstat audire Demosthenem oratione aduersus Neæram,
egregiè nomina *τῆς παλλακῆς, τῆς ἑταίρας, καὶ τῆς γυναικὸς* di-
stinguentem: ait enim *τὰς μὲν ἑταίρας ἡδονῆς ἐνεκ' ἔχομεν. τὰς
δὲ παλλακὰς τῆς καθ' ἡμέραν διραπείας τοῦ σώματος, τὰς δὲ
γυναικας τοῦ παιδοποιεῖσθαι γνησίως, καὶ τῶν ἔνδων φύλακα, πίστην
ἔχου.* Amicas habemus voluptatis causa: pellices seu concubi-
nas famulitij & curæ quotidianæ gratia corporis vtimur: vxo-
res autem ducimus vt legitimos tollamus liberos, fidamque rei
familiaris custodiam habeamus.

Dolus

Dolus in suos.

EMBLEMA. L.

AL T I L I S allecator anas, & carula pennis,
 Assueta ad dominos ire redire suos,
 Congeneres cernens volitare per aera turmas,
 Garrit, in illarum se recipitque gregem,
 Pretensa incautas donec sub retia ducat:
 Obstrepitant capta, conscia at ipsa silet.
 Perfida cognato se sanguine polluit ales,
 Officiosa aliis, extiosa suis.

Proditorum
fraudes,

HAc similitudine (cuius facile subintelligitur apodosis) proditorum animum fraudulentium aperte arguit: qui cum

ber

bene velle se fingant, vt simulatis eiusmodi alloquiis imponat, eò sanè nocentiores, quò versutiores, habendi sunt. Sic enim plerunque insontes & incautos in ignota discrimina, vel ad extremum vsque vitæ periculum adducant & compellant, sed potissimum cum vel vitæ consuetudine, & familiaritate, aut etiam obsequij aliqua specie fucata eos tenent irretitos, modisq; tam tenacibus illigatos, vt sese hinc nequeant extricare, quo de genere sunt vespertiones quidam, & sceleratissimi sycophantæ (quorum numerus quantum his temporibus accreuerit, dici nō potest) qui viros inculpatæ vitæ, simplices planè, & ab omni fūco alienos, in discrimen & præcipitium trahat; nullumq; non mouent lapidem, vt, quod est in prouerbio, in laqueos inducāt: quam ad rem cuniculis quibusdam vtuntur, cum impingunt nomen detestandi sortilegij, vel etiam hæreseos, aut sectæ alicuius, vt securius magisq; impunè ouiculam, i. hominem simplicem, minimèq; malum ab omni crimine tam scelesto, tamq; abominando alienissimum mactent, vel certè quocunque tandem modo exterminent; sic vt insons ille misellus hac aspersus labe (tametsi toto vitæ tempore virtuti pietatiq; nomen dededit) humanæ societatis pernicies, & pestis habeatur ab imperita multitudine, quæ vt in vitium plus quàm liceat credula, ita ob inconstantiam maximam, quæ illi familiaris est, ad virtutes ipsas inuertendum sic prompta & parata sit, vt, quod ait Flaccus, sincerum auidè cupiat vas incrustare. Sed vt paucis contraham, hoc genus hominum vt exitialius & magis aduersandum, sic & præter alios, in quod leges animaduertant, dignissimum. Quod enim vnicè docuit optima illa omnium magistra natura, hi tollunt, & improbitate iniquiore labefactant, nimirum vbi contra suum sanguinem insidiantur, & in animas suas fraudem moliuntur, vt loquitur Salomon. Id totum tamen torqueri melius fortasse potest in patriæ proditores, quales fuere οἱ φιλιππίστους apud Græcos, apud Olynthios Lathenes. Talis fuit Metius ille Suffetius dux Albanorum, pugnæ desertor in bello Romanorum aduersus Albanos, qui suæ proditionis pœnas dedit ab his quis discerptus, vt lib. 1. Liuius memorat.

Altilis allectator anas.] Anatem à natandi assiduitate dictam Anas. vult Varro, 5. De ling. Lat. Altilis, quòd alatur domi, vel ruri, vt gallinæ, &c. Allectator porrò ab alliciendo. Legi alicubi morem esse aucupibus exoculatam columbam in reti colligare, quæ repitu cæteras columbas ad se pelliceat, ea dicitur παλότρια, παλότρι, quod est decipere, seducere, in laqueum allicere. Sed

audiamus ipsum Alciatum, qui ea de re sic lib. Parerg. 9. cap. 11. Plaut. in Milite, Paleutrio nomen veteratori impostoriq; seruo conueniens, vnde & *παλῦτριά*, quasi allectatrices aues Aristoteli lib. De hist. animal. 9. turtures vel columbæ, quæ aluntur, v aucupes alias alliciant, eosq; ad congeneres capiendos adiuuent; quod & in coturnicibus fieri consuevit, itémq; anatibus de quibus (est enim aucupij genus valde iucundum) nos quandoque carmine sic lusimus:

Altilis allectator anas, & carula pennas, &c.] Hæc Alciatus.

Ire redire.] Ire, pro abire, vt alludat ad verba Iustiniani, in Cernorum quoque, De rer. diuisione, in Institut. in syluam ire & redire solent, & paulò post: In iis animalib. quæ ex consuetudine abire & redire solent, Martialis 12. lib. epigram.

Atque inter mensas ire, redire suas.

Garrir.] *Garrir.*] Garrir, quasi ineptè strepere, Nonius, & propriū est auium quidam putant.

Malec

Maledicentia.

EMBLEMA LI.

*Archilochi tumulo insculptas de marmore vespas
Esse ferunt, lingua certa sigilla mala.*

VEspæ tumulo affixæ Archilochi, linguæ malę petulantiam Maledi-
effrenem arguunt: hæ enim raucæ sunt & mordaces, sed centiæ no-
nullam ab iis neque oblectationem, neque fructum comparare ta.
possis, uti nec à maledicis aut mordacibus expectare quicquam
præter aculeum debeas. Hoc autē Archilocho intelligitur scri-
ptor quiuis, insolita quadam verborum petulantia & mordaci-
tate alios infectans: in quo tamen neque curam, neque erudi-
tionem possis deprehendere: sed hoc tantum notus, quod au-
daciam in obtrectando maluerit ostentare, tamq; prauè inno-
tescere, quàm stare gratis, & cum silentio, ut loquitur Martialis.
Fuit verò hic Archilochus Poëta Lacedæmonius, vel Parius, ut
alij volunt, qui Lycamben socerum tam atrocibus & virulentis

Scriptor
maledi-
cus.

carminibus infectatus est, vñ eum adegerit ad laqueum. Hinc Prouerb. Archilochia edicta, pro contumeliosis & mordacibus: &, Archilochi patria, pro maledicis: &, Archilochum terere, pro eo quod est, maledicentia delectari. Quòd pertinet Archilochi epithaphium ex 3. Epigram. Græcorum lib.

Ἐἷμα τόδ' Ἀρχιλόχου παραπέντιον, ὅς ποτε ποικίλῳ

Μέσσω ἐχιδναίῳ πρῶτον ἔβαψε χίλα,

Αἰμῆξας ἐλιπῶν τ' ἡμέρον, οἶδε λυγὰ μύθος

Μυρία λυτὰ τρισῶν ἄμματα θυγατέρων.

Ἡρῆμα δὴ παράμεινον ὁδοπόρε, μή ποτε τῆδε

Κινήσῃς τύμβῳ σσηνίας ἐφ' ἑσθλοῖσι. hoc est,

Archilochus iacet hoc in littore tectus, amara

Cuius vipereo carmina felle madent.

Sanguine fœdauit Musarum Heliconæ, Lycambes

Luget natarum turpia lora trium.

Hospes abi tacite, irrites ne forte crabrones.

Illius in tumulo quos habitare vides, *ὄκλι*

Pindar. 2. Pyth. ait se nolle conuicio aliquo Ixionem afficere, quòd Archilochò conuicia non bene cesserint. Sic ille:

Ἐμὶ δὲ χρεῖον

Φύγειν δάκν' ἀδινόν, κακὰ γογίαυ.

Εἶδον γὰρ ἐκὰς ἑών, τὰ πόδ-

λ' ἐν ἀμαχανία

γογεῖν ἀρχιλόχου βαρυλό-

γοῖς ἔδεισι πιανόμενον. id est,

Me autem oportet effugere morsum imbellem & impotētem, maledicentiam nempè. Vidi enim iam olim multa in egestate positum conuiciatorem Archilochum, infensis obtrectationibus enutritum, & quasi pinguem factum. Antisthenes dicebat Diogenem vespis esse similem. Vespis enim non magnum esse alarum strepitum, aculeum autem acutissimum. Dion oratione 8. & Stobæus Sermon. 11.

Vespæ ob
trectato-
res.

Certa sigilla.] Quæ sunt symbola certæq; notæ hominis intèperanter lingua abutentis, vt qui maledicentissimus fuerit.

In receptatores ficariorum.

EMBLEMA LII.

Latronum, furumq; manus tibi, saua, per urbem

It comes, & diris cuncta cohors gladijs:

Atque ita te mentis generosum prodige censes,

Quod tua complures alliciit olla malos.

En nouus Aëtaon, qui postquam cornua sumpsit,

In pradam canibus se dedit ipse suis.

In receptatores. Hæc epigraphe mihi statim reuocauit in mē-
em quod de receptoribus, seu receptoribus iura edixerunt,
n quos nempe voluerunt acerrimè animaduerti, l. 3. §. cogno-
cit, D. de off. præf. vigil. quia sine his diu maleficia latere non
possunt. l. 1. de recepti. Sic Vlpian. in l. Congruit, de præf. vult à

praeside animaduerti in sacrilegos, latrones, plagiarios, fures, prout eorum quisque deliquerit: receptoresq; eorum coercere, sine quibus latro diutius latere non potest. Cui simile illud Quintiliani ex declamatione 255. vbi ait, proximos eos esse transfugis à quibus transfugæ recipiuntur: quia natura simile fit, facere scelus & probare.

Fons Emblematis à Stobæo.

STobæo citatur illud ex Phauorino, ni fallor: *ὡςπερ ὁ ἀνταίσιος ἀπὸ τῶν τρεφομένων ἀπ' αὐτῶν κωπῶν ἀπείδανεν, ὅτως οἱ κόλακται τὸς τρέφοντας καταλάβουσιν*: Quemadmodum Actæon à canibus quos alebat, discerptus est: ita parasiti & assentatores eos à quibus enutriuntur, miserè perdunt. Nonnulli sese putant insigniores & quidem nobiliores, si quosuis sicarios, nulliusq; frugis homines & ganeones inertes, domi & mensæ suscipiant, haud sano mentis oculo prævidentes se vnà cum patrimonij comminuti damno, nominis & plerumque vitæ iacturam facere. Tutissimos enim se fore credunt, vtpotè tanto tamque generose satellitio stipati; & tamen non aduertunt, quanti constat, quàmque noxia sit ea familiaritas. Anulus in picta poësi sic:

Cornubus in ceruum mutatum Actæona sumptis

Membratim proprij diripuere canes.

Ne, miser est dominus, parasitos quisquis edaces

Pascit, adulantum præda parata canum:

Se quibus irridendum suggerit & comedendum,

Seruus & ex domino corniger efficitur.

Venatores Actæones.

Qui mythologica tractarunt, hoc de Actæone figmentum à venatores referunt, qui suas opes miserè dilapidant in venandi luxu inutili admodum & sumptuoso: etenim à canibus quos aluere, tandem vlcione diuina quasi membratim dilaniantur. Nam tamen nihil aliud sceleris admitterent, nisi in eo quod erogent in victum canum quod commodius posse egenis & pauperie pressis conferri: ea tamen culpa satis habeat grauitatis ad prouocandum iustam Dei præpotentis iram, quæ tot bona nobis non est elargitus, vt iis tam malè vtamur. Eoque grauius illi peccant, quòd rebus necessariis animum non applicent, vt agriculturæ, vt Reip. vt aliis honestis actionibus: sed omnem temporis vsuram collocant in venatu: quod fit vt in vrgentem minusque sibi notam penuriam præcipitent. Itaque dici non ab re potest, eos non à canibus modè sed auibus & equis absumptos ac dilaceratos. Palæphatus à Poëtas hoc figmento nihil aliud docuisse, quàm homines ca-

uet

uere maximè debere, ne quid agant quod diis inuisum sit aut ingratum, aut quod eos in iram prouocet. Adhæc olim omnes labori fuisse intentissimos, & manibus victum quæsiuisse non seruis aut exteris sua negotia, sed sibi tantum commisisse: ideòque qui laboriosi essent, opibus & facultatibus præ cæteris abundasse: contra qui se otio dedebant, voluptates consectabantur, venationi & alex dabant operam, in extremam rerum penuriam decidisse, & opibus exhaustos esse, quemadmodum & ipsi Actæoni contigit. Sed id spectatim in prodigos adolescentibus non ab re licet conuertere, qui promi magis quàm cōdi, vt Phryges serò sapiunt, & tum fortè, sed frustra resipiscunt, cum nihil est amplius in oculis. Sibi quidem mirè placent, cum secundis fortunæ ventis opes suppetunt, quibus impudentes & ignauos ganeones (qui nullum aliud sibi pensum relictum habent, quàm vt lautas culinas affectentur, alienaque quadrantia uiuant) pascant & enutrient. At exhaustis patrimoniis, quid illis superest nisi vt aliena compilent, tandemque in malam crucem adigantur, ab iis relictis, longumque valere iussi, à quibus in conditionem tam miseram, tamque abiectam coacti sunt? Non piget huc traducere, quæ Dion Chysof. orat. 10. De seruis, appositè scribit, se non putare damna à malis canibus plures accepisse, quàm à malis hominibus. Etenim à canibus perniciosis vnum Actæonem aiunt (inquit ille) perditum, & his quidem in rabiem cum acti essent: à perniciosis verò hominibus dici non posse, quot perierint & plebeij & reges, quot etiam ciuitates, hi quidem à seruis, illi autem è militibus & satellitibus, alij ab amicis quibusdam, nomine tenus amicis: alij quidem à filiis & fratribus, vxoribusque damna capiunt innumera. Retulimus supra ex Constantino Manasse memorabile Michaëlis Imperatoris exemplum, quem cum Actæone discerpto à canibus comparat: siquidem inconsultò illi Principi, quòd ab assentatoribus obsessus esset miserè omninò cessit.

Veterum
indultra.

Otiosi ve-
natores.

Locus Dio-
nis Chryf.

Scæua.] Proprium quoddam nomen aut fictitium non temerè suspicetur aliquis. plerique, scæua, legunt, pro, dira, crudeli, terrifica, &c. sed malim scæuam accipi, vt Symmachus, pro improbo, sinistrae famæ homine, rerum imperito. Quæ sub obtentu tuo à quibusdam scæuis designata dicuntur, ait ille. Et Græci, eum qui sit ingenio tardo σκαιὸν appellant. οὐδὲ σκαιὸν, οὐδὲ ἐπιλήσιμονα, dicit Aristophan. i. neque scæuam, neque consilij inopem.

Manus.] Multitudo, vt maxima militum manus apud Ciceronem in Philipp. & sæpè aliàs.

Prodige.] Cicero, Offic. Prodigi, qui epulis & viscerationibus, & gladiatorum muneribus, ludorum venationumque apparatu pecunias profundunt in eas res, quarum memoriam aut breuiem, aut nullam sunt omnino relicturi.

Allicit olla malos.] *F*ea est ollæ amicitia, vt habet Prouerbiū, ad quod respexit Martialis lib. 2.

Hunc queri vna tibi, quem mensa parauit amicum,

E' se putas fide pectus amicitia?

Vinum amat & cyathos, & sumina, & ostrea, non te.

Sublato vino nullus amicus erit.

En nouus Actæon, &c.] Tangit Actæonis fabulam, quam fusè narrat Ouidius 3. Metamorph. Hanc lubens prætereo, vt vel pueris notissimam.

In

In adultores.

EMBLEMA LIII.

SEMPER hiat, semper tenuem, qua vescitur, auram
 Reciprocatur Chamaleon:

*Et mutat faciem, varios sumitque colores,
 Præter rubrum vel candidum.*

*Sic & adulator populari vescitur aura,
 Hiansque cuncta deuorat:*

*Et solum mores imitatur Principis atros?
 Albi & pudici nescius.*

EXpressum id è Plutarchi libello, De discrimine adulatoris & amici, huius hæc verba: Ὅτι νόλαξ ἀτεχνῶς τὸ τοῦ χαμαιλέοντος & πέπαιδος. ἰκάνως τε γὰρ ἀπάσῃ χροίᾳ πλὴν τῆς λευκοῦ

Emblema è Plutarcho peti-
 tum.

Adulator
vt Chamæleon.

*συναφομίοῦται καὶ ὁ κόλαξ ἐν τοῖς ἀξίοις σπουδῆς ὁ μοιωνίων τὸν ἀδὺν
νάτων παρῖχεν οὐδὲν ἀπολείπει τῶν αἰσχρῶν ἀλίμηντον.* Adula-
tori quidem omninò id accidit vt Chamæleonti : siqui-
dem vt ille colorum omnium similitudinem exprimit præter
quàm albi: sic assentator, cùm se similem præstare nō possit in
his quæ digna sunt studio, turpia quæque imitatur quantum
potest. Vt enim nonnulli pictores imperiti, quia nequeant al-
sequi quæ pulchra sunt & difficilia, in næuis quibusdam ac ver-
rucis aut rugis depingēdis tōti sunt, & quælibet repræsētant
præter ea quæ pulchra sunt, quæque ingeniosi artificij laudem
mereantur : Sic & assentator, vt principi viro, cui assidet, ali-
quid gratum faciat, eius diligenter imitatur intemperantiam
iracundiam, supercilium, acerbitatem in seruos, diffidentiam
in domesticos, & cognatione iunctos. Nam præterquàm quod
sponte naturæque propensione ad deteriora propensum est, vt
detur eo modo sibi longè abesse à vitio reprehensionis, si tur-
pia imitetur. Quem morem vt barbaricis moribus conuenien-
tissimum, merito perstrinxerunt auctores grauissimi : hoc enim
vitio quòd laborarit Alcibiades, vt qui ingenio esset versatili
& ad quiduis comparato, naturam Chamæleontis habuisse di-
ctus est. Sed mirum est sanè quod narrant de Arabum quibus-
dam populis, apud quos inualuit consuetudo, vt illorum Regi
aliqua corporis parte affecto, aut decurtato, populus eius re-
gionis egritudinem imitetur Principis, illòque membro fasciis
lanæque conuoluto, sic in medium prodit. Quod idem de scurra
quodam Philippi Macedonis memoriæ proditum accepi-
mus. Cùm enim in oppugnatione cuiusdam ciuitatis Argiuo-
rum, vnus Philippo fuisset erutus oculus, postridie scurra fasciis
similem oculum circum ligatus processisse fertur. Idemque
cùm crus in quadam pugna Regi fractum esset, in eius conspe-
ctum venire non erat solitus, nisi claudicans, eodémque crure
colligato. Ea itaque est assentatorum mens, hoc vnum stu-
dium, vt imitentur omnia, omnibus assensum præbeant, præ-
terquàm iis quæ sunt à natura sua longissimè remota, nimi-
rùm quæ à niueo simplicitatis & innocentiae decore, ac pudori
& verecundiae quasi rubori omninò sit aliena. Nam quod
Antisthenes dicitabat, vt meretrices omnia bona præter pru-
dentiam, sanumque iudicium suis amatoribus imprecantur:
sic assentatores iis quibus cum agūt. Vide Pierium in Chamæ-
leonte, lib. 27. Hieroglyph.

Alcibia-
des.
Arabum
assenta-
tio.

Scurra
Philippi
Macedo-
nis.

Chamæ-
leon.

Semper hiat. &c.] De Chamæleonte sic Plin. capit. 33. libro 8.

Ipse

Ipsè celsus, inquit, hianti semper ore, solus animalium nec cibo nec potu alitur, nec alio quàm aëris alimento: & coloris natura mutabilior: mutat namque eum subinde, & oculis, & cauda, & toto corpore, redditque semper quemcunque proximè attingit, præter rubrum, candidumque. Cassiodorus Variar. formularum lib. 5. epist 34. naturam Chamæleontis ad frustratorem debitorem non minùs ingeniosè traducit. Fugere nescius, sed suæ spõsionis ignarus: obliuiosus cum relinquitur: trepidus, cum tenetur. Mutat verba, variat constituta: nec in vna dicti sui qualitate cõtētus, diuersis imaginibus immutatur. Meritò Chamæleonti bestia conferendus, quæ paruorum serpentum formæ consimilis, aureo tantum capite, & reliquis membris subalbētis prasini colore distinguitur. Hæc quoties hominum aspectus incurrerit, dum ei fugiēdi velocitas denegatur, nimia timiditate, colores suos variè commutat, vt modò veneta, modò blattea, modò prasina, modò possit cyanea reperiri. Prouer. Chamæleōte mutabilior.

Reciprocatur.] Repetit, retroflectitur, vel recipit. procare, petere est, vnde procax, & proci dicti. Reciprocum verò à recipiendo dici ait Varro, quia eò redeat vnde profectū est. Hinc maris & animæ reciprocatio. Hoc loco verò reciprocare propriè est auram resorbere, subindeq; retrahere: sic enim Liuius reciprocare pro respirare vsurpauit.

Vescitur aura.] Allusio ad Prouerb. Vento viuere. Populari Color albus & ru-
aura vesci, est populi nugis assentiri, vulgi mores insequi.

Albi & pudici nescius.] Color albus mentis integritatem, vt beus.
rubeus pudorem signat, vt dicemus postea.

Ei

Ei qui semel sua prodegerit, aliena credi
non oportere.

EMBLEMA LIIII.

COLCIDOS in gremio nidum quid congeris? eheu
Nescia cur pullos tam malè credis auis?
Dira parens Medea suos sanissima natos
Perdidit, & speras parcat ut illa tuis?

Typus Em-
blematís.

Hoc ex Græco Archiæ:

Αἴσα ὄλω θέσους τὲ διπ' ἰαμὴν σὺ χελιδόν,
Μηδείσ γὰρ π' ἦ πυκνίδι νοσοτροφεῖς,
Ἐ' λη δ' ἔρταρχων πῖσι νόσιν πλοδὲ φυλάξεν
κολχίδα, μὴ δ' ἰδίων φεισομένω τοῖσιν.

Sic Marullus exposuit 3. Epigrammatôn:

Quid vaga tot terras vrbesque emensa volucris,

Colchidos in sano nidificas gremio?

Pignoribusque tuis credis malè sana fidelem,

Ipsa suos partus quæ lanianit atrox?

Ni foetus exesa tuos Pandione nata

Phasiaca quærit perdere sentitia.

Brevius reddidit Politianus, nimirum tribus hendecasyllabis:

Medeæ statuta est misella hirundo,

Sub qua nidificas, tuosne credas

Huic natos, rogo, quæ suos necavit?

Sed breuissimè Borbonius noster, vno disticho,

Medeæ statua est: natos cui credis, hirundo?

Fer aliò: viden hæc mactet vt ipsa suos?

Apostrophe est ad hirundinem, ad statuam Medeæ nidificantē:

ex quo datur intelligi, cauendum esse ab eo qui semel imposuit: Fides non
 vel iis nullam amplius habendam fidem, qui semel vel quoquo habenda,
 modo læserint, aut iis nullo pacto assentiendum, qui cum sua ei qui fidē
 dilapidarint, vix aliorum curam commodè geret. Nemini enim violari.

res aliena quàm sua debet esse charior aut cōmendatior. Quo-

nodo enim fieri potest, κακῶς κερήμενον αὐτοῦ τοῖς ἰδίοις, εἰς αὐ-

τίθεν ἐν ἀλλοτρίοις. Id explicat Socrates apud Xenophontem

lib. 3. ἀπομνημ. nempè colloquio cum Glaucone. Refert Plu-

arch. ἐν γαμικ. παράγγελ: Qua ratione Timarchum impudi-

ciæ & prodigalitatē accusauit Æschines, non tamē vt hominē

probro afficeret, quàm ne deinceps ad populū concionaretur.

Qui enim rem familiarem adeò malè administrasset, indignus

videbatur qui publica crederentur. Præclarè Tiberij factū me-

moratur à Corn. Tacito: qui vt honestam innocentium pauper-

atē leuauit: ita prodigos, & ob flagitia egentes Vibidiū Var-

onem, Marium Nepotem, Appium Appianum, Syllam, Vitel-

ium mouit senatu, aut spontè cedere passus est. Gorgia oratore

publicè aliquando dicente vt concordiam suaderet, Melāthius

non sustinuit: aiebat enim de pace eum minimè aliis verba fa-

ere debere, qui sibi, vxori & ancillæ concordiam persuadere nō

potuisset. Idem in Laconicis: Agis Archidami filius ei minimè

Duci fidē habēdā dicebat, neque credendum iuuenū exercitū,

qui suam ipsius patriā miserè prodidisset. Id dicebat Ephoris,

qui Imperat. quēdā lubricæ hominē fidei in hostes mittebant.

[*Colchidos.*] Medeæ Colchis nominata, quòd Colchorū regis fi-

lia fuerit, quæ Iasoni vt nuberet, aurei velleris obtinēdi corri- Medea.

piendiq; viam ei cōmonstrauit, sed prius Dracone sopito. Tā-

tem ab Iasone repudiata, quos ex eo liberos susceperat, inte-

mit. Repete fabulam ex 7. Metamorph. Ouid.

Temeritas.

EMBLEMA LV.

*IN PRAECEPTIS rapitur, frustra quoque tēdit habena
 Auriga, effreni quem vehit oris equus,
 Haud facile huic credas, ratio quem nulla gubernat,
 Et temerè proprio ducitur arbitrio.*

Cui non
 credendū.

Significatur nihil ei cōmittendum esse, qui in proprios affectus nullum sibi sumit imperium, sed temerè huc atque illic concitatus fertur, non aliter quàm equus, quem nulla frenis nullæque habenæ continent. Similitudinem hanc mutuatus est ex Platone, qui animum nostrum cum auriga, corpus verò eiusdem perturbations cum equis comparabat. Iuxta quod a Hieronymo etiam dictum est, sensus corporū quasi equos est
 fin

sine ratione currentes : animam verò in aurigæ modum frena
 currentium retinere. Maximè enim est afficiendum, vt appeti-
 tus rationi obediant, eamque neque præcurrât, nec propter te-
 meritatem, nec propter pigritiam, aut ignauiam deserant, sintq;
 tranquilli, atque omni perturbatione careant, vt docet M. Tul-
 lius. Locus Platonis est in Phædro, de duobus equis bono & ma-
 lo, & eorum aurigæ ratione, quò M. Tullius allusisse visus est 2.
 De Republ. Vt auriga indoctus è curru trahitur, operitur, elidi-
 tur, laniatur. Quem locum obseruauit Heraclides Ponticus
 lib. De allegoriis Homericis. Locus hic, vt apparet, è Maximi
 Tyrii sermone 55. tractatus est. Neque verò grauabor locum
 integrum sublegere: τῶτον δὲ τῆς ἀνθρωπίνης ἐνδείας πρὸς τὸ θεῖον
 ἐξῆυρε διὸς τρόπον, ἐπιθεὶς πλὴν ψυχῆν γνῖνῳ σώματι, ὡς ἢ νιοχὸν ἀρμα-
 τι, καὶ παραδὸς τὰς ἰνίας τῷ ἠνιόχῳ, ἀφῆκε θεὸν, ἔχουσα μὲν παρ' αὐ-
 τῷ ῥώμῳ τέχνης, ἔχουσα ἢ καὶ ἀτεχνίας ἐξουσίαν. ἢ δὲ, ἐπὶ δ' αὖ ἐπιβῆ
 ἰμάτων, καὶ λαβήται τῶν ἠνιῶν, ἢ μὲν οὐδαίμων καὶ μακαρία ψυ-
 χὴ καὶ μεμνημένη τοῦ ἐπὶ τὸ ὄχημα ταύτῃ ἐμβιβασαμένης θεοῦ καὶ
 ἠνωχῆν προσάξωντ, ἔχεται τῶν ἠνιῶν : καὶ ἀρχὴ τῆ ἀρματι, καὶ
 ὠλάζει τὰς ἵππων ὀρμὸς οἷδε εἰσὶν ἀτεχνῶς παντοδαποί, ἀλλ' ἄ-
 ἑλλαχῆ θεὸν διωρμημένοι, ὁ μὲν αὐτῶν, ἀκολαστὸς καὶ ἀδηφάγος καὶ
 βευστῆς, ὁ δὲ, θυμώδης καὶ ἰτητικὸς καὶ ἐμπληκτὸς, ὁ δὲ, νοσήσας καὶ
 κλειλυμένος, ὁ δὲ ἀνελεύθερος καὶ σμινοφόρος καὶ ταπηνός. ἕτως
 ἔρμα ἰσασιασμένον ταρατῆς τὸν ἢ νιοχὸν κατὰ καὶ μὲν κρατή-
 η αὐτῆ, κατὰ πλὴν τῆ διωασθόντων ἵππων ἄξων φέρεται, νῦν
 ἂν τῷ ἀκολαστῷ ἵππῳ πᾶν τὸ ἄρμα ξυμφερόμενον αὐτῷ ἠνιόχῳ ἐπὶ
 ἕβρῆς καὶ παροινίας καὶ λαγνείας καὶ ἄλλας ἕτε εἰλικυνείας ἢ δο-
 ῆς, νῦν δὲ τῷ θυμικῷ ἐπὶ κακώσεσιν παντοδαπῆς. Quæ Latine ita
 sonant: Verùm hic vnus inuentus est modus ab ipso Deo,
 quo humana conditio minorem se esse diuina fateretur, pro-
 pterea scilicet quòd animum terrestri corpori, tanquam au-
 rigam imposuit curru, cuius & habenarum sustinendarum &
 incitandi vim esset habiturus. Huic enim aurigæ, simul auri-
 gandi artem, virèsq; tradidit: simul etiam liberum abutendæ
 artis arbitriũ dedit, qui postquàm inscenderit currũ, & habenas
 ceperit, siquidẽ felix beatũque animus sit, memoriamq; ha-
 beat se iussu Dei sublatum esse in currum, validèque aurigatio-
 nẽ regere debere, nimirũ habenas moderatur, regitque cur-
 um, & equorum temeritatem contundit. At equi diuersum ap-
 etunt cursum, temereque huc atque illuc rapiunt currum, hic
 d petulentiam, ingluiem ac cõtumeliam, ille ad temeritatem
 atque ferociam, alius verò tarditatem, mollitiem, seruitu em,
 fatui

fatuitatem, atque humilitatem sectatur; cuiusmodi seditionibus distractus currus, aurigam conturbat: & si vicerit eum præpotentis equi vis, fertur currus pro libidine victoris. Quo fit, ut victrice interdum petulantia, vnâ currus & auriga ad contumelias, conuicia, impuritates, atque alias nefarias, minimèque sincere voluptates; interdum verò dominante iracundia, in multas variasque calamitates vterque feratur in præceps. Huc etiam referam commodè illud D. Cypriani, ex lib. De disciplina & bono pudicitia: Coërceat animus, ait, stimulos carnis, refrenet impetum corporis: Accepit hanc enim potestatem, ut illi ad imperium eius membra seruiret. Et quasi legitimus ac perfectus auriga ultra concessas corporis meras extollentes se carnis impetus, cælestium præceptorû habenis reflectat, ne ultra terminos suos currus iste corporis raptus in periculum suum secum & ipsum rapiat aurigam, &c.

Cypriani
locus.

In præceps rapitur frustra, &c.] Alludit ad illud Virgilianum,
—*Frustra retinacula tendens,*

Fertur equis auriga, neque audit currus habenas.

Et ad prouerb. De curru delapsus. Citatus ex Platone locus est in Phædro, qui explicatur commodissimè à Plutarcho, Quæstionum Platonic. 8. quòd pertinet Ciceronis hoc è 3. Tuscul. Exisse è potestate dicimus eos qui effrenati feruntur, aut libidine, aut iracundia. Qui igitur exisse è potestate dicuntur, idèò dicuntur, quia non sunt in potestate mentis, cui regnum totius animi à natura tributum est; hinc cõpotes & impotes, qui animum habent, vel non habent in sua potestate.

Effreni quem vehit oris.] Manifesta allusio ad parcemiam, Os infrene, id est, ἀχάλις ἵππος ἢ ἄπυτος.

In temerarios.

EMBLEMA LVI.

*Aspicias aurigam currus Phaëthonta paterni
 Igniuomos ausum flectere Solis equos;
 Maxima qui postquam terris incendia sparsit,
 Est temerè in fesso lapsus ab axe miser.
 Sic plerique rotis fortuna ad sidera Reges
 Euecti, ambitio quos iuuenilis agit;
 Post magnum humani generis clademq; suamque,
 Cunctorum pœnas denique dant scelerum.*

PHaëthōtis casus hîc traducitur in Principes quosdam Du-
 celsque iuueniliter exultantes, qui magno suo suorūque
 malo cuncta sursum & deorsum vertunt: cumque quod volunt,
 omne sibi licere putent, non mirum est, si intolerabilem malo-

Stulti Prin-
 cipes.

rum lernam secum aduehant. Nihil enim aliud afferre pote-
tam caeca praecipueque temeritas, quam certissimum populi dis-
scrimen, & interdum exitium. Quod si illi quandoque resipiscerent
(quod ferè non fit, nisi accepto damno, eoque grauissimo, id si-
ne contingit, postquam vulgus decidit in grauem fortunarum
omnium iacturam, ut spei nihil reliqui habeat: ferè fit enim,
Principes illi fatui & excordes, eo quod habeant in alios impo-
tij ac potentiae, pro sua libidine miserrime abutantur, & qua-
prodigant in Reip. detrimentum. Vitio datur Agamemnon
quod ambitiosus magis quam cordatus fuerit, qui pro vr-
Helena tot tantisque homines ad necem postularit, suosque
ad eandem belli aleam prouocarit. Rectè Flaccus:

Fabula quae Parisi propter narratur amorem

Graecia Barbariae lento collisa duello,

Stultorum regum & populorum continet aestus.

Non est ambiguum, quin securius æuam traduxissent, & glori-
credo meliorem fuissent cōsecuti nobilissimi Imperatores Cy-
rus, Xerxes, & Alexander, si suis contenti finibus, maluissent re-
gna propria tutari & administrare, quam armorum alea plu-
quam par esset, alienis inhiare. Iudè & innumerabiles alij, quo-
rum efferatior ambitio, regnandiq; cupiditas, & suum & popu-
li interitum accersuit. Quid enim, ut cæteros taceam, aliud fe-
cit Alexander, quanquam præclaris naturæ & doctrinæ subor-
natus muneribus, quam ut grauiatorum princeps orbem circū-
curset, sibi suisque labores & molestias innumerabiles crea-
ret, nullumque quietis & otij finem proponeret? Huius insati-
bilem victoriarum sitim nullus vel prosperrimus successus vn-
quam restinguere potuit: nullus honos, quamquam magni
eius ambitionem sedauit. Itaque non contentus amplissimum
imperio Persico, impetum fecit in Scythas, in Bactrianos, in In-
dos, vltra etiam progressurus si per copias suas licuisset, aut ni-
morte violenta repressus esset. Quid de Pompeio? quanta vir-
tute & experientia viro? quam magni à suis habito? nec eni-
vna causa fuit cur à Romanis, aliisque gentibus maximo in ho-
nore esset. Eum tamen miserè occæcavit, tandemque perdidit
insana ambitio, nec se modò, sed & patriam & Remp. quam de-
fendere se iactabat, oppressit & funestè dilaceravit. Totus eni-
in aucupanda gloria, in cuius communicationem admitti ne-
minem sustinebat, dum Spartacum perdomuit: dum Lucullum
eripit victorias Põricas & Armeniacas; dum Metello honores
de piratis suffuratur, vnusque omnibus excellere, omniumque
obscu-

obscurare gloriam cogitat, alienauit à se optimorum quorumcunque animos. Ergo dum potentiam suam putat egregiè fultam C. Cæsaris affinitate, quem sibi adiunxerat ad suas vires firmandas, ab eodem fuit oppressus.

Et hos quidem suæ ciuitatis Phaëthontas rectè dicimus, quales nimium multos superior patrum & nostra vidit ætas. Constantinus Manasses, Annal. de Michaëlo Imperatore hunc in Michaëlus Imperator. modum ferè scribit: (quia enim Græca non suppetunt, Latinam versionem huc conferre non verebor:) Vbi Michaëlus maturationem ad ætatem peruenit, iamque solus amplitudinem negotiorum imperij procurare cœpit, reapse verum illud probauit esse quod est in fabulis. Quippè mox vt alter quidam iuuenis Phaëthon, curru conscenso, totum Romanorum imperium perdidit, & ipse de auito patrioque regno, veluti quodam curru, est deturbatus & excussus, non pronus tantum cadens, sed etiã deorsum lædens. Quippè luxuriosæ humidæque vitæ se dedit, velut alter Nero, immodestus in vino, animo effœminato, impudicus, temulentus, omnem pecuniam in collusores exhauriens, qui erant scurræ impuri, curruum agitadores, mimi, primo statim diluculo temulentia dediti, delicias ciborum & suauium opsoniorum auidè quærentes, totos dies apud inuerecundas mulieres exigètes, potores, ludiones, libidinum flammis furentes: qualis. s. olim erat ille Sardanapalus, rex Niniuitarum, &c. Quod dum meditor, vltro sese offert Caroli vltimi Burgundia Carolus Dux Burgundiorum. Ducis fatum deploratissimum, qui propter virtutem bellicam, & ditionem amplissimam, inter Principes fortunatissimos haberi potuisset, si vim ingenij, qua pollebat, & magnitudinẽ animi qua se terribilem & formidabilem ostendèrat, ad sua potius asseruanda, aut etiam augenda, quàm ad extera expugnanda conuertisset; nec sanè tam infœlicem mortem obiisset. De quibus tamen aliàs fortasse commodiùs. Huc refert Adagium, Aut Regem, aut fatuum nasci: & Habenas ignarus non tractet. Fabulam hanc alij aliò transferunt, nimirum ad insignem quandam conflagrationem, vt Plato in Timæo, cui Lucretius libr. 5. subscribit. Ficinus & aliquot alij tradunt fuisse Cometã vastum natura solarem, qui tandem dissolutus, intolerabiles æstus concitauerit. Sed hæc præter rem. Si ad mores referre malis, apponere huc potes exemplum Flamini Consulis, cuius temeritas insignè detrimentum suæ Reip. attulit. Valer. Max. l. c. 6. Phaëthontis casum ad principes improvidos, ambitiosos, suiq; officij minimè memores torfit etiam Dio. Chrysostronus oratione prima De regno.

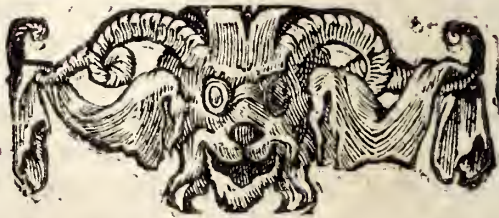
Equi Solis: *Igniuomus equos.*] Quatuor equi Solis naturam illius igneam indicat: Phlegon, ἀφλεγω, quod est inflammo: Pyrois, quasi ignitus, ἀπὸ τοῦ πυρός: Eous, ab ἠώς, aurora; Aethon, quasi ardens: Sunt qui his equis quatuor horas iuxta Solis exortum apparentes intelligi velint, vnde est illud,

Hæc iubet, hæc splendet, dein hæc calet, illa tepabit.

Malim ego à studiosis legi diligenter quæ de iis Solis equis habet Ouid. 2. Metamorph.

Sic plerique rotis, &c.] Similitudinis est ἀπέδοσις. Fortunæ rota, cui infidet, tributa est, propter varietatem & inconstantiam. Galenus ἐν προτροπῇ ἐπι τῶν τέχνας egregiè fortunam eiusq; inconstantiam depinxit.

Furo

Furor & rabies.

EMBLEMA LVIV.

O R A gerit clypeus rabiosi picta leonis,
 Et scriptum in summo margine carmen habet;
 Hic hominum est terror, cuius possessor Atrida:
 Talia magnanimus signa Agamemno tulit.

Quorundam Principum & Imperatorum ferocia & inma-
 nitas signis plerumque notisque vexillaribus exprimitur, Signa fero-
 ita ut quid in animo reconditum habeant, tacitis symbolis aper- citatis.
 te ostendant. Quid enim significant in eiusmodi stemmatis
 Vultures, Gryphes, Dracones, Aquilæ, Leones, quam rapacita-
 tem, ferociam, internecionem, formidinem, & cætera generis
 eiusdem; quæ perpetuo sanguinarios Duces comitantur? At ut
 carmen nostrum explanemus, habuit Agamemnon clypeum, in

quo esset depictus Leo ad terrorem aliis incutiendum: quod quidem scutum in Olympiæ fano per aliquot tempora pependit, in inscriptione etiam adiecta:

Οὐτὸ μὴ φόβος ἐστὶ βροτῶν, ὃ δ' ἔχων Ἀγαμέμνων.

hoc est,

Terror hic est hominum, qui que hunc gerit, est Agamemnon.

Leo, terro-
rum sym-
bolum.

Leo quidem pro signo roboris & vigilantie apud Ægyptios habebatur: sic & ad terrificum hominem, qui reliquos aspectu solo consternaret, assumebatur, testis est Pierius in Leone. Plutarchus Aristide: Hanc iusti appellationem, inquit, regum & potentium nullus est profecutus: ἀλλὰ πολιορκῆται καὶ κεραινοὶ, καὶ νικητορες, ἐν οἷοι δὲ αἰετοὶ καὶ ἱέρακες ἔχαρον προσαγορονομήσας, τὴν ἀπὸ τῆς βίας, καὶ τῆς δυνάμεως, οὗς εἰοικε, μᾶλλον ἢ τὴν ἀπὸ τῆς ἀρετῆς δεξασθαι ἀγαπῶντες: sed potius dicti sunt urbium vastatores, fulmina, & demitiores: alij etiam aquilæ & accipitres vocari maluerunt, à virtute & potentia, ut apparet, magis quam ex virtute laudem & gloriam amplectentes.

In eos qui supra vires quicquam audent.

EMBLEMA. LVIII.

D V M dormit, dulci recreat dum corpora somno
 Sub picea, & clauam ceteraque arma tenet,
 Alciden Pygmæa manus prostertere letho
 Posse putat, vires non bene docta suas.
 Excitus is se, velut pulices, sic proterit hostem,
 Et seu implicatum pelle leonis agit.

P Indarus Nem. 10.

Καλεπὴ δ' εἰς ἀνθρώποις ὀμιλεῖν κρεσσόνων. id est,
 Difficilis pugna est fortioribus repugnare velle. quod mihi de-
 clarat in Vrania Herodotus:

Καὶ δύναμις ἐπὶ ἀνθρώπων ἢ βασιλῆος ἐστὶ καὶ ὑπερμάνης.

Apologus hic admonet, nihil præter vires aggrediendum, nec vllum suscipiendum negotium, ad quod perficiendum vires non suppetant. Rectè Pindar. Pyth. β.

Χρη καὶ αὐτὸν ἀεὶ πάντις ἐργᾶν μέτρον:

Opòrret quisque sui modulum spectet. Sic Propertius:

Turpe est quòd neque as capiti summittere pondus,

Et pressum inflexo mox dare terga genu.

Et Cicero 1. Officior. Suum quisque noscat ingenium, acremque se & vitiorum, & bonorum suorum iudicem præbeat, ne scenici plus quàm nos videantur habere prudentiæ: néue histrio videat in scena, quòd non videat sapiens in vita. Sed, ni Temerarij. fallor, conuerti fabula in eos potest, qui licet tenuis fortuna sint, aut ingenio non perinde valeant, audent tamen potentiores, vel etiam doctiores impetere, quo ex conflictu nihil reportaturi sint præter infamiam & detrimentum. Allusio est ad prouerb. Cùm sis nanus, cede. Quòd intellexisse videtur Ammian. Marcelinus 22. lib. quò loci magnum Iuliani Imp. animum celebrat, & maledicorum in eo contemptum illud effert prouerbiali schemate, eoque eruto è Græco apologo quopiam: Frustrà, inquit, virum circumlatrabant, immobilem occultis iniuriis, vt Pygmæi, Thiodamas agrestis homo Lyndius cum Hercule. Quo innuit Iulianum nihilo magis commotum fuisse susurrorum & blateronum aulicorum conuiciis, quàm Hercules ille *μυαλόσωμ* & *ηγεὶ μυαλόφυχ* rustici hominis contumeliosa insectatione, aut Pygmæorum insultibus exteritus fuerit. Meminit figmenti huius Politian. Epistola quadam, his quidem verbis: Vincere non magis te potui, quàm Herculem ridiculi apud Philostratum Pygmæi, quos ille omnes correptos leonis pelle inuoluit, &c. Meminit & Alciat. noster Commentar. De quinque pedum præscriptione. Hæc cùm scripsssem, commodè sese historia Pygmæorum obtulit, quam retulit Philostratus in suis Imaginibus, vnde perspicuè video Emblemata hoc petitum esse.

Sub picea.] Piceam, quintam cedri speciem esse docet Plinius cap. 10. lib. 16.

Alciden.] Herculem, vel Alcæo Amphitryonis & Persei patre, vel ἀπὸ τῆς ἀλκῆς, à robore & fortitudine dictum volunt.

Pygmæi. *Pygmæa manus.*] Pumilionum aut nanorum multitudo. Vocantur à Philostrato οἰπύχεις παιδία, q. d. cubitales pueri. Eustathius & diuus Augustin. de ciuit. Dei 16. cap. 8. Nanos aiunt Πυγμαίους

Pygmæos appellatos à πυγών, vel πυχός, quod cubitum significat. vel πυγός, brevis: itaque πυγμαῖοι quasi πυχναῖοι. Hi homunciones extremas Ægypti partes inhabitant, agricolationi dediti, subinde cum gruibus bellum gerunt. Plin. libro 7. cap. 2. aliisque locis. Gellius lib. 9. cap. 4. Existimat tamen Cardanus De rer. variet. lib. 8. cap. 40. contra quorundam opinionem, qui fabulosos Pygmæos faciunt, reuera Pygmæos esse. Sed hæc ἀπὸς διονύσιου.

Prosternere letho.] Suffocare, elidere, tollere de medio.

Vires non bene docta suas.] Phrasis Græca, pro non bene dimensis suis viribus, nulla ratione habita imbecillitatis suarum virium.

Et sæui implicitum, &c.] Partem eorum contriuit vt pulices, partem reclusit in sinu. Leonina autem pelle dicitur vsus pro thorace Hercules post occisum in sylua Nemea leonem truculentissimum, de quo postea.

EMBLEMA LIX.

Impossibile.

ABLVIS Aethiopem quid frustra? ah desine. noctis
Illustrare nigra nemo potest tenebras.

Typus Em-
blematis.

EX Luciani Epigrammate transtulit. sic enim habet:

Εἰς τί μάττω νύκτες δεύμας Ἰνδιῶν, ἰσχυρὸ τέχνης.

Οὐ δύνασθαι δυοφερὸν νύκτα καὶ διημέρα.

Quod idem ab Erasmo sic est conuersum:

Abluis Aethiopem frustra, quin desinus artem?

Haud vnquam efficies nox sit vt atra dies.

Id autem ex apologo quodam Aesopico manasse planum est: quo

quidem significatur, *ἔτι μένουσιν αἱ φύσεις ὡς προῆλθον πῶ ἀφ-*

ἑλῶν, naturas manere vt suum habuere principium. Pindar. O-

lymp. 13. *Ἄμαχον δὲ κρύψαι τὸ σύγγενος ἠδὲ* : Difficile est oc-

cultare morem ingenitum. Idem Aristophanes Vespis : *ἀπὸ σῆ-*

ναι χαλιπὸν φύσεως ἢ ἔχῃ τις αἰὶ : Tegere difficile est quā quis

natu

Mores vel
animū mu-
tare diffici-
le.

naturam habeat. Succurrit illud Ciceron. ad Q. fratrem: hoc nunc non contendo, quod fortasse cum in omni natura, tum iam in nostra ætate difficile est mutare animum, & si quid est penitus insitum moribus, id subito euellere. Quò referendum Diogenis apophthegma; qui cum improbum quendam & proteruum castigaret, rogatus quid faceret: Æthiopem, inquit, abstergo, vt difficulter candidum reddam. Quod in genere de his omnibus intelligi potest, quæ nulla arte nullaque industria corrigi aut mutari queunt. Sed speciatim hoc torquebimus in ea quæ fucata sunt & simulata, vt gloriam inanem, non vitæ meritis sed precario emptam, cuius omnia simulacra, vt sic dixerim, tanquam flosculi celeriter decidunt: quandoquidem simulatum quicquam non possit esse diuturnum, & ficta citò ad naturam redire suam. Vere Flaccus:

Naturam expellas furca, tamen vsque recurret.

Vel hoc traduceinus ad mores indociles, & indomitam quamdam naturam, quæ nulla vi aut arte mitescere potest, vt sunt efferata quorundam ingenia, à quibus non possunt auelli quæ rudibus annis primum percepta sunt. Nam

Quo semel est imbuta recens, seruabit odorem

Testa diu. ———

Tametsi enim ad tempus desinere videatur in plerisque ca-coëthes, multaque prohibeant ætas, metus, & magistri, cum tamen habitum delere, nedum tollere ferè non est qui possit. A-scribam huc Epigramma lepidum Anuli ex picta Poesi:

Indocile ingenium si pergas velle docere,

Infelix operam perdes: vt si quis asellum

In campum doceat parentem currere freno.

Qui cum quadrupedum in morem videatur equorum

Tollere posse caput, gressus glomerare superbos:

Hunc tamen aut frenis, aut si calcaribus vrges,

Auriculas dimittit iniquæ mentis asellus

In terram, & pedibus posticis calcitrat. ergo

Desine: nam nunquam ars naturam vincet, equusque

Nunquam ex degeneri fiet generosus asello,

Et nunquam ex stolido cordatus fiet in arte.

Ablus Æthiopem.] Huc pertinet prouerb. Æthiopem deal- Æthiops
bare: & Æthiops non albescit. quò refert & illud Nazianzeni: non al-
Γάρδαλις ἐν ἀποτιδεταὶ τὸ κατὰ σιντον, οὐδ' αἰδιὸς τὸ μέλαν: hoc bescit.
est, Pardus non deponit pellis maculas, neque nigrorè Æthiops.
Si quid de Æthiopibus pluxibus requiras, consule Plin. lib. 5. c.
8. & cap. 30. lib. 6.

Cuculi.

EMBLEMA LX.

*R*URICOLAS agreste genus plerique cucullos
Cur vocitent, quanam prodita caussa fuit?
Vere nouo cantat Coccyx, quo tempore vites
Qui non absoluit, iure vocatur iners:
Fert oua in nidos alienos, qualiter ille
Cui thalamum prodit vxor adulterio.

Cuculus
quis vedò.

ID nobis luculenter enarrauit Alciatus ipsemet lib. 7. Parerg.
 Iuris, cap. 5. his verbis: Cuculum vocant, qui matrimonij sui
 incuriosus sit, quique vxorem suam mœchis permittat. Cucu-
 bitare verbum confinxerunt, quasi cuculitare. Ego Cuculos pe-
 ciliari

culiari cōuicio agricolas dictos apud veteres legi, qui negligētes, socordes, tardique essent, quod non prius putatas viter haberent, quàm cuculus canere cœpisset. Horatius:

— *Magna compellans voce cucullum.*

Græcè κόκκυξ à voce dicitur, vt appareat veteres Græcos ypsilō per u eo more quo nos Latini facimus, pronūciasse. Recētiores Grammatici Cuculos dici hos homines putant à natura auis, quæ in alienum nidum, maximè Hypolaidis, quam ipsi Curucā vocant, oua sua transfert. Sed hac ratione nō cuculi, sed curucæ dici debuissent; cū nō ipse in alienum, sed alij in suum nidum congerant: vnde & adulterium dictum, quasi ad alterius torum. Hactenus Alciat. Ait itaque Cuculi nomen abusiue in eos esse traductum, quorum impudicæ sunt vxores; cū ij contrā cuculi potius vocari debeant, qui alienas vxores adulterant, spectato nimirum auis ingenio, quæ sua in nidis alienis oua ponere solet. Idem reperies Adagio Erasmo, Cuculi. Vide Plin. 18. c. 26. & Pierium lib. 25, Hieroglyph.

Scio etiā nomen Cuculi, alio accipi sensu, vt pro inepto homine, rerumque imperito, vt apud Lycophronem Ajax κόκκυξ appellatur, sicuti Meleager Glauconis filius insulsus cuculus, κόκκυξ ἠλιδί & apud Platonem Comicum.

Vere nouo cantat Coccus.] Vnde & pro verni temporis symbolo ponitur Cuculus. Sic Heliodus:

ἤμει κόκκυξ κοκκύσῃ δρυὸς ἐν πετάλοισι:

Vt cantum audieris quem reddit ab ilice coccus.

Quo tempore vites, &c.] Illud est quod Plinius ait, probro sole re obiici vindemiatoribus, si cuculus eos deprehendisset vitem putantes, & Horat. 1. Sermon.

Tum Prænestinus falso multumque fluenti

Expressa regerit conuicia, durus

Vindemiator, & inuictus, cui sæpè viator

Cessisset, magna compellans voce cucullum.

Ves

Vespertilio.

EMBLEMA LXI.

ASSUMPSISSE suum volucris ex Mineide nomen,
 Socraticum auctores Chærephoonta ferunt.
 Fusca viro facies, & stridens vocula, tali
 Hunc hominem potuit commaculare nota.

Chærephō
 Noctua
 dictus.

CHærephon Atheniensis, Socratis discipulus, tam pertinaciter libris incubuisse fertur, ut lucubrationibus nocturnis extenuatus, maximum pallorem maciemque contraxerit, & vulgari ioco Noctua, vel, ut aliis placet, Vespertilio sit vocatus. Apud Aristophanem, in macilentum & pallore confectum peritur diæterium prouerbiale, ἄδην δὲ τὸν χαρμῆφοντος τῆς φωνῆς, nihil natura differs à Chærphonte. Philostratus in præfa
 vi

vit. Sophistarum, duos fuisse eius nominis tradit, quorum alter Buxeus est cognominatus (vt *πυξιυς* Græci nomināt, qui sunt lurida cute, & texturæ rarioris) quòd admodum pallidus esset. ille enim lucubratione nimia sanguine laborabat: is que est, qui cognomen habuit Noctux. Alter iniurius quidam homo fuit, impudentissiméque momordit, qui etiam Gorgiæ studiū taxare ausus sit. At quantum coniiicere est, id non torquetur in pallorem qui ex studiis contrahitur, sed in labes quasdam corporis, quæ animi vitia produnt. Qui enim oculos habent ægros, assiduisque lucubrationibus propè iam perditos, non ideò ludibrio sunt habendi; sed potius qui vespertilionis æmulati naturam, videtur aliquo modo tum vocem, tum vultum humanum exuisse in eo, quòd in luce hominum versari refugiūt. Ex quorundam qui non extant commentariis Ælian. refert in 9. Variæ hist. Philetam quendam Cõium fuisse adeò macilentum, vt occasione etiam leuissima subuerti posset: qui ne à ventis tolleretur, ferreis soleis utebatur. Id tamen figmẽto similius esse quis non videt ad iocandum?

Volucris ex Mineide.] Id est, vespertilione. Mineides Thebanæ Mineides. sorores cùm Liberi patris sacrificia in contemptum raperent, Mineruæ lanificio addictæ, ex improviso, quadam vi numinis, vocibus tiliarum & tympanorum sono perterritæ, telis instrumentisque suis in vites ac hederam repentè commutatis, omnique loco feris repleto, noctu fugientes, in vespertiliones transformatæ sunt. Quid. 4. Metamorph. Hinc volucrem Mineidem pro vespertilione dixit Alciatus.

Fusca viro facies.] Eius quidem rei causam referre non temerè possumus ad lucernarum fuliginem, qua lucubrantibus inficiuntur. Quintilian. vndecimi cap. 3. Et vigilandæ noctes, & fuligo lucubrationum bibendâ.

Aliud

Aliud.

EMBLEMA LXII.

VESPERE quæ tantum volitat, quæ lumine lufca est,
 Quæ cum alas gestet, cætera muris habet,
 Ad res diuerfas trahitur: mala nomina primum
 Signat, quæ latitant, iudiciũque timent,
 Inde & Philosophos, qui dum caelestia quarunt,
 Caligant oculis, falsaque sola vident.
 Tandem & versutos, cum clam sectentur utrumque,
 Acquirunt neutra qui sibi parte fidem.

Mala no-
mina.

Philosophi
ca ci.

Q Vanquam vespertilionis nomen ad multa traduci possit, speciatim tamen triplici hominum generi accommodat Alciatus. Primò vespertilioes ij appellantur, qui ob malam famam, vel aliquam capitis diminutionem, domi se continent, neque in medium prodire audent: hi quidem lucifugæ à Seneca & Apuleio appellati: vel qui grauati ære alieno noctu tantum prodeunt, ne à creditoribus offendantur, & in ius quoquo modo vocentur. Deinde conuertitur id nominis in quosdã, rigidos Philosophiæ satellites, qui omninò cæcutiunt, dum ea quæ sunt abstrusa prorsus atque abdita, scrutantur, ac rerum cælestium naturam conquirunt, quæ à nobis longè remotæ, neque oculis intueri, neque tãgi manu, neque percipi sensibus possunt: & tamen sic de his disputare ausi sunt, vt quæ asseruerunt, probata certaque videri velint. At profectò longè secus habendum nobis est. Illi enim dum contradicendi studio insaniant; dum etiam quæ falsa proferunt, arctè & accuratè defendunt, aliorumque argumenta, quanquam vera, refutant audaciùs, nõ tantum illis elapsa veritas est, quam se querere simulant, sed & ipsa eã potissimum suo vitio perdunt. Socrates cum esset omnium Philosophorum vel Apollinis oraculo sapientissimus iudicatus, tamen vt cæterorum argueret ignorantiam, dicebat se duntaxat hoc vnum scire, quòd nihil sciret. Videbat enim oculatissimus ille veritatis indagator, Philosophiam illam humanam nihil in se habere certi, nihil veri, nec (vt plerique censent) doctrinam ipsam dissimulauit, vt alios refelleret, sed quadã ex parte veritatem nouit: humanam enim sapientiam nullam esse fassus est, adeoque quam Philosophi scientiam profitebantur, quæ tum maximè vctabatur in siderum inspectione, contempsit, derisit, abiecit.

abiecit. Tertiò & postremò nomen hoc traducitur in callidos & versipelles ancipitis fidei homines, qui nec hui⁹ ordinis sunt nec illius, cum vtroque tamen colludunt, & plerumque tanta dexteritate res agunt suas, vt cum vtraque parte comunicãdi ius habere videantur, & vtramque (vbi collibuerit) conuiciis proscindere & ridere : cùmque aliud temporis exiget occasio, eandem probabunt & extollent. Genus hominum certè vt versatile & infidum, sic detestandum maximè & execrandũ. Quid enim cum illis agas, qui neque fidem neque mentem habent sibi constantem? Non dubium est, quin alios, cum quibus versantur, fallant, cùm sese ipsi priùs fefellerint. Si enim veritatis essent aliqua tandem parte studiosi, darent operam profectò, vt societatem cum melioribus & sapientibus inirent, iisq; adhererent, contrarios verò fugerent, & serìò, non perfunctorie aut oscitanter, & quasi aliud agentes aduersarentur. Sed quid lucri, aut præmij denique? nimirum quòd mendaces atque impostores, quibus non credatur, etiãsi vera dixerint: sed & illud adiicitur, quòd vtrique patri suspecti & odiosi apud omnes turpissima infamiæ labe asperguntur. Vtrinque enim proditorum habentur loco, quibusque neutra pars ex animo fauere possit, quo fit, vt qui factionis vtriusque sibi contrariæ conuictores & asseclæ voluerint haberi, non rarò ab vtraque conficiantur & atterantur, vt Metius Suffetius Albanorum dux, ancipitis & dubiæ fidei homo, ruptor Albani, Romaniq; fœderis; cuius alio loco memini: vt fuerunt in bello Italico Senenses: in quo cùm se medios gererent in neutram partium inclinatos, sedato tãdem bello à diuisis militibus confossi sunt, vnde festiuè dixit quidã magni nominis Princeps, Senensibus idem accidisse, quod iis solet, qui mediam domus partem incolunt, vt fumo ab inferioribus, puluere autem & strepitu vexentur ab iis qui supernas partes teneant. Sapienter itaque à Solone sancitum est, vt qui in civili discordia & populi discessione duas in partes, non vni aut alteri se adiunxisset, sed solitarius, neuterque à communi malo ciuitatis secessisset, is domo, patria, fortunisq; omnibus priuaretur, & exul extorrisq; esset, quod non inflammandæ aut augendæ discordiæ, sed compescendæ potius, aut etiam extinguendæ gratia decretũ est. Idem Phauorinus Philosophus inter fratres & amicos dissidentes faciendum esse censebat, vt qui essent in medio partis vtriusque beneuoli, si in concordia amittenda partum auctoritatis quasi amici ambigui habuissent, tum alter in alteram partem discederet, vt hac via concordiam vtriusque in-

versipelles.

Solonis
lex.

staurarent. Eo consilio Cicero actionibus in Catilinam, vult in frōte, nedum in animo inscriptum esse quibuscunque ciuibus vt omnes apertē fateantur quid de bello tam nefario & periculoso sentiant. Sed ad alia festinandum, si prius monuero, Hesygium dixisse, vespertilionem impurum hominem, quique in ambiguo ponat ea quæ fidei sunt, repræsentare, vt sunt qui omnibus etiam dissimillimis sectis adhærent, quibus non iniuri *ἀπὸ τῆς παραίνεσθαι* inditum nomen est. Pierius lib. 2. Sed perleg ipsius Alciati caput integrum 16. lib. 9. Parerg. qui locus egregiè tibi Emblema declarat.

Vespere quæ tantum volitat, &c.] Vespertilio, voluere biforum animal, à vespere nomen trahens, quod vesperi volitet, de quo Plin. c. 61. lib. 10. & cap. 37. lib. 11. Legi alicubi tetrastichon hō naturam vespertilionis exprimens:

Vt quadrupes & auis volitat, discurrit, & inter

Quadrupedes non est nec numerandus aues:

Lacte suos nutrit pullos, & non parit ouum:

Sunt alæ, dentes, labra, pedesq; duo.

Aduerte aurem illud (*Vespere quæ tantum volitat*) referri ad primum genus hominum quos attingimus, eorum nempe qui infame sunt, & iudicium formidant.

Quæ lumine lufca est.] Membrum hoc refertur ad caligantes Philosophos.

Quæ cum alas.] Hæc pars ad posteriores respicit, nempe versutos & infidos, qui de se possunt quod est apud Varron. in Agthone, profiteri:

Quid multa? factus sum vespertilio, neque

In muribus plane, neque in volucris sum.

Calligant oculis.] Caliginem inducunt, obscurant.

Ira

Ira.

EMBLEMA LXIII.

*Alceam veteres caudam dixere leonis,
 Qua stimulante iras concipit ille graues.
 Lutea cum surgit bilis, crudescit & atro
 Felle dolor, furias excitat indomitas.*

ID è Scholiaste Apollonij Rhodij ad libr. 4. ἀλυσίην λέγεται
 λυρίως ἢ τὸ λευτὸν οὐρά, ἀπὸ δ' αὐτῆς εἰς ἀδύλω τρέπεσθαι.
 Alcea dicitur præcipuè leonis cauda, qua nimirum ad robur &
 fortitudinem excitatur. Impotentem & indomitum furorem
 significantes Ægyptij, leonem catulos cauda flagellantem pin-
 gebant: leonem quidem ob iram, catulos verò casos, quoniam
 eorum ossa inter se collisa ignem videntur emittere. Plinius 8.
 libr. leonis irati signa colligens, ait: Leonum animi index

Leo cauda
 catulos
 verberans
 quid.

cauda, sicut & equorum aures. Immota ergo, placidus, clemens blandienti que similis, quod rarum est: crebrior enim iracundia eius. In principio terra verberatur, incremento terga, ceu quodam incitamento, flagellantur, &c. ex quibus colligere est facile, quantus sit leonis concitati furor. Admonemur itaque iram imperum cohibendum esse, omnésque occasiones deuitandas quod ea perturbatio sic hominem extra se deiiciat, vt in belluam ferocissimam quasi transformet. M. Tullius 1. De officiis: Licet ora ipsa cernere iratorum, aut eorum qui aut libidine aliqua aut metu commoti sunt, aut voluptate nimia gestiunt: quorum omnium vultus, voces, motus, statusque mutantur. Quid tandem? Alianus 5. hist. animal. c. 39. idem quod Plinius: de que Alcaea cauda videtur idem penè quod Alciatus efferre lib. 13. cap. 14. eiusdem animal. hist. Sic ad finem sui clypei Hesiodus:

Δαῖν' ἄρῶν ὄσσοισι, λεῶν ὡς σώματι κέρσας,
 Ὅς τε μάλλ' ἐνδυέως, ῥινὸν κρατερῶϊσιν ὀνύχεσσιν
 Σχίσσας, ὅτ' ἰ τάχιστα πελίσφρονά θυμὸν ἀπ' ἡύρα,
 Εμυλνέως δ' ἄρα τῶγε κελαινὸν πύμπλαται ἦτορ.

id est *Seuum videns oculis, vt quando nactus leo corpus,*

*Quique alacriter admodum vnguibus seuus pelle
 Dissecta, quam citissimè lenem animum abstulit;
 Alacriter adhuc furibundum cor explet.*

Sed huc propius accedit Lucani pulchra descriptio è lib. 1. quo loco Cæsarem cum leone furibundo comparat:

*Aestiferae Libyes viso leo cominus hoste,
 Subsedit dubius, totam dum colligit iram.
 Mox vbi se seue stimulauit verbere cauda,
 Erexitq; iubas, vasto & graue murmur hiatu
 Infremuit, dum torta leuis si lancea Mauri
 Hereat, aut latum subeant venabula pectus,
 Per ferrum tanti securus vulneris exit.*

Ira percitus Alexā-
 der amicū
 interfecit.

Exemplo est Alexander Macedo, totius penè Orientis victor qui subita quadam ira correptus, Clytum nutricis suæ filium (quo fuerat ad Granicum amnem seruatus) interfecit; quemcūque prouinciæ præfecerat, conuiuio admquerat, multisque honoribus, vt amicissimum, donauerat, impetu nescio quo inflammatus ferro traiecit. At paulò post cum ad se rediisset, ereptum telum ex Clyti vulnere in seipsum doloris impatientia verterebat nisi suorum manibus fuisset prohibitus. Itaque summè nobis elaborandum est in ira domanda, vel saltem sic compescenda & continenda, ne nobis possit vllum adferre nocumentum: han-

enim

enim qui vicerit, hostem se vicisse omnium maximum & perniciosissimum dicere non iniuria potest. Euolue totum Plutarchi librum De ira cohibenda, & Val. Max. 9. c. 3.

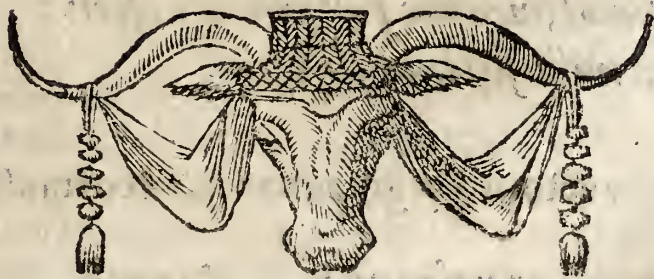
Alcæam veteres caudam, &c.] Testis est Pierius Hieroglyph. Alcæa. lib. 1. Leonis caudam ab eruditissimis Alcæam, ἀπὸ τῆς δι' αὐτῆς εἰς ἀρχὴν τρέπεσθαι, quòd eius incitamento ad fortitudinē excitetur, vt dixi iam.

Lutea cùm surgit bilis.] Bilis Græcè χολή, omnis humor est in nobis calidus siccus. Duplex primùm statuitur, naturalis vna, quæ simplici nomine bilis appellatur, estque utilis ad alendum corpus: Alia verò est quæ recedit à naturæ mediocritate, additòque nomine vitium designante solet appellari, estque in multiplici differētia: alia enim rubra, alia glastea, alia nigra, flaua alia, liquida, aquosa, fusca, &c. puto hîc intelligi glasteam, quæ ἰσχυρῶς glastum colore cæsius refert, eam medici faciunt acerrimam, calidissimam, mordacissimam, quæque extremam inter bilis genera malignitatem obtineat, in ventriculo & circa ipsum gignitur à calore vehementissimo. Præter Galeni commentarios ea de re plura perdoctè disputat Fernellius De functionibus & humoribus lib. 2. c. 3. & 9.

Crudescit.] Crudus fit, commouetur, excitatur.

Atro felle.] Fel, iræ folliculus, quæ hominem pro sui conditione commutare solet.

Q 3

In eum qui sibi ipsi damnum apparat.

EMBLEMA LXIII.

CAPRA lupum non sponte meo nunc ubere lacto,
 Quod malè pastoris prouida cura iubet.
 Creuerit ille simul, mea me post ubera pascei:
 Improbitas nullo flectitur obsequio.

Id ex incerti auctoris Epigrammate Græco transtulit, quod est eiusmodi:

Τὸν λύκον ἐξ ἰδίων μασῶν τρέφω οὐκ ἐθέλουσα.

Ἀλλὰ μὲ ἀναγκάσει ποιμένε' ἀφροσύνη.

Ἀψήθεός ἂν ἔπ' ἐμοῦ, καδ' ἐμοῦ πάλι θηρίον ἔσται.

Ἡ χάρις ἀλλάξει τὴν φύσιν ἢ δύναται.

Id est, Capra lupum lacto mammis inuita, sed illud
 Pastoris cogit mens malè cauta mei.

Nutritus per me, tandem fera sciet in me.

Vertere naturam gratia nulla potest.

Videtur confictum hoc Epigramma ex Theocrito, apud quem eiusdem est argumenti apologus. Id torquetur in ingratos, eoque potissimum qui perniciem iis adferunt de quibus bene meriti sunt: quo genere hominum nihil peius aut deterius educere vel gignere terra potest: tantumque id flagitium atrocitatis habet & probri, ut omnia conuitia, ingratitude solo nomine contineri dicantur. Quid verò execrabilius esse potest, quàm iis vitam adimere, aut etiam quodam torquere pacto, qui nobis viuendi causas suggessere, dederuntque operam, ut quod sumus, essemus? C. Toranius Ingratissimus filius triumphum partes secutus proscripti patris sui prætorij & ornati viri latebras, ætatem, notasque corporis quibus agnosci posset, centurionibus edidit, qui eum persecuti sunt. Senex tamen pater de filij vita magis, quàm de sua sollicitus, petiit an incolumis filius esset, & an imperatoribus satisfaceret. At ipse est qui te nobis prodidit, inquit vnus è militibus: continuoque pectus eius gladio traiecit. Indigna quidem mors, sed auctore cædis miserior. Idem penè de Villio Annali narratur, qui cum proscriptus ad clientem suum confugisset, sceleratus filius militibus occidendum patrem, se præsentem obiecit, bis parricida, ut qui consilio prius, deinde spectaculo tam crudeli & impio ei vitam ademerit à quo vitam acceperat. Missos facio alios quosdam, qui nobis interdum occurrunt in historicorum monumentis, ne nimium hinc hæream; tantum adicio quod scribunt auctores grauiissimi, ingratitude sceleris atrocissimi loco esse positam, adeò ut tanto crimine non sit vlla pæna legibus constituta: quod, sicuti sapienter arbitrantur, maius sit quàm ut ab hominibus vindicari possit, ideòque ad ultionem diuinam remitti. Tamen legere est apud Xenophontem, in Persarum moribus & statutis hoc esse positum, ut maximè ingratitude notam insectentur. Quem enim cognouerint posse gratiam referre, nec refert, in hunc seuerissimè animaduertunt: quippè qui arbitrentur eos qui sunt ingrati, & Deos negligere, & parentes, & patriam, & amicos. Ingratitude vero, ait, potissimum impudentia sequitur, quæ ad omnem turpitudinem maxima est dux. Sanè ut hoc quasi per transfennam adiciam, pulcherrimas ingenij sui penè diuini dotes multum obscurauit Aristoteles, ἠμίον & dictus ab Atheneo, quòd animo in præceptorem Platonem fuerit ingrato; quanquam tamen alicubi dissimulet

Ingrati.

Ingratitudo summum vitium.

in suis disputationibus : ex quibus oculati homines facile con-
iiciunt, quid animi habuerit ille in doctorem, cui debebat om-
nia lubens referre accepta. Confer huc, si vacat, pulcherrimum
Socratis monitum ad filium Lamproclum, matri Xantippæ
contumeliosum, ex 2. ἀπομνημον. Xenophontis. & quædam Æ-
liani De varia historia exempla, ex lib. 3. cap. vlt. De iis qui ab
ingrata patria malè plexi sunt, & iniuste damnati. Nihil enim
video aptius huic loco illustrando.

Iubet.] Permittit, finit: Græcum habet ἀναγκάζει cogit.

Improbitas nullo, &c.] Idem sonat penè Publianus ille mi-
mus:

Maluolus semper sua natura vescitur.

Quò refert Adag. Lupus pilum, non animum mutat : & Colu-
brum in sinu fouere : & Aries nutritionis mercedem per-
soluit. Sed mihi multa legenti occurrit oportune illud Theo-
criti Eidyll. τρέφαι καὶ λύκιδες, δρέφαι κύνες, ὡς τὴν φάγοντι. ale δ'
& foetus lupi, ale canes, vt te absument. sic autem Scholiastes:
ἐν τρέφειν αὐτὴν καὶ λύκων ἐκγόνους καὶ κύνων, ἐπὶ τῇ λύμνῃ αὐτῆς
ὡς καὶ τὸ τοῦτο ἐδίδαξα ἐπὶ ἀχαριστία ἔστι δὲ τοῦτο Σοκράτους, κακὴν
ποιῶν οὐ τρέφαι κύνων.

Fatui

Fatuitas.

EMBLEMA LXV.

MIRARI S nostro quòd carmine diceris *Otus*,
Sit vetus à proavis cùm tibi nomen *Otho*.
Aurita est, similes & habet cen noctua plumas.
Saltantemque auceps mancipat aptus auem.
Hinc fatuos captu & faciles, nos dicimus otos:
Hoc tibi conueniens tu quoque nomen habe.

Hoc dictum est in quempiam temerarium, gloriabundum, & plus quàm par est, auitæ nobilitatis iactatorem, quem Othonem appellat, ab Otide aue fatua & gesticulatrice, captuque facili, quam Aristoteles noctuæ similem, & circa aures alarum quandam similitudinem habere tradit. Prouerbialiter enim *ὄτος* dicitur, qui in re qualibet facillè decipiuntur.

Otho ab
 Otide.

ὄτος
 qui.

tur, ac illi maximè, qui verbis sese protelari faciliè sinunt, cuilibet sine delectu & prudentia dextram, quod aiunt, iniu- cientes, vt ex Eustathio Homeri scholiaste didicimus. Otos di- ci gloriæ vanitatem affectantes, id est *novοδιξους*, quidam eru- diti homines adnotarunt. Vide prouerb. Aues quæris.

Otis auis.

Aurita est, similes, &c.] Plin. lib. 10. cap. 23. Otis bubone mi- nor est, noctuis maior, auribus plumeis eminētibus, vnde & no- men illi, quidam Latinè Afionem vocant: imitatrix aliàs auis & parasita, & quodam genere saltatrix. capitur haud difficulter, vt noctuæ, intenta in aliquo circumeunte alto. Idem ferè Athen. Dipnosoph. 9. cap. 14.

Mancipa-
re.

Mancipat.] Manu capit, propriam efficit, & vsu capit. Horat. 2. Epistol.

Quædam (si credis consultis) Mancipat vsus.

Hoc tibi conueniens.] Quasi diceret: Tu te Otum iactas, vt qui originem trahas ab Othone Imperatore magno, cùm ingenic- sis ad vanitatem composito, ad aucupādā gloriolam pronus: ego vero te Otum ab Otide aue dixerim, quod vt i ea gesticu- labunda & ad suas laudes assultans faciliè capitur, sic tu ineptus & gloriosulus conueniens tuis nomen moribus indutū habes.

Obliuio

Obliuio paupertatis parens.

EMBLEMA LXVI.

C V M lupus esuriens mandit ceruarius escam,
 Praeque fame captum deuorat hinuleum,
 Respiciat si forte aliò, vel lumina uertat,
 Praesentem oblitus quem tenet ore cibum,
 Quaritat incertam (tanta est obliuio) praedam,
 Qui sua neglexit, stultiè aliena petit,

EA est Lupi ceruarij natura, vt quamuis post longa ieiunia
 repertas agrè carnes mandere cœperit, vbi quid casu re-
 pexerit, obliuiscatur, & copiae praesentis immemor, aliud qua-
 rat, testib. Plin. lib. 8. c. 22. & Solino Polyhist. c. 18. Idem con-
 tingit

Lupus cer-
uarius.

tingit ambitiosis & auaris, qui spe honoris amplioris, aut commodi, in quo sit vberior quæstus, neglecta præsentis sorte veniatur aliam. Fit tamen sæpenumerò, vt vtraque frustrentur. Hinc Sophocles in Thyeste:

— τῶν ἀμυχάνων δ' ἔργος

πᾶλλος ἔδηκε τῷ παρόντος ἀμπλακῆν.

Pyrrhus
Epirota.

Id quidem exemplis quàm plurimis confirmari posset: sed vnũ duntaxat ex Iustino subiiciam. Pyrrhus in amplissimo imperij fastigio collocatus, iam nec eo contentus, Græciæ, Asiæque regna meditabatur: neque illi maior ex imperio quàm ex bello voluptas erat: nec quisquam Pyrrhum, quã tulisset impetum, sustinere valuit. Sed vt ad regna deuincēda inuictus habebatur ita victis acquisitisque celeriter carebat, tãto meliùs studebat: acquirere imperia quàm retinere: quam ob causam collatus est ab Antigono, lusori imperito, qui cùm multa & feliciter iaciat, iis tamen vtendi modum negligat, Plutarch, teste. Fruendũ est itaque rebus præsentibus, & rectè agendo speranda meliora. Est enim animi valde pusilli & angusti, inopiam metuere plus quàm par est. ideoque iis quæ adsunt, non frui, & alienis anxius inhiare, magnæ stoliditatis argumentum. Ferè enim fit, vt iuxta prouerb. Duos insequens lepores neutrum capiat: cuique illud conueniat.

δυσὶν ἐπιθυμίας ἰδετέρον ἔτυχες,

Ambo concupiscens neutrum assecutus es.

Procopij
locus.

Ascribam locum è Procopij 2. De bello Gothico: refert enim Bellisarium initio belli scripsisse ad Theudebertum Francorum Regem (qui cum eo manus conferuit:) Satius est securè sua vt quisque possideat, quàm dum aliena nimium appetit, de suis rebus periclitetur. Huic bellè cõuenit quod Seneca refert epist. 73. Solebat Attalus hac imagine vti: Vidisti aliquando canem à domino frustra panis aut carnis aperto ore captantem? quicquid exceperit, protinus integrum deuorat, & semper ad spem futuri hiat. Idem nobis euenit: quicquid expectantibus fortuna proiicit, id sine vlia voluptate dimittimus, statim ad alterius rapinam erecti & attenti. Hoc sapienti non euenit: plenus est etiam, si quid euenit, securè excipit. Huc refert Adag. Præsentè mulge, quid fugientem insequeris? Multæ sunt affines huic sententiæ, vt apud Hesiodum:

νῆπι δ' ἴδ' τὰ ἔτοιμα λιπὼν, ἀνέτοιμα δῖώναι.

Sallustius in Catilinario, quo loco verba facit de legatis Allobrogũ, pertractis ad societate nefarij belli, de euentu tamè anxie

xiè dubitantibus: in incerto habuere, quidnā consilij caperent. In altera parte erat æs alienum, studium belli magna merces in spe victoriæ: in altera maiores opes, tuta consilia, pro incerta spe, certa præmia. Sed & Pseudolus seruus apud Plautum sic secum loquitur: Certa amittimus, dum incerta petimus, atque hoc euenit in labore, atq; in dolore, vt mors obrepat interim.

Qui sua neglexit, &c.] Non videtur incommodum, si apponam lepidum & facile T. Mori tetrastichon. huic Emblemati conuenientissimum:

Os canis implet anas: alium capturus hiabat,

Non capit, at quem iam ceperat, ore fugit.

Sic miser in terra, dum rem captas alienam,

Sæpius & meritò perdis, auare, tuam.

Super

Superbia.

EMBLEMA LXVII.

*EN statua statua, & ductum de marmore marmor,
 Se conferre Deis ausa procax Niobe.
 Est vitium muliebri superbia, & arguit oris
 Duritiem, ac sensus, qualis inest lapidi.*

Nubet fa-
 bula.

Figmentum hoc Niobes ob insolentem iactantiam in-
 sum rigens transformata, arguit potentiorum quarunda-
 mulierum superbiam, elationemque immodicam, qua occae-
 ra ne ipsis quidem superbis subesse se putant: quo fit, ut si-
 mortalitatis immemores, in detestandam *avalisthoru* incidan-
 Hoc ergo verborum inuolucro mouentur, ne sese altius ef-
 rant, & plus quam oporteat, apud alios intumescant, aut
 tiam plus sibi tribuant, quam par est. Præterea de numi-
 be

bene sentiendum esse, tacitè videtur innuere: quandoquidem non erratur periculosius, neque scelestius quàm in numinis cõtemptu. Pindar. Olympe. *Διὸς ἐπεὶ τόγχε λαιδορῆσας θεὸς ἔχθρα σοφία, καὶ τὸ καυχᾶσθαι παρὰ πατρὸν μαυίασιμ ἰπποκρίνει.* nam Diis conuinciari, inquit, odiosa sapientia est, & intèpestiuè gloriari, idè est atque insanire. Preclarè monitor ille apud Virgilium.

Discite iustitiam moniti, & non temnere Diuos.

Quò non inconcinnè referam Baptistæ Gyraldi elegiacam prosoopopœiam in Niobes tumulum:

Este procul lati, cernant mea funera tristes:

Non similis toto maror in orbe fuit.

Bis septem natos peperì bis pignora septem:

Me miseram! Diuum sustulit ira mihi.

Dirigui demum lachrymis, & marmora manant.

Sic mihi mors dolor est, sic mihi vita, dolor.

Discite: mortales, quid sit turgescere fastu,

Et quid sit magnos post habuisse Deos.

Propter ἀλαστονείαν itaque καὶ μεγαληγορίαν magnificos luit imbia flatus Tantalus, vt. Statius cecinit Thebaid. 3. Huc congeram insignem Pindari locum ex Olym. 9. quo sub Cadmi persona ponet ynumquemque, vt exemplo Penthei filij, piè & reuenter de Diis sentire discat.

Εἰδ' ἔστιν ὅστις δαμόνων ὑπερφρονᾷ,

Εἰς τὸ δ' ἀδρήσας θάνατον ἠγείσσω θεός.

Τὸ σωφρονεῖν δέ, καὶ σεβῆν τὰ τῶν θεῶν

Κάλλιστον οἰμαίγ' αὐτὸ, καὶ σφώτατον

Θνητοῖσιν εἴτε χρεῖμα, τοῖσι χρωμείοις. id est,

quis sit qui Deos contemnat, ad huius (nempe Penthei) morem respiciens, secum animo reputet esse Deos. At verò temperantem esse, & numen diuinum colere, censeo rem esse omnium pulcherrimam, & sapientissimam hominibus, qui huic sese implicant.

En statue statua, &c.] Hoc imitatus ex senariis his ex 3. Epigram.

Ο τύμβος οὐτ' ἐνδον οὐκ ἔχει νεκρὸν,

Ο νεκρὸς οὐτ' ἐκτὸς οὐκ ἔχει τάφον,

Αλλ' αὐτὸς αὐτῷ νεκρὸς ἐστὶ καὶ τάφος.

id est, Hoc in sepulchro mortuus non conditur.

Hoc est cadauer, & sepulchrum non habens,

Sed est idem cadauer & sepulchrum sibi.

Illud simile tit. s. s. ἠγώιδας lib. 4.

ἐν σώῃ μεθεὶ τὸν ξαν λίθον ἐν δελίδου.

Ἰὼν πρᾶξιτέλης ἑμπαλιν ἐργάσατο.

Cæterum id variè accipi figmentum reperio, vt cùm torquetur in præfractæ cervicis hominem, stupidum, eumque qui sit v. animo vel corpore immotus. Ad id facit quod citatur ex Lucilio, poëta Græcò, de quodam saltatore, qui se mouvere non posset, ὀρχηστὴς νιόβης ἑμπυον ἀρχέτυπον. Orchestes spirans a chetypum Niobes.

Niobe.

Se conferre Deis, &c.] Niobe cùm liberorum numero esset elata, Latonam contemplit, ipsique se præferre nõ erubuit, quæ ea non nisi duorum, Apollinis & Dianæ mater esset. Itaque indignata Dea, Apollinis & Dianæ sagittis liberos eius omnes curavit interficiendos, ipsamque Nioben sibi cõuiciantem turbæ ne rapuit iuxta Sipylum montein, & in saxum transformauit. Ouid. 6. Metamorph. Rei veritatem, si vacat, ex Palæphati lib. 1. & Pausan. in Arcadic. exquire.

Vitium muliebri superbia.] Sic Sallust. in Iugurthino dicit superbiam commune nobilitatis malum.

Ea est
ἀραοδυσία & tentium vacuinas.

Arguit oris Duritiem, ac sensus, &c. Lapis in Hieroglyphic. hominẽ sensus expertem significat: vt pro stupido & alienatæ mentis homine vsurpari certum est: vnde illud Comici, Quid sit lapis? & primos illos homines rudes & impolitos, nullaque disciplinarum cognitione cicuratos, saxeos appellarunt. Hiræ enim Maronis illud: — *Quo tempore primum*

Deucalion vacuum lapides iactant in orbem,

Vnde homines nati, durum genus.

Theocritus in Eidylliis Milonẽ rusticũ impolitũ planẽque rudẽ appellat fragmẽ duræ rupis, id est *πίτρας ἀπόνομα ἀτιγάρυς*. Lactantius lib. 1. c. 20. loquens de termino, qui in Capitolio locabatur: Quid de his dicam qui colunt talia? nisi ipsos potissimum lapides, ac stipites esse? Ouid. 5. Metamorph.

— *Ad auditas stupuit cœu saxeæ voces,*

Attonitæque diu similis fuit. —

Idem 13. Metam. — *Duroque simillima saxo*

Torpet. — Et in Ariad.

— *in saxo frigida sedi,*

Quamque lapis sedes, tam lapis ipsa fuit.

Quo sensu dixerat ante Ouidium Catullus. de nuptiis Pelæi Ariadnen saxeæ effigie fuisse, vt vim doloris exprimere nõ posset, neque in vllam vocẽ erumpere, cùm vidit se à Theseo in litore Naxus insulæ relictam.

Tibullus lib. 2. Eleg. 4.

*O ego, ne possim tales sentire dolores,
Quam malle in gelidis montibus esse lapis!
Stare vel insanis cautes obnoxia ventis,
Naufraga quam vasti tunderet ora maris.*

Ovidius De Ponto:

*Felicem Nioben, quamuis crudelia passam,
Quæ posuit sensum saxea facta malis.*

de Ponto, Eleg. 2.

*Fine carent lachrymæ, nisi cum stupor obstitit illis,
Et similis morti pectora torpor habet.*

Et deinde:

Ille ego sum frustra qui lapis esse velim.

sic impossibilitate ipsa mutata in lapidē Psyche, quamuis præ-
senti corpore sensibus tamen aberrat. Apul. 6. De Asin. aur. quod
utem modò dicebam lapidem pro stupido usurpari hierogly-
phicè, id ostento planum est quod animum perculit Superbi
Tarquinij, cum à columna lignea repentè lapsus anguis omnes
in fugam vertisset, omninò hoc viso consternatis. Nam porten-
tebat is serpens nouum & inexpectatum principem de colum-
na lignea, hoc est stupore, quem diu simularat, proditurum.

R

Impudentia.

EMBLEMA LXVIII.

*Pube tenus mulier, succincta latrantibus infra
 Monstrorum caulis Scylla biformis erat.
 Monstra putantur auarities, audacia, raptus:
 At Scylla est, nullus cui sit in ore pudor.*

Scylla in
 monstrum
 marinum
 mutata.

Locus Iu-
 stini de
 Scylla.

Scyllam Phorei filiam Glauci amore captam, Circe quae eundem deperiret, sic affecit, ut fontem, in quo Nympha lauare consueuerat, veneficiis & magicis herbis infecerit, cui rei nescia Scylla fontem de more ingressa, inferiores corporis sui partes in caninos rictus vidit esse commutatos: quam tantae deformitatis horres, in mare se praecipitem dedit, & in saxum mutata. Poëtis argumentum fabulae praebuit. Homerus Odyss. 12. Ovid. 14. Metamor. Iustinus in Trogum 4. fabulae de Scylla & Charybdi materiam Poëtis suggestam ait ob fretum quod in Sicilia citato saeuoque impetu fertur, in quo vndarum inter

conci

concurrentium tanta pugna sit, vt aliàs veluti terga dâtes vor-
 ticibus in imum desidere, aliàs quasi victrices in sublime ferri
 videas: nunc hîc fremitum feruentis æstus, nunc illic gemitus
 in voragine desidentis audias. Accedit perpetuum Ætnæ mon-
 tis incendium: hinc latratus auditos: hinc monstri credita simu-
 lacra, dum nauigantes magnis vorticibus pelagi desidentis ex-
 territi, latrare putant vndas, quas sorbētis æstus vorago colli-
 dit. Scyllam fuisse nauem triremem Palephatus tradit. Sallustius
 faxum putat esse in mari prominens, quod procul visentibus
 muliebrem formam representet, in quod illi fluctus, quoniam
 & luporum eiulatum, & canum latratum videntur imitari, fin-
 xerunt illam pube tenus feris huiusmodi succinctam esse. Alcia-
 tus id appositè transtulit ad impudentiam, quæ tribus potissi-
 mum vitiis rabidissimis comes esse solet, avaritiæ, siue rapinæ,
 audaciæ, inuidiæ, quæ sub eleganti aut viri aut mulieris forma
 plerumque latitant. Quid enim non audeat impudens, qui nihil
 non sibi permittit, turpe putat nil? Heraclides Ponticus ait ab
 Homero per Scyllam significari omnis generis impudentiam,
 quæ nō ab re canibus cingatur, rictibus, audacia, rapina & aua-
 ritia refertis. Locum Græcum apponam, ex quo Alciatum puto
 suum Emblemata duxisse: σκύλλω τε τῷ πολύμορφον ἀνὰ δόξαν ἢ λ-
 λυγόμορον διὸ δὴ κύνες οὐκ ἀλόγως ἐπέβωσαν, πρωτομαίης ἀρπαγῆς, τολ-
 μῆς καὶ πλεονεξίας πεφραγμένας.

Sallustij
locus.

Emblema-
tis typus.

Pube tenus mulier, &c.] Duobus in locis Virgilium imitatus
 est: sic enim, ——— Pulchro pectore virgo

Pube tenus. ——— Et alio loco,

Quid loquar aut Scyllam Nisi, aut quam fama secuta est,

Candida succinctam latrantibus inguina monstros, &c.

Ex quo loco aduerteres duas fuisse Scyllas, quas plerūque Poëtæ Duz Scyl-
 confundunt, vt 6. Fast. Ouid. Lege Nanniū Miscellan. lib. 6. & 12.

Iacob. Bononiensem, Annotationib. quas pauculas scripsit in
 Virgil. & eundem Virgil. in opusc. cui Ciris nomen.

Monstrorum catulis.] Canibus monstrosus. Virgil. dixit:

Ab timidos nautas canibus lacerasse marinis. Et Ouid. 4. Trist.

Esse canes vtero sub virginis. —

Cicero De haruspic. responsis: Quam Scyllam tam eminentibus
 canibus, tamque ieiunis Poëtæ fingendo exprimere potue-
 runt, &c.

Φιλανθία.

EMBLEMA LXIX.

*Quod nimium tua forma tibi Narcisse placebat,
 In florem, & noti est versa stuporis olus.
 Ingenij est marcor, cladesq; Φιλανθία, doctos
 Quae pessum plures dāique, deditq; viros:
 Qui veterum abiecta methodo, noua dogmata querunt,
 Nilque suas praeter tradere phantasias.*

Vaticiniū
 Tiresia de
 Narcisso.

Tiresias vates tam diu victurum Narcissum praedixit, quā-
 diu à sui conspectu abstineret. At ille propriae sortis igna-
 rus, visam in fonte sui vultus imaginem sic deperit, vt sui amo-
 re captus miserè contabuerit, & in florem sui nominis commu-
 tatus sit, qui Narce dicitur, & stuporem sonat, quòd Narcissi
 odor caput aggrauet. Plin. lib. 21. capitib. 5. 11. & 29. Notantur
 hoc

hoc figmento, qui à veterum legibus & institutis desciscentes, nouam quandam doctrinæ formam consecretantur: tamque sibi placent, vt licet obtusiores reuera sint, quicquid tamen præcipiunt, violentiùs aliquantum inculcant, neglecta prorsus & oblitterata maiorum via & ratione: eoque deuentum est, vt fidẽ illam canam, & priscam veterum auctoritatem præ sua opinione nihili ducant: tanta est cæcutientia, stultitia atque peruersitas. Tales sunt νεοσόφοι quidam impudentissimi, qui nouorum dogmatum persuasione populum incautum inescant, verborumque phaleris sic protelant & peruertunt, vt miserrimi homines errore perciti, quasi gustata loto, libenter à Christianæ Reipubl. communiõne, suo magno malo, desciscant. Tam enim sunt perfrictæ frontis, vt sua dogmata omnium esse certissima verbis scriptisque asserere non veriti, nullam aliam meliorem, aut certio rem de religione traditam fuisse sententiam, quàm quæ à se suisque tradatur, affirmant. Sicque plurimorum damno & perniciẽ detestandam φιλαυτίαν in rebus diuinis experimur. Potest & hoc torqueri commodè in imperitos, & ἀμύσους rerum suarum non æquos admiratores, quibus sanè (vt Comicus ait) nihil vnquam quicquam iniustius: nihil enim rectum putant, nisi quod fecerint: quo fit, vt aliena tam impensè carpendo, suãque plus quàm par est, admirando, ingenioli flos ab lque vlllo fructu facillimè marcescat. vnde meritò illud repetam quod Alciatus in quadam Oratione dixit: Nullam esse perniciosiorem studiorum calamitatẽ, quàm sui ipsius confidentiam & admirationem, quem morbum Græci φιλαυτίαν appellant. Est enim ea lues adulatione deterior, eoque hominem inducit, vt se existimet optimè scire quæ non intelligit, reddítque eum negligentem, superbum, otiosum, aliorum contemptorem. Emendatur autem hic error malum non tam oratione quàm frequenti auditu & collatione, quæ cum petitoriibus, habetur. Quapropter, inquit ille, cauendum ab hac bellua: nullus enim erit veræ sapientiæ capitalior hostis quàm qui meliorum præceptorum dogmata flocci facit. Diuinus Plato, quem tanquam raræ alicuius & veræ sapientiæ terrestre oraculum meritò docti omnes suspiciunt ac venerantur, lib. 5. De leg. auream planè sententiam pari verborum pondere scriptis mandauit: πάντων δὲ μίγιστον κακὸν ἀνθρώποις τοῖς πολλοῖς ἐλφύτον ἐν ταῖς ψυχαῖς ἔστιν, οὗ πᾶς αὐτῷ συγγνώμῃ ἔχων ἀποφυγῶν ἔδεικται μηχανᾶται. τὸτο δὲ ἔστιν ὁ λέγιστος, ὡς φίλῳ αὐτῷ πᾶς αἰδρωπῶ φύσει τε ἔστι κατὰ φύσιν ἔχει τὸ δᾶν ἔτε τοῖστων τὰ δ' ἀλη-

Noui doctores reprehensi.

Imperiti φιλαυτία

Præclarus platonis locus.

φιλαυτία
morbus
maximus.

δεία υπεύθυνων ἀμαρτυμάτων διὰ τὴν σφύρα ἐαυτῷ φιλίας αἰτίας
ἐκάτω γίνεται ἐνάστα. Quæ singula si diligenter expendamus,
suppetet nobis accommodatum certè & præsens amuletum ac
arcendum, aut minuendum hunc animi errorem, hominibus
quidem gratum, sed tamen exitialem. In primis enim φιλαυτία
non ab re appellat maximum quoddam malum innatū in me-
liore hominis parte, nempe animo: & eo quidem deterius ac
præsentius, quod licet eo plerique morbo corrupti sint, non ta-
men unquam de remedio querendo, aut parti malè affectæ ap-
plicando cogitant, ut tandem sani possint euadere. Atqui nulla
exitialis aut damnosior ægritudo est, quàm quæ sui sensum
adimit, ita ut ἀνααιθισίαν quandam inducat, & tenaciter foueat.
quò fit, ut omni animi contentione & industria in eo malo pe-
riculosissimo propulsando est enitendum, & eò maior cura cõ-
ferenda, quò morbus hic (in quo sit fons, & certè principium
aliorum omnium, quæ in animum cadere possunt, vitiorum,
grauiores affert corruptiones, cladèmq; ingenij præsentiorè
Nulla enim ratione fieri potest, ut qui hac percussus peste ober-
ret, sanum vel in aliis vel in seipso iudicium retineat, cum se nẽ
norit: quandoquidem sit in oculis mentis, infusa caligò tam
densa, tamque spinosa, ut vel apertis oculis nihil videat. Itaque
qui sui capitur amore, non verè sese amare potest, sed falsam
quandam de se opinionem, ut umbram aliquam, quasi qui in
tenebris palpat, oscitanter occupatur. At verò (ut Plato docet
seipsum à seipso fallit πάντων χαλεπώτατον, imo verò adiciant
δεινώτατον καὶ ἀδελιώτατον. Cum enim impostor ipse præstò sem-
per habeatur, nec minimum quidem abscedat, quo pacto non
esset grauissimum malum, imprimisq; deplorandum. Cæcitas
hæc omnium maximè intollerabilis, cum inscitiam nostram sa-
pientiæ loco habeamus, & quanquam omniū penè rerum igno-
ratione laboremus, tamen nos omnia ingenio assecutos arbi-
tramur. Tolerabile alioqui vitium, si ea tantum placerent, quæ
ingenij specimina quædam præ se ferunt, aut alia generis eius-
dem: in quibus si tantum fallimur, nec fallimus, aut si sic falli-
mur, ut melioribus & peritioribus aurem patientem agnito ex-
rore præbeamus, nemo est quin veniale putet. Quotus autem
quisque est, qui placido ferat animo, quòd ipsi nãui, & vi-
tia tam impensè nobis placeant, velut amatorem amicæ, ut a
Flaccus,

Turpia decipiunt cæcum vitia, aut etiam ipsa hæc
Delectant, veluti Balbinum Polypus agnẽ.

Quò sit, vt vero verius dictum sit à Theocrito (vt id ad nostrum sermonem conuertamus.) ——— *ἔρωτι.*

πολλάκις ὃ πολύφραμι, τὰ μὴ καλὰ κακὰ πεφάνται.

Nimirum id in caussa est, quòd, vt ait Varro, Omnes videmur nobis esse belli, festiui, saperdæ, cum simus *σάπροι*. Ex Aristonymo citatur illud : *Ἔτιν ἐν βίῳ μάλιττα βλάπτειν, τὸ ἀνοήτους, ὕτας τοὺς πολλοὺς οἰεῖσθαι φρονιμοὺς ἔτι:* Id in primis est in vita humana noxium, quòd permulti cum se sapere putent, tamen desipiant. Quamobrem nihil deterius aut periculosius, quàm minimum fidere. Certè (vt de me ipse aliquid) sum satis mihi conscius, quàm debili & penè nullo ingenio sim : si quid tamen sit, nunquam vllatenus me profecisse liberè confiteor, quàm cum ignorare me multa, & quidem penè omnia primum agnoui, tumque meo non minimo sumptu deprehēdi, & apertis, quod dicitur oculis expertus sum, quàm non sit tutum aliorum iudicio & famæ incumbere. Nā sæpenumerò contingit, vt nos plerique præsentés laudent, vel amore, aut alio quouis affectu ducti, sicque de nobis bene mereri putant, cum sæpius vt de coloribus cæci, sic ij de nostro captu & in literis, aut etiã honestis actionibus profectu sentiant. Interea tamen eorum in sententiam pedibus imus, quòd aiunt, atque importunè falli nos sinimus. Crassam meherclè & supinã credulitatem. Agnoui lubens Socrates de se Physiognomi iudicium talémque à natura fore se palàm falsus est, nisi se Philosophiæ excolendum tradidisset. A qua quidem modestia longè semper absumus, qui ementitos quosdam sapientiæ colores, & imaginaria virtutum ornamenta nobis inesse demiramur: & vt vera credimus absolutaque, quasi quibus ad perfectionem addi nihil possit, ideòque molestè ferimus, si qui, dum nostri mentionem faciunt, nō satis honorificè loquantur, eaque tribuant quæ nos minimè attingunt, vel etiam nullo modo ad nos attinent. Qui morbus vt deploratissimus sanari nisi agrè potest, nisi tamen aliquando meliore quodam impulsu genio, potius spectemus quid nobis desit quàm quid adsit. Si quid enim adest, cauendum est imprimis ne effluat, aut pretio ampliori quàm par sit, æstimatum vilescat apud alios : si quid deest, quod sciamus ornamento nobis esse posse & vsui, efficiendum est, vt labore & diligentia comparari à nobis & cōquiri possit. Sed in primis meminisse debemus, subindèque animo repetere, non quantum cæteris excellimus, sed quantum aliis simus inferiores & quàm alioqui deteriores. Illud enim *φιλαυτίας* vitium tam

Assentatio
nis malum.

Socratis
modestia.

Quæ sequã
tur.

*φιλαυ-
τίας.*

nobis familiare ac domesticum, sed tamen in primis exitiosum, præterquàm quòd tumorem, inuidiam, audaciam, & desidiarum fouet, solet etiam vnà secum aduehere & alere turpissimam ignorationem, quam merito Sophocles *δυσπέλαστυ* : *ακιν* appellat. Veteribus illud in ore fuit, eum malignos habere vicinos, qui sui laudator fuerit. Idcirco numquam probata est illa

Astydamas histrio.

plus equo pruriens *φιλοτιμίας* opinio in Astydamante histrione, quòd suas ipse laudes inscribi vellet statuæ quam meruerat. Non enim populus hominis votum insolens sibi ferendum esse putauit, quanquam de sua patria bene meriti. At quòd penè mihi, dum ad alia propero, exciderat, Suidas auctor est, Nymphas à Narcisso spretas verissimè dixisse:

Πολλοὶ σέτεμισσῶσιν αὐτῶν σου φίλῆς.

Sophista.

Quid tam malè audiit Sophistarum nomen, nisi ob effrenatam illam, & cæcam sui admirationem? Socrates vt eorum importunitatem frangeret atque eluderet (illi enim nihil se nesciriactabant impudentius) eòsque contrariis armis oppugnaret nempè honesta dissimulatione potius, quàm pari verborum strepitu atque contentione, dicebat hoc vnum se scire, quòd rerum omnium esset inscius. Quod non aiebat, vt falsa de se loqueretur, apud eos præsertim, quorum familiari consuetudine utebatur, sed vt assereret ea lubens omnia se nescire, quam impudèti fronte sibi arrogabant triuales illi *ματαιολογοὶ* qui sic liberales disciplinas ipsamque Philosophiam ostentando, reuera prostituerent & profanarent: aut potius vt significaret ad veram solidamque sapientiam neminem accedere vnquam posse, nisi primum se norit ignorare. Sunt enim quidam ingenio tam stolido & lubrico, qui cùm nondum primoribus labiis literas degustarint, falsam tamen sibi scientiæ persuasionem induant. Ex quibus alij se *αὐτοδιδάκτους*, alij *πρώτης καὶ πανπίστημονας* efferre non verentur: alij alios quoscumque conuellunt & impetunt, in quorum vel leuiculis & venia dignis erratis ingeniosiores, non perpendunt, *ἔτι μοῖσάδαι εἰσὶν ἢ μὴσάδαι*: sibi nempè ignoscunt, vt Næuius ille Horatianus, qui seipsum ignorans carpebat alios, seque venia dignum censebat. Quamobrem audiit ad extremum, stultum & improbum hunc amorem esse dignumque notari. At quanto in

Agathocles Peripateticus arrogans.

errore versantur, sibi qui primas nullo robore tribuunt? Agathocles Peripateticus cùm apud Demonaëtem iactaret se solum & primum esse Dialecticorum, audiuit: Si solus es, qui primus si primus, qui solus potes esse? Non est quod repetam literato-

ris illius Rhemnij intolerabilem arrogantiam, cum diceret Rhemnius
 vna secum natas, & tandem perituras disciplinas. Nec est quod Palæmon.
 memorem duorum in Philosophia principum notam satis &
 peruulgatam *φιλαυτίαν*, Aristotelis nempe & Ciceronis; quo- Aristote-
 rum hic tam suæ ipsemet industriæ & ingenio tribuit, vt nullis les & Ci-
 ferè in proœmiis laudem propriam conticuerit: ille verò, quod cero *φί-
 non modò suis in eodem Philosophico curriculo certatoribus λωτοι.*
 parum fauerit, sed quòd contradicendi studio doctorem etiam
 Platonem vexarit, sui nominis celebritatem non parum obscu-
 rauit. Illi ipsi Philosophi libris quos de contemnenda gloria Philosophi
 scribunt, nomen etiam suum præfigi volunt. Permittatur hoc *φίλαυτοι.*
 ad inflammandum studium, & exercendam doctorum homi-
 num industriam: honos enim alit artes, nullusque sui laboris
 præmio & contentionis honestæ laude frustrandus est. At quis
 sanæ mentis eum dixerit, qui sibi plura quàm habeat, arroget?
 Narrat Athenæus lib. 12. cap. vltimò, Trasilaum quendam tan- Thrasylaus
 ta insania fuisse percitum, vt quotquot naues in Pyræum ap- infanus.
 pellerent, suas esse crederet: eas enim voluptate quadam incre-
 dibili numerabat, aliisque suam fortunam lubens communi-
 cabat, donec frater eius è Sicilia reuersus, hominem medico
 committeret, is vbi resipuisset, affirmauit se numquam vixisse
 felicius, quàm cum eo mentis errore teneretur, quippè qui in
 tanta voluptate nihil molestiæ sensisset. Perinde se habent *φί-
 λωτοι*, aut reuera deterius: quandoquidem vt aliis nocumento
 sint, anxie student, tum vel maximè quòd honorem alienum si-
 bi audaciùs arrogant, aut quòd aliorum conatum nigro lollig-
 ginis succo & mera ærugine conspergant. Olim discipulis mos
 erat, vt proprio etiam Marte reperta ad præceptores referrent.
 Quem morem secutus Plato 2. ad Dionysium Epistola fate-
 tur, quicquid scripserit, non sua, sed Socratis esse. Qui leges Platonis
 primum tulerunt ad cicurandos mores, aut cõtinendos homi- modestia.
 num animos, earum inuentionem non sibi, sed alicui numini
 tribuerunt: tum vt diuinitatis nomine, quasi obtento aliquo ve- Legum la-
 lo, plus haberent auctoritatis, tum vt infererent rudiorum ani- tores pri-
 mis leges, vt pulcherrimum Deorum inuētum, sic & vtilissimū, mi.
 à nemine non esse violandas, sed toto pectore colendas tuten-
 das, amandas. Sic & priores illi cum referrent omnium artium
 & disciplinarum inuentionem ad primam illam causam, id
 est, præpotentem rerum omnium opificem Deum, Palladem è
 Iouis cerebro natam esse commenti sunt. Quorsum hæc? vt ni-
 mirum intelligamus, quàm in omnibus pulcherrima sit mode-

stia, quamque turpis valdeque pernicioſa φιλαυτία. Concludam itaque cum Platone, dicamque eum qui magnus est futurus, maximè decere, neque se, neque ſua ſic admirari, vt nihil putet exactius, nihil melius: διὸ πάντα αἰδρωποῦ χρεὶ φύγειν τὸ σφόδρα φιλεῖν αὐτὸν, τὸν δ' αὐτῷ βελτίω διώκειν δὲ μηδεμίαν αἰσχύνω ἐπὶ τῷ τοιούτῳ πρόβδον ποιούμενον. Idcirco est operæ pretium, vt quiſque nimium ſui amorem fugiat, meliores inſequatur, nullo verecundiæ rubore præpeditus. Sed de his ſatis: cætera videamus.

Quod nimium tua forma tibi, &c.] Huic ſimile penè eſt Epigramma pictæ Poëſeos Bartholom. Anuli, quod propter elegantiam aſcribam:

*Narciffus liquidis formam ſpeculatus in vndis,
Contemnens alios, arſit amore ſui.*

*Tabuit, & ſenſim venienti in membra ſupore,
Ipſe ſui, factus ſtos hyacinthus, amans.*

*Hinc fugite (ô iuvenes) fons iſte Philautia, ſeiſum
Stultus vbi, cum ſe non bene norit, amat.*

Euolue pulcherrimam diſputationem ea de re Marfil. Ficini, Orat. 6. cap. 17. in conuiuium Platicum.

Tua forma tibi Narciffe placebat.] Plutarch. Sympoſiac. 5. quaſtione 7. refert idem accidiffe cuidam quem Eutelidam nominat, qui cum ſe in vndis adſpectaret, amore ſui captus, penè periit dum ita deperiret.

Marcor.

Marcor.] Putredo, caries. Metaphora, pro eo quod eſt deprauatio.

Cladèſque.] Mors & exitium: alia metaphora.

Φιλαυτία.] Cæcus amor ſui, attolens vacuum plus nimio gloria verticem. Horat. 1. Carmin.

Peffum plures datque deditque.] Pro, peſſundat & peſſundedit. tmeſis. peſſum, deorſum, quali ſub pedes proiectum. Apul. 5. Niſi eam peſſum de tantis opibus deiécero. Plaut. peſſum abi-
re. Lucret. 6.

*Multaque præterea ceciderunt mœnia magnis
Motibus in terris, & multis per mare peſſum
Subſedere ſuis pariter cum ciuibus vrbes.*

Methodo.] Docendi ratione.

Phanta-
ſa.

Phantaſias.] Opiniones. Rerum tamen viſiones & imagines: φαταſίας appellat Fabius lib. 10. cap. 7. & lib. 12. cap. vt viſa Ciceron. 1. Acad.

Garrulitas.

EMBLEMA LXX.

Q V I D matutinos Progne mihi garrula somnos
 Rumpis, & obstrepero Daulias ore canis?
 Dignus Epops Tereus, qui maluit ense putare,
 Quam linguam immodicam stirpitus eruere.

I Mitatus est Anacreontis Odam ἄς χελιδόνα, quæ sic habet:

Τί σοι θέλης παίησω,
 Τί σοι λάλυ χελιδών,
 Τὰ τὰρ σὰ σού τὰ κῆφα
 Θίλεις λαβών φαλίξω,
 Ἴ μᾶλλον ἐνδοθῆν σού
 Τῶ γλώσσῳ, ὡς ὁ Τυρῶν

Character
 huius Em-
 blematis.

Ἐκάνθη, ἐνδερξίω,
 Τίμω καλῶν ἐνέργων
 Ὡς πορδρίασι φανῶις
 Ἀφύρπασσας Βάδουλλον,

Quam sic Latii numeris donauit H. Stephanus.

Quibus loquax, quibus nam
 Te plectam hirundo pœnis?
 Vtrumne vis volucres
 Alas tibi recidam?
 Imam secemve linguam,
 Tibi quod ille Tereus
 Fecisse fertur olim?
 Nam tu quid ante lucem
 Meas strepens ad aures,
 E somnijs beatis
 Mihi rapis Bathyllum?

Eiusdem argumenti est lib. I. Epigr. Græcor. ἀφενταρῆς. hexastichon gallo indignantis, ut apud Lucianum Micylli, quod eum importuno suo cantu excitatum, suauissimo somno priuarit, ideoque malum illi imprecatur. Hic autem hirundinem obiurgat somnos matutinos auertentem, suoque importuno cantu dormientes abrumpentem: idque maxime in eos torquet, qui odiosa garrulitate rationis inopiam præ se ferre fatigant, ut Progne abscissa lingua in hirundinem garritu nimio insignem commutata, eos significet, qui sapientiæ parum, loquentiæ multum habent. Et sanè vsu venire solet, ut loquaciores ferè sint quibus est rationis defectus, quam qui prudentia & ingenij viribus antestant: cum apud graues & sapientes quosque viros silentium commendatissimum, verborumque parcimonia grata sit. Extat apud Aristophanem de Cleophon-te quodam garrulo dicterium:

Ἐφ' ἧ δὲ χείλεσιν ἐπιθρέμεται θρηνίνα χελιδὼν.
 Ex cuius labris hirundo Thracia instrepit.

Quò spectat præceptum Pythagoricum, hirundinem sub eodem tecto ne habeas. quo significatur, abstinendum esse à consuetudine garruli & susurronis: & illud Nicostрати,

Εἰ τὸ σιωχῶς ἡγεῖ πολλὰ ἡγεῖ ταχέως λαλῶν
 ἢ ὡς τὸ φρονεῖν παράσημον, αἰ χελιδὼνις
 Ἐλέγχονται ἡμῶν σωφρονέσθαι πολὺ.
 Loqui si indiesimenter, multa que, & velociter,
 Prudentiam indicaret, utique hirundines

Fortasse quàm nos sapere dicantur magis.

lege plutarch. 8. Symposiac. problem. 7.

Progne garrula.] Adnota hoc loco hirundine garrulitatem si- Hirundo
gnari. Pierius Hyeroglyph. 22. videtur autem primum hunc ver quid.
um ex Martiale mutuatus lib. 14.

Si matutinos facile est tibi rumpere somnos
Lucanus in tertio.

Dum non securos liceat mihi rumpere somnos.

Et obstrepero Daulias ore canis?] Daulia, daulis, vel etiam dau- Lucinia:
ias pro lucinia effertur à Poëtis, quòd in vrbe Daulide (quæ
quondã fuit sub ditione Regis Thraciæ) in auem sui nominis
transformata dicatur à Poëtis. Ouidius 6. Metamorph. & prou.
Daulia cornix. Videtur autem hîc noster Alciatus Prognen cû
Philomela confundere, cuius linguam Tereus abscidit (cûm ei
vim intulisset) non autem Prognæ vxori. Hac de re vide quid
disceptet Cœlius Rhodigin. lib. 29. cap. 26. (non defuerunt e-
nim qui Prognen in lusciniã cõmutatã fuisse asseruerint)
Iacobus Bononien. & P. Nannius 6. Miscellan. annotation. in
Virg. Non enim video quàm sit necesse quæstionem hanc inter
Grãmaticos cõtrouersã dirimere, vt neque vacat cõferre quæ
egimus apud Thucydidem lib. 2. τῆς συγγραφῆς, Pausaniam in
Phocicis. Strabonem lib. 1. ad alia enim progredimur.

Dignus Epops Thereus, &c.] id est, meritò in Vpupam muta- Vpupa:
us, qui maluerit linguam rescindere, quàm omninò auellere.
Vpupa auis militarem quandã cristã in capite retinet, & qua-
si adhuc filium quæritans, has videtur ingeminare voces, πῆ, πῆ,
id est, vbi, vbi: hinc Epops dicta. De qua Plinius 10. cap. 29.
Alij in accipitrem mutatum Tereum volunt, vt Higinus fabula

45.

Putare.] scindere. metaph. à vitibus.

Inu

Inuidia.

EMBLEMA LXXI.

SQUALLIDA vipereas manducans femina carnes.
 Cuique dolent oculi, quæque suum cor edit,
 Quam macies et pallor habent, spinosaque gestat
 Tela manu: talis pingitur Inuidia.

Pindarus 2. Pyth. sic: — τὰ δμας
 δε τιωθ' ἐλυόμενον
 ποιαιᾶς, ἐνέταξεν ἑλ-
 κθ' ἑδωαρον ἑᾶ πρόθε καρδία,
 πρὶν ὅσα φροντὶδι μηχανάται τυχεῖν.

Qui facultate alicuius tangitur abundanti, inflixit vlcus mi-
 rum suo antè animo, quàm quæ secum corde molitur, assequi

tur. Nullum vitium inuidia penè vetustius est, aut homini dā-
nōsius & efferatius: quandoquidem si cum quibuslibet aliis cō-
feratur, inspiciemus quā cæca temeritate rapiūtur qui melio-
ribus inuident. Nulla enim alia vitia sunt, quæ non aucupentur
aut sentiant aliquam voluptatem. Inuidus perpetuò mœret ac
tristatur, eoq; grauius afficitur, quo maiori tenetur inuidia, qui
non secus atque ædes, in quibus ipse sit, conflagret. miserrima
sanè conditio, sed quæ tāquam felicitatis pedissequa, successus
videndo prosperos intabescat, vt Naso cecinit. Hæc autem de-
scriptio perelegans, qua inuidorum tristissima & infelicissima
vita proponitur: quippè qui virulētis cogitationibus pascantur,
quæ sibi horribilem perniciem adferant, quique sine cōsilio &
ratione aliorum rebus opimis marcescant, & aculeis maledicis
pungant & infectentur, nullum tamen inde commodum repor-
taturi. Itaque, vt hoc quasi per transennam, quid ea turpius aut
miserius, cum vt aliis noxam damnumque inferat, sibi prius, &
quidē sæpenumerò grauius nocet? Ergo in cæteris iniquissima,
in hoc tamē æquitatis aliquid habet, quòd eum, in quo est, tan-
quā veneno proprio afficit, perdit, absumit, eumque vlciscitur
primum, à quo concepta & educata fuerit, quod habet illud:

ὁ φθὲν ὄρεσι κάκιστον, ἐχθρὸν δὲ τὶ καλὸν ἐν αὐτῷ.

τῆς γὰρ φθορῶν ὄμματα κατὰ τὸν ὄφιν.

Squallida.] Sordida & inculta. Squallor etiam tristitiæ nota.

Vipereas manducans carnes.] Inuidia simile aliquid habet cum Inuidia vt
vipera.
vipera, quam ferunt non prodire in lucem, nisi arrosis matris
lateribus: sic liuor eum primum afficit, & quasi enecat in quo
gignitur. Quòd pertinet illud Ouidij in descriptione Inuidiæ,
2. Metamorph.

— *Videt intus edentem*

Vipereas carnes vitiorum alimenta suorum, &c.

Sed alia fortasse ratio commodè reddi potest, vipereas carnes
edit inuidia quòd alienis malis gaudeat, iisque pascatur: (id vi-
tium Græcis appellatur ἐπιχαρῆνανία) vel id dicitur vt eius
perniciēs ostendatur, quæ enim venenata venenis aluntur ani-
malia, exitialius venenum habent.

Cuique dolent oculi, &c.] Hinc illud Maronis:

Testatur gemitu graues dolores,

Suspirat, gemit, incutitque dentes,

Sudat frigidus intuens quod odit.

Quæque suum cor edit.] Allusio ad prouerb. Pythagor. Cor ne
edito: id est, ne curis animum excrucies: vel ad vocabulum Cor non
edendum.
edito

edito : id est ne curis animum excrucies : vel ad vocabulum cura, quæ quòd cor vrat vel edat, dicitur. Cicero 3. Tuscul. ex Homero illud de Bellerophonte citat ex veterum nescio quo:

Ipse suum cor edens, hominum vestigia vitans

Similes Maronis versus hi.

Vesanos tacite mouet furores.

Intentans animo faces Erinnyis.

Lethalis, Tityaque vultur intus

Qui semper lacerat, comestque mentem.

Quò spectat dictum maris Alexandrini, quæ ænigmate lufitando aiebat se belluam alere quæ se ipsam absumeret : *δυσίον τρέφειν, ὅπερ αὐτὸ ἐαυτὸ ἐδίδος.* quo significabat quorundam inuidiam qui improbè & ignauè dolerent ob prosperos suorū laborū successus. Retulit Eustath. i. Odyss. & Athenæus. Seneca lib. De paupertate : Interdum non licet esse palam miseros sed inter ærumnas cor ipsum exedentes. Græci dicunt *δάνειδα* vel *τις καρδίας δάνειδα*, cum grauem & molestam animi sollicitudinem significant. Et *δάνειδουμι ἄτην*, noxa animū mordens, vt Homerus Iliad. vltimo.

— *Τὸ μίχης οδυρόμενον ἔχει σὸν ἐδαί καρδίην.*
quousque lamentans & mœrens cor tuum exedes?

Pallor in-
uidis

Quam macies & pallor habent, &c. Sic Ouid.

Pallor in ore sedet macies in corpore toto,

Numquam recta acies, liuent rubigine dentes,

Pectora felle virent, lingua est suffusa veneno, &c.

& Virgilius.

Pallor, terribilis genas colorat,

Infelix macies renudat ossa.

Spinosaque gestat tela manu.] Hoc referendum est ad acu-

leatam inuidorum maledicentiam. Siquidem.

Inuidi ma-
ledicentia.

Effundit mala lingua virus atrum.

& perpetuò carpit quod assequi numquam potest. Ad id ref-
pexit Ouid. cum ait:

Indoluit, baculumque capit, quem spinea tortum

Vincula cingebant.

Luxu-

Luxuria.

EMBLEMA LXXII.

Eruca capripes redimitus tempora Faunus

Immodica Veneris symbola certa refert.

Est eruca salax, indexq; libidinis hircus:

Et Satyri Nymphas semper amare solent.

Libidinis symbola ponit ob oculos, nempe Satyrum, qui symbola
 erucam capite gestet. Eruca quidem (ab vrendo dicta) pro-
 libidinis. uocat ad Venerem, utpote quæ virtutis sit calidissimæ. Plin. lib.
 19. c. 8. Satyrus autem, siue hircus, luxuriam putidam & olentem Satyri li-
 designat. Sunt enim Satyri ad Venerem propensissimi: unde id libidinosi.
 nominis dictum putant à σατυρ, quod virile membrum est. Hoc
 itaque innuit libidinem in affectu ardere maximè, in actu ipso
 foetere & olentem esse, ut quemque ab illicitæ Veneris tirilla-
 tionibus subducatur.

Redimitus tempora.] Caput habens cinctum & coronatum. Virgil. in Copa:

— *Graia redimita mitella.*

Ouid. 3. amorum eleg. 9.

Flava Ceres tennes spicis redimita capillos.

In 10. Æneid. vbi de Æmonide Phœbi sacerdote:

Insula cui sacra redimebat tempora vitta.

Est eruca salax.] Frequens enim eius esus Venerem stimulat Ideò antidotum contra amorem præscripturus Ouid. ab eruca vsu cauendum suadet 2. De remedio. Martialis etiam:

Eruca.

— *Venerem reuocans eruca morantem.*

Et appendicibus Virgilianis.

— *Libidinosis incitatus erucis.*

Ibidemque,

— *Salaces nocte tollat erucas.*

Vt & Æmilius Macer in eleganti opusculo De viribus herbarum:

Non modicè mansam, Venerem stimulare, vel haustam

Confirmant medici pariter pluresq; poeta.

Loquitur de eruca. Illud tritum vulgo:

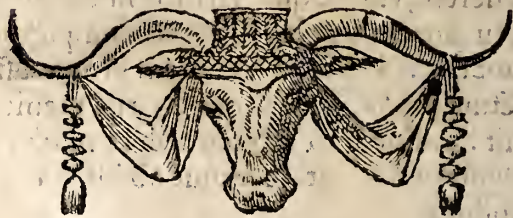
Excitat in Venerem tardos eruca maritos.

Et ex Ouidio etiam illud:

— *Ex horto qua venit herba salax.*

Indexq; libidinis hircus.] Teste Pierio Val. Hieroglyph. 10.

Et Satyri Nymphas.] Vide Ælianum libr. 3. De var. hist. & Leon. Thomæum lib. 2. c. 24. Apud Plutarch. in Galba, homines in diem viuentes, & Satyrici, *ἐπιμαρτυροῦν τῶν σφοδρῶν πρὸς τοῖς θεοῖς*, pro libidinosis & luxu diffuentibus accipiuntur. Idem in Pericle: *οἱ Σατυροὶ τῆς Διονύσου θεοῦ ὄρδια ἔχουσι τὰ αἰδοῖα, σύμβολα τῆς θεῶν προήματ'.* Satyri Baccho sacri erectos habet mutones diuinæ symbolum potestatis.

Lux.

Luxuriosorum opes.

EMBLEMA LXXIII.

*Rupibus aëreis, summiq; crepidine saxi
 Immites fructus ficus acerba parii:
 Quos corui comedunt, quos deuorat improba cornix,
 Qui nihil humane commoditatis habent:
 Sic fatuorum opibus parasiti & scorta fruuntur,
 Et nulla iustos utilitate iuant.*

Hoc ex apophthegmate Diogenis sumptum. Dicebat enim Fons Em-
blematis.
 eos, qui profusè & temerè bona decoquerèt in rebus Ve-
 nereis, conuiujs magnificis, & id genus alijs, arboribus esse si-
 miles in montium cacumine nascentibus, quarum fructus ho-
 minibus essent inutiles, à vulturibus aut coruis deuorandi. Il-
 lud est quod vulgus nostràs crebrò vsurpat, E diuite malo malæ
 opes. Fit enim sæpe, vt amplissimæ possessiones, quæ in pios vsus
 conuerti debuerant, in sumptus inutiles, aut etiam perniciosos

& detestandos prodigantur, nulla habita iusti aut æqui ratione. Sententiam illam argutam Diogenis retulit in Paraphrasi Menodoti orationis ἐπὶ τὰς τέχνας Galenus, his planè verbis: καλῶν οὐκ ἔστιν οὐδὲν καὶ ὁ Δημοκρίτους καὶ ὁ Διογένης, ὁ μὲν χρυσᾶ πρόβατα καλῶν τὰς πλοσίδας καὶ ἀκαιδεύτας, ὁ δὲ, τὰς ἐπὶ τῶν κρημνῶν συναῖς ἀπὸ κλάξων αὐτῶν ἐκείνων καὶ τὰ καρπὸν, οὐκ αὐδρωποῖς, ἀλλὰ κίρανας ἢ κολιδῶν ἐκείνων τῶν τε τὰ χρήματα, καὶ δὲν μὲν ὄφειλ & ἔτε τοῖς ἀσείοις, διαπαντᾶ ἀπὸ τῶν κολάνων. i. Præclare itaque Demosthenes & Diogenes siquidem ille diuites imperitos, nulloq; literarum cultu perpolitos, aureas pecudes appellabat: hic autè eisdem ficibus comparabat; quæ nascuntur in locis præruptis, & ad quæ difficilis accessus est; earum enim arborum fructu non homines, sed coruos & graculos vesci: horum autem hominum bona & reditus non ab honestis hominibus, sed à quibusdam facietis & assentantibus absumi.

Rupibus aërijs.] Id est, editissimis, altissimis, eadem metonymia qua superius aërio nido dixit.

Summiq; crepidine saxi.] Videtur hoc hemistichium ex 10 Æneid. imitatus:

Fortè ratis celsi coniuncta crepidine saxi.

Crepido. Editioris autem loci cuiusque extremitas crepido appellatur estq; ora terræ, quam alluit aqua, ἀκροκαρπ & arbor dicitur in cacumine aut extremo fructificans.

Ficus acerba.] Caprificum intellige.

Cornix in auspicata. *Improba cornix.*] Id est, inauspicata, quam Virg. sinistram vocat in Eclogis, & improbam i. Georgicon, ut improbus anser ob garrulitatem. Cornicem autem prisca inter prodigiosas aves reponebant. Itaque his nominibus improbæ vitæ homines intelligit, ex quibus nulla potest neque gratia, neque commoditas elici.

Parasiti.] Scurræ, & homines qui omnia ventris gratia faciunt. De his in sequentibus commodius.

Scorta.] Meretrices.

Iusti qui. *Iustos.*] Viros bonos. In sacris iusti dicuntur non tantum qui iustitiam, sed & qui virtutes alias omnes colunt: eaque iustitia est, quæ in se virtutem amplectitur omnem, & Plato Dialogo, qui ἐρασταί vel περὶ φιλοσοφίας inscribitur, virtutes morales vno iustitiæ nomine complecti videtur.

Tumulus

Tumulus meretricis.

EMBLEMA LXXIIII.

Quis tumulus? cuius urna? Ephyræ est Laidos, ah! non

Erubuit tantum perdere Parca decus?

Nulla fuit tum forma, illam iam carpserat etas,

Iam speculum Veneri cauta dicarat anus.

Quid sculptus sibi vult aries, quem parte leana

Vnguibus apprehensum posteriore tenet?

Non aliter captos quod & ipsa teneret amantes:

Vir gregis est aries, clune tenetur amans:

Laidem tota Græcia celebravit ob insignē venustatem, ad *Lais* for-
 cuius ædes frequens fuit concursus, ut præter alios cecinit *mosillima*.
 Propertius. Huius monumentum (Pausan. teste 2. Corinthiac.)
 extra urbem Corinthi, in qua ætatem exegerat, celebre viseba-

tur secundum Bellerophontis septum, iuxta Veneris cognomine Melanidos templum, cui pro insigni titulo læna anterioribus arietem complexa pedibus imposita fuisse perhibetur: quo simulacro petulantia & libido meretricis arguebatur. Per arietem, fatuum stolidumque animal, amatorem vesanum intellige, illum quidem à læna partibus posterioribus scalptum & detentum, quo rapina meretricia imperiumque in amasios libidine prurientes, & quasi vinculo colligatos exprimitur. Ceterum lænæ nomine meretricem intelligi multis veterum sententiis constat, & maximè sacrorum Bibliorum locis aliquot. Ezechiel enim Hierosolymam lænam vocat, & Heliachir catulum eius qui in Ægyptum ductus est. Plautus Truculento:

Læna meretricem significat.

*Bonis esse oportet dentibus lænam probam,
Arridere quisquis veniat blandè alloqui, malè corde
Cōsultare, bene loqui lingua: meretricè esse similit̃ sentis concedet, &
Huic & conuenit senarius veteris cuiusdam poetæ:
Ἰὼν λαίνος ἢ γυναικὸς ἀπίστος.
Par est lænæ & feminae crudelitas.*

Retulit Pierius in Leone 1. Hieroglyph. quem etiam lege Ariete libr. 10. in quibus Laidis monumenti huiusce meministi & Gyrald. Syntagmate 13. hist. Deorum. De Laide plura apud Athenæum c. 20. lib. 13.

Ephyre. *Ephyræ est Laidos.*] Ephyræ ab Ephyre vrbe Achaïæ, quæ nunc est Corinthus. Propertius lib. 2.

*Non ita complebant Ephyræ Laidos ades,
Ad cuius iacuit Græcia tota fores.*

De eius patria concertant plerique, vt Athen.

Ah non erubuit tantum perdere Parca decus?] Nimirum mori

Mors nemini vitatur.

nemini parcit. Virgilius in Appendicibus:

*Illam rapit iuuenes prima florente iuuenta,
Non oblita rapit sed tamen illa senes.*

Et Horat. lib. 3. Odar. *Mors & fugacem persequitur virum,*

Nec parcit imbellis iuuenta

Poplitibus, timidoq; tergo.

Parca.] Atropos: i. mors ipsa rerum vltima linea.

Senectute forma deflorescit.

Aetas.] Nempè senilis, qua veniente color & venustas flaccescit. Ouid. 3. Trist. *Ista decens facies longis vitabitur annis,*

Rugæque in antiqua fronte senilis erit.

Inicietque manus formæ damnosa senectus,

Quæ strepitum passis non faciente venit.

Iam speculum Veneri, &c.] Milites, qui per ætatem à bellicis
unctionibus cessant, dicuntur vulgò arma posuisse: & qui ali- Veneri
speculum
dicare.
ui omninò arti renunciasent, Deo illi qui arti præerat, instru-
menta eius artis suspendebant. Horat. 3. Carm. 26.

Vixi puellis nuper idoneus,

Et militavi non sine gloria.

Nunc arma defectumque bello

Barbyton hic paries habebit.

dem 1. epistola ad Mæcenatem:

—Ve: anis armis

Herculis ad postem fixis, latet abditus agro.

Ut alicubi Virgil:

—hic victor cestus, artemque repono.

loquitur de Entello. Sic scorta, cum ad seniles annos perue-
niunt, Veneri speculum dicant. Ausonius:

Lais anus Veneri speculum dico: dignum habeat se

Aeterna æternum forma ministerium.

At mihi nullus in hoc usus, quia cernere talem

Qualis sum, nolo: qualis eram, nequeo.

Egrè ferunt enim rugas contractas, amissamque formæ glo-
riam, quam diu in speculo erant intuitæ. Hinc Ovidianum il-
ud 3. Trist.

Cumque aliquis dicet, fuit hæc formosa, dolebis.

Et speculum mendax esse querere tuum.

dem ferè auctor de medicamine faciei:

Tempus erit quo vos speculum vidisse pigebit,

Et veniet rugis altera caussa dolor.

Id & attingit ad Ligurinum Flaccus lib. 4.

Dices heu, quoties te speculo videris alterum:

Quæ mens est hodie, cur puero non eadem fuit?

De speculo multa passim leguntur. Amor, ut ait Euripides,
ἡ δὲ κατὰ πῶρα καὶ νόμος ξανθισματα, amat specula & crinium
rufationem. apud eundem Electra damnat formæ lenocinium
usu quæsitum speculi, in matre Clytemnestra, absente marito
Agamemnone:

Ἡ ξανθὸν κατὰ πῶρα πλόκαμον ἐξήσκει νόμος.

Quæ flavos orbes crinium ad speculum studiosè componebas:

Sed & Ovidius, tenerorum doctor amorum, eleg. 14. lib. 1. ad
amicam.

Quid malè compositos quereris perisse capillos?

Quid speculum mæsta ponis inepta manu?

Vir gregis:

Vir gregis est aries.] Virum gregis appellat arietem, ut primo Transformationum Ovidius:

De grege nunc tibi vir, & de grege natus habendus
Virgilius etiam de Capro:

Vir gregis ipse caper. —

Et in Georgicis:

Quem legere ducem, & pecori dixere maritum.

Vide Macrobi. lib. 6. cap. 6.

In amatores meretricum.

EMBLEMA LXXV.

*VILLOS AE indutus piscator tegmine capra,
Addidit ut capiti cornua bina suo,
Fallit amatorem stans summo in littore sargum,
In laucos simi quem gregis ardor agit.*

Capr

Capra referi scortum: similis fit sargus amanti.

Qui miser obsceno captus amore perit.

Hoc de sargo pisce, qui si sit à laruato piscatore deceptus, manifestè in eos torquetur, qui cæco turpique amore capti decidunt in obscenam personarum meretricū nassam, mentis errore nescio quo rati pulchrū esse quod pulchrū apparet, vnde conditionem nacti miseram eos diu & multū pœnitet. Quod discrimen vt vitari tandem aliquando possit, adhibenda est cautio diligens. Nam, vt nostrates dictitant, Prius nosse opus est, quàm amare, qui enim primò visam statim exardet, leuitatis non minimum præ se fert argumentum. Iudicio siquidem est opus & maturo consilio. Proinde bellè profectò Ouid. De remedio amoris primo, qui vt illicitos excludit eiusmodi ignes, sic honestos probat: ait enim,

Sargus quid.

Quomodo à turpi amore cauendū sit.

Capra meretricem significat.

*Si quis amat quod amare iuuat, feliciter ardet,
Gaudeat, & vento nauiget ille suo.*

Porro Caprā referre meretricem ex eo patet, quòd morso pestilenti maximè noceat germina enim peruestigat, quæ auidiſsimè depascitur: sic meretrix adolescentiæ potissimum cupida est, nimirum ætas ea est, quæ ob imperitiam facilius decipiatur. Vnde non illepidè Nico Attica meretrix αἰξ, id est, Capra cognominata est, quòd Thallum adolescentem, qui in Atticam mel & caricas empturus aduenerat, abligurisset. Huc spectat dictum Architæ Tarentini, ἡδονὴ δὲ λεία κακῶν, Esca malorum voluptas: qua homines capiuntur, vt hamo pisces. Vide Plinium sub finem cap. 59. lib. 10. Sed tibi factum satis iri puto,

Voluptas malorum esca.

si consulas Ælianum De animalib. lib. 1. cap. 23. cuius verba huc conferre non piguit. φιλοῦσι πῶς τῶν ἀλόγων αἰγας ἰσχυρῶς. ἐὰν γοῦν πλησίον τῆς ἰόντος νημομένων ἢ σκιαμῆς ἢ δευτέρως ἐν τῇ θαλάσῃ φαῖν. οἷδε ἀσμένως προσέουσι καὶ ἀναπιδῶσιν, ὡς ἡδόμενοι καὶ προσάψαθαι τῇ αἰγῶν ποδοῦσιν ἐξαλλόμενοι, καίτοι ὅπαντες ὄντες ἀλτικῆ τλωάλλως. υἰχόμενοι δὲ καὶ ὑπο τοῖς κύμασιν, ὅμως τῶν αἰγῶν ὁσμῆς ἔχουσιν ἀισθῆσιν, καὶ ὑφ' ἡδονῆς προσελθόντες ἐπ' αὐτὰς σπύδουσιν, ἐπεὶ τοίνυν εἰς τὰ προσηρημένα δυσίεωτες εἰσι, ἐξ ὧν ποδοῦσιν, ἐκ τούτων ἀλίσκονται. ἀλιεύς γὰρ ἀνήρ αἰγὰς δοξαὶ ἑαυτὸν περιλαμβάνει σὺν αὐτοῖς τοῖς κέρασι θαρείσης αὐτῆς, λαμβάνει δ' ἄρα τὸν ἥλιον κατὰ νότον ἐπιβουλεύων ὁ θηρατῆς τῆς ἀγρᾶς, ἅτα καταπάττει τῆς θαλάσσης ὑφ' ἡν οἰνοῦσιν οἱ προσηρημένοι, ἀλφίτα αἰγίω βρωμῶ διαβραχύντα. ἐλιόμενοι δ' οἱ σαρκοὶ ὡς ἐπὶ τινὸς ἰγγῆς, τῆς ὁσμῆς τῆς προσηρημένης προσίασι καὶ σιτοῦνται μὴ τῶν

Locus Æliani, est typus huius Embl.

ἀλφίτων, κηλοῦνται δὲ ὑπὸ τῆς δορᾶς βλεπομένης ὡς αἰγός, αἰράτα δὲ αὐτῶν πολλοὺς ἀγκίστρῳ συληρῶ. Quorum verborum hæc est sententia: Capras fargi admodum amant. Cum enim vimbræ quædam apparet earum caprarum quæ secundum littus pascuntur, statim præ lætitiâ gestiunt, & quantum maximè possunt, adnatant: & quanquam salire non possunt, tamen salire nituntur, sed frustra tamen. Caprarum odorem percipiunt, etiam in fluctibus versentur, quæ causa est ut accedere ad capras in primis affectent. At cum in suo amore sint ad eò infelici nati fidere, earum causa capiuntur quas tam depereunt. Piscator enim caprina indutus pelle cum cornibus, insidias fruit, sole relicto à tergo: atque farinam iure caprino, madefactam in eam deiicit partem maris in qua fargi sunt: quo illicio odoris capti fargi accurrunt, farinam degustant, & maximè detinentur eius pellis caprinæ odore quem sentiunt. Ex his itaque piscator multos valido hamo capit, &c. Ad id argumentum copiosius illustrandum repetenda est pulcherrima Socratis dissertationis cum Aristippo 2. Commentariorum Xenophontis, & colloquium eiusdem Socratis cum Theodota, lib. 3. Constat autem hinc alludi ad Platonicum hoc, ἡδονὴ δὲ λειψὶ κακῶν: voluptas malorum esca.

Villosa indutus tegmina capræ.] Hoc mutuatus est ex Moreto Virgiliano:

— *& cinctus villosa tegmina capræ.*

Simus
grex.

In laqueis simi quem gregis.] Sargus capræ amore detentus, & clementia capræ forma delusus illaqueatur. Simum gregem pro capris dixit, eodem enim epitheto usus est Poëta 10. Egloga:

Dum tenera attendent simæ virgulta capellæ.

Citantur & hi versiculi Nævij Ægistho:

Tum antem lascivum Nerei simum pecus

Ludens ad cantum clasium lustrat.

Laqueo amorem significari docuit Pierius, & Venerem vinculo. quo sensu Virgil.

Compedibus Venerem, vinculis constringe Lyeum.

Quid. appositissimè:

Dum cadat in laqueos, captus quoque nuper amator

Se solum thalamos speret habere tuos.

Obsceno captus amore perit.] Imitatus & mutuatus est Ovid. Iliud Pastor. 2.

— *caco captus amore furit*

De Sexto Tarquinio loquentis.

Cauendum à meretricibus.

EMBLEMA LXXVI.

SOLE sata Circes tam magna potentia fertur,
 Verterit ut multos in noua monstra viros.
 Testis equum domitor Picus, tum Scylla biformis,
 Atque Ithaci postquam vina bibere sues.
 Indicat illustri meretricem nomine Circe,
 Et rationem animi perdere, quisquis amat.

H Omerus Odysseas ait, socios aliquot Vlyssis, qui missi Vlyssis so-
 ab eo fuerat exploraturi Circeas aedes, virga percussos à cijà Circe
 Circe, epotoque pharmaco venefico statim in porcos esse trās- in belluas
 formatos. Quo figmento effingitur meretricis & libidinis foede transformā
 tyus Ea enim suis prestigiis humanas illas cogitationes & na- ti.
 tura

turales motiones (quæ ὄρμαι Græcis dicuntur) in homine tu multuantes vitiat, & mutat in deterius, cum scilicet in natura quasi belluinam abeunt. Per Vlyfsem autem qui nullo veneficio à pristina forma dimoueri potest, mentē animæ ducem, intelligimus. Quod sic ad veterū mythologorum sensum expre-
 Socij Vlyf- sit vir industria & ingenio nulli penè secundus Erasmus : Qu-
 sis qui. innuit Circes fabula veneficiis homines vertentis in feras, nec eos qui nequaquam ratione ducuntur, id quod hominis est proprium, sed totos sese dediderunt turpibus affectibus, iam præter hominis vocabulum nihil hominis habere, sed ad pecudum e generasse naturam, putà libidine in vrsos, somnolentia ignaque in fues, ferocia in leones, atque ita de consimilibus? Qu-
 Vlyfles quid. Vlyfles, qui solus poculo epoto, virgaque monstrifica percussus, non est mutatus, nisi firmum illum & constantem sapientis habitum, qui nec frangi terroribus, nec vllis affectuum illiciis ab honesto potest abduci? Sūt vñ qui dicāt rei veritatem ex eo esse inspiciendā, quòd Circe meretrix, quos sibi amore turpi deuinxit, effecisse tandem prædatores, viarum obsessores & homicidas, nempe quibus nihil superesse ad vitā miseram sustinendam; quæ vitia cum potius ferarum sint quàm hominū rem totam lepido & commodo schemate Homerus, & alij non nulli è veteribus adumbrarunt. Cui sententiæ subscribit Pallas lib. i. Græcor. epigr. his verbis:

Τὴν κίρκην ἔφημι, καθὼς εἰρηκὼν ὄμνησθαι,
 Ἄντ' ἀνδρῶν ποιεῖν ἠούσας ἢ λύκους,
 τοὺς αὐτῇ προσιόντας ἑταίρα δ' οὔσα παροῦργησθαι,
 τοὺς δολιχὰ δέντας πλωχάτους ἐποίει.
 τῶν δ' ἀνδρωπέων ἀποσυνλήσασα λογισμῶν,
 εἴ τ' ἀπὸ τῶν ἰδίων μηδὲν ἔχοντας ἔτι,
 Ἐτρεφὼν ἔνδον ἔχασα, δίκην ζῶων ἀλογίστων.
 Ἐμψρον δ' ὠν ὀδυσεὺς πῶν νεότητα φυγῶν.
 οὐκ ἔριμ', φύσας δ' ἰδίαις δώρημα λογισμῶν
 εἶχε γουτέας φάρμακον ἀντίπαλον.

Non, ut Homerus, ait tristi medicaminē lectos,

Hospitio Circe reddidit ipsa fues:

Pauperior sed quisquis erat diceſſit ab illa:

Nam meretrix quodam pernicioſa fuit.

Exutosque ſua prorsus ratione maritos

Formice continuit, non ſecus atque feras.

Et tamen hanc ſtrenuè deluſam ſpreuit Vlyſſes,

Inſigni rerum conditione valens.

Mercurioque datam nec fas est credere moly,
 Ille sed ingenio reppulit vsque dolum.
 Quinetiam nemo non videt eodem recidere Horatij carmina
 Epistolar.

Sirenium voces & Circe pocula nosti:

Quæ si cum sociis stultus cupidusque bibisset,
 Sub domina meretrice fuisset turpis & excors:
 Vixisset canis immundus, vel amica luto sus.

Xenophon ἱ. ἀπὸ μνημονομαμάτων, Socratem ait in conuiujs, ad
 uæ non nisi coactus accedebat, parcissimè cibū capere solitū,
 & neque vsurpare multis eiusmodi appositis cibis, Circè homi-
 nes transformasse in sues: ipsum autem Vlysssem mutari nō po-
 uisse consilij Mercurij memorem, & abstinentia ipsummet sua
 er vtentē. Ad hæc παρρηγῶς. Non parū illustrabit hoc Emble-
 ma, Plutarchi Dialogus, quo Grillū disputantē facit. Idē ἐν γμι-
 οῖς παραγγελη. sic habet: ἢ διὰ τῶν φαρμάκων, θήρα, τὰχὺ μὴ αἰ-
 ῶ καὶ λαμβάνει ῥαδίως τὸν ἰχθὺν ἀβρωτοῦ δὲ ποιεῖ καὶ φαῦλον. ἕπως
 ἰ φίλτρα τιὰ καὶ γοητείας ἐπιτεχνώμεθα τοῖς ἀνδράσι καὶ χερσὶ-
 ῶναι δὲ ἢ δούης αὐτῆς, ἐμπλήντοις καὶ ἀνοήτοις καὶ διεφθαρμένοις συμ-
 ῶσιν. ἀδὲ γῦ πῶ κίβηλω ὠύησαν ἐκαταφαρμακισθέντες, & ἢ ἐχρή-
 ατο πρὸς ἕδην αὐτοῖς ὑσὶ καὶ ὄνοις γενομένοις τὸν δὲ ὀδυσσεῖα ὄν-
 ῶντα καὶ σωόντα φρονίμως, ἐπερηγὰ πησον. id est, Vt pisces qui-
 usdam medicamentis celeriter capiuntur, sed esui tamen fiunt
 utiles: ita mulieres, quæ amoris poculis & veneficijs viros
 captant, voluptateque in suam potestatem redigunt, stupidos
 & amentes & deprauatos vitæ socios deinceps habēt. Ij enim
 nihil Circe profuerunt, quos veneficio mutauerat, neque ad
 illam rem iis vsa est, cū in canes & asinos degenerassent:
 Vlysssem autem prudentem virum, prudenterque secum versan-
 tem, omninò dilexit.

Exemplum prius eorum qui à Circe in belluas conuersi sunt,
 solui. Alterum est Pici equūm domitoris. Picum Saturni fi-
 um facit Æneid. 7. Virgil. & Ouid. 14. Metamorph. Rex fuit
 atij, & ab vxore Circe in auem sui nominis conuersus. Quod
 regi creditur, quoniam primus hac auē in auspicijs vsus est,
 quodque augur fuerit: quod à Seruio est annotatū. Sed id me-
 is, & ad hunc locum opportuniùs referemus ad animi leuita-
 m & inconstantiam quæ ex turpi amore contrahitur. Tertiū
 exemplum fuit appositū in Scylla, de qua iam superiùs à nobis
 etum satis. Hic tamen speciatim conuertitur ad meretriciam
 rpitudinem, quæ vt supernè faciem virginē ostentat, ita
 quæ

Præclarus
 Plutarchi
 locus.

Picus in
 auem mu-
 tatus.

Scylla.

quæ ad exitium miseriamque certissimâ præcipites agant, quo quot amore turpi capiuntur. Quæ omnia eò spectât, vt quisque virtutis & honesti studiosos impudicaru[m] mulierum dolos præstigasque omnes declinet; intelligatque, quod Cicero ait, corporis voluptatem non satis dignam esse hominis præstâtia, eaque vt belluarum propriam contemni ac reiici oportere.

Sole sate Circes.] Ouid. initio 14. Metamorph.

Circe filia
Solis.

Sole sate Circes, variarum plena ferarum.] Testis Higinus. Filiam a rem Solis habitam propter herbarum scientiam, quæ radiis Solis vim & incrementum capiunt, credibile est. Fabulæ huius meminere Diodor. lib. 4. Plin. variis locis D. Augustin. 18. In ciuitate, cap. 17.

Testis equum domitor Picus. [Sic Virgil.

— ancile gerebat

Picus equum domitor, quem capta cupidine coniunx

Aurea percussim virga, versumque venenis

Fecit auem Circe, sparsitque coloribus alas.

Et rationem animi.] Ideò mythologici Venerem ἀποδιδράσκου, quasi ἀποδιδράσκου, id est stultitiam & mentis priuationem interpretantur. Propius alludit 2. de laudib. Stiliconis Claudianus

*Luxuries prædulce malum, quæ dedita semper
Corporis arbitrius hebetat caligine sensus,*

Membraque Circeis effeminat acrius herbis.

M. Tullius prima Verrina (vt hoc quasi per transfennam) alludit ad hanc poëticam fabulam: Est adhuc id quod vos omnes admirari video, non Verres, sed Q. Mutius. quid enim facere potuit elegantius ad hominum exiltimationem? æquius ad leuandam mulieris calamitatem? vehementius ad Quæstoris libidinem coercendam? summè hæc omnia mihi videntur laudanda, sed repente vestigio ex homine, tanquam aliquo Circæo poculo, factus est Verres: redit ad se, atque ad mores suos, &c.

Am

Amuletum Veneris.

EMBLEMA LXXVII.

NGVINA dente fero suffossum Cypris Adonin,
 Lactuca foliis condidit exanimem.
 Tunc genitali aruo tantum lactuca resistit,
 Quantum eruca salax vix stimulare potest.

Athenæus Dipnosoph. 2. cap. 32. rationem affert, cur dica-
 tur Venus Adonidem ab apro interemptum lactucæ fo-
 s occultasse (quod alij tamen de Phaone Lesbio tradidere, vt
 tulit in historia Poëtarum Lil. Gyraldus) quòd nimirum, qui
 ctucis assidue vescuntur, hebetiores fiant, *νεῖ διχρητικοί*, & ad
 bidinem minus idonei: lactucam enim frigidam esse, iam in
 superioribus docui ex Plinio. Venus itaq; fingitur emortui Ado-
 nidis

Lactucæ
 vis.

Viſus ra-
tio quid
conterat.

nidis genitalia lactucis recondere, vt mbueatur libidinem tu-
pemque voluptatem ciborum moderatorum vſu ſopiandam
reprimendâ eſſe. Nihil enim æquè conducit ad motus illicit
cohibendos, quam victus ratio temperata. Ouidius inter al-
quæ de remedio amoris ſcripſit, vt à quibuſdam cibus abſtine-
dum eſſe monet, ſic quosdam eſſe tutò adhibendos ſuadet,
quidem verbis:

*Ecce cibos etiam (medicina fungar vt omni
Munere) quos fugias, quosve ſequare dabo.
Daunus an Lybicis bulbis tibi miſſus ab oris,
An veniat Megaris, noxius omnis erit.
Nec minus erucas aptum eſt vitare ſaluces,
Et quicquid Veneri corpora noſtra parat:
Vtilius ſumas acuentes lumina rutas,
Et quicquid Veneri corpora noſtra negat.*

Sed & ex nimia ciborum copia turpem amorem excitari Ple-
cylides teſtatur.

*Οὐκ ἀγαθὸν πλεονάσων ἐφ' ὀνητοῖσι βίειαι,
Ἡ' πολλὰ δ' τροφῆν πρὸς ἀμέτρον ἰλιεῖ τροφάς.*

Adonis.

Inguina dentefero, &c.] Fabulâ Adonidis ab apro interem-

Ouid. ſub finem 10. Metamorph. deſcripſit, nec tamen hu-
myſterij meminit. Hanc attigit & Auguſt. De ciuit. 6. c. 7. totū
que illud ad Phyſicem retulit Macro. 1. Saturn. cap. 2 1.

Cypria ve-
nus.

Cypriſ.] Venus, ab inſula Cypro ei ſacra, libidini deditit
ma. Polydor. Virgil. lib. 3. cap. 17. De inuentorib. rerum, poſt I-
ſtinum Martyrem, Euseb. Lactant. & alios ſexcentos retulit.

Arutum
genitale.

Genitali aruo.] Hic aruum genitale pro virilibus & pude-
dis poſuit, quòd ſunt generationis inſtrumēta, vt Virgil. 3. Ge-

*Hæc faciunt nimio ne luxu obtuſior vſus
Sit genitali aruo, & ſulcos obliuet inertes.*

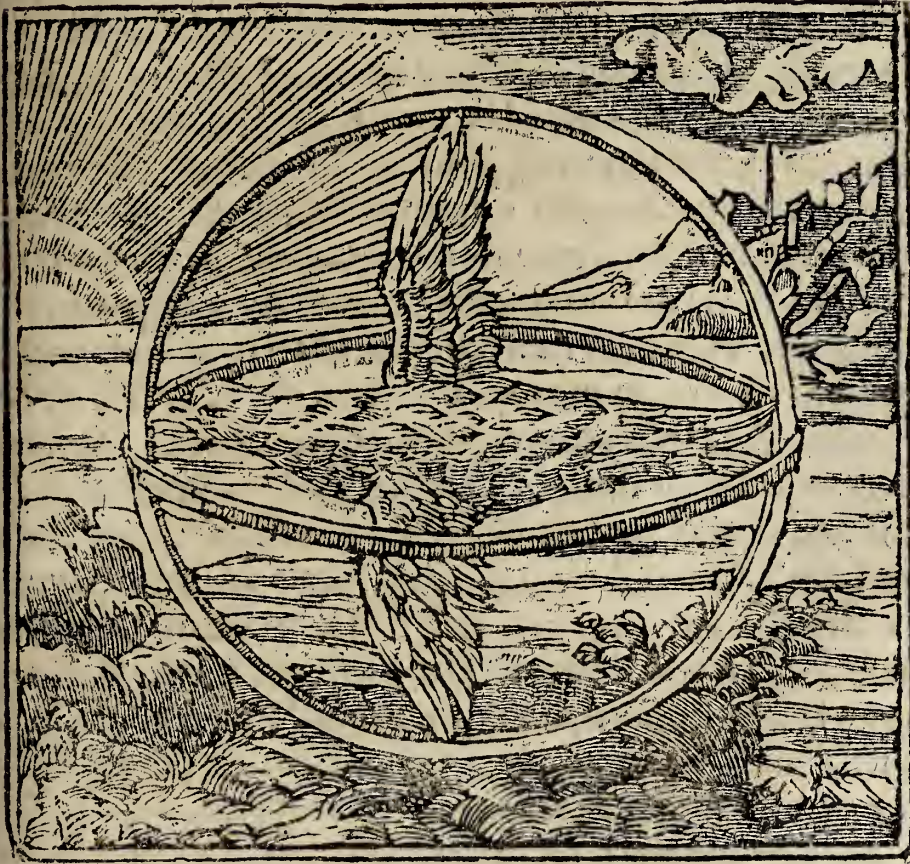
Loquendi eandem formulâ non eſt aſpernatus Auguſt. libr. 1.
cap. 2 3. De ciuitate Dei: Sed voluntati, inquit, membra illa
cætera cuncta ſeruirēt. ita genitale aruum vas in hoc opus cre-
tum ſeminaret, vt nunc terram manus, &c. ſic aruum genita-
κῆπ & Græcis, Latinè hortus dicitur.

Lactuca reſiſtit.] Conſule Plinium. Dionyſ. Caſſius lib. x.
De agricult. cap. 13. Coſta, ait, coitum auerſit. Vnde Pythagoræ
ei iſtam eunuchum appellant. Martial. 13. palumbes torqua
reprimere Venerem tradit:

*Inguina torquati tardant, hebetantque palumbi:
Non edat hanc volucrem qui volet eſſe ſalax.*

Inuiolabiles telo Cupidinis.

EMBLEMA LXXVIII.

Ne dirus te vincat amor, neu foemina mentem
 Diripiat magicis artibus vlla tuam:
 acchica avis praesto tibi motacilla paretur,
 Quam quadriradiam circuli in orbe loces:
 re crucem & cauda, & geminis vt complicit alis,
 Tale amuletum carminis omnis erit,
 dicitur hoc Veneris signo Pagaseus Iason
 Phasiacis ladi non potuisse dolis.

Artificiale est in Venereos motus, & praestigiarum laqueos
 amuletum; cuius tamen rei fides penes auctores esto. Pin- **Motacilla**
 arus Ode 4. Pythiorum, auctor est, Motacillam à Venere pri- **Iasoni à**
 um è caelo ad homines deportatam, & Iasoni traditam, vt **Venere**
 tradita. **tradita.**

Medeam alliceret. Hanc autem auiculam aiunt veneficis mulieribus ad incantationes esse perutilem: eam namque accipiunt trocho, & rota quadam alligant, quam in orbem voluunt praestigiatores, & noxia verba immurmurant. Alij, quod exempta viscerum interanea orbiculo appendunt, vnde prouerbio apud
 Iynx. Græcos vulgato, Iyngem hi dicantur habere, qui veluti quibusdam praestigijs homines ad amorem pertrahunt. Noster Alciatus ex Homero scholiastis cuibusdam, extulit quod hic octosticho tradit; nimirum ad arcēdas amoris illecebras (quo nullum exitiusius aut furiosius praestigium) adhibendam esse motacillam humano stomacho, quæ disponatur inter binos circulos se se quasi interfecantes. Sanè nunquam mihi persuasero virum doctissimum, & rerum multarum cognitione insignem, id alii communicasse vt rem veram & seriam; & vt crederet tantā esse amatorij philtri vim, vt mentis humanæ libertatem sic cogere aut torquere vel flectere eo tandem modo posset. Sed tamen profectò non ausim diffiteri, pleraque esse remedia ex boni auctoribus petenda, quibus effrenata & indomita penè amoris huiusce petulãtia cohiberi, aut etiam sopiri queat. At verò qui tam excors erit aut stupidus, qui furorem illum Cupidineum insigni hoc praestigio coerceri posse dixerit, & fascino quodam cupidines mentem occupantes exturbari? Viderint alij, quibus amatoria Quidiana quandoque placuerint impensius: tamen ipsemet extulit & verius, & quidem salubrius:

Præstigiũ
 amoris
 præstigio
 non pellitur.

Ardet & assuetas Circe tendebat ad arces,

Nec tamen est illis attenuatus amor.

Ergo quisquis opem nostra tibi pascis ab arte,

De me veneficis carminibusque fidem.

Idem loco alio verè & disertè amorem non conciliari magis artibus docet:

Fallitur Aemonias si quis decurrit ad artes,

Datque quod à teneri fronte reuellit equi.

Non facient vt viuat Amor Medeides herba,

Mixtãque cum magnis Marsa venena sonis.

Phasias Aesonidem, Circe tenuisset Vlysssem,

Si modo seruari carmine posset amor.

Nec data profuerint pallentia philtra puellis:

Philtra nocent animis, vimque furoris habent.

Sit procul omne nefas: vt amaris amabilis esto:

Quod tibi non facies, solãue forma dabit.

Sed miseri homines amore percussi graui, cum re amara sit

tim potiri nequiverunt, ad artes magicas & amatoria pocula
 perfugium habuere, res in primis noxias & exitiales. Constat
 enim Lucretium poetam, Antiochum, Caligulam in furorem
 versos sumptis hisce philtis, quemadmodum & Lucullum, aliis-
 que nonnullos. Cæterum nullum perinde remedium est efficax
 ad turpes hosce motus sedandos, quam studio & labori cuiuspiam
 honesto sese prorsus dedere: sic enim fiet, ut clavis clavo pella-
 tur. Cum enim perspicuum sit, amorem hunc non nisi in animos
 luxu & otio fractos irrepere, nullo planè modo abelli potest,
 nisi accedat labor aliquis & anxietas, quæ sua molestia innatas
 amoris maculas oblinat. Ovidius:

Desudiam puer ille sequi solet, odit agentes:

Da vacuæ menti, quo teneatur, opus.

Quid si amuletum certius, & profectò salubrius huc apposue-
 ro, nempe ut iuxta D. Pauli consilium, carnem cum vitis cruci-
 figamus: Iste erit diuinus & cælestis, *αυτήρωσ*, qui terrenum illum
 & in hac corporis compage delitescentem *έρωτα*, robore vali-
 diore conficiet. Hoc unum captivarum animarum amuletum
 satis erit ad turpia omnia libidinum motuumque genera fran-
 genda.

Bacchica avis præsto tibi motacilla.] Auicula est plumis discolo-
 ribus, prælongo collo, lingua exerta, colore vario, motu crebro
 se circumagens, & ceruicem in orbem flectens: vnde & *σεισωνυ-
 γίδα* vocant, seu *σείσωνραν*, aut *κίλλουρον*, ut apud Hesychium, La-
 tinis Motacilla, Gallis *bergeronnette*, aut *ballequeuë*, à caudæ motu,
 seu cauda tremula. Varro meminit De lingua Latina: Sic Gale-
 rita & Motacilla: altera quòd in capite habet plumam alatum:
 altera quòd semper mouet caudam. Non me tamè fugit, quòd
 pluribus verbis contendat Baptista Pius, Annotat. post. c. 3. Mo-
 tacillam, & Iyngem pro vna & eadem accipi non debere, idque
 contra Seruij & Gazæ opinionem. Certè *ιυνξ*, Iynx, ea est quæ
 Gallicè *turcot*, avis paulò maior fringilla coloris varij: cui col-
 lum circumagitur, lingua serpentibus similis, prælonga (qua
 exerta formicas attrahit, vnde formicula dicta quibusdam Ita-
 lis) unguis vtrinque bini. Quæ autem hæc avis sit, repete ex
 Arist. 2. De hist. animal. & Plin. 11. Lege proverb. Iynge trahor.
 Adhæc cur Motacilla dicatur avis Bacchica, rationem auctores
 non reddunt. Hesychius quidem Bacchum *ιυνγινυ* cognomi-
 natum ait, quia (ni fallor) ad Venerem inflammet immodera-
 tus vini vsus. Fortasse Bacchus *ιυνγινυ* appellatur, quòd vinum
 homines ad se Iyngis instar alliciat, ac si dicamus, illecebrosum,

Remediū
 efficax in
 amorem.

Motacilla
 quæ avis:

*Ca. Lianj lib
 rap. vlt.*

vel melius etiam Iynx à Pindaro dicitur *μαινὰς*, non quòd Bacchi sit auis, sed quòd furorem inducat.

Quam quadriradiam.] Pindari est istuc; nam *τετρακινάμωνα* eà, de qua hic agitur, auem nominat. i. quadriradiam.

Amuletum.] Remedium aduersus veneficia, malàque medicamenta, ab amoliendo: *ἀποτροπαῖον*, ab *ἀποτρέψω* amoliri, depellere, quod verbum frequens est Plinio.

Pagasa. *Pagaseus Iason.*] Falluntur qui legunt *Pegaseus*. Iason autem dictus est Pagasæus à Pagasa Theſſaliæ vrbe, iuxta quam Argo naus fabrefacta: quam etiam Ouid. 7. Metamorph. principio Pagasæam puppem nominat. Idem 8.

— *Auctor teli Pagaseus Iason.*

Et Fastorum 1.

Passus idem Tydeus, & idem Pagaseus Iason.

Lucan. 2.

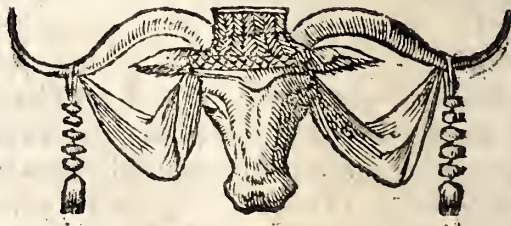
Vi Pagasæa ratis peteret cùm Phasidos vndas,

Phasiacis dolis.] Incantamentis Medæ, quæ à Poëtis cognominatur Phasias, à Phasi Colchorum fluuio. Ouidius De arte:

———— *Maritum*

Barbara per natos Phasias vltia suos.

Lasciuia

Lasciuia:

EMBLEMA LXXIX.

Delicias & mollitiem mus creditur albus
Arguere, at ratio non sat aperta mihi est.
An quod ei natura salax & multa libido est?
Ornat Romanas an quia pelle nurus?
Sarmaticum murem vocitant plerique Zibellum,
Et celebris suavis est unguine muscus Arabs.

Perstringit mollitiem & lasciuem nobilium quaradam ma-
 tronarum, quæ ad corporis ornatum ostendent raras pelli-
 culas animalculorum, nempe muris aranei, æluri Zibellini (fe-
 lis libidinosissimi) & præterea vrantur suffitu musci Arabici.
 Sanè de muris salacitate multa sunt à plerisque scriptoribus

Ornatus
 matrona-
 rum nimius.
 Mus albus.

tradita. Hinc enim illud Martialis:

Nam cum me murem, cum me tua lumina dicas.

Opici mures dicuntur Iuuenali salaces, libidinosi, obsceni, spelunca quam Græci *πρυ*, id est foramen, cauernam, vt D. Augustin. tradit quæst. in Exod. lib. 2. Sic enim obscenitatis parte per cauernam interdum argui docet Ausonius in epigramati:

Deglubit, fellat, molitur per vtranque cauernam.

Legi Messalinam portentosæ libidinis mulierem ab Epicrat dictam esse Myconiam, quasi dixeris murinam. Adhuc nonnulli feminam salacissimam per æluri feminæ simulacrum figura dixerunt, propter animalis ingenium: cogunt enim mares a coitum feminæ, ipsæque puniunt, nisi pareant. Cæterum muscum Arabicum circumferunt, non modò matronæ principes sed & aliæ gradu longè inferiores: tantaque in iis est & cultuum, & suffituum varietas, vt ferè ignorent voluptatem quæ inde capi possit, quòd in his assidue versentur, quibus nempe perspectum non est quòd Satyricus ait, voluptates ex vsu ratione commendari. Cur autem mulieres suffituum & suauissimorum odoribus vtantur, hanc esse causam aiunt, quòd totæ sint venereæ. Itaque Poëtæ Græci Venerem nusquam loco egredientem fingunt, nisi odore aliquo exquisitissimo relicto ad suam præsentiam declarandam: adiiciunt præterea suffituum omnes esse salaces. Muliebres ornatus ridet taxatque Lucianus in Amibus, Iuuenalis Satyra 6. & vberrimè Plautus in Pœnulo: ite *Ælian.* 1. De varia historia.

Mollitiem mus creditur albus arguere.] Lege Prouerb. Erasmi Mus albus: in lasciuum & libidinis immodicæ hominem.

Zibellus.

Nurus] Matronas. nomè specialius pro cõmuni, *συνδοχινῶν* *Sarmaticum murem, &c.*] Zibellus à quibusdam mus Sarmaticus appellatur ad Alciati mentem, quòd è Sarmatia aduehatur: dicitur & *Ælurus*, de quo lege capit. 10. lib. 12. *Ælian.* De animalium histor. Sed non à mure muscum dici, at potius à umbilico capreoli censent eruditi homines.

Muscus Arabs.] Dicam obiter, Romanos olimin obsidionem Veiorum pellibus tectos hiemare cœpisse, vt est apud Liuium lib. 5. sed hæ pelles rudiores erant, vt seculum vnde fuit, quæ nulli alij vsurparent in vrbe. Constat tamen pellicum vsu postea in vestitum irrepisse: quòd Seneca testatur in epistolis, quò loco mentionem facit pellicularum vulpiû, muriumque, quæ Zibellinos atque Armelinos plerique nuncupant: tametsi Zibellini maiores sint, quàm quibus murium nomen conuenia

Desidi

Desidia.

EMBLEMA LXXX.

DESIDET in medio Essæus, speculatur & astro,
 Subtus & accensam coniegit igne facem.
 Segnities specie recti velata cucullo.
 Non se, non alios vilitate iuuar.

Quamquam id non incommodè torqueri posset in eos, qui Quorundã
 concreditam sibi eruditionis & ingenij dotem aliquã ex-cænobira-
 cellentem miserè negligunt, idque non referunt ad usum, cu- rum desi-
 dius potissimum gratiã norunt sibi esse demandatum & com- dia.
 missum à summo & præpotenti bonorũ omnium auctore Deo,
 tamen, nisi me fallit animus, videtur hoc reuera totum esse
 in desides quosdam cænobitas, qui desipere imaginem ali-
 quam professi, ignaviæ situ ætatem terunt: literas aspernantur,

aut certè non magni faciunt, quanquam alioqui valeant ingenio & non parua naturæ dexteritate : iners omninò genus , & fruges cõsumere natum, & ex tertio illo hominum genere quod assignat Hesiodus, meritò dixerim, cum nec sibi nec aliis commodum aliquod referant. Quod ipsum tamen velim æquis auribus accipi, non enim is sum qui ausim aut etiam velim carperè instituta illa vetera primùm quidem à sapientissimis induta patribus, nostræ pietatis Christianæ antesignanis & vindicibus, quorû tanta est apud nos auctoritas, vt inuerecundû esset, ne dicam impium, eorû vitam, pietatem, doctrinam, fidem non probare, non colere, non amplexari. Vt ergo aperte dicam quod sentio ea de re : hic ab Alciato, à me, ab aliis etiã quibus simplex minimèque fucatus est animus ; nullo modo reprehenditur monachorum institutum & regula, sed multorum ex iis otium, ignauia, imperitia notatur; quippe qui eo nomine pessimè de se deque aliis mereantur: Iactent ij quantumvis sui ordinis suarumque legum antiquã dignitatem & sanctimoniam: nisi enim se similes iis præstiterint, qui laboribus, vigiliis; studiis, ieiuniis, omni denique patientiæ laude Christianum nomen auxerunt & amplificauerunt, non video qua ratione digni habeantur eo, quod fuit honorificum apud præcos, monachi nomine, quod illi sua vecordia & inertia, ne quid dicam grauius, contemptum reddunt. Vtinam verò vt continuo solent insolescere ob veterum illorum patrum admirabilem toti posteritati religionem; ita eorundem vitæ institutum æmularentur: non enim misero & infelici otio se ita dederent, vt *dis dix' πασιν* abessent ab iis quos ad piæ vitæ religioseque institutionem se imitari distant. Sed ne abeam longius, quid laboriosius excogitati, quid sanctius, quid diuinius in terris fingi aut audiri potuit, quam fuit illa verè ac meritò laudata priorum monachorum vitæ ratio? quod purius aut vberius olim ecclesia seminarium clarorû virorum habuit, quam quod à cœnobiis, mandris illis & eremis ductum fuit? Nunc verò Deus optime! quam absimus à prima illa canaque religione, cum qui seuetioribus institutis sese obligent, non tam pietatem quam otium, non tam solitudinem meditandique de rebus diuinis opportunitatem, quam desidiosam vitam sibi proponant. At id quidem certè pluribus exaggerare videtur esse nò modò superuacaneum, sed & intempestiuum; quandoquidem notius sit, quam vt confirmare habeam, ne videar iniqui us in eos debacchari, quos ad mellotem frugem reuocare laboris esset infiniti, & penè *adu-*

ὕατον: admonere intempestiuum & quidem importunum: reprehendere, prorsus odiosum, & perinde non omnibus gratum: Hac enim tempestate sic omnia sunt exulcerata, sic lubrica & peruicacia, ut quoquo te veritas, vel etiam nolens, experiaris te per ignes incedere suppositos cineri doloso; & quicquid in eiusmodi quorundam hominum negotio velis attingere, vlcus & vomitum citissime deprehendas, adeo sub omni lapide dormit scorpius. Itaque satius esse duco malum bene conditum non mouere, & huius ordinis viros bonos (quos tametsi paucos & colendos, & exosculandos esse puto) a malorum fece semper abstrahendos & eximendos vnicè volo, ne errore quodam populari pro vitio virtus crimina sæpe ferat.

Desidet.] Cicero proinde in Verrinis dixit per Metaphoram *Desidere:* ignavis consentaneã: Quid sedes Verres? quid spectas? Idem in Pisonem: An potest vlla excusatio esse, non dico malè sentienti, sed sedenti, cunctanti, dormienti in maximo Reip. motu consuli? Eodem sensu Hesiod. ait, spem non bonam, virum indigentem tenere, sedentem in taberna, cui victus sufficiens non sit:

Ἐ λπίς δ' ἐν ἀγαθῇ κεχρημένον ἀνδρᾶ νομίζῃ;

Ἡ μνοοιὲν λίσχη, τῷ μὴ βίῃ ἀρνήσῃ ἔη.

Sed & Demosthen. 2. Olynth. Atheniensibus succenset, eosque sedere dicit, & Philippi potentiam non attendere. Sic enim: ἀλλ' οἶμαι καθήμεθα, οὐδὲν ποιοῦντες, &c. Desidere in medio, pro ignavi signo superius posuit, in simulacrum Spei:

Cur in dolioli tegmine pigra sedes?

Itemque astra speculari:

Quæ Dea tam lato suspectans sidera vultu?

Lege Pierium Hieroglyph. lib. 56.

Essæi.] Essæi, Iudæi fuerunt, ab aliis vitæ seueritate, ieiuniis *Essæi qui.* & institutis quibusdam differentes. De iis Philo Iudæus. Eusebius De præpar. euangel. & Philastrius in catalogo hæres.

Accensam contigit igne facem.] Visus est mihi hic locus inter alios permultos dignus esse qui maiore curâ studioque à nobis explicetur. Sed mihi ea de re cogitanti tam multa è multis & variis occurrunt, ut verear ne quis me putet intemperanter abuti studio, aut etiam plerisque otiosus videri. Sed ad rem. Plutarchus 4. De cretorum de animâ disputâs ex Democrito, ignitum quiddam esse ait ex naturis concretis mente perceptis, globosas ideas, quæ habeant igneam facultatem; idque corpus esse. Succurrit id Lactantij è 2. cap. 3. Quod si anima ignis est, in cælum debet eniti, sicut ignis, ne extinguatur, hoc est ad

Facem accensam tegere quid, & quid per ignem intelligitur.

immortalitatem quæ in cælo est, Virgil. in 6.

*Ignis est ollis vigor, & cælestis origo
Seminibus.* —

Hesiodus, & eius interpretes, ab ea opinione non recedunt, cum aiunt Prometheum ignem cælestem clepsisse, quem simulacro à se confecto apposuit, ut animatum fieret, ea enim mens est, quæ molem agitat, & toto se corpore miscet. Quod si quis forte putat, cur Hesiodus & ipse Maro dicant Iouem ad hominibus ignem remouisse, facilis est responsio. Vis enim & solertia humani animi difficilis est inuentu, quod hebetiore ingenio sumus: adeo nihil tam excellens & præclarum sine magno aliquo labore vita dedit mortalibus. Cœregunt ergo cœnobita otiosi ac languidi facem accensam sub pallio, nullis artibus, aut studiis honestis animum applicantes, nulla sua industria ac diligentia notiones animi exerentes, ut non minus verè quàm rectè in eos id Plautinum conuerti possit,

Summa ingenia in occulto latent.

Ad ea quæ de igni vel ardenti facula iam dicta sunt, adiicerem lubens quæ Plutarch. disputat. Commentario, An rectè dictum *λάδι βίωσας*: eo etiam qui est de cupiditate diuitiarum. sed maxime inuat locus ille Problematum, quo ait, veteres obscuri vsos rationibus, potissimum in rebus sacris, lucernam corporis animam continenti similem dixisse. Lux enim est, inquit, qui intus est animus, &c. Quod si qui monachi, ut sunt ex iis quidam boni viri, sed non satis eruditi, dicant id à paganis auctoribus malè detortum, ne videar verbo molestus, quippè quæ fausta omnia illius precari non desino, euoluant quæso diligenter magni ac sancti viri Chrysostomi Christianam sententiam ad illum sacri Euangelij locum, *Luceat lux vestra, &c.* Hunc enim Chrysostomum iudicem honorarium si admiserint, nihil dicam amplius, causa dicta est.

Subtus accensam facem contegit.] Petitum id è Socratis apophthegmate: *ἔτι πῦρ ἱματίῳ περιεῖλαι δύνασθαι, ἔτι αἰσχρὸν ἀμύπηται καὶ χροῖω*: Neque ignem veste nec turpe aliquod delictum tempore occultare possibile est. quò refero adagium. Sub tunica & sinu, de iis quæ occultè fiunt, non palàm & in propatulo & Manum habere sub pallio, pro eo quod est, languere otio.

Non se, non alios inuat.] Proinde ex tertio illo genere hominum, quod Hesiodus assignat, Cicero 2. Offic. Quamobrem contemnuntur ij qui nec sibi nec aliis profunt, ut dicitur: in quibus nullus labor, nulla cura, nulla industria est. Lege prouert Nec sibi nec aliis utilis.

Desidiam abiiciendam.

EMBLEMA LXXXI.

*Quisquis iners, abeat, nam in chœnice figere sedem
 Nos prohibent Samij dogmata sancta senis.
 Surge igitur, duroque manus assuesce labori,
 Det tibi dimensos crastina ut hora cibos.*

ADhortatio est ad laborem, sumpto argumento ex parca-
 mia Pythagorica, qua præcipiebat chœnici non esse insi-
 dendum: cuius explanationem malumus ab ipso Alciato repe-
 tere (cùm sit obuius locus) quàm ad alios quibusque tamen
 doctissimis, emendicare, ut sumus initio polliciti. Sic itaque
 ille i. Parergon cap. 17. Sciendum est, inquit, apud Athenienses
 fuisse mensuram tritici, quantum quisque vno die comederet,
 erat ea & maior libra, vocabaturque chœnix, vel *μάρπον*, ut in-
 terpres

Chœnici
 non inside-
 dum, quid.

terpres Aristophanis ait. pendebat autem earum drachmas cī; hoc est septem & viginti vncias Græcas, vt Iulius Pollux, & Nicandri interpret scribit: nostra autem mensura sesquilibram: eius chœnicis dimidium drachmarum 75: libra seu libella dicebatur, vt Rhemnius Palæmon ostendit eo carmine:

Attica non minor est, ter quinque hanc denique drachmis,

Et ter vicenis tradunt explerier vnam:

Igitur iubet cōstitutio duas libellas, id est chœnicem victualis substantiæ custoditis præstari: quod etiam olim fieri solitum ostendit Pythagoræ symbolum, *Super chœnicem non esse sedendum:* id est, non debere quenquam præsentī cibo esse contentum, sed potius aduersus legem Euangelicam de crastino sollicitari. Sic & Corinthij *χοιωνομέτραι* dicti, quod pluribus seruis abundarent, quibus demensum, seu, vt in Euangelio Lucæ dicitur, *σιτομέτριον* quotidie præstandum erat. Id singulis mensibus erat apud Romanos quaterni modij; vt scribit in Phormione Terentiana Donatus. Hactenus Alciatus: Hoc itaque ptoverbio docebat Pythagoras; non oportere per inertiam & otium; cibum alienum lectari; sed sua quemque industria debere sibi facultates comparare, quibus vitæ mundicie cōsultatur. Proinde meritò Respub. omnis liberaliter instituta segnes & laborum osiores expellit & execratur. Institutum celebre laudatur Atheniensium (profectum illud quidem ab Indis & Ægyptiis) quo inertia & otium iudicio publico damnabantur. Nam singulis annis statoque tempore ciues in iudicio sistebant; exposituri quo quaestu, quaq; arte viuerent. Et Corinthi Periander hunc morē instituit, vt si quē splendidius obsonari animaduertenterent, exquireret vndēnā sumptus ille suppetere: si esset vnde illud vitę genus tueri posset; sinebant vti si facultatū modus non esset, iubebant hominem moderatiū viuere: ni dicto esset audiens, multa damnabatur, at si nihil omninò haberet, nihilo minus ita splendide viueret, curabant interfici; quia hunc furē esse, aut prædatorem, aut calumniatorem necesse esset. Ea fuere veterum instituta, hi mores: sic enim censebant ignauum & nullius frugis hominem indignum esse qui vitæ commodis frueretur. Præclara se mihi offert oratio Tiberij in senatu qua respondit M. Hortalo, nobili iuueni, cui inopi Augustus antè succurrerat, vt suum ordinem seruaret: sed postea cū se, suosque liberos, quos multos habebat, sustentare non posset, Tyberium Cæsarem rogauit, vti noua liberalitate iuuaretur. Cui sic Tyberius: Si quantum pauperum est, venire huc, & liberis suis petere

tere pecunias cœperint, singuli numquam exsatiabuntur, Resp. deficient. deinde, quod si ambitione exhauserimus, per scelera supplendum erit. Dedit tibi, Hortale, Diuus Augustus pecuniam, sed non compellatus, nec ea lege vt semper daretur, languescet alioqui industria, intendetur socordia, si nullus ex se metus, aut spes, aut securi omnes aliena subsidia expectabunt, sibi ignaui, nobis graues. Corn. Tacit. 2. Annal. Refert Sabellicus, apud Florentiam patrio instituto in eos animaduerti, qui otiosè & ignaui in ea ciuitate agunt. Expostulatus enim eorū quispiam, vnde victum sibi comparet, nisi rationem possit explicare qua vitæ probet integritatem, vt sceleris conuictus plectitur, aut vt ciuitati perniciosus eiicitur. Tale profectò debet esse ignaui hominis malèque feriatæ præmium, *κοιμῶμεν ὅτι ἔδεν ὁσ ἀξιῶ*, ait Plato: quo quidem innuit, eum numquam ad summam virtutis laudem peruenturum, qui duram & asperam illius callem numquam fuerit ingressus. Siquidem *ὁ φεύγων μὴ λῶ, ἀλλ' ἴτα φεύγῃ*. vnde meritò vt studiorum labores sequitur gloria, sic ignauiam contemptus & inopia comitantur.

Samy dogmata sancta.] Pythagoræ symbola oraculorum instar Pythagoræ symbola à priscis celebrata sunt. De his Plutarchus variis locis: quæ symbola certatim à viris doctis exposita sunt. Ex veteribus nominantur Anaximãder Milesius iunior, & Polyhistor, Alexander, quorum libris temporis iniuria perierunt. Plutarchus, Athenæus & Laërtius, non perpetua disputatione, sed hinc inde multa explicuerunt. Ex recentioribus Philip. Beroaldus, Erasmus, Phorcianus & Gregorius Gyraldus in ea re sedulam operam nauarunt.

Duroque manus assuesce labori.] Verbum hoc, assuesce, frequentatiuum vel naturæ neutrius, pro actiuo malè vsurpari, me, non longè antè, monuit Fornerius. I. C. doctissimus vel aliud agens; cui ego, vt in cæteris assentior facilè, malim ergo dicere:

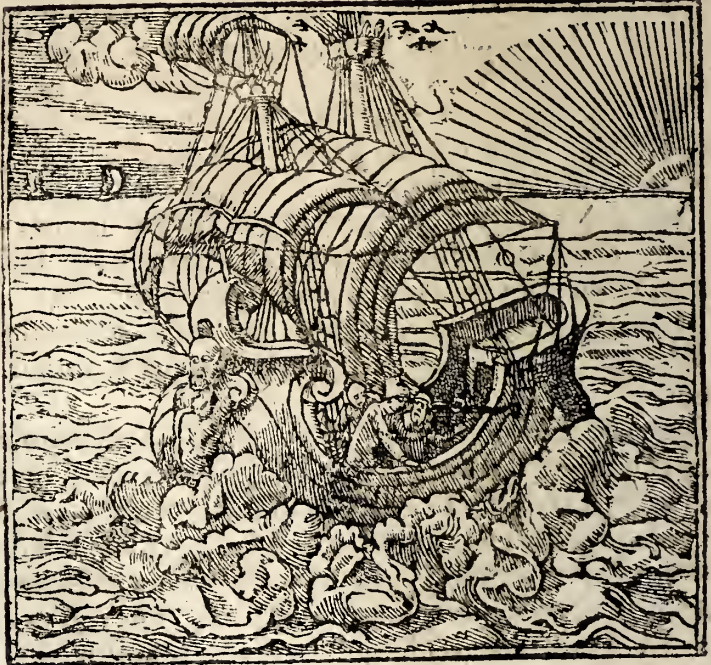
— *Duroque manus compone labori.*

Crastina vt hora.] Id est, dies crastinus: Synecdoche.

In

In facilè à virtute desciscentes.

EMBLEMA LXXXII.

*P*ARVA velut limax spreto Remora impete venti
 Remorumque, ratem sistere sola potest:
 Sic quosdam ingenio & virtute ad sidera vectos
 Detinet in medio tramite caussa leuis.
 Anxia lis veluti est, vel qui meretricius ardor
 Egregijs iuuenes seuocat à studijs.

Inconstan-
 tes. **Q**ui sunt ingenio lubrico & inconstanti, mentem suam ab
 honesto quodam instituto vitæ dimoueri facillimè sinūt.
 Sic enim cum damno non leui ceptis rebus abstinent, easque
 penitus deserunt, vel controuersia, aut liris mouendæ tricis, &
 quas

quasi tendiculis auocati, vel quibusdā ille cebris amasiæ alicuius deliniti. Qua in re, vt in Glauci & Diomedis amorum permutatione, sentiunt tandem suo magno malo quàm periculosum sit, & quidem alienum à recta mente, Philosophiæ septis auocari, vt rei vel leuiculæ, vel etiam flagitiosæ se adiiciant. Id enim refert naus, quæ temora pisciculo minutissimo sistatur. Mirum sanè & planè incredibile, nisi fidem auctores magni nominis facerent. Hic Remora, impedimentum & obiectam tardationem significari apud veteres asserit Pierius Hieroglyph. 30. Commodissimum habes exemplum ad id illustrandum, in Critia & Alcibiade apud Xenoph. 1. Commentar. hi enim adulescentes magnis naturæ & ingenij conformati dotibus, ad res summas nati, leuiculis occasionibus non tam deterriti quàm auocati ab officio, sibi suæque Reipub. exitium crearunt. De Echeneide Plutarch. 2. Symposiac. quæstione 7. & 2. Problematon, quæst. 3. non enim commodè possumus citra tedium omnia huc conferre.

Remora
quid.

Parua velut limax, Remora, &c. Testis est Plin. lib. 9. c. 25. Sic Basilii: *ἐχίνος ὅταν προῖδῃ ταραχὴν ἐξ ἀνέμου, ψηφίδα τινα ἐπιπλῶν γενναίων, ἐπ' αὐτῆς ὡσπερ ἐπ' ἀγνύρας βεβαίως σαλοῦν καταχόμενός τῷ βάρει, πρὸς τὸ μὴ βραδίως τοῖς κύμασι ἀποσύρειται. τῶν δ' ὅταν ἴδωσιν οἱ ναυτικοὶ τὸ σημεῖον, ἴσασιν τὴν προσδοκίαν ἐκείνην κίνησιν τῶν ἀνέμων.* id est, Echinus vbi præsentit ventorum tumultus, calculum quendam & lapillum magnum arripit, in eoque quasi in anchora innititur, ne facile impetu fluctuum dimoueatur: quod cum nauæ obseruant, prænoscent ventorum & fluctuum agitationem. Cassiodor. meminit epist. 35. lib. 1. Variar. formul. Cardanus De rer. variet. 7. cap. 37. satis cōstare ait hæretem Remoram naues retardare. Et Rōdeletius contendit experimento vidisse triremem, in qua Cardinalis Turonensis Romam vehabatur, à cursu inhibitam, eaque deprehensam præbuisse conuiuium. Echeneis ab ἔχω & nomine ναῦς, quòd naues remoretur. vt Remora Latinè eadem ratione nomen habet.

Locus
Basilij
Magni.

Echeneis.

Impete.] Id est, impetu. Statius. Thebaid.

— *Aurigamque impete vasto,*

Vide Gellium cap. 7. lib. 19.

Ad sidera vectos.] ἀλλυγορία.

In medio tramite.] Pro, in media instituti via, & re infecta,

ἀλλυγορικῶς.

Ignat.

Ignavi.

EMBLEMA LXXXIII.

I G N A V I ardeolam stellarem effingere serui
 Et studia & mores fabula prisca fuit:
 Quae famulum Asteriam volucris sumpsisse figuram
 Est commenda fides sit penes ^{ver}historicos.
 Degener hic veluti qui sedet in aëre falco est,
 Dicitur ab antiquis vaiibus ardelio.

ANtequam veniam ad explicationē huius carminis, lube
 paulum exspatiari, non tamen vt omninò volitem, prete
 casam, quod aiunt, sed vt à thesi ad hypothesim, quod præcipiū
 Rhetores, facilius me recipiam. Quia enim id omninò totur

est in ardeliones, eosq; qui multis, variisque studiis eodem tempore animum applicant, quæramus an prouidi sint qui sic se gerunt. Primum quidem videmus esse natura comparatum, vt nemo sit repertus hactenus ingenio adeo felici, naturæq; bonitate præstans, vt pluribus artibus addictus, multum promoueat. Rei enim vnus studium, facultas vna, & negocium alioqui ferium, totum hominem requirit: quodq; de cibis medici solent præscribere, itidem in ingenijs prudentes homines diligenter esse cauendum præcipiunt; adeo nullus est ita valenti stomacho, quin sibi permultum noceat, si multiplici & confusa, immoderataque ciborum copia ventriculum saburrare malit, & corpus onustum reddere, quod ait Horatius, quam mediocribus & necessariis epulis valetudini consulere. Sic qui pluribus & variis studiis vno eodemq; tempore ingenium onerat, seipsum quidem ad tempus videtur reficere varietate rerum: sed interea tamen non modo nihil inde lucri capit, sed memoriam obtundit, aciemque ingenij debilitat. Aliquis fortè mihi Catonem Portium obiecerit, quem summum hominem fuisse memorant historiæ, nempe is summus Imperator, summus orator, summusque Iurisconsultus à quibusdam elogio magnifico celebratus. Si tamen conferatur cum quibusdam alijs vel Græcis, vel Romanis qui superiore aut inferiore seculo floruerunt, longè aliud sentiendum erit: fit enim M. Cato Aquilio Gallo multo inferior, si illius in iure peritia cum huius doctrina veniat in certamen. In oratorio munere ac facultate dicendi neque Lucium Crassum, Marcumque Antonium, neque Hortensium, aut Ciceronem superauit. Iam verò in disciplina belli non est cum C. Cæsare comparandus, aut alijs certè multis, quos Resp. Romana olim laudatissimos aluit. Idem iudicium de cæteris, nam & Plato relictis artibus leuioribus, se totum philosophiæ consecrauit: & Demosthenes cum se gloriæ daret, relictâ philosophia, in qua non parum profecerat, eloquentiam est amplexatus. Et quidem viri illi magni in id videntur incubuisse, vt vnâ disciplinam sibi ornandam & excolendam proponerent, ad eamque vnâ suum omne studium reuocarent. Ita qui excellere alijs & antestare, aut aliqua in laude esse volet, procul abesse debet ab illo *πολυμαθίας* immoderato studio, quæ *ἀμαθίαν* sæpenu-mero inducit. Statuo itaq; cum Seneca: Certis ingenijs immorari & innutrirî oportere: nusquam esse qui vbique est. In peregrinatione agentibus hoc euenire, vt multa hospitia habeant, nullas amicitias: idè accidat est necesse iis qui nullius ingenio

Ardelionū
studia ta-
xantur.

familiariter se applicant, sed omnia cursim & properanter trās-
mittunt. Nihil æquè sanitatem impedit, quam remediorū cre-
bra mutatio. Non cōualefcit planta quæ sæpius transfertur, &c.
Sed iam satis lusimus. Veniamus ad argumentum Emblematis.
Susceptum est in ardelionēs, vanōsque ostentatores, quo ho-
minum genere nullum aliud impudentius aut inutilius; quan-
doquidem se omnia tenere, & ad vnguem nosse profiteantur,
cum tamen reuera in iis præter iactantiam & importunam lo-
quacitatem inuenias nihil. Sed lubet paucis in eiusmodi Thra-
sones inuehere, quòd omnia sibi tam temerè vendicent, tam
nulla fronte arrogent, vt si cum aliis (quod fit sæpiusculè) ri-
xantur,

*Tot pariter pelues, tot tintinnabula credas
Pulsari.* —

Excursus
in ardelio-
net.

Quam enim ex omnibus artem aut disciplinam adduxeris in
medium, cuius se imperitros non negent? Quid tam recòditum
& obscurum in rerum arcanis esse potest, quod illi sua indu-
stria, miraque ingenij solertia non sint exactè complexi? Tan-
ta est horum hominum tam malè feriatorum impudentia; tam-
que insolens proteruitia, vt cum oculos, quòd aiunt, cornicum
ausi sint configere, uemini debeat esse mirum, si de rebus, quas
minimè compertas habent, contra omnium sententias & iudi-
cia pronuncient audacius, & plus quàm par est, iniquius. Tum
enim videas eos suam opinionem elato supercilio tueri accu-
ratius, sic vt periculum sit, si coneris eos de causa deiicere, ne
sua efferata licentia in te impotentius sæuiant quàm velles,
acrius inuehant, suaque Stentorea & vocalissima loquentia te
tuasque rationes inuidiosè traducant apud imperitum vulgus,
tibi omnem respondendi libertatem eximant. Si verò sit qua-
estio de literis quæ ad humanitatem pertinent, quas vel primo-
ribus tantum labris degustarint, aut tibi tacendum, aut si peni-
tus auscultare nolis, colloquendum est rariùs, eoque pacto vt
non vsipiam te quicquam refellere posse videare. Si quid de Iu-
risprudentia forè dicendum sit, tum bellè suo more excurrent.
Nunquam, inquit, veteres exactè disciplinam legum sunt in-
terpretati, aut, Farragines sunt glossematum intolerabiles, aut,
Inter se mirabiliter pugnant, aut aliquid aliud eiusmodi. Si de
arte medica sermo est, Nunquam tam concinnè, tamque op-
portunè (si modo fidem illis habeas) Galenus aut Hippocrates.
Si de astrorum scientia, quid? Hoc lippis & tonsoribus esse no-
tissimum

tissimum contendunt, nempe vt diligenti hac & bene prouida cautione propriam inscitiam tegant. At si ad Theologiæ reconditoris arcana deueniendum sit, aperient statim, quid iuris habeant in iis excutiendis: solertes se esse fingent, sudabunt nitendo, neque tamen hilum proficient, & abundè fatagent, nihil agent tamè. Nec est quod Philosophiam commemorem. Illi enim nihil nesciunt, qui tam seriò per omnem disciplinarum circulum peruolitarunt, vt suo iudicio vel ipse Plato excutiat, Aristoteles ineptiat, Cicero garriat, Aquinas deliret, & Periparetici omnes miserabiliter errent. Adeò sunt in omni disciplinarum genere exercitatissimi, vt, contra Socratis institutum & mentem, hoc tantùm sciant, quòd omnia sciant: quin potius hoc tantùm nesciant, quòd omnia ignorent. At si tam multa sciant, mirum est maximè, quòd se nesciant. Si enim vel quadam ex parte scirent quid illud sit *γυνῶδι σωτῶν*, iam pridem perspexissent sapientiæ aditum cuius obuium & patentem esse non posse, nisi cum aliquid se ignorare norit: aut si quid sciat, non oportere eo fastu intumescere, vt nullum alium scire meliùs posse & absolutiùs audeat existimare. Sed missos faciamus eiusmodi *πολυπράγμονας*, veniamusque ad carminis explicationem. Vereor enim ne vehementiùs in rei literariæ ardeliones inueham, & specialius id conferre videar in Sophistas quosdam iactabundos, nihilque non tentantes: quod quidem tamè in genere video intelligi de iis posse, qui suam operam & studium collocant in variis & multiplicibus vno eodemque tempore tentatis negotiis, quæ certè aggredi possunt illi satis audacter & anxie, perficere verò constanter minimè possunt. In veterè quadam fabula inductus erat seruus quidam fatuus, & nihil non fatagens, qui asteriæ vel ardeolæ stellatæ figuram repræsentaret, vt mores & conatus ardelionum exprimeret. Hi quotquot sunt, satis mouent sese: nihil tamen promouent, nihilq; agunt, sed tantùm fatagunt, idque ad modum adulterini & degeneris falconis, qui sit tantùm ceuentis in aëre motus. Talem describit Attalum Martial. 1. & 2. lib. & Afrum 4. Talis est apud Terent. in Eunuch. Thraso, vt etiam Suffenus apud Catullum. Huc refer adagium, Callippides.

Ardeolam stellarem.] Plin. lib. 10. cap. 60. tria facit Ardeolarum Ardeo. genera, quæ sunt Leucon, ab albedine; Asterias, ab astrorum fulgore per similitudem dicta; & Pellos, quia non ita in altum volat, *πέλωσ* enim propè sonat.

Fabula prisca.] Locum hunc, seu Emblematis fontem, malim reperere ex loco Aristotelis, qui est lib. 9. c. 18. De historia animal. vbi meminit huius priscae seu veteris fabulae. Ea auis & Pausaniae *Ἰνυ* Ἰ, id est, pigra & ignaua nominatur.

Ceuere. *Ceuēt.*] Alas agitet, & volare contendat. Ceuere proprie clunes mouere, verbum obscenum. Persius Satyra 1.

— *An, Romule, ceues?*

Iuuenalis 2.

An te ceuentem, Sexte, verebor?

& 9.

Computat & ceuet, ponatur calculus.

Fides sit penes historicos.] Eiusmodi est illud Sallustij è Iugurthino: Cæterum fides eius rei penes auctores erit.

Auaritia.

Auaritia.

EMBLEMA LXXXIIII.

*Hic v̄ miser in medijs sitiens stat Tantalus undis;
 Et poma esuriens proxima habere nequit.
 Nomine mutato de te id dicetur auare,
 Qui, quasi non habeas, non frueris quod habes.*

Est auari hominis *τύπος*; sumpta ex Petronio Arbitro & Horatio; verbis quibusdam tantum mutatis. Ille enim ita in Satyrico:

*Nec bibit inter aquas, nec poma fugacia carpit
 Tantalus infelix, quem sua vota premunt
 Diuitis hæc magni facies erit, omnia latè
 Qui tenet, & sico concoquit ore famen.*

Hic verò i. Sermon. Satyra i;

Tantalus à labris sitiens fugientia captat

Emblema-
 tis typus
 ex Petro-
 nio Arbi-
 tro & ho-
 ratios,

*Flumina quid rides? mutato nomine de te
Fabula narratur congestis vndique saccis
Indormis inbians, & tanquam parcere sacris
Cogeris, &c.*

Et Cornelius Gallus:

*Quid mihi diuitia, quarum si dempseris vsus,
Quamuis largus opum semper egenus ero.
Imò etiam pœna est partis incumbere rebus,
Quas cum possideas, este violare nefas.
Non aliter sitiens vicina Tantalus vndas
Captat, & appositis abstinet ora tibus.*

Auari cõ-
ditio.

Sic enim auari hac in vita suos iam manes patiuntur, quibus quid mali optes nisi vt viuant diu? Macrobius Saturn. i. Illos, inquit, epulis ante orã positis excruciaci fame, & inedia tabescere, significat eos quos magis magisque acquirendi desiderium cogit, præsentem copiam non videre, & in affluentia inopes, egestatis mala in vbertate patiuntur, nescientes parta respicere, dum egent habendis, *κρημάτων δ' ὀρέξῃς, ἢ μὴ ὀρῆσαι κέρω, πένις ἰσχυρῆς πολλῶν χαλεπότερη, μέσους γὰρ ὀρέξῃς μέσους ἐνδίας πείθει*, aiebat Bion: id est, Cupiditas habendarum opum, nisi aliqua satietate cohibeatur, extrema pauperiẽ longè deterior est: maiores enim cupiditates egestatem quoque maiorem arcessunt. Proinde si quem diuitem efficere voles, (dicebat Epicurus) *μὴ κρημάτων προσθίβῃς, τῆς δ' ἐπιθυμίας ἀρῶσαι*, non est quod opes augeas, sed tollas cupiditatem. Dissentiunt inter se Poetæ de causa pœnarum Tantalii, Alij enim ad inferos relegatum esse volunt, eiusque capiti saxum impendere, cuius casum semper extimescat: eaque pœna cruciaci, quòd Deorum liberalitate sit vsus intemperantiùs, cum eorum conuiujs interesset: vel quòd linguam habuerit incontinentem: vel quòd Pelopem filium membratim dissectum coctumque cœtui Deorum comedendum apposuerit, vnde in inferis perpetua fame sitiq; torquetur, vel etiam in medijs epulis & aquis famelicus & siti enectus cogatur languescere. Referam huc Maximi Tyrij Platonicì verba ex oratione 25. *Quid obsecro, continua hominũ cupiditate egentius? Vbi enim semel animus suprã quàm necessariùs exigit vsus, voluptatibus indulserit, priorẽ continuò fastidit, nouarum cupiditate detinetur. Et hoc est quod Tãtali significat ænigma, cõtinquã videlicet voluptuarij sitim, vt cum oblectationum interdum latices affluant, recedant interdũ, propterea cupiditatem refluxus excitetur; quibus*

Max. Tyrij
locus.

tamen cupiditatibus infestissimus dolor, metus ac perturbatio permixta sint. Nam quidnam homines timere peius solent; quàm ne præsens voluptas elabatur? Græca si quis malit hæc sunt: τί γὰρ αὐτῶν πενήσιον ἀνδρῶς ἐπιθυμοῦντ' ὁ δὴ δεικνῶς, ἐπεὶ δαὶ γὰρ ἀπαξ ψυχὴ γύσεται ἡδονῶν ὑπὲρ πλὴν αὐτῆς χρεῖαν, νόρ' ὁ αὐτῶν προτέρων ἐχθρῶν, καὶ ἐτέρων ἐρᾶ καὶ τὸ τῆς Ταντάλης αἰνίγμα, τὸ δὲ ἦν ἄρα, διψᾶ δεικνῶς ἀνδρῶς φιληδόνου, καὶ ἡδονῆς νάματα προσίοντα καὶ ἀπίοντα αὐδῆς, καὶ παλίρροια ἐπιθυμιῶν, καὶ λυπαὶ πικραὶ ταύταις ἀνακινεραμέναι, καὶ ταραχαὶ, καὶ φόβοι, φοβερόν μὲν γὰρ παροῦσα ἢ ἡδονὴ μὴ ἀπελθῆ. Clitophō apud Achillem. Statium scriptorem veterem, lib. 2. loquens de amore puerorum, quem Menelaus vehementiorem dixerat muliebri: Quo pacto, ait vehementior? An quia simul atque apparuit, evanescit, nec amanti sui perfuendi potestatem facit? sed Tantalī poculo similis videtur: Sæpè enim etiam inter bibendum auolat, amansque nihil, quod hauriat, amplius inueniens, abire cogitur, atque etiam id, quod iam haustum est, prius eripitur, quàm qui bibit; exaturetur, &c. Apud eundem Achillem eleganter detorquet fabulam Tantalī Mellite alloquens Clitophontem, cuius Venerem provocare non poterat: Quamdiu, ait, eorum qui in aliquo sacrario cubant, morem imitabimur? Largam tu quidem aquæ mihi copiam offers: verum ne hauriam, vetas. Tantone tempore, ut propter fluuium sedeam, sitimque explere non possim? Næ ego Tantalī mensæ haud dissimilem totum sortita sum, &c. Legè adag. Tantalī pœnæ: & Tantalī talenta. Lucian. in Dialogis mortuorum, Horat. 1. Epistol. ad Iulium Florum, & Ciceron. vltimum paradoxum.

Achilles Statius.

Miser.] Tantalus, quasi τάλαντατ' ὁ, id est, infelicissimus, Plauto in Cratylo. Apul. libr. de Deo Socratis: solus Tantalī vice in suis diuitiis inops, egens, pauper, non quidem fluentum vllum fugitium captat, & fallacis vndæ sitim, &c.

Tantalus vnde dicitus.

Qui quasi.] Vulgarissimum illud, Tam deest avaro quod habet, quàm quod non habet. Mar superiorum ministrum. i. δούλον τῶν βαλαντίων, avarum hominem vocat Eunapius Sardianus: talis describitur in Aulularia Plauti Euclio, miserimus senex, amittendi metu sese perpetuò excrucians. Conttà laudatur à Theocrito Ptolemæus Philadelphus, qui domi suæ non occultaret opes inutiles, ut formicæ solent, quæ aurum penitus egestum in antris asseruare memorantur, ut Solinus & alij quidam tradunt. Huc Horatian. Magna inter opes inops. 3. Carm. 16:

In auaros.

EMBLEMA LXXXV.

S E P T I T I V S populos inter ditissimus omnes,
 Arma senex nullus quo magis ampla tenet:
 Defraudans geniũmq; suũ, mensasq; paratas,
 Nil præter betas durasq; rapa vorat.
 Cui similem dicam hunc inopem quem copia reddi?
 Anne asino? sic est: instar hic eius habet.
 Namque asinus dorso pretiosa obsonia gestat,
 Seq; rubo aut dura carice pauper alit.

Plutarchus libello πρὸς ἄδουλίαν, meminit negociatoris cuiusdam Chij, qui omnium maximè auarus, tamen multum vini, primæque bonitatis venderet, ipse tamen sibi acidum

dum, vappamque conquirebat. Et fortasse is fuit, à quo cum profugisset seruus, rogatus quamobrem se ab heri dominio fugitiuus extulisset: Quia, inquit, cum præstò bona sint, mala tamen quærere solet, quippe qui vinum generosum vendat, tantumque subacido & vitiato vititit. Itaque rectè genus id hominum comparatur asino, qui tergo gestet epulas, opiparas, obsoniâque delicatissima, & tamen carduis victitet. Plerique enim sunt adeò excordes, tamque sui parum memores, vt solo pane mucido, vappa, & larido subrancido se expleant, quamquam opimis possessionibus abundant. In quo sanè vt genium insigniter defraudant, sic & partis ad vsus humanum cõcessis miserabiliter abutuntur. Verba huc apponam. Plutarchi:

Auari asino compa-
rati.

ἀσπερ αἰ σικῶαι τὸ χεῖριστον ἐκ τῆς σαρκὸς ἔλκουσιν; ἔτω τὰ κἀνιστὰ τῶν ἰδίων σωάζεις ἐπὶ σαυτῶν, οὐδὲν τι τῶ χεῖς βελτίων γενόμενῳ; ὅς πολὺν καὶ χρηστὸν οἶνον ἑτέροις πι πράσκων; ἑαυτῷ πρὸς τοῦ ἀριστοῦ ὄξει-
νῶ ἐξήτει διαγεγόμενῳ οἰκέτης δὲ τις ἐρωτηθεὶς ὑφ' ἑτέρου τί ποιῶν-
τα τὸν δεσπότην καταλέλοιπον, Ἄ γὰρ δὴν (ἐφη) παρόντων; καὶ ἐν ζη-
τοῦντᾶ. καὶ γὰρ οἱ πολλοὶ τὰ χρῆστὰ καὶ πόσιμα τῶν ἡδύων ἐπιερβαί-
νοντες, ἐπὶ τὰ δυσχερῆ καὶ μόχθηρὰ τρέχουσιν.

Locus Plu-
tarchi.

Referam Latine, vt potero: Vt cucurbitulæ pessimum è carne sanguinem eliciunt: sic tu quæque pessima in teipsum confers, nihilo melior illo mercatore Chio, qui cum magnam vini generosi copiam venderet aliis; sibi vappam & acidum vinum seruabat. Eius itaque famulus rogatus, cur ab herò fugisset: Quia, inquit, cum ei bona adsint, malum tamen conquiret. Ei longè multi similes sua- uia poculentâ transmittunt, & ad molesta prauâque quasi occurrunt. Idem περὶ φιλοπλητίας: οὐδὲν εἰ πάσκων; ὡσπερ οὖν βαλαύως, ξύλα καὶ φρύγανὰ κατὰ κομίζων; ἀεὶ καπνοῦ καὶ τέφρας ἀναπιμπλάμενῳ, λουτροῦ δὲ μὴ μετέχων, μηδὲ ἀλίας, μηδὲ καταριότητος. Nihil capiens inde commodi, veluti balneatoris asinus, qui lignâ & sarmentâ defert; semper fumo plenus ac fauillis; nunquam autem balnei particeps, neque temporis, neque muneris. Simile est illud ex secundo Epigrammatôn:

Πολλὰς μυριάδας ψηφίζει ἀρτεμίδωρ,

καὶ μηδὲν δαπανῶν ἡβίων ἡμίονον.

Πολλὰν αἰ χρυσῶ τιμαλφείᾳ φόρτον ἔχουσαι,

πολλὸν ὑπὲρ νότου χόρτου ἔδουσι μόνον.

Hoc est,

Viuens vt muli, dum sumptus præcauet omnes,

Supputat innumeras Artemidorus opes.

*Aurum sæpè gerunt ingentia pondera dorso
Muli, sed sicum non nisi gramen edunt.*

Ex M. Tullio citari hoc meminit : ferebat hanc quoque inquitatem Septius, & imbri frumenta in area corrumpi patiebatur.

Talis Opimius apud Horatium 2. Satyrarum 3.

*Pauper Opimius argenti positi intus & auri,
Qui veientanum festis potare diebus
Campana solitus trulla, vappamque profestis,
Quondam lethargo grandie est oppressus, &c.*

Defraudate genium. Defraudans geniùmque suum.] Defraudare genium, est nativum denegare quod appetit : cui opponitur, Indulgere genio, animo obsequi. Plaut. in Aulul.

*Perditissimus ego sum omnium in terra,
Nam quid mihi opus vita est, qui tantum auri
Perdidi, quod custodiri sedulo ? egomet me fraudavi,
Animùmque meum, geniùmque meum, &c.*

Et Terentius Phormione:

———— suum defraudans genium.

Betas duraque rapa.] Synecdoche, pro quibuslibet abiectione edulii : in quo notanda fordities avarorum.

Inopem quem copia reddit ?] Antitheta. Ouidium imitatur : Metamorph.

Quod cupio, mecum est, inopem me copia fecit.

Sèque rubo, aut, &c.] Alludit ad illud : Asinus stramina manu quam aurum. Id genus homines à Græcis nominati *κράδραγοι*, & cumini sectores ab Aristotele, *κρυμνοπρίται*, 4. Moral. : Nicomach.

In aulicos.

EMBLEMA LXXXVI.

VANA Palatinos, quos educat aula clientes
 Dicitur auratis necere compedibus.

Allusio est ad Diogenis apophthegma: dicebat enim Aristippum (Philosophum aulicum) aureis teneri compedibus, ne posset exire; quod splendidiore Principum vita captus, Philosophicam vitam mentiretur. In quo sensu etiam Seneca dixit, stultum esse compedes suas, quamquam aureas, adamare. Id tamen quam studiosè faciant aulici, nemo est quin videat. Non enim animadvertunt quantum voluptatis & oblectamenti suppèditer vivere *λιτῶς μὲν, ἀλλ' ἐν ἐλασθεῖν*, nec aliis gnathonum more, aut parasitorum nescio cuius rei gratia, manum deosculari, ridenti arridere, & fœdè palpando quamlibet personam induere. In quibus fa-

Aureæ compedes aulicorum.

Citan

ctitandis quid (obsecro) fidei aut bonæ mentis , quæ honestatio esse potest , cum simulationis & perfidia sentinam inextinguitam in animo præsentem ubique circumferant? Ea de re copiosius Lucianus, eo scilicet Commentario quod scripsit De iis qui conducti mercede in diuitem famam iis viuunt: Apud Plutarchum. Theophrastus exprobrat Aristoteli, quod relicta Academia mallet in Philippi aula versari, quod & antè fuerat à Diogene reprehensum; Aristotelem cenare quando Philippo, Diogenem cum Diogeni placeret: Quantum autem pertinet ad nostri distichi materiam, videtur respicere ad M. Catonis lepidam sententiam. Dicebat enim fures priuatorum furtorum in neruo & compedibus ætatem agere, publicos in auro & purpura visendos. Retulit Gellius lib. i i. cap. i 8. Huc Autem compedes: &, Leo chordula vinculus:

In sordidos.

EMBLEMA LXXXVII.

QV AE rostro, clystere velut, sibi proluit aluum
 Ibis, Niliacis cognita littoribus,
 transu opprobrij in nomen: quo Publius hostem
 Naso suum appellat, Battiadesque suam.

D dicitur in putidos & sorditie quadam insignes, vt qui tur- Homine
 pia, & quæ alioqui silentij fidem requiritur, eructantes ape- impuri &
 unt, & quæ natura provida voluit esse recta, detegunt euul- sordidi.
 antque: sicque interdum loquuntur, vt quod vulgò dici solet,
 odicem ex ore faciunt. Hos itaque non ab re Ibides dixeris, id
 t, sordidos & ineptulos, indignos inquam, qui in hominum
 bo numeretur, perspecto avis ingenio. Hæ enim rostri adū-
 citate

citare se per eam purgat partem, id est, aluum qua reddi cibum onera maximè est salubre: itaque clysteris usum primò dicitur ostendisse. Plinius lib. 8. cap. 27. & Aristot. 9. De natu animal. Quamobrem Ovidius & Callimachus suos æmulos obtrectatores hoc nomine insignes esse voluerunt, ut mox subiciam. κλύστω idem est quod abluo: unde clyster nomen habet.

Callimachus.

Quo Publius hostem Naso, &c.] Callimachus Poëta Cyrenæ Batti filius (hinc Battades dictus) discipulus Hemocratis I. seu Grammatici, Apollonium Rhodium, qui se ingratum discipulum præbuerat, diris imprecationibus deuouit, eumque per contemptum Ibim nominauit, quasi auem Ægyptiam & Alexandrinam, siue quòd Alexandrinus esset, quamuis Rhodi diceretur, siue quòd spurcissimus & impudētissimus. Sic etiam Ovidius Callimachum imitatus, aduersarium quendam suum Ibim appellauit, quòd virum Romanum mentiretur: vel quòd exulantis Ouidij uxorem turpi amore tactus sollicitarit: multaque ad Augustum deferret, quo diutius in exilio Poëta detineretur. Itaque doctum emisit Poëmation in Ibim Naso, in quo non expressit maledici nomen, siue quòd inultus maledicat, prouocatus rēgerat in eum conuicia, siue quòd aliquem nominatim carpere, & ita verbis profcindere lege prohibitum esse Ouidius eodem opusculo in Ibim:

Ouid. in Ibim.

Nunc quo Battades inimicum deuouet Ibim:

Hoc ego deuoueo teque, tuosque modo.

De Ibide, lege quæ scribit Plutarchus, Commen. Vtrum plerumque in terrestribus animantibus quam aquatilibus.

Strabo 17. lib. *ἡμερώτατον δὲ τὸ ἴβρις πελαργώδης μὴ κατὰ σχῆμα καὶ μέγεθος. διττὴ δὲ τῶν χροίων, ἢ μὴν πελαργώδης, ἢ δὲ δαυμῆλα καὶ μὴν δ' αὐτῶν ἅπαντα τριόδ' ἐν Ἀλεξανδρείᾳ.* Suidas meminit huius poëmatis, *ἴβρις*, inquit, *ἔστι ποίημα ἐπιτηδευόμενον ἀσάφειαν καὶ λυθροῖαν εἰς τινὰ ἴβριν γινόμενον ἐχθρὸν τοῦ Καλλιμάχου. λέγ' οὗτ' Ἀπολλόνι' ὁ γράψας τὰ ἀργοναύτικα.* At Apollonius non tam doctori suo, quam patrie ingratus, meritò nomen id sortitus est, præcipuè cum per ignominiam uocabulum spurcissimæ uolucris, qua refertissima patria fuit quantum auersa batur, ferre coactus esset.

In diuites publico malo.

EMBLEMA LXXXVIII.

Anguillas quisquis captat, si limpida verrat
 Flumina, si illimes ausit adire lacus,
 Cassus erit, ludetque operam: multum excitet ergo
 Si creta, & vitreas palmula turbet aquas?
 Diues erit: Sic ijs res publica turbida lucro est,
 Qui p aoe, arētati legibus, esuriunt.

Id videtur sumptum ex apologo quodam Æsopico, de pesca-
 tore aquam verberante, vt fugientes pisces incautē in retia
 rolaberentur. Quam aquarum turbationem cum culparet ali-
 quis, statim huic piscator: At nisi, ait, sic moueatur vnda, me mo-
 esurientem est necesse. Quod sanē apertē designat, ὅτι καὶ τῷ
 πῶλας

πόλεων δημαγωγοί τότε μάλιτα ἐργάζονται. ὅταν τὰς πατρίδας ἐ-
 σάσω περιάγουσιν: eos nempe qui Rerum publ. clauum tenent
 tum vel maximè quæstum facere, cùm patria, sua opera, labo-
 rat seditione. Proinde vulgato Adagio ij dicuntur anguilla
 captare, qui priuati quæstus gratia tumultus concitant, cum vi-
 deant publico Reipubl. statu nihil se posse corradere. Itaque
 non mirum, si seditiones enatas esse gaudeant, vel etiam exci-
 tent, quò publicum ciuitatis malum in suum vertant commo-
 dū. Prouerbij vsum ex Aristophanis verbis colligere erit facile

Ὅ περ γῦ οἰτὰς ἐγχελεῖς θηρώμενοι πέπονδας.

Ὅταν μὲν ἐλίμνη καταστῆ λαμβάνουσιν ἔδειν.

Ἐὰν δ' ἄνω τε καὶ κάτω τὸν βόρβορον κνηῶσιν
 Αἰγροῖσι, καὶ σὺ λαμβάνεις ἢν τίω πόλιω τὰ γάρ τ' ἔης.

Fecisti, vt is qui captat anguillas, facit;

Quieta cùm sunt stagna, venatur nihil:

Sed cœnum vbi omne illac & hac subuerterit,

Captura magna est: tu quoque vbi perturbaueris

Hanc ciuitatem, & inde plurimum capis.

Anguilras
 qui dicantur
 captantur.
 ꝛc.

Principum Hanc artem (heu nimium) callent quidã Principes *δημηγόροι*
 quorundã qui tyrannico concilio in ciuitatibus dissidia ferunt, quò licet
 rapina. tuis mulctent miseram plebeculam. Notissimum est quod i-
 ctitant magni illi latrones à laqueo immunes, nihil esse vtili-
 & opportunius, quàm in aqua turbida piscari. Sic viuunt: ea e-
 morum deprauatio atque hominum peruersitas, vt qui ipsi sa-
 penumerò legum sacra tractant, aut certè quibus vt custodibit
 asseruanda & tutanda concreduntur, ipsimet legum solutis
 perfractis repagulis victitent. Memini quæ aliquando Marius
 aperte libereque fassus est. Bello enim contra Cimbro gestis
 cùm mille Camertes ciuitate donasse, idque quibusdam repre-
 henderetur, vt à legibus patriis alienum, statim ait se inter ar-
 morum strepitus legum præscriptum & quasi vocem audire mi-
 nimè potuisse. Lege prouerb. Anguillas captare, & Pierij Hiero-
 roglyph. lib. 29.

Cassus erit, laudetque operam.] Id est, spe excidet, frustra se laborasse sentiet. Prouerbiales metaphoræ.

Palmula

Palmula.] Remi extrema pars, sic dicta eò quòd protensa e-
 in modum palmæ. Virg. 5. *Aeneid.*

Littus ara, & leuas stringat sine palmula cautes.

Aqua vi-
 trea.

Vitreas aquas.] Per similitudinem vitreæ dicuntur aquæ, cùm
 sunt quietæ, nec turbatæ. Statius 5. *Siluarum:—Vitreasque nata*
Plaudit aquas.—

Sic iis res publica, &c.] Similitudo erat, cuius hîc est est ἀποδο-

645.

Pace.] Pacis tempore,

Arctati legibus.] Elegans metaphora à vinculis aut compedi-

Lex cur
primùm
lata.

bus, quibus illigati fontes retinentur. Lex, teste Cicerone, vinculum est ciuitatis, libertatis fundamentum, fons æquitatis, &c. Nec sanè aliunde magis florent Respublicæ quàm cum legum viget auctoritas: quæ institutæ sunt præcipuè, vt earum metu humana cœrceatur audacia, tutaq; sit inter improbos innocentia, tradit Isidorus auctor non omninò malus. Huc pertinet quod alicubi dictum est à Demosthene: ὁ δὲ ἐν ὀφείλῃ πειλαῖος, ἥ τις μὴ νεύρα ἐπὶ τῆς ἀδικεῖντας ἔχῃ.

Legis virtus est imperare, vetare, permittere, punire, ait Modestinus. Seneca 95. epist. appellat leges minis mixta præcepta, constituuntur itaque leges pœnas, infirma enim lex est quæ neruos non habet aduersus facinorosos, inquit Demosth. ergo punit lex ea etiam interdicto quæ non sponte admittuntur flagitia, sed culpa aliqua atque ignorantia: vt lex Aquilia culpam in damno dato vel leuissimam, l. 31. Si putator, l. 44. ad l. Aquil. D. Sed ad rem: leges constringunt improbos, aliosq; in officio cōtinent Repub. quieta, nullòque tentata tumultu. Sic M. Tull. pro Sextio: Illum tot iam funeribus Reipubl. exultantem ac tripudiantem, legum, si posset, laqueis constringeret. Rebus enim perturbatis scelerati homines sibi pollicètur impunitatem, qua nulla maior ad peccādum illecebra. Proinde apud Suetonium, Iulius Cæsar dictitabat iis quos grauior criminum vel inopiæ luxuriæue vis vrgeret, bello ciuili opus esse.

X

In auaros, vel quibus melior conditio ab
extraneis offertur.

EMBLEMA LXXIX.

Delphini insidens vada caerulea sulcat Arion,
Hocque aures mulcet, frenat & ora sono,
Quàm su auari hominis, non tam mens dira ferarum est:
Quique viris rapimur, piscibus eripimur.

Fons Em-
blematis.

*Α γχίδι.

ID extulit è Græco βιάνος & hexasticho, quod est i. Epigr. sic
autem:

Φάρις ὄτ' ἐνάλιοι τυροσώιδ & * ἰγγυδι δίνας
φορμυτὰν ἀνάτ' & δῆκων ὑπερβύδιον,
Ἀδτίκα μὲν κιδάρε λιγνηχεὶ δεξάτο δελφίν
Σύνδρονον, ἐν δὲ βυθῷ ὑχέθ' ἑλισσέμενον &
Μίχρσι ἐπ' ἰσμὸν ἐπέλοι κορίνθιου, ἤρ' α δάλασσα,
Ἰσχδῦς ἀνδρῶπων ἄχε διναιστίεσσ.

Sic reddidimus:

Prec.

Precipitem è naui citharœdum aliquando latrones

In vastum pelagi fortè dedere fretum,

Protinus in mediis delphin apparuit vndis

Illicio grata dulcisonæque chelys:

Sessorémque istmum deuexit adusque Corinthi,

Fluctibus & mediis reddidit incolumem.

Hinc patet indomito meliores æquore nasci

Pisces, quàm tellus gignat alumna viros.

Historiam, seu (si mauis) fabulam copiosè tractauit Herodotus lib. 1. & post eum Gellius cap. vltimo lib. 16. retulit & Ouidius 2. Fastor. ea est de Arione citharœdo, qui arte sua pecuniis par-
tis cum patriam repeteret Corinthum, in piratas incidit, qui Delphino
nummorum causa consilium ceperunt de eo interficiendo; seruari hi-
quod vbi animaduertisset, impetrata ab eis venia fidibus ceci-
nit; tum statim è prora sese in profundum deiecit: quem subito
à delphino exceptum, & dorso Corinthum vsque vectū aiunt.
Alludit ad hanc historiam Propertius, elegia 2. ad Cynthiam, de
somnia naufragij:

Sed tibi subsidio delphinum currere vidi,

Qui puto Arioniam vexerat antè ratem.

Enalum etiam adolescentem in mari à Delphinis seruatū eodem penè quo Ariona modo, retulit in Symposio septem sapientum Plutarch. Itidem narratur de Telemacho puerulo; qui cum fortè in mare decidisset, excipientibus Delphinis, ab imòque retrahentibus, euasit. Ait idem Plutarch. ad finem disputationis, qua inquit, An sit aliquid in brutis rationis. Id autem
dicitur, & non iniuria flectitur in crudelem & insatiabilem hominum auaritiam, qui in vitam aliorum non verentur conspi-
rare, quo bonis eorum & opibus potiri quoquo modo queant. quâta per-
nicious.
Hincq; admonemur, mitiores esse feras in hominem quàm ipse homo in hominem sit. Quid verò scelestius aut deterius ea cupiditate habendi, quæ non modò sui facit immemorem, sed etiam sibi & aliis exitialem? Eam itaque rectè Menander appellat *μεγιστον ανδρωποισ κακον*; Euripides verissimè,

Οστις ἔστι τὸ πλεον ἔχει πικρὴ ἀνῆς,

οὐδὲν φρονεῖ δίκαιον, οὐδὲ βούλεται,

φίλοις τ' ἀμικτὸν ἔστι καὶ πᾶσι πῖλῆς.

Et Bion Sophista optimè τὴν φιλαργυρίαν μητρὸς πόλιν πάσης κακίας ἔτι censuit. Cur autem summum malum à quibusdā dicatur
auaritia, in præoptu ratio est, quòd ea vix vnquã sola esse queat: summum
quippe cum perpetuas habeat sibi comites rapinam, periurium, malum.

mendacium, prodicionem; atque etiam parricidium, quod exemplis longè multis perspicuum esse potest: sed vnum ad rem presentem satis erit, quod ex Aristotele protulit Aristonymus: Socios octo latrones de spoliis inter se concertasse, ex quibus quatuor sunt interfecti: deinde quatuor alios rursus eo nomine diuicasse; vnde factum ut duo tantum fuerint superstites qui etiam cum rixandi finem non facerent, vnus ex omnibus ad extremum incolumis euasit. Sed quid reliqui tandem futurum, si etiam dextra in sinistram armetur? Hæc ille, Cicero pro Quintio: Nullum est officium tam sanctum atque solemne, quod non auaritia comminuere atque violare soleat. Et quidem statim omnis iustitia negligitur, & aliena per iniuriam occupatur, cum peccus auaritia, miseroque cupidine feruet, ait Horatius.

[*Vada cerula.*] Mare cerulcum.

[*Sulcat.*] Μεταφορὰ ab aratoribus, pro eo quod est, secat, profcindit, transgreditur.

[*Frenat & ora sono.*] Ab equis translatio in verbo, frenat, pro eo quod est, retinet, sistit, regit.

[*Viris rapimur, piscibus eripimur.*] Id paulò antè carmen Græcum expressit:

Ἡ ῥα θάλασσα

ἰχθύς ἀνθρώπων ἔχει διαιωτέρας.

Est & eiusdem argumenti 4. A' ἠθολογ. Epigramma, cuius conclusio eadem cum Alciati versu ultimo,

Κτενομεθ' ἀνθρώπων, ἰχθύσι σωζόμεθα.

Cui conuenit Ouidianum illud ex 1. Trist. eleg. 4.

Cumque minor Ioue sit tumidis qui regnat in undis,

Illum Neptuni, me Iouis ira premit.

Gula

Gula.

EMBLEMA XC.

*CVRCVLIONE gruis, tumida vir pingitur aluo,
 Qui Laron, aut manibus gestat Onocrotalum.
 Talis forma fuit Dionysi, & talis Apici,
 Et gula quos celebres deliciosa facit.*

HAc eicone depinguntur lurcones & gulosi seu helluones, Gulosorū
 quorum illis tribuit gruis collum, vt sibi dari postulabat imago.
 Philoxenus: his, vel (etiam si maui) vtrisque ventrem maximè
 prominentem. Expressit autem ventris hæc gulæque mancipia,
 duarum auium maximè furacium, & gulæ deditatum imagine.
 Larus enim edacissimus est, qui quòd totam escam ore deuor-
 ret, locum fecit prouerbio, Larus hians. Auicula est è mari vi-
 ctum quæritans aut lacubus, quæ Gavia Latinis dicitur. Hinc
 Matron, quidam parodus, Chætrephentem parasitum compara-

Larus.

Onocro-
talis.

uit famelico laro, eo quòd voracissimus esset helluo. *ἡνώπιος*
λάρῳ ὀρνιδιέοικός. Onocrotalus autem olorum similitudinem
habet: nec omninò differre videretur Onocrotali & olores, nisi
faucibus ipsis inesset alterius vteri genus. Huc enim inexplabi-
le animal congerit, mira vt sit rapacitas, mox perfecta rapina
sensim inde in os reddita, in veram aluum ruminantis modo re-
fert. Plin. c. 47. lib. 10. Et hæc bellissima gulosorum insignia.

Martialis vndecimo lib.

— Et quam

*Turpe Rauennatis guttur Onocrotali.*Melan-
thius.

Melathij Poëtae tragici *ολοφαγος* insignis vorum fuisse traditur,
vt collū olorum optaret, quo diutius dapum sensu frueretur:
vt etiam eius quem superius attigi, qui sibi à Diis volebat im-
partiti *τριών χεν τ' ἄρῳ γὰ πηχ. ωρ. i.* guttur tres longum cubi-
tos, cuius est mentio apud Gellium 19. c. 2.

Curculio.

Curculione gruis.] Gruis collo. Videtur ex proprio fecisse appel-
latium: est enim curculio, vermis edacissimus, quasi gurgulie
sic dictus, & frumenti sortitus vocabulū; quo nomine sunt etiā
notati plerique parasiti, vt ex 2. Miscellan. Nannij discas.

Tumida vir pingitur aluo.] Id est, *φύκκωρ*, quasi dicas vtrosum:
quo epitheto notatus est Ptolemæus Evergetes, propter abdo-
minis studium. Vt Alcæus Pittacum Mityleharum *φύκκωρ κα-*
γάτρωνα, quòd pinguem haberet aqualiculum, appellauit, teste
Laërtio. Citatur ab Athenæo ex Euripide, sicuti & à Galeno
oratione *ἐπὶ τὰς τριχῶς*.

τῷ ἄδωτε δούλῳ ὀνδύῳ δ' ἡσσημῆι: Abdominis minister, &
feruus gula. Huic conuenit Persianum hoc Satyr. 1.

Pinguis aqualiculus propenso sesquipede extet.

Id hominum genus vocantur *ωρογατρογες* Græcè, nempè queis
pingui abdomine venter prominat.

Apicius.

Talis forma fuit Dionysi, &c.] Duos hosce inter gulosos insi-
gnes memorat Athenæus lib. 1. c. 3. Dipnosoph. Apicius quidem
omnium helluonum maximus gurges, librum etiam edidit De
gula irritamentis: non enim satis habuit Principum congiaria
& Capitolij: vestigal deuorasse. Hunc sibi manus intulisse qui-
dam referunt, cum subductis rationibus ex sextertio millies
quòd in culinam congesserat, centies tantum superesse sibi co-
gnouisset. Lege Plin. 9. c. 17.

Insigniter
gulosi.

Et gula quos celebres, &c.] Vt, præter superius nominatos, Gna-
tho Siculo, Publ. Gallonio, Afopus, Clodius Albinus, Aftyda-
mas, Abron, & quamplurimi alij, quorum luxus ex veterū mo-
numentis hinc inde colliges,

Ochi effigies, de iis qui meretricibus donant,
quod in bonos vsus verti debeant.

EMBLEMA XCI.

IMPIGER baud cessat funem contexere sparto,
Humidâque artifici iungere fila manu.
Sed quantum multis vix torquet strenuus horis,
Protinus ignavi ventris asella vorat.
Femina iners animal, facili congesta marito
Lucra rapit, mundum prodigit inque suum.

ID ex Pausaniæ Phocicis tractum, enumeratis enim aliquot
statuis Deorum & Heroum Polygnoti manu depictis, post
has virum quendam sedere ait, inscriptionemque indicare
eum esse Ocnum, qui taxat è iunco restim vel funem, sed astan-

Character
Emble
matis;

tem asellam totum quod ille laboriosè texuerit arrodentem. Gnauum & industrium hominè fuisse Ocnium aiunt, qui vxorem sumptuosam & prodigam habuerit, quæ profundere consueuerat quicquid ille opere faciundo per summum laborem quaeritasset, idque per ambages voluisse Polygnotum designare. Compertum est etiam Ionum vulgò proverbium esse, quoties hominem significant ad laborem quidem vehementer propensum, sed nihil inde capientem commodi, Oeni funiculum torquet. Ita ferè Paulanias. Huius quidem effigie Plutarchus meminit libello *περί οβδουρίας*, & Plin. 35. cap. 11. inter opera, ni fallor, Socratis pictoris. Sic & Propertius 4. Elegiarum:

Oeni funiculum torquere.

*Dignior obliquo funem qui torqueat Oeno,
Aeternumque tuam pascat asella famem.*

Retulit & commodè 12. Hieroglyphicôn Pierius. lege cap. 81. Miscellan. Politiani.

Impiger.] Diligens, industrius. Virgil. 1. Æneid.

— ille *impiger* hausit

Spumantem pateram.

Et Ouid. 1. Metamorph.

— *patrios uidit impiger ortus.*

Videtur tamen (quod obiter dixerim) adiectiuum hoc differre vel maximè à nomine Oeni, quod propriè ignauum, & qui faciat aliquid grauatè, significat. Dicitur enim *ὄνος* & *νεγὸς* *καυνοπέος*, & ipsa *παδουρία* dicitur *καυὸς νεγὸς καυνοπέος*: sed & *καυνοπέος*, idem est quod pigrescere. Hæc tamen dictio ad sensum potius attinet: ignauus enim est, nihilque agit, tamen si laboret, qui suas opes malè collocat, easque in vsus minimè necessarios erogat.

Nomen
Oeni

Sparto.] Genista. sic enim quidam interpretantur. Spartum vero genus est herbæ apud Hispanos frequentissimæ.

Humidæque artificum.] *περί γέρας* testis.

Femina iners animal.] Laborat totis diebus homuncio, speratque ditescere, sed quicquid labore tam improbo partum enascitur, ad ornatum quendam suum transfert prodiga & insolens mulier. vnde verò, verius à Iuuenale scriptum Satyr. 6.

Mulier prodiga.

Prodiga non sentit pereuntem femina sensum,

Ac velut exhausta rediunxus pullulet arca

— *Nunus, & è pleno semper tollatur aceruo:*

Non unquam res utat quanti sua gaudia constant.

Mundus muliebris. 1

Quò pertinet adagium, Mulieris podex, in Chiliad. Adag.

Mundum.] Liuius in oratione Catonis pro lege Oppia conseruanda:

seruanda: Munditiæ, ornatus, & cultus, hæc feminarum insignia sunt, his gaudent & gloriantur, hunc mundum muliebrem appellarunt maiores nostri. Nonius ex Lucilio:

Legauit quidam uxori mundum omne penumque.

Vlpianus noster ait mundo muliebri contineri specula, vnguenta, vasa vnguentaria, & si qua dici similia possunt, distinguitque muliebria ornamenta à mundo muliebri, ac si mulier possit esse munda, nec tamen ornata: vt solet in iis contingere quæ se mundarint lotæ in balneo, neque se ornarint: & contra, est aliqua ornata, nec tamen mundata. Sed hoc nimium subtiliter à Iurisconsulto; nam apud oratores, poëtas, aliósque terfos auctores, mundo muliebri non ea modò continentur quibus mulier fit mundior, sed etiam quibus ornator. Val. Max. lib. 9. cap. De luxuria & libidine, memorabile refert exemplum de abrogatâ lege Oppia quæ lata fuerat olim bello Punico secundo ad coërcendam mulierum luxuriam: sed eas tamen ait excusari mentis imbecillitate, & grauiorum operum negata affectatione, quamobrem omne studium ad curiosiorem sui cultum illis permitti.

Prodigit.] Consumit, dissipat; verbum aptissimum ad prodigalitatem notandam.

X S

Parasitos.

EMBLEMA CXII.

QVOS tibi donamus, fluuiales accipe cancos,
 Munera conueniunt moribus ista tuis.
 His oculi vigilēs, & forfice pluribus ordo
 Chelarum armatus, maximâque aluus adest:
 Sic tibi propensus stat pingui abdomine venter,
 Pernicēsque pedes, spiculâque apta pedi.
 Cùm vagus in triuitijs, mensæque sedilibus erras,
 Inque alios mordax scommata salsa iacis.

Apparet hoc susceptum esse in mordacem quendam καὶ ἀ-
χαλῖος σιματ scurrani, cui symbolicè cancos fluuia-
 les dono dat, parasiticis moribus apprimè respondentes. De-
 corum

corum itaque seruat in eo, quòd rationem habeat personæ cui hæc tribuat: interea que graphicè depingat hominis importuni & obtrectantis effrenatam licentiam, qui ad quæstum & ventrè Licentia nimia parasiti. omnia conferat sua studia, vt aliis, & plerumque etiam præsentibus obloquatur, in quos ei aculetur molesta & acria quædam dicteria. Id autem genus hominum si quando iocandi fines transiliant, ita vt è salibus hilari fronte acceptis, & datis ad scorta mordacia se conferant, iam tum fastidio esse non ab re incipiunt: nec enim sapiunt qui iis omnia licere volunt; quandoquidem nihil magis lubricum sit & importunū conuicio, quod quasi melle litum animos ingreditur. Parasitum Luciani & Iuuenal. 3. & 4. Satyr. perlege.

Oculi vigilantes.] Aperti: quod refert parasitorum vigilantiam in obseruandis, aliorum mensis. Euolue Prouerb. ἀλλοτριόφάγοι in Chiliad.

Et forfice plurimus ordo. &c.] ἀλλυγορία ab exercitu. Pedes habent cancri fluuiales ad modum forficis. Forfex sutorum est instrumentum, quo pannum aptant, & in frusta commoda dissecant. Chelæ autem sunt cancrorum brachia, à Græco χυλή, quod etiam significat vngulam. Huc pertinet Pliniana descriptio cancrorum, quæ est lib. 9. cap. 31.

Stat pingui abdomine venter.] Abdomē, pinguedo est spinæ ad-hærens, in qua sunt renes: tamen à pube ad præcordia sursum versus abdomen peruenire Cornelius Celsus tradit lib 4. Iuue.

—— *Venter adest abdomine tardus.*

Ausonius Eidyllio 9. cui Mosella nomen:

—— *Cui prodiga nutat.*

Aluus, opimatoque fluens abdomine venter.

Certè parasitus dicitur Eustathio γαστρίπληξ, quòd abdomini inseruiat.

Cum vagus.] Horat. i. Epistolar. bellè scurram ita descripsit:

Scurra vagus, non qui certum præsepe teneret;

Impransus, non qui ciuem dignosceret hoste:

Qualibet in quemuis opprobria fingere seauus:

Pernicies & tempestus, barathrumque macelli.

Scurræ descriptio.

Mensaque sedilibus erras.] Hinc epitheta, τραπιστολοικός, quòd mensas illingat, & nidorem è cibus surgentē rabido ore carpat. Hinc δυσάπασ, aut δυσάσπασ, quòd foribus alienis insidietur, nèpè qui sueuerit aliena viuere quadra. Prou. Sartag. pernicies.

Scommata salsa.] Epitheti metaphora. De scommatum generibus Macrobius Saturnal. 7. cap. 5.

Paruam

Paruam culinam duobus ganeonibus non
sufficere.

EMBLEMA XCIII.

*In modicis nihil est quod quis lucretur : & vnum
Arbustum geminos non alit erithacos.*

Aliud.

*In tenui spes nulla lucri est : vnoque residunt:
Arbusto geminae non bene ficedula.*

D *vobus ganeonibus*] Ganeo, cui vitæ modus est culina, uti Varro describit, euanquam à M. Tullio sumatur etiam profcortatore qui prostibula & meretriculas affectatur.

Non

Non est multum lucri expectandum ex rebus minimis, in quibus quanquam multum laboris & operæ collocetur, tamen fructus inde parum capitur. At in rerum maiorum administratione utilitas multo confurgit vberior, quam obrem vulgo variis efferuntur modis adagia, vt in tenui statu consorti non esse locum dicamus; qualia sunt ista, Domus vna duos non alit canes, vt nec vnum arbustum duos erithacos: Vno ramo non bene sedent duæ ficedulæ: & quod nostrates iocando efferunt, Nostra ianua non sustinet duos mendicos. Falluntur itaque, qui è rebus minutalis amplissimum expectant quæstum, præsertim si sit eodem studio consors, vbi Plerumque res absque inuidia transigi, nisi ægrè, possit.

E rebus minimis parum lucri.

Et vnum arbustum.] Prouerb. est Chiliad. Arbustum vnum non alit duos erithacos. Cedrenus πολυκοιρανίαν detestans, hanc similitudinem vsurpauit: δύο φησὶν, ἰερὸν ἀνοὺς μία λίχμη οὐ τρέφει, οὐτε μία χώρα ἀνοδωθήσεται ὑπὸ δύο κυβερνωμένων ἀρχηγῶν. Vt vnum arbustum duos erithacos non alit: sic vnum regnum feliciter à duobus principibus administrari non potest. Erithacus auis est quædam solitaria, vt eodem in saltu non temerè nisi vna reperiatur, quam Theodorus Gaza nunc Syluiam, nunc Rubeculam nominat: alteram quidem à syluarum desertis, alteram à ruboris indicio, quod ex Græcò nomine intelligitur, huius meminit Plin. 10. c. 20.

Erithacus.

In tenui spes, &c.] Distichon eiusdem argumenti cum superiori, mutatis tantum verbis. Alludit autem ad prouerb. Tenuis spes. Vide Chiliad.

Vnoque residunt arbusto] Prouerbiū aliud idem cum superioribus. Ficedula à ficibus edendis nomen habet, cum tamen vuis potius vescatur. Martial. lib. 1.

Ficedula.

Cum me ficus alat, cum pascor dulcibus vuis,

Cur potius nomen non dedit vna mihi?

Lege Plin. lib. 10. cap. 29.

Capi

Captiuus ob gulam.

EMBLEMA XCIIII.

Regnatorque penus, mensaque arrosor herilis
Ostrea mus summis vidit huius labris.
Queis teneram apponens barbam, falsa ossa momordit:
Ast ea clauserunt tacta repente domum.
Depreſsum & tetro tenuerunt carcere furem,
Semet in obſcurum qui dederat tumulum.

Gulaſi in
 ſpontanea
 Lipſi ſerui-
 tutem.

ID videtur proprie in eos eſſe tortum, qui lautioris victus er-
 go ſe in domos opulentas ſeruilitate ingerunt, vnde nihil præ-
 ter damnum, aut etiam interitum conſequantur, vel in eo
 quadrabit, qui luxu & gulæ intemperantia mortem præprope-
 ran

ram sibi arcessunt, quique, vt vulgo dicitur Gallico, suum in dentibus tumulum conficiunt. Hi sunt ἀνοητῆς seu impotentes, qui obiectam cupiditatem sectantur, hi sic describuntur à Lucilio, vt citat Nonius Marcellus:

Qui sex menses vitam ducunt, Orco spondent septimum.

Porro gulã in seruitutem pertrahere docet Lucianus de mercede conductis. Itaque huc non incommodè retulero illud Horatij, quanquam fortè aliò recidat:

— *Qui pauperiem fugiens potiore metallis
Libertate caret, dominum vehet improbus, atque
Seruiet aeternum qui paruo nesciet vti.*

Emblema ex primo Epigrammatôn Græcorum Latinè hîc reditum ab Alciato, huc non grauabor apponere.

Παμφάγῳ ἐργυρῆσι κατὰ δώματα λιχνόβροχῳ μῦς
Ὁ στρογγυλὸν ἀδρῆσας χείλεσι πεπταμένον.

Πῶγωνῳ διεροῖο νόθῳ ὠδῶξατο σάγμα,
Αὐτίκα δ' ὀσφρακίαις ἐπλατάγησε δόμῳ.

Ἀρμόδιος δὲ ὀδύναςιν, ὅθ' ἐν κλειδοῖσιν ἀφύπτοισι
Ληφθεὶς αὐτοφύνον * τῦμβον ἐπισπάσατο.

* πότμον
Penus.

Regnatorque penus.] Penus est omne esculentum aut poculentum, sed frequenter metonymicôs pro eo loco in quo asseruãtur esculenta quæuis, accipitur, quo de nomine controuersiam repete non pœnitendam ex Gellio cap. 1. lib. 4.

Ostrea huius.] Hiantia, vel ostreas hiantes. De ostreis Plinius 32. cap. 6.

Falsa ossa.] Id est, testam ostrea, quam ossa putabat esse.

Domum.] Pro cochlea, vel testa, qua pro domo vtitur, idque metonymicôs & catacresticôs.

Deprehensum furem,] In iure est ἐπ' αὐτῷ φόρῳ.

Tetro tenuerunt carcere furem.] ἀλλυγορία à furibus, qui deprehensi coniiciuntur in carcerem.

Tumulum] μεταφορικῶς tumulum dicit, vel à consequenti, quòd perierit forex in Ostrea testa.

In

In garrulum & gulosum.

EMBLEMA XCV.

*Voce boat torua, praelargo est gutture, rostrum
 Instar habet nasi, multiforisque tuba.
 Deformem rabulam, addictum ventrique gulaque
 Signabit, volucex cum Truo pictus erit.*

Suspicio id tractum ex Clementis Alexandrini 2. Pædagog
 cap. 1. cuius hæc verba: τὸν νεῖον ἐγνατοῦ ἕξας τῆ κοιλία, τὸ
 ἰχθῦ. ἢ καλοῦντο ὡς ἄνω τὰ μέγιστα κοιλίης. Qui animum in aliu
 defodit, pisci qui asellus dicitur, maximè similis. Hunc ex pi
 scium genere solum habere cor in vētre, ἐν τῆ γαστρὶ, Athenæu
 ex Aristotele tradit. quamobrem vocatur ab Epicharmo ἐν τρεῖ
 κτλ. γαστρῶ propter monstrificam ventris naturam. Caterum

Onocrotalus, qui & Truo dicitur, gutturis est amplissimi, & Onocrata-
 vocis clamorissima, ita vt ruditum alini dicas, & nasum habere lus, quid
 instar tubæ. Sic quidam γαστριμυχοι, vt verbo Aristotelis vtat, referat.
 suo incondito clamore, importunaque garrulitate cœlo mare
 conturbare apud quosdam videntur, cùm tamen importuna sua
 loquacitate dent sine mente sonum; quippe qui omnia referant
 ad ingluuiem: quibus denique (vt apud nostrates dicitur) vul-
 gato notantur) omnia sunt lingua & podex. Id genus homines,
 quòd in dicendo nemini cedere videantur, ab imperita multi-
 tudine plurimi fiunt, quos tamen probi viri doctiq; fastidiunt.

Boat.] Translatio à bobus.

Instar habet nasi.] Festus ad hunc modum: Truo, auis onocro-
 talus, Cæcilius irridens magnitudinem nasi: Prò dij immorta-
 les, vnde prorepsit Truo!

Rabulam.] Rabula, à radendis auribus, vel à rabie, vel à raii, Rabula.
 id est, raucitate. Hominem significat, qui causam quam defen-
 dit, à iudice contendit extorquere, vt sunt patroni illi triuiales
 & plebeij caussidici: inter quos qui clamorissimus est, putatur
 alios iudicio & doctrina excellere. Cicero De oratore: Non
 enim declamatorem aliquem de ludo, aut rabulam de foro, sed
 doctissimum & perfectissimum quærimus.

Addictum ventrique, gulaq;.] Is vnico verbo γλωσσογάστρο, vel
 γλωσσογάστρο appellatur, Iul. Pollux lib. 2.

Doctorum agnomina.

EMBLEMA XCVI.

MORIS vetusti est, aliqua professoribus
 Superadijci cognomina,
 Faciles apertosq; explicans tantum locos,
 Canon vocantur, Curtius,
 Reuoluitur qui eodem, & iteratq; nimis
 Meander, ut Parisius.
 Obscurus & confusus, ut Picus fuit,
 Labyrinthus appellabitur.
 Nimis breuis, multa amputans, ut Claudius,
 Mucronis agnomen feret.
 Qui vel columnas voce rumpit, Parpalus,
 Dicitur Truo est scholasticis.

Contra est vocatus, tenuis esset Albius

Quod voce, vespertilio.

At vltimas mutilans colobotes syllabas,

Hirundo Crassus dicitur.

Qui surdus alijs solus ipse vult loqui,

Vi sturnus in prouerbio est.

Hic blesus, ille raucus, iste garriens:

Hic sibilat ceu vipera.

Tumultuatur ille rictu & naribus,

Huic lingua terebellam facit.

Singultit alius, atque tussit hesitans.

At conspuat alius, vt psecas.

Quàm multa rebus vitia in humanis agunt,

Tam multa surgunt nomina.

Sic est naturâ vel potiùs consuetudine quadam deprauata comparatum, vt citiùs vitia quàm virtutes obseruemus; & maximè in iis qui literas profitentur. Quod hîc planum facit Alciatus in quibusdam superioris sæculi Iurisconsultis, vel etiâ, quantum coniicio, in aliquot alijs, qui suo tempore minùs aptè ius ciuile profiterentur (quorum tamen, vt par erat, nominibus parcat) vnde singuli singula in scholis cognomina sunt sortiti, quibus notaretur ingenij vel naturæ proprium & peculiare vitium in legibus enucleandis; vel hoc generalius accipi potest. Homines enim imperiti, vt etiam argutuli quidam auditores, qui nasum rhinocerotis habent, faciliùs quod stultè dixeris reprehendere, quàm quod sapienter tacueris, probare possunt, vt ait 2. de Orat. M. Tullius. Magnum profectò onus est atq; munus, vt ipsemet asseuerat disputatione 1. De natura Deorum, suscipere atque profiteri sese, omnibus silentibus, vnum maximis de rebus magno in hominum conuentu audièdum. Adest enim ferè nemo quin acutiùs atq; acriùs vitia in dicente quàm recta videat. Ita quicquid est in quo offenditur, id etiam illa quæ laudanda sunt, obruit: & quoties dicimus, toties de nobis iudicatur. Nec quicquam est tam insignis, nec tam ad diurnitatem memoriæ stabile, quàm id in quo deliqueris.

Meander.] Mæander flexuosus & sinuosus fluuius, quod nominis sæpè pro obliquitate sumitur. Huc prouerb. Labyrinthus.

Meander.

Qui vel columnas voce rumpat.] Huc prouerb. Chiliad. Columnas rumpere.

Truo.] De hac aui in superioribus.

Colobotes.] Mancus & decurratus, κολόβω, comminuo & trunco.

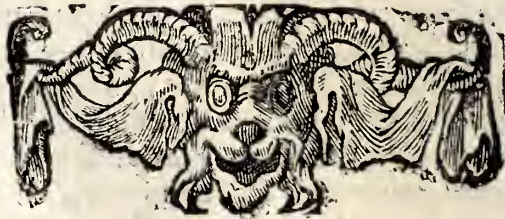
Sturnus.] De hac aui Plin. lib. 10. c. 24. & Volaterranus in Philologia.

Psecas.] Stillicidium vel gutta, aut stilla. Psecas iam olim audiuit Antimachus Lyricus, quod identidem expueret, quod & cognomen datum fuit Olympico cuidam, cuius nomen mihi excidit.

Magna hominum in vitis notandis proteruitas.

Quam multa rebus, &c.] At ista licentia, & deprauata consuetudo reprimenda erat. Siquidem conuitia quæ torqueri solent, ob ea quæ sunt in corpore vel in fortunis hominum vitiosa, proficiscuntur ab animis parum sanis. Proinde Vlysses apud Homerum Therisitæ non claudicationem, non gibbum aut caluitiem exprobrat, sed omnino garrandi vitium. Sic Achilles non naturæ vitia insectatur in Agamemnone, sed ea quæ animi maxima, quibus adhiberi modus, & quasi frenum imponi recte rationis potest.

Natura.

Natura.

EMBLEMA XCVII.

PANA colunt gentes (naturam hoc dicere rerum est)
 Semicaprumq; hominem, semiuirumq; Deum.
 Est vir pube tenus, quod nobis insita virtus
 Corde oriens, celsa verticis arce sedet.
 Hinc caper est, quia nos natura in saecula propagat
 Concubitu, ut volucres, squamea, bruta, feras:
 Quod commune alijs animantibus, est caper inde
 Luxurie, Veneris signaq; aperta gerit.
 Cordi alij sophian, alij tribuere cerebro:
 Inferiora modus, nec ratio vlla tenet.

PAn pingebatur, vt multarum diuersarumque naturarum particeps. Id enim nominis Pan totum vel vniuersum sonat. Itaque Macrobius Saturnal. 1. cap. 17. Pan ipse sub hoc habitu quo cernitur, solem se esse prudentioribus permittit intelligi. Hunc Deum Arcades colunt appellantes τὸν τῆς ὕλης κύριον, non sylvarum dominum, sed vniuersæ substantiæ materialis dominatorem, significare volentes; cuius materiæ vis, vniuersorum corporum, seu illa diuina, siue terrena sint, componit essentiam, &c. Alciatus Panos naturam & habitum ad hominem transtulit. Homo enim constat a nimo diuino, cælesti, immortalis, Angelis & Deo simili: copore verò mortali ex quatuor elementis composito; hac quidem parte belluinam naturam proximè referenti. In animo duæ partes sunt: illa quæ intelligit, meminit, sapit, ratione, iudicio, ingenio vitur ac valet, quæ pars superior nominatur, & proprio nomine Mens, qua verè homines sumus, qua Deo similes, qua cæteris animalibus excellentiores, & longè superiores: Altera est ex coniunctione corporis, rationis expers, bruta, fera, atrox, & bestia quàm homini similior: in qua sunt motus illi qui Græcis πάθη dicuntur, pars longè inferior & abiectior, qua nimirum à belluis nihil differimus. Homo itaque medium est quidam inter diuinas intelligentias, & bruta animantia, eamque ob causam finxerunt veteres Pana esse Deum, qui superiore parte hominem, inferiore verò caprum referret: vt natura humana hoc inuolucro, & quasi proposito agalmate significaretur, homo enim pro superiore sui parte rationem habet diuinam, & cælestem, inferiore appetitum & libidinem, quibus conuenit cum belluis. Cæterum sunt qui hominis naturam triplicem hinc notari velint; diuinam, humanam, & diabolicam: diuinam quidem, qua cum Angelis participat; humanam, qua cum belluis; diabolicam autem, qua quippiam scelestè & deprauatè cogitat & molitur, quod planum etiam facit August. sub finem c. 3. lib. 14. de ciuit. *Pana colunt gentes.*] Consule Lactant. & D. August. eod. opere de ciuit. libro 18. cap. 17. Phornutum de natura Deorum, & post eum Gyraldum de historia Deorum Syntagm. 15. Nonnihil & tibi suppeditauerit Euseb. 3. præpar. Euangelicæ. Seruius ad Eclogas Virgilianas, Pana Deum rusticū ad naturæ similitudinem factum esse scribit. Cuius boni Grammatici sententiam integram ascriberem, si omnino nostro huic argumento responderet.

Est vir pube tenus.] Alij legunt, Vir tenus vmbilico est, quam volens,

Pan, Deus.

Pan, homio.

Hominum natura triplex.

voles, sequitor lectionem.

Quod nobis insita virtus.] Cicero 1. Tusc. Platonem in Timæo secutus, & Aristotelem in 2. De animo, principatum animi ait esse in capite sicut in arce summa. ira verò & cupiditas locis disclusæ: illa enim in pectore, hæc subter præcordia sedem habere dicitur. Galenus in lib. De placitis Hippocratis & Platonis in cerebro posuit spiritus animales, id est, imaginationem, memoriam, sensum, motum, & intelligentiam: facultatem vitalem in corde, naturalem in iecore, de quo existit nutritio & generatio, quæ tria sunt non partes, sed facultates & vires de unico animo existentes, qui vt seipsum moueat ratiocinando, irascendo & concupiscendo, vtitur cerebro, corde & hepate, quæ tria sunt instrumenta sede & loco distincta. Quod itaque Alcibiades ait nos habere virtutem corde orientem, & celsa verticis arce sedentem: animum siue eam animi facultatem quæ rationis est intelligit, quæ vitæ principium à corde, mentis verò & intelligentiæ à cerebro habeat: vel fortasse ad veterum quorundam sententiam, qui animi principatum in corde statuebant, vt Empedocles: alij in cerebro, vt Plato & Democritus. Plutarchus De placitis 4. cap. 5.

Animus an
in cerebro,
an in corde.

Celsa verticis arce sedet.] *ἡγεμονία* & *ἀλλοτριότης* à summo & præstanti Principe in arce summa, vt loco tutiori, sedente.

Hinc caper est, &c.] In superioribus dictum est, hircum libidinis esse symbolum, & concubitu fit generatio. Vide Macrobius, cap. 8. Saturn. 1. lib.

Vt volucres, squamea, bruta, feras.] Animalium est diuisio: sunt enim aut aërea, vt volucres aues; qui aquatilia, vt pisces; terrena, vt homines & bruta omnia. Huc confer principium 1. Metamorph. Ovidianæ.

Animalium
genera.

Cordi alij sopian.] Id est, rationem & mentem, cuius sedem in capite bona Philosophorum pars, & quidem eorum qui melioris notæ putantur, esse voluere. Lege Opificium Dei Latantij.

Inferiora modus nec ratio.] Inferiora belluina planè sunt, vt ira & appetitus, quæ tamen superiori animi parti, id est ipsi menti subiici debent, nisi enim in motus imperium obtineat ratio, quid inter hominem & belluam putabis interesse?

Ars naturam adiuuans.

EMBLEMA XCVIII.

*Vt sphaera Fortuna, cubo sic insidet Hermes:
 Atribus hic variis, casibus illa preest.
 Aduersus vim Fortuna est ars facta: sed artis
 Cum Fortuna mala est, saepe requirit opem.
 Disce bonas artes igitur studiosa iuuentus,
 Quae certae secum commoda sortis habent.*

Liberales,
 quam illi
 berales ar-
 tes sequi sa-
 ritus.

Solebant veteres Fortunam ipsam ita effingere, vt mulier es-
 set quae pilae insisteret. At Mercurium studiosorum numen
 cum designabant, basim quadratam seu vndique quatuor an-
 gulis nitentem tesseram efficiebant: hoc enim modo firmunt
 studiorum & artium liberalium fundamentum statumque ef-
 finge

fingebant, ut quæ nullo Fortunæ impetu possunt concuti. Sic
 Bias ille Prienæus omnia secum se portare prædicabat. Sic Ari-
 stippus Cyrenæus ciuibus suis mandauit, ut eas sibi pararent
 possessiones, quæ naui fracta simul cum possessore possent ena-
 tare. Igitur hi mihi sapientes videntur, qui periculosis artibus
 relictis, togæ studia sequuntur. Hæc ipsemet Alciatus oratione
 quadam Ferrariæ habita. His itaque agalmatis propositis ad-
 monet bonas disciplinas opera diligenti amplectendas esse,
 quibus nimirum fortuitos casus non temerè vel sustinere, vel
 etiam retundere possimus. Quò spectat illud vice Prouerbij
 celebratum, λιμὴν ἀτοχίας ἔστιν ἀνθρώποις τέχνη: sua enim cui-
 que ars pro viatico est. Video carminis huius materiam sum-
 ptam ex Galeni oratione parænetica ad bonas artes, in qua fu-
 sè & oratorio more Fortunæ & Mercurij symbola diuersissima
 explanat. Declaratur id vberimè è Plutarch. commentario
 de exilio. Locum Galeni, vel Menodoti (ut aliis placet) ex ora-
 tione ἐπὶ τὰς τέχνας huc congeessimus in gratiam Philologo-
 rum: τὴν δὲ τύχης μοχθηρίαν ἐμφανίσαι βεληδεντες οἱ παλαιοὶ, γρά-
 φοντες, καὶ πλάττοντες αὐτὴν ἐ μόνου ἐν ἐίδεγνωαιὸς ἠγκέδησαν, καί-
 τοι τῶθ' ἱκανὸν ἦν ἀνοίας σύμβολον. ἀλλὰ καὶ πηδάλιον ἔδοσαν ἐν
 χερσὶν ἔχειν αὐτῆς, καὶ τοῖν ποδοῖν ὑπέδεσαν βάσιν σφαιρικὴν, ἐστρεψαν
 δὲ καὶ τοῖν ὀφθαλμοῖς ἐνδεκνύμενοι διὰ τούτων ἀπάντων τὸ τῆς τύ-
 χης ἀστατον, ὡς περ οὖν ἐν νηὶ χεμαζομένη σφοδρῶς, ὡς ἐπιπλύσει δαί-
 τε τοῖς κύμασι κινδυνεύειν καὶ βυθιάσῃναι, μοχθηρῶς αὐτὴς πράξειον
 ἐπιτρέψας τὰ πηδάλια κυβερνήτῃ τυφλῷ. κατὰ τὸν αὐτὸν οἶμα
 τρόπον καὶ τῷ βίῳ μεζόνων ναυαγίων περὶ πολλοὺς οἴκους γιγνομέ-
 νων, ἢ περὶ τὰ σιάνη κατὰ θάλατταν, οὐκ ὀρθῶς γινώσκοντ' ἔστιν,
 ἐπιτρέπειν ἐ αὐτὸν ἐν τοιαύταις περιτάσει πράγματων τυφλῇ δαίμο-
 νι, μηδ' αὐτῆ βεβαίως ἐστηρικμένη. ἐμπληκτός τε γὰρ ἔστι καὶ αἶους ἐἰς
 τοσοῦτον, ὡς πολλὰν τὸς ἀξιολόγους ἀνδρας παρερχομένη, πλουτί-
 ζει τοὺς ἀναξίους, ἀδ' αὐτῆς βεβαίως, ἀλλ' ὅσον πάλιν ἔτις ἀφαιρέ-
 σαι τὰ δοδέντα. ταύτη τῆ δαίμονι πλῆθ' ἀνδρῶν ἀμαθῶν ἐν ὀλίγον
 ἐπιταί, μηδέ ποτ' ἐν τῷ αὐτῷ μῆνός σκ' διὰ τὸ τῆς βάσεως ἀμετακλί-
 σον, ἢ τίς αὐτῆν ἀγὰ καὶ φέροι, καὶ κατὰ κρημνῶν ἐνίοτε καὶ θαλάτ-
 της. ἐνθα ὀσω ἀπὸ λλυνται μὴν ἀλλήλοις, ἐπόμενοι πάντες αὐτῆ μίση
 δ' ἀβλαβῆς ἐκείνη διεξέρχεται καταγελωσά τ' ὀλοφυρομένων τε καὶ
 κἀλούντων αὐτῆν, ὅτ' ἔδ' ἐν ὀφελ'. τὰ μὲν δὲ τύχης ἔργα τοιαύτα.
 τὸν δ' ἔρμην, ἄτε λόγον, μὴν ὄντα δεσπότην, ἔργα τὸν τῆς τέχνης ἀ-
 πάσης θεασαί πάλιν ὅπως ἐξ ὑποουαντίς τῆς τύχης κενωσμήκασιν οἱ
 ἔργαροντες τε καὶ πλάττοντες. νεανίσκ' ἔστιν ὡραῖ', οὐκ ἐπιτήρητον

Emblema-
tis fons.

ἔδ' ἐ κομμωτικὴν ἔχωρ κάλλος, ἀλλ' οὐδὺς ὡς σωμεραίνουσαι τῆς
 τῆς ψυχῆς ἀρετῶν δ' αὐτῆ. Ἐστὶ δὲ φαιδρὸς μὴ τὰς ὄψεις, δίδορνε δὲ
 δειμὺν, καὶ ἢ βᾶσις τὸ πάντων σχημάτων ἰδραυότατιντε καὶ ἀμι-
 ταπλωτότατον ἔχθ, τὸν κύβον. ἔδ' ὅτι δὲ καὶ αὐτὸν τὸν θεὸν τοῦτῳ
 τῷ σχήματι κοσμοῦσι. ἰδοὺ δ' αὖ τοὺς διασώτας αὐτῆ, φαιδρὸς
 μὴ ὁμοίως τῷ καδηγουμένῳ θεῷ, μεμφόμενους δὲ οὐδέποτε αὐτὸν,
 ὡσπερ οἱ πῶ τύχῳ, οὐδ' ἀπολειπομένους πῶτ', οὐδέ χωρεζόμενους,
 ἀλλ' ἐπομένους τε καὶ διὰ πρυτὲς ἀπολαύοντας τῆς προνοίας αὐ-

Fortunæ
 imago.

τῆ. id est, Cū veteres declarare vellent fortunæ improbi-
 tatem, non satis habuerunt eam pingendo fingendoque spe-
 cie muliebri repræsentare (quod tamen erat magnum amen-
 tiæ signum) sed & fecerunt, vt manibus clauum prehensum te-
 neret, pedibus autem sedem globosam supposuerunt: adhæc
 eam priuarunt oculis: iisque omnibus fortunæ instabilitatem
 designarunt. At verò quemadmodum, cū nauis admodum
 fluctuat, ita vt procellis vndique agitata parum abest quin pe-
 riclitetur, improbè certè ille prauèque omninò fecerit, si cæ-
 co gubernatori clauum commiserit: ita cū longè plura nau-
 fragia, eaque grauiora multis in familiis quàm in mari acci-
 dant, profectò amens ille fuerit, qui in eiusmodi casibus se
 ipsum Fortunæ, cæcæ Deæ commiserit, ea enim nullam ha-
 bet firmitatē & constantiam, stolidam nimirum & expers men-
 tis est, quæ sæpe nūmerò viros honore dignos, & quorum ma-
 gna est habenda ratio, prætermittat: locupletet autem indi-
 gnos: neque hoc quidē constanti aliquo modo: nam & quæ de-
 derit, postea interdum adimit. Hanc autem Deam imperitorum
 hominum multitudo confectatur, numquam in eodem manen-
 tem loco, eò quòd basis cui infidet, sit maximè volubilis. quam
 ob causam fertur in loca quædam abrupta & præcipitia, inter-
 dum etiam in mare detruditur, in quo vnà omnes obruuntur
 qui fuerint eam secuti: ipsa verò damni expers elabitur, intercæ-
 que securè ridet eos qui conquerantur, & à quibus inuocatur:
 cū tamen ea tamquam sūrda nihil auxiliij eis præstet. Et qui-
 dem fortunæ facta eiusmodi sunt. Nunc verò contemplare,
 quæso, Mercurium sermonis dominum, omnisque disciplinæ
 opificem, quem contrario profus modo exornarunt pictores
 & sc̄ctores. Iuuenis est & formosus, formam habens non arcessi-
 tam, neque fūco illitam: sed statim vbi apparet, ea quidem for-
 ma, virtus animi elucescit: hilaritatem oculis præ se fert, acutè
 intuetur: eius autem sedes, cubus est, omnium figurarum ma-
 ximè stabilis, permultumque à casu aliena. Hac etiam figura
 Deum

Mercurius
 qualiter ef-
 fectus.

Deum hunc interdum ornant, vt possis intueri eos à quibus colitur, hilari esse vultu, sicuti & dux ipse Deus: cui nunquam succenseant, vt sunt qui fortunam accusant, cum se relictos à tergo contemptosque sentiunt. Qui enim eum consequuntur, per omne vitæ tempus eius prouidentia singulari perfruuntur.

Vt sphaera Fortuna.] Fortunam rotundo lapidi insidentem pinxerunt veteres, quo eius instabilitatem designarent; vt pluribus verbis docet in Circulo Pierius. Lege 3. Diuina. instit. Lactant. & Augustin. in ciuitate Dei 2. 4. & 7. libris potissimum. Hic porrò sphaeram pro quacunque re volubili & rotunda vsurpauit.

Fortuna
cur insi-
deat orbi.

Cubo sic insidet Hermes.] Galenus in Oratione quã proximè citauit, ad artes (si modò eius est) ait Mercurium vt orationis parentem, & artium omnium auctorem in aliam effigiem, quàm Fortunæ, effictū esse à veteribus, tum pictoribus, tum statuariis. Iuuenis enim est forma conspicua, non tamen fucatus, sed natia quadam specie in basi quadrata, quæ firmitatis & stabilitatis nota est, &c. Idem ferè Pierius lib. Hieroglyph. 39.

Hermes.] Herma à Græcis ponitur pro firmamento; ait Festus: Vnde Mercurij nomen inuentoris, vt putabant, firmæ orationis ductum. Hic autem apud Festum (obiter admoneo) firma oratio est pactum seu stipulatio, firmissimum iuris vinculum, vt didicisse me memini ex Guilielmo Fornerio, Antecessore Aurelio doctissimo.

Mercurij
imago.

Disce bonas artes, &c.] Mutuatus id videtur ex Ouidio 1. De arte:

Disce bonas artes, moneo, Romana inuentus.

In

In iuuentam.

EMBLEMA XCIX.

*NATVS uterque Iouis, tener atque imberbis uterque;
 Quem Latona tulit, quem tulit & Semele;
 Saluete, aeterna simul & florete iuuenta,
 Numine sit vestro que diuturna mihi.
 Tu vino curas, tu victu dilue morbos,
 Vt lento accedat curua senecta pede.*

Duo ad
 valetudi-
 nem con-
 ducentia. **D**V O sunt, quæ vt corpus bene constitutum, sanum, & inco-
 lumè cõseruant, sic & animum ipsum curis expediunt; ni-
 mirum certa victus ratio, vinumque moderatè sumptum, vt
 cõtrà crapula & vinolentia, vt etiam curæ edaces naturam ho-
 minis

Apollo &
Bacchus
iuncti,
quid,

minis labefactant & corrumpunt, ipsamque senectutem accerant. Hic itaque descriptos videas Apollinem & Bacchum: illum quidem medicinæ principem, qui salubri diæta præcipiat quid quantumque sit in victu sequendum vel fugiendum: hunc verò, qui vino sollicitudines adimat. Marsil. Ficinus lib. De vita cælitus comparanda, duos hosce Deos sic copulat: Fratres certè sunt indiuidique comites Phœbus atque Bacchus: ille quidè nobis duo potissimum adfert, lumen videlicet atque lyram: hic item præcipue duo, vinum odoremque vini ad spiritum recreandum, quorum vsu quotidiano spiritus ipse tandem Phœbeus euadit & liber. Philosophorum est etiam ea sententia, sed tria tamen esse ad vitam longam, adeoque valetudinem tutandam necessaria constituunt. Primò est frugalitas, temperantia, sobrietas, (quàm modò *δίατρον* appellabamus) eam enim esse matrè sanitatis asseuerant artis medicæ professores: eam virtutum omnium domicilium prædicant philosophi omnes; victus enim tenuis hoc efficit, vt in primis valeas bene, ait Flaccus 2. Satyr. Secundò labor & exercitatio corporis moderata, otium enim vires enervat, vt rubigine ferrum exeditur. Bene Ouidius,

Cernis vt ignauum corrumpant otia corpus,

Et vitium capiunt, ni moueantur, aquæ.

Vtendum exercitationibus modicis, inquit Cato apud M. Tull. tantumque cibi & potionis vtendum, vt reficiantur vires, non opprimantur. Tertiò voluptas animi honesta & oblectatio: cor enim in quo est calor vitalis, facile molestiis atteritur, vt cõtrà exhilaratur lætitia viresque sumit. Qua ratione Arist. 4. de morib. ad Nicomach. risum & iocum ait ad vitam degendam esse necessarium. Democritus vitam beatam in vitæ tranquillitate posuit, & risui lætitiæque operam dabat. Legimus & sapientissimum latorem legum Lycurgum τῷ γέλωτι, id est risui statuam erexisse, eoque Lacedæmonios ad risum & lætitiã inuitasse, Plutarch. in Lycurgo.

Tenet atque imberbis vterque.] Sic Tibullus Eleg. 4. lib. 1.

Solis æterna est Phæbo Bacchoque inuentus,

Nam decet intonsus crinis vtrumque deum.

De Baccho & Apolline plura in Syntagmatib. 7. & 8. Gyraldi Deorum historiæ.

Quem Latona tulit.] Apollo Iouis filius ex Latona in Delo insula vno partu editus vnà cum Diana, medicinæ vsus primus tradidit. Ouid. 1. Metamorph.

Saluete, &c.] vt illud Homeri Iliad. ω.

χαίρειτε νέγυκτες Διὸς ἄγγελοι ἰδὲ καὶ ἀνδρῶν.

verborum hæc formula solemnis fuit in Hymnorum epilogis.

Quem tulit & Semele.] Bacchus ex Semele Iouis filius, vt superius explicatum est in statuam Bacchi.

Numine vestro.] Vestro beneficio.

Tu vino curas.] Horatius:

Curas edaces dissipat Euthius.

& Tibullus i. Eleg.

Bacchus & agricolæ magno confecta labore

Pectora, tristitiæ dissoluenda dedit.

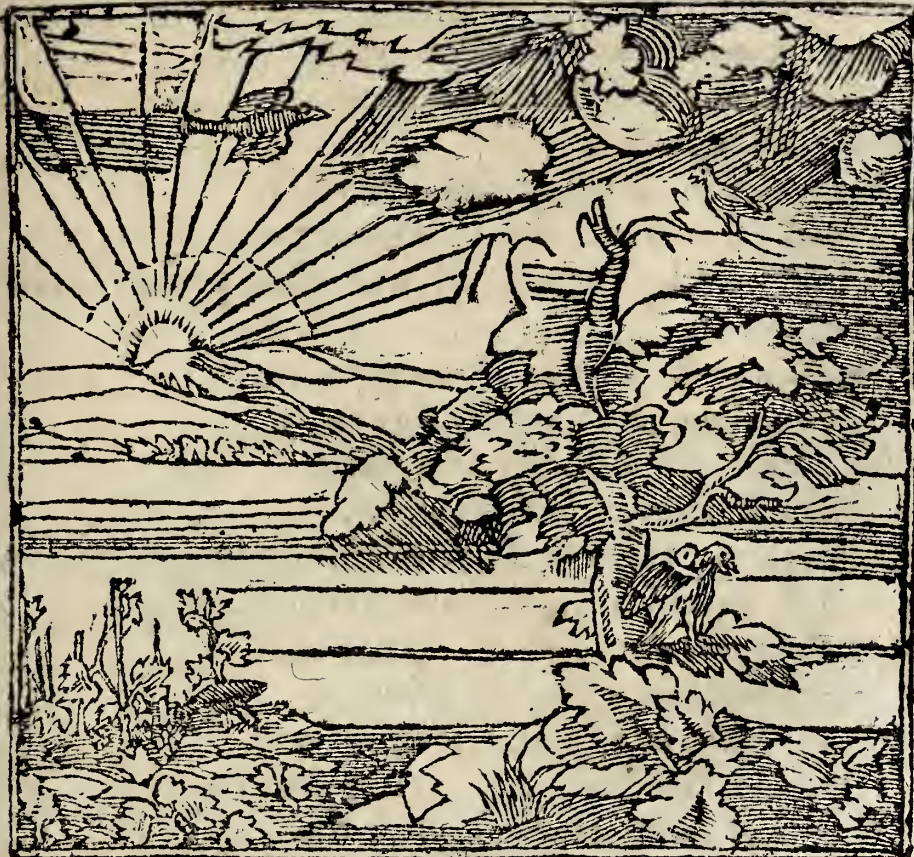
Dilue. Tolle, aufer. μεταφορὰ.

Vt lento accedat, &c.] ἀλλυγογία periphraistica.

In quatuor anni tempora

EMBLEMA C.

*Aduenisse hiemem frigilla renunciat ales:
Ad nos vere nouo garrula hirundo redit.
Indicat astatem sese expectare cucullus:
Autumno est tantum cernere ficedulas.*

Hoc referendum videtur ad quasque temporum & annorum vicissitudines, vel ad ea quæ suo non alio tempore solent esse tempestiua, quorumque magna vis est, si suo temporum vicissitudo
ri usum accommodemus. Rectè Ouidius:

Temporibus medicina valet, data tempore profunt:

Et data non apto tempore vina nocent.

In hanc temporis quasi cyclicam μεταβολην varij varia luserunt, quæ

quæ huc non piguerit ascribere, eaque potissimum, quæ maiorem cum hoc Alciati tetrasticho affinitatem habere mihi videtur. Lubens enim prætermitto Horatianam Odam 9. lib. 2. & Septimam quarti. Ouid. ad Pisonem:

*Cessat hyems, madidos & siccat vere capillos:
Vel fugit æstates, æstatum terga lacebit
Pomifer autumnus, nebulis cessurus & vndis.*

Idem primo De remedio amoris:

*Poma dat autumnus, formosa est mensibus ætas,
Ver præbet flores, igne lenatur hyems.*

Et Tristium quarto:

*Vere prius flores, æstu numerabis aristas,
Poma per autumnum, frigoribusque niues.*

Claudian. de fene Veronensi, qui nunquam pedem limine sui tugurioli extulerat:

*Frugibus alternis, non Consule computat æuum:
Autumnum pomis, ver sibi flore notat.
Idem condit ager soles, idemque reducit:
Metiturque suo rusticus orbe diem.*

Barthol. Anulus in Poësi picta, ad hominum magnique mundi perpetuum & æternum cursum ingeniosè traduxit:

*Ver, æstas, autumnus, hyems, hæc quatuor annis
Sunt tempestates orbe volubilibus.
Quatuor ætates homo sic habet integer æui,
Qui puer, hinc iuuenis, mox vir, & inde senex:
Æterno vt similis mundo reuolutio vite
Nos itidem æternos arguat esse homines.*

Huc prouerb. Ver hyemem sequitur, & varios locos Hieroglyph. Pierij. Id ipsum ait Seneca, Epistola quadam ad Lucilium discipulum: Nullius rei finis est, sed in orbem nexa sunt omnia, fugiunt atque sequuntur. Diem nox premit, dies in noctem: æstas in autumnum desinit: autumno hyems instat, quæ vere cõpescitur: omnia transeunt vt reuerantur.

Frigila.] Auis à frigore dicta, vt quibusdam placet: de qua Aristot. lib. 8. cap. 3. De hist. animal.

Vere nouo garrula hirundo redit.] Ouid Fastor. 2.

— an veris prænuncia venit hirundo?

Dicitur & à Sappho ἡρῶ, ἀγγελῶ, ἰμυρόφωνῶ, ἀνδῶν, veris nuncia blandiloqua luscinia. Notum est adagium, Vna hirundo non facit ver. Lege Pierium lib. 22. Hieroglyph. Huic simile adag. Audi Chelidonem, eo quòd hæc auis prænunciet veris aduen

aduentum.

Cuculus.] De quo in superioribus.

Indicat æstatem cuculus.] Tribuitur hoc etiam Hirūdini à Philomone Comico:

Ἡ μὲν χελιδὼν τὸ δέρον ὠ γίνωαι, λαλαῖ. Hirundo æstatem nunciat, ὦ mulieres, sed Aristophanis interpres Equitibus hoc citat, νέα χελιδὼν τὴν ἐαρινὰ ἀρχήν: Noua hirundo veris est initium.

Ficedulas.] De ficedulis etiam alibi.

Scyphus Nestoris.

EMBLEMA CI.

NESTOREVM geminis cratera hunc accipe fundis,
 Quod grauis argenti massa profundit opus.
 Clauiculi ex auro, stant circum quatuor anse:

*Vnam quamque super fulua columba sedet.
 Solus eum potuit longaeuus tollere Nestor.
 Maonida doceas quid sibi Musa velit:
 Est caelum, scyphus ipse: colorq; argenteus illi,
 Aurea sunt caeli sidera clauiculi.
 Pleiadas esse putant, quas dixerit ille columbas:
 Umbilici gemini magna minorq; fera est.
 Hac Nestor longo sapiens intelligit usu:
 Bella gerunt foris: callidus astra tenet.*

Nestoris
 crater.

Homerus in Nestore sene eloquentissimo & consultissimo, typum sapientiae repraesentat: cuius pateia geminis fundis, argentea, clauiculis aureis, quatuor ansis, & sub harum quaque sedens columba, caelum & pulcherrimum astrorum ornatum significabat. Nam crater, cui sit color argenteus, clauiculis aureis, caelum refert purissimum, & stellas aurei coloris: columbae sunt Pleiades: duo umbilici utraque vrsa. Hoc igitur schemate astronomiam tacite commendabat, quam quidem solus sapiens & apprimè exercitatus, ingenio potest assequi, ut solus Nestor suum poculum manu ferre poterat. De huius artis excellentia plura repetere licet ex Plinio variis locis, sed potissimum cap. 37. libr. 7. Caterum Homeri interpretes memorant Nestorem, quamquam senex admodum esset, poculum sustulisse, cum ceteri igniores vix à mensa tollerent. Sic habet Homeri locus:

*Ἄλλ' ὃ μὴ μογῶν ἀπεινήσας πετραπέζης,
 πλεῖον ἔδν. Νέστωρ δ' ὁ γέγων ἀμογυγτι ἀείρειν. hoc est,*

Vix alij plenum poterant sustollere mensa

Poculum; at ipse senex Nestor facile abstulit illud.

De hoc Nestoreo poculo pluribus Athenæus Dipsosophist. 10. cap. 12. sed maxime 13. lib. 12. Quaedam non pœnitendę lectionis adnotavit de illo cratere Nestoreo Cornelius Vitellius, Annotationibus in Georgium Merulam.

Quod grauis argenti.] Circumlocutio, qua nimirum Nestoris scyphum commendat à materia.

Fulua columba.] Fulviam, auream interpretor: ne quis ad colorem simpliciter referat. Sex columbae sunt apud Athenæum, non quatuor dumtaxat, quae septem dici, sex tamen esse solent, ut Naso cecinit in Fastis. Martialis huc alludit in 8.

Hi duo longæuo censentur Nestore fundi:

Pollice de Pyllo trita columba nitet.

Est cœlum.] Tribus distichis sequentibus continetur epimythion, vel, vt melius dixerim, poculi *ἑξήνησις*.

Pleiadas esse.] Columbæ repræsentât Pleiadas, numero tamen Pleiades non obseruato. Nam Pleiades septem sunt stellę iuxta Tauri signum, quę Latinè dicuntur Vergiliæ, quòd veris tempore oriãtur. Lege Ouidium Fastor. 4.

Magna minorq; fera est.] Vrsam maiorem siue Elicen, & minorem siue Cynosurã intelligit, quæ Græcis arcti dicuntur, suntq; ^{Vrsa du-}plex. Septentrionali polo velut axe quodam nixæ, & arctico circulo clausæ, sicq; dispositæ, vt resupinata vtraque caput alterius contegat: cuius autem caput quæ superior est, ad inferioris caudam contendat. De his Ouid. Fastorum 4.

Magna minorq; fera.] Ouidianum hoc 3. eleg. 4. Trist.

Magna minorq; fera——

Longo vsu.] Longa exercitatio & experientia doctrinam parat certissimam, potissimumq; ad disciplinam astronomicã longa obseruatione opus habent.

Bella gerunt fortes.] Collatio est dissimilium: qui corpore sunt firmo & valenti committunt prælia atque inter se dimicant: sapiens verò rapitur & ducitur ad rerum cælestium cognitionem.

Z 2

Quæ supra nos, nihil ad nos.

EMBLEMA CII.

CAUCASIA æternum pendens in rupe Prometheus
 Diripitur sacri præpetis ungue iecur.
 Et nollet fecisse hominem: sigulosq; perosus
 Accensam rapto damnat ab igne facem.
 Roduntur varijs prudentum pectora curis,
 Qui cœli affectant scire, deumque vices.

Promethei
fatum.

Huius Emblematis inscriptio sumpta est ex dictis Socratis,
 Ἡ τὰ ὑπὲρ ἡμῶν εἰς πέρας ἡμῶν, quod adagij vice ponitur à do-
 ctis. Notissima est Promethei fabula, qui cum hominem ex lu-
 to finxisset, & Minervæ opera ignem cælestem surripuisset, ut
 Iuream statuam animaret, ægrè tulit Iupiter, eumque Mercurij
 ministerio ligari iussit ad Caucasum montem Scythiæ asperum

& in

& inhabitabilem: aquilamque exhibuit, vel, vt aliis placet, vulturem, qui perpetuò cor exederet, exesumq; renouaretur. Martial. lib. i.

Qualiter in Scythica religatus rupe Prometheus

Apsiduum nimio pectore pauit auem, &c.

Macrob. lib. i. in Somnium Scipionis; huius fabulæ mysterium Quid per Prome- theu Cau- caso alli- gatum. exponit. Per vulturem, siue aquilam; iecur immortale runden- tem, nihil aliud intelligunt prisca illi Theologi, inquit, quam tormenta malæ conscientie obnoxia flagitio viscera interiora rimantis, & ipsa vitalia indefessa admisi sceleris admonitione laniantis, semperque curas, si fortè requiescere tentarint, excitantis, tanquam fibris renascentibus inhærendo; nec vlla sibi miseratione parcentis, lege hæc qua se iudice nemo nocens absoluitur, nec de suam potest vitare sententiam: Plato Dialogo De regno, à Prometheo ignem, à Vulcano artes datas hominibus esse tradit. Idem in Protagora, sapientiam à Prometheo surreptam ait, hominibusque communicatam; cuius hæc ferè verba sunt: Communem Vulcani & Mineræ officinam; in qua artes excolebantur, clam ingressus, furatus est Vulcani artem igneã, aliãque Mineræ, qua viuendi facultas obuenerit. Prometheus vatem fuisse ex etymo nominis ostenditur: quid sit enim *πρωμυθεα*; & quid *πρωμυθευραδα*, notum est. Is Iouem monuisse fertur ne cum Themide congrederetur. Scholiastes Apollonij Rhodij id figmentum retulit ad historiae fidem: Ait enim ex Agreta nescio quo scriptore rerum Scythicarum; Promethei cor ideò absumi ab aquila, iuxta poetarum commenta, quòd suam regionem fluius (cui nomen Aquila) frequenti eluione corrumpere. Cum verò Hercules quibusdam fossis fluium auertisset, ex eo factum, vt diceretur aquilam abegisse, ac Prometheus liberasse. Alij secus tradunt, Prometheus nempe cum præstare non posset incolis Scythicis quibus præerat, ea quæ necessaria essent, ob inundationem fluij Aquilæ, in vincula coniectum, neque solutum inde, donec Hercules fluium in mare deduxisset. Quædam sunt apud Aphrodisæum in problematis, perdocta sanè & ad mythologiam pertinètia. Cicero in Tuscul. Prometheus ait virum quendam perspicacem fuisse, & in rebus arcanis apprimè versatum, quas hominibus communicauerit: huic Iouem itatū, quòd veritas in profundo demersa videatur. Iecur autem ab aquila exesum significat sollicitudines & curarum ardores, quibus vel prudentiores irretiantur, quarum vinculis cum se conantur expedire, in alias molestiores recidunt.

Fulgentius in Mythologico, non ab aquila Promethei cor, sed à vulture corrodì tradit, idque perbellè interpretatus est: cui videtur assentiri Petronius his hende casyllabis:

Cur vultur iecur vltimum pererrat.

Et pectus trahit, intimasque fibras,

Non est quem tepidi vocant poete:

Sed cordis mala, liuor atque luxus.

Præclarus
Arnobij
locus in
futurorum
coniecto-
res.

Hic autem conuertitur fabula, vel in eos qui diuina Philosophiæ mysteria nescio qua mente subtiliùs conantur indagare: vel in eos, qui naturali iudicio, fidei Christianæ oracula complecti, vel etiam ipsa arcana diuina (quæ scrutari periculosissimum est, vt quid planè ἀδιύατον) discutere, deque iis humano sensu aliquid statuere se posse putant: ad quæ certè humani oculi caligant, vt noctuæ ad lumen solis diurnum. Proinde Sapiens Prou. 25. Qui scrutatur maiestatem, opprimetur à gloria: quò etiam spectat illud Euripidis: φρονεῖν δὲ θυτὸν ἢ χρὴ μέγα. i. Mortale non decet altum sapere. Scitu digna sunt illa Arnobij lib. 2. contra Gent. Quæ nequeunt sciri, nescire nos confitemur, neque ea conquirere aut inuestigare curamus; quæ comprehendi liquidissimum est non posse, quamuis mille per corda suspicio se porrigat atque intendat humana. Et ideò Christus cum mortalium scirèt cæcam esse naturam, neque vllam posse comprehendere veritatem, positarum nec ante oculos rerum pro comperto habere, & cognito, quicquid sibi esse suasisset: & prorsus suspicionibus hæsitare, litigiosas serere atque intendere quæstiones: omnia illa nos relinquere & posthabere precipit, neque in res eas quæ sint à nostra procul cognitione dimotæ, infructuosas immittere cognitiones. Et ibidem: Quid est, inquit, vobis vestigare, conquirere, quisnam hominem fecerit? animarum origo quæ sit? quis malorum excogitauerit causas? orbe sit sol amplior, an pedis vnus latitudine metiatur? alieno ex lumine, an propriis luceat fulgoribus luna? quæ neque scire compendium, neque ignorare detrimentum est? Remittite hæc Deo, atque ipsum scire concedite, quid, quare, aut vnde sit. Vestris non est rationibus liberum implicare vos talibus, & tam remotas inutilitèr cõrrire res, hæc Arnob. Addam & aliud oraculum Minutij Felicis, Romani olim caussidici, qui in Octauio ita scribit: Quo magis mirum est, nonnullos tædio inuestigandæ penitus veritatis cuilibet opinioni temerè succumbere, quàm in explorando pertinaci diligentia perseuerare. Itaque indignandum omnibus; & indolescendum est,

Minutij
Felicis lo-
cus.

est, audire quosdam, & hos studiorum rudes, literarum profanos, expertes artium etiam sordidarum, certum aliquid de summa rerum ac maiestate decernere, de qua tot omnibus seculis sectarum plurimarum vsque adhuc ipsa Philosophia deliberat, nec immeritò: cùm tantum absit ab exploratione diuina, humana mediocritas, vt neque quæ supra non cælo suspensa sublata sunt, neque quæ infra terram profunda demersa sunt, aut scire sit datum, aut sciscitari permissum, aut scrutari religiosum: beati satis, satisque prudentes iure videamur, si secundum illud vetus Sapientis oraculum, nosmetipsos familiaris noverimus. Idem etiam Minutius paulò post hac de re ita doctè & prudenter: Proinde, ait, si quid sapientiæ vobis aut verecundiæ est, desinite cæli plagas & mundi fata & secreta rimari: satis est pro pedibus aspicere, maximè indoctis, impolitis, rudibus, agrestibus: quibus non est datum intelligere ciuilia, multò magis denegatum est differere diuina. Quamquam si philosophandi libido est. Socratem sapientiæ principem, quisquis vestrùm tantus est, si potuerit, imitetur. Eius viri, quoties de cælestibus rogabatur, nota responsio est, *QVOD SVPRANOS, NIHILADNOS*, quod oraculum idem ipse præsensit, idcirco vniuersis se præpositum: non quòd omnia comperisset, sed quòd nihil se scire didicisset. Ita confessio imperitiæ summa prudentia est. Hoc fonte defluxit Arcesilæ, & multò post Carneadis & Academicorum plurimorum in summis quæstionibus tuta dubitatio: quo genere philosophari, & cautè indocti possunt, & docti gloriòse. Quid Simonidis Melici nòne admiranda omnibus & sectanda cunctatio? qui Simonides cùm de eo, quid, & quales arbitraretur Deos, ab Hierone tyranno quæreretur, primò deliberatione diem petiit: postridie biduum prorogauit, mox alterum tantum admonitus adiunxit: postremò cùm causas tantæ morè tyrannus inquireret, respondit ille, Quòd sibi quanto inquisitio tardior pergeret, tanto veritas fieret obscurior. Mea quoque opinione, quæ sunt dubia, vt sunt, relinquenda sunt: nec tot ac tantis viris deliberantibus temerè & audaciter in alteram partem ferenda sententia est, ne aut anilis inducatùr superstitio, aut omnis religio destruatùr. Sic Minutius. Poterit etiam non incommodè torqueri in eos qui Astrologi iudicarij vulgò nuncupantur, quorum animus quantis vagetur erroribus, alij viderint: Vel in quosdam Philosophos, qui quæ abstrusa prorsus, atque abdita Deus esse voluit, scrutati sunt: ac naturam rerum cælestium inuestigarunt, quæ

Simonidis cordatum responsum.

à nobis longè remotæ neque oculis conspici, neque tangi manu, neque comprehendi sensibus possunt; & tamen de illarum omnium ratione sic disputarunt, vt ea quæ asseruerunt, probata & cognita videri voluerint, ait Lactant. in opific. Dei. Fabulam hanc pertractat Hesiod. in operibus: quam ad rei veritatem explicat in præmio lib. vltimi naturalis Hist. Plinius, & libro Problem. Alexandr. Aphrodis. Lege Lucianum in Prometheo, Diodorum Sicul. in sexto, Lactant. lib. 2. cap. 2. 11. Huc referenda disputatio nobilis Socratica ex Xenoph. 1. Cõment. initio ferè, & quæ Lactant. in 2. cap. 9. Diuin. Institut. colligit.

Sacri præpetis vngue.] Sacri præpetis, id est, auis diuinæ: qua in significatione vsurpatur à Virgil. 3. Æneidos:

Et volucrum linguis, & præpetis omnia penna.

Præpes.

Præpes autem, vt docet Gell. lib. 6. cap. 6. auis dicitur, quæ opportunè in auguriis præuolat. Blondus præpetes dici ait, quæ se ante auspicantem ferunt, nam præpetere dicebant anteire. Ouidius Fast. 6.

Tunc oritur magni præpes adunca Iouis.

Qui celi affectant.] Iophon Bacchus, vt refert in Eclogis Stobæus:

Εἰς πῖσαμαι καὶ τὰ δεῦρα περὶ γυνῆ
Ὡς μᾶλλον ὄστις εἰδέναι τὰ τῶν θεῶν
Ζητᾷ, τοσοῦτο μᾶλλον ἥσεται.

In

In astrologos:

EMBLEMA CIII.

I C A R E, per superos qui raptus ē aera, donec
 In mare precipitem cera liquata daret,
 Nunc te cera eadem, feruensq; resuscitat ignis
 Exemplo ut doceas dogmata certa tuo.
 Astrologus caueat quicquam predicere: praeceptum
 Nam cadet impostor dum super astra volat.

I D videtur confinxisse ex Graeco Ιουλιανου.

Ἰ' καρε, κηρὸς μὲν σε διώλεσε. νῦν δ' ἐσε κηρῷ
 Ἡ γαγον εἰς μόρφην αὐθις ὁ χαλινοτύπη.

Ἄλλ' ἄγε μὴ πτερά πάλλε κατ' ἕρα, μὴ τὸ λυετρον,
 Ἡ ἐρόθεν πίπτων, Ἰ' κάρειον τελείσης.

Emblema-
 tis typus.

Cera tibi vitam prius abstulit Icare, sed nunc

Te cera finxit denuò docta manus.

Immotas liquidum seruato per aera pennas,

Balnea ne fiant nomine clara tuo.

Astrologo
rū vanitas.

Icari fabulam prolixè satis persecutus est Ouidius octauo Metamorph. & secundo de arte. Meminit & pluribus aliis in locis, totamque narrationem, si vacat, repete ex Diodoro Siculo, lib. 4. Rerum antiquarum, cap. 13. Id autem torquet in Astrologos quosdam falsarios & impostores, qui supra humanum caput conantur aliquid, quæque longissimè absunt ab ingenio humano, vi mentis, & artis experientia se hariolari posse putant. Rectè sanè Isocrates dixit in orat. κατὰ τῶν σοφιστῶν, τὰ μιλλοντα προ-
βύουσαν ἐν ἡμετέρας φύσεως ἔσσι. Diogenes cum mente agitaret Philosophorum, virorum politicorum, medicorum, & eius generis aliorum, in hominum societate functiones, dicebat homine nullum aliud sibi videri sapientius aut absolutius. Cum verò contempleretur astrorum inspectores, diuinatores & coniectores, clarè pronunciabat nihil esse quod sibi videretur homine stultius & stolidius. Attamen quotus quisque est, qui non hodie plus propè fidèi hariolis istis & coniectoris, quàm sacris oraculis habet? quis non ex sua hora suorum euentorum seriem trahi putat, & rectè facta ac vitia sideribus potius & stellarum cursibus, vt vocant, quàm sibi ascribit? At hæc figmenta, vel potius deliria, vir sapiens facillimè declinarit, ipsaque popularis multitudo portenta hæc respuere occeperit, si tandem fucum agnouerit sibi factum. Hanc coniectorum doctrinam omnem damnat apud Gellium 14. cap. 1. Phauorinus, nam aut aduersa fore dicunt (ait ille) aut prospera, si prospera dicant, & fallant, miser homo frustra timendo fiet, si vera respondeant, eaque prospera non sint, iam inde aliquis miser ex animo erit, antequam è fato fiat, si felicia promittant, eaque sint euentura, tum planè duo erunt incommoda: nam & expectatio spei suspensum fatigabit, & futurum gaudij fructum spes iam deflorauerit. Eleganter Actius poëta se nihil credere auguribus dicit, qui aures verbis diuitant alienas, suas vt auro locupletent domos, nulloque pacto huiusmodi hominibus res futuras præfagientibus esse vtendum. Cicero ad finem 1. de Diuinat. Nunc illa testabor, me non sortilegos, neque eos qui quæstus causa hariolentur, ne psychomantia quidem agnoscere.

Non habeo denique nanci Marcum augurem,

Non vicanos aruspices, non de circo Astrologos,

Non

Non Ifiacos coniectores, non interpretes somnium.

Non enim sunt ij aut scientia, aut arte diuini

Sed supertitiosi vates, impudentesque arioli:

Aut inertes, aut insani, aut quibus egestas imperat:

Qui sibi semitam non sapiunt, alteri monstrant viam:

Quibus diuitias pollicentur, ab iis drachmam ipsi petunt.

De his diuitiis sibi deducant drachmam, reddant cetera.

Atque hæc quidem ex Ennio. Astrologos & fatidicos eiusmodi qui se Deo plenos simulant, vti Paulus 5. sententiarum loquitur, sed maximè qui alienam mortem prænunciant, non secus quam parricidas execrata est antiquitas omnis: itaque & malefici dicti ob facinorum magnitudinem. Vitellius, vt est apud Xiphilinum, cum diem prædixisset astrologis, quo excéderent Italia, hi contra, noctu præscripserunt ei diem quo ei moriendum esset: & intra illum diem mortuus est, Dione teste, fortè non fato, sed propter vaticinium. Ergo cum sæpe aliàs, imperantibus Augusto, Tyberio, Vitellio, interdictum vatibus & mathematicis fuisset, ne villo modo de cuiusquam morte prædicerent (quòd id semper habitum sit exempli pessimi: & mortis metus sæpe ipsa morte deterior, aut etiam nonnunquam mortem acceleret) tandem etiam à Domitiano Cæsare Ascle-tario Astrologus viuus comburi iussus, & Largius Proclus capite damnatus est, quia publicè prædixisset quo die imperator supremum vitæ diem clausurus esset. Præclarus sese mihi pridem obtulit Pici Mirandulani locus ex 2. lib. cap. 9. in Astrolo-
gos: quem videtur vsurpasse hic noster: Qui Homerum, inquit Pico, allegoricè exponunt, per illam Icarum fabulam, qui fictitiis pennis cælo tenuiore se commitens, in mare præceps datus est, Astrologos aiunt designari, qui pennis temerariæ professionis in cælum se subtollentes, cum de suis cælestibus dogmatibus, quibus sublimari videntur, quid sunt prædicturi, in pelagus ruunt mēdaciorem. Occurrit etiam diuinatoris cuiusdam Angli somnium. Is ex astris prædixerat Henricum septimum Anglorum Regem (qui tum regno præerat) eo anno extinctum iri. Rumor statim ad ipsum delatus est. Iubet itaque hominem ad se vocari: à quo sciscitatus fertur, an ex astris certum aliquid posset præcognosci. Innuit. Sed tūne, inquit Rex eius artis peritus es? sic esse respondit, tum Rex. An certò coniectas me hoc ipso anno moriturum? sic esse ait. Dic ergo mihi, Rex infert, vbi tu futurus es his festis natalitiis (instabat enim natalis Domini dies) nam & hoc fortè te non fugit. Ego ait,

Locus ex
Pico Mi-
randula
in astrolo-
logos.

Ang'i di-
uinatoris
vana præ-
dictio.

ait, cum meis familiaribus & domesticis lautè me victurum spero. At certè, ait Rex, artis tuæ sum peritior quàm sis ipse: nam scio te futurum in carcere, simulque hominem in vincula cõiici iubet. Illic vbi iam satis diuinandi calor refrixisset, cum risu dimissus est. Eiusmodi hominum fatuitatem acerrimè perstringunt Basilii oratione 6. *εἰς τὴν ἑξαήμερον*. Euseb. De præparatione Euangelica libro 6. & Picus Mirandula in opere ex professo in nugones eiusmodi edito. Ad finem penè 4. Comment. Xenophon id sub persona Socratis eleganter & copiosè disputat: quò spectant Lactantiana ex c. 3. lib 3. Icarium lapsum Dio Chrysostom. oratione 4. de regno, ad iactantiam principum iuuenilem & populares quas de se concitant opiniones transfudit.

Exemplo vt doceas.] Debemus aliorum periculis fieri cautiore & prudentiores: & maximè istuc est sapere, dum alieno dāno sapimus. Publius Mimus:

Ex vitio alterius sapiens emendat suum:

Qui

Qui alta contemplantur, cadere.

EMBLEMA CIIII.

*Dum turdos visco, pedica dum fallit alaudas,
Et iacta alti uolam figit arundo gruem,
Dipsada non prudens auceps pede perculit: ultrix
Illa mali, emissum virus ab ore iacit.
Sic obit. extento qui sidera respicit arcu,
Securus fati quod iacet ante pedes.*

ID ex apologo quodam Æsopi de aucupe & vipera. Hic ac-
cepto visco & arundinibus exiit aucupatum. Viso turdo in
alta sedentem arbore compositis arundinibus fursum specta-
bat eum cōprehensurus. Verūm ignarus viperam dormientem
inci

incidit, à qua morsus, iamque præ dolore vitã agens, dixit, Ah, alium capturus ab alio miserè capior. Huic simile est Epigramma Antipatri Sidonij de Alcimene aucupe, qui cùm arcu & funda peteret aues, in altum speculatus, ictus à dipsade interiit. Totum autem carmen est προσοπορξια:

Ὁ πρῖν ἐγὼ καὶ ψῆρα καὶ ἀργάκτερας ἐρύκων
Σπέρματ' ὕψι πετῆ βισονίαν γίγνων,
Ρῖν' ἄχερμασῆρ' ὕστρωφα κῶλα τιταίνωρ
Ἀλλ' ἔμεινυς πτανῶν ἔργων ἀποδεύεφ'.

Καὶ μὲ τις ἐτίθηξα παρὰ σφυρὰ δίψας ἐχιδνα
Σαρκὴ τὸν ἐν γούων πιγρὸν ἐνῆσα χόλον
Ἡελίχ χείρωσεν, ἴδ' ὡς τὰ καθ' αἰδέρα λεύσων,
Τοῦν ποσὶν δὴ ἐδάτω κῶμα κυλινδόμενον.

Prototy-
pus Emble-
matis.

Hoc sic utcumque Latio reddidimus:

Qui sturnum iactis sementibus ante, rapacem
Archeam altiulam, Bistoniamque gruem,
Extensis manibus, bubuleque id verbere fundæ
Alcimenes abigens ipse procul volucres:
Infigit pedibus serpens tum vulnera dipsas,
Lethiferoque nigrum virus ab ore vomit.
Meque dat ipse neci, attentus dum sidera specto.
Nescius exitij quod foret ante pedes.

Cui conuenit quod de Thalete fertur, qui dum noctu cælum contemplaretur, in scrobem decidit, quod ridens ancilla διναια παδάων ἔφη, ἴς τὰ παρὰ ποσὶν ἀγνοῶν, τὰ ἐν ἄρανῶ ἐσοκέφ. Id alij tribuunt Anaximeni. Gabrias in tetrastichis idem scribit, cuius hæc verba:

Ἀστροῖς περισκοπῶν τις ἀστεροσκοπέφ
Πίπτει λεληθὼς πρὸς φρέαρ. τυχῶρ δὲ τις
Ὁ δειπόςφ, σενόντι, ταῦτ' ἔφη λέγων,
Νοῦρ δὲς ἄνω, βέλτισε, τῆρ γῆρ δὲ βλεπίς.

Astrologo-
rum repre-
hensio.

Taxantur Astrologi, qui cùm cælestia, id est, corporum superiorum inspectionem se consecrari putant, ea tamen ignorant quæ propiùs sunt admota: cumque præsentia ferè ignorent, futurorum scientiam habere se gloriantur. Atqui, quod Pindar. habet Olymp. 12. τῶν μελλόντων γ' τετύφλονται φραδαί, id est, obscuræ sunt admodum & cæcæ futurorum cognitiones. In eos Morus Epigramma hoc lusit lepidum & festiuum:

Saturnus procul est iam olim cacus, ut aiunt,
Nec propè discernens à puero lapidem.
Luna verecundis formosa incedit ocellis.

Nec nisi virgineum virgo videre potest.

Iupiter Europam, Martem Venus, & Venerem Mars.

Daphnen Sol, Herfen Mercurius recolit.

Hinc factum, Astrologe est, tua cum capit vxor amantes,

Sidera significant vt nihil inde tibi.

Turdos.] Turdus inter primas à saporis bonitate insignis, Mar- Turdus,
rial. lib. 13.

Inter aues turdus, si quis me iudice certet:

Inter quadrupedes gloria prima lepus.

De turdis Plinius libro 10. cap. 42. & 53.

Alaudas.] Galeritas, de quibus Plin. lib. 11. cap. 37.

Gruem.] De gruibus in superioribus satis. Adnotanda synec-
doche, qua posuit speciales quasdam aues pro aliis quibuscun-
que.

Dipsada.] Dipsas, aspidis genus, cuius morfu sitis inducitur:
& Græcè *δῖψα*, sitis est. Huius meminit Plin. lib. 23. cap. 8. & lib. Dipsas ser-
22. cap. 5. Solinus Polyhistor. cap. 30. Lege Lucian. præfatione pens.
De dipsadibus, & Pierium Hieroglyph. 16.

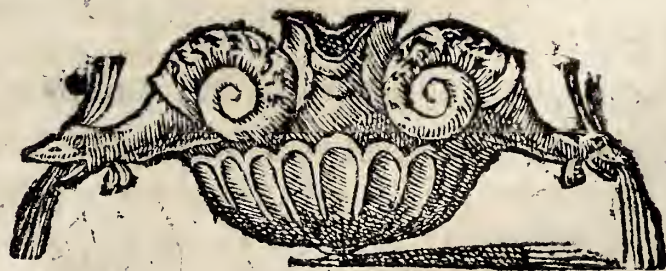
Securus fati.] Id est, ignarus & inscius infortunij, quod sibi
mortem attulit. Sic Lactant. lib. 2. cap. 3. in philosophos: Dum a-
liorum præcipitium vident, non prospexerunt quid ante suos
pedes esset. M. Tullius in 2. De Diuinat. ridens haruspicinam:

Democritus non inscite nugatur, vt physicus.

Quo genere nihil arrogantius: citatque illud ex nescio quo
poëta.

Quod est ante pedes, nemo spectat: celi scrutantur plagas.

Poten

Potentissimus affectus, Amor.

EMBLEMA CV.

*Aspice ut inuidtus vires auriga leonis,
 Expressus gemma pufio vincat Amor?
 Vique manu hac fouicam tenet, hac ut flectit habenas,
 Vique est in pueri plurimus ore decor.
 Dira lues procul esto: feram qui vincere talem
 Est pois, à nobis temperet ànne manus?*

Fons Em-
 blematicis. **I**Dextulit ex Græco Argentarij, quod ascribam:
 Ἰδὺ ἀλίσω τὸν ἀφικτον ἐπὶ σφραγιδὶ ἔρωτα
 χερσὶ λικοντέλω ἀνωχόντα ἔϊαν,

Ὅς τὰ μὲν μάστιγα κατ' αὐχένῳ, ἃ δὲ χαλινὸς

Εὐδύνει, πολλὰ δ' ἀμφιτεθῆκε χάρις.

Φρίσσω ἔβροτολοιγόν, ὃ γὰρ ἔχει δῦρα δαμάσδωρ

Ἄγριον, ἃ δ' ὀλίγον φείσεται ἀμερίων id est.

Quid video in gemma hac? amor est, auriga leoni

Insulet, ἔφρεnis ora superba regit.

Vna manus flagro cedit, moderatur habenas

Alterā: nulla magis signa placere queunt.

Sed metuo immitem puerum, mortalibus ægris

Quid faciet, qui sic corda ferina domat?

Huc respexit Lucian, in Deorum Dialogis. Conquerētem enim Venerem apud Cupidinem filium facit & sibi non nihil reformidantem, ne propter scelera quamplurima leonibus tandem obiiiciatur, cui puer his satisfacit: Δάρρη μήτηρ, ἐπὶ καὶ τοῖς λέεσι

Luciani locus.

αὐτοῖς ἴδου ξαυέθης ἐμ', ἢ πολλὰ κίς ἐπ' ἀναβάς ἐπὶ τὰ νῶτα ἢ τῆς κούμης λαβὸν ἔχει ἢ νιοχῶ χότ' ἔς, οἱ δὲ σάενσοι, ἢ τὴν χεῖρα δεχόμενοι ἐς τὸ

ἔμα περιλιχρῆσάωνοι ἀποδιδέασμοι: Confide mater; leonibus enim ipsis iam familiaris sum factus, & sæpenumero cōscendi eorum terga, & apprehendi iubas; equitis more insidens illos agito; illi verò interim mihi caudis adblandiuntur, ac manum insertam ori receptant, lambuntque; deinde mihi reddunt innocuam. Hoc quidem schemate satis ostenditur, quāta sit amoris vis, qui de fortissimis etiā & ferocissimis triumphare soleat.

Leonum enim nomine significantur viri graues, & alioqui sanctimonia probitateq; aliqua insignes. Leones autem amore furere notat Plinius 8. historix mundi, c. 16. & Aristot. hist. animalium lib. 6. Sed non possum conniuentibus oculis transilire, quod

Leones qui.

scribit Plutarch. in Amatorio: ὄρων ὑμῶν ἀρτι τὸς μὲν εἰς τὴν ἀνδρῶν ἰκλῶν ἔχοντας ἔρωτα, τοῖς δ' εἰς τὴν γυναικῶν ἰκλῶν, ἔρωτες, καὶ θεοῦ ἀγαθῶν, οὐκ ἐδάμασσαν ἐπὶ τὴν ἀνδρῶν δύναμιν ἐσχέθητι μὲν τὸ πᾶν, οἱς τὴν πρῆσνον ἐξελάουεν αὐτὸ πᾶν ἀχόθεν, καὶ πολλὰ ἐν ἑαυτῶν αὐξάνουεν ἢ σιμνωόμενοι. i. Non sum ductus admiratione à quibusdam vestrum in conclauia virorum, ab aliis in gynæceum trahi amorem, ingens ac diuinum bonum: quādo-

quidem tanta sit vis, & tantus honor amori exhibitus, vt à quibus omninò expelli debuerat & opprimi, ab iisdem augeatur & prædicetur. Sed hæc videri non satis aperta possunt, nisi exemplis illustrentur. Alian. 12. Var. hist. narrat de Dioxippo Olympiis victore cum pugilum more Athenas eques introiret magno populi cōcursu, & alij rerum aliarum quæ in eo essent apparatu, pulchritudine caperentur: ipse medio triumpho cōiectis

oculis in mulierem quandam formosissimam, ab eius aspectu non potuit abduci: quin etiam vultum sæpe mutabat; vt facile appareret eum telis Cupidineis saucium, iam nõ sui fuisse competentem; quamobrẽm Diogenes Synopenfis ad populum: En, inquit, pugilem vestrum magnum, vt à puella configitur! quaf dixisset, turpe esse qui viros vicisset, à muliercula luperari. A iocularis iste reprehensor ignorare se fingebat quanta sit amoris vis, quãque efficax pulchritudo formaque decens corporis quam non temerè Socrates exigui tempotis tyrannidem appellauit: Carneades, regnum quod nullis satellitibus egeat: Plato, naturæ priuilegium, Plutarch. in Hyperide retulit exẽplum perquam venustum & memorabile de Phryne, pulcherrima femina, quẽ impietatis accusata, defensa est ab Hyperide, oratore certè nobili, qui quòd videret eam iam dãmnationi proximã commiseratione vltius, vti quoquo modo iudices flecteret, mulierem produxit in medium, & discissa veste, nuda pectora iudicibus ostendit. Qui mulieris admirati pulchritudinem, eam dimittendam censuerunt, ex quo & oratoris astum, & iudicum inexpectatam misericordiam, ipsiusq; reã venustatem (id est, τὸ καλὸν τοῦ σώματος, vt loquitur in Phœnissis Euripides) spectanda proponuntur. Aristotelis memoratur dictum, pulchritudinem omni epistola commendatiorem, i. formam corpori habere maiorem persuadẽdi vim quàm quæuis oratio vel epistola. Ex eo itaque cum aliquis quæreret, cur quæ pulchra essent, tam impensè amarentur: dixit eam esse cæci hominis interrogacionem. Mirari enim possit aliquis fuisse cæcum, quoniam nunquam antea quicquam vidisset, &

Qui nunquam vise flagraret amore puella.

De quo Iuuenalis; nos hæc missa facimus. Proclus omne pulchrum, dicit honestum esse, idẽmque amabile, eo quòd natura diuinã aliquam imaginem habet; ex quo τὸ καλὸν, à καλῶν quidam deducant, quod est vocare: quia ad se vocet & alliciat hominum animos: quam etiam ob rem credibile est à veteribus reges eos in primis creatos qui pulchritudine aliis antecellerent. Sic enim Homerus suos heroas à dignitate vultus ipsa que pulchritudine commendat. Achillem omnium pulcherrimum facit: quamuis enim Nireum nominet ex iis qui ad Ilium venissent formosissimum, tamen ei Achillem præfert. Ita Virgilius de suo Ænea:

*Ipse ante alios pulcherrimus omnes
Infert se socium Æneas, atque agmina iungit.*

De Lauso verò, de que Turno sic:

*Filius huic iuxta Lausus, quo pulchrior alter
Non fuit excepto Laurentis corpore Turni.*

His consentanea maximè sunt quæ disputantur ab Isocrate in Helenæ laudatione: vbi sic pulchritudinem commendat, vt eam esse rem diuinam statuatur: ea enim ferè contemnuntur in quibus nulla pulchritudo: contrà quæ pulchra sunt suspiciuntur ab omnibus. Imò virtutem non alia de causa censet in precio haberi summisque honoribus affici, quàm quòd pulcherrima quædam res sit: denique alia omnia bona inuidiæ sunt exposita: nullus tamen est qui pulchris hominibus inuideat, quos potius admirantur omnes, dignosque honore putant: cumque omnia fortitudo sua dignitate antecedit, à pulchritudine tamen superatur.

Pusio.] Paruus puer, *παῖδιον ἢ παῖδάριον*. Cic. i. Tuscul. in lib. *Pusio.*
Platonis, qui inscribitur Menon, Pusionem quendam Socrates interrogat, &c. Idem pro Cælio: Propter nocturnos quosdam inanes metus tecum semper pusio cum maiore sore cubitauit, Iuuenal. Satyra 6.

— *Pusio dormit,* *Pusio qui noctu non litigat.*

Scuticam.] Paruum flagellum è loris factum, à Græco *σκῦτις*, *Scutica* quod est corium. Horat. Sermon. i. Satyr. 3.

Ne scutica dignum horribili sectere flagello.

Iuuenal. Satyr. 6. — *Rubet ille flagellis,*

Hic scutica. —

Plurimus ore decor.] Sic eum effinxit Lucian. in Amore fugituo.

Dira lues.] Epiphonema.

Feram qui vincere talem.] A maiori ad minus.

A a 2

Potentia amoris.

EMBLEMA CVI.

NUDVS Amor viden' ut ridet, placidumq; tætur?
 Nec faculas, nec qua cornua flectat, habet:
 Altera sed manuum flores gerit, altera piscem,
 Scilicet ut terra iura det atque mari.

Emblema
tis fons.

Id transtulit è Græco Epigrammate:

Γυμνός εἶπός δ' ἄρ' ἔτι γέλασ' ἠγὲ μείλιχ' ὄσσειν,
 οὐ γὰρ ἔχει τίς ποιν' ἠγὲ πυρέντα βέλιν.
 οὐ δ' ἐμὰ τὼ πάλαι μάστιγας κατέχει δελφίνα ἠγὲ ἀνδρῶν.
 τῆ μὲν ὡ γὰρ αὖ, τῆ δ' ἐδάλατ' ἰατρ' ἔχει.

Id est, Nudus Amor blandus iccirco arridet ocellis,
 Non arcus, aut nunc ignea corda gerit.

Nec temerè manibus florem, delphináque tractat:

Illá etenim terris, hoc valet ipse mari.

Legi alicubi Philostratum Cupidini rosam conferre. Nam sicut illa recens mollis est, ita Cupido, cui aurei, non aliter ac rose, capilli tribuntur: hic quoque spinas pro iaculis gestat, pro facibus fulgorem; folia pro alis data sunt: denique utriusque tempus, color & mores conueniunt. Delphinus autem hominum amans, maris quietum statum & tranquillitatem ostendit, iramque & commotionem fluctuum ibi emollitam signat, ut docet Pierius in Delphino suo Hieroglyph. 27. Id videtur expressisse apertius in Hippolyto Euripides:

Ὁ ποικιλόπτερος ἀμφικαλῶν
 Ἀκντάτω πτερῶν,
 Ποτᾶται δ' ἐπὶ γαῖαν δυήχουτον,
 Ὁ ἄλμυρον ἐπὶ πόντον.

hoc est:

Ille pennis ornatus variis undique volitans alis velocissimus, volat namque super terram; superque sonorum & salsum mare. Quod significat omnia subiici imperio Amoris, qui nudus est, propterea quod hic affectus debet esse simplex & apertus: ridet, quod oblectationem pre se ferat: blandè aspicit, ut persuadeat: nullis armis instructus est, ut cum eo congredi non reformides. Plura lege apud Athenæum 13. cap. 5. & Platonem in Conuiuio. *Fax Cupidinis.* *Nec farulas.*] Fax Cupidini tribuitur, quod corda mortalium dinis adurat, & animos conficiat.

Amor
omnia do-
mat;

Cornua.] Arcum, qui cornutus apparet, cum potissimum testis est.

Scilicet ut terræ.] Notissimum est illud ex Eclog. 10. Virgil.

Omnia vincit amor, & nos cedamus amori.

Idem alibi:

Omnia vincit amor: quid enim non vinceret ipse?

Idem, *Omne adeo genus in terris hominumque ferarumque, &c.*

Scilicet ut terræ iura det, atque mari.] Lucretius initio primi libri:

Alma Venus; hominum; Diuumque eterna voluptas:

Idem eodem:

Quæ mare nauigerum, quæ terras frugiferentis

Concelebras. Et deinde:

—— tibi suavis dædala tellus

Submittit flores: tibi rident æquora ponti.

Ouidius:

Tu superos, ipsumque Iouem, tu numina ponti

Victa domas, ipsumque regit qui numina terræ,

Tartara quid cessant?

Et Propertius:

Hic Deus & terras & maria alta domat.

Qua ratione tradit Pausanias in Corinthiacis apud Sicyonios
exitare nobilem Veneris statuam ex ebore, quæ capite gesserit
cæli orbem; altera manu teneat, papauerum capita; altera verò
malum: quo significaretur Veneris in animantia omnia poten-
tia, inque ipsos Deos.

Vis amoris.

EMBLEMA CVII.

ALIGERVM fulmen fregit Deus aliger, igne
Dum demenstrat vii est fortior ignis Amor.

EX lib. 4. Epigrammat. Græcorum sumpfit illud:

Ὁ πλανὸς τὸν πλανῆν ἰδὼν, ἄγνυσι κέραιον,
 Δεικνύς ὡς κρείσσον πῦρ πυρὸς θεῶν ἔργου.

Tanta vis est amoris, ut ipso fulmine concitator sit, & violentior: quippè qui nec ipsi Ioui cedat, què multoties arcu petiisse Amor fulmine superior. Poëtæ referunt: quo significatur amore strenuo nihil vehementius esse neque insuperabilius. Itaque Græcis ἔργου πανδαμιάτων dicitur. De quo illud est distichon per prosopopœiam:

Perfringunt, penetrant, vrunt mea spicula fulmen:

Scilicet hinc nomen est mihi πανδαμιάτων.

Quidam exstant Euripidis versus apud Stobæum, quibus Amorem Deum omnium potentissimum, facit, hi sunt:

Ἐρωτὰ ὄσσι μὴ δίδω κρῖνει μέγαν,
 Καὶ τῶν ἀπάντων δαιμόνων ἑπέρτατον,
 Ἡ σκαίος ὄσιν, ἢ καλῶς ἀπειρῶ ὄν,
 Οὐκ οἶδε τὸν μέγιστον ἀνδρώποισ δειόν.

Ovidius:

Regnat, & in superos ius habet ille Deos.

Huc facit illud Clemētis è 6. ερωμάτ. ἔρωτα γὰρ ἢ ἀέρον μέλα ποταμοὶ βρῦνται μίτρας πολυαυδαίμοις αἰδέον. ὁ ἢ καὶ θεῶν διωάτης, ὁ ἢ καὶ βροτῶν δαμάτης: Amorem cerebro delicatum florentibus plenum coronis: quippè qui & in Deos imperium obtineat, atque homines domet. Huc Augeriani octostichon, sanè lepidum:

Omne olim calum (ut fertur) calum omne ruebat,

Inter se superi dum fera bella gerunt.

Fortis erat Bromius thyrso, Mars ense, tridente

Neptunus, fortis fulmine dextra Iouis.

At cum visus Amor fuit in fulgentibus armis,

Nec non accensa lampade pulchra Venus:

Priuatatur thyrso Bromius, Mars ense, tridente

Neptunus, fortis fulmine dextra Iouis.

Sed mirum fuit Ovidij ingenium in eo affectu exprimendo, eiusque vi amplificanda: sic enim 2. Amorum, eleg. 1.

In manibusque Iouem, & cum Ioue fulmen habebam,

Quod bene pro celo mitteret ipse suo.

Clausit amica fores: ego cum Ioue fulmen omisi,

Excidit ingenio Iuppiter ipse meo.

Iuppiter ignoscas: nil me tua tela iuuabunt:

Clausula tuo maius ianua fulmen habet.

Et in secundo eiusdem operis, eleg. 5. ubi conqueritur de amantia, quæ se alteri communicarat, quàmque ideò verberibus cedere constituerat.

Lepidum
 epigramma
 Augeriani.

Vt faciem vidi, fontes occidere lacerti:

Defensa est armis nostra puella suis.

Qui modo sanus eram, supplex ultroque rogavi,

Oscula ne nobis deteriora daret.

Risit: & ex animo dedit oscula, qualia possent

Excutere irato tela trifurca Ioui.

Lilius Gyrald. hist. Deorum Syntagmate II. repetit ex Plinio, fuisse in curia Octaviae Cupidinem fulmen tenentem, cuius auctor nesciebatur. Id affirmabatur Alcibiadem fuisse Principem forma in aetate, in cuius clypeo ita erat pictus. Poterit fulmen hoc à Cupidine concussum traduci ad id quod dici solet, Amore plus quam vi effici, quod in quadam Epist. expressit D. Hieronymus: Ingenia quidem, inquit, liberaliter educata facilius verecundia quam metus superat.

Plus amo-
re quam
vi effici.

Aligerum fulmen.] Epitheti metaphora, fulmen cum telo Amoris comparat: sed & fulmen telum vocatur Graecis, ut apud Sophoclem: *ἑκατάκουρον βέλῳ πάτριον κερωνῶν*: & Herodotum, *βέλῳ ἐν ἰσθμῶν τε οἴδῳ*. Fulmen aligerum dicitur propter celeritatem, ideoque pictores fulmini tribuunt alas, quod à Ioue immitti crederetur. Virg. I. Aeneid.

Fulmen
aligerum,
& aliger
amor.

Atque his aligerum dictis affatur Amorem, ut Graecis ἔργος ἠεροῦς.

Ignis amor.] Merito amor ignis dicitur. Itaque Virgil. passim, Amorem ignis nomine nuncupat. Sic 3. Georg.

Omne adeo genus in terris hominumque ferarumque,

In furias ignemque ruunt.

Idem Aeneid.

— & ceco carpitur igni.

In Eclog. porro,

At mihi sese offert ultro meus ignis Amyntas.

Quid. epistola Paridis Helenae:

— quis enim celauerit ignem,

Lumine qui semper proditur ipse suo?

Scriptit & perelegans sanè tetrastichon Ioan. Secundus in Cupidinem, camino insculptum, eadem fermè causa:

Flammiumomo Veneris quisquis fuit ille camino

Qui sculpsit puerum, credite, doctus erat.

Scilicet aeternae penes hunc custodia flammæ:

Per quem sopitus non queat esse focus.

Fortior ignis Amor.] Teste Xenophonte, qui ait amorem ipso igni torrentiorem, & feruidiorem: nam ignis tangentem solum urit, & vicina depalcat: amori signis etiam in procul intuentes & longo terrarum tractu disitos ardentes suos radios vibrat.

In

In studiosum captum amore.

EMBLEMA CVIII.

IMMERSVS studiis, dicundo & iure peritus,

Et, maximus libellio,

Helianiran amat, quantum nec Tracius umquam

Princeps sororis pellicem.

Pallada cur alio superasti iudice Cypri?

Num sat sub Ida est vincere?

EX Guicciardino Italo, scriptore historiae diligenti ac erudito, didici, Epigramma hoc Alciati speciatim scriptum fuisse in Hieronymum Paduanum, doctum quidem hominem, sed qui amatoria etiam tractaret. Quod & generatim traduci potest in quosdam doctrinae gloria celebres, qui amore turpi excæcati videre non possunt, quantum vite sue & fame detra-

Origo
Emblema-
tis.

hant. Pudet sanè referre doctos homines quamplurimos, sui nominis oblitos, qui hac perculsi non leuiter infania, disciplinarum liberalium (quibus ingenium perficitur, bonique mores inferuntur) cultum natium turpissima Veneris labe infamarunt. Tales fuerunt ad Græcos Callimachus, Sophocles, **Qui inter doctos,** Philetas, quos securi proximè Catullus, qui Lesbiam: Tibullus, qui Deliam: Propertius, qui Cynthiam: Naso, qui Corinam versuum mira luxuria celebrarunt. Certamen eiusmodi inter Palladem & Venerem etiam nunc durat, quodque crebro accidat, plerisque etiam viris bonis (qui eo fortasse non tam inuiti hærent) videtur esse ludus. Quo loco referre placet quæ Paulus Iouius, ætatis nostræ historicus excellentissimus, de

Augustinus Nyphus Philosophus. Augustino Nypho Philosophiæ professore retulit. Susceptis enim liberis & vxore senescente septuagenarius senex, puellæ citra libidinem impotenti amore correptus est vsque ad insaniam, ita vt plerique Philosophum senem atque podagricum ad tibiæ modulos saltantem miserabili pudore cõspexerint: unde illi maturatum vitæ exitum constat. Melius quidem Panætius, qui adolescentulo quærenti an sapiens amaturus esset: De sapiente, inquit, videbimus: mihi & tibi, qui à sapiente longè absumus, non est committendum vt aliquando incidamus in rem tam commotam & impotentem, alteri emancipatam, & vilem sibi. Marcus etiam Tullius mortua coniuge, ab amicis vocatus ad secundas nuptias: Vix possem ego, inquit, eodem modo vxori & sapientiæ studio dare operam. Quo referam illud Chrysippi. Cùm enim dixisset quidam sapientem amore non capi, testimonio esse Menedemum, Epicurum, & Alexinum: Hac ego, inquit, ratiocinatione vtar: Si Alexinus ille dissolutus, & Epicurus insensatus, & Menedemus canis ac delirus (sic enim ab Eretrienfibus dicebatur) amore capti nõ sunt: nec sapiens quidem eo capietur. Porro videtur hoc Emblemata imitatus esse ex Græco Pauli Silentarij:

Ὁ πρὶν ἀμαλθάτοιον ἐνὶ φρεσὶ ἡδὼν ἐν ἦβῃ

Ὁ ἰσροφόρος παρὶνς δισμὸν ἀπεπάμην

τυιοβόροις βελέεσιν ἀνέμβατ' ὁ πρὶν ἐρώτωρ

Αὐχένᾳ σὺ κλίνῳ νύπρι μισαπόλι

Δίξομε καυχάλωσσα σοφὴν ἔτι παλλάδα νινᾶς

Νῦν πλέον, ἢ τοπάρ' ἢ μάλω ἐρ' ἰσπερίδων.

Senex est qui conqueritur se, cùm iuuenis esset, telo amoris inuolabilem fuisse: ætate autem prouectum amoris iugo cogi. Epigramma ferè ita Latinè:

Acer eram vt primis inuicta mente sub annis

Oestrifera spreui dulcia iura Deæ.

Missilibus nec eram diris violandus amorum,

Qui tua nunc canus sub iuga vado Venus.

Suscipe ouans, tetrica victa tibi Pallade cessit

Quàm prius Hesperidum munere maior honos.

Vide num huc referre possis initium Odes vndecimæ Epodi Horatiani:

Pecti, nihil me sicut antea iuuat

Scribere versiculos amore percussum graui, &c.

Alio sensu ab Ouidio dictum memini elegia tertij Amorum, qui Tibuli mortem deflet:

Ecce puer Veneris fert euersamque pharetram,

Et fractos arcus, & sine luce facem.

Amorem etiam suis destitutum armis descripsit initio eiusdem operis amatorij his verbis.

Quis tibi scæue puer dedit hoc in carmine iurus?

Pieridum vates, non tua turba sumus.

Quid: si præripiat flauæ Venus arma Mineruæ?

Ventilet accensas flaua Minerva faces?

Immersus studiis.] Ab aquis translatio.

Libello] Libellio dicebatur à veteribus, quem nos Tabellionem vocamus, Græcè γραμματεὺς dicitur.

Libellio.

Quantum nec Thracius vnquam.] Hac parium collatione turpem amorem significat, qualis fuit in Tereo Thraciæ Rege, qui Philomelæ iuuentulæ, Prognès vxoris sorori, stuprum intulit. Fabulam repete ex Ouidio.

Pallada cur alio.] Hæc apostrophe gratiam addit, eaque tacite significat quàm sint ad libidinē propensi qui ab ea in primis esse deberent alienissimi.

Cypri.] Cypris, vel Cypria, Veneris cognomen, à Cypro insula, luxui deditissima. Iustin. lib. 18. D. Augustin. Ciuit. lib. 4. cap. 10. aliique plures.

Ida est.] Ida mons editissimus, in quo tres Deæ de pomo aureo concertarunt.

A. 776

Α'ντίεως, id est amor virtutis.

EMBLEMA CIX.

Dic ubi sunt incurui arcus? ubi tela, cupido?
 Mollia queis iuuenum figere corda soles.
 Fax ubi tristis? ubi penna? tres unde corollas
 Feri manus? unde aliam tempora cincta gerunt?
 Haud mihi vulgari est hospes cum Cypride quicquam,
 Vlla voluptatis nos neque forma tulit:
 Sed puris hominum succendo mentibus ignes
 Disciplina, animos astraque ad alta traho.
 Quattuor aque ipsa texo virtute corollas
 Quarum, que Sophia est, tempora prima tegit:

HOc decaſtichon tranſlatum reperio ex Græco Mariani Scholastici εις ερωτα εις φαυμλιον ; quod ſic eſt 4. Epigram.

Πῶς οὐ τόξον ἔκλυο παλιν τογον, οἱ τ' ἀπο σείο

Πηγυό, ἄνοι μισάτλω ἐς κρὰδίω δόνακεις,

Πῶς πτερά, πῶς λάμπας πολυδάου, ἐς τίδε τριαῖ

Στῆματα χροῖν ἔχεις, κρὰτίδ' ἐπ' ἄλλο φέρεις,

Οὐκ ἀπὸ παυδὴμαξενε κύπειδ, οὐκ ἀπὸ γαίης

Εἶμι, κρὰυ λαιὴς ἐν γου, ἐν φροσύνης.

Ἀλλ' ἐγὼ ἐς καδάρην μερόπων φρένα πυροδὸν ἀνάπτω.

Ἐυμαθίης, ψυχὴν δ' ἄρανον εἰσανάγω.

Ἐκ δ' ἀρετῶν σφάραξ πισύρου πλενα, ὦν ἀφ' ἐκάτης

Τῶς δε φερῶν πρώτῳ τῷ σοφίης σφρομαι.

Effingit Cupidinem ἀτοξον καὶ ἄσοχον, ſine arcu & ſine telis, eru-

dito ſanè ſigmèto dialogiſtico, quo quidem virtutis omnis diſ-

tributionem aſſignat. Sed primum aduertendum eſt ex Plato-

ne, in Sympoſio, duas eſſe Veneres, & totidem Cupidines: hæc

antiquior & ſine matre, celo nata, quam cæleſtem Venerè vo-

camus: altera iunior, è Ioue & Dione progenita, vulgaris & cõ-

munis appellata. Eadem ratio eſt Cupidinis vtriuſque. Horum

enim alter honeſtas cupiditates animis ingerit: alter verò affe-

ctus voluptuoſos & terreſtres inculcat. Prior ille ἀντίρωσ eſt,

quasi dicas, priori contrarius: qui hominem attollit ad ſuperio-

ra & cæleſtia contemplanda, omnemque virtutem & honeſta-

tem præſtat. Hic itaque tres coronas manibus contrectat, vnâ

que circumfert in capite: quibus quatuor illæ virtutes (ex qui-

bus omnis honeſti fons petitur) designantur. Prior illa corona

caput ambiens (partem quidem Platoni in Timæo omnium cor-

poris partium diuiniffimam, & certè principem) prudentiam

repræſentat: prouidere enim & aliquid prudenter meditari, cõ-

templationis eſt: tres aliæ, quas manibus continet, Juſtitiam,

Fortitudinem, & Temperantiam notant, quæ potiffimum in

actione poſitæ ſunt, manus enim actionis ſunt organa. Quod

perſpicuum eſt ex primo Officiorum Ciceronis: Qui maxime

perſpicit, inquit, quid in re quaque veriffimum ſit, quique acu-

tiſſimè & celerrimè poteſt videre & explicare rationem, is pru-

dentiffimus & ſapientiffimus ritè haberi ſolet. Quocirca huic

quasi materia quam tractet, & in qua verſetur, ſubiecta eſt ve-

ritas: reliquis autem tribus virtutibus neceſſitates propoſitæ

ſunt ad eas res parandas tuendasque, quibus actio vitæ conti-

netur: quo ſanè loco differentem facit virtutem Prudentiam à

reliquis tribus, ea enim poſita eſt in veri inueſtigatione & con-

templa

ΕΙΣ ΕΡΩΤΑ ΕΙΣ ΦΑΥΜΛΙΟΝ
Πῶς οὐ τόξον ἔκλυο παλιν τογον, οἱ τ' ἀπο σείο
Πηγυό, ἄνοι μισάτλω ἐς κρὰδίω δόνακεις,
Πῶς πτερά, πῶς λάμπας πολυδάου, ἐς τίδε τριαῖ
Στῆματα χροῖν ἔχεις, κρὰτίδ' ἐπ' ἄλλο φέρεις,
Οὐκ ἀπὸ παυδὴμαξενε κύπειδ, οὐκ ἀπὸ γαίης
Εἶμι, κρὰυ λαιὴς ἐν γου, ἐν φροσύνης.
Ἀλλ' ἐγὼ ἐς καδάρην μερόπων φρένα πυροδὸν ἀνάπτω.
Ἐυμαθίης, ψυχὴν δ' ἄρανον εἰσανάγω.
Ἐκ δ' ἀρετῶν σφάραξ πισύρου πλενα, ὦν ἀφ' ἐκάτης
Τῶς δε φερῶν πρώτῳ τῷ σοφίης σφρομαι.

Duo Cupi-
dines & to-
tidem Ve-
neres.

ἀντίρωσ.

Quatuor
coronæ ad
totidem
virtutes
redactæ.

Locus Ci-
ceronis.

Duplex amor quid aliis significet.

templatione, reliquæ sunt actionis. De utroque Amore Plato in Conuiuio, Ficinus Oratione 2. c. 7. & orat. 7. ca. 8. in idem Conuiuium Platonis. Cæterum ἀντίρωτα Proclus interpretatur Amorem diuinum animas à corporibus abstrahentem: qua in significatione hic usurpatur. Alij duplicem Amorem idcò effictum esse narrant, quòd nullius frugis aut commodi possit esse amor, nisi mutuus sit: qua de re Porphyrius Philosophus hunc adfert Apologum. Cùm inquit, Cupido infans parum coalesceret, Venus Themis Deam consuluit: quæ Veneri respondit, Anterota necessarium esse qui rependat vices, vt sese mutuo iuuent, cui Venus aquiescens, Anterota, quasi Contracupidinem dicas, genuit: quo vix dum nato, Cupido cœpit adulescere, & procerior euadere. Sed hæc fortasse παρέργως. Scio quidẽm apud Plutarchum in ἑρωτικῶ, duos Amores esse iuxta Ægyptiorum sententiam & Platoniorum, ἑρωτα πάνδημον, καὶ τὸν ἰσθμίον, id est, vulgarem, & cælestem amorem: sed quia deflectit aliquantum ab ea quam retuli sententia Mariani, facillè prætereo. Apuleius tres amores facit libello quem De philosophia scripsit (vbi Platonem auctorem appellat) vnum diuinum cum incorrupta mente & virtutis ratione conuenientem: alterum degeneris animi, & corruptissimæ voluptatis: tertium ex utroque permixtum, mediocris ingenij & cupidinis modicæ. Animas autem fusiores ait impelli corporum cupidine: vinum quod illis propositum est, vt eorum vsura potiantur, atque eiusmodi voluptate & delectatione ardorem suum mulceant. Illas verò facetas & urbanas esse: animas bonorum deamare, & factum velle vt qui potiantur plurimum bonis artibus, & meliores præstantioresque reddantur. Medias ex utroque constare: nec delectationibus corporis prorsus carere, & lepidis animarum ingeniis capi posse. Vt igitur illum amorem deterrimum, inhumanissimum, atque turpem facit, non ex rerum natura, sed ægritudine corporis, morboque natum: sic illum diuinum, deorum munere, beneficioque concessum, aspirante cælesti cupidine in animos hominum venire credi. Tertiam speciem amoris, quam mediam dicit, diuini atque terreni proximitate collectum, nexuque & consortio parili copulatum: vt quæ rationi propinquus est diuinus ille, ita & terrenum turpitudine iunctum esse voluptatis. Hactenus Apul.

Fax amoris

Fax vbi tristis. Tristis, à consequenti: Fax autem Cupidini tribuitur; quod indicarunt Aegyptij sacerdotes, qui per ignem amorem exprimi voluerunt.

Ouid.

Quid. 1. Amorum, eleg. 9.

Cur tua fax vrit, figit tuus arcus amicos?

Isidorus non postremi ordinis auctor rationem reddit, quia nō nunquam amor cupiditate impatientius exurat, nonnunquam verò præ satietate abuolet. Itaque apud Gellium Portius Lici-
nius dixit hominem ob amorem non esse ignitum, sed ipsum ignem. Notum est illud Virgil.

Caco carpitur igni, & est mollis flamma medullas.

Item: *Vritur infelix Dido. Vti iam diximus paulò antè.*

Vulgari cum Cypride. [Vulgaris illa Venus circa turpes amo-
res versatur: honesta verò ad virtutem & honestatem amplexã-
dam inflammat, & ad rerum cælestium contemplationem ani-
mos pertrahit.]

Venus vul-
garis.

Apuleius apologia 1. pro se ipso dicit item ex Platone gemi-
nam esse Venerem, quarum altera vulgaris, quæ sit percita po-
pulari amore, non modò humanis animis, sed & pecuinis & fe-
rinis ad libidinem imperitare: Alteram verò cælitem Venerẽ,
quæ prædita sit optimati amore: solis hominibus, & eorum pau-
cis curare: nullis ad turpitudinem stimulis, vel illecebris secta-
tores suos percellentem, eius enim amore non amœnum & la-
scium, sed cōtrà incorruptum & serium pulchritudine hone-
statis, virtutis amatoribus suis conciliare: & si quando decora
corpora commendet, à contumelia eorum procul absterrere.
Neque enim quicquam aliud in corporum forma diligendum,
quàm quòd admoneat diuinos animos eius pulchritudinis,
quam prius veram & sinceram inter deos videre. Qua propter,
vt semper, eleganter Afranius hoc scriptum reliquit:

Amabit sapiens, cupient ceteri.

Ea de re multò fufius Lucian. in dialogo, cui nomen *ἔρωτες*,
vel *ἔρως ἡγεὶ ἀντ' ἔρως*, de quo scripsere singulares commentarios
quidam recentium, vt Cælius Calcagninus, Augustin. Nyphus
cap. 19. 60. 98. de amore, alij plures.

Sed pura hominum.] Effecta pudici amoris, vbi notabis dilige-
ti præparatione opus esse, priusquàm aditum habere possis ad
rerum diuinarum & pulcherrimarum speculationem.

Animos astraque.] Hic raptus quomodo fiat, superius do-
cuimus ad Emblemata, cuius inscriptio est, *In Deo letandum.*

A V T I

Αντέρω, Amor virtutis alium Cupi-
dinem superans.

EMBLEMA CX.

*Aligerum, aligeroque inimicum pinxit Amori
Arcu arcum, atque ignes igne domans Nemesis.
Vi qua alius fecit, patitur: ai hic puer olim
Intrepidus gestans tela, miser lacrymat.
Ter s'uit inque finis imos: res mira, crematur
Igne ignis, furias odit Amoris Amor.*

Amor quo
modo ab
Amore su-
peratur.

Triumphus est amoris pudici, qui de Cupidine Venereo spolia ampla referat. Nemesis igitur ultionis Dea superbie Veneris filium voluit ab alio aduersario Cupidine, seu opposi-

opposi-

opposito amore vinciri & constringi: quo significatur, turpem amorem, aut noxiam aliquam cupiditatem posse ab honesto quodam affectu & labore non modò imminui, sed & sopiri. Manifesta est itaque allusio ad prouerbiū, Clauum clauo pellere, quò pertinet illud Hieronymi ad Rusticū Monachum: Philosophi sæculi solent amorem veterem amore nouo, quasi clauū clauo pellere. Cicero 4. Tusc. Loci denique, inquit, mutatione, tanquam ægroti non conualescentes, sæpè curandus est. Etiam nouo quodam amore veterem amorem tanquam clauū clauo eiiciendum putant. Id mihi in memoriam reuocat C. Valerium Flaccum, qui primū luxu perditus adolescens temporibus belli Punici secundi, cū captus flamen esset à Licinio Pontifice maximo, quo facilius à vita flagitiosa recederet, ad curam sacrorum & ceremoniarum conuerso animo, quantum prius luxuriæ fuerat exemplum, tantum postea modestiæ & sanctitatis specimen euasit, vt Val. Max. lib. 9. cap. De mutatione morum. Tralatum est hoc carmen ex Epigrammate Græco incerti, quod sic habet:

Πτανῶπιλον, ἔρωτα τ' ἀντίον ἐπλάσῃ ἔρωτι

Ἄν' ἐμεοι, τόξω τόξου ἀμαυομένα.

Ὡς κὲ πᾶθῃ τὰ κ' ἔρεξεν, ὁ δ' ἔδρασις, ὁ πρὶν ἀταρβῆς

Δακρυῖα, πιπρῶν γόθσα μὲν & βελέων.

Ἐς βαδὺν τρις κόλπον ἀπέπλυσεν, ἃ μέγα δάμνα,

Ἦλέξῃ τις πυρὶ πύρ: ἠΨατ' ἔρωτ' & ἔρωσ. id est:

Pennatum volucris puero atque vltricia pennis

Tela Cupidineis opposuit Nemesis:

Vt quæ commisit, ferret; qui fortis & audax

Antè, modo expertus spicula amara gemit:

Terque sinum spuit in medium, prò mira! quis ignem

Ignè vret? flammæ sensit Amoris Amor.

Non est alienum quod Ouidius cecinit i. Amorum, eleg. i.

Quid si præripiat flauæ Venus arma Mineruæ?

Ventilet accensas flaua Minerva faces?

et eleg. 8. lib. 3. qua Tibulli mortem deflet:

Ecce puer Veneris fert euersamq; pharetram,

Et fractos arcus, & sine luce facem.

Pausanias in Eliacis memorat Cupidinem depictum fuisse, qui alteri Cupidini palmam è manibus extorquere niteretur: quò solebant intelligi honestū amorem de amore Venereo victoriam quærere. Ouid. 2. De remed. cū ait:

Alterius vires subtrahit alter Amor.

Archety-
pus Em-
blematis.

Ἀντίρωτα certè, id est, ἀντιδῶν, opposuerunt veteres ἔρωτι, vt in terpretes nonnulli exemplum ita apponant, In Phædra ἔρωσ, in Hippolyto ἀντίρωσ erat: vt apud Nasonem in Apolline persequente, & Daphne fugiente; cuius Poëtæ versus hi noti:

Deque sagittifera prompsit duo tela pharetra, &c.

Vt quæ alijs fecit, patiatur.] Adducitur idem à Suida:

Αἰνεπάδοι τὰν ἑρέξει, δῖν δ' οἰδέα γένοιτο. id est,

Si quis patiatur quæ alijs fecerit, iusta pœna fuerit, & apud Pin dari scholiasten 4. Pyth.

Οἷάτ' ἀνὴρ ἑρξοί, τοῖον τέλ' αὐτὸν ἰνάου. Alicubi & apud Pausaniam: lisdem artibus capietur ille, quibus vsus est, τὰς δ' αὐτὰ τέχνησιν ἀλώσεται, αἷσπερ ἐπ' ἑρξεν. Lactantius lib. 1. c. 16. Diuini institut. de Ioue loquens: An tandem, ait, illi venit in mentem ab alio expectes alteri quod feceris? & timet ne quis sibi faciat quod ipse Saturno? Boëthius (quid enim verear adducere auctorem tam bonum?) De consolatur, 2. Quid autem est, inquit, quod in alium quisquam possit facere, quod sustinere ab alio ipse non possit? Busiridem accepimus necare hospites solitum ab hospite Hercule fuisse mactatum. Regulus plures pœnorum bello captos in vincula coniecerat: sed mox ipse victorum caeteris manus præbuit. Vllamne igitur eius hominis potentiam putas, qui quod ipse in alio potest, ne id in se alter valeat, efficere non possit? hæc ille. Seneca longè antè vsurparat idem verbum, sed alio tamen sensu, epist. 39. Quarum voluptatum imperantiam atque insanæ libidini ob hoc vnum possis ignoscere quod quæ fecere patiuntur. Accommodatius ad hunc locum Cicero 2. de Oratore, alio tamèn orationis filo: Vt sementes feceris, ita & metes. Iustitia enim videtur postulare vt qui fecerit aliis iniuriam, ab aliis itidem accipiat iniuriam. Hæc enim lex est talionis vt par pœna reddatur. Virgil. in decimo de Turno qui Pallantem Euandri filium interfecerat:

Nescia mens hominum sati, sortisque futura,

Et seruare modum rebus sublata secundis:

Turno tempus erit magno cum optauerit emptum

Intactum Pallanta, & cum spolia ista, diemq;

Oderis. Etenim cum Æneas Turnum prostrauisset, ill

que parcere decreuisset, viso Pallantis balteo, quo se Turno cinxerat,

— Furis accensus & ira,

Terribilis: Tunc hinc spolijs indute meorum;

Æquum
est cum ea
pati quæ
in alios
fecit.

*Eripiare mihi? Pallas te hoc vulnere, Pallas
Immolat, & pœnam scelerato ex sanguine poscit.*

Et Orodes prædixerat in 10. eod. lib. fore, vt eadem pœna breui afficeretur Megentius, quam in ipsum intulerat.

— non me quicumque es inulto

Victor, nec longum letabere, te quoque fata

Prospectant paria: atque eadem mox arua tenebis.

Glyca Annalibus scribit Adonibezecum viuum captum extremisq; pedum ac manuum partibus mutilatis: Septuaginta, inquit ille rex, reges extremis pedum manuumque partibus truncati, mea sub mensa micæ collegerunt. Quemadmodum in illos ego me gessi, ita mihi diuinitus est repensum. Alius Lamprid. in Alexandro Seuer. Vettonium Turinum, ait, fumi venditorem accusari Alexander iussit: probatisq; per testes omnibus, & quibus præsentibus quid accepisset: & quibus audientibus quid promisisset, in foro transitorio ad stipitem illum ligari præcepit: & fumo appposito, quem ex stipulis atque humidis lignis fieri iusserat, necauit, præcone dicente: Fumo punitur qui vendit fumum. Tribellius Pollio in Gallica: Cùm quidam gemmas vitreas pro veris vendidisset eius vxori (Gallienum intelligit) atque illa re prodita vindicari vellet, surripi quasi ad Leonem venditorem iussit. Deinde cauea caponem emittit: mirantibusq; cunctis rem tam ridiculam, per Curionem dici iussit: Imposturam fecit, & passus est. Deinde negotiatorem dimisit. Lâpridius in vita Seueri: Clamabatq; sæpius quod à quibusdam siue Iudæis, siue Christianis audierat & tenebat: idq; per præconem cùm aliquem emendaret, dici iubebat: Quod tibi fieri non vis, alteri ne feceris. Nec verò prætermittendum quod narrant sacratæ hist. Ecclesiast. lib. 6. c. 5. & Sozomen, lib. 8. c. 7. Eutropius primus Imperatoris cubicularius, ac primus eunuchus, cùm de nonnullis qui ad Ecclesiam confugerant, vindictâ sumere vellet, studiosè in hoc incubuerat, vt lex ab Imperatorib⁹ ferretur, qua vetaretur ne quisquam ad Ecclesias confugeret; quin etiam vt inde abstraherentur qui ad eas iam confugissent. Confestim pœna subsecuta est. Proposita autem hac lege, haud diu postea Eutropius ipse, quòd coniugi Imperatoris cõtumeliam intulisset, primus eam legem transgreditur, & ex palatio profugus ad Ecclesiam supplex accurrit. (Verùm Imperator Eutropium abstrahi iussit) pœnasque capite truncatus dedit, & lex quæ lata fuerat, prorsus è publicis commentariis expuncta est, hæc illi.

Quod tibi fieri nolles, alteri ne feceris.

Vide Prouerb. Neoptolemea ultio. Rectè Cassiodorus lib. 9. Variar. epist. 2. Pœna ista peccati est, vt vnusquisque in se recipere possit; quod in alterum proteruus exercuit. Et huc quidem videtur pertinere titulus 2. Pandectarum, Quod quisque iuris in alium statuerit, eodem iure vtatur.

Spuere in
sinum.

Ter spuit inq; sinus.] Irati & abominantis est gestus. Tibullus Elegiar. 2. de sene amatore loquens:

*Hunc puer, hunc iuuenis turba circum stetit arecta:
Despuit in molles & sibi quisque sinus.*

Iuuenal. Satyr. 7.

*Conspuiturq; sinus veram deprehendere messem
Si libet.*

Et apud Theocritum puella rusticum quendam, à quo amabatur, ridens, dum illi deformitatem, graueolentiam, & alia corporis vitia exprobrat, ter in suum sinum despuit: ait enim,

Τρίς εἰς ἐὸν ἐπύουε νόλπον.

Odit *Amoris amor.]* Eadem polyptosis apud Ouid. 3. Amor eleg. 10.

Causa fuit multis noster amoris amor.

Dulcis

Dulcia quandoque amara fieri.

EMBLEMA CXI.

MATRE procul lic̄ta, paulum secesserat infans
 Lydius : hunc dira sed rapuisti apes.
 Venerat hic ad vos placidas ratus esse volucres,
 Cum nec ita immitis vipera seua foret.
 Quae datus, ah, dulci stimulos pro munere mellis,
 Prôh dolor! heu sine te gratia nulla datur.

Apparet id esse tractum ex Antipatri, atque etiam Bianoris Origo
 Epigrammatis eiusdem penè argumenti, lib. i. Antholo- Embi:
 iæ, titulo εις Διατρον ηγει εις Διαυιτας. Sed Antipatri primùm
 iusmodi est:

Τὸ βρίφθ' ἱρμώναντα δὲ χρῆσαδε μέλισσαι,
 (Φεῦ κύνες) ἱρπυσήν, κηρία μαίμενον.
 Πολλάκι δ' ἐξ ὑμῶν ἐσιγμενον ὠλέσαστ' αἶ, αἶ,
 Κέντροις οἱ δ' ὀφίω φωλεὰ μεμφόμεθα.
 Πάειδω λυσίδι κη καὶ ἀμύντορι, μηδὲ μελίσας
 Αἰνᾶν, καὶ κείνας πιπρὸν ἐνεση μέλι.

Bianoris verò sic;

Κοῦρον ἀπο πλανίω ἐπιμάξων ἱρμώναντα,
 Φᾶν βρίφθ' ὡς ἀδίως εἴλετε βουγενεῖς.
 Ἡ γνοῖσιν ὁ δέειλαιθ' ἐς ὑμῶν οἶα μελίσας
 Ἐλθᾶν, αἶ δ' ἔχου ἕτο χρεῖστεραι.
 Ἀντί δ' οἱ δόινυς ἰσιμάξατε φοῖνια κέντρα,
 Ὡ πικραὶ, γλυκυρῆς ἀντί παλοὶ χάριτθ'.

Nos utcumque ita sumus interpretati:

Repentem per humum tenerem Hermonacta, legentem
 Dulcia mella (nescis heu) pupugistis apes,
 Reddidit enectum sic vester aculeus, ab ab,
 Serpentes nequeant ut nocuisse magis.
 Lage, Lysidice patri, Amyntori dicito matri:
 Improbæ apes, mellis cum sit amariities.

Alterum sic:

Errantem in trivio, mollem Hermonacta puellum
 Iniuste nimium corripuistis apes.
 Vipera quam sit atrox peiores, venit ubi ad vos
 Nescius, infelix esse putabat apes.
 At pro melle graues stimulum pingendo cruentum
 Liquestis: sic sic gratia mellis abit.

Amoris & Hoc autem sub figmento, amoris naturam intelligere licet, q
 mel & fel. ut rectissime Plautus ait, & melle & felle est fecundissimus: na
 gustu dat dulce, amarum ad satietatem vsque aggerit. Qu
 enim voluptate blandius? sed eadē quid tristius? Cauendum
 itaque, dum oblectamenta magno labore conquirimus, ne f
 dulci melle venena lateant. Exēplum præsto est in apibus, q
 mel dulcissimū cōficiunt: eedem aculeū habent præsentaneū
 quis sese propius admouerit. Hinc à Græcis γλυκύπιπρθ' Am
 dicitur; quod significat Euripid. in Hippolyto his verbis:

Amor
 γλυκύπι-
 πρθ'.

Τι τᾷδ' ἐστὶν λεγοσιν ἀνθρώποις ἐρᾶς;
 Ἡ δισον ὠπᾶ τ. τῆ, ἀλγεὺν δ' ἄμα. id est,

Quid hoc est quod dicunt homines amare; respondet nutr
 Iucundissimum, ὁ filia: sed idem calamitosissimum. Verba s
 Phœdræ ad nutricem, cui suos in Hippolytum amores cred
 Huc respexit Catull. ad Mallium;

*Multa satis lusi, non est Dea nescia nostri,
Quae dulcem turis miscet amaritiam.*

Cæterum Epigramma est Meleagri lib. 7. Græcorum Epigrammatum, in quo ex apicula quærit cur Heliodoræ corpus tangat: Num idè vt ei nunciet, quòd ipsa amoris dulcem & amarum, stimulum habeat? Putabam pridem id de Amore ab apibus puncto figmentum non incommodè reuocari posse ad id quod Plutarch. scribit (si tamen verè dicendum id esse Plutarchi problema) ab apibus eos pungi citius, qui stupro sese commacularint: quòd id animal sit munditiæ & elegantiae persudiosum, quippè quæ facillè odorentur, nec immunditiam libidinosorum sustineant, citaturque ibidem Theocriti locus, quo continentur Veneris ad Anchisen verba.

Paulum secesserat.] Huic figmèto indulgetur. Nam Poëtæ omnes semper Cupidinem Veneri adesse faciunt. Rationem adfert Seruius: Quia, inquit, venerea voluptas sine amore non potest exerceri. Horat. i. Carminum.

*Liberum & Musas Venerémque, & illi
Semper hærentem puerum canebat.*

Plato in Simpos. rationem longius repetitam narrat. Vide 3. præpar. Euangel. Eusebij, & Gyrald. Syntagm. 13.

Infans Lydius.] Periphrasis Cupidinis. Lydi populi sunt in regione minoris Asiæ, omni mollitie & voluptate deprauati, qui primi caupones & institores fuerunt, Herod. libro 1. Lege Plin. 3. cap. 5. & 5. c. 29. itémque Athenæû Dipsosoph. cap. 4. lib. 12. & Prouerb. Chiliad. Lydus ostium clausit: & Lydus in meridie: & putant nonnulli verbum, ludere, à Lydis ductum.

Dixit sed rapuistis apes.] Enallage personæ, per apostrophem. expressit vim uerbi ἀλεγε, id est, sustulistis de medio.

Prò dolor, heu sine te.] Alludit ad illud 7. Metamorph.

---- nulla est sincera voluptas,
Sollicitumque aliquid letis interuenit. ----

Plautus in Amphit. Est in etate hominum (ita Diis placitum) voluptati vt meror comes consequatur. & Horat. Odar. 2.

---- nil est ab omni parte beatum.

Huc prouerbia; Dulce & amarum: & Ne quere mollia, ne tibi dura contingant: & Fecem bibæ qui vinum bibit; itémque illud, In apes irruere. Cæterum in eo tandem velim studiosum admonitum: pro eo quod in Græco est, ὃ πικρὰ γλυκερὸς ἀντὶ πικρῶν χαίρει, dicit Alciatus, Prò dolor heu, sine te gratia nulla datur: nimium obscure id quidem, vt omnes vnà mecum sentiunt.

Ab apibus citius pungi nefanda pollinos libidine.

Cur Cupido Veneri adiungatur.

Lydi mollitie insignes.

Ego verò fateor his verbis (*sic sic gratia mellis abit*) me non affectum esse Græcæ conclusionis leporem, sensus is est, O apes quæ non minus amaræ estis quàm mel ipsum dulce. Nam vox *ἀντίπαλοι*, significat vitium æqualium contrarietate, aut æqualitatem virium quæ sunt inter se aduersæ: quasi aperte dicere apum acerbicatem æquare mellis dulcedinem, summumque bonum summo compensari malo:

Ferè simile ex Theocritò.

AD EMBLEMA CXII.

*ALVÈOLIS dum mella legit, percussit amorem
Furacem mala apes, & summis spicula liquit
In digitis: tumido gemit at puer anxius ungue,
Et quatit errabundus humum, Veneriq; dolorem*

Indical

Indicat, & grauiter quaeritur quòd apicula paruum
 Ipsa inferre animal tam noxia vulnera possit.
 Cui ridens Venus, Hanc imitaris tu quoque, dixit,
 Nate, feram, qui das tot noxia vulnera paruus.

Hoc fere idem cum superiori, nisi quòd còcinnius & lepi-
 dius claudat Theocritus : quem sua lingua loquentem
 audire non pigeat:

Τὸν κλέπτει ποτ' ἔρωτα κακὰ κέντρασι μέλιτος α
 Κυρίου ἐν σίμβλων συλευμένον, ἄνερα δὲ χειρῶν
 Δάντυλα πάνθ' ἰπινυξερῶ δ' ἄλγει, καὶ χερ' ἐφόσῃ,
 Καὶ τὰν γυν' ἐπατάξει, καὶ ἄλατο, τὰ δ' Ἀφροδίτα
 Δείξεν τὰν ὀδύναν καὶ μεμφετο, ὅτ' ἴε γε τυτθὸν
 Θηρίον ἐντὶ μέλιτος α καὶ ἀλίνα τραύματα ποιᾷ.
 Χ' ἄματῆρ γελάσασα, τί δ' εὐίσην ἰσὶ μέλιτος α.
 Χ' ὠ τυτθὸς μὲνεις, τὰ δὲ τραύματα ἀλίνα ποιᾷς.

Eidyllion
 Theocri-
 ti.

Quod fanè ex Anacreonte transcripsit, cuius Ode sic habet;

Anacreo-
 tis Oda.

Ἐρως ποτ' ἐν ῥόδοισι
 Κοιμῶμένῳ μέλιτταν
 Οὐκ εἶδεν, ἀλλ' ἐτρώθη.
 Τὸν δάντυλον δὲ δαχτύλῳ
 Τὰς χερὸς, ὠλόλυξε,
 Δράμων δ' ἐκαὶ πεπασθεὶς
 Πρὸς τὴν καλὴν κυθήρω,
 Ὀλωλα, μάτερ, ἔειπον,
 Ὀλωλα, κ' ἀποδύσῃς
 Ὄφισ μ' ἐτυψέ μινρὸς
 Πτερωτὸς, ὃν καλοῦσι
 Μέλιτταν οἱ γεωργοί.
 Ἄ δ' εἶπον, εἰ τὸ κέντρον
 Πονᾷ τὸ τὰς μέλιττας,
 Πόσον, δοκεῖς πονοῦσιν
 Ἐρως ὁ σοῖς σὺ βάλλεις,

Hoc est,

Inter rosas Cupido
 Apiculam iacentem
 Non vidit, estque punctus:
 Manumque sauciatus
 Mox eiulare cepit.
 Et cursitans volansque
 Ad candidam Cytheren,
 Heu occidi, occidi, inquit,
 Vitamque mater efflo.
 En me minuta serpens
 Pennata vulnerauit:
 Apem vocant coloni:
 Tunc illa: Apis si acumen
 Tantum facit dolorem,
 Quantum putas dolere
 Quos tu feris Cupido?

Carmen Theocriti certatim, ni fallor, à doctis quam plurimis
 conuersum est.

Terram
 pedibus
 quateret.

Quatit humum.] Doloris signum, pedibus terram percutere,
 est & indignantis, & grauiter ferentis. Homerus de Iro:

— Σὺν δ' ἦλασ' ὀδόντας
 Λακτίζων ποδὶ γαῖαν.

ramen calcitrationem non esse indignantis, sed moribundi, pú-
tat amicus meus Ioan. Frater Lauallensis: Nam Irus ab Vlysse
grauissimo ictu ad terram afflictus, eorum more qui animam
efflant, apud Homerum terram pulsát pedibus, v. 10. Æneid.
Virgilianæ:

*Sternitur infelix Acron, & calcibus atram
Tundit humum expirans. -----*

Ouid. 1. Artis,

Lydius aequatam ter pede pulsat humum.

Venus a-
mica risus.

Ridēs Venus.] Poëtæ Græci Venerem appellant φιλοκείδον, id
est, risus amicam. Horat. 1. Carminum:

Sive tu manis Ericyna ridens.

Tria genera risus ponuntur à Clemente Alexandrino: *μειδίαια*,
risum decorum: *κωλυσιμὸν*, meretricium, *μαγχασιμὸν*, procacem &
notas referentem libidinis.

Qui das tot noxia vulnèra.] Huc spectat illud è 3. Eidyllio
Theocriti:

*Νῦν ἔγνω τὸν ἔρωτα, βαρὺς θεὸς ἢ ῥαλαίνας
μασδὸν ἐδάλασε, δρυμῶ τε μιν ἐτρεφε ματηρ.*

Nunc amorem noui: dirus utique Deus est, & quidem leænæ
mamam suxit, inque saltibus ipsum mater enutrit. Sed propius
est quod citatur ex Næuio:

Aedepol Cupido, cùm pusillus sis, nimis multum uales.

In

In statuam Amoris.

EMBLEMA.

Quis sit Amor, plures olim cecinere Poëta,
 Eius qui vario nomine gesta ferunt.
 Conuenit hoc, quod veste caret, quod corpore paruus:
 Tela alasque ferens lumina nulla tenet.
 Hæc ora, hic habitusque Dei est. Sed dicere tantos
 Si licet in vates, falsa subesse reor.
 Ecce nudus agat? Diuo quasi pallia desint,
 Qui cunctas domi possidet orbis opes.
 Aut qui queso niues boreamque euadere nudus
 Alpinum potuit, strictaque prata gelu?

Si puer est, puerumne vocas qui Nestora vincit?
 An nosti Ascrei carmina docta senis?
 Inconstans puer hic, obdurans pectora quae iam
 Trans adiū, nunquam linguere sponte potest.
 At pharetras & tela gerit quid inutile pondus?
 An curuare infans cornua dira valet?
 Alas cūruē tenet quas nescit in athera ferre?
 Inscius in volucrum flectere tela iecur.
 Serpit humi, semp̄que virūm mortalia corda
 Ledit, & haud alas saxeus inde mouet.
 Si cacus, vittamque gerit, quid tania caco
 Vitilis est? ideo num minus ille videt?
 Quisve sagittiferum credat qui lumine captus?
 Hic certa, at caci spicula vana mouet.
 Igneus est, aiunt, versatq; in pectore flammās.
 Cur age viuūt adhuc? omnia flamma vorat.
 Quinetiam tumidis cūru non extinguitur undis
 Naiadum, quoties mollia corda subit?
 At tu ne tantis capiare erroribus, audi:
 Verus quid sit amor, carmina nostra ferent.
 Iucundus labor est, lasciuia per otia: signum
 Illius est nigro punica glans clypeo.

Figmentum de Amore vt sibi repugnans & à diuorū parti-
 culatim reprehendit, veramque Amoris definitionem ad
 extremum se tradere docet: sub quibus omnibus inuolucris
 graphicè exprimitur amatorum vita miserima: quæ sigillatim
 omnia explicabimus, si prius Marulli elegantem descriptionē
 subiecerimus:

Descriptio
 Amoris ex
 Marullo.

Quis puer hic? Veneris, plenæ quæ causa pharetræ est?

Non bene prorsus certa quod arma mouet.

Cur sine veste Deus? simplex puer odit apertum.

Vnde puer? pueros quod facit ipse senes.

Quis pennas humeris dedit? inconstantia. quare

Nulla Deo frens est? signa inimica fugit:

Quæ fors eripuit lucem? immoderata libido.

Cur macies? vigilis cura, dolorque facit.

Quis cecum præit? ebrietas, sopor, otia, luxus.

Qui comites? rixa, bella, odia, opprobrium.

Qui cælo dignati? homines: quæ caussa coegit?

Mitior auctore est credita culpa Deo.

Heu curuum genus, & veri corda inscia! quo ius

Fasque, scelus miseri si scelere abluimus?

Addâ & Augeriani poëtæ certè non illepidi eadē de re carmen: Augeriani

Angelus inuicta qui cuspide semper oberras,

Dic mihi, te nudum cur tua mater alit?

Nudo homines qui nostra petunt delubra, Rubenti

Cur stant in dextra spicula? trado necem.

Cur puer es? pueros facio quoscumque sagittis

Saucio, siue volans ignibus vro meis.

Ventosas humeris cur fixit Iupiter alas?

Est quouis leuior flamine quisquis amat.

Cur tecum facula? quia viuida corda fretumque,

Et iuga montosa, & scrupea saxa cremo.

Cæcus es? an claro, dic, lumine? cæcus amator,

Non ego luce poli lux mea clara magis.

Pascaris ambrosia, seu nectare? pascor amœnis

Blanditiis, risu, sedulitate, iocis.

Cur tibi pulchra parens? quia densos forma calores

Ingenerat, formæ munere nascor ego.

Cur maris è fluctu prognata est mater? amator

Vt mota in salsis fluctuet vnda vadis.

Dic, tua non vilis domus? an cultissima? nulla

Tecta colo, hiberno sub Ioue dego miser.

Dic vbi stas, dum lassa tuo sunt membra volatu?

Crede mihi, numquam me leuis ala vehit.

Sed & nonnulli è veteribus commentitiam istam Cupidinis diuinitatem doctè verèque perstrinxerunt, vt Archias poëta,

Οὐχ ὁ ἔρως ἀδίκη μέρῳ πον γίνεσθαι, ἀλλ' ἀνόλαστοι,

ψυχᾶς ἀνθρώπων ἐσθ' ὁ ἔρως πρόφασις.

Non amor est qui afficiat iniuria humanū genus, sed intēperantes: animis enim hominum hanc occasionem præstat amor, quasi diceret sine vlllo verborum circuitu: non amor qualis à poëtis celebratur, fictitiis ille pufio, lædit homines, sed intemperantia. Refer huc Eidyllion Theocriti 21.

Vario nomine.] Propter diuersa vel adiuncta vel effecta, quæ studiosè in Syntagmatib. Historiæ Deorum explanat Gyraldus.

Conuenit

Conuenit hoc, quod.] absurdum, vt fabulam refutet.

Eccur nudus agat.] Maxima, inquit, est impudentia eum nudū pingere, cum Diij nulla premantur egestate. Ea tamen nuditas importunam & perpetuō vigilantem amantium pertinaciam arguit: vel manifestam eorum insaniam prodit. Sic aliquis ex recentibus:

Nudus A-
mor cur?

Cur te cum nullo corpus velamine monstrat?

Stultitia insani manifesta patescit amantis

Qui cunctas domiti.] Hinc dictus est *πῶς ἀπαύτω*, vt superius annotauimus.

Aut qui quæso niues.] Nil est quod timeant amantes, dum rebus amatis se posse sperant? sic Plautus sub amatoris persona:

Nullū peri-
culum de-
trectant a-
mores.

Neque vlla mihi ostabit amnis, neque mons, neque adeò mare?

Nec calorem nec frigus metuo, neque ventum neque grandinem

Imbrem perpetiar, laborem sufferam, solem, sitim:

Non concedam, neque conquiescam vsquam, neque noctu neque diu

Prius profecto quam aut amicam, aut mortem inuestigauero,

Tibul. item Eleg. 1.

Quisquis amore tenetur, eat tutusque sacerque

Qua libet: insidias non timuisse decet.

Non mihi pigra nocent hiberne frigora noctis,

Non mihi cum multa decidit imber aqua.

Propert. lib. 3. eleg. 15.

Non tamen est quisquam sacros qui ledat amantes,

Scironis media sic licet ambulet via,

Quisquis amator erit, Scyticis licet ambulet oris,

Nemo adeò, vt noceat, barbarus esse volet.

Luna ministrat iter, demonstrant astra salebras:

Ipse amor accensas percutit ante faces,

Seua canum rabies morsus auertit hiantes,

Huic generi quouis tempore tuta via est.

Et Seneca in Hippolyto:

Non me per altas ire si iubeas niues,

Pigeat gelatis ingredi Pindi iugis:

Non si per ignes, & infesta agmina,

Cuncter paratis ensibus pectus dare.

Puer A-
mor cur?

Puerumne vocas.] Puer est qb amatorum varietatem & incōstantiam qualis inest puero.

Ouidius 1. Amorum, eleg. 10.

*Et puer est, & nudus amor, sine sordibus annos,
Et nullas vestes, ut sit apertus, habet.*

Moschus de fugitio amoris: ἐστὶ δ' ὁ πάσις περίσχυρος.

Qui Nestora vincit.] Senem quemque sapientissimum. Hesiodus & Orpheus Poëtæ Græci vetustissimi, mortalium & immortalium mentes amore capi & domari tradunt. Ficin. in Plato. Conuiuium. Sed id non est satis, nisi aliquid aliud quæramus. Amor puer pingitur cum Nestore sit antiquior, Hesiodo teste, qui in Theogonia canit, Chaos, Tellurem, Tartara, Amorem Deorum primos exitisse. Verba hæc Hesiodi sunt:

Ἦτοι μὲν πρῶπιτα χάσθ' ἔγενετ', αὐτὰρ ἔπειτα
Γαῖ' ἐυρύσειρον, πάντων ἰδὲ ἄσφαλῆς αἰεὶ
Ἀθανάτων, οἳ ἔχουσι κάρη νιφόντων Ὀλύμπου,
Τάρταρα τ' ἠρόντα μυχῷ χθονὸς ἐυρυδείης,
Ἴδ' ἔργου, ἴσκαλλιστ' ἐν ἀθανάτοισι θεοῖσι.

Et Orpheus Argonauticis:

πρεσβυτάτων τε καὶ αὐτοτελεῆ πολύμητιν ἔρωτα.

Ergo, qui Nestora vincit, sic interpretor, qui Nestora vincit ætate, qui sit Nestore annosior, denique qui senior Iapeto, ut ex Luciano meminimus iam supra

Ascræi senis.] Hesiodi, ab Ascræo Bœotia pagus in Helicone monte. *Inconstans puer.]* Ad id respexit Ouid. De Arte:

Errat, & in nulla sede moratur amor.

Hic obdurans pectora.] Idem fermè in Hippolyt. Seneca:

Qui blandiendo dulce nutrit malum,

Serò recusat ferre quod subiit iugum.

Theophrastus: ἔρως δὲ ἐστὶν ἀλογίστος τινὸς ἐπιθυμίας ἰπερβολῆς ταχέαν μὲν ἔχουσα τὴν πρόσσδον, βραδέαν δὲ τὴν ἀπολιον: Amor est irrationalis cuiusdam cupidinis excessus, qui velocem habet accessum, tardum autem discessum. Id non possum docere commodius, quàm ex eius arte, qui se egregium doctorem præstitit nature amoris explicandæ: sic enim eleg. 10. li. Amor. 3.

Luctantur pectusque leue in contraria ducunt:

Hæc amor, hæc odium: sed puto vincet amor.

Odero, si potero: si non, inuitus amabo,

Nec iuga taurus amat: que tamen odit, habet.

Sic ego nec sine te, nec tecum viuere possum,

Et videor voti nescius esse mei.

Quicquid eris, mea semper eris: tu selige tantum,

Me quoque velle, velis, anne coactus amem?

Lintea dum potius, ventisque ferentibus vrar:

Error &
inconstan-
tia Amoris.

Vt quamuis nolim, cogar amare tamen.

Idem eleg. 2. primi:

————— *haeserunt tennes in corde sagittae:*

Et possessa ferus pectora versat Amor.

Et eleg. 18.

————— *tener ausuros grandia frangit amor.*

Sape mea dixi, tandem discede, puella:

In gremio sedit protinus illa meo.

Sape pudet, dixi, lacrymis vix illa retentis,

Me miseram cur te, dixit amore pudet?

Implicuitque suos circum mea colla lacertos,

Et quae me perdunt oscula mille dedit.

Vincor: & ingenium sumptis reuocatur ab armis,

Resque domi gestas, & mea bella cano.

Eundem affectum expressit Catullus in Lesbiam:

Odi & amo: quare id faciam fortasse requiris:

Nescio, sed fieri sentio, & excrucior.

Quod idem apud Marullum reperio, sed Musa fusiore:

Odi te, mihi crede, quantacunque es:

Odi confiteor, Camilla, sed quam

Et odi, & magis in dies magisque

Velim odisse: sequi, atque amare cogor:

Sic me amor retrahit tuus, trahitque:

Sic quem seuitia fugas proterua,

Tam rara reuocas decore formae.

At pharetras, &c.] Xenophon idcirco Cupidines sagittarios

Cur pha-
retratus
Amor?

finxi ait, quod formosi & formosae etiam è longinquo loco vul-

nerent, nimirum oculis ipsis tamquam sagittis eminus in rem

amatam emissis, ἰσως δὲ καὶ οἱ ἔρωτες τοῖς βέλται διὰ τοῦτο καλοῦνται,

ὅτι καὶ πρὸς ἄλλων οἱ καλοὶ τιτρώσκουσι. Propertius:

Et merito hamatis manus est armata sagittis:

Et pharetra ex humero Gnosia utroque iacet.

Horat. Carm. 2.

Semper ardentes acuens sagittas

Cote cruenta.

Moschus in amore fugitiuo:

Καὶ χρύσεων περι νῶτα φαρέτριων, ἐνδοδὲ ἐδ' οὐτὶ

τοῖς πινοῖ καὶ λαμοῖ, τοῖς πολλὰ νι ἢ καὶ τιτρώσκη.

Fert humeris auream pharetram: intus autem multae cruentae

sagittae, quibus me sauciat. Theocritus, in eidyll. ἔγως δὲ ραπέτης, ait

Amori pharetram tribui plenam telis, quia vulneret hominum

animos

nimos multis certè modis. Origenes hoc figmentum allegorizans exponit : ait enim pharetra significari cor, telis cogitationes, arcu, os & labella, quæ habent aliquam cum arcu similitudinem, adeoque ipsa verba & orationem, quibus omnibus dominatur amor; huc facit illud Pindari ex Olimp. 2.

— πολλά μοι π' ἀγκῶν.—

υὸς ὡκεῖα βέλκῃ

Ἐΰδου ἐντὶ φαρετρας

Φωνᾶντα συνητοῖσιν: ἰς

Δὲ τόπῳ ἐρμηνέων.

κατ. ζει, id est, multæ mihi sunt sub cubito celeres sagittæ intra pharetram sonantes prudentibus: at apud vulgus indigent interpretibus. Intelligit Pindar. pulchra animi sensa; quibus se atetur ornatum & excultum, & oratione disertam ad victoriam laudes celebrandas. Sed de his satis.

Alas cûrue tenet.] Cicero de Nat. Deor. pennatum Cupidinè vocat, ut Orpheus & Plato in Phædro πτερόεντα; idque propter frequentissimas in eo vicissitudines rerum, ait Pierius in Accipit. Alexand. Aphrodiseus problem. 87. rationem reddit propter instabilitatem nempe.

Propertius Elegiar. 1.

Quicumque ille fuit, puerum qui pinxit Amorem,

Nónne putas miras hunc habuisse manus?

Hic primum vidit, sine sensu viuere amantes,

Et leuibus curis magna perire bona.

Idem non frustra ventosas addidit alas,

Fecit & humano corde volare Deum:

Scilicet alterna quoniam iactamur in vnda,

Nostraque non vllis permanet aura locis.

Lucretius in Titulo 2. de Arte:

Magna paro quas possit amor remanere per artes

Dicere, tam vasto peruagus ore puer,

Et leuis est & habet geminas, quibus euolet, alas:

Difficile est illis imposuisse modum,

secundo Amor. 9. Eleg. sic:

Tu leuis es multoque tuis ventosior alis:

Gaudiaque ambigua dasque negasque fide,

loquitur Cupidinem.

Eubulus apud Athenæum lib. 13. figmentum hoc ridet, cuius narios propter elegantiam huc conferre non piget:

Τὶς ἔνυ ὁ γράψας ὦ προτὸ ἀνδρῶπων ἄρα,

Ἡ κροπλὰς τῆσ' ἀσ' ἔρωδ' ὑπόπτερον,
 Ὁ δ' ἄνδρ' ἤδειπλὴν χελιδόνας γράφει,
 Ἀλλ' ἦν ἄπειρ' ὅ τῶν τροπῶν τῶν τ' ἔδου.
 Ἔστιν γὰρ ἔτε κῆφος, ἔτε ῥάδι.
 Ἀπ' ἀλλ' ἀγῆναι τῷ φέροντι τὴν νόσον,
 Βαρύς δ' ἐνομιδὴ, πῶς ἂν ἔν' ἔχει πτερά;
 Τοῖστο πρᾶγμα, λῆρ' ἂν, φησὶ τις. id est,

Quis omnium primus virorum pinxit, aut

Alatum Amorem finxit in cera prior?

Hirundines solum sciebat pingere:

Mores nec ille norat, aut mentem Dei.

Nec est enim levis, nec est is qui celer

Morbum ferentis auolet precordijs:

Gravisque valdè; qui fit ala, ut sint ei?

Nugæ mere sunt hæc: quis ergo perferat?

Flectere tela iecur.] Iecur, amoris sedes. Horat. i. Epist.

Non ancilla tuum iecur ulceret vlla, pueræ.

Serpit humi.] Repugnantia sunt quibus superuacaneam Amoris quædam docet.

Si cæcus.] Amoris cæcitas impeditam hominis rationem ostendit: nec enim modo τυφλός, sed & τυφλοποιός ἔρωσ. Theocrit.

Idyll. 10. τυφλός δ' ἐν αὐτῆς ὁ πλῆστ', ἀλλὰ κ' ἀφ' ἑρῶντις ἔρω.
 hoc est, cæcus non solum Plutus, verumetiam delitus Amor.
 Propert. Eleg. 2.

Ante pedes cæcis lucebat semita nobis:

Scilicet insano nemo in amore videt.

Ouid. Epist. — quid deceat non videt vllus amans.

Tænia.] vittarū extremitas, & pro tota vitta sumitur aliquoties hic pro panniculo, quo velantur oculi Cupidinis, accipe.

Cæcus Amor cur. Sagitiferum qui lumine.] Absurdum aliud per collationem d similitium.

Ignæus est.] ab effectis, ut iam dictum est.

De amore igneo, aut potius amoris igni, è multis quæ mihi alia properanti occurrant, pauca seligam. Antipater Sidonius

μη κλαίω ἔρωτα δόκει, τιλέμβροτε πείσειας,

μηδ' ἐλίγω παύσειν ἕδατι πῦρ ἀπνείας.

Κρυσός ἔρωτος ἀεὶ παύωμι, ἔσβηθι δ'.

Σὺ δ' ἐν τότε ἐν πολλῷ τιπ' τὸ αἶνον πελάγει.

Circumferuntur hæc incerti cuiusdam:

Ἀὐτὸ το πῦρ παύσειν διζήσει, ἔρωτος, ὁ νύκταρ

Τὸν καλὸν ἰμῶρων λύχου ἀναφλογίσει.

Δεῦρ' ἀπ' ἐμῆς ψυχῆς ἀνφουσέλας, ἔδοθε γ' μου
καὶ ὄμνον πολλὴν ἐξαίνισι φλόγα.

Quò spectant quæ Aul. Gell. retulit 19. c. 9. ex Ædituo:

Quid faculam præfers phileros, quia nihil opi' nobis?
Ibimus, hic lucet pectore flamma satis. &c.

At cur Amor igneus dicatur, ardere autem qui amore corripiuntur, Paulus Silentianus ita:

— ἀντιτίπου γ'

Εὐδὺς ἀποτρῶσιν κοῦφος ἔρωσ κραδίης.

Οἷσρ' ὀλιώθεισ' ἀν' ἐχθρῶσιν ἢν τις οἶσρ'.

Ἀκρον ἔλη, φλογαίου δύνεται ἐντὸς ὀλ'.

Ἐλπίδιμὴ δὲ λῆξ' ἔφ' ἄμα χλάδι γυιοφόρου γ'

Πῦρ ὑπὸ πίεξ' ἄμ' ἔφ' ἔλπιω μὲν.

Tumidis Naiadum.] Naiades aquarum Deæ per quas hic castas Naiades

& pudicas puellas matronasque possis intelligere. Quò refe- quæ.

rendum videtur illud Meleagri:

Δενὸς ἔρωσ; δευός, τίδ' ἐ τὸ πλεον; ἢν πάλιν ἔστω,

καὶ πάλιν οἰμώσων, πολλάκι δευός ἔρωσ;

Ἢ γ' ὁ παῖς τῶσσι γελᾷ καὶ πικρὰ κακιάδ'.

Ἢ δεταί, ἢ δ' ἐ πωλοὶ δορα καὶ τρέπεται,

Θάυμα δ' ἐ μοι, πῶς ἄρα δια γλαυκῶσ φανέσ'.

Κύματ' ἔξ' ὑγρῶ κῆρι σὺ, πῦρ τέτονας. id est,

Seuus Amor? seuus, quid tum, si talia macrens

Conquerar? atque iterum talia; seuus Amor?

Nimirum puer hæc conuitia ridet, & ipsis

Gaudet, & insultat iurgia si qua loquor.

Ast ego demiror, glauco Venus edita ponto

Qui flammam ex vnda progenerasse potes?

Ovidianum hoc conuenit 3. Amor. Eleg. 5.

Flumina deberent omnes in amore inuare:

Flumina senserunt ipsa quid esset amor.

At tu ne tantis.] Hactenus refutatio fuit veterum de Amore

commentationum, tandémque veram Amoris descriptionem

ultimo perstringit disticho.

Iucundus labor est, lasciuia.] Libidinis & obscenæ voluptatis

actum significat; cuius schema est malum Punicum in nigra

scuti planitie, quæ repræsentant similitudine quadam sexus

utriusque γεννητικὰ μόρια Punicū quidem dulci sapore, sed ama-

ro cortice, mihi referre potest ἡδονὴν γλυκὴν πικρῶν. Nigra pla-

nitie cæcitatem & caliginem, quibus implicantur qui turpi-

ter amant. Cæterum vir doctus, quispiam ait, hîc glande significari partem obscenam genitalium, quam Cornel. Celsus, Arist. & Galenus Balanon appellant, quod glandem significat: est quæ virilis penis prior pars, quæ Latinis est mentula.

In obliuionem patriæ.

EMBLEMA CXIII.

I A M D V D V M missa patria, obliuſq; tuorum,
 Quos tibi seu sanguis, siue parauit amor,
 Romam habitas, nec cura domum subit ulla reuerti,
 Aeternæ tantum te caput vrbis honos:
 Sic Itachûm premissa manus dulcedine loti
 Liquerat & patriam, liquerat atque ducem,

MInimè mihi dubium est, Alciatum id Emblema cum scriberet, habuisse in manibus Ammianum Marcellinum; & Typus & sons Emblematidis.
 tum ad eum respexisse locum qui est lib. 14. quem integrum apponam, & deinde sententiam explanabo. Verba itaque Ammiani sunt hæc: Illud autem non dubitatur, quòd cum esset aliquando virtutum omnium domicilium Roma, ingenuos aduenas plerique nobilium, vt Homerici baccharum suauitate lotophagi, humanitatis multiformibus officiis retentabant. Et hæc quidè ille. In eos qui patriam obliuione delent, in alio quodam solo retenti, & fortuna quadam benigniori relectati, torquet Alciatus. Notissima est illa Teucris vox apud Ciceronem Tusc. 5. Patria est vbi cumque est bene, tum enim vel maxime patriam ipsumque natale solum tradere solemus obliuioni, cum aliena regio meliorem nobis & lautio rem conditionem proponit. Sed certè hoc potissimum in eos torquetur, qui cum ad amplum Sui & suorum obliu.
 aliquem dignitatis gradum peruenerint, sui suorumque immemores facti, tumidas attollunt vertice cristas, vt iis nihil intolerabilius esse possit, neque asperius, quippè qui nec de parentibus, nec de amicis amplius cogitant: ex quo perspicuum sit, quam desipiant; quamque vecordes sint, cum non intelligant leuissimo casu se posse deturbari: quamque temerarij & instabiles fortunæ fluxus & refluxus. At Oratorem audiamus licet: Si quam virtutis præstantiam, aut ingenij, aut fortunæ splendorem sumus consecuti, eam nostris impertire est opus, & cum proximis communicemus: vt si parentibus nati simus humili & obscuro loco, si propinquos habeamus imbecilliores, vel animo vel fortuna eorum augeamus opes, eisque honori simus & dignitati: vt in fabulis, qui aliquando propter ignorantiam stirpis & generis in famulatu fuerint: cum cogniti sunt, & aut Deorum aut Regum filij inuenti, retinent tamen charitatem in pastores, quos patres per multos annos esse duxerunt.

Quos tibi.] Duo hic amicorum genera notat; vnum eorum qui sanguinis coniunctione, alterum qui vel vicinitate, vel studiis quibusdam paribus, vel commercio aliquo, aut vsu vitæq; consuetudine amicitia nobiscum iuncti sunt. Duo amicorum genera.

Romam habitas.] Potest hoc intelligi synecdochicòs, pro quavis vrbe celebri. Roma, vrbs per excellen-
 tiam.

Aeternæ vrbs.] Vrbs $\mu\alpha\tau' \epsilon\phi\omicron\chi\eta\mu$ Roma, vt olim Athenæ $\alpha\theta\epsilon\nu$, & Alexandria $\mu\omicron\lambda\iota\varsigma$, quòd cæteris excelleret, quod vidit Magius Miscellan. lib. 4. c. 6. Allusit autem ad priscorum Romano-

rum opinionem, qui Romam & Romanum imperium semper duraturum credebant. Hinc illud est Iouis apud Virg. Veneri perpetuum imperium pollicentis:

Aeterna
Roma.

*His ego, nec metas rerum, nec tempora pono;
Imperium sine fine dedi.*

Et Aufonius.

Ignota aeternae ne sint tibi tempora Romae.

Idemque:

Vrbis ab aeternae deductam rege Quirino.

Romanæ
Vrbis elo-
gia.

Sed præter hæc, placet etiam quæ sequuntur addere, philologorum gratia. Ammianus Marcellinus lib. 15. Tamen auctoritate qua potiores æternæ vrbis Episcopi, firmari desiderio nitentur ardenti. Idem lib. 16. Et vrbis templorum, forûmque Pacis, & Pompeij theatrum, & Odæum, & stadium, aliâque inter hæc decora vrbis æternæ. Idem lib. 19. Difficultatem aduentanti inopiæ frumentorum vrbis verebatur æterna. Idem Ammianus lib. 16. Romani ingressus imperij virtutumque omnium larem & lib. 17. Si ablatum vno templo miraculum Romæ sacret id est, in templo mundi totius, &c. Nec dissimile est quod ait Cassiodorus lib. 1. Variar. epist. 32. Roma mater omnium dignitatum, & epist. 39. Roma eloquentiæ secunda mater, virtutum omnium latissimum templum, &c. Facile hic prætermitto quæ notat Alciatus ipse Commentario de verbor. significat. ad l. 87.

[*Itacum præmissa manus.*] id est, multitudo Vlyssis sociorum quos exploratum miserat in Lothophagorum patriam, præclara hæc certe Romanæ vrbis elogia: & merito quidem; ea enim tot populorum discordes ferâsque linguas, Latini sermonis commercio ad colloquia contraxit, ait Plin.

[*Dulcedine loti.*] Polybius, historiæ scriptor ἀξιόπιστος ait in 12. Loton arborem asperam, pumilam, spinosam, frondibus viridatem rhamno similibus, cuius fructus initio candidis myrtibus non sit dissimilis, mox incretens palmeo colore, magnitudine rotundæ oliuæ, nucleo perpusillo, è quo delicatus exprimitur latex, quo sitis leuatur, sine admixtu aquæ, sed ultra diem decimum non durabilis. Theophrast. 4. lib. de Plantis, scribit Loton parem habere cum pyro magnitudinem, eiûsque pomum fabæ similem; quod dum maturescit variat colores vix instar: quo ex fructu memorant integrum quendam olim exercitum in Africa, commeatus inopia laborantem fuisse ad dies aliquot refectum. Mitto quæ Ouid. 9. Metamorph. Homerus Odyss. 9. ait.

Vlyssis

Vlyssis socios dulci quadam gustata loto, reliqua neglexisse, ac presenti voluptate delinitos noluisse ad nauim redire, nisi verberibus adaectos. Ponticus Heraclides ait, ab Homero voluptatem designari per Lotophagorum regionem, quæ voluptas posita esset in ea re perfruenda quæ dulcissima putaretur. ἡδονὴν μὲν τὸ λωτοφάγων χώριον ξένης γεωργὸν ἀπολαύσεως, ἢν οὐδὲ πρὸς ἐγκρατῶς παρέπλευσε. Symmach. in epistolis allusit: Ut mihi, ait, quasi apud scopulos hæsisse videaris. Aul. Gell. flexit in eos qui nimium inmorentur in dialecticæ gyris & mæandris. Lege prouerb. Lotum gustare. De Lotophagis Strabo lib. 17. Plin. lib. 13. cap. 17. Hanc fabulam plerique conuertunt in voluptuosos, & libidine prurientes, qui gustato semel dulci blandoque turpium voluptatum veneno, ab eo non ferè abstineant. Lucianus de mercede conductis. Meminit & Dio Chrysost. Orat. 35.

Lothus &
Lotopha-
gi quid.

Cc 4

Sirenes.

EMBLEMA. CXV.

ABSQVE alis volucres, & cruribus absque puellas,
 Roſtro absque & pisces, qui tamen ore canunt,
 Quis putat eſſe ullos? iungi hæc Natura negavit:
 Sirenes fieri ſed potuiſſe docent.
 Illicium eſt mulier quæ in piſcem deſinit atrum?
 Plurima quòd ſecum monſtra libido vehit.
 Aſpectu, verbis, animi candore trahuntur,
 Parthenope, Ligia, Leucoſiæque viri.
 Haſ Muſa explumant, haſ atque illudit Vlyſſes:
 Scilicet eſt doctis cum meretrice nihil.

E Legans est Sirenum mythologia : hæ fuerunt Acheloi fluminis & Calliopes Nymphæ filiaë, tres nimirum, Parthenope, Ligia & Leucosia. Virginea facie sunt, & in piscem desinunt, alij volucres eas faciunt. Cùm littus Siculum incolerent, nautas prætereuntes, cantus & vocis amœnitate pelliciebant, pellectos sopiebant, sopitos demergebant, & postea deuorabant. Vlysses cùm illac sibi prætereundum esset,

Illēuit cera sociorum callidius aures,

Atque suas vinclis præbuit ipse manus.

Transiluit scopulos & inhospita littora classis:

Ille præcipites desiluerat freto.

Sic blandas vocisque notas, & carmina vicit;

Sic tandem exitio monstra canora dedit.

Martialis huc allusit lib. 3. ad Cassianum.

Sirenas hilarem navigantium pœnam,

Blandasque mortes, gaudiúmque crudele,

Quas nemo quondam deserebat auditas,

Fallax Vlysses dicitur reliquisse.

Homerus Odyss. μ. id pertractat. Meminit & Plato in Phædro.

Virgil. Æneid. 5. & 5. Metamorph. Ouid. Plerique dicuntur Sirenes,

sed altiore sensu, αἱ τῆς ψυχῆς ἐν ἀρμόνιῳ καὶ μουσικῇ δυνάμει, vt Suidas: & in sua Repub. Plato, cùm de sphærarum cœlestium volubilitate tractaret, singulas Sirenas dicit singulis orbibus insidere, significat motu sphærarum cantum numinibus exhiberi, nam Siren dea canēs Græco intellectu valet. Macrobius 2. Comment. in somn. Scipionis. Sirenes autem aues fabulosas esse putat Plin. lib. 10. cap. 49. cui sanè aduersantur Theodorus Gaza & Trapezuntius, qui Sirenes in mari se vidisse affirmant. Reuera meretrices fuere, vt tradunt Seruius & Palæphatus, quæ quia transeuntes deducerent ad egestatem, his fictæ sunt inferre naufragia. Ad hanc fabulam alludens D. Hieronymus, ait in Epistola quadam: Et nos ad patriam festinantes, mortiferos Sirenum cantus furda debemus aure transire, quò spectat illud Socraticum. δὲ ὡς περ σείρηνας τὰς ἡδονὰς παρελθεῖν τὸν σπύδοντα τὴν ἀρετὴν ἰδεῖν ὡς περ πατρίδα: Voluptates oportet prætereire tamquam Sirenes eum qui virtutem vt patriam intueri percupit. Cæterùm in Vlysse typum sapientiaë obseruamus, qui & suos auocat à turbi voluptatum commercio, & ipse sibi eandem legem imponit Cicero 5. De finibus, paulo aliter enarrat, sic enim: Mihi quidem Homerus huiusmodi quidam vidisse videretur in iis qui de Sirenum can-

Quid per Sirenes intelligendum.

Vlysses, sapientiaë imago.

tibus finxerit. Neque enim vocum suauitate videntur, aut no-
uitate quadam, & varietate cantandi reuocare eos solitæ, qui
præteruehebantur: sed quia multa se scire profitebantur, vt ho-
mines ad earum saxa discendi cupiditate adhærescerent. Mi-
rum sanè cur hîc Cicero per Sirenum cantus nil ab Homero
significari dicat, quàm discèdi studium, & sciendi voluptatem:
cùm Vlysses ne Sirenum cantibus cæperetur, ligari se voluerit:
quod non fecisset, nisi insignem quandam calamitatem & tur-
pitudinem ab eis sibi suisque importatum iri cognouisset. Ho-
ratius Epist. 2. de voluptate turpi intellexit:

Sirenum voces, & Circa pocula nosti, &c.

Me non fugit ab aliis variè trahi hâc Sirenum fabulam: vt cùm
Pausanias in Atticis ait Sophoclè dictum fuisse nouam Sirenè.
Siren etiam nominatus Bacchylides: εἰώδασι ἢ νῦν ἐτι ποιημά-
των, καὶ λόγων τὸ ἐπαγωγὸν σεῖρῶν ἀνάξεν. Synesius epistola
quadâ ad Herculanum: ἐγὼ μὴ δ' δι' ἄλλο τί τὰς σεῖρνας ὑπὲρ τῶν
ποιητῶν ἡγοῦμαι βλασφημῆσθαι, ἢ ὅτι τῶν μελιχρῶν τῶν φωνῶν ἀπώλ-
λον προσαγόμεναι τῶν πισύσαντα. ἢ κούσα δὲ τῶν σόφων καὶ ἀλ-
κηγοροῦντ' τὸν μῦθον: Σεῖρνας ἢ αὐτὰς ἀνίτησθαι τὰς ἀπολάν-
τινὰς ἰδονὰς, αἱ τοὺς ἐξάντας καὶ καταγοητευθέντας αὐτῶν τῶν
προσηῶν, μεταμικρὸν ἀποκλύσει τί οὖν ἀπὸ δέξιν ἔιται Σεῖρνης αἰ-
τῶν σῶν ἐπιστολῶν ἰδοναί. Ego sanè non aliam ob causam existi-
mo Sirenas malè à poëtis acceptas, quàm quòd vocis dulcedi-
ne adductos perderent. Audiui à quodam ex sapientibus, qui
allegoricè fabulam explicaret, Sirenas obscure significare vo-
luptates sensum oblectantes, quæ eos perdant qui ipsarum can-
tui & blanditiis aurem præbuerunt. Quid igitur impedit quo-
minus tuarum epistolarum voluptates sint Sirenes, &c. Horat.
2. Serm. aliò torfit, nempè ad desidiã:

— vitanda est improba Siren Desidia.

De Sirenum fabula post Platonem quid sentiat Plutarchus, re-
pete ex Sympos. 9. quæstione 14. Aliò torfit & Xenophon 2.
ἀπομνημ. Lege Lucianum Commentario de saltatione: & pro-
uerb. Ceram auribus obdis.

[Absque alis volucres.] Eadem descriptio, qualis fuit in supè-
riori Emblemate de homine anguipede, idque ægnimaticòs.
Eo pertinent Ouidiana hæc 5. Metam.

— vobis Acheloides vnde

Pluma pedesque auium, cùm virginis ora geratis?

Illicium est mulier.] Ab iliciendo, quòd blanditiis illiciat.

Quæ in piscem.] Absurdum est, quo alludit ad illud Horatiij:

— vt turpiter atrum

Mulier,
illicium.]

Desinat in piscem mulier formosa supernè.

per piscem mollities & voluptas plerumque intelligitur. Vide Lucianum de Syria Dea, vbi mulierem supernè in caudam piscis desinentem visam fuisse ait. Piscis quid allegoricos.

Plurima quod secū. Quāplurimas certè calamitates ex libidine proficisci nemo nescit: tamen eius tres sunt præcipuè illecebræ, siquidè aut visu, aut cantu, aut cōmercio capiuntur, & in turpis amoris pedicas illaqueantur humani animi, vt mox dicemus. Tres ad voluptatem illecebras.

Aspectu. Visu nascitur amor. Hinc illud Propertij vulgatissimum: *Si nescis, oculi sunt in amore duces.*

Pindarus formam amoris præconem & Nemeor. facit:

Ὡρα πότνια κάρυξ ἀφροδίτας.

O veneranda pulchritudo, Veneris præco, &c.

Theocritus, *Ὡς ἴδου, ὡς ἐμάχη.*

Quod Maro Ecloga 8. sic est æmulatus:

Vt vidi, vt perij, vt me malus abstulit error.

Ouidius item in Epistolis:

Tunc ego te vidi, tunc cœpi scire quis esses:

Illā fuit mentis prima ruina meæ.

Et vidi & perij, nec notis ignibus arsi.

Idem 3. Amorum, eleg. 10. (alloquitur amasiam)

Perque tuos oculos, magni mihi numinis instar,

Perque tuos oculos qui rapuere meos.

Ap. lib. 10. Causa omnis & origo præsentis doloris, & est medela ipsa, & salus vnica, mihi tute ipse es. Ipsi enim tui oculi per meos oculos ad intima delapsi præcordia, meis medullis acerrimum commouent incendium. Plato amoris vulnera radios esse quosdam ait tenuissimos, qui ex intimo cordis expirant, vbi vitalis sanguis dulcissimus & calidissimus sedem habet, viâque sibi per oculos patefacta, subinde per amantis oculos illapsi ad intimum eius cor penetrant. Lucian. dial. *ἔρωτες: ἔρωτες*

πρῶτον ἔχει βαθμὸν ὀφθαλμοῦ, ἵνα ἕδου, καὶ δεύσειν, ποδὲ προσέγγων ἐφάλασσαι: qua ratione Philostratus *δαδούχης* amoris oculos fecit: *ὃ κακοὶ δαδούχοι ἔρωτες, πρῶτοι μὲν ἡμῖν το κάλλος ἐπιπροσώσαται.* Itaque probatur sententia Plautini: *ἔρωτα deducen- tis, ἀπὸ τῆς ὀφθαλμοῦ.* lib. 3. De amore. Ex quo illud Propertij:

Cynthia prima suis me incautum cepit ocellis,

Contactum nullis ante cupidinibus.

Absidue crescit spectando cura puella,

Ipse alimenta sibi maxima prebet amor.

Seneca de remediis fortuitorū: Non intelligis partem innocen-
tiaz

tia esse cæcitatem. Hinc oculi adulterium monstrant, hinc incestum: hinc domum quam concupiscat, hinc urbem & mala omnia. Certè oculi sunt irritamenta vitiorum, ducèsque scelerum: Ex Plutarcho refertur illud è Stobæo ἐν λόγῳ καὶ πάλαι: formosos intueri iucundissimum: tangere autem & tractare sine periculo nõ licet. Imò, vt Xenophõ docet, qui ignem tangunt, vruntur duntaxat: formosi verò, quamquam procul distent; incendunt tamen. Est enim visus, incitandi amoris occasio. Græca ita sonant: τὸς καλὸς ὄραν μὲν ἐπιτερπέστατον; ἀφασδαὶ δὲ καὶ λάβειν οὐκ ἀκίνδυνον. καὶ λαβὴ δ' ὡς φησὶν ὁ ξενόφων, τὸ μὲν πῦρ τὸς ἀφαιμύνης καίει μόνον, οἱ δὲ καλοὶ, καὶ τὸς μακρὰν ἐσθῆτασ ὑφάπτουσιν. καὶ ὄψις, λαβὴ τὴ πάθος ἐστὶ.

Verba inflammant ad amorè.

Verbis.] Et verba certè non minorem vim habent ad pelliciosos animos quàm oculi: imò verò maiorem plerumque.

Candore.] Eloquentia compta ornatæque, qua vel pertinacissimi, vel etiã maximè refractarij molliri, & in aliam penè formam mutari queunt. Vel candor hïc pro pulchritudine vsurpatur, vt apud Propertium in i.

Nec Phrygium falso traxit candore maritum

Aneeta externis Hippodamiarotis.

Nisi cãdorem referre mauis ad illam Sirenem flexanimam, quam nostri gratiam, animumque purum ac simplicem & verè amabilem dicunt, qualis fuit mulieris cuiusdam Thessalæ gratia, cuius amore ita exarsisse Philippum Macedonem aiunt, vt plerique suspicarentur eum amatorio quodam philtro eò adactum. Quã ob rem Olympias Philippi vxor tantum operæ posuit, vt tandem Thessalam illam prehenderit: quam cum diligenter intuita esset, eius formam certè bonã, verba omnia naturam ingenuam spirantia, præclaram educationem, facessant ergo calumniæ, ait Olympias: tu enim in te philtum habes: non alio fascino capitur Philippus.

Trium Sirenum nomina vnde imposita.

Parthenope.] Trium Sirenum nomina non temerè imposita sunt. *παρθένος* virginem sonat: Ligia, non à ligando, vt putant nonnulli, neque ab illiciendo, sed à Græco *λίγος*, quod canorum sonat: aut *λίγος*, dulciter; quod ad sermõnis & colloquij refertur illicium: Leucosia, à *λευκόν*, album; ab albedine quæ in sui admirationem rapit, mentisque oculos quãsi fascino aliquo decipit. Eã enim significatur verborum ornatus.

A Musis Sirenas explumari quid.

Has Musæ explumant.] Per Musas intellige literatos; qui cum voluptatibus corporis nihil habent commercij; præcipuum autè libidinis antidotum est literarum studium. Huc placet adii-

cere

cere fabulam Græcorum scholasticum poëticam satis vulgatã. Suasit aliquando Iuno Sirenibus, voce & cantus suauitate plus æquo tumescentibus, vt Musas ad canendum prouocarent, & eas vincere niterentur. Musæ conditionem, ybi aliquantum cõcertassent, non recusantes, facili negotio de iis victoriam retulerunt. Nec verò mirũ cuiquam videri debet, si tam facilè vice- rint. Quis enim suauem & natiuum Musarum modulum cum eo blando quidem, sed fallaci & captioso Sirenium cantu cõparet? Musæ igitur plumas Sirenibus auulserunt, quibus sibi coronas confecerunt in victorię signum. Mythologi Sirenium vocabulo, sophistice: Musarum nomine, solidam & expressam sapientiam volunt intelligi: plumæ, scripta sunt ridicula eorũ qui adumbrata, non vera sapientia sese ostentant: de quibus docti sapientes que viri facillimè triumphant. Hoc veterum figmentum Theodoretus De curandis Græcis affectionibus, statim initio lib. 8. attigit, cum ait ex Pythagoræ sententia, aut eorum certè qui eius vitam scriptis tradiderunt, esse Musas Sirenibus præferendas.

Has atque illudit.] Antidotum est alterum, in Amorem, nimirum peregrinatio. Ouid. 10. Metamorph.

Ire libet procul hinc, patriæque relinquere fines,

Dum scelus effugiam: retinet malus ardor amantem.

Id verò suadet apertius 1. De remedio:

Tu tantum quamuis firmis retinebere vinclis,

I procul, & longas carpere perge vias.

Tempora nec numerata, nec crebrè respice Romam:

Sed fuge, tutus adhuc Parthus ab hoste fuga est.

Idem libro 2.

Manat amor tectus, si non ab amante recedas,

Turbaque in hoc omnes ingemosa sumus.

Proximus à tectis ignis defenditur agrè:

Vtile finitimis abstinuisse locis.

Non facile esuriens posita retinebere mensa,

Et multam saliens incitat vnda sitim,

Scilicet est doctis.] Epimythion est: quò referēdũ videtur lepidissimum Platonis tetrastichon, vt habet Laërtius:

Ἀκόπρις μέσαισι, κῆράσια τὰν ἀφροδίτασ

Τιμᾶτ', ἢ τὸν ἔργον ὑμῖν ἐφοπλίσομαι.

Ἐὰν μῆσαι ποτὶ κῆπρῖν, ἄρει τὰ σωμύλα ταῦτα,

Ἴμῖν δ' ἔπειταται τῆτο τὸ παιδάριον. id est.

Hæc venus ad Musas: Venerem exhorrescite Nymphæ.

Peregrinatio cõferre ad amorẽ declinandum.

Amore nõ capi musas quid.

*In vos armatus aut Amor insiliet,
Cui contrā Musæ, Verba hæc age dicitō Marti:
Aliger huc ad nos, non volat ille puer.*

Idem argumentum tractat Lucianus in Dialogis Deorū, quod eò spectat, vt significetur, doctos, & laboriosa studiorum mole pressos; stulto amore non corripi: quod accidere solet iis qui otio sese turpi dedunt, laboremque honestum refugiunt, quod Cicero pro Cælio pluribus verbis extulit: Scitotē iudices, inquit, eas cupiditates, quæ obiiciuntur Cælio, atque hæc studia de quibus disputo, non faciliē in eodem homine esse posse. Fieri enim nō potest, vt animus libidini deditus, amore, desiderio cupiditate, sæpè nimia copia, inopia etiam nonnunquam impeditus, hoc quicquid est quod nos facimus in dicendo, non modò agendō, verū etiam cogitādo, possit sustinere. An vos aliā causam esse vllam putatis, cur in tantis præmiis eloquentiæ, tāta voluptate dicendi, tanta laude, tanta gloria, tanto honore, tam pauci sint, semperque fuerint, qui in hoc labore versentur? Omittendæ sunt omnes voluptates, relinquenda studiū delectationis, ludus, iocus, conuiuium, sermo etiam penè omnium familiarium deferendus; quæ res in hoc genere hominē à labore studioque dicendi deterret, non quò aut ingenia deficiant, aut doctrina puerilis.

Scilicet est doctis] Carmen Theocriti est ex Eidyllio 9.

Οὐτ' ἐξ ἑξαπίνης, γλυκύτερον, ἢ τε μελίσσις

Ἀνθεα, θάσσον ἔμιν μύσαι φίλαι, οὐς ἠ ἑρῶσαι

Γαδειῶσιν, τὰς δ' ἔ τι ποτῶ δαλίσσατο κίρνα.

id est,

Neque ver subitum lenius est, neque apibus

Flores (tā dulces) quā mihi musæ charæ [sunt.] quos enim aspiciend.

Exhilarant, eos sua potione non poterit fascinare Circe.

Senec

Senex puellam amans.

EMBLEMA CXVI.

*Dum Sophocles (quamvis affecta etate) puellam
 A quastu Archippen ad sua vota trahit,
 Allicit & pretio, tulit agrè insana inuentus
 Ob zelum, & tali carmine utrumque notat:
 Noctua ut in tumulis, super utque cadauera bubo,
 Talis apud Sophoclem nostra puella sedet.*

V Vlgò apud nostrates iactatur, vitia quædam esse, quæ Deo
 & Naturæ repugnant, hominibus que valdè displicent: ni
 mirum adoloscētis ignauia, inopis superbia, & senis iam capi- Bis pueri
 laris libido intempestiua, tum enim vel maximè *his pœdes oi* senes.
yeçovtes, cum vitiis plusquam iuuenilibus intempestiuè dele-
 ctantur

stantur. Quamto enim quis ætate prouectior est tantò à voluptatum corporis titilationibus remotior esse debet. Cicero in Senes procul, à voluptatibus corporis. Catone maiore: At non est voluptatum tanta quasi titilatio in senibus, credo, sed ne desideratio quidem. Bene Sophocles, cum ex eo quidam iam confecta ætate quæreret, vteretune rebus Venereis: Dij meliora, inquit: libeter verò istinc tanquam à domino agresti & furioso profugi, cupidis enim reru taliu odio sum est & molestum fortasse carere: satiatis verò & expletis iucundius est carere, quam frui. Idem retulit Plutarch. Commentario περι φιλοπλοστίας, & Valer. Max, lib. 4. Ad id facit lib. 7. Epigrammat. Græcorum institutum Philodemi poetæ iam senectute cassi, qui faretur se quondam amori dedisse operã, sicuti & alios, lusisseque cum per tempus liceret: sed tandem canitie admonitum, grauioribus curis & studiis incubuisse. Modò, inquit, reiiciatur amor: canus enim adest pro nigro capillus, ætatis iam maturæ nuncius: vbi ludendi tempus esset, lusimus: cum autem non amplius datur, ad meliores curas properemus licet, hætenus ille. Et certè, dum intempestiuos senu quorundam amores, & affectu libidinis huic ætati planè repugnantem aduertimus, facile est colligere, verissimum esse quod ait Plaut.

Senum amor vehemens.

Mercatore: --- *Labant iuuenes, itidem rapiuntur senes.*

Illi se amant: quod amant, amatum volunt atque cognitum.

Illi verò si amare ea ætate ceperint, multò insaniunt acris.

Tibulus Eleg. 2. lib. 1.

Vidi ego qui iuuenum miseros lusisset amores,

Post Veneris vinculis subdere colla senem,

Et sibi blanditias, tremula componere voce,

Et manibus canas fingere velle comas.

Stare nec ante fores puduit, charæuè puella

Ancillam medio detinuisse foro.

Hunc puer, hunc iuuenis turba circumstetit arcta,

Despuit in molles & sibi quisque sinus.

Locus est elegans apud Plutarch. lib. contra Coloten, vbi docet senibus Venerem exercendam non esse: Minime fefellerit, Epicurum voluptates corporis, tanquam Etesias ventos, vbi peruenierint ad suum incrementum, expirare: quod in caussa est vt inquirat, vtru sapiens ætate decrepita, qui res Venereas nequeat exercere, contactu formosarum, & contrectatione adhuc gaudet: longè aliter sentiens quam Sophocles, qui libenter istinc, vt à domino agresti & furioso, se profugisse dicebat. Sed cum ple rasq; voluptatum istarum senectute exarescere videant, cumq;

Cytherea canos sit perosa milites,

multo potius debebant homines voluptuarij, animi voluptates conquirere, ac velut cibaria quæ non putrescunt, & incorrupta durant. Et ibidem: Obsoleto, intempestiuo, turpi remedio fatetur se vti, cum recordatione pristinarum voluptatum se ipsi recreant: & quia non suppetunt recentes, quibus vti queant, veteribus illis. i. mortuis & pollinctis, alias iam moribundas aut enectas in carne, vt in frigido cinere, mouent aduersante natura, ventilantque paulisper fouendo: quippè qui in animo nullam habeant domesticam voluptatem, dignam libero, conditam hilaritate, hæc ille. Sanè Iuuenalis in descriptione Senectutis ostendit satis, quam sit aliena Venus à senibus. Cæterum quantum ex historiis deprehendi potest, Sophocles Venereis rebus multum fuit addictus, & iam grandæuus Theorida meretricem deperiit. Idem senex admodum, Archippen adamauit scortum notabile, cuius prior amasius, Smicrines nomine, à quodam rogatus quid ageret Archippe: respondit, Velut noctua tumulo insidet. Athenæus Dipnosoph. lib. 13. c. 22.

Sophocles,
amator senex.

Noctua
tumulo.

Quamuis affecta etate.] Id est, quamquam iam senex esset. Ouidius rectè:

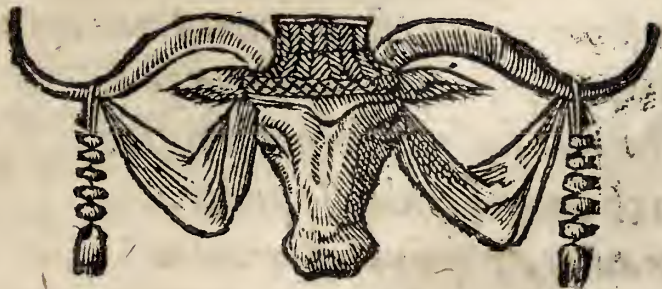
Turpe senex miles, turpe senilis amor.

Insana iuuentus.] Aut quòd iuuenes à commercio Archippes auocarentur: aut id referas ad pæderastiam, qua notatus est Sophocles: Athenæus cap. 27. lib. 13. & Hieronym. Rhodius in historicis Commentariis meminit.

Ob Zelum.] Zelotypiam.

Super utq; cadauera bubo.] Senex morti proximus tumulum expectat, itidem mox cadauer futurus.

D d

In colores.

EMBLEMA CXVII.

Index maestitia est pullus color: utimur omnes
 Hoc habitu, tumulis cum damus inferias.
 At sinceri animi, & mentis stola candida pura:
 Hinc sindon sacris linea grata viris.
 Nos sperare docet viridis. Spes dicitur esse
 In viridi, quoties irrita retrò cadit.
 Est cupidis flauus color, est & amantibus aptus,
 Et scortis, & queis spes sua certa fuit.
 At ruber armatos equites exornet amictus,
 Indicet & pueros erubuisse pudor.
 Ceruleus nautas, & qui caelestia vates
 Attoniti nimia religione petunt.

Vilia sunt giluis, natinaq; vellere burrhis:

Qualia lignipedes stragula habere solent.

Quem cura ingentes cruciant vel zelus amoris,

Creditur hic fulua non malè veste tegi.

Quisquis sorte sua contentus, ianthina gestet:

Fortuna equanimis tedia quicq; ferat.

Vi varia est natura coloribus in gignendis,

Sic alijs aliud: sed sua cuique placent.

Colores & eorum differentia non minimum solent animos nostros afficere, ob eamque rem docti & indocti *παθήματα* ea quæ sunt in animis, passim coloribus exprimunt. Horum tamen colorum tot significationes esse possunt, quot sunt hominum affectus & opiniones. Quæ quò ad rationem aliquam propius accedunt, vel naturam rerum expressius declarant, eò pulchriores habentur: ut cum nigrore utimur in mortuorum inferiis, albore ad puritatem animi significandam. Viror, spei nota, ut dictum est in superioribus; auaris, amantibus, & id genus aliis, qui spem pretio non emunt, rufus haud malè conuenit. Ruber tum militum, tum puerorum, quos verecundia maxime decet, symbolum esse poterit: ut cæruleus nautarum; giluis & burrhus, vilium, & eorum qui sunt tenuis fortunæ. Meticulos denique & zelotypis, quòd animo sint perturbato, non malè ulius color tribuitur: ianthinus iis qui sua sorte contenti uiuunt. Colorum octo differentias explicat Alciatus initio 2. *παρηγόνη.*

Coloribus
exprimuntur
affectus
animi.

Colorum
significa-
tiones.

Index mœstitiæ pullus.] Nigro vel pullo colore in parentalibus tumentur, quod ex historia Thesei proditum nobis est. Ille enim interfecto Minotauro cum rediret in patriam, nigroq; velo per imprudentiam vteretur, pater Ægeus hoc signo tanquam lubri & funesto consternatus, quippè qui filium extinctum esse rederet, se in mare præcipitem dedit. Quem colorem mœstitiæ & doloris notam fuisse significat Ouidius exul, suæ calamitatis memor, librum ab omni ornatu ablegans his verbis:

Nigroris
symbolū.

Infelix habitum temporis huius habe.

Nec te purpureo velent vaccinia succo:

Non est conueniens luctibus ille color.

Nec titulus minio, nec cedro charta notetur:

Fortune memorem te decet esse meæ.

Tumulis cum dammus inferias.] Cum mortuos sepulchro mada-
mus. Inferia sacrificia fuere, quæ diis inferis solui dicebantur, &
Inferias facere, est mortuorum animas sacrificiis placare, ve-
iusta defunctis perfoluere. Virg. in 9.

Absenti ferat inferias, decoretq; sepulchro.

Idem 4. Georg.

Inferias Orphei mittit, lucumque renisit.

Catullus:

Multas per gentes & multa per equora vectus,

Aduenio miserat frater ad inferias.

& deinde:

Nunc tamen interea prisco quæ more parentum

Tradita sunt tristes munera ad inferias.

Gladiatorū
prima in-
stitutio.

Tradit Seruius morem fuisse in sepulchris vitorum fortium
captiuos necari. Quod postquam crudele nimium visum ei
placuit gladiatores ante sepulchra dimicare, qui à bustis bu-
stuarij dicti sunt. Eorum si fortè copia non fuisset, laniantes fo-
minæ genas suas effundebant sanguinem. De hoc Inferiarum
nomine non nihil Gellius 19. c. 8. Contrà tamen, quod præter-
missum nolim, Plutarchus libro Quæstionum Romanarū, qua-
rit quam ob causam mulieres in luctu vestibus albis vterentur
quod factum ab iis putat exemplo Magorum, qui aduersus te-
nebras ipsūque Plutonem lucida & illustri veste sese obtegū-
vtq; defuncti cadaver albo amictu tegitur, sic putant equū est
amicos ac familiares vestiri. At in luctu vilia maximè cōueni-
putant: quæ autem colore aliquo tincta sunt & suffusa, luxuriam
arguunt, & superfluarum rerum apparatus. Cum aque solus
album sincerum sit, minimè mixtum, purum, & tinctura no-
imitabili, optimè putant iis conuenire qui sepulturæ commi-
tuntur. Proinde & Socrates scribit, Argis vestes albas in vsu es-
sè dum lugent, quæ eadem sint aqua elutæ. Sed enim tamen ob-
soleuisse morem idem Plutarchus scribit: nimirum deprauat
consuetudine, viros albas vestes in luctu vsurpassè; quod ferè
colligimus ex iis quæ Paulus Iulius ait, in tit. de Sepulchris & lu-
gendis: Qui luget, abstinere debet à conuiujs, ornamenti & a
ba veste. Constat enim ex Varrone, de vita Patrum, vt citatur
Nonio, mulieres in luctu nigrum colorem solemnem habuisse
Amiculo nigello (inquit ille) capillo demisso sequeretur luctū
alio loco: Funere ipso pullis pallis amictæ. Idē fuisse vsus traditū
apud Græcos ex vltimo Iliados Homericæ, vbi Tethys futurarum
fil.

In luctu
quo habi-
tu Roma-
næ mulie-
res vsæ.

fili Achillis necem deflens velo nigro tecta Iouem adit. Apud Euripidem, Iphigenia matrem Clytemnestram monet, ne commam laniet suam ob mortem: suisque ut renunciet sororibus ne vestibus nigris corpus eam ob rem contegat.

At sinceri animi.] Albedo, puritatis, fidei, castimonie, integritatis, & aliarum generis eiusdem virtutum nota, ideoque religioni accommoda. Cic. 2. de legib. Color albus precipue decorus Deo est, cum in ceteris, tum maxime in textili. Plutarchus lib. de Iside & Osiride, querit causam cur Sacerdotes linteis tantum vestibus uterentur. Id quidem factum ait, quod immortalibus Diis omnia pura, mundaque conueniunt. Non enim fas est (ait Plato) pura Deorum numina contaminatis & impuris rebus coli. Itaque cum linum maxime purum fiat; sitque ad eluendum expeditissimum, sacrificiis, & Deum cultoribus preteris conuenire censuerunt. Pierius 40. Hieroglyph. meminit, & alij nonnulli. Reperio & vestem candidam, signum fuisse lætitiæ, apud Val. Max. lib. 1. cap. 1. quo loco scribit post Cannensem cladem; qua maior virorum Romanorum pars absorpta fuit; decretum fuisse ne matronæ ultra trigessimum diem iactus extenderent; ut ab iis sacra Cereris peragerentur. Hæc itaque absterfis lacrymis, depositisque doloris insignibus, candidam vestem induerunt. Nec prætermittendus Romanorum mos in honorum petitionibus: qui enim magistratus ambibant, toga candida induti sese commendabant populo: hoc cultu integritatem, probitatemque ex colore omnium purissimo & simplicissimo significantes; seque pecunia minime usus quæ populum corrumpere: ideo candidati à candore vestis nominati vel simplicitate, puritateque animi potius.

Sindon.] Vestis alba, vel amictus è lino Ægyptiaco. Viror, spai

Nos sperare.] Spei color est viridis, quod omnia spe ducere verent. Vt enim cum virescunt segetes & arbores, ab eis fructum spectamus: fit tamen interdum ea spes irrita, fallax, & nullius omnino frugis. Ouid.

Fallitur augurio spes bona sæpe suo.

Plautus: *Ego scio qui sperauerint, spem decepisse multos.*

Est cupidus flauus.] Auaris, amantibus, & iis qui meretriceas Flauus color sectantur, non male quadrabit color flauus, qui ex albo, viridi & viridi concretus est; qualis est color mellis, auri & arum. Auaris quidem, qui spem pretio non emunt, cum sint coloris flauo, ob insatiabilem habendi cupiditatem: Amantibus, flauedinem contractam ex amoris affectu; licet interdum

propter conceptam in animo spem, vireant: Scortis denique, & turpium voluptatum sectatoribus, qui præsentis opinione conducuntur.

Ruboris
nota.

At rúber armatos.] Rubor militum est: ardorem enim bellum, cædem & ferocitatem tacite arguit. Apud Pœnos in castris Annibalis rubeam vestem Ducis tabernaculo protetam, ut alii purpuream, indicium fuisse certaminis proditum est, quo vis miles ad pugnam se accingeret. Scribunt Val. Maxim. & Plutarch. Lacedæmonios, non ut vulnere suorum in bello cruorem dissimularent & occultarent, Phœniceis in prælio tunicis vlos, aut ne ipsis terrorem incuteret: sed ne hostibus fiducia aliquid afferret.

Purpureus
color, sym-
bolum ve-
recundiæ.

Indicet & pueros.] Purpureus color pudoris indicium. Hinc prætextu Romanos pueros admonebat, verecundiam in dictis factisque, seruandam. Notum est Catonis illud, cum diceret sibi magis placere adolescentes qui rubescerent, quam qui pallecerent. Et Diogenes verenti cuidam, Confide fili, inquit, hic enim virtutis est color. Claudian. i. de raptu Proserpinæ: Vbi iuuenulam viro iam maturam describit adiuncto pudore:

—— *Niveos infecit purpura vultus*

Per liquidas succensa genas.

Cæruleus nautas.] Seruius in 8. Æneid. Cæruleus color mari est, à cuius Deo equum constat esse inuentum. Hunc cæruleum colorem, ut mundi colorem laudat obiter polyhistor Plutarch. i. de philosophorum decretis, cap. 6. Sed ut est varia hominum mens, aliusque aliorum sensus in colorum usurpandis symbolis, reperio Agrigentinos tyrannide Phalaridis liberatos, publice constituisse, nulli cæruleo colore vestitum gestare permitteretur, quod tyranni satellites & corporis eius stipatores eo colore subligaculis fuissent uti soliti.

Byrrhus,
giluus.

Vilia sunt giluis.] Tenuis fortunæ homines decet vilia, ut byrrum siue rufum, giluum siue melinum: de quibus Gellius cap. vii. lib. 13.

Quem cura.] Meticulosus, zelotypis, & iis qui omnino sunt perturbati, fuluus amictus ex viridi & rufo permixtus potest esse peculiaris.

Lignipedes
qui.

Lignipedes.] Hi sunt restigeri quidam Monachi, qui ex instituto seueriore ligneis calceis utuntur, aut potius soleis quibusdam è subere velligno: Itali vocant Capuſinos. Pro veste, pallia cinericia gerunt, eo colore, quo vilia rusticorum saga qui cæminos emundant.

Quisqu

Quisquis sorte.] Violaceus ad eos pertinet, qui sua contenti sorte viuunt, vel etiam fortunæ ludibria pro nihilo ducunt: eos enim affectus viola & rosæ significare possunt, *ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ δόξα.*

Vt varia est natura.] Verba sunt ipsius Alciati ex 2. Parerg. ca. 1. Colorum omnes appellationes Latinè expressim ostendere vix quisquam possit, tam enim hac in re varia natura est, vt quod in aliis plerisque accidit, rerum multitudo vocabula superet.

Sed sua cuique placent.] Homerus *ἅλλα παρ' ἄλλοις καλὰ.* Suū enim cuique pulchrum, ait Cic. & sic se res habet, te tua delectant, me mea. Virgil.

Trahit sua quemque voluptas.

Dd 4

Virtuti fortuna comes.

EMBLEMA CXVIII.

*ANGVIBVS implicitis, geminis caduceus alis
Inter Amaltheae cornua rectus adest.
Pollentes sic mente viros, sandique peritos
Indicat, ut rerum copia multa beet.*

Symbolū
Alciati.

HOc ipsissimum fuisse Alciati symbolum refert Paulus Iouius, lepido eo libro, quem scripsit lingua sua vernacula, De notis armorum & amoris. Quod schema quàm bellè Alciato contenerit, facilè possunt intelligere, qui eius prudentiam iuris & eloquentiam, qua cæteris excelluit, vnà secum reputant. Id enim studium, eaque facultas effecit, vt magnos honores & honestas opes ad vitæ præsidium sibi compararit. Idem Iouius me docet eodem dialogo, symbolum hoc, VIRTUTI

FOR

FORTUNA COMES, fuisse usurpatum antè ab Iasone Mai-
no nobili Iuriconsulto : quo, sua se virtute ac studio, lautam
fortunam esse consecutum ostendebat. Sed id Emblemata placet
ad quoscumque doctos & sapientes homines transferre. His
symbolis, virga nempe Mercuriali caduceo, duobus inter se
connexis serpentibus, & duplici copia cornu significatur; ho-
mines sapientia & eloquentia præditos, rerum omnium co-
piam facile consequi. Quò spectat Aristotelicum illud, Diui-
tem si velit esse posse, qui sapientia fuerit excultus, quod qui-
dem symbola hæc tacite indicant. Nam caduceus disciplinae,
eloquentiæ, sapientiæ; sed & felicitatis notam habet, teste Pie-
rio lib. 15. de sacris Ægyptiorum literis. Cornu verò Amaltheæ,
rerum omnium abundantia est. Hinc apud Stobæum Hippo-
damus Thurius civitatem bonis legibus constitutam, cornu
Amaltheæ appellat: quandoquidem bona ingenia eius benefi-
cio profectum capiant, tum mores, studia, legesque fiant opti-
mæ, item rationes rectæ & equæ, pietas, sanctimonia, reueren-
tia. Enimvero.

Caduceus,

Amaltheæ
Cornu.

*Quisquis Palladias totis quinquatribus artes
Emit, & Aoniæ pocula sacra ingi,
Huic nil deesse potest, hunc pleno copia cornu
Imperat Attalica conditione frui.*

Ab hac sententia non multum abscessit Socrates: Τὸ γὰρ Ἀμαλ-
θείας κέρασ ἐξηγοῦμεν οὕτως. ἔτε γὰρ σύμβολον αὐτῆς ἢ μαλ-
δων ἀλλ' ἐργάτης, πάντ' ἔχειν τ' ἀγαθὰ κατὰ μὲν τῶν ἀμαλθείων,
τῶν μὴ μάλδων τὰ τῶν ἐργατιῶν, κατὰ δὲ τὸ κέρασ τῶν βοῶν ἐργατικωτά-
του οὗτ' οὐδ' τὸν ἐργάτην ἐνοημαίνεσθαι βότρωσ δὲ ἐν τῷ κέρατι ἔτε καὶ
τὰ ὄμωια, ὅτι ἐν τῇ γεωργίᾳ πάντα ἐνεστὶν ὧν χρῆσθαι ἔχουσιν. διὸ καὶ
ἔχουσιν αὐτὸ εἰσάγονται, ὅτι ἀγαθὸς δαίμων, καὶ ἢ ἀγαθὴ τύχη. Id
est, Amaltheæ cornu sic interpretabatur: eum quidem signifi-
care qui minimè sit dissolutus, sed operi intentus genus omne
boni consecuturum: Per cornu verò bouis, quod animal est la-
boriosissimum, virum operarium intelligi: Vuas autem & simi-
lia in cornu haberi, quia ex agricultura consequimur quæcum-
que necessaria sunt. Itaque ipsum gestantes inducuntur bonus
genius & bona fortuna. In collectaneis ex Philemone de pecu-
nia idem intelligitur.

Quid per
Amaltheæ
cornu ex
Stobæo.

Bos, ani-
mal ad la-
borem na-
tum.

Τὸ τῆς Ἀμαλθείας δοῦναι ἔτε κέρασ,
οἷον γράφουσιν οἱ γραφεῖς κέρασ βοῶσ,
Ἀργυρίην δὲ τῶν ἐκείνων ἔχουσιν, λέγει
πρὸς τὴν ἀβούλει, πάντα σοι γίνονται,

Φίλοι, βουδοί, μάστιγες, σωονίαι.

Putásne Amaltheæ cornu huiusmodi esse,
Quale pictores cornu bovinum depingunt?

Argentum est, quod si habueris, petas

Ab ipso quicquid vóles, omnia tibi addentur,

Amici, auxiliares, testes, domuum multitudo.

Amaltheæ istud cornu, præter cæteros, ad felicitatem & fortunæ bona retulit Dio Chrysoftom. Orat. i. de fortuna.

Caduceus
Mercurij.

Caduceus.] Virga Mercurij, qua dicitur vsus ad lites & iurgia tollenda, ad somnum inducendum, ad euocandas ex inferis animas, vel etiam immittendas: Homerus Odyss. i.

Εἶλατο δὲ ῥάβδον, τῇ δὲ ἀνδρῶν ὄμματα διέλγει

Ὡς ἰδέλει; τοὺς δὲ αὐτὴ καὶ ἐπνέουσας ἐγείρει,

Caduceus autem, à quo caduceatores legati, est κηρύκειον Græcis, cuius verbi meminit Martianus, l. 8. de rerum diuif. Digestis.

Horatius:

Tu pias letis animas reponis

Sedibus, virgâque leuem coerces

Aurea turbam, superis Deorum

Gratus & imis.

Et Virgilius 4.

Tum virgam capit, has animas ille euocat orco

Pallentes alias sub tristia tartara mittit,

Dat somnos, adimitque, & lumina morte resignat.

Julianus Imperator epistola quadam ad Iamblichum, Mercurij virgam, ad eloquentiæ vim doctè retulit, οἷτ' Εἰρημῷ ῥάβδῳ κινεῖς καὶ διεγείρεις καθεύδοντας, quasi virga Mercurij moues, atque dormientes expergefais. Idem post: πρόπει δὲ Εἰρημῷ λογίου μαχητῆν, εἰ δὲ βούλει τροφίμων ὄντα σε ῥάβδον οὐκ ἐν τῷ καθεύδαν ποιῶν, ἀλλ' ἐν τῷ κινεῖν καὶ διεγείρειν μᾶλλον ἰδέλειν μιμῆσαι. Equum est te, qui sis Mercurij eloquentiæ præsidis discipulus, aut si mauis alumnus, virgam non somni prouocandi gratia tractare, sed illum imitari ad mouendum & excitandum. Hanc Mercurialem virgam κηρύκειον à Græcis appellari dixi, qua legati, fecialesque vsi, prouidè que caduceatores nominati, vt notat Vlpianus interpres Demosthenis, ad orationem cōtra Timocratem: quo loci statuit duplices Cerycas, qui ius idem haberent cum fecialibus, eandemque pænè potestatē, vt belli denunciandi, pacis ineundæ: quos ἐρηωδίνιας, pacis sequestros Dionysf. Halicarn. interpretatur. De Serpentibus autem Caduceo implicatis, hæc est Mythographorum narratio.

Serpentes
caduceo
implicati.

Mercur

Mercurius in Arcadiam iter faciens, duos inter se Dracones acerrimè concertantes offendit, quos interposito baculo statim pacavit: qua de causa ne posterì miraculum ignorarèt, Ægyptij virgam duobus interpositam draconibus Mercurio consecra- runt, & Caduceum nominarunt. Baculus hic eloquentiæ typus est: dracones sapientiæ gerunt symbolum. Alij ad pacem refe- runt, quam plerunque legati siue caduceatores componunt. Huc respexit Isidorus: Mercurius, inquit, virgam tenet quæ ser- pentes diuidit: nam bellantes & dissidentes interpretum ora- tione sedantur. Iamblichus in Epistola ad Deuxippum: Reue- ra Deus quispiam fuit, qui hominibus Dialecticam ostendit, & è cœlo demisit: vel, vt quidam dicunt, eloquens Mercurius qui in manibus Dialecticæ symbolum gestat, serpentes scilicet se inuicem respicientes.

Baculus
quid.

Serpentes
dialecticæ
symbolū.

Amalthea cornu.] Amalthea capræ nomē fuit, cuius lacte Iu- piter est enutritus, Adraustes & Idæ Nympharum ministerio & opera. Cùm verò aliquādo capra cornu, quod habebat amplif- simum, in obiecta fregisset arbore, Nympha id sustulit diuersis pomis ac herbis onultum, & ad os ipsius Iouis detulit: cuius be- neficij memor iam grandior factus, cornu seruatum Nymphæ, cuius erat capra, dono dedit ea virtute imbutum, vt quicquid appeterent, ex eo cornu protinus exiliret. Alij hoc cornu refe- runt ab Hercule ereptum fuisse Acheloo sese in varias figuras commutanti. Ouid. 9. Metamorph. & Fastorum 5. Strabo lib. 10. Lactant. lib. 1. cap. 21. Mythologi referunt ad regionem antea sterilem & infecundam, quam labore & industria Hercules fe- racissimam reddiderit. Nos facultatum & omnium bonorum copiam hinc interpretamur, quæ virtutem & liberalem omnem eruditionem consequi iure debeat: quod significat huius Em- blematis inscriptio, cuius Cicero meminit in Catone Maiore his verbis: Te Cyre beatum ferunt, quoniam virtuti tuæ fortu- na coniuncta est: quæ petita videntur ex Oeconomio Xenō- phontis. Quò etiam refer Adagium, Virtute dace, comite for- tuna, ex Ciceronis Epistolis familiaribus.

Amaltheæ
historia.

Acheloi
cornu.

Pollentes mente.] Exprimit Græcam locutionem *νοῦν ἔχοντας*, i. *φρονίμους*.

Fandique peritos.] Aristor. 1. artis dicendi appellat eos *ἐπιεικῶς* *δυναμεικούς*.

Copia multa beet.] Beare, est prodesse, inquit Vlpian. l. 49. D. de verb. sign. naturaliter enim bona ex eo dicuntur, quòd beant, hoc est, beatos faciunt.

Fortuna

Fortuna virtutem superans:

EMBLEMA CXIX.

*Cæsareo postquam superatus milite, vidit
 Ciuili undantem sanguine Pharsaliam:
 Iam iam stricturus moribunda in pectora ferrum,
 Audaci hos Brutus protulit ore sonos:
 Infelix virtus! & solis prouida verbis,
 Fortunam in rebus cur sequeris dominam?*

INterfecto Iulio Cæsare à Bruto & Cassio, vt libertatem ciui-
 bus ereptam restituerent, res tamen non cessit vt sperabant.
 Siquidem extincto Cassio in bello ciuili, cum Brutus vidisset se
 superatum iri, quibusdam de fuga suadentibus: Nō certe pedi-
 bus,

bus, inquit, est fugiendum, sed manibus: tandemque arrepto gladio prorsus desperans se ipsum confodit, iuuante Stratone Rhetore. Dion in Augusto refert tum versus hos pronunciaſſe, qui in tragœdia Herculi tribuuntur: ὦ τλήμων ἀρετῆ, λόγῳ ἄρ' ἴδω αἰσῶν ἄλλως ἐγὼ δὲ σε ὡς ἔργον ἠσκησάω, σὺ δ' ἄρα ἐδύλασες τύχῃ. hoc est, O misera virtus, quàm tu res eras nugatoria: equidem seriò in te exercebar, at tu fortunę inseruiebas. vel sic: O misera virtus, ergo nomen inane eras; ego verò te vt rem solidam exercui, quamuis interim fortunæ seruires. Significabat tũc quidem temporis plus momenti, & virium fortunæ quàm virtuti fuisse, virosq; bonos improborũ machinis fractos & extinctos. quod Q. Curtius lib. 8. confirmat, cùm ait; Quis neget eximiam quoque gloriã sæpius fortunæ quàm virtutis esse beneficium? Alciatus Parergôn libro 2. cap. 7. retulit hanc Bruti sententiam, vsurpauitque in Epitaphio à se conscripto de Pyrrhi Anglebermæi Aurelianensis Academiæ Iureconsulti morte, his omninò verbis:

Mors
Marci
Bruti.

Fons Em-
blematis.

*Quis non malignas mortis accusat vices,
Virtute claros quæ viros præceps rapit,
Viuaciores improbos coruis sinens?
En Pyrrhus ille, tot animi illustris bonis,
Latoque clauo est ante præreptus diem:
Frustra putauit esse te virtus Deam,
Quæ fortuitis seruiebas casibus.*

At reuera hæc fuit Bruti, id est hominis pagani, nec verè Philoſophi, imò verò desperantis opinio, qui quantum in eo errarit, colligere est facillimum ex scriptis Platoniorum & aliorum, quorum fuit iudicium acrius, & auctoritas maior. Certè non multũ ei potest obesse fortuna, qui sibi firmiter in virtute quàm in fortuna præsidium collocauit. Virtus enim omnia quę in hominem cadere possunt, subtus se habet, eaque despiciens casus contemnit humanos, culpaque omni carens, præter seipsam nihil censet ad se pertinere: vt rectè docet Cicero Tuscul. 5. & Lactant. lib. 3. De falsa sapientia c. 28. Neque verò censendus est fortis, & magno præditus animo, qui vt aliquod damnum, aut alioqui asperã vitæ calamitatẽ effugiat, vitæ sibi vsura adimit: quod in Cleomene Plutarchus ostēdit. Cùm enim post miserã acceptam cladem in bello contra Antigonũ, Cleomenes rebus omnibus desperatis admoneretur à Theryclone, vt se interficeret: Generosum verò putas esse, inquit, magnique animi facinus, sibi vitam adimere: quo vno nihil facilius aut promptum

Desperan-
tis opinio
quæ.

Virtutis
vis.

Fortis non
est qui se-
necat.

Cleome-
nis verba
grauissi-
ma.

magis

magis esse potest? Id verò ignaui hominis & inconsulti maximum argumentum est. Quis enim eum qui simile quidpiam in se receperit, non à sua ipsius ignauià victum esse confitebitur? Minimè est oppetèda mors, vt honestas actiones detrectemus: imò diligenter prouidendum, vt ipsa mors in se generosi quidpiam & honesti habeat: quia cum probro non minimo coniunctum sit, aut viuere, aut mori sui causa velle. Quod si aliquando cogitandum esse videatur (quod numquam tamen permisum fuit instituto Christiano) id fortasse permittitur, cum nulla spes super sit amplius defendendæ patriæ. Rectè ille quidem, veriùs tamen Poëta:

Rebus in incertis facile est contemnere vitam:

Fortius ille facit, qui miser esse potest.

Huc Martialis in primo ad Decianum quendam:

Nolo virum facili redimit qui sanguine famam:

Hunc volo, laudari qui sine morte potest.

Idem sic lepidè perstrinxit Fannium:

Hostes cum fugeret, se Fannius ipse peremit:

Dic mihi, non furor est, ne moriari, mori?

Rectè Aristot. 3. de Morib. ad Nicomach. τὸ ἀποδύσκει φόνουτα πεινῶν, ἢ ἔρωτα, ἢ τιλυτηρόν, οὐκ ἀνδρείον, ἀλλὰ μάλλον δειλοῦ. καλαχία γὰρ τὸ φόβον τὰ ἐπίπουα, καὶ ὅτι καλὸν ἵππομην, ἀλλὰ φόβον καλόν. Cæsar in 7. de bello Gallico: Animi est ista mollities, inquit, nō virtus inopiam paulisper ferre nō posse, qui dolorem patienter ferant. Idem pænè Curtius lib. 5. de Alexandri gestis: Fortium virorum magis est mortem contemnere, quàm odisse vitam, sæpe tædio laboris ad vilitatem sui compelluntur ignaui. At in primis audienda vox Herodiani 9. καὶ δ' ἀνδρείας γενναίους τε καὶ σώφρονους δύνεσθαι μὴ ἱπάρχειν τὰ βέλτεστα, φησὶ τε τὰ προσπίπτουτα: Viros generosos atque sapientes decet optima quidem optare, sed ferre quæcunque incidant. Laudata non temerè sapientibus & cōsultis hominibus M. Tullij sententia. qui cum videret fractas omninò & extra spem positas esse Pompeianorum copias, cum Cæsare & Crasso sentire maluit, quàm iis quos vincere se minimè posse sperabat obsistere, aut etiam verbis molestus esse. Nam neque pugnandū sibi arbitrabatur esse tutum aut facile contra tantas opes, neque permanendum in eadem sententia, cōuersis rebus, ac bonorum voluntatibus immutatis, sed tēporibus assentiendū. Nunquam enim, vt ait ille, præstantibus in gubernanda Repub. viris laudata est in vna sententia perpetua permansio: sed vt in nauigā-

Ciceronis
dissimula-
tio post ci-
uile bellum
Pōpeianū
laudatur.

do tempeſtati obſequi, artis eſt, etiam ſi portum tenere nequeas: cum verò id poſſis, mutata velificatione aſſequi, ſtultū eſt eum tenere cū periculo curſum quem cœperis, potiùs quàm eo cõmutato, quò velis, tandē peruenire: ſic in adminiſtrãda Republ. prudentibus viris propoſitū debet eſſe **O T I V M C V M D I G N I T A T E**: & non idem ſemper dicere, ſed idē ſemper ſpe-
 ctare. Quæ laus Catonis fuit, qui cum eſſet eo ingenio iis que
 moribus, vt ſeipſū mutare, & (vt Salluſtij verbo vtar) naturam
 verſare minimè poſſet, nō modò ſuæ Reipub. nihil profuit, ſed
 etiam valde obfuit: Eum quidē hōminem cordatum & fortē &
 temperatum facilè patior fuiſſe, at non tam prouidū neque tam
 circumſpectum video in iis, quibus erat in primis ea ætate eoq;
 tempore prouidendum. Vtque ſolis curſus non recto per cælū
 meatu fertur, ſed obliquo, leni, atque moderato, tamen orbis
 vniuerſi machinam æquabili temperie calefacit: Ita Principes
 & magiſtratus ſeſe populi nonnunquam ſtudiis; vt ita dicam,
 obliquis accommodare debent, vt melius ſit iis cõſultum, quos
 regi par eſt non ſummo iure, ſed equitatis vario coque mutabi-
 li præſcripto. In quo Cicero, quanquam in cæteris vitæ partibus
 oculatus, infeliciter lapſus eſt ea quam in M. Antonium inſti-
 tuit miſera contentione. Nam quamquam non inuitus fatear
 illius cauſæ, quam pro libertate ſuſcipiebat, optimam conditio-
 nem fuiſſe, non poſſum tamen quin vnà cum Poëta dicam,

Catonis
 pertinax
 animus im-
 probatur.

Infelix cõ-
 tentio M.
 Tullij in
 Antoniū.

Heu nihil inuitis fas, quemquam credere Diuis!

Putabat enim ſe Antoniū tam facilè, & eo iure, poſſe de medio tollere, aut certè in ordinem cogere, vt quondam Catilinam, Verrem, & alios facinoroſos. Non videbat, inquam, ſe verſari in Romulidūm fece, & cum alia vita eſſet, aliam eſſe vitam debere, vt non mirum videri debeat, ſi ei fato iniquiſſimo pereū- dum fuerit. Sed iam ſatis: ad alia nobis properandum. In eam Bruti mortem ſpontaneam diſputat Seneca De beneficiis 2. c. 20. & vndecimo Epistoſularum ad Lucilium, 83. epiſt. Et D. Auguſtin. Catonis factū tribuit ignauix potius, quàm fortitudini.

Infelix virtus.] Manilius: *Quinetiã infelix virtus, & noxia felix,* quo ſenſu dicitur à Septim. Florente lib. aduerſus Valentinianos, deſultrix virtus, id eſt inſtabilis & motoria: tantūm quòd deſultricem & defectricem illam virtutem non vult. Ita Seneca Hercule Oeteo:

*Sine hoſte vincor, quod que me torquet magis
 (O miſera virtus) ſummus Alcida dies.*

Huc

Huc pertinent Menandri quidam senarij:

Παύσαδε νοῦν ἔχοντες οὐδέεν ῥ' ἄλλεν

Ἀνθρώπων ὧς ἔστιν, ἀλλ' ὁ τῆς τύχης &c.

— ἢ πρόνοια δὴ θυητῆ, καπνός,

καὶ φλύαφοι πείσθητε, κ' ἴν' ἐμὲ μίμναιδ' ἐμὲ

Ἄπρωθόσα νοῦμην, λέγομην, ἢ πράττομεν,

Τύχη ἔστιν, ἢ μίμναιδ' ἐπιγεγραμμένοι.

Desinite mentem habere, nam nil amplius

Humana mens est, tota fortuna manet.

Mortalis autem fumus est prudentia

Nugaeque, non vos pœnitebit, credite.

Quaecunque sentimus, agimus, vel dicimus,

Fortuna cum det, nos quidem inscripti sumus.

Solis provida verbis.] In hoc sequebatur quorundam dogma,

qui asserébant, Virtutem nihil aliud esse quàm verba & voces.

cuius meminit etiam Plutarchus Comment. De superstitione,

vbi hoc quod ante ascripsi ferè, citat ex Poëta quopiam: ὧ τλή-

μου ἀρετῆ, λόγῳ ἄρα ἡδ' αἰ, ἐγὼ δ' ὡς ἔργον σε ἢ σκωμ, ἀφ' ἑς τὴν πλ.

τοποῖον ἀδινίαν καὶ τὴν γένιμον ἀπάσης ἢ δοῦν ἀνολασίαν. Idem

scriptum tandem reperio (quid enim prætermittam quoc

se se ultro offert?) in Epitome historiae Romanae, quae L. Flori

nomine circumfertur: Quanto est, inquit, efficacior fortuna

quàm virtus? & quàm verum est quod moriens effluit, Non in

re, sed in verbo tantum esse virtutem; hæc lib. 4. c. 6. Caterum ac

eorum opinionem qui putarét virtutem, nihil aliud esse quàm

verba, Horatius videtur allusisse in Epistolis, cum ait,

— Virtutem verba putas vt,

Lucum ligna.

Paupertatem

Paupertatem summis ingeniis obesse ne
prouehantur.

EMBLEMA CXX.

*D E X T R A tenet lapidem, manus altera sustinet alas:
Vi me pluma leuat, sic graue mergit onus.
Ingenio poteram superas volitare per arces,
Me nisi paupertas inuida deprimeret.*

Adolescentis est ingeniosi prosopopœia, quæ multis aliis
communis est: quibus si quid suppeteret ad studiorum pro-
gressum, non sanè in minimis hærent, sed absolutam aliquam
perfectamque disciplinarum cognitionem seriò contrectarent.
At propter summam facultatum inopiam consistunt, perpetuò-
que in infimo puluere volitari coguntur. Enimuerò vulgatissi-
mum est illud Iuuenalis:

E c

*Haudfacile emergunt quorum virtutibus obstat
Res angusta domi.*

Idémque:

—cantare sub antro

Pierio thyrsúmve potest contingere sana

Paupertas, atque aris inops, quo nocte dieq;

Corpus eget: satur est cum dicit Horatius ohe.

Excursus
in miserã
adolescenc
tum seli-
cissimi in-
genij con-
ditionem:

Sed ne transiliam tam oscitanter eam vulgatam & solemnem studiosorum penè innumerabilium querelam, qui miserã suam fortunam vitãq; genus incusant: quot quãso iam olim & hoc nostro tempore adolescentum myriades esse constat, in quibus ea sit ingenij dexteritas, vt ad liberalem omnem disciplinam non imbuti, sed ficti à natura esse videantur? At in puluere cœnoq; misero hæere coguntur, & cum meliores fruges non possint, siliquas affectantur, imò verò cum grauib; & molestis admodum colluctantur difficultatibus; quia quamquam ingenij mentisq; penè diuinę pennas expeditas & alacres habeant, nullum tamen aut amicum aut locupletem hominem, vel certè Mæcenatem beneficum nascisci possunt, qui nodum, qui saxum illud egestatis adeò vrgentis, qui validum fortunæ impedimētum tollat. Quis laboriosum & industrium Cleanthem in historiis laude dignum non censeat, qui noctis magnam partem in aqua haurienda impendebat, quò sibi victum compararet, interdium verò Chryssippi doctrinæ operam daret? Nam ne longiùs abeam, nullus nostrum est, cui compertum non sit vbiuigentium permultos esse studio addictos adolescentes, qui incredibili amore flagrent eas capeffendi artes, quibus humanitas & eruditio comparatur. Qui tamen arctiore, nimisq; violenta paupertatis remora sic interdum prohibentur, vt cum illis facultatibus omninò careant, quæ ad hoc iter conficiendum necessariæ sunt, ad artes quasdam sordidas, tanquam in pristinum, fortunæ, vt ita dicam, tyrannide compelluntur: vel si quiespei reliquum sit, non tamen possunt emergere, nisi deuoren infinitas in studio persequendo molestias. Nam aut pædagogionera sustinent (qua conditione, si cum aliis conferatur, nullalia miserior) aut deterius aliquod subire munus & vilior quasdam partes, imò verò labores indignos literatis hominibus perferre ac pati coguntur. Quæ ingenia certè acuta per f& viuida, sed inopiæ tamen nimis molestiis sopita nimium alanguida si quis liberali animo iacencia excitaret, non dubium est quin longè plures haberemus in rebus Theologicis exerci-

Pædagogi
miseriæ.

tatos, graues profectò & eruditos Iuris vtriusque consultos, fidos & perspicaces Medicos, Doctores longè plures in omni literarum genere, Mathematicos, Physicos, Logicos, Oratores, Poëtas, Grammaticos, ad Reip. non minimum & ornamentum, & adiumentum. Quod cum ita queror, nescio profectò an dicere ausim quæ mihi nunc in mentē veniunt: nempè huic inopiæ diligenter, magnaq; liberalitate fuisse iam olim occursum à nostris maioribus, sapiētibus certè ac piis hominibus, qui tot scholas hac in nostra Parisiensi Academia (vt de cæteris taceā) à fundamentis excitarunt, legibus & institutis informarunt, redditibus etiam ac censibus annuis locupletarūt: quas opes rebus primùm iis quæ ad Religionem pertinent, & pauperibus alendis, iisque quibus nimis esset arcta supellex, assignari voluerūt. Quæ pia certè & Christianis hominibus digna beneficētia, institutioq; liberalis, miror quàm hodie immutata sit. Hūc enim adolescentum studiosorum & pauperum censum nescio qui scholarchæ malis artibus interdum occupant: ex quo fit, vt quæ iustè conferri debebant in vsus publicos, miserè ab iisdem & iniquè rapiantur: nec iam inopes ij admittātur, quos solos participes esse par erat huius munificentiae, sed ignaui quidā ventres impunè sanctos illos redditus depeculentur. Sed de his aliàs fortasse commodiùs. Lapis paupertatis est symbolum, propter grauitatem & difficultatem ponderis. Citatur à multis hic senarius.

Multæ in
Parisiensi
Academia
scholæ.

Οὐδὲν πενίας βαρύτερον ἢ φορτίον:

Nullum pauperie molestius est onus. Dextræ etiam lapis adhærens, referri non incommodè potest ad impedimentum scribendi. Nam præ inopia nihil eloqui potest, vel scriptis mandare adolescens, fortunæ bonis omnino destitutus. Et certè talis futurus erat Virgilius, talisque Horatius, nisi liberalitatem Mæcenatis fuissent experti. Per alas siue pennas, vigorem ingenij & acumen intellige.

In Occasionem.

EMBLEMA CXXI.

Διαλογιστικῶς.

LY S I P P I hoc opus est, Sicyon cui patria tu quis?
 Cuncta domans capti temporis articulus.
 Cur pinnis stas? usque rotor, talaria plantis
 Cur retines? passim me lenis aura rapit.
 In dextra est tenuis dic unde nouacula acutum
 Omni acie hoc signum me magis esse docet.
 Cur in fronte coma? occurrens ut prenda. At heus tu
 Dic, cur pars calua est posterior capitis?
 Me semel a pede si quis permittat abire,
 Ne possim apprenso postmodò crine capi,

*Tali opifex nos arte, tui causa edidit, hospes:
Viq; omnes moneam, pergula aperta tenet.*

ID sumptum è Græco Posidippi Epigrammate; quod sic habet:

Τίς πόθεν ὁ πλάσῃς, σικυώνι ☉, ὄνομα δὴ τίς;
 Λύσι ππ ☉, σὺ δὲ, τίς, κικρὸς ὁ πανδαμάτωρ.
 Τί πτε δ' ἐπ' ἀκρά βέβηκας, ἀεὶ τρῶχάω, τί δὲ τάρσος
 Πραίνε χῆς διφυῆς, ἰπλάμ' ὑπώμιμ ☉.
 Χερὶ δὲ δεξιτέρῃ τί φέρης ξυρόν, ἀνδράσι δαῖμα
 Ὡς ἀκμῆς πάσης ὀξύτερ ☉ τελεθω.
 Ἡ δὲ κόμη, τί κατ' ὄψιν, ὑπαντιάσαντι λαβέσθαι.
 Νῆ δία τ' ἐξόπιδεν πρὸς τί φαλακρά πέλη,
 Τὸν γ' ἀπαξ πλινύοισι παραδρέξαυτα μεποσίμ;
 Οὐ τίς ἐδ' ἰμεῖρων δράξεται ἐξόπιδεν.
 Τοῖον ὁ τεχνίτης με διεπλάσεν ἐνενεν ὑμείων
 Σαῖνε, γὰρ ἐν προδύροισ δῆκε διδάσκοναλίω.

Fons Emblematis.

Erasmus eodẽm versũs paraphrasticõs reddidit. i. musa paulõ fusiore, in Prouerb. Nosce tempus. Aufonius in Epigrammatis eodẽm fermẽ argumento descripsit occasionem, sed huic comitem fecit metancœam, id est pœnitentiam; qua de re Politianus cap. 49. Miscellan. Retulit & Syntagm. i. Gyraldus. Admonemur hac iconẽ occasionem, cũ sese offerat, statim esse arripiendam: eius enim tanta est opportunitas, vt plerũque ex voluptate tristitiam, ex damno lucrum, ex honesto inhonestũ parturiat; & contrã: breuiterq; rerum naturam permutet. In aggrediendo itaque & conficiendo negotio præcipuum habet momentum; vt non ab re veteres eam donasse diuinitate videantur. Occasionem Cicero definit libris De Inuentione, partem temporis; in se habentẽ alicuius rei idoneam faciendi aut non faciendi opportunitatem. Eam qui oblatam arripiunt, quique cũ maximẽ tempus postulat aut dicunt aliquid aut faciunt, rectẽ illi sapere dicuntur. Quædam enim sunt eius generis; vt quanquam honesta per se & vtilia videri possunt, nisi tamen tempestiuẽ fiant, planẽ vilescunt. M. Cicero; Antoniana Cæsaris Octauij virtutem verbis auget, quod opportuno tempore periclitantem Rempub. iuuerit. Sic enim: C. Cæsar adolescens, incredibili ac diuina quadam mente, atque virtute, cũ maximẽ furor arderet Antonij, cũque eius à Brundisio crudelis & pestifer reditus timeretur, nec postulantibus, nec cogitantibus, nec opinantibus quidem nobis (quia fieri

posse non videbatur) firmissimum exercitum inuicto genere veteranorum militum comparauit. Idem oratione pro Pompeio: laudat eum imperatorem, quòd præter omnium spem breui tempore bellum contra piratas susceptum confecerit. Prò Dij immortales! tantáne viuius hominis incredibilis ac diuina virtus tam breui tempore lucem Reip. afferri potuit, &c. Et Æneas Virgilianus Didonem laudat quòd sola miseris Troianis opem tulerit, quo tempore maximè opis indigerent.

*O sola infandos Troia miserata labores,
Quæ nos reliquias Danaùm, terraque, marisque
Omnibus exhaustos iam casibus, omnium egenos
Urbe, domo socias.*—————

Lysippus.

Lysippi hoc opus.] Lysippus statuarius ex Sicyone vrbe Peloponesi, multis variisque suæ artis monumentis nobilitatus, vt Alexander vetuerit, ne à quoquam pingeretur, aut sculperetur, præterquàm ab appelle & Lysippo. Horat. Epist. 2.

*Edicto vetuit, ne quis se, præter Apellem,
Pingeret, aut alius Lysippo duceret æra
Fortis Alexandri vultum simulantia.*—————

Idem Plutarch. lib. de Alexandri fortuna. Lege Plin. cap. 7. & 8. lib. 34.

Cuncta domans.] Descriptio est Occasionis: per articulum, punctum & momentum intellige breuissimum. Prouerb. Temporis punctum.

Occasio
volatica.

Cur pennis stas?] Hoc significatur, volaticam esse & fluxam occasionem, idcircoque talaria pedibus, vt Mercurio, ei tribuuntur.

Nouacula
Occasio-
nis.

Nouacula.] culter rasorius: quo etiam acutissimum momentum temporis exprimitur.

Calua Oc-
casio à
tergo.

Cur in fronte coma?] Alludit ad illud:

Fronte capillata, sed post Occasio calua est.

Nam post neglectam occasionem, ea frui non amplius licet: *καρὸς recaluafter occipitio à comalibero, capillis in supercilia diffluentibus olim pingebatur, talémque prius finxit Sicyonius ille plastes Lysippus. Demosthenes Epistolis de Concordia, eandem sententiám Atheniensibus inculcat: Τὸν δὲ παρόντα καρὸν ὄρον, ἐλομένον μὲν ὑμῶν τὰ δέοντα, ἀμχ δόξαν καὶ σωτηρίαν καὶ ἐλθεδερῖαν δωάμενον κτήσασθαι, ἔ μόνον ὑμῖν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις ἀπασιν ἑλλησιν. ἀγνοησάτων δὲ ἢ παρακρουθέντων, ἔ ῥάδιον αὐδὶς τὴν αὐτὸν ἀναλαβῆν, ὡδὸν χρῆναι τίω ἑμαυτῷ γυμνῶν, ὡς ἔχω περὶ τούτων εἰς μῆσιν δῆνα.* Reipexit huc Pindar.

dar. Pythior. 9. ὁ δὲ καιρὸς, ὁμοίως παντὸς ἔχει κρηναί: id est, Oc-
casio similiter totius negotij perfectionem in se habet. Athe-
nagoras pro Christianis, οἱ δὲ καιροὶ τὸν ἀγαθὸν διὰ λέγουσιν,
οἱ δὲ καιροὶ. Cicero 5. Philippica: Minimis momentis maximas
inclinationes temporum fieri, cum in omni casu Reipubl. tum
in bello. Et in 6. Dies affert & hora magnas clades. Horat. pri-
mo Epist. ad Bullatium:

*Tu quamcunque Deus tibi fortunauerit horam,
Grata sume manu, nec dulcia differ in annum.*

Ouid. 1. de Remedio:

*Sed propera, nec te venturas differt in horas:
Qui non est hodie, cras minus apus erit.*

Idem alio loco:

*Temporibus medicina valet: data tempore profunt,
Et data non apto tempore vina nocent.*

Martialis idem:

Non bene distuleris videas quod posse negari.

Prouerb. Premenda occasio: & Capere crines.

*Alipedem.] Celerem & velocem, quasi alas pedibus haben-
tem. Ausonius de ætatib. animalium, ceruam alipedem dixit.*

*Tali opifex.] Admonet spectatorem imago, docetque cuius
rei gratia, & propter quam causam locata sit in loco vndique
patenti, scilicet, vt omnes & quoscumque obuios sui negotij
admoneat & doceat.*

In subitum terrorem:

EMBLEMA CXXII.

*EFFVS Ò cernens fugientes agmine turmas,
Quis mea nunc inflat cornua? Faunus ait.*

Origo certissima
Emblematis.
Pan dux
Bacchi, &
eius inuentum.

EX Poliani auctoris Græci Stratagematôn lib. primo tractû id emblemâ video : sententiam ita reddere sum conatus: Pan Bacchi dux fuit. Is Pan primus aciem inuenit, quam phalagem nominauit. Dextrum etiam & sinistrum cornu instituit: quæ causâ fuit cur ei cornua tribuâtur. Primus etiam fuit, qui arte & calliditate hostes interceptit. Cum enim aliquando qui missi fuerant exploratum, retulissent hostes in alterâ syluæ cœcauæ parte castra metari: Pan eò accepto nuncio suis præcepit, vt ingentem clamorem tollerent, quibus ita conclamantibus, locis cauernosis sonus exceptus multò quidem maior exauditus est: quare percussi metu hostes, statim se in pedes coniecerunt:

runt:

unt. Quo stratagemate cum Pan fuerit vsus, Echo Pani amica esse fingitur: ideoque vani nocturnique terrores Panici dicuntur: hec ferè Polienus. Alij verò ad hunc modum explicant, sed non ita scitè & verè, meo quidem iudicio. Putauit antiquitas Pana pastorum Deum repentinos terrores, & animi consternationes immittere vsque adeò impotètes, vt non ratione modò, verùm & mente careant: quemadmodum non raro vsu venire solet in exercitu, cum nulla mouente causa equi atque homines perturbantur. Phornutus Panicos terrores ait dici de repentinis & sine ratione factis: ita enim nonnumquã greges atque armenta pauere videntur, cum sonitus aliquis vel strepitus surgit in syluis, aut è speluncis, aut ex terræ cauernis. De Panico illo tumultu præclarus Plutarchi locus est in M. Antonij vita: quo loco tractat expeditionem Parthicam. Magnus enim metus incescit Antonij milites, ob aurea quædam vasa Mithridati liberaliter ab Anthonio data. Hic terror Gallos inuasit, cum Brenno Duce Delphos prædaturi accesserant. Terrores quippè, inquit, nulla certa causa existentes à Pane oriri produntur. Silius lib. 13. Punicorum, scribit hoc terrore Panico Annibalem fuisse percussum, cum ad vrbis mœnia accessisset eam expugnaturus. Apud Suidam Polybius ait: Cum Luna defectum etlet passa temporibus Persei, Macedonum Regis, vulgò rumor increbuit, hoc quasi ostento regis mortem significati. Que res effecit, vt Macedones consternarentur, ipsique Romani animos sumerent. Itaque ἀληθῆς ὅτι τὸ περιφροῦμενον, ὅτι πολλὰ κινᾷ τὸ πολέμου. Id significat Cicero pro Cæcina: Exercitus, inquit, maximi sæpè pulsus fugatique sunt terrore ipso, impetiq; hostium, sine cuiusquam nõ modò morte, sed etiam vulnere. Huc refert prouerb. Panicus casus: & Inanis metus: & Multa belli inania. Diodor. lib. 1. ea de re non nihil. Quid si quis referat ad eum pauorem, qui omnem sapientiæ vim ex animo expectorat? vt ait ille: vel ad consternationem terrorèmq; cui viri etiam fortissimi non possunt esse aliquando pares: non videbitur abhorreere fortasse à mente Alciati. Rectè siquidem Pindarus.

Panici tumultus ac terrores.

— φόβος ἀνδροδάμας

Ἐ' πανσθεν ἀλιαν φρενῶν.

Timor virorum domitor fortitudinem animis adimit.

Effuso agmine.] Disperso exercitu & perturbato.

Faunus.] Pan, cuius cornua credebantur terrorem immittere.

In illaudata laudantes.

EMBLEMA CXXIII.

I N G E N T E S Galatûm semermi milite turmas,
 Spem præter trepidus fuderat Antiochus:
 Lucarum cum sæua bouum vis, ira, proboscis,
 Tum primum hostiles corripuisset equos.
 Ergo trophæa locans Elephantis imagine pinxit,
 Insuper & socijs, Occideramus, ait,
 Bellua seruasset ni nos fidissima barrus:
 Vi superasse iuuat, sic superasse pudet.

Antiochi
 stragema
 in Galatas.

Historia hæc refertur à Luciano in Apologia quadam, quæ
 inscribitur Zeuxis siue Antiochus. Cùm non ignoraret
 Antiochus, cui cognomen Soter erat, & corporis viribus & au-
 dacia

tacia instructos esse Galatas, illorumque multitudinem innu-
 merabilem videret, spem valde malignam animo concipiebat
 potiundæ victoriæ, illis tanquam inuictis existentibus. Itaque
 iam de fœdere incundo pacisque cōditionibus petēdis cogita-
 bat, cum Theodotas vir animi generosi, & instruendæ aciei pe-
 ritus iussit interea Elephantos, quos Antiochus vndecim habe-
 bat, clam occultissimè tenere, ne ex acie apparētes hostibus fie-
 rēt conspicui: vbi verò manus essent cōferendæ, & Galatæ aper-
 ta phalange currus immitterent, Elephanti in Galatas fecerunt
 impetū, ipsique equi ferociā Elephantorum nō sustinentes, ses-
 sores dorso excusserūt. Ad extremū itaq; Antiocho cessit victo-
 ria: ideoq; Macedones regē victorē coronabāt, lætūque Pæana
 canebant. Ille tamē effusis lacrymis dixisse fertur: αἰσχυνώμεθα,
 ὡς στρατιώται, οἷς γε ἡ σωτηρία ἐν ἐνκαίδεια τούτοις θυγίοις ἐγένετο,
 ὡς εἰ μὴ τὸ ναυὸν τῆς διαμάχης ἐπέπληξε τὰς πολεμίους, τί αὖ ἡμῶν ἔ-
 μνη πρὸς αὐτὸς, ἐπίτε τῷ τροπαίῳ κέλευε ἄλλο μὲν, ἐλέφαντα δὲ
 μόνον ἐγκολάψαι: hoc est, Pudore afficimur, inquit ὦ milites, qui-
 bus salus in hisce vndecim stetit belluis, adeò vt nisi spectacu-
 li nouitas hostium animos terruisset, quid tandem in eos po-
 tuissemus? Itaque trophæum nullum aliud quàm Elephantem
 iussit sculperè. Hoc exemplo belli duces potissimum notantur,
 qui sæpissimè honesto vtile anteponunt. Antigonus rogatus,
 quo modo essent hostes aggrediendi, dixit: Aut dolo, aut vi,
 aut apertè, aut insidiis. Sed improbiùs Lysander, qui exprobrā-
 ti cuidā artes & dolos quibus in præliis vteretur: Si, inquit,
 leonina pellis sufficere nō possit, induēda certè vulpina est. In-
 nuebat quidem ad artes cōfugiēdum esse, si quid virtute para-
 ri non queat. Huic quidem Chilonis aduersatur sentētia, Dam-
 num inquentis præferendum esse turpi lucro: siquidē illud se-
 mel dolemus, hoc semper cum infamia durat. At vt Choræbus
 apud Virgilium, *dolus an virtus quis in hoste requirat?*
 quod nostris temporibus (prò dolor) in quibus virtuti fortuna
 comes esse debuerat, magno nostro malo plusquàm satis est, ex
 perimur. Quando enim vberior vitiorum copia? quando maior
 avaritiæ patuit sinus? Imperator Ethnicus & Barbarus factus est
 se superasse hostes non vi, sed dolo, vnde & trophæū iussit eri-
 gi: pleriq; verò Christiani duces (quod grauatè dico) sæpenume-
 rò dolis & insidiis hostem circumueniunt, idque virtuti bellicæ
 ascribunt: nec est quod apud eos de vincēdi via disputetur, que-
 libet Martis alea vel aperta vel insidiosa committitur: sicque,
Cura quid expediat prior est, quàm quid sit honestum.

Imperato-
 res ipsique
 principes
 sæpe hone-
 sto vtile
 præferunt.
 Lysandri
 astus.

Excursus
 in fœderū
 & fidei
 violatores
 principēs.

Rex Sapor scribens ad Constantinum, apud Ammian. Marcellin. lib. 17. inter alia; tum hoc eleganter: Ideoque Armeniam recuperare cum Mesopotamia debeo, a quo meo composita fraude preceptam. Illud apud nos numquam acceptum fuit, quod asseritis vos exultantes nullo discrimine virtutis ac doli, prosperos omnes laudari debere bellorum euentus. Isocrates in Panathenaico iniusta bella ita exagitat: *δαυμάζω δ' εἰ τίνες τὰς μάχας καὶ τὰς νίκας τὰς παρὰ τὸ δίκαιον γενομένας, μὴ νομίζουσιν αἰσχίως εἶτε καὶ πλεονησῶντων μετὰς, ἢ τὰς ἡττάς τὰς αὐτὸν κακίας συμβανούσας. καὶ ταῦτα εἰδότες; ὅτι μεγάλαί διωμάεις, πονηραὶ ἰ, πολλὰ κινεῖται ἡρώτων ἀνδρῶν σπουδαίων; καὶ κινδυνώουσιν ὑπὲρ τῆς πατρίδος προαίρουμένων ὅς ποτὶ δικαιοτέροι αὐτοὶ ἐπαυνοίησιν; ἢ τὸν περὶ τ' ἀλλοτριῶν ἀποδυσήσασιν ἰστοίμους ἰδιδούσας, καὶ τοῖς ξενικαῖς στρατομασίαι ὁμοίους ὄντας: ταῦτα μὲν γὰρ ὄντων ἐργα πονηρῶν ἀνθρώπων: τὸ δὲ τοὺς χρηστὸς ἐνίοτε χεῖρον ἀγωνίζεσθαι τ' ἀδικῶν βουλομένων, δεῶν αὐτοῖς ἀμέλειαν εἶτε φύσασιν.* i. Miror autē si qui sunt qui praelia & victorias præter ius & æquum paratas, non esse turpiores, & pluribus plenas esse probis existiment, quàm clades sine ignavia acceptas: præsertim cum sciant magnos exercitus, quamuis sceleratos; sæpè superiores esse viris honestis qui pro patria pugnare nõ dubitāt: quos laudari multò sit æquius, quàm eos qui alienarum opum cupiditate mortē oppetere non recusant, conductitiis militibus similes, nam hæc facta sunt hominum improborum. Quòd verò boni viri nonnumquam infelicius, quàm qui student iniuriis inferēdis, præliantur, id Deorum incuriæ fortassis est tribuendum.

Galatæ
quid.

Galatium.] Galatæ siue Gallogræci, populi minoris Asiæ Phrygiæ & Bithyniæ finitimi: de quibus Lilius 8. lib. Decad. 4. & Iustin. lib. 25.

Semermi milite.] Semiarmatis militibus.

Fuderat.] Disiecerat. Lilius lib. 2. Exercitum fudit, fustum persequitur.

Elephantum,
Lucæ bo-
ves.

Lucarum boium.] Elephantorum, qui primùm ab Italis visi sunt in Lucanis, vt sentit Plin. lib. 1. cap. 6. & Solinus polihist. ca. 28. itēmque Vegetius lib. 3. cap. 26. Varro 6. de lingua Latina: Lucas bos, elephas: cur ita dicta sit duobus modis inuenio scriptum: nam in Caij Ælij commentario erat; à Libycis Lucas; & in Virgilij commen. ab Lucanis Lucas, ab eo quòd nostri maximam quadrupedem, quàm ipsi haberent, vocarent bouem, & eum in Lucanis Pyrrhi bello, primùm vidisset apud hostes elephantos, idem talem quadrupedes cornutas (nam quos dentes multi

multi dicunt, sunt cornua) Lucam bouem appellasse. Si à Libya dictæ sunt Lucæ, pantheræ & leones non Africanæ bestię dice-
rentur, sed Lucæ: si ab Lucanis dictæ, vrsi cur potius Lucani,
quàm Luci dicti, Quare ego potius Lucas ab luce: quòd longè
re lucebant propter inauratos regios clypeos, quibus eorum
tum ornatae erant turre. Vide Prou. Prius locusta Lucam bo-
uem pariet.

Proboscis.] ἀπὸ τῆς προβοσκῆν, quod est antè pascere. Pars est si-
ue corporis porrectio naribus inhærens, qua vtitur Elephantus
tanquam manu. Plin. cap. 7. lib. 8. Proboscis
seu promu-
scis.

Trophæa.] Trophæum ἀπὸ τῆς τροφῆν, à conuertendo: quòd
qui hostes in fugam conuerterat, trophæum merebatur, quod
in loco publico conspicuum erat, vt victoriæ signum. hinc il-
lud est Virgilij Vndecimo Æneid. Trophæū
vnde.

Mexenti ducis exuias tibi magne trophæum

Bellipotens aptat rorantes sanguine cristas.

Bellua fœdissima barrus.] Barrus, Elephas est, qui barrire dicitur: Barrus &
barrire.
inde barritus, talis vox. Appul. Florid. 3. Vt est Taurorum gra-
uis mugitus, Luporum acutus ylulatus, Elephantorum tristis
barritus, &c. sed & pro clamore militari vsurpatur. Veget. lib. 3.
cap. 18. Clamor, quem barritum vocant, prius non debet attol-
li, quàm acies ytraque se iunxerit. Corn. Tacitus: Sunt Germa-
nis hæc quoque carmina, quorum relatu, quem barritum vo-
cant, accendunt animos, futuræque pugnae fortunam ipso cātu
augurantur. Obiter admoneo, melius hic fortasse legi *fidissima*
quàm *fœdissima* sed in hoc scrupulo tantillo, immorari nolim.

Vt superasse iuuat.] Allusio ad illud, Lucrum pudori præstat: &
Plauti in Trinummio.

Pol pudere, quàm pigere præstat, totidem literis.

Rectè Theodericus apud Cassiodorum lib. 1. Variar. ad Mar-
cellum Aduocatum fisci: Non quoties, ait, superes, sed quem-
admodum vincas, inquirimus. Non quæras de potestate nostra,
sed potius de iure victoriæ: quando laudabilius à parte fisci
perditur, cum iustitia non habetur, &c. Non minùs rectè Clau-
dianus, Honorium admonens, vt non quod liecat, sed id quod
deceat in vita priuata & publica spectet:

Non tibi quid liceat, sed quid fecisse decebit occurrat.

Et Iurisconsulti tradunt non modò quod liceat, sed & quod ho-
nestum sit, videndum esse, l. semper, De ritu nup. & leg. 197. de
verb. sign.

In momentaneam felicitatem.

EMELEMA CXXIIII,

*Aeream propter creuisse cucurbita pinum
 Dicitur, et grandi luxuriasse coma?
 Cum ramos complexa, ipsumque egressa cacumen,
 Se prestare aliis credidit arboribus.
 Cui pinus, Nimum brevis est hac gloria: nam te
 Protinus adueniet, quæ malè perdet hyems.*

Vnde En-
 ligma pe-
 nitum.
 Scribit Guicciardinus Italus scriptor, id Alciati carmē affi-
 xum fuisse ianuae cuiusdam hominis Angli, qui factus infē-
 lentior ob prosperos rerum successus, permultis inuisum sibi
 præbebat. Idem est apologus apud Petrum Crinitum De hone-
 sta disciplina lib. 2. ca. 14. Sata est olim, inquit, cucurbita iux-
 ta:

ta pinū arborem editissimam : cucurbita verò cū multis plu-
 uis atque cæli tēperamento creuisset, lasciuire cœpit, & ramu-
 los audaciùs porrigere, iamque in pinum serpebat, & suas in ra-
 mos frondes audebat inuoluerè, prægrandia poma & virescen-
 tia ostentans. Tanto itaque fastu ac insolentia intumuit, vt pinū
 ausa sit aggredi : Et vides, inquit, vt te iam supero, vtque foliis
 & virore præsto? Tum pinus, quæ senili prudentia præstabat, ni-
 hil mirata est cucurbitæ insolentis audaciam, sed respōdit: Ego
 verò hīc multos calores & hyemes, variâsque tēporis calami-
 tates pertuli, adhuc tamen integra cōsisto: tu ad primos rigores
 minus habebis audacię, cū & frondes concident, & viror om-
 nis aberit. Hoc quidem dicitur in eos, qui ob momentaneam
 quandā felicitatem gloriantur, quique plus habent ostentatio-
 nis & pompæ, quàm facultatū aut virium. Itaque non mirum
 videri debet, si dum se aliis præferunt, magniq̃ue videri volunt,
 se aliis & quidem nasutis hominibus ridendos propinent, &
 tamquam sicci quidam flosculi citissimè exarescant ac desidāt,
 Certè apud Onirocritas cucurbita spes inanes præfagit, vtpotè
 quæ cū vetricosam admodum speciem præ se ferat, multūm-
 que identidē nutrimenti polliceri videatur, illud tamen tenue,
 & nisi condimento aliquo iuuetur, egregiè fatuum est, vt refert
 Pierius lib. 58. Eodem planè modo sese habent Thraſones illi,
 fortunæ suæ momentaneæ iactores, vel qui secundis ventis
 plus æquo turgescunt, neque aduertunt seuerissimā illam Ne-
 mesim, quæ de superbis & fastuosis vindictam sumit. Id apertis
 verbis Pausaniæ, Simonides ab eodem conuiuio lautissimè ex-
 ceptus significauit. Rogatus enim vt quidpiã ex arcanis Philo-
 sophiæ adferret in medium, vidensque Pausaniam rebus suis
 nimium fidere, dixit: Memineris te in tanto rerum successu ho-
 minem esse. At quæ esset verbi huius vis, quodque pondus, pa-
 rū vidit Pausanias. Itaque cū ipse iam in summo vitæ discrimi-
 ne constitutus, mortem sibi impēdere intelligeret, exclama-
 se fertur: Quàm inani persuasione deceptus eram, qui Cœi ho-
 spitis saluberrimum consilium ad me pertinere non putabam:
 vnde nunc miserè perire cogor. Rectè Philippus Macedo, qui
 ne felicitate nimie se efferret, ex pueris aulicis vni id muneris
 demandauit, vt summo mane cubiculum ingressus pronuncia-
 ret, *ἄνδρῶν ἑὸ φιλίππῳ*. cuius rei faciendæ occasionē fortasse
 dederat Archidamus Agesilai filius, qui cū à Philippo post par-
 tam victoriam ad Cheronæam acerbas & minarum plenas lite-
 ras accepisset, huic respondit: Si metieris vmbra tuam, Phi-
 lippe,

In eos qui
ob prospe-
ros succes-
sus intumescunt.

Cucurbita
quid alle-
goricè.

Pausanias
insolens.

Philippus
Macedo
ex insolenti
moderatus.

lippe, haud quanquã reperies illam factam maiorẽ, quàm erat ante victoriam. Aliud, sed vitæ priuatæ apponam exemplum in Mena liberto Pompeij, quem insectatur Horatius Epod. 4. Oda. Húc populus indignabúdu Romanos ludosè primis quatuordecim ordinibus spectantem, nuper seruum, nec modò sæpe vinctum, sed & verberatum Ibericis funibus, durisque cõpedibus perusta latera cruraque habentem; quod etiam grauius est, magni alicuius delicti causa seruilibus affectum flagris: modò repentéque liberum, opulentum, superbum, delicatum, præfectum classi aduersus piratas. Carmen Horatianũ quia sit in omnium manibus, facilè prætermitto. Interea tamen ad hunc locũ multa obseruari facilè possunt; primũ, eos longè arrogantiores esse, qui nuper diuites euaserunt, quàm qui in amplo patrimonio educati opes & fortunas acceperunt à maioribus. quod notat Aristot. secundo de arte dicendi. Deinde sæpenumero fieri, vt diuitiæ mentem perstringant, vt hominem insolentẽ reddant: quamobrem noster Flaccus, *Stultitiam patiuntur opes: & Publij mimus*. Fortuna quẽ nimium fouet, stultum facit, vt Cicero de amicitia dicit, nihil quicquam insipiente fortunato intolerabilius; adeò verum est quod multorum est in ore, fortunam non solũ ipsam esse cæcam, sed etiam eos quos amplexa sit, cæcos efficere, Sallust. Res secundæ animum etiam sapientum fatigant. Virgil. 10. Æneid.

*Nescia mens hominum fati, sortisque futurae,
Et seruare modum rebus sublata secundis.*

Idem Ouid. 1. artis:

Luxuriant animi rebus plerumque secundis.

Adhæc non posse non indignari viros bonos & cordatos alioqui, cum videt abiectos, viles, improbos in altum prouehi, opibus & honoribus augeri, potentiam consequi, qua tamen indigni sunt, Iuuenalis satyra prima:

*Patritios omnes opibus cum prouocet vnus,
Quo tendente grauis iuueni mihi barba sonabat,*

*Cum pars Niliacæ plebis, cum verna Canopi
Crispinus, Tyrias humero reuocantẽ lacernas*

*Ventilet æstiuum digitis sudantibus aurum,
Nec sufferre queat maioris pondera gemmæ,*

Difficile est Satyram non scribere. sequitur,

Quid referam quanta siccum iecur ardeat ira, &c.

Sed in summa, ferè fit vt cum fortuna ita blanditur, captatum veniat: quod subinde debemus meminisse ne opprimamur incauti,

cauti, nam fallacia sunt & caduca quæcunque à fortuna pendent, opes, diuitiæ, honores, clientelæ, magistratus, potentiæ; affluunt subitò, repentiè dilabuntur, nullo in loco stabili nixa radice consistunt: sed incerto flatu huc atque illuc acta, quos ex-tulerunt in sublime, decursu improviso destitutos miserimè immergunt. Seiani fatum atrocissimum mihi occurrit, sed quia iam alio loco adductum memini, facilè transilio. Venit in mentem quod Dion retulit de Narcisso quodam liberto Claudij Cæsaris. Cùm expeditionem Britannicâ legiones detrectarent, nec duci militiæ Plantio, laudato viro, parère vellent; Narcissus ab Imperatore missus suggestum conscendit, verbaq; facturus pro concione ad milites, prohibitus est omnium acclamationibus, vsurpato etiam in eum diuerbio, Iò Saturnalia, quia in Saturnalibus serui herili cultu induti epulari consueuerant. Hoc autem dicitur nonnunquã in eos torquebatur qui suæ conditionis immemores, insolescebant. Non est igitur prudentis ob fortunæ successum intumescere, sed opus habet vt se propriis non externis bonis metiatur. Et quidem rectè præcipere videntur, qui monent, vt quantò superiores sumus, tantò nos summissiùs geramus: timenda est enim vel maximè fortunæ volubilitas, quæ tantùm constans est in leuitate sua, vt Naso ait.

Aëriam.] Editissimam, altissimam; vt Virgil. in 1. Ecloga:

Nec gemere aëria cessabit turtur ab vlmo.

Et 3. — Notauit

Ipsè locum aëria quò congesse palumbes.

Aëriam propter.] i. propè aëriam pinum. Terent. Adelphis: Hic, propter hunc assiste. M. Tul. in Pisonem: Hic vir clarissimus qui propter te sedet, L. Gellius, &c. Ouid. 8. Metamorph.

Propter humum volitat, ponitq; in sepibus oua.

De perdice loquitur.

FF

Ex damno alterius, alterius vtilitas.

EMBLEMA CXXV.

*D*Y M. *fauis ruerent in mutua vulnera telis,*
Vngue leana ferox, dente timendus aper,
Accurrit vultur spectatum, & prandia captat:
Gloria victoris, praeda futura sua est.

Fons Em-
blematis.

HOc petitum constat è Gabriæ apologis, sic enim est tetra-
stichon Senariis Iambicis:

Λένυ μάχλω ἔσπρι πρὸς ποτε κἀπρω,
 Γύπτις δ' αἰώθεν ἰσὸπιδου τῶ ἔριω,
 Βρῶσι τ' ἴτληδεντα ποιῆσαι τάχα.
 Φίλοις δ' ἰσῶντις ἰσῶχρω τῶν ἐλπιδου.

Quos sic utcumque reddidimus:

In aprum leo certare quandoque ausus est,
Quos longè spectabant lite mota vultures,

*Qui vinceretur vt vorarent: attamen
Iis tandem amicis tota spes prædæ excidit.*

Susceptum tamē id videtur speciatim in Principes Christianos, Principum Christianorum rixis auctum est Turcicum imperium. qui cū inter se non longè antè decertarent, Solimannus Turca quasi spectatorem agens, suam non parum ditionem auxit, & in Germaniam irrupit, magna & ingenti totius Reip. Christianæ calamitate & damno. Quod Georgius Sabinus hoc hexasticho persecutus est:

*Mutua discordes faciebant prælia turdi,
Acris & alitibus pugna duobus erat.
Vidit vt amborum prædo certamina Nisus,
Vnguibus, & rostro dilaniavit aues.
Sic modò dum faciunt discordes prælia reges,
Turcicus Europæ diripit hostis opes.*

Ex quo facilè intelligimus, quantum mali afferat intestinū diffidium non modò ciuitatibus, sed & imperiis tum labefactandis, Ciuili bello nihil exitiosius. tum etiam euertendis. Nihil enim ciuili bello periculosius esse potest, nimirum quòd hosti externo non paruas addat vires. Hic ego non incommodè referam ex Iustini 8. historiam nobilem de Philippo Macedone, qui se vulturem præstitit in diffidio duorum Thraciæ regum. Sic enim Iustinus: Fortè euenit vt Philippum fratres duo reges Thraciæ, non contemplatione iustitiæ, sed inuicem metuentes, ne alterius viribus accederet, disceptationum suarum iudicem eligerent. Sed Philippus more ingenij sui, ad iudicium veluti ad bellum, inopinantibus fratribus, instructo exercitu, superuenit, regno vtrumque non iudicis more, sed fraude latronis ac scelere spoliauit. Incidi aliquando in eam, quam de iis belli temporibus Elegiam Christianam scripsit Franc. Franchinus, homo Italus, eamque adicere non putauit alienum, neque ingratum studiosis. Sic ergo:

*Gallia cui paret, cui paret Bætica tellus,
Iam conferre manum Marte furente parant:
Támque animis, & tam concurrunt fortibus armis,
Turbidus vt iamiam sanguine Sabis eat.
Et tamen amborum ceruicibus imminet hostis
Thracius, in pharetris acer, & acer equis.
Qui maius nil mente petit, nil voce precatur,
Quàm semel vt pugnent hi duo Marte pari.
Sperat enim nostris confraetis viribus, omnem
Europam paruo posse labore premi.*

*Ne, Reges, ne tanta animis discordibus ira,
 Ne gerite hostili bella petita prece.
 Illius in vires & pectora vertite ferrum,
 Sternere qui telus ardet vtrumque suis.
 Roma rogat, Paulusque rogat, datque arma, dat aurum
 Paulus, & ad tanta premia laudis opem.
 Tu Deus, ex alto qui prospicis omnia caelo,
 Quique vides, maneat quanta ruina tuos,
 Consule militibus sacris, & consule templis:
 His ducibus prohibe bella cruenta geri.
 Hi pietate graues, duo sunt hi lumina pacis:
 Hi duo sunt belli fulmina, magne pater.
 Infer te medium, liquidis da nubibus imbres,
 Fac rapidum tumidis flumen inundet aquis.
 E castris ambosque iube discedere ab armis,
 Coge domum armipotens alter & alter eat:
 Seque putet neuter victum, sed iactet vterque
 Victorem populus se rediisse suis.
 'Dente timendus aper.] Sic Martial. lib. 13,
 'Dente timetur aper, defendunt cornua ceruum,
 Et Ouid. in Epist.*

——— *Obliquo dente timendus aper.*

Idem loco alio:

Fulmen habent acres in aduncis dentibus apri.

Martialis:

Fulmineo spumantis apri sum dente petita.

Constat apros cum ira feruent, dentibus vrere, in iisque aliquid igneum contineri, vt testatur Xenophon in Gyngetico.

Prandia captat.] Captare prandia, est hic, ni fallor, praedam expectare: quod explicat sequenti disticho, nisi tamen captare, altiore quendam sensum habeat, vt apud Iureconsultos; apud quos captare proprie dicitur qui dolis & illectamentis quibusdam aucupatur lucrum. Sic hereditatem captare dixit Vlpianus, pro eo quod dicimus, artificiose niti structisque technis, vt eam praeter defuncti voluntatem corrodamus, l. i. D. si quis aliquem test. Et votum captandae mortis, ardens ille affectus est quo flagrant iniusti quidam homines, ex morte alterius lucrum sibi pollicentes, vitaeque insidias alij parantes, l. de fideicommissio, Cod. de transact. Martialis hoc verbum ita vsurpauit vt proprie, ita lepidè:

Capto tuam, pulet heu, sed capto, Maxime, cœnam.

Tu captas alias : iam sumus ergo pares.

Idem alio loco:

Dum me captares mittebas munera nobis:

Postquam cepisti, das mihi, Rufe, nihil.

Bonis auspiciis incipiendum.

EMBLEMA CXXVI.

AUSPICIIIS res cœpta malis, bene cedere nescit.

Fœlici quæ sunt omine facta, iuvant.

Quidquid agis, mustela tibi si occurrat, omitte:

Signa mala hæc sortis bestia prava gerit.

S Ophoclis illud citatur à Plutarcho, lib. De Poëtis audien-
dis:

Optima
principia
quid præ-
stent.

Ἐργον δὲ πάντος ἤντις ἀρχεται καλῶς,
καὶ τὰς τελευτὰς εἰς ἐδ' ἕτως ἔχου.
*Quicumque rem recta ratione inceperit,
Bonum illius certo sperabis exitum.*

Ὁὐ γὰρ οἶον τι, ait Polybius, τὸ τελευτῶν τυχεῖν, μὴ οὐ τῆς ἀρχῆς ὄντο-
χόσωντα: Minimè enim fieri potest, vt finem ritè consequatur,
qui de principio non rectè primùm coniecerit atque cogitarit.
Tantam vim dicunt inesse bonis faustifque negotiorum susci-
piendorum principiis, vt ea vix bene cadere possint quæ infelix
initium fortiuntur. Et sanè omnia diligenter aduertenda esse,
graves nec pœnitendi auctores censuerunt. Rectè quidem &
prouidè, modò absit superstitiosa illa & inutilis obseruatio, quæ
humanos animos terrore nescio quo afficit & torquet. Nam vt
in re aliqua suscipiendâ non parum conducit faustum felixque
principium, quandoquidem vel Poëta teste,

Facti dimidium qui bene cœpit habet:

Mustelam
occurrere.

Ita non parum adfert impedimenti, aut etiam incommodi, si vel
malo, vel inertî, aut etiam flagitioso principio negotiû ordia-
ris: tum enim mustelam, i. omen habere inauspicatum dicimur,
cùm flagitij alicuius à nobis perpetrati, necdum expiati purga-
tiq; animo obrepit sinistra quædam cogitatio, quæ intimâ con-
scientiam verberet atque lancinet: quo fit vt frigidius & igna-
uius rem alioqui magnam auspiceris. Rectè Ajax apud Homæ-
rum, qui Deos inuocat sese ad arma componens, neque enim
putat sibi felicius rei bene gerendæ, auspiciû capere posse,
quàm ab innocatione numinis. Cur poëticû illud, vt verè Phi-
losophicum celebratur, ἐν Διὸς ἀρχόμεδα: &, *Ab Ioue principium*

Ajax qua-
lis apud
Homer.

Sacrum
carmen
precatio-
nis.

Muse? Cur Romani suorum consiliorum & Senatus habèdi du-
cebant initium à sacro illo precatationis carmine, cuius tam sæ-
pè mentio est apud scriptores? Sed & in delectu militum iidem,
vt legionibus conscribendis, operam dabant, vt qui primus vo-
càretur, auspiciatum nomen afferret. Neque verò ad vtramque
confirmandam partem (eorum nempe qui omnia & auspicia ve-
neglexerint vel obseruarint) multis verbis opus est. Exempla si-
quis euoluere velit, petat à Valerio Max. lib. I. c. 4. Non solùm,
ait Cic. I. De diuinat. deorum voces Pythagorei obseruarunt,
etiam hominum quæ vocât omnia. Quæ maiores nostri quia
valere cèlebant, idcirco omnibus rebus agèdis, **Q V O D B O -**
N V M, F A V S T V M, F E L I X, F O R T V N A T V M Q V E E S -
S E T præfabantur: rebusq; diuinis, quæ publicè fierent, vt **F A -**

V E R E N T

VERENT LINGVIS, imperabatur: inque feriis imperadis, ut litibus & iurgiis se abstinere. Itemque in lustranda colonia, ab eo qui eam deduceret: & cum Imperator exercitum, censor populum lustraret, bonis nominibus qui hostias duce- rent, eligebantur. Quod idem in delectu consules obseruant, ut primus miles fiat bono omine. Celebre est quod retulit Cedrenus, Græcus auctor, de Persis, apud quos sollempne fuit de nulla re graui & seria quicquam statuere prius, eamque au- spicari, quam oratio & colloquium religiosè haberetur.

Mustela tibi si occurrat.] Occursum mustelæ ominosum fuisse tradunt auctores. Vnde nunc etiam apud quasdam nationes infelix habetur omen, si cum paratur venatio, aliquis mustelam nominat: cuius etiam occursum vulgò est inauspicatus habitus. Eadem picta infortunium significabat: animal enim putabatur infaustum esse, mali que prælagij, usque maximè, quorum do- mos habitet. Dicitur enim insidiari domesticis animalibus, præsertimque altilibus, easque ad internecionem vsque perse- qui, ait Pier. li. 13. idemque occursum plerisque religiosum ha- beri dicit. Adhæc in negotiis obeundis vel nomen ipsum, ut po- tè efficaciam contrarium, multos remorari. Lege prouerb. Muste- lam habes.

Occursus
mustelæ.

Ff 4

Nihil reliqui.

EMBLEMA CXXVII.

SCILICET hoc deerat post tot mala, denique nostris
 Locusta ut raperent quicquid inesset agris.
 Vidimus innumeras Euro duce tendere turmas,
 Qualia non Atyla, castrave Xerxis erant.
 Haec foenum, milium, farras omnia consumpserunt.
 Spes & in angusto est, stant nisi vota super.

Paulum immorabor in illustranda huius Emblematis epi-
 grapha, antequam veniam ad explicationem carminis. Ni-
 hil reliqui itaque, proverb. olet, ei simile quod usurpavit Ari-
 stides, ἐν λόγῳ περὶ τῶ παραδείματ' &. εἶδεν ἔτι ὄν, Nihil am-
 plius. Sed haec oratoris verba, ubi de Nestore: τὸ λεγόμενον δὲ
 ταυτι, εἶδεν ἔτι αὐ εἰς τὸτο ὑπὸ γήρας: iuxta id quod dici solet,
 nihil

nihil amplius existeret præ senio. Cui conuenit illud, Præter plorare nihil: quod Horat. in Satyris, & M. Tullius vsurparunt. Hæc satis, nunc ad carmen.

Deflet horribilē quandam calamitatem, qua fuit effecta In-
 subrū Longobardia circa annum, vt conicere facile est, 1541. Historia
de locu-
stis.
 Eleuata enim nube locustæ ex aëre dicuntur cecidisse, quæ le-
 gumina, herbas, & grana fermè omnia depastæ, induxerunt fa-
 mem, & quorundam desperationem, quòd post tot tantæque
 infortunia nihil esset relictum. Habebant digiti longitudinem,
 turgida capita, ventres obesos, & sanie refertos. Itaque extinctæ
 intolerabili foetore aërem corruerunt, vt etiam corui, corni-
 ces, accipitres, aliæque aues cadaueribus alioqui inhiantes fer-
 re nequuerint: quod colligimus ex Commentariis eorum qui
 nostri temporis historiam congesserunt. Iidemque tradunt, in
 regionibus Poloniae regno finitimis incredibilem fuisse eius-
 modi animalculorum multitudinem: nullas primò alas habuis-
 se, sed magnos dedisse saltus: paulo post quatuor adeptas, tan-
 tisque numero conuolasse, vt duo miliaria in longum & la-
 tum cubito tenus ita occuparent, vt ipsius quoque splendorem
 Solis à toto illo terræ spatio sua densitate excluderent: vnde
 colligere est facillimum, rebus humi nascentibus damna innum-
 merabilia inde subsecuta esse, quæ ad radices vsque omnia de-
 pastæ essent. Cùm verò succreuisent alæ, erant digiti huma-
 ni magnitudine, tumque in fruges atrocius grassabantur. Cæ-
 terum hæc neque vi, neque industria alia propulsari potuere.
 Hoc autem ei simile est, quòd habetur Exod. 10. & apud Io-
 seph. lib. Antiquitatum 2. cap. 13. Locustarum etiam in Africa
 multitudinem prodigij similem fuisse tradit August. in lib. de
 Ciuitate Dei tertio, cap. vltimo, cùm iam populi Romani pro-
 uincia esset. Consumptis enim fructibus & foliis lignorum, in-
 genti nube in mare dicunt esse deiectam: qua mortua, secuta est
 aëris corruptio, quæ tantam aduexit pestilentiam, vt in solo
 Masinissæ regno octingenta hominum millia periisse referan-
 tur, & multo amplius in terris littoribus proximis. hæc ille. De
 Locusta ita scribit D. Ambrosius lib. 5. Hexaëmer. c. 24. Vsque
 ad locustam, ait, quoque gratia diuina penetrauit, quæ cum
 agmine conferto regionis cuiusque occupauerit latitudinem,
 innoxio primùm fertur habitaculo, nec fructus inhospitali in-
 cursione depascitur, nisi diuinæ signum præceptionis accepe-
 rit. Etenim sicut in Exodo legimus, ea quoque cælestis vltio-
 nem offensionis exequitur, piæ ministra vindictæ. Hanc quoque

auis deuorat Seleucis. Si enim Græco hæc auis nuncupatur
 nomine, data ad remedium malorum, quæ locusta consuevit
 inferre, cui creator inexplebilem dedit deuorandi naturam, vt
 infatiabili pastu plagam suam possit extinguere: hæc Ambros.
 Hertmanus Schedel in Chronic. de damnis ab eodem anima-
 lium genere illatis ita cōmeminit: Lotharij Imperatoris tēp-
 ore, ait, à Carolo Magno tertij, locustæ innumerabiles sex alas
 habentes & dentes duos lapide duriores in Gallia, veluti nix,
 terram operuerunt: herbas, segetes & arbores, ac vniuersa viri-
 ditatem habentia deuastarunt. Tandem proiectæ in mare, &
 ad littora in terram eiectæ, secuta est magna putrefactio: & in-
 de mortalitatem magnam, aërem inficientes, generalēque
 hominum interitum suscitauerunt. Idem auētor hac de re sic ali-
 bi scriptum reliquit: Tempore Caroli Burgundinonum Ducis,
 filij Philippi optimi, locustæ per Italiam vagatæ, Brixia agrum
 deuastarunt, cum in Brixiano agro in maxima multitudine ad-
 uolarunt: quæ Brixianis & Mantuanis maximum damnum in-
 tulerunt. Quibus nisi Ludouici Mātuanj Principis sollicitudo
 obstitisset, fata quoque in tota Lombardia corrosissent. Earum
 etiam meminere Imperatores in l. 18. C. De loc. & cond. Exce-
 pto, aiunt, tempore, quo edaci locustarum pernicie sterilitatis
 vitium intercessit, sequentis temporis fructus, quos tibi iuxta
 præteritam consuetudinem deberi constiterit, reddi tibi Pro-
 uinciæ Præses iubebit. Locustam depinxit Claudianus in Epi-
 grammat.

Horret apex capitis, medio fera lumina surgunt.

Vertice, cognatus dorso durefcit amictus.

Armauit natura cutem, dumique rubentes

Cuspidibus paruis multis acuern rubores.

Arist. 3. Rhetor. ex Stefichoro prouerb. vsurpauit, Cicadæ apud
 eos humi canent. οἶον ἔστι λέγει ὁ περ Στυγίχορον ἐν Λοκροῖς ἔ-
 πει, ὅτι ἂν δὲ ὑβριστὰς εἶναι, ὅπως μὴ οἱ τέτλιγες χαμῖδον ἀδῶσιν.
 vt si quis dicat id quod Stefichorus in Locris extulit, non oportere
 conuiciari, ne cicadæ humi canant. Voluit poëta vastationem
 rerum omnium, ruinamque extremam intelligere, adeo vt non ædificia
 modò, sed ne arbores quidem stantes relinquātur, omniāque solo
 æquentur, vt cicadæ nihil habeant quo infideant. Hoc inde ductum
 quòd cicadæ arbutis maximè gaudeant. Exemplum est comminationis,
 quo significatur cuncta arbuta succisum iri stirpitibus ab hostibus,
 ita vt sic truncatis stirpitibus cicadæ necessario cogantur humi
 cantillare. Apud Theo

Theocritum , ptiella depastrix alieni patrimonij καλαμαρία μάν-
 τis appellatur , id est locusta, quę messem intercipiat. Multa au-
 tem veteribus prodita remedia arcendis locustis, si vacat, lege
 apud Cassium Dionys. de Agricultura lib. 13. cap. 1.

Euro.] Euro ventus est Orientalis calidus.

Tendere turmas.] Ab exercitu allegoria.

Atyla.] Atyla Princeps ex Scytharum genere, qui post suba-
 ctam Pannoniam, Aquileiam deleuit, & in Germaniam tran-
 siens multa vastauit: eius exercitus armatorum fuit 500000. cui
 dux Romanorum Ætius, & Theodoricus Hispanicorum Go-
 thorum rex fortiter in campis Catalaunicis occurrerunt; vbi
 commisso proelio 180000. vtriusque cæsa sunt Hunnis victis.
 Paucis verò interiectis annis, Ætię, deinde Valentiniani audita
 cæde rediit infestior, Aquileiãque deleta Romam properabat,
 sed Leonis Pontificis Romani precibus delinitus, dum nouis
 intentus esset nuptiis, vino nimio obrutus, effusa è naribus san-
 guinis copia, est suffocatus.

Atylæ.

Xerxis erant.] Xerxes rex Persarum, Darij filius, in Græcos
 dimicaturus, habuit de rēgno suo septingenta millia: de auxi-
 liis trecenta: rostratas naues mille & ducentas: onerarias, ad
 tria millia: in quibus fuerunt hominum myriades 23. terrestris
 autem exercitus fuerunt centum & septuaginta myriades,
 equitum octo. Claudian. 2. in Rufinum:

Xerxes.

Haud aliter Xerxem toto simul orbe secutus

Narratur rapuisse vagos exercitus amnes,

Et telis ymbrasse diem, cum classibus iret

Per scopulos, tectumque pedes contemneret equor.

Herodotus lib. 7. Lege Iustinum lib. 2. & Plutarch. initio libri,
 cui Parallela nomen fecit:

Farra omnia.] Rei difficultates; spondiacum fecit: priores edi-
 tiones non, farra omnia, sed, corda omnia, elegantius habebant.
 Corda autem non à voce, cor cordis, sed à cordum cordi, quod
 est secundum fœnum post messionem primam germinans, vt ex
 Plinio liquet cap. 28. lib. 18.

Spes. & in angusto est.] Restat desperatio. Videtur Meraphora
 à captiuis.

Stant nisi vota super.] Id est, nil nisi vota supersunt, vt habet
 Ouid. lib. 1. Trist. Elegia 2. Hic enim notanda Tmesis, & Ana-
 strophe.

Malè

Malè parta malè dilabuntur.

EMBLEMA CXXVIII.

*Milvus edax, nimia quam nausea torserat esca,
 Hei mihi, mater, ait, viscera ab ore fluunt.
 Illa autem, quid fles? cur hac tua viscera credas,
 Qui rapio vivens sola aliena vomis?*

Emblema-
 tis typus.

Tetraſtichon hoc paucis commutatis mutuatus est ex Ga-
 briae apologo, quod sic habet:

Βοὸς φαγὼν παῖς εἰς ἰορτὴν ἕγκρατα,
 Ὁμοὶ κίκληγ' ὡς σπλάγχνα, μήτηρ, ἐχθίω.
 Ἡ δ' αὖ γιλῶσα, μὴ φέβεται, ἴφη,
 Τῶν σῶν ᾧ ἔδιν, ἀλλ' ἐμῆς † ἀλλοτρίων. id est,
 Puer die festo bonis cum viscera

ἀλλό-
 τριον.

Vorasset, Hei mater, clamat, mea effluunt.

Intestina. at ridens ait, Fili, haud time,

Nam non tua hæc sunt, sola at aliena vomis.

Dicitur in eos, qui quæ raptò & fraude congesserunt, agrè perdunt, ac si sua essent. Proculdubiò nõ abs re dictum est à Chry- In furaces
sostomo, Pauca malè parta, multa bene comparata perdere : vt & raptores.
& Plautus (vnde est Emblematis titulus) *Malè parta malè dilabi.*
Hoc si veniret aliquando in mentem iis qui tam impensè animo secum agitant, vt faciendi lucri rationem conquirant, huc & illuc pecunias corradant, nec interea vnde habeant curant: aut certè timerèt, ne amittendi alea fortasse aliquando impotètiùs cruciarentur: aut ne iustam in se numinis iram prouocarèt: aut saltem cogitarent, quàm hæc fluxa sint, quàmque fragilia ea fortunæ bona, quorum habendorum causa tot tantisque curis distringuntur. Celebratum est iam olim doctorum hominum vocibus: Diuitem aut iniquum, aut iniqui hæredem: quod dictū esse suspicor in eos tantum, qui quicquid omninò auidè cupiunt, iure vel iniuria congerunt. Quì verò fieri potest, vt opum facul tatumque tam expedita facilisque, & penè momentanea, vt ita loquar, adeptio, conquisitio, possessio, iusta esse & legitima censeari debeat? Iuuenalis optimè:

—— diues qui fieri vult,

Et citò vult fieri; sed quæ reuerentia legum?

Qui metus aut pudor est vnquam properantis auari?

His itaque violentis & iniquis harpyiis, id est furacibus hominibus, si quid aduersa fortuna detrahat, aut alius quidam casus eripiat (quod nonnunquam solet accidere) iacturam hanc non tam molestè ferre debent, quàm certè boni quique & honesti viri in lucro esse deputarent, benèque cum mortalium rebus actum esse non tam grauatè dicerent, si quæ iniuste possederūt iniqui illi captatores, ad veros tandem possessores redirent. Eo de genere furum sunt plerique forèses rabulæ, atque importuni lycophantæ, & maximè ærario publico nonnunquam præfecti, qui æquissima numinis vltione, aduersa reflâte fortuna, plerumque sumptus faciunt, quos nunquam putassent: & sæpe numerò citius quàm vellent, euomunt quod concoquere non potuerunt. Id etiam vulgò tritum,

De malè quesitis non gaudet tertius heres.

Porro Cicer. Philipp. 2. vsurpauit hoc Adagium Plautinum, transtulitque in Antonij rapacitatem & ingluuiem, his verbis: At quàm insolenter statim helluo inuasit in eius viri (Pompeium

peium intelligit) fortunæ, cuius virtute terribilior erat populus Romanus exteris gentibus, iustitia charior? In eius igitur copias cum se subito ingurgitasset, exultabat gaudio, persona de mimo modò egens, repenti diues: sed ut apud Poëtam nescio quem, Malè parta malè dilabuntur, incredibile ac simile portenti est, quonam modo ille tam multa, quàm paucis non dico mensibus, sed diebus effuderit. Fortasse & huc referri potest illud Democriti, πλεῖτον ἀπὸ κεινῆς ἐργασίας περιγινόμενον ἐπιφανέστερον τὸ οὐκ ἐκ κεινῆς. & Hesiodus, mala lucra damnis esse simillima cecinit:

κακὰ κέρδ' αἰῶσα ἀτησι:

Contra laudat, χρήματα ἄχαρπαντα, quæque sunt δίδδοται. Sed præstat audire Euripidem:

Ἄδινος δὲ μὴ κτῶ χρέματ' ἤν' ἔδωκε πολὺν

χρόνον μετ' ἀδρῶν ἐμμένειν. τὰ δ' ἄδινος

οὐκ ἐστὶν ἐλθέοντ' ἐκ ἐχθ' σπυργίαν.

id est,

Ne compares iniuste vllas opes, quas velis tibi esse diuturnas: quicquid enim iniquè domi cumularis, saluū esse minimè potest. Adhæc non prætermittam (quod attinet ad carminis enarrationem) Miluū in Hieroglyphicis locupletem designare & rapacem: quod in Phædone significat. Socrates, cum eos homines qui auaritiæ studuissent, & ad imbecilliorum expilationes & rapinas parati ac semper prompti fuissent, in miluos & lupos conuerti ait. Sed & in sacris Miluus pro prædone ac grassatore accipitur. Pier. lib. 17. Hieroglyph.

Viscera, *Quem nausea torserat.*] Qui præ ingluuie vomebat.

diuitiæ. *Viscera ab' ore fluunt.*] Viscera sunt diuitiæ: vnde Penelope Ouidiana;

Viscera nostrâ tua diripiuntur opes.

Et vulgariter dicitur apud nostrates, Eum qui suum perdit, sensum perdere: vel, Qui censum perdit, perinde videri, ac sensum profundere. Sunt enim χρήματα ἢ ψυχὴ καὶ βῶν βροτοῖς, ut est in quodam Græco Epigrammate. Cicero pro Quintio: non pecuniam modò, verùm etiam hominis propinqui sanguinem vitamque eripere conatur.

Semper præsto esse infortunia.

EMBLEMA CXXIX.

Ludebant parili tres olim ætate puella
 Sortibus, ad Stygias quæ prior iret aquas.
 At cui iactato malè cesserat alea talo,
 Ridebat sortis cæca puella sue:
 Cùm subito icta caput labente est mortua tecto,
 Soluit & audacis debita fata ioci:

“ Rebus in aduersis mala fors non fallitur: ast in
 “ Faustis, nec precibus, nec locus est manui.

A Pologum hunc in primo Epigrammatum Græcorum re-
 peri, de tribus puellis alea iacta inquirentibus, quænam
 prior

Mala ve-
niunt etiã
nō vocata.

prior fato concessura esset: quæ verò sortem iactam viderat bñi
mortem portendere, risu neglexit, cum statim tegula in caput
lapsa risui finē dedit, quod significat Adagium, Mala vel inuo-
cata veniunt: illudque apud Græcos vulgarū, *δυσμύνοισι τὰ γα-
δὰ μόλις παραγίνονται, τὰ δὲ καὶ μὴ δυσμύνοισι*: hoc est, Mala vel
etiam non quærentibus obtingunt, bona vix accedunt etiam
quærentibus. Idem respondit Diogenes rogatus; quid de ho-
minum sorte sentiret: Miseram & infortunatam hominum con-
ditionem esse dixit, cum bona quærentibus vix obtingant, ca-
dant autem infortunia, non tantum non quæsitæ, sed præter om-
nem expectationem. Plautus Mostellaria:

— *Vnum hoc scito, nimio celerius*

Venire quod molestum est, quàm id quod cupide petas.

Græcum Epigramma eiuſmodi est, in titulo *εἰς δυσπραγίαν.*

Character
emblematis.

Αἱ τρεῖς αἰ ποτὶ παῖδες ἐν ἑλλάδι σὺν ἱπαιφῶν
κλήρω, τις προτέρου βήσεται εἰς αἶδλω.
καὶ τρεῖς μὲν χερῶν ἕλαδον κῆρον ἦλθε δὲ πασέων,
εἰς μίαν, ἢ δ' ἔγελα κλήρον ὀφρλόμηνον.
εἴη τε γὰρ δ' ἄρ' ἀελλπτεν ἀπωλίδησε πίσημα.
Δύμερ, εἰς αἶδλω δ' ἠλυθον, εἰς ἕλαχον.
ΑΨιδως ὁ κλήρ, ὁ τω κκεῖν, εἰς δὲ τὸ λῶν
οὔτ' οὐ καὶ δυητοῖς δύσσοι, ἔτε χέρ.

Alex ludo
vitali homi-
nis compa-
rata.

Cæterum Socrates alexæ ludo humanam vitam comparabat,
*περὶ εἰατινὶ ἴσικεν ὁ εἰ, καὶ δὲ ὡσπερ ψῆφον τινὰ τίθει δαὶ τὸ συμ-
βῆνον. ἢ ἢ ἔστιν ἀνωθον βαλεῖν, ἢ δὲ θεῖαι τὴν ψῆφον*, Alex ludo
similis est vita, & quicquid euenit, veluti quandam tesserã de-
ponere oportet. Non enim denuò iacere licet, neque tesseram
aliter ponere. Cui & conuenit illud Terentij in Adelphis:

Sic in vita est hominum, quasi cum ludas tesseris:

Si illud quod est maxime opus, iactu non cadit,

Illud quod cecidit sorte, id arte vt corrigas.

Modestia
deceat vel
maximè
fortunatos.

Huc fortè non incommodè transferes illud Demost. *σπαδαίων
ἔστιν ἀνδράπων, ὅταν βελτίστη τῇ πάρῳσῃ τύχη χερῶνται, τότε
πλεῖον πῶ σπαδῶν πρὸς τὸ σωφρονεῖν ἔχον. ἄδιν γὰρ ἔτε φυλαττομέ-
νοισ ἔτω δένον ὡς ἀτύλακτου εἶναι, ἔτε ὀλιγοῦσιν, ἀπροσδέκτου
παδῶν.*

id est, Proborum hominum officium est, cum fortuna virtutis
maximè prospera, tum summū habere modestiæ studium. Ne-
que enim quicquam tam formidabile, quin vigilatia præcaue-
ri, neque vllum malum est, quin oscitantibus euenire possit.

Styx.

Ad Stygias aquas.] Id est, ad mortem. Styx inferorum fluvius,
per

per quem veteres putabant animas transire post mortem. La-
ctant. lib. 1. c. 11. Hanc phrasim mutuatus est ex Martiale: Nam
in primo sic 79. epigr.

Decreuit Stygios festus adire lacus.

Idem 102.

*Nec prius ad Stygias famulus descenderat umbras. & dein,
Dixit ad infernas liber iturus aquas.*

Mox 105.

Et Stygias equum fuerat patrem isse sub umbras.

Libro etiam 4. 73.

Et iam per Stygias esset iturus aquas.

Denique vndecimo lib. 85.

Qui nondum Stygias descendere querit ad vndas.

Ceca sortis.] Ignara exitij futuri.

Tecto.] Tegula.

*Rebus in aduersis mala.] Prudens quisque omnia quæ sibi spe-
randa sunt, non in meliora, sed in peiora constituat : vt si quid
præter spem accidat, id tanquam lucrum repetet, vt monet Co-
micus. Ouid. 4. De Ponto:*

*Tu quoque fac timeas, & quæ tibi leta videntur,
Dum loqueris, fieri tristitia posse puta.*

Gg

Remedia in arduo, mala in prono esse.

EMBLEMA CXXX.

A T H E R E I S postquam deiecit sedibus Aen
 Iupiter, heu, vexat quam mala noxa viros!
 Euolat haec pedibus celer & pernicibus alis,
 Intactumq; nihil casibus esse sinit.
 Ergo Luce, proles Iouis, hanc comitantur euntem,
 Satiura quidquid fecerit illa mali.
 Sed quia segripedes, Inscæ, lassæq; senectæ,
 Nil nisi post longo tempore restitunt.

Titulus
 Emblematis
 unde
 ductus.

G eneralis ea thesis, præfixa Emblematis, ad quascunque hu-
 manas calamitates & incommoda potest accommodari
 eaque, nisi fallor, paræmia est medicis familiaris. Eam confert
 placet cum aurea illa Nazarij sententia, ex Panegyrico quæ
 Cæsari Constantino dixit: Facilior, inquit, & multo procliuius
 lædendi quam commodandi semper est via: vulnerare inte-

grū, quàm sauciato mederi: dissipare rapta, quàm diuulsa componere.

Aetherijs.] Homerus Iliad. 1. Aten Deam fingit, mortales variis implicantem angustiis & perturbationibus, eorumq; mentes seducentem, variisque opinionum monstris afficientem: ad quæ mala sarcienda placandaque Litæ Iouis filia opponuntur, quæ tamen non statim possunt instaurare atque componere, quod ab ea motum atque dissectum fuit: sed id longo temporis interuallo fieri ait, utpotè quæ sint lusca, tardis pedibus, & senio confectæ. Versus Homericos huc adiiciemus:

Και ὡς τε λιταὶ εἰσι Διὸς κῆραι μεγάλοι,
Χωλί τε ῥυσαίτε, παραβλώπιες τ' ὀφθαλμῶ.
Αἰ ῥά τε ἢ μετόπισθεν ἄτης ἀλέγχοι κίθσαο.
Ἡ δ' ἄτη δειναρήτι καὶ ἀρτίπῳ, ἔνευα πάσας
Πολλὸν ὕπην προδέει, φθάσθ' δ' τε πᾶσαν ἐπ' αἴωον
βλάπτῃσ' ἀνθρώπων, αἱ δ' ἐξαλείνεται ὀπίσσω.

Ὅς μὴ τ' αἰδέσεται κόρας Διὸς ἄσπον ἰσχυρῆς.
Τὸν δ' ἐμὲ γ' ὠνησῶν, καὶ τ' ἐκλυεν οὐρανὸν ἰερόιο.
Ὅς δ' ἢ ἀνήται, καὶ τε σερειῶς ἀποσίπῃ,
Δίῳ σὺνται δ' ἄρα τ' αὐγ'· Δία κρονίονα κίθσαο,
τῷ ἄτλω ἄμ' ἐπέσθαι, ἵνα βλαφθῆς ἀποτίσῃ.

hoc est.

Namque Litæ soboles magni Iouis, & pede claudo,
Rugosa, obliquoque oculo, medeantur ut illi,

Aten sectentur, celeri peruertitur omnes
Illa gradu, & passim damnum mortalibus affert.

Hæc verò actutum sarturæ damna sequuntur,
Conciliantq; suis cultoribus optima semper.

At si quis reicit præfactè, ac perneget illis,
Tunc adito Ioue patre, precantur, ut illicet Ate

Huic adsit, pœna sç; suo det denique damno.

Eiusdem Ate etiam meminit Iliad. 7. quo loco Iupiter in eam confert, quòd esset deceptus à Iunone: Illam enim ea causa capillis arreptam in terras præcipitem dedit, indixitq; ne ynquam rediret in cælitum cõtubernium. Hoc quidem significatur, aduersa quæque statim & ex improviso impetere, tardè autem recedere: illud enim est quod Gallorum vulgus ait, Mala & ægri- Res aduersas statim accedere, tardè recedere.

Ate enim noxa est velocissima, quæ propter motum celerem, infortuniorum aleam maximè subitam & improuisam significat. Hanc Christianæ pietatis auctores φῶσφορον. i. Luciferum è cælo deturbatum interpretantur, ut maximè Iustinus Philoso- turbatus.

phus ac martyr, Eusebius Pamphil. Suidas, & Budæus noster ex Bessarione Cardinale lib. 3. in calumniatorem Platonis. Stobæus Elegia *περὶ δικαιουσύνης* ex Solone hoc distichō retulit, vbi emergentem è diis noxam facit:

Ἄτι δ' ἐξ αὐτῶν ἀναφαίνεται, ὡς ὁπότεν Ζεὺς
 πέμψῃ τερομένοισι, ἄλλοτε ἄλλο ἔχῃ. id est.
*Ex illis Atē apparet, quam vbi Iuppiter ipse
 Miserit vlticem, tunc aliam alter habet.*

Litas claudas & lufecur.

Locus Cornelij Taciti.

Pontici Heraclidis allegoria de Ata & Litis.

Litas autem Deas claudas interpretantur Mythologi de iis qui precantur, quod genua flectant: quas rugis obsitas esse Poëtæ volunt, ad designandam imbecillitatem. Has aiunt esse strabis luminibus, quod cōnuere videantur in quibusdam, sed postremo necessitate ad supplicationes deflecti. Phornutus claudas esse tradit, quod tardè & vix accedant ad eos supplicādos, quos antè affecerint iniuria: rugosas verò & strabis oculis, quod grauius & ore parum hilari intueantur quos offenderunt, & à quibus veniam deprecantur: Iouis porro filias, quod venerabiles sint, hæc ille. Itaque id transfertur ad illatam cuiuspiam iniuriam, cuius difficulter memoria tollatur ex animo: iniuriarum enim & contumeliarum memoria tardissimè fenescit, vt ferè nisi morte deleatur. Vel ad id traducetur non omninò malè, quod habet Cornel. Tacitus in vita Iulij Agricolaë, soceri sui: Naturâ infirmitatis humanæ, inquit, tardiora sunt remedia, quàm mala: & vt corpora lentè auferuntur, citò extinguuntur: sic ingenia studiaq; facilius oppresseris, quàm reuocaueris. Sic Seneca Epistola 92. Eligat aliquid noui casus, per quod velut oblitis vires suas ingerat. Quicquid longa series multis laboribus, multa Dei indulgentia fluxit, id vnus dies spargit ac dissipat. Esset aliquod imbecillitatis nostræ solatiū rerumq; nostrarum, si tanto tempore repararentur cuncta, quanto finiuntur. Nunc incrementa lentè exeunt: festinat in damnum: nihil publicè, nihil priuatim stabile est, tumultuantibus causis mala, vnde minimè expectabantur, erumpunt. Huc pertinet Scytharum legati sententia ex Curcio lib. 7. Quid tu ignoras arbores magnas diu crescere, vna hora extirpari? Ponticus Heraclides disputatione De allegorijs Homericis, eodem penè modo intelligit: quo loco eos arguit imperitiæ, qui Homerum vituperent, qui Litas Iouis filias impiè deformi & mutilo corpore finxerit. His Poëta imaginem expressit eorum qui supplices sunt, qui enim peccarunt, ex conscientie verberè tardiores esse solent: eosq; verentur agredi quos læserunt, & à quibus veniam impetrare postulāt: pudoris

doris enim sui sunt ipsi continuò memores. Nec verò præsentì animo esse possunt, aut constanter intuentur, vt qui retrò auertant oculorum aciem. Primò itaque supplicum animus nullum præ se lætùm ruborem admittit; vt qui pallidi sint demisso vultu, misericordiam elicere conantur. Ea ergo causa fuit, cur Liæ ita fuerint ab Homero depictæ. Contra valida est & pernix Ate; cuius nimirum acris & vehemens stultitia hominum non modò ceruicibus, sed & animis impendat. Nam toto impetu & sine aliqua ratione fertur ad omne flagitium. Is ergo Poëta perinde se gessit, vt qui pictor esset humanorum affectu, quos affectus Deorum nominibus allegoricòs effingere solet. Lege Lucian. in Imaginibus, & Tragopodagra.

Aten.] Ate est noxia *παρὰ τὴν ἀνομίαν, τὰ δό.*

Heu mala noxa.] De nomine noxæ & noxiæ hæc placet adde-
re è commentario Alciati ad tit. De verb. signific. Noxã dixere antiqui, ait, id quod nocet: quapropter culpa, pœna, detrimentum, noxa est, vnde & lib. 33. T. Liuius; noxæ exoluere. i. a pœna capitalis fraudis liberare, accepit. Seruus quoque qui contra legem Aquiliam alicui damnũ dedit, noxa est. At noxia solummodo de maleficio ipso dicitur, nec tam generali significatione accipitur, sicuti noxa. Cicero lib. 3. de Legibus, Noxiæ pœna par esto, vt in suo vitio quisque plectatur, vis capite, avaritia multatã, honoris cupiditas ignominiã. M. Manilius: Quinetiam infelix virtus, & noxia felix. Plautus in Bacchid. Sat sit, suspectus sum, cum careo noxia. Quo sensu & in Mostellaria & in Pseudolo visus est; Terentius quoque in Phormione: In re incipiendã ad defendendam noxiam; sed & in Eunuchò & Hecyrã ad eundem modum. Nec noxam eos ascripsisse quisquam dixerit, cum ratio carminis non consentiret. Quæ adducere volui vt palàm fieret quàm iniquo iure Iustinianum in Elegantis suis infectetur Valla, & Seruium Beroaldus; dum adiectiuè tantum illi noxiam opinentur contra veterum auctoritatem. Hæc ille:

Ex arduis perpetuum nomen.

EMBLEMA CXXXI.

CREDIDERAT platani ramis sua pignora passer.

Et bene, ni sauo visa dracone forent.

Glutit hic pullos omnes, miseramq; parentem

Saxens, & tali dignis obire nece.

Hæc, nisi menitur Calchas, monimenta laboris

Sunt longi, cuius fama perennis eat.

PIndar. Olymp. 5. Αἰδ' ἀμφ' ἀρεταῖσι πένθ' δαπά-
νατε μάγναι, πρὸς

Ἔργου κινδύνῳ κενάδουμιδιον.

id est,

Circa virtutes labor sumptusque perpetuò implicantur, vt opus
difficultate obiectum assequare. Sed propius apud Plutarch.

Bacchi

Bacchillides: πρὸς τὸν ἄνδρα ἔχθρα ἀρετᾶ.

Crediderat platani.] Cum in Aulide Bœotiæ portu, Græcorum ad Troiam euertendam nauigantium classis aduerso vento detineretur, Calchas augur peritissimus cū cæteris Græcis profectus Agamemnonem docuit, qua ratione Dianam iratam placaret, & ex serpentis vel draconis augurio (qui in arborem subrepens nouem passeris pullos vnà cum matre deglutierat) decimo tandem anno illum captum iri prædixit. Nam pro passeribus annos, pro angue tempus intellexit, vt explicat Pierius Hieroglyph. libr. 20. Narratio est apud Homerum Iliad. β. & Cic. 2. de Diuinat. quàm eandem reperiri in vita Homeri quæ Plutarchi nomine è quibusdam circumfertur: De Calchantis illo vaticinio facile mihi esset adiicere Ciceronianos versus, quos citat ipse eodem de Diuinatione: sed liber est in omnium manibus. Locus Homeri sic habet:

Historia ex Homero de vaticinio Calchantis.

Τίπ' αὖτις ἐγὼ δεκαετημόνους ἀχαιοίς
ἠ' μὲν μὴ τὸ δ' ἐφηνετ' ἄρας μέγα μνηστῆρα βέος, &c.

Quæ eundem satis feliciter Ouidius est æmulatus Transfor. 12.

— — — veri prouidus augur,
Thestorides, Vincemus, ait, gaudete Pelasgi,
Troia cadet: sed erit nostri mora longa laboris,
Atque nouem volucres in belli digerit annos.

Hoc autem innuit, quod præclarum sit idem esse arduum, & rebus maximis difficultatem quanquam à natura esse propositum, ait idem M. Tull. Tuscul. 3. Etenim nulla potest esse diuturna gloria, quam labor strenuus & indefessus primùm non antecesserit. Quis enim magna coronari contendat Olympia, dulcis sine puluere palmæ? Vulgo tritum id, τὰ καλὰ τὰ δύσκολα. Præclare Xenophon, ἀπομνημ. 2. αἰδία καρτερίας ἐπιμέλειας τῶν καλῶν ἢ ἀγαθῶν ἔργων ἐξικνεῖσθαι ποιοῦσιν, ὡς φασιν οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες. λέγει δὲ τοῦ θεοῦ ἰσοδοῦτος,

Nullā gloriam sine labore parari.

Τὼ μὲν ἄνθρωποι κακότητα καὶ ἰλαδὸν ἐστὶν ἐλέει δαίμων
Ρ' ἠιδίως δέ σ' ἔμεινεν ὄδους, μάλα δ' ἐγγύδι ναίει.
Τῆς δ' ἀρετῆς ἰδρωτὰ θεοὶ προπάρουθεν ἑθνησιν
Ἀδάνητοι, μάχης δὲ καὶ ἄρδ' οἴμ' ἐπ' αὐτῆν,
Καὶ τρηχὺς τὸ πρῶτον, ἐπὶ δ' εἰς ἄκρον ἵκηται,
Ρ' ἠιδίω δ' ἠπειτα πέλει χαλεπὴ περὶ ἰούσα.

Virtus difficulter paratur.

Μαρτυρεῖ δὲ καὶ ἐπίχαρμος ἐν τῷ δευτέρῳ πόνου πωλοῦσιν ἡμῖν ταύτα τ' ἀγαθὰ θεοί. id est, Curæ quidem laboriosæ efficiunt, vt ad pulchra & honesta facinora perueniatur, sicuti virorum optimorum habet adagium. Ait enim Hesiodus.

Amplecti vitium cumulatim & sumere promptum est:

Namque iter id facile est, nec eo vicinius ullum.

Dij quoque sudorem virtuti preposuerunt,

Ad quam longa via est atque ardua, & aspera multum

Offertur: tamen est ubi ad alta cacuminā ventum;

Fit facilis, primò fuerat quæ tam ardua virtus:

Testatur autem Epicharmus, A diis omnia nobis vendi laboribus. Memoriæ succurrit & illud Clementis Alexandrini Stromate δ' ἐστὶ τις λέξις τῶν ἀρετῶν ναίων δὲ σαμῆταις ἐπὶ πέτραις ὅν δ' ἔμιν δοῶν χωρὸν ἀγνὸν ἀμφέπειν, οὐδὲ πάντων βλεψάροις δυνατῶν ἰσοπύ, ὡν μὴ δακνύμεν ἰδρὸς ἰνδοδον μὲν, κιντ' ἐς ἀκρον ἀνδρείας: quorum verborum hæc est sententia: Fatua est virtutis domicilium esse in quibusdam rupibus; ad quas difficilis admodum sit ascensus, eamque celerem incolere locum castum. Ea verò non conspicitur quibuscumque hominum oculis: neque unquam ad eam quisquam perueniet; tanquam ad fortitudinis propugnaculum, nisi primum sudore ac labore animum afficiente suam industriam probarit. Quid enim gloriæ Alexander, quid Epaminondas, quid Themistocles sibi comparassent, nisi laboriosis & molestis expeditionum angustiis arduum virtutis iter sibi conficiendum proposuissent, οὐ γὰρ οὐτυχία τὰ ῥωμαίων, ἀλλὰ τλημοσύνη καὶ ἀρετὴ πρὸς τὰ δεινὰ χοροῦντων, εἰς τῶτο προήλθε δυνάμει, ait in Crasso Plutarchi: id est: Non tam fortuna prosper euentus Romanorum potentiam auxit, quam egregia virtus, ac summa in laboribus asperisque in rebus tolerantia, aduersis casibus succumbere nescia. Illud etiam mihi succurrit Pindari ex Olymp. sexto: ἀνδραὶ δ' ἀρεταὶ ὅτε παρ' ἀνδράσιν ὅτ' ἐν ναυσὶ νόλαις τίμαι. πολλοὶ δ' ἐμνησάνται, καλὸν ἔστι πόνον αἰετῆ. id est, Virtus periculorum expers neque apud homines, neque mari habetur in pretio: at multi memorant, si quid honesti, laboriosè peractum est. Quid, ut hoc postremo, laudis Cæsar esset consecutus; si facile illi fuisset Britannis inferre bellum? Aut Annibal quantum sibi famæ cumlasset, si dum Italiam adiret, peruias Alpes citra puluerem & sudorem, ac non magna suorū cæde fecisset? Rectè Nasō Tristium 4.

Ardua per præcepta gloria vadit iter.

Et propertius 4. Elegiarum:

Magnum iter ascendo: sed dat mihi gloria vires:

Non iuuat ex facili lecta corona iugo.

Porro Alciatus id carminis videtur imitatus è Græcō inæerti cuius

cuiusdam Poëtæ ; apud quem tamen non est eadem conclusio. cum de hirundine verba faciat, cuius nidum serpens deiecisset & exturbasset ; in eoque tandem igni ardenti combustus esset.

[crediderat.] Commiserat, nidificauerat:

Sua pignora.] Pullos, vt alibi monuimus, de Ciconiæ nido.

Saxeus.] Fatalis serpens est ; nec non perpetuæ belli Troiani Serpens memoriæ per metamorphosim serpentis in perpetuæ duritiæ *saxeus*: saxum: sonat etiam saxeus, durum, crudelem ; inexorabilem, qui que nullâ flecti prece possit. Huc pertinet quod alio loco meminî retulisse me de illo angui qui Tarquinij Superbi animum stupefecit ; attonitumque reddidit ; cum à columna lignea repente lapsus omnes in fugam vertisset ; rei miraculo consternatos: nimirum portendebat ille serpens nouum & inexpectatum principem ; eundemque ætate florentem Iunium Brutum, de lignea columna, hoc est, stupore, quem diu simulauerat, ne opprimeretur à tyranno, proditurum:

Gg s

Ex literarum studiis immortalitatem acquiri.

EMBLEMA CXXXII.

NEPTVNI tubicen (cuius pars ultima cesum
 Aequorcum facies indicat esse Deum)
 Serpentis medio Triton comprehenditur orbes,
 Qui caudam incerto mordicus ore tenet.
 Fama viros animo insignes, praclarâque gesta
 Prosequitur, toto mandat & orbe legi.

Typus
 Emblematis.

Triton,
 Deus ma-
 rinus.

Id petum apparet è Macrobio Saturnal. l. c. 8. illud nō omi-
 serim, ait, Tritonas cum bucinis fastigio Saturni ædis super-
 positos, quoniam ab eius commemoratione ad nostram ætatem
 historia elata & quasi vocalis est: antè verò muta, & obscura, &
 incognita: quod testantur caudæ Tritonum humi insertæ &
 absconditæ. Triton marinus Deus, Neptuniquè filius, & tubi-
 cen schemate serpentis circulo continetur, quod refertur qui-
 dem

dem ad perpetuam & numquam intermorituram doctorum virorum memoriam. Tuba enim famæ & commendationis nota est, ut quæ ab omnibus exaudiatur. Serpens in se reuolutus, æternitatem designat, ut docet Orus Niliacus in ipso Hieroglyphi principio. Hoc significat historiam rerum gestarum ab Saturni commemoratione ad nostrasque tempora, quæ aliàs obliterata esset, notâ & quasi vocalè extitisse. Nam quæ ante Saturnum gesta sunt, obscura & incognita in tenebris delituisse: quod ostendunt Tritonum caudæ ad humum inclinatæ, quæque oculos effugiunt. Id Aiciatus ipse Annotationibus in Tacitum sic attigit: Veteres, inquit, in templorum Saturni ianuis imagunculas Tritonum statuebant, non aliam ob causam, quam ut ab eo coepisse historiam, æternitatemque illis debere Deos ostenderent, quorum præconio fuissent celebrati. Tibullus idem significat his verbis:

*Quem referent Muses, viuet, dum robor a tellus,
Dum calum stellis, dum vehet annis aquas.*

Quid. 3. Tristium:

*Singula quid referam? nil non mortale tenemus,
Pectoris exceptis ingentique bonis.
En ego, cum patria caream, vobisque, domoque,
Raptaque sint, adimi quæ potuere mihi:
Quilibet hanc seuo vitam mihi finiat ense,
Me tamen extincto fama superstes erit.*

Quò spectat Eudamidæ illud, qui rogatus cur Lacedæmonij ad bellum profecturi Musis sacrificarent, cum nullum cum Marte Spartani
Musis cur
ante bella
sacrificarent. haberent commercium: Ut, inquit, post præclare facta, memoria apud posteros maneat. Et quidè docti, non solum viui ac præsentis studiosos discendi erudiunt atque docent, sed hoc idem etiam post mortem literarum monumentis assequuntur, Cic. 1. Officiorum. De Tritone plura apud Macrob. eo quem proxime citavi loco, & Gyraldum Syntag. 5.

Cetum.] inferiore sui corporis parte piscem refert, superiore Deum, Plutarc. de Iside commentario ait Amphitritem minoresque Deos marinos, Tritonas dici. Eos descripsit vberimè 4. Argonautic. Appollonius. Mitto quæ in Arcadicis habet Pausanias: sunt enim prolixiora, quam ut huc attexere habeam necesse: Virgilius in decimo, vbi de apparatu nautico Mezentij:

*Hunc vehit immanis Triton, & cærulea concha
Exterrens freta, cui laterum tenuis hispida nanti
Frons hominem præfert, in Pristin desinit aluus.
Spumea semifero sub pectore murrurat vnda.*

suerit. Huius historiam repete ex Sabellico Ennead. 9. lib. 9. sed maximè Paulum Iouium consule de Ducibus Mediolanē. Videtur autem Alciatus id confixisse ad Græcorum quorundam Epigramatum imitationem, vt est Germanici quoddam lib. 3. quo Themistocles rerum à se gestarum commoratione indicat, quo pacto à Græcis sepeliri velit: alioqui nullum satis magnū & dignum sepulchrum suis virtutibus erigi posse, quò ipectat & Parmenionis in Alexandrum, cui pro magnitudine rerum non posse scribi dignum epitaphium, sed Europam & Asiam, quas subiugauit, eius esse sepulchrum tradit. Simile est quod in Hectoris tumulo fecit Poëta quispiam: in quo Hector non vult comparari sepulchro aut tumulo, quippè qui vniuersæ Græciæ restiterit, & cuius amplissimum sepulchrum sit Ilias, Homerus ipse, Græcia, & Achiui fugientes. Eodem modo vt dignum Galeacio tumulus ad perpetuam nominis commédationem extrahatur, ait Alciatus, describendam esse Italiam vniuersam, Duces ipsos, regiones conterminas, & Barbaros toto impetu Italiæ ceruicibus imminentes: postremò constituatur Anguifer, qui symbolum habeat scriptum, ΤΙ ΜΕ ΜΙΚΡΟΙΣ ΤΟΝ ΜΕΤΑΝΕΝΤΙΘΕΤΕ, Sed huc apponam Germanici in Themistoclem epicedium, quod imitatus est, & fermè integrum (vocalibus aliquot duntaxat immutatis) mutuatus est Alciatus, vt videre est:

Vnde petitum Emblemata.

Character Emblemata.

Ἀντὶ τὰρ ῥηιδόσοις ἐλλάδα, δὲς δ' ἐπὶ ταῦτα
 Δόρατα, βαρβαρικῆς σύμβολα ναυφορίας.
 Καὶ τύμβῳ κρηπίδα περιγραφε περσινὸν ἄρη
 Καὶ ξερξίω. τῶν τε δάπτε δεμισονλῆα.
 Στάλα δ' ἄσαλαμὶς ἐπιπέσεται, ἔργα λέγασα
 Τὰ μὰ τί με σμικροῖς ἢ μέγχι ἐντίθετε.

Meminerimus interea, quòd priori huius libri Emblemate adnotauimus, Anguem siue serpētem stemma esse Ducis Mediolanensis: quod hoc loco nimis anxie repetere, non video quàm sit necesse. Hoc mihi reuocat in memoriã species vndecim honorum qui ab Aristotele statuuntur Rhetoricorum primo, nempe sacrificia, monumenta vel carmine, vel oratione soluta præmia certa, luci, superiores in sedendo loci, sepulchra imagines, publicæ epulæ, & quibus vtuntur Barbari, habitus adorantium, & conspectus euitationes, munera quæ apud quasque gentes in precio sunt. De quibus sigilatim aliquid dicere nihil hic necesse habeo. De sepulchris & monumentis agimus, quæ inter honores non paruos poni solemne iam olim fuit: exemplorum
 varieta

varietate obruor; vnum huc conferam vetus quidem & memorabile Menandro Bactrorum regi, homini mirissimo, in expeditione quadam vita functo, cunctæ regni ciuitates, cunctique populi inferias de more, communique consensu soluerunt. Sed de reliquiis cùm diu cerratum esset, quibus in primis commendarentur, vix tandem inter omnes conuenit, vt æquè partitæ singulis distribuerentur rata pro parte, nempe quòd illius viri monumentum apud omnes pariter cum veneratione existeret, testis est Plutarch. commentario quo ciuilem hominem instituit.

Pone arma.] Pro describe, aut dispone, non placet Fornerio nostro, vt quòd à mera lingua Romana desleat; quanquam Cicero initio s. Antonianæ dixerit: Pacem vult Antonius, arma ponat: hinc enim, pro deponat, vsurpari liquet.

Et mare, quòd geminos mugit.] Italia hinc & illinc mari Siculo & Adriatico clauditur.

Mugit.] A tauris translatio.

Emptus manus.] exercitum mercede conductum.

Paruis magnam.] Antitheton. Apud Caietam in sepulchro marmoreo æneaque vrna, hæc inscripta reperiuntur Scipioni Africano:

Deuictò Annibale, capta Carthagine, & aucto

Imperio, hos cineres marmore tectus habes,

Cui non Europa, non obstitit Africa quondam,

(Respice res hominum) quàm breuis vrna premit!

Ope

Optimus ciuis.

EMBLEMA. CXXXIII.

*Dum iustis patriam Thrasybulus vindicat armis,
 Dumque simultates ponere quemque iubet,
 Concors ordo omnis magni instar muneris, illi
 Palladia fertum frondis habere dedit.
 Cinge comam Thrasybule, geras hunc solus honorem:
 In magna nemo est amulus urbe tibi.*

Optimi ciuis est Rempub. suam non modò legum metu
 coërcere, sed & omnes omnium animos pacis vinculo
 continere, & omnem rixarum occasionem adimere. Præsto est
 exemplum Thrasybuli. Atheniensibus enim longissima obsi-
 dione

Historia
Thraſybu-
li qui tyrā-
nos expu-
lit.

Lex ἀμυν-
σίας.

dione preſſis à Spartanis, poſt longam famem, & aſſiduam pe-
ſtilentiam, pacem poſtularunt; quam tandem impetrarunt, ea
tamen conditione, vt ciuitas Atheniēſis à triginta Ducibus gu-
bernaretur. Sed temporis ſucceſſu horum tanta tyrannis & læ-
uitia fuit, vt boni quique ciuitatis principes & opulenti, bene-
que nūmati homines exularent: inter quos Thraſybulus vnus
ex præſtantiffimis, cum aliis in exilium abire eſt coactus. Itaque
ille ſuo conſilio, & ſociorū ope, tyrannos omnes induſtria ſin-
gulari repulit, patriæque libertatem recepit. Sed vt inter Athe-
niēſes ciues pax ſtabilior eſſet, interpoſita fide publica, Thraſy-
bulus legem ſanxit. De abolendis præteritis iniuriis, quam
ἀμυνσίας nuncupauit: quocirca coronam ciuicā magno totius
ciuitatis applauſu meruit. Hæc lex conformis eſt oraculo Euā-
gelico de iniuriis remittendis & obliuione delendis. Huc Pro-
uerb. Ne malorum memineris. De Thraſybulo Æmilius Pro-
bus in eius vita, Iuſtin. in Trogum lib. 5. & Valer. lib. 4. cap. 1.
Marullus in eam fermè ſententiam ſcripſit Epigramma certè
venuſtum:

*Cum fugeret ciuem ciuis deuictus in hoſtem
In patriam ſcleris conſcius ipſe ſui,
State viri, Thraſybulus ait, victoria veſtra eſt:
Nec mihi, ſed vobis vicimus, & patriæ.
Dixit, per mediosque ruens enſeſque virōſque,
Parcendum paſſim ciuibus, ingeminat.*

Palladiæ fertum. Id eſt, ciuicam coronam, quæ dabatur eiciur,
qui ciuem in bello ſeruauerat: fiebatque ex oliuæ fronde, aut
querna, interdum ilice, Gell. lib. 5. c. 6. & Plin. lib. 16. cap. 4.

Strenuorum

Strenuorum immortale nomen.

EMBLEMA CXXXV.

*ÆACIDÆ tumulum Rhæteo in littore cernis,
 Quem plerumque pedes visitat alba Thetis.
 Obiegitur semper viridi lapis hic amarantho,
 Quòd nunquam herois sit moriturus honos.
 Hic Graiùm murus, magni nex Hæctoris. Haud plus
 Debet Meonida, quam sibi Meonides.*

AChillis sepulchrum fuisse in Sigæo Troiæ promontorio, Fama nun-
 scriptores tradunt. Id sepulchrum amarantho viridi sem- quam in-
 per ornatum, famam heroum perpetuò virescentem, & apud termori-
 posteros nunquam intermorituram arguit. Rectè Sophocles cura.

in Philocteta *περὶ εὐσείας*, quod idem *περὶ ἀνδρείας* intelligere par est. *ἢ εὐσείας*, inquit, *πῆδ' ἰσωδύσῃσιν βροτοῖς, κἄν ζῶσι, κἄν δ' ἀνοσσω, οὐκ ἀπόλλυται*, & Pindar. Isthm. 5. non obliterari prolixum laborem viroꝝ ait, οὗτοι τετύφλωται μακρὸς μοχθὸς ἀνδρῶν. Ad hęc tertio Græcorum Epigramatum simile reperio in Laërtae tumulum; quod ascribere placuit, quia eodem fermè spectat:

Υἷχα ἡγεὶ πέτρῳ ὁ πολλὸν χρόνον, εἰ δ' εἰ σιδῆρα
Φύδεται, ἀλλὰ μὴ πᾶντ' ὀλίγη δαπάνη.

Ὡς ἡγεὶ λαεργαστοὶ δ' ἠρίον, ὁ σχεδὸν αὐτᾶς
βαῖον ἄπο, ψυχρῶν λαίβεται ἐξ ὑετῶν.

Ὅμως αὖ μὲν ἠρωσθ' ἀεὶ νέον εἰ γ' αἰοῖσας
ἀμβλύνειν αἰῶν (κἄν ἐδέλη) δύναται. id est,

*Saxa cavat tempus, ferro nec tempora parcunt,
Omnia sed mollit tempora longa dies.*

*Laërta sic busta terit quoque littora propter
Aethere de summo defluus imber aquis,*

*Immortale sed, heu, nomen delere vetustas
Herois, Musa vindice, nullo potest.*

Apponam & illud argumenti eiusdem:

Τύμβ' Ἀχιλλῆος ῥηξίνωρον, ὃν ποτ' Ἀχαιοὶ
Δώμισαν, Τρώων δέμα ἡγεὶ ἰσομελῶν.

Αἰγιαλῷ δὲ νέουθεν, ἵνα συνάχῃσι θαλάσσης
κυδαίνοντο πᾶσι τῆς ἀλ' αἰς θείτιδ'. id est,

*Hic positus Graijs tumulus pugnacis Achilles,
Dardanide cuius membra sepulta timent.*

*Adiacet ad littus, pelagi quo murmure natus
Laudetur Thetidis contumulatus humo.*

Amaranthus in tumulis exornandos scribit amaranthum usurpatum fuisse, ordo à Thessalis initio, qui Achillis sepulchrum eiusmodi coronis redimirent. Vel certè referemus Emblematis huius materiam ad id quod 1. Attic. retulit Pausanias de incolis, ni fallor, Salaminis, qui tradunt apud se post

Typus Emblematis.

Aiacis cladem, florem quendam primum enatum candidum, modicè rubentem, lilio cùm cæteris partibus tum foliis minorem, inscriptum iisdem, quibus Hyacinthum, literis.

Rhœteum.

Rhœteo.] Rhœteum oppidum & promontorium Troiadis, Aiacis sepulchro à Poëtis celebratum, sicut & Sigæum sepulchro Achillis. Videtur iccirco Alciatus abusus vocabulo, estque *μνημονονδὸν ἀμαρτήμα.*

Thetis.

Alba Thetis.] Dea maris, quæ quia semper in aquis habitat, pedes albissimos dicitur habere à Poëtis.

Amarantho.] Amaranthus ab ἀ priuante, & μαράνισμα, tabe- Amaran-
 fio, quòd nunquam siccetur neque marcescat. Plin. lib. 2 l. c. 8. thus.

Gratum murus.] Id est, Græcorum munimentum & robur: ele-
 gans Metaphora, vt apud Maronem, duo fulmina belli Scipia-
 das, & Cic. in Paradox. Duo belli propugnacula. Eo sensu Pin-
 darus in Olympiis Hectorem Troiæ columnam appellat, ὃς
 ἔκτορ' ἰσθαλε Τροίας ἀμαχον, ἀτραβῆ κίονα: id est, qui Hectorem
 subuertit, inexpugnabilem, immobilem columnam, de Achille
 loquitur: quòd referri possunt allegoricòs à Iuuenale dicta in
 e mentitos nobiles, qui iactant magnificos generis titulos:

— Miserum est alienæ incumbere fama,

Ne collapsa ruant subductis tecta columnis.

Nex Hectoris.] Effectum pro efficiente.

Haud plus debet Mæonidæ.] Tantum Homero debet Achilles
 (cuius Poëtæ beneficio virtus tam insignis transmissa est po-
 steris) quantum Homerus ipsi Achilli. Nisi enim tam insigne
 & præclarum virtutis exemplar Homerus sibi nactus esset, for-
 tasse ingenij admirabilis vim non ita exercuisset.

H h 2

Nobiles & generosi.

EMBLEMA CXXXVI.

AVREA Cecropias nectebat fibula vestes,
 Cui coniuncta tenax dente cicada fuit:
 Calceus Arcadico suberat cui lunula ritu,
 Gestatur paribus mullea Romulidis.
 Indigenas quòd se adfererent, hæc signa tulerunt
 Antiqua illustres nobilitate viri.

Qui Gene-
 rosi & qui
 nobiles.

EX cruditis hominibus, iisque maximè qui vetera diligenter
 obseruarunt, aliquando didici, inter Nobiles & Genero-
 sos interesse non nihil. Aristoteles animalium historiae I. εὐγε-
 νῆς ἔσσι τὸ ἐξ ἀγαθοῦ γένους, γενναίου δὲ τὸ μὴ ἐξιστάμενον τοῖς αὐτοῦ
 φύσει.

ἄσπετος. Nobile id est, quod ex eo bono genere profectum est: generosum, quod à sua natura non degenerat. Exemplumque apponit in lupis, quos generosos, & leonibus, quos nobiles esse dicit. Idem penè 2. De arte dicendi, quo loquo ait præclarius esse generosum quàm nobilem dici, nobilis enim maiorum tantum virtute gloriâque nititur: generosus & virtute maiorum & sua commendatur: itaque generosos omnes esse nobiles, sed non contrà, nobiles generosos omnes. Quidam enim nobiles, degenerant à virtute maiorum, & humili ac demisso animo fiunt, atque ad ignauiam socordes delabuntur. Cicero in Bruto, Scipionum stirpem generosam vocat, quod in ea multi excellentes viri fuerint: Offic. 1. Pyrrhum Epirotam, generosum & potentem dicit: vt in defensione Cæliana, Clodiam impudicam mulierem, & nobilem & notam appellat. Idem 2. de Offic. ait Phalaridis præter cæteros nobilitatem crudelitatem. ex quibus apparet nobile, accipi etiam in malam partem: generosum, non nisi in bonam. Cornel. Fronto, nobilem appellat rerum nobilitate, generosum verò cognatione. Eam significationem Cicero in Paradoxis obseruat. Ipsius, inquit, libido lapsa est in muliere ignota, dolor ad pauciores pertinet, quàm si petulans fuisset in aliqua generosa virgine ac nobili. Ea de re dissertatio nobilis est euoluenda Phauorini apud Gellium cap. 23. lib. 13. Certè duo hæc tamquam synonyma coniungi certò scio; & interdum etiam confundi. Apud M. Tullium, Roscij Amerini pater, genere & nobilitate sui municipij princeps dicitur. Iuuenal. 7. Satyra.

Felix & sapiens, & nobilis & generosus.

Et Ovidius in Heroidum epistolis.

Si te nobilitas, generosaque nomina tangunt.

Sed, vt vno verbo claudamus, Hi nobiles generaliter appellantur; qui vel familiae nomine, vel alio tandem modo innotuerunt: generosi verò speciatim, qui è nobili genere ortum duxerunt. Apud Athenienses Cicada nobilitatis insigne fuit: aureas enim cicadas crinibus innodabant, vt significarent se indigenas esse & nobiles, id est (vt Græco vtar verbo) αὐτόχθονας, καὶ γνησίους γένος τῆς πατρίδος & πολίτας: quod Cicero expressit Oratione pro Flacco. Id verò ridebat Antisthenes, vt refert Laert. lib. 6. aiebat enim hoc illis esse cum cochleis & testudinibus commune; quippè qui aliunde non commigrassent, hæc vnquam solum mutassent. Hinc ergo τετ/ιγοφόροι, id est,

Cicadigeri dicti Athenienses : hæc enim nota indigenas & ingenuos ab aduenis & seruis distinguebat: cuius rei causam nonnulli adferunt, quòd Cicadæ inter alia animalia indigenæ præcipuè videantur, quòd in ea regione, in qua nascuntur, viuunt, emoriantur, reliqua ferè omnia migrent aliò, neque sedem vllam firmam habeant. In quaque autem ciuitate & municipio nobiliores eos agnoscimus, quorum maiores pluribus antè annis in sua patria claruerunt, ait Pierius lib. 26. qua de re Plato nonnihil in Menexeno, Herodotus in Terpsic. Ælianus libr. 4. Variar. histor. c. 22. Scio ego per contemptum dici eos τετρίγων ἀναμίττος cicadis opertos, gloriosi quidam iactatores, obsoletis iam & nimium vetustis vtentes. Romanos autem, qui nobilitate generis aliis excellere, aiunt lunulas in calceis habuisse, fortasse vt significarent Romani Imperij conditionem, quod sensim creuit, & temporum lapsu decreuit, vt in lunæ hemicyclis fieri solet. Alij putabant signum esse eius habitationis, quæ in luna esse dicitur, & quòd post mortem, animi rursus lunam sub pedibus habebant. Vel superbos homines admonebant rerum humanarum instabilitatis, cuius rei luna sit exemplo, quæ ab obscuro in lumen, inde in obscurum redit. Philostratus de Herode sophista narrat eum fratri de generis sui claritate multa iactanti dixisse: Certè nobilitatem habes in talis. quod significauit Iuuenalis, cum de Fabio loquitur his verbis:

————— & nobilis & generosus

Appositam nigrae lunam subtexit alutæ.

Quin & Zonaras auctor Græcus, ait patricios gestasse in vrbe calceos corrigiarum inflexione, & formæ literæ, C, adornatos: quod & Plutarch. retulit in Problemat. Nec quidem præmittendum, id genus calceorum lunatorum Arcadibus in vsu fuisse, quo à diluio Deucalionis primi ipsi lunam inspexisse nascètem se credidere quòdque putarent vniuersum genus mortaliu aquis obrutum perisse, & à se rursus originem propagationis emanasse, ait præter alios vetustiores Pierius lib. 44. De sacris Ægyptiorum literis. Apollon. Argonautic. 4.

Ἀρκάδες, οἱ καὶ πρῶτε σεληνάκεις ὀνομάζονται.

Strabo 8. Geograp. *δοκᾷ δὲ παλαιότατα ἔδνη εἶναι τὰ Ἀρκάδινα πῶν Ἑλλήνων.* Sic primo Fastorum Ouidius:

Orta prior Luna (de se si creditur ipsi)

A magno tellus Arcadæ nomen habet.

Secundo Fastor. huc respexit Naso:

Ante

Ante Iouem genitum terras habuisse feruntur

Arcades, & lunæ gens prior illa fuit.

Itaque cum se luna velient antiquiores dici (adeò sui generis antiquitatem iactabant) dicti sunt à Thucydide initio historię *πρὸς ἄλλωσι*, id est, ante lunam editi. Plerique ad historiam naturæ referre malunt, quæ lunæ cursum primi obseruarint. In ementi-
 Præter has rationes alias refert Plutarch. in Problematis. Sed tam nobili
 hæc quorsum attineant, non planè video, nisi ad communem tatem.
 locum retulero de nobilitate, quam sibi longè multi tribuunt, vanis quibusdam schematis & imaginibus maiorum tumidi: quorum arrogantiam intolerabilem quibus maximè verbis incessere debeam, planè non debeo. Quis enim sustineat aliquem tollere cristas, sibi que arrogare quidpiam, quod tamen propriè non possideat? Atque genus suum qui laudat, qui que attollit animos ob maiorum nobilitatem, & alienum laudat, & falsis nominibus sibi tribuit quod ad se minimè pertineat. Qui proculdubio mihi non videntur absimiles fugitiuis iis qui præ metu cum ad aras se receperint, tamdiu latent, inquieto se esse putant, quamdiu eo per fugio uti possunt. At cum inde fuerint eruti, quid iis superest quam certa quædam crux, aut extremum aliquod dispendium? Sic vulgares illi nobiles, qui nihil præter maiorum nomina crepant, ad quæ sola hærent suis diffisi virtutibus, veraque gloria, quam nullam habent, non sentiunt quam miseri sint, & quanto in errore versentur. Sed retineamus assentionem cum iis qui nobilitatem in animo generoso sitam esse volunt, & qui pecudum nobilitatem in corpore valido ac vegeto, hominum autem in vitæ morumque bonitate ponunt. Laudatur à Dione Chrysofomo, Thebanorum optimum & æquissimum institutum, qui eos seruorum numero non habebant, qui per vim & iniuriam belli serui facti essent: Cur ignobiles eos esse vulgari opinione iudicamus, quorum si virtutes æstimentur, si moderatio animi, si prudentia, si sagacitas, alios quos vulgus admiratur, infinitis, ut ita dicam, spatiis anteuertunt? Magnum fuit & plenum æquitatis eorum quos proximè nominaui, iudicium atque consilium, qui solos eos nobiles esse censebant, qui ad virtutem propensi essent: neque tam curiosè, imò verò supersticiosè quærebant, ex quibus orti parentibus essent, de quibus aliquid statuendum videretur. Sic autem vnà secum rationes cõficiabant: Antiquitùs ut in animalibus quibusdam mutis, ita & in hominibus idem nomen perdurauit. Nam in canibus, equis, gallis

etiam gallinaceis id facile est advertere: quia equum si quis animosum & ad cursum idoneum facto periculo noxat, non rogat an eius pater sit ex Arcadia, an Thessalia: satis enim esse putat, quod equus animum generosum habeat. Ita cum canis venaticus egregie ad cursum valere intelligitur, nihil opus est scire an ortum duxerit e Caria, vel Lacedaemone, sed existimatur esse satis, quod generosa illa canis sit. Idem de gallis, deque aliis iudicium: idemque postremo de hominibus sentiendum: ex quibus qui virtutum studiosi sunt, qui iustitiam colunt, qui humanitatis iura, qui religionem observant, is reuera generosus est & nobilis, tametsi parentes eiusdem & avos nemo unquam fortasse noverit. Democritus, magnus imprimis & cautus Philosophus iam olim, ut ait Satyricus,

— materiam risus inuenit, ad omnes

Occursus hominum, & cuius prudentia monstrat

Summos posse viros, & magna exempla daturus

Veruecum in patria, crasseque sub aere nasci.

Quod totum esse constat in superbos quosdam eminentiae nobilitatis homines, qui orti stirpe Romana caeteros praese nihil ducebant. Iactent itaque suum genus, qui de parentum virtute nihil habent praeter imagines: quos nihilo tamen puto meliores esse quam equus aliquis non re, sed opinione vulgari generosus habitus, quod frenos aureos, quod stragula, quod ornamenta externa omnia exquisitissima circumferat.

Aurea Cecropias.] Vestes Athenienses noctebantur fibula aurea, cui cicada circumligabatur.

Arcadico ritu.] Ad niorem Arcadam.

Lunula.] Parua luna instar hemicycli.

Indigena.

Indigenas.] Indigena, inde gemitus, nec aliunde natus Graece αὐτόχθων, & ἑγχέρι, cui opponitur aduena.

Oblitus etiam apponere huc quod Demosthenes aduersus Aeschinem περὶ παραπροσβείας, quo loco de Atheniensibus & Arcadibus verba facit, μόνοι γὰρ ἀπάντων ὑμῶν αὐτόχθονες εἰσὶν ἀνένοι.

Euripidis haec refert Plutarch. commentario de Exilio:

Ἡ πρῶτα μὲν λέως ἀοὺν ἐπαντὸς ἄλλοθεν,

αὐτόχθονες δ' ἐφ' ἑμῶν, αἱ δ' ἄλλαι πόλεις

Πρωῶν ὁμοίως διαφορηθεῖσαι βολαῖς,

Ἄλλαι παρ' ἄλλων εἰσὶν ἐξαγώγιμοι.

Primum nec inquilinus nos populus sumus,

Sed indigena, ciues at aliarum urbium

*Sunt comparandi tesserarum iactibus,
Quæ alijs aliæ ciues mittunt identidem.*

Hoc postremò quod mihi alia conquirenti occurrit ex Tzeze
201. Historia 10. Chiliad. vbi cicadas Atheniensium refert ad
eorum nimiam loquacitatem:

Καὶ ὅτι λάλοι τέτλιγες, κατὰ δήλου τοῖς πᾶσι
οἱ ἀττικοὶ ὁμοίως δὲ πᾶλι τῶν μαχηγῶρων,
Λάκωνες βραχυλόγοι δὲ τουτοῖς ἀπειραντίως.

Id est,

Quòd cicadæ sint loquaces compertum est omnibus,

*Sunt eodem modo Athenienses qui multi sunt & garruli in per-
orando:*

Contrà, Lacones paucis vtuntur verbis.

Hh s

Duodecim certamina Herculis.

EMBLEMA CXXXVII.

R O B O R I S inuicti superat facundia laudes:
 Dicta sophistarum, laqueosque resoluit inanes:
 Non furor aut rabies virtute potentior ulla est:
 Continuum ob cursum sapienti opulentia cedit:
 Spernit auaritiam, nec rapto aut fœnore gaudet:
 Vincit femineos spoliisque insignibus actus:
 Expurgat sordes, & cultum mentibus addit:
 Illicitos odit coitus, abigitq; nocentes:
 Barbaries ferit & que dat impia denique pœnam:
 Vnius virtus collectos dissipat hostes:
 Inuehit in patriam externis bona plurima ab oris:

Docta

Docta per ora virum volat, & non interit unquam.

Multos fuisse Hercules tradunt quam plurimi, sed quem Multi Hercules ex Alcmena suscepit Iupiter, potissimum celebrant ob labores, varia certamina, virtutemque bellicam: cuius duodecim labores præcipuos (longè enim plures persequitur Diodorus rerum Antiquarum lib. 4.) complectuntur alij, quos hîc sequitur Alciatus, quantum ad laborum numerum pertinet, quid per unumquemque laborem sit intelligendum, allegoricôs enarrans. In Collectaneis Græcorum Epigrammatum hoc hexastichon reperi:

Ὅλεσά τιν' νεμέας θῆρ' ἀπλετορ, ὄλεσα δ' ὕδρω
καὶ ταύρου, κἀπρου δ' ἀμφτίναξα γένω.

Σωτῆρ ἑλκυσσας, πολὺν διομήδεος ἔϊλον,
Χρῦσα μῆλα κλάσας, γηγυρόνλω ἔλαβον.

Ἀυγείαν ἐδάω, νεμέας ἐφύγειν ἔκτανον ὄρνις.
κέρβερον ἠγαγέμεν, αὐτὸς ὄλυμπον ἔχω.

*Extinxi Nemees monstrum, lernamque peremi,
Et taurum, cecidit dilaceratus aper.*

*Balteon arripui, Diomedis equosque cecidi,
Geryonem stravi, pomaque fulva tuli.*

*Augiam noui, capta est cerua, atque volucres.
Cerberus abductus, letus in astra feror.*

Sic in appendicibus Virg.

Prima Cleonæi tolerata erumna leonis.

Proxima lernæam ferro & face contudit hydram.

Mox Erymantheum vis tertia perculit aprum.

Aeripedis quarto tulit aurea cornua cerui.

Stymphalidas pepulit volucres discrimine quinto.

Threiciam sexto spoliavit Amazona balteo.

Septima in Augiæ stabulis impensa laboris.

Octava expulso numeratur adorea tauro.

In Diomedæis victoria nona quadrigis.

Geryone extincto decimam dat Iberia palmam:

Undecimum mala Hesperidum distracta triumphum.

Cerberus extremi suprema est meta laboris.

Heraclidis Pontici disputatio ad Homeri allegorias mirè ad Locum Heraclidis. hæc nostram facit explicationem. Verba eius auctoris hæc sunt:

ἡνακλία νομισθῶν οὐκ ἀπὸ σωματικῆς δυνάμεως ἀναχθέντα τοσούτων ἰσχύσαι τοῖς δὲ χρόνοις, ἀλλ' ἀνὴρ ἐμφορῶν καὶ σοφίας ἔρασιον μύτης, ὡσπερὶ κατὰ βαθείας ἀχλύος, ἐπιιδρυκῶν ἐφώτισε πλὴν

Duodecim
labores
Herculis.

φιλοσοφίᾳ, καὶ ἀπερ ὁμολογοῦσι καὶ τοῖνών οἱ δοκιμώτατοι. περι-
 μὴν οὖν τῶν ἄλλων ἄδλων, ὅποσοι τῆς παρ Ὀμήρω μῆμης ὑπερ-
 σι, τί δὲ παρακαιρῶν ἐμνησκύνει φιλοτεχνούοντας, ὅτι κάπρον μὴ
 ἔλε πῶ ἐπιπολάζουσιν ἀνδράποισ ἀπολασίαν. λούτα ἢ πῶ ἀκρι-
 τως ὀρῶσαν ἐφ' ἃ μὴ δὲ φορέω. κατ' αὐτὸ δὲ δῦμους ἀλογίτους
 πειθήσας, τὸν ὑβρισην ταῦρον ἐνομήθη δεδέναι. δειλίαν γέμην
 ἐφυγάδουσιν ἐν τοῦ βίου πῶ κεραισίαν ἔλαφον. καὶ τίς ἀπρέπῳς ἰου-
 μασιμὲν ὅ ἀδλῶ ἐκμεμύθηται, διαναδύραντ' αὐτὸ πῶ ἐπι-
 τρέχουσιν ἀνδρίαν. ὄρνεις δὲ τὰς σωννήμους ἐλπιδας; αἱ βοσκουσι
 τὸν βίου ἡμῶν. ἀπεισέδασε δὲ καὶ πῶ πολύχρῳ κίπρον, καὶ πολυ-
 κέφαλον ὑδραν, ἵτις ὅταν ἐκποπῆ, πάλιν ἀρχεται βλασάνειν. ὅσπερ αἰ-
 δρειαν τινὰ διὰ πυρὸς τῆς παρανέσεως ἐξένοψεν. αὐτὸς γέμην ὁ τρικέ-
 φαλῶ δειωῆς ἡλιῶ κέρβερος ὠκότης αὐ πῶ τριμῆσῃ φιλοσοφίᾳ
 ὑπανίττεται. τὸ μὴ γὰρ αὐτῆς Λογικόν, τὸ δὲ φυσικόν, τὸ δὲ Ἡθικόν
 ὀνομάζεται: τὰ αὐτὰ δὲ ὡσπερ ἀφ' ἐνὸς ἐκπεφυκίτα, τριχῆ κατὰ πῶ κε-
 φαλὴν μερίζεται. περὶ δὲ τῶν ἄλλων ὡσπερ ἔπον ἄδλων ἐν σιωτῆ-
 μῳ δεδήλωται. quorum sententia verborū hec est: Minimè putan-
 dum est Herculem corporis viribus olim tantum præstare po-
 tuisse: at cū prudens esset, & cælesti sapientia plenus, ceu pro-
 funda caligine demersam Philosophiam illustravit: quæ sen-
 tentia eam principum Stoicorum est. De aliis itaque certami-
 nibus Herculis, quæ ab Homero non memorantur, quid at-
 tinet ad ingenij ostentationem multa præter rem verba facere?
 Aprum enim cepit, hoc est versantem inter homines intempe-
 rantiam: & leonem domuit, nempe impetum temerè ruentem
 quò minimè decet. Eadem ratione cū brutam iracundiam
 compescuisset atque frenasset, taurum cornupetam dictus est
 astrinxisse. Expulit etiam & propulsavit è vita metum, quod
 per Cerauniam ceruam ostenditur. Et quoddam etiam certam-
 en, quod nominare non conuenit, idem subiit, repurgata qua
 prius tenebatur, animi fœditate. Cohibuit & volucres, nem-
 pe spem inanem & ventosam; qua hominum vita vt pluri-
 mum lactatur. Adhæc plurimum fimi expulit, & multis capitibus
 hydram superauit, quæ abscessa renasci non desinēbat. Hæc
 sicuti αἰδρειαν, id est imperitiam aliquam, igni excidit; hoc est
 admonitione. Iam verò Cerberus triceps in lucem pertractus,
 nō malè triplicem philosophandi rationem innuit. Sunt enim
 Philosophiæ partes, ea quæ rationis est, Logica: quæ naturæ,
 Physiologia: quæ morum, Ethica nominatur: & ex quidem
 tanquam ex vna ceruice prognatæ, triplici etiam modo iuxta
 caput.

caput distribuuntur. Et hæc quidem de aliis laboribus dicta
sufficiant. Hactenus, Heraclides, cum quo insigni loco velim
vna conferri quæ disputat Lactantius diuin. Instit. 1. cap. 9. Dionis.
Cætera enim percensere nihil attinet, nisi maximè ad rem fa- Chryso-
ciant. Quo in argumento dum animus elaborat, mihi arrisit mi locus.
nobilis disputatio Dionis Chrysofostomi, qui Hercules ἄδλυσ
seu labores vel arumnas ita celebrat, vt eum ex aduerso athle-
tis opponat, & Principem fortissimum atque iustissimum faciat.
Peruigil & tenuis erat, inquit ille, vt leones, neque enim carni-
bus onustus, vt athletæ, potuisset Asiam Europamque peragra-
re. Acutè videbat; acutè audiebat: neque hyemis aut æstus vim
curabat, vt à præclaris actionibus reuocaretur. Sordida pelle
indutus, interdum fame correptus, bonis opem ferebat, impro-
bos verò aut de medio tollebat, aut in ordinè cogebat. Diome-
dè enim Thracium deliciis affluentem, & hospites afficientem
iniuria, suosque subditos miserè seruire cogètem, claua percuf-
sum de medio sustulit. Geryonem boues permultos & multa
pecuaria possidentem, vt opulètia Principes omnes qui in Oc-
cidente essent, facilè superaret, sed tamen eundem nimia super-
bia elatum, vna cum fratribus interfecit, eorumque armenta
corripuit. Idè cum Busirim offenderet certaminibus totos dies
occupatum, totos dies conuiuia agitantem, sibi vnice placentè,
quò egregius luctator esset, prostrauit. Amazonum reginæ zo-
nam soluit, quæ illum fuerat aspernata: quo congressu osten-
dit, se illius forma minimè fuisse superatum, vel mulieris gra-
tia potuisse vnquam à rebus excellentibus, quas primùm ani-
mo conceperat, auocari. Ne autem videretur arduis tantùm re-
bus & gloria dignis operam impendisse, simum iacentem in
Augiæ stabulis, à multis annis collectum sterquilinum repur-
gavit. Putabat enim non minus esse sibi aduersus gloriam de-
certadum, quàm belluas & homines sceleratos. Hæc penè Dio
Oratione 8. De virtute. Idè labores Hercules retulit ad purga-
tionem animi & vitiorũ expulsionem, Oratione 5. Sed obiter
admoneo, plerosque existimare, vt Lucianus (quemadmodũ
postea dicemus) Herculè virum fuisse Gallum, qui tum solerti
quadam prudentia, tum admirabili eloquètia, qua maximè va-
lebat, præclara facinora insigni fortitudine sit exantlatus, & in-
genij dexteritate summas quasque difficultates superarit: quæ
tamen omnis Græcia quàm plurimum mendax, ad armorum
gloriam conuerrere maluit. Prætermiseram Apuleij *ἑπιμόδιον*,
quod imprimis ad rem facit, ex 4. Floridorum: Quòd Hercu-
lem

Hercules.
vix Gallus.

lem Poëta olim memorant monstra illa immania hominum ac ferarum virtute subegisse, orbemque terræ purgasse: similiter aduersum iracundiam & inuidiam, atque auaritiam ac libidinem, cæteraque animi monstra ac flagitia Philosophus iste Hercules fuit. Eas pestes omnes mentibus exegit, familias purgavit, malitiam perdomuit, seminudus & ipse, & claua insignis, etiam Thebis oriundus, vnde Herculem fuisse memoria extat. Videram ego pridem locum Plutarchi in Problem. quo rationem reddit, cur olim Herculi atque Musis communis ara facta sit: quia nimirum Hercules Euandrum literas docuit, vt à Iuba memoriæ traditum est: honestum enim & liberale ducebant, si amici ac propinqui literarum & sapientiæ cognitione perpolirentur.

Leonis Nemeæi cædes quid.

Roboris inuicti.] Huic responderi primum Herculis certamen, quod fuit leonis Nemeæi iuxta Cleonas internecio: quo intelligi datur, facundiam corporis viribus esse præstantiorem. Non enim viribus, aut velocitatibus, aut celeritate corporum res magnæ geruntur, sed consilio, ratione, prudentia, eloquentia. Nec verò aliquid magni momenti vires obire possunt, aut suscipere, nisi consilium & ingenij dexteritas antecesserit. Sunt qui aliter Nemeæi leonis cædem interpretentur, fuerunt enim qui è Lunæ globo decidisse vana persuasione crederent: nam & veteres monstra immania in Lunæ globo putabant nasci. Hunc ergo leonem inermis Hercules interfecit, vt ait Pisâder: hoc est iram cohibuit ac repressit quæ in fortium virorum animis maximè regnat.

Hydra Lerna.

Dicta sophistarum.] Secundo labore, hydram, septem capitum belluam, in Lerna palude omnia vastantem pugna perdifficili vicit, & ferro facibusque oppressit: quo arguitur, virum sapientem & facundum, multiplices sophistarum argutias, & elêchos veritatis specie adumbratos, ingenij viribus retundere. Hydra vno capite resecto septem alia repullulabant: quod notat artis sophisticæ captionem. Si enim agas cum sophista, vno argumento reprehento, multa alia tibi opponet, teque (ni diligenter caueris) ad absurdum, vel *ἀδύνατον* adiger. Certamen hoc ad alios vsus conuertunt alij, vt ad diluuium, ad vitia, ad inuidiam, quæ de re prouerbum est, Lerna malorum: & Hydra fecas. Socrates apud Platonem in Euthydemo fatetur se multo imbecilliorum Hercule, qui pugnare simul non potuit aduersus hydram sophisticam, cui propter vnam sapiëntiam pro vno sermonis capite amputato multa repullulabant. Adhæc Pieriû li. 16. euolue.

Aper Erymanthæus.

Laqueos.] Paralogismos & captiones.

Non furor aut.] Tertio, aprum terribilem in Erymantho mote

Arca

Arcadiæ omnia vastantem cepit, & ad Eurystheum, viuum perduxit, quod innuit, virtutem furori & rabiei non cedere, imò longè antecellere. Impetus enim & furor per aprum indicatur, vt docet Pierius Hieroglyph. 9.

Continuum ob cursum.] Quarto, ceruam aëripedem & celerissimam, aurea cornua gestantem interfecit, quod ad sapientem referendum est, cui & ditissimi cedunt & opulentissimi. Notum illud Aristotelis in Politicis, facile esse ditari Philosophis, si velint: quò. spectat adagium, Sapiens non eger.

Cerua
ripes.

Spernit auaritiam.] Quinta pugna fuit, auium Stymphalidum expulsio, sonitu ahenei cuiusdam instrumenti: quod est lucrum inane, & auaritiam respuere, raptumque omnem putare nefas. Sed quæ potest esse volucrum cum auaritia collatio? Volucres per aërem volitantes, in quo tamen victum comparare nō possunt, cupidi & auari hominis cogitationem (aliis atque aliis opibus semper inhiantem, qui tamen nec partis bonis utatur, sed tenuissimo victu genium defraudet, & in quo consistat non habet) satis ostendunt, qui quoniam vel natura deprauata, vel vsu longo induratus est, ad resipiscentiam aliquando pertrahi potest quibusdam acerrimæ orationis crepitaculis, quibus aut arceatur, aut à proposito, malaque consuetudine dimoueatur. Alij malunt hoc intelligi de scortillis quibusdam & impuris mulierculis, quarum illecebras & insidias detegimus æneo sapientiæ crepitaculo, quod tanquam tuba in aures penetret, vt Basilius loquitur: vix enim alia fugantur ratione communes illæ pestes adolescentium.

Aues Stym-
phalides.

Vincit femineos.] Sexto certamine mulieres Amazonas debellauit, earumque reginam Hippolytam cepit, cui cingulum militare abstulit, quod est astutiam muliebrem & dolos, fallaciâque coërcere & vafriciei materiam penitus eiipere. Amazon hîc mulier bellicosa, meretricem refert, quæ vel fortissimum possit deuincere.

Expurgat sordes.] Labore septimo Augiam repurgauit, quod arguit vitiorum errorumque innatorum, vel etiam qui succreuerunt assuetudine quadam longa, ab animo expulsionem. Nihil est enim tam horridum tamque sordens, quod eloquentia non possit excoli.

Augiæ pur-
gatio.

Illicitos odit.] Octauo, taurum luctamine domuit: quod est fontes abigere, & omne illicitum facinus scelusque exsecrari: vel furorem aut truculentiam animi cohibere.

Cum tau-
ro lucta.

Abi

Abigitque nocentes.] Hinc nomen habuit ἀλεξίμανε̄, nam & plerisque dictus est natus ad homines iuuandos.

Diomedes
victus.

Barbaries.] Nono, Diomedem Regem Thraciæ crudelissimum, qui sanguine & carnibus humanis equos alere consueverat, perdomuit, & eius exemplo ipsum suis equis dedit pabulū, quod significat, Herculem eloquentiæ & sapientiæ viribus barbariam & ferocitatem ab omnibus, quas incoluerit, regionibus submouisse.

Geryon
tricorporē
superatus.

Vnius virtus.] Decimo labore Geryonem tricorporē & tripitem bello expugnauit: id est, collectam, & vnam hōstium multitudinem sua virtute compressit, indeque & victor euasit. De Gerione in superioribus satis.

Poma Hesperidum.

Inuehit in patriam.] Vndecimo aurea mala Hesperidum, occiso prius dracone peruigili, sustulit, quod est referendum ad illam, qua docti & sapientes homines abundant, insignem rerum copiam, qua eos sua fortuna vitæque conditio beat.

Cerberus
triceps.

Docta per ora.] Duodecimo & postremo, Cerberum tricipitē ab inferis tractum ad auras deduxit, quod fortitudinem per omnia omnium ora volitantem, & immortalem nominis gloriam apud posteros semper victuram perspicuē significat. Nam, ut est apud Diodorū, magnos multosque, dum vixit, labores & pericula spōte adiit Hercules, ut pro suis erga omnes gētes beneficiis immortalitate donaretur. Cic. i. Tusc. Abiit ad Deos Hercules: nunquam abiisset, nisi cū inter homines esset, eam sibi viam muniuisset. Facile transilio Pindari locum, utpotē longiorem, de Hercule. i. Nemeorum. Nonnulli hoc traduci malunt ad auaritiam thesauros in tenebris oclusos asseruantem, nec in lucem erui permittentem. Ea tamen si à viro gloriæ cupido coërceatur, & ex animi recessu, in quo locum occuparat, expellatur, opesque illæ conferantur ad vsus hominū, magnum certē momentum afferunt ad obtinendum nomen: licet enim vera gloria sita non sit in opibus & facultatibus, ad gloriam tamen obtinendam magnum adiumentum adfert.

In no

In nothos.

EMBLEMA CXXXVIII.

HERCVLEOS spurij semper celebretis honores:

Nam vestri princeps ordinis ille fuit.

Nec prius esse Deus potuit, quam sugeret infans

Lac, sibi quod fraudis nescia Iuno dabat.

Eorum qui nati sunt ex iniusto concubitu misera videri cō-
ditio potest; quāquam enim ex nobiles orti parentibus,
nobiles tamen dici non possunt, neque in ius hæreditatis ac fa-
miliæ succedunt, nisi solvantur legibus, & à principibus agno-
scantur, quasi que adoptentur (quod vulgò dicimus aduouere)
tunc enim succedere in familiam possunt, sed naturalem illam
maculam delere minimè vnquam possunt. Qua de causa Solon
statuit spurios nihil debere parentibus, à quibus infamiæ labem
accepissent. Sed & Athenienses locum quendam habebant, in

Nothi no-
biles.

quo spurij seorsum ab ingenuis exerceri essent soliti: eum Cynosarges appellabant: nam contaminari nobilitatem putabant spuriorum consuetudine. Themistocles tamen astuto ingenio vir, adollescentes ingenuos & nobiles sensim primus ad Cynosarges blanditiis allexit, vt tolleretur ea spuriorum & legitimorum differentia. Sed ad rem. Rectè quidem & prouidè constitutum à sapientibus fuit, vt parentes vaga vsi Venere, quasi in filiis puniretur; & effrenes homines sancti connubij quasi cancellis vi legum continerentur: vtq; discrimen seruaretur inter legitimos & illegitimos partus. Hi & honorũ & bonorum paternorum hæredes iure fiunt, eoque admoneri debent paterna virtutis: at illegitimis nihil sapenúmero præter viuere triste relinquitur, adeo vt conqueri possint quòd adeo infeliciter nati maleque accepti sint. Sunt tamen permulti ex iis qui omni alia ope destituti, omnia sua in seipsis ponunt, suamque industriam excitant. Nemini dubium est qui vel paulum allueuerit in monumentis veterum, permultos fuisse spurios, qui fortitudine & animi dexteritate legitimis quibusque liberis antecelluerunt, quique susceperunt audenti magnoque animo, & certè perfecterunt, quæ legitimi ipsi liberi nunquam exequi, nedum attingere potuerunt. Talis Hercules fuit, ipsiq; omnes Iouis filij, Poëtarũ fabulis decantati. Eo de numero fuere Themistocles, Æneas, Theseus, Romulus, sed & ipse Alexander Magnus, totius ferme Orientis domitor: quibus adiiciam Constantinum Magnum, Theodoricum Gothum, Gulielmum Normannum, & alios quamplures; qui nisi hæreditate aliqua paterna freti essent, vix aut nunquam pertingere potuissent tantos rerum successus: vt ipse Hercules, qui ne fieri quidem Deus potuisset, i. immortalem famam non sibi eam comparasset, qua omnium voce prædicatur, nisi mammas Iunonis insciæ suxisset, vt putarunt Thebani; testis est Cælius Rhodigin. lib. 2 I. c. 21. Non piget huc congerere verba eadem Alciati ex 4. Parergon iuris, c. 3. Apud Græcos scriptum legi Iouem, nato Hercule, quòd spurius esset, nec in Deorum numerum posset admitti, dormienti coniugi suæ Iunoni eum clam supposuisse, & exucto de mammis ab ea lacte, infantem ceu natalibus restitutum, diuinitatis iura acquisiuisse. Cuius rei & Higinus meminit, & Arati interpres, & qui Collestanea rei rusticæ Constantino Cæsari inscripsit. Hincq; factum est, vt nothi ad Cynosarges, vbi templum est Hercules, exercerentur, quoniam is Deus illis præest, cuius rei & in Emblematis mentionem fecimus. Idem lib. De singulari certamine, c. 19. Legimus

Nothi nobiles.

Locus ex Alciati Parergo.

Ad Cynosarges, quid.

gimus in historiis Arnulfum, qui primus & ante Othonem ex Gallia in Germaniam Imperij titulum transtulit, ex Caroli Magni pronepotibus spurium fuisse. Fuerunt & in Cypro Reges, fuerunt vbiq; etiam approbatissimi duces, non absimilibus orti natalibus: vt verissimum sit illud Platonis oraculum, Seruos à Regibus, Reges à seruis oriri.

Spurij.] Nothi dicuntur illegitimi, qui incerto patre nati sunt, vel qui nati sunt illegitimo concubitu, l. vulgo quæsi, D. de statu homin. & l. Diui, D. de captiu. Spurij distinguuntur à vulgò conceptis: sunt enim ij quorum pater est incertus, d. l. vulgò, vt qui nascuntur ex vulgari meretrice. Sed & qui patrem quidem certum demonstrare possunt, sed non eum quem habere liceat, veluti qui nati sunt ex concubina, vulgò concepti, at impropriè tamen & translate dicuntur, d. l. vulgò quæsi, & l. Adoptiuus D. de ritù nupt. Olim spurij duabus literis S. P. depingebatur, quasi qui sine patre essent, rationes exquirat Plutarch, in Problem.

Nec prius esse.] De Herculis apotheosi Cicero Offic. 3. Plin. lib. 35. c. 11, & Ouid. 11. Metam.

Ii 2

Imparilitas.

EMBLEMA CXXXIX.

V T *sublime volans tenuem secat aëra falco,*
Vt pascuntur humi graculus, anser, anas:
Sic summum scandit super aethera Pindarus ingens;
Sic scit humi tantum serpere Bacchylides.

ID apparet è Pindaro tractum. Sic enim de se ipse in Bacchy
 idem, Olymp. 2.

— σοφός ὁ πον-
 λὰ εἶδ' ἑσ φυᾶ.

μαδύρες δ', ἀέροι

πρυγλωσῖα νόρῳν ἰσ

ἀνρῶτα γὰρ ἔτερον

Διὲ ἠγος ἔρριχα δέον.

id est,

Sapie

Sapiens multarum rerum gnarus est natura : at discennes pro-
caces inepta loquacitate corui imperfectè admodum garrunt,
aduersus diuinum Iouis alitem: ad quem Scholiastes locum,
ἀποτέίνεται δὲ πρὸς τοῦ Βακχυλίδου, γέγονε γὰρ αὐτῷ ἀνταγωνιστὴς.
Alius est etiam locus ad finem Nemcorum γ:

— Ἔστι δ' αἰετὸς ὠκὺς ἐν πετασοῖς,
Ὅς ἐλαβὲν αἰψὰ τυλόδον μεταμείδμεν

Δαροινὸν ἄγραυ πρῶσιν.

Κραγέται δὲ κοιλίῳ ταπεινὰ νέμονται.

id est;

Aquila in auibus velox est, quæ statim corripit procul vesti-
gans pedibus cruentam prædam : clamosi verò graculi res hu-
miles pascunt. Quibus verbis intelligimus Pindarum se cum
aquila conferre, alios verò, vt Bacchylidem, & alios Bacchylidi
similes nunc cum coruo, nunc cum graculis. Sic Scholiastes:
*δοκίμῃ δὲ ταῦτα τείνει εἰς Βακχυλίδου, ἢν γὰρ αὐτοῖς ἡγεῖ φάρασις πρὸς
ἀλλήλους. παραβάλλει δ' ἑαυτὸν μὲν αἰετῷ,*

κοιλίῳ δὲ Βακχυλίδου.

Similitudine docet Alciatus, aliquam semper obseruari facile
in ingeniis inæqualitatem. Sunt enim qui vt falco vel aquila
volatu præstent, id est, qui ingenij viribus cæteris antecellant:
sunt & qui dumtaxat humi gradiuntur, vt aues illæ domesti-
cæ, quibus vna est cura vulgarior tantum consecretari. quod
certè referendum est ad debiliora quæque ingenia & minus
viuida, quæ tenues cogunt siliquas : quique plura & magis ar-
dua velint, quam possint; cum, vt imperiti pictores, nihil sciant
præterquam simulare cupressum, vt loquitur Flaccus. Primas
tenet inter Lyricos Poëtas Pindarus, Bacchylidès inferiora
tantum consecretari dicitur. Potest non inconcinè huc referri,
quod in oratore Cicero ait : Si quem aut natura sua, aut illa
præstantis ingenij vis fortè deficiet, aut minus instructus erit
magnarum artium disciplinis, teneat tamen eum cursum quem
poterit. Prima enim sequentem honestum est in secundis ter-
tiisque consistere. Nam in Poëtis non Homero soli locus est
(vt de Græcis loquar) aut Archiloco, aut Sophocli, aut Pin-
daro, sed horum vel secundis, vel etiam infra secundos. Nec
verò Aristotelem in Philosophia deterruit à scribendo ampli-
tudo Platonis : nec ipse Aristoteles admirabili quadam scien-
tia & copia cæterorum studia restrinxit. Reuera tamē suspicor,
id Alciatum traducere voluisse in quosdam legum doctores
sibi nullo modo conferendos, à quibus tamen vel impetere-
tur, vel sugillaretur : vt colligere est ex eius aliquot scriptis.

Ingenio-
rum inæ-
qualitas.

Non om-
nes possunt
tenere pri-
mas.

Huic conuenit illud ex Olymp. 10.

— *Εντί γ' ἄλλας*

Ὁ δ' αὖ ἰδὲ παράτεγας.

Μία δ' ἔχ' ἅπαντας ἄμμι τρίψαι

Μελέτα —

Vix sunt alia aliis excellentiores: eadem autem non omnes nos alit exercitatio. Aufonius ad Paulinum:

Si vitulum tauro, vel equum committis onagro,

Si confers fulicas cycnis, & aedona parrae,

Castaneis corylos aequas, viburna cupressis.

Aquila in nubibus:

Cæterum mihi videtur alluisse Alciatus ad vetus Adagium, Aquila in nubibus: cuius explicationem studiosus ubi euoluerit, non nihil sibi ad huius loci diluciditatem comparabit.

Sublime.] Adiectiuum neutrum pro aduerbio, more Græcorum.

Pindarus imitationi inaccessus.

Pindarus.] Pindarus Lyricorum Poëtarum princeps imitationi inaccessus, ut referunt Horatius lib. 4. Carm. & Macrobius 5. Satural. de quo Plinius lib. 7. c. 29.

Humi tantum serpere.] Sic Horatius in Arte:

Serpit humi tutus nimium, timidusq; procellæ.

Humi serpere.

Et 2. Epistol.

— *Nec sermones ego mallem*

Repentes per humum, —

Hi sunt Pindaro λόγοι χαμαιπτεῖς.

Bacchylides.] Lyricus Poëta, Cous genete, filius Medonis nothi Bacchylidæ athletæ, ut ait Suidas. Tres fuisse Ælianus tradidit: hunc primum, alium Atheniensem, tertium Arcadem. Porro mirum videri potest cur hic Bacchylidem adeò eleuet, qui dictus est Siren ob carminis suauitatem: sic enim in Epigram-

mate 1. ἀνδολογίας,

— *καὶ λάλε σεπλῶ*

Βακχιλίδη. quod imitatus est Politian. Nutricia,

Nec vulgare canit dulcis ab Iulide Siren

Bacchilydes.

Propterea Lactantius in Phœnice (si tamen est eius poëmatici) Iuleas voces pro suauissimis & delicatissimis accepit, vocabulo ab Iulide, Bacchilydis melici patria, ducto.

In desciscentes.

EMBLEMA CXI.

*Q V O D sine egregios turpi maculaueris orsus,
 In noxamque tuum verteris officium,
 Fecisti, quod capra sui mulctralia lactis
 Cum ferit, & proprias calce profundit opes.*

CVM quispiam fermè toto ætatis cùrriculo prudenter pro-
 béque sese gesserit, & in extrema senectute vel etiam post
 præclarè facta, criminis aliquid aut vitij admittit, nec gloriæ
 debitum sibi præmium expectat, efficit vt capra, quæ mulctram
 moto pede dispergit, totumque lac emissum, iamque in
 mulctrali paratum effundit, vnde natum prouerb. Capra Scy-
 ria, Eiusmodi sunt qui è felici principio, id est, pueritia bene

Capra Scy-
ria.

& liberaliter instituta, deflectunt ad mores corruptissimos, vitamque deploratissimam, vt Nero, Tyberius, & similes Rom. Reipubl. pestes, qui è præclaris initiis semper in peiora processerunt, & vitam omnium infelicissimè clauserunt. His annumerari potest Metellus Pius, qui cætero vitæ tempore continentissimus, ad extremum iam senex in Hispania Consul, fœdis indulgit voluptatibus. Idem euenit Hortensio, & Lucullo, & apud Græcos sapientissimo legislatori Soloni, Antiocho magnò, Xerxi, & aliis multis: & vt etiam ex historia sacra colligere est, Sauli, Salomoni & Samsoni, qui in peius progressi sunt. Huc adagia referre possum, Auris Bataua: & Primùm Ægina optimos pueros alit: & Mandrabuli more res succedit. Exempla verò ex Valeran. Maxim. cap. de Mutazione morum & fortunæ:

Quòd sine egregios orsus.] Optimum principium. Lilius lib. i. Vt orsis tantì operis successus prosperos darent.

In noxamque tuum.] Prouerbialis locutio, vt cum officium dicitur in maleficiùm conuertitur.

Multrale. *Multralia.*] Vas in quo mulgetur; quod & mulctrum, & mulctrale dicitur. Virgil. in Georgicis:

--- implebunt multralia vaccæ.

Calce.] Extrema pedis parte:

Æmu

Æmulatio impar.

EMBLEMA CXLI.

*ALTI V O L A M miluus comitatur degener harpam,
 Et prae parte saepe cadentis habet,
 Mullum prosequitur, qui spretas sargus ab illo
 Præteritâsque avidus denorat ore dapes.
 Sic mecum Oenocrates agit: at deserta studendum
 Vitur hoc lippo curia tamquam oculo.*

A Egrè ferebat Alciatus æmulum quempiam esse sibi syn- Emblema
scriptum
in quendâ
σύνδρομον.
 dromū, eum quidem legum interpretem auditores quos-
 dam malè affectos allicientem, qui quantum poterat, operam
 dabat, vt eius gloriam obscuraret, vel etiam eruditior habere-
 tur: quem tamen vt imitatore[m] ignarum grauius pungat, per-

Oenocra-
tes.

bella vitur similitudine, ac tum non sibi temperat à conuiciis; nempè cum conficto nomine *οἰνοκράτης*, quasi dicas, vinipotens aut meripotor: & tandem lippum oculis appellat, quod ad iudicij imperitiam refertur. Quemadmodum, inquit, miluus de gener comitatur harpam altè volantem, vt iis vescatur ciborum reliquiis, quæ ex eius rostro frustulatim concidunt: vt quæ sargus marinus pisciculas mullum piscem consequitur, vt quæ præterierit, arripere queat: eodem modo mecum agit Oenocrates ille, ludi magister bibax, qui relictos à me quosdam auditores excipit: quo iidem vtuntur, tamquam lippo oculo, id est, nullius iudicij doctore, & imperito legum interprete, cui sit Iuris Ciuilis abstrusa scientia penitus incognita. Eum itaque hominem maledicentiæ notat, vinolentiæ, stultæ cuiusdam imitationis & imperitiæ. Hunc fuisse Alexandrinum nomine, Iuris interpretem Alciato infestum non leui coniectura falsus mihi est Germanus Andebertus, Regiis tributis Aureliæ præfectus, cuius viri certè docti & amici non potest non esse mihi gratissima iucundissimâque recordatio, quem scio à permultis eruditis hominibus officiosè & honorificè cultum, & eum quo sæpe de literis sermones vtrò citròque habui superioribus antea-ctis annis cum Iuri Ciuili operam darem Aureliæ.

Miluus.

Miluus.] Auis rapacissima & gulosissima: de qua Plin. lib. 10. cap. 10. Miluum verò degenerem dixit, vt suo Oenocrati accommodet, quasi extra ordinem doctori, seu potius inerti & imperito leguleio.

Harpa.

Harpa.] Harpa auis voracissima, ἀπὸ τοῦ ἀρπάζειν, à diripiendo dicta. de qua Plin. lib. 11. cap. 74.

Mullus

Mullus.] Genus marini piscis & fluuiatilis, qui quòd gemina barba insignitur, barbatulus, barbo, vel barbatus dicitur. Huius mentio est apud Plin. lib. 9. cap. 17. & 32. ca. 11. quomodo differant inter se fluuiatilis & marinus, notent curiosi.

Sargus.

Sargus.] Sargus piscis, de quo iam antè, in mari nascens Ægyptiaco, vt est apud Festum: qui teste Plin. eum quem Lucarium nominant, comitatur: & illo cœnum fodiente, hic excitatum pabulum deuorat. Vnde hominem ex aliis laboribus sibi fructum & gloriam vsurpantem, & alienam, vt dicitur, messem demetentem, qui velint significari, sargum & mullum pingunt, Sequitur enim sargi reliquias mullus, atque vbi ille excitato luto abierit (fodere enim potest mullus) descendit & pascitur, vt retulit Pierius lib. 10.

Deserta.

Deserta curia.] Ironicôs dictum, pro decuria, vel auditorio deserto.

Lippo oculo.] Ipsemet Alciatus prouerbiale hoc dicendi genus interpretatur Parergôn lib. 6. cap. 12. Vti tamquam lippo oculo, inquit, proterbiallyter dicitur de re qua carere non possumus, cum tamen damnosa nobis sit. Eleganter Plaut. ad seruos improbos traxit, quos quamuis Dominum decipiant, tamen retinet Dominus, & vt potest, eorum opera vtitur, cum vt velit non possit. Eius carmen est in Persa:

Ego neque libenter seruiò, neque sum herò ex sententia,

Sed quasi lippo oculo me meus herus vtitur, manum

Haud abstinere quit tamen, qui imperet mihi.

Sed & apud eundem in Bacchidibus sic senex loquitur.

Lippo ille oculo seruus est simillimus, &c.

Lege Prouerb. Lippo oculo similis.

Curia. De curiæ nomine, si vacat, euolue caput 16. lib. 1. Genial. dierum Alexandri Neapolitani: non enim mihi vacat omnes minutias persequi.

Alba

Albutij ad D. Alciatum, suadentis ; vt de tumultibus
Italicis se subducatur, & in Gallia profiteatur.

EMBLEMA CXLII.

*Quae dedit hos fructus arbor, calo aduena nostro,
Venit ab Eoo Persidis axe prius.
Translatu facta est melior, quae noxia quondam
In patria, hic nobis dulcia poma gerit:
Fert folium lingua, fert poma simillima cordi,
Alciate hinc vitam degere discite tuam:
Tu procul a patria in pretio es maiore futurus,
Multum corde sapis, nec minus ore vales:*

Albutius
i.c.

Albutij, cuius hoc Epigramma est, Aurelij Iure consulti
meminit Alciatus ipse libro Praetermissorum 2. Legi apo-
logiam

logiam quandam eius nomine aduersus Petrum Stellam, & Lōgouallium legum doctores. Hic monet, vt Alciatus à tumultibus & factionibus Italicis sese submoueat, & florentissimam Galliam perat, in qua futurus sit commendatior. Sumit argumenti materiã à pomi Persici trãslatione, quod in Perside virulentum fuit, in Italia verò confutum, loci mutatione toxicũ habere desit. Eodem modo si patriã relinquat, in extera regione admirabilem futurum Alciatam sperat: sicque tacitè alludit ad illud Euangelicum, Non est Propheta sine honore nisi in patria sua. Smile est quod Erasmus in quadam ad Alciatum epistola scribit: Pietatis erat, inquit, quod patrię tuę potissimum bonum ciuem præstare volueris: sed Deus voluit eruditionem tuã velut in edito lucere pluribus. Nam virtutis splendor nescio quo pacto in sua cuique patria ferè obscurior obtingit. Quod aper-
Locus ex Alciati quadam oratione.

tius (vt carminis nostri enarrationem habeamus magis perspicuam) Alciatus ipsemet explicuit oratione quadã Ferrarię habita, hic omninò verbis: Scio, inquit, plerisque suspectam esse posse tam frequentem mutationem meam, qui nunc Auenioni, nunc Biturigibus, nũc Ticini, nunc Bononię professus sim: nec deerunt qui inconstantię hoc tribuant, tanquam nusquam pos-
Locus ex Alciati quadam oratione.

sim consistere, & quod in carmine Horatiano est.

Romæ Tibur amem, ventosus Tibure Romam.

Etenim non bene compositæ mentis argumētum est, cum quis huc atque illuc vagus discurret, nec quiescere potest. Cæterum mihi excusatio est in promptu, notissimũque omnibus est, me, dũ bellicos tumultus subterfugio, tutamque studiis meis sedẽ perquiro, diutissimè esse peregrinatum, Principumque iussionibus huc atque illuc agitatum, certam sedem tenere non potuisse. Idem Oratione Ticini habita sic: Quamplurimi vestrum
Alter locus ex eodem.

optimè sciunt, vt belli calamitatibus eiectus, relicta patria trãs Alpes profectus sum: ibi professorio muneri addictus, aliquot annos summa cum gratia moram traxi: quod an illorum humanitati tribuam, an qualibuscunque nostris studiis, non satis scio. Tria certè magnifica hac in disciplina tribus in celeberrimis gymnasiis mihi cõtigerunt, quæ nescio (quod citra arrogãtiam dictũ sit) an cuiquam alij: primum vt Auenioni, cum nunquam ad eam diem cathedram ascendissem, stipendium sexcëtorum mererer, & ætate longè impar, senioribus tamen æquarer: alterum in Biturigibus, quorum liberalitate magistratus Christianissimi, ipso Rege adiuuante, secundo quàm cõ venerã anno duplicatũ mihi est honorarium, & mille ducetiq; præstiti

Locus è
Paulo Io-
uio.

Persica
Pyrus vn-
de.

tertium est, quod tam à longinquis partib. in patriam ab excel-
lentissimo Duce nostro accersitus, Senatoria dignitate ornatus,
hanc accessionē ne quidē cogitans, tantū abest vt petierim, sum
cōsecutus, haftenus ille. Nec verò prætermittā hoc Persici sym-
bolū à Paulo Iouio explicati in eo Dialogo qui est De notis ar-
morū & amoris, cū inscriptione. *Translata proficit arbor*, ipsiq; Al-
ciati ascribi. Sed & pomum Persicū notā fuisse eius qui in alio
caelo melior sit, tradit Pierius lib. De sacris Ægypt. literis § 4.

Qua dedi thos.] Cū Persæ aliquando in Romanos bellum
gererent, multis in locis Italiæ Persica implantarunt, quæ in
Perside venenum præsentaneum ferunt. Hac tādē arbore ho-
stes extinctum iri sperabant: sed in Italia mutato solo naturam
etiam mutauit, qua in opinione est Columel. vbi refert,

— pomis cum barbara Persia

Miserat, vt fama est, patriis armata venenis:

At nunc expositi paruo discrimine lecti,

Ambrosios præbent succos oblita nocendi.

Id non videtur Plinio verisimile lib. 15. cui tamen aduersantur
Galenus, Paulus Ægineta, Plutarchus, & alij.

Martial. 13. Persica nux.

Vilia maternis fueramus præcoqua ramis,

Nunc in adoptiuis persica cara sumus,

Translatu facta est melior.] Quasdam arbores mutare naturam
pro regionum varietate, testis est Plutarch. in libro quem in-
scripsit, De facie quæ apparet in orbe Lunæ.

De persica
ardore.

Feri folium linguæ.] Plutarch. commentario. De Iside & Osiri-
de, Persicam arborem Isidi consecratam fuisse scribit, quod lin-
guæ folium habeat, fructū cordi similem. Eius hæc verba sunt:

τῶν δ' ἐν αἰγύπτῳ φυτῶν μέγιστα τῆ δειῶ καὶ κρωῶσαι λέγουσι τὴν
περσίαν, ὅτι καρδίαν μὴ ὁ καρπὸς αὐτῆς, γλωττῆ δὲ τὸ φύλλον
ἐοικεν ἐδὲν ἄνδρῳ πρὸς ἔχθρῳ πεφικε δεύτερον λόγῳ, καὶ μέγισ-
τα τοῦ περὶ δειῶν, ἐδὲ μέγιστον ἔχει πρὸς οὐδαίμωνίαν διὰ τῶ μέ-
νεις τὸ χρῆσθαι οὐτὰυδὰ κατὶόντι παρεγγυῶμαι, ὅσα φροσῶν, ἐν-
σχημα λέγαν: De stirpibus Aegyptiis maximè consecratam
Deæ aiunt Persicā: quod eius fructus cordis, foliū linguæ speciē
referat. Nā eorum quæ in hominem cadere possunt, nihil diui-
ni est oratione, præcipuè verò de Diis: neq; vlla res alia maius
ad felicitatem affert momentum. Itaq; hîc præcipitur ei qui sit
oraculū aditurus, vt sanctè pieque sentiat, & modestè loquatur.

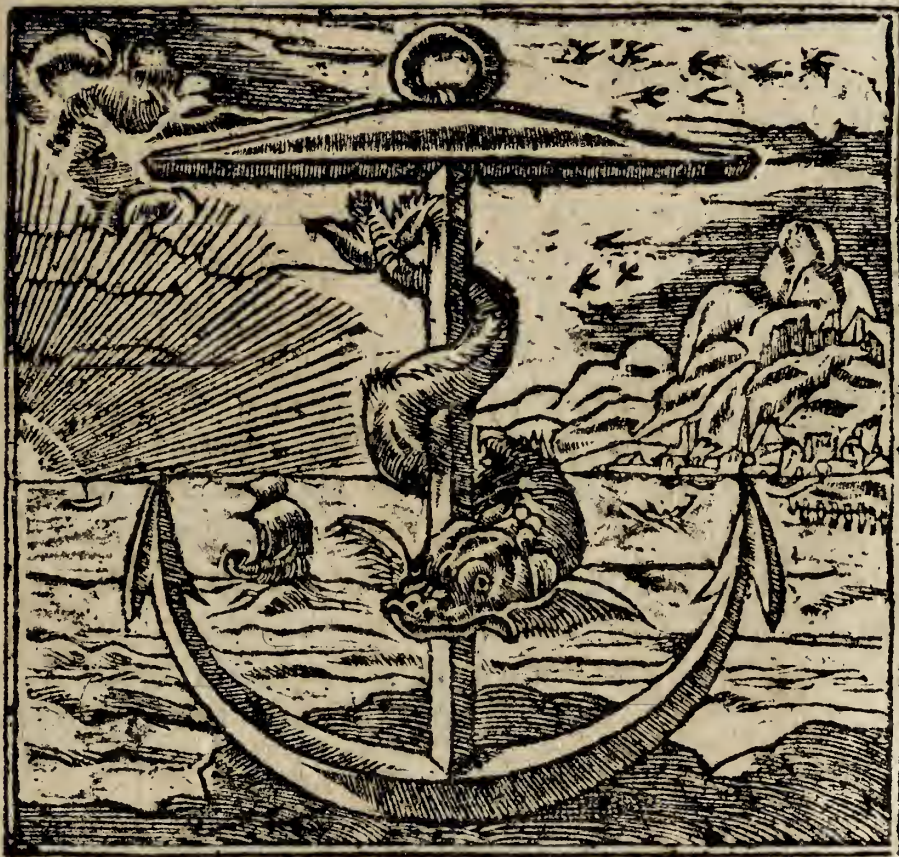
Tu procul à patria. Virgiliana imitatio è 10. Ecloga.

Tu procul à patria (nec sit mihi credere) tantum

Alpinas, ah, dura nives. —

Princeps subditorum incolumitatem procurans.

EMBLEMA CKLIII.

*Titani quoties conturbant æquora fratres,
 Tum miseros nautas anchora iacta iuuat:
 Hanc pius erga homines Delphin complectitur, imis
 Tutius, ut possit figier illa vadis.
 Quàm decet hæc memores gestare insignia Reges,
 Anchora quod nautis, se populo esse suo!*

E Pigraphe similis mihi videtur sententiæ Marcellini Am-
 miani, qui 29. lib. grauiter pronunciauit, Imperium curam
 esse salutis alienæ. Principes enim debent habere perspectum se
 sibi minime natos esse, sed sui populi cõmodo & vtilitati. Pli-
 nius libr. 18. ait, Delphinum futuram tempestatem præfagire.
 Quo

Delphin

φιλάνθρωπος
S.

Quocirca vt φιλάνθρωπος S si nauem ventis agitatā offenderit, tutius vt figatur, anchorā quasi humano quodam instinctu dirigit: sic Princeps quisque suorum maximè studiosus esse debet, potissimum verò saeuiente tempestate & impetu belli, vel etiam infortunio quodam alio impendente, ne Reipub. status possit aliquo modo perturbari, aut etiam comminui. Caterum Delphinum anchoræ illigatum pro insigni & stēmate publico gesserunt olim nonnulli Principes & Imperatores laudatissimi, vt Augustus Cæsar, T. Vespasian. Seleucus & Nicanor: nostroque sæculo Ald. Manutius, nobilis apud Venetos typographus: qua de re est elegantissima παράβασις in Prouer. Festina lentè, apud Erasmum. Nostris etiam tēporibus Gallici Imperij Thalassiar- chus, id est: Admiralus, insigne hoc circumfert, vt nuper laudatus ille nostrorum patrum ætate Philippus Chabotius. In scpto Vlyssis Delphinum depictum fuisse scribit Plutarch, ad finem disputationis, qua quærit, Vtra animalium plus rationis habeant, an terrestria, an aquatilia. Apponam & id Xenophont. è 3. ἀπικυνημον. vbi facit Socratem disputantem cum Dionysiodoro:

Præclarus

locus Xe-
nopontis.

Quam ob causam, inquit, Homerus appellat Agamemnonem ποιμένα λαών: nisi quòd vt pastor suarum ouium curam habere debet, quo habeant quæ sunt ad victum necessaria, sic etiam Principem curare est necesse, quæ populo expediant: Nō enim tantum laudatur Agamemnon vt κρατερός αἰχμητής, sed maximè vt βασιλεὺς ἀγαθός, qui non se modò bene regeret, sed etiam suis felicitatis causa esset. καὶ γὰρ βασιλεὺς αἰρεταί, ὄχινα ζωτὲ καλῶς ἐπιμελᾶται, ἀλλ' ἵνα καὶ οἱ ἐλόμνηοι διὰ τῶτον, ὑπὸ πρῶτοι Rex non eligitur vt sui curam habeat, sed vt per ipsum qui eum elegerunt, in felicitate viuant.

Titanus.

Titanij fratres.] Venti qui Titanes dicuntur, à patre Titane, Saturni fratre, Gigātes robustissimi, qui pro ventis vsurpantur à Poëtis, — miseros Epitheton conueniens, vt illud est Lucani. lib. 8. — miseros fallentia nautas

Anchora
quid.

Sidera non sequimur:—

Anchora iacta iuuat.] Prouerb. Anchorā sacram soluere. Fuit autem anchora præsidij & salutis typus, Pierius lib. 45, Hierogl. Ad gloriam & felicitatem retulit Pindarus 6. Isthmiorum: Si quis, inquit, hominum sumptu & labore diuinas virtutes exequitur, Deus illi amabilem gloriam præstat, & ἴδου πρὸς ὄλβου βάλλει ἄγκυραν δεξιῆ S id est, Felicitatis iacit anchorā diuino honore auctus. Quid si huc reuocemus aureū Plutarchi monitum è vita Solonis: quo loco dicit, Senatu velut anchora firmari

firmari ciuitatem? Memini & Euripidem in Hecuba, Polydorum
gentis familiae que suae anchoram nominare, ὁς μόνος οἰκον ἀγ-
κυράτ' ἐμῆ: qui iam solus generis superest anchora nostri. Ari-
stides oratione Panathenaica prima, dicit Græcos omnes vbi
visos fuisse in portu quodam duabus nixos anchoris, quasi sic-
mino fultos præsidio.

In Senatum boni Principis.

EMBLEMA CXLIII.

Dialogismus.

EFFIGIES manibus trunca ante altaria diuûm
Hinc resident, quarum lumine capta prior.
Signa potestatis summa, sanctique Senatus
Thebanis fuerant ista reperta viris.
Cur resident? quia mente graues decet esse quieta
Iuridicos, animo nec variare leui.
Cur sine sunt manibus? capiant ne xenia, nec se

*Pollicitis flecti muneribusve sinant.
Cacus at est Princeps, quod solis auribus absque
Affectu, constans iussa Senatus agit.*

Fons Em-
blematis.

IDagalma Iudicum Thebanorū è variis auctoribus peti posse scio. Certè Plutarchus attingit libro De Iside & Osiride: quod idem Sermone 44. Stobæus retulit ex eodem Plutarcho, his verbis: *ἰν ἰνθαῖς εἰκόνες εἰσὶν ἀνανεήσασθαι διναστῶν ἀχρηστές, ἢ δὲ τῆ ἀρχῆ διναστῆ μύσας αὐτοῖς ἰμμάσιν, ὡς ἀδωρῶν ἀμαρτῶν διναικοῦντων ἢ ἀνὴρ ἄδωρῶν ἰσοκρίαι:* id est, Thebis imagines cōspiciuntur Iudicum manibus carentes: at summi Iudicis imago conuiuet oculis: eò quòd iustitia nec muneribus capi, nec hominum vultu flecti debeat. Alciatus ipse Oratione quadam in laudem Iuris ciuilibis hæc ait: Chrylippus Iustitiæ imaginem ita expressit, vt puellari virginis forma, aspectu vehementi, luminibus oculorum acerrimis conspiceretur, quòd videlicet iudicem incorrupto esse iudicio, sanctum, seuerum, contra improbos inexorabilem, vi ac maiestate æquitatis, veritatisque terrificum esse oporteat. Quapropter memoriæ est traditum, magistratum statuas à Thebanis ita solere formari, vt sine manibus essent: Principum verò clausis oculis, nimirum eam iustitiæ naturam esse ostendentes, vt incorrupta sit, nec pretio precibusve, aut alienæ vlli voluptati cedat. Non verebor in vsum rapere meum quæ retulit auctor industrius, multæque lectionis, Alexand. ab Alexand. lib. 3. Thebani, inquit, vt incorruptam iustitiam signarent, nec variari gratia, Iudicum imagines sine manibus; Principis verò sine oculis in foro proposuere, vt signis ostenderent, Iudices affectibus capi non oportere, causâque definita damnatos vndecimuiris pœnis afficiendos tradebant. Certè legibus diuinis & humanis iudices à muneribus capiendis abstinere debent: iccirco hic truncis manibus pinguntur, quod non prætermisit Pierius lib. Hieroglyph. 35. Præles ipse captus est oculis, ne affectu quodam moueatur, siquidem, vt ait Cicero Officiorum 3. neque contra Remp. neque contra iusurandum ac fidem amici causâ vir bonus faciet, ne si iudex quidem erit de ipso amico. Ponit enim personam amici cum induit iudicis. Nam si omnia facienda sint, quæ amici velint, non amicitia tales, sed coniurationes putandæ sunt, quocirca non oculis vtatur, sed auribus, ne citò moueatur: & cum ipsi dicenda est sententia, meminerit se Deum habere testem, id est, mentem suam, qua nihil ipse

Locus ex
Alciati
oratione.

ipse dedit homini diuinius. Adhęc omnes sedent, quòd animus eorum debeat esse optimè compositus, nec hinc atque hinc flecti, quod est leuitatis : sedendo etenim & quiescendo fit anima prudens, ait Philosophus. Eustathius ad Iliad. §. notat statuas Minervæ olim omnes sedentis specie fieri solitas. Interdum enim sedere idem est quod consilium capere, vt apud Plautum is qui nimio plus sapere se sedentem asserit. Vulgarumque est illud, Romanus sedendo vincit, id est consultando. Pierius libro 43. Lubens huc referrem quę de iustitię imagine olim à Carneade expressa Gellius adnotauit lib. 14. c. 4. sed quia liber est in omnium manibus, facile transeo. Velim potius id obseruari diligenter, quę concisè lib. 14. Histor. var. scripsit Ælian. Olim apud Ægyptios eosdem fuisse iudices, qui sacerdotes erant : quorum Princeps natu proximus in omnes statuendi ius habebat: quem omnium optimum atque æquissimum esse oportebat. Is circa collum imaginem è sapphiro gemma confectam gestabat, quę Veritatis nomine nuncupabatur. Atqui, ait ille, Iudex veritatem non tam in lapide sculptam aut expressam circumferre, quàm in animo mentęque insitam & infixam habere debet.

Cur sedent
iudices.

Cur resident.] Cicero ad finē proœmij Dialogi De claris orat. Sedere Sed quo, inquit, facilius sermo explicetur, sedentes, si videtur, quid ha-
agamus. Cum idem placuisset illis, tum in propatulo confedi- beat my-
mus, hæc ille. Personæ Dialogorum sedere vel dicuntur, vel in- sterij.
telliguntur: Dicuntur quidem in libris Oratoris, in quæst. Acad.
in lib. De nat. Deorum, in Phædro Platónico : Intelliguntur li-
bris De finibus quatuor, in Lælio, in Catone, & multis Platonis
Dialogis. Certè M. Tullius videtur semper ambulare, cum Pe-
ripateticum agit, vt §. De finib. 1. De diuinat. 1. De legib. aliàs, Iudices
vt Academicum, vult sedere, quo significet aliquid stabilius dis- cur se-
feri. Constat ex veteribus iudices sedere solitos, cum quid sta- deant.
tuendum esset. Ita enim Iustinianus in Nouella 8. De iudici-
bus : Sedebunt autem, ait, hi pedanei iudices continuè & nunc
in regia basilica, in quibus & tunc domunculis iudicabit, &c.
Idem in Nou. Vt ab illustrib. & qui super eam dignit. Secun-
dum quod, ait, datum est eis super hoc priuilegium, ne cogan-
tur aut sedere cum iudicibus cum iudicant, aut stare rursus ran-
quam litigantes. Marcianus l. 7. D. Quod met. caus. Confestim
autem pro tribunali te sedentem adiit. Sic in l. 2. D. Ad Senat.
Tertyll. sedere dicitur Prætor. Confestim autem sic erit acci-
piendum, vbi primum potuit, id est, Prætoris copiam habuit

huic rei sedentis. Et in l. 7. D. De in integ. restit. Confestim autem pro tribunali te sedente adiit. Bonifacius in cap. fin. De sentent. & re iudic. in v. 1. Sententia, ait, quam scriptam edi, à iudice litigatoribus non recitari, vel quam ab ipso stando, non sedendo proferri contingit, nullius penitus est momenti. Gellius lib. 7. De Scipione: Et quodam die, ait, ius in castris sedens dicebat. Plinius lib. 5. Epist. Sedebant iudices, centumviri venerant, obseruabant aduocati silentium longum, &c. Cicero pro Rabir. Accusauit de pecuniis repetundis, iudex sedi. Ad hanc verò rem Plautus in Mostellaria:

Nimio plus sapio sedens.

Affectus
sedati in
iudicibus.

Quia mente graues.] Huc illa Callistrati verba aptanda, quæ habentur l. 19. D. De offic. Præsid. Sed & in cognoscendo, ait, neque excandescere aduersus eos quos ma. os putat, neque in precibus calamitosorum lacrymari oportet. Id enim non est constantis & recti iudicis, cuius animi motum vultus detegit. hæc ille.

Munera
non debent
à iudicibus.

Capiant ne xenia.] Prohibetur enim 1. & 6. Deuteronomij, Eccl. 42. & Prouerb. 24. multisque aliis in locis. Refert Plinius 8. Epist. Iulium Bassum accusatum repetundarum, quod in Bithynia quædam munera ab amicis prouincialibus accepisset. Lex enim dona & munera à magistratibus accipi, imò verò & quid emi verat, nisi victus quotidiani causa. Hoc tamen addamus licet: Non in totum xeniiis abstinere debet proconsul, (ait Vlpian. in l. 6. de offic. proconsul.) sed modum adiicere: vt neque morosè in totum abstineat, neque auarè modum xeniorum excedat, qua de re verba hæc sunt Seueri & Antonini: Quantum ad xenia pertinet, audi quid sentimus. Vetus proverbium est: *ἔτι πάντα, ἔτι πάντοτε, ἔτι πᾶ, ἢ πάντων.* Nam valdè inhumanū est à nemine accipere, sed passim vilissimum est, & per omnia auarissimum, &c. Qua ratione Plin. Epist. 5. ad Seuerianum, ait in causis agendis & exercendis iudiciis non modò pactione, dono, munere, verum etiam xeniiis se semper abstinuisse, vbi rectè subiicit oportere quæ sunt inhonesta, parumque decora non quasi illicita, sed quasi pudenda vitare. Sic Spartian. tradit Pescennium Nigrum salaria iudicibus è publico dari voluisse, ne cui essent oneri: adiecitque, iudicem nec dare debere, nec accipere.

Cæcus at est Princeps.] Oculus in Hieroglyph. pro gratia, seu, vt ita dicam, fauore vsurpatur, vt tradit lib. 33. Pierius. Non est quod

quòd suspicionibus aut coniecturis aliquid vsquam tribuat ipse iudex, nec litigantium verbis hæreat, sed probationibus manifestis veritatem inuestiget. Quod eleganti complexus est monosticho Poëta nescio quis:

Μηδὲ δίκῃ δὲ ἀδικίας, πρὶν ἀμφότεν μῦθον ἀκούσῃς:

Ne de lite pronuncies, nisi vtramque partem prius audieris. Decretum id dicitur propriè quod caussa cognita pronunciat-ur à iudice: nec enim decretum dici potest nisi vtraque audita parte. Tertullianus Apologetico: Respondendi, altercandi que potestas patet, quando nec liceat inauditos & indefensos omninò damnari. Huic conuenit l. i. Cod. de condemn. reis: & veterum consuetudo qui reos nisi auditos condemnabant, quoniam qui auditi non essent, pro indamnatis habebantur, ex Lycurgi legibus; vt tradit Val. Max. cap. de Sapièter dictis & factis. Tritum id è Solonis Elegiis:

Ἄρχων ἀνομιε καὶ δίκαιος ἢ ἀδίκος.

Magistratum gerens audi & iusta & iniusta.

Quòd solis auribus absque Affectu.] Memini legere me, Athenienses iudicia de cædibus habituros, ad Areopagum, Martis vicum, ire noctu solitos: usque qui causas dicerent, affectibus abstinentum fuisse testatur Isocrates Areopagitico. Nolebant enim iudices miserabilium personarum intuitu, vocisque lenocinio, quod magnas ad flectendum, perturbandumque vires habet commoueri. Longè alia Romanorum consuetudo fuit, qui quocunque modo iudices ad iracundiam vel misericordiam flectebant: quod Cicero facere solet in perorationibus. Celebre est exemplum Sergij Galbæ, qui reus à Libone trib. pleb. accusatus, quòd prætor contra fidem Lusitanos quosdam interfecisset, eum nihil haberet quo se purgaret, paruos suos liberos flens commendare cœpit: quo factò ita iudices permouit, vt nihil in eum grauius statuerint. Hanc rationem produ-cendi reorum liberos Fabius libr. 6. capit. 2. memorat, vt & Val. Max. 8. cap. 1. eamque rer vsurpatam memini à M. Tullio, nempe pro Flacco, pro Sylla, pro Sestio. Idem in Planciana sic: Non opibus contendo, non auctoritate, non gratia, sed precibus, sed lachrymis, sed misericordia, mecumque vos simul miserrimus & optimus obtestatur parès: & pro vno filio duo patres deprecamur, pro Fronteio: Tendit ad nos virgo vestalis manus supplices easdem, quas pro vobis Diis immortalibus tendere consuevit: cauere ne periculosum superbumque sit, eius vos obse-

crationē repudiare, cuius preces si Dij aspernarentur, hæc salua esse non possent. Quibus ex locis intelligimus quàm graues illæ motuum faces admoueat, vt iudicum animos ad lenitatem & misericordiam impellat.

Consiliarij Principum.

EMBLEMA CXLV.

HEROVM genitos, & magnum fertur Achillem
 Instabilis Chiron erudisse suis.
 Semiferum doctorem, & semiuirum Centaurum,
 Assideat quisquis Regibus, esse decet.
 Est fera dum violat socios, dum proterit hostes:
 Estq; homo, dum simulat se populo esse pium,

CHiron Centaurus Saturni & Philyræ filius (inde Philyrides à Poëtis dictus) superiore sui parte homo, equus inferiore, datus creditur Achilli pædagogus, sub quo disciplinas liberales excepisse tradunt. Vt enim ait Homerus, fecit eum oratorem verborum, factorem verò rerum: id est,

— δίδασκέμεναι τὰ δὲ πάντα

Μύθῳ τε ῥητῆρ ἔμεναι, πρῶν τῆσσι εἰργάζου.

Ferina in Chirone natura variis modis exponitur è Mythologis: sed hic notantur maximè Principum Regumque consiliarij: qui ferinam quidem & plusquam belluinam naturam referunt, cum suo principi prava consilia suggerunt, vt populares suos pecuniis emungant, vel suo commodo, Reipubl. procurerent incommodum. Speciem humanitatis habent, cum iustitiæ & pietatis imagine populum sibi deuinciunt. Quod itidem explicatum est ab ipso Alciato lib. 9. Parergôn, cap. 13. his omninò verbis: In Græcis auctoribus annotaui, à Chirone Centauro Achillem, aliòsque Regum filios eruditos fuisse fingi, quòd soleant doctores & consultores Principum natura quidem feri esse, & promptum ad asperiora ingenium habere: humanitatem verò in speciem tantum præ se ferre. Idem disputat Machiauellius, auctor Italus (de quo quid ego cum aliis multis in totum sentiam, nihil habeo dicere, nisi quòd existimem eum in ciuibus negotiis alioqui perspicacem, & magni certè ingenij virum, sed in quo tamen parum aut nihil planè fidei esset & veræ religionis, vt eius scripta quædam testantur.) ille itaque ferè sic disserit capit. 18. eius libri, quem de Principe lingua sua edidit. Primum quidem Principi fidem hosti & aliis cum quibus rem habet, seruandam esse dicit, sed ea tamen lege, ne obesse possit. Si quid enim noxæ importatum iri ob fidem datam Princeps metuat, ei suadet ad fraudem & astus esse recurrendum. Docet perspicuè concertationem omnem legibus vel fraude institui atque perfici: has quidem hominum esse, hanc verò belluarum. Sed quia interdum leges non satis esse firmæ ac stabiles videantur, inclinandum animum ad dolos ille præcipit: Principem enim decere, vt humanam & belluinam naturam præ se ferat. quod à veteribus figmento quodam expressum notat in Achillis educatione, quem è Chirone Centauro institutum tradunt, vt significarent Principem quemcunque hac natura duplici præditum esse debere. È belluis autem duas in primis proponendas, Leonem nempe & Vulpem: illum quidem viribus, hanc astu & vasfricie permultum valere: illum, vt incau-

Ferina Chironis natura quid,

Machiauellius Italus.

tus est, non raro se in retia temerè coniiicere: hanc, quia, non factis virium habeat, fallaciis uti. Quibus argumentis, parum quidem Philosophicis, ne dicam impiis, Principem eum qui res magnas & periculosas aggrediatur, easque tutò ad exitum perducere velit, fraude instructissimum esse debere, docet non tam *πλατῖνος αὐτῆρ*, quam *ἄδει* Ⓞ.

Huc ferè pertinet Ciceronis illud ex primo libr. Offic. Duobus modis fit iniuria, aut vi, fraude: fraus quasi vulpeculæ, vis leonis videtur: sed fraus odio digna maiore.

Gentios.] Liberos.

Magni cogno- *Magnum Achillem.*] Diximus in superioribus, magni cogno-
gnomé qui men paucis quibusdam, & iis illustribus, tributum esse, ut Ale-
bus tribu- xandro, Pompeio, & aliis. Plutarch. in Pompeio.
tum.

Centauri
qui.

Semiferum Centaurum.] De Centauris ea mihi minimè rependa sunt, quæ studiosè tradit Palæphatus eo, quem scripsit, libro De non credendo fabulis. Id dumtaxat è Plinio, lib. 7. cap. 56. Pugnare, inquit, ex equo, Thessalorum inuentum est, qui Centauri appellati sunt. hinc nata fabula, quòd bifformes dicantur, *διρῦς* ab Isocrate, inferiori parte referentes equum, superiore hominem. Dicuntur autem Centauri, *κένταυροι*, stimulatores, à *κέντρω*, stimulo. sic enim & *ἵπποκένταυρον*, equorum stimulatores Luciano nominantur, id est, equites, nec modò qui vehuntur equis, sed qui sunt assueti prædis: quales sunt & aulici permulti, & alij quidam reguli, ut & vicani illi præfecti qui apud nos honorifico nomine Gentiles homines appellantur. Aliunde ducit etymon centauri Tzezes 7. Chiliad. Historia 99. nimirum à *κέντρων ἡσά αὐρα*, sed nihil ad hoc nostrum argumentum.

Opu

Opulentia tyranni , paupertas subiectorum

EMBLEMA CXLVI.

*HUMANI quod splen est corporis, in populi re
 Hoc Casar fiscum dixerat esse suum.
 Splene aucto reliqui tabescunt corporis artus.
 Fisco aucto arguitur ciuica pauperies,*

Similitudine ostendit opulentiam tyranni, causam esse subdi- Lien quid
 torum inopiae. Vt enim in corpore humano si splen sit auctior & eius & eius
 & tumidior, tabem & maciem caeteris partibus inducit. Ratio- officium.
 nem adfert Aristot. in problem. Quod splen multam ad se tra-
 hit materiam, quae transire in alimentum debebat. Costat enim,
 ait ille, homines pauci splenis pingues effici. Splen autem vi-
 scus est in sinistra animalis parte, succos ad se attrahens crassos
 & melancolicos in hepate genitos. Lienem Latini vocant, de

Traiani
dictum.

quo Galenus lib. 4. De usu partium cap. 15. Id verò Traiani Cæsaris apophthegma fuit : si quidem fiscum lienem appellabat, quòd eo crescente reliqua membra tabescerent. Magno certè regni & Reipubl. malo Princeps auarus nascitur, cui nimirum census publici, & vectigalia plus æquo placeant. quò fit, vt miserima plebecula cogantur ad egestatem & extremam pauperiem, cum tyrannus in suorum possessione violenter irruit, eorumque peculium depeculatur. Certatim è doctis illud Tyberij celebratum est : Boni pastoris esse tondere pecus, non deglubere. Quo damnabat tyrannos illos *δημοδόρους*, qui suis abradunt quicquid possunt, & sic importunius in fiscum suum cõuertunt, vt à misera plebecula non pellem modò, sed & carnes ipsas detractas velint. Eandem sententiam, sed aliis verbis expressam ab Alexandro Macedone, literis proditam habemus. Huic enim cum displicerent exactiones, eorumque potissimum qui à subditis ampliore, vectigalium redditus, quàm per fortunas hominum liceret, extorquebant, apud suos dicitabat, *μηπαρὸν μισῶ τὸν ἐκρίβαν ἐκτίμωντα τὰ λάχανα*, Olitorem odi qui radicibus herbas conuellit, atque ab ima stirpe arbores excidit. Artaxerxes Longi manus dicitabat, Addere quàm auferre magis esse regium : Ptolemæus Lagi filius, Ditare quàm ditem esse, cõuenientius esse regi. Notum illud, Lucri bonus est odor ex re qualibet. Sed ad illustrationem hæc quæ sequuntur, placuit adiicere. Theodoricus scribens ad Marcellum Aduocatum fisci, apud Cassiodor. Variar. lib. 1. Epist. 22. Non quoties superes, ait, sed quemadmodum vincas inquirimus: non quaras de potestate nostra sed de iure victoriæ: quando laudabilius à parte fisci perditur, cum iustitia non habetur. Nam si dominus vincat, oppressiõnis inuidia est: æquitas verò creditur, si supplicem superare contingat. Et lib. 4. Epist. 37. Crementa fiscalium tributorum iustissimo sunt pensanda iudicio: quia seruientium imminutio est huius illationis accessio, quantumque pars illa proficit, tantum se hæc à firmitate subducit. Sed à nobis, qui fisci vtilitatem stabili volumus diuturnitate consistere, excludenda est dispendiosa semper enormitas, ne augmento suo tumens summa deficiat, incipiatque magis deesse, quia immaniter visa est accreuisse. Rectè itaque idem Cassiodorus. libro 1. Fit interdum causa mala fisci, vt bonus Princeps esse videatur. Rarò enim (vt eiusdem Cassiodori verbis utat) vtumque sub admiratione perfectum est, vt & fiscus cresceret, & priuata vtilitas nullà damna perferret. Et Alciati lib.

Locus
præclarus
è Cassio-
doro.

Lib 2.

Parer

Parergon. 8. c. 6. notanda hæc Pliniana ex Panegyrico ad Traianum: Quæ præcipua tua gloria est, sæpè vincitur fiscus: cuius mala caussa nunquam est, nisi sub bono Principe. Iulius Capitolinus in M. Antonini vita: fisco in caussis compendij numquã iudicans fuit. Eutropius & Sextus Aurelius in Constantij, seu Iuliani vita: Pompeia Plotina, incredibile dictu est, quantũ auxerit gloriam Traiani: cuius procuratores cum calumniis provincias agitarent, adeo vt vnus ex iis diceretur locupletu quæque ita conuenire, Quæ habes? unde habes? pone quod habes: illa coniugem corripuit, atque increpans, quod gloriæ suæ esset incuriosus, talem postea reddidit, vt exactiones improbas detestans, fiscum lienem vocaret, quod eo crescente reliqui artus tabescunt. Et hæc quidem bonorum Principum exempla sunt. Hactenus Alciatus.

Locus ex
Alciati
Parergo.

Fiscum.] Fiscus, receptaculum nummorum est, proprieque principis, l. i. §. hoc interdictum, D. ne quid in loco publ. Res fiscales, ait Ulpian. quasi propriæ & priuatæ principis sunt: à fisco, id est spoliis, vt apud Asconium 2. Verrina, quæ nummorum receptacula sunt ad maioris summæ pecunias capiendas. Hinc confiscare deflexum verbum, pro deferre ad fiscum principis, Et apud Sueton. in Augusto confiscata bona, quæ fisco sunt adiudicata. Aerarium verò publicum est, populique Romani, quod Plinius Iunior testatur in panegyrico.

Fiscus
quid.

Arguitur ciuica pauperies.] Constans Imperator Romanus dicebat opes publicas melius à priuatis pluribus haberi, quàm intra vnum Principis claustrum reseruari. Nec alienum est ab eo quod ad Nicoclem scripsit Isocrates: σημεῖον ἔστω, inquit, σοι τοῦ καλῶς βασιλεὺς εἶναι, εὐὰν τὰς ἀρχομένους ἰρὰς εὐπορωτέρος καὶ σωφρονέστερος γινόμενος διὰ τὴν σὴν ἐπιμέλειαν: Argumentum hoc tibi sit imperij rectè honesteque administrati, vbi videris eos, quibus præes, tua diligentia curaque locupletiores & ditiores factos.

Quod

Quod non capit Christus, rapit fiscus.

EMBLEMA CXLVII.

*Exprimit humentes, quas iam madefecerat ante
Spongiolas, cupidi Principis arcta manus.
Prouebit ad summum fures, quos deinde coercet,
Veriat ut in fiscum quæ male parata suum.*

Commen-
tum Prin-
cipum aua-
rorum.

Princes auari eos publicis & maximis functionibus præficiunt, quos ingeniosos & strenuos esse norunt: qui si aliquando ad rem plus æquo attentis publica in priuatū transfundant (quales potissimum solent esse qui fiscali rationes tractant) ita ut populum & regiones sibi commissas expilent, sæpenuerò damnatur capitis, maleque parata bona fisco addicuntur, suntque tanquam spongiæ, quæ pro arbitrio nunc humectantur, aut

arefiunt. Exempla quamplurima sunt in monumentis antiqui-
 ratum, sed & in nostris Galliaë annalibus; quæ non placet huc
 adducere, quòd perua sint. Satis autè nunc erit subiicere quod
 Suetonius de Flauio Vespasiano scripsit: Solus est in quo meri- ^{Vespasiani}
 tò culpetur pecuniæ cupiditas, inquit; non enim contentus o- ^{astus & a-}
 missa sub Galba vectigalia reuocasse, noua & graua addidisse: ^{uaritia,}
 negotiationes quoque vel priuato pudendas propalam exer-
 cuit. Creditur etiam procuratorum rapacissimum quemque ad
 ampliora officia ex industria solitus promouere, quò locuple-
 tiores mox condemnaret: quibus quidem vulgò pro spongiis
 dicebatur uti, quòd quasi & siccos madefaceret, & exprimeret
 humentes. Cæterum neminem latere velim epigraphen huius
 tetrastichi tractam esse ex causa xvii. q. 7. can. Maiores, sic
 enim scriptum reperio: Maiores nostri ideò copiis omnibus a- ^{Locus è}
 bundabant, quia decimas Deo dabant, & Cæsari census redde- ^{Pontificis}
 bant: modò autem quia discessit deuotio Dei, accessit indictio ^{iure.}
 fisci. Nolumus partiri cum Deo decimas, modò autem tollitur
 totum. Hoc tollit fiscus, quod non capit Christus.

Principis arcta manus.] Alludit ad illud Ouidianum:

An nescis longas Regibus esse manus?

Prouerbum, Longæ Regum manus, fortè non malè, arcta
 manus sumetur. pro auàra & rapaci.

Prouehit fures.] i. depeculatores. Furum enim nomen gene-
 ris est.

Principis

Principis clementia.

EMBLEMA. CXLVIII.

*Vesparum quòd nulla unquam Rex spicula figet,
 Quodque alijs duplo corpore maior erit,
 Arguet imperium clemens, moderataque regna,
 Sanctaque iudicibus credita iura bonis.*

Vespar pro
 apibus a-
 busiue.

Apum na-
 tura.

VEsparum vocabulū pro apum nomine hīc sumi κατὰ χρο-
 σινὸς docti quidam homines coniiciunt. Alij non minu-
 eruditi citra figuram id scribi arguunt. Harum itaque hæc na-
 tura est, vt quem sequantur, Principem habeant alijs procerio-
 rem, & quasi honore potiolem, qui quamquam imperium in
 alias habeat, aculeo tamen caret: quod his testatur verbis Basi-
 lius homilia 8. in Hexaëmeron : ὅτι κέντρον τῷ βασιλεῖ μελισσῶν
 ἄλλ

ἀλλ' ὁ χρῑται τὸτω πρὸς ἀμύων. νόμοι τινὲς εἰσὶν εἶτοι τῆς φύσεως
 ἀγραφοί, ἀργὸς ἔναι πρὸς τιμωρίαν τὰς τῶν μεγίστων δυναστειῶν
 ἐπιβαίνοντας. 1. Regi apum aculeus est, sed eo ad ulciscendum
 non utitur. Sunt hæ naturæ leges nō scriptæ, vt quisque maxi-
 ma est potentia præditus, ita tardum ad puniendum esse oportere,
 hæc Basil. Eadem ferè retulit D. Ambros. Hexaëmer. lib. 5. cap. 20.
 Aelian. historiæ animal. 1. & 5. Dio Chrysofom. Orat. de regno, 4.
 Sed audiamus Principem Stoicorum Senecam. Sic enim lib. De clementia :
 Maiorem potestatem non oportet esse noxiam, si ad naturæ legem componitur.
 Natura enim commēta est regem, quod ex aliis animantibus licet cognoscere, & ex
 apibus, quarum regi amplissimum cubile est, medioque ac tutissimo
 loco. Et ibid. Præterea insignis Regi forma est, dissimilisque
 cæteris, tum magnitudine, tum nitore. Hoc tamen maximè
 distinguitur. Iracundissimæ, ac pro corporis captu pugnantissimæ
 sunt apes, & aculeos in vulnere relinquunt: Rex ipse sine
 aculeo est. Noluit illum natura nec sæuum esse, nec ultionē
 magno constaturam petere, telumque detraxit, & iram eius inermem
 reliquit. Exemplum hoc magnis Regibus ingens est. Est enim illi
 mos exercere se in paruis, & ingentium rerum documenta minima
 agere. Pudeat ab exiguis animalibus non trahere mores, cum tanto
 hominum moderatior animus esse debeat, quanto vehementius nocet.
 Vtinā quidem eadem homini lex esset, & ira cum telo suo frangeretur,
 nec sæpius liceret nocere quàm semel, nec alienis viribus exercere odia,
 hæc ille. Et hoc optimo Principi symbolum propositum est, vt inter
 alias virtutes, quibus opus habet ad suæ Reipubl. administrationem,
 nihil animi moderatione habeat antiquius. Etenim eius auctoritas
 & agendi facultas, etiamsi maior sit quàm in aliis, minimè
 tamen sæuire debet, iisque quibus præest, terrificum se præbere.
 Nam inter virtutes alias, quæ Principem maximè deceant, clementia
 est. M. Antonius, qui Philosophi cognomen non ab re est consecutus,
 nihil quicquam esse dicebat, quòd Imperatorē Romanum magis
 deceret, quàm clementiam: eamque ob causam neque in rebelles
 suos sæuitum voluit. Rectè apud Claudianū Theodosius Honorio
 filio salubre hoc consiliū ingerit:

Sis pius in primis: nam cum vincamur in omni

Munere, sola Deos æquat clementia nobis.

Quid. 1. de Ponto eleg. 3.

Sed piger ad penas princeps, ad premia velox:

Quique dolet, quoties cogitur esse ferox.

Clementia
 vera prin-
 cipis vir-
 tus.

Iulij Cæsaris clementia.

Boni piique Imperatores.

Compertum est Cæsarem Iulium Deorum numero ascriptum, quòd clemens ac placabilis in eos fuerit, à quibus iniuriã bellicis ciuilibus acceperat. Eadem virtus Augustum consecrauit: Pignomen dedit, aliosque permultos immortalitate donauit. Pyrrhi Epirotæ laudatur animi moderatio, qui iuuenes, à quibus inter pocula irrisus erat, & conuiciis impetitus, illæso abire sinit, cum vnus ex iis respondisset id vini causa contigisse. Celebratur eò plus Augustus Cæsar, cuius gratia cum Senatus iis adempturus esse ius testandi, qui eum contumeliis & probris affecissent, non est passus id decerni, vt est apud Suetonium. Eam ipsam patientiam initio imperij finxisse Tiberium, testis est Cornelius Tacitus. Nam libellos famosos & dicta in se mordacia dissimulauit, eorumque auctores ad cognitionem vocari noluit. Vsurpabat enim illud sæpenumerò. In libera ciuitate liberas etiam linguas esse debere: & si quãdo hæc aperta fenestra esset, nullas alias in Senatu fore lites, & accusandi occasiones. Magas Poëta quidam in ludis publicis Philemonem perstrinxerat. Is cum venisset in Philemonis potestatem, statim ministro cuidam Philemon præcepit aperta voce, vt maledico caput gladio amputaret: sed clam, vt nudo ense ceruices attingeret, moxque vt eum illæsum abire sineret, eique daret nuces, talos, pilam, & alia quædã ludicra. Quibus ille Princeps aperte indicabat, se aculeum quidem habere, sed eo vti minime velle: deque potentiore maledicere, magis esse puerorũ quàm virorum. Eam regiam virtutem vt actionibus aliis permultis certè heroicis, sic rescripto egregiè probarunt Theodosius, Arcadius, & Honorius, cuius rescripti ad Rufinum hæc formula: Si opprobrium ex leuitate processerit, negligendum: si ex furore & infania, condolendum: si ab iniuria, remittendum.

Salus

Salus publica.

EMBLEMA CXLIX.

*P. HOEBIGENA erectis Epidaurus insidet aris
 Mitis, & immani conditur angue Deus.
 Accurrunt aegri, veniatq; salutifer orant,
 Annuit, atque ratas efficit ille preces.*

Asculapius insignis Medicus, Dianę precibus Hippolytum
 ab equis discerptum in vitam reuocauit: quam ob rem Iu-
 piter iratus eum fulmine percussit. Post mortem Deus est habi-
 tus, & sub serpentis imagine diuinis honoribus affectus. Adhęc
 tali cultus effigie Romam graui pestilentia laborantem dicitur
 liberasse, ad quam tandem deductus est à fano sibi sacro, quod
 erat quinque millibus à Epidauro passuum. Historiam hanc fu-
 sius petraçtant Valer. Max. c. De mirac. lib. 1. Plin. 24. c. 4. Diuus
 Aug. De ciuit. 3. c. 17. meminit & Lactantius variis locis, ex quo
 notum illud Sereni:

*Qui colis Ægeas, qui Pergama, quique Epidaurum.
 Qui quorundam placida tectus sub pelle draconis
 Tarpeias arces, atque indita templa petisti,
 Depellens tetròs præsentì numine morbos.*

Serpens Hoc serpentis inuolucro nihil aliud verius & expressius intelli-
 quid. gi datur, quàm Seruator noster Christus, verus animarum no-
 strarum Æsculapius, & salutis humanæ vindex, qui sub serpen-
 tis figura in deserto à Mose legislatore appensus, omnes om-
 nium morbos & vulnera sanitati restituit, & in cruce tandem

Serpens,
 salutis sym-
 bolum.

omnes noxas & crimina expiauit. Ceterùm non immeritò sa-
 lutis noxam serpens sibi videtur vindicasse, à quo nimirù multa
 in humanum genus remedia proficiscuntur, qua de re pluribus
 lib. 16. De sacris Ægyptiorù literis Pierius. Æsculapium etiam
 præter alios, Medicorum præsidem Plurarch. Sympos. 9. quæst.
 10. tradit. Sed occurrit intèrea mihi locus è 2. Artemidori lib.
 De somniis: qui ait, per Æsculapium in templo erectum, & in
 basi stantem, significari quoddam bonorum præfagium. Qui si
 moueatur, aut accedat, morbum & pestem portendit: tum enim
 maximè hōminibus eo Deo est opus. His autem qui ægrotant,
 salutem prædicit. At non videtur amittendum, quod veterum
 monumentis proditum est. In numo Antiochi Soteris, S A L V S

Anguis
 Ambrosia-
 nus Me-
 diolani.

Dea Romanis habita pingebatur forma mulieris, habitu regio
 sedentis pateram tenentis, iuxta quam erat ara, & ad aram in-
 uolutus anguis caput attollens. Plerique nostra ætate viri eru-
 diti coniiciunt ab Alciato hinc tacitam esse factam allusionem
 ad Ambrosianum illum anguem, qui Mediolani visitur in mar-
 morea columna erectus ipsa æde D. Ambrosij.

Epidaurius.] Ab vrbe notissima Peloponnesi in sinu Saronico,
 ex qua in serpentis imagine Romam adductus creditur. Pro-
 pertius:

Est Deus extinctum Cressis Epidaurius herbis,

Restituit patrijs Androgeona foci.

Lege Ouid. lib. 15. Metamorph.

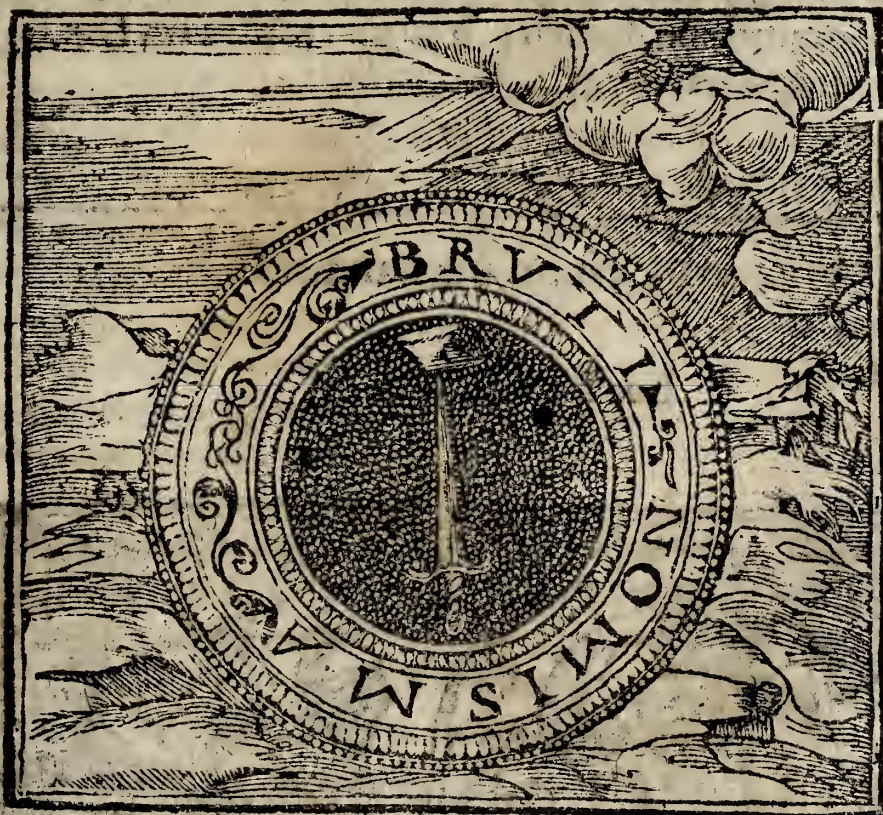
Annuit, atque ratas.] Ouidium imitatur 1. Fastorum:

Efficiatq; ratas vtraque Diua preces.

Respu

Respublica liberata.

EMBLEMA CL.

*CÆSARIS exitio, ceu libertate recepta,
Hæc ducibus Brutis causa moneta fuit.
Ensiculi in primis, queis pileus insuper astat,
Qualem missa manu seruitia accipiunt.*

Occiso in Senatu Iulio Cæsare à Bruto, Cassio, & cæteris Numisma
coniuratis, ij ceu libertate populo restituta, fabricari nu- M. Bruti.
misma voluerunt, in quo sculpti erant duo pugiones adiecto
pileo. Pugio cædem patratam omninò significabat: pileus verò
libertatem, vt refert Dion. lib. 47. Vulgare olim prouerbiū fuit,
Vocare ad pileum; cuius meminit Noctium Atticarum 7.c. 4.
Gellius & Macrobius 1. Saturnal. Aurelius Victor scribit, mor-

Pileus, si-
gnum li-
bertatis.

tuo Nerone sic cunctas prouincias, omnemque Romam exul-
tasse, vt plebs induta pileis manumissionum, tanquam seuo exē-
pta dominio triumpharet. Compertum habemus libertatis in-
diciū pileum fuisse: vnde & qui serui libertate donabantur,
pileum gestabant raso capite. Longum esset auctores huc ad-
uocare, qui longè multi idem tradiderunt.

Seruitia. *Missa manu seruitia.*] Serui manumissi, liberi facti, aut libertate
donati. Seruitiorum nomen pro seruis, præter cæteros in Cai-
linario vsurpat Sallustius, & Cicero sæpe.

In vitam humanam.

EMBLEMA CII.

PLVS solito humane nunc desite incommoda vita,
Heraclite: scater pluribus illa malis.

*Turursus, si quando aliàs, extolle cachinnum,
Democrite: illa magis ludicra facta fuit.
Interea hæc cernens meditor, quæ denique tecum
Fine fleam, aut tecum quo modò splene iocer.*

Heraclitus quoties domo egrederetur, ineptias humanas Heracliti
fletu solebat excipere, quòd omnia illi misera & deplora- fletus &
anda viderentur: contra Democritus eadem de causa ridebat risus De-
effusius, quòd humanas actiones ludicras & stultas conspice- mocriti.
ret: qui si hodie reuiuiscant, ampliorem quidem & vberior
vel luctus vel risus materiam offendent, quàm vnquam antea,
cùm omnia in dies deteriora fiant, quando enim vberior vi-
tiorum copia? quando maior auaritiæ patuit sinus? Verè Hora-
tius:

*Damnosa quid non imminuit dies?
Aetas parentum peior auis tulit
Nos nequiores, mox daturos
Progeniem vitiosorem.*

Dubium itaque relinquitur, vtrum sequi sit satius, cùm sit vtri-
que nec plane tutum, nec omninò probatum. Seneca in lib. De
tranquillitate vitæ, l. c. 15. opinionem Democriti meliorẽ fuisse,
& ad imitandum accommodatiorem, quàm Heracliti fletum,
ait. In qua sententia fuit etiam Satyra 10. Iuuenalis: Sed præ-
stat audire Philosophum eundem lib. 2. De ira, sic disputantem:
Heraclitus, quoties prodierat, & tantum circa se malè vitien-
tium, imò malè pereuntium viderat, flebat: miserabatur om-
nium qui sibi læti felicisque occurrebant: miti animo, sed ni-
mis imbecillo & ipse inter deplorandos erat. Democritum cõ-
trà aiunt nunquam sine risu in publico fuisse: ad eò nihil illi se-
ritium videbatur eorum quæ serio gerebantur. Vbi isti hinc iræ
locus est? Aut ridenda omnia, aut flenda sunt. Non irascetur
sapiens peccantibus, quare? quia scit neminem nasci sapientem,
sed fieri: scit paucissimos omni æuo sapientes euadere, quia
conditionem humanæ vitæ perspectam habet. Nemo autem
sanus naturæ irascitur. Quid enim si mirari velit non in sylue-
tribus domis poma pendere? quid si miretur spineta sentesque
non vtili aliqua fruge compleri? Nemo irascitur, vbi vitium na-
tura defendit. Placidus itaque sapiens & æquus erroribus, non
hostis, sed correptor peccantium, hoc quotidie procedit animo:
Multi mihi occurrunt vino dediti, multi libidinosi, multi ingrati,

*Pulcher
Senecæ
locus.*

multi auari, multi furiis ambitionis agitati. Omnia ista tam propitiùs aspiciet, quàm ægros suos medicus. Cæterùm Emblemata sumptum est ex incerti Poëtæ Græci Epigrammate, quod eiusmodi est:

Typus
Emblematis.

Τὸν βίον, ἠρᾶ κλεῖτε πολὺ πλεον ἢ περὶ τ' ἔζηε
Δάκρυι, νῦν ἢ βίῳ ἐς' ἐλευνότερον.
Τὸν βίον ἄρτι γέλα δὴ μόνουτε τὸ πλεον ἢ πρὶν,
Νῦν ὁ βίῳ πάντων ὅτι γελοϊότερον,
Εἰς ὑμῶν δὲ ἡγεῖ αὐτὸς ὄρων τὸ μεταξὺ μεμινῶ
Πῶς ἅμα σοὶ κλάσω, πῶς ἅμα σοὶ γέλασω.

Heraclitus.

Heraclitè.] Heraclitus Philosophus Ephesius, cuius vitam te-
pete ex Laërtij lib. 9.

Extolle cachinnum.] Deride, naso suspende adunco. Cachin-
nus, fictum vocabulum est à sono risus. Est enim risus elatus, &
solutus, Persius 1. Satyra:

Ingeminat tremulos naso crispante cachinnos.

Democri-
tis.

Democrite.] Democritus Abderita fuit; de quo Plinius varii
locis, & lib. 9. Laërtius. Gelasinum fuisse cognominatum ob ri-
sus petulantiam notant veteres plerique. Iuuenalis:

Perpetuo risu pulmonem agitare solebat

Democritus.

Splene iocer.] Abundè rideam. Lien siue splen, sedes est risus
Persius Satyra

— *sum petulanti splene cachinno.*

Ære quandoque salutem redimendam.

EMBLEMA CLII.

ET pedibus segnis, tumida & propendulus aluo,
 Hac tamen insidias effugit arte fiber.
 Mordicus ipse sibi medicata virilia vellit,
 Atque abicit, sese gnarus ob illa peti.
 Huius ab exemplo disces non parcere rebus,
 Et, vitam ut redimas, hostibus æra dare.

A Pologus est Æsopicus de Castore, quem proditum est in
 venatione deprehensum suos sibi testes abscindere, atque Castore
 seu fibri
 sollertia,
 eos proiicere, gnarum se eorum præcipuè causa peti: Idque si-
 gnat, ὅτι τῶν ἀνθρώπων οἱ φρόνιμοι ὑπὲρ τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας δ-
 δίνα λόγον, τὴ χρημάτων ποιῶνται, hoc est, Viros prudentes suæ

Aristippi
cautio.

salutis gratia non debere ullam pecuniam rationem habere, id est, non egrè ferendam esse pecuniæ iacturam. Potissimum verò urgente necessitate non magni est ducendum, nummorum dispendium facere, si modò vitæ hoc pacto, possit consuli. Id Aristippus suo exemplo demonstravit, qui cum in eadem naui sese cum piratis versari cognouisset, suas omnes pecunias de industria in mare proiecit, imprudenter se id fecisse simulans prouiderat enim se ab iis quibuscum nauigabat, spoliatum, & in aquas propter pecuniam præcipitem datum iri. Ut itaque abesset effectus, causam sustulit. Idem Crates Thebanus cum thesaurum sponte perderet, Hinc abite, ait, malæ diuitiæ: satius enim est à me vos demergi, quàm ego à vobis ipse. Simile quid apud Plutarch. traditur de Philoxeno, qui cum opulentissimam hereditatem nactus esset, & pistiferas aduenarum delicias obseruasset, Per Deos, inquit, me illa non perdent, sed ego illa potius. *μὰ τοὺς θεοὺς οὐκ ἐμὲ τὰῦτα τ' ἀγαθὰ οὐκ ἀπολεῖ, ἀλλ' ἐγὼ τὰῦτα.* Non secus quàm Catullus ille, de quo Satyra 12. Iuuenalis, qui maximo in discrimine tempestatis, partem suarum rerum quibus nauis onerabatur, proiecit in pelagus, quo nauis facta leuior, commodiùs portum appelleret.

Accidit & nostro similis fortuna Catullo,

Cum plenus fluctu medius foret aluens, & iam

Alternum puppis latus euertentibus undis

Arboris incerta, nullam prudentia cani

Recloris conferret opem, decidere iactu

Cæpit cum ventis, imitatus Castora, qui se

Eunuchum ipse facit, cupiens euadere damno

Testiculorum, adeò medicatum intelligit inguen.

Cui potest esse affine Ouidianum illum primo de Remediorum

Vt corpus redimas, ferram patieris & ignes,

Arida nec sitiens ora lauabis aquâ.

Vt valeas animo, quicquam tolerare negabis:

At pretium pars hæc corpore maius habet.

Huc confer Adagium, Pax redimenda.

Propædulus.] Propter pedum tarditatē, & ventrem pendulum.

Mordicus.] *ὀδύξ*, morficatim, mordendo. Id tamen Plinius

Contro-
uersum, an
siber sibi
relles ex
scindat.

negat lib. 32. cap. 3. non enim testes eorum, quæ vocantur Cas-

storea, ab ipsis amputari censet, ex Sextij cuiusdam rei medicæ

diligentissimi scriptoris sententia, sed paruos esse substrictos-

que & adherentes spinæ, nec adimi sine vita animalis posse.

Sic Ælianus historię animal. lib. 6. cap. 33. ait à Castore causam

ab insequentibus venatoribus, cur tam cupidè petatur, non ignorari: iccirco mordicus ipse premens vsque incumbit ad elidendos testes, quousque absciderit, & sic eos abiecerit, tamquam homo summa prudentia in latrones incurrens, quæcumque portat, ad se redimendum exponit. Quòd si posteaquam exectus & ex periculo seruatus fuerit, ab insectantibus iterum vrgeatur, hic sese alleuans, atque quamobrem insequi vltèrius pergere non debeant, causam ostendens, ad reuertendum, quòd iam ea parte, quam expetunt, careat, venatores inducit. Sæpè etiam nunc testiculis præditus, cum à venatorum conspectu se longissimo cursu remouerit, eam partem desideratam ita astutè comprimit & occultat, vt non habere visus insectatores fallat. hæc ille ferè. Sed & Apul. lepidissimè in lib. 1. *Asin.* *Locus Apuleij.* aur. apud quem Socrates quidam loquens de Moroë anu saga. Amatorem, ait, suum, quòd in aliam temerasset, vnico verbo mutauit in feram Castorem: quòd ea bestia captiuitatis metuens, se ab insequentibus repræcisione genitalium liberat, vt illi quoque simile quod Venerem habuit in aliam, proueniret. *Ex Constantino Manasse, historia de Michaële Imper.* Sed referam huc historiam nobilem Constantini Manassis ex *Annal.* quòd ad hunc locum faciat: Michaëlus quidem Imperator audita tyranni ferocia, impetu, defectione, suamet sponte throno Imperiali cessit, hoc ipso facto diuinis Christi iussis satisfaciens, & erga persecutorem non aliter sese gerens, atque castor siue fiber facere consuevit. Legimus enim in priscis illis monumentis eorum, qui de animalibus scripsere, fibrum animal esse, quod in vtroque viuat elemento, & testes habeat arcendis quibusdam morbis sanè grauibus conducibiles. Quod cum plerique venatores norint, animal canibus longè velocissimis insectantur. Huius pugnae causam cum ipse fiber etiam cognitam habeat perhibent eum morsu resectos testes abiicere, atque ita currentem saluti suæ consulere: quo facto venatores feram persequi desinant. Sic nimirum Michaëlus quoque volens Imperium resignauit Leoni belluinis moribus & indole ferina prædito, qui oriundus erat ex Armenia, &c. Commodè obtulit sese mihi aliis implicato, & ad alia cogitanti, locus *Ex Amiano Marcel.* ex Amiano Marcelino, ex 17. lib. quo loco fastuosus Rex Sapor Constantio Imperatori suadebat, vt regni partem vltro cederet: Postremò, inquit, si morem gerere suadenti volueris rectè, contemne partem exiguam semper luctificam & cruentam, vt cætera regas securus: ac prudenter reputans medelarum quoque artifices vrere nonnumquam & secare, & partes cot-

porum amputare, vt reliquis vti liceat integris : hócque bestias
facilitare, quæ cum aduertant cur maximoperè capiantur , illud
propria sponte amittunt , vt viuere deinde possint impauide.
Hæc Ammian. quo manifestè allusum constat ad Castorem.

Medicata,

Medicata] Medicinis apta, vt apud Martialem, medicata po-
cula: medicata vina, apud Columellam lib. 1. cap. 6.

— adèò medicatum intelligit inguen,

Vt paulò antè Iuuenalis. Has partes Castoris genitales , vocant
medici Castorea , quæ medentur multis morbis , vt vertigini,
tremulis neruorum vitiis , paralyticis , iis qui affecto sunt sto-
macho, ischiadicis , aliisque. Quidam referunt, post genitalium
amputationem, si Castor iterum petatur à venatoribus , erigere
se, & ostendere nihil expectandum ampliùs.

Sese gnarus ob illa peti.] Verba Plinij sunt lib. 8. cap. 30. quòd
easdem partes sibi ipsi Pontici amputant fibri , periculo vigen-
te, ob hoc se peti gnari.

Aera.] Pecunias : materia pro materiato.

Vitam vt redimas.] Vt qui , apud Saluianum , contemptis di-
uitiis vitiis non succubuerunt , auri & argenti cupiditate non
victi, sparsis, quod dicitur, redemerunt crimina nummis.

Cum

Cum laruis non luctandum.

EMBLEMA CLIII.

*Aeacida moriens percussu cuspidis Hector,
 Qui toties hosteis vicerat antè suos;
 Comprimere haud potuit vocem, insultantibus illis,
 Dum curru & pedibus neclere vincla parant.
 Distrabite ut libitum est: sic cassi luce leonis
 Conuellunt barbam vel timidi lepores:*

ID sumptum esse liquet ex Homericæ Iliados x. Græci Hectorem ab Achille iam interfectum circumstantes impetebant, & mortuo insultabant, nec erat quisquam qui extincto vulnus non infligeret. Sic enim Homerus:

Locus
Homeri.

— ἄλλοι δὲ περίδραμον ἢ ἐς ἀχαιῶν,

οἳ καὶ δηῖσάντο φωνὴν καὶ αἶδ' ἀγυτὸν

Ἔκτορ' οὐδ' ἀρά οἱ τίς ἀνόντητί γε παρῖση. hoc est,

At reliqui Grai accurrunt tinguntque cadauer,

Hectoris eximiam speciem formamque stupentes:

Nec tamen astitit exanimi sine vulnere quisquam.

Cæterum videtur distichon Emblematis tertium è quodam incerto auctore petitum, cuius quale est Epigramma:

Βάλλεσι νῦν μετὰ πότμων ἔμον δέμας, ὅτ' ἴ καὶ αὐτοῖ

Νεκροῦ σῶμα λείνεται ἐφ' οὐβίβουσι λαγυσί.

Quod sonat,

Post mortem, Dani, nostrum confisgite corpus:

Et lepores audent cæco insultare leoni.

Verba sunt Hectoris à Græcis bigis rapti, quibus timiditatem & μικροψυχίαν ab ingenuis bellatoribus omninò alienam perstringit. Allusum est autem ad proverbia, Iugulare mortuos: &

Non male-
dicendum
mortuis.

Mortuo leoni lepores insultant: & Cum laruis luctari. Quibus monemur, ne quid maleficientiæ in vita functos effundamus, aut iis obloquamur. Quemadmodum enim in bellis maximè ridiculum est & inauditiæ cuiusdam feritatis argumentum, si quis prostratos atque iam interemptos feriat, aut quoquo modo afficiat: sic intemperantiæ est, & certè dementiæ maximæ, mortuos iniuriis probrisque lacerare: vt sunt qui vel libris editis, vel priuatis aut publicis colloquiis præcorum, aut etiam clarorum virorum dogmata reuellunt, & nigro dente lacerant. Laërtius Chilonem ait vetuisse de mortuis malè loqui: quòd ignauum videretur eos incessere lingua, qui respondere non possent, ac turpe esset cum umbris & laruis luctari, nam id est sepulcrum quodammodò refodere. Philostratus Ælianum scitè coëreuit qui accusationem cuiusdam tyranni, sed iam mortui scripserat. Institutum istud tuum laudarem eqsudem, ait ille, si viuam accusasses, viuentem namque tyrannum incessere, viri esse duco, at mortuo insultare, cuiusuis. τὸ μὴ ζῶντα τὸ τῶσανον ἐπικόπτειν, ἀνδρὸς αἴτε νομίζω, τὸ δὲ ἐπαμβάλλειν κερμίσσῃ, πρὸς τὸς. Sic Munatius Plancus cum audisset in se orationes quasdam factas ab Asinio Pollione, quas tamen nollet ante mortem edere, cum mortuis non nisi laruas luctari respondit. Contra Leptinem Demosthenes ait, Nemini mortuo maledicendum esse. Refert Zonaras Annal. 3. cum Eudoxiæ Heraclij Imperatoris funus efferretur, Epiphaniam filiam quòd spuisset in cadauer, viuam rogo impositam & exustam fuisse.

Ludatur Lyeurgus, qui cadauera hostium nudari vetuerit, rectè profectò, quippè qui humanitatis memor esset. Vituperatur contrà, vir alioqui magnus, Alexander Macedonius, qui cadaueribus pontis loco vltus dicitur. Et Verris crudelitas à M Tullio inceslitur 7. Verrina, quòd nauarchos innocentes non modò vita priuasset, sed & eorum cadauera sepelienda non priùs parentibus reddidisset, quàm ab eis certam mercedem accepisset. Rectè Homer.

Οὐκ ὀσίη καμίνωσιπ ἐπ' ἀνδράσιπ ὀ χεράαδακ:
 Non sanctum est viris interfectis insultare.

Virgilius vndecimo.

Nullum cum victis certamen & aethere cassis.

Qui toties hosteis.] Ouidiana est imitatio, ex primo De arte:

Qui toties socios, toties perterruit hostes.

Dum curris.] Hector ab Achille interemptus, bigis alligatus est circa Troiæ mœnia. Virgil. i. Aeneid.

Tercum Iliacos raptauerat Hectora muro.

Cassi luce leonis.] Lumine priuati. Lux pro lumine, & lu- Barbam
 men pro vita vsurpatur. vellere.

Conuellunt barbam.] Alludit ad illud, barbam vellere, quod irrisionis signum est. Persius Satyra i.

Si Cynico barbam petulans Nonaria vellat.

& Horatius primo Sermonum:

Barbam tibi vellunt.

Lascini pueri.

De

De Morte & Amore.

EMBLEMA CLIII.

Errabat socio Mors iuncta Cupidine: secum
 Mors pharetras, paruus tela gerebat Amor.
 Diuertere simul, simul una & nocte cubarunt:
 Cacus Amor, Mors hoc tempore caca fuit.
 Alter enim alterius malè prouida spicula sumpsit,
 Mors aurata tenet ossea tela puer.
 Debuit inde senex qui nunc Acheronticus esse,
 Ecce amat, & capiti florea serita parat.
 Ast ego mutato quia Amor me perculit arcu,
 Deficio, inyciunt & mihi fata manum.

*Parce puer, Mors signa tenens vittricia parce:
Fac ego amem, subeat fac Acheronta senex.*

GViciardinus libello quodam Italico, quo res quasdam memoratu dignas, easque veteres & nouas, tum etiam alibi festiuas & ioculares, exscripsit, hoc carmen ab Alciato fuisse scriptum testatur, quo tempore in Italia vehemens pestilentia ita grassata est, vt permulti iuuenes extremum vitæ diem clauserint, & senes ferè illæsi atque incolumes permanserint. Quod facile mihi probari potest. Sed tamen Emblematis huius materiam video sumptam esse ex antiqua Græcorum fabula, quam Gallicis scriptis mandauit Ioannes Marius. Illustrationum Gallix scriptor sua ætate nobilis. Figmento enim lepido sanè ac festiuo tradit, cur plerique senes amori placido succumbant, quibus potiùs de fato imminente cogitandum erat: contra iuuenes immatura morte decedant, quorum potius fuerat hilarem vitam ducere, & amorem consecrari, habita præsertim ætatis ratione.

Ex Guiciar
dino dete-
cta Emble-
matis ve-
rissima ori-
go.

Ioan.
Marius
Belga.

Hoc expressit non inconcinnè aliquis, sed ἀνώνυμος:

Fortè locum horroris plenum, varique timoris,

Et Mors, & penna præpete venit Amor.

Dum trepidant animis ignita Cupidinis arma,

Mors capit, & Mortis frigida tela puer.

Hinc enata lues nostros irrepit in annos:

Hinc amat ipse senex, hinc perit omnis amans.

Nec verò pigebit ascribere Ioachimi Bellacij Eppigramma in hanc sententiam, quod in eius tumulis & poematis Latinis aliquando legisse me memini:

Ioachimus
Bellatus.

Mutarunt arma inter se Mors atque Cupido:

Hic falcem gestat, gestat at illa facem.

Afficit hæc animum, corpus sed conficit ille.

Sic moritur iuuenis: sic moribundus amat.

Vt secat hic iugulos, oculos excæcat & illa:

Illæ vt amare docet, sic iubet iste mori.

Disce hinc, humana quæ sint ludibria vitæ:

Mors thalamum sternit, sternit Amor tumultum.

Tu quoque disce tuas, Natura, inuertere leges:

Si pereunt iuuenes, depereuntque senes.

Mors aurata.] Ab effectis & consequentibus Morti ossea tela

Ossea tela
moris.

*tribuuntur: Cupidini verò aurata, quòd delectet, videantur-
Senex A-
que cheroticus*

que mente captis in aliquo esse pretio. *senex Acheronticus.*
Hunc loquendi modum videtur ex Plauto mutuatus, apud
quem *senex Acheronticus* capularem & morti proximum
significat.

Ast ego mutato.] Adolescentis est prosopopœia de Amore
conquerentis, quòd ab eo mortifero telo sit affectus. Et sanè fe-
rè fit, vt immodicus amor in iuuenibus mortè arcessat: quod
potiùs imprudentiæ & insanix iuuenili quàm, Cupidinis sagit-
tis ascribendum est.

Hæc Acheronta.] Quid Acheron significet, explicat Plutarch
Consolatione ad Appollonium, & lib. De primo frigido.

In formosam fato præreptam.

EMBLEMA CLV.

*Cur puerum Mors ausa dolis es carpere Amorem,
Tela tua vt iaceret, dum propria esse putat?*

Eiusdem

Eiusdem est argumenti cum superiori, quo deflet cuiusdam formosæ virginis immaturum obitum. Increpat itaq; mortem tanquam huius funestissimi mali causam, nimirum quæ Amori dormitanti tela detraxerit: quo effectum est, ut postmodum lethiferis pro blandis lætisq; vteretur. Quod quidem sæpenumerò contingit, vel cum puellæ amore captæ desperantes expirant, mortemque spontaneam aliquando malint, quàm ab aliqua spe incerta ac dubia lactari diutiùs: aut cum corporis aliqua ægritudine, vel causa alia minimè cognita, quo tempore de coniugij negotiis agendum erat, antè mori discant, quàm vivere incoeperint. Sic enim amor ille cæcus reuera & impatiēs, imò verò exspes, corripere tela mortis dicitur, cum iuenculæ illæ teneræ & delicatæ aut se falli sentiunt, aut nihil spei fore intelligunt in eo quem ardenti animo concupiuerunt. Memini me aliquando epigramma lusisse in gratiam nobilis cuiusdam adolescentis, qui magno suo dolore amicam, lectissimam primæque nobilitatis iuenculam, præmatura morte sibi ereptam, lugebat: cuius carminis hæc fuit pars quidem:

Puellarum
mors præ-
propæra.

Ah virgo infelix, quid te Libitina trucidat

Tam citò, formoso digna puella viro?

Inuidit thalamo tumulus, quo tempore primas

Coniugij tædas ipse parabat Amor.

Sic penetrabilis telum fuit istud Amoris:

Mors aberat, mortem cuspide fecit Amor.

Sic malesuadus Amor, Mortis qui spicula dirus

Arripuit, quando lethifer omnis erat.

Sed nil nos questusque iuuant, mollesq; susurri;

Virgo iaces, thalamis aptior vna tuis.

Quàm miserè ante diem Parcarum stamine raptæ

Conderis, in tumulo digna puella thoro!

M m

In mortem præproperam.

EMBLEMA CLVI.

QVI teneras forma allexit, torſuq; puellas,
 Pulchrior & rota nobilis urbe puer,
 Occidit ante diem, nulli magè flendus, Arestio,
 Quàm tibi, cui caſto iunctus amore fuit.
 Ergo illi tumulum tanti monumenta doloris
 Aſtruis, & querulis vocibus aſtra feris.
 Me ſine abis, dilecte? neque amplius ibimus unà?
 Nec mecum in ſtudijs otia grata teres?
 Sed te terra teget, ſed fati, Gorgonis ora,
 Delphinèſque tui ſigna dolenda dabunt.

D Eſſet amici cuiuſdam præmaturum obitum, eumque com-
 mendat à vultus dignitate, nobilitate generis, & amori
 cum Arestio adolescente æqualitate: huncque Arestium præ cæ-
 teri

teris tanti infortunij luctus debere persequi ait: quippè qui cum eo & studiis, & vitæ necessitudine fuerit maximè coniunctus, iccirco tanti luctus, vt benevolentia memoriam superstitem profert hoc cænotaphio, epitaphio, sub quo Delphinum & Gorgonæ imagines emineant. Delphin quidem φιλάδρωπος, & hominum amasius, hîc notam amicitia præfert. Gorgoneum Medusæ caput pro mortis signo apud quosdam vsurpatur, próque stupore & admiratione ἀναίδησιω inducente, vt apud Pierium lib. 16. Hieroglyph. diligenter explicatur. Philostratus de Perseo: τὸ δ᾿ εἶμα τῆς γοργῆς, ἔχων ἀπόδεικτον, μὴ ἐντυχόντες αὐτῷ λαοί, λίθοι γίνονται: Seposito Gorgonis terriculamento, ne homines lapidescerent ipsi occurrentes. Heliodorus historiae Æthiopice 4. ἢ δ' ὡσπερ τὴν γοργῆς δεασα μὲν κειφαλῶν, ἢ τῶν ἀτοπωτέρων ἐξὺ τι καὶ μέγα ἀνεκράγει: Illa autem non secus quàm facie conspecta Gorgonis, aut alio terrifico monstro, altum vociferata est.

Nulli magis flendus.] Horatianū istuc imitatur è 1. Carminum:

Multis ille quidem flebilis occidit,

Nulli flebilior quàm tibi Virgili.

M m 2

Terminus.

EMBLEMA CLVII.

QVADRATVM infoditur firmissima tessera saxum,
 Stat cirrhata super pectore imago tenus,
 Et sese nulli profutetur cedere, talis
 Terminus est, homines qui scopus vnus agit.
 Est immota dies, praefixaq; tempora fati,
 Deq; ferunt primis vltima iudicium.

Hic Termini pictura nihil vlli concedentis, mortem signi-
 ficat, quæ inuitabilem habet in res quascunque necessi-
 tatem: ad quam cum peruenimus, tum solent hominum qui
 superstites sunt, liberae de nobis esse opiniones atque iudicia.
 Quòd enim vltima quæquæ & postremo facta, imò verò inter-
 dum cogitata tam lynceis oculis inspici soleant, tamque secu-
 re

Mors in-
 vitabilis,

re ac seuerè accipiantur, nostræ partes sunt, ne nostræpte culpa in conficiendo vitæ huius nostræ cursu aliquid agamus, aut etiam moliamur, ex quo sinistri quidpiam de nobis homines iudicare possint. Quod faciliè consequemur, si Terminum, id est, extremum vitæ diem perpetuò, aut quidem sæpe oculos ponamus, qui Terminus cum minimè cedat principibus etiam viris, de quibus mort uis tam intrepidè fama pronunciat, quid de nobis infima conditione hominibus existimandum? Quidam suspicantur his verbis, Erasmi (vt loquuntur) immodestiam modestè carpi (quod coniectaneum an probare debeam, nondum scio) quòd in annulari digito Terminum depictum habuèrit cū inscriptione, NVLLI CEDO: quasi significaret hoc symbolo in literarum cognitione se nemini cedere. Eam ob rem eum plerique fugillarunt, interque cæteros Caruaialus Franciscanus quadam Apologia in Erasmus: cuius hîc verba malo adscribere quàm aliquid de meo fingere. Malè habet Erasmus, inquit ille, quòd Ecclesiæ doctores & Euangelistæ ad numerum quaternarium sint redacti, quòd videat se non posse inter illos computari, neque credit se illis esse inferiorem, qui nulli cedit: hoc enim elogio sua scripta claudit Erasmus, Cedo nulli. Et, vt nemini fas sit ignorare hanc Erasmi præcipuam insaniam, apponit Dei Termini effigiem cera signatam, qui Deus nec ipsi quidem Ioui cedebat. Nónne hæc Erasmi insolentia omnes eius insolentias superat? Non cedis Erasme Budæo? nō cedis Capnioni, Clitoueo, Pico, aut Angelo? Cedo, inquit, nulli. Non cedis Augustino, Ambrosio aut Hieronymo? Cedo nulli. Non Hilario, Cypriano, Lactantio, aut Origeni? nulli. O felix sæculum, cui talis homo datus est! Hactenus Caruaialus: cui vt affectibus plus quàm par erat indulgenti, nimiaque animi impotentia debacchanti, animosè satisfecit Erasmus, his planè verbis: Vt doceat me discrucari, quòd non annumerarer quatuor Ecclesiæ doctoribus, profert symbolum annuli mei, in quo est figura Termini: adieci, *Concedo nulli Terminus*. Et est iambicus dimeter: si inuertas, Throchaicus est totidem pedibus, *Terminus concedo nulli*. At in fusili Termino habet, $\theta\gamma\alpha\tau\epsilon\lambda\ \&\ \mu\alpha\alpha\rho\varsigma\ \beta\iota\tau$: item Latinè, Mors vltima linea rerum, indicans mortem nulli cedere, mēque ipsum admoneo instare supremum vitæ diem, quemadmodum Prudent.

Quid vitæ uendo cogitandum.

Terminus mors.

Erasmi Terminus. Caruaialus in Erasmo.

Erasmi responsio ad Caruaialum.

Instat Terminus, & diem Vicinum senio iam Deus applicat.

Idque scripto quoque vulgato declaravi. Hîc itaque Terminus

dicit omnibus, Concedo nulli, non Erasmus. At me ferociter appellat Pantalabus: Quid ais Erasme? non concedis Clitoveo, non Hilario, non Cypriano, non Budæo, non Nebriffensi, non Thomæ, non Augustino? Si vis ut meo nomine respondeam, nemini non concedo. Si postulas ut Termini, i. i. mortis nomine, respondeam, dicam, Non concedo leonibus, non elephantis: non cedo Monarchis & summis Pontificibus: non cessi Prophetis & Apostolis: denique nec ipsi Francisco cessi. Eat nunc, & iactet Termini mei superbiam, hactenus Erasmus. Certè apud auctores colligere est, Terminum sublimitatis & gloriæ symbolum esse, atque etiã disciplinarum cognitionem interdum pro symbolo referre. De Termino plura Ouid. Fast. 2. D. Aug. De ciuit. Dei 4. c. 13. Gyrald. Syntag. 1. Qui enim strenuè decurso spatio in literis profecerit, & ad tranquillum iam vitæ portum applicuerit, vndecumque prudentissimus effectus, neque secundis intumescit insolenter, neque aduersis perturbatur, atque in vtramque fortunam ita se comparat, ut æquum & indomitum ad omnes casus animum præ se ferat. Pierius lib. 3. 8. & 49.

Stat cirrata.] Cirrati, sunt qui capillos habent cirratos, cincinnos calamistratos. Cirrus, ad contorquendos capillos comparatum instrumentum: quasi in circum tortus.

Martialis 9. lib. 30.

Nec matutini cirrata caterua magistri.

Perfius Satyra prima:

Ten' cirratorum centum dictata fuisse

Pro nihilo pendas?

Terminus est talis.] Huc ænigma de Termino, apud Gelium lib. 12. c. 6. quod soluit Politianus in Miscell. c. 36.

Est immota dies.] Seneca Epist. Vnus dies de omnibus fert sententiam & Plin. hist. nat. 7. c. 40. Ita est profectò, alius de alio iudicat dies, & tamen supremus de omnibus. Quid enim huc aggeram illud Pind. Olymp.

Ἀμείραι δ' ἐπίλογοι

Μάρτυρες σοφώτατοι.

Dies posteriores, testes sapientissimi.

Opulent

Opulenti hæreditas.

EMBLEMA CLVIII.

PATROCLVM falsis rapiunt hinc Troes in armis,

Hinc socy, atque omnis turba Pelasga vetat.

Obtinet exuuias Hector, Græcique cadaver,

Hæc fabella agitur, cum vir opimus obit.

Maxima rixa oritur, tandem, sed transigit hæres,

Et cornis aliquid, vulturisque sinit.

Patrocli sub falsis armis ab Hectore interfecti, mythologi-
cè historiam enarrat. Ut enim hoc mortuo Hector ipse
eius exuuias sibi retinuit, Græci verò corpus interemptum, ut
sepulturæ beneficio donaretur, magna pecunia redemerunt:
sic diues postquam supremum vitæ diem clausit, concertatio-

Patroclus
quid alle-
goricòs,

nem, rixamque inter hæredes de possessione relinquit. vnde vulturij illi, togatæque curiæ hospites, imò verò & ipsi rabulæ forenses partem prædæ aucupantur. Cadaver ipsum humo à sacerdotibus proprietatis ratione mandatum, impensarum aliquid funeris gratia facit. Itaque Patroclus diuitum est typus, qui falsis armis non propriis belligerant: id est, opibus & diuitiis, quæ externa non propria bona sunt. succumbit tandem & prosternitur, quòd eiusmodi præsidii homo suam metiri felicitatem minimè debeat.

Falsis in armis.] Alludit ad illud Ouidianum:

Sive Menœtidem falsis cecidisse sub armis.

Vultures
quid.

Exuias.] Hic exuias pro præda quæ hosti detrahitur, usurpat.

Et cornu aliquid.] Testamentorum captatores vulgata trāslatione vultures appellari obseruamus, quòd senibus orbis aut aliis sibi consanguineis, cœu cadaueribus inhient. Hinc illud Martialis:

Cuius vulturis hoc erit cadauer?

Et Seneca in Epistolis: At si hæreditatis causa id facit, vultur est, cadauer expectat. Et Dinarchus apud Plautum in Truculento:

———— vide vt iam quasi vulturi triduo

Prius prædiuuant, quo die esuri sient.

Illum inhiant omnes. —————

Cicero pro Sextio: Exierunt malis ominibus atque execrationibus duo vulturij paludati. Intelligit autem Pisonem & Gabinium, quos inimicos sibi maximè infensos dicit. Apuleio togati vulturij, caussidici & patroni forenses sunt: in qua significatione hic accipi palam est.

Ami

Amicitia etiam post mortem durans.

EMBLEMA CLIX.

A R E N T E M senio, nudam quoque frondibus ulmum,

Complexa est viridi vitis opaca coma:

Agnoscique vices natura, & grata parenti

Officii reddit mutua iura suo.

Exemploque monet, tales nos querere amicos,

Quos neque disjungat fœdere summa dies.

IDè Græco Antipatri Epigrammate transtulit, cuius carmen est eiusmodi:

Typus Em-
blematis.

Ἄνθω μὲ πλατάνισον ἐφερπίουσσα καλύπτει

Ἄμπελος, ὀδύνη δ' ἀμφιτέθηλα κόμη.

Ἐπὶ πρὶν ἐμοῖς θαλέθουσι κενὶ δρέψασ' ὀροδάμνοις

Βάτρυας, ἢ ταύτης οὐκ ἀπιτυλοτέρη,

Τοίλω μάλιστα ἔπειτα τιθυυείδω τις ἐπαίρω,
 ἢ τις ἀμείψεται καὶ νέκρωσι δὲ μόνῃ.

Significatur autē hac vite vlmum vigore iam destitutam comprehendente ac sustinente (à qua nimirum ipsa prius cū tenera esset , & quasi pubescens incrementi occasionem materiamque sumperat) amicos nobis esse deligendos, qui nec temporum diuturnitate, nec locorum distantia, sed ne quidem post mortem amare desistant. Illudque est quod Phocion dixit, ut refert Stobæus , *Ἰηταὶν δὲ καὶ αὐδρα καὶ τέκνα καὶ φίλους τοὺς κατὰ τὴν ἀπαλλαγὴν τῆ βίου παραμένοντες.* Comparandos esse libertos & maritum & amicos, qui ad mortem vsque constantes sint. Virgilius in obitum Mæcenatis:

Et decet, & certè viuam tibi semper amicus,

Nec tibi qui moritur, desinit esse tuus.

Ipse ego quicquid ero, cineres interque fauillas

Tunc quoque non poterò non memor esse tui.

Huius amoris est quidem apud Propertium character. lib. 2. his verbis.

Terra prius falso partu deludet arantes,

Et citius magnos sol agitabit equos,

Quàm possim nostros alio transferre calores,

Huius ero viuus, mortuus huius ero.

Vlmis adiuncta, vi-
tes.

Arentem senio.] Vlmis adiungi vites fuisse in more positum,

ut etiam hodie in Italia, notius est quàm ut confirmare necesse habeam. Porro aduerte an huc traduci possint Catulli versus hi quodam Epithalamio:

Vt vidua in nudo vitis que nascitur aruo,

Numquam se extollit, numquam mitem educat vnam,

Hanc nulli agricolæ, nulli accolluere iuuenti:

At si fortè eadem est vlmò coniuncta marito,

Multi illam agricolæ, multi accolluere iuuenti.

Coma.] Foliis, pampinis.

Vices nature.] Quæ nimirum mutantur in horas, ut è iuvene senex citissime fiat.

Parenti.] Vlmò, à qua sustentata est, & incrementum cepit.

Horatius:

Et vitam viduas ducit ad arbores.

Idem:

— adulta vitium propaginis

Altas maritat populos.

Quid. 3. de Ponto, Eleg. 8.

*Non hinc pampineis amicitur vitibus vlmus:
Nulla premunt ramos pondere poma suos.*

Idem 2. Amor. Eleg. 16.

Vlmus amat vites: vitis non deserit vlmum:

Separor à domina cur ego sepe mea?

Catullus in nuptiis Iulix & Manlij:

Lenta quin velut aſitas

Vitis implicat arbores,

Implicabitur in tuum

Complexum, &c.

Claudian. 2. de Raptu:

— hinc pampinus induit vlmos.

Mutuuum auxilium.

EMBLEMA CLX.

*LORIPEDEM sublatum humeris fert lumine captus:
Et socy hæc oculis munera retribuit.*

*Quo caret alteruter, concors sic præstat uterque:
Mutuat hic oculos, mutuat ille pedes.*

Fons Em-
blematis.

Apparet sumptum id esse è Græco: sic enim libr. i. Epigram-
matôn reperi.

Τυφλὸς ἀληπεύων χλωλὸν πόδας κέρταζεν,

Ὅμμασιν ἀλλοτρίοις ἀντερωσίζονεν.

Ἄμφω δ' ἡμιτελεῖς πρὸς ἐνὸς φύσιν ἠρμόδοθησαν,

Τάλλιπ' ἑ ἀλλήλοισ ἀντιπαράσχομενοι.

Cecus claudum humeris gestat: pro munere tanto

Ille oculos claudi mutua dona refert.

Imperfecti ambo coeunt: sed corpus in unum,

Quodque deest, socio præstat uterque suo.

Et illud eiusdem omninò argumenti, auctore Antiphilo.

Ἄμφω μὲν πηροὶ ἡγεῖ ἀλήμονες, ἀλλ' ὁ μὲν δόψεις,

Ὅς δὲ, βάσεις, ἀλλὰ δ' ἄλλ' ἰπηρεσίη.

Τυφλὸς γ' ὡχλοῖο κατώμαδιον βάρ' ἄρας,

Ἄτραπὸν ὀδυεῖοις ὀμμασιν ἀποβάτης.

Ἡ' μία δ' ἀμφοτέροισ ἡρκεῖ φύσις. ἐν ἧ' ἐνάστῳ

Τάλλιπ' ἑ ἀλλήλοισ ἐς ὄλον ἠρμόδισον. hoc est,

Ambo mendici cecus, claudusque fuere,

Alter at alterius sustulit arte malum.

Attollens humeris claudum, qui luce carebat,

Claudi oculos dubiam tentat inire viam.

Coniunxere simul quod fors utrique negarat:

Natura ambobus sic satis vna fuit.

Sunt & alia duo ad idem spectantia, quæ à doctis certatim con-
uerfa huc non adiicis: sed illud tantum breuius ex Politiano
ascribam, quòd non nihil lepòris habeat:

Τυφλὸς ἄπας τ' ἤτιω ἀλλήλοισ δερᾶποντες,

Τυφλὸς ὀδηγᾷτο νότοφορέτω δ' ἄπας.

Ex quo intelligi datur, ad sustentandam subleuandamque hu-
manæ vitæ inopiam, homine hominem indigere: vt enim non
omnis fert omnia nullus, sic quiuvis non abundat quibuslibet,
vnde peruulgatas habemus paræmias, Vnus homo, nullus ho-
mo: Manus manū fricat: Multæ manus reddunt onus leuius: &
alia multa generis eiusdem. Existimo quidem hic allusionē esse

Homines
συνδυασί-
κι cur ap-
pellati.

quandam ad συνδυασίην, qua homines quibusdam veteribus
appellati sunt συνδυαστικοί, quippè quos natura ita effinxerit
ac formauit, vt gregales essent, & bini agerent. Ex quo & Plato-
ni dicuntur ζῶα πολιτικά, id est, animalia ciuilia, & ad societatem

nata:

nata: quandoquidem eo genio sint, vt sola viuere nequeant. Itaque præclare ille, qui humanum ingenium apiculæ comparauit: vt enim illa perire dicitur si sola uiuat, ita natura hominis ea est, vt sine operâ mutua & societate vitam traducere nullo modo possit: vtque manus manum lauat, ita homo hominem mutua quadam necessitudine atque ope iuuat. Quis enim artifex tam per se sapiat, tantasque habere facultates putatur, vt non indigeat aliorum artificum auxilio mutuo? Id autem cum a natura prouida omnium matre profectum sit, vt singuli quibusdam rebus ad vitæ præsidium & ornamentum indigeant, quod eas ab aliis mutuò capiant, vt ipsi meminerint aliquod suum officium esse mutuò & vicissim rependendum: certè nullus nostrum est, quin vel cæci vel loripedis agat partes, vt quâ sit eûlum, minimè videat, aut quâ progrediendum vltèrius, planè nõ habeat. Quid, cæce, consilij capies, quò te in viam huius vitæ anxie ac molestæ conicies: quid, inquâ, homo quantumuis diuites ac opulens, consilij capies, vt te possis tandem expedire ex inopia angustiis, quæ non sinunt te vltèra progredi, nisi ducatum tibi præstet aliquis oculatus? At, claude, & pedibus casse, quò te eroripies? imò verò erudite licet ac Musarum alumne, an te loco mouebis, nisi primum firmis cuiusdam opulenti beneque tummati humeris sustentèris? Sed quotus quisque est, cui non perspicuum sit quàm longè lateque pateat officij huius mutui usus? Nullum omninò rerum genus est, quod aut auulsam à cæteris per seipsum constare, aut vim suam atque æternitatem cõseruare possit. Stoici quæ in terris gignuntur, aiunt ad vsum hominum creata esse: homines autem hominũ causa genitos, vt non solum aliis alij prodesse possent: qua in re necesse est naturam ducere ad optatissimam sequi, & vtilitates omnes in mediũ conferre officiorum commutatione, dando, accipiendo, commutando, conduendo, & cæteris eiusdem generis, tum artibus, tum opera, tum facultatibus hominum inter homines societatem deuinciendo. Nam verò illa sapientia, vt sapienter ab Oratore dictum, diuinata atque humanarum rerum scientia est, in qua continetur societas & hominum societas quædam & communitas inter homines. Quòd cum ita sit, meminerimus ad extremum, quod antè dictum est, vnum hominem pro nemine habendum: vnum inquam nihil ferè, duos simul iunctos permulta facere & consequi posse.

Homines
soli minimè
viuere
possunt.

Auxilium nunquam deficiens.

EMBLEMA CLXI.

*Bina pericla unis effugi sedulus armis,
 Cum premererque solo, cum premererque salo.
 Incolumem ex acie clypeus me prestiit: idem
 Nauifragum apprensus littora adusque tulit.*

Hoc è Græco Iulij Leonidæ Epigrammate expressit Alci-
 tus, in quo Myrtili militis proseropœcia est, scutum suum
 celebrantis. Græcum sic habet:

Emblema-
 tis fons.

Εἰν' ἐνὶ κινδύνοισ' ἐφυγον δὺς μυρτίλῳ ὄπλῳ,
 Τὸν μὲν ἄριστος ὄσας, τὸν δ' ἐπινηξάωντο.
 Ἀγχιεὶς δ' ἔδυσεν ἰστέριον ἀσπίδα δ' ἴσχεον
 Σοθεὶς κινεμένην ὕδατι καὶ πολέμῳ.

Effugi geminum clypeo discrimen in vno

*Myrtilus, & pugnans fortiter atque natans,
Arripui clypeum depressa flamine puppi
Fluctibus oppressum, belligerisque viris.*

Huc refert & alia eiusdem argumenti Epigrammata lib. I. tit. *εἰς ναυάγιστον*. Scutum hoc nusquam in quouis periculo deficientes, sed etiam in iis auxilium præstans, quæ videntur alioqui abhorre-
re ab usu proprio & naturali, typus est amici veri nunquam nõ
suppetias ferentis, vel etiã in iis quæ videtur à sua facultate pe-
nè omninò aliena esse. Hoc etiam potest commodissimè trans-
ferri ad literarum studia nusquam non opportuna, nusquam nõ
iucunda, quibus nimirum non modo ab aduersariorum telis &
hominum iniuriis tuti sumus, & tanquam opposito clypeo mu-
nimur, sed & eorum ministerio vsuque è mediis vitæ huius flu-
ctibus ad tranquillum otij portum recipimur. Sic enim Myrtili
clypeum Alcivatus ipsemet oratione quadam Ticini habita in-
tellexit. Tradunt, inquit, Zenonem Philosophum, cum naufragium
fecisset, dixisse, se nunquam felicius nauigasse, quàm cum
rebus amissis vacare Philosophiæ deinde cœpisset. Idè & vsur-
pare ego possum, qui cum in patria otio quondam, nimiaque
trãquillitate ferè marcescerem, atrocitate bellorum demũ ex-
citus peregrinari cœpi, & ad hanc disciplinam confugi, quæ
mihi planè fuit, quòd Prouerbio Græco dicitur, Myrtili cly-
peus. Fuit is ingentis animi miles, scuto pugnare solitus, qui
cum ad maritimam expeditionem nauigasset, submersa fortè
navi eidem clypeo innixus in tutum portum delatus est. De
quo hunc in sensum Leonides Poëta scripsit:

*Bina pericla vnus effugi Myrtilus armis,
Cum premererque solo, cum premererque salo.
Incolumem ex acie clypeus me prestitit, idem
Nauisragum apprensus littus adusque tulit.*

Sic mihi hæc egregia professio omni in tempore, omni in for-
tuna auxilio fuit, quod ceu senectuti vestræ viaticum, vt & vos
comparetis, hortor suadeoque. Hæc ille.

Gratiæ.

Veri ami-
ci typus.

Studia nus-
quam non
opportu-
na.

Zenonis
naufragiũ.

Myrtili
clypeus.

Gratiæ.

EMBLEMA CLXII.

*Tres Charites Veneri assistunt, dominamque sequuntur:
 Hincque voluptates, atque alimenta parant.
 Latitiam Euprosyne, speciosum Aglaia nitorem,
 Suadela est Pithus, blandus & ore lepos.
 Cur nude? mentis quoniam candore venustas
 Constat, & eximia simplicitate placet.
 An quia nil referunt ingrati, atque arcula inanis
 Est Charitum? qui dat munera nudus eget.
 Addita cur nuper pedibus talaria? bis dat
 Qui citò dat. minimi gratia tarda preti est.*

Implicitis vlnis cur vertitur altera?gratus

Fenerat:huic remanent vna abeunte dua.

Iuppiter ijs genitor,coeli de semine diuas

Omnibus acceptas edidit Eurynome.

Constituitur hic Charitum prosopographia, qualem fermè & pictores & statuarij veteres expresserunt. Tres sunt equè nudæ, virgines, iuuenes, hilares, & quæ inuicem sibi adhæreant. Nudæ quidem, quia beneficia non oportet esse fucata; in quibus simplicitas & puritas animi maximè requiritur: Virgines autè & iuuenes, quòd nusquam senescere debeat & intermori accepti beneficij recordatio: Sibi connexæ & adhærentes, quia (vt ait Sophocles) ἡ χάρις χάριον φέρει, quodque debeat esse perpetuum, & quasi continuum beneuolentiæ fœdus. Adhæc pedibus habent alata talaria, quòd tardam gratiam esse nō liceat. Postremò vnam auersam duæ aliæ conspiciunt; quòd pro accepto beneficio duplicem, & quasi cum fenore gratiam rependere debeamus. Has ex Eurynome Iouem suscepisse ferunt, vt affectum eiusmodi non tam humanum quàm diuinum esse intelligas. Huius picturæ Pausanias in Æliacis diuersis locis meminit: & Seneca pluribus agit libro De beneficiis, cap. 3. Porrò huc non grauabor adscribere in Charitum eiconem Epigramma non illepidum, quod etiamnum extare Romæ, testis est Lilius Gyraldus Syntag. 8. ascripsitque Alciatus ipsemèt cap. vn. decimo libri primi Parergon:

Sunt nude Charites, mureo de marmore: at illas

Diua columna suis ædibus intus habet.

Par tribus est facies, qualem decet esse sororum:

Par tribus est etas, par quoque forma tribus,

Grata Thalia tamen geminæ conuersa sorori,

Implicat alternè brachia nexa modis.

Iuppiter est genitor, peperit de semine Cœli

Eunomia, & Veneris turba ministra fuit.

Inde alitur nudus placida sub matre Cupido,

Inde voluptates, inde alimenta Dei.

Charites.] Ἀπὸ τῆς χαρᾶς, à lætitia, vt Phornutus ait: sed & notissimo Græcorum adagio, τὰς χάρισι σπένδδμ, Gratiis sacrificata, ij iubentur, qui tristes & solliciti sunt.

Veneri assistunt.] Testis est in Æliacis posterioribus Pausanias, & Cælius lib. 28. cap. 18. vt significaretur, quæ voluntas ferret in pugna, citraque contentionem vilam, & qui dat, & qui cur.

Descriptio
Charitum
ex adju-
ctis.
Nudæ
Virgines.

Iunctæ.

Talaria
pedum.
Vnam duæ
aliæ con-
spiciunt.

Cur filia
Iouis &
Euryno-
mes.

Charites
vnde di-
ctæ.

Gratiæ iū-
cta Veneri
cur.

accipit, transigerent.

Euphrosyne.

Letitiam Euphrosyne.] Notatio est nominum. Euphrosyne letitiam sonat, vel quæ hilaritatem facit, *παρὰ τῆ εὐφροσύνης*, lætum reddere.

Aglaia.

Aglaia.] Splendorem, dignitatem & honestatem sonat, hinc *ἀγλαΐα*, *ἀγλαΐα*, honoro, orno.

Thalia & Suada.

Suadela est Pithus.] Thalam intelligit, quæ Suada siue Suadela, persuasionis Dea, & à Græcis *πειθῶ* nominatur. Cicero in Bruto. Vt hominis decus est ingenium, sic ingenij ipsius lumen est eloquentia, qua virum excellentem præclarè tum illi homines florem populi esse dixerunt: Suadæque medulla, *πειθῶ*, quam vocant Græci, cuius effector est orator, hanc Suadam appellavit Ennius. Eius autem Cethegum medullam fuisse vult, ut quæ Deam in Periclis iabris scriptis Eupolis fessitasse, huius hic medullam nostrum Oratorem fuisse dixerit, hæc ille, *πειθῶ* verò (ait Suidas) est *ἡ πεισμωνὴ*, cui sacrum nihil aliud quàm oratio quam etiam Græci *ἐνκαχυγὴν* appellabant; quod animum ducit quò velit. Eo sensu eloquentia flexanima dicitur Ennio.

πειθῶ.

Arcula Gratiarum inanis.

Atque arcula inanis est Charitum.] Huc referendū videtur quod de Simonide retulit Stobæus: *Σιμωνιδὸς παρὰ κληδόντων τινὸν ἐχλωμιον ποιησά, καὶ χάρις ἔχου λέγουσι, ψύγριον ἢ μὴ δίδουσι, δὲ εἶπεν ἔτ' ἔχω κηρωτῆς, τὴν μὲν χάριτος, τὴν δ' ἀργυρίου, ἢ πρὸς τὰς χρείας, τὴν μὲν τῶν χαρίτων κενὴν εὐρίσκω ὅταν ἀνοίξω, τὴν δὲ χρυσίου μὴ κενὴν: Simonides, rogante quodam ut sibi conscriberet encomium, & gratiam se relaturum dicente, argentum autem nō dante: Duas, inquit, arcas habeo, vnam Gratiarum, alteram argenti: & cū necessitas exigit, Gratiarum quidem arcam aperiens, inanem ipsam reperio, alteram verò solam mihi commodam. Sed hoc videri posset illiberale: nam libera & vitronea debet esse gratia, non coacta, aut illiberalis. Adde, quòd pulchrius & magnificentius est beneficium conferre, quàm affici beneficio. Hinc enim illud Plutarchi: *ἐπιμνησθῆναι τῶ εὐπάσχη, τὸ εὐποιῆσαι μὲν καλλίων ἀλλὰ ἢ κείδων εἶτε φησὶ. χάρις γ' εὐδὲν ἕτως γένεσθαι ἔστιν, ὡς χάρις ἀλλὰ σοφὸς ἢ ὁ ταῖς χάρισι τὰ ἐνέματα δευροῦ ἀγλαΐα, ἢ εὐφροσύνη, ἢ δάμνα, τὸ γ' ἀγαλλόμενον καὶ τὸ χαρὸν ἐν τῷ δίδουσι τὴν χάριν, πλεονεξία καὶ κωδάρωτερον, διὸ τὸ πάσχη εὐδὲν ἀσχόνονται πολλάνισ, ἀδ' ἢ γ' ἀγἀλλονται, τῷ εὐμοίῳ.* hoc est, Epicurus ait, non modò pulchrius esse beneficio afficere, quàm affici sed & iucundius. Nam nulla res perinde parit gaudium, ut beneficentia. Sapiebat autem qui indidit Gratiis nomina, Aglaia Euphrosynæ, & Thaliæ, siquidem exultatio & letitia in dante*

maior

maior est & purior. Itaque multi pudore sæpè suffunduntur, cum beneficium accipiunt: semper autem gaudent, cum beneficium præstant. Non mihi temperare possum, quin addam Ciceronis illud è 2. Offic. Aut opera fit benignè indigentibus, aut pecunia, &c. quamquam in utroque inest gratificandi liberalis voluntas, tamen altera ex arca, altera ex virtute depromitur: largitiõque quæ fit ex re familiari, fontem ipsum benignitatis exhaurit.

Bis dat qui citò dat.] Prouerbiale est ex Publij Mimis:

Bis est gratum, quod opus est vltro si offeras. Itémque.

Beneficium inopi bis dat, qui dat celeriter.

Bis dat
qui citò
dat.

Vulgatum est etiam in hanc sententiam Luciani distichon:

Ὡκείαι χάριτες γλυκερώτεραι, ἢν δὲ βραδύην,

πᾶσα χάρις κενεῖ, μηδὲ λέγοιτο χῶρις.

Id est, vt Aufonius reddidit:

Gratia que tarda est, ingrata est: gratia namque

Cum fieri properat gratia grata magis.

Lege Prouerb. Bis dat qui citò dat.

Vlnis.] Brachiis. Vlna frequentius pro longitudine duorum brachiorum extensorum accipitur.

Remanent vna abeunte dua.] Siquidem referenda gratia nullum officium magis necessarium. Quòd si quædam acceperis vtenda, maiore mensura, si modò possis, reddere iubet Hesiodus, & imitari agros fertiles, qui multo plus reddunt quàm acceperint: Cic. 1. Offic. Grauius dictum à Valerio Max. dandi & accipiendi beneficij commercium (sine quo vix hominum vita cõstat) perdit & tollit, quisquis bene merito pacem saltem referre gratiam negligit.

Eurynome.] Eurynomen dictam ait Seneca, quia latè patentis patrimonij sit beneficia diuidere. Alij Eurynomen, quasi latis pascuam, à spatiosis pascuis interpretantur. Alia porro nomine dicitur Eurydomene, ἀπὸ τῆς εὐρύς ἢ δίδωμι, abundanter do: aliis Eurymedusa, ἀ μὲδω, quod rego significat. Hesiodus in Theogonia:

Τρεῖς δ' οἱ εὐρυνόμῃ χάριτας τέμνε παλλίπρηυς.

Huius meminit Homerus Iliad. 18.

In detractores.

EMBLEMA CLXIII.

AVDENT flagriferi maula, stupidiq; magistri
Bilem in me impuri pectoris evomere.

Quid faciam? reddamne vices? sed nonne cicadam
Ala vna obstreperam corripuisse ferar?

Quid prodest muscas operosis pellere flabris?

Negligere est satius, perdere quod nequeas.

Epigrāma
id primò
nomina-
tū scriptū
in Franci-
scū Flori-
dum.

VERAM scribendi huius Epigrammatis occasionem mutua-
tus sum è libro, cui Iurisperitorum nomenclatura nomen,
auctore incerto. Is ergo cum scripta Zafij enumeravit, hæc quæ
sequuntur subiicit: Sanè multum profuit Zafij prudentia Iuris
atque eximia doctrina, à Francisco Florido sugillata: in quem
nomine

nomine ipsius Zásij, Budæi, Alciati, & cæterorum titulo, In Frã-
ciscum Olidum accepimus apologeticum, quod sic habet:

Audent flagriferi matulæ, stupidiq; magistri

Bilem in nos olidi pectoris euomere:

Reddemusne vicem opprobrijs? sed nonne cicadam

Ala vnâ obstreperam corripere istud erit?

Quid prod st muscas operosis pellere flagris?

Negligere est satius, quod nequeas regere.

Homines certè liberaliter instituti contumeliam impotentius ferunt quæ sit illata à contempto quodam & inertis conuiciatore: cum quo congruere vel turpe sit, vel indignum putetur, vt apud Ælian. in 14. Var. hist. Aristides Locræsis morsus à mustella Tartesia dixit se dolere vt qui maxime, quod moreretur à bestiola tam contempta ictus: multoq; honestiorem mortem fuisse, si id sibi obrigisset ex morsu leonis vel pardalis. Itaque acerbius causam mortis, quam mortem ipsam ferebat. Et quidem, vt facile possum coniecere, vnâ cum Florido illo, alioqui docto homine, sed certè parum verecundo, vt eius scripta testantur, malè feriatu pædotrib; & inepti magistrilli Alciato non nihil detraxerant, adeo solet intabescere inuidia, successus hominum videndo, vt cum Nasone loquar. Vix enim vt sine fumo ignis emicat: sic excellens quædam gloria comitem inuidiam vt plurimum habet. Qui vir certè magnus, cum ægrè ferret se ab huiusmodi literatoribus & magistrillis importunè traduci, scripsit hoc Emblemata, dictante indignationis affectu, quo reddit rationem cur pluribus non respondeat: quippè cum existimet cum iis concertare sibi planè indecorum esse, quando quidem minorem à maiori prouocari nec iustum nec ingenuum sit. Quo in loco notanda est verborum energia vehemens, & Satyricæ comparationes, succinctæ quidem, sed acres admodum, & quæ plurimum neruorum habeant.

Flagriferi matulæ.] Per contumeliam flagriferos appellat eius- Flagriferi.
modi sciolos & impudentes obtretractores. Eodem modo Plautus in Pseudolo dixit: Eo ingenio hi sunt flagritribæ, qui hæc habent consilia. Matula porro vas est, in quod vrina excipitur, Matula.
& nonnunquam metaphoricôs vsurpatur pro homine foerido
& impuro, vt apud Plautum in Persa:

Nunquam ego te tam matulam esse credidi.

Bilem euomere.] Allegoria ab his qui concoquere nequeunt Bilem
certos quosdam cibos præ stomachi debilitate, quod prouerb. euomere
citatur ex Aristoxeno Musico apud Plutarch. Sympos. 7. c. 8.

Quid faciam? reddámne vices?] Addubito, an par pari referá. Sic addubitare Ciceronem memini 13. ad Atticum, num sibi contemnenda centumelia sit à fororis Attici filio illata, & dissimulanter concoquenda: vel an sit euomenda semel & apertè bilis omnis acerbitas. Verba eius hæc sunt. Nunc me iuua, mi Attice, cõsilio, *πότερον δίκας τὰχὺ ὕψιον*, id est, vtrum apertè hominem asperner & respuam, ἢ *σπολιάς ἀπάταις*. vt enim Pindaro, sic *διχα μούνοσθ, ἀτρενεύων ἐπ' ἐν*. omninò moribus meis illud aptius: sed hoc fortasse temporibus. Tu autem quod ipse tibi suaseris, idem mihi persuasum putato.

Cicadam
ala corri-
pere.

Cicadam ala corripuisse.] Respexit ad Prouerb. Cicadã ala corripuisti. Animalculi hoc genus natura garrulum ala si corripueris, clarius obstrepet: ita si maledico præbeas occasionem odij, non modò non tacebit, sed & importuniùs effutiet, & omnem bilem euomet.

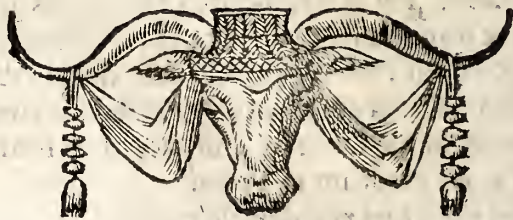
Muscas
pellere.

Muscas operosis pellere flabris.] Doctum virum dedecet cum imperitis & inertibus Grammaticulis concertare. Alludit autè ad Prouerb. Muscas depellere, cui & illud conuenit: Aquila non captat muscas. Musca autem in Hieroglyph. impudentiam & improbitatem signat; quòd etsi crebriùs abigatur, nihilominus redeat. Lege Pierium lib. 6. & Orum lib. 1.

Muscas
quid alle-
goricè.

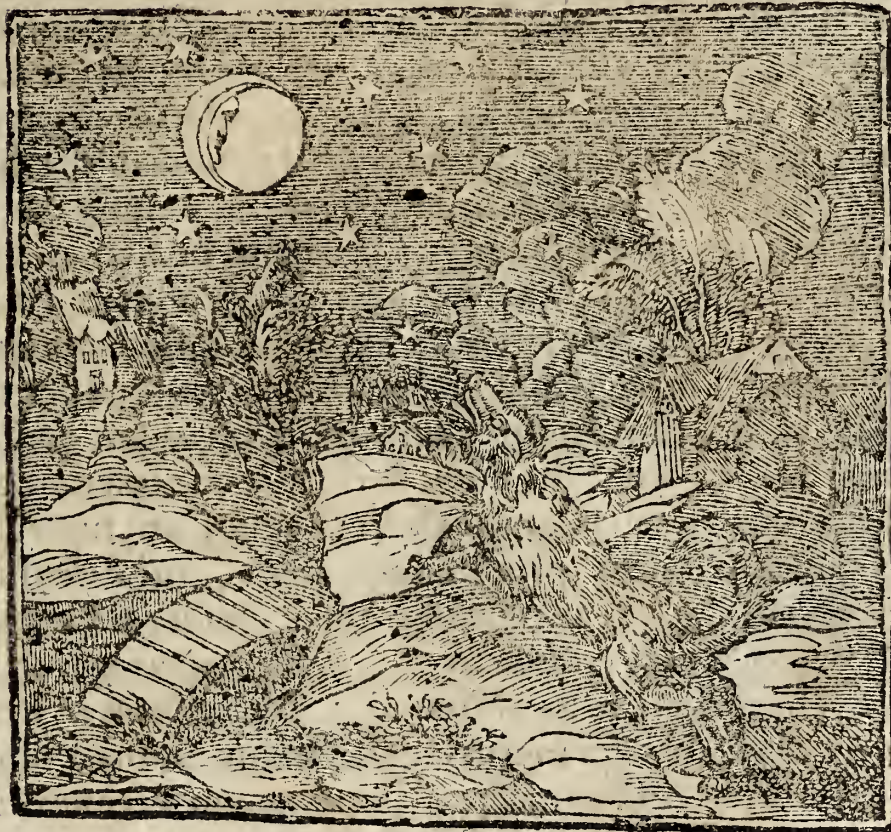
Negligere est satius, &c.] *Ἐνὶ ὄμῃ*. Non est quòd te tam excrucies in eo vel persequendo, vel fugiendo, quod vitare nullo modo possis.

Inanis

Inanis impetus.

EMBLEMA CLXIIII.

*LUNA REM noctu, ut speculum, canis inspicit orbem:
 Séque videns, altum credi inesse canem,
 Et latrat: sed frustra agitur vox irrita ventis,
 Et peragit cursus surda Diana suos.*

CArpit amulos quosdam imitatores, seu, ut dixerim veriùs, Carpere
 obtrectatores & maledicos, qui cum doctrinæ vberem facilius
 quandam gloriam in magno aliquo & excelso viro conspi- quam imi-
 ciant, conuiciis eum proscindunt citius quàm imitantur. Est tari.
 enim illud vulgo notũ, πολλὰ μωμῶσθαι ῥᾶν ἔστιν ἢ μιμῶσθαι
 in multis Momum agere & reprehendere longè facilius quàm
 imitari: vt vero veriùs mihi Xenophon dixisse videatur 2. Cõ-
 mentar. οὐ πάνυ γε ῥᾶδιν ἐστὶν ἀρετὴν ἔργον, ἐφ' ᾧ ἐν αὐτῆς αἰτίας

Nihil est
quod re-
prehendi
non possit.

Canis or-
bem Lunæ
conspiciēs
quid.

Amule-
tum in ob-
treccatio-
nem.

ἔχει χαλεπὸν γὰρ ἴτω τὴ ποιῆσαι, ὥστε μηδὲν ἀμαρτῶν χαλεπὸν ἢ κρεί-
 ἄναμαρτῆτος τι ποιήσοντας, μὴ ἀγνώμονι κριτῇ περτυχῆν. Non
 facile est, ait, vt reperiri aliquod opus possit, in quo nihil à quo
 quam reprehendatur. Est enim arduum ita quicquam perfice-
 re, vt nō alicubi pecces. Quòd si etiā sine aliquo errore quid-
 quam peragat aliquis, difficile est non pari, aut inuenire aliq̄ue
 iniquum iudicem. Sumpta est δ μοίωσις à cane in Lunam latram-
 te, suāque ipsius vmbra temerè conspicante, sed qui eò plus
 agrè ferat, quòd suo latratu Lunam non deterreri, neque ince-
 ptum cursum sistere videat. Eodem prorsus modo exercendi
 sunt importuni illi sycophantæ, vt & alienæ famæ captatores,
 quos non modò animum despondere, sed in rabiem agi depre-
 hendes, cum ab iis qui læsi sunt, habentur contemptui, & eos re-
 sponso aliquo minimè dignentur. Cum enim hoc vnum in pri-
 uis experant, vt eiusmodi aculeis afficiaris, danda tibi est ope-
 ra, ne subitus iræ impetus animum à sua fede & statu dimoueat:
 sed dissimulandum, fingendāque vultus hilaritas, qua præ te fe-
 ras, quàm minimi aut nullius planè momenti ea sūt quæ falsò
 & temerè in te feruntur. Sic enim fiet, vt tua hac tolerantia, ca-
 lumniarum artifices desinant, maledicta & noscant sua: vel im-
 potenti quodam dolore perculsi rumpantur, quòd obesse tibi
 non potuerint. Qua de re pluribus apud Plutar. in Commen-
 tario, Quomodo quis vtilitatem ex inimicis capere queat. Huc
 facit præclarum Senecæ monitum ex 2. De ira: Non in benefi-
 ciis honestum est merita meritis repensare, ita iniurias iniuriis:
 illic vinci, turpe est: hic vincere, Inhumanum verbum est, &
 quidem pro iusto receptum, vltio: & à contumelia non differt,
 nisi ordine. Qui dolorem tegerit, tantum excusatius peccat. M.
 Catonem in balneo quidam percussit imprudens. quis enim il-
 li sciens faceret iniuriam? Postea satisfaciēti Cato: Non me-
 mini, inquit, percussum me. Melius putauit non agnoscere,
 quàm vindicare. Nihil, inquit, illi post tantam petulantiam ma-
 li factum est? Imò multum boni: cæpit Catonem nosse. Magni
 animi est iniurias despicere. Vltionis contumeliosissimū genus
 est, non esse visum dignum, ex quo peteretur vltio. Multi leues
 iniurias alius sibi demisere, dum vindicant. Ille magnus & no-
 bilis est, qui more magnæ feræ latratus minorum canum se-
 curus obaudit. Audiamus tandem consultorem optimum in
 primis iuxtaque lepidissimum Comicum Philemonem:

Ἦ δὲ οὐδὲν, οὐδὲ μουσικώτερον
 Ἔνδ' δυνάσται, λοιδοροῦμενον φέρειν.

Ὁ λοιδόρων ἄνδρ', ὁ λοιδόρουμένῳ
 Μὴ προσποιῆται, λοιδόρει δ' ὁ λοιδόρων.

Quod ita Latinè sonat:

Iucundius nihil est, neque etiam concinnius

Est, quàm posse conuiciantem ferre:

Nam qui conuincitur, eo in quem conuicium iacitur,

Disimulante tacentéque, efficit vt sibi ipse conuicietur:

Censet nullam auribus iucundio rem musicam, quàm tacere alterum, altero conuiciante. cum enim patienti animo, sed & forti pectore quis maledicta perferre ac pati potest, efficit ille quidem dissimulando, vt maledicus sibi maledicat, id est suum morbum prodat, vt sibi potius quàm alteri noceat. Cæterum hîc perbellè Canem inuidum & obtrectatorè proposuit: canem enim pro inuidiæ typo ex veteribus quidâ posuerunt, vt etiam pro adulate & scurra. Pierius lib. 5. Annotat.

Lunarem orbem.] Lunam. Puto allusum esse ad id quod in Pharmaceutria Theocrit. vbi ait canem terreri Hecate subterranea: compertum est autem canes vel ferocios terreri spectris nocturnis.

Canis.] Canem accipi pro conuiciatore, impudenti & maledico obtrectatore notum est. Apud Homerum, ab Achille agamemnoni incessitur, vt *κυνὸς ὀμμάτων ἔχων*, qui caninis sit oculis. Ea enim canis natura est, vt eum nihil pudeat. Itaq; Iulius Polux Oculum is habere caninum dicitur, ait, qui nimio plus impudens est. Plautus Menæch. Hecubam ait ex eo appellatam canem, quòd in quoscumque intueretur, conuiciatrix & maledica esset. Itaque & M. Tullius Oratione pro Roscio Amerino, alios Oratores clamare ait, non etiam nocere: alios latrare, qui etiam mordere possint. Cur verò canis Diogenes est nuncupatus, nisi quòd mordax esset & maledicus? Hinc Cynicorum fluxit appellatio, & vox Homericâ *κυνώπις*. Apud Terent. Eunuchus, canis os durum, & impudentiam significat. Catullus in quandam: *ruborem*

Ferreo canis exprimamus ore.

Sèque videns.] Suam vmbra. *Ventis.*] Catullus.

Idem nunc retrahis te, ac tua dicta omnia factaque

Ventos irrita ferre ad nebulas aerias sinis,

Idem Argonauticis:

Irrita ventose liquens promissa procella.

Et ibid. Ariadna de perfidia Thesei conquerens, ait se sperasse

optatos hymeneos,

Qua cuncta erij discerpunt irrita venti.

Tibulus lib. 3. Eleg. 4. ad finem:

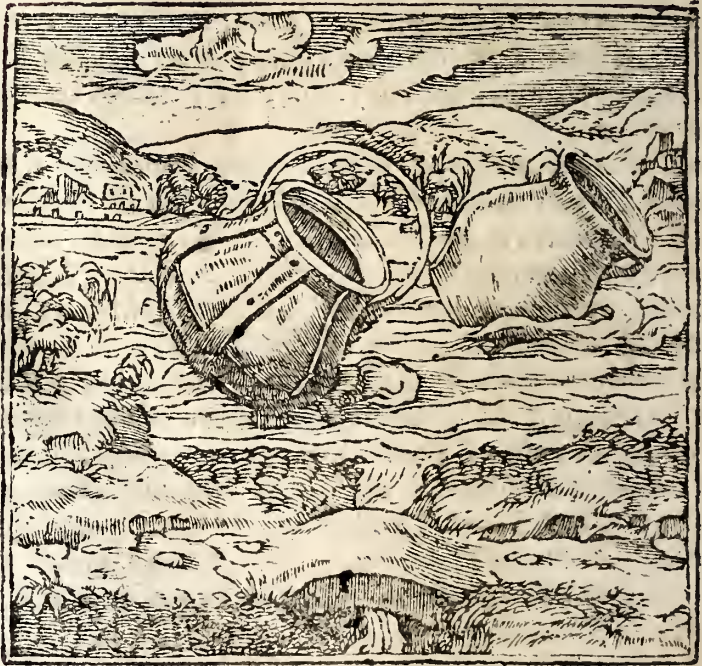
Hæc Deus in melius crudelia somnia vertat,

Et iubeat trepidos irrita ferre Notos.

Surda Diana.] Epitheti μεταφορά. Diana pro Luna apud Poëtas.

Aliquid mali propter vicinum malum.

EMBLEMA CLXV.

*RAPTABA TORRENS OLLAS, quarum una metallo,
— Altera erat figuli terrea facta manu.*

*Hanc igitur rogat illa, velit sibi proxima ferri,
Iuncta ut præcipites utraque sistat aquas.*

*Cui lutea, Haud nobis tua sunt commercia cura,
 Ne mihi proximitas hæc mala multa ferat.
 Nam seu te nobis, seu nos tibi conferat unda?
 Ipsa ego te fragilis sospite sola terar.*

In lignis apologus, quo admonemur cum potentioribus aut improbis societate non esse ineundam: quia si quid in fortunij damniue acciderit, in infirmiore semper reclinari solet. Apologus Aesopo ascribitur. Titulus Emblematis sumptus est ex Plauti Mercatore, ait enim Lysimachus: *Nunc ego verum Illud verbum esse experior vetus, Aliquid mali esse propter vicinum malum* Pindar. Nem. 4d. 3. docet vtilitatem maximam adferre vicinum, si sit idem & amicus: contra, si sit inimicus & malus, damnum iacturamque. Quod bellè expressit Hesiodus:

Cum quibus non sit ineunda societas.

Πῆμα καὶ κινδὸς γείτων, ὄσονται ἄγαθὸς μὲν ὄνειρα,
 Οὐκ αὖ βῆς ἀπόλοιτ' εἰ μὴ γείτων κακὸς εἴη.

Vicini boni summa commoditas.

Demosthenes aduersus Calliclem de prædio, nihil molestius esse dicit, quàm incidere in vicinum auarum & improbum. τὸ καλεώτερον ἔδεν, ἢ γείτονος & πονηροῦ καὶ πλεονέκτης τυχεῖν. Quò etiã illud Virgilianum spectat:

Mantua ve misera nimium vicina Cremonæ.

Quo deplorat Mantuanorum infelicitatem, quibus obfuit sola Cremonensium vicinitas, ait Seruius. Itidem euenit Chalcedoniis & Byzantinis, itemque Ætolis & Acarnanibus, qui finitimi mutuis armis & dissensionibus sese cõfecerunt. Iraque apud nostros vulgò circumfertur, Ei optimè cedere qui bonum vicinum habebat. Cato senior eos qui prædia empturi essent, admonebat, vt præ cæteris aduerterent ne malum haberent vicinum. Celebratur & Themistoclis apophthegma. Cùm quis enim prædium venale haberet, iussit præconem adiicere, ὅτι καὶ ἐγαθὸς ἔχει γείτονας. quasi longè vendibilius esset vicini commendatione. Apud Plautum pauper Euclio recusat affinitatem cum diuite Megadoro contrahere, his verbis:

Venit hoc in mentem mihi Megadore, te esse hominem diuitem,

Factiosum, me item esse hominem pauperum pauperrimum.

Nunc si filiam locastim meam tibi, in mentem venit

Te bouem esse, & me esse asellum, vbi tecum coniunctus siem.

Vbi onus nequeam ferre, pariter iaceam ego asinus in luto.

Tu me bos magis haud respicias, notus quasi nunquam siem?

Et te vtar iniquiore, & me meus ordo irrideat.

Neutrubi habeam stabile stabulum, si quid diuortij fiat:

Asini

Asini me mordicus scindant, boues incurserint cornibus.

Hoc magnum est periculum, ab asinis ad boues transcendere.

Torrentis
quid.

Olla ænea
quid.
Olla ter-
rea.

Cæterum hac fæta descriptione rapidus torrentis repræsentat humanæ vitæ conditionem torrentis instar fluxam & celeri momento euanescentem. E enim more fluentis aquæ labuntur tempora, vt cecinit Ouid. Olla ænea diuites opum congeitie onustos & graues, terrea verò pauperes significat, eos quidem facile in his vitæ huius turbulenti fluctibus enatantes, & pericula grauiora effugientes. Videtur tanè Apologus ex Ecclesiastico 13. expressus, cum ait Sapiens: Pondus super se tollet qui honestiori communicat. Et ditiori te ne socius fueris. Quid communicabit cacabus ad ollam? quando enim se colliserint, confingeretur. Diues iniuste egit & fremet: pauper autem læsus tacebit. Fabellam sic redditam à Faerno huc adscribam, quòd videatur admodum lepida:

Duas trahebat amnis ollas, æneam

Vnam, alteram autem fictilem.

Sed ahena proprio prægrauata pondere,

S: bique porro præcauens,

Suadere cepit anteeunti fictili,

Coniungi vti vellet sibi,

Quò rapidum aquarum sustinerent impetum

Iunctis vtrinq; viribus.

Cui fictilis: Tua mihi, ait, vicinitas

Non admodum placet, soror.

Nam siue te mihi vnda, siue me tibi

Prope adnatantem illi serit,

Vt sospitem te dura præstabit cutis,

Fragilem meam sic conteret.

Sic, Potentiorum semper est vicinitas

Vitanda tenuioribus.

Cardamus Magnates enim locupletiores vicinis pauperculis nunquam noxius vicinis herbarum in propinquo nascentium humorem attrahit, vnde illas arere postea sit necesse. Notandum id Nasonis monitum:

Et quanquam soli possint prodesse potentes,

Non prosunt: potius plurimum obesse solent.

Altera erat figuli, &c.] Id est, erat fictilis. ἀπίθορος.

Tua commercia.] Tua consuetudo. Metaphora à mercibus.

In

In eum qui truculentia suorum perierit.

EMBLEMA CLXVI.

*Delphinem inuitum me in littora compulit aestus,
Exemplum in fido quanta pericla mari.
Nam si nec propriis Neptunus parcat alumnis,
Quis tutos homines nauibus esse puet?*

Totum hoc ἀλληγορικῶς accipe. Delphin enim marinis fluctibus eiectus consultorem quendam virumque Principē, Delphinem vel etiā nota aliqua probitatis insignem, à populari turba beneficij loco iniurias, ludibria, mortemque ipsam referētem arguit: quales fuisse legimus Socratem, Aristidem, Phocionem, Demosthenem, M. Tullium, & alios quamplurimos, qui post præclarè facta innumerāsque difficultates, & pericula nomine patriæ absorptus quid.

patriæ exantlata, honoris & præmiorum vice iniustum exilium duramque mortē perferre coacti sunt. Delphin *φιλάνθρωπος*, v. qui suis bene consultum velit : Pelagus ipsum, in quo pisces à piscibus afficiantur & absumantur, orbis huius angustias multiplicis & damna innumerabilia refert, nimirum in quo nemo sibi deterius quàm ab homine nocumentum impedere videat. Hoc tetrastichon video petatum ex. 3. Epigram. nempe incertum cuiusdam hexasticho, quod tale est.

Κύματα γὰρ τρυχὸς μετὰ δῶν ἐπὶ χερσὶν ἔουραν
 Δελφίνα, ξείνης ποιῶν ὄραμα τύχης.
 Ἀλλ' ἐπὶ μὲν γαίης, ἐλὼ τόπῳ. (οἱ γὰρ ἰδόντες,
 Ἐὐδὺς πρὸς τύμβον μ' ἔσιπον ἐνσεβείης)
 Νῦν δέ, τεύσσα δάλατ' αὖ δάλατ' αὖ τίς παρὰ πύτῳ
 Πίστις, ὅς ἐδ' ἰδὴν φάσατο σωτηρίας.

Id ita reddere sum conatus:

*Delphinem palagi rapidus me ad littora fluctus
 Ludibrium cunctis, sorte volente, tulit.*

*Presidium at pia terra dedit: me namque videntes
 Ornarunt tumulo conueniente viri.*

*Me mare quod genuit, sic sustulit, ergo age ponto
 Quanta fides? natos perdi & ipse suos.*

Me in littora compulit.] Id vno verbo destituere dicitur, vt me admonet perspicacissimi vir ingenij Fornerius: quin etiam adducit hoc Virgilianum:

Et freta destituent nudos in littore pisces:

Maris per-
 ricula.

Exemplum in fido.] Locus est huic accommodatus in 7. Controuerf. Senecæ declamat. 1. O maria iustiora iudiciis, ait, ô miores procellæ patre, &c.

Nam si nec proprius, &c.] Collatio maioris ad minus. Porrò inter summas difficultates nauigationem posuere veteres, vnde præcepta de fugiendo mari, & terra incolenda. Dixit itaque Aristagoras, ὅτι πᾶσα δάλατ' αὖ δάλατ' αὖ, id est, ex æquo periculum esse mare, licet appellationes habeat varias, cui conuenit illud ex Hecyra Comici:

*O fortunate, nescis quid mali præterieris, qui nunquam
 ingressus es mare!*

Ouid. 2. Amor. eleg. vndecima:

Nauita sollicitus & ventos horres iniquos,

Et propè tam lethum, quàm propè cernit aquam.

Quòd si concussas Triton exasperet undas,

Quàm tibi sit toto nullus in ore color.

Ἐχθρῶν ἄδωρα δῶρα.

In dona hostium.

EMBLEMA LXVII.

Bellorum cepisse ferunt monumenta vicissim
 Scutiferum Aiace, Hectoraque Iliacum.
 Baltea Priamides, rigidum Telamonius enses,
 Instrumenta sua cepit uterque necis.
 Ensis enim Aiace conficit, at Hectora functum
 Traxere Aemoniis cingula nexa rotis.
 Sic titulo obsequij, qua mittunt hostibus hostes
 Munera, veniuri praescia fata ferunt.

Sumptus est hic titulus Ἐχθρῶν ἄδωρα δῶρα, ex Sophoclis
 Aiace flagellifero, qui ait se, postquam ab Hectore inimi-
 cissimo accepisset enses muneris loco, nihil praeter damnum
 atro

atrocissimum à Græcis habuisse. Itaque postquam multis est conquestus, sic postremo infert.

Ἀλλ' ἐστ' ἀληθὴς ἡ θροτῶν παρομιμία,
Ἐχθρῶν ἄδωρα δῶρα κ' ἐκὼν ἴσιμα.

Ex hoc loco Scholiastes elicit, ab amicis dona quælibet, vel etiā pretij minimi, boni esse consulenda: ab hostibus verò & inimicis ne pretiosissima quidem expetenda, ut potè |perniciosa| & noxia. δῶρα enim, ἄδωρα, sunt κακὰ δωρα, id est, infelicia dona, ut μήτηρ ἀμήτηρ. Plautus Milite:

In mala vxore, atque inimico, si quid sumas, sumptum est:

In bono hospite atque amico quæstus est quod sumitur.

Totum Emblemata ex Græco tractum liquet:

Emblema-
ris chara-
cter,

Πηρὴν ἀλλήλοισι ἐν τῷ χάριτι, ἡ δὲ φέρασπ
Αἴας, ἐν πολέμῳ μὴ μ' ἐποροῦ φίλιν.

Ἐν τῷ ἄλλῳ ζωστῆρα λαβὼν, ξίφος ἔμπαλι δῶκεν.

Τὴν δὲ χάριτι δῶρων πέρασαν ἐν θανάτῳ
Τὸ ξίφος ἔλ' αἰάντα μνηνέτα, καὶ πάλιν ὡστῆρ
Εἴληνσε πρὸς αἰδῶ δὶ φερα σὺρβῶνον.

Οὕτως ἐξ ἐχθρῶν αὐτοκτόνα πέμπετο δῶρα,

Ἐν χάριτι προφάσει μῶρα ἔχοντα μόρα.

Subiiciam & breuius Epigramma, eiusdem omninò argumenti:

Ἐν τῷ αἰάντι ξίφος ὥπασον, ἐν τῷ δ' αἴας

Ζωστῆρ, ἀμφοτέρων ἡ χάρις ἐστὶ θάνατος.

Οὕτως ἐξ ἐχθρῶν αὐτοκτόνα πέμπετο δῶρα,

Ἐν χάριτι προφάσει μῶρα ἔχοντα μόρα.

Aiaci datur ensis ab Hectore, balteus Aiace

Hectori, utrique suum donum erat exitio.

Atque ita ab hoste hosti veniunt lethalia dona,

Quæ studiij specie fata necemque ferunt.

Hectoris & Narratio est apud Homerū Iliad. η. Hector & Ajax inito inter Aiace fæ- se fædere, vltro citroque missis donis, de amicitia firmāda statuere, atque Hector Aiace gladium, Ajax Hectori cingulum militare misit, sed utrique suum munus fuit exitio. Victus enim

Ajax ab Vlysse (in contentione armorū Achillis) & cognitis iis quæ per insaniam dixerat & fecerat, eodem gladio seipsum interemit. Hector verò per occasionem cinguli iuxta Ilij muros ab Achille occisus, & ter circum mœnia tractus est. Ex quo perspicuum apparet verissimum esse quod ait Euripid.

Κακὸν μὲν ἀνδρὸς δῶρ' ὄνησιν ἐκ ἐχθρῶν.

Nullum iuuamen adferunt dona improbi.

Significat viri mali dona esse inutilia perniciofaq; , quod Lao-

coon apud Virg. confirmat, cum à Troianis equum dolo relictum nequaquam in urbem recipiendum cenfet, his quidem verbis:

— O miseri, quæ tanta insania, ciues?
Creditis auctos hostes? aut vlla putatis
Dona carere dolis Danaum, &c.

Et deinde,

Quicquid id est, timeo Danaos, & dona ferentes.

Et alibi de Capi sic:

Aut, Capi, & quorum melior sententia menti,
Aut pelago Danaum insidias, suspectaque dona,
Præcipitare iubent, subiectisq; vrere flammis.

Huic conuenit monostichon Græcum,

Καὶ νῦν δῶρον ἴσον ἐστὶ ζυμῖα.

Sæpe nihil interest, inquit Seneca, inter amicorum munera, & hostium vota. Quicquid illi optant accidere, in id horum intēpestiua indulgentia impellit atque instruit. Bene Horatius:

Nil moror officium quod me grauat.

Scutiferum Aiacem.] *Φέρρασις αἰας*, vt *φέρρασις ἀδλων*, à Poëtis dicitur. De nobili Aiakis scuto alibi iam satis.

Hectoraq; Iliacum.] Troianorum fortissimum.

Baltea Priamides.] Baltea, in accusandi casu, quasi à recto Balteus, nullo modo placet, vt neque tolerari in patria Romana potest. id in Alciato nostro peccatum, seu erratum potius, Grammatici nostræ ætatis doctissimi obseruarunt: sicuti & ab Ursino Velio, erudito sanè viro, idē penè admissum notant versu quodam de laboribus Herculis ex Anthologia Græcorum Latinis numeris expresso, sic.

Balteon arripui, Thracisque armenta cecidi.

Sed quid? in re tam vera manus dare cogimur, verumque fateri quod Fabius ait initio lib. 10. Institut. orat. doctos etiam viros labi aliquando, cum & Ciceroni dormire interdum Demosthenes, Horatio etiã Homerus ipse videatur; summi enim sunt, homines tamen.

Priamides.] Hector Priami filius, patronymic.

Telamonius.] A Telamone, ad differentiam Aiakis Oilei.

Instrumenta sue, &c.] Hectoris enim cadauer balteo circa Patrocli tumulum Achillis iussu tractum est: Ajax gladio sibi ab Hectore donato seipsum confodit.

Æmonij rotis.] Id est, Thessalis, Græcis. Æmonia Thessalia est, ab Æmone filio Deucalionis. Æmonia interdum etiam pro Græcia, *συνωρδοχενῶς*.

A minimis quoque timendum.

EMBLEMA CLXVIII.

BELLA gerit scarabeus, & hostem prouocat uliro:
 Robore & inferior, consilio superat.
 Nam plumis aquila clam se neque cognitus abdit,
 Hostilem vi nidum summa per astra petat.
 Quaq; confodiens, prohibet spem crescere prolis:
 Hocq; modo illatum dedecus vltius abit.

Musca etiã
 splenem
 habet, &
 formica
 bilem.

Εἴ τις καὶ ἡμῶν σπλῆνα, ἐνεσι καὶ μύρμηκι χόλι, vt est in Adagio vetere, Sed & Pindar. Isth. 4.

Εἴ τις δ' ἀφ' αὐτῶν τύχας

καὶ μαρναίησιν,

πρὶν τελεῖσθαι ἄκρον ἰκέδαι.

Ἰῶνδε γ' ἰδὶ τελεῖσθαι,

καὶ κλέσων ἀνδρῶν χεῖρόντων

Ἐσφαλλε, τέχνη κατὰ μάρψασιν. id est.

Est tamen incertitudo fortunæ vel hominum strenuè pugnantium donec ad summum finem perueniant : his enim qualemcumque vult finem dat fortuna: & meliora interdum deterioribus hominibus premuntur ac supplantantur. Sumptum autem id est ex apologio Æsopi, qui petitus apparet ex perpetua controuersia, quæ naturæ vi quadã intercedit inter Aquilã auium principem, & scarabeum vilissimum insecti genus. Ille enim vt illatam sibi ab aquila iniuriã vindicet, cum se viribus haudquam parẽ esse norit, confugit ad dolos: clauis enim se in plumis Aquilæ recondit, vt eo tãdem modo ad nidum Aquilinũ perueniat, eaque postmodũ absente oua eius omnia confodiat. Cuius fabulæ apud Aristophan. mentio est, sic enim:

Diffidium
Aquilæ &
scarabei.

Εν τοῖσιν αἰσώπου λόγοις. ἔκφυρε δὲ,
Μόνον πτερυγῶν εἰς θεὸς ἀφυγμένον.
Ἄπιστον ἔπαις μῦθον, ὃ πάτερ, πάτερ,
Ὅπως κάνοσμον ᾤον ἦλθεν εἰς θεὸς.
Ἦν δὲ καὶ ἐχθρὰν αἰετῶν πάλαι ποτε,
Ὡς ἐκλυθῆναι, καὶ ἀντιτιμωροῦσθαι... hoc est,
In fabulis id est repertum Æsopicis,

Adiſſe Diuos vnicum ex volucris.
Haud credibilem ais fabulam, pater, pater,
Adiſſe Diuos animal obscenum atque olens.
Peruenit olim inquam ob similitatem asperam,
Quæ illi fuit cum Aquila, oua voluens illius,
Et expetens pœnas ab hoste mutuas.

Hoc quidem admonemur, hostem, quamuis infimæ fortunæ, Nullus est non esse contemnendum, nec quemquam vel omnium miniparuum hominum & contemptissimum esse prouocandum, siquidem, vt in istis.

Mimis Publius ait,

Inimicum quamuis humilem, docti est metuere.

Brasidæ illud memoratur, quem cum ficus legentem forex momordisset : O bone Iupiter, inquit, nullum est tam minutum animal, quod sui defendendi, aut periculũ vitandi, cum sit opus, occasiones non perquirat. Eodem recidit quod vulgus nostras sæpè vsurpat : Cauendum ab iis quibus nihil est quod perdant, ab iis enim citius iniuriam & damnũ acceperis, quàm ab aliis, quibus aliquid est in oculis. Timet enim vt plurimum aliquem improbum prouocare, ne quid vel famæ vel fortunis detrahatur. Hominum quorũdam tenuis fortunæ hominum.

re prodesse queant, magnis tamen viris saepe numero faceffunt negotium. Nam territant nigrore (quæ vnâ improbi animi nota;) obstrepunt stridore (qui nemini non molestus est;) foetore suo commaculant obuios quosque, circumuolitant, hærent, infidiantur, vt non paulò satius fit cum præstantibus aliquando viris simultatem suscipere, quàm hos laceffere turpissimos scarabeos, quos pudeat etiam vicisset (quæ enim victoriæ tam pudendæ modestæque spes? quòd præmium? qui finis?) quòsque nec excutere possis, cum maximè velis, neque conflictari cum illis queas, nisi discedas contaminatior. Huc prouerbium. Scarabeus Aquilam quærit. Certè Alexander, quamquam potentissimus, dexteritatem Ptolomæi suspectam habuit, Arrij turbulentiâ, & Pythonis nouarû rerum studium reformidabat, auctor Ælia. sub finem 14. Var. hist.

Summa per astra.] Per aëra. summum. Aquilam in editissimis locis nidificare, testis est Plinius, & alij nonnulli.

Spem crescere prolis.] Spem crescendæ prolis. Infinit. pro gerundiuo, locutio Græca.

Dedecus.] Iniuriam & damnum.

Obnoxia

Obnoxia infirmitas.

EMBLEMA CLXIX.

PISCICVLOS *Aurata rapit medio æquore sardas,*
Ni fugiant pauide, summa marisq; petant.
Ast ibi sunt mergis fulicisq; voracibus esca.
Eheu intuta manens undique debilitas!

VT nullo non loco ditiores, & qui sunt ampliori fortuna, Diuitum
 tutum in præsidium se recipiunt: ita miseri & aliqua parte semper tu-
 infirmi, præcipientes in infortunium ruunt, quocumque fugiant, ta statio,
 eque Scylla, quod dicitur, in Charybdim, decidunt; vt litigato- pauperum
 fibus accidit iis, qui nullis opibus, nullisque amicis fautoribus non item,
 adiuti, à iudice ad iudicem temerè frustra que prouocant, non
 minorem ab vno quàm ab alio gratiam inuituri. Sic enim dum
 cadere caussa timent, in dispendium nocentius & grauius vt

grāuius vt plurimum veniunt, tamen si iure disceptent, & ex æquo bonoque, nō dolo vel fraude aliqua, de sua in integrum restitutione agitent. Enimuerò, quod ait Comicus, pauper dum nihil habet quod offerat in iudicio, non solum non contemnitur, sed etiam aduersus veritatem opprimitur. Ad id illustrandum meo quidem iudicio huc reuocanda erit historia Hipperidis Oratoris, cuius exilium miserum Plutarch. in vita decem Rhetorum describit, M. Varrō apud Nonium,

Natura humanis omnia sunt paria.

Qui pote plus vrget, pisces vt sepe minutos

Magnu' comest, vt aues enecat accipiter.

De piscium mutua laniena loquitur, idque torquet in intolerabilem potentiorum insolentiam in tenuis fortunæ homines, quos bonis omnibus deglubere solent, miserèque spoliare. Sed huius Emblematis argumentum quodammodo cum Martialis hoc disticho conuenit:

Dente timetur aper, defendunt cornua ceruum:

Imbelles damæ quid nisi prædâ sumus?

Aurata.

Aurata.] Marinus piscis ab auri colore dictus, quem aiunt omnium timidissimum in maris reflexu sub littoralium arborum radicibus sese occultare solitum, ibique frondium agitatione exterritum facillè capi, quadam velut deditione. Martial. 13.

Non omnis pretium laudè mque Aurata meretur,

Sed cui solus erit concha Lucrina cibus.

Sarda.

Lege Plin. lib. 32. cap. 5. & 11.

Mergus.

Sardas.] Sarda, quæ & Sardinia, piscis exiguus, de quo Plin. eodem 32. cap. vltimo.

Mergis.] Mergus, auis à mergendo dicta: cibum enim in aquis captans se assidue immergit: de qua Plin. lib. 11. cap. 37. Prouerb. Mergorum instar, de ingluuie inexplebili.

Fulica.

Fulicis.] Fulica, siue fulix, auis marina, vel stagnensis, paulò supra columbæ magnitudinem: de qua lib. 18. cap. 35. Plinius.

Vcl

Vel post mortem formidolosi.

EMBLEMA CLXX

CAETERA *mutescent, coriūmque silebit ouillum,*
Si confecta lupi tympana pelle sonent.
Hanc membrana ouium sic exhorrescit, ut hostem
Exanimis quamuis non ferat exanimem.
Sic cute detracta Ziscas, in tympana versus,
Boemos potuit vincere pontifices.

VT nonnulli ob virtutum splendorem, vel etiam morum Amabiles
post mor-
tem.
 facilitatem, post mortem sui memoriam acceptam poste-
 ris & amabilem relinquunt, sic alij morum ferocitate, & insi-
 gni quadam crudelitate, quamquam pridem extincti sint, sui
 unica memoria terrorem animis incutiunt: ut apud Turcas

Terrifici
post mor-
tem.

Ioan. Hun-
niades.

Multæ re-
rum caus-
sæ homi-
nibus in-
cognitæ.

Occultæ
proprie-
tates.

Diffidium
luporum
& ouium.

Ioannis Hunniadis ducis fortissimi superstitem famam per-
multum formidabilem extitisse, historiarum monumentis
proditum: huius enim nomen vsque adeò terrificum fuisse di-
citur, vt nutrices ad sistendum puerorum vagitum Hunniadem
adesse simularent. Sanè exemplum Ziscæ Boëmi memorabile
est ac stupendum, qui etiam post mortem suos hostes insolito
planè modo terrefacere & fugare potuerit. Quod antequàm
explicemus, quædam sunt à nobis prælibanda, vt Epigramma-
tis ipsa *ωβραωις* apertior sit: est enim similitudo perelegans.
Multæ quidem in maiestate nature recondita latere conceden-
dum est, quæ ingeniosi & sollertes homines nondum satis vi-
dentur excussisse. Quapropter Alexander Aphrodisæus in Pre-
fat. Problem. quæstiones ait quasdam esse penitus inexplicabi-
les, soli Deo cognitæ, qui scilicet earum existentia auctor sit.
Hæ à Medicis occultæ proprietates appellatur: de quibus cum
mentio fit in scholis Medicorum & Philosophorum, festiui
quidam & iocosi homines vulgari scommate, Pōtem asinorum
appellant. Præterea autem nonnulli harum solutiones quasdam
proponunt, quæ nec ratione nec probabilitate nituntur. Earum
enim cognitio excedit ingenij humani captum: neque verò
hactenus repertus est, qui causam teneat cur palea succino at-
trahatur, cur ferrum magnete: & neque satis est, si arcanam
quandam vim tam vulgò tritam nobis obrudat. Apponere
possumus exempla in concordia vel discordia multorum ani-
malium, vel etiam animantium, in quibus sentiendi facultas
non est: quibus tamen, quia longum esset, prætermittis, attingam
tantum quæ ad hunc longum proprie attinent, quæque
auctores non pœnitendi scriptis mandarunt. Odium luporum
& ouium tam naturale est, vt si lupina pelle tympanum confici-
atur oues non longè astantes sonum exhorrescant, ac si lupus
prope gregem consistat. Sunt etiam qui asseuerent harmoniam
nullam vnquam coituram ex ouis lupique tensis ad concen-
tum visceribus. Adiciunt præterea, si lupina pellis in ouili pē-
deat, oues pauore conterritas omninò pastum negligere: vt que
leonina inficit aliorum animalium pelles, sic ouinam à lupina
exedi & consumi. Quod sanè fit virtute quadam interna & ne-
mini cognita. Quare qui reitam abstrusæ & inuolutæ ratio-
nem conetur reddere, nihil cerrè adferet, sed, vt Sisyphus ver-
sans saxum, sudabit nitendo, neque tamen proficiet hilum. Ait
itaque Alciatus: Tympanum ex lupino corio confectum si
pulsetur, aliud ex ouillo corio adiacens exhorrescit, vt prope-
modum

modum nullum sonitum edat, tametsi ouis membrana lupum mortuum non sentiat: Eodem modo Ziscas tympanum versus, quibus in vita fuerat in bello formidolosus, post mortem etiam eiusdem terrori fuit. Sed quid ad hæc? aut vnde iste terror ipsissima terroris sublata causa? id idem opinione positum nemo non videt. Seneca 9. Controuers. 5. Cùm Polyxene esset abducta, vt ad Achillis tumulum immolaretur, Hecuba dixit,

———— cinis ipse sepulti

In genus hoc pugnat.

Poterat hoc contentus esse Scaurus auctor, adiecit tamen.

———— tumulo quoque sensimus hostem.

Idem est in declamationib. lib. 4. 5. Et apud Tragicum Senecam Troade, conqueritur Hecuba, quòd postuletur ad mortem tumulo Achillis immolanda:

Adhuc Achilles viuit in penas Phrygum:

Adhuc rebellat.

De Achille mortuo loquitur, sed qui tamen adhuc spirare videatur vltionem. Ad eum modum Cicero in Miloniana queritur de curia incensa Clodij busto, quam culpam omnem confert in Clodium quasi post mortem furentem & bacchantem, vt cùm in viuis esset: Excitate, excitate, inquit, eum si potestis ab inferis: frâgetis impetum viui, cuius vix sustinetis furias insepulti? Et illud ex eadem oratione: Quid vultu extimuiſtis? quonam modo vos ille viuis affecerat, qui mortuus inani cogitatione percussit?

Coriumque ſilebit.] Corium pro pelle abusiue, quòd pelli corium adiaceat.

Membrana.] Superior pellis. Ea & charta pergamena dicitur Membrana quòd eius primùm vsus Pergami, Eumene regnante, cœperit. na.

Exanimis quamuis, &c.] Licet ouis exanimata non sentiat exanimatum lupum.

Sic cute detracta Ziscas.] Zisca, vel Ziscas, dux bellicosissimus, in Teutones & Boëmos diu satis acri Marte conflictatus est. Itaque Sigismundus Imperator cùm videret Ziscæ cuncta ex animi sententiâ prosperè succedere, & iam illum esse vnum, ex quo res Boëmiæ penderent, clam sibi eum conciliare tentauit. Ille opimis conditionibus ab Imperatore oblatis annuens dum se itineri accinxisset, peste tractus expirauit. Ferunt illum cùm ægrotaret, rogatum quo loco mortuus vellent sepeliri, iussisse cadaveri suo pellem adimi, carnes volucribus ac feris obrectari, ex pelle tympanum fieri, eoque duce bella geri, indèque arrep-

Zisca vel
Ziscas Bo-
emus.

turos fugam hostes, quum primùm eius tympani sonitum audirent. His adiecit Albertus Crantzius, fecisse amicos quod ille iusserat, & reperisse quod promiserat. Hoc vnum præclare aiunt ab eo factum, quòd sectam Adamitarum deleuerit. Notum est, eum partibus Hussitarum prorsus fauisse: Pragæ loca sacra templaq; deleuisse: in Catholicos, potissimùm sacerdotes: crudelem & implacabilem animum gessisse, idq; Catholicis, quod Assur Iudæis, fuisse. Insignis bellator, quamquam cæcus. Inter laudatissimos Principes, reique bellicæ gloria illustres haberi poterat, nisi quædam flagitia laudem obscurassent. Retulit Æneas Syluius 3. Comment. De reb. gestis Alphonfi, & post eum Cochæus lib. 5. historia Hussitarum.

Iusta

Iusta vindicta.

EMBLEMA CLXXI.

*Dum residet Cyclops sinuosi in faucibus antri,
 Hac secum teneras concinit inter oues:
 Pascite vos herbas, sociis ego pascam Achivis,
 Postremumque Vt in viscera nostra ferent.
 Audiit haec Itachus, Cyclopaque lumine cassum
 Reddidit, en pœnas ut suus auctor habet?*

Vlysses, Troia iam excisa, cum domum repeteret, vi ventorum in Siciliam pulsus, ad Polyphemi sedes appulit. Hic Gigas fuit unoculus, ingentis magnitudinis, feritate implacabilis, qui hospites soleret enecare, eorumque carnibus pro cibo vesci. Vlysses itaque cum sociis captus, ubi adverteret iam aliquot ex suis

Polyphemus.

Vlyffis.
astus.

fuis absumptos à Cyclope de vino Maronio ei dedit: & rogatus ab eodem quod ei nomen esset, *ὄτιν* se vocari Vlyffes asseruit. Gigas naturæ vini nescius, alto iam somno pressus, sui que penitus immemor, ab Vlyffe (cui pollicitus erat, vnum se postremūq; post socios omnes peremptū & voratū iri) oleagino trunco, in oculo, quem vnicū in fronte habebat, acriter læsus est, & eodem effosso consternatus: qui vulneris acerbitate vocem cœpit attollere, vt alios Cyclopas insolito rugitu conuocaret. Quærentibus ab eo, quis vulnus inflixisset, & *ὄτιν* (quæ vox Nullum, vel Neminem sonat) dixisset, riserunt, eumque velut furentem reliquerunt: Sic enim loquitur apud Euripidem:

ὄτις μ' ἀπώλεσιν.

Chorus respondet,

οὐκ ἄρ' οὐδέ τις ἕδίκηε.

Deinde illud:

ὄτις μὲ τυφοῖ βρέφαρον. χο. οὐκ ἄρ' ἔ τυφός.

Totum hoc fusiùs apud Homer. Odyffias 1. Ouid. 14. Metam. Virgil. 3. Æneid. Compara festiuum Luciani dialogum *κύκλωπι καὶ ποσειδων*. Qua fabula intelligi datur, quod vt breuiter, sic appositè scripsit Hesiodus:

Ἐὶ αὐτῷ κακὰ τούχαι ἀνὴρ, ἄλλω κακὰ τούχων.

Ipsum se lædit alium qui ledere querit.

Qui alius
malum fa-
bricat, sibi
arcessit.

Et, quod est in prouerbio, Ruinam sibi fabricat, aliis qui fabricat. Vel specialius in eos torqueri poterit *δημοβόρος* tyrannos, & Reipubl. pestes infestissimas, qui diuina tandem ira vitali lumine priuantur, vel ad exitium morte grauius, aut infamiam & maximam capitis diminutionem præcipites fiunt, cum interea quibus potissimum terrori fuerant, rideantur & conuiciis proscindantur. Meminit, sed alio rsum, Brodæus Miscellan. 2. cap. 7. hoc tandem obiter. Seruius ad 3. Æneid. aliò torsit fabulam de exoculato Cyclope. Cyclops, inquit, vir fuit sapientissimus, & ob hoc oculum in capite habuisse dicitur, id est, iuxta cerebrum, quia prudentia plus videbat. Verum Vlyffes eum prudentia superauit, & ob hoc fingitur eum excæcasse. Plutarchus Apophthegmatis refert Oratorem Demadem, Alexandro mortuo, dixisse: Macedonum exercitum Imperatore carentem similem sibi videri Cyclopi excæcato. Non percutrà Græcorum scholiastum allegorica placita, sed Heraclidis Pontici dumtaxat explicationem ad Homericam Odyffeam: qui ait Cyclopem nominari affectum ratione priuantem:

κύκλωψ ὠνόμασται ὁ τοὺς λογισμοὺς ὑπολαβών.

Cyclops
quid Ser-
uio.

*Sinuosi in faucibus antri.] Sic Virgil. dixit in 6.
Vestibulum ante ipsum primisque faucibus Orci.*

Et hic noster in Emblemate primo:

— *sinuosi è faucibus anguis.*

*Achiuis.] Achiui, ἀχαιοί, Græci: & nonnunquam pro quo-
libet populo ciuili; Horatius:*

Achiui.

Quicquid delirant Reges, plectuntur Achiui.

Catull. in Argonaut.

Nam simul ac fessis dederit fors copiam Achiuis.

*Postremumque Utin, &c.] οὐτινα se postremò voraturum bellè Utis:
prædixerat, & ἔτινα, id est neminem, vorauit: imò ab eo, qui ἔτις.
quanquam esset ἔτις, aliquis erat, exoculatus est.*

Lumine cassum.] Cæcum Virgil. 2. Aeneid.

*Cassus lu-
mine,*

— *Nunc cassum lumine lugent.*

Idem.

Nullum cum victis certamen & æthere cassis.

& Lucretius.

Nunc potis est cerni quod cassum lumine fertur.

Ausonius Parentalib.

Saucius extincto corpore cassus eras.

*Sic enim poëtæ interdum vsurpant lumine cassum, & luce ca-
sentē pro mortuo: vt & lumina lucēq; relinquere. Virgil. in 4.*

Quò magis inceptum peragat, lucemque relinquat.

Catullus: Nobis cum semel occidit breuis lux. Lucretius:

Lumina sic etiam Solis bonus Ancu' reliquit,

en pœnas vt suus auctor habet!]

— *non est lex iustior vlla,*

Quàm necis artifices arte perire sua.

Alludit ad alia quæ sequenti Emblemate consultò adferemus.

Iusta

Iusta ultio.

EMBLEMA CLXXII.

*Raptabat volucres captum pede coruus in auras
 Scorpion, audaci premia parta gula.
 Ast ille infuso sensim per membra veneno,
 Raptorem in Stygias compulit vltior aquas.
 Oris res digna: alijs qui fata parabat,
 Ipse perit, proprijs succubuitque dolis.*

Simile est apud Æsopum de Coruo cibum quæritate, & serpente in aprico dormientē corripiente, à quo lethiferum spiculum sentiens, iustam in se ultionem animalculi vilicissimi sensit: quod idem accidit iis, qui re flagitio parta, succubunt magno malo discunt, malè parta malè disperire. Et
 ferè

ferè fit, vt, quod vulgò dici solet, captores ipsi capiantur, raptoresque ab aliis etiam vicissim correpti decidant & illaqueentur: vt cum à veneficiis falsarij, calumniatores, adulteri, & id genus alij, tolluntur è medio, vel cum latrones à prædonibus prehendantur, & spoliantur. Quò spectant adagia, Cornix scorpionem &, Suo ipsius laqueo captus: &, Coruus serpentem. Carmen ipsum ex Archiæ Græco petittum est, lib. 1. Græcor. Epigram.

Captores
sæpe ipsi
capiuntur.

Ἐν ὧτι παμφαίνοντι μελάντερον αἰδέει νομῶν,
Σκορπίου ἐκ γαίης οἶδε δορόντα νόραξ.
Ὅν μαρψῶν ὄρασον. ὃ δ' αἰξάντ' ἐπ' οὐδας,
οὐκ βραδύς, ἐν κέντρῳ πείσαν ἔτοψε βίβει,
καὶ ζωῆς μὲν ἀμεροῦν. ἰδ' ὄρασον ἔτυχον ἐπ' ἄλλα,
Ἐκ κέντρῳ τλήμων αὐτὸς ἔδεκτο μόρον. id est:

Emblema-
tis typus.

Scorpius è terra prorepserat, idque vidente
Coruo, qui celo victitat in liquido,
Corripuit visum, fugitque: sed hic vt humum ales
Contigerat, telo mox ferit atque necat.
Ecce tibi, quod in hunc avis insidiosa parabat,
Inde sibi acciuit ipsa necem misera.

Alijs qui fata parabat.] Fuere qui semet eodem illo pugione, quo Cæsarem violauerant, interemerunt. Suetonius in Cæsare. Memorabile fatum. Quod de Cæsare memoriæ traditum est, hoc etiam de Gordiano Cordus euenisse scribit. Nam omnes quicumque illum gladio appetiuerunt, qui nouem fuisse dicuntur, postea interemptis Philippis sua manu, suisque gladiis, & iisdem quibus illum percusserant, interiisse dicuntur. Iul. Capitolin. in Gordianis tribus, sub finem. Sallust. in fragment. histor. praua incepta consulti- toribus sunt noxæ. Lucretius lib. 5.

Circumretit enim vis, atque iniuria quæque,
Atque vnde exorta est, ad eum plerumque reuertit.
Quid. 1. De arte:

Fallite fallentes: ex magna parte profanum
Sunt genus; in laqueos quos posuere cadant.

Parem

Parem delinquentis & suaforis culpam esse.

EMBLEMA CLXXIII.

*Praconem lituo perflantem classica, victrix.
 Captivum in tetro carcere turba tenet.
 Queis ille excusat, quòd nec sit strenuus armis,
 Vilius aut seuo laferit ense latus.
 Huic illi. Quin ipse magis timidissime peccas,
 Qui clangore alios eris in arma cies.*

Tubicè in bello captus, cur se excusarit.

EX Aesopi apologo, de tubicine in bello capto, qui se in fontem praedicabat quòd nullum occidisset, sed neque in quenquam gladium distrinxisset, qui mox audiuit: *Διὰ τὸτο ἂν μᾶλλον τεθνῆξῃ, ἔτι σὺ μὲν δυνάμην ἔχεις πολεμῶν, τὸς πάντας πρὸς*

πρὸς μάχην ἕλπει. Sed ideò magis tibi moriendum est, qui cùm pugnandi sis expers, alios omnes ad pugnam concitas. Etenim (quod aiunt Iureconfulti.) Qui agunt, & qui assensum præbent, pari supplicio affiendi sunt, & satis ipse facit qui per aliũ facit. Hoc in eos torquetur potissimùm, qui oratione & consilio Principes ad suscipienda bella inflammant, cùm ipsi pugnam detrectent, nec vlli sese periculo patriæ aut Principis nomine committunt; quibus quidem certè nullus probabilis esse potest consilij tam nefarij prætextus, cùm ipsi reuera sint nocentiores, maiùsque detrimentum eminus linguâ cæteris adferant, quàm qui cominus gladiis decertât. Nulla enim fortè irreperet Martis violentia, nisi antecederet eiusdem committendi persuasio. Vel de iis intelligitur, qui cruore quidem manus non tingunt, at nihilominus parricidij faciendi consilium suggerunt. Occurrit illud Demosthenis de patre cuiusdam sacerdotis, quem Braurioniam appellat. Is, cùm alterum quispiam occideret, impellebat & hortabatur ad id facinus. Palam erat hominẽ mortuum ne digito quidem ab eo tactum, sed ab occisore dumtaxat; ita vulgò iudicabatur nõ teneri cædis. Sed Areopagitarum aliud iudicium fuit, qui censuerunt eum qui suadendo iuisset, eodem obstrictum scelere. Nam constat homines audaciores fieri adhortatione: nec solùm manu, sed etiam voce & proclamatione opem & auxilium ferri. Itaq; ille damnatus, & in exilium pulsus est. Aristot. i. Rhet. argumentum citat quo vsus est orator Leodamas aduersus Callistratum: dicebat enim eum qui cõsiliu[m] dedisset, magis in culpa esse, quàm qui scelus cõmisset: quia scelus admissum non esset, nisi eius auctor & consultor aliquis extitisset. Ciceronis exemplum vnum proferam ex oratione in Pisonem. Quid interfuit inter Catilinam, & eum cui tu senatus auctoritatem, salutem ciuitatis, totam Remp. prouincię præmio vendidisti? Quæ enim L. Catilinam conantem consul prohibui, ea Pub. Clodium facientem consules adiuuerunt, voluit ille senatum interficere, vos sustulistis: leges incendere, vos abrogastis: interire patriam, vos adiuuistis. Quid est vobis Cõs. gestum sine armis? incendere illa coniuratorum manus voluit, urbem: vos eius domum, propter quem vrbs incensa nõ est. Ac ne illi quidem, si habuissent vestri similem consulem, de vrbs incendio cogitassent. Huc facit M. Quintilian. declamatione 70. Satis ostendit ipsa pœna, inquit, eum teneri qui idem commiserit, quod si occidisset. Neque enim grauius quicquam aduersus eum qui sua manu interfecerit, constituere potuit legum

Agentes & consentientes pari pœna puniendi.

Bellorum suafores.

Locus Demosthenis.

lator, quàm aduersus eum qui causam præstitisset. Ergo & similitudine poenæ etiam crimen par exigere debetis. Hæc ille. Ceterùm cum hoc nostro Emblemate magis conuenit quod Leodamas, de quo proximè dicebat, eum in maiore culpa esse quàm facinus commiserit, quàm qui consilium dederit, consiliū enim nullius est momenti, nisi sit qui illud sequatur. Et interitus causam, non interitum spectari oportere, dixit in Miloniana disceptus orator. Vlpianus etiam, ut est in l. 11. de iniuriis: Non solum in iniuriarum tenetur qui fecit iniuriam, hoc est qui percussit, verùm ille quoque continetur qui dolo fecit, vel qui curauit, cui mala pugno percuteretur. Eòdem recidit l. 15. ad l. Cornelia de sicariis, vbi idem Vlpian. ait, Nihil interesse, occidat quis, aut causam mortis præbeat.

Lituus. *Lituo.*] Lituus, genus buccinæ incuruæ. Festus ex Ennio:

Inde loci lituus sonitus effudit acutos.

Et Ouid. 3. Fast.

Iam lituus pugnae signa daturus erat.

**Classicum
belli.**

Perflantem classica.] Classicum canentem. Classicum canentium signum est dare quo milites pugnare incipiant, cui opponitur Canere receptui. Virgil. ad finem 2. Georg.

Necdum etiam audierant inflari classica.

Victrix turma.] Victrices copiarum.

Clangore aris.] Tubæ sonitu. Metonym. in dictione, aris, pro tubæ.

Aliu

Alius peccat, alius plectitur.

EMBLEMA CLXXIIII.

ARRIPIT ut lapidem catulus, morsuq³ fatigat,
 Nec percussori mutua damna facit:
 Sic plerique sinunt veros elabier hosteis,
 Et quos nulla grauat noxia, dente petunt.

Plerique sunt, qui cum non possint iis noxam inferre à qui-impoten-
 bus se læsos putant, vt acceptam iniuriam vlciscantur, vel cum homi-
 pueros, vel famulos, vel etiam, si fieri possit, suorum aduersario-
 num affe-
 rum amicos adoriuntur, impotenti quidem & iniquo conatu, & us.
 qui mos perinde est ac puerulorum, qui subita iracundia per-
 culsi, virgas adurunt quibus plexi sunt. Eiusmodi sunt, qui
 causas adiuvantes vel per se omninò ad agendum ineptas pro

efficientibus imperitè vsurpant, vt Medæa nutritrix, dum culpam conferret in trabes abiegnas è nemore Pelio auectas, quibus Argo nauis facta esset, in qua Medea cū Iasone aufugisset. Sed vt ad nostros mores sermonem conuertam, omnibus in cōfesso est, quot quantaq; infortunia in dies nobis impendeant, & interdum grauitè vrgeant: quorum causam inconsultò reiciimus in eos fortasse, qui nullo modo sunt in causa, cū potius errores & lapsus nostros agnoscere, & pia sinceræque *μετανοία* tot contractas vitiorum sordes eluere deberemus, nec vt canes in lapidem sæuientes, inculcare iustissimam supremi & incorrupti iudicis Dei animaduersionem. Id si placet ad iræ iniustitiam conuertere, vnà etiam Senecam audiemus ita disputantem I. De ira: Iam verò si affectus iræ damnaq; velis intueri, nulla pestis humano generi pluris stetit. Et deinde: Id non est ira, sed quasi ira: sicut puerorum, qui si ceciderunt, terram verberari volunt, & sæpè nesciunt quidem cui irascantur, sed tantum irascuntur sine causa, & sine iniuria, non tamen sine aliqua iniuriæ specie, nec sine aliqua pœnæ cupiditate. Deluduntur itaque imitatione plagarum, & simulatis deprecantium lacrymis placentur, & falsa vltione falsus dolor tollitur. Idem Seneca eodem lib. c. 16. iram ostendit ita impotentem esse, vt sæpè infesta patrono, reum damnet: & si veritas oculis appareat, inquit, tamen errorem tuetur, & in malè cœptis honestior illi videtur pertinacia quàm pœnitentia. Apponit exemplū in Pisonem quodam, qui cū iratus duci eum iussisset, qui ex comæatu sine commilitone redierat, quasi interfecisset quem nō exhibebat: roganti tempus aliquod ad conquirendum, non dedit. Damnatu extra vallum deductus est, & iam ceruicem porrigebat, cū subito ille commilito apparuit, qui occisus videbatur. Tūc centurio supplicio præpositus, condere gladium spiculatorum iubet, damnatum ad Pisonem reducit, redditurus Pisoni innocentiam: nam militi fortuna reddiderat. Ingenti concursu deducuntur, cōplexi alter alterum cū magno castrorum gaudio commilitones. Conscendit tribunal furens Piso, ac iubet duci vtrūque, & eum militem qui non occidit, & eum qui non perierat. Quid hoc indignius? Quia vnus innocens apparuerat, duo peribant. Piso adiecit & tertium. Nam illum centurionem, qui damnatum reduxit, duci iubet: constituti sunt in eodem loco perituri tres ob vnus innocentiam.

Catulus.] Canis.

Morsu fatigat.] Mordet.

Intignet
Senecæ
Joci.

Mutua damna.] Talem iniuriam.

Veros hostes.] Iplissimos aduersarios, à quibus orta est iniuria.

Noxia.] Noxia de maleficio dicitur. Noxiam dixere antiqui *Noxiz.* quod nocet: & est detrimentum, culpa, pœna. Lege ipsummet Alciatum Commentario in tit. De verb. & rer. signific. l. 237. quem locum & nos suprà citauimus ad Emblemata, cuius titulus, *Remedia in arduo, mala in prono.*

Dente petunt.] Iniuriis vel conuictiis p̄oscindunt, quod vnum iniustitiæ non paruum facinus, quia iniquum est aliquem alieno odio prægrauari, ait Imperator Iustinianus in l. Si quis suo, §. legis autem, Cod. de inoffic. testam. Et Callistratus l. 26. D. de pœnis. Crimen, vel pœna paterna nullam maculam filio infligere potest, nam vnusquisque ex suo admissio sorti subiicitur, nec alieni criminis successor constituitur. Quod si ad vindictã publicam id protendere liceat, audiamus Arcadij & Honorij rescriptum, ex l. 22. Cod. de pœnis: Sancimus ibi esse pœnam, vbi & noxia est. Propinquos, notos familiares procul à calumnia submouemus, quos reos sceleris societas non facit. Nec enim societas vel amicitia nefarium crimen admittunt. Peccata igitur suos teneant auctores: nec vltèrius progrediatur metus, quàm reperiatur delictum.

Pp 3

Infani gladius.

EMBLEMA CLXXV.

SETIGERI medius stabat gregis ensifer Ajax,
 Cede summ credens cadere Tantalidas.
 Hostia sic tanquam sus succedanea poenas
 Pro Laertiade, pro caueâque dabat.
 Nescio obesse suis furor hostibus: erat ab icetu,
 Consilique impos in sua damna ruit.

Infania
 pœna. in
 eum læsa
 vnde ma-
 nauit,

HOc quidem arguitur temerarius furentum hominum im-
 petus, qui non aduersariis, sed sibi maximè nocent, quòd
 iræ præcipiti omnia committant, omnémque viam rationi præ-
 cludant: vnde fit, vt, quod ait Horat.

Vn consilij expert mole ruit sua.

is enim furentis animi affectus sic hominis animum è sua sede
 dimouet & exturbat, vt non secus atque Circe altera hominem
 in belluam ferocissimam transformet: quo fit, qui talem ho-
 spitem excipiat, non aliter faciat, ac qui sese vnà cum ipsis ædi-
 bus incendio perdat: eoque deterior est, quòd ita tumultu, cali-
 gine, fumoque cuneta intus errore mētis compleat, vt nec cer-
 nere integrum sit, nec eos audire qui volunt opitulari. Id qui-
 dem ob oculos posuit Homerus Iliad. 6. & Odyss. α. sub persona
 cum Achillis, cuius iram facit implacabilem, tum Aiakis, quem
 tanta incessit rabies ob Achillis arma Vlyssi adiudicata, vt in
 porcorū gregem furibundus insilierit, eosque trucidarit, existi-
 mans se Græcorum copias prostrernere. Ille itaque cum duos
 quosdam maximos suos de trabe suspēsos flagris cecidisset, hos
 esse Agamemnonem & Vlysem putans (quorum alteri vt iudi-
 ci, alteri vt victori potissimum erat infensus) suis ita suspen-
 sis multo cum risu insultauit, addēs conuicia quæcunque bilis
 suggererebat. Postquam autem resipuisset, facti pudore sibi mor-
 tem consciuit. qua de re pulcherrima est Sophoclis tragœdia,
 quæ inscribitur *Αἶας ἡρώδης*. Horatius 2. Sermonum:

Aiakis in
 sania.

— *insanus quid etiam Ajax*

Fecit, cum strauit ferro pecus? abstinuit vim

Vxore & gnato, mala multa precatus Atreidis.

& — *cur Ajax heros ab Achille secundus*

Putrescit, toties seruatis clarus Atreidis,

Gaudeat vt populus Priami, Priamúsque inhumato,

Per quem tot iuuenes patrio caruere sepulchro?

Mille ouium insanus morti dedit, inelytum Vlysem,

Et Menelaum vnà mecum se occidere clamans.

Et deinceps: *Ajax immeritos dum occidit, desipit, agnos.*

Cornelius Celsus de re medica lib. 3. cap. 18. inter insanie gene- Locus ex
 ra illud longè maximum ponit, & longissimum, quod vitam Cornelio
 ipsam nō impediatur, idque robusti corporis esse consuescat. Hu- Cello,
 ius species duas: nam quidā imaginibus, non mente falluntur,
 qualem insanientem Aiacem vel Orestem fabulæ ferunt: qui-
 dam animo desipiunt, &c. Seneca 2. de Ira, cap. 36. videndum il-
 lud quàm multis ira per se nocuerit. Alij nimio feruore rupe-
 re venas & sanguinem: supra vires elatus clamor egestit, & lu-
 minum suffudit aciem: in oculos vehementius humor egestus,
 & in morbos ægri recidere: nulla celerior ad insaniam via est.
 Multi itaque continuauerunt iræ furorem: nec quam expule-
 rant mentem, vnquam receperunt. Aiacem in mortem egit

furor in furorem ira. Mortem liberis, egestatem sibi ruinam domui imprecantur, &c. Hæc Seneca. Ad illustrationem argumenti huius commodè referes, quæ de impatientia & vindictæ appetitione doctè Lactantius disputat lib. 6. Diuin. inst. cap. 18. Historiam pete ex Ouid. Transf. 13. & lege. Prou. Aiakis risus.

Setigeri gregis.] Porcorum.

Enifer Ajax.] In superioribus Aiace scutiferum, hîc eniferum vocat, ob affectum mortis vltroneæ, quæ est consecuta.

Græci
Tantalida.

Cæde summ.] Porcorum internecone,

Tantalidas.] Græcos, qui à Tantalò Tantalidæ dicti sût. eorum enim plerique à Tantalò Iouis ex Plota Nympha filio traxerunt originem. Iupiter Tantalum genuit: Tantalus filium Pelopem habuit: Pelops pater Atrei: Atreus Agamemnonis. Itaque Iupiter fuit Agamemnonis abauus. Id epitheton vsurpat opportunè Ouid. oratione Aiakis, qua heros ille Vlyssis ortum genus à Tantalò, tamquam probrum, obiicit.

Succedanea hostia.

Hostia sic tamquam sus. succedanea, &c.] Sus erant tamquã victimæ, quæ pænas luebant pro Græcis iudicibus & Vlyssè. Succedanea autem hostia olim dicebatur, quæ secundo loco fiebat. Si enim primis hostiis libatum nõ fuisse putassent sacrifici, aliæ hostiæ post primas eductæ cædebantur duæ, quæ prioribus iam cæsis luendi piaculi causâ subdebantur. Gell. lib. 4. c. 6. succedaneas, nõ succedaneas esse dicendû ait, ob vocabuli cõpositionè.

Pro cauedæque.] Cauea, polysemû est. Hîc Iudicium confessum intellige. Est autem Metonymia, pro iudice Agamemnone. Olim Cauea pro subselliis equitum & populi. Virg. 5. Æneid.

Hic totum cauea confessum ingentis, & ora

Prima patrum magnis salius clamoribus implet.

Cauea
quid.

Cicero in Lælio: Qui clamores tota cauea nuper hospitis, & amici mei M. Pacuuij in noua fabula?

Nescit obesse, &c.] *ἴσχυς*. Iracundus & mète captus non iis quos odio prosequitur, sed sibi nocet: non inquam eos quos maximè vellet affici iniuria, sed se ipse lædit & interdum enecat.

Nescit obesse suis furor.] Furor, mêtis cæcitas definitur à M. Tulio 4. Tuscul. ea est *μάνια* Græcis. In paradoxo contra Clodium, exagitur is animi morbus, quo docet omnes stultos futere, id est cæcò mentis impetu in omni scelere versari, quæ perturbatio sæpè à nimia ira proficiscitur.

In sua damna ruit.] Seneca Hercule furente:

————— *in se semper armatus furor.*

Ibidem,

————— *quòdque habet proprium furor*

In seipse seuit.

Pax.

EMBLEMA CLXXVI.

TVRRIGERIS humeris, dētis quoque barrus eburni,
 Qui superare ferox Martia bella solet,
 Supposuit nunc colla iugo, stimulisq; subactus,
 Casareos currus ad pia templa vehit.
 Vel fera cognoscit coneordes undique gentes,
 Proiectisq; armis munia pacis obit.

Elephantorum in bellis vsum olim fuisse celeberrimum, v^{us} Ele-
 notius est quàm vt cōfirmare opus habeã: ynde apud ple- phanto
 rosque pro belli symbolo reperio, vt hãc etiam pro pace, diuer rum in bel-
 sa tamen ratione & fine: Elephante enim, qui equis in acie lis,
 terrorem incutiebat, qui sui horrendo spectaculo milites ipsos
 conturbabat, quiq; eburneo dente pugnatum hominum

Elephantus
in trium-
pho.

equos corripiebat, pace parata, collum iugo supposuit, & Cæsaris curram triumphalem ad templum vehit, quasi agnoscens initam inter populos concordiam, ideóque ad pacis munia obeunda sese subiiciens. Quod sanè intelligi licet de ferocissimis quibusque, & fortissimis belli ducibus, qui truculētos ipsi mores, & ferociam bellicam redempta pace deponunt: eóque fit, ut sese postea conuertant ad ea quæ ad religionem, vel publicam ciuitatis administrationem pertinent: quæ quóndam inter arma vel silebant, vel consopita penéque oppressa misero situ iacebant. Cassiodor. Varia. formul. lib. 3. Epist. 1. populorum ferocia corda longa pace mollescunt. Hæc quidem ita enarrari velim, nisi malis Epigrammatis huius literam referri ad Iulij Cæsaris triumphum, de quo Suetonius agit. Ait enim eum ascendisse capitolum ad lumina quadraginta Elephantis dextra

Iulij Cæsaris triumphus.

atque sinistra lychnuchos gestantibus, idque in signum pacis bello partæ. Elephantis etiam Pompeium Magnum triumphasse testatur Plinius lib. 8. quod prius India victa Libero patre factum memoratur, Seneca de Vitæ breuitate cap. 14. ait, Metellum victis in Sicilia Pœnis triumphantem, vnum omnium Romanorum ante curram centum & viginti captiuos Elephantos deduxisse. Et Capitolinus de Gordiano iuniore: Quadrigæ Elephantorum Gordiano decretæ sunt, utpotè qui Persas vicisset, triumpho Persico triumpharet. Caterùm non prætermisero Græcum hexastichon φιλιππου, quod hîc Alciatus Latino reddit, sed περιφραστικῶς:

Senecæ locus.

Metellum victis in Sicilia Pœnis triumphantem, vnum omnium Romanorum ante curram centum & viginti captiuos Elephantos deduxisse. Et Capitolinus de Gordiano iuniore: Quadrigæ Elephantorum Gordiano decretæ sunt, utpotè qui Persas vicisset, triumpho Persico triumpharet. Caterùm non prætermisero Græcum hexastichon φιλιππου, quod hîc Alciatus Latino reddit, sed περιφραστικῶς:

Typus Emblematis.

Ὁν κίτε πυργωθεὶς ὁ φαλαγγόμαχος ἐπὶ δῆρον
Ἄσχετ' ὀρμαίνει περιόδους Ἐλεφας,
Ἀλλὰ φόβῳ τείλας βαδύρ αὐχένα πρὸς συγοδείσους,
Ἄντυγα διεφρουλκῆ καίσαρ' οὐραγίον.
Ἐγὼ δ' εἰρήνης καὶ δῆρ χάσιν ὀργαυα ρίψας
Ἄρει' ἀνομίης ἀντανάγει πατίτρα.

Locus è Panegyrico, Constantini.

Sed præclarus sese locus offert ex Panegyrico, qui Constantino Augusto Constantij filio dictus est, nobisque trāsmissus incerto nomine. Hunc enim locum quia puto gratum fore studiosis rerum antiquarum, totum ascribam, sic itaque: Quid egeras Imperator? in quæ nos fata proieceras? nisi te diuina virtus tua vindicasset, quæ hæc est impatientia? aut quò tibi manus nostras, si versa vice pugnas ipse pro nobis? Hæc ego non diceré Imperator, neque ab aliis dicta memorarem, nisi beneficio tuæ lenitatis tutior esset nostra in verbis, quàm tua in armis audacia. Noua enim quadam varietate naturæ, confusóque virtutum

tem

temperamento, idem es in præliis ferocissimus, & parva securitate mitissimus. Cùm enim dato obsessis tempore pœnitendi, Aquileiam quoque de legatis eorum ac supplicibus recepisses, cunctique se tibi dedissent, quod obsidendo seruaueras, ignouisti omnibus, & vitã quam desperauerant, reddidisti, & quidem iussisti arma deponere, & multo tutius victoris pietate regerentur. Vt tamen pertinaciæ suæ merita sentirent, corripere eos vinciri que iussisti, non ad supplicium, sed vitam, ne conscientia timore diffugerent, grauitèrque delinquerent, cõseruari que iterum non mererentur, si seruati non fuissent. Sed vnde tanto hominum numero tot vincula, quæ continere militares, & paulò antè armatas manus possent? Stupere milites quid producendos susceperat, & custodia curam abnuere, & prorsus nescire quid facerent. Ipsi etiam, qui tibi in consilio erant, ipse etiam Præfectus hæerere, cùm tu diuino monitus instinctu, de gladiis eorũ gemina manibus aptari claustra iussisti, vt seruarent deditos gladij sui, quos non defenderant repugnãtes. O pulcherrimum, & qui omnium oculis subiici debuisset, triumphum virtutis & clementiæ tuæ! Cuius enim potentiæ fuit hostibus arma diripere, eius humanitatis deditos ad impunitatem suis armis alligare, atque etiam vincere. Vt eos ferri illius, quod contra te gesserant, quotidie pœniteret, gladius ille quem in te distrinxerat hostis, infestus, ipse domini sui manus tenuit, & paratus ad cædem, custos factus est ad salutem. Magnus Poëta, dum bellorum toto orbe surgentium discursum apparatusque describit.

Et curuæ, inquit, rigidum falces constantur in enses.

Triste nimium tempus id, cùm instrumenta cultui pecudum præparata, in cædem hominum verterentur. At nunc rigidi illi mortiferique mucrones in salutaria vincla curuantur, & exarmatum hominem non interimunt, sed coërcent, deditosque hostes gladij sui collisi obtusique tutantur, qui nihil illis prodesse integri acuti que potuerunt. Omnium ergo armorum ministeria ad diuersos effectus arbitrio tuo seruiunt Imperat. tibi vincunt gladij, tibi seruant, te pugnante feriunt, te ignoscante custodiunt, vt Deus ille mundi creator & dominus eodem fulmine suo nunc tristes, nunc lætos nuncios mitti: ita eadem sub numine tuo tela inimicos, aut supplices tuos, perniciæ aut conseruatione discernunt.

Turrigeris humeris.] Expressit epithetõ *πυργωβής*, turribus oneratus, id est, *πυργόβηξ* ☉ Lege Plin. 8. Cur autem barrus dicatur, iam explicuimus Emblemate, cuius tit. *In illaudata laudantes.*

Qui

Locus hic cum Emblemate nostro mirè consentiens.

Qui superare ferox, &c.] Explicatius in Græco, ὁ φαλαγγομάχος
 ἐπὶ δὴν ἄσχετ' ὀρμαίνει, phalangibus pugnans indomitus
 impetuose irruit ad pugnam cum phalangibus in acie stans.

Vel fera cognoscit.] De particula, vel quædam Alciat. noster ad
 l. 96. de verb. sign. §. prædia.

Ex bello pax.

EMBLEMA CLXXVII.

*En galca, inrepidus, quam miles gesserat, & qua
 Sæpius hostili sparsa cruore fuit:*

Parta pace apibus tenuis concessit in usum

— Alveoli, atque fauos grataque mella gerit.

Arma procul iaceant : fas sit tunc sumere bellum,

Quando aliter pacis non potes arte frui.

Eiusdem

Eiusdem materiae diuersa & contraria possunt esse instru-
 menta, vt cum ex galea, ense, vel ægide militari conflan-
 tur falces aut ligones agricolis idonei, quibus etiam pacis tem-
 pus intelligitur: quod κατὰ προσωπεῖοιαν de falce ex ense Mar-
 tialis exprimit in Apophoretis;

Signa re-
 dempta pa-
 cis.

Pax me certa ducis placidos curuauit in vsus:

Agricolæ nunc sum, militis antè fui.

At Virgil. bellum significans, ait Georg. 1.

Et curuæ rigidum falces curuantur in ensem.

Ouid. item Fastor. 2.

Plus erat in gladio, quàm curuo laudis aratro.

Idemque alio loco:

Bella diu tenuere viros: erat aptior ensis

Vomere: cedebat taurus arator equo.

Sarcula cessabant, versique in pila ligones,

Factaque de rastris pondere cassis erat.

Et deinde pacem, his sequentibus:

Pax ades, & toto mitis in orbe mane.

Dum desunt hostes, desit quoque caussa triumphii:

Tum ducibus bello gloria maior erit.

Sola gerat miles, quibus arma coerceat arma,

Canteturque fera nisi pompa tuba.

Claudianus de bello Getico huc respexit, signa partæ pacis
 memorans:

Non iam delectus miseri, nec falce per agros

Deposita, iaculum vibrans ignobile messor:

Non tentat clypeum proiectis sumere rastris.

Occurrit & illud Bacchylidis Lyrici Poëtæ, ex Stobæo & Plu-
 tarcho:

Bacchylidis Lyricis
 venustus
 locus.

Τίκτης δὲ θνατοῖσι εὐρίνα μεγάλα

πλῆτον: Pax magna hominibus affert diuitias.

Et deinde sequitur:

Ἐν δὲ σιδαροῖσι τοῖσι περπαξίν αἰδᾶν ἀράχνην

Ἡστὶ πέλουται, ἐγχεῖα τελοχρωτὰ

Χίφιατ' ἀμφάπια εὐρὺς δάμναται, χαλκίωσιν

Οὐκίτι σαλῶ ἰγγων κτύπῳ, ἔδδ' σολαταὶ μελίφρων ὕπνῳ

Ἀπὸ βλεφάρων ἀμὸς, ἔς δ' ἀλπει κίαρ: id est,

At in reuinctis ferro clypeis nigrorum araneorum telæ sunt,
 hastasque cuspidatas, & enses ancipites ærugo consumit: ærea-
 rumque non amplius tubarum clangor, neque subripitur mel-
 litus somnus à palpebris, nostrum qui cor fouet. Huc etiam re-
 feram

feram Efaiaë vatis illud: Contudent, inquit, gladios suos in h
gones aut vomeres, & lanceas hastasque suas in falces, nequ
ultrà aut bellum addiscens, aut prælio alluiscēt. Sic Cassiodo
rus in quadam ad Valerianum præf. prætorio epistola lib. 12
Variar. Arripiant ferrum, inquit, sed vnde agros excolant: su
mant cuspides, bouum stimulos, non furoris. Quæ ideò addu
ximus, vt non modò Emblematis ἐπιγραφήν, sed & duo prior
disticha, per se alioqui clara, explicemus apertius, his enim ost
dit temporis quandam conuersionem & vicissitudinem, cum ex
bello pacem arguit sub galeæ symbolo, quæ belli tempore sæ
piùs hostium sanguine tincta, nūc demum pace, in apum aluea
rium cōmutaretur. Eodē fermè modo Marius Molsa de rostri
naualibus, cuius carmen propter affinitatē ascribere non piget

Marij Mol
sæ lepidum
epigrāma.

*Ferrea rostra olim pressis erepta carinis,
Quæ Nili fractas testificantur opes,
Ecce apibus parcis pandas præpandimus aulas:
Congesta redolent, (quis putet?) ara thymo,
Cæsaris hæc inuens laus est, quo vindice, pacis
Iucundos fructus arma inimica ferunt.*

Quæta de-
beat esse
cautio in
bellis susci-
piendis.

Porro ab armis dissuadet, nec ea omninò sumenda vult, nisi ali
ratione in pace ac quiete viuere nō possimus: Rectè Cicero di
xit temerè in acie versari, & manū cum hoste configere, imma
ne quiddam, & belluarum simile: sed cūm tempus necessitāsque
postulat, decertandum manu esse, & mortem seruituti turpitu
dinique anteponendam. Certè bellum non tã facillè suscipien
dum, quàm putant quibus, inexpertis potissimùm, dulce: ne
de vlla re alia magis deliberandum est, neque religiosius, con
sultandum, aut maturius aliquid statuendum quàm de bello
cuius alea vt anceps & dubia, & in quo bis peccare non licet, su
damnosa maximè, & omni parte periculosa: quandoquiden
& qui vicit, & qui victus est, suo damno de suo gradu decidit
ille quidem magno fortè sui suorumque dispendio victoriã et
mercatus: hic, quòd spes irrita ceciderit, quàm agrè ferat, quã
toque dolore contabescat, omnibus coniectandum relinquo
Principes itaque, magnates, aut etiam magistratus, nunquan
nisi tanquam inuitabili necessitate pressi, aleam belli moue
re vel minimùm debent, sed omnibus primùm tentatis reme
diis, sic se gerant, vt de suo iure quicquam deçedat potius, quàm
sua auctoritate tale aliquid committatur. Notum est illud A
fricani Scipionis, turpe esse in re militari dicere, Non putarã
quòd inemendabilis error sit, qui violentia Martis committi
tur

tur. Facillimum est enim arma sumere, at eadem sumpta deponere, non æquè facile. Nec verò vt inficias iuerim belli principium penes Principes esse, sic exitus sanè à diuina prouidentia pendere certò dixerim. Quòd si quisque, vt decet, per se coniiiceret, quàm intersit leui de caussa bellum mouere, agnosceret quàm periculosus sit Principū ludus, quibus tã parui est momenti clades & strages populi multitudine innumerabilis, ruina, vastitasque: sed & indigna locorum permultorum vastitas, solitudo, conflagratio, Valeant itaque quibus tam placet belli fortuna, cuius etiã vel prosperè gesti euentus ipsum pœnitere Principem decet, si modò vel minimum sapiat, aut nisi ab humanitate prorsus abhorreat. Addam etiam & illud (quòd intestina hæc & plus quàm ciuilia bella Gallica nobis tam sèpè tamque diuibilem moueant) nullum regnum, nec vllã Remp. diu manere incolumen potuisse, quæ arma crebrò mouerit. Meminerint quibus dulce bellum est, quoties in extremum discrimen venerint Athenienses quondã felicissimi & potentissimi, tot tantisque bellis attriti, & postmodum deleti, quorum nempe ciuitas à Persis incêdio perdita, à Laconibus affecta sæpissimè, ac mœnibus ipsis exuta, à Philippo Alexandri patre fatigata, ab altero Philippo afflicta, à rege Ponti Mithridate cædibus & cruore infecta, à Sylla propemodum concussa & diruta. Quid Lacedæmonij? quamquam diu satis floruisse visi sunt, idem tamen, quod aliæ florentissime monarchiæ, & oligarchiæ, sunt experti, quarum quidem exitium non ab externis, sed certè intestinis potissimum odiis atque dissidiis est profectum. Nihil illa inclyta Roma clarius aut admirabilius, vt quæ.

Imperium terris, animos æquauit olympo.

Cuius tamen quantò aliis gloria & præcellens dignitas eminentior fuit, tantò ruina casusque grauior & periculosior. Si verò tanti imperij labefacti causam inuestigemus, bellorum aleæ acceptū esse referendum citra negotium iudicabimus. Ea enim Romana ciuitas primùm à Porsena obsessa, à Pyrrò ter-
rita, ab Annibale identidem concussa, à Tatio capta, à Brenno expugnata, & Gallis incensa: denique viribus ipsa suis miserè prostrata, & penitus fracta, quid posteris Gothis aut Vandalis reliqui habuit, quod labefactandū aut cōcutiendū daret? Porrò credibile est tantum imperium tam citò non fuisse lapsurum, si primores ipsi, quique Reipubl. clauum tenebant iis tēporibus, in iis quæ parta erant, conseruandis citiùs elaborassent, quàm alienas tanto impetu & ardore animi prouincias inuasissent,

Infani

Principum
ludus pe-
riculosus.

Athenien-
sium bella
exitiosa.

Lacedæmo-
niorū bel-
la intesti-
na.

Romano-
rum bella.

Breuis ca-
talogus bel-
lorum Ro-
manorum.

vel in externos, aut etiam seipfos ferrum strinxissent.

Atque fauos grataque mella gerit.] Sic ex pace vbertas, quod dicit in sequenti, vt colligas omnium fructuum prouentum ex pace, contra ex bello vtilitatem omnem & calamitatem.

Quò pertinet etymologia Grámaticorum, qui *πόλεμον*, quasi *ἀπὸ τοῦ τὰς πόλεως, ἢ τούς πολλοὺς μειοῦν, ἢ ἄλλύειν*, quòd ciuitates, multosque homines concutiat, perdat, labefactet.

Quando
bellas susci-
pienda.

Fas sit tunc sumere bellum, &c.] Cicero 1. Offic. Suscipiēda bella sunt, vt in pace sine iniuria viuatur, & Vegetius lib. 3. cap. 1. Qui desiderat pacem, præparat bellum: qui victoriam cupit, milites imbuat diligenter. Adhæc scripsit Arist. τὸ τῆ πολέμου τέλος εἶρη-
νλω εἶναι. Cicero 8. Philipp. Nec ego pacem nolo, sed pacis nomine bellum inuolutum reformido. Quare si pace frui volumus, bellum gerendum est: si bellum amittamus, pace nunquã fruemur. Cassiod. lib. 3. Variar. epist. 1. Tunc vtile solum est ad arma concurrere, cùm locum apud aduersarium iustitia non potest inuenire. D. Augustinus Epist. 1. ad Bonifac. in cap. Noli existimare. c. 23. q. 1. Pacem habere voluntatis est: bellum autem debet esse necessitati, vt liberet Deus à necessitate, & conseruet in pace. Non enim pax quæritur vt bellum exerceatur, sed bellum geritur vt pax acquiratur. Esto ergo bellando pacificus, vt eos quos expugnas, ad pacis vnitatem vincendo perducas, Idem can. Apud veros. ead. c. & q. Apud veros Dei cultores, inquit, etiam ipsa bella pacata sunt: quæ nõ cupiditate aut crudelitate, sed pacis studio geruntur, vt mali coërceantur, & boni subleuentur. Aristot. Politic. 7. cap. 9. ait necesse esse arma domi necessario posita in armentario iis qui Reipub. præsumt, tũ propter eos qui detrectant imperium, tum propter externos qui iniuriam conantur inferre. Reperio & apud Cornel. Tacitum, latiorẽ fuisse Tiberium imperatorem, quia pacem sapientia firma uisset, quàm si bellum per acies confecisset. Addam hoc postremò, dignũ certè memoria exemplum. Vitruuius cap. 7. lib. 2. ait veteres Hetruscos quòd ciuibus suis persuaderent, arma inuenisse, vt iis aduersus hostes, non ad ciuilem discordiam vterentur, qui ædem Mattis ad campum, & extra urbem, non vt aliorum Deorum, intra mœnia consecrarunt.

Ex pace vbertas.

EMBLEMA CLXXVIII.

GRANDIBVS ex spicis tenues contexe corollas,
 Quas circum alterno palmite vitis eat.
 His compta Alcyones tranquilli in marmoris unda
 Nidificant, pullos inuolucresq; fouent.
 Latus erit Cereri, Baccho quoque fertilis annus,
 Aequorei si rex alitis instar erit.

Huius carminis fontem lubens repeto è Basilij Magni He-
 xaëmero, quamquam sciam idem apud alios certè ve-
 res legi: sed mihi admodum placet viri huius sanctissimi do-
 ctrina & eloquentia. Sic enim ille Oratione 8. in Hexaëmero,

ἰλιυόν ὅτι θαλάττιου ὄρνιθου, αὐτὴ παρ' αὐτὸς προσέειπεν τὸς αἰγια-

ἄνευ κίβητος, ἐπ' αὐτῆς τὰ ὡὰ τῆς ψάμμου καταδεδιμένη, καὶ νεοῦ
 κατὰ μέσον πην τὸν χιμῶνα, ὅτε πολλοῖς καὶ βραχίονοις ἀνέμοις ἢ δ' ἄλασα
 τῆ γῆ προσάρασσεται, ἀλλ' ὁμοῦς κομίζονται μὲν πάντες αἱέμοι, ἥσυχ
 ζει δὲ κύμα θαλάσσιον, ὅταν ἀλκυῶν ἐπιπέσει τὰς ἐπ' αὐτῆς ἡμέρας, ἐν τ
 σχύταις ἢ μὲναις ἐνλεπίσει τὸς νεοττὰς ἐπ' αὐτῆς καὶ τροφῆς αὐτῶ
 χρεία, ἄλλας ἐπ' αὐτῆς πρὸς τὴν τῶν νεοττῶν αὐξήσιν, ὁ μεγαλὸν δὲ
 τῶ μικροτάτῳ βῶν παρέσχετο, ὥστε καὶ ναυτικῶι πάντες ἴσασσι τὸτο,
 ἀλκυονίδας τὰς ἡμέρας ἐκείνας προσαγορεύουσι, τὰυτα σοὶ ἐς πε
 τροπήν τῶ ἀντὶν παρὰ θεοῦ τὰ προσωτηρίαν, διὰ τῆς περὶ τὰ ἄλο
 τῶ θεοῦ προνοίας νουμοδετηται, τί οὐκ αὖ γινώτο τῶν παραδέξων ἐ
 κεν αὐτῆς κατὰ εἰκὴν γίγνας τῶ θεοῦ ὁπποῦγε ἑστὶν ὄρνιθ' οὕτω μ
 ηρῆς, ἢ μεγάλη καὶ φοβερὰ κατέχεται θάλασσα ἐν μέσῳ σχεμῶνι γ
 λυῖν ἄγειν ἑπταχθῆσα. Quorum verborum hæc est sententi

Alcyonis
sollertia.

Alcyon avis est, quæ mare accolit : quæ cùm sit in maris litto
 parere solita, deponit oua in arena, & media hyeme nidum cõ
 ponit ; quo maxime tempore ventorum impetu mare tempo
 stuosum est. Sed tum venti se remittunt, compescitur ipsum ma
 re, cùm Alcyon septem diebus incubat : excludit enim pullo
 totidem, qui cùm cibum appetunt, septem alios dies ad pullo
 rum incrementum minutissimo animali liberalis Deus elargi
 tur. Omnes itaque qui se mari committunt, id obseruant, eõs
 dies Alcyonios nominant. Quæ tibi concessa ac tradita sunt
 diuina prouidentia, cuius etiam vis eluceffit in iis animalib
 quæ rationis expertia sunt, vt te commonefacerent ad ea pe
 zenda ab eo quæ tibi ad salutem conferrent. Quidnam etiam
 quæso, vel quod fidem excedat alioqui, non est tua paratum
 causa, qui ad Dei factus imaginem sis ; cùm propter eam tan
 minutam aures vastum illud ac terrificum mare sedetur,
 hyeme media Dei iussu coerceatur ? hæc ille. Naturalem hæc
 historiam accommodat Alciatus ingeniosè ad pacis optim
 prouentum: cuius pacis laudes ex 53. capite Stobæi adicerent
 nisi putarem satis esse ea de re studiosos admonere. Signific

Officium
boni prin
cipis.

enim optimi Principis officium in id incumbere penitus debe
 re, vt populum in suis regionibus & prouinciis necessario pro
 uentu instructis foueat & tutetur, habita primùm ratione tem
 pestatum, earumq; calamitatum quæ solent in dies accidere: si
 natque ventos remittere, & tandem procellas ebullientes ho
 stium conquiescere, vt securius in pace postea viuatur: idq; Al
 cyonum more, quæ in medio mari nidum conficiunt admira
 bili quadam sollertia, paulum eminentiore, & per quàm angu
 sto, grandium spongiarum similitudine, qui ferro non poss
 inte

Alcyonum
sollertia
in nidifi
cando.

intercidi, nec vnde configatur inueniri, tradit Plinius. Quidam ex spinis aculeatis, alij ex spicis segetum & vitium pampinis, eum confectum esse nidum volunt. Fœtificant bruma, qui dies Alcyonides ideò vocantur, totidemq; pòst diebus pariunt: quo tempore mare tranquillum creditur nauigantibus, qui eos dies obseruant accuratè. Varro De lingua Latina 6. Alcedo Græcè ἀλκυών, hæc hyeme quòd pullos dicitur tranquillo mari face- re, eos dies Halcyonos appellant. Vnde Pacuuius:

Halcyonis ritu littus peruolgans furor.

Lege Plin. 10. c. 32. Plutarch. quo libro disputat, vtrum animalia prudentiora, terrestriane an aquatilia.

Halcyones.] Halcyones Grammatici rectè deducunt ab ἀλς καὶ κύνειν, quòd in mari pariant, id est, παρὰ τὸ ἐν ἀλὶ κύνειν, & τὸ ἀλ- κύνειον marina spuma qua nidum congerunt Halcyones, ait Dioscorides in 5. c. 136. Theophrast. lib. 1. c. 8. περὶ αἰτίων φυτῶν. Dies sereni quibus Alcedo fœtificat, à re ipsa nomen inuenere ἀλκυονίδες καὶ ἀλκυονίτιδες, dicuntur & Aristoteli αἱ εὐδισυαὶ ἡμέ- ραι, Hist. animal. 5. c. 8.

Comptæ.] Ornata, suaves, grata, vel ad nidum, vel ad tranquil- litatem refer. Plutarch. dixit alicubi bonam valetudinem idem esse voluptatibus, quod cæli tranquillitatem Halcyonibus, quo- niam eis concedit vt tutò & securè incubent.

Tranquilli marmoris.] Id est, in marmoreo vel saxeo scopulo, quò aqua marina alluit: vel potius marmor pro mari pellucète & æqualiter strato accipitur.

Inuolucres.] Nondum apti ad volatum, impuberes.

Letus erit Cerei, Baccho quoque.] Proventus & vbertas erit an- nonæ maxima. Annona ponitur inter res eas quæ ciuitati ma- ximè necessariæ sunt: cui diligenter esse prouidendum Principibus & Magistratibus sapientes monent, ne victus annuus ci- uitati desit. Noti sunt populares Romæ tumultus ob annonæ charitatem, itaque frumentum sæpe aduehebatur ex Africa, Sardinia, Sicilia: quas tres prouincias, tria Rom. populi frumē- taria subsidia Cicero appellat in ea quæ est pro lege Manilia, idem quarta Verrina, Siciliam nominat cellam penariam Reip. nutricem Romanæ plebis. Et præfectus annonæ creabatur, qui frumentum vndique coëmendum curaret, & in urbem aduectū iusto pretio venire iuberet.

Inuolu-
cres.

Aequorei si Rex alitis instar erit.] Si sese habeat in suos Princeps quilibet ac Alcedo marina in pullos. Est enim Principis virtus maxima non modò nosse, sed & tutari suos. Quod quamquam

Dionis
Chryso-
stomi præ-
clarus lo-
cus.

perspicuum sit omnibus, illustrandæ tamen huius pulcherrimæ sententiæ causa, repetam grauē sanè & cordatam Dionis Chryso-
stomi disputationem de regno, qua Regum officium & conditionem ponit ob oculos. Sic ergo primum: Principem continuis laboribus & vigiliis intentum esse decet. Nam in nauis licet vectoribus absque cura plerumque desidere, & ne aspicere quidem marinos fluctus, imò verò neque scire, quod aiunt, vbinam terrarum sint. Sic enim permulti hoc modo Pontum securi traiciunt, tales ludunt, canunt, conuiuantur totos dies, & tempestate ipsa vndique imminente inuoluti expectant euentum: alij oppressi altissimo somno non antè surgunt, quàm ad portum appulerunt. At gubernatori necesse est mare ipsum cōtinuò obseruare, aërem cœlumque intueri, ad terram aspicere: neque ignorare quæ in fundo sunt, nisi velit allidere ad scopulos qui in aquis lateat. Neque verò ille vnus noctu dormit aliis altè stertentibus: interdum autem si breuem somnum aliquando suffuretur, tamen dubius hæret, neque præsentis animo id facit, vt sæpè suos adhortetur aut contrahenda vela, aut clauum sistendum, aut quidpiam tentandum aliud, vt etiam inter dormiendum nihilo segnius officium faciat, cum aliis impunè somnum capere liceat. Eadem ratio est expeditionum: militum quisque sui dumtaxat curam sustinet. At ducis minus longè maius est atque difficilius, nempe vt omnes & singuli bene armati sint, habeantque vestium satis; nec modò vt illis ciborum satis sit, sed & vt equi diligenter instructi sint. Quod si secus videat quàm par sit, maiore tristitia ille afficitur, quàm si quibus ipsemet indigeret: quippe qui suorum salutem non minoris estimet quàm suam ipsius. Et quidem reliqua pulchra reuera sunt: sed hæc hæctenus satis.

Doctos

Doctos doctis obloqui nefas esse.

EMBLEMA CLXXIX.

QV ID rapis heu Progne vocalem seuá cicadam,
 Pignoribúsq; tuis fercula dirapas?
 Stridula stridentem, vernam verna, hospita ledis.
 Hospitam, & aligeram penniger ales auem?
 Ergo abice hanc prædam: nam musica pectora summum est
 Alterum ab alterius dente perire nefas.

ET hoc ἄδελον ex i. Græcorum Epigrammatōn traxit. sic enim habet Græcus:

Ἄτδὶ κόρα, μελίθρεπτε, λάλη & λάλου ἀπάξασα
 Τέτλιγα πλανοῖς δαῖτα φέρεις τεισιμ.
 Τὸν λάλου, ἀκαλόεσα. τὸν ἀπτερου, ἀπτερέεσα.

Character
 Emblematis.
 tis.

Τὸν ξένον, ἀξέγνω, χρίνον ἡσρινά.

Οὐχὶ τάχ' ὀρίψης, οὐ γὰρ δέμισ, οὐδὲ δίκαιον

Ὁ λαὸς ὕμνοπόλοσ ὕμνοπόλοισ τέρμασιν.

Rixæ & Increpat hirundinem, quæ cicadam ad pastum corriperet, quo
 contentio- orationis inuolucro doctos murtiò sese prouocantes arguit: his
 nes à stu- enim rixis & contentionibus ferè fit, vt nullum aliud pernicio-
 diosis alie- sius malum suboriri possit. Si quo conuicio docti ab ignaris &
 nã. rerum insciis impetantur, non debet haberi nouum aut insol-
 lens, cum vt plurimum audax esse soleat ignorantia, qua nullũ
 aliud malum aut intractabilius aut difficilius. At cum doctus
 doctum, & Christianum Christianus iniuriis, contumeliis, cla-
 mosis disputationibus, vel etiam famosis libellis impetit, quod
 bonis literis & Reipubl. malum atrocius aut exitialius esse po-
 test? quæ clades, imò quod naufragium præsentius, cum in me-
 diis fluctibus irato mari concertorio nascitur inter nauis do-
 ctiores, aut etiam gubernatores ipsos, à quibus eorum qui sunt
 in eadem nauì, vel vita, vel mors pendeat? Nullum certè mise-
 rius accidere detrimentum societati humanæ potest, quàm eru-
 diti eruditos (à quibus certè pendere debet popularis multitu-
 do, vt eorum ductu sese in officio contineat) nigro dente con-
 uellunt: quo fit interdum, vt diutius altercando veritatem op-
 primant. Num verò absurdum & odiosum maximè omnibus
 videri debet, eos, quos par est inter se omninò conuenire, mu-
 tuisq; officiis animos inuicem sibi deuincere, nimirum quòd
 iisdem factis initiati ad vtilitatem communem liberales disci-
 plinas excolere ex officio decet, quas tanquam communi quod-
 dam vinculo, & quasi cognatione inter se contineri nemo ne-
 scit: nõnne, inquam, prorsus ridiculum est, eos sese mutuis iniu-
 riis proscindere, in vitam morèsq; debacchari, & falsis crimi-
 nationibus æmulos onerare, qui alios coërcendi ius habent,
 quoties aliqua vel leui occasione rixantur & decertant? Quæ
 sanè contumeliæ eò nocentiores sunt, quò in plures deriuantur:
 ex iis enim non minimum famæ detrahitur eorum potissim-
 um, qui, vt loquitur Horatius, hoc succo lolliginis, & ærugi-
 ne mera tinguntur. Non inuitus quidem fatebor in concer-
 tationibus eiusmodi quædam certè, nec obscura ingeniorum
 videri specimina, id tamen generis eiusdem semper iudicauì
 non tam laboriosæ quàm periculosa plenum opus alex, in quo
 sæpenumerò vbi quis commendationem nominis aucupatur,
 nescio quo fato famæ iacturam ruit. Certè vt hoc adiiciam, ne-
 minem vnquam fuisse credo, qui maledictis & cõuitiis in aliũ
 iactis.

Nullus è
 maledictis
 famam ca-
 ptat.

iactis honestiorem famam mercari vnquam potuerit. Quæ porro cæcitas in hisce decertationibus ad iudicem confugere omnium corruptissimum & iniquissimum, nempe turbam popularem? eum dubium non sit, quàm non videat, quàmque excutiat, vt aduertere nequeat.

Aedibus in propriis quæ recta aut praua gerantur?

Itaque quî fieri possit, vt sano mentis oculo quæ captum excedunt suum, intueatur? Id quidem (quod tamen grauate dicam) temporibus nostris exulceratissimis sæpenumero vidimus, non modò in iis disciplinis quæ ad humanitatem pertinent, sed & in diuinis omninò scriptis, atque pietatis Christianæ oraculis: quorum auctoritati apud quamplurimos non parum detractum est, quòd de iis importunè & intempestiuè doctores plerisque digladiari viderint. Ex quibus mutuis diffidiis nihil certè rei literariæ fructus, aut ornamenti accessit, sed de pietate & bonis moribus non minimum decessit, dum non est qui velit ingenio cedere. Sit aliqua inter studiosos contentio, sed absit, à maledictis, à contumeliis, à rixis: & vt sunt expertes inuidentiæ Musarum fores, quemadmodum ex veteribus plerique dixerunt, sic ne admittant quidem iurgia, vel animorum distractionem aliquam inducant. Scitè Chrysiippus: Qui stadium currit, inquit, contendere & eniti debet quàm maxime possit, vt vincat; at eum cum quo certet, aut supplantare, aut manu depellere nulla ratione debet: sic tota animi contentione licet ex literis indefesso cursu splendorem, & nominis celebritatem aucupari, sed socij aut rivalis cursum dolo quodam malo remorari, aut eius mores impetere, vel etiam doctrinam (nisi prorsus mala sit) mordaci aceto conspergere, quòd vel desistat, vel habeatur contemptui, non modò hominis est dissoluti & inuidi, sed & animi pusilli & planè illiberalis.

Progne.] Hirundo, de qua dicta est supra.

Vocalem. Canoram, λάλολον.

Pignoribus. Pullis.

Stridula stridentem, &c.] In Græco eadem sunt *πολοπλοισαι*. Nam τὴν λάλον ἀλαλοισα reddidit, stridula stridentem: ἀρνὴν ἰαρινὰ, vernam verna, id est, vere cantillantem: τὸν ξενὸν ἀξῆνὰ, hospitam hospita: vtrâque enim non abhorret, ab hominum hospitiiis. altera enim prope lares patrios nidificat, altera vel in hortulis nostris exauditur. τὸν ἀπτερον ἀπτεροεισα, aligeram aligera, aliger ales. Permultum illustrabit hoc Emblemata quæst. 7. Sympos. 8. Plutar. quæ est de nota seu symbolo Pytha-

Hirundo
canora.

gorico, quo hirundinem hospitem recipi vetabat Samius ille senex. Carnem depasci solet hirundo, inquit, venaturque sacras illas Musis canoras cicadas *σαρκοφάγῳ ἢ ἔστιν ἢ χελιδῶν καὶ μάστιγα τοῦς τέτλιγας ἱερῶς μουσικοῦς ὄντας αποκτίνουσι ἢ σιτῆται.* vide reliqua.

Abice.] Abiice; Sincope.

Nam musica pectora, &c.] Græcus dixit *ὀμόπλους*, id est, canentes, stridorem emittentes cicadas. Musica autem pectora dixit interpres, quia plerique docent, omnes aues castoras dici Musarum volucres: Cicadas verò ob cantum Apollini sacras esse volunt, iuxta Aristophan. Scholiasten *ἐν νεφέλοι τέτλιγες μουσικοί ὄντες ἀνάενται τῷ ἀπόλλωνι.* & Troianos oratores cicadidis comparauit Homerus Iliad. γ. Cæterum hinc *γνώμη* est, qua innuit absurdum esse, & ferme impium, eiusdem ordinis viros sese inuicem conficere. tum enim vel maximè periculosa esse tempora fertur, quibus lupus lupinam est: & quamquam, ut loquitur Iustin. lib. 16. assiduum inter pares discordia malum sit, tamen id locum habere non debet inter doctos, & studiosos Musarum cultores, inter quos vna & constans animorum consensus & concordia necessaria est. Huc facit Themistius, oratione quadam, quo loco ait Musas inter se nunquam rixari, sed optimè illis cum Apolline conuenire: ita etiam poëtas minime à poëtis debere dissidere. Græcè ita, *ἢ αἱ Μοῦσαι ἐννὶ ἀσυγχρότουσιν ἀλλήλαις ἢ τῷ Ἀπόλλωνι, ἢ οὐδεμία αὐτῶν ἀγανατῆτι πρὸς τὰς ἄλλας ὅτι μὴ μὲν σοφία ἔστι, μηδὲ αὐτὴ μὲν προσέχονται οἱ ποιηταί.* Huc Prouerb. Canina vicinitatis, *Cynocephalum oppugnans.*

Musarum
volucres.

Periculosa
tempora
quando
maximè.

Elo

Eloquentia fortitudine præstantior.

EMBLEMA CLXXX.

ARCVM leua tenet, rigidam fert dextera clauam,
 Contegit & Nemees corpora nuda leo.
 Herculis hac igitur facies? non conuenit illud
 Quod vetus, & sento tempora cana gerit.
 Quid quod lingua illi lenibus traiecta catenis
 Queis fissa facileis allicit aure viros?
 An ne quod Aleiden lingua, non robore Galli
 Præstantem populis iura dedisse ferunt?
 Cedunt arma roga, & quamuis durissima corda
 Eloquio pollens ad sua vota trahit.

Typus
Emblematis
ex Luciani
Hercule,
cule.

HÆC ἀδελαντογραφία. Herculis expressa est Luciani quaedam præfatione, qua ostendit Celtas, id est Gallos, olim Herculem ὄμιον nominasse, eumque eloquentiæ sapientiæque, Deum existimasse: apud quos ita effingebatur, ut senex, caluus & rugosus, inculto capite & glabro, cuiusmodi seniores nautas marinos videmus: adhæc leonino tergore indutus, dextera clavam tenēs, arcum sinistra, pharetram ex humero pendulam habens: confertissimam quandam hominum multitudinem trahens catenulis ex auro & electro tenuissimis, linguæ suæ extremitate perforata insertis, eamque non inuitā, sed vltro sequentem, imò etiam hilares omnes, nec villo modo, resistentes, ut huic assentiri videas, ducentē se Deum laudibus efferentes. Id nihil aliud indicabat, quàm Herculem eloquentia & fortitudine præstantem, dissipatos olim Gallos & efferatos, ad iustitiam, & mitiorem vitam viua viribus eloquentiæ reduxisse: cuius facti tam insignis historiam mendax Græcia figmentis est persecuta, & ad armorum stupenda facinora postea conuertit, atque ad suum Herculem Iouis ex Alcmena filium retulit: quod Herculi Gallo diuinæ cuiusdam naturæ viro propter sagacitatem, prudentiam singularem, & admirabilem eloquentiam peculiare fuit. Putant nonnulli ex philologis, nec leuibusanè coniecturis asserunt, Gallos veteres tum eloquentiæ, tum linguæ Græcæ fuisse perstudiosos. Ioan. Annius in Berosum (nisi me nomen Berosi fallit) de regibus Babylonix, tradit Græcos à Gallis literas habuisse: apud quos quàm domestica fuerit eloquentia, pluribus contendit Budæus noster 1. De asse, & maximè Commentariis in Pandectas ad l. 1. De seru. corrupt. §. Quod ait prætor. Quin audiamus ipsum Lucianum sua loquentem lingua: Τὸν Ἡρακλῆα οἱ κελτοὶ ὄμιον ὀνομάζουσι φωνῇ τῇ ἐπιχωρίῳ. τὸ ἦ ἄθ' ἢ τὸ Διὸς πάντων ἀλλόκοτον γράφουσι. γέρον ἔστι αὐτοῖς ἐς τὸ ἴσχωτον, πολλὸς ἀμειβῶς, ὁ σαλοῖται τῶν τευχῶν, ῥυοῖς τὸ δέριμα, καὶ διακεκαυμέν' ἐς τὸ μιλάντατον, οἷοί εἰσιν οἱ δακτυλοῦργοι γέροντες, ἀλλὰ καὶ τοιοῦτ' ὄν, ἔχει ὁ μὲν τὴν σκευὴν τῆ Ἡρακλῆους καὶ γὰρ τὴν διφθέραν ἐν ἡπ' ται, τὴν τὸ λένουτος, καὶ τὸ ῥέπανον ἔχει ἐν τῇ διξίῳ, καὶ τὸ γωρυτεν παρήρηται, καὶ τὸ τίξεν ἐν τεταμένον ἢ ἀριστὶρὰ προδένουσι, καὶ ὅπως Ἡρακλῆς ἔστι. καὶ τοι τὸ παραδοξέστατον οὐδέπω ἔβην τῆς εἰκόν'. οἱ γὰρ δι γέρον Ἡρακλῆς ἐκαῦθ' ἀνδρῶν πικροπύ τιν' ἀπὸ ἔλλκει, ἐκ τῶν ἕτων ἀπώτατος διδόμενος. δισμὰ δ' εἰσὶν οἱ, σειραὶ ἀπ' ται, χρυσοῦ καὶ ἡλέκτρου εἰργασμένα ἐσθμειε ἰοικῆται τοῖς κελτοῖς, καὶ ὁ μὲν ἀφ' ὅτις ἀσθενῶν ἀγόμενος, ὅτε

Quid Hercules ille Gallicus.

Galli veteres sapientiz Græcæ periti.

ερασιμόν βυβλίον, ιδιωάμηναι ἀχίμαχος, ὅτι ὅλην ἀσπιτίουσιν, ἢ
 τοῖς ποσὶν ἀντιείδουσι πρὸς τὸ ἐναυτίον τ' ἀγωγῆς ἐξυπτιάζουσι, ἀλ-
 λά φασ δροὶ ἔπονται, καὶ γεγηθέτις, καὶ τὸν ἄγοντα ἐπαινοῦσι, ἐπειγέ-
 λθοι ἀπυρτες, καὶ τῷ φθάσειν ἐφθίλῃ τ' δεσμὸν ἐπιχαλῶντες, ἰουκίστις
 ἐχθραδὴ σομλοῖσι, εἰλυθήσονται ὁ δὲ πάντων ἀτοπώτατον εἶναι μοι ἰδι-
 οῦν, οὐκ ἐκνήσω καὶ τὸτο εἰπεῖν ἔγωγε ἔχων ὁ ζωγράφος, ὁδὸν ἐξάψα τὰς
 εἰρηαῖς τὰς τῶν δεσμῶν ἀρχάς, ἀτε τῆς δεξιάς μὴ ἕδη τὸ ῥόπαλον, τῆς
 αὐτῆς δὲ τὸ τόξον ἐχέουσι, τρυπήσας τοῦ δευτέρου γλώττω ἀκροῦ, ἐξ
 κένου ἐλκωμένους αὐτὸς ἐποίησε, καὶ ἐπίστραπταὶ γε εἰς τὰς ἀγο-
 ραίους μερῶν. ταῦτ' ἐγὼ μὴ ἐπὶ πολὺ εἰσῆκον ὄρων καὶ θαυμά-
 ζων, καὶ ἀπορῶν καὶ ἀγανακτῶν. κελτὸς δὲ τίς παριστῶς οὐκ ἀπαί-
 δευτοῦ τὰ ἢ μίτηρα, ὡς ἴδειξον, ἀκροῦ ἑλλάδα φωνῶν ἀφίαις, φιο-
 ἴσορ, οἶμαι, τὰ ἐπιχόρα ἐγὼ σοι, ἴφη, ὡξίνε λύσω τ' γραφῆς τὸ
 ἐπιπλάμα. πάνυ γὰρ παρατομολέω ἰουκας πρὸς αὐτίω. τὸν λόγον ἢ-
 ἴαις οἱ κελτοὶ ἔχ' ἴσπερ ὑμῶσι οἱ ἑλλῶσι, ἐρμῆν ἰοῦμεθα εἶναι, ἀλ-
 λά ἠρακλῆ αὐτ' ἐκάζου, ὅτι παραπολὸν τὸ ἐρμῆ ἰσχυρότερον οὐ-
 ἴαι, εἰ δὲ γερον πεποιῖται, μὴ θαυμάσης. μὲν γὰρ ὁ λόγος ἴφ
 ἠρα φιλῆ ἐντελῆ ἐπιδείκνυθαι πῶς ἀχμῶν, ἄγε ἀληθῆ ὑμῶν οἱ ποιη-
 αὶ λέγουσι, ὅτι αἱ μὴ τῶν ὀπλοτέρων φρονεῖς ἠερίδου ται τὸ ἢ γῆ-
 ας ἔχ' ἴαι τίλειξαι τῶν νέων σοφώτερον. ὅτω γίτοι καὶ τὸ νῆσορ ὑ-
 ἴαι ἀπορῆ ἐκ τ' γλώττης τὸ μέλι, καὶ οἱ ἀγορή ται τῶν τρώων
 ἴαι ὅπα τὴν λειοῖοσεν ἀφίαισι, ἀναυθῆ τινά λείρα γὰρ καλέται
 ἴαι μίμηται, τὰ ἀνθη. ὡσεὶ εἰ τῶν ὄτων ἰνδιδεμένους τὰς ἀνδρόπαις
 τὰς πῶ γλώττω ὁ γίρων οὐτ' ἠρακλῆς, ὁ λόγος ἴαι, μὴ δὲ
 ὅτω θαυμάσης, εἰδὼς πῶ τῶν ἴαι καὶ γλώττης συγγινεῖαν. ὁ
 ὑβρις εἰς αὐτῶν, εἰ ταυτῆ τετρούπηται μίμηται γοῶν, ἴφη, καὶ κομι-
 ἴαι τινῶν ἰαμβίαι, παρ' ἡμῶν μαθῶν. τοῖς γὰρ λάλοις ἐξ ἠηρον * al. ὑμῶν
 γλώττω πῶσι τετρούπηται. τὸ δ' ὄλον, καὶ αὐτῶν ἡμῶσι τ'
 ἠρακλῆ λόγῳ τὰ πῶσι ἠγόμεθα ἐξεργάσασθαι, σοφον γενόμενον,
 καὶ τρώοι καὶ πῶσι διάσασθαι. καὶ τὰ γέβη αὐτοῦ, οἱ λόγοι εἰσι
 ἴαι, ὄξαι καὶ ἴσσοχοι, καὶ τὰ χῆς καὶ τὰς ψυχὰς τετρούσκου-
 ἴαι. πτερόντα γοῦν τὰ ἴαι καὶ ὑμῶσι φατὶ εἶναι. hoc est: Herculem
 Galli Ogmion lingua propria nominant, eius autem Dei simu-
 acrum monstrosum & absurdum repræsentant. Apud eos senex
 est, inculta glabraque canitie, obrugata cute, & nigro admodū
 olore, ut marinos nautas esse compertum habemus: atq; eius-
 nodi cum sit, tamen Herculis cultum gerit. Amictus enim est
 ergore leonis, dextera clavam tenet, pharetram humeris apta-
 am, sinistra protensum arcum præterendit, denique omni ex par-
 te

re Hercules est. Verum quod in imagine admirandum maxime mihi visum est, senex ille Hercules confertissimam quandam hominum multitudinem trahit, omnes auribus vinctos. Vincula sunt tenues quaedam catenulae auro electrove fabrefactae, spirulis collaribus pulcherrimis similes. At hi certe tam exilibus vinculis ducti, ne de fuga quidem cogitant, tamen si facile possint: nec omnino resistunt, aut pedibus in diuersum renituntur quasi resupinantes, sed hilares laticue suum ductorem laudant, sponte festinantes omnes, ut studio praenieniendi laxa etiam vincula relinquunt, perinde ac tristes futuri, si eiusmodi vinculis eximantur. Quod autem absurdissimum mihi visum est, non pigebit referre. Cum enim pictori reliquum iam nihil esset, unde catenarum extremitates innecteret, dextera nempe claua ferenda occupata, sinistra vero arcu tenendo, summam Dei linguam perterebratam esse voluit, ex eaque religatis catenis eos trahere fecit: ipse nimirum ad eos qui ducebantur, se conuertendo arridebat. Haec ego quidem cum diu consistendo essem contemplatus, admirabilis, haesitans & indignans, Gallus quispiam qui tum forte aderat, haud quidem ignarus rerum nostrarum, ut qui linguam Graecam exacte doctus esset, Philosophus, ut opinor, ex iis qui in Gallica sunt regione: Ego tibi, hospes, inquit, picturae huius explicabo rationem: videris enim non nihil hac in re conturbari. Nos itaque Galli sermonem & orationem, ut vos Graeci, dicimus esse Mercurium, sed Herculi eam tribuimus, non quod hic Mercurio longe robustior fuerit. Quod autem senex fingatur, non est quod mirere. Solet enim eloquentia in senectute denique suam omnem vigorem ostendere, si modo vera sunt quae Poetae vestri dixerunt: Iuniorum mentes instabiles & volucres esse; senectutem autem doctius scire dicere, quam iuuentus ipsa possit. Hinc certe ex Nestoris lingua fluere mel a vobis dicitur, & Troianorum Oratores & floridae quaedam vocem emittunt, id est, lirioessam: nam liria, quantum comminimi, vocantur flores. Proinde quod auribus homines ad linguam vinctos trahit senex ille Hercules, id est sermo, non est quod mireris, cum scias linguam auriumque esse cognationem. Neque vero ad contumeliam illius hoc dicitur: meminim enim, ait, iam bos quosdam comicos esse vestris didicisse: loquacibus extrema in parte omnibus lingua est pertusa. Caeterum opinamur Herculem oratione omnia perfecisse, virum quidem sapientem, qui persuadendo facundia quamplurima subegerit: siquidem ex

Gallus
Hercules
philosophus, linguam Graecae gnarus.

Hercules
apud Gallos, orationis numerus. Senectus eloquentior.

Homines
vincti auribus.

Herculis
eloquentia.

cautela ipsius acutos, certos, celeres, & animas fauciantes sermo-
nes interpretamur: hinc enim pennata verba vos etiã dictitatis.
Et hæc Lucian. Nolim equidẽ trãsilire quod Seruius 6. Aeneid.
annotat ad illud.

Tartareum ille manu custodem in vincla petiuit.

Quo loco ait, Herculem à prudentioribus mente magis quàm
corpore fortẽ habitum, adẽ vt duodecim eius labores ad ali-
quod excellens virtutum opus referendi esse videantur. Huc
pertinet, quod de Porphyrio eloquenti homine dixit Eunapius
Sardianus libro De vita sapientum, quo loco sumit catenam
Mercurij, pro facundi & disertis hominis lingua, his planè ver-
bis: ὁ πορφύριος ὡς περ ἱρμαινίτης σεργὰ καὶ πρὸς ἀνδρώπυς ἐπι-
νόουσα διὰ ποιικίλης παιδείας πάντα ἐς τὸ ἐγγύστην καὶ καθά-
ρὸν ἐξήγγελλεν. Porphyrius, vt catena quædam Mercurialis ad
homines tracta, produxit omnia clarè pureque variæ doctrinæ
arcana.

Arcum laeva tenet, &c.] Idem omninò cultus eademque figura
ac Herculis illius, quem Poëtæ Græci leonis exuuiò, claua &
aliis armis instructum faciunt.

Contegit & Nemees.] In insula Nemea leonem occidit Her-
cules, cuius pellem aiunt vice thoracis induisse, eo autem indu-
mento eum fuisse vsurum, & talem fingi, vt homines, antiqui cul-
tus admonerentur, ait Festus lib. 14. Sed hæc parerga.

Non conuenit illud, &c.] Huius absurdi & ἀπορίματ & causam
x Luciano repete.

Tempora cana] Caput canum. effecta senij.

Cedunt arma toge, &c.] Hemistichium Ciceronianum, quo se
Orator ipse δημοτικὸς, pacis semper fuisse studiosum declara-
uit. Versus hic:

Cedant arma toge, concedat laurea lingue,

A permultis obrestatoribus reprehensus est, quo nomine Ci-
cero laborauit inuidia. Sed apologia hæc fuit Oratoris ex ora-
tione contra Pisonem: Non ylla tibi, inquit, Piso, nocuit inui-
dia, sed versus tui. Nimis magna pœna, te Consule, constituta
est, siue malo Poëtæ, siue libero. Scripsisti enim versus, *Cedant*
arma toge. Quid tum? hæc res tibi fluctus illos excitauit. At hoc
usquam opinor scriptum fuisse in illo elogio, quod, te Con-
sule, in sepulchro Reipubl. incisum est, Velitis, iubeatis, vt, quòd
I. Cicero versum fecerit; sed quòd vindicarit. Verumtamen
uoniam te non Aristarchum, sed Phalarim Grammaticum ha-
emus, qui non notam apponas ad malum versum, sed Poëtam

Græco

Græco illo Poëta: probabit genus ipsum, & agnoscer, neque
 nihil sapere mirabitur. At in illo altero, inquit, hæres, *Conceda
 laurea laudi.* Imò meherculè habeo tibi gratiam. Hærerē enim
 nisi tu me expedisses. Nam cùm tu timidus ac tremens tuis ipsi
 furacissimis manibus detractam è cruentis fascibus lauream ac
 portam Esquilinam abiiecisti, non modò amplissimæ, sed etiam
 minimæ laudi laurem concessisse. Atque ista ratione hoc tibi
 men intelligi, scelerate, vis, Pompeium inimicum mihi isto ve
 rsu esse factum: vt, si versus mihi nocuerit, ab eo quem is versus
 offenderit, videatur mihi perniciēs esse quæsitā. Omitto, nihil
 istum versus pertinuisse ad illum: non fuisse meum, quærit
 quantum potuissē, multis sæpè orationibus scriptisque deco
 rassem, hunc vno violare versus. Sic Cicero, Hic autem γνώμη
 est, & ἐπιξήγησης τῆς προσωπογραφίας, nimirum quòd Hercules
 hic noster (& Orator quisque insignis) non quidē viribus ce
 poris, sed eloquentiæ laude auditores trahat quò velit. Id Cicero
 ro locis quam plurimis confirmat. Nam & Orpheum aiunt citharæ
 dulcisonæ modulo feras & saxa mouisse: quod est referē
 dum ad vim eloquentiæ, quam Euripides reginam, & Ennius
 flexanimam appellauit. Lege Valer. Max. 8. cap. 9. & 10.

Facur

Facundia difficilis.

EMBLEMA CLXXXI.

Antidotum Aëæ medicata in pocula Circes

Mercurium hoc Ithaco fama dedisse fuit.

Moly vocant: id vix radice euellitur atra,

Purpureus sed flos, lactis eque instar habet.

Eloquij candor facundiaque allicit omnes:

Sed multi res est tanta laboris opus.

H Omerus *Odyss.* moly herbam à mercurio Vlyssi datam ait, tanquam amuletum præsentissimum aduersus omnia veneficia, plerique deflectunt *παρά τὸ μολύβου τὰς νόσους*, à se-
 dandis morbis, quod tradit Apuleius, libello *De viribus herbarum*, cap. 48. Herbam hanc nigræ radicis, sed floris lactei, & in-
 uentu difficillimam facit: cuius etiam mentio est apud Plin. lib. 25. cap. 5. Sic autem habet Homerus.

Ρ' ἴθι μὲν μίλαν ἴσκι, γάλακτι δ' ἄκελον ἄνδρ',
 Μῶλυ δὲ μὲν καλέσει θεοί, χαλεπὸν δὲ τ' ἰρύσσειν,
 Ἀνδράσι γειθνητοῖσι, θεοὶ δὲ τε πάντα δύναται.

Id figmentum non raro intelligitur de virtute, omnique eruditione, ad quam primus aditus arduus est ac sudoris plenus, sed suauissimus omnium fructus. τὰ γὰρ χαλεπὰ τὰ καλὰ, vt habet vetus adagium. Hic autem eloquentiam primò quidem abstrusam & difficilem, deinde multo labore & diligentia partam, iucundissimos adferre fructus, hominesque sui candore allicere intelligitur.

Antidotum] Remedium, ex, ἀντι καὶ δίδωμι. datur enim contra venenum.

Aeae Circes.] Virgil. 3. Aeneid.

Inferni que lacus, Aeae que insula Circes.

Sed multi res est tanta laboris opus.] Cicero 1. de Orat. Hoc fusillimè & eloquentissimè docet. Quis non iure miretur, inquit, ex omni ætatum memoria, vt temporum, sic & ciuitatum tam exiguum oratorum numerum inueniri? Sed nimirum maius est hoc quiddam, quàm homines opinantur, &c. Vult autem M. Tullius eloquentiam omnium difficillimam videri, quia constet rerum pulcherrimarum scientia; compositione apta verborum; motuum cognitione; iocorum & facietiarum eruditione; subtilitate respondendi & laceffendi; yurbanitate; historia; prudentia iuris, actione, memoria. Eandem difficultatem eloquentiæ ipsemet aliis locis, sed in ea maximè pro Cælio; An vos aliã causam esse vllam putatis, cur in tantis præmiis eloquentiæ tam pauci sint semperque fuerint qui in hoc labore versentur? Omittendæ sunt omnes voluptates: relinquenda studia delectationis; ludus, iocus, conuiuium, sermo etiam penè omnium familiarum deserendus, quæ res in hoc genere homines à labore studioque dicendi deterret.

Anti

Antiquissima quæque commenticia.

EMBLEMA CLXXII.

P A L L E N Æ E senex cui forma est histrica, Proteu,
 Qui modò membra viri fers, modò membra feri:
 Dic age, quæ species ratio te vertit in omnes,
 Nulla sit ut vario certa figura tibi?
 Signa vetustatis, primæui & præfero secli,
 De quo quisque suo somniat arbitrio.

C Onuertit Protei πολυμορφῆς fabulam in scriptores quosdam
 rhapsodos, & rerum antiquissimarum, quæque extra om- Scriptores
 nium memoriam positæ sunt, narrationem è variis & sæpè pu- rhapsodi
 gnantibus inter se petitam concinnantes: qui cum sibi nō con- taxantur.

ueniant, & pro arbitrio somnient de rebus à se remotissimis, & ingenij humani captum excedentibus, pro germana naturalique rerum veritate tenebras quasdam fabularum offundunt, & portentosam historiae formam è variis petitam, seu, vt dixeris verius, indigestam quandam mistamque, nullaque penè sibi parte coherentem farraginem nobis obtrudunt, vt reuera Proteum quendam in eiusmodi scriptionibus ostendant. Quocirca

Arnobij locus.

antequam doceam apertius, referam Arnobij verba ex lib. 1. contra Gentes: Falsitatis, ait, arguitis res nostras: & nos vestras arguimus falsitatis. Sed antiquiora, inquitis, nostra sunt, ac per hoc fidei & veritatis plenissima: quasi verò errorum non antiquitas plenissima mater sit, & non ipsa pepererit res eas, quae turpissimas Dij notas ignominiosis concinnauerunt in fabulis. Ante millia enim annorum decem non potuerunt falsa & audiri, & credi: aut non simillimum veri est, fidem vicinis & finitimis, quam spatiorum inesse longinquitate distantibus? Testibus enim haec, illa opinionibus afferuntur: & procliuus multo est, minus esse in recentibus fictionis, quam in antiqua obscuritate submotis, &c. Gentes enim pleraeque & nationes ignarae vetustatis, & verae perpetuaeque seriei temporum, fabulosa quasdam origines confinxerunt: vt Thessali, qui ex lapidibus ortum suum repetebant: Arcades Luna se antiquiores existimabant: Athenienses ἀρχαίους esse se cum ostenderent, gloriabantur suum genus, Ionica gente, quae originem habuit à Iapheth Noëi filio, vetustius, ideoque celebrius. Fuit is Proteus marinus Deus, vaticinij peritissimus, in quamlibet formam suam mirabiliter transmutans: nam fiebat

— aper, modo saxum, & cum vellet, arbor;
inquit Horatius. *Quin. & Virgil. 4. Georg.*

— fiet subito sus horridus, atraque tigris,
Squamosusque draco, & fulua ceruice leana,
Aut arcem flammæ sonitum dabit, atque ita vinculis
Excidet, aut in aquas tenues dilapsus abibit.

Aristophanes de Empusa.

Talem descripsit Empusam Aristophan. in Ranis:

καὶ μὲν ἔρω νῦν τὴν διαδέρμιον μέγα.
Ποῖον τί, θεῶν. παρτοδᾶπον γούν γίγνεται.
Τότε κελὶ βοῶς, νυκτὶ δ' ὄρεος, τότε δ' αἰγῶν
Ὠραιοτάτη τις. ποῦ ἔστι, φερέ' ἐπ' αἰσιν ἴω,
Ἄλλ' οὐκ ἔτ' αἰγῶν σίν, ἀλλ' ἄδη κώων.
Atqui profecto maximam video feram.
Qualem? nouam, quae in cuncta mutatur statim.

Διὰ μὴν οὖν τῆ λέοντι ἑμπύρου ζώου, τὸν αἰθέρα δηλοῖ, δράκων δ
 ἔστιν ἡ γῆ, τὸ γὰρ αὐτόχθων αὐτῆ καὶ γυγενὶς, οὐδὲν ἄλλο πλὴν τῶ
 σημαίνει, δένδρον γερμῶν ἅπαν ἀύξανόμηνον, καὶ τὴν ἀπὸ γῆς ὄρμην με
 τασίαν ἀεὶ λαμβάνου, συμβολικῶς ἔπιν ἄερα. τὸ μὴ γὰρ ὕδωρ εἶ
 ἀστραλεσιγῶν ὣν προλωίξατο δήλωσιν ἐν τῷ φανεροτέρου παρίστηεν εἰ
 πᾶν, γινετο δ' ὕγρην ὕδωρ, ὥστε σύλογον τὴν μὴ ἀμορφον ὕλην πρωτῆ
 καλεῖσθαι, τὴν δ' εἰδωλοπλάτῃσασσων ἵκασα πρόνοίαν, εἰδὸδεαν ἕξ ἀμ
 φοιν δὲ πᾶν διακριθῆν, εἰς τὰ σιωχῆ καὶ προστακτικὰ τῶν ὄλων σχεδῶ
 ναι, πιδωῶς δὲ καὶ τὴν νῆσον, ἐν ἧ ταῦτα διέπλασεν, φάρου ἀνόμεσε
 ἰπειδὴ περὶ φέρσαι, τὸ γενεῆσαι, καὶ τὴν γλῶσφάρωτον, δ καλλιμαχῆ
 εἶπε τὴν ἄγρον, ἀφάρωτ ὄϊον γυνῆ, φυσικῶς οὖν τὸν ἀπᾶντων πα
 τέρων ἕρρον ἀνόμεσε φάρου, ἐν τῆς γενίμου προσκηγορίας, δ μάλιστ' ἰβού
 λετο σημάνας, Pontici Heraclidis locū ex interpretatione Gesne
 ri apponam, ne studiosos nostra paraphrasi remoremur. Narra
 tur multiformis, in quascunque res voluisset, Protei mutatio
 que omnia Poëtica & monstrosæ fabulæ videntur, nisi quis di
 uina Homeri mysteria, veluti sacra, mēte cælesti tractet. Etenim
 hac fabula primigeniam vniuersi originem constituit, qua om
 nes mundi partes confirmatæ, illam quam nunc videmus, spe
 ciem effecerunt. Erat enim olim mundus informis & cœnoscus
 nondum discretis rerum notis integritatem suæ formæ ade
 ptus. Nam neque dum tellus centrum suum pro fundamentum
 rerum omnium stabilierat, neque cœli perpetuus motus cert
 sede voluebatur; sed omnia sine solis vsu immota, tristitq; silen
 tio depressa languebāt: aliud extabat nihil, quàm informis dif
 fusæ materiæ segnities, antequàm principium illud, à quo pro
 ducta & constituta sunt omnia, salubrem vitæ modum depro
 mens, mundum mundo redderet, cœlūmque à terra, & pelagum
 à continēte distingueret: quo tempore primūm elementa qua
 tuor, ex quibus seu radice ac generis principio nihil non gi
 gnitur, ordinem suum & formam propriam acceperunt. Hæc
 igitur cūm diuina prouidentia disposita sint, numen illud quod
 informem prius indiscretamque materiam certis formis obfi
 gnauit, ab Homero Protei filia Eidothea nominatur, idque me
 ritò, vt quæ εἰδοῖς ἐνάστου δέχο, hoc est ideæ seu formæ cuiusuis
 inspectionem exhibuerit. Quocirca Proteus, qui vna prius na
 tura fuerat, in multas deinde species à prouidentia formatus
 diuiditur.

Eidothea
 filia Pro
 tei.

*Principio est visus speciem subisse leonis,
 Mox aper inde draco fieri, fera pardalis inde.*

In latices etiam se vertat, & arbore formam

Mutauit priscam ramis ac frondibus alta,

Per leonem, animal igneum, ætherem indicat. Draco tellus est, utpotè indigena & è terra natus. Arbor autem quæuis cum au-geatur, & à terra semper in sublime natiuo motu feratur, symbolum aëris est. Aquam verò ut clariùs ænigmatis vim demō-straret, suo nomine manifestò vocat, inquiring.

Leo quid.
Draco
quid.
Arbor
quid.
Aqua.

In latices etiam se vertit.

Proinde conuenit informem materiam Proteum appellari, Eidotheam verò prouidentiam, quæ singulis formam effigiemq; suam addidit, & vniuersam molem ab vtrisque discretã in continuas sibi & perficientes mundum partes diuisam esse. Probabiliter verò & insulam, in qua hæc facta sunt, Pharũ appellauit. Nam φέρσαι, generare significat: & Callimachus sterilem terram, ἀφάρωτον dixit, ἀφάρωτ & οἶον γυνή, i. ceu mulier steriliis. Itaque naturaliter locum parentem rerum omnium, huncupauit Pharium, per vocis etymologiam à fecunditate ductam, quid sibi vellet insinuans. Hæc Heracl. Ponticus. Clemēs Alex. Pædagog.

Proteus,
materia in
formis.

3. c. 1. retulit Proteum ad cupiditatem animi humani in varias sese mutãtem formas, plus quàm olim Proteus, inquit, marinus demon, &c. Iulianus Epistola quadam ad Ianablichũ de sapiente quodam, qui suam eruditionem tegeret, intelligi maluit, πρω-τέα μὴ δὴ τῆ αἰγύπτιον φασὶ ποικίλαις μορφαῖς ἑαυτὸν ἐξαλλάττειν, ὥσπερ δεδιότα μὴ λάθῃ τοῖς θεομυθίοις, ὡς ἡ σοφὸς ἐκφύνας, ἐγὼ δὲ ἔπειρῶ οὐτὸ σοφὸς πρωταῖς, ἢ οἱ πολλὰ τῶν ἴντων γινώσκην, ὡς ὁ μὴ λέγει, τῆς μὴ ἔν ἡδὲ φύσεως αὐτὸν ἐπαυῶ, τῆς γνώμης δὲ οὐκ ἄγαμαι, διότι μὴ φιλευδρόπου τινὸς, ἀλλ' ἀπατεῶν ἔργον ἐποίησεν, κρύπτωρ ἑαυτοῖ, ἵνα μὴ χρίσιμῳ ἀνδρόποις ἦ. i. Aiunt Proteum illum Ægyptium se in varias formas commutasse, quasi qui vereretur ne per imprudentiam hominibus requirentibus sapientem se esse demonstraret. Si autem verum est eum fuisse sapientem, & ut qui multa animo perceperit (ut præter cæteros Homerus testatur) scientiæ quidem nomine laudari mihi potest, ob ingenium verò minimè. Nō enim viri boni, & liberaliter instituti, sed impostoris improbi partes agebat, cum ita se fingeret occultando, ne hominibus prodesse posset. Basilus Magnus oratione πρὸς νέας, ad inconstantie fugam conuertit, φρονιτικὸν αἶν, inquit, τῷ σωφρονουῶτι τῷ πρὸς δόξαι βίῳ ἢ τὰ τοῖς πολλοῖς δοκοῦντα παρασκευάζει, ἢ μὴ τῷ ὀρθῶν λόγον ἡγεμόνα ποιᾶσαι τῆ βίου, ὥστε καὶ πᾶσιν ἀνδρῶ-πὸς ἀντιλέγειν, καὶ ἀδοξᾶν, ἢ κινδυνεύειν ὑπὲρ τῆ καλοῦδέν, μηδὲν αἰ-ρεῖσθαι τῶν ὀρθῶς ἐγνωσμένων παρακινεῖν, τὸ γὰρ μὴ οὕτως ἔχοντα τι τῶ

Clement.
Alexand.
locus.

Iamblichi
locus.

Αἰγυπλίῳ σοφιστῆ φήσουσιν ἀπολείπειν, ὡς φυτὸν ἱγνυτο, καὶ θυρίων, ὅπ
 τε βούλοιται, καὶ πῦρ, καὶ ὕδωρ, καὶ πάντα σχήματα. Quorum verborum
 hic est sensus: Cauendum igitur sapienti homini ne ad opinio-
 nem viuat, & ad ea quæ populo placent, sed rectam rationē, v-
 tē ducem, referat. Si ergo se omnibus opponere, si malè audiri
 si periclitari oportuerit pro honesto, nec vlla vnquam ratio
 abducatur à vera sentētia. Quod ni ita fecerit, quid ni dicemus
 eum similem esse sophistæ illi Ægyptio, qui modò in arborem
 modò in feram, aliquando in ignem & alium quempiam hab-
 tum sese transformabat? Sed iam satis; imò verò plus satis. Al-
 ad alia referunt, vt Isacius Commentariis in Lycophronē. Certe
 vt id postremò, quæ antiqua sunt, & extra hominū memoria
 aut certè coniecturam posita, quæ inquam παλαιὰ, non ma-
 Proteum Pallænæum referunt: de quo varij varia καὶ παλαιὰ
 ποιμίλα referunt. Plerique vatem faciunt, alij Oratorem, vel So-
 phistam, quidam saltatorem: alij marinū Deum: sunt & qui eu-
 regem aut tyrannum fuisse velint. Sed hasce tam varias & pro-
 digiosas opiniones recensere nihil hīc aliud mihi videretur
 quam Proteum quendam hīc effingere. Si qui Proteum denique
 ad πρώτῳ ὄλῳ reuocant, sentiunt cum Heraclide: si qui proba-
 bilem historiam, cum Diodoro lib. 2. Quò pertinet adagium
 Pallænæa tunica: & Proteo mutabilior.

Proteus
 Buisiris.

Pallænæe senex.] Valer. Probus Prôteum facit Ægyptium, quem
 propter insignem quandam crudelitatem Buisiris nominatur
 ait; etsi Virgil. Pallænæū faciat. Pallænæ autem vrbs est Thraciæ
 Poëta sic:

*Hic nunc Æmathia portus, patriamque reuifit,
 Pallenen.*

Ad eam enim reuersus fertur, ob scelera filiorum Telegoni
 Polygoni ab Hercule postea occisorum.

Forma histrica.] Varia & multiplex, qualis histrionum, qui pro
 rei, quam fingunt, varietate varium cultum assumunt.

Insigni

Insignia Poëtarum.

EMBLEMA CLXXXIII.

GENTILES clypeos sunt qui in Iouis alite gestant,
 Sunt quibus aut serpens, aut leo, signa ferunt:
 Dira sed hac vatium fugiant animalia ceras,
 Doctæque sustineat stemmata pulcher olor.
 Hic Phœbo sacer, & nostræ regionis alumnus:
 Rex, olim, veteres servat adhuc titulos.

CONFERT insignia Poëtarum cum aliis stemmatis & symbolis gentilitiis, ceu κατ' ἐννοσίγαιον καὶ ἀντίδροον. Sunt enim qui Aquilam circumferant, sunt qui Vulturé, alij Draconem, & alia eiusdem generis, quibus animorum diritas, immanitas, rapacitas apertè declaratur. At Poëtis olor est candidus, Insignia varia qui notent. Insignia Poëtarum cycnus.

Phœbo sacer, quique Regi quondam nomen dedit, animi puritatem repræsentat, qualis in Poëta sacro debet esse, qui suos omnes labores ad Phœbum literarum Præsidem, & vt loquuntur Græci, *μουσαγῆτην* referre debet, vt cantus dulcedine posteritatem sibi deuinciat, nec minus in admirationem rapiat, ac cycni paulò ante mortem cantio, de qua illud Martialis:

Dulcia defecta modulatur carmina lingua

Cantator cycnus funeris ipse sui.

Locus Platonis de cycno ante mortem canente,

Nec minus hoc Socratis ex Platonis Phædone: *ὡς ἔοικε τῶν κούκων δοῦναι φασλότερον ἢ ἡμῖν ἔτε τιὸ μαντικῶ. οἱ ἔπειθ' ἀνδιδουσαι, ὅτι δὲ αὐτοὺς ἀποθανεῖν ἄδουτες, καὶ ἐν τῷ πρόβῳ χρόνῳ τότε δὲ πλεῖστα καὶ μάλιστα ἄδουσι γυγνόμετες, ὅτι μάλιστα παρὰ τὸν θεὸν ἀπὸ τῶν οὐρανῶν ἐσοὶ δέξαμεντες:* hoc est, Vt apparet, ad diuinandum videor vobis esse cycnis deterior: Illi quidem quando se breui morituros agnoscunt, tum magis admodum, & quidem dulcius modulantur quàm antea consueuerint, & quòd ad Deum, cuius erant famuli, tunc sint migraturi congratulantur.

Qui negant cycnum ante mortem canere.

Hic non me mouet, quòd Ælianus 1. *ποιμν. ἰστορ. & Plin. capit. 23. libr. 10. negant cycnum canere: id enim discutere non est nostri instituti, sed certè obiter adnotabo Ægyptios, cum musicum senem significarent, cycnum pinxisse: quòd, inquit Orus, senescens concentum edat suauissimum. Quin & Pierius hac aui Poëtam, animi candorem, & Apollinem designari scribit: quem lege li. 23. Artemidorus, vt postremò id adnotem, lib. 2. de Sônniis, Cycno virum ait musicum significari, atque adeò musicam ipsam: occulta is detegit, coloris ratione, &c.*

Cycnus quid significet.

Gentiles clypeos, &c.] Videtur esse hypallage, pro, Alitem Iouis in clypeis, &c.
Ceras.] Imagines cera expressas. Iuuenal. Satyr. 8.
Tota licet veteres exornes vndique cere
Atria, &c.

De maiorum imaginibus cereis memini me quædam scripsisse ad Orationem Syllanam M. Tullij: itaque hîc nihil repetam.

Cycnus Phœbo sacer.

Hic Phæbo sacer.] Id testatur his verbis Plato: *ἀλλ' ἄτε οἶμαι τῶ ἀπόλλωνος ὄντες, μαντικοῖτε εἰσι, καὶ προεδοτες τὰ ἐν ἄδῳ ἀγαθὰ, ἄδουσι καὶ τέρπονται ἐν αὐτῷ τῷ ἡμέραν διαφερόντως, ἢ ἐν τῷ ἐμπροσθῶν χρόνῳ:* Quia Phœbo sacri sunt, vt arbitror, diuinatione præditi præfagiunt alterius vitæ bona, adeòque cantant alacrius, gestiuntque ea die, quem superiori tempore. Poëta *μεγῶν ἄρσιδος* dicuntur Theocrito: vt & Latini Poëta cycnos

cycnos pro poëtis accipere non rarò solent, vt in Eclogis Virg.

Cantantes sublima ferent ad sidera cycni.

Qua ratione Pindarum, Dircaum cycnum appellat Horatius, quo sensu lusciniam Musarum, ἀνδρα μουσῶν Palamedem Euripides dixit, sed hæc obiter. Non verebor Octauij Cleophili, qui ad Ouidianam venam proximè accessit, lepidos ea de re versus apponere, è lib. de Poëtarum cœtu:

Interea niueos liquidum prope flumen olores

Audio caelestes edere voce sonos.

Hanc volucrem Phœbo fertur sacrasse vetustas,

Quòd referat cantus Delphice magne tuos.

Candida fama viget nullo violabilis æuo,

Nec mors huic nigras inijcit atra manus.

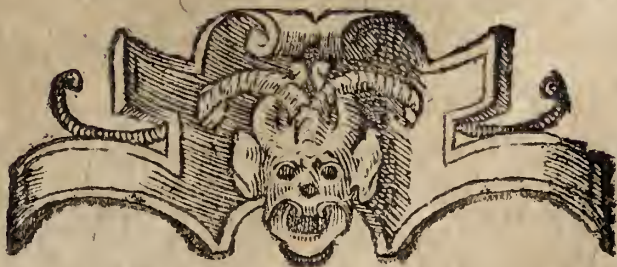
Tu famam vates candorem rere volucrum,

Atque ideò vates concinit inter auis.

Rex olim veteres, &c.] Cycnus Ligurum Rex, in Gallia transalpina, Musicæ laude clarus: qui cū decessisset, ab Apolline in sui nominis auem mutatus creditur, ait Pausanias in Atticis. Aliam causam 2. Metamorph. Ouid. adfert. Cycnùmque alterum Neptuni filium, in auem sui nominis mutatum facit, eius operis 12.

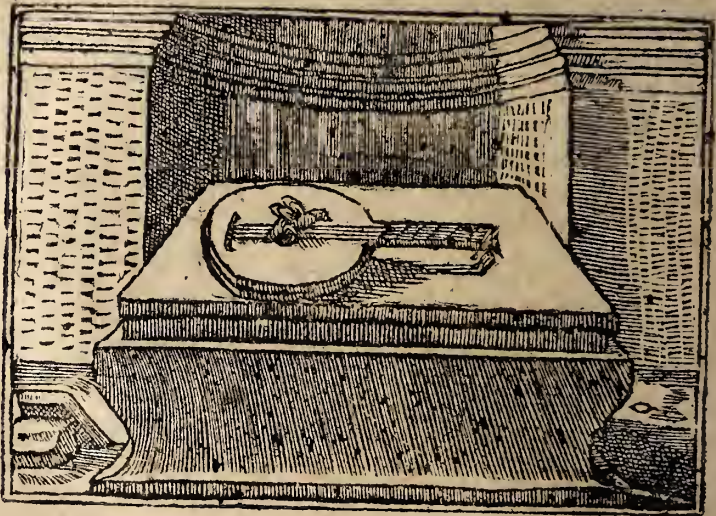
Cycni regis historia.

Rr 5

Musicam Diis curæ esse.

EMBLEMA CLXXXIII.

LOCRENSIS posuit tibi Delphice Phœbe cicadam
 Eunomus hanc, palma signa decora sue.
 Certabat plectro Sparthyn commissus in hostem,
 Et percussa sonum pollice fila dabant.
 Trita fides rauco cœpit cum stridere bombo,
 Legitimum harmonias & vitare melos:
 Tum cithara argutans suavis sese intulit ales,
 Quæ fractam impleret voce cicada fidem:
 Quæq; allecta, soni ad legem descendit ab altis
 Saltibus, ut nobis garrula ferret opem.

Ergo

*Ergo tua ut firmus stes honos, ô sancte, cicada,
Pro cithara hic fidicen aneus ipsa sedet.*

ID Strabo Geograph. 6. pertractat, cuius huc verba referam:

Ἰδέννυτο δ' ἀνδρείας ἐν τοῖς λοκροῖς δυνόμας τῆς κίθαρωδοῦ, τέτλιγα ἐπὶ πλὴν κιδάρα καδύμενον ἔχων φησὶ δὲ τίμααι πυθίοις ποτὲ ἀγωνισαμένοις τῆτον τὴν καὶ ἀρίσωνα ρηγίνου ἐρίσαι περὶ τῆς κλήρας τὸν μὴ δὴ ἀρίσωνα δάδαι τὴν δελφῶν ἐαυτῷ συμπράττειν. ἰερός γὰρ εἶναι τῆς θεοῦ τὸς προγόνους αὐτῆς, καὶ πλὴν ἀπεικίαν ἐνδίδει ἐτάλδαι. τῆ δ' δυνόμας φήσονται ἀρχὴν μηδὲ μετέναι ἐκείνοις αὐτοῖς τῶν περὶ φωνῶν ἀγωνισμάτων, παρ' οἷς καὶ οἱ τέτλιγες εἶναι ἄφωνοι, τὰ σφραγιστάτα τῶν ζῶων, ὅμως σφραγισμένον, μηδὲν ἧττον τὸν ἀρίσωνα καὶ ἐν ἐλπίδι πλὴν νίκῃ ἔχον νικῆσαι μὴ τοὶ τὸν δυνόμου καὶ ἀναχθῆναι πλὴν ἀχθῆσαι εἰκόνα ἐν τῇ πατρίδι, ἐπεὶ κατὰ τὸν ἀγῶνα μιᾶς τὴν χορδῶν ῥαγείσης, ἐπιστὰς τέτλιξ ἐκ πληρώσει τὸν φλόγγον. id est, Ostenditur apud Locros Eunomi citharædi statua, quæ insipientem

Fons Emblematis.

Statua Eunomi. citharæ cicadam habet. Scribit autem Timæus, aliquando in Pythiorum certamine illum unâ cum Aristone Rhegino venisse in contentionem, uter præmium sortiretur. Aristonem fufis precibus Delphorum ciues rogasse, ut sibi adessent, maiores enim suos ipsi Deo Apollini consecratos, & à Delphis Rhegiû missam coloniam norat. Eunomum autem dixisse illis, nūquam de musica ad eorum primordio certamina fuisse, cum quidem apud eos cicadæ cunctorum animalium cantu suavissimæ omninò sonum non haberent. Nihilominus Aristonem spe victoriæ ad laudem assequendam strenuum: Eunomum tamen victorem declaratum, statua, quam diximus, in patria collocasse. Cum enim inter certandum chorda una fracta defecisset, cicada superuolans adfuit, quæ supplementum vocis faceret. Hactenus Strabo. Certè hoc Epigramma Latio donatum, & aliquot versibus ab Alciato coërcitum, legere est in sectione quarta Græcorum Epigram, titulo *εἰς κίθαρωδόν*, quod huc ascribam.

Εὐνομον, ὃ πολλοῦ, σὺ μὴ οἶδά με πῶς ποτ' ἐνίκων

Σπάρτην ὃ λοκρὸς ἐγὼ, πῶς δὲ δομῆνοισ δ' ἐρέω.

Αἰόλου ἐν κιδάρα νόμου ἐνεκνον. ἐν δὲ μεσιύσῃ

ὠδᾶ μοι, χορδᾶν πλᾶντρον ἀπειρέμασσον.

Καί μοι φλόγγον ἐτόϊμον ἐπανάνα καίρος ἀπήτης,

Εἰς ἀνοὰς ῥυθμὸν τῶν τρεῖς ἀνέμενον.

Καὶ τις ἀπ' αὐτομάτω κιδάρας ἐπὶ πᾶσιχιν ἀναστὰς

Τέτλιξ ἐπλήροσ τῶν τρεῖς ἀρμονίης.

Νῆρα γὰρ ἐξέτιμασσον ὅθ' ἑβδομάτας δὲ μελιόμασ

Typus Emblematis.

Κορδάς, καὶ τούτω γῆρω ἐκίχραμεθα.
 Πρὸς γὰρ ἐμὴν μελέτην ὁ μισσαμβρινὸς οὐρεῖται ὡδὸς,
 Τῆνδ' τὸ ποιμενοῦν φθέρμα μεθρημίσατο.
 Καὶ μὲν ὁ καρφειγγυῖτο, σὺν ἀψύχοις τέτα νευραῖς,
 Τῷ μεταβάλλομένῳ συμμυτέπιπτε δρόμῳ.
 Τούνενα συμφώνων μὲν ἔγω χάριν, ὁ δὲ τυπωδαῖς
 ΚάλιεⓄ, ἀμετίρας ἔσειδ' ὑπὲρ νιδάρας.

Musica
 magna
 vis,

Miminit huius historiae Clemēs Alexandrinus initio statim orationis, qua Gētes hortatur ad pietatem. Eius narrationis ἐξήγησιν continet ἐπιγραφή, nimirum Musicam Diis esse curā: quod & significat Homerus Iliad. 1. cum induxit Deos cithara vrentes post contentionem de Achille. quod & certè non modò paganorum scripta testantur, vt maximè libri sacri continent, quanta fuerit lege diuina Musicae commēdatio, vt 1. Reg. 16. & apud Regium Plaltem variis in locis. Consule & D. August. de Ciuit. Dei 17. cap. 14. Scripsit Plutarch. elegans de Musica cōmentarium, cuius vires attingit posteriore de fortuna & virtute Alexandri, & de cohibenda iracundia. Athen. item 12. cap. 4. & 14. cap. 11. Sed & Musicae pulcra laudatio est apud Cassiod. lib. Variar. 2. Epist. 40. Quantum autem ad hunc locum attinget, repete Prouerb. Achantia cicada: & Chordae vice: & Ad fractam canere, in Chiliad. Erasmi. Sed si quis plura volet, ad illustrationem huius Emblem. cōduxerit fortasse legere Plutarchi tractatum de Animae procreatione, ad finem. Sed vide num huc conciliare possis Strabonis illud ex lib. 10. *ὃν μὲν γὰρ εἴρηται καὶ τὸτο, τοὺς ἀνθρώπους μάλιτα μιμεῖσθαι τοὺς θεοὺς, ἔταν διεργετώσιν. ἀμεινον δ' ἀνέλεγοις, ὅταν σὺδαμονῶσι. τοῖδ' του ἧ τὸ χαίρειν, καὶ τὸ ἰορτάζειν, καὶ τὸ φιλοσοφεῖν, καὶ μουσικῶν ἀπτεῖσθαι*: Rectè quidem dictum est, mortales tum maximè Deos imitari, quando benefici sunt: rectius verò quis dixerit, cum beati fuerint. quod ipsum est gaudere, festos dies agere, & philosophari, & musicam attingere. Sed nimis fortasse verbose hactenus. Nos ne otiosi omninò in hac explicatione simus, quatuor potissimum ex hac historia certè nobili colligimus.

Locus
 Strabonis
 additus
 ex inie-
 ctura.

1. Primùm quidem apud veteres Musicam in magna laude habitam fuisse, & eius vsum in magnis quibusque conuentibus, conuiujs, sacrificijs profecutum.

2. Deinde veteres illos, quāquam vera Dei cognitione destitutos, putasse tamen quaedam esse numina, quorum opem in rebus aduersis se sperabant impetraturos. vtque hominū multae variaeque cōditiones essent, sic peculiare esse Deos, credidisse.

3. Tertiò, iis qui temeraria quadam proteruia contenderent, & suis æqualibus debitam omnem laudem eripere conarētur, sæpenumero malè cedere: iis verò qui modestè de se sentirent, Deum vltro frequenter occurrere, ad eò præter omnium spem de fortioribus victores euadant.

4. Quartò & postremò, prodigia quædam & quasi arcanorum suorum recessus, Deum in rebus penè omninò desperatis ostēdere: vnde memoria sempiterna transmeat ad posteros.

Delphice Phœbe.] A Delphis Phocidis ciuitate Phœbus Delphicus is dictus est, in qua nimirum oraculū fuit toto orbe celeberrimum.

Phœbus
Delphicus.

Plectro.] Instrumento, quo fides plectuntur & percutiuntur. Martialis:

Exornent docilem garrula plectra lyram.

In hostem Spartyn.] In aduersarium Spartanum, id est, Aristonem Spartyn, Græcus accusatiuus. Græcum epigramma, vt habēt vulgati codices, secutus, Alciatus, in errorem potuit impingere. Quòd eo dico, quia vox, *σπάρτιν* videri suspecta, non temerè potest, sic legendum putat Nicolaus Gulonius, literarum Græcarum professor Regius *πατρίδ' ὁ λοκρός ἐγώ*, &c. pro eo quod diceremus, *κατὰ τὴν πατρίδα ὁ λοκρός*. sic enim recta erit carminis sententia, Eunomus enim Locrensis erat, non Spartanus, nisi fortè putet aliquis *σπάρτιν*, esse agnomen quoddā vel cognomen, quod nescio an probare debeam.

Trita fides.] Rupta.

Stridere.] dissonare.

Bombo.] Sono.

Argutans suavis ales.] Cicada suauiter canens.

Descendit ad legem soni.] Aptauit sese ad instrumenti musici concentum.

Ab altis saltibus.] A syluis, & relictis nemoribus, in quibus potissimum frequentia est cicadarum.

O sancte.] Phœbe.

Tuæ cicadæ.] Tibi sacre, de quo supra.

Pro cithara hic fidicen.] Ne tanti miraculi memoria temporis vetustate deleretur, citharam Apollini cum cicada ænea insidēte consecrauit Eunomus. Ad finem huius Emblematis, Græci epigrammatis particulam postremam ita corrigit Gulonius meus, *τὴν ἐκαστὴν ἀπολλωνίου μὴ ἔχω χάριν*. quæ lectio, vt facilior, mihi probatur.

Litera

Litera occidit, spiritus viuificat.

EMBLEMA CLXXXV.

*Vipereos Cadmus dentes vt credidit aruis,
 Seuit & Aonio semina dira solo:
 Terrigenum clypeata cohors exorta virorum est,
 Hostili inter se qui cecidere manu.
 Eua fere quibus moniū Tritonidos armis
 Abiectis data pax, dextraque iuncta fuit.
 Primus Agenorides elementa, notasque magistric
 Tradidit, iis suauem iunxit & harmoniam.
 Quorum discipulos contraria plurima vexant,
 Non nisi Palladia qui dirimuntur ope.*

E Pimythion est elegantissimum, quo literatorum æmulationem, quæ sæpenumero rixarum plena esse solet, permultas vnà secum aduehere difficultates, & contentionum tricas arguit. Id quia non minus varium quàm ingeniosum sit, haud ego quidem possum vel paucis verbis soluere, vel vno, quod aiunt, fasce complecti. Quia enim multa simul occurrunt, auspicandum esse video à Cadmi fabula. Is Agenoris Phœnicum regis filius à patre missus in remotas terras Europam sororem quæsiturus, iussusque Phœniciam nō redire prius, quàm illam vnà secum reduceret, Apollinis oraculum dicitur adiuisse, vt quid sibi esset agendum, certò nosset, eumque respōsum habuisse, vt indomitæ bouis ductum sequutus, ibi tandem sisteret, sedemque figeret, quo loco illa procumberet. Itaque oraculo paruit, Thebas Bœorias condidit, Harmoniam Martis ex Venere filiam diduxit vxorem. Draconem Castalij fontis custodem Marti sacrum interfecit, cuius dentibus (suasu Palladis) humo, vt fata quædam mandatis, armatorum militum legiones prodire, quæ se mutuò confecerūt: demptis quinque reliquis, qui Palladis consilio fœdus & pacē inierunt: quibus ita tandem conciliatis, & quasi aliquo certo fœdere sociatis, auxilium Cadmo tulerunt in Thebis instaurandis. Ex quo factum, vt post aliquantū temporis in numerosum populum excreuerint, totamq; Græciam suo genere & præclare gestis cōplerint. Sed de fabula plus satis. Historiam fusius 3. Transformationū Quid. est persecutus. Sati dentes labore Cadmi, literæ sunt per totam Græciam primùm sparsæ, quas ille ingeniosus & industrius admodum artifex Græcis ipsis primus tradidit. Quod omninò vel de sermone literarum monumentis comprehenso, vel de contentionibus hominū literatorum est accipiendum. Draconem primùm *παρα τῷ δειγμάτῳ*, id est, acutissimè videre, nominatū aliàs admonuimus: quo sapientiam intelligimus, & disciplinarum circulum literarum contētum monumētis. Nemo enim est qui nesciat liberalem omnem doctrinam sermone vt plurimùm & scriptis quacunque lingua communicati. At ea liberalis cognitio sermone communicatur & scriptis. Sermonem quidem à ferendis verbis esse dictum Grammatici nos admonēt, qui sermo qua parte literis continetur, sedecim primùm characterum notis constabat, tot enim Draconis esse dentes asseuerant, qui naturæ arcana inuestigarunt: & ij quidem characteres non modò parum inter se consentiunt, sed & seiplos mutuò quasi tollunt:

Cadmi historia.

Sati dentes quid.

Draco unde dictus, & quid significet.

Sermo unde dicatur.

id

id est, coalescere, aut significare quicquam non possunt, nisi quinque vocales adfuerint, quarum ope ac beneficio redeunt in gratiam, id est, articulatam orationem faciunt. Armatorum haltas & gladios possumus transferre ad accētuum vel spirituuū sedes siue notas: quæ non nisi Palladis, id est, intelligentiæ beneficio, bene inter se cōponi & conciliari queunt. Vel hæ armatorum copiæ ex iis dentibus ortæ, studiosorum quorundam factiones ostendunt, qui liuore quodam, & æmulatione grauiore moti, sibi mutuam inferunt internecionem, dum scriptis vltro citroque editis, vel etiam verborum concertationibus, id est, λογισμῶν rixantur, suorum σωδότηων & eorum qui versantur in eodem circo laboribus detrahunt, eorumque doctrinam importunius vellicant. Vidit pius quàm satis est eius rei exempla nostra ætas, quæ vt politioem concinnioemque non modò artium, sed totius philologiæ tradendę viã ac rationem summo Dei beneficio restitutã habuit: sic certè plura, & quidẽ nocentiora eò monstra parturiit, sic vt vero verius dictum sit, Vbi mel, ibi fel: & Vbi vber, ibi tuber succrescere. Porrò numerus perexiguus à Minerua sapientiæ Præsidi in gratiam redire iussus, & qui tandem in infinitum numerum excreuerit, studiosorum conditionem notat, qui cùm se mutuò iuuant, vberimum doctrinæ prouentum referunt: sed quàm pauci sint qui animi candore & ingenuè id faciant, nõ est meum hoc loco dicere. Hanc fabulã ingeniosè & lepidè traducit Anulus in typographos Lugdunenses, refertque dentes serpentis ad sedecim literas, quę tot primùm fuerunt Cadmi tempore: ex quibus cōsonas sese interficere ait, quòd nihil virium habeant si singulæ spectentur: quinque vocales, quæ per se vocem faciunt, quæquæ aliis soni vim communicant, referre quinque milites, qui mutuò in pacem conspirarunt, postremò typographum elementorum, typos, quasi Cadmum serpentis dentes disseminare, quibus barbari ad vitæ cultum & humanitatem perueniant. Carmen Anuli hoc est:

*Cui iaculum, iaculoque animus præstantior omni,
Atque leoninum vis erat exuuium:
Cadmus Agenorides præstans facundia, & armis,
Vt iaculum penetrans, vt leo magnanimus,
Vexit in Europam literas Phœnicibus ortas,
In quibus humanae circulus est Sophiæ:
Quarum quinque (aliis se collidentibus vltro)*

Plena

Haltæ, gladij quid.

Inuidia literarum.

Bartholomæus Anulus.

Plena vocales integritate manent.
Ac terrestribus has animis insevit, & artes:
Ciuiles homines fecit & ex rudibus.
Fictus ob hoc vigilis dentes sparsisse draconis,
Exq; satis natos dentibus esse viros:
Quos se occiderunt per mutua vulnera, tantum
Post reliquos caesos, quinque superstuitibus.
Ex quibus est hominum post multiplicata propago,
Qui primi Thebas incoluere nouas.
Huius ad archetypum, literas qui spargit in vrbe,
Que nomen, vires, stemma leonis habet,
Quique libris homines sapientes perficit: an non
Iure pari possit dicere chalcographus?
Semino serpentis dentes in pelle leonis,
Hoc est Lugduni, qui Leo Gallicus est.

Vipereos dentes, &c.] Totam hanc narrationem Ouid. retulit 3. Metamorph. Lege Plin. lib. 7. c. 56. Solin. c. 13. Vipereos autem dentes dixit, pro serpentinis, *σωροδοχινός*, speciei pro genere. Meminit Corn. Tacit. lib. vndecimo Annal. Allusit Plurarch. ad fabulam Cadmi qua dicitur serpentis dentes profeminasse, initio disputationis, Cur oracula dare Pythia desierit. Sed fortasse conduxerit studiosos euoluere Sympósiakon 9. eiusdem, quæst. 3. & 4. quo loco quærit cur A, literarum prima sit accepta. Alio flexit hanc fabulam Dio Chrysof. orat. 23. quem consule, si vacat.

Credidit aruis.] Mandauit solo.

Aonio solo.] In Græcia. Aonia dicta Græcis, ab Aone Neptuni filio, rege Bœoriæ.

Monitu Tritonidos.] Suasu Palladis. Ouidius.

Et sua iecit humi monitu Tritonidos arma.

Agenorides.] Cadmus Agenoris filius. Hinc fabulæ materiam sumplerunt Poëtæ, quòd Cadmus literas Græcas à Phœnicia acceptas in Græciam detulerit, vti iam à nobis dictum est.

S f i c i a

Dicta septem sapientum.

EMBLEMA CLXXXVI.

HÆC habeas, septem sapientum effingere dicta,
 Atque ea picturis qui celebrare velis.
 Optimus in rebus modus est, Cleobulus ut inquit:
 Hoc trutina examen, siue libella docet.
 Noscere se Chilon Spartanus quemque iubebat:
 Hoc speculum in manibus, vitraq; sumpta dabunt.
 Quod Periander ait, frena adde, Corinthius, ira:
 Pulegium ad motum naribus efficiet.
 Putacus, at ne quid, dixit, nimis, hæc eadem uiunt,
 Contractu qui gub ore liquefaciunt.
 Respexisse Solon finem iubet, vltimus agris
 Terminus haud magno cesseri ipse iouis.

Heu quàm vera Bias, Est copia magna malorum:

Musimoni insideat effice Sardus eques.

Ne pres esto, Thales dixit, sic illita visco

In laqueos sociam parra, meropsque trahit.

Septem sapientum tanta fuit apud priscos auctoritas, ut propter vitæ integritatem & sententiarum quarundam paucis verbis comprehensarum pondus & gravitatem, soli omnium *σοφοι* dicerentur. Vitæ quidem instituto & moribus ab aliis differabant, & feriis quibusdam sententiis & apophthegmatis aliorum mores informabant. D. Augustinus De ciuitate 8. & 18. eos ait claruisse post Poëtas Theologos, & vitæ genere laudabilia quedam hominibus præstitisse, nullumque monumentum, quod ad literas attinet, posteris reliquisse, nisi quod Solon quasdam leges Atheniensibus dederit, Thales verò Physicus suorum dogmatum libros relinquerit. Horum apophthegmata permulti doctè copioseque sermonibus illustrarunt. In Græcorum Epigramatôn collectaneis octostichon extat de septem horum sententiis in signioribus, & de cuiusque nomine & patria, quod hic propter concinnitatem ascribere non grauabor. Adde quod eadem ipsæ sint, quas Alciatus illustrat symbolis, ut Emblematis naturæ & decoro inseruiat:

Ἐπὶ τὰ σοφῶν ἐρέω κατ' ἐπὶ πόλιν, ἔνομα, φωνῶν.

Μέτρον μὲν, κλεοβῦλον ὁ λίνδιος ἔπειν, ἄριστον.

Χίλων δ' ἐν κοιλῇ Λακεδαιμόνι, γυνῶδι σεωτόν.

Ὅς δὲ κόρινθον ἐναίει, χόλῳ κρατεῖα, περίανδρος.

Πίττακος δ' ἄγχι, ἐς ἔλω γενεὴ ἐν μιτυλήνης.

Τέρμα δ' ὄραν βίωτοι, σόλων ἱεραῖς ἐν ἀθήναις.

Τὸς πλείους κακίης δὲ βίας ἀπέφηνε πριήνοβος.

Ἐγγύθω φήγην δὲ, δαλῆς μιλήσιος ἠύδα.

Nomina, dicta, vrbes septem canimus sapientum.

Optima mensura est, Cleobulus Lindius inquit.

Te cognosce ipsum, Lacedæmonis incola Chilon,

Quique Corinthius est, iram rege, ait Periander:

Pittacus at, ne quid nimis, effatur Mitylenis.

Atticus hinc Solon, vitæ, inquit, respice finem.

Non spondere, Thales Milesius utile censet.

Plena malorum cuncta, Bias canit vrbe Priene.

Apud Ausonium plenius eadem apophthegmata Græcè &

Latine repetes, apud quem etiam ludum eorundem sapientum videre est. Cetera percurramus.

Cleobulus. *Cleobulus.*] Hic ex Pindo vrbe Rhodi insulae, patre Euagora, in Aegypto didicit. Dicebat, cauendas esse inimicorum insidias, & amicorum inuidiam. Eius vitam lege apud Laert. lib. 1. Huius insigne dictum fuit *ἄριστον μέτρον*, Optima mensura; vel, Optimus modus. Ad quod *συμβολικῶς* designandum, trutina siue lanx adhibetur: eam enim quaeque ponderantur. Idem habet Hesiod.

Chilon. *Chilon.*] Lacedaemonius fuit Ephorus, qui magistratus a tribunatu plebis Romani non multum differebat. Fuit pauciloquus, in sermone concisus, quod ei fuit patrium. Hinc enim Laconisimus. Elogio proditum est, septem aliorum fuisse sapientissimum. Eius insigne apophthegma, *γνώδι σκῶνται*, quod per speculum intelligitur. Plura Laert. lib. 1. Plin. lib. 7. c. 32. & Erasmi in Adag. Nosce te ipsum. Sententiam hanc tribuit Aesopo Plutarch. ad finem Symposij septem sapientum. Sed quid speculum cum sui cognitione? Inuenta sunt specula, inquit Seneca 1. quaestionum naturalium, c. 17. vt homo se ipse nosceret. Multa ex hoc consecuta: primo, sui notitia, deinde & ad quaedam consilium: formosus, vt vitaret infamiam: deformis, vt sciret redimendum esse virtutibus quicquid corpori deesset: iuuenis, vt flore aetatis admoneretur, illud tempus esse discendi, & fortia audendi: senex, vt indecora canis deponeret, & de morte aliquid cogitaret. At hoc rerum natura facultatem nobis dedit nosmetipsos videndi. Haec ille.

Periander. *Periander.*] Hunc aiunt tyrannum fuisse immodica quadam iracundia, qui que ciuitatem auro spoliarit, & incestus non nominandos perpetrarit, vnde plerique negant hunc fuisse vnum e septem sapientibus, sed alterum quendam nomine Periantrum Ambraciae natum. Dictum celebre *iram cohibendam*: quod freno ori admoto intelligi datur apud quosdam scriptores. Sed hic pulegium adhibetur, quod per inferiores partes bilem purgat, & admotum naribus medetur lipothymiae. Vide Plin. 20. c. 4. & lib. 26. c. 9.

Pittacus. *Pittacus.*] Hiradio patre Thrace natus, vir amans libertatis, iustissimus & fortissimus. Huius egregium dictum, *μῦθον ἄγαν*, & *γνώδι μετρίον*: quorum altero mediocritatem, altero tempus esse cognoscendum, id est, temporis habendam esse rationem admonebat. Symbolum autem prioris est gith, nigerrimum semen optimumque, excitatissimi odoris, quo minimo sum-

pto in cibis dat saporis gratiam: largius autem, venenum exhibet. Plerique suspicantur esse minutulum piper, quod poyretum nostri vocant, & pharmacopolæ Nigellam Romanam. Plin. lib. 20. cap. 17. Malanthion & melaspermon nominat, de cuius ibidem viribus satis, & lib. 19. cap. 8.

Solon.] In Salamine insula natus, quæ iuris erat Atheniensium, parentibus nobilissimis ortus, leges Draconis sanguine, non atramento scriptas mitigavit, aliis promulgatis certè mitioribus toto orbe celebratis. Nullum ante mortem beatum dicendum, sed expectandum vitæ finem dicebat, quod Ouid. 3. Transform. retulit his verbis:

— scilicet vltima semper
Expectanda dies homini, dicique beatus
Ante obitum nemo, supremæque funera debet.

Id Termini figura refert, cuius effigiei rationem supra iam satis expressimus.

Bias.] Hic Prienis vrbe Ionix natus, cuius insigne dictum à plurimis celebratum: *Omnia mea mecum porto*: & illud nostrum, οὐκ ἔστιν ἄλλο, quo taxabat vitiorum inter homines omni parte scatentium multitudinem: quod figuratur per Sardum hominem musimoni infidentem. Musimones, asini, muli, aut equi breues, vt inquit Nonius, vnde Lucilius:

Pretium emit qui vendit equum musimonem.

Sardi autem deprauati & nefarij sunt habitj. Notatur itaque rerum malarum copia sub duobus hisce, quibus abundat Sardinia. Lege Plinium 8. cap. 49. De Biante Laer. Valer. Max. lib. 7. & Gell. lib. 5.

Thales.] Nobilissima ortus familia Mileti, Geometriæ & Astrologiæ peritissimus. Inter eiusdem graues sententias est ea, qua monebat sponsonem non esse faciendam, ἡ γυνὴ ἀπαρὰ δ' ἀτῆν, qui enim se vadem statui, sibi seruitutem, alteri libertatem parat. Clemens Alexandrinus 6. Stromatum, Sponsonem esse noxæ filiam dicit (ex Thalete) sponsonis verò multam: id est, ἡ γυνὴ ἀπὸς θυγατρὸς, ἡ γυνὴ δ' ἰσχυρία. Symbolum est parra vel merops, quæ pedibus aut visco captæ consocias attrahunt. Tales enim sunt debitores, qui vt sese explicent irritos, alios quos possunt fideiussores aucupantur. Parra quidem avis inauspicata, quæ galerita vel alauda dicitur. Plinius 11. cap. 37. Merops, quod apes comedat, apialtra, idem lib. 10.

Submouendam ignorantiam.

EMBLEMA CLXXXVII.

QVOD monstrū id? Sphinx est. Cur candida virginis ora,
 Et volucrum pennas, crura leonis habet?
 Hanc faciem assumpsit rerum ignorantia: tanti
 Scilicet est triplex caussa & origo mali.
 Sunt quos ingenium leue, sunt quos blanda voluptas,
 Sunt & quos faciunt corda superba rudes.
 At quibus est notum, quid Delphica littera possit,
 Precipitis monstri guttura dira secant.
 Namque vir ipse bipēsque tripēsque & quadrupes idem est,
 Primaq; prudentis laurea, nosse virum.

VT minùs prouectis aliquantisper consulam, paulò altius
repetam carminis huius argumentum ex sententia Dio-
dori Siculi, Sophoclis & Strabonis. Oedipus Coloniæus, in-
quiunt, Agenoris ex Labdaco nepos & Iocastæ filius: què pater
cùm ex oraculo futurum cognouisset, vt à filio vita priuaretur,
Oedipum recens natum pastori dedit interficiendum. Ille su-
spensum traiecta resti per vtrumque pedem reliquit in Cythe-
rone. Sed Melibœus pastor regius, tū fortè misericordia motus,
ad Regem suum Polybum detulit: qui cùm liberis careret, pro
filio curauit educandum, & à timore pedum Oedipum nomi-
nauit, ἀπο τοῦ δ' ὑποῦς ποδῶς. Cùm adoleuisset iam corpore ro-
bustus & animo forti, sui generis ignarus, Apollinis oraculum
de patre consuluit: à quo responsum habuit se parricidam futu-
rum, & suæ matris maritum. Itaque Corinthū repetere noluit,
viàmque ingressus qua Thebas proficisceretur, obuium paren-
tem (à quo, quod non cessisset, scepro fuerat percussus) interfe-
cit. Regio Thebana tunc temporis infestata erat cladibus, & la-
trociniis Sphingis. Monstrum id erat ore virgineo, quod captis
& in præcipitium adductis ænigma solebat proponere, eoque
qui id nescirent dissoluere, de saxis præcipites dabat. Hoc verò
tale fuisse traditur ænigma: *Quod animal esset & quadrupes, & bi-
pes, & tripes.* Quod Ausonius Eidyllio decimo quinto, vbi de ter-
nario numero bellè complexus est his verbis?

Qui bipes & quadrupes foret, & tripes, omnia solus,

Terruit Aoniæ volucris, leo, virgo triformis,

Sphinx volucris pennis, pedibus fera, fronte puella.

Creon Thebanorum Imperator eam ob causam edictum per
vniuersam Græciam promulgari iussit, estque pollicitus, vt qui
Sphingis ænigma dissolueret, suam illi sororem daret vxorem.
qua fama excitatus Oedipus, ad montem Sphintium profe-
ctus, ænigma soluit, deque humanæ vitæ partibus interpretatus
est. Homo enim quadrupes in fans, propter corporis imbe-
cillitatem: ætate ineunte, bipes: senex autem tripes, quod læ-
piùs vtendum baculo sit ea ætate, quæ aliquid vietum habet &
caducum. Soluta ergo problemate Sphinx doloris impatien-
tia se ex edito monte præcipitem dedit. Hanc fabulam variis
modis à scriptoribus traditam reperi. Sphingis ortum habet
Hesiod. in Theogonia: suntque qui asserant Sphingem esse ex
genere simiarum, vt; Diodorus. At Albertus Magnus 22. De
animalibus & Solinus capit. 30. Polyhist. simias esse volunt.
Alia Plin. scribit libro 8. capit. 21. & 11. cap. 72. & 35. cap. 12.

ex quibus locis petendam esse veram Sphingis descriptionem plerique censent. Sabellic. principio Ennead. 7. libro 1. credit Sphingē perniciosum quendam hominem fuisse qui sua calliditate multos peremerit. Sed hæc missa faciamus, & ad mythologicam tractationē veniamus. Sphinx triformis (vt potè quæ puellari forma sit, plūmis tecta vt auis, & leoninis pedibus) ignorantiam arguit, in editissimo huius vitæ monte, & quasi theatro locatam, infinitam hominum multitudinem sua feritate opprimere nō alia de causa, nisi quod sese non agnoscat, id est, se homines esse ignorent. Triplex autem monstri forma refertur ad res primarias causas efficientes ignorantia. Nam virginea facies voluptatem repræsentat, scdãmq; libidinem, quæ hominem ita excæcat & afficit, vt eum ab humanitate, degenerem in belluinam fermè naturam cōmutet, quo fit vt ab omni vera disciplina rectaque institutione penitus abhorreat.

Pluma Plumæ volucres, quibus totum corpus occupatur, & quasi obsidetur, leuitatem & inconstantiam animi satis apertè declarant, quæ quidem cum rationis principatum, vel naturæ, vel consuetudinis vitio præripuit & occupauit, quid in homine reliqui est, quod firmum aut constans esse vel videri possit? Ceterum pedes, quales sunt leonis, indicant superbiam arrogantiãque, quæ cum falsam de rebus opinionem habeat, seque scire putet quod nescit, non mirum est si turpiter impingat, & longissime absit à perfecta rerum cognitione. Prima itaque ignorantia causa est ingenij leuitas, vel temeritas, quæ quid maxime se deceat, non videt. Altera est corporis voluptas, primo quidem aspectu blandiens, sed asperrima, tristisque, postquam gustaueris: De qua sic antè,

meretricius ardor.

Egregis iuuenes seuocat à studiis.

Superbia. Tertia causa omnium perniciosissima, & ad nocendum imprimis efficax, est animi elatio & arrogantis: de qua, quia iam in superioribus, verbum non amplius addam.

Sphinx, ignorantia- nis symbo lum. *Hanc faciem assumpsit rerum ignorantia.* Quia hic Sphinx adhibetur pro typo ignorantia, id certè primò videtur esse tractū ex tabula Cebetis Thebani: cuius ipsissima verba huc traduco ad maiorem fidem: *ἔστιν ἡ ἐξήγησις τῆς τοῦ σφίγγος αἰνιγμάτων, ἡ ἐκείνου προσηλαλήτου τοῦ ἀνδραπέδα. εἰ μὲν οὐκ αὐτὸ εὐνοῦται, ἐσθλῆτο. εἰ δὲ μὴ οὐκ, ἀπὸλλυτο εὐθὺς τοῦ σφίγγος. ἡ αὐτῶς δὲ ἡγεῖται τοῦ ἐξηγητῶς τῶν τῶν. ἡ δὲ ἀρροσύν τοῦ ἀνδραπέδα σφίγγος ἔστιν. αἰνιγμάτων ἡγεῖται τῶν ἀγαθῶν, τῶν κακῶν, τῶν ἀγα-*

Δέν, οὐτε κακὸν οὐδὲν ἐν τῷ βίῳ ταῦτ' οὐκ εἶναι μή τις σιωπῆ, ἀπόλλυται ὑπ' αὐτῆς οὐκ εἰσάπαξ, ὡς περὶ ὑπὸ τῆς σφίγγος καταβρωθεὶς ἀπεθύκκειν, ἀλλὰ κατὰ μὲν ἕνα τῶν βίῳ καταφθίσκειται, κατὰ ἄλλοι δὲ ἐπὶ τιμωρίᾳ παραδιδόμενοι αὐτὸ δὲ τις γυνώσκων ἀνάπαυιν ἢ μὴν ἀφροσύνη ἀπόλλυται, αὐτὸ ἡσώζεται, καὶ μακάριον καὶ οὐδαίμων γίγνεται ἐν παντὶ τῷ βίῳ, id est: Hæc expositio eius ænigmatis, quod à Sphinge proponebatur hominibus. Qui enim illud intellexerat, salutem quidem consequebatur, qui verò minimè, in exitium incidebat. Eo modo se habet ea explicatio. Sphinx enim ex hominibus insipientia. Hæc autem proponit quid bonum, quid malum, quid neque bonum, quid neque malum sit in vita. Quæ si quis minus intellexerit, ab eo interimitur: neque id semel, sicut is qui depastus à Sphinge moriebatur, sed per omnem vitam paulatim absumetur, ut qui perpetuis suppliciis addicti sunt: contrà verò si quis agnouerit, occisa tandem insipientia, salutem ipse consequitur, & beatus & felix per totum vitæ curriculum euadit. hæc ille. Cæterùm (quod nolim prætermisum Clemens Alexand. 5. Stromat. Sphingem retulit ob ingenij sollecciam, & robur corporis, ob humanam faciem & leoninum corpus. Attigit Ælian. de historia animal. lib. 2. cap. 7. Retulit ad iustitiam Dio Chrysostom. Orat. 10. sub finem & torquet ad sophistarum genus.

At quibus est notum &c.] Plato Carmide, & Plutarch. var. Nosse seipsum quam vim habet. riiis locis tradunt ascriptum fuisse pro foribus templi Apollinis Delphici, literis aureis, Γ Ν Ω Θ Ι Σ Ε Α Υ Τ Ο Ν, id est, Ν Ο Σ Σ Ε Τ Ε Ι Π Σ Υ Μ, in quo omnis sapientiæ neruos esse sitos permulti auctores tradiderunt: quod Alcibiadi apud platonē Dia logo de Natura hominis, omnium difficilimum videtur, eiusque difficultatis rationem explicat Anton. Zimara lib. Problematôn. Hanc sententiam diuino beneficio in terram ad homines delapsam plerique existimarunt, ut Iuuen. Sat. 11. cuius quidem diuini præcepti vires, ut copiosè, sic & eruditè tractat M. Tullius de Legibus 1. Qui seipsum nouit, inquit, primum se aliquid habere sentiet diuinum, tantoque munere Deorum semper dignum aliquid & faciet & sentiet: & cum seipse perspexerit, totumque tentarit, intelliget quemadmodum natura subornatus in vitam venerit, quantaque instrumenta habeat ad obtinendam, adipiscendamque sapientiam: quemadmodum principio rerum omnium, quasi adumbratas intelligentias animo ac mente conceperit, quibus illustratus, sapientia duce, bonum virum, & ob eam ipsam causam cernat se, beatum fore.

Nam cum animus cognitis perceptisque virtutibus, à corporis obsequio indulgentiâque discesserit, voluptatémque, sicut labem aliquam dedecoris oppresserit, omnémque mortis dolorisque timorem effugerit, societatemque carnis eiecerit, tum omnibus se naturâ coniunctum duxerit, cultumque Deorum & puram religionem susceperit, & exacerit illam ut oculorum, sic ingenij aciem ad bona eligenda, & reiicienda contraria: quæ virtus ex prouidendo est appellata prudentia: quid eo dici aut cogitari poterit beatius? Idémque cum cælum, terras, maria, rerumque omnium naturam perspexerit, eâque vnde generata, quò recurrant, quando, quomodo obitura, quid in his mortale & caducum; quid diuinum æternumque sit, viderit, ipsùmque ea moderantem & regentem penè prehenderit, tunc iue non vnus circumdatum mœnibus popularem alicuius definiti loci, sed ciuem totius mundi, quasi vrbs vnus agnouerit, in hac ille magnificentia rerum, atque in hoc conspectu, & cognitione naturæ, Dij immortales, cum se noscet (quod Apollo præcepit Pythius) quàm contemnet, quàm despiciet, quàm pro nihilo putabit ea quæ vulgò dicuntur amplissima! Atque hæc omnia quasi sepimento aliquo vallabit, differendi ratione, veri & falsi iudicandi scientia, & arte quadam intelligendi, quid quàmque rem sequatur, & quid sit cuique contrarium. Idem Cicero 1. Tuscul. Est illud vel maximum, ait, animo ipso animum videre: & nimirum hanc habet vim præceptum Apollinis; quo monet, ut se quisque noscat: non enim, credo, id præcipit, ut membra nostra aut staturam, figuramve noscamus: neque nos corpora sumus: neque ego tibi hæc dicens, corpori tuo dico. Cum igitur, Nosce te, hoc dicit, Nosce animum tuum. Nam corpus quidem quasi vas est, aut aliquod animi receptaculum: ab animo tuo quicquid agitur, id agitur à te. Hunc igitur nosse, nisi diuinum esset, non esset hoc acrioris cuiusdam animi præceptum, sic ut tributum Deo sit, hoc est seipsum posse cognoscere: & hæc hæctenus Cicero. Apollo apud Ouidium 2. Artis de suo templo:

Est ibi diuersum fama celebrata per orbem

Littera, cognoscit quæ sibi quemque iubet.

Ausonius eidyllio 4.

Quamquam difficile est se noscere. γινώδῃ σαυτοῦ,

Quàm properè legimus, tam citò negligimus.

Hanc porrò sententiam Thaletis esse vult Laërt. lib. 1. Chilonis verò Plinius lib. 7. cap. 3 2. Lege Platon. in Amatoribus, Stobæi ser

sermonem περι τῶ γνῶθι σεαυτὸν. Macrobi. i. Saturn. cap. 6. Adagium, Nosce te, multosque alios qui auream hanc cælestemque gnomem scriptis commendarunt, & quantum habeat in mortalium rebus momenti, explicuerunt.

Delphica littera] Sententia Delphica perbellè declaratur à Xenophonte 4. Comment. sub persona Socratis. Platonis istuc mihi occurrit è Philabo: τῆς πάσης πονηρίας ἔστι τοῦναντίον πᾶσι ἔχον, ἢ τὸ λεγόμενον ὑπὸ τῶν ἐν δελφοῖς γραμμάτων. τὸ γνῶθι σεαυτὸν λέγεις, ὃ Σὺνγραφεύς.

Præcipitis monstri.] Ignorantiæ, quæ est reuera θυρίον ἀλκίμου, καὶ δυσπλάστου κακῆν, vt loquitur Sophocles περι ἀμαθίας. Præcipitis monstri, id est deiectionis, deturbationis, ruentis. Vel monstrum præceps, idem est atque periculosum, eo quòd in præcipitiis saxorum vel montium pericula maiora esse putentur.

Namque vir ipse bipesque, &c.] Tres hic notantur ætatis humanæ partes, infantia, virilis ætas, & senectus. Alij aliter distribuunt: sed non est instituti nostri cuncta persequi. Tres ætates.

Primæque prudentis laurea.] Primus sapientiæ gradus à veteribus celebratissimus, S E I P S V M N O S S E, vltimus N O S S E D E V M, vt rectè pièque monuerunt quidam Philosophi Christiani. Primus ad sapientiam gradus.

Laurea.] Victoria, gloria Martialis 7. lib. 4.

— veniat laurea multa licet.

Idem in secundo dixerat, initio ferè:

Quæ datur ex Dacis laurea, tota tua est.

Ausonius Eidyllio 9.

Hæc profligati venit modo laurea belli.

Nosse virum.] Oraculum id, γνῶθι σεαυτὸν, præter cæteros explicat Plutarch. libello De discrim. ne adulatoris & amici: quo loco ait, Deum sequi, & seipsum nosse, salutis esse summam. Et Clemens Alexandr. statim initio 3. lib. cui Pædagogo nomen indidit, pulcherrimam & maximam disciplinarum omnium ait esse, seipsum nosse: quia qui seipsum norit, Deum cognoscit, &c. vide reliqua. Nemo insipientium (inquit Dio Chrysoft. 4. Orat. de regno) seipsum nouit. Neque enim id Apollo præcepisset in primis, nisi cuique difficillimum visum esset. Nonne putas inter morbos nullum magis perniciosum insipientia? etimque qui sit insipiens, sibi ipsi nocentissimum? aut etiam plurimorum causam malorum alijs esse?

Men

Mentem, non formam, plus pollere.

EMBLEMA CLXXXVII.

*Ingressa vulpes in Choragi pergulam,
Fabre expolitur inuenit humanum caput,
Sic eleganter fabricatum, ut spiritus
Solum deesset, ceteris vniisceret.
Id illa cum sumpsisset in manus, ait,
O quale caput est? sed cerebrum non habet.*

Forma ni-
hil, si sola
forma est.

ID ex Aesopi apologo de vulpe & capitis humani simulacro,
quod cum offenderet, artem quidem & vultus efficti lauda-
uit elegatiam, sed nihil esse duxit, quia cerebro careret: quod
torquetur προς ανδρας μεγαλοπειπεις μη τω σωματι, κατα δε
ψυχη αλογισας. vel in quosdam formosulos & elegantiore cultu
ado

adolescētes, cætera verò prorsus obtusos nulliusque frugis qui certè nihil aliud circumferunt, quàm quod dici solet, In aurea vagina gladium plumbeum, vnde conquestus est nescio quis Græcorum his quidem verbis:

Πολλοῖσι θνητῶν ἢ μὲν ὄψις ἀγενής,
ὁ υἱὸς δ' ἐν αὐτῇ δυσγενής ἀγρίσκειται. id est,
*Multis mortalium aspectus liberalis:
Mens autem in se ignobilis deprehenditur.*

Rectè admonuit Thales laborandum non esse in facie exornāda, sed potiùs in actionibus & studiis honestis pulchritudinem esse quærendam. Lubens apponerem exemplum Nirei ex Homero Iliad. γ. qui. *κάλιστος ἄνθρωπος ἰσθὸν ἦλθεν*, eorum qui ad Ilium venerunt formosissimus: sed, vt ille subiicit, *ἀλαπαδὸς ἔλω* imbellis erat, & in cæteris inutilis: cuius semel dumtaxat Homerus meminit in nauium catalogo; vt perspicuè ostenderet eam corporis formam ad res excellentes, & quæ laude dignæ sunt minimè idoneam. Est itaque operæ pretium, iuxta Socratis præclarum monitum, quemque virtutis & honesti studiosum *τίω ἐκ τῆς μορφῆς ἐν κατόπτρῳ δεασάμενον, εἰ μὴ καλὸς εἴη τίω ὄψιν ἀσκησάτω, τοιαύτῳ εἶναι καὶ τῆς ψυχῆς, ἀτοποῦν ἢ γησάμενον ἐν καλῷ σώματι ψυχὴν αἰσχροῦ οἰκῆν, εἰ δ' αἰσχροῦ αὐτῷ φαίριστο τῶν τῶ σώματι ἰδέαν εἶναι, τῶσδε μᾶλλον ἐπιμεληθῆναι τῆς ψυχῆς.* id est: suam ipsius formam in speculo debere conspiciere, vt si forma bona sibi videatur, exerceat eam vnà cum animo, & faciat quæ forma digna sunt: vt putet admodum absurdum esse in pulchro corpore animum deformem continere: quòd si deformis sit in iis quæ corporis sunt, eo magis curandum sibi nitendumque, vt pulchritudinem animi consequatur. Cæterùm Philosophi permulti animæ sedem in cerebro, tanquam in arce summa posuere: vnde vecordes & insipidi vulgò dicuntur cerebro vacui. Iuuenal. Satyr. 14.

Nireus formosissimus.

Socratis dictum sapiens.

*Cum facies peiora senex, vacuumque cerebro
Iam pridem caput hoc ventosa cucurbita querat?*

Proverb. Caput vacuum cerebro. Apologum ita scitè redditum huc apponam:

*Mimi ingressa domum vulpes dum singula rerum
Visendi studio, scenæ instrumenta reuoluit,
Formosi laruam simulacrum repperit oris:
Inque manu sumens, animoque & lumine lustrans,
O quàm insigne caput, specie quàm, dixit, honesta,
Sed rationis inops, castoque informe cerebro.*

Sordet honos forma, nisi cui sapientia iuncta est.

Fabrè.] Id est, affabrè, ingeniosè, artificio quodam singulari
δαδαλίως.

O quale caput est, sed cerebrum non habet.] ὄμαλὴ κεφαλὴ, ἀλλ' ἐν
κεφαλῶν ὄκτις. Græcè lepidius.

Diues indoctus.

EMBLEMA CLXXXIX.

*Tranant aquas residens pretioso in vellere Phryxus,
Ec flauam impavidus per mare scandit ouem.
Et quid id est? vir sensu hebeti, sed diuite gaza,
Coniugis aut serui quem regit arbitrium.*

HVc pertinet Diogenis apophtegma, cum diceret indoctū diuitem, arietem esse in aureo vellere, & Socratis, qui eius generis homines aurea mancipia, & equos argento circumtectos appellabat. Hic verò notatur potissimum locupletes illi, qui cum sint hebeti & obtuso prorsus ingenio, dicuntur trahunturque pro vxorum arbitrio, vt eorum negotia è famulorū ductu regulaque pendeant: nec secus ac infantes anniculi è nutricis amplexu, illi quid loquantur, quidque statuunt, non habent quòd illos animus & rationis copia deficiat. In quos hoc Palladæ torqueri solet:

Aries in aureo vellere.

πλῆτον μὲν πλυστοῦντ' ἔχρει, ψυχὴν δὲ πίνητ',
Ὡς τοῖς κλυρὺν νόμοις πλάσει, σὶ δὲ πένυς.

Xenophontis locus 4. Comment. satis esse potest ad id Emblemata illustrandum: nempe ὅτι αὐθροποι δῆλοι δὲ ἀγνοίαν, κἂν πλάσσει, quæ Socratis disputatio est cum Euthydemo. Vt autem Phryxi fabulā attingā, ille nouercæ insidias vnà cū Helle sorore fugiens visus est per mare vehi ab ariete velleris aurei. Aiunt autem ei nauē fuisse paratam fugienti, cuius insigne aries erat.

Serui homines ob imperitiā.

[Pretioso in vellere.] De aureo vellere Ouid. 7. Metamorph. & Iustinus in Trogum lib. 42. Sunt qui aurei velleris pellem interpretentur fuisse librum quendā veterum more in pelle cōscriptum, in quo auri conficiendi scientia traderetur: cuiusmodi libros cum Diocletianus summa diligentia perquisiuisset apud

Aureum vellus.

Ægyptios (qui huius peritissimi censebantur) omnes flamma consumpsisse fertur, ne diuitiis ita cōparatis Ægyptij Romanis inferre bellum auderent, atque ex eo tēpore artē hanc publico Cæsaris edicto semper habitā fuisse flagitiosam. Sed dum alios Plerosque auctores voluo, occurrit id quod de aureo vellere plurimi referunt, ex Suida potissimum, explicantque, vt iam admonui de arte, quam χιμείαν Græci appellant. Alij verò malunt hoc intelligi magnam auri vim, quæ apud Colchos esset, à principibus quibusdam viris cōgestam. At verò Colchicā regio propter vicinitatem Caucaſi montis, auro abundabat, vel teste Strabone, qui scribit multos fontes ex Caucaſo manare, scaturientes arena aurea, tam tenui, vt oculorum aciem effugiat, eamque colligi ab incolis, pellibus quibusdam lanosis in aquā iniectis. Hinc enim suspicari possumus locum esse fabulæ datū, pelles enim, subsidente in iis arena, speciem aurei velleris præ se ferunt. Locum Strabonis ex 10. lib. huc transferre non piget,

παρὰ τοῖς δὲ λέγεται καὶ χρυσὸν καταφέρει τὰς χιμάρους, ὅπου καὶ αὐτὸν τὰς βαρβάρους φάτνας κατατεταγμένον

μύνας, ηγεί μαλλωταίς δωραῖς ἀφ' οὗ μιν δεύσονται ηγεί τὸ χρυσόμαλλον δέρας. Meminit Corn. Tacit. 6. Annalium.

[Sensu hebeti.] Qualis est ovis, animalis stolidi & insipientis prorsus, unde illud, *προβάτις βίου ζῆν, & πρόβατον ἡδῶ*. Pierius lib. 10.

[Coniugis aut serui quem regit arbitrium.] Is aptè dicitur à Graecis *γυναικουργατοῦ μὲν ὄ, ηγεί δουλοργατοῦ μὲν ὄ*.

In fidem vxoriam.

EMBLEMATA CXG.

*Ecce puella, viro qua dextrâ iungitur: ecce
 Vi sedet, ut caecilius lusit ante pedes.
 Hac fidei est species: Veneris quam si educat ardor,*

Malorum in leua non malè ramus erit.

Poma etenim Veneris sunt, sic Scheneïda vicit

Hippomenes, petijt sic Galatea virum.

DVo sunt quæ matrimonio iunctis maximè cõueniunt, id-
que stabiliunt, & communi vinculo ligant, nimirum fides
& amor. Huius quidem symbolum, canis fidissimum animal: il-
lius autem pomus vel malus frugifera. Coniugium, siquidè co-
pula, quæ fit mutua corporum coniunctione, fide constantiaq;
fouetur imprimis atque conseruatur. Porro autem Veneri con-
secrata, cui nimirum aureum Hesperidum fuit adiudicatum: & Malum,
Veneri sa-
crum. earum beneficio Atalãtam vicit Hippomenes, & Galatea suum
amasiu malo petiit. Huc pertinet Epigramma Platonis ex
Laërtio:

Τὼ μίλων βάρλων σε, σὺ δ' εἰ μὴ ἔχσοα φίλεις με, &c.

Malo ego te ferio; cape si me diligis, illud.

Dextra iungitur.] Dextra, fidei symbolum, vti superius expli-
cuimus.

Catulus.] Canis, catellus, qui etiam fidei notam repræsentat. Canis, fidei
nota. Siquidem Socrates per canem iurat, cum obsequium & fidem
putat præstandam iis qui rerum habenas in ciuitatibus tenent.
Et in C. Mamilij numo, qui aliquando S. C. præfectus est limiti-
bus metandis, est canis allatrans, qui notat fidem esse præstan-
dam ei qui eiusmodi operæ præficitur. Pierius in Cane, vel lib. 5.

In leua.] Parte sinistra.

Sic Scheneïda vicit Hippomenes.] Atalanta Schenei filia suis pro- Hippome-
nes vicit
Atalãtam. cis certamen cursus proponebat, ea lege vt eum qui vinceretur
confoderet. Hippomenes, qui eam deperibat, Veneris arte, cur-
sum cum puella instituit, & primò in præcurrentem, pomum
vnum aureum, deinde alterum, & tandem tertium iecit: quare
capta pomorum tam rara pulchritudine, anteuertit cursum Hip-
pomenes, & puellam vicit. Ouid. 10. Metamorph.

Petiit sic Galatea virum.] Galatea Nympa marina Polyphemo Galatea.
adamata, de qua 13. Metamorph. Ouid. Sed hoc intelligerem
potius de ea quam 3. Ecloga Maro celebrat:

Malo me Galatea petit lasciuia puella.

Lege Prouerb. Malis ferire.

Reuerentiam in matrimonio requiri.

EMBLEMA CXCI.

CUM furit in Venerem, pelagi se in litore sistit
 Vipera, & ab stomacho dira venena vomit:
 Murenamq; ciens ingentia sibila tollit,
 At simul amplexus appetit illa viri.
 Maxima debetur thalamio reuerentia: coniux
 Alternum debet coniugi & obsequium.

Hec innuit, quanta in matrimonio requiratur puritas & re-
 uerentia. Si enim eam obseruent instinctu aliquo natura
 anima a ratione carentia, pudeat homines in hoc esse deterio-
 res. Basilii Magni in Hexaëmeron Oratione 7. ita fermè ex-
 anguis & muræna congressu, quales coniugum mores esse de-
 beant, ostendit. Vipera, infestissimū animal eorum quæ serpunt,
 inquit, cum marina muræna cōgreditur, sibiloq; se adesse signi-
 ficans,

ficans, ex profundo eam ad concubitus euocat: hæc autem morem gerit, & cum venenata bestia copulatur. Quorsum hæc spectat oratio? vt intelligamus, si duris & feris moribus sit vir, eum esse vxori ferendum, nec coniugium vlla ex caussa dirimendum. Obiurgator est, at vir: vinolentus, at naturæ lege coniunctus: durus & morosus, at iam membrum tuum est, atque omnium præstantissimum. Audiatur etiam vir monitionem, quæ ad ipsum pertinet. Vipera virus euomit, reuerentia coniugij: tu animi inclementiam & inhumanitatem, conjugalem copulam reueritus, non depones? An aliam etiam nobis vtilitatem adfert viperæ exemplum, quòd adulterium quoddam est naturæ viperæ atque muræne concubitus? Discant igitur ij qui in aliena coniugia inuadunt, cuiusmodi bestię sint similes. Hæc ferè Basil. Græca si quis malit, propter viri tanti auctoritatem huc placet adiicere, ἐχίδνα τὸ χαλεπώτατον τῶν ἐρπετῶν πρὸς χάμον ἀπαντᾷ τῆς θαλασσίας μυραίνης, ἢ συριγμῶ τῶν παρουσίαν σημήνασα, ἐκκαλεῖται αὐτῶν ἐν τῶν βυθῶν πρὸς γαμικῶν συμπλοκῶν. ἢ δὲ ὑποκρούς ἢ ἐνοῦται τῶ ἰσοβόλῳ; τί βούλεται μοι ὁ λόγος, ὅτι κἂν τραχὺς ἢ κἂν ἄγριος τὸ ἦδ' ὁ σύκοις, ἀνάγκη φέρειν τῶν ἐμόβυγα, ἢ ἐν μηδεμιᾷς προφάσεως κατὰ δέχεται τῶν ἐνωσιν διασπαῖν. πλήκτης; ἀλλ' ἀνὴρ. πάροινος; ἀλλ' ἠνωμύς κατὰ τῶν φύσιν. τραχὺς ἢ δυσέρετος; ἀλλὰ μέλιτος ἢ δὴ σέν, ἢ μελῶν τὸ τιμιώτατον, ἀκούετω δὲ ἢ ὁ ἀνὴρ τῆς προσκρούσεως αὐτῶν παραινεσεως, ἢ ἐχίδνα τὴν ἰὺν ἐξεμαῖ ἀίδου μὲν τὸν γάμον, σὺ τὸ τῆς ψυχῆς ἀπλῆς ἢ ἀπάνδρωπον οὐκ ἀποτίθεισαι αἰδοῖ τῆς ἐνώσεως. ἢ τάχα τῆς ἐχίδνης ὑπόδραγμα ἢ ἐτέρως ἡμῖν χρησιμεύει, ὅτι μοιχείᾳ τις ἔστι τῆς φύσεως ἢ τῆς ἐχίδνης ἢ μυραίνης ἐπιπλοκή; διδάχθη τῶσιν οὖν οἱ τοῖς ἀλλοτρίοις ἐπιβλαβῶντες γάμοις, ποταπῶ εἶπιν ἐρπετῶ παραπλήσιοι. De matrimonij cultu D. Paulus 1. Corinth. 7. & Lactant. 6. Diuin. institut. 23.

Cum furit in Venerem.] Dum coitum appetit.

Vipera.] A vi pariendo dicta, vt Græcis Echidna, παρὰ τὴν μὴ Vipera
χρῆν ἐν ἑαυτῇ τῶν γονῶν ἄχρι θανάτου. Refert enim Herodotus in partus &
Thalia, quòd in concubitu mas in os fœminę caput inserit: at il factus qua-
a post rem peractam illud præcidit, mox paritura disrumpitur: lis.
nec nisi effractis lateribus erumpunt nati quos paritura est. Nā
non oua, vt plerique serpentes, sed catulos fermè viginti parere
dicitur. Ergo nō nisi parentum cede fœtus in lucem prodeunt.
erūt autem ita cauiffe naturam, ne tam noxij animalis species
supra modum aufereret. Ait enim Solinus viperam insanabili
fle morsu, eiusq; venenum, vt vult Albertus, apprimè calidum
est, ideòque magis noxium. Lege Plin. lib. 10. c. 62.

Muranamq; ciēs.] De Muræna Plinius lib. 9. quo nomine Lampetram intelligi pridem existimaram, secutus quorundam opinionem: à qua me facile reuocat Ioan. Frater vir exacti iudicij, amicus meus: siquidem Lampetra, muræna fluuiatilis appellatur, sed propter similitudinem quam habet cum Pliniana muræna, non quòd eadem specie dici debeat: nemo enim vnquam in dubium reuocauit quin mas esset in Lampetrarum genere; & cum foeminis non difficilius & rarius capi. Is verò captus, nunquam visus est dentes habere extra os. Itaque id intelligendum de murænis carniuoris, præsertim cum Plinius cap. 29. lib. eiusdem 9. tradat in murænis documentum scuitiæ Vediū Polionem Romanum inuenisse, qui viuariis murænarum damnata mancipia immergeret, ac si ad id terrarum feræ non sufficerent. Quod Lampetræ non potest accommodari. Cæterum fabulam hanc, seu historiam mauiis, de muræna & serpentis concubitu, lepidè & copiosè retulit Oppianus 1. Halieuticôn, Ælian. 1. de animalib. c. 50. & 9. vlt. Verba hæc Pliniana è 32. c. 2. Licinius Macer, murænas tantum foemineï sexus esse tradit, & concipere è serpentibus, ob id sibilo à piscatoribus tanquã serpentibus euocari & capi. Quam ipse sententiam refutarat antè lib. 9. his verbis: Muræna quocunque tempore parit, cum cæteri pisces statò tempore pariant. In sicco littorè elapsas vulgus coitu serpentium impleri putat, Aristoteles Myrinum marem appellat qui generat: discrimen esse quòd Muræna varia & infirma sit; Myrinus unicolor & robustus, dentesque extra os habeat.

Maxima debetur thalamo reuerentia.] Imitatus est Iuuenal. illud è Satyr. 14.

Maxima debetur puero reuerentia, si quid

Turpe paras. —————

Coniux. Alternum debet, &c.] Idipsum est quod ait D. Paulus: Vxori vir debitum reddat, & vxor viro. Mulier sui corporis potestatem non habet, sed vir: itémque vir sui corporis potestatem non habet, sed vxor.

In fœcunditatem sibi ipsi damnosam.

EMBLEMA CXCI.

LVDIBRIVM pueris lapides iacentibus, hoc me

In trinio posuit rustica cura nucem:

Quæ laceris ramis, per strictoq; ardua libro,

Certatim fundis per latus omne petor.

Quid sterili posset contingere turpius: eheu;

Infelix, fructus in mea damna fero!

Prosopopœia est nucis arboris, de pueris & viatoribus con-
querentis, quod undique lapidibus obruatur, propter vberem
suarum nucum proventum: unde colligit noxæ & dispen-
dio sibi fertilitatem esse. Quod certè transfertur in parentes,
qui liberos habent vsque adeo perditos & profligatos, vt dam-
num atrocissimū & infamiam iis arcessant, à quibus sunt mol-

Mollius
educati li-
beri dam-
num paré
tibus ar-
cessunt.
Locus è
Nuce Oui-
diana.

liter educati. Tales sunt quos vita improbitate, vel crimine alia
quo insignes censura corripit, aut coërcet magistratus, non si-
ne parentum dolore incredibili. Ea enim vox est sub persona
matris apud Ouidium:

Nunc vterus vitio est, quæ vult formosa videri,

Raraq; in hoc auro est quæ velit esse parens,

Certe ego si nunquam peperissem, tutior essem:

Ista Clytemnestra digna quærela fuit.

Itemque:

Fructus obest, peperisse nocet, nocet esse feracem,

Quæq; fuit multis, hæc mihi præda malo.

Alciati Emblemata tractum apparet è Græco Antipatri, aut, vt alij
volunt, Stratonis, ex quo etiã pulcherrima Ouidij Elegia de
Nuce videtur sumpta, sic enim habet Græcus:

Typus Em-
blematis.

Εἰς ὄψιν καρύτω με παρερχομένοις ἐφύτασσα

Πασι λιδοβλήτου παιγνίου ὑποχίης.

Πάντας δ' ἀκέρωνάς τε καὶ ἀδακίας ὀροδάμινους.

Κέλασμα, πικρινὰς καὶ μασιβαλλομῆνη.

Ἄνδρῶν ὀνύχων οὐδ' ἐν πικρῶν καὶ ἐγχε

Δυσδάμων ἐπ' ἐμῶν ὕβριν ἐναρπάζομαι.

Præter Alciati versionem, hæc mihi quondam non pœnitenda
occurrebat:

Quid me quisque petit, cur in me destinat ictum?

Hei mihi, quod fuerim tam propè iuncta via!

Sunt mihi rami omnes, sunt & viridantia fracta

Germina, tam crebris obruta misilibus.

Quid mihi profuerit, quod sim fecunda, parénsque?

Me miseram! fructus in mea damna tuli.

Quædam huc commodè transferri possunt è Collectan. Stobei
Sermon. 74.

Rustica cura.] Rusticus laboriosus, vt Horat. 2. Carm. dixit.

Iuenumq; prodis publica cura.

Ardua.] Altissima, ingens.

Perstricto libro.] Rupto & scisso cortice. Librū vsurpat in pri-
maria significatione. Vide Cassiodorum lib. vndecimo, epist. 3 & 8.

Variarum.

Fundis.] Instrumentis ad lapides eiaculandos.

Petor.] Dilapidor.

Amor filiorum.

EMBLEMA CXCIII.

*ANTE diem vernam boreali cana palumbes
 Frigore nidificat, præcoqua & oua fouet:
 Mollius & pulli ut iaceant, sibi vellicat alas,
 Queis nuda hiberno deficit ipsa gelu.
 Ecquid Colchi putet, vel te Progne improba? mortem
 Cum volucris propria proles amore subit?*

Hoc susceptum est in quâsdam ferreas & abhorentes ab
 omni humanitate mères quæ foetus enecant; aut etiam
 incuria perire sinunt: quas certè tanti flagitij vel eò magis pu-
 dere deceret cum quæ rationis expertia sunt, id numquam ad-
 mittant: certumque sit ex iis aliqua, & ut verius dixerim, præ-
 ter admodum pauca, ferè omnia, tanta cura paruulos educare

Matrum
 quarun-
 dam in sce-
 tus impie-
 tas.

& tutari, vt se non foueant accuratiùs. Nemo est profectò qui nesciat tantam non esse belluarum feritatem, vt quorundam hominum, qui sua pignora relinquere non verentur, aut etiam perdere non exhorrent, quæ communis omnium parentis instinctus & pietas seruare iubet, iisdemque curare quæ ad vitam sustentandam necessaria sunt. Quibus itaque verbis; aut quibus, quæso, diris deuotibimus eiusmodi flagitium, non dicam parentum, sed carnificum impiissimorum, qui naturæ ius vel etiam honesti repagulum præcipuum dissoluerunt, quibus in animum cadere potuit tam infandum scelus, tantumque flagitium, vt vitam innocentibus adimant, non dicam ignotis aut exteris, sed iis qui quasi sui corporis membra sint, inò reuera expressissima, non muta aut adumbrata, vt sic dixerim; simulacra? Id fortè fit, vt famæ consulatit, & ne ob hanc labem culpamque teterrimam apud eos, quibuscumque viuunt, ruborem contrahant. Sed tamen

Summum credo nefas animam præferre pudori;

Et propter vitam viuendi perdere caussas.

Etenim quæ hæc vita esse potest, quæ assiduò sibi malè conscia nocte dièque suum portet in pectore testem? Tantum verò abest vt immanitas ea in belluis deprehendatur; quæ etiam pueros à matribus aut relictos, aut eictos, vberibus interdum aluerint, & pro viribus immunes à damno fecerint; cuius rei testes habemus historias tum Græcorum, tum Romanorum. Hic autem exemplum proponit palumbis, quæ læuiente frigore nidificans, & partum emittens, sibi plumas hæud grauatut auellere, vt paruuli mollius incubent: quo fit vt ipsa sæpè mater gelu contabescat. Sulpicius Seuerus ait: lege diuina qui partum non deformatum mulieri excusserit, extremo supplicio puniendum. Quid igitur mulier; quæ audet partum elidere, quæ sua ipsius viscera (horrendum dictu factuque impium) euiscerat? Succurrit ad hanc rem grauissimum Tertulliani testimonium: Cum nobis homicidium semel interdictum sit, etiam conceptum vtero, dum adhuc sanguis in hominem delibatur, dissoluere non licet. Homicidij festinatio est, prohiberi nasci: nec refert natam quis animam eripiat, an nascentium disturbet, Homo est & qui est futurus: & fructus hominis iam in semine est. Qua ratione mulier quædam Milesia quòd medicamentis partum abegisset, damnata est capitis: quanquam enim eum qui nondum esset homo, expulisset, sustulerat tamen spem parentis, memoriam nominis, subsidium generis, hæredem familiae;

Palumbes
se ad fo
uendos fo
tus explu
mat.

Sulpicij
Seueri lo
cus.

Tertullia
ni locus.

liæ, designatúmque ciuem Reipub. vt Cicero in Cluentiana. Ouidius alicubi detestatur facinus idem matrum, quæ in suos fœtus ita crudeles sunt, vt vel abortiuos, vel etiam recens editos, vita priuent. Sic enim ait:

*Quæ primâ instituit teneros auellere fœtus,
Militia fuerat digna perire sua.
Si mos antiquis placuisset matribus idem,
Gens hominum vitio deperitura fuit.
Quid plenam fraudas vitam crescentibus vuis,
Pomâque crudelis vellis acerba manu?
Sponte fluent matura sua: sine crescere nata:
Est pretium parvæ non leue vita moræ.
Vestra quid effoditis subiectis viscera talis,
Et nondum natis dira venena datis?
Colchida dispersam puerorum sanguine culpam,
Atque sua cæsum matrè queruntur Itym.
Dicite quis Tereus, quis vos irritet Iason
Figere sollicita corpora vestra manu?
Hæc neque in Armenijs tigres fecère latebris,
Perdere nec fœtus ausa læna suos.*

Præclarus Ouidij locus in matres consultò abortientes, aut fœtum ene cantes.

Cæterum ex Antipatii Græco translatum est Alciati hoc hexastichon:

Typus Emblematis.

*Χειμῆρας ἐφάδεισι παλωμένα τιδὰς ὄρνις,
Τέννοισι δυνάειας ἀμφέχει πτέρυγας,
Μέσφα μιν οὐράνιον κρῦθ' ἄλεισον ἢ γέμενον
Αἰδέθ' οὐρανίων ἀντιπαλ' ἢ νεφέων:
Πρόκνη ἠγαμέμεια κατ' αἰδ' αἰδέσθητε
Μητῆρες, ὄρνιδῶν ἔργα διδάσκόμενα.*

Cæterum quanta sit, eaque naturalis in liberos σοργὴ parētum, doctè Xenophon disputat. 2. Commentar. in colloquio Socratis cum filio Lamprocleo, & Plutarch. περὶ φιλοσοργίας. Euripidis citatur illud.

Ἄ πασιν ἀνθρώποισιν ἡ ψυχὴ, τέμνα.

Cunctis hominibus liberi sunt, anima.

Philostratus sic: ζῴοισιν ἡ ψυχὴ, τέμνα: animalibus liberi sunt, animæ instar. Is affectus à M. Tullio in epistolis ad Attic. nominatur ἡ σοργὴ φυσικὴ πρὸς τὰ τέμνα.

Ante diem vernam.] Palumbes post solstitium parere Plinius docet lib. 10. cap. 35.

Boreali frigore.] Scæuiente Aquilone, qui frigidissimus est.

Colchi.] Ἀποσοφῆ ad Medeam, quæ liberos, quos ex Ia-

sone susceperat, interfecit, vt prius annotauimus.

Progne.] Hęc Itym filium ex Tereo trucidauit, & patri comedendum apposuit. De vtraque Iuuenal. Sat. 6.

*Credamus Tragicis quicquid de Colchide toruā
Dicitur & Progne. —————*

Pietas filiorum in parentes:

EMBLEMA CXCIIII.

*P*ER medios hosteis patriæ cum ferret ab igne
*A*Eneas humeris dulce parentis onus:
*P*arcite, dicebat: vobis sene adorea rapto
*N*ulla erit, erepto sed patre summa mihi.

HOc etiam extuli è Græco auctoris innominati, quod tale

Typus
Emblematis.

Est: Ε'ν πυρὸς ἱλιακῆς, δοράτων μίσην ἠρπασσὺν ἦρως
Α'νείας, ὄσιον πατρὶ βάρθ' πατέρα.

Ε'κλαγε δ' ἀργείοις, μὴ ψεύετε, μικρὸν ἐς ἄρη
Κέρδ' ὁ γυραλὲ' ὄ, τῷ δὲ φέροντι, μέγα.

Sic conatus sum aliquando reddere:

*Sustulit Aeneas Graium per tela, per ignes
Inualidi sanctum quando parentis onus,
Parcite ei, dixit: nihil hoc è Marte lucelli,
At mihi, sublato gloria summa patre.*

Cum quo Epigrammate non inuitus conferre velim lepidum
Actij Sinceri, Itali Poëtæ reuera politi & elegātis carmen, quod
in gemmam scripsit è Sinuessæ ruinis erutam: qua in gemma
sculptus Aeneas Anchisen partem & Ascanium humeris sustol-
lens conspiciebatur. Id est eiusmodi:

Epigram-
ma Sanna-
zarij;

*Hæc mihi quæ roseos iussit sordere hyacinthos,
Et nitet articulis vnica gemma meis:*

*Cuius in exiguo ductor stat Troicus vrbes,
Anchisesque senex, Ascaniusque puer.*

*Quis credat? veteres inter neglecta ruinas,
Et vili latuit semisepulta solo.*

*Tu tamen obrueras, nec te Sinuessa pudebat
Hoc decus, heu, terris occuluisse tuis!*

*Scilicet Aeneam, natumque patrémque gerentem,
Ignibus ereptos obrueresque Deos?*

*Parcere debueras, cui iam pia flamma pepercit;
Nec te tam turpi dedecorare nota.*

*Et dubitem Belgasque feros, rigidosque Britannos
Hac comite ignotos & penetrare sinus?*

*Hæc est Iliacos pietas spectanda per ignes,
Cum verita est profugos ledere flamma Deos.*

Aeneas potissimum commendatur ob summam in patrem An- Aeneæ
chisen pietatem, Ilio enim expugnato, & iam iam conflagrante, pietas.
ille cunctis aliis facile neglectis, Deos penates abduxit, & patrē
humeris è media flamma sustulit. quod hostes Græci cum vi-
dissent, moti pietatē tam insigni, ei quod sibi dari postulabat,
concessere, & abeundi quò vellet, facultatem non intercluse-
re, fatentes illi quidem hostilitatis remitti iura, & mansuetudi-
nē esse adhibendā, aduersus eos potissimum qui ita verecundē
se in Deos & parentes gerant. Refert Ælian. 3. ποινιά. 509. Hoc
certē monemur, quāta obseruantia quantoq; amore debeamus
afficere

afficere parentes, à quibus secundum Deum usuram vitae communis accepimus. Sunt enim parentes viuae quaedam veraeque imagines communis omnium parentis Dei; ἀγάλματα τῆ πάντων πατρὸς Διὸς, teste Proclo: dixitque Hierocles τοὺς γονεῖας εἶναι τοὺς δδωτέρους καὶ ἐπιγένης τινας θεοῦ; Stobaeus retulit ser. 77. neque ullus est, qui Deum recte colere & obseruare potest, qui in parentes fuerit impius. Platonis non male quadrabit oraculum hoc loco, sic enim i i. Leg. Cuius pater materve, aut horum parentes senio confecti; quasi thesaurus aliquis, domi iacent; is putet numquam aliud sibi tale simulacrum vel magis efficax domi affuturum; si recte, vt decet, ab eo colatur. Id est; πατήρ δὲ τῶ καὶ μήτηρ; ἢ τέττωρ πατέρες ἢ μητέρες ἐν οἰκίᾳ κἄνται κρημνιοὶ ἀπειρητότες γήρα, μηδὲς διανοηδύτω ποτὲ ἀγάμα αὐτῶν τοῦτον ἐφέσιον οἰκημα ἐν οἰκίᾳ ἔχων μᾶλλον κύριον ἰσοδαί, ἔαν δὴ κατὰ τρόπον γέ οὐδῶς αὐτὸ δεραπέυει ὁ κεντημιλεύθ. Sed haec etiam Senecae addamus 3. De beneficiis; quod ad argumentum faciunt. Hoc agite, optimi iuuenes, proposita est inter parentes ac liberos honesta contentio: Sumite modò animum qualem decet, & deficere nolite, vt vincatis optates. Nec defunt tam pulchro certamini duces, qui ad similia vos cohortentur, ac per vestigia sua ire ad victoriam sapè iam partem ex parentibus iubeant. Vicit Aeneas patrem ipse, cuius infantia leue tutumque gestamen, grauem senio, per media hostium agmina, & per cadentis circa se vrbis ruinas ferens, cum complexus sacra ac penates Deos religiosus senex non simplici vadentem sarcina premeret, tulit illum per ignes: & quid non pietas potest? Lege Val. Max. 5. cap. 4:

Per medios hosteis.] per medias Graecorum militum copias.

Patriæ.] Ilij:

Ab igne.] Incendio, prouerbiū sapit, quo vsus Aristides in Appelle genethliaco: ἐν μέσῳ, φασί, πρὸς τὸν ἀνδρασώφειν: è medio, quod dicitur, incendio seruare virum, pro eo quod est, è maximo periculo liberare.

Dulce parentis onus.] Sic ferè Ouid. 2. Fast.

Deque viri collo dulce pependit onus.

De Lucretia loquitur Catullus ad Manlium:

Ingratum tremuli tolle parentis onus.

Adorea.] Gloria, victoria bellica. Horat. 4. Carm. Ode 4.

Qui primus alma risit adorea.

Plinius cap. 3. lib. 18. Gloriam ipsam à farris honore adorea appellat

Locus Platonis, de pietate filiorum in parentes.

Pulcher Senecae locus.

Adorea, quid.

appellabant, quia gloriosum eum putabant veteres, qui farris copia abundaret, vt tradit Fest. Pompeius. Ammian. Marcell. 20 Laborum factorumque vehens adoreas celsas. Sidonius Appollinar. Epist. 7. Posset triumphalibus adoreis familiæ tuæ defatigari. Apuleius Asini aurei 3. Iam & ipse possum mihi primam istam virtutis adorea numerare, & 7. Vt, quod aiunt, domi forisque fortibus factis adorea plenè gloriarer. Mamertinus Panegyrico: Cùm honorem meum adoreis militaribus cumulareret. Claudian. de laudib. Stilicōnis in fine:

Hæc omnes veterum reuocauit adorea laurus.

Rapto, erepto.] Obserua discrimen significationis inter simplex & compositum, vt illud est in superioribus:

Viris rapimur, piscibus eripimur.

Mulie

Mulieris famam, non formam, vulgatam
esse oportere.

EMBLEMA CXC.V.

*Alma Venus, quam hæc facies? quid denotat illa
Testudo, molli quam pede Diua premis?
Me sic effinxit Phidias, sexumque referri
Fæmineum nostra iussit ab effigie:
Quodque manere domi, & tacitas decet esse puellas,
Supposuit pedibus talia signa meis.*

Fons em-
blematis.

Plutarchi hæc sunt ex eo quem De mulierum virtutibus li-
bello scripsit: περι ἀρετῆς γυναικῶν, ὃ πῶς ἀντὶ τοῦ Θε-
νοῦ διὰ γνώμην ἔχομεν ὃ μὲν γὰρ, ἢς ἂν ἐλάχιστον ἢ παρὰ τοῖς
ἐντέσ

ἰκτὸς ψυχῆ περὶ ἢ ἐπαίνου λόγῳ, ἀρίστῳ ἀποφαίνεται, κατὰ πρῶτον τὸ σῶμα καὶ τὸ ὄνομα τ' ἀγαθῆς γυναικὸς οἰόμενον δὲν κατὰ κλειστοῦ εἶνα καὶ ἀνένδοξον. ἡμῖν δὲ κομιχότερος μὲν ὁ Γοργίας φαίνεται, κελδῶν μὴ τὸ εἶδῳ, ἀλλὰ πλὴν δόξαν εἶναι πολλοῖς γνωρίμων τῆς γυναικὸς. Longè aliter ego de mulierum virtute sentio quàm Thucydides. Is enim eam in primis laudandam esse mulierem vult, de qua vel minimus aut in bonam aut in malam partem rumor. Etenim censet optimè ut corpus, ita & famam sapientis fœminæ domi esse inclusam, neque in publicum exire debere. At mihi hac in parte concinnior videtur Gorgias, qui mulieris non formam, sed famam vult multis esse notam. Hæc Plutarch. Aristotel in Oeconomicis, nec vestium elegantiam nitoremque, nec auri pretium aut magnitudinem tantum habere momenti ad mulieris commendationem ait, quantum modestia valeat & probati mores. Hinc illud Propertij matronas veteres laudantis:

Locus Aristotelis.

Non illis studium vulgò conquirere amantes:

Illis ampla satis forma, pudicitia.

Aegyptiis mulieribus calceis uti non fuit patrij moris, quo domi se continere quodammodo cogentur. Et Valerius Maximus testis est quosdam suas uxores repudiasse, quòd cum aliis fuissent collocatæ. Itaque Phidias Eliensibus Venerem finxit, quæ pedibus testudinem premeret: idque innuebat matrem familias à domesticis parietibus nusquam oportere discedere, utpotè cuius omne munus intra domesticos parietes contineatur: eamque tacitam, vel certè pauciloquam esse debere. Quod rectè in Heraclidis admonuit Euripides:

Γυναικὶ γὰρ σιγὴ τε καὶ τὸ σωφρονεῖν

κάλιστον, εἴσω δ' ἡσυχον μένεν δόμων.

Id quidem & in connubialibus præceptis Plutarchus docuit, & alij permulti qui de œconomia & officio matris, familiàs scripserunt. Sed illud Propertij subinde occurrit:

Felix Admeti coniux, & lectus Vlyssis,

Et quæcumque viri fœmina limen amat.

Sic Maro 2. Georg. *Casta pudicitiam seruat domus.* Olim putabant non satis dignum matris familiàs nomine, si in publico versaretur: quamobrem Constantinus I. Nemo, Cod. de off. diuer. iud. vetuit ne mater familias in publicum protraheretur, nèpe ob verè cundiam sexus, l. 2. §. 1. Cod. de his qui ven. etat. imp. Sed & mulieres virorū cœtibus immisceri nō cōuenit, ait Bonifacius. in c. mulieres, De iudiciis, in 6. Succurrit exemplū nobile & graue in primis

primis Sulpitij Galli, qui vxorem dimisit, quòd eam aperto capite foris versatam cognouerat. Lex enim, inquit, tibi meos tantum p̄finit oculos, quibus formam tuam approbes. His decoris instrumenta compara, his esto speciosa, horum te certiori crede notitiæ. Vtterior tui conspectus superuacua irritatione accersitus, in suspitione & crimine subhæreat necesse est. Val. Max. lib. 6. cap. De feueritate. Quantum autem attinet ad mulieris silētium, Epicharmus aiebat sermōnis parcitatem in muliere probitatis esse argumentū: Nicostratus, castitatis pignus: Democritus, ornamentum pulcherrimum. Illudque Sophoclis prouerbiale celebratur à doctis,

ἤσυχον ἢ σιγὴν φέρε.

Contrà verò, vt est apud Euripidem, quæ apud viros tacere non possunt, sese dedecore aspergunt. Silentium vxoris, ego neque suspectum habeo, neque timeo (ait declam. 280. Quintilian.) decet hoc matronalem pudorem: & si ducta fuerit ad magistratum, hoc illam maximè facturam arbitror, vt taceat. Hoc etiam agalma Phidiæ eodem penè modo Emblemate lepido expressit Hadrian. Iunius, rarissimum Galliæ Belgicæ decus:

Testudo premitur pede, clauem dextra retentat,

Vacat obstruendo dentium septo altera.

Nec vaga discursset coniux, neu futilis esto,

Ipsamque cura opum tuendarum addecet.

Columel.
12 locus.

Idem annotauit Pierius 28. lib. Hieroglyph. Multa sunt apud Plutarch. libello De p̄ceptis quibus coniuges instituuntur. Interea tamen non transiliam id Columellæ è procemio 12. De re rustica: Cùm & operam & diligentiam ea quæ proposuimus desiderarent, nec exigua cura foris acquirerētur, quæ domi custodiri oporteret, iure à natura cōparata est mulieris ad domesticam diligentiam, viri autem ad exercitationem forensē & extraneam. Itaque viro calores & frigora perpetienda: tum etiā itinera & labores, pacis ac belli, id est rusticationis & militariū stipendiorum, distribuit. Mulieri deinceps, quòd omnibus his rebus eam fecerat inhabilem, domestica negotia curanda tradidit. Et quoniam hunc sexum custodiæ & diligentia assignauerat, idcirco timidiorē reddidit quàm virilem. Nam metus plurimum confert ad diligentiam custodiendi.

Testudo.

[*Testudo.*] At tegendo, vel quòd testa tecta sit, ait Varro. Hanc *φειδοικον*, id est, domiportam appellat Hesiodus 2. *ἔργων*. Cicero. 2. De diuinatione, ex Pacuuiō citat hoc ænigmaticum:

Sanguine cassa, domiporta, terrigena traditur,

Quadrus

*Quadrupes, tardigrada, agrestis, humilis, aspera,
Capite breui, ceruice anguina, aspectu truci,
Euiscerata, inanima, cum animali sono.*

Aenigma
de testu-
dine.

Et alius quispiam alludens ad nostrum Emblemam:

*Tardigrada, herbigrada, domiporta, & sanguine cassa,
Sub pedibus Veneris Couis quam pexit Apelles.*

Phidias.] A Plinio nominatur artifex nūquam satis laudatus, Phidias.
excellens statuarius: cuius opera præstantissima repete ex Plin.
cap. 8. lib. 34. & cap. 5. lib. 36.

Sexumq; referri scemineum.] Venus pro vxore, amica, & matre
familias alicubi reperitur. Virgil. 3. Æclog.

Parta mea Veneri sunt munera.

Macrob. etiam Satur. 1. pro generandi facultate accipit, vt apud
Pompeium Festum, Cypris vel Cypria Venus, quia parientibus
præsideat, quòd Græcè *νύξιν* parere sit.

Venus, vo-
cabulum
polysemū.

V V

In Pudoris statuam.

EMBLEMA CXCVI.

PENELOPE desponsa sequi cupiebat Vlyssem,
 Ni secus Icarus mallet habere pater.
 Ille Ithacam, hic offert Sparten. manet anxia virgo,
 Hinc pater, inde viri mutuus urget amor.
 Ergo sedens velat vultus, obnubit ocellos:
 Ista verecundi signa pudoris erant.
 Quois sibi praelatum Icarius cognovit Vlyssem,
 Hocq; pudori aram schemate constituit.

Fons Em-
blematis.

ID sumptum est ex Pausaniae 3. qui Laconica inscribitur, ubi
 agit de Pudoris simulacro, quod Icarij patris Penelopes do-
 num fuisse ferunt: Graeciq; historiam de hac re huiusmodi con-
 scripsere.

scripsere. Cùm Icarus ab Vlyffe frustra contēdisset, vt Lacedæ-
mone habitare mallet, id demùm filiæ persuadere conatus est.
cùmq; acrius instaret, ne se desereret, Vlyffes iussit vt ea sponte
sequeretur quem vellet, aut cum patre, si grauaretur, Lacedæ-
mona rediret. Penelope obtecta facie, nihil quicquam respōde-
bat. Quare pater, intellecta filiæ sententia, eam dimisit, & in fa-
cti monumentum eo loco Pudoris simulacrum erexit, quod in
Laconia spectabatur. Cuius meminit Gyraldus Syntagm. 1. hi-
storix Deorum. Id quidem arguit, mulierem debere magnam
parentibus gratiam & pietatem, sed maritum præ cæteris sequi
& obseruare: quod & sacrae literæ præcipiunt; siquidem homo
relinquat patrē & matrem, & vxori adhæreat est necesse, sintq;
duo in carne vna. Videturque huc referendum quadam ex par-
te, quod Ouidiana Penelope ad Vlyffem scribere fingitur his
verbis:

Mulier pa-
rentibus
virū præ-
ferre de-
bet.

Me pater Icarus viduo discedere lecto

Cogit, & immensas increpat vsque moras.

Increpet vsque licet, tua sim, tua dicar oportet:

Penelope coniux semper Vlyffus ero.

Ille tamen pietate mea, precibusque pudicis

Frangitur, & vires temperat ipse suas.

Cui fortè dissimile non est quod scripsit Eustathius interpres
Homeri: $\chi\sigma\upsilon \gamma\omega\alpha\iota\alpha \lambda\acute{o}\gamma\epsilon\tau\alpha\iota \delta\acute{\alpha} \alpha\upsilon\theta\eta\varsigma, \epsilon\chi\epsilon\alpha\delta\alpha\iota \delta\acute{\epsilon} \eta \gamma\omega\omega\eta \tau\omega \alpha\upsilon\delta\eta\rho\iota.$ Sed
huc maximè pertinent illa Quintil. declam. 259. Virgo ad pa-
trem, nupta ad maritum pertinet. Eiusdem statux mentio est
apud Lucianum in Imaginibus.

Ithacam.] Vlyffis patriam, insulam in mari Ionio, vnde ipse Ithaca.
Ithacus & Ithacensis cognominatur à Poëtis.

Sparten.] Id est, Lacedæmonem, ex qua fuit Icarus pater Pe-
nelopes.

Virgo.] Penelope, quod vocabulum non ita strictè accipitur, vt Virgo pro
somnia plerique. Lege Vallam lib. 6. & apud Iuriconsultos, muliere
virgo pro fœmina viri potète accipitur, vt l. Mulieris D. de verb. quauis.
sign.

Obnubit ocellos.] Hoc simpliciter referri posse videtur ad vere-
cundiam pudicæ mulieris, quæ recta viros non aspiciat, sed cùm
loqui necesse habet, demittat: qualis apud poëtam Dido $\kappa\alpha\tau\alpha\delta\acute{\epsilon}$
 $\tau\acute{o} \tau\acute{\rho}\acute{\epsilon}\pi\omicron\upsilon,$ lib. 1.

Tum breuiter Dido vultum demissa profatur.

Et in 3. de Andromache,

Deiecit vultum, & demissa voce locuta est.

Vnde dictum olim, pudorem in oculis esse, ait Arist. 2. De arte dicendi. Sed conicio nostrum hunc non temerè verbo obnubit, usum fuisse, vt alluderet ad veterem nuptiarum ritum: dictæ enim nuptiæ sunt à nuptu, hoc est opertione; nubere est velare; mulier enim nupta, id est obuoluta, & recta velamine ducebatur in viri domum. Sic Neptunus, ait Varro, dictus est quod terras & mare obnubat, vt cœlum nubes. Id probant apud Festum Pomp. Cælius & Ciutius, quod nubētis caput flammeo obuolueretur.

Hoc schemate.] Hac figura, hoc cultu vel habitu, hac imagine, σχήμα, παρά τὸ ἐχέιν, ἰσχήματα. Schema, habitum, colorem, figuram Rhetoricam, & alia permulta significat.

Nupta contagioso.

EMBLEMA CXCVII.

*Dii meliora p'is, Mezenti, cur age sic me
Compellat? emptius quod tibi dote gener,*

Gallica

Gallica quem scabies, dira & mentagra peturit:

Hoc est quidnam aliud, dic mihi saue pater,

Corpora corporibus quam iungere mortua viuis,

Efferaque Etrusci facta nouare ducis?

Conqueritur hic puella ingenua de patre perquam diffi- Puella querela & 25
 cili & inhumano, qui eam locauerat viro cuidam turpi- patre in-
 ter inquinato ac miserè foetenti, mentagra, morbo Gallico & humano;
 alia similis lue consumpto. Quod facinius illi simillimum esse
 dicit, quod fuit olim sollemne ac familiare *μισανθρωπία* Me-
 zentio Tyrrenorum Regi, Deorum & hominum contempto-
 ri: qui crudelitate omni & inaudita ferocitate solebat viua cor-
 pora mortuis colligare, vt foetore & intolerabili tabe sensim
 animã infeliciter exhalarent. Perinde sese habent crudeles illi
 patres, qui suas filias egregia forma, intègras, & bona valetudi-
 ne, matrimonio (à quo dissolui postea nefas) copulare non hor-
 rent hominibus lepra & podagrâ confectis, & sæpius Neapo-
 litana scabie corruptis, iis quidem viuis cadaueribus, qui mor-
 tuis eo quique peiores, quod eorum foetor & cruciatus ad vi-
 tæ vsque, & interdum etiam diuturnæ finem maneat: illorum
 verò celerius animum debilitando enecet. Eiusmodi coniu-
 gium tam impar vt eruditè, ita & festiuè depinxit Erasmus in
 Dialogo, cui titulus est *ἀγάμ & γάμ*: ex quo placet huc trans- Erasmi 163
 ferre quæ ad rem faciant. Sic autem primùm nobilem puellam cus è dia-
 describit. **G A.** Quid ego tibi depingam puellam non incogni- titulus;
 tam, quamquam plurimum gratiæ addidit ornatus natio de- Côiugium
 cori? Mi Petroni, dixisses Deam quampiam esse: nihil illam impar.
 non decebat. Interim nobis pròdit beatus ille sponsus, trunco
 naso, alteram trahens tibiam, sed minus feliciter quàm Suiferi
 solent, manibus scabris, habitu graui, oculis languidis, capite
 obuincto: sanies & è naribus & ex auribus fluebat. Alij digitos
 habent anulatos, ille etiam in femore gestat anulos. **P E.** Quid
 parentibus accidit vt talem filiam tali portento committerent?
G A. Nescio, nisi quòd hodie plerisque videtur adempta mens:
P E. Fortasse prædiues est. **G A.** Est affatim, sed ære alieno. **P E.**
 Si puella veneno sustulisset ambos auos & auias, quod grauius
 supplicium de illa sumi poterat? Si minxisset in patrios cine-
 res, satis pœnarum datura fuerat tali monstro vel osculum da-
 re coacta. Mihi sanè factum hoc crudelius esse videtur, quàm si
 illam nudam obiecissent Vrsis, aut Leonibus, aut Crocodilis:

Nam aut feræ pepercissent tam insigni formæ, aut subita mors
finisset cruciatum: mihi planè videtur hoc factum Mezerio di-
gnum, qui mortua, vt inquit Maro,

8. Aneid.

— iungebat corpora viuus,

Componens manibusque manus, atque oribus ora.

Quamquam nec Mezentius, ni fallor, tam immanis erat, vt tam
amabilem puellam cadaueri iungeret. Nec vllum cadauer est,
cui non iungi malis quam tam putido cadaueri. Siquidem hoc
ipsum quod spirat, merum venenum est: quod loquitur, est pe-
stis: quod contingit, mors est, hæc ille. Huc refer etiam Prouer-
bium, Malè coniugati.

[Dij meliora p[ro]p[ter].] Optandi formula per aposiopesis, sumptum
id ex 3. Georg. Virgil.

Dij meliora p[ro]p[ter], error: inque hostibus illum,

Dij melio-
ra.

Græci sic efferunt, *ἔγω κἀνευ*, Malum foras: & *σὺ γὰρ οὐκ ἔστις*, apud
Lucianum. Cicero Antoniana 8. Dij meliora: id enim ipsum
agimus, ne quis posthac eiusmodi quicquam possit polliceri.
Ouid. Epist. Helenes:

Dij melius: similis non fuit ille tui.

Idem 15. Metamorph.

— procul, ô procul omnia, dixit,

Talia Dij pellant.

Et Epistola Laodameiæ Protefilao:

Dij, precor, à nobis omen remouete sinistrum.

Amorum 2. Eleg. 10. idem:

Hostibus eueniat vita seuera meis:

Hostibus eueniat vacuo dormire cubili.

Et 3. eiusd. operis:

Euemat nostris hostibus ille pudor.

Tibullus 3.

Dij meliora ferant, nec sint insomnia vera.

Liuius lib. 9. Oratione Postumij (qui Consul sub iugum missus
ad Caudinas furcas, dissuadebat tædus à se ictum cum Samni-
tibus) Quid tandem? si spondidimus urbem hanc relicturum
populum Roman. si incelsurum, si sub regibus futurum: Dij me-
liora. Quæ loquendi formula plena est affectus & energiæ, vt
facile apparet ex iis, quos modò citauimus, locis.

[Emptus quod tibi dote gener.] Emptus gener, vt apud Virgil. 1.
Georg.

Tæque sibi generum Thetys emat omnibus vndis:

In quo allusum ad matrimonij speciem, quæ veteribus coëm-
ptio

ptio dicebatur; de qua Cicero in Topic. & Seruius. Quintilian. declam. 257. Securus sis pater: petiti sumus: empti sumus.

Morbus
Neapoli-
tanus, &
lues Hi-
spanica,

Gallica quem scabies.] Morbus hic Neapoli allatus, nondum suum nomen vnicum est sortitus: nominatur interdum Indicus, quandoque Gallicus, quandoque Neapolitana aut Hispanica scabies: ea est superbissima, quæ nec lepræ, nec elephantiasi, nec lichenibus, nec podagræ, nec mentagræ cedat, si res veniat in certamen. Hanc luem ex Indis profectam tradunt auctores, cum qua in illa Hispaniensi India infantes nascuntur. Alij aliò referunt: sed certò constat in istas regiones inuectam non multo abhinc tempore; nimirum ignota fuit ante gloriosam, sed parùm felicem expeditionem Neapolitanam sub Carolo 8. Gallorum Rege.

Mentagra.] Morbus est à mento sic dictus. Nam à mento per faciem collum, pectus & manus, fædo & insolito quodam furfure dilatatur. Plinius cap. 1. lib. 26. Grauiissimum, inquit, ex his lichenas appellauere Græco nomine, Latine; quoniam à mento ferè oriebatur, ioculari primum lasciuiam, vt est procax natura multorum in alienis miseris, mox & vsurpato vocabulo, mentagram occupantem in multis totos vbique vultus, oculis tantum immunibus, descendentem verò in colla pectusque ac manus fædo cutis furfure.

Menta-
gra.

Etrusci Ducis.] Mezentij Regis Etruriæ, quæ regio est Italix mari Tyrrheno adiacens.

Vv 4

ARBORES.

Cupressus.

EMBLEMA CXCVIII.

INDICAT effigies meta, nomenque cupressi
 Tractandos parili condicione suos.

Aliud.

FVNESTA est arbor, procerum monumenta Cupressus,
 Quale apium plebis, comere fronde solet.

Aliud.

PVLGRA coma est, pulchro digestaque ordine frondes:
 Sed fructus nullos hac coma pulchra gerit.

Indicat.] Multi Cyparissum vocatam aiunt διὰ τὸ ἰσὺν ἡγεῖ
 φέρειν παρίσους κλαδούς τε ἡγεῖ καρπούς, à fructuum æqualitate, pa
 triterque ramorum quos producit. Si quidem Cupressus ab ra- Cupressus
 ynde no-
 minatus,
 & eius na-
 tura,
 dice ad summitatem recto stipite cõsurgit, suãque brachia om-
 nia pari æqualitate in coni figuram ad fastigium protēdit. Hoc
 quidem admoneri potest Magistratus & Princeps, vt in Rep.
 & prouinciis sibi subiectis æqualitatem seruēt atque tueantur.
 Meminerit etiam optimus quisque paterfamiliã suorũ libero-
 rum æquam habere procurationem, cum sint omnes æquẽ le-
 gitimi. quod tamen in plerisque nostrã Galliã prouinciis iure
 patrio non obseruari palãm est. Cassius Dionys. lib. 11. c. 5. Cu-
 pressi duplex nomen habet: & Charites, hoc est Gratiã appel-
 lantur ad delectationem: Cupressi verò, siue (vt Græci rectius
 appellant) Cyparissi, quòd ferè pariles gestent & producant tũ
 ramos, tum fructus. Ambrosius Serm. 4. in Psal. 118. de Cupresso
 verba faciens: (quid enim me pudeat auctorem tam pium &
 doctum huc aduocare?) Genus hoc arboris, ait, numquam a-
 mittit viriditatem suam hyeme. Iuxta ver & æstatem comã pa-
 scit, nec diuerso colore mutatur. Solam hanc arborem ventus
 suo numquam honore despoliat: sola numquam vetere exuitur
 amictu, aut nouo flore vescitur. Sic Apostolica quoque gratia,
 nescit defectum, sed vetustate sui floret. Ceterum quòd hic scri-
 bit Alciatus de æqualitate, quã patribus in liberos obseruanda
 sit, illustrari non minimum possunt his Ambrosij eiusdem ver- Locus D.
 Ambrosij.
 bis in Hexaëm. lib. 5. c. 18. Quis docuit nisi homo, filios abdicari?
 quis reperit tam immitia patrum iura? quis inter naturã fra-
 ternã consortia fratres impares fecit? Vnius diuitiis filij diuer-
 sa sorte ceduntur. Alius totius paternã sortis adeptione inun-
 datur, alius opulẽtã hæreditatis patriã deplorat exhaustã atq;
 inopem portionem. Nunquid natura diuisit merita filiorum?
 Ex pari omnibus tribuit, quod ad nascendi atque viuendi pos-
 sint habere substantiam. Ista vos docent non discernere patri-
 monio, quos titulo germanitatis æquastis. Etenim quibus dedi-
 stis cõmuniter esse quod nati sunt, non debetur his, vt id com-
 munitè habeant, quod à natura substituti sunt inuidere, &c.

Metæ.] Metæ strues in acutum tendens, Græcis ἄνωϑ. Virg. Metæ.

Hic viridem Æneas frondent ex ilice metam

Constituit.

Idem alibi, Aërias quercus, & coniferas cyparissos appellat.
 Citat & istuc ex Ennio, Nonius:

Capitibus mutantés pinos, cætosque Cupressos.

Cupressum autem à Cyparisso puero nomen habuisse, eo quidem Telephi filio, ab Apolline adamato, & in arborem sui nominis commutato, fabulatur Ouidius in 10.

Cupressus
adhibita
funeribus.

Funesta est.] Cupressus Diti sacra, ideóque pro signo funebri ad domos posita. Plin. lib. 16. cap. 33. Hæc enim procerum magnatumque, sicuti Apium plebeiorum, sepulcris imponebatur, quòd putredinem auertere crederetur: quorum utrumque simili propemodum folio, colore, odore, facultate naturaque sit. Sunt autem qui ramos cupressinos ante defunctorum ædes poni solitos velint, ne quis per imprudentiam ingressurus pollueretur. In funeribus autem adhibebatur quòd semel excisa nunquam renascatur: vel ut humanum corpus ab anima & animo iam relictum diutius seruetur, atque incorruptum remaneret. Varro putat hunc morem inductum, ne cadauerum odor nares offenderet, interea dum vrerentur. Vide Cupressum Pierij, id est lib. 52.

Funesta.] Funeribus destinata, vel pro mortis signo adhibita: Ideò enim Horatius Cupressos appellat funebres O de 5. Epod. ut Virgil. in 6. færales. sic enim ait:

————— cui frondibus atris

Intexunt latera, & færales antè cupressos.

Idem 3. Æneid.

————— stant manibus are

Ceruleis mæstæ vittis, atraque cupressò,

Et non plebeios luctus testata cupressus.

Ouid. 3. Tristium, Elegia 13.

Funeris ara mihi ferali cinctæ cupressu Conuenit.

Claudian. 2. de Raptu Proserp.

Quercus amica Ioni, tumulos tectura cupressus.

Comere.] Ornare. hinc comptum dicimus ornatum.

Comere fronde.] Hoc *μῆρα πρὸν κῆρς*. Propriè Plautus: Dum poliuntur, dum comuntur, annus est. Claudian. in laude Serenæ

Non illo nitidos vnquam bellante capillos

Comere.

Leosthenis
in Athenien-
ses dictum.

Pulcra coma, &c.] Huc refer dictum Phœcionis in Leosthenem Oratorem multis & magnificis promissis Athenienses ad bellum concitantem: eius enim orationem cupressis esse similem aiebat, quæ cum pulchræ sint & proceræ, nullum tamen fructum referant. Dicitur autem in eos, qui cum membris sint elegantibus & apprimè comptis, nullius tamen frugis sunt, neque suis alicui commodo esse possunt. Refer huc Adag. Cyparissi fructus.

Quercus.

EMBLEMA CXCIX.

*Grata Ioui est quercus, qui nos seruatque fouetque:
Seruanti cinem querna corona datur.*

Aliud.

*GLANDE aluit veteres, sola nunc proficit umbra:
Sic quoque sic arbor officiosa Iouis.*

*Grata Ioui, &c.] Quercus Ioui sacra, qui Deus habebatur Quercus
Opt. Max. in ea enim reddebat oracula in Dodona sylua. Vir- sacra Ioui,
gilius 2. Georgic,*

— memorumque Ioui quæ maxima frondet

Esculus; atque habita Graius oracula quercus.

Claudian. de raptu.

Quercus amica Ioui. —

Huius autem glandibus prisca vescebantur ante frumētī vsum: fiebat etiam è fronde querna ciuica corona quam ciuis ciui; à quo seruatus esset in proelio, tanquam vitæ testem, salutisque perceptæ monumentum dabat. Fiebat etiam ex illice: quod genus superiori non admodum dissimile est. Gellius cap. 6. lib. 5: & plin. cap. 4. 16:

Seruanti ciuem.] Lucian. in primo.

Seruati ciuis referentem premia quercum.

Glandes,
veterum
cibi.

Glande aluit veteres.] Veteribus quernæ glandes victum præbuere: nunc verò arbor ipsa sola vmbra prodest. quod conuerti potest ad veterem illam legem populo Iudaico à Mose propositam, qua æterni patris filius & seruator noster CHRISTVS expectabatur: cuius quidem spei fidem certissimam cum nobis Christianis dederit, possumus atque prisca illi subinde repetere, à *his d'gods*, reperta tandem, vel potius cuique nostrum gratis concessa fruge omnium optima diuinissimâque, quam ab Euangelio decerpimus. In eam sententiam Iusi aliquando Epigrammat:

Glande patres aluit quercus, fagusque vetustos:

Sed modo non cibus est, proficit vmbra tamen.

Glandibus antiquis tantum fuit vsa vetustas

Frugibus inuentis vtimur, at quid id est?

Tradidit in sacro quæcumque volumine Moses,

Glans erat, & veterum pabula prisca patrum.

At largitor opum fruges inuenit IESVS;

Et missa palea plurima grana dedit.

Vmbra licet nobis lex sit vetus atque Propheta:

Sed noua lex CHRISTI verior esto cibus.

Salix:

Salix.

EMBLEMA CC.

*Quod frugisperdam salicem vocitarit Homerus,
Clitorijs homines moribus adsimilat.*

Homerus Odyss. u. salicem ὠλεσίκαρπον, vt etiam Theophrastus 3. De plantis, cap. 2. & 2. cap. 13. De causis, ὠλεσίκαρπον γένος appellat, quòd semen ocysimè amittat, antequam omninò maturitatem sentiat, vt enarrat Plin. 16. cap. 29. ideoque hydropotarum potest esse symbolum, quòd referes illud: Aquam habens nihil boni parias. Sic autem Homerus, μακράτ' αἰγυροὶ καὶ ἰτίαι ὠλεσίκαρποι. Retulit idem ex Homero Stobæus Serm. 100. ex Porphyrio, qui cum Plinio sentit, salicis fructum cum vino propinatum, sterilitatem inferre, genitale semen extinguere, ac libidinis impetum marcore afficere. Salix semé Pierius Hieroglyph. 52. idem omninò, & alia quædam de salice amittit. notauit: vt Ælianus de hist. animal. 4. cap. 22.

Clitorij moribus.] Qui vino non vtuntur. Plin. enim 31. cap. 2. Clitorium lacum Arcadiae aquam tali virtute imbutam habere dicit, vt qui ex ea biberint, vinum aspernentur. Ouid. 15. Metamorph.

*Clitorio quicumque sitim de fonte leuauit,
Vina fugit, gaudetque meris abstemius vndis.*

Clitorius
lacus ab-
stemios
reddit.

Itaque homines clitorij moribus appellamus abstemios. Memineram quidem, κλειτοριάσειν, obscenum verbum, idem esse ac τὰ τῶν γυναικῶν αἰδοῖα ψυλαφίσειν ἢ τρίτων κατὰ πῖδα, muliebria contrectare. nam κλειτορίς, vt traditur ab Hesychio, est τοῦ γυναικείου αἰδοίου ἢ ἑποδερμῆς (mendosè ἑποδορίς, vt legitur in vulgatis Hesychij exemplaribus) καὶ κύμη, καὶ μύρ-
τῃ, καὶ κλειτορίς, caruncula quædam musculosa in media parte τῶν αἰδοίων γυναικείων. Itaque qui immoderatus muliebria contrectant, dicuntur κλειτοριάσειν, nempe non tam ὠλεσίκαρποι, vt salaces, quam τὸ σπῆμα διαφθείραντες, qui Venere licentiùs abutuntur, prouideque ad generandum inepti fiunt. Quem ego germanum puto huius distichi sensum: nō vt accipit iactabundus nescio quis & impudens plagiarius, qui bonam partem huius meæ commentationis sibi ante annos aliquot audacter & impunè vindicaret. Is, vt sibi videretur ingeniosior. κλειτοριάσειν verbum ad venerem masculam retulit, Erasmi auctoritate ductus: sed in eo tamen dubius est Erasmus, neque id perspicuè asserit, vt qui dumtaxat suum coniectaneum asserat.

Abies.

EMBLEMA CC.

*Apta fretis abies in montibus editur altis:
Est & in aduersis maxima commoditas.*

Plinius c. 10. lib. 16. In montibus editissimis nascitur abies, ceu maria fugerit, quod hic transfertur in eos, qui ut amplio-rem mercedem consequantur, pericula subire non refugiunt.

Abies in montibus.] Sic Maro 7. Ecloga:

Fraxinus in syluis pulcherrima, pinus in hortis,

Populus in fluuiis, abies in montibus altis.

Idem 2. Æneid.

—etiam ardua palma

Nascitur, & casus abies visura marinos.

Et Claudianus:

Apta fretis abies, bellis accommoda cornus.

In aduersis.] Locis contrariis: dum enim abiete fit nauis in aquis fluctuans, videtur locum habere sibi contrarium. Sic Plinius, Abies nauigiis experita, situs in excelso montium, ceu maria

Abies.

maria fugerit, nec forma alia: materies verò præcipua trabibus, & plurimis vitæ operibus. Non piget Ambrosij ea de re hæc sententiam è 3. Hexaëmeron cap. 11. adicere: Abies, inquit, non contenta terrenis radicibus atque aërio vertice, etiã casus maritimos tuto subitura remigio: nec folùm ventis, sed etiam fluctibus certatura processit.

Picea.

EMBLEMA CCII.

*At picea emittat nullos quòd stirpe stolonos,
Illius est index, qui sine prole perit.*

Picea. **P**icea, quæ nullos emittit è sua stirpe stolonos, hominem arguit, qui sine liberis vitam agat. De hac arbore satis multa Plin. lib. 16. cap. 10.

Stolo. *Stolonos.*] Stolo, virgulta est ex arborum radicibus, aut trunco producta.

Cotonea.

EMBLEMA CCIII.

*P O M A nouis tribui debere Cydonia nuptis,
Dicitur antiquus constituisse Solon.*

*Grato ori & stomacho cum sint, ut & halitus illis
Sit suavis, blandus manet & ore lepos.*

Plutarchus in γαμινούσι παραγγέλμασιν ita scribit: Ο' σόλων Cotonea
ἐκέλευε τῶν νέμφων τῶν νυμφῶν συγκατακλίνεσθαι μήλον κυ-
δωνίου κατὰ τραγοῦσαν, αἰνιτίζόμενος ὡς εἰπεν, ὅτι δὲ τῶν ἀπὸ σόμα-
τῶν καὶ φωνῆς χάριν ἀνάμωστον εἶτε τρώτῳ καὶ ἰδέσθαι: Solon iubebat
sponsam cum sponso concubituram, prius edere malum coto-
neum: innuens ea re, primam quæ ore & voce initur, gratiam
concinnam debere esse & suauem. Idem in Problematis ferè
trahit. De Cotoneis Plin. 15. c. 11. & 17. de eorū sapore & odore
eiusdem lib. c. 28.

Hedera.

EMBLEMA CCIIII.

*Haudquaquam arescens hedera est arbuscula, Cissa
 Quae puero Bacchum dona dedisse ferunt:
 Errabunda, procax, auratis fulva corymbis,
 Exterius viridis, cetera pallor habet.
 Hinc aptis vates cingunt sua tempora feris:
 Pallescunt studiis, laus diuturna viret.*

Baccho sa-
 cra hede-
 ra.

Cissus, hi-
 stris Bac-
 chi.

P Indarus in Olympiis, Bacchum *μικροπέπον*, i. hederaceum, vel hederaceum aut hederigeram appellat, quod ei hedera dicata sit. Tradunt autem nonnulli Cissium adolescentem Liberi patris histridnem salvatoremque fuisse: qui cum Deo praesente Thyasos exerceret, in quendam terrae hiatus casu lapsus interiit. Tellus autem cum gratificari Baccho vellet, florem produxit adolescenti cognomine. Legitur quidem primo Epigrammatōn;

κίωω μὴ δίουσο & ἀγάλλεται, αἰγίδι δὲ βύς.

Bacchus amat hederas, & Iuppiter ægide gaudet.

Retulit autem in Atticis Pausanias κίωον δίουσιον Bacchum appellatum, quod in ea Atticæ regionis parte. i. Acharnis, primum hedera visa sit: quo loco statuæ etiam sunt hedereæ. Sed & Homerus in hymnis κίωονόμω δίουσιον. i. hedericomam vocat. Probus Grammaticus ait, in Cytherone sacra Liberi patris arcana tertio quoque anno celebrari solita. Liber autem cum Musis & Apolline esse perhibebatur, idcircoque ex hedereæ eius fronde Poëtas coronari. Porro dicata est ei hedera, quod ut ea semper viret, sic ille semper iuuenis; ut diximus initio: quanquam plerique referant ad ea ferra seu corollas, quas post expeditionem Indicam circumtulisse Bacchus dicitur, Plinio teste lib. 16. c. 4. unde & Dionysiaca hedera dicta est, & Bacchica Ouid. Fastor. 6.

Bacche racemiferos hedera redimite capillos.

Idem alibi corymbiferū eum nominat. Plutarchus tamen Sym- Locus Plu-
tarchi. poliac. 3. sectione 2. Hederam dicit à Baccho sumptam, non ut auxiliū esset aduersus ebrietatem, aut ut vino aduersam, quippe qui Methymnæum, à methy, quod vinum sonat, sese appellari voluit: sed ut vinosi vino vero destituti, hordeaceo potu pro vino vtuntur, & è malis aut palmulis quædam sibi vina conficiunt: ita qui hieme desideraret coronam viteam, quod tunc temporis vitem nudam vidit, & foliis carentem, ob similitudinem quandam, hederam est amplexus. Non possum conuenientibus oculis subticere quod didici ex Poëtis Græcis, & eorundem scholiastis, nempe vates appellari δαρυνφάγοις, id est, laurivoros, vel lauro vescentes, aut laurum edentes: quò respexit Iuuenalis quadam Satyra, quo loco dixit,

— *Laurumq; momordit.*

Poëtis autem hederas decretas esse, cum Pierio, & aliis quibus- Poëta
& vates
δαρυνφά-
γοι. dam doctioribus crediderim, ut vnà cum lauro permiscerentur, non tam ut perpetuus vtriusque viror, qui diuturna eorū scripta repræsentaret, in causa fuit, quàm ut ostenderetur eos, qui digni hederis euassissent, laureamq; meruissent, & arte & ingenio excelluisse. Siquidem per laurum intelligebant insitam quædam Digni he-
deris. ingenij vim ac venæ fecunditatem, Apollinis radiis vberem atque locupletem: per hederam verò artem & industriam perui- Lauro,
quid intel-
ligebant
veteres. gili labore partam. Huius quidem rei indicium est, quod hedera suapte natura sit tam imbecilla, ut semper repere necesse haberet, nisi vel muro, vel plantæ, aut saxi hæreret, & pertinax conatusese attolleret, ut tandem paulatim irrepens victrix eua- Hedera
quid.

dat. Est autem operæpretium, utroque (arte scilicet & ingenio) si quis velit aliis antecellere; quandoquidem mediocribus esse Poëtis, non homines, non dij, non concessere columnæ, ut habet ille, Sed & istuc aduertendum,

— *Ingenium cui sit, cui mens diuiniore, atque os
Magna sonaturum, des nominis huius honorem.*

Et, — *Ego quod studium sine diuite vena
Nec rude quid possit video ingenium, alterius sic
Altera poscit opem res, & coniurat amice.*

Procax.] Donat. ad Hecyram Terent. procax petacem significat, procari enim nihil aliud est quàm impudenter & importunè petere, ait Nonius. Hinc procacitas, seu procacia, ut in l. si traditio. C. de action. emp.

Hedera
nigra.

Exterius viridis.] Intelligit hederam nigram quæ florem croceum habet, pulla folia, Id est hederæ nigræ folia parte altera virescunt, altera pallescunt. Ne quid ad hæc requiras, consule Plinium lib. 16. c. 34.

Hedera
poëtis fa-
gra.

Hinc aptis.] Horatius 1. Carminum:

*Me doctarum hederæ premia frontium
Dj's miscent superis.*

Idem in Epistol.

Prima feret, hederæ victricis premia. —

Virgilius in Eclogis:

Pastores hederæ crescentem ornate Poëtam.

Quod ridet in Satyrarum vestibulo Persius: ait enim,

*Heliconidasq; pallidamq; Pirenen
Illis relinquo, quorum imagines lambunt
Hederæ sequaces.*

Fama do-
ctorum.

Pallescunt vndique.] Sicuti errabunda tenaxque hederæ sensim altum conscendit, exterius virescens, in cæteris pallida, & aureos corymbos ex se producit: ita Poëta suis laboribus humo pedetentim sese efferunt: & quamquam assiduo studio pallidi sunt, fama tamen ex scriptis & ingenio concitata semper virent: quippè qui aureos eruditionis & doctrinæ fructus parturiant.

Ilex.

EMBLEMA CCV.

DURITIE nimia quod sese rumperet Ilex,
 Symbola civilis seditionis habet.

Mutuatus est huius distichi argumentum ex Aristot. Rhetoric. lib. 3. Pericles, inquit ille, Bœotios ilicibus esse similes dixit, ut enim ilices sese vicissim frangunt: ita Bœotios inter se præliari. Græcè ita: ἢ εἰς Βοιωτῆς, ὅτι ὁμοιωτοῖς πρίνοις, τούτοις ὡς πρίνοις ὑπ' αὐτῶν πατακόντες, ἢ τῶς Βοιωτῆς πρὸς ἀλλήλους μάχουμένους.

Seditiosi duræq; cervicis homines, quos citius frangas quam Ilex, nota
 flectas aut corrigas, suo magno malo efficiunt quod ilex, cuius seditiosum
 tanta durities est, ut nō nisi magna difficultate proscindi queat, tum.
 nisi etiam per se fatiscat & diffindatur. Proterui enim, quibus
 seditio & turbatus Reipublicæ status cordi est, cum nunquam
 possint cum aliis convenire, sæpenumero à reliquo civitatis
 corpore quasi agmine facto, discedunt: & tandem cum nonni-
 hil dissentiant à sua factione, facillimè corripuntur, suorumq;
 flagitiorum pœnas luunt. Naturam huius arboris repete ex Plinij
 16. c. 8.

Malus Medica.

EMBLEMA CCVI.

*AUREA sum Veneris poma hæc: iucundus amavor
Indicat, est Græcis sic γλυκυπικρον amor.*

Citrus, A-
moris sym-
bolum.

Amor
γλυκυπι-
κρον.

Medica malus, quæ & Citrus, & apud nostros ob aliquam cum auro similitudinem nomen reperit, non inconcinnè amoris potest esse nota. Est enim coloris aurei, dulcis quidem & austeri non nihil saporis habet, sed amari corticis: ita turpis voluptas primo blandiens aspectu, tota videtur aurea, sed ubi gustu dulce dedit, amarum ad satietatem usque aggerit, quod γλυκυπικρον nomen indicat. Plato itaque, ut scribit Martilius in Symposium, amorem rem amaram vocat, nec certè iniuria, quia moritur quisquis amat. Hunc & Orpheus γλυκυπικρον, id est, dulce amarum nominat, quippè cum amor mors voluntaria sit. Ut mors est, amara res est, ut voluntaria, dulcis. moritur autem quisquis amat. Hæc Marf. Ficinus.

Iucundus amavor.] Paronomasia elegans, quam lepidè usurpavit aliquis è recentibus ita:

Non

Non amor antiquo fuerat, sed amaror ab æno

Dicendus, cum sit semper amarus amor.

Γλυκύπικρον & amor] Sic Musæus:

Ἦ δὴ καὶ γλυκύπικρον ἐδέξατο κέντρον ἐρωτᾶν.

Iam & dulcem amarum acceperat aculeum amorum.

Et apud Hephæstionem Sappho ait:

Ἐρως γλυκύπικρον ἀμάχανον ὄρετον,

Amor dulciamara auis inexprugnabilis.

Voluptas eadem ratione γλυκύθυμία dicitur. Huc Prouerbiū,

Amaro dulce mustum. De amore qui γλυκύπικρον & appellatur Plu-

tarchus 5. Sympos. Prouerb. 7.

Buxus.

EMBLEMA CCVII.

PERPETVO viridis, crispòque cacumine buxus,
Vnde est disparibus fistula facta modis,

Deliciis apta est teneris & amantibus arbor:

Pallor inest illi, pallet & omnis amans.

Amantiū
conditio
per buxū
repræsen-
tata

BVxus quorundam amantium vitam & conditionem refert. Ut enim est fronde semper viridi & pallida, ex cuius etiam ligno fistulæ optimæ conficiuntur: ita interno quodam vigore & vernantis ætatis affectu viuunt quicumque se amori dedunt, pallorem tamen cōtrahunt, huic affectui peculiarem, quòd singulis penè momentis reformident, ne spe concepta cadant, vel turpem quam sibi fingunt, repulsam patiantur. At quidem nihilominus, hilarem præ se, vultum ferunt, vt blandum & festiuum sermonem, semperque aliquid cantuum, aut legunt rati, aut meditantur studio, vel etiam scribunt aut recitant ad pellendos ex animo mætores, aut exprimenda ea quæ ipsi concipiunt.

Crispæque cacumine buxus.] Huic proximum illud Claudiani 2. de Raptu:

———— *hic denso crispata cacumine buxus.*

Disparibus fistula.] Virg. 2. Ecloga:

*Est mihi disparibus septem compacta cicutis
Fistula.* —

Ouid. 8. Metamorph.

———— *sic rustica quondam*

Fistula disparibus paulatim surgit auenis.

Idem loco alio de tibia buxea:

Londaque multifori delectat tibia buxi.

Deliciis teneris.] Amoribus blandis, & aliquando turpibus voluptatibus. Ouidius se tenerorum lusorem amorum vocat.

Pastor inest illi.] Martia. 12. lib. 32.

Et non recenti pallidus magis buxo.

Amantes
pallidicur.

Pallet & omnis amans.] Cur amantes palleant, rationem aperit Ficin. Commenta. in Platonis Conuiuuium. In Priapeis,

Vuis aridior puella passis,

Buxo pallidior, nouaque cera.

Ouid. 2. Metamorph.

———— *cui protinus intima frigus*

Offa receperunt, buxæque simillimus ora

Pallor obit.

Et 4. Metamorph.

----- *oræque buxo*

Pallidiora gerens exhorruit.

Idem in amatoris:

Palleat

Palleat omnis amans: color hic est aptus amanti.

Catullus de amasio quodam:

— inaurata pallidior statua.

Horat. 3. Carm. 10.

Nec tinctus viola pallor amantium.

D. Ambrosius/lib. 3. in Hexaëmeron cap. 13. hæc de Buxo: Buxus Locus D.
elementorum apicibus utilis exprimendis: leui materia vsum Ambrosij.
manus puerilis informat. vnde ait Scriptura: Scribe in buxo, si-
mul vt admoneat te ipsa materia quæ semper viret, nec vnquã
foliis exuitur suis; ne vnquam spei tuæ dissimulatione nuderis,
sed semper tibi per fidem germinet spes salutis. Apuleius 1. De
Asino aur. Eumque auidè esitantem aspiciens, aliquanto infe-
riore macie atque pallore buxæ deficientem video. Idem lib.
8. At ille modicum commoratus, refert sese buxantiq̃e pallo-
re trepidus, mira super conseruo suo renuntiat. Claudiani il-
lud non est alienum à pallore amantium, qui de nuptiis Hono-
rij & Margratus amantium pallor. Et Naso 4. Metamorph.

----- *Palles: facit hunc amor ipse colorem.*

EMBLEMA CCVIII.

C V R properans foliis præmittis Amygdale flores?

Odi papillas præcocis ingenij.

Floret prima omnium Amygdala mense Ianuario, Martis Pueri præ-
verò pomum maturat. Plin. 25. cap. 16. quod torquetur in il- coci inge-
lud ingeniorum velut præcox genus, quod non temerè vn- nio.
quam peruenit ad frugem, ait Fab. lib. 1. cap. 3. Sunt enim pueri,
qui statim primòque omnia discant, memoritèrque teneant,
qui tamen quanto ætate fiunt prouectiores, tanto minus com-
plectuntur, ita vt ad solidam eruditionem vix aliquando per-
ueniant. Eam ob rem vulgò penè apud omnes creditum, eos,
quibus sit ingenium tam præcox & præmaturum, aut insanos
fore, aut non diu victuros. Proinde Actius apud Gell. lib. 13. cap.
2. ait, in iuuenibus ingeniis itidem sibi placere, vt in pomis im-
maturis acerbitas ipsa placet; ea enim demũ maturescere (ma-
tunitas enim tempestiuam adfert suauitatem) reliqua ante tẽ-
pus putrescere. Id quidem obseruatum maximè fuisse in Her- De Her-
mogene tradunt, cui vix dum pubescenti tam admirabilem in- mogene
genij & memoriæ vim fuisse dicunt, vt annos natus octodecim Rhetore
artem Rhetoricam conscripserit, quæ ab omnibus admodum mirum.

commendatur: quem etiam declamantem aliquando Musonius Philosophus grauiſſimus audire non refugit, quemadmodum nec Imperator. At cum annum quartū & viceſimum attigisset, mente lapsus dicitur, omniumque penè rerū oblitus nulla euidenti causa. Præclara Lysiæ vox oratoris, cū diceret se nolle eōſcribere quæ festinatio præcipitasset, ἐβύλαμαι ἰγωνι συντάτξιν ἰσπιμβία, quod tortum apparet in eos qui nimium præcipitante stylo edunt, seu potius euomunt quæ nondum bellè concoxerunt. Non minùs lepidè Synesius cū diceret eos qui sibi in stylo indulgerent, cæca & subuentanea parere: nec enim incubando fouere orationem eos quibus necesse est vomere: fieri namque stylum euanidum & ἐξίτηλον: qui non congrua temporis mora dictionem elimat: nam quod in fœtu immaturo solet accidere, abortit; eoque fieri solet, vt abortus eiusmodi nihil pariat quod si vitale, integrum, diuturnum. Philostratus tradit in Sophistis, cū M. Antoninus fama excitus Aristidis Smyrnæi, audire ipsum differentem vellet, dixisse: Hodie proponito, & cras audito; neque enim sumus è numero vomentium, sed exacta cura elaborantium. id est, τήμιρον πρόβαλε, καὶ αὐθιγὸν ἀνεξῶ, οὐ γὰρ ἰσμεν τῶν ἰσμεντων, ἀλλὰ τῶν ἀκριβοῦτων. Huc spectant adagia, Ante barbam doces senes: &, Odi puerulos præcoci sapientia. cuius postremi meminit Apul. 2. orat. pro se, sed aliò torquet.

Cur properans.] Properare aliud est quàm festinare, ait Nonius: qui enim vnum quodque maturè tranſigit, is properat: qui multa simul incipit, neque perficit, is festinat. Sic omnino Cato, oratione De suis virtutibus, & apud Gell. legimus, lib. 16. cap. 14. *Præcociſ.*] De huius vocabuli inflexione Gell. 10. cap. 11.

Amy

Amygdalus.

Morus.

EMBLEMA CCIX.

SENIOR at morus nunquam nisi frigore lapsō
 Germīnat: & sapiens nomina falsa gerit.

Morus vn-
 de dicta sit. **M**orus quasi $\mu\acute{\alpha}\rho\phi$ quibusdam dicitur, quòd nigra sit: alij
 à mora, id est, tarditate deriuant, quòd arborum postrema
 floreat. Nonnulli κατ' ἀντίρροπον, Morum quasi $\mu\acute{\alpha}\rho\phi$ appel-
 latam existimant, id est, stultam, cum præ cæteris prudentissi-
 ma esse videatur. Sic enim Plin. lib. 16. ca. 2 §. Nouissima, inquit,
 vrbana germinat, nisi exacto frigore, ob id dicta sapien-
 tissima arborum: sed cum cœpit, in tantum vniuersa germina-
 tio erumpit, vt vna nocte peragat etiam cum strepitu. Hæc Pli-
 nius. Ea itaque prudentiæ gerit symbolum, ait Pierius lib. 52.
 quòd ne aëris iniuria lædatur, tempestiuam & commodam oc-
 casionem præstolari videatur. Nam vbi primùm leniores & mi-
 tiores aliquantum auræ spirauerunt, erumpunt germina, & flores
 exsnuant magna interdum strage ob temporis inconstantiam.
 Ne autem pruina lædi possit, quem hostem sibi perniciosum
 agnoscit, non antè germinat quàm frigus penitus lapsum fue-
 rit,

Prudentia
 symbolis,
 morus.

rit, atque ad amœnissima adulti veris tempora peruentum, omnino sit. Ita vir prudens grauiora negotia, & consilia omnia consultò prorogat: neque ante tempus sese effert, sed maturam occasionem citra noxam & periculum expectat. Huc facit pro-
uerbium. Maturior moro.

Laurus.

EMBLEMA. CCX.

*PRAESCIA ventura laurus fert signa salutis:
Subdita puluillo somnia vera facit.*

A Phthonius Rhetor Laurum vaticinij symbolum esse prodidit: iccirco veteres *μαυτινὸν φυτὸν* Laurum dixere, & Apollini diuinationis Deo sacrâ putarunt. Si enim strepitu quodam in igne crepuiſſet, felicitatem portendebat. Adhæc puluillo supposita dormientium, somniorum veritatem cõciliare putatur, vt libris magicis proditum accepimus. Et quidem olim in maleficiis amatoris incendi laurus, & aliqua religione in ignem coniici solebat, tanquam amantium querimonias repræsentâs.

Adag.

Laurus,
vaticinij
nota.

Adag. Clamofior lauro ardente : quod videtur fignificaffe his verbis Tibullus, *Laurus vbi bona figna dedit, gaudete coloni.* fi verò tacita conflagraffet, habebatur inaufpicatiffimū, vt ipfe inet ait
Et tacet extincto laurus aduſta foco.

Plerique hinc *δαφνῆ* dictam puſant, à *δα* intensiua particula & *φωνῆ*, quod eſt cano & voco: quòd in igne fonitum & crepitum edat : vt latini à *la*, particula, quam etiam dicunt habere vim intendendi, & *vro*, vt fignificatione conueniat, non voce. Huc pertinet ex Lucilio illud à Macrobio citatum libro ſexto Saturn. cap. 4.

*Nec res vlla magis quàm Phœbi Delphica laurus
 Terribili ſonitu flamma crepitante crematur.*

Præſcia venturæ.] Sic videtur legendum potius,

Præſcia venturi laurus, fert figna ſalutis:

Vt apud Claudian. 2. de raptu Proſerp.

— *Venturi præſcia laurus.*

Fluctuat. —

Aliud.

Debetur Carlo ſuperatis laurea Pœnis:

Victrices ornent talia ferta comas.

Carolo V. victoriam Thunis referenti laurea corona debetur, quam triumphantes antiquitus geſtabant. Plinius. 15. cap. vlt. idemque miras lauri virtutes lib. 23. cap. 8. Urbem eam ab imperatore Carolo expugnatam anno 1535. ereptam Barbaroſſa, ſuoque regi tandem reſtitutam à patribus non ita dudum accepimus, qua de victoria libri editi circumferuntur.

Pœnis.] Pœni fuere Carthaginienfes : quò nomine Thunos Pœni. intelligit, vel Thunenſes, qui eam regionem incolunt, in qua Thuni. olim Carthago fuit, vt ſcriptores quidam tradunt, quorum in numero eſt Pacchimèrius: qui tamen erroris cõuincitur ab aliis quibuſdam ſtudioſis antiquitatum. Ea enim vrbs Ptolemæo eſt *τύννητον*: Straboni *τύνις*, vt Tunicenſe oppidum Plinio.

Popu

Populus alba.

EMBLEMA C CXIII.

*HERCVLEOS crines bicolor quòd populus ornet,
Temporis alternat noxque diesque vices.*

POpulum albam Herculi sacram Plinius tradit c. i. lib. 12. & lib. 16. cap. 23. Hæc quòd sit folio semper tremulo, supernè candidanti, & inferiori parte viridi, temporis motum continuū in diem clarum, & obscuram noctem distributum representat. Sic autem Plinius: Populus alia alba, alia nigra, alia quæ Libyca appellatur, minima folio, ac nigerrima, fungis que enascentibus laudatissima. Alba folio bicolor, supernè cādicans, inferiori parte viridi, Hæc albam populum Herculi indigeni sacram, idē Plin. scribit, & Virgil. Ecloga 7.

Populus Alcide gratissima, vitis Iaccho.

Adhæc Lilius Gyraldus Syntagm. 17. hist. Deorum, hos Virgiliana auctoritate reprehendit, qui tradunt eos sola lauro coronari

nari folitos, qui ad aram maximam Herculi sacra facerent. Sic enim Virgil. in 8.

----- *Herculea bicolor cum populus umbra
Velavit que comas, folisque innexa pependit.*

Et paulò post.

Populeis adsunt euincti tempora ramis.

Populus
arbor, tem-
poris sym-
bolum.

Hoc quidem vidit diligentissimè Pierius lib. 52. qui populo arbore tempus significari ait, quòd sit bicoloribus foliis, quippè quæ diem ac noctem referre videatur. Quinetiam hæc habet populus commune cum tempore, quòd eius folia post solstitiũ circumaguntur, nec vllò argumento certius intelligitur sidus confectum. Sunt quidem pleræque arbores, quæ duorum colorum folia habeant, vt sunt oleæ, salices, citri: in illis tamen color penè idem, licet ab vna parte dilutior, altera densior atque coloratior habeatur. In populo verò alba præsertim, cãdor vna ex parte penè niueus ac cerussatus, ex altera porracei folij instar viridissimus. Eius arboris coronam gestasse Herculem narrant, cum ad inferos descendit, eamque partem quæ foris esset conspicua, fuligine tetri chaûs obscuratam, quæ condebatur interiùs, sudore ablutam cãdidiorem euasisse. Secus habet Pausanias. Sed omnes hæc opiniones sigillatim recensere vt non est animus, sic non video quàm sit necesse.

FINIS.

NOTÆ

POSTERIORES

AD ALCIATI
EMBLEMAT A.

PER CLAVDIVM MINOEM.

Δευτέραι φροντίδες.

Editio vltima.

I
N
V
I
R
T
V
T
E

E
T
F
O
R
T
V
N
A.

L V G D V N I,

APVD HÆREDES GVLIELMI
R O V I L L I I.

M. D. C.

PORTER

MADE IN U.S.A.

MADE IN U.S.A.

MADE IN U.S.A.

IN PRÆFATIONEM AD
PEVTINGERV M.

Emblemata cudimus.] Elegans à fabris ἀλλυγορία, significatque se horis genialibus hæc lepida carmina conscripisse. Sunt autem ἐμβλήματα (id enim placet addere) ornamenta exemptilia quæ ad placitum vasis argenteis aureisque tolli, & reponi possunt, qualia sunt sigilla, re-

Emblema
quid.

rùmque & flosculorum simulacra affabrè cōlata vel depicta. Sic itaque accipitur id nominis à M. Cicerone primùm, deinde Vlpiano. Ex libris enim Iurisconsultorum didicimus nihil aliud emblema esse, in l. cùm aurum 19. §. Idem Celsus: & l. Pediculis argenteis §. r. Dig. de auro, argento, mundo, legatis. Ea vox cùm peregrina esset, & Romanis auribus non satis nota, Tiberio Cæsari minimè placuit, vt principi qui linguam patriam externæ præferret. Quamquam enim, ait Suetonius, Græco sermone promptus esset, non est tamen nisi opportunè vsus, abstinuit enim, sed in Senatu maximè, adeò quidem vt monopolium nominaturus, veniam prius postularit, quòd sibi verbo peregrino vtendum esset; atque etiam in quodam decreto Patrum, cùm ἐμβλημα recitaretur, vocem commutandam censuerit, & pro peregrina Romanam requirendam, aut si non reperiretur, vel pluribus, & per ambitum verborum rem enunciandam. † Sed * Idem retinemus Emblematis vocabulum, vt vsu iam receptum, dignumque Romana ciuitate; est enim venustum & elegans, imò significatissimum, & ad hanc inuentionis materiam appositissimum. Dion in epitome, fol. 80.

Ipse dabo vati carthacea munera vates.

Velim hæc addi ad postremum præfationis scholion, in quo de muneribus, quæ commodè & decenter viris dignis offerri debeant: non enim cuiuslibet rectè & opportunè datur quilibet. Sic Martialis in septimo:

Diuitibus poteris Musas, elegosque sonantes

Mittere: pauperibus munera pexa dato.

Itémque illud ex septimo,

Muneribus cupiat si quis contendere tecum,

Audeat hic etiam, Castrice carminibus.

Et id quidem mihi reuocat in mentem distichon Latinum La-
scaris, doctissimi hominis, ad Iouianum Pontanum:

Versiculos Pontane, tibi sic munera Baccho,

Libamus Bacchi: sic Cereris Cereri.

AD EMBLEMA I.

DE anguis augurio Cornelius Facitus libro vndecimo, sic:
Sedente Claudio Circensibus ludis, cum pueri nobiles
equis ludicrum Troia inirent, interque eos Britannicus, Imperatore
genitus, & L. Domitius adoptione mox in imperium &
cognomentum Neronis adscitus, fauor plebis acrior in Domi-
tium, loco praesagij acceptus est: vulgabatúrque assuisse infantie
eius dracones in modum custodum, fabulosa & externis mira-
culis assimulata, nam ipse haudquaquam sui detractor, vnam
omnino anguem in cubiculo visam narrare solitus est. Virgilius
non temere scripsit anguem exisse è tumulo Anchisis: veteres
enim, vt est apud Plutarchum in Cleomene, serpentes tribuerunt
heroibus: cuius rei rationem non vnam multi afferunt. Sic enim
poeta lib. 5. quo loco Æneas patri iusta facit:

Salue sancte parens, iterum saluete recepti

Ne quicquam cineres, &c. Et deinde.

Dixerat hæc, adytis cum lubricus anguis ab imis,

Septem ingens gyros, septena volumina traxit,

Amplexus placide tumulum. Vide reliqua.

Pallas de capite orta Iouis.] Nolim mihi fore molestum lecto-
rem si Isacij Tzetzi rationes adiunxero: cuius hæc fermè sen-
tentia ex iis commentariis quos studiosè conscripsit in Cassan-
dram Lycophronis: Tritonia Pallas dicta quod in Trito Lybiae
fluuio nata creditur: vel quod tertio mensis die orta: ideo enim
tertia dies Mineruæ sacra est Athenis: vel quod *ἐν τῆς τρίτης*,
id est, Iouis capite progenita *τρίτω* enim Bæotum lingua, caput
nominatur, vel quod eadem cum Luna sit, quæ apparet tertio
quoque à coitu die vel quod eadem sit cum anima, quæ tres
partes habet *π:δυσίω, δύμυ, ἢ λογιμύ*: vel quod eadem cum
prudentia sit: aut ex Democriti sententia, quod hæc tria præ-
stentur ab anima, bene consulere, rectè iudicare, iustè agere, id
est, *εὐβουλεύειν, εὐκρίνειν, καὶ ἐμπράττειν.*

Pallas Tri-
tonia.

AD EMBLEMA 2.

N *Am vetus hoc Gallica lingua sonat.*] Hic de lingua veteri De veterē
Gallica lubens aliquid disquirerem, si aut eruditorum Gallicalin-
hominum non satis inter sese consentientium opiniones ali- gua opi-
quid haberent firmamenti: aut nisi vetera certaque monimēta niones va-
nos in hac rerum caligine & ignoratione deficerēt. Nihil enim rix.
ea de re certi possumus pronunciare, nisi primum constiterit
non modò quæ lingua vetus, sed etiam qui veteres, & quo se-
culo maximè sint intelligendi. Alij enim fuere qui vixerūt antè
tempora Iulij Cæsaris, qui primus de re Gallica scriptis aliquid
mandavit; quiq̃ue veterum Druidarum ætatibus & postea flo-
ruerunt: alij veteres Galli qui sub Imperatoribus Romanis ser-
uile aliquod passu iugum, alij qui sub prioribus regibus, vt ve-
tustiores prætermittam, Clodouæo primo, Carolo Magno &
aliis: quibus temporibus credibile est non eandem fuisse Gal-
lorum linguam vernaculam, qualis hodie celebratur. Quæ in re
perquirenda, mihi quidē certè videntur ociosæ disputationes
quorūdam, qui vetustos Gallos lingua Græca vsos esse, vt penè
familiari & domestica, contendere ausint. Alij sunt in ea hèresi
vt putent linguam veterum Gallorum eandem fuisse quæ est
hodie Suitensium seu Heluetiorum: plerique etiam à Germa-
nis volunt Francos oriundum, & linguam veterum Francorum
eandem atque Germanorum quæ est hodie in vsu existimant
popularē fuisse. At qui volunt ingeniosiores videri Celtas illos
veteres eodem modò loquutos asserunt, atque nunc Armori-
cos Britones: alij etiam, vt sua cuiusque est opinio, coniiciunt
eam linguam, quæ nunc à Gallis Prouincialibus, vsurpatur, ve-
terem extitisse. Sed nescio quo modo, si sit standum ab vna ex
his opinionibus quæ putatur similior vero, nos commodè pos-
simus extricare. Quis enim hac de re certi aliquid pronunciarit
in tanta præsertim rerum omnium confusione, populorum ac
gentium migratione, multitudinē coloniarum, principalium,
rerūque publicarum mutatione? Quis nescit centum, aut eò
minus annorum spatio linguas non secus quàm res alias, vt va-
riè traducuntur, aut vsurpantur, omninò vel non minima parte
commutari? De lingua Latina exemplum insigne proferrem in
mediū, nisi putarē satis esse notum iis qui veteres libros euo-
luerunt, lōgè puriorem & deliciaiorem fuisse seculo Varronis,
Ciceronis, Augusti, quàm fuerit ætate Catonis superioris, & tē-

poribus primi belli Punici. Sed dico linguam Gallicam quæ erat in vſu temporibus Caroli Magni nobis hæctenus inauditam planeque incognitam : defunt enim vti iam dixi vetera monumenta quibus id probemus , etiamque adiicio eam quæ vulgãris erat aureo D. Lodoici p̄ncipatu vſque adeo horridam & incultam fuiſſe , vt ſi eum noſtra hodierna conferatur nihilo plus vna altera differat quam hodie differt vulgãris Pariſinorum ſermo à Britonum oratione populari. De Gallorũ quidem vetere lingua corrupta conſtat , ſed vbinam Gallorum ſermo ſeruatus, & apud quos fuerit , nondum liquet. nam Galli ſermonem Gallicum dediticcerunt , cum non ſolũ Romanæ leges, ſed & legiones in Gallia conſtitutæ Gallos Romana vti lingua cogere. vt facilè ſit intelligere à Romano foro ipſaque Romana militia Gallicam linguã à maioribus illis vſurpatam penè omninò fuiſſe abolitam. Sed vt vetera prætermittam, cui poteſt eſſe dubium , quin priſcum Gallorum idioma aut non parum fuerit immutatum, aut etiam adeo corruptum, vt primam ſui faciem amiſerit quo tempore Franci à Germania irrupentes in Gallias tranſitum fecerunt , & à quibus non impetrabant ſedes , Gallos partim expulſiſſe , partim etiam ſibi ſubieciffiſſe? At noſtra lingua, vt ſe hodie habet, quanquam locuples & abundans , habet tamen permultas voces quæ à Græcis deflexæ , non temerè videri poſſint, habet etiam non paucas Germanicas, & Latinas, ex quo tamen non ſequitur maiores noſtros promiſcuè vel Græcè vel Germanicè aut Latinè ſciſſe. Quid igitur hac in re ſtatuum nondum video, vt promptum mihi ſit quid habeam refellere , quid autem certius adducere, debeam nondum habeam. Vide quid apud Senec. conſol. ad Album cap. 8.

AD EMBLEMA. 4.

G Anymedei raptus ſigmentum non Iouis habere flagitium docui, ſed hiftoriam à qua poſſint ad Dei cultum homines inflammari. Laudavi meos auctores, certè *ἄξιον ἵσους*, Xenophontem nempe & Eufthium Homericum interpretem. Sanè noſtri non temerè hieroglyphicum aquilæ D. Ioanni tribuere, vt eius in diuinis rebus acumen longè perſpicax & oculatum, vt ita dicam , oſtenderent. Vt enim aquila quaſiacula, ab

D. Ioanni aquilæ hieroglyphicum cur tributum.

ab acumine dicta est 3. & Homero teste, αἰτός ὀξύτατον δεινέ-
 δαι ὑπουργαίων πετρωῶν : sic Diuus ille oculorum acie in at-
 tissimæ diuinitatis recessum directa præ aliis omnibus δεινότη-
 του arcana vidit, qua Ebionitarum nefandam hæresim pessun-
 dedit, & præpetibus pennis euolauit, deque ipso rerum diuina-
 rum nido pellucas illas gemmas est mutuatus, quæ postea
 oculis hominum caligantibus, veram certamque claritatem af-
 ferant. Sed hîc me cohibeo, quod id esse videam Theologorum
 pensum. Historia Ganymedis recensetur à Suida : sed nihil ad
 nostrum propositum ea narratio.

A D E M B L E M A. 5.

Serpens inter significationes alias turpium voluptatum, &
 mollium illecebrarum notam esse dicimus aliunde. Inte-
 rea, quandoquidem Alciatus noster in môstro tam informi ef-
 figiando primùm hæserit, vti rem nouam & insolentem, planè-
 que stupendam expressurus, nescio an huc cõferre ausim Lybi-
 cam illam fabulam, quam Chrysostomus Dion retulit oratio-
 ne 5. sed cum nihil sit in narrando pericli, non patiar studiosos
 ea defraudari. Ait igitur esse in Lybia ferarū genus, ex promi-
 scuo belluarum diuersi generis coitu, sæuum admodum & fe-
 rox circa Syrtes impiis versari. Monstri faciem esse muliebri
 corpore certè formoso, papillis tumentibus, toto pectore ac
 ceruice pulcherrima, cutis colore admodum nitido, reliquis
 partibus corporis horridis, & squammarum scabritie asperis,
 infernè demum in longum anguem desinentibus. Feras esse
 omnium velocissimas ait, vt nemo sit adè alacer, qui earum
 insultus effugerit. Animalia cætera quotquot nactæ fuerint,
 per vim assequuntur, tandèmq; opprimunt vnum hominem
 modò blanditiis adoriri, & præstigiis implicare. Cætera Dion.
 At quia superiore commentario conatus sum inuentionem car-
 minis Alciatini expiscari, sicuti feci passim, ex quodam auctore
 vetere, addo & hoc, apud Ælianum lib. 9. de Var. hist. antiquis-
 simum quendam virum in Ausonia fuisse olim, nomine Ma-
 rem, cuius anterior facies hominis esset, posterior equi: Græcis
 est ὑπομυγής: causam autem naturæ duplices in id confert,
 quòd primus equum ascenderit.

Sic olim Cecrops.] Tzezes in Cassandram Lycophronis, Ce-
 Cecropa
 biformis.

cropem ait biforem nominatum, quòd ex draconis dentibus egressus sit: vel quòd duorum hominum magnitudinis esset: vel duarum linguarum peritus, Ægyptiacæ nimirum & Græcæ: aut, vt est in fabulis, quòd superiores hominis partes, inferiores autem draconis habuerit: quòd quidem ἀλλυγορικῶς Demosthenes interpretatus dixit, illum robore similem draconi fuisse, homini mente. Existimat tamen idem Tzetzes eum optimum regem extitisse, quippe qui hominum ferocitatem omnem de medio sustulerit: vel quòd primus mulieres, quæ mōre ferarum coibant promiscuè, ad certa coniugia reuocauit, sicque nefandos concubitus & belluinos aboleuit.

Pedit, eructauit.] Duo verba posita κατ' ἀντίθεσιν: atqui anguem pedit homo, nouè & insolenter dictum, ob monstri quòd proponit insolentiam: ita hominem eructauit anguis, vt rem prodigiosam quoquo modo effingeret. Eructare, nihil aliud est quàm efferre & egerere: quo sensu, dixit Catullus:

In pede stans fixo carmina ructat hians.

Et Lucilius apud Horatium, ducentos versus stans pede in vno ructabat.

Gigantes terra mater protulit.] Virgil. in Opusculo de Ætna:

His natura sua est aluo tenuis, ima per orbes

Squammeus in tortos sinuat vestigia serpens.

Gigantes
anguipedes.

Multa de Gigantum ortu & pugnis Diodorus libr. 4. & 5. Anguinei & anguipedes vocantur à Poëtis: quòd mihi reuocat in memoriam veteres statuas, quibus Gigantum formæ obtortis cruribus conspiciebantur: quòsque Lampridius retulit in com- modo: eum nempe quos obtortis cruribus esset vbicunque nactus, sagittis ex libidine solitum configere, eosque draconteos appellitare.

AD EMBLEMA 8.

Emblema-
tis fons.

Huius Emblematis character mihi viderur penè sumptus à Suida, ex quo didicimus Hermas esse Mercurij quædam statuas: quò loco adducit Meneclum quendam, siue Callistratem in opere de Atheniensibus, à varia porticu adúsque regiam statuas esse, quæ Hermæ dicuntur: vnde locum id accepisse nominis ait, quia multæ ibi & à priuatis & à magistratibus dicatæ essent, ex quibus quidam Hermæ Hipparchei, ab

Hip

Hipparcho Pisistrati dicebantur: fuisseque Hermas saxæas in ædium vestibulis & in fanis. Addit deinde *ἑρμαίων*, primitias esse ad statuas Mercuriales, quæ in viis collocabantur à viatoribus: itémque acervos lapidum Mercurio sacros in obscuris viis, quæque non ita cogniti essent peregrè euntibus. Interpretes Homeri *ἑρμαίων* vocat, lapidum congeriem ad Odyss. 9. vt *λίθων σωρόν* Epigrammaticus: & *ἑρμαίων λόφον* Hesychius. Is honos congeriei sive cumuli lapidum, virorum fortium tumulis solitus fuisse conferri, testis est Pausanias. Strabo: *παρὰ ὅλων δὲ τῶν ὁδῶν ἰδὲν ἑκατέρωθεν πολλαχού ὡσπερ ἑρμαίας πύργον ἠλίβατον τρογγύλον*. Reperio & huiusmodi Hermas imponi solitas fuisse tumulis, ad propagandam defunctorum memoriam. M. Tullius 6. ad Atticum, Hermæ tui pentelici cum capitibus æneis, de quibus scripsisti, iam nunc admodum delectant. Sed gymnasiis solitas fuisse consecrari Hermathenas, id est statuas Mercurij & Mineruæ iunctas, idem alibi significat Cicero: Quod ad me, inquit, de Hermathena scribis, per mihi gratum est, ornamentum Academiæ proprium meæ, quod & Hermes commune omnium, & Minerva singulare insigne eius gymnasij.

Hermathenæ.

AD EMBLEMA II.

— *Digitoque silentia signet,*

ET sese Pharium vertat in Harpocratem.] Satis iam multa nos hactenus ea de re, sed nondum tamen satis, si studiosorum desiderio volumus obsecundare. Addamus itaque nonnulla licet Harpocratis sigillum in annulis solitum gestari à quibusdam ex veteribus, testes sunt longè multi, suumque auctorem laudant Plinium: in causa autem fuisse putant, uti silentij fides indicaretur. Qua ratione Alexandrum Magnum existimo cum epistolam quandam matris Olympiadis, conuitis plenam aduersus Antipatri nomen, unà cum Hephestione legeret, tractum è digito anulum, ori illius appressit tacitè quidem & amicè, sed re ipsa tamen silentium imperans. Quòd mihi ultro reuocat in memoriam Titi Liuij imaginem à Patauinis supra Prætorij fores positam; habet enim ori appressum digitum: cuius gestus causas multi multas afferunt, sed qui ex

Harpocratis sigillus in annulis.

T. Liuij imago.

aliis doctiores videri possunt, coniciant id ea confictum ratione, quòd is scribendo adeò multa sit complexus, vt scriptoribus aliis silentium videatur indixisse. Sed id ego quidem malim ad singularem hominis tum sapientiam, tum modestiam conuertere, vt qui multa scribendo, longè plura in hominum animos cogitanda infuderit, deque Romana origine ea non minus prudenter, quàm scitè & verecundè tradiderit, quæ sine fabularum permissione dici nequaquam poterant: vel quæ si litterarum monumentis credita extitissent, non parum de dignitate & admiratione huius imperij, deque nomine populi rerum Domini detraxissent. Attigimus nonnulla de Angerona, cuius effigies ore fuit obsignato apud Romanos, vt silendum innueret, cuius tutela vrbs esset, quòdque illi proprium nomen: ea nimirum superstitione capti, ne Dij tutelares sacris quibusdam auocarentur. Et ea certè causa necatum Valerium Soranum legimus, quòd arcanum istud fuisse propalare ausus. Nullus enim est in litteris adeò mediocriter versatus, quin sciat ex veterù scriptis, Romanæ vrbs duo fuisse nomina, vnum apertum & vulgare Roma, à *ῥώμη*, puella Troiana, vel à fortitudine, aut etiam à Romo, quem Romulum postea dixerunt: alterum verò ignotum, sacris abditum, vel paucissimis cognitum, id nomen fuisse Anthusam didici. Plinius sic libro 3. capite 5. Cuius nomen alterum dicere arcanis ceremoniarum nefas habebatur. Iam verò quia Romani essent silentij tenacissimi, utebantur prima huius verbi littera S, quæ tricliniorum foribus superponi erat solita, nimirum vt conuiuis silentium indiceretur, & ne fidos inter amicos esset, qui dicta foràs eliminaret, vt Flaccus ad Torquatum cauet, Sed hæc hæctenus.

Angerona.

Romæ vr-
bis nomi-
na duo,
immo ve-
rò tria Po-
litian. 1.
Epist. 2. de
origine ci-
uit. Floren-
tinæ.

AD EMBLEMA 12.

Consilium,
res sacra.

EX Platonis Theage citavi illud, Consilium, rem esse sacram, id est, *σύμβολον, ἱερὸν εἶναι χρεῖμα*; cui conuenit quod affertur è Menandri *γνώμης: ἱερὸν ἀληθὲς ἔστιν ἡ συμβουλίαι*. Reperitur & in Xenophonte, *ἡ λεγόμενη ἱερά συμβουλίαι*.

Ad locupletandum verò pulcherrimum thema de vulgandis

dis principum arcanis succurrunt ex Cornelio Tacito loci duo insignes: primus est initio ferè Annalium, vbi de nouo Tiberij principatu agit, cuius tacito iussu cæsus est Posthumius Agrippa centurionis cuiusdam ministerio. Nuncianti enim centurioni, vt mos militiæ, factum esse quod imperasset, neque imperasse sese, & rationem facti reddendam apud senatum respondit. Quod postquam Sallustius Chrispus particeps secretorum comperit, metuens ne reus subderetur, iuxta periculoso, ficta seu vera promeret, monuit Liuiam, ne arcana domus, ne consilia amicorum, ministeria militum vulgarentur, neue Tiberius vim principatus resolveret, cuncta ad senatum vocando: "eam conditionem esse imperandi, vt non aliter ratio constet, quàm si vni reddantur. Sed & lib. 2. vb. de fictitio. Agrippa (is erat Agrippæ seruus, Clemens nomine, qui Augusti audita morte, sese pro domino gessit, varioque apud multos rumore sparso, Agrippæ nomen mentitus) is vincus ad Tyberium dolo trahitur: & percontanti Imperatori, commodo Agrippa factus esset? fertur respondisse: quomodo tu Cæsar. vt ederet socios, subigi non potuit: nec Tiberius de eo supplicium sumere palam ausus, in secreta palatij parte iussit interfici, corpusque clam auferri.

Arcana domus Imperatorij non detegenda.

Tiberij cautus animus.

AD EMBLEMA. 13.

S Veton. in Caligula: Quo magis nullius non boni exempli fautor videretur, mulieri libertinæ octingenta donauit, quod excruciatam grauissimis tormentis de scelere patroni reticuisset. Quas ob res inter reliquos honores decretus est ei clypeus aureus, quem quotannis certo die collegia sacerdotum in capitolium ferrent, Senatu prosequente, nobilibusque pueris ac puellis, carmine modulato, laudes virtutum eius canentibus. Apud Ammianum Marcellin. lib. 14. non tam nobilis, quam cruenta narratur quæstio de iis crudelissimè agitata, qui in Constantium nouas res moliri accusabantur. Inter cæteros emicuit Eusebius quidam nobilis, qui ira euisceratus est, vt cruciatibus membra deessent, implorans cælo iustitiam, toruum renidens fundato pectore, mansit immobilis: nec se incusare, nec quenquam alium passus: & tandem nec confessus, nec confutatus, cum abiecto consorte pœnali est morte multatus, ducebatur intre

Honos tributus libertinæ in tormentis fide.

Eusebij cuiusdam constans animus in tormentis.

intrepidus temporum iniquitati insultans, imitatus Zenonem illum veterem Stoicum, qui ut mentiretur quaedam, laceratus diutius, auulsam sedibus linguam suam cum cruento sputamine in oculos interrogantis Cyprij regis impegit, hæc Ammiã. Cornelius verò tacitus lib. 15. Annal. quo loci de tormentis eorum agit, qui in Neronem putabantur coniurasse, de muliere quadam imperterriti & infracti animi sic: Interim Nero recordatus Volusij Proculi iudicio Epicharim attineri, ratusque muliebri corpus impar dolori, tormentis dilacerati iubet. At illam non verba, non ignes, non ira eò acrius torquentium ne à femina spernerentur, peruciere quin obiecta denegaret. Postero die cum ad eosdem cruciatus retraheretur, gestamine sellæ, nam dissolutis membris nequibat insistere, vinclo fasciæ, quam pectori detraxerat, in modum laquei ad arcum sellæ restricto, indidit ceruicem, & corporis pondere connisa, tenuem iam spiritum expressit. Clariore exemplo Libertina mulier in tanta necessitate alienos ac propè ignotos protegendo, cum ingenui & viri & equites Rom. senatoresque intacti tormentis carissima quæque suorum pignorum proderent.

AD EMBLEMA 14.

S Atis de Chimæra hucusque, nisi me Lycophronis interpret ut aliquid addere reuocaret. Ille itaque Pegasus pro equo fabuloso agnoscit, totiusque fabulæ seriem tractat eodem penè quo cæteri modo, sed subdit *ἀλλυγοζία πῶ τῆς θυσιῆς γυναικός*, quæ ad nostrum hoc propositum nihil attinet. Adde etiã nunquam fuisse Pegasus equum: quia nullus se vnquam vidisse alatum equum sit testatus, at quia vir egregius Pegasus nauim conscendit, cuius alæ vela essent, locum factum esse fabulæ. Ad hæc Chimæram pro muliere ponit filiam Amisodari, Lyciæ præsidis, cuius fratres duo. Leo & Draco, qui cum Lyciæ ingressus occupassent, viatores, aliosque multos trucidassent. Quod autem concordessent, & vnâ in aliorum perniciem conspirantes, tricipitem belluam illos plerique nominarunt: ut quia periti bello essent & insigni corporis præditi robore, ignem expirantem dixerunt. Hos Bellerophon vicit, iniecto faucibus plumbo, id est seruitutis freno. In priori parte Leo pugnabat, Draco in posteriore, at in medio Chimæra, eò quod esset infirmior: Alij ad hunc pene modum: Chimæram (vti col ligitur

Pegasus
equo alato
neq̃ quid

Bellerophon
Chimæram
vicit.

igitur ex Homero) gentem fuisse bellicosam, quam Leoni esse similem dicebant. Hæ fuerunt Amazones, quæ à facie pugnant valde strenuè & generosè, quas poëta cum Chimæra hoc est capra confert, quia per præcipitia incederent caprarum in modum, & in præruptis locis habitarent.

AD EMBLEMA 15.

Templorum idcirco ponitur ante fores) Eruditè nō minus quàm diligenter in suo copiæ cornu Pierius, leonis faciem illam quæ prima visa est Ezechieli, initiandorum sacrorum admonitionem nobis oblatam fuisse tradit: eamque à primis visam, quod à vita principum soleat totius populi consensus legem sibi statuere. Ponuntur itaque ad valvas templorum, vel postibus sustinendis, vel Hyperthyris, aliquando etiam pronais locorum, vt Deum venerari primò meminerimus. Addit etiam in pronao Taruisinæ cathedralis draconem alatum vnguibus leonum duorum comprimi: draconem retorto collo leonis pectus remordere: cuius emblematis eam esse sententiam docet: pravam quidem cogitationem cor incessere: fortem animum eam protinus elidere: à læua leonem suo pectori subiicere apprehensum leuculum: generosum quippe animū seipsum vincere.

Leonis
imago in
valuis tem-
plorum.

AD EMBLEMA 16.

Inter legendum sese obtulerunt exempla quædam illustria de credulitate, ex Ammiano Marcellino, primum quidem lib. 14. de Constantio sic habet. Arelate hyemem agens Constantius post theatrales ludos atque Circenses ambitioso edictos apparatu, ad diem v 1. Id. Octob. qui imperij eius annum tricesimum terminabat, insolentia pondera grauius librans, si quid dubium deserebatur aut falsum, pro liquido accipiens & comperto, inter alia excarnificatum Geruntium Magnentianæ comitem partis exulari mærore multauit. Vtque ægrum corpus quassari etiam leuibus solet offensis, ita animus eius angustus & tener, quicquid increpuiisset, ad salutis suæ dispendiū existimans factum aut cogitatum, insontium cædibus fecit victoriana

Constan-
tius credu-
lus.

Para rex
Armenius
à Valente
oppressus.

etoriam luctuosam, & cæt. Idem libro 30. ubi narrat quibus dolis interceptus & oppressus est Para rex Armeniorum Valentis iussu: qui quod accepisset eum sibi infestum, malisque artibus quibus facere & moliri, agenti in Armenia Traiano, remque militarem curanti arcanis litteris mandauit vt regem eum quoquo modo de medio tolleret. Itaque illecebrosis regem Param infidiis primùm ambiit, ei Valentis litteras egregiæ in eum voluntatis testes ostendit, modò sese conuiuã ei præbuit, ad vltimum composita fraude ad prandium verecundius inuitauit. Qui nihil metuens mali, venit, concessoque loco honoratiore discubuit. Cumque apponeretur exquisitæ cupediæ, & ædes pulsû neruorum, & articulato flatilique sonitu resularët, iam vino incalescente, ipso conuiuij domino, per simulationẽ naturalis cuiusdam vrgentis egresso, gladium districtum intrens, toruo lumine ferociens quidam immittitur barbarus, asper, ex his quos Supras appellant, confossurus iuuenem, ne exilire posset etiam tum præpeditum. Quo viso regulus fortè prominens vltra torum, expedito dolo assurgens, vt virã omniratione defenderet, perforato pectore deformis procubuit vi-

ctima, ictibus multiplicatis sedè concisa. Hocque figmento nefariè decepta crudelitate inter epulas quæ reuerendæ sunt vel in Euxino ponto, hospitali numine cõtueniente, peregrinus cruor

Valentis
nimia cre-
dulitas.

in ambitiosa toralia sparsus, & spumas satietati superfuit, conuiuarum horrore maximo disperforum. Libro verò vltimo, qui est 31. de Valente. Illud ferri non poterat, quod cum legibus lites omnes quæstiones committere veteres vellet, destinatisque velut lectis iudicibus negocia spectanda mandabat, nihil agi contra libidinem suam patiebatur. iniuriosus alias & iracundus, & criminantibus sine differentia veri vel falsi facillimè patens, que vitiorum labes etiam in his priuatis quotidianisque rationibus impendio est formidanda. Seneca epistola

Senecæ lo-
cus de cre-
dultate.

3. non minus esse vitiosum credere omnibus, quàm nemini disputat, eodem cum Hesiodi carmine sensu, *πιστῆς ἢ ἀπίστου ἀπιστῆς ἀνδρας*. Si aliquem amicum putas esse, cui non tantùm habeas fidei, quàm tibi, vehementer erras, & veræ amicitia vim nondum tenes. Tu, omnia cum amico delibera, sed de ipso priùs. Post amicitiam credendum est, ante amicitiam iudicandum. Diu cogita an tibi in amicitiam aliquis recipiendus sit: cum fieri placuerit, toto illum admittite pectore: tamque audèter cum illo loquere, ac tecum. Quid est cur me coram illo non putem solum? Quidam quæ tantùm amicis committenda sunt,

obuiis

Abiis narratur, & in quolibet aures quicquid illos vrit, exonerant: quidam etiam rursus charissimorum conscientiam reformidant, & si possent, nec sibi quidem credituri, interius premunt omne secretum, neutrum faciendum est. Vtrumque enim vitium est, & omnibus credere & nulli. Citatur de credulitate hoc Menandri

Ὁ πρόκα ταυγυγῶκων δὲ πρὶν ἀνοῦσαι σοφῶς,

Αὐτὸς πονηρὸς ἐστὶ, πισθόσας κακῶς.

Quicumque damnat, remque non planè audyit,

Est improbus vir, ideò quòd credit malè.

Item illud:

μη πάντα πειρῶ πᾶσι πιστεῖν ἀλλ᾽.

Credenda cunctis esse cuncta ne putes.

AD EMBLEMA 17.

Nescio an commodè huc conferam verba Senecæ, quæ mihi quidem certè videntur non aliena à Pythagoreis, de quibus in commentatione nostra hæctenus. Magnam vitæ partem elabi nihil agentibus: maiorem male agentibus: totam, aliud agentibus. Certè Annianus dissertationum Epicteti libro, scitè est interpretatus his pene verbis, πῆ παρ᾽ ἑλῶ, vbi omisi adulationem: Quid reprehendi? num vt ingenuus? num vt generosus? Si quid autem eiusmodi deprehenderit, se ipsum increpat & obiurgat. Quid tua interfuit ista loqui? An mentiri non licebat? Philosophi enim asserunt, nihil prohibere quominus mendacium efferatur. Tu itaque si nihil cures aliud, nisi vt recte de rebus iudices, vbi manè surrexeris, ita tecum loquere: Quid mihi deest ad tollendas animi perturbationes, quid ad tranquillitatem animi obtinendam?

Quod didicisse gruum volitantum.] Quod de anseribus, Marcellinus scribit, rostra sua lapillis occludere, Taurum mōtem aquilis abundantem, quas maximè timent, de gruibus malunt alij nostrum non est de hac lite pronunciare, vt qui anseres nunquam ad pastionem duxerimus, neque gruum ordines ita curiosè inspexerimus.

AD EMBLEMA 19.

HVius Emblematis character ductus videtur ex mimis aliquot vetustis, in quibus est Mineruæ simulachrum cum ingenti umbone sub qua est Noctua. Sunt & alij, quidam mimi, in quibus expressum est Palladis galeatum caput, à cuius altera parte noctua innititur prostrato carchesio: iuxta quadrigæ cum Victoria, laurea circumducta cum baccis.

Garrula quo cornix.] Reiecta est cornix à Pallade, sicuti à Græcis accepimus, quod meditationum sit infesta per uigilio, & mentis agitationem interpellat sua garrulitate, cuius ipsa signum gerit. Sic enim Græci *κρόσαν* dicunt de garrulis, ut cornicari Persius in Satyris. Sed & reperio cornicem in Palladis manu apud Peloponnesios usitatum Hieroglyphicum, longè fecus quàm Athenis, ubi cornices ad arcem Palladis, non aduolabant: cuius rei causam non à fabulis, sed ab ipsa natura repetit Lucretius.

AD EMBLEMA 20.

Telum,
pro signo
velocita-
tis.

Telum seu sagittam pro signo velocitatis poni, non est recens itaque Armenij sagittam tigrim vocant per quandam verbi translationem, nam velocissimum animal tigris, & fluuius rapidissimus nominis eiusdem, qui ex Armenia defluit in Mesopotamiam.

Maturare.

De verbo, maturandi, quædam adduximus quantum quidè ad nostras notas videbantur conducere. Obiter istuc ex dialogo de Oratorib, qui tribuitur Tacito: Maturare huius libri editionem festino, ut dimissa priore cura nouæ cogitationi toto incumbam pectore. quo ex loco constat, verbum maturare, non semper ita stricte sumi, ut à Gellio, Macrobio, aliis. Sed de verbo satis, nunc exempla à nobis prætermissa, resumamus. Tacitus in 2. historiar. ubi de Muciano agit, quem penè imperij socium habuit Vespasianus, maturitatem perbellè describit, &

Maturitas
Muciani.

„ quidem pauca: Mucianus cum expedita manu, non lento itinere, ne contari videretur, neque tamen properans, gliscere famam ipso spatio sinebat, gnarus modicas vires sibi, & maiora

iora credi de absentibus. Idem historicus lib. 4. eiusdem operis in duobus principibus confert cum maturitate, vel tardatione potius, celeritatem nimiam & præcipitem ad hunc modum: Domitianus, Mucianusque accingebatur dispari animo: ille spe ac iuuenta properus: hic moras nectens, queis flagrantem retineret, ne ferocia ætatis, & pravis impulsoribus si exercitum inuassisset, paci belloque malè consuleret.

Cunctationis pulcher est apud Ammianum locus initio 16. ubi Cunctatio de Constantio: hinc & deinde nec itinera, nec flumina transire, posse sine insidiis putans, erat prouidus & cunctator; quod præcipuum bonum in magnis ductoribus, opem ferre solet exercitibus & salutem. Sic idem lib. 29. de Theodosia sollerti duce sub Valente Imp. Diutius agens, ut antiquus ille cunctator, pro negotio consultabat, commentis potius & prudentia, quam periculosis congressibus, hostem pugnacem & impenetrabilem iactu telorum, si fors copiam dedisset, oppressurus. Non mihi tempero quin exemplum nobile adiungam ex eodem historico, de duobus qui sub Gratiano Cæsare ducibus meruerint, quos lubens ego confero cum Fabio Maximo, & Minutio, sic itaque Ammian. 3 1. lib. Nannieno negotium dedit virtutis sobriæ duci. Ei Mallobandem iunxit pari potestate collegam domesticorum comitem, regemque Francorum, virum bellicosum & fortem. Nannieno igitur secum reputante fortunæ casus versatiles, ideoque cunctandum esse censente, Mallobandes autem pugnandi cupiditate raptatus, ut consueuerat ire in hostem, differendi impatiens angebatur.

AD EMBLEMA 22.

Typus Emblematis huius mihi ductus videtur ex Atticis Emblematis ty pus.
Pausania lib. 1. ubi memorat simulachrum Mineræ fuisse olim Athenis talari veste, cuius pectus obtegeret Medusæ caput eburneum, cum victoria cubitorum quatuor, & hasta in manu: ad pedes fuisse clypeum appositum; iuxtaque hastam obuolutum draconem.

Inuictas opus asseruare puellas.] Non est arx, neque possessio Difficilis
vlla quæ tam difficulter asseruetur, quam fœmina, ait Alexis fœminæ
Comicus: custodia.

οὐκ ἔστιν ἔτε τᾶχος, οὔτε χρήματα,
οὔτ' ἄλλο δυσφύλακτον οὐδὲν ὡς γυνή.

Tibullus eleganter huius custodiæ difficultatem expressit.

Hæc fecere malas, hinc clauem ianua sensit,

Et cœpit custos liminis esse canis:

Sed precium si grande feras, custodia victa est,

Nec prohibent claues, & canis ipse tacet.

Quod mihi reuocat in memoriam Apollodori lepidos senarios quibus ait occludi fores præpagulis, sed nequaquam fabrum ianuam ad eò clausam ac munitam reddidisse, quin ad eam pateat aditus feli & adultero. Eius poëtæ hæc verba:

Καὶ κλείειθ' ἢ δύρα μοχλοῖς, ἀλλ' οὐδ' εἰς

Τεκτων ἔχουσαν οὕτως ἐποίησεν δύρακ,

Δι' ἧς γαλήνῃ μοιχὸς οὐκ εἰσέρχεται.

AD EMBLEMA 23.

De diis
σίωναις.
id est, eo-
dem tem-
plo cultis.

HIS quæ dixi de Diis *σίωναις*, velim adiungi argutam sanè & eruditam non minùs Ciceronis optationem ex 12. ad Attic. De Cæsare vicino scripseram ad te, quia cognoueram ex tuis litteris: eum *σίωναιν* Quirino mào, quàm Saluti. Tulliana hæc verba teneo, quibusuis non facilia intellectu: sententiã verò ænigmaticam interpretor. Optat itaque Cæsarem Iulium (qui extincto Pompeio Reip. veterem faciem immutarat) Quirini *σίωναιν*, non tam vt eodem templo, iisdemque aris colatur Cæsar, atque Quirinus, quàm vt similiter pereat, deque medio tollatur Cæsar, quemadmodum olim Romulus ad capræ paludem aduocata concione. Virgilius Deos communes appellat eodem sensu, in vndecimo Æneidos:

In mediisq; focos, & Dijs communibus aras.

Exempla quædam attuli in superioribus, quibus adiungo quod nunc mihi occurrit, apud Ægyptenses Amorem atque fortunam eodem in delubro coli solitos, nempe ad eorum significandam mutabilitatem. Scribit Hesiodus in Helicone idem fuisse templum Musarum & Cupidinis, quod iis scilicet Amor comparatur. Et Phornutus ait Mercurium ducem Gratiarum cùmque iis adiungi, quod ratione quadam gratificari oportet, non temerè, & in primis merentibus & dignis, nam qui est indignus, ad retributionem pigrior est & negligens.

Olea Mi-
neruæ sa-
cra.

Huic vsus oliuæ debitus. Palladi oleam esse dicatam ex veterum commentariis didici: eandem castitati sacram, quæ que humanis vsibus non pollueretur, imò quæ Deorum templis non accenderetur nisi consultò. Inter Græcos auctores plerique asse-

uerant

uerant oliuam ab impudicis confitam aut nō crescere, aut fructum non ferre, qua opinione imbuti, à castis tantum & virginibus inferi debere putant.

AD EMBLEMA 25.

Nostro quòd abusus munere.] Vini effecta quædam mala quidem adduximus, cum superiore commentatione adiungo. Menandri celebratur illud: ὁ πολὺς ἀκρατὸς μίση' ἀναγκάζει φρονεῖν. Immoderatum metum nos parum sapere cogit. Plato 2. legum, censet optimum fore, si quemadmodum Carthaginenses olim, miles in castris nunquam vinum gustet, sed toto expeditionis tempore aquam bibat: seruis nunquam permittatur: magistratus abstemij fiant, quandiu munere publico funguntur: iudices, iisque qui rebus præsumt publicis, vinum omninò non attingant, quo tempore causis & negotiis vacant. Ex Eripho Comico citantur hæc,

Quibus vinum prohibitum.

Λόγος γ' ἐστ' ἀρχαῖος, οὐ κακῶς ἔχω.
 Οἶνον λέγουσι τοῖς γέροντας, ὃ πάτερ,
 Πείθειν χορθεῖν οὐ δειλόντας.

Innuît, iuxta vetus verbum, certè verum, tantam esse vini vim vt senes vel nolentes saltare faciat.

Sumit cornua.] Cur Bacchus cornutus, deque primo vsu poculorum, qui è cornibus erant, quædam attigimus. Certè apud Xenophontem legimus Græcos non nisi corneis vsos poculis, & Nicandri interpretes non ignorarunt, cum nondum apud gentes vasa excogitata essent. Noster hic suo more, ad mores & philosophiam referre, quàm ad historiam maluit. Sumere verò cornua, pro insolenter se gerere & arrogantem se præbere, præter alios Ammian. Marcellinus vsurpauit initio lib. 20. vbi de Lupicino, quem Iulianus miserat ad Britannos tumultuantes: supercilia erigentem, vt cornua, inquit, &c.

Corneis vsu poculis veteres.

Sumere cornua.

Hinc sapit hinc.] Apud Euripidem Bacchi verba sunt interitum minitantis Pentheo, à quo se contemni senserat: Agnosce Dionysum filium Iouis, qui si eius auctoritatem spectes, Deus est vehementissimus: idemque hominibus mitissimus: id est, γνώσεται δὲ τὸν Διὸς Διόνυσον, ὅς περικτενὲν ἐν δέλτα διὸς δεινὸτα-
 τος, ἀνδρώποισι δ' ἠπιώτατος. quod dictum est pro moribus vtentium: qui enim sapiunt, eo moderatè vtuntur: qui secus, furorem Bacchi suo non leui malo experiuntur. Et id

Modus vini, cuiusque

explicant duo verba, *χάρμα ἢ ἄχθ* & , ex versu Theocriti à nobis adducto : quorum prioris à Marone vis explicatur ad finem 1. *Aeneid.* vbi dicitur, *Lætitiæ Bacchus dator, vt Hesiod. 2. Operû, δᾶρ. Διωνύσου πολυγυδαί* & : *Horatius. Ode 14. 2.*

— mero

*Tinget pauimentum superbo
Pontificum potiore cænis.*

Tristi autem homini & mæsto Plautus bibendum monet, vt bilem diluat, & M. Tullius 3. disputatione Tusc. calicem multum impigendum esse dicit nescio cui, vt plorare desinat. Hæc quidem de altero verbo, *χάρμα* : alterum verò *ἄχθ* nempe dicitur de anxietate animi deque inæstia, est enim compertum eos qui meraco vtuntur, fieri melancholicos, & obliuiosos, atque interdum furiosos. *Virgilius:*

*Bacchus & ad culpam causas dedit, ille furentes
Centaurus leto donuit, Rhæcumque, Pholûmque
Et magno Hyleum Lapythis cratere minantem.*

Mercurio non vino, sed lacte sacrificabatur.

Cæterum quod vinum linguam impediat, balbutiæque inducat, Romæ olim Mercurio non vino, sed lacte sacrificabatur, quo volebant intelligere ipsam facundiâ quasi lacteam dulcedinem minimèque impeditam: quod ipsum vbiuis, sed in vico quem sobrium nuncupabant fieri solemne fuit.

Qui vino abstinent.

Sed nunc me doceas.] Per multi è veteribus vino in totum abstinerunt, sed in primis Ægyptij sacerdotes, qui iudem reges fuerunt. Reperio tamen vsos fuisse vino in deorum caeremoniis vt tradit Hecataeus, non rem quidem gratam Diis cælestibus oblaturi, sed gigantum cruorem, qui in Deos pugnantem propinaturi, sibi enim persuaserant vitem ex fuso in terram gigantum sanguine primum pullulasse, vnde & amentiam & furorè inesse vino credebant. Primus Psammetichus Rex Ægyptius mensis vinum adhibuit, sed certa mensura. Quo pertinet illud *Hesiodi, ῥῆσι ὕδατος προχέου, πῶδε τέτρατον ἔκειν οἶνον.*

Tres miscbis aque partes sit quarta Lyæi.

Tigrides cur Bacchi curru iunxit.

Hac ego putem ratione Tigrides Bacchi curru iunctas à veteribus, vt indicarent moderatum vini vsum ferocientis animi seuitiam cohibere. Sic enim Zeno Citricus hilarior in conuiuio factus, quàm vt eius natura ferret, seuera illa quidem & philosophica, eius rei causam querentibus dixit, Lupinum quàmquam amarum, aqua tamen maceratum dulcescere. Sed placet Eubuli comici legem conuiualem huc apponere: hæc loquitur Bacchus vt *συμποσίῳρχος:*

Τρῖς γὰρ μένοις κρατῆρας ἐγχεραννύω
 Τοῖς ἐν φρονούσι του μὲν ὑγείας ἐνα-
 Ον πρῶτον ἐπιπίνουσι, τὸν δὲ δεύτερον.
 Ἐρωτος, ἠδονῆς τε, τὸ τρίτον δ' ὕπνου.
 Οὐκ ἐσπέντες οἱ σοφοὶ κεκλημένοι
 Οἴκαδ' ἐβαδίζοις ὁ δὲ τέταρτος οὐκ ἔτι
 Ἡμετερος ἐστ' ἀλλ' ὕβριως, ὁ δὲ πέμπτος, βοῆς.
 Ἐκτος δὲ μανίας ὥστε καὶ βάλλειν ποιῆν.

Πολὺς γὰρ εἰς ἐν μικρὸν ἀγγεῖον χυθεὶς
 ὑποκειλίσσει ῥᾶσ' αὖ τοῖς πεπωκότασ.
*Tres solum ego calices viris sapientibus
 Propino, sanitatis unum quem ebibunt
 Primum: est amoris & voluptatis dehinc:
 At tertium somni, quem ut hauserint viri
 Nomen qui habent prudentum, in ædes illico
 Suas redibunt: non enim quartus calix
 Noster, sed est proteruis, clamoris est
 Quintus: furoris sextus & pugnas ciet.
 In paruum enim vas quando largum infunditur
 Supplantat ipsum sepe potorem merum.*

Ultra alacer, sed mox ebrius, inde furit.] Historiarum monimētis proditum accepimus Cleomenem Spartanum apud Scythas vino in insaniam versum, quòd cum eis voluisset contendere largiore vini portione. Huc referrem proverbum, Nemo cātat sobrius, nisi esset omnium in ore, vini que eius tenerēt vel mediocriter eruditi. Certè ut quæ supra sunt à me adnotata hoc qualicumque auctario locupletem, reperio Thracibus in more positam fuisse in conuiujs præliari, sc̄que inuicem vulneribus deformare, teste Marcellino Ammiano. Quæ vero adduximus de Thrace Lycurgo lumen capient ab epigrammatario Græco anonymo: cuius hoc carmen, ex lib. I. ἀνθολογίας.

Thracum
 mos bar-
 barus.

Thrax Ly-
 curgus vi-
 tes secuit.

Τίς ποτ' ἀνιδέσως οἶνο τρόφων ὄμφακα βάνηχου
 Ἀνὴρ ἀμπελίνου κλήματος ἐξέταρξεν.
 Χείρεια δὲ σφραδῆς, χαμάδις βάλεν, ἡς αὖ ὀδίταις
 Εἰκ νησοικείοις ἠμιδαῖς σὺβάλου.
 Εἰκοὶ δῖονυσος ἀνάρσι, οἷα Λυκούργω
 Οἷσι μιν αὐξομῆναν ἐσβεσεν ἀφροσύναν.
 Τοῦ δὲ γὰρ αὖ τάχα τις διαπωματος ἢ πρὸς αἰοιδαῖ
 Ἠλυθεν, ἢ γέρον κήδεσ' ἔσχε λύσιω.

Quærit poëta qua ratione quis adeò inconsideratè vnā vim altricem immaturam Bacchi ex vitis palmite absciderit: labia

autem constrictus (sic enim quæ sunt immatura , sunt eadem acerba proindeq; labra heberant, & constringunt) humi proiecit, adeo vt esset viatoribus semicomestum putamen. Imprecatur itaq; illi Dionysum hostem, sicuti olim fuit Lycurgo , quod ipsam crescentem extinxerit lætitiã : (is est Lycurgus Thrax, qui quod vites abscindi curasset, dicitur à Baccho hostili odio persecutus, vt est apud Higinum:) Nam hunc fortè per polum, aut ad cantum venisset, aut curæ luctuosæ solutionem habuisset. Si quis carmine idem malit, huc appono:

Quis temerè hanc vnam tenero de corpore matris

Ausus vasana est dissecuisse manus

Semesámque via media proiecit, acerbus

Quod tristi sensu strinxerint ora sapor?

Infestus sit Bacchus ei, velut antè Lycurgo,

Vt qui nascentem sustulit Emphrosynem.

Hanc qui libasset quondam, vel ludere versu,

Vel poterat cura soluere corda graui.

Cui poëtæ non bene scãno respondit vir multificius Pierius Valerianus, hoc limato hexasticho:

Καὺν ὄ ἀριτέρας ἢ δινοτρόφον ἄμφρανα μισῶν,

Ὡς ἔαλε τ' σκνῶλον ἡμιδαῖς Χαμάδης.

Χλίματα τ' ἐξέταμην ἢ δλοῖς βλαστοῖς ἀπὸ ῥίζης,

Ὅς τὼ ἀξομέναν ἔσβεισεν ἀφροσύαν,

Τούδε τίς δινοτρῆς διὰ πύματ' ἢ πρὸς ἄρνα

Ἡ λυθ' αὐ' ἢ γ' αὐτῶ τάχα κέλευθε πρίπιον.

Macte animis quisquis vinum hoc immite perosus,

Allisit putri vile putamen humo,

Ramosque ὄ plantam totam ab radice recidit,

Atque ita gliscentem sustulit Aphrosynem.

Namque aliquis poto hoc vino grauis isset ad arma,

Aut decoris poterat non meminisse sui.

Huc pertinet historia quam Hyginus retulit de Icario à pastoribus interfecto , qui vinum sibi à Baccho datum cum iisdem dedisset , eoque facti ebrij concidissent , & sibi venenum propinatum fuisse putassent , eum fustibus interfecerunt. Repertio apud Tranquillum in Domitiano , edixisse Imperatorem ne quis in Italia nouellaret: quod enim summam quandam vini vbertatem, frumenti verò inopiam videret, existimans nimio vinearum studio arua negligi, cohibuit nimiam hominum circa vites vel curam, vel libidinem. Iussit etiam vineta in prouinciis succidi , relicta ibi pluximum parte dimidia. Et hæc ferè ille.

ille. Sed Philostratus in Appollonij vita, causam tam diserte tradit quam supra posui, nimium eduli causam eam fuisse quod in Asia præcipue homines vino nimium indulgentes seditiones excitarent.

AD EMBLEMA 26.

DE Glaucò quædam commentatus est ad Cassandram Lycophronis Isacius Grammaticus, iis omnino similia quæ supra sunt à nobis allata. Quia verò ad finem huius Emblematis ingenuè sum passus hæere me in verbo Polydes, nescio an mihi videor nactus huius scrupuli tollendi rationem, perlecto Isaci commentario, quo loco ait Glaucò vitam restitutam à Polyido vate (in cuius vocis locum, suffecit Polybidem Alcianus nisi me coniectura fallit). Glaucus, inquit ille, murem persequens, cum cecidisset in cadum melle plenum, exanimatus est. Huic vitam restitutam ferunt à vate quodam Polyido, Cerami filio, qui eum casum antè prædixerat. Nam cum Minos filium quæreret, accepit oraculum, id intellecturum se, & ei vitam ademptam restitutum iri ab eo qui diceret, cui similis esset vacca Minois, quæ in agris pascebatur. Dixit Polyidus illam similem esse rubi fructui. Quo dato responso, Minois vatè destituit, & vbinam Glaucus esset coëgit dicere: ille vaticinandi arte dixit in cado suffocatum. Hoc itaque reperto mortuo, inclusus est Polyidus vnà cum Glaucò, vt ei vitam restitueret. Cæterum viso dracone ad cadauer Glauci accedente, vitæ tædio Polyidus in eum irruit, vt ab eo interfici se pateretur, sed contrà euenit, nam casu illum percutiens exanimauit. Sed statim draco alius accessit, & herbam quandam admouit draconi mortuo, cuius herbæ vi, illum excitauit. Id diligenter Polyidus obseruauit, herbâque eadem arrepta & mortuo Glaucò admota, illum viuis restituit. Idem narratur à Clearcho Solensi Vitærum septimo libro.

Glaucò vltima restituta à Polyido vate.

AD EMBLEMA 27.

Continet & cubitum.] Cubitus hîc ingeniosè accipi non in significacione primaria, pro cubito manus, sed pro vlna, sex

Cubitus pro mensura.

palmorum mēſura, tum primū animaduerti, cum aliud agens
 incidi in Iulium Pollucem qui pro eodem accipi πῆχυς καὶ ὀλί-
 νη, i. cubitum & vlnam. Non patiar hīc de differentiis vlna-
 rum; & cubitorum apud auctores controuersis aliquid commi-
 ſceri, ſed ad rem dico πῆχυς à ſimilitudine cubiti, cum ad re-
 ctos angulos brachium ſectitur, accipi pro inſtrumēto Archi-
 tectorum, quòd ex regulis duabus ad angulum rectū coagmen-
 tatis, conficitur, γυῖμονα Græci nominant, vt Latini normam.
 Quam eſſe vetiſſimam carminis Græci (ὁ νόμος πῆχυς κατ' ἔχου)
 & huius noſtri Emblematis ſententiam philologi omnes fa-
 cilè indicabunt. Cæterum qui cubitum duobus conſtate pal-
 mis dicunt, digitos omninò quatuor & viginti commemorant:
 dicunt enim cubiti ſpatium id eſſe quod ab extremis vnguibus
 in medium brachij angulum portenſum eſt, illud quidem ſe-
 ſquipedale. Pictores cubitum quartam corporis humani par-
 tem volunt eſſe. Didici etiam ab Architectis regium cubitum
 (id mēſuræ nomen) maiorem communi tribus digitis.

Ne malè quid facias.] Huc Menander facit,

Αἰσχρὸν δὲ μὴ δύνω ἀρτῆ, μὴ δὲ μάνθανε.

Idem,

Ἐργῶν πουνηρῶν χεῖρ' ἐλδοῦδεραυ ἔχει.

Ait nihil faciendum, nempe diſcendum quod turpe fiet: neque
 occupandum manum in factis improbis.

AD EMBLEMA 28.

Historiam de armis Achillis lubens è Quinto Calabro, qui
 paralipomena ſcripſit ad Homericam Iliada, mutuatus
 eſſem, niſi me aliò properantem breuitas reuocata eſſet. Sen-
 tentiam verò Alciatini carminis cum hoc Menandri monofthi-
 cho comparo.

Omnia tē-
 pus aperit.

Ἄγει δὲ πρὸς φῶς τὴν ἀλήθειαν Χρὸν.

Tempus in lucem tandem veritatem trahit.

Viri excel-
 lentes nul-
 lo in hono-
 re quandiu
 vixerunt,
 habiti.

Sed occurrit interea Senecæ cordatus ſermo ex Epift. 80. Vbi
 de virtute, quæ ſuos honores ſuumque pretium non obtinet,
 niſi apud poſteros diſputat: Quandiu, inquit, videbatur, furere
 Democritus: vix recepit Socratem fama? Quandiu Catonem
 ciuitas ignorauit, reſpuit, nec intellexerit, niſi cum perdidit.
 Rutilij innocentia ac virtus lateret, niſi accepiffet iniuriā: dum
 violatur, effulſit. Numquid non ſorti ſuæ gratias agit, & exi-
 lium

lium suum complexus est? De his loquor, quos illustravit fortuna, dum vexat. Quam multorum profectus in notitiam euasere post ipsos? quam multos fama non excepit, sed eruit? Nulla virtus latet, & latuisse non ipsius est damnum. veniet qui conditam & seculi sui malignitate compressam dies publicet, paucis natus est qui populum ætatis suæ cogitat. Multa annorum millia, multa populorum superuenient. Ad illa respice, etiam si omnibus tecum viuentibus silentium liuor indixerit, venient qui sine offensa, sine gratia iudicent. Et hæc quidem Senecæ verba de veritate iniuria vel ignauia hominum quodam occlusa tempore, sed tandem tamen suum decus obtinente. De iustitia verò numinis certissima initio lib. i. in Rufinum Claudianus, quo loco prouidentiam diuinam fatetur ex eo quod tandem Rufinus sceleris pœnas dignissimas tulisset: Cic. pro Sextio: hunc ego nedum repudiarem? qui ita florens fuit, vt verear, ne quis me studio gloriæ putet idcirco exisse, vt ita redirem, Vid. comment. Manutij fol. 139.b.

*Abstulit hunc tandem Rufini pœna tumultum,
Absoluitque Deos, iam non ad culmina rerum
Iniustos creuisse queror: tolluntur in altum
Vt lapsu grauiore ruant.*

AD EMBLEMA 29.

EPigraphen huius Emblematis, etiam ferocissimos domari, videtur mutuatus Alciatus è primo Annalium Cornelij Taciti, vbi facta Augusti præclara paucis complectitur, deque mutatione Reipub. Rom. agit: posito Trium-viri nomine, Consulem se ferens: vbi militem donis, populum annona, cunctos ocij dulcedine pellexit: insurgere paulatim, munia senatus, magistratuum legum in se trahere, nullo aduersante: cum ferocissimi per acies, aut proscriptione cecidissent.

Iunxitque Leones.] Præter ea quæ de iunctis Leonibus adducta sunt à nobis superiore commentario, legimus apud Plutarchum hanc pompam non fuisse tum primùm ab Antonio usurpatam: constat enim iam olim Annoni Duci Carthaginensium malè cessisse, quod Leone pro iumento vsus fuerit ad ferendas sarcinas, pulsùmque in exilium eo nomine, quia id tyrannidem portendere videretur. Quod obiter mihi reuocat in me-

Typus
Emblematis.

Annon
Leone
vsus pro
iumento.

Bacchi cur-
rus tra-
ctus à tigri-
bus.

Leones ma-
gnæ Deæ
currum ve-
hentes.

moriã hieroglyphicũ EMOLLITAE FEROCIAE vbi Bacchus curru trahitur à tigris: cuius animalis effigies indomitam & efferatam læuitiam arguit; sed ad rem. In Antiochi mimo videre est Leonem ferè humi procumbentem, & superuolantem noctuam: quo significatur vires cedere sapientiã. Leo enim roboris habet hieroglyphicũ: noctua verò Minerva. Referrem & Leones subiici magnæ Deæ vehiculo fuisse solitos, eosque solis trahere currum, sed hæc non sunt huius classis. Certè in Faustinae veteris mimo Cybele turrita sella Leonina insidet, quæ orbem intra manum & genu teneat, cum inscriptione, MATRIMAGNAE. Reperio apud Herodianum in vita Seueri, Iulianum Elefantos quos habebat ad pompam institutos, conatum alluefacere vt sessorem parerentur: quod & ab alijs tentatum non rarò accepimus. Sed de Antonij Leonibus iam satis, si tamen admonero id ostentum à Cicerone ipso met præuisum, Epistolis ad Attic. Tu Antonij Leones peitimescas, caue: nihil est illo homine iucundius, &c.

AD EMBLEMA 30.

NOscopulus *περὶ σχεδῶν: πικραγῶς, ζῶον, ἀφ' οὗ ἀντιπικραγῶσις, ἐπὶ τῶν ἐπισημίων Χάρις, ἐφ' ὧν οὐ ἐπαδομ, καὶ ἀντιδιδόντων, διὰ τὴν τῶν πικραγῶν πρὸς τοὺς ἐαυτῶν πατέρας, ἵτις γράσθουσι, κηδεμονίαν καὶ ἀντιδοσιν τῆς γεννήσεως αὐτῶν καὶ ἀνατροφῆς.*

AD EMBLEMA 31.

Ignis & aqua in thuribulo & phiala.

APud Ægyptios per ignem, & aquam, vt quæ continerentur thuribulo & phiala, maculas, labesue deterfas elutafque optimè didicimus significari. Apud quosdam gætes suffitio erat in vsu, qua qui prosequerantur funus, quia polluti haberentur, aqua sparsi solebant ignem supergredi, vt qui sibi persuaderent purgationem ita fieri. In aqua puritatem hanc intellexit Catullus, cum ait:

Aut quilibet qui puriter lauit dentes.

Puras atque habuisse manus,] Verba Iustiniani quæ integra reperiuntur in primo Codicis, titulo de mandatis principum, huc

ad

adscribam, digna quidem illa quæ litteris aureis passim consignentur: *Δὲ τοίνυν σε καθαρῶς παραλαμβάνοντά τινα ἀρχῶν, καὶ θεοσιωσῶς ἀπάσης χωρὶς, πρὸς τῶν ἄλλων ἀπάντων καθαρὰς φυλάττειν χεῖρας. Διὸ καὶ καὶ ἡμῶν καὶ τῶ νόμου τὰς χεῖρας, καὶ μηδενὸς ἀπείσθαι κέρδους, μήτε μοίξου, μήτε ἐλάττου, ἀλλ' ἀρκείσθαι μόνοις τοῖς πᾶσι τῶ δημοσίῳ σοὶ χοριγούμην. ἢ διὰ τε σαυτῆ διὰ τε τῶν περὶ σε καθάρου αὐτοῖς πανταχοθεν φυλάττειν τὸ δίκαιον.* Oportet igitur te pure suscipientem hoc administrationis minus, procul ab omni largitione, præ aliis omnibus mundas seruare Deo nobisque & legi manus, nullumque lucrum contingere, neque maius neque minus, neque captiosum quiddam contra subiectos facere negociando, sed contentum esse solis à fisco tibi ministratis, & tam per te, quàm per eos qui circa te sunt, purum eis undique seruare ius, Suetonius in Tito ait, Pontificatum maximum ideò se professus accipere, vt puras seruaret manus, fidem præstitit.

AD EMBLEMA 32.

Bene nummati. Horatius 1. epist.

At bene nummatum decorat suadela, Venusque.

Cicero 2. in Rullum: non minus bene nummatus, quàm egregiè capillatus. Ammian. Marcellin. lib. 14. Si ad aliquem bene nummatum, tumentemque oculis honestus aduena salutatum introiris.

AD EMBLEMA 33.

ANtipatri extat epigramma certè nobile in Platonis, diuini hominis tumulum, cuius animam ad sepulchrum è cœlo allapsam in speciem aquilæ dicit:

Αἴετι, τί πτε βίβηκας ἱπερ τάφον, ἢ τινὸς, εἴ πῃ

Αἴετόν οὐκ οἶκον ἀποσοπέφεις,

Ψυχῆς εἰμι Πλάτωνος, ἀπὸ πτελέως ἐς ὄλημπον

Εἰ μὲν, σῶμα λέγῃ γηγενὲς ἀτ δὲ εἶχει.

Cur aquila ad tumulum hunc volitas dic: nunquid ab astris

Hic habitare Deum fortè aliquem intuita es?

Inò anima extincti sum diua Platonis, Olympum
 Quæ colo, sed corpus terrigenum Attica habet.

AD EMBLEMA 34.

ET nimium felix sæpe timenda fuit.] Alexidis hoc laudatur:

Καὶ δὲ τυχεῖς, ὅς τοι μετ' ἄστυ δόξαν
 Ἄ εἴ τι δέσ, ἤγε μὴ τι πῖσθ' εἶν τύχῃ.
 Fortuna quamuis sit tibi prosperrima
 Semper aliquid timeto, diffidens ei.

Conti-
 nentiaæ ge-
 stus.

Illicitis absque tenere manus] Anacharsis Scytha eo gestu reper-
 tus est apud Solonem dormiens, vt altera manu pudenda, alte-
 ra os obsignaret, continentiaæ & silentij signa exprimens. Duo
 enim sunt in homine membra, quæ non nisi admodum difficul-
 ter edomari possunt, lingua nempe & genitalia. Itaque quod
 Anacharsis toto ætatis suæ tempore bellum voluptatibus indi-
 xerit, statuis eius inscriptum fuisse legimus, γλώσσῃς καὶ γαστῆρῃς,
 καὶ αἰ δόλιον κρατῆν. Quare cum sacerdotes Ægyptij frænum li-
 bidinibus imponendum esse suaderent, viri genitale manu co-
 hibitum & repressum pingebant. Referrem quæ de Alexãdri
 Macedonis continentia ab historicis memorantur, qui nuptam
 mulierem attingere, neque Darij filias captiuas videre sustinuit
 sed hæc sunt in ore omnium.

Ἄ τιμα-
 γελῆ.

Sic se continet à gravidis.] Huc pertinet egregium Aristotelis
 verbum ἀτιμαγελῆ de tauro dictum, qui seorsum à vaccarum
 consortio & grege pascitur, id est, abarmentatur. Quæ lauda-
 tur hic continentia, fuit in Druso, qui se vxori seruauit inte-
 grum, quandiu versatus est in expeditione Germanica. Et Pe-
 scenius Niger ignarus rei Venereæ fuisse dicitur, nisi quãtũm
 liberis procreandis impenderetur. Claudian. 2. de laudibus Sti-
 liconis quo loci laudat pudicitiam Theodosij:

Hinc fuit vt primos in coniuge disceret ignes,
 Ordiniq; virum non luxuriante inuenta,
 Sed cum lege thori casto cum sedere vellet.

AD EMBLEMA 35.

Flavius Vopiscus in Saturnino de Gallia nescio quid tale
 scripsit: Saturninius, ait ille, oriundus fuit Gallis ex gente
 omnium

omnium inquietissimis & auida semper vel faciendi principis vel auxiliij.

Obtrudere palpum] Grauiſſimam offenſam tulit Veſpaſianus, quod Neroni cantanti aut diſcederet aut obdormiſceret, vt eſt apud Sueton. in Veſpaſiano.

Regia quam morem.] Tacitus lib. i. Hiſtoriarum, in oratione Galbæ Piſonem Licinianum adoptantis : Irrumpet adulatio Adulatio
blanditiæ peſſimum veri affectus venenum. Suadere principi in aulis
quod oportet, multi laboris. Hæc ille. Marcellinus verò Am- principum
mianus paſſim de aſſentatoribus Conſtantij Imperatoris, Iulia-
ni virtuti laudique detrahentibus, ſed maximè ad finem lib. 16.
ita ſcribit : His tot ac talibus proſpero peractis euentu, in pa-
latio Conſtantij quidam Iulianum culpantes, vt princeps ipſe Adulatores
delectaretur, Victorium ſiue Victorinum ideò nominabant, Conſtantij.
quod verecundè referens quoties imperaret, ſuperatos iudi-
cabat ſæpe Germanos. Interque exaggerationem inanium lau-
dum, oſtentionemque apertè luculentium, inflabant ex uſu
Imperatorem ſuoſte ingenio nimium, quicquid per omnem
terræ ambitum agebatur, felicibus auſpiciis eius aſſignantes.
Quocirca magniloquentia elatus adulatorum, tunc & deinde
ediſtis propoſitis, arroganter ſatis multa mentiebatur; ſe ſolum
cum geſtis non affuiſſet, & dimicaſſe & vicifſe, & ſupplices re-
ges gentium erexiſſe aliquoties ſcribens : & ſi, verbi gratia, eo
agente tunc in Italia dux quidam egifſet fortiter contra Per-
ſas, & cæt.

A D E M B L E M A 36.

H Vius Emblematis primarius typus mihi videtur, niſi con- Emblema-
iectura fallor, petitus è Quintio auctore Græco, qui edi- tis proto-
tum quendam locum & admodum aſperum, difficilèmq; aſ- typus.
ſenſu tradit, cuius in ſummitate palma conſurgat, illicque
virtus inſideat, nimirum ex montis aſperitate varios & diffi-
ciles labores: ex palma verò temporis diurnitatem intelligens.
Nullus enim eſt qui virtutem aliquam poſſit aſſequi niſi multis
laboribus diuque perpeſſis. At temporis diurnitas nullo ſigno
figurari melius poteſt, quam id quod anni & menſis habetur
ſymbolum. Huc facit illud Quintiliani : Deſinit in aduerſa niti
qui peruenit ad ſummum, ſcandenti circa ima, labor eſt.

Mentis

Patientia
constat
que prae-
mium.

Mentis qui constantis erit.] Seneca 2. de ira: Mille sunt in quibus
pertinacia omne impedimentum transcendat, ostenditque ni-
hil esse difficile, cuius sibi ipsa mens patientiam indixerit. Et
deinde: Nos non aduocabimus patientiam, quas tantum prae-
mium expectat?

AD EMBLEMA 37.

Cornelius Tacitus extremo de moribus Germanorum
Fennos ita describit, Fennis mera feritas, foeda pauper-
tas: non arma, non equi, non penates. Victui herba, vesti-
tui pelles, cubile humus. Sola in sagittis spes, quas inopia
ferri ossibus asperant. Idemque venatus viros pariter ac foemi-
nas alit. Passim enim comitantur, partemque praedae petunt.
Nec aliud infantibus ferarum imbriumque iussugium, quam
vt in aliquo ramorum nexu contegantur. Huc redeunt iuue-
nes, hoc senum receptaculum. Id beatius arbitrantur, quam in-
gemere agris, illaborare domibus, suas alienasque fortunas spe
metuque versare. Securi aduersus homines, securi aduersus
Deos. Hac Tacit. Quibus ex verbis facile colligo ab Alciato
sumptum emblematis exemplar. Eadem penè descriptio exat
accolarum ad Nilum apud Ammian. Marcell. lib. 14. non longè
à principio.

Typus Em-
blematis.

Vrere, ver-
bum.

Vltus perpetuo gelu.] Locus Pompeij Festi, vbi pruinae deriuat
a perurendo, quia virgulta & fruges perurat, suppeditauit etiam
mihi, curae, verbum, quod à cor vrendo deflectunt, & illud En-
nianum:

— *Curamue leuasso,*

Quae nunc te coquit. —

Ammianus Marcellinus initio ferè libri 17. accipit vt hinc
nostrer: Et quoniam aëris vrente saeuitia, cum discriminibus vl-
timis laborabatur. At *μεταφορικως* saepe reperias, vt apud poë-
tam, aliosque non raro: qualia sunt haec.

— *Vritur infelix Dido, totaque vagatur*

Urbe furens. — & *Vrit atrox Iuno.*

Suetonius in Tiberio: Vrebant insuper anxiam mentem
varia vndique conuicia. Seneca epist. 3. Quidam obuiis nar-
rans, & in quolibet aures, quicquid illos vrit, exonerant.
Marcellinus libro 20. per fugae vrebant Iuliani virtutes, quas
per

per ora gentium diuersarum fama celebrior effundebat. Idem ad finem eiusdem libri Super his vrebatur eius anxiam mentem quod velut patefacta ianua diuitis domus, irritus propositi reuerteretur, loquitur de Constantio ab expeditione Persica incassum reuertente. Lib. 2. vbi de Iuliano bellum in Persas meditante: vrebatur bellandi gemino desiderio.

AD EMBLEMA 39.

CUm iis quæ adduxi è Cornelio Tacito locis velim addi hæc ex eodem lib. 2. histor. Cæturionem Sisenem, dextras concordia insignia, Syriaci exercitus nomine ad Prætoria nos ferentem, variis artibus aggressus est. Dextras hîc pro quodam vîtato fidei symbolo depicto in auro, argentoué aut alio quouis metallo accipi non repugno, quo sensu hîc locus alius Taciti sumitur libro historiarum primo, vbi de initio principatus Vitellij: Miserat (ait) ciuitas Lingonum vetere instituto dona legionibus, dextras hospitij insigne. In permultis veteribus numis duæ manus iunctæ ostenduntur, additis inscriptiones, FIDES EXERCITVVM: nonnumquam etiam, FIDES ROMANORVM.

Dextræ iū-
ctæ pro cō-
cordia.

Fortasse huc pertinet illud Pythagoræ, Ne cuius dextram porrexeris, ne scilicet quempiam temere in interiorem nostri amicitiam admittamus. Et verò poëta nullius antiquitatis ignarus, Ex dextra fidésque, ait nimirum fœdus concordiam per dextram significari. Viderat hoc longè antè Xenophon lib. 5. de institutione Cyri. καὶ Ὑρκανίου, οἷς τοὺς ὄρκους καὶ τὰς δεξιὰς ἰδῶνα, ἐμπεδώσω. Scholiastes Aristophanis hunc morem attingit, ἔθος ἐπὶ πισει καὶ σιωθῆναις βεβαίαις τὰς δεξιὰς δίδουαι ἀλλήλους. Mos ille solemnus olim fuit apud Parthos, vt qui dextris complexis, tamquam diis præsentibus & arbitris, pacta sancirent. Idem Medi obseruerunt & Persæ, qui dextræ fideique pignore confirmabant, si quid ratum esse vellent. Id vno verbo Græci eleganter dicunt, δεξιῶσθαι.

AD EMBLEMA 41.

Imperato-
ris & mili-
tis munera.

DE consilio deque viribus ad res maximas vnà gerendas coniunctis, adduxi nonnulla, sed addo isthæc ex declamatione Quintiliani 3 17. Inter præcipuas vires est, Imperatorem non pugnare aliquando. Sic extrahitur hostis: sic impetus subitos partis aduersæ mora frangit: sic interclusos commeatibus, in deditione venire, fame cogimus. Itaque herclè legimus militem robustum, legimus iuuenem: Imperatorem facimus senem. In illis enim vis corporum, & manus sola spectatur: in his, consilium, & ratio, quæ bona procedentis ætatis, in locum virium subeunt. Ipsum præterea nomen Imperatoris satis significat, non exigere, manum ipsius. Imperator enim debet præcipere.

AD EMBLEMA 42.

Mare pro
tumultu.

O *Cæius quamuis.*] Obseruavi non rarò apud auctores litteratos, vitæ huius nostræ perturbationes, tumultus, clades, marinis fluctibus comparari, vt apud Græcos & Latinos sæpe, in sacris verò libris sæpissimè. Sic poëta,

Diluuium ex illo tot vasta per æquora vecti.

Idem nubem belli dixit alio quodam loco. Si quis autem causam requirat cur aqua pro vehementioribus ærumnis accipiat, prompta ratio est, quia pericula, casusque reliqui corpus soleant ex una parte aliqua labefactare: sed aqua vniuerso statim circumfusa corpori, ipsum obruit, eique sese tuendi consilium omne adimit.

AD EMBLEMA 43.

DE eo regum cõuentu quem attigi supra, existit epigramma Iani Lascaris quod sese mihi alia atque alia lectitanti vtrò se obrulit.

fectum iri quod percipimus. Idem 8. lib. Natura ipsa boni adhibita perseverantia præliatur : qua minus est si quæ laude digna iudicantur incipiamus, quàm quod consultò est inceptum persequamur.

AD EMBLEMA 52.

De Actæone varia.

Quod narratur de Actæone in ceruum transformato, sunt qui fabulam putant, plerique historiam malunt, auctore maxime Plinio, qui Actæonem & Cippum cornutos editos memorat. Quin & Maximus Tyrius à veris canibus Actæonem laceratum fuisse dicit apud Corinthios, huiusque facinoris auctores Bacchiadas appellat. Ad quod apud Homerum legitur, Dianam per montium errantem iuga telis delectari, capras & ceruos fugaces venando persequi, sunt qui referant ad fabulam Actæonis : alij veterum sicuti philosophiam, sagittas eas quæ ceruum assequuntur, solares radios indicare volunt *εραυλιφινες*, quorum nêpe radiorum re percussu, cornua ipsa pro conditione loci, ubi luna est, & apparent & obducuntur. Sed hoc in carmine Alciati illustrando, placet mythologia quam acceptam ferunt Anaximeni : nimirum quod Actæon periculis quæ multa venando pertulerat tandem expensis, ætate iam affecta timidior factus, in ceruum dicatur mutatus, cùmque canes nihilo secius aleret, suum omne peculium absumpsit, hincque à canibus laceratum. Sed de his plus satis. Maluit Alciatus, & quidem ingeniosè torquere in eos qui latrones furèsque recipiunt: aut etiam (vt verbis utar Marcellini de deprauatis Romani populi moribus agentis lib. 14.) qui familiarium agmina, tanquam prædatorios globos post terga trahunt, ne Sannione quidem domi relicto, vt ait Comicus.

AD EMBLEMA 53.

Chamaeleonem non solum vesci aëre.

Quæ de Chamæleonte adducta sunt à nobis ex Plinio, non probantur omnibus, & iis quidem eruditis. Linguam enim hoc animal (inquiunt) sesquipalimum longam habet, quam porro in insecta, quibus maxime vescitur, exerit ac vibrat:

vibrat: eiusque mucore scarabeos, locustas, formicas, muscas ad se adducit: fatentur tamen ad multos menses famem tolerare.

AD EMBLEMA 54.

CUm epigrapha huius Emblematis conuenit illud Senecæ de beneficiis 4.c.27. Quomodo malè filiæ consulit, qui illam contumelioso & sæpe repudiato collocauit: quomodo malus paterfamilias habebitur, qui negociorum gestorum damnato patrimonij sui curã mandauerit: quomodo dementissimè testabitur qui tutorem filio reliquerit pupillorum spoliatorem: sic pessimè beneficia dare dicetur quicumque ingratos elegit in quos peritura conferat.

Non fidè-
dū ei qui
fidem fre-
gerit.

AD EMBLEMA 56.

Perique rotis fortuna, &c.] Extat exemplum longè pulcherrimum apud Ammianum, historiarū lib.26. de Cilice quodam Procopio, qui vana quadam modus ambitione desciiuit ab Imperatore Valentiniano: imò verò imperium mercatus, imperatorque appellatus leni paucorum susurro illectorum precio, deinde tumultuariis succlamationibus plebis, multos ad suam factionem cōcitauit, plurimas strages edidit. Sed tandem victus post sædam suorum defectionem, captusque Imperatori offertur reticens atque defixus: statimque abscissa ceruice discordiarum ciuiliū gliscentes turbines sepeliuit, ad veteris Perpennæ exemplum, qui post Sertorium inter epulas obtruncatum dominatione paulisper potitus, è fructibus sub quibus latebat extractus, oblatusque Pompeio, eius iussu est interfectus.

Miserri-
mus Pro-
copij Cili-
cis casus.

Post magnam humani generis.] Seneca epist. 95. Multi inueniuntur qui ignem inferant vrbibus, qui inexpugnabilia seculis, & per aliquot ætates tuta prosternant, qui æquum arcibus aggerem attollant, & muros in miram altitudinem adductos arribus ac machinis quassent. Multi sunt qui ante se agant agmina, & tergis hostium graues instent, & ad mare magnum per fusa cæde gentium veniant.

Misera
principum
quorundā
ambitioso-
rum for-
tuna.

Sed hi quoque vt vincerent hostem, cupiditate victi sunt. Nemo illis venientibus resistit, sed nec ipsi ambitioni crudelitati- que resisterant. Tunc enim alios agere visi sunt, agebantur.

Alexāder.
Pompeius.

Agebat infelicem Alexandrium furor aliena deuastandi, & ad ignota mittebat. Nec Cneo quidem Pōpeio extrema inire bella, aut domestica virtus, aut ratio suadebat, sed insanus amor falsæ magnitudinis, modo in Hispaniam & arma Sertoriana, modo ad colligendos piratas ac maria pacanda vadebat. Hæ prætexebantur causæ ad continuandam potentiam. Quid C.

Cæsar.
Marius.

Cæsarem in sua fata pariter ac publica immisit? gloria, & ambitio, & nullus supra cæteros eminendi modus. Quidni C. Marium semel consulē (vnum enim consulatum accepit, cæteros rapuit) cum Teutonicos, Cimbrósque concederet, cum Iugurtham per Africæ deserta sequeretur, tot pericula puras appetisse virtutis instinctu? Marius exercitum, Marium ducebat ambitio. Ideoq; cum multis fuerunt mali, pestiferam illam vim, qua plerisque nocuerunt, ipsi quoque senserunt. Et hæc quidem Seneca.

Cum Phæ-
ronte prin-
cipes am-
bitiosi cō-
parati.

Cæterum nolim hoc loco prætermitti, Phærontem hic scitè ab Alciato comparari cum ambitiosis & improuidis principibus, vt tacitè alluderet, meo quidem iudicio; ad Tiberij de Caligula dictum, quod enim sagacissimus senex Tiberius naturam adolēcentes Caij Caligulæ sæuam atque probrosam nō poterat inhibere, aliquoties prædicabat exitio suo, omniumque Caium viuere: & se natricem (serpentis id genus est) populo Rom. Phærontem orbi terrarum educare.

AD EMBLEMA 58.

In eos qui supra vires quicquam audent.

E Pigrapha hæc respicit ad illud Hesiodi ex *1. ἔργον*:

*Ἄφρον δ' οὐκ ἐδελοι πρὸς κρείσσονας αὐτιφερίσει
Νίνης δ' ἔσεται, πρὸς τ' ἀσχεσὼν ἄλγεα πάσχει.*

Insipientis ait esse cum potentioribus velle congredi; qui eum ita se gerit, longè abest à victoria, & adhæc damna patitur atrocia.

AD EMBLEMA 59.

Tὸ τοῦμα ἐδύνατον, ἀδρὸς οὐ σοφοῦ : Conari quod fieri non potest non pertinet ad sapientem. Helenæ verba sunt ad Menelaum apud Euripidem. Nullâ, sapientiâ inquit, Seneca epistola vñdecima, naturalia corporis aut animi ponuntur vitia: quicquid infixum & ingenitum est, leuiter arte non vincitur. Quædam nec disciplina nec vsus vnquam excutit, sed natura vim suam exercet, & illos vitij sui etiam robustissimos admonet. Hæc vt dixi, nulla sapientia abigit, alioqui haberet rerû naturam sub imperio sui, si omnia eraderet vitia. Quæcunque attribuit conditio nascendi, & corporis temperatura, cum multum se diuque animus composuerit, hærebunt. Nihil horum vitari potest non magis quàm accersiti.

Vitia ma-
turalia vix
facile tol-
li.

AD EMBLEMA 60.

Quo tempore vites &c.] Cum loco Horatiano supra citato à nobis, & Pliniano, coniungo illud Aufonij consentaneum in Mosella,

----- Inde viator.

Riparum subiecta terens, hinc nauita labens.

Probra canunt seris cultoribus.

AD EMBLEMA 63.

Qua stimulante iras concipit.] De leonis iracundo animo ter-
si sunt hi Lucretij versus: Leonis ira

----- Calidi plus est illis quibus acria corda

Iracundâque mens facile efferuescit in ira,

Quo genere in primis vis est violenta leonum,

Pectora qui fremitu rumpant plerunque gementes,

Nec capere irarum fluctus in pectore possunt.

Horatius quo loco verba facit de excandescencia peritè dixit, Promethea insani leonis vim stomacho apposuisse nostro.

Furias excitat indomitas.] Philæmon Comicus:

Μαυόμεθα πάντες ὅπως ὀργίζομεθα.

Τὸ ἦ κατασχάνετι τῆς ὀργῆς πόνος.

Et Cicero Tuscul. 4. An quicquam est similis insanix quam ira? quam bene Ennius iram initium dixit insanix. Et furiarum tædas ardentis dixit in Paradoxis aduersus Clodium.

AD EMBLEMA 66.

A Φείσ τὰ φανερά, μὴ δῖωνε τ' ἀφανῆ, vt è Menandro citatur.

AD EMBLEMA 71.

Inuidi re-
bus à Iu-
liano ge-
stis impen-
sè detra-
hebāt apud
Constan-
tium.

AD finem huius placet addi exemplum insigne inuidæ ma-
ledicentiæ ex Ammiano lib. 17. quo loco narrat quantum
apud Constantium Augustum detraxerint assentatores rebus
præclare à Iuliano gestis: Omnes qui plus poterant in palatio
adulandi professores rectè consulta, prosperèque facta verte-
bant in risum, talia sine modo strepentes insulsè, in odium
venit cum victoriis suis capella; non homo: vt hirsutum Iulianū
carpentes, eūque talpam loquacem nominantes, & purpura-
tam simiam, & litterionem Græcum: & his congruentia pluri-
ma, atque vernacula principi resonantes, audire hæc taliaq; ge-
stienti, virtutes eius obruere verbis impudentibus conabantur,
vt segnem incessentes, & timidum, & vmbatilem, gesta q; se-
cus verbis comptioribus exornantem: quod non tunc primitus ac-
cidit. Namque vt solet amplissima gloria obiecta esse semper
inuidiæ, legimus in veteres quoque magnificos Duces vitia cri-
minaque (etiam si inueniri non poterant) finxisse malignitatem
spectatissimis actibus eorum offensam: vt Cimonem Milciadis
filium in simulatam incesti, qui propè Eurymedonta Pamphy-
lium flumen Persarum populum deleuit innumerum, coëgitq;
gentem insolentia regis elatam, obsecrare suppliciter pacem:
Æmilianum itidem Scipionē, vt somniculosum, emulorum in-
cusari maleuolentia, cuius impenetrabili vigilantia obstinata
in perniciē Romæ duæ sunt potentissimæ vrbes excisæ. Nec
etiam in Pompeium obtrectatores iniqui multa scrutantes, cum
nihil vnde vituperari deberet, inueniretur, duo hæc obseruaue-
rūt ludibriosa & irrita, quod genuino quodā more caput digi-
to vno scalpebat: quodq; aliquādiu tegēdi vlceris causa defor-
mis,

mis, fasciola candida crus colligabat: quorum alterum factitare vt dissolutum: alterum vt nouarum rerum cupidum asserabant, nihil interesse oblatrantes argumento subfrigido, quam partem corporis redimeret regiae maiestatis insigni, in eum virum, quo nec fortior, nec cauior quisquam patriae fuit, vt documenta præclara testantur.

AD EMBLEMA 72.

Index libidinis hircus.] Hinc puto torquendum Aristotelis verbum *ἡρκαλισμὸς*, quod nonnulli vertunt, hircualire, id est in morem hircorum salacium clunes mouere & lasciuire quamquam ab hircino odore faeculento alij trahant. Non possum transilire quod retulit Pausanias de simulachro Veneris hirco insidentis. ad significandam nimirum coitus insanam petulantiam. Idem Atticis, narrat historiam de Satyris, ^{Historia} ^{prodigio-} ^{sa de Sa-} ^{tyris.} ^{rumque li-} <sup>bidine valdè prodigiosam: quam se ait accepisse ab Euphemo Care. Is cum nauigaret in Italiam vi ventorum pulsus ad extremum mare, quod nauigari non solet, perlatus est. Insulae ibi multae sunt ac desertae, quarum incolae sunt agrestes homines. Eae insulae nominantur Satyriae, in quibus homines rubicundi, qui caudas in medio dorso habeant, equinis non multo minores. Qui statim vbi senserunt novos venisse hospites, ad nauigium, quasi facto impetu, accurrerunt, nullamque vocem ediderunt, sed mulieribus vnà aduectis manus iniecerunt. Nautae metu perculsi, barbaram mulierem in insulam proiecerunt. Eam Satyri non solum qua parte naturae consuetudo permit-
tat, sed & toto corpore libidinosè violarunt.</sup>

AD EMBLEMA 74.

Vl gregis est aries.] Hanc loquendi formam vsurparunt auctores certè graues, vt missum faciam Ciceronem, qui Orationem in Pisonem, admissarium pro homine immoderate libidinis dixit. Papinianus enim de admissario Tauro,

stabulique maritus.

Et Saluianus in 7. de Prouidentia: Hi verè vt emissarij equi,

non ad paucas tantum, sed penè ad omnes vernulas suas, id est ad greges proprios irruebant, & in morem eorum pecudum, qui mariti gregum appellantur, feruidæ libidinis de bacchatione grassantes, in quancumque eos primam fœminam ardens impudicitia furor traxerat, irruebant.

AD EMBLEMA 76.

ET rationem animi perdere quisquis amat.] Simile est istud Menandri:

Ἀλλ' ὅταν ἐρωῦντα νοῦν ἔχων τις ἀξίω,

Παρά τινι τὸ ἀνύπνον οὗτος ὀψεται.

Carere amantes mente si quis non putat,

Quos esse potius mentis expertes putet?

AD EMBLEMA 87.

Emblema-
tis exem-
plar.

EX vno Pythagorico symbolo Emblemata duo finxit Alciatus: nam desiderare in modico, & in chœnice figere sedem, idem sonat, sed variè tamen accommodatur. Iam verò quædam licet paucula, sunt hîc adiicienda, non indigna cognitu. Docemur eo symbolo non debere nos in vitæ nostræ sportulis ita spem collocare, vt sede in eis statuta torum ætatis tempus ociosè traducamus, sed aliquam ineamus rationem, vt nostra industria victum comparemus, neque semper ab aliorum ope pendeamus, vti supra satis. In diuinis autem literis modius hieroglyphicum est doctrinæ Iudaicæ, veritatis lumen sub eo recondentes, sicuti explicat Hilarius in Matthæum.

AD EMBLEMA 88.

Iugum,
pro legum
symbolo.

Arcati legibus.] Cum superioribus isthæc adiungo: arcatos legibus pro iis qui legum nexibus, & quasi iugo continentur. Nam & iugum, legum symbolum fuisse interpretes quidam rerum sacrarum docent. Rectè apud Virgil. in 1. Æneid.

legisque

----- legesque viris, & mœnia ponet.

Qui enim legibus parent, similitudine quadam colla subdere iugo videntur: vt subire iugum inferiores, qui potentiorum parent imperiis:

AD EMBLEMA 89.

Viris rapimur, piscibus eripimur.] Cornel. Tacitus 3. hist. dixit, Valenti mare tutius, quàm littera, aut vrbes.

AD EMBLEMA 91.

Fœmina, iners animal.] Menander sic:

Γυνὴ τὸ σίωλον ἐστὶ δαπανηρὸν φύσει.

Mulier natura est omnino sumptuosa.

Γυνὴ πολυτελής ἐστὶ ἠχληρὸν, οὐδ' ἐᾶ

σιῶν τ' λαβόνθ' ὡς βούλεται.

Idem,

Res est per molesta sumptuosa fœmina quæ non finit maritum arbitrio suo viuere. Huc spectat Hesiod. comparatio fucorum cum muliere, in Theogonia, quam lubens transilio, vt ad alia veniam.

AD EMBLEMA 92.

Non est mihi dubium quin, cum auctor hic suum carmen cuderet, vel memoriæ adiutus thesauro, egregiam Taciti descriptionem sibi tanquam archetypum fingeret. Sic enim ille lib. 15. Annal. vbi de Neronis lasciuis amplissimè: Vatinus inter fœdissima eius aulæ ostenta fuit, sutrinæ tabernæ alumnus, corpore detorbo, facetiis scurrilibus: primo in contumelias assumptus: deinde optimi cuiusque criminatione eousque valuit, vt gratia, pecunia, vi nocendi etiam malis præemineret.

Scurræ descriptione.

AD EMBLEMA 95.

Rabulam.] Ranæ vox, rauca, inquit Festus, parùmque liquida, proximè canum latratum sonans: vnde caudidicus pra-

Rabula quis & vnde.

gnaciter loquens, rabuja. Nostri vernacula lingua numquam nisi cōtumeliosè chicanos appellât rabulas, forte à verbo Græco *νιχάειν*, corripere, offendere inuentum aliquod comparare ad decipiendum, malim tamen à voce *σικανῶν*, Siculorum enim gens querula, & controuersa natura.

AD EMBLEMA 98.

Globo, cur
fortuna in-
sudet.

Sphæræ seu rotulæ fortuna insidet ad eius instabilitatem significandam. Et quidem quæ primum fortuna dicebatur, à vortendo digammi mox mutatione in F. literam affinem, fortuna vocitata est: cuius nimirum præcipua vis est summa imis commiscere, rerumque inducere mutationem.

Aduersus vim fortune est ars facta.

Λιμὴν ἀτυχίας ἐστὶν ἀνθρώποις τέχνη.

Ars hominibus est infelicitatis portus nempe sua cuique ars pro viatico est. Item illud,

Τύχη τέχνην ὀργηνας, οὐ τέχνη τύχην.

AD EMBLEMA 100.

Quatuor
temporum
symbola.

Temporum anni quatuor alia esse apud alios symbola nemo nescit, vt veris, cista florum, quia vere cuncta florescunt. Cista vero spicis referta æstatem refert, vt est apud Eusebium. Et copix cornu vis & pomis plenum autumnus est index: sicuti mensa apud ignem parata hyemem significat.

Aduenisse hyemem.] Apud Hesiodum cornix habetur pro hyemis hieroglyphico:

Μὴ τοι ἐστέρμανη κρήνη λαιήρουσα κρηώνη.

Vere nouo.] Hirundines plures à mari conuolantes verni temporis indicium esse docent auctores. Sed ciconiam reperio etiam Veris esse notam. Ea enim adueniente hyeme migrat in regiones calidiores, vere nos inuisit. Sed & nonnulli addidere in ætatis pictura, quia constat esse ex erraticis ætatis. Adhæc Miluius eiusdem temporis verni ponitur indicium, quia verno primùm tempore incipit apparere, certumque sit eius nuntium. Ei aui nomen *ικτινω* ab aduentu, quod magno rusticorum & pauperum desiderio expectatus accedat.

AD EMBLEMA 104.

Figit arundo.] Pro sagitta hîc arundo sumitur: ob vsum enim quem sagittis conficiendis præbent arundines hæ pro illis accipi palam est.

AD EMBLEMA 105.

DE Hercule scribitur ab Ouidio:

*Quem non mille fera, quem non Stheneleius hostis,
Non potuit Iuno vincere, vincit amor.*

Scuticam tenet.] Scutica quid sit, fortè non omnibus notum. Scutica Scutica
σκούτ & pellis est, vnde scutica quia fiat è corio siue pelle: hinc
scuta quia pellibus operta. Sed habeo penes me libellum men-
brana descriptum, in quo, præter alia quædam, commentarius
est nunquam quod sciam, editus in Satyras Persij; scuticam er-
go sic definit innominatus ille: Scutica erat quædam corrigia,
habens in summitate nodos quosdam in modum fabæ: de qua
Terentius: Hæc faba cudetur in me. hæc ille: huc ego prouer-
bium refero: Vnica scutica impellit omnes, Chiliad. 2. Cent. 10.
Prouerb. 65.

AD EMBLEMA 106.

A pud Euripidem Hippolyto, nutrix Phædræ heram allo-
quitur, eique amorem suadet, in quo si quid sit vitij, cul-
pam omnem in Venerem confert,

*Φοιτᾶ δ' αὖ αἰδέσθ', ἤτι δ' ἐν δαλασσῷ
κλύδωνι κόπρις, πάντα δὲ ἐν ταύτης ἔφθ.*

Viuit per æthera: est que in marino æstu Venus: omnia verò ex
eo nata sunt.

Altera sed manu flores gerit.] Τὸ αὖδ' &, καὶ τὸ ῥόδον, promiscuè Rosa Vene-
ri dicata.
poni, apud poëtas solemne est. Sed non est hîc prætermitten-
dum lepidum Ausonij Epigramma: (quod iandiu tribui Vir-
gilio cœptû, inter eius appêdices etiam nunc legitur) de Rosa:

Vidi Pestano gaudere rosaria cultu

Ex oriente nouo rosida Lucifero.

Ros vnus, color vnus, & vnum mane, duorum

Sideris & floris nam domina vna Venus.

deinde,

Forsan

Forſan & vnus odor, ſed celfior ille per auras

Diffatur, ſpirat proximus iſte magis.

Communis Paphia Dea ſideris, & dea floris

Precipit vnus mûricis eſſe habitum.

Certè Philoſophi quidam odorem roſæ & colorem à Veneris ſtella proficiſci exiſtimarunt, quare poëta Venerem ſemper ore loqui roſeo dicit:

AD EMBLEMA. IO7.

Amor om-
nium do-
mitor.

A Nacreon: Ο δὲ καὶ θεῶν διωάτης,
Ο δὲ καὶ βροτῶν δαμάξει.

Menander: Δίεποιον ἔρρωτος ὄνδιν ἰσχύει πλέον.

Ὁ ὄδ, αὐτὸς δὲ κρατῶν ἐν ὄνδρα ὄδων

Χίως, ἀλλ' ἐπέω πάντ' ἀναγκάδεις ποιεῖ.

Dicit nihil amore potentius, vt neque ipſe Iuppiter, qui in cœlo diis aliis imperet, ab amore coactus ei obſequatur. In Troadi- bus Euripidis Helena factum ſuum excuſans apud Menelaum maritum, confert omnem culpam in Venerem à qua coacta ſit, his verbis:

Τὸν θεῶν κέλαξει, καὶ Διὸς κρείσσων γενού,

Ὅς ἢ μὴ ἄλλων δαιμόνων ἔχει κρατος

Κέων δὲ δούλος εἶμι.

id eſt:

Obiurga Deam: & ſias Ioue potentior, qui aliis diis imperat, huius quidem (Veneris nempe) ſeruus eſt.

AD EMBLEMA IO8.

ἀφροδίτη
Venus vn-
de διὰ.

Q Via de turpis amoris quibuſdam affectis nonnihil attingi, iis que maximè quibus eruditi plerique, & qui ſapientiam profitentur, argui nonnunquam ſolent, nescio an huc rectè au- deam conii cere τῆς ἀφροδίτης, id eſt veneris, ἔτυμον, quam παρὰ τὸ ἀφραίνην à deſipiendo non ineptè quidam deſlectunt. quod confirmat Euripides quo loco ait, τὰ μωρὰ πάντ' ἐστ' ἀφροδί- της βροτοῖς: hominum eſſe ſtultitias quæcunque veneris cauſa ſiant. Et Cytheream, veneris nomen Grammatici deſlectunt παρὰ κούδην ἢ ἔρωτα, τοῦτεσι κρύπτεται αἰ. χαυ μίξιν: quia vt inquit Cicero I. de Officiis, qui ad voluptatem corporis paulò ſunt propenſiores quamuis ea capiantur, occultant & diſſimulant ta- men appetitum propter verecundiam.

AD EMBLEMA. II2.

Qui das tot noxia vulnera.] Athenæus lib. 13. cap. 4. dipnosop.
enumerat bella propter mulieres excitata.

AD EMBLEMA. II3.

Ecce nudus agat?] Nudus pingitur amor, quia hic affectus Cur nudus
amor.
regi & dissimulari non potest: Ouid. in epistolis:

Sed malè dissimulo: quis enim calauerit ignem,

Lumine qui semper proditur ipse suo? &

Qua licet & possum, luctor calare furorem:

Sed tamen apparet dissimulatus amor.

Quo sensu dixit Antiphanes Comicus duo esse que regi occultariue non possunt, amorem nempe & vinolentiam, quod si quis temerè neget, statim arguitur mendacij. Et ea imprimis causa factum puto vt obiter dicam, qua Bacchus in statuis omnibus pingatur nudus, sicuti supra docuimus.

Flectere corda iecur.] Philosophi libidinis vim & sedem præcipuam in iecore putant contineri, quod Lactantius in Opificio Dei tradidit. Sic etiam Mathematicum professores censent à venere iecur ipsum regi: quâ ratione sedem amoris, poëtæ iecur agnoscunt, Cupidinemque iecur sagittis appetentem vlcerantemque suis queruntur carminibus. Iecur, se-
des libidi-
nis.

Tænia cæco utilis est.] Verrius Flaccus scribit tæneas esse la- Tænia.
neum honorati capitis ornamentum. Ennianum citatur illud:

Volans de celo cum corona & tænis.

Iucundus labor est, lasciua per ocia.] Labor opponitur ocio: duo- Amor ex
ocio, & idē
laborem
create di-
citur.
que hæc simul, eodemque tempore & eodem modo possunt in eodem hære subiecto, vt loquuntur philosophi vnde illa sunt de amore vulgò etiam nota, ex ocio amorem nasci, ipsumque ociosum esse: sed amatores ipsos laboriosam & ærumnarum plenam vitam trahere. Vnde illa Ouidiana: Ocia si tollas, &c. Tam Venus ocia amat, quia facilè solet amor irreperere in malè feriatos & desidēs animos, quique ferè nulli honesto labori dant operam. At vbi sunt amoris correpti vinctique laqueis, tum demum sentiunt sese laboriosam vitam agere. Ex quo hæc eiusdem poëtæ.

Militat omnis amans, & habet sua castra Cupido.

Item. — *Amor edit inertes, &*

Militia species amor est, discedite segnes.

Glans pro
mentula.

Cæterum quod primo commentario monui, glandem accipi pro mentula, obscæno nempe significato, confirmo Arcadum epitheto, qui *βαλκνοφάγος* dicti, ob luxus nimios & obscænam Venerem legibus vetitam. Et id quidem symbolum glandis in nigra clypei planicie mihi suggerit eiusdem sensus hieroglyphicum. Veteres pingebant Venerem myrto coronatam. Myrtus pudendi muliebris significatum habet. Iulius Pollux Onomastico carunculam esse dicit intra muliebre pudendum lasciuo quodam motu nonnunquam subsaltantem. Hinc iocus apud Aristophanem, ubi chorus senum ait, ensẽ posthac se in myrti ramo gestaturum. Qua de re fabula hæc à Græcis circumfertur: Faunus Hecaten filiam sollicitauit ad stuprũ: quem cùm auersaretur petulantem, ille virga myrtea fertur eam primum verberasse, deinde vini tormẽtum adhibuisse, mox in anguem conuersam spiritus totam implicuisse, atque ita pudicitiam virginis rapuisse. qua fabula virga myrtea, nequitia est imaginatio, vinum mentis hilaritas, at angues multiplices modi voluptatis repræsentant. Innuit hoc poëta,

— *Quos durus amor crudeli tabe peredit*

Secreti celant calles, & myrtea circum

Sylua tegit.

Puncia glans clypeo.] Etiam clypei nomen, latens & arcanum habet significatum clypeum quidem à *κλύειν*, dici, volunt, quod cluere, i. morem gerere significat: vel eo quod clepat, & celet totum corpus, vt notat Sospater Charisius: vel *γλύπειν*, eo, quod imago & facies cuiusque redderetur: quas tamen originationes aliqui trahunt ad obscænum sensum, de quo hîc aliquid apertè dicere me pudor vetat. Vide Godestat ad veget. fol. 129.

AD EMBLEMA II4.

A Pud Euripidem Iphigenia, verba Menelai Agamemnoni mores mutatos obicientis ob imperium & honorem ei delatum.

Ἀνδρα οὐ χρεῖον

Τὸν ἀγαθόν, πρᾶσσοντα μεγάλα

Τοὺς τρέπους μεθ' ἄναι.

Ἀλλὰ καὶ βέλαιον ἔναι τότε μάλιστα τοῖς φίλοις
καὶ ὠφέλει μάλιστα δωατὸς ἐστὶν ἐντυχάν.

Virum bonum non decet, auctum rebus prosperis mores commutare: sed stabilem esse tunc amicis, cum iuare maximè potest, felix existens.

Aeternæ tantum te cepit vr̄bis amor.] Epitheton id vr̄bis æternæ, Vr̄bis æterna, Roma. mirum quàm sæpe vsurpatur in historiis Marcellini, nam prætor locos à me in superioribus adductos commentariis, placet & alios quosdam sublegere. Sic enim idem Ammian. lib. 21. In locum Tertulij Maximum vr̄bi præfecit æternæ. Et 13. iisdem diebus legatos ad se missos ab vr̄be æterna. Item 25. Tyberis interfecans vr̄bem æternam. At 26. Aphronianus regens vr̄bem æternam. Initio 28. sæuiens per vr̄bem æternam vr̄bat cuncta Bellona. Eodem: per hæc & alia quæ decolorabant speciẽ vr̄bis æternæ, deinde post: Funera deploravit vr̄bs æterna. Quod elogium certè magnificum ne cui videatur omnino ridiculum, huc confero nummum veterem, in quo Romæ simulachrũ est in sede cum ancili, & inscriptione, ROMÆ ÆTERNITAS. Et quidem ipsum Romæ nomen, nationes nonnullæ ex patriæ linguæ significatione æternitatem interpretantur. Plutarc. libro de fortuna Romanorum, fortunam ait Tyberi traiecto, alis positis, exutis talaribus, abiecta instabili pila, ita Romam ingressam: quod iudicium esset eam ibi constanter permansuram, neque in posterum aliò non abuolaturam Teneo tamen memoria quid de ea vr̄bis æternitate iam olim sensere Octavius Augustus, qui, vt Plutarc. retulit apopthegmatis, cum obseruaret Pisonem ita magnificè ædes excitantem, vt propter materiæ firmitatem quam adhibebat, videretur cum æternitate pacisci, aut ædificiũ nunquam interiturum cogitare, sic dixit: Pisonem ita ædificare quasi Roma foret æterna. Non repetam miseram Romæ deflagrationem sub Genserico barbaro principe, quamque sædè attritum fuerit id imperium sub Athalarico & Odoacre, id enim commodius ex Paulo Diacono & Orosio mutuandum est.

AD EMBLEMA IIJ.

Sirenas semiuolucres appellat Lycophron in Cassandra, alij semiferas vertunt, quo loco Isacius meminit victoriæ Musarum,

Sirenes
quid.

rum, quæ se alis Sirenum coronarunt. Putat tamen fuisse portentosas, earumque fabulam trahit ad allegoriam, dicit enim nomine Sirenum τὰς ἢ δονᾶς intelligi: & scorta eas fuisse quæ lepore suo nauigantes retinerent, tradit idem ex Plinio iunior.

[*Aspectu.*] Huc pertinent illa Hecubæ ad Menelaïum verba ex Euripide Troadib. quo loco ei suadet vt Helenā de medio tollat.

Ὁ ρῶν δὲ πῶν δὲ, φεῦγε, μὴ σ' ἔλη πῶδα
Αἰρεῖ γὰρ ὄμματα ἀνδρῶν, ἔξαιρεῖ πόλεις,
Πίμπρησι δ' ὀϊνοῦ, ᾧ δ' ἔχει κηλίματα.

Cernere hanc fuge, ne te trahat sui desiderio: capit enim virorum oculos, ciuitates delet, accendit ædes, sic enim habet mulcimenta.

AD EMBLEMA 116.

H Vc pertinet illud Menandri.

Γέρον ἐρασῆς, ἰσχάτη κακῆ τύχη.
Senex amator summum est fortune malum.

AD EMBLEMA 117. In colores.

DE coloribus iterum quedam, sed obiter, vt in mentem veniunt, placet addere, quo emblematis ratio omnis fiat illustrior, Plato itaque in Timæo dicit colorem, splendorem esse quendam defluentem sigillatim de corporibus, & talibus quibusdam partibus, quæ sunt aptæ ad oculorum sensum. Colorum autem sunt pene innumerabiles differentiæ, sed de notioribus, iisque maximè quas Alciatus hic attingit, agimus: primum: que de colore pullo, luctibus & funeribus accommodato, eum obseruamus esse terræ colorem, quæ magna sui parte pulla est: quodque mortuis iniiciatur, instituto maiorum, qui iusta persoluunt mortuis, induuntur pullis palliis, terræ nimirum colore: indeque nominantur plerisque atrati pullati. Nam pullum sæpenumero cum atro confunditur: sic enim mors atra dicitur, eò quod cadauer extincto calore vitali, & exhaustis spiri-

Color pul-
lus.

Cur pullæ
vestes in
funeribus.
Mors atra
cur.

ritibus

ritibus atrum relinquitur. At differt ater à nigro, quoniam omnis ater niger est: at non omnis niger, ater est, ater enim horro- Ater à nigro differt.
ris aliquid habet, estque visu tristis & iniucundus, proindeque lugentibus peculiaris, at niger non item: est enim nonnunquam lepidus & venustus.

Color Albus purissimus, quocirca pro sincero capitur, cum transfertur ad animum, cum eo confundunt Candidum: inde Albus. Candidus.
Candor animi pro simplicitate puritatēque non rarò accipitur. Itaque apud omnes ferè nationes mos inoleuit, vt ad Dei cultum indumentis Albis vt plurimum vtantur. Quo refero illud è Saty. 2. Persij:

— *Negato*

Iuppiter hæc illi quantum te albata rogarit.

Et flamen Ioui sacra faciens albatus erat, albóque pileo utebatur. Magi etiam Persæ putabant Deum non delectari nisi in albis vestibus, fuit & Vestalium suffibulum vestimentum album, prætextum, quadrangulum, oblongum. Itémque serui accepta libertate albis vestibus vsi memorantur, vti liquet ex Septimio Florente. Denique fuit iste color modestiæ signum, vt purpura ambitionis, sublimis que animi & elati. Huic illud Alexandri de Antipatro, quem quidem ob modestiam commendabat: foris albo pallio vitur, inquit rex, intus autè totus purpureus, notabat simulatam hominis ambitiosi, & summa appetentis parsimoniam. Flamen Iouis albatus. Vestales albatæ. Serui manumissi. Album & purpureum quid.

Color viridis, herbarum color est, & auis psittaci, & lapilli, quem smaragdum nominant, huic colori similis est Prasinus, Viridis. Prasinæ factio.
qui nomen Prasinæ factioni dedit. Appellatur hic color etiam cæruleus, vt à Græcis glaucus, vnde Pallas γλαυκώπις, à veteribus Latinis cæsia, quasi cælia, à colore cæli, ait Nigidius.

Flauum, alij venetum, vulgò blauum appellant, colorem illum quidem à factione Circensi nobilitatum. Quidam eundem esse ac cæruleum volunt, quem Græci κίτριον, nonnulli Lazurion, sed inter hos magnum discrimen. Flauix familiæ nomen dedit flaua cæsaries. Lucanus 10. belli Pharsalici, Flauus. Factio Veneta. Flauia familia.

— *Tam flauos gerit altera crines*

Vt nullas Cæsar Rhemî se dicat in aruis,

Tam rutilas vidisse comas.

Loquitur de Cleopatrx pedissequis. Sic Iuuenal. 13. Saty.

Cærulea quis stupuit Germani lumina, flauam

Cæsariem, & madido torquentem cornua cirro.

Achilles
flava co-
ma, & Me-
nelaus.
Legi alicubi flavam Achillis comam, caloris & iracundiæ fuisse argumentum : quoniam ij ferè sint ξανδοχόλοι, id est, flava bile laborantes, & ad iram propensiores qui crines flavos habent. Sed tamen flavum fuisse Menelaum memorant, virum quidem mitem, proindèque mollem bellatorem.

Rubeus. Rubeus, ex animantium sanguine, & quo lana inficitur, crocus, vnde coccineæ vestes. i. purpureæ, vestis autem rubicunda erat pugnae acieive committendæ apud Romanos symbolum, vt Plutarc. testatur multis locis.

Cæruleus. De cæruleo nihil amplius, quàm à cælo denominari, nostri colorem cælestem dicunt, non quod cælum particeps sit coloris alicuius, sed quia ita nobis appareat. Proinde sacerdotes Ægyptij Deum veste indutum cærulea, quia præcipua eius in cælo sedes, cingebant. Non referam quæ notantur à Plutarcho de

Isis & Tiphon cærulei. colore Isis & Tiphonis cæruleo, hæc enim ἀπροσδιόνυσα. Hinc colorem cæruleum ἀλουργέρ à colore maris, ἀπὸ τῆς ἀλῆς, dici volunt, vt enim cælum cæruleum, sic mare cæruleum dicunt poëtæ. Cærulei coloris vestis nominatur etiam cymatilis, quia nomen ab vndis trahit. Ovidius.

Hic vndas imitatur, habet quoque nomen ab vndis.

Cymatilis. Κύμα enim fluctum sonat. Apud Plautum vestis cymatilis, est vndulata, nos camelorum vocamus,

Canus color isque natiuus. Candido colori proximus est, quem canum nominant : qui color est albi nigriq; particeps. Græcis λευκόφασι, qualis est capillorū & barbæ in senibus, vnde canicies appellata. Is natiuus color est, vt qui non inficitur, sed ex ipsa ovis lana ita capitur.

Cinericus. Quia verò cineri penè similes est, cinericus, inde vestes cinericiæ, quales Franciscanorum sodalium, huic colori proximus est rufus, quem penè refert gilvus, seu helvus sic nominatus, à vini genere quod colorè habet inter rufum albūque, rufum barbari appellant, aut russeum: alij saginatum quasi sanguinatū, qui sit cruentato similis. Est & ille qui dicitur impluviatus pullo similis, sic nominatus quasi fumato stillicidio implutus. sunt qui volunt suasum esse, à stillicidio factum fumoso in albo panno, & is color est peculiaris monachis, quos Minimos appellant, Parisini Bonos homines, eo fortasse sensu quo aurei homines seculi aurei ob morum vitæque simplicitatem, quam ipsi profitentur : vestis enim natiui coloris minimèque infecti, vitæ innocentis & ab omni alienæ luxu index est. Tum autem primum cœpit hominum exundare luxuries, cum natiuas lanas cœperunt ad cultum tingere.

Impluviatus.

Fuluus, est color cœli & stellarum : qua ratione sydera fulua dixit Tibullus. Sed hîc existimo intelligi maximè Rauum color^{Fuluus.}em, qui obtusus est quodammodo atque obscuratus. Gellius cap. 20. lib. 2. ex Frontone docet fuluum videri de rufo atque viridi mixtum, & in aliis plus viroris, in aliis plus habere ruffi. Vide apud eundem reliqua.

Ianthinus qui & violaceus, ex quo Tirianthinus, è purpura Ianthinus, factus & viola, vt nomen indicat, hinc vestis Ianthina Martial. in 2. Coccina famosæ donas & ianthina mœchæ, significat vestimenti genus infecti purpura violacea, quo de colore perdoctè Baysius c. 3. de re vestiararia.

Vt varia est natura coloribus in gignendis.] Vt sunt colōres in infinita penè varietate, sic eorum nomina varia diuersaque: sicuti ab herbis seu floribus, hiacynthinus, violaceus, roseus, papaueratus, malachinus: à plantis, phœniceus, buxeus, prasinus, à virentis porri folio: à locis, Tyrius, Puniceus, Indicus: ab animalibus, vt ceruinus, mustellinus, colorinus, coracinus: ab aqua, aquilus, neque albus neque niger, ait Festus: Cæterum quia nihil absque luce possumus intueri, varièque ipsa mutetur lux, non est mirum si cum luce varient ipsi colōres. Ea de re nonnulla Cælius Rhodig. antiquar. lectio. 17. lib. cap. 7.

AD EMBLEMA 118.

SOcratis sententiam de cornu Amaltheæ volo ita restitui τὸ ἔργον τῆς Ἀμαλθείας κέρασ ἐξυγούμην & τοιαύτης τινὸς ἀναφορᾶς ἠξίωσεν. Amaltheæ cornu explicans eò referri volebat, vt esset symbolum quo designaretur is qui minimè dissolutus esset, sed intentus operi, genus omne boni consecuturum. Vocabulum enim Amaltheæ loco μὴ μάλθων & , hoc est non dissoluti poni: per cornu verò, bonis, &c.

AD EMBLEMA 119.

IN eos qui sibiipsis violentas manus afferunt lōgè plura peti possunt ex refertissimo tum sapiētum, tum historiæ scriptorū

Locus He-
gesippi. lib.
3. c. 17.

Ioseph no-
bilis adhor-
tatio ad
Iudæos ne
sibi ipsis
manus in-
ferant.

penu. sed prætermisiss aliis ferè omnibus succurrit nobilis apud
Hegesippum disputatio, quo loco Iudæi obsidione pressi à Ti-
to Vespasiano, extra omnem spem coniecti mucrones iamiam
in se parant, aliósque ad simile adhortantur facinus. A qua sen-
tentia eos conatur reuocare Iosephus, multis iisque validis rati-
onibus. Quis enim, ait, animam suam nollit ex ipso mortis
corpore, si liceat, exsolui? At soluere non licet, nisi ei qui liga-
uerit. Iuncta est anima corpori, naturæ quodam quasi vinculo.
Quis naturæ auctor nisi præponens Deus? Ecquis hoc animæ
& corporis contubernium à Deo informatum interciderere aut
diffociare audeat? Si quis seruus manibus suis imposita vincu-
la, ita volente & iubente Domino, non expectato eius arbitrio
detraxerit, is damnabitur, vt qui Dominum iniuria certè gra-
ui affecerit. Nos verò Dei possessio sumus, ipsique seruitium
debemus: itaque vt serui expectemus imperia: vt vincti, nos in
vinculis contineamus, vt fideles, depositum fide omni & reli-
gione asseruemus. Nō est recusandum vitæ istius munus quod
à Deo nobis est permissum ac concessum, nec refugiendum
istud profectò cæleste ac diuinum naturæ donum. Species est
contumeliæ, si quis aspernetur ac reiiciat quod ab homine vel
offertur, vel dono datur: quanta cura seruare debemus quod à
Deo gratis accepimus? Eius enim munere ac dono viuimus &
spiramus: ipsius ergo debet esse vt simus, quamdiu volet. Siqui-
dem vtramque ad ingratum hominem pertinet, & citius vita
cedere quàm volet, & diutius velle vitam producere quàm vo-
let qui vitæ auctor est. Optarunt permulti viri pij ex hoc cor-
pore quasi è quodam carcere & vinculis excedere: nullus tam-
en ex iis vnquam fuit qui sibi necem inferret. Quod si quid
est in morte lucri, furti est instar præripere quod expectatur.

Si viuere bonum est, sacrilegium est, vitam amittere antequam
reposeatur. Si gloriosum est in bello, multò gloriosus est pro
patria mortē oppetere. Malo hostium latrocinio perire, quàm
meo. Latrocinium meum est si mihi manus intulero violentas:
si hostes, beneficium erit. Utque hanc mihi necem facilius per-
suadentis, ministras vestras manus pollicemini. Sed neque meo
ipsius, neque vestro scelere perire volo. Nonnulli ex vobis as-
ferunt suaue esse pro libertate mori: sed dico perinde esse sua-
ue-pro libertate viuere. Timidus est & qui mori detrectat cum
oportet, & qui mori cupit, cum non oporteat. Nam quis ne-
scit esse muliebre ne moriari mori velle? Constat enim ali-
quando vsuuenisse vt percussæ metu mulieres, cum sibi aliquod
inmi

imminere periculum præsentirent, sese de edito loco dedisse præcipites. Reuera qui sunt animi angusti & pusilli, quidquid timendum putant, horrent, ipsumque mortis metum perferre non possunt: At vir fortis, qui non metuit ea quæ instant, quæque futura sunt cogitat, non trepidat. Quid causæ est cur damnatur qui seipsum interfecerit? quia nihil est adeò alienum à naturæ legibus. Nullum est ex animalibus brutis quod nõ consentiat inter se mutua quædam cõcordia. Naturæ lex omnibus insita, vitã tütari, & à sui abhorrere interitu admonet. Informẽ leti laqueũ homines inuenerũt, feræ quanquã immites nesciũt: Quod si quis dicat ferarum morsus pro armis esse, dentesque vt gladios & sicas videri: quis, inquam, aliquando vidit belluanĩ vel adeò ferocem quæ membrum sibi secuerit, seque vitæ muneribus priuarit? Nobis quid amicus vita, quid tam inimicum quàm mors? Denique qui vitam alterius ope consiliõve tutatus erit, defensor est: qui vitam alteri tollere conatur, infidiator est. Si ergo necem tam miseram tamque ab omni non dicam humanitate, sed vniuersa natura alienam censemus execrabilem, quid causæ est cur ipsi nobis inferre volumus? Iure insectaremur eum gubernatorem, qui commissam sibi nauem saxis illideret, vel eam quomodo ad naufragium faciendum perforaret: nos à Deo nobis nostri corporis gubernationem ferro excindemus, & voluntario naufragio addicemus? Sed obiicitur mihi cita mors cum peruenero in hostium manus, hoc si ita est futurum, quid faciam lucri, si quod ab hoste metuo; hoc mihi ipse inferam? fieri enim potest vt desequiat hostilis ira. Id non aliter se habet ac si quis gubernator metu tempestatis, quam præuiderit, nauem fluctibus obruendam curet. An verò quod supplicia grauiora sit exacturus hostis, ideò putatis anteuertendum: an quia fortis & intrepidi animi censetis argumentum mortem sibi consciscere? Sed ita se gerere imbecillitatis potius habendum est suffugium, nõ trophæum virtutis. Sit igitur apud nos cõstitutum, id neque esse fortitudinis, nec habere aliquod momentum utilitatis. Quid enim adiungam, violare depositi religionem? Deus thesaurum dedit optimum, inclusum illud quidem in hoc fictili vase, idque custodiendum dedit pro arbitrio tempestiuè repetiturus. Nunquid in vtroque crimen, vel abiicere depositum non reposcenti qui dederit, vel negare reposcenti? Pœna infamiæ est si quis homini depositum non reddiderit: quanto magis violare Dei depositum? Anima in corpore depositum est, quam vt inutilem nobis remittimus, atque do-

mo pellimus, corpúsque ipsum sui gratia spoliamus atque in terram resolvimus. Cur hinc exeundi præceptum non expectamus? Miles non discedit à castris, nisi accepta tessera: seruus imperio Domini retinetur: sin aliter fecerint, alter desertor, alter fugitiuus est. Qui seruus herum fugerit pœnæ est obnoxius, quâquam improbum fugerit. Nos cum optimum omnium fugiemus, possumus non astringi impietatis flagitio: hæc ille longè præclare & conditè, vt nihil apud Platonem vel sapientes alios eruditius. Vide Lactant. lib. 3. c. 18. & 23. initio.

AD EMBLEMA 121.

Acutum omni acie hoc signum, &c.] Mutationem repente afferre occasionem Menandri docet monostichon.

Τάχι δ' ὁ καιρὸς μεταφέρει τὰ πράγματα.

Cuncta domans.] Voluit exprimere Græcum epitheton, πανδαμάτωρ ὁ καιρὸς, rebus enim permultis causam & initium dat occasio, vt etiam quæ potentem è paupere faciat, ait Menander,

Πολλῶν ὁ καιρὸς γίγνεται παρὰ τῆς, Et,

Καιροῦ τυχὼν ὡς πλοῦτος ἰσχυρὰ μέγα.

Fortuna
pilæ in-
sistens cum
nouacula.

Imo & strenuos facit qui non erant.

In dextra est tenuis dicitur vnde nouacula.] Fuit & fortunæ simulachrum pilæ insistens cum nouacula, cum nauali clauo, & copiæ cornu nouacula significat felicitatis amputationem: pila eius volubilitatem, clauus, vitæ nostræ cursum sub eius dititione: cornu copiæ, bonorum largitionem.

Pergula.] Plin. 35. de Apelle: perfecta opera proponebat in pergula transeuntibus. Lactant. 1. c. 22. ex Lucio.

Pergula pictorum veri nihil, omnia ficta.

AD EMBLEMA 123.

Stratage-
ma Mega-
rensiū.

CUm hoc Antiochi stratagemate, coniungo historiam certè nobilem de Megarentibus, qui afflictī ab Antipatro ad exitum vsque, illéque videretur Elephantis, excogitarunt porcos pice oblitos, & iniecto mox igne flammatores in Elephantorum gregem immisos, quo factō Elephanti statim in fugam coniecti

coniecti victoriam Megarenſibus reliquerunt. Et quidem nul-
lum animal eſt æquè inuiſum Elephanto atque porcus, adeò
vt eius præſentiam nullo perferrè modo poſſit, atque cum pri-
mùm audit grunitum, fugam elephas arripit. Cæterùm vete-
res in bellis multùm fuiſſe uſos Elephantis facilè eſt videre
apud auctores rerum antiquarum. Ammianus Marcellin. lib. De Ele-
19. Lux nobis aduenit mæſtiſſima, Perſarum manipulos formi- phantis ex
datos oſtentans, adiectis Elephãtorum agminibus, quorum Ammiano.
ſtridore, immanitatèque corporum nihil humanæ mentes ter-
ribilius cernunt: Idem eodem lib. Vbi de pompis funebribus
filij Regis Chionitarum Grumbatis, in obſidione Amidæ vr-
bis baluſta perfoſſi: Occidentali portæ, inquit, oppoſiti ſunt Se-
geſtani, acerrimi omnium bellatores, cum quibus elata in ar-
duum ſpecie Elephantorum agmina, rugoſis horrenda corpo-
ribus, leuiter incedebant armatis onuſta, vltra omnem diri-
tatem tetri ſpectaculi formidanda. Idem lib. 25. vbi de Iuliani
in Parthos expeditione: Poſt hos Elephantorum fulgentium
formidandam ſpeciem & truculentos hiatus vix mentes pau-
idæ perferebant: ad quorum ſtridorem, odorémque & inſue-
tum aſpectum magis equi terrebantur: quibus inſidentes ma-
giſtri, manubritas cultros dexteris manibus illigatos geſta-
bant, acceptæ apud Niſebin memores cladis, eſi ferociens ani-
mal vires exſuperaffet regentis, ne reuerſum per ſuos, vt tunc
acciderat, colluſam ſterneret plebem, vertebram quæ caput à
cervice diſterminat, icu maximo terebrabant.

Barrus.] Ammian. ſic lib. 16. Cornuti & Braccati uſu prælio-
rum diurno firmati excipiunt eos, iam geſturientes barti-
tum ciere vel maximum: qui clamor ipſo feruore certaminum *Barritus*
à tenui ſuſurro exoriens paulatimque adoleſcens, ritu extolli- *clamor*
tur fluctuum cautiſſimis illiſorum. Idem lib. 26. de Procopio agēs *quis.*
imperium fædè ac miſerè mercato: pro terrifico fremitu, quem
barbari dicunt barritum, nuncupatum imperatorem ſcipatùm-
que de more conſentientes in vnum, reduxerunt ad caſtra. Lib.
vero 31. ſic: Et Romani quidem voce vndique Martia conci-
nentes, à minore ſolita ad maiorem protolli, quam gentilitate
appellant barritum, vires validas erigebant.

AD EMBLEMATA 124.

Tὰ μεγάλα δῶρα πῶς τύχης ἔχει φόβον,
καὶ τὸ πάντα λαμπρὸν οὐκ ἔστιν δίωον κυρῆ,

Fortuna
varietas.

οὐδ' ἀσφαλὲς πᾶν ὕψος ἐν θνητῶ γένει,
 ὃ περὶ τρεῖσιν ἢ κρόνος τις ἢ φρόνθ,
 Ἐπᾶν ἐπ' ἀκρον τις τῆ καλῶς πράττειν δράμη.

Ait Apollodorus Comicus. Sic verò Latine,

*Habent perampla dona fortuna metum,
 Periculoque non carent praelustria:
 Nec vlla celsa tuta sunt mortalibus,
 Quae euertere vel tempus solet
 Felicitatis culmen vbi quis attigit.*

Eodem spectant verba Hecubæ ad Vlysssem ex Euripide.

οὐ χρὴ τοὺς ἐντυχόντας, οὐδὲ δοκεῖν πράξειν ἀεὶ
 Καγὼ γὰρ ἦν ποτὶ, ἀλλὰ νῦν οὐκ εἰμ' ἔτι,
 Τὸν πάύτα δ' ὄλεθρον, ἢ μαρτυρῶ μ' ἀφείλετο.

Non decet felices existimare se felices semper fore. Ego enim eram quondam, nunc non sum amplius: cunctas sed opes dies vnica mihi abstulit. Citatur illud Menandri,

Ὡς ἀνόλως πίπτουσιν αἱ λαμπραὶ τύχαι:
Quam facile cadunt qui secunda fortuna vtuntur.

AD EMBLEMA 126.

Equus in
 ingressu iti-
 neris ces-
 pitans.

LEgi alicubi equum in ingressu itineris cespitantem, aut prioribus lapsum pedibus, pro inauspicato signo à veteribus accipi solitum fuisse. Cùm enim Sulpicius Galba in prouinciam exiens, ad portam ipsam Canterium suum cecidisse animaduertisset: Rideo, inquit, Canterie, te iam lapsum esse, cùm tam longum iturus iter, vix ingressus laberis. Quæ historia prouerbio locum dedit, in eos qui animo deficiunt ipso statim negocij principio. Multæ sunt eiusdem argumenti apud M. Tullium historiæ libris de diuinatione.

AD EMBLEMA 127.

Locus Gre-
 gorij Tu-
 ron. de lo-
 custis.

DE locustarum depastione ferè quid simile narrat Gregorius Turonensis historiæ Franciæ lib. 6. cap. 33. sub regno Childeberti prouinciam Carpitaneam grauitè à locustis fuisse vastatam, vt non arbor, neque vitis, neque sylua, aut frutex,

vel

vel quicquam viride remaneret quod non locustis euertéretur. Et cap. 44. locustæ de Campania prouincia, quam pet quinque corroserant annos progressæ, quasi publicum tenentes aggerem, ad aliam prouinciam huic vicinam se receperunt. Harum spatia extendebantur in centum quinquaginta millia longitudinis: latitudo verò in centum milibus terminabatur. Hæc ille.

Castra Xerxis.] De Xerxis exercitu, si mauis habere fidem Isacio Tzetzi Lycophronis interpreti, hæc habe: Numerus exercitus Xerxis erat, quingentæ myriades: naues mille ducentæ & sexaginta: quadringentis talentis opus erat exercitui singulis diebus.

AD EMBLEMA 128.

E Pigrapha huius è Plauto petita, refert illud Menandri,

Κέρδη πονηρὰ θυμίων ἀεὶ φέρει.

& illud,

Τὰ δ' αἰσχρὰ κέρδη συμφορὰς πολλὰς ἔχει.

Alienz
corradere,
lucrum
non est.

Quo sensu apte dixit Euripides, τὰ εἰς ὁμοῦς ἀδίκως εἰσιόντα οὐκ ἔχου σωτηρίαν. Hoc malum esse maximum dicit Menander, quia qui aliena volunt vndique corradere, spe sua excidunt, & ipsimet periclitantur: nam contrà quàm sperabant, bonis aliorum sua tandem adiiciunt, eaque admittunt. Comici hæc verba sunt:

Γλεονεξία μέγιστον ἀνθρώποις κακόν,

Οἱ γ' δειλοῦτες προσλαβάν τὰ τῶν πελας,

Ἀποτυγχάνουσι πολλάκις νικώμενοι.

Τὰ δ' ἴδια προτιδέουσι τοῖς ἄλλοτρίοις.

Refert Corn. Tacitus i. historiarum grande gaudium Romanos inuasisse, quod ij tam pauperes forent quibus donasset Nero, quàm quibus abstulisset. Sed audiamus longè graue & cordatum Plauti monitum. Sic enim Rudente:

O Gripe Gripe, in etate hominum plurimæ

Fiunt transfenne vbi decipiuntur dolis.

Atque adepol in eas plerumque esca imponitur:

Quam si quis auidus poscit escam auariter,

Decipitur in transfenna auaritia sua.

Ille qui consultè, atque astutè cauet,

Diutinè ei vti benè licet partum benè.

Viscera ab ore fluunt.] Notus est ex Syllana defensione M. Cic.

locus, de iis qui tanto amore suas possessiones amplexi tenent, ut ab eis membra diuelli citius & distrahi posse videantur. Ammian. vero Marcellin. lib. 17. Dum nullus obfisteret, &c. ex barbarorum visceribus alimenta congesta sunt.

AD EMBLEMA 133.

Cum his quæ antea dicta sunt ad tumulū Galeacij, de quæ inscriptione illa magnifica, *Quis paruis magnum me super imposuit?* Velim annecti quæ mihi nunc occurrunt ex aliis certè non pœnitendis auctoribus. Sic igitur Horatius Epod. Oda. 9.

---- *Affricano, cui semper Carthaginem
Virtus sepulchrum condidit.*

Velleius Paterculus de Carthagine: Eam urbem inuisam Romano nomini Pub. Scipio funditus sustulit, fecitq; suæ virtutis monumētum. Sed interea dum hæc meditor, nescio quo modo mihi præ cæteris placet Martialis sanè argutum & lepidum de Pompeio & filii cenotaphium:

*Pompeios iuuenes Asia, atque Europa, sed ipsum
Terra tegit Libyes, si tamen vlla tegit.
Quid mirum toto si spargitur orbe? iacere
Vno non poterat tanta ruina loco.*

Dion Nicæus in Adriano: postquam venit in Græciam spectauit mysteria, cùmque per Iudæam in Ægyptum venisset parentauit Pompeio, de quo hunc versum fertur dixisse,

*Τῷ υασις ἔριδουτι πῶσιν οπλῆς ἐπλετο τύμβου,
Ossa viri magni tenui quàm clausa sepulchro.*

AD EMBLEMA 135.

EVripid. Hercule furente:

*Γενναίου ἀρεταὶ πόνοισιν
Τοῖς θεοῦσιν ἀγαλμα.*

Fortium laborum virtutes mortuis etiam decus existunt.

— *Hic Grauum mirus.*] Scribit Hyginus exclamasse Achillem cum bigis illigatum Hectorem raptaret: **Troiam expugnaui.** In apenticibus Virgilianis hoc legitur:

Defensor

Defensor patriæ, iuuenum fortissimus Hector,

Qui murus miseris ciuibus alter erat,

Occubuit telo violenti victus Achilles:

Occubuerunt simul spesque decusque Phrygum.

Scribit Ælian. duodecimo var. hist. Epaminondam, accepto mortifero vulnere in pugna Mantinenſi, delatum in castra iuisse acciri Daiphantum, vt eum ducem sibi moribundo sufficeret: quem cum in acie cecidisse retulissent, rursus Iolaidem vocari imperasse, quem etiam interfectum cum dicerent, nihil aliud habuisse, quam vt suaderet pacem cum hostibus esse faciendam, nullo iam duce Thebanis superstite. In Euripidis Hecuba, sic loquitur umbra Polydori, *ἐπεὶ δὲ τροίαθ' ἔκτορος τ' ἀπόλετο ψυχὴ, πατέρωθ' ἑστία κατισνάφη*: vbi Troia, & Hectoris animus periit, & patrij lares diruti sunt.

AD EMBLEMA. 136.

Quæ de arcadibus adduximus lumen capient ex iis quæ apud Tzetzem legimus in Cassadram. Ideo natos dici Arcadas ante Lunam, quia nutrentur ante Lunæ coitum, coquendo glandes in igne. Vel *προσίλωσι* dicti, *παρὰ τὸ προσελθῆναι* quod est afficere iniuria. Apud alios verò pro stultis habentur, quia putent se Luna priores esse. Sed sic se habet ratio, Annum, menses, æquinoctia, & his similia omnia quæ sunt artis Astrologicæ rex Arcadum, siue Atlas fuerit, siue Pœnus, à Luna supputans adinuenit, postea Thales.

Arcades
cur dicti
Luna anti-
quiores.

AD EMBLEMA. 137.

De cicadigeris Atheniensibus, deque Romanorum crepidis Lunatis superiore cōmentario quæ dicenda videbantur, attulimus. Non erit autem alienum ab huius carminis argumento, de iure imaginum quædam subiicere, est enim res non indigna cognitu, neque certè iniucunda studiosis. Fuerunt ergo imagines insignium virorum simulchra ad oris similitudinem: artificiose ficta, coloribus & pigmentis adumbratum corpus referentia, eaque in domus parte aliqua celebriore posita, ligneoque armario inclusa. Licuit autem non omnibus habere imagines, sed iis tantum qui curules magistratus gessissent, eaque valebant ad memoriam posteritatemque prodendam: & vt iis quasi insigniis nobiles ab ignobilibus distinguerentur.

Ius imagi-
num apud
Romanos.

Vidi multa
apud Ipsum
i. Electorū
cap. 29.

guerentur. M. Cicero oratione 2. contra Rullum. Est hoc in more positum Quirites, institutoque maiorum, ut ii qui beneficio vestro imagines familiae suae consecuti sunt, eam primam habeant concionem, quae gratiam beneficij vestri cum suorum laude coniungant. Item in Verrem actione postrema, Ob earum rerum laborem ac sollicitudinem fructus illos datos, antiquiore in senatu sententiae dicendae locum, togam praetextam, sellam curulem, ius imaginum ad memoriam posteritatemque prodendam. Quod ideo dicitur a Cicerone, quia tunc aedilis erat, & quaestura iam perfunctus, nempe ius hoc imaginum non tam nobilitatis & generis, quam virtutis insigne fuit, quanquam & generis etiam esset. Qui enim familiae imagines & generi suo consequebantur, non dubium est quin & nobilitatem afferrent: at nescit quid maius & excellentius fuit, posse uti imaginibus. In oratione vero Syllana sic: Ipse, si erit vestro iudicio liberatus, quae habet ornamenta, quae solatia reliquae vitae, quibus laetari & perfrui possit? Domus erit, credo, exornata: aperientur maiorum imagines, ipse ornatum ac vestitum recuperabit. Omnia iudices haec amissa sunt, omnia generis, nominis honoris insignia atque ornamenta, vnus iudicij calamitate occiderunt. Hoc dicit Cicero, quia Publius Sylla conuictus ambitus cum P. Anthonio ius imaginum perdidit, non ut censeri desineret inter nobiles, sed ut eius mortui imago cum maiorum imaginibus non portaretur, nec horum imaginibus eius ornaretur. Ad id ostendendum multo apertius, adduco in medium Plinij & Polybij auctoritatem certe locupletem. Plinius enim cap. 2. lib. 35. Apud maiores, imagines in atrijs erant quae spectarentur, non signa externorum artificum, nec aera, aut marmora. Expressi cera vultus singulis disponebantur armariis, ut essent imagines quae comitarentur gentilitia funera: semperque defuncto aliquo, totus aderat familiae eius, qui vnquam fuerat populus: Polybius vero lib. 6. scribit Romanos festis diebus, apertis armariis imagines exornasse: cumque ex domesticis mortuus esset aliquis, eas in funere extulisse, addito reliquo corporis trunco, ut magnitudine quam simillimae apparerent. Ius autem illud imaginum non sic transibat ad posteros, ut iis uti omnes & singuli possent: id enim usurpabatur ab iis duntaxat, qui simile ius adepti erant. Asseruabantur autem domi, & in gentilitio funere efferebantur, ad exemplum rerum egregie gestarum: Occurrit Valerij Maximi dictum praecclare, lib. 5. cap. 8. vbi de

Manlio Torquato Iurisc. agit: Videbat se in eo atrio confedis-
 disse, in quo illius Imperiosi Torquati seueritate conspicua
 imago posita erat: prudentissimoque viro succurrebat effigies
 maiorum cum titulis suis, idcirco in prima ædium parte poni
 solere, vt eorum virtutes posterum non solum legerent, sed etiam
 imitarentur. M. Tullius Pisonem vellicat quod obrepserit ad
 honores errore hominum, commendatione fumosarum ima-
 ginum. fumosas imagines appellat bene antiquas, quibus op-
 ponuntur subitæ imagines apud Plin. lib. 8. Epistol. pro recenti
 & nuper nata nobilitate, aut certè non diu durata. Et hæc
 quidem hactenus de imaginibus, quarum vsum fuisse tum pri-
 mum antiquatum puto, cum Imperatores in Christi familiam
 transierunt, relictis superiorum temporum deliramentis, ob
 metum nempe superstitiosi cultus idolatriæ, quæ non minùs
 facilè insinuari potuit ea imaginum approbatione, quàm olim
 Deorum & simulachrorum inducta persuasio. Loco itaque
 imaginum nobiles & generosi vti cœperunt stemmatis genti-
 litiis, de quibus passim diximus.

AD EMBLEMA. 138.

Q *Vam suggeret infans lac.]* Historiam hæc bis reperi in Isacij
 Tzetzi cōmentario ad Lycophronis Cassandram, huic
 itaque refero acceptum Emblematis characterem: cuius ego
 quidem vim ac sententiam longe antè perspexeram, sed aucto-
 rem tamen satis idoneum laudare nondum poteram.

Emblema-
 tis huius
 typus.

AD EMBLEMA 142.

P Lin. lib. 17. cap. 10. vbi agit de arboribus quæ auulsione
 nascuntur: Omnia ea nō statim moris est in sua locari, sed
 prius nutrici dari, atque in seminariis adolescere, iterumque
 migrare. Qui transitus mirum in modum mitigat etiam sylue-
 tres, siue arborum quoque, vt hominum natura, nouitatis ac
 peregrinationis auida est: siue discedentes virus relinquunt,
 mansuescuntque in tractatu, ceu feræ, dum radici auellitur
 planta.

Tu procul à patria in precio.] Apud Euripidem Hercule furente,

— οὐκ ἴδ' ὄπη

ἰδὲ λόν τι δράσας, μάστιγ' αὖ λάβοις πάροω.

Non est ubi strenuè quid agens testem habeas patriam. Verba sunt Amphitritionis ad Lycum, quibus docet magnorum Herculis operum testes esse gentes exteras.

AD EMBLEMA 146.

Valéttinia-
ni auaritia
nimia.

AD illustrandum hoc tyrannicæ rapacitatis argumentum pulcher sese mihi locus offert ex Ammiano Marcellino, ubi sæuitiam auaram Valentiniani exagitat. *Auiditas plus habēdi, inquit, sine honesti prauique differentia, & indagādi questus varios per alienæ vitæ naufragia, exundauit in hoc principe.* Flagrantius adolescens: quàm quidem prætendentes Imperatorem Aurelianum purgare tentabant, id affirmando, quod vt ille post Galenum, & lamentabiles Reipub. casus exinanito ærario, torrentis ritu ferebatur in diuites: ita hic quoque post præcinctus Parthici clades magnitudine indigens impensarum vt militi supplementa suppeterent, & impendium, crudelitati cupiditatem opes nimias congerendi miscebat: dissimulans scire quod sunt aliqua quæ ferri non oporteat, etiamsi licet: Themistoclis illius dissimilis, qui cùm post pugnam, agminaque deleta Persarum, licenter obambulans armillas aureas vidisset humi proiectas, & torquem: Tolle, inquit, hæc (ad comitem quandam propè astantem) tu qui Themistocles non es: non quodlibet probans in duce magnanimo lucrum. Huius exempla continentia in Romanis exuberant ducibus: quibus omisiss, quoniam non sunt perfectæ virtutis indicia (nec enim aliena non rapere laudis est) vnum ex multis constans innocentia vulgi veteris specimen ponam. Cùm proscriptorum locupletes domos diripiendas Romanæ plebi Marius dedisset & Cinna, vulgi rudes animi & humana soliti respectare, alienis laboribus pepercerunt: vt nullus egens reperiretur aut infimus, qui de ciuili luctu fructum contrectare pateretur sibi concessum. *Hætenus Ammian.* Apud Cassiodorum epistola est Theodorici Gothorum regis ad senatum. vrb. Rom. qua Venantium laudat honore donatum Comitium, moxque Præfectum prætorio, qui sic principis fisco consuluit, vt nihil priuatis videretur officis-

Themisto-
clis animo
modera-
tus.

Romani
continue-
rūt manus
à bonis pro-
scriptorū,
ciuilis bel-
li tempore.

se. Sensimus auctas illationes, inquit, vos addita tributa nescitis. Ita vtrumque magnæ fuit admirationis, quod fiscus cresceret, & priuata vtilitas nulla damna perferret.

AD EMBLEMA 148.

Occurrunt insignia exempla clementiæ apud Suetonium, quæ quia longè plura sunt, hæc duntaxat ex Vespasiano: Vespasiani
cleuicus
animus, &
Titi filij.
Offensarum, inimicitiarumque minimè memor, executorue, Vitellij, hostis sui filiam splendidissimè maritauit, dotauique etiam & instruxit, &cæt. Non temerè quis insons punitus reperitur, nisi absente eo & ignaro, aut certè inuito atque decepto. Heluidium Priscum, quamuis relegatum primò, deinde & interfici iussum, magni æstimauit seruare quoquo modo missis qui percussores reuocarent: & seruasset: nisi iam periisse falso nunciatum esset. Cæterùm neque cæde cuiusquam vnquam lætatus, iustis suppliciis illacrymauit etiam, & ingemuit. Idem in Tito sic: Pontificatum maximum ideò se professus accipere, vt puras seruaret manus, fidem præstitit: nec auctor posthac cuiusquam necis, nec conscius, quamuis interdum vlciscendi causa non deesset: sed periturum se potius, quàm perditurum adiurans, &c. Ammianus verò Marcell. ad finem 21. lib. cum aliis comparans Imperatorem Constantium, ait immanitatem facilè superasse Caligulæ, Domitiani, Commodi & id vnum egisse maximè, vt quanquam sæuissimus esset, iustus tamen vellet & clemens æstimari, quique ex minimis causis malotum congeries excitabat, dissimilia Marci illius, principis verecundi, qui cum ad Imperiale culmen in Syria Cassus surrexisset, epistolarum fascem ab eo ad conscios missum perlatore capto sibi oblatum, illico signatum exuri præcepit, agens adhuc in Illyrico, ne insidiatoribus cognitis inuitus habere quosdam posset offensos. Vtque rectè quidam sentientes arbitrantur, virtutis erat potius iudicium magnæ, imperio eundem comitantium sine cruore cessisse, quàm vindicasse tam inclementer: vt Tullius quoque docet, crudelitatis increpans Cæsarem in quadam ad Nepotem epistola. Neque enim quicquam aliud est felicitas, inquit, nisi honestarum rerum prosperitas. Vel Felicitas
quid.
vt alio modo definiam: Felicitas est fortuna, adiutrix consiliorum bonorum: quibus qui non vtitur, felix nullo pacto esse potest.

Ergo

Valentiniani
truculē
tia.

Artaxerxis
anim^o mo-
deratus.

Ergo in perditis, impiisque consiliis quibus Cæsar vsus erat nulla potuit esse felicitas: feliciorque meo iudicio Camillus exulans, quàm temporibus iisdem Manlius, etiamsi, id quod cupierat, regnare potuisse. Id Ephesius quoque Heraclitus asserens monet, & ab inertibus & ignavis, euentus variante fortuna, superatos aliquoties viros fuisse præstantes, illud verò eminere inter præcipuas laudes, cum potestas in gradu, velut sub iugum missa nocendi, sæviendique cupiditate & irascendi, in arce victoris animi trophæum erexit gloriofum hæctenus Ammian. Addam etiam ex eiusdem 30. lib. vituperationem sanè acerrimā Valentiniani Imperatoris: Nonnunquam etiam clementiæ speciem præ se tulit, cum esset in acerbiter natura calore propēsior, oblitus profectò quod regenti imperium omnia nimia, velut prærupti scopuli, sunt demittenda. Nec enim vsque reperitur miti coërcitione contentus, sed aliquoties quæstiones multiplicari iussisse cruentas, post interrogationes funestas nonnullis adusque discrimina vitæ vexatis. Et ita erat effusior ad nocendum, vt nullum aliquando damnatorum capitis eriperet morte subscriptionis elogio leui, cum id etiam principes interdum fecerint sæuissimi. Atqui potuit exemplum multa contueri maiorum & imitari peregrina, atque interna humanitatis & pietatis, quas sapientes consanguineas virtutes esse definiūt: è quibus hæc poni sufficiet. Artaxerxes Persarum ille rex potētissimus, quem Machrochira membri vnus longitudo commemorauit, suppliciorum varietates, quas natio semper cruda exercuit, leuitate genuina castigans, tiaras ad vicem capitum quibusdam noxiis amputabat: & ne secaret aures more regio pro delictis, ex galeris fila pendentia præcebat: quæ temperantia morum ita tolerabilem cum fecit & verendum, vt adnitentibus cunctis multos & mirabiles actus impleret Græcis scriptoribus celebratos. Prænestino Prætoris, qui bello quodam Samnitico properare iussus ad præsidium venerat, segnius, ad crimen diluendum exhibito, Papirius Cursor ea tempestate dictator, securem per lictores expediri, homineque abiecta se purgandi fiducia stupefacto, visum propè fruticem iussit abscidi: hocque ioci genere castigatum eum absoluit, non ideo contemptus, vt ad resistendum aptus Alexandro magno, si calcaisset Italiam æstimatus. Hæc forsitan Valentinianus ignorans, minimeque reputans afflictæ solatia status semper esse lenitudinem principum, pœnas per ignes augebat & gladios: quod vltimum in aduersis rebus remedium pieta-

pietas reperit maiorum, vt Isocratis memorat pulchritudo: cuius vox est perpetua docentis, ignosci debere interdum armis superato rectori, quàm iustum quid sit ignorant, unde motum existimo Tullium præclare pronunciaffe, cum defenderet Oppium: Etenim multum posse ad salutem alterius, honori multis; parum potuisse ad exilium, probro nemini fuit. Et hæc ille hæctenus, tantò quidem libentius in eo sermone certè præclaro exspatiatus, quàm ægrè commemoraret multorum principum Romanorum nimiam sæuitiam ad sua vsque tempora impunè grassantem. Quia verò de conuitiis & probris in principes non nihil diximus in prima nostra commentatione, placet attexere nonnulla ex Tacito quæ ad id faciant, sic enim ille oratione Cremutij Cordi apud Imperatorem Tiberium accusati, quod editis Annalibus, laudatòque M. Bruto, C. Cassium vltimū Romanorum dixisset. Marci Ciceronis libro, inquit ille, quo Catonem cælo æquauit, quid aliud dictator Cæsar quàm rescripta oratione, velut apud iudices, respondit? Antonij epistolæ, Bruti conciones, falsa quidem in Augustum probra, sed multa cum acerbitate habent: Carmina Bibaculi & Catulli referta contumeliis Cæsarum leguntur, sed ipse D. Iulius, ipse D. Augustus & tulerè ista, & reliquere, haud facilè dixerim moderatione magis, an sapientia, namque spreta exolescunt: si irascere, agnita videntur.

Locus Taciti de Tiberio conuitia non curante.

Seueri numus.

Nos multa ex Seneca transfilienda ducimus, tot enim penè sententiæ & decreta leguntur apud eundem, quot verba. Satis habemus hunc commentarium claudere oraculo Imperiali. Nihil tam peculiare esse Imperatoriæ maiestati, quàm humanitatem, per quam solum Dei seruat imitatio, l. Imperialis, Cod. de Nuptiis. Nec arbitror aliam fuisse mentem Seueri, qui numo quodam suo simulachrum mulieris leoni exporrecto insidentis, altera manu hastam terræ affixam tenentis, altera fulmen abiicientis, ostentauit vt clementiam insinuaret, nam & eius id inscriptio declarat, INDVLGENTIA AVG. IN. C. A. R.

AD EMBLEMA 150.

Suppetunt exempla quam multa de pilei vsu & gestatione, & huc quidem pertinent numi veteres quamplurimi in

Pileus in
numis.

Dioscuri
pileati.

quibus est pileus cum inscriptione, LIBERTAS, vt in numis Tiberij, est enim effigies hominis dextera pileum tenentis, laena expansa, cum inscriptione, LIBERTAS AVGVSTA: longum ellet & alia eiusdem generis numismata percurrere. In Ser. Gabæ numo simulachrum est cum iaculo & pileo, inscriptio verò, LIBERTAS PVBLICA. Castores etiam Dioscuros fuisse pileatos legimus, quo habitu fuisse Lacones eos volunt, hi enim pileio instituto pugnabant pileati, vt animum in barbaros & tyrannos indomitum significatione libertatis ostenderent. Eadem fortè causa Græci illi qui nostrorum patrum temporibus tyrannidem Turcicam fugientes in Italiam se receperunt, ingenuam suam libertatem & prisçam nobilitatem pilei sui gestatione professi sunt. Quid enim memorem pilei celebrem lauream iamdiu in scholis non temerè usurpatam.

AD EMBLEMA 153.

De iis qui
sæuiunt in
homines
mortuos.

* ΟΥΤΩΣ.

IN eos qui sæuiunt in humana cadauera locus est Platonis longè pulcherrimus s. de Repub. ἀνελευθέρων δὲ οὐ δοκεῖ καὶ φιλοχρήματου, νεκρῶν σολᾶν, καὶ γυναικείας καὶ μικρᾶς διαροίας, τὸ πολεμίου νομίζαν τὸ σῶμα τῆ τεθνεώτους ἀποπτασίονος τῆ ἐχθροῦ, κληρονομία δὲ ἢ ἐπολεμεί, ἢ ἢ τι διάφορον δρᾶν τοῖς τῆτο ποιῶντας τῶν κινῶν, καὶ τοῖς λίθοις οἷς ἀν βληθῶσι χαλεπαίνουσι, τῆ βάλλοντος οὐκ ἀπτόμενοι, οὐ δὲ μικρὸν, ἐφ' ἵατιον ἄρα τὰς νεκροσυλίας, καὶ τὰς τῶν ἀναίρεσιων διαπολύσεις. Nónne videtur illiberale, & animi planè sordidi, muliebris ac pusilli, cadauer spoliare, & mortui corpus hostem putare, cum hostis ipse abierit eo relicto quo pugnabat? Quid putas eos qui ita se gerunt differre à canibus in iactos lapides sæuiantibus, eo qui iecerit prætermisso? Nihil differunt profecto. Itaque ab eiusmodi prædatione abstinendum est, obsunt enim victoriæ. Cui quodammodo congruit quod in formula quadam Comitium priuatorum non minus argutè, quàm piè inculcat Cassiodorus lib. 6. variorum: Defunctorum sacram quietem æquabilia iura tuæ conscientia commiserunt ne quis vestita marmoribus sepulchra nudaret, ne quis columnarum decorem irreligiosa temeritate præsumeret: ne quis cineres alienos, aut longinquitate temporis, aut voraci flamma consumptos, scelerata perscrutatione detegeret, ne corpus

Locus Cas-
siodori.

corpus quod semel reliquerat molestias mundanas, humanas iterum pateretur insidias. Nam & si cadauera furta non sentiūt, ab omni pietate alienus esse dignoscitur, qui aliquid mortuis abrogasse monstratur.

Sic casta luce leonis.] Si quem præstantem dignitate & opibus hominem aduersa fortuna præcipitem dederit, in hunc passim omnes insiliunt, quem nimirum non iam tunc mordere posse putant, quo pertinet iactatum vulgò, ligna quiuis colligit abscisso arbore, id est, *δρῦς πεσοῦσθς πᾶς ἀνὴρ ξυλεῖται,*

AD EMBLEMA 156.

D*Elphinesq; tui.*] Pro amoris nota hîc delphinem poni admonui, supra dico adhæc à veteribus quibusdam delphinem Cupidini iunctum, pro amoris firmitate *ἱερογαυφινῶς* exprimi solitum.

AD EMBLEMA 157.

CUm annotationes hæc meas in Alciatum relegerē, meq; multa transmisisse non tam dolerem, quàm nonnulla alia prætermissa conquererer, casu incidit in manus meas Iulij Scalligeri, acuti philosophi oratio in Erasmus, qua eum acutè trāsfixit, vt hominem qui Ciceronis luminibus voluerit obstruere, quò sua vnus scripta legerentur. Certè video à Ciceronianis omnibus, qui paulò antè nostram ætatem non parua sui laude Tullianam eloquentiam æmulati sunt, non alia causa vnum Ciceronem in Latinæ linguæ Capitolium inducere, conatos esse quàm vt Erasmanum inde terminum eiicerent. Et is potest videri fons ipsissimus Alciatini Emblematis, nisi me mea coniectura fallit.

AD EMBLEMA 159.

Verè amās
semper
amat.

EXemploq; monet, &c.] Euripid. appositè Troadib. ait eum non rectè amantis cenferi nomine qui non semper amet.

Ὀὐκ ἐστ' ἐρασὴς, δ' ὅστις οὐκ ἀείφιλᾷ.

Sed quia epigramma Græcum Antipatri de amica loquitur, quam nos uxorem possumus intelligere, lubens hîc adiungi velim Menandri sententiam, qua vbi matrimonij incommoda enumeravit, commoda etiam subiungit, sed iis maximè verbis.

Ἀτύχῳ ὅτι συμπαρίμενον, ἀποτάνοντα δὲ

Ἐΐσαφι, περίεσι δὲ οὐκ αἰσῶς.

In rebus aduersis comes est, mortuum verò sepelit.

AD EMBLEMA 162.

AD locupletandam huius Emblematis commentationem, multa sunt apud Senecam de beneficiis passim, sed in primis c. 3. libri prioris. Cum hoc coniunge nobilem Lactantij disputationem, de verò cultu, cap. vñdecimo, singula enim exscribere non vacat.

AD EMBLEMA 163.

Matula.] Et matula Iuuenali, toulla, σκαφίον, Græcis: Festo verò & Varroni, matellio.

Muscæ im-
probitas.

Muscas pellere.] Inter Deorum prælia Homerus pertinacem muscæ improbitatem proposuit, vbi ferox hostis intultat hosti, neque quietem dat vltimam, donec vulnus infixerit. Sic enim.

Καὶ οἱ μῆνις δάροσ' ἐνὶ στήθεσσι νῆκερ,

Ἥ τε τῆς ἐργολίης μάλα περὶ χροὸς ἀνδρομολόιο

Ἴσπανῶα δαίτην.

Cynicorū
impuden-
tia.

Huc conferrem aliquid non inuitus de secta Cynicorum, quorum impudentia non toleranda mandata est omnium scriptis. Malim ex eo Emblematis argumento elicere id quod legitur apud Plinium iuniorem, Recta ingenia debilitari verecundiâ, peruersa confirmari audaciâ. etenim vsuuenire solet vt quo quis imperitior est, sit eò iactantior & sui confidentior. Merito igitur viro forti est odiosa musca, & sapienti atque prouido temeritas.

temeritas. Qua ratione Hercules de suo facello muscas dicitur abegisse.

Operosis flabris.] Flabellum, muscarium dicitur Martiali, quo muscæ abiguntur, *μυσοβη*, Græcè.

AD EMBLEMA 164.

CUm iis quæ de cane diximus, iungenda hæc ex Suetonij Vespasiano: Demetrium Cynicum in itinere obuium sibi post dominationem, ac neque assurgere, neque salutare se dignantem, oblatrantem etiam nescio quid, satis habuit, canem appellare.

AD EMBLEMA 165.

Quarum una metallo, altera terrea.] Duplex hominum fors & conditio, diuitum nempe & pauperum totidem expressa symbolis quò ferè pertinet illud Aufonij.

*Fercula gemmatis cum poneret horrida vasis,
Et misceret opes, pauperiemq; simul.*

AD EMBLEMA 166.

Infido mari.] Infidum mare, *ἀνέγγυος θάλασσα*, in Græco epigramm. i. cum qua nulla spōsio aut fides potest intercedere.

AD EMBLEMA 170.

Vel post mortem formidolosi.] Suetonius: Tiberij morte ita lætatus est populus, ut ad primum nūncium discurretes pars Tiberium in Tyberim clamitaret: pars terram matrē Deosque manes orarent, ne mortuo sedem vllam, nisi inter impios darent, &c. Cum senatusconsultum actum esset, ut pœna damnatorum in decimum semper diem differretur, fortè accidit, ut quorundam supplicij dies is esset, quo nūnciatum de Tiberio erat. Hos implorantes hominum fidem, quia absente adhuc Caio, nemo extabat qui adiri interpellariq; posset, custodies

Iudicium
de tyrānis
post mor-
tem.

ne quid aduersus constitutum facerent, strangulauerunt, abieceruntque in Gemonias. Creuit igitur inuidia: quasi etiam post mortem, tyranni saeuitia permanente.

AD EMBLEMA 171.

D *Vm refidet Cyclops.*] Fusissimè hanc historiam narrat Isacius Tzetzes in Lycophonè, quam ne huc traducam, me prolixitas reuocat.

Postremùmque Vtin viscera nostra ferent.] Non parui beneficii loco habitum, vt qui prior interficeretur: exemplum apud Corn. Tacitum primo historiarum, vbi Othonis facta crudelia percenset. Titus Vinius, inquit, ad hoc tantùm maiori fratri prælatus est, vt prior occideretur.

AD EMBLEMA 172.

Dolosi do-
lo capti

A *Lis qui fata parabat ipse periit.*] Corn. Tacitus 6. Annal. vbi de multis ob amicitiam initã cum Seiano periclitantibus, iustèque damnatis: quò lætus acceptum, sua exempla in consultores recidisse. Seneca Epist. 95. Ideoque cum multis fuerunt mali (loquitur de Alexandro. Cn. Pompeio, C. Mario) pestiferã illi vim, qua pleriq; nocuerant, ipsi quoque sentiant. Claudian.

Quàm bene dispositum terris, vt dignus iniqui:

Consilij fructus primis auctoribus instet.

Chori verba sunt apud Euripid. de Ilyco interfecto ab Hercule.

--- ἀντάποινα δ' ἐκτίνων

Τόλμα, δίδους γε τῶν δεδραμένων δίκλω.

Talionem persoluens sustine, dans pœnam ob patrata scelera.

AD EMBLEMA 173.

IN nefarios belli cōsultores & publicos regnorum incendiarios hoc esse tortum diximus. Ad id Ciceronianum illud pertinet in Lælio: Improbis est pœna statuenda: nec minor ij qui secuti erūt alterū, quàm iis qui ipsi fuerint impietatis duces.

Lituo.] Horat. de bello ciuili

----- iam litui strepunt.

Ammian. Marcell. 31 libro: Cùmque arina ex latere omni concuterentur, & tela lituósque Belloná luctuosos inflaret.

AD EMBLEMA 174.

A Rripit, vt lapidem catulus.] Fons emblematis è Pacuio sicuti à Nonio Marcello citatur: Nam canis quando est percussa lapide, non tam illum appetit qui se icit, quam illum eum ipsum lapidem quo ea ipsa icta est, petit. Comparatio eadem est apud Platonem de Republ. 5. quo loco in eos agit qui scuiunt in humana cadauera: ἡδὲν τι διάφορον ὄραν τοὺς οὕτως ποιῶντας τῶν κυνῶν, αἱ τοῖς λίθοις οἷς αὐὲ βληθῶσι χαλεπαίνουσι τῶ ἑαλλόντῳ οὐκ ἀπτόμεναι. Non differre dicit eos à canibus, qui scuiunt in iactos lapides, eum verò qui iecerit prætermittere.

Mutua damna facit.] Reprehenditur Alciatus ineptæ latinitatis è quodam, qui se suo iudicio, pro docto venditat, quod damnum facere non dicamus. Sed imperitus nugator non legerat hunc M. Tullij locum 5. act. in Verrem. Quid si docebo, iudices, eos qui quadraginta millia modium lucri faciunt, Id dictum passivè nō activè. damnum facturos fuisse, si tua iniquitas sit, vt ex cohorte Recuperatores non intercederent?

AD EMBLEMA 175.

R Ecce monuit Menander:
Vlciscere hostes, sed absque tuo damno.
 Ἐχθροὺς ἀμύνου μὴ πὶ τῆ σωτοῦ βλάβῃ.

AD EMBLEMA 178.

E Xpace vbertas.] Inscriptio consentit cum hoc Euripidis, Pacis com-
 Supplicibus (vbi pacis commoda multa percensentur à menda.
 præcone. Theseum mouente, ne bellum moueat in Thebanos.)

Ὅσω τε πολέμον κρείσσον ἐργῶν βροτοῖς,
 ἢ πρῶτα μὲν μούσαισι προσφιλετάτη,

Ποινᾶσι δ' ἔχθρὰ, τίπεται δ' ὀνπαδία,
 Χαίρει δὲ πλούτῳ τῶντ' ἀφίτες οἱ κακοὶ
 Πολέμοις ἀναρούμεσθα, ἢ τὸν ἴσονα
 Δουλοῦμεθ' αὐθρῆς, ἀνδρὰ ἢ πόλις πόλιω.

Quanto bello potior pax hominum generi? primum quidem ea Musis gratissima: cruciatibus inimica: delectatur felice sobole, ad hæc diuitiis abundat. Hæc tamen nos improbi contemnimus, bellaque vltro suscipimus, & minus fortem subigimus viri virum, & ciuitas ciuitatem. Citantur & isti Menandri senarij:

Εἰς ἴω γεωργὸν κᾶν πέτρας τρίφει καλῶς,
 Πόλεμ' δὲ κᾶν πεδίῳ κακῶς ἔφν.

At colonum pax vel in saxis bene:

At bellum in ipso noxium campo quoque.

[*Latus erit Cereri.*] Huc quodammodo refertur quod quidam Alcyonem pro iustitij forensis hieroglyphico ponunt. Qua ratione à Plauto dicitur, Alcyones esse iuxta forum: id enim commodi intelligitur de intermissis fori procellis & turbinibus: quò alludit Horatius, cùm dicit, se mersari ciuilibus vndis: ita dies alcyoniæ nominantur in quibus fora conticescunt.

AD EMBLEMA 180.

An Galli
 veteres
 Græcæ
 linguæ pe-
 riti.

Superior ille locus quem adduximus ex Luciano de Hercu-
 le philosopho Gallo, rerum Græcarum perito, non est alie-
 nus ab eo quod legitur apud auctores haud quaquam asper-
 nandos, nempe Gallos fuisse φιλέλλωαι, hoc est, vt ego inter-
 pretor, Græcæ non modò linguæ, sed & doctrinæ peritos: id-
 que primùm ex C. Cæsare confirmant priuatim publicèque
 Græcis literis vsos olim Gallos: & in castris Heluetiorum ta-
 bulas repertas Græcis elementis conscriptas. Massilienses qui
 dem loquutos Græcè, Strabo Geographus primi nominis te-
 statur, quo tempore incorrupta esset minimèque confusa Pho-
 censium colonia. Nec verò prætermittunt Druidas illos veteres
 religionis Gallicæ antistites quos iisdem fuisse disciplinis im-
 butos atque sophos Græciæ, memorant. Imò etiam coniecturis
 quibusdam non inanibus asseuerant disciplinam Semnotheo-
 rum, Druidarum, Bardorum, Saronidarum, vetustissimorum
 in Gallia doctrinæ omnis liberalis professorum multis ante se-
 culis apud Gallos floruisse, quàm Cadmus è Phœnicia ve-
 nisset

nisset in Græciam; quam ad rem probandam citant Aristotelem in Magico, qui ait philosophiam à Celtarum Semnotheis duxisse initium, & Galliam fuisse magistram Græciæ. Longum esset percensere quàm doctis & eloquentissimis hominibus iam olim Gallia multisque seculis abundarit: hoc vnum adiicio nullum numen maiore quondam religione cultum apud Gallos, quam Pitho fuerit quæ Suada siue Suadela est Romanis, illa vna non temerè dicta Ennio flexanima, id est *ψυχάωνη*. Colligimus etiam ex vetustioribus litterarum monumentis, priscos Gallos doctrinæ & facundiæ gloria fuisse insignes, eos inquam qui florere temporibus priorum Galliæ principum, Samothis, Magi, Saronis, Bardi, Longonis, Celtis, Herculis, Galatis, Albonij, Lugdi, Belgij: ij enim memorantur inter eos qui legibus & moribus populum Gallicum excoluerunt. Et id quidem de Gallorum veterum cultu & disciplina eò est ignotius, quò à paucioribus traditum fuit, quia vel nihil aut parum admodum posteris reliquerunt maiores illi Galli, aut quia suam doctrinam non scriptis, sed per manus consultò tradi voluerunt.

AD EMBLEMA 193.

Gentiles clypeos sunt qui in Iouis alite.] Ut Pertinax, Antoninus Pius, Iustinianæ familia, Herculiani iuniores, qui sub magistro militum Præsentiali militabant, Herculiani seniores id est Illyricæ legio, & Iouiani, alia legio: & quibus hæc sub Maximiano, illa sub Diocleriano meruit, aliique multi.

Sunt quibus aut serpens.] De quo symbolo satis primò diximus Emblemate.

Aut Leo.] In Antonini mimo facies Leonis horridè iubata conspicitur in morem histricis concitata. Traianus verò fortitudinem ita voluit exprimi, vt claua Leonino capiti insideret. Quò etiam spectat imago fortitudinis in C. Publicij mimo. Leo enim cernitur suffocatus claua à pedibus strata, pharetra cum sagittis anteposita. Nota est historia Lysimachi, qui coniectus ab Alexandro in claustrum ferocientis Leonis, belluam quanquam maximè terrificam strangulauit; quæ res admirationi fuit ipsi Alexandro, deditque ansam pictoribus id in clypeis & tabulis exprimendi. Prætermitto alia multa quæ

Aquila in
stemmatibus.

Leo in
stemmate.

Symbola
debent
apta re-
bus esse.

passim leguntur apud auctores.

Dira sed hæc vatium fugiant.] Signa hæc ἄφωνα, symbola, notæ rerum hieroglyphica debent hominum moribus, quibus tribuuntur, aut etiam rebus, quarum causa pinguntur, vel finguntur, conuenire. Quæ enim mitia sunt & quæta non debent terrificis & truculentis speciebus repræsentari. Et quidem rectè colligit Ælian. lib. 12. & 14. histor. variæ nullum neque pictorem aut statuarium ausum fuisse Musas iouis filias efformare falsis & alienis imaginibus: neque opificem fuisse repertum hætenus ad eò rationis expertem qui eas armatas expresserit. Nempe veteres illi scitè voluerunt ostendere vitam eam quæ studiis liberalibus impenditur facilem, pacatam, & alienam ab omni Martis strepitu esse debere. Sic poëtis, quorum omnis vita est in ocio litterario, rectè tribuitur olor pro symbolo: Sed hæc satis.

Vsus ima-
ginum.

Ceras.] De veterum imaginibus cereis: hæc addi placet; quam supra memini me ea de re non nihil adnotasse. Vsus imaginum nobilitatis insigne fuit: quo honore donabantur olim qui aliquo gesto magistratu, suam virtutem Reipubl. probassent: quod quidem ius non ita transibat ad posteros, vt eo ipsi possent uti: nec qui familiæ suæ imaginem inseruerat, aliud efficiebat, quàm vt in suo funere & suorum gentilium sua imago efferretur: quemadmodum hodie apud nos consuetudo inuauit insignia militaria præferendi, feretroque & sepulchris affigendi, sed eorum imprimis qui aut nobilitate donati, aut splendore generis, aut munere aliquo insignes extiterunt. Eiusmodi autem veterum imagines cera, aut ære, seu etiam ligno, saxoque efformabantur. Prudentius in Symmachum lib. 1. ad eum morem allusit:

*Quamuis illustres meritis, & sanguine clari
Præmia virtutum titulis & honoribus aucti
Ardua retulerint, fastorūque, arce potiti
Annales proprio signarint nomine chartas,
Atque inter veteres cera numerentur & ære.*

Appianus lib. 2. bell. ciuil. Vbi agit de funere Iulij Cæsaris, ait à Marco Antonio quasi lymphato vestem à pectore abscissam, eaque accinctum, manuum dexteritate lectum sub tétorio posuisse, Et deinde: Sic furente turba, cum ad manus se accingeret, quendam ex castris lecto imaginem eius extulisse cera fabricatam. Hic mos de cereis imaginibus in pompa funebri latis, pridem exoleuit apud eos qui nomen Christianæ religioni de

dederunt ob aliquam non ferendam superstitionis & idolomania opinionem : inque eius locum ordinis ornamenta restituta.

AD EMBLEMA 185.

Q Vanquam satis multa de seminatis à Cadmo dētibus adduxerim, vt nihil sit quod studiosos remorari posse videatur, quia tamen iam ab instituta hac commentatione mihi proposuerim nullam illustrandi Alciati materiam prætermittere, adiicio híc quod apud Isacium legi, ad hunc fermè sensum: Cadmus cum draconem Martis interfecisset, aquam ad filiam portantes, euulsos illius dentes seminavit : ex quibus procreati sunt armati viri : & à quibus aiunt Thebanos suum genus duxisse, quæ tamen fabulosa esse constant. Palæphatus Stoicus (frigidè quidem sed tamen allegoricè) tradit Cadmum è Phœnicia venientem, dentes Elephantum habuisse, quibus humo mandatis, suppetias illi aduersus fratrem tulerunt. Sed Androthion historicus scribit, Cadmum cum quibusdam Palantibus venisse Thebas. Existimat tamen idem Isacius, draconem illum prædonem fuisse, vel præfectum quandam, insidiatumque sacra facienti Cadmo, & aliquot ex suis sociis sustulisse : Deinde Cadmum instructis militum ordinibus eundem draconem & draconis socios interfecisse : quos dentes nominat, eo quod mordaces essent: ex iis autem multos fudit, alios sibi affinitate iunxit. Hæc ille. Cornelius Tacitus, vti alio loco admonuimus, lib. vndecimo annalium meminit Cadmi vt literarum inuentoris apud Græcos.

Mythologia de seminatis à Cadmo dētibus.

AD EMBLEMA 187.

Q Vid Delphica littera possit.] Philæmon Comicus ait hanc sententiam non temere laudem habuisse, in Delphis maximam.

Τὸ γινῶθι σαυτὸν, οὐ μάλιστα εἶδ' ὅτι

Τὸ ῥήμα τοῦτο δόξαν ἐν Δελφοῖς ἔχει.

Laurea.] Martialis in 8.

Non minor ista tue laurea pacis erit.

Item septimo libro:

— inuidet hosti

Roma suo, veniat laurea multa licet.

In secundo verò,

Quæ datur ex Dacis laurea tota tua est.

AD EMBLEMA. 188.

Locus mor-
dax Cice-
ronis in P.
Clodium.

Cicero in Oratione, quæ non extat, in Clodium & Curionem credo postquam tibi speculum allatum est, longè te à pulcris abesse sensisti. Iocatur Tullius in Clodij formam, & ad cognomen familiæ Pulchrorum alludit. Eos proditum est fuisse prudentes, sobrios, continentes, modestos, reique publicæ suo tempore perstudiosos, à quibus longè aberat Clodius. Sed quia de forma corporis nonnulla attulimus, huc conferre placet dictum Iuliani Imperatoris, quod vt memorabile laudatur à Marcellino lib. 25. historiarum: Turpe esse sapienti cum habeat animum, captare laudes ex corpore.

AD EMBLEMA. 189.

Locus Taciti de Phryxi ariete.

Phryxi meminit Annal. 6. Tacitus, Parthi ferunt se Thessalis ortos, qua tempestate Iason post auertam Medeam, genitosque ex ea labores inanem mox regiam Æte, vacuosque Colchos repetunt. Multaque de nomine eius, & oraculum Phryxi celebrant. Nec quisquam ariete sacrificauerit, credito venisse Phryxum: siue id animal seu nauis insigne fuit. Fabulam de Phryxo deque Helle copiosè narrat Isacius Tzetzes in Lycophronem.

AD EMBLEMA. 189.

Iulius Silanus, aurea pecus.

Cvm Diogenis apophtegma, de quo ante, consentit illud C. Cæsaris, quod à Corn. Tacito memoratur lib. 13. Annal. Iulium Silanum auream pecudem appellabat C. Cæsar ob feignitiem, vel, væcordiam potius. Certè ouis in hieroglyphicis tum felicitatem, tum stultitiam arguit: felicitatem quidem ex oue portendi Etrusca disciplina olim docuit. Maro diuitias ostentans suas ait.

Mille meæ Siculis errant in montibus agnæ.

idemque felicitatem aurei seculi sub Augusto reuiuiscens attingens:

Ipse sed in pratis aries iam suaue rubenti &c.

At de stultitia hæc pauca: Accius in somniis posuit ouilem foetum in Tarquinium Superbum concitatum, tanto impetu irruentem ut regem solo prosterneret: quod Brutum indicabat, quem rex ille hebetem, & quasi pecudem existimabat. Fabius etiam Maximus, cum prima ætate communi hominum iudicio putaretur hebetior, Ouiculæ cognomine appellatus est.

Coniugis quem regit arbitrium. Philæmon Comicus rectissime scripsit vxoris probæ partes esse, ut se non superiorem marito putet, sed dicto audientem, adiungit enim magnum esse malum si mulier viro dominetur eumque superet. Ita ille.

Mulieris
probæ partes,

Ἀγαθὸς γυναικὸς ἐστίν, ὃ Νικηστράτη,
Μὴ κρείττον' εἶναι πάνδρος, ἀλλ' ἰπύκροον.
Γυνὴ δ' ἐν νῆσσ' ἀνδρᾶ κακὸν ἐστίν μεγα.

AD EMBLEMA 193.

C Ic. 2. de Oratore: Feræ partus suos diligunt, & nos in liberos nostros uti debemus indulgentia. Item 5. Tuscul. Bestiæ pro suo partu ita propugnant, ut vulnera excipiant, nullos impetus, nullos casus reformident. Is vehementissimus in filios amor, potissimum in Pelecano, aue Ægyptia, celebratur, quæ se neci potius dedere soleat, quam paruuli capiantur. Ea igitur viatores fallit, eosque transuersos seducit: femora etiam vellit ut excusso sanguine filij pascantur aliquandiu. Imò in ardentem ignem se coniicit, seque torrerit citius in rapida flamma sustinet, quàm ut suos foetus se superstite sibi abripi patiatur. In Pandectis iuris ciuilis animaduertimus id esse verum quod natura omnium parens singulis nostrum animis inseuit, pro affectu parentes magis torqueri in persona liberorum, l. 8. Quod metus causa. Ad id nobile est Arfinoes exemplum, quæ à Ptolemeo fratre infidiis & fraude decepta, cum esset conuicta immisos percussores in filios impuberes, complexa eos ad se fugientes, ea parte qua vulnera filiis intendebantur diu corpus iuum cædendum opposuit, multisque ita vulneribus acceptis, eorum saluti consulere non potuit, sed vna cum iis est miser

φιλοστογ-
γία.

Pellicani
auis pietas
in suos.

Arfinoes
mira in li-
beros pie-
tas,

miserrimè confossa. Legimus in expeditione Cyri minoris apud Xenophontem lib.4. à puero quodam, Dracontio nomine, per imprudentiam puerum interemptum fuisse, quamobrem in exilium pulsus quanquam puer & imprudens. Sed iudices non tam quidem iniuriam, quæ non potest esse sine animo nocendi, quàm parentum incuriam in filio vindicauerunt.

AD EMBLEMA 194.

S Vb Vitellij nefarij hominis principatu mirū dictu accidit, & non postremæ pietatis exemplum. Iulius Mansuetus ex Hispania rapaci legioni additus, impuberem filium domi liquerat. Is mox adultus inter Septimanos à Galba conscriptus, oblatum forte patrem vulnere stratum, dum semianimem scrutatur, agnitus, agnoscensque, & ex sanguem amplexus, voce flebili precabatur patris manes, ne uè se ut parricidam aduerfarentur: publicum id facinus: & vnum militem, quotam ciuiliū armorum partem: simul attollere corpus, aperire humum, supremum erga parentem officio fungi: Aduertere proximi, deinde plures, hinc per omnem aciem miraculum, & quæstus, & sæuissimi belli execratio. Hæc Tacit. lib.3. historiar.

Exemplum
pietatis filij
in patrem.

Quo loco dixi parentes esse nobis debere instar Dei quasdam viuas imagines addi hoc è Græco monosticho velim,

Ἄνθρωποι μέγιστοι τοῖς φρονούσιν οἱ γονεῖς.

Parentes sunt instar deorum certè maximorum apud prudentes.

Adorea] Marcellin. lib.25. historiar. Catilina claras gloriarum adoreas sempiternis maculis obumbravit.

AD EMBLEMA 195.

Pudicæ mu-
lieris offi-
cium,

P Lutarchus in præceptis cōnubialibus, ait, mulieres à Luna oportere diuersas esse, quæ quo à Sole spectatur remotior, eò apparet esse clarior: eadem cum Sole, nullum habere videtur lumen. Nam vxor modesta & sapiens præsentem tantum viro à cæteris conspici, eodem absente, domi se debet continere. Porro didicimus ex veterum historiis mulieres olim, restudineas

dineas imagines gestare solitas, quas veneri consecrarent. Apud Ægyptios tanta fuit pudicitiae muliebris cura, ut patrio instituto calceorum usus esset interdictus muliebris, ne tam sæpe palam conspiceretur, sed tanquam testitudines in sua coclea manere cogerentur. Ex quo intelligimus non postremam, fuisse matronarum laudem si domo non nisi necessario excederent, operaque muliebria tractarent. Legi epitaphium quoddam vetus pudicæ cuiusdam matronæ, Rom. quod ita se habet:

Ægyptiæ
mulieres.

Pudicæ ma-
tronæ epi-
taphium.

Hospes quod dico, paulum est, asta, ac pellege.

Hec est sepulchrum haud pulchrum pulchræ fœminæ,

Nomen parentes nominarunt Claudiam,

Souom mareitom corde dilexit souo.

Gnatos duos creauit, horunc' alterum

In terra linquit, alium sub terra locat:

Sermone lepido, tum autem incessu commodo:

Domum seruauit, lanam fecit, dixi, abei.

Quæ postrema verba mihi in memoriam reuocant veterum morem, quo nouam nuptam in pelle lanata iuebant considerare: quo gestu polliceri videbantur marito se adductas ad præstandam lanificii operam. Sed & hodie in plerisque locis Italiæ postero die quàm mulier est ingressa mariti domum, illi è geniali thoro prodeunti manè propinqui obuiam veniunt, eique offerunt fulum, colum, lanam, acum, forficem, omneque vas domesticum ut cuique promptum est, quò admoneatur officij mulieris, seque non ad delicias, sed ad ea curanda quæ domi necessaria sunt & accommoda vocari statim intelligat.

Veterum
ritus.

Auson. Parentalib. in Æmilia Ærnia matre.

Morigere vxoris virtus cui contigit omnis:

Fama pudicitia, lanificæque manus,

Coniugii que fides, &c.

Item in Veria Liceria.

Huius si probitas, si forma & fama, fidesque.

Morigere vxoris, lanificæque manus.

De Lucre-
tia Ouid.
2. Fastor.

AD EMBLEMA 196.

V *Elat vultus.*] huc pertinet nummus vetustus in cuius inscriptione legitur, SABINA AVGVSTA HADRIANI AVG. cuius in altera parte dea sedet velo faciem operata, indice digito dextræ admoto ad iugulum, cuius inscriptio PVDICITIA.

In

Velum vir-
ginum, pu-
doris arma-
tura.

In alio quodam Herenniaë sigillum muliebre sedens cum con-
to in lænam vnam iacente, dextra velum obducit ante faciem:
huius inscriptio, PVDICITIA AVG. Præclare Septimius
Florens qui non solum velum virginum & mulierum, armatu-
ram pudoris appellat, verecundiaë vallum: sexus fœminei mu-
rum, qui nec suos emittat oculos, nec admittat alienos, verum
etiam modum præscribit ad quem veli huius forma produci
debeat. Sic enim ille: Quantum resoluti crines occupare pos-
sunt, tanta est velaminis regio, vt ceruices quoque ambiantur,
& quæ sequuntur. Adducit exemplum Arabiaë fœminarum quæ
non caput, sed faciem quoque ita totam tegunt, vt vno oculo
liberato, contentæ sint dimidiam frui lucem, quàm totam fa-
ciem prostituere, maault enim fœmina videre quàm videri.

AD EMBLEMA 197.

AD huius Emblematis sententiam puto spectare illud Se-
necæ ex 4. de beneficiis cap. 27. Malè consulit ille filiaë,
qui illam contumelioso, & sæpe repudiato collocavit.

AD EMBLEMA 198.

IN ARBO-
RES.

F *Vnesta est arbor.*] Reperio etiam pinum & myrtum pro mor-
tis symbolis accipi solitas à veteribus, pinus, quia semel
excisa numquam reuiuiscit, aut etiam repullulascit. Myrtus
etiam funesta, cuius foliis Thebani utebantur ad tumulum Io-
lay herois maximi, vt scribunt scholiastæ Græci.

AD EMBLEMA 199.

Pinus &
myrt^o, pro
mortis sym-
bolis,

S *Eruiati ciuem.*] Corn. Tacit. 12. Annal. M. Ostorius seruati ci-
uis decus meruit. Et in 15. 8i singulis manipularibus præci-
pua seruari ciuis corona Imperatoria manu tribueretur, quod
illud, & quantum decus, vbi par eorum numerus adipisceretur,
qui attulissent salutem, & qui accepissent? Sed quia fortè nota
omnibus

omnibus non sunt quæ & quanta tribui solita essent iis qui ciuicam meruissent, adicere placet. Ea primùm corona utebantur in spectaculis: induenti assurgi etiam à Senatu moris erat, & senatui proximus erat assignatus locus. Ipsi munerum vacatio, patriq; & auo paterno dabatur, quod filium Reip. salutarem genuissent. At ne temerè daretur leges latæ sunt arctiores, nēpe vt ciuis qui seruatus esset, seruatum se esse fateretur: testes enim adhiberi nihil proderat; neque si aliquem alium, quàm Romanum ciuem seruasset, quamuis Regem.

Ciuica
donati
qui.

Is igitur honos quia in maximis esset, eum affectarunt Principes Romani, non probi modo, sed & scelerati, adeoque suis numismatis exprimi curarunt. Vt enim de iis taceam quibus merito is tributus honos fuit, in Cai Caligulæ numo ciuica cum glandibus spectatur, cum literis his S. P. Q. R. P P. O B C I V E S S E R V A T O S Numus verò Galbæ Imperatoris ciuicam habet cum inscriptione S. P. Q. R. O B C. S. Eadem in Vitellij Germanici, in cuius medio hæc literæ, S. P. Q. R. O B C I V. S E R. In numo aureo & aliis quibusdam ciuica etiam Neroni ex S. C. dedicata.

AD EMBLEMA 204.

Errabunda, procax. Ideoque Plutarchus amorē hederæ confert: δευδς βτην δ' ερωσ, δσπερ δ κητ' ός, αωτων εν πώσος αναδ' ησαι προφάσως. Ea est amoris vis, vt non secus atque hederæ, valeat se applicare, arrepta omni occasione.

Amor he-
deræ com-
paratus.

AD EMBLEMA 208.

DE Hermogene, cuius antè memini, hoc iactatum olim εν Ηερμο- παισι γρωι, και εν γρωσι παις: quo elogio sunt qui laudatum adolescentis ingenium putent, sunt etiam qui non probatum omninò suspicentur: & quidem, vt est apud Menandrum, ο' παρ ηλικίω νοϊσ, μισθ' εφεργάβεται, Mens præcox odiosa.

genis elo-
gium.

AD EMBLEMA 2II.

Tunetum
vrbs.

Quia fortè Tunetum, de qua nonnihil iam antè diximus, vel vt alij nominant Tunitium, digna monimentis litterarum ciuitas est, addo quæ sequuntur in studiosorum gratiam. Tunetum itaque Scipionis ætate tumulus erat editior, vnde ille spectauit Carthaginenses ad classem Romanam exurendam accinctos. Post excisam Carthaginem, eam incoluerunt pulsi à Romanis patriæque carere coacti: quam ob causam amplificata illa fuit adeò vt noua Carthago diceretur. Apuleius eam nominat Augustam amplissimam & honorificentissimam. In ea fuere viri literatissimi, & gymnasium celebre, in quo profiteretur se contendisse diuus Augustinus. Aberat olim à Carthagine duodecim fermè passuum milibus. Locus tum arte, tum natura suaptè tutus & qui à Carthagine conspici, & præbere conspectum tum ad urbem, tum ad circumfusum mare vrbi posset.

GRÆCO

GRÆCORVM EPIGRAMMATVM,
SENTENTIARVM, VERSVVM HÈ-
mistichiorum quæ passim occurrunt in iis ad
Alciati Emblemata commentariis, E X P L I-
CATIO AD V E R B V M.

EPIGRAMMA D. GVLONII,
LINGVÆ GRÆCÆ REGII
Professoris, ad verbum ferè.

NOVEM annos magni Iouis fuit Minos auditor
Gnosfi rex, ut Homerus ait;
A quo prudentiam edoctus, & valde prudens consilium
Subiectis sanctas Cretensibus sanxit leges.
Hunc verò nostrum Minoem Musæ educarunt, & eadem
Dederunt ei sacrum ramum edere,
Atque potare fontis Heliconij divinam aquam,
Qua satiatus sortem divinam retulit.
Ideoq; siue oratorum enthymemata declarat,
Aureo ex ore latices limpidi manant:
Seu veterum monumenta sonat virorum [i. historias enarrat veteres]
Non iuuenilis, sed mens senilis sapit:
Siue explanat occultorum ænigmata verborum,
Vates veritatis Oedipum superat.
Emissa scripta in hæc Alciati artificiosa Emblemata
Intrepidè meum testantur sermonem [i. fatentur esse vera quæ dico.]
Ad Embl. 23.

Ἐπεί τι σοι, ξιῶν, καὶ Παλλάδι, &c.
Dic, quid tibi commune [est] cum Pallade? nam ei iacula,
Et bella, tibi verò placent computationes.
Ne temerè ô hospes de Dijs talia scruteris,
Sed scito quibus [ego nominibus] similis Deæ huic sim.
Etenim mihi bellorum amica [est] gloria: hoc scit omnis mihi
Orientalis domitus Indus ab Oceano.
Ac certè hominum genus donis ornavimus, illa quidem oliuâ,
Ego autem dulcibus racemis vitis.
Quinetiam nec mater [mea] propter me dolores partus perpeffa est:
Sed solui ego quidem femur paternum, illa verò caput.
Ad Embl. 24.

Παλλάδι ὅτι ἐμὶ φυτόν, &c.

Palladis ego planta, Bromij cur me affligitis rami?

Tollite racemos: virgo ego non sum ebria.

Ad Embl. 25. in statuam Bacchi.

Αἰ Νύμφαι ἔ Βάκχου, &c.

Nymphæ Bacchum, cum ex igni profiliūt infans,

Abluerunt, in cinere nuper volutatum.

Ideò cum Nymphis Bromius suavis si verò ipsum prohibeas

Misceri, capies ignem utique ardentem.

Ad idem Embl.

Ὅν ἂ οἶνός, &c. Non enim vinum hoc, neque Bacchus facit, sed immoderatus potus, & ultra quàm decet, & satis est. Cæterum si quis immoderatè bibat, hilarior quidem & iucundior fieri solet.

Ad idem Embl.

Βάκχου μέτρον ἀρίστον, &c.

Vini mensura optima quæ non nimia, neque minima:

Est enim vel doloris causa, vel insania.

Gaudet admixtus tribus Nymphis quartus ipse,

Τὴν enim thalamis [i. iugalibus amoribus] promptissimus.

At si multus spiret, euertet quidem amores,

Mergeturq; somno vicino morti.

Ad Embl. 27.

Η Νέμεσις προκίεσι, &c.

Nemesis premonet & cubito & freno,

Neque immoderatum quid agendum, neque effrenatè loquendum,

Η Νέμεσις πῆχυν, &c.

Nemesis [ego] cubitum contineo: cuius [rei] causa? dices:

Omnibus mandatum annuncio, nihil præter modum agendum.

Ad Embl. 28.

Α σπῖδ' Ἀχιλλῆος, &c.

Clypeum, qui Hectoris sanguinem biberat

Laërtiades, Grecorum obtinuit iniquo iudicio:

Naufrago [Ulyssi] autem mare detraxit, & ad tumultum

Aiacis natantem deiecit, non ad Ithacam.

Καλὰ Ποσειδάων, &c.

Rectè Neptunus iudicium tulit melius quàm Minerua,

Et iudicium Grecorum odiosum [iniquum] ostendit mare.

Scutum in littoribus clamat, & monumentum agitat

Ipsam te vocans [ὁ Ajax] dignum scuto bellatorem,

Exsurge ὁ fili Telamonis, habes scutum Acacida.

Ad Embl.

Ὁ ρυι Διὸς κρονιδᾶο, &c.

*Auis Iouis Saturnij, nuncia quam ob caussam stas
Ferox, super magni tumulo Aristomenis?
Nuncio hominibus, quod quantum hic praestantissima
Volucrum sum, tantum hic semideorum [fuit].
Pauidae quidem pauidis asidebunt columbae,
Nos autem interritis viris delectamur.*

Ζεὺς κρονιδης, &c.

*Iupiter Saturnius fecit iustius & melius
Virorum Heroum, diuinum genus, qui apellantur
Semidei. —*

Ad Embl. 42.

Ὁὐ δ' ἢν Ουρανὸς, &c.

*Non si Oceanus omnem inundationem excitarit,
Romae vel tantillum labefactabit robur, donec manebit
Caesaris dextra ad imperandum strenua.
Sic & sacrae Iouis quercus firmiter radicibus
Stant, ex foliis autem ea quae sunt arida decutiunt venti.*

Ad Embl. 48:

Α' δ' ἐγὼ ἃ τλάμων, &c.

*Illa ego misera Virtus huic asideo
Aiacis tumulo, dilaceratis crimibus
Animum dolore magno saucia, quod Graecis
Fallaciarum machinatrix fraus, res praestantior me indicata est.*

Ad Embl. 51

Σῆμα τὸδε Ἀρχιλόχου, &c.

*Sepulchrum hoc Archilochi littoreum, qui quondam amarum
Musam serpentina primus tinxit bile.
Qui cruentavit Heliconam mansuetum nouit [id] Lycambes
Lugens trium nexum filiarum.
Sensim vero transi, viator, ne forte huius
Moueris tumulo fucos insidentes.*

Ad Embl. 54:

Α' ἰχνὸν ὄλην νήσοῦς, &c.

*Terram omnem insulasque peruolitans, tu hirundo,
Medeae in picta tabula pullos alis.
Speras autem pullis implumibus fidem tuis hanc seruaturam
Colchidem, quae neque propriis pepercit liberis?*

Ad Embl.64.

Τὸν λύκον ἐξ ἰδίων, &c.

*Lupum proprijs vberibus nutrio inuita,**Sed [ad id] me cogit pastoris imprudentia:**Qui vbi creuerit ex me, contra me rursus fera erit:**Gratia mutare naturam non potest.*

Ad Embl.66.

Τῶν ἀμυχάνων, &c.

Impossibilem cupido multos fecit re præsentē frustrari.

Ad Embl.67.

Ὁ τύμβος ἔτης, &c.

*Sepulchrum hoc non habet intus mortuum,**Mortuus hic extra non habet tumulum,**Sed ipse sui mortuus est & tumulus.*

Ad Embl.70.

Τί σοι θέλει ποιῆσω, &c.

*Quid tibi vis, faciam**Quid tibi, loquax hirundo?**Pennas tuas leues**Vis abreptas forfice refecem?**Aut potius internam hanc**Linguam, vt Tereus**Ille, demetam?**Quid mihi gratos somnos**Matutinis vocibus**Eripuisti Bathyllum?*

Ad Embl.71.

Ὁ φθὸν & ἔτι, &c.

*Inuidia est malum habet autem aliquid boni in se**Tabefacit enim inuidorum oculos & cor.*

Ad Embl.76.

Τὰν Κίγυλιν ἐν φημί, &c.

*Circen non dico, vt dixit Homerus,**Pro viris fecisse aut sues, aut lupos.**Ad ipsam diuertentes, meretrix cum esset vasa,**Hamo inescatos pauperrimos effecit.**Et humanam vbi prædata esset rationem,**Dein [fecit] vt nihil haberent amplius.**Alebat intus habens instar animalium expertium rationis,**Prudens autem cum esset Vlysses iuuentutem vitans,**Non [iam] Mercurij [quam] nature propriæ donum, rationem**Habebat, incantationis remedium contrarium.*

Ad Embl. 85.

Πολλὰς μυριάδας, &c.

Multas myriadas computat Artemidorus,
Et nihil impendens viuit vitam mulorum,
Qui saepe auri pretiosum onus habentes,
Multum super dorso fenum edunt solum.

Ad Embl. 89.

Φῶγες ἐπ' εἰνάδιοι, &c.

Fures quando marini Tyrrenum prope vorticem,
Citharædum de nauī posuerunt gurgite mergendum,
Statim eum cum citharā arguta suscepit delphin
Sessorem: ex profundo autem enatauit emergens,
Vsq̄ ad Isthmum appulit Corinthium. certè mare
Pisces hominibus tum habuit æquiores.

Ad Embl. 89.

Ὅστις ἦ ἐπὶ τῷ, &c.

Quisquis ambitiosum & auarum ingenium habet,
Nihil sapit iustè neque vult,
Difficilisque amicus est toti ciuitati.

Ad Emble. 94.

Παμφάγος ἐρπυσθῆς, &c.

Omniuorus, repensque per ædes heluo mus
Ostreum conspicatus labris patens,
Barba madida spurcam momordit carnem,
Statim verò testacea crepuit domus,
Aptata [i. clausa] cruciatibus: at mus in claustris inenitabilibus
Captus, sui interfectorem tumulum contraxit.

Ad Embl. 103.

Ἰκάρῃ, κερὰς κέρῃ, &c.

Icare, cera quidem te perdidit, nunc verò te cera
Reuocat in formam rursus statuarius.
Sed agendum, ne pennas tolle per aerem, ne lauacrum
Ex aere cadens, Icarium facias.

Ad Embl. 104.

Ὅπρην ἐγὼ καὶ φῆρα, &c.

Qui prius ego & sturnum & rapacem arcens
A semine altiuolantem & Bistoniam gruem,
E corio fundæ tortilia brachia intendens
Alcimenes [ego] volucrum arcebam procul multitudinem,
Et me quedam vulneratrix iuxta talos dipsas vipera
Cuti [meæ] è mandibulis amarā immittebat bilem,

Sole [me] priuarit [i. me interfecit] ecce vt aethera spectans
 Pedibus non videbam malum obuolutum [i. proximum.]

Ad Embl. 105.

Αὐγάς τοῦ ἀφύκτου, &c.

Contemplor ineuitabilem in sigillo celato Amorem,

Manibus leoninum qui moderetur robur.

Qui hac quidem manu flagellum ad ceruicem, illa vero frenos

Dirigit: multa autem circumflorete gratia.

Horresco homicidam, nam qui etiam feram domet

Atrocem, neque imbecillibus ignoscet hominibus.

Ad Embl. 106.

Γυμνὸς ἔργος δὴ τοῦτο, &c.

Nudus Amor ob id ridet & placidus est,

Quia non habet arcum neque ignita tela,

Haud sane frustra manibus tenet delphinum florem,

Hac enim terra, illa vero mari imperat.

Ad Embl. 107.

Ὅτι πτερόεντος τὴν πτερεν, &c.

Alatus alatum intuitus perfringit fulmen,

Ostendens quod fortior ignis fulmine sit Amor.

Ad Embl. 108.

Ἡ πρὶν ἀμαλδάντοισι, &c.

Qui prius duris in praecordiis iucundam in pubertate

Oestriferae Paphiae legem recusauit,

Membruioris telis imperuissus qui prius eram amoribus

Collum tibi inclino, o Venus [ego] semicanus,

Suscipe me letabunda, sapientem quia Pallada vincis

Nunc magis, quam olim pomo ex Hesperidum.

Ad Embl. 109.

Πόσσι τὸ ξύλον, &c.

Vbi tibi arcus ille reflexus, vbi à te

Transfixa medium in cor sagittae?

Vbi pennae? vlli fax tristis? ad quid tres

Coronas manibus tenes, in capite aliam fers?

Non [ego sum natus] à vulgari, hospes, Cypride, neque à terra

Sum maternali genitus voluptate:

Sed ego in puris hominum mentibus ignem accendo

Honesta doctrina, mentem vero in calum induco:

Ex virtutibus autem coronas quatuor neclo, quarum ab vnaquaque

Easque ferens, primam quae est sapientiae coronor.

Ad Embl. 110.

Πεννὸ πτανὺ ἐρωτᾶ, &c.

Pennato pennatum Amorem contrarium finxit Amori
Nemesis, arcu arcum vlciscens.

Vt quæ mala fecit, patiatur: audax verò qui prius (☉) intrepidus
Lacrymat, amara vbi sensit tela.

In inum ter sinum conspuit. quàm valde mirum,
Accendet quis igni ignem, attigit Amorem Amor.

Ad Embl. III.

Τὸ βρέφ' ἐρμῶν ἀντα, &c.

Recens natum Hermonactem occidistis, apes,

(Ab canes) reptilem, fauos inquirentem

Sepe ex vestris punctum perimitis ab ab

Aculeis, quæ serpentum latibula spernitis

Dic Lysicidæ & Amyntori [parentibus tuis] neque apes

Landare debes, etenim illis amarum inest mel.

Ad idem Embl.

Κῆρον ἀποπλακίην, &c.

Puerum aberrantem [☉] adhuc lactantem Hermonactem

Ab, infantem, vt iniusta percussistis, ô bouigenæ [apes]

Ignorabat miser ad vos, sicuti ad apes

Cùm venisset: vos autem viperis eratis peiores.

Pròque comestione [mellis] impressistis rubros aculeos,

O [vos] diræ, dulci aduersariæ estis gratiæ [i. non minus amare
quam mel dulce est.]

Ad Embl. IIII.

Τὸ ἀκλίπτων ποτ' ἐρωτᾶ, &c.

Furem olim Cupidinem noxia punxit Apis

Fauos ex aluearibus prædantem, extremos autem manuum

Digitos omnes confixit: at ille dolebat, manibúsque tumebat,

Et terram percutiens exiliyt, atque Veneri

Ostendit dolorem, & questus est quòd tam exilis

Bestiola [cùm] esset apis tanta vulnera infligeret.

Mater verò ridens: Quid, inquit, an non tu similis es apibus,

Et cùm tam paruus sis, tamen vulnera tanta facis?

Ad idem Emble.

Ἐρως ποτ' ἐν ρόδωισι, &c.

Amor aliquando in rosis

lacentem apem

Non vidit, & vulneratus est:

Inque digitis morsus

Manus, eiulauit.

Pery & morior.

Serpens me percussit

Alatus, quem vocant

Apem rustici:

Illa autem dixit, si aculeus

* Hi tres
versus de-
bent legi
pag. præce-
denti ante
Perij.

* *Currens itaque & volitans*

[tam] *ledit apicula,*

* *Ad pulcrâ Venerem,*

Quantum putas dolent,

* *Perij, mater, inquit.*

Amor, quos tu feris?

Ad idem Embl.

Σύν δ' ἠλάσ' ὀλέντας, &c. simul autem excussit dentes calcitrans
pede terram.

Ad Embl. 113.

Δίψος ἔπος, Ἀγνός, &c.

seuus Amor, seuus, quid verò amplius? si rursus dixerò,

Et rursum, plorans sæpe, seuus Amor.

At enim puer hic ridet, & sæpe vituperatus

Gaudet, si autem dixerò contumelias, inde insultat.

Mirum autem mihi, quomodo utique, è glauco vbi apparuisti?

Fluctu, ex humido, Cypri, tu ignem peperisti.

Ad Emblem. 115.

Α' Κύπρις ὑπόασι, &c.

Venus Musis [hic ait] ὀ puellula Venerem

Honorate, aut Amorem in vos armabo.

At Musæ ad Cypriam: Marti stulta hæc blateramenta [i. iaciantur

Martem, qui sæpe ab Amore correptus est:]

[hæc in

In nos autem non volat iste hic puerulus.

Ad Embl. 113.

Τίς πῶδ' ἔπ' ἀλάτῃς, &c.

Quis vnde plastes? Syconius, nomen verò quod?

Lysippus, tu verò quis? Occasio omnia domans.

Cur vero summis pedum vnguibus, incedis? semper rotor quid verò
alis

Pedibus habes bifformes? volito leuis.

Manu dextra quid fers nouaculam? hominibus documentum,

Quòd acie omni acutior sum.

Coma verò quid versus faciem? vt præueniente capiar.

Per Iouem, posteriores partes [capitis] ad quid calua sunt?

Nam semel pennis currentem me pedibus

Nullus deinceps expetens prehendet à tergo.

Talem me artifex effinxit vestri gratia,

O hospes, & in vestibulis posuit adhortamentum.

Ad idem Embl.

Τὴν δ' ἀπέρτα καὶ γόν, &c. Cum autem videam hanc nunc esse
occasionem, quæ si recta consilia caperis, simul & salutem
& libertatem possit comparare, non modo vobis, sed & aliis
omnibus Græcis: sin erraueritis deceptiue fueritis, non facile
eandem occasionem recuperari: existimaui quam de his ha-
berem

berem sententiam, in medium esse proferendam.

Ad Embl. 125.

Λέων μάχην ἔγνωσι, &c.

Leo pugnam aliquando instituit in aprum,

Vultures autem ex alto loco obseruabant certam [vt pabulum eum qui
vinceretur facerent statim [sibi]

Amicos autem cum vidissent [eos esse factos] exciderunt spe.

Ad Embl. 128.

Βῶσ φηγῶν, &c.

Bouis puer cum edisset die festo viscera,

Hei mei, gemit, quia intestina mater emitto!

Illa autem ridens, ne time, fili, inquit,

Tuorum enim nihil, at vomis alienum.

Ad Embl. 129.

Αἱ τρεῖς αὖ ποτὶ, &c.

Tres quondam puellæ vnâ ludebant

Sorte, quæ primâ itura esset ad inferos.

Et tres quidem è manibus emisserunt talum: venit autem ex omnibus

Ad vnâ: ridebat autem sortem debitam.

E tecto verò inopinatus lubrico lapsu ruit casus,

Infortunata in Orcum descendit, vt erat sortita.

Non fallax [est] fors cui malum [imminet:] ad bonum autem

Neque preces mortalibus [sunt] peritæ iaculandi, neque manus.

Ad Embl. 130.

Καὶ ἡ τελευταὶ, &c.

Etenim Lite [i. Preces] sunt Iouis filia magni,

Claudeque rugoseque strabæque oculis,

Hæ & post Noxam currant euntes:

Noxa verò robustaque & pedibus integris: idè omnes

Longè præcurrit, anteuertit autem omnem per terram

Ledens homines: hæque medentur tandem

Qui certè venerabitur filias Iouis propius accedentes,

Hunc valde iuuant, & exaudiunt precantem:

Qui autem abnegarit & proterue recusarit,

Præcantur quidem hæ Iouem Saturnium euntes,

Hunc vt Noxa simul sequatur, quò lesus luat.

Ad Embl. 133.

Ἀπὸ τῆς ἀφροδίτης, &c.

Pro sepulcro lapideo pone Græciam, pone adhæc

Hæstas barbarici symbola naufragij:

Et tumuli [in] apice circumscribe Persicum Martem,

Et Xerxem: in illis humo conde Themistoclem,
 Columna verò Salamis superimponatur, gesta referens
 Hac mea: quid verò paruis magnum impositis?

Ad Embl. 135.

Ψύχα γὰρ πέτρων, &c.

Cauat & petram longum tempus, neque ferro
 Parcit, sed vna omnia perdit consumptione.

Sic etiam Laerte tumulus, qui prope litus
 Pauulum abest, frigidis liquitur à pluuijs:

Nomen quidem herois semper florens: non enim carminè
 Obscurare auum, etiamsi velit potest.

Ad Embl. 137.

Ἦ λίσσα ἠεὶνὲ μίαις, &c.

Peremi Nemea feram terribilem, peremi & Hydram,
 Et taurum, apri circumcussi maxillam.

Cingulum detraxi, pullum equinum Diomedis sustuli,
 Aurea mala postquam fregi Geryonem cepi.

Augeam noui [i. repurgavi] cerua non effugit: interfeci. aues
 [Stimphalidas]

Cerberum extraxi, ipse Olympum habeo.

Ad Embl. 151.

Τοὶ βίον, ἠγάκλειτε, &c.

Vitam, Heraclite multo plus quam cum viueres
 Desse, nunc enim vita est miserabilior.

Vitam nunc ride Democrite, plus quam antea,
 Nunc enim vita est omnium maiore risu digna.

In vos autem & ego contemplans, interea cogito
 Quomodo simul tecum lugeam, quando vna tecum rideam.

Ad Embl. 153.

Ἄλλοιδὲ περὶ δόρυ μίον, &c.

— aly autem accurrerunt filij Achiuorum,

Qui & admirati sunt staturam & formam spectabilem
 Hectoris: neque ei quis sine vulnere stetit.

Ad Embl. 159.

Ἄνλω με πλατάνιστον, &c.

Aridam me platanum irrepens tegit
 Vitis, externa autem circumuirescens coma.

Quae prius meis virentibus alens ramis
 Racemos, hac ipsa eram non minus frondosa.

Talem quidem certe posthac constituat [sibi] quisque amicam,
 Quae pendere mortuo norit sola:

Ad Embl. 160.

Τυφλὸς ἀλητέων, &c.

Cecus errans claudum pede sustulit

Oculis alienis mutuum accipiens:

Ambo quidem imperfecti ad vnius naturam aptati sunt,

Defectum inuicem retribuentes [i. accommodantes, seu praebentes operas mutuas.]

Ad idem Embl.

Ἄμφο μὴ πηροί, &c.

Ambo quidem mutili & erronei, sed alter quidem oculis,

Alter verò ingressu: alterius autem alter subministratio [erat] i. alter alteri seruebat.

Cecus enim claudi super humerale onus tollens

Viam alienis oculis, summis pedibus ibat.

Vna verò virisque sufficiebat natura: in vnoquoque enim

Defectum inuicem ad totum mutuata est.

Ad idem.

Τυφλὸς ἄπυς, &c.

Cecus pedibusque mancus erant sibi inuicem ministrantes:

Cecus per viam deducebatur [à claudo] dorso ferebatur pedibus mancus.

Ad Embl. 161.

Εἷν ἐνὶ κινδύνης, &c.

Vni pericula duo effugi [ego] Mirtilus armis,

Vnum quidem fortissime dimicando, alterum verò natando.

Argestes [ventus] quando subiit nauis carinam, clypeum habui

Seruatus destinatum aquis & pugna.

Ad Embl. 165.

Πῆμα κακὸς γείτων, &c.

Detrimentum [est] malus vicinus, quantum bonus est magnum commodum:

Neque bos perierit, nisi vicinus malus adsit.

Ad Embl. 166.

Κύματα καὶ τροχὸς, &c.

Fluctus & aspera tempestas ad terram traxerunt

Delphinem, externa commune spectaculum fortuna.

Sed in terra misericordiae locus [reperitus est] nam videntes.

Statim ad tumulum me coronarunt pueri [viri:]

Nunc verò quod [me] genuit mare perdidit, quae tandem ponto,

Fides, qui neque propriis parcit alumnis!

Ad

Ad Embl. 167.

Πικρὴν ἀλλήλοισι, &c.

Acerbam inter se Hector gratiam atque scutifer
 Ajax ex bello pignus dederunt amicitiae.

Hector enim cingulum cum accepisset, ensi[m]que vicissim dedisset,
 Hanc quidem gratiam, donum experti sunt in morte.

Gladius interfecit Aiacem insania correptum, & rursus cingulum
 Traxit Priamiden bigis raptatum.

Sic ab hostibus mortem ultro afferentia mittuntur dona,
 [Quae] sub gratia pretextu fatalem mortem contineant.

Ad idem.

Ἐκ τῶν ἀιωτῶν, &c.

Hector Aiaci ensē obtulit: Hectori autem Ajax
 Cingulum, ambobus donum [fuit] una mors.

Ad Embl. 172.

Ἐν πῶτι πωμφαίνοντι, &c.

Aliquando conspicuo in aethere nigrior se vibrans
 Scorpionum è terra vidit exilientem coruus.

Quem correpturus irruit, at ille [scorpius] eius qui irruiisset ad se-
 lum,

Non tardus multum aculeata pedem percussit sagitta.

Et vita eum priuauit, ecce quantum [quisque] fecerit in alium,
 Ex illo miser ipse accepit necem.

Ad Embl. 176.

ἀνὰ τὴν αὐγὴν τοῦ θεοῦ, &c.

Non iam turritus, phalangibus pugnans in certamine
 Indomitus irruit candentes habens dentes elephas:

Sed metu contrahens humilem ceruicem ad lora subiugia
 Currum trahit Cæsaris diuini.

Novit autem pacis etiam fera gratiam, instrumentis deiectis
 Martis, equitatis vicissim vehit patrem.

Ad Embl. 179.

Ἀρβὶ κῶρα, &c.

O Attica decenti forma, cantu nutrita [cur] vocalis vocalem diripies
 Cicadam, pennatis in prædam fers pullis?

Garrulam garrula, & volucrem plunis prædita,
 Hospitam hospita, vernam verna?

Non cita conflicteris: non enim fas, neque iustum [est]

Perdere canoros canoro ore [i. ut animalia canora deglutiant &
 absument ea quae sunt ore vocali & canoro.]

Ad

Ad Embl. 181.

Ῥίζη μὴ μέλαινα, &c.

Radix quidem nigra erat : lacti similis flos:

Moly autem ipsum vocant Dii, difficile verò [est] effodere

Viris mortalibus: Dii autem omnia possunt.

Ad Embl. 184.

Ἐὐνομὸν ᾧ πολλοῦ, &c.

Eunomum, ô Apollo, tu quidem nosti me, quando vincebam

Patria Locrensis ego interrogantibus autem dicam.

Aeolium in cithara modum resonabam: at in medio

Cantus, mihi chordam plectrum suspendit [i. fregit]

Et mihi sonum verum [i. paratum] quando occasio postulabat,

Ad aures numerorum non vere reddebat.

Atque [tunc] quadam vltro citharæ ad cubitum [siue, iugum]
exurgens

Cicada complebat veram harmoniam.

Nervos enim pulsabam, quando septimæ curam haberens

Chordæ, huius voce utebamur.

Ad meum enim cantum meridiana è montibus cantatrix

Illum pastoriciu sonum accommodauit.

Et quidem cum sonaret, vnâ tum inanimatis neruis

Mutato simul congruebat sono.

Huius rei causa congruam habeo gratiam: sic autem formata [i. ex-

Aere, nostra sedet super cithara.

(pressa cicada]

Ad Embl. 192.

Ἐὐδαίμων καὶ ἄβλυ, &c.

Via iunctam nucem me prateruntibus seuerunt

Pueris ludibrium, lapidum iaculatricis peritiæ [qua nempe petitur

scopus id enim sonat ἐν σελίᾳ]

Omnes autem ramos & virentes surculos

Fracta sum, crebris lapidibus dum petor.

Plantarum frugiferarum nihilo melior est condicio: nam ego quidem

Misera, in mei noxam fructum retuli.

Ad Embl. 193.

Ἐμπερίαις ὑπὲρ δέσσι, &c.

Hibernis niuibûs conspersa, citur auis,

Pullis cubitorias circumfundit plumas,

Donec ipsam aerium frigus peremerit, si quidem permansit

Aeris reluctatrix celestium imbrium.

Procne & Medea, cum pudore pudeat vos,

Matres, auium affectus addiscentes.

Ad

Ad Embl. 194.

Ἐκ πυρός Ἰλιακῶ, &c.

*Ex incendio Iliaco, telorum per medium eripuit heros**Aeneas pium filio pondus, patrem.**Acclamabat autem Argius ne tangite, exiguum ad Martem**Lucrum senex. at [mibi]ferenti, magnum.*

AD calcem huius Commentarij, admonitum esse volui philologum me de industria priore illa editione, quam tamquam fetum abortivum parturieram superioribus antea actis annis, transfiliisse unum Emblemata, cuius argumentum mihi displiceret, ipsaque sententia: tum quod mihi non faceret ad stomachum, tum etiam quia non videbatur castis auribus committenda, censebatur indigna quæ mea explicatione illustraretur. Ne tamen studiosos omnino defraudem qui me urgent & certè cogunt, ut si nolim enarrare pluribus, quod ingenuè ac liberè me fateor ignorare, saltem ipsum fontem detegam Emblematis, id quidem certè ea velim cautione factum, ne quis offendatur. Epigrapha seu titulus carminis sic habet, *Adversus naturam peccantes: carmen verò ita.*

*Turpe quidem dictu, sed & est res improba factu,**Excipiat si quis chœnice ventris onus.**Mensuram legisque modum hoc. excedere sancta est,**Quale sit incesto pollui adulterio.*

Video allatum fuisse ad Pythagoræ dictum, audio id torqueri in nefandum aliquod flagitium, idque comparatione ostendi, sed hæc satis. Cæterum id apparet esse tractum ex Heliodori 5. De insomniis eius hæc verba: ἰδοξί τις εἰς χοίνικα χεῖρεν, ἐάλω ἀδελφῆ ἑαυτῆ μεγάλων & μέτρον ἢ ἡ χοίνιξ, τὸ δὲ μέτρον, νόμος ἐσμε. τροπον οὖν τίνα παρενόμῃ, παρὰ τὰ νυνομισμένα κοινῆ τοῖς ἑλλήσιν πράττων. Hæc Latinè ita sonant: Quispiam sibi visus est in chœnicem alium exonerare, cōvictus de eo quod cum sorore cubitasset, damnatus est: mensura enim est chœnix: at quidem mensura legi similis est, quodam itaque modo legem transgressus erat, qui nimirum admisisset aliquid præter leges toti Græciæ communes.

FINIS.

A D A L C I A T I E M B L E -
M A T A L A V D A T I O , V I C E
præfationis ad Emblematum
explanationem:

*Habita Lutetiæ in regia Burgundionum schola, 9.
Kalend. Maias, 1576.*

T S I, A V D I T O R E S optimi, non est meæ
consuetudinis, quo tempore ad aliquem egre-
gium scriptorem explicandum aggredior, ini-
tio meæ professionis tam anxie rationem
reddere, cur hunc potius quàm illum sumam
in manus; propterea quòd studiosis omnibus
meam industriam & consilium in officio meo persoluendo,
réque literaria iuuanda probatum iri confidam: tamen in hoc
auctore certè nobili & acuto, sed recenti nimis fortasse, vt mi-
hi obiicitur, caussa proponenda est, cur hunc enarrandum pu-
blicè, meisque commentariis illustrandum instituerim, ne
quid à me temerè & inconsultò factum esse videatur. Sunt
enim nonnulli, non quidem mali & improbi, neque alieni à
literarum meliorum vsu & dignitate, qui dicant me non fa-
cere satis constanter, qui nescio quo animo intermissis anti-
quis auctoribus, & iis à quibus solida puraque doctrina peti-
tur, mutato priore consilio; ad recentiore[m] istum diuertam:
ac si prisci illi sapientes, & iam longa seculorum diurnitate
probat[i] mihi non satis arriderent. Ergo, Auditores, de me
nihil possum excellens aut magnificum polliceri: sed ausim
tamen dicere me non ita esse plumbeum, vt pulchram & vri-
lem veterem hominum doctrinam tam parui faciam, qui nul-
lis vnquam laboribus & vigiliis peperci, vt ex eorum quasi
pomæriis & fertilibus agris, studiorum aliquem fructum tan-
dem aliquando demererem. Quia tamen ab incunte ætate

cognitionem rerum & antiquitatis (nedum verborum flosculos, in quibus alij permulti ætatem exigunt) mihi primum comparandam esse duxi, operæpretium me facturum putavi, si per varias melioris notæ scriptorum areas, liberò & quieto animo exspatiarer: nullòque auctore insalutato, qui aliquid selectioris doctrinæ habere videretur, copiam quandam yberem rerum, quæ cognitione dignissimæ sunt, mihi compararem, & e meliorum maximèque locupletum, primæque dignitatis hominum Græcorum & Latinorum fontibus meos hortos irrigarem. In quo negotio conficiendo nunquam in animum induxi meum, vt veteres potius quàm vetera confectarer, atque ita quorundam religioni me addicerem, vt nullo iudicio in cuiusdam magistri verba iurarem. Et multis tamen quosdam delibandos, non omninò deuorandos esse iudicavi, & ex iis ea sublegenda vidi, quæ ad studiorum liberio-rem progressum facerent: non modò vt qui lacunas ædium complent, quibus vnum studium est vt ea quæ sunt hiulca obtulerent, sed vt locupletes laurique homines, qui cum habeant quod est satis, & quibus vita ipsa carere tam facile non potest, abundant etiam innumerabili eaque varia rerum copia, quippe qui ex magno aceruo quidpiam sumere putent esse multò iucundius. Quod cum dicere apud vos instituo, scio certè quàm facilius sit ea de re initium præfandi reperire quàm exitum: tamen ne videamur in immensum tela iaculari, & de rebus quæ ad institutum hoc nostrum studium non pertineant, longum & odiosum proœmium texere, meam omnem orationem in duo capita conferam: quorum primo, de Alciato quæ dicenda hoc tempore arbitror: altero verò de meoipsum studio atque consilio pauca dicturus, quæso diligenter attendite.

S T A T I M vbi primum ex pueris excessit Andreas Alciatus, atque eas disciplinas cœpit imbibere, quibus tenella ætas ad humanitatem solet informari, ad ius ciuile animum applicauit, primum quidem Mediolani (nam ibi natus est loco nobili, & celebri vrbe & copiosa, doctisque hominibus affluenti) naturæ bonitate celeriter omnibus antecellere ingenij gloria visus est. Erat Italia his temporibus plena liberalium artium, in qua nempè studia omnia, quibus ingenij cultus capitur, mirificè tum colebantur. Itaque cum Alciati iam fama in aperto esset, ad quamcunque se Academiam nobilem conferre vellet, sic eius aduentus celebrabatur, vt famam ingenij expectatio hominis, expectationem ipsius aduentus admiratió- que

que superaret. Quapropter hunc magna laude & summa omnium oblectatione apud se doctorem habuere Bononienſes, Ferrarienſes Ticinij, eumque ampliffimis præmiis donauerunt: & omnes quotquot in Europa de ingeniis aliquid iudicare poterant, cognitione atque hospitio dignum exiſtimarunt. Hac tanta nominis celebritate cum eſſet etiam exteris notus, patriam primùm ſibi chariſſimam armis & factionibus oppreſſam ad tempus deferere cogitauit, & Auenione moras trahere maluit: quo loco profitendi munus ſibi demandatum, ſtipendio ſexcentorum ornatus, magna ſua laude ſuſtinuit. Deinde à Biturigum magiſtratibus accitus, ipſo etiam Rege Chriſtianiſſimo procurante, ſecundo quàm eò venerat anno, duplicatum habuit honorarium, & mille ducētis eſt donatus. Fuit illis temporibus iucundus Antonio à Prato Galliarum Nomophylaci, Ioanni Seluæ principi Senatus ampliffimo, multiffique legationibus in primis illuſtri ac nobili: cultus tum à Budæo, tum ab Eraſmo, quorum alterum rariffimum Franciæ lumen non iniuriâ poſſumus appellare; alterum, literatorum huius temporis in Germania primum: adamatus à Bembo, Cardinale doctriſſimè laude commendatiſſimo: cultus denique ab omnibus iis qui virtutem & literarum gloriam adamabant: quos omnes, quamdiu vixit, denictos ſibi conſuetudine tenuit. Sed conſectò tam longo itinere, à ſuo tandem Principe reuocatus (ferè fit enim vt ipſa virtus in proprio & natali ſolo non niſi ferò admodum cognita, ad extremum excipiat, excepta reficiatur, reſecta præmiis exornetur) à ſuo, inquam, Principe in patriam reuocatus, poſt ancipites variòſque caſus & labores nomine publico exantlatos, in ordinem Senatorum honorificè cooptatus eſt, quam acceſſionem, vt ipſe affirmabat, ne quidè cogitans, honore omni maximo dignus, impetrauit. Eam verò præſtantis ingenij & eruditionis famam permultum auxit libris editis, quibus & ſuæ ætatis hominibus & poſteris conſulere ſibi propoſuerat. Et quidem intelligebat eos qui verè docti eſſent, non ſolum cum viui ſunt ac præſentes, ſtudioſos diſcendi erudire atque docere, ſed hoc idem etiam poſt mortem monumentis literarum aſſequi. In quo ſuam fidem & ſtadium tam mirificè probauit, vt nullus hodie ſit eleganti & polita cognitione tinctus, quin huius ingenium ſuſcipiat. Neque proſectò hac parte video, quàm ſit æquum opinionem ſequi vel Marci Antonij Oratoris, aut Caij Luçilij,

tametsi doctus & vrbanus à M. Tullio nominetur : Alter enim cur suas orationes edi nollet , probabilem rationem reddere solitus , id à se ita fieri dicebat , vt si fortasse quædam minimè aliis placerent, inficiari posset: alter verò, quæ scriberet , neque à doctis , neque ab imperitis legi velle : quod illi melius quam se, hi autem nihil intelligerent. At quia fronte aliquis nostrum artifice huic tam laborioso succensere ausit , quis candido animo scripta non exceperit, quæ & doctis iucunda , & indoctis profutura sunt ? Neque enim existimandum nobis est veriora illa & simpliciora censenda, quæ viua voce dicuntur , quæque simulari , fingique possunt , quàm quæ omnium subiecta oculis, quasi ad publicum quoddam examen proponuntur. Et hæc quidem , Auditores humaniss. necessario primùm dicenda videbantur, ne quis fortè putaret , me illotis, quod dicitur, manibus aggredi auctorem velle tam lepidum tamque tersum & egregiè doctum, eumque studiosis adolescentibus proponere, nisi iustam aut certè probabilem consilij mei rationem primùm redderem. Occurrunt enim viri non imperiti quidem & ignari rerum, satisne constanter facere videar, qui relictis, aut certè sepositis iis auctoribus , qui prisco & meliore seculo flourerant, vnum è recentioribus assumam potius, & ad eum explanandum aggrediar, cum alios pœnè innumerabiles, eosque maximè quos posteritas communi consensu approbavit, explicare hoc tempore, pro mea consuetudine & ex officio, debeam. Ego verò, A V D I T. non sum is, qui veteres, vt iam dixi potius quàm vetera eaque præclara vnquam probarim : ac si antiquam & recoctam doctrinã, temporum ratione citius , quàm dignitate & vsu æstimarem. Quis enim tam alienus est à recta ratione & iudicio, qui hominum ætatibus, non autem suo pretio aliquid æstimandum, magnique ducendum putet ? Sed eò prolapsa est hominum inuidia & cæca opinio , vt noua penè omnia, quamquam sapientum iudicio præstantissima, non modò fastidiant, sed etiam apertè damnent. quod idem suo seculo non temerè videtur ille conquestus:

*Esse quid hoc dicam (inquit) viuis quòd fama negatur,
Et sua quòd rarus secula Lector amat?
Hi sunt inuidia nimirum, Regule, mores,
Præferat antiquos semper vt illa nouis.*

Quæ quamquam nos interdum moueant, retinenda tamen est cum rectè sentientibus perpetua consensus, vt numquam iniquis imperitorum quorundam opinionibus nos abduci patiamur. Quis enim Ennium vel Pacuuium Virgilio, quis Lucano Andronicum Liuium, quis M. Tullij orationibus omni dicendi lepore ac copia tinctis forenses & horridas actiones M. Catonis senioris anteponat? Equidem scio quàm non facilè se nouitas apud quosdam insinuet, vt honorificum aliquem locum obtineat: adeò

---- nos nostraque limidus odit,

---- & nisi quæ terris semota suisque

Temporibus defuncta videt, fastidit & odit:

Non quòd rectius in ea re iudicium adhibeat, neque quòd eo modo literarum dignitatem augeri velit, sed quia non nisi egrè patiatur se vltimo haberi loco, si res in certamen veniat: & industriam excitare se nihilò plus posse speret. At id quàm ab æquo & bono, quàm à recta ratione alienum!

Si enim tam Græcis nouitas inuisa fuisset

Quàm nobis, quid nunc esset vetus? aut quid haberet

Quod legeret, tereretq; viritim publicus vsus?

Quàm multi multa possint obiiicere, vltro mihi in mentem venir: ex iis enim morosi quidam & tetrici castigatores, quæcunque se vetustate commendant, ea penè sola & in primis omni honore habenda putant, nouis auctoritatem omnem fidemque detrahunt. In quo vt sibi mirè placent, ita Plautinam cautionem in pergulis, in conuiuuis; in balneis, peneque dixerim medio ipso foro personant:

Qui vtuntur, inquit illi, vino vetere, sapientes puto,

Et qui libenter veteres spectant fabulas:

Antiqua enim opera & verba cum vobis placent,

Nam nunc noua quæ prodeunt comædiæ,

Multò sunt nequiores quàm numi noui.

Agnosco inquam ego Comici verba, teneo mentem, ni fallor: non tamen boni illi viri mihi vnquam persuaserint id in omne scripti genus esse torquendum, quod de solis fabulis Poëta ille perspicuè & apertè pronunciauit. Quibus nimium seueris iudicibus vt non minus grauem quàm argutum opponam testem, Lyricorum Principem Pindarum, quæso, audiant: *ἄνευ παλαιὸν μὲν οἶνον, ἀνδραδ' ὕμνων νεωτέρων*. Vinum vetus laudandum esse vult: at etiam recentiorum flores hymnorum suam etiam laudem mereri grauiter ac verè restatur. Ita quidem do-

cūtrinam veterem ac eruditam nullus non laudat : quis tamen
 floridas, vt ita dicam, recentium quorundam hominum scri-
 ptiones, & quasi tenellas nouasque Musarum corollas labore
 ac studio concinnatas non aliquo putabit honore dignas, non
 etiam debita sua laude ornandas existimabit? Vultis itaque
 vno verbo dicam quid sentio, Auditores, non possum facilius
 quàm Plinij iunioris arguta sanè & opportuna sententia : Sum
 ex iis qui mirer antiquos, inquit ille, non tamen ita vt ingenia
 nostrorum temporum despiciam : neque enim in gignendis
 optimis lassā est & quasi effeta natura. Sit ergo recens Alciatus,
 dum tamen antiquam eius doctrinam esse constet. Quid enim
 excellentem illam, & eruditorum omnium calculis probatam
 prudentium Iuris, quid eloquentiam, qua aliis præstitit, in me-
 dium adducam? Sic enim iam olim non temerè didicimus
 hanc pulcherrimam Iuris dicendi facultatem reuera *πολυμα-
 θία* esse, & multiplicem atque vberem rerum optimarum
 penèque innumerabilium cognitionem, veram profectò &
 in actione positam, non vmbrailem quandam & in puluere
 latentem decertationem, sed in omnium oculis ac luce posi-
 tam sapientiam. Quid loquar de Alciati admirabili dicendi pe-
 ritia, deque literariis monumentis ab eo æditis, quæ omnia non
 augeri verbis, nedum illustrari posse certò scio? Quamquam
 enim quidam è veteribus eleganter & acutè dixerit, facillimum
 esse laudare solem, cum vbique præstò & semper esse possint
 laudationum argumenta penè innumerabilia: Ita cum diffi-
 cile non sit hominem commendare, in quo tot egregiæ animi
 dotes eluceant : mihi tamen verendum est, ne quis obiiciat il-
 lud olim à Phauorino nobili philosopho vsurpatum, Vitupera-
 ri fatius esse, quàm remissè laudari. Adde quòd si mihi aliquan-
 do statuendum esset, vt Alciatum quadam insigni meritæque
 laudatione exornarem, putarem equidem non alio eloquendi
 genere mihi opus esse, quàm eo quo celebritatem nominis Al-
 ciatus est consecutus : vt qui olim ad laudandum commodè
 Pindarum, non alia quàm Pindari lyra sibi opus esse censebat.
 Quamobrem si certò teneam, numquam, aut rarò admodum,
 parem gloriam esse in dicente vel scribente, atque in eo cuius
 laudes oratione celebrantur : tamen rei difficultate nullo mo-
 dō deterritus, non possum quin pro ingenij mei tenuitate Al-
 ciatum commendem: quod ipsum tamen cum pro tantilla mea
 facultate vix consequor, vt certè cuperem, huius meæ vocis te-
 stes aduocabo potentissimas & nobilissimas in Europa gentes,
 à qui

à quibus raram & exactam Doctoris huius ornatissimi eruditionem probatam fuisse à patribus accepimus. Primum, testis est Italia, bonorum ingeniorum parens, quæ hunc Ferrariæ, Bononiæ, Ticini, summa omnium admiratione de suggestu fulminantem, ius ciuile magno applausu parique auditorum concursu & frequentia docentem audiuit. Testis Gallia, quæ cum Biturigibus per quinquennium aluit regiis allecctum stipendiis. Testis Germania, quæ præ cæteris semper industrios & sollertes homines habuit: quorum opera factum, vt literarum cultus & exercitatio, pridem extincta Gothorum incurfionibus, cœperit hac tandem mundi senectute reuiuiscere. Testes exteræ nationes omnes, in quibus tamen est aliqua humanitas atque institutio liberalis: quæ omnes vno ore, vnoque consensu Alciatum excipiunt: ambabus, quod aiunt, vlnis amplexantur, adamant, exornant. Et certè ea fuit egregij hominis suadela, vt etiam populos immanitate barbaros, multitudine innumerabiles, sic etiam exteros absentes demulserit, vt mirer hoc penè vno Italo iuris studium fuisse diuinitus excitatum. Quæ cum dico, non est quod vestrum quispiam expectet à me, vt nobiles huius nostræ ætatis Iuris doctores inter se conferam: neque enim id meum est: & quamquam mihi permissum ac concessum esse videretur, tamen scio in primis id & permolestum & odiosum iis, qui sese postponi aliis non tam facillè ferunt, quique vel ingenio, quod ait ille, cedere nolunt. in quo si putarem eos ne verbo quidem mihi fore molestos, tamen vt verè & ingenuè fatear,

---Non meus audeo

Rem tentare pudor, quam vires ferre recusent.

Sed quid immoror in iis quæ omnibus eruditissimis hominibus probata esse confido? Enimvero, Auditores, non est mihi animus calculum adicere meum ad eas disputationes, quas magna sua laude scripsit Alciatus ad Ius illustrandum: de Emblematum libello nunc temporis habeo dicere: de eo inquam libello, qui, vt vident omnes, perexiguus est, si molem scripti consideremus: at magnus certè & locuples & ornatus, si pretium, si dignitatem, si officinam rerum omnium selectissimarum, quæque studio & cognitione omninò dignæ sunt, egregiè instructam: si, vt vno dicam verbo, bonorum mare aduertamus. Ausim equidem affirmare, nihil omninò esse quod philologi alioqui morosi in eo desideret: sunt enim non pauci, qui lógio-

res verborum ambitus, qui prodigiosas, vt sic dicam, foliorum & paginarum amplitudines, qui prolixâ in doctrina farraginem non temerè fastidiunt. Quis enim tam patienti animo eam librorum molem euoluerit? an tantum nobis relictum est temporis, an otij, an vitæ denique: quam tamen breuissimam esse datam nemo non conqueritur, vt ad alia etiam præclara, & in quibus plus vtilitatis esse intelligimus, non primo quoque tempore properemus? Rectè Callimachus ille Grammaticus, & iure quidem dicebat, magnum esse malum: vt intelligamus homines insigni reuërâ magnoque damno mulctari, quibus libri tam multi atque ampli euoluendi proponuntur. At vt permulti sunt qui prolixitatem auersentur, sic profectò alij quidam nominari hoc loco possunt non illiterati, nō inertes, neque postremo in numero ponendi, qui similitudinem, satietatis matrem, vt cramben bis malè recoctam planè refugiant. Quid enim de iis loquar, qui ægrè admodum ferunt sibi quasi onus quoddam grauissimum impositum humeris, vt è multis multa cōquirant, & non nisi labore indefesso molestoque studia persequantur? Sunt etiam permulti auctores qui manibus teruntur, in quibus singulis non nisi fortasse singulas virtutes reperire est: adeò nihil ab omni parte beatum, aut omnibus absolutum perfectumque numeris reperiri à nobis potest. Scio alios quosdam doctos & vtilis esse libros, è quibus res memoria dignas exprimimus: alios qui verborum puritatem & elegantiam doceant: alios denique qui nonnunquam vtile dulci permisceant. Nihil dico de iis qui nihil nisi spinas habēt, aut iis qui propter obscurum dicendi genus, aut insperfas opiniones erroneas pium & cordatum Lectorem sæpenumerò à legendo reuocant. Quis verò in hac Emblematum officina, & quasi locuplete rerum optimarum penu breuitatem nō laudet? quis varietatem rerum iucundissimam, & exactam pulcrâque copiam non amplexetur? quis multiplicem vnus libelluli thesaurum exigua mole comprehensum, non putabit excolendum, & nocturna diurnaque manu versandum? Vt enim de prima illa virtute, qua breuis est, primo loco: certè Homerus ingeniorū vertex, quos egregios & sapiētes viros effingit, eosdē etiâ in dicendo parcus esse dicit: quantumque mea mens diuturna. lectione repetere potest, & veterem historiam recordatur, non ægrè reperio, quamdiu manserunt incorrupti hominum mores, sermonem fuisse parcissimum & breuissimum. Quod iis perspicere facillimum erit, qui priorum temporum auctores cum iis qui

qui posteri successerunt, vnà conferre volent: vt Orpheum, Linum, & alios cum Homero, cum Hesiodo: Socratem, Platonem cum Chrysippo: cum Galeno Hippocratem. Veterum enim sapientum fuere sententiæ perbreues, quasi decreta quædam & placita, vt illa celebrata omnibus Pythagoræ symbola. Socratis, & aliorum quorundam sapienter & argutè, doctè grauitèrque responsa, quæ hodie circumferuntur, quibus quid eruditius, neruosius, quid admirabilius? Nihil dico de Solonis legibus Atheniensium, Lycurgi Spartanorum: nihil de duodecim Tabulis, quibus mira breuitate contractis tam diu Romani vsi sunt, vt non videam quid amplius posteris accesserit, cum Philosophia primum loquax esse cœpit: vt ad rem Poëtæ illud hoc loco exclamare lubent,

--- laudato ingentia rura,

Exiguum colito.---

Prætermiseram Epictetum, in quem permulta confertur laus, quòd duobus verbis *αὐτῶν καὶ ἀπὸ τῶν* vniuersam Philosophiam complexus est. Quod tamen ita nolim seuerè accipi, vt omnino exulare velim dicendi copiam, non vtilem modò, sed etiam necessariam: at vt vestrum quisque intelligat Alciatum sua illa breuitate concinnum & gratum omnibus non iniuria videri. Iam verò quis breuem illam & argutam priscæ doctrinæ syluam non pluris habendam dicet, quàm immanes scriptorum quorundam paginas, quæ mihi perinde videntur ac cibi nescio qui, ex quibus alimenti minimum, reliquiarum multò plus, vt in cochleis & testudinum genere capitur? Sed pergamus quæso ad varietatem illam qua se commendat, qua in deliciis habetur, qua studiosos pascit animos, qua eruditam cogitationem suspensam tenet. Quod cum meditor vnà mecum, existimo eos ineptos esse minimèque diligentes, qui semper idem aut legunt, idèmq; semper canunt, neque varietate rerum, quam nobis natura ipsa commendauit, ingenium perpoliunt. Quid enim morer Senecæ acuti hominis, vitæ tamen instituto planè Stoici, monitum consiliùmque grauissimum, quo non obscurè variam lectionem, vt alienam à studiis insectatur? Reuera hic magni nominis Philosophus non sine iudicio videtur suam ea de re sententiam dixisse: sed nos naturæ certissimum quoddam præscriptum sequimur, eique paremus; quo nomine nullus est, opinor, qui nobis molestus esse debeat. Nam quocumque oculorum aciem flectamus, quamcumque in partem sese mens humana recipiat, multiplex & varium non tam numero, quàm infinitate distinctum deprehendemus. Planta-

rum enim, florum', herbarum magna eaque admirabilis est in omni genere varietas : tam diuersa animalium facies, ea colorum certè innumerabilium distinctio. Imò verò tertiam ipsam videmus hac parte montibus eminentem, illa lacunosam, fontium quadam perennitate, fluminum, lacuum, vastoque Oceano irriguam, & certè à terra seceram, vt ipsa sui maximū omnibus vbique spectaculum præbere videatur. Cuius naturæ tam sapientis & prouidæ sollertiam, homines ingenio maximè, & arte feliciter æmulati sunt, iis præcipuè rebus quæ literarum monumentis continentur. Etenim rectissimè putarunt ingenium humanum non esse ita sterile & infecundum, & quasi cancellis circumclusum, vt sua vi non continere posset ea omnia, quæ abundans & opulenta natura educere voluisset. Ne tamen vos morer pluribus, Auditorès, si conferre libeat hunc tantillum libellum cum aliis longè plurimis : & si maturè iudicium adhibere par sit : quis non capietur admiratione vbi obseruauerit, in eo vno innumerabiles opes contineri, quæ non nisi magna difficultate summoque studio in permultis aliis commodè obseruari possint ? Vt enim id aliqua parte reuocem quasi ad calculos, in Alciato puram, tersam, & antiquam dictionem nullus, vt opinor, desiderabit : acumen logicum non abest à præclara illa fabrica & inuentione rerum tam multarum : non iudicium & ordo, quo res tam variè colligerentur : non historia rerum permultarum : non philosophia morum & naturæ, quæ tota in omnibus Emblematis occupatur : vt quæ admodum in Homero plerique veterum dixerunt esse disciplinarum omnium officinam quandam locupletem : ita in Alciatum liberrimè concurrunt, quæ hominis eruditi & ingeniosi laudatam aliquam ideam possint effingere. Quæ certè omnia non ideò à me dicuntur, vt aliquis vestrum putet me tam libera & aperta laudatione meos qualescumque in hunc auctorem labores venditare cupere : quòd profectò quàm alienum sit à meo sensu, facillè quiuis intelliget, si verecundum animum meum, si meæ vitæ rationem, si minimum penèque nullum studiorum progressum viderit. Neque verò is sum qui Alciati, viri certè maximi, dignitatem raràmque doctrinam cum mea tenuitate conferre audeam : Ille enim vir πολύιστορ καὶ πολυμηδὴς iocando liberè relaxandoque animum, Emblemata omni sale & lepore Attico tincta effudit : nos industria, studio, cogitatione, sensu denique omni nullum non lapidem mouemus, vt si pro dignitate non possumus ad vmbilicum perducere quæ cogitamus, saltem tamen admiratione quadam rapti, coniecta-

nea nostra qualiacumque potius, quàm serix doctrinæ fructum aliquem proponamus. Ille, vti se res offerebat (quando maxime à Iuris professione honestam & liberam cessationem impetrabat) in medio suo otio negotium literarium consecutus, rem quidem pulcherrimam, dignamque omni regio apparatu, eruditorum hominum oculis spectandam proposuit: ego verò, vt libelli huius gustum aliquem meo arbitratu perciperem, innumerabiles penè auctores Græcos & Latinos aliqua, quod certè audeo dicere, diligentia & voluptate animi deuoravi, eamque continuam operam in perquirendo fixi atque locaui, vt qui Sisyphus versat saxum, sudans nitendo, sed nescio tamen an hilum profecerim. Et hæc mea certè mens, ea cogitatio, id iudicium, Auditores, vt cum ea de re apud vos tam liberè verba faciam, possim adolescentiæ lapsus deprecari. Fateor enim nescio quo ætatis feruore ante annos septem contulisse & sublegisse me in libelli quandam formam aliquas minutias; quas cum amicis aliquot meis ostendissem, mihi auctores fuerunt, vt de iis edendis tum primùm cogitarè, & in publicam ediducem paterer. Id certè, ne quid ego dissimulem, mihi tum valde placuit, vt qui meorum studiorum aliquod vel minimum specimen non ægrè ferrem studiosis esse consecratum: ad eamque rem citiùs quàm licebat, neque tam maturè, vt oportebat, ad Christophorum Plantinum, ciuem Antuerpiensè, Regium Typographum, scripserunt amici meo nomine, vt quemadmodum is ipse mihi coram pro sua facilitate primùm hinc Lutetiæ pollicitus erat: deinde per literas idem non inuitus confirmarat, libellus prælo committeretur: quod tamen, vbi exemplar ad eum misissem, penè omninò ἀποτύρανον, & reuera κλητύρανον, diuturna & molesta negotiorum mole auocatus, tam citò præstare non potuit, vt ipse constituerat. Sed ea tandem edita scholia, immatura penè omninò, neque digna satis quæ hoc tempore, tam eruditis hominibus abundanti, lucem ferrent: tamen excepta cum applausu à studiosis, mihi animos admouerunt, vt quæ inculta parùmque tersa esse scirem, sumpto quodam ocio libero corrigerem. Meæ itaque partes sunt, vt cum mihi tam gratos eruditorum hominum animos expertus sim, qui pro eo labore, alioqui tenui, gratias mihi non semel habuerunt de castiganda illa editione cogitem: tum vt respondeam hominum de me bene meritorum expectationi, tum vt adolescentum studia quacumque tandem ratione iuuare pergam. Quod negotium citiùs confecissem, & a lacti studio maturassem

turallem, nisi professionis meæ continua cura & laboriosa contentio, in qua cessatori esse non licet, me penè omninò à subseciuis studiis abstraxisset: nisi inquam me toto iam sexennio inexercuisset. Neque verò tam facile est ei qui nostræ huius professionis munus sustineat, animum ad res tam varias & multiplices applicare: quem certè magnum & arduum laborem si qui tam facilem esse putant, vehementer admodum errant. Nullius enim planè animus est vel adeò rectè à natura informatus, vt hoc quicquid est quod facere debemus ex officio, qui non modò agendo, verum etiam cogitando possit sustinere. An vos aliam causam esse vllam putatis, cur in tanto honore quo maximè artes aluntur, tam pauci reperti sunt hactenus, qui in hac profitenti laboriosa contentione pro dignitate versati sint? Nò est longè repetenda ratio: sunt enim omittebdæ voluptates, prætermittenda studia delectationis: ludus, iocus, conuiuia, confabulationes omnium penè familiarium deferendæ. Quæ res vt plurimum ardua & difficilis, in hoc genere homines à labore honestoque conatu studiorum humanitatis auocat, & interdum omninò abstrahit. Non longè abiero, dicamque hoc tempore quod tacitus nullo modo prætermittere possum: nostra hæc professio longè grauior est, magisque serua, quàm suspicari vnquam aut percipere possunt qui dolium hoc numquam volutarunt. Nulla siquidem ars est digna hominis liberaliter educati studio, cuius non aliqua cognitione oporteat tinctum eum esse, qui minus hoc aliqua laude & hominum approbatione sustinere meditetur. In quo ego docendi munere obeundo quantò magis in dies prouehor, tãtò etiam magis intelligo quàm absim à perfectione summorù operum, huiusque professionis dignitate: vt quantum videar plerisque nunc extra laboris aleam positus aliqua mea industria & exercitatione, imò verò hominù eruditorù approbatione, tamè haud dubiè fateri cogar, me fundamèta quæ cogito, nondù bene iecisse. Et hæc quidem quanquã verissima esse constet, scio tamen quàm imperitis & parù cautis adolescentibus arrideant potius exoterica potius quàm acroamatica: quàm placeant, non solertes & industrij, non laboriosi & ingenuosi doctores, sed clamosi quidam & importuni ardeliones, vt etiam fumorum venditores, qui audacia quadam impudenti & intolerabili, iuuentutem sibi deuinciunt, eoque nomine literarum gloriam insigni quodam fastu complere non vtentur. Quid enim nos, nos inquam laboriosi & industrij, non vbi cum-

que faci scholasticæ probamur? quia factum omnem præcludimus: quia malumus studere vtilitati audiētium quàm voluntati: non pendemus ab aura populari: huic multorum capitum belluæ non obsequimur, & hinc illæ lacrymæ, Auditores, vt nemini mirum sit, cum etiam Iupiter ipse, vt est in adagio vetere, ne quidem placere omnibus possit. Sed vna tamen optimè factorum cōscientia, & doctorum quorundam hominum de nostris studiis grauissimo iudicio sustentamur atque animum colligimus: quamquam nihil sit quod me pœnitere debeat, vt eorum hominum qui euentu metiuntur omnia, fortunam incusare velim. Licet enim minimè gloriari possim, vt ille *Cui mille Siculis errabant in montibus agnæ*: neque cantare audeam quæ:

---- solitus si quando armenta vocaret

Amphion Dirceus in Acteo Aracyntho.

Tamen mea ipse sorte contentus, si fas est, si licet, Auditores, dicam ingenuè:

Non sum adeò informis: nuper me in littore vidi

Cum placidum ventis staret mare, namque ego Daphnim

Cantando metuam, si numquam fallit imago.

Sed iam nimis multa de me: in qua nimirum commemoratione vereor ne quis existimet me meas merces alienis nominibus velle carius vendere. quod si facio, mei planè sum immemor, vt qui nasutis hominibus me ridendum propinem. At ne patiar vos hinc fatiatos discedere, nève aberrem à scopo, quem mihi primùm proposueram, vtque vno quasi fasce complectar quæ hæctenus à me dicta sunt, quæso, studiosi Adolescentes (vos enim iam alloquor, in quorum gratiam nostri hi labores instituti sunt) quæso inquam, nostri huius auctoris antiquam doctrinam diligenter obseruemus & exosculemur: peritiam iuris admiremur: eloquentiam consectemur, succinctum dicendi genus eodem cum doctis hominibus consensu approbemus: varietatē certè grauissimam iucundissimamq; veneremur: cuius singulas eâsque admirabiles virtutes si penitus intuemur, thesaurum habemus nullo auro nullisque gemmis conferendum: multoque magis admirabilem, si eius vnus selectissimas doctrinæ gemmas cum aliorum vel certè permultorum flosculis comparemus. In quo Emblematum libello mea qualicumque commentatione illustrando, non puto me omninò malè bonas horas collocasse: quamquam id dictum nolim, vt cornicibus, quod aiunt, confingam oculos, aut me apud vos efferā impensius, quod neque vestra de me expectatio, neque meus pudor quàm

quam putaretur. Sed hoc vnum contendo: excusetur quæso (id enim mihi non semel deprecandum) excusetur inquam nimius adolescentiæ meæ feruor, qui libellum quæsi è nido implumem vt ita loquar, & vt immaturum factum emitti permiserim: excusetur denique nimia fortasse tarditas, quæ effecit vt nondum satis mihi facere potuerim, neque supremam admouere manum in eo diligenter emendando, eò quòd continuum mearū prælectionum pensum ab eo quod tandiu mihi proposueram, me diutius auocarit. Sic enim mihi firmo quodam animi proposito statui, vt quandiu mihi liberè ac quietè versari hac in Academia licuerit, efficiam vt qui eruditis hominibus rationem mei otij constare velim. Quid enim verear apud vos meas hic fateri delicias? **A D O L E S C E N T E S** optimi,

Muse noster amor Permessides.

In quarum stadio quamquam molesto & ærumnarum pleno, honesto tamen & laudabili, sic me contineo, singulari Dei beneficio, vt nullus vnquam fuerit adolescens, qui me toto iam sexennio profitentem de suggestu audierit, cui tamen modestia commendata sit, cui honesti cultus, cui denique humanitatis literæ, quæ idem mihi ex animo non fuerit obsecutus. Nihil moror aliorum studia & labores certè multos sollicitudinum plenos, per me licet, oblectentur alij cæcis quibusdam cupiditatibus: alij fori iurgia consecretentur: hi rei militari, aut mercaturæ faciundæ totos sese dedant: alij lucris inhient, & optima sacerdotia vel prece vel pretio, si possint, aucupari non desinant:

*Me verò primum dulces ante omnia Muse,
Quarum sacra fero ardenti percussus amore,
Accipiant, cælique vias & sidera monstrant.*

D I X I.

EMBLEMATVM INDEX

IN LOCOS COMMVNES AD

STVDIOSORVM COMMO-

ditatem digestorum.

*Numerus ad Emblematis cuiusque refer-
tur ordinem.*

I Nsignia ducatus Mediola- nensis. <i>Emblema.</i> 1	In deprehensum. 21
Mediolanum. 2	Custodiendas virgines. 22
Numquam procrastinandū. 3	Vino prudentiam augeri. 23
DEVS siue RELIGIO.	Prudentes vino abstinent. 24
In Deo lætandum. 4	In statuam Bacchi. 25
Sapientia humana stultitia est, Apud Deum. 5	Gramen. 26
Ficta Religio. 6	IUSTITIA.
Non tibi, sed religioni. 7	Nec verbo, nec facto quem- quam lædendum. 27
Quà dij vocant eundem. 8	Tandem, tandem iustitia ob- tinet. 28
VIRTUTES.	Etiam ferocissimos domari. 29
FIDES.	Gratiam referendam. 30
Fidei symbolum. 9	Abstinentia à muneribus ca- piendis. 31
Fœdera. 10	Bonis à diuitibus nihil timen- dum. 32
Silentium. 11	FORTITVDO.
Non vulganda consilia. 12	Signa fortium. 33
Ne quæstionī quidem ceden- dum. 13	Ανεχx ηχι απεχx. 34
PRVDENTIA.	In adulari nescientem. 35
Consilio & virtute Chimæram superari, hoc est, fortiores & deceptores. 14	Obdurādum aduersus virgen- tia. 36
Vigilantia & custodia. 15	Omnia mea mecum porto. 37
Νηφε, ηχι μεμνησ' απισεν, χρ- δρα, &c. 16	CONCORDIA.
Εν παρεβω, τι δ' ερεξα; τι μοι δεν ων επελιδης; 17	Concordiæ symbolum. 38
Prudentes. 18	Concordia. 39
Prudens magis quā loquax. 19	Concordia insuperabilis. 40
Maturandum. 20	Vnum nihil, duos plurimum posse. 41
	Firmissima conuelli non posse.

S P E S.		Cauendum à meretricibus. 76
Spes proxima. 43		Amuletum Veneris. 79
In simulacrum Spei. 44		Inuiolabiles telo Cupidinis. 78
In dies meliora. 45		Lasciua 79
Illicitum nihil sperandum. 46		D E S I D I A.
Pudicitia. 47		Desidia. 80
V I T I A.		Desidiam abiiciendam. 81
P E R F I D I A.		In facile à virtute desciscen-
In victoriam dolo partam. 48		tes. 82
In fraudulentos. 49		Ignauis. 83
Dolus in suos. 50		A V A R I T I A.
Maledicentia. 51		Auaritia. 84
In receptatores sicariorum. 52		In auaros. 85
In adultores. 53		In aulicos. 86
Ei qui semel sua prodegerit, a-		In fordidos. 87
liena credi non oportere, 54		In diuites publico malo. 88
S T V L T I T I A.		In auaros vel quibus melior
Temeritas. 55		conditio ab extraneis of-
In temerarios. 56		fertur. 89
Furor & rabies. 57		G U L A.
In eos qui supra vires quidquã		Gula. 90
audent. 58		Ocni effigies. 91
Impossibile. 59		In parasitos. 92
Cuculi. 60		Paruam culinam duobus ga-
Vespertilio. 61		neonibus non sufficere. 93
Aliud. 62		Captius ob gulam. 94
Ira. 63		In garrulum & gulosum. 95
In cum qui sibi ipsi damnum		Doctorem agnomina. 96
apparat. 64		N A T V R A.
Fatuitas. 65		Natura. 97
Obliuio, paupertatis parens. 66		Ars naturam adiuuans. 98
S V P E R B I A.		In iuuentam. 99
Superbia. 67		In quatuor anni tempora. 100
Impudentia. 68		A S T R O L O G I A.
<i>garrulitas.</i> 69		Scyphus Nestoris. 101
Garrulitas. 70		Quæ supra nos, nihil ad nos.
Inuidia. 71		102.
L V X V R I A.		In Astrologos. 103
Luxuria. 72		Qui alta contemplantur, ca-
Luxuriosorum opes. 73		dere. 104
Tumulus meretricis. 74		A M O R.
In amatores meretricum. 75		Potentissimus affectus, amor.
		105.

- Potentia Amoris. 106 Nobiles & generosi. 136
 Vis amoris. 107 Duodecim certamina Hercu-
 In studiosum captū amore. 108 lis. 137
 Ἀντιεργως, i. amor virtutis. 109 In nothos. 138
 Ἀντιεργως, amor virtutis alium
 Cupidinem superans. 110 Imparilitas. 139
 Dulcia quandoque amara fie-
 ri. 111 In desciscentes. 140
 Ferè simile ex Theocrito. 112 Æmulatio impar. 141
 In statuam Amoris. 113 Albutij ad Alciatum, &c. 142
 In obliuionem patriæ. 114
 Sirenes. 115
 Senex puellam amans. 116
 In colores. 117
- P R I N C E P S.
- Princeps subditorum incolu-
 mitatem procurans. 143
 In senatum boni principis. 144
 Consiliarij principum. 145
 Opulentia tyranni, paupertas
 subiectorum. 146
 Quod nō capit CHRISTVS,
 rapit fiscus. 147
 Principis clementia. 148
- R E S P V B L I C A.
- Salus publica. 149
 Respublica liberata. 150
- V I T A.
- In vitam humanam. 151
 Ære quandoque salutem redi-
 mendam. 152
- M O R S.
- Cum laruis non luctandū. 153
 De morte & amore. 154
 In formosam fato præreptam.
 155
 In mortem præproperam. 156
 Terminus. 157
 Opulenti hæredias. 158
- A M I C I T I A.
- Amicitia etiam post mortem
 durans. 159
 Mutuum auxilium. 160
 Auxiliū nunquā deficiēs. 161
 Gratia. 162
- H O S T I L I T A S.
- In detractores. 163

Inanis impetus.	164	IGNORANTIA.	
Aliquid mali propter vicinum malum.	165	Submouendam ignorantiam.	
In eum qui truculentia suorū perierit.	166	187	
Εχθρῶν ἀδωρα δῶρα.	167	Mentem non formã plus pol- lere.	188
A minimis quoq; timēdū.	168	Diues indoctus.	189
Obnoxia infirmitas.	169	MATRIMONIUM.	
Vel post mortem formidolosi. 170		In fidem vxoriam.	190
VINDICTA.		Reuerentiam in matrimonio requiri.	191
Iusta vindicta.	171	In fecunditatem sibi ipsi dam- nosam.	192
Iusta ultio.	172	Amor filiorum.	193
Parem delinquentis & suasoris culpam esse.	173	Pietas filiorum in parentes. 194	
Alius peccat, alius plectitur. 174		Mulieris famam, non formam vulgatam esse oportere. 195	
Insani gladius.	175	In Pudoris statuam.	196
P A X.		Nupta contagioso.	197
Pax.	176		
Ex bello pax.	177	ARBORES.	
Ex pace vbertus.	178	Cupressus.	198
SCIENTIA.		Quercus.	199
Doctos doctis obloqui nefas esse.	179	Salix.	200
Eloquentia Fortitudine præ- stantior.	180	Abies.	201
Facundia difficilis.	181	Picea.	202
Antiquissima quæque cōmen- titia.	182	Cotonea.	203
Insignia poëtarum.	183	Hedera.	204
Mulicam Diis curæ esse.	184	Ilex.	205
Litera occidit, spiritus viuifi- cat.	185	Malus medica.	206
Dicta septem sapientum.	186	Buxus.	207
		Amygdalus.	208
		Morus.	209
		Laurus.	210
		Populus alba.	211

INDEX RERVM ET VERBORVM QVÆ HIS

COMMENTARIIS

continentur.

*Quæ his notis,***, sunt insignita, ex præfatione excerpta sunt.*

A Bdomen.	331	Affectus sedati in iudicibus.	516
Abies apta fretis.	687	A fronte & à tergo.	93
Abstemius.	111	Agamemnon.	202
Abſtinentia. 145. 157. à muneribus		ambitioſus.	226
capiundis.	146	eius clypei ſymbolum.	229
Abſtinentiæ officia.	157	Agathocles peripateticus arrogans.	264
Acheloi cornu.	427	Agents & conſentientes pari po-	
Achillis ſcutum ad ſepulchrū Aia-		na puniendi.	593
cis delatum.	133	Ageſilai cordatum conſilium.	61
de Achillis armis contentio.	134	Aglaia.	562
Achillis arma malè Vlyſſi adiudi-		Aiacis & Vlyſſis contentio.	133
cata.	599	Aiacis inſania.	599
Achilles vt tractarit Hectoris cada-		Aiacis tumulus.	201
uer.	541	Aiax qualis apud Homerum.	414
Achillis ſepulchrum.	481	Aiax ſe interfecit.	599
Achiui.	589	Alauda in gramine nidificat.	126
Aætæon in ceruum mutatus.	214	Alboris ſignificationes.	421
Aætæones venatores.	ibid.	Albutius iuriſconſultus.	508
Adonis ab apro interemptus.	288	Albutij ad Alciatum.	ibid.
Adonis lactucæ foliis occultat ⁹ .	287	Alcæa. cauda leonis.	245
Adorea, quid.	668	Alce fera ſeptentrionalis.	30
Aduerſas res ſtatim accedere, tardè		Alciati ſymbolum. 424. Epigramma	
recedere.	467	in detractorem.	505
Adulator vt Chamæleon.	218	in pædottibus.	564
Adulatorum mores.	218. & ſeq.	Alciati laus in aliena patria.	509
Ægyptiorum <i>ἰερογλυφικὰ</i> . 3. 22		eius Emblemata philologis omni-	
Ægyptij quid per leonem designa-		bus probata.	15
bant. 79. 81. quid per ſequentē. 22		Alciatæ gentis inſignia.	30
Ællo harpyia.	151	Alciatus ius ciuile profeſſus in Gal-	
Æluri feminæ fallacitas.	294	lia 19. quid reſponderit, ſciſcitan-	
Æneæ pietas.	667	tibus qua methodo in ſtudiorum	
Ænigmatum lex.	5. 68	curſu eſſet vtendum.	88
Ænigma de teſtudine.	673	Alcibiades aſſentator.	218
Æſchylus bibax.	109	Alcimenes auceps.	366
Æſculapius cur Deus habitus.	529	Alcyonis ſolertia. 610. in nidifican-	
ſub forma ſerpentis cultus.	ibid.	do.	ibid.
Ætates tres.	651	Alex ludo vita hominis cōparata.	
Æthiops non albescit.	235	Aleuadæ Theſſali. 160.	(464
Æthiopem dealbare.	ibid.	Alexand. Magno acceptum Emble-	
Affectus moderandi,	222		

INDEX R E R V M

ma. 31. pellæus iuuenis.	24	Amoris honesti agalma.	381
eius præclarus ortus.	ibid.	Amoris cælestis effecta.	ibid.
mater Olympias.	22	Amor turpis vi pellatur.	382
filius Iouis Ammonis.	ibid.	Amoris natura.	390
eius apophthegma.	31	Amoris mel & fel.	ibid.
summa celeritas in bellis.	ibid.	Amor γλυκύπινοϞ.	ibid.
Piratæ ad Alex. responsum.	172	Amoris statua.	395
insatiabilis.	226	Amor aliger.	376
Iræ deditus : nã ira percitus ami-		Amor cur nudus.	398
cum interfecit.	244	puer ibid. inconstans.	399
Alius peccat, alius pleçtitur.	595	pharetratus & sagitifer. 400. ala-	
Amabiles post mortem.	583	tus. 401 pennatus. ibid. cæcus. 402	
Amaltheæ cornu.	425	τυφλὸς καὶ τυφλοποιὸς. ibid.	
historia.	427	& 396 igneus.	403
quid per Amaltheæ cornu intel-		Amoris scutu & symbolum. 395. 694	
ligendum.	425	Amorem tribus rebus induci.	411
Amantes buxò similes.	696	Amoris vulnera ex oculis.	ibid.
Amantes cur palleant.	ibid.	ad Amorem inflammant verba &	
Amaranthus.	483	cantus.	412
tumulis appositus.	482	Amoris antidotum.	413
Amasidis fatum.	173	Amor castus & pudicus.	56
Amator, vt aries, stolidu animal. 178		Amor laqueos vudique tendit.	104
Amatores meretricum.	280	Amor sui, pessimus.	260
Amatores nullum periculum detre-		in Amãdo delectus & consiliu.	282
ctant.	290	in Amorem turpem, amuletum siue	
Ambages.	141	remedium efficax.	291
Amens.	66	Amor vt inhiberi & sopiri possit.	
Amicorum duo genera.	405	291	
Amici qui diligendi.	554	quomodo ab amore superetur. 384	
Amici veri typus.	559	ab amore turpi quomodo cauend-	
Αμνησίας lex.	480	um.	281
Amor effectus potentissimus.	368	plus amore quàm vi effici.	376
Amor in gemma sculptus.	369	Amphisbænæ serpentes.	25
Amor leonum domitor.	ibid.	Amuletum in obrectationem.	568
Amor nudus, ridens, nullis armis		Amygdalus.	699
instruçus.	372	ἀνασθησια & sensuü vacuitas.	
Amori fax tributa.	373. & 382	Anas prodit anates. 208. &c. (256	
Amoris potentia.	372	Anchora quid.	512
Amoris vis.	374	Anchora delphino iuncta.	ibid.
Amor πανδαμάτωρ, omnia do-		Anchora Thalassiarchi Gallici. ib.	
mat.	373	ἀνίχου καὶ ἀπέχου.	156
fulmine superior.	375	Angerona silentii Dea.	66
Amor ignis.	374	Angli diuinatoris vana prædictio.	
Amore captus studiosus.	377	363	
Amore non capi Musas quid.	413	Anguilla lubrica.	103
Amor sine arcu & telis.	380	Anguillas qui dicantur captare.	320
Amores duo.	381	in aqua turbida piscari.	ibid.
Amor duplex qd aliis significet.	382	Anguis quid significabat.	23
		finuo	

ET VERBORVM.

sinuosus.	24	Arbustum vnum non alit duos erithacos.	332
Anguis Ambrosian ⁹ Mediolani.	330	Arcades lunam primi obseruarunt.	486
Animalium genera.	343	Archilochus poeta maledicus.	211
quorundam solertia.	126	Arcula Gratiarum inanis.	562
Animi contemplatio quæ.	36	Ardea.	307
Animi amor Diis gratus.	ibid.	Ardeliones.	306
Animi puritas Deo gratissima.	38	Ardelionum studia taxantur.	ibid.
Animus an in cerebro, an in corde.	343	& 307	
Animus ab externis minimè pendens.	168	Ardeola stellaris.	ibid.
Animus vt auriga.	222	Ariadne à Theseo relicta, à Baccho rapta.	117
Animi sedes.	343	Aries vir gregis.	280
Anni quatuor tempora.	351	Aries in aureo vellere.	655
Αὐτίως, amor virtutis.	381	Arion citharædus à delphino seruatus.	323
Anteuorta & postuorta.	93	Aristides iustus.	230
Αἰτιάναρα, virago.	73	Aristippi cautio.	536
Antiochi Soteris in Galatas strata-gema.	442	Aristomenes Messenius.	153
Αὐτιπελαργία.	144	Aristotelis φιλαυτία.	265
Antiquissima quæq; cōmentitia.	625	ingratus in Platonem.	247
M. Antonij facinus.	138	Arrogantes.	264
Antonius tyrannus & pestis suæ patriæ.	139	Ars naturam adiuuans.	344
Aper Erymantheus.	494	Ars sua cuique pro viatico.	345
Apes citius pungunt nefanda pollutos libidine.	391	Aruum genitale.	288
Apicius gulosus.	326	Afini encomium per Cornelium Agrippam.	50
Apollo & Bacchus cur iisdem aris iuncti.	349	Afinus portans mysteria.	48
Apum natura.	526	Afinus quid in Hieroglyph.	50
Aquæ vitreæ.	629	Assentationis malum.	263
Aqualis & malluuium.	146	Astrologi iudicarij.	366
Aquilæ cognomè habuit Pyrrh ⁹ .	155	in Astrologos.	361
Aquila; auium regina & Iouis sinistra.	38	Astrologorum error & cæcitas.	362
Aquila in nubibus.	502	Astydamas, histrio.	264
fortitudinis nota.	553	de Ara & Litis, Pontici Heraclidis allegoria.	468
pro stemmate Imperatoris.	ibid.	Ate Homérica.	467
insigne Romanorum.	154	Athenarum laus.	43
Aquilæ omen.	155	Athenæ doctæ.	42
præstantia.	ibid.	Athenæ sub Mineræ tutela.	97
Aquilæ sacræ aues quibus.	ibid.	Athenæ vnde nominatæ.	96
Aquilæ & scarabei dissidium.	599	Athenienses ἀντιχθονς.	485
Aquilino naso homines.	155	Athenientium insigne, cicada.	ibid.
Arabum assentatio.	218	bella periculosa.	607
Arbor, quid.	627	Athei.	41
		Αἰθεῶν hominum vituperatio.	ibid.

INDEX R E R V M

Ayla.	459	Bella principum Christianorū quam peruerſa.	451
Auaritia ſummum malum.	324	Bellaria.	165
Auaritiæ quanta pernicies.	323	Bellerophon.	76
Auarus Tantalus.	311	vnde dictus.	77
Auari conditio.	310	Belli comes feſtinatio.	31
Auari aſino comparati.	313	Belli Troiani augurium.	471
in Auaros.	312. & 322	Bellorum ſuaſores.	593
Auarorum principū commētū.	524	ex Bello pax.	604
Audentes quid ſupra vires.	231	Bellum ciuile.	176
Augiæ purgatio.	495	nihil exitioſus.	451
Auguſtinus Niphus ſenex philoſo- phus, amore captus.	378	Bellū non facile ſuſcipiendum.	606
Auguſti Cæſaris diſtum.	101	quando bellum ſuſcipiendū.	608
Auguſti mater Actia qd ſomniarit.	24	in Bellis ſuſcipiendis quanta debeat eſſe cautio.	606
Auium induſtria naturalis.	125	Beneuolentia ciuium , firmiſſima cuſtodia.	60. & 61
Aulicorum ſeruitus miſerrima.	316	Biantis apophthegma.	168
Aurata, piſcis.	582	Biaſ.	645
Auxilium mutuum.	555	Bilem euomere.	565
Auxilium nunquam deficiens.	558	Bilis duplex.	245
B		Bis dat, qui citò dat.	563
de B acchi ortu fabula ad qd.	120	Bis pueri, ſenes.	415
Bacchi ſtatua.	115	Biturigum inſigne veruex. 27.28.29	
Bacchi nuda ſimulachra cur. 119. & 120		in Biturigum Academia profeſſus eſt Alciatus.	29
Bacchi nutrices Nymphæ.	120	Biturix Galliæ ciuitas.	ibid.
Bacchi mater Semele.	110	Bonieuentus ſimulachrum.	194
Bacchus & Pallas cur Ioue patre na- ti. 110. cur eadē ara locātur. 109		Boni piſque Imperatores.	528
Bacchus pater vnde dictus.	110	Bonis auſpiciis incipiendum.	453
Bacchus Bromius dictus.	114	Bos animal ad laborem natum.	425
Bacchus cur iuuenis.	117	Botrus, <i>βοτρυς</i> .	115
cur ei adiunctum tympanum ibid. nudus, cornutus, rubeus, igneus.	118. & 119	<i>Βουκίπωρ ἢ δινίπωρ</i> Bacchus. 118	
Bacchus inſutus femori patris quid. 120		Boues Lucæ.	444
Bacchus Liber pater.	116	Bromius Bacchus.	114
Bacchus Lyæus.	169	M. Bruti numiſma.	531
Bacchus <i>μυσοφιγος</i> .	690	Brutus & Caſſius.	428
Bacchus Nymphis temperadus. 120		Brutus ſeipſum occidit.	429
Bacchylides lyricus.	605	Buſtum.	154
Baculus, quid.	427	Buxus.	695
Barbam vellere.	541	Byrthus, giluius.	422
Barrus & barrire.	445	C	
Bartholomæus Anulus viſe eruditus piæ poëſeos auctor.	640	C achinus.	534
Batriades Callimachus,	318	Cadmī hiſtoria.	639
		Cadmus dentes draconis vt ſemi- Caduceus.	425 (narit. ibid.)
		Caduceus Mercurij.	426
		Caduceo implicati ſerpentes. ibid.	
		Cæcus	

ET VERBORVM.

Cæcus claudum humeris gestat.	555	Celeritas nimia fugienda.	99
Cæcitat̃s animi maxima.	262	Celeritatis & diligentiãs laus.	32
Cæsaris interfectores.	428	Centauri, qui.	520
Cæsar occisus à Bruto.	ibid.	Cerberus triceps.	496
Cæsar imitatus Alexandrum.	31	Cerua aëripes.	495
Cæsar occisus in senatu.	138. & 139	Ceuere, verbum obscenum.	308
Cæsaris Borgiãs insolentia.	198	Chærephon appellatus Vespertilio	
Καυγὸς fecaluaster.	438	& Noctua, cur.	238
Calais & Zetes Argonautæ.	150	Chamæleon.	217. & 2
Calchas augur præstantissimus.	471	Chamæleoñs natura.	ibid.
Callimachus poëta.	318	Charites vnde dictæ.	61
Canceri fluuiales.	330	nudæ virgines, iunctæ pedibus ha-	
Canis quid in Hieroglyphi.	569	bent alata talaria: vnam duæ aliæ	
Canis, fidei nota.	657	conspiciunt.	ibid.
Canis ad Lunam allatrans.	567	cur filiãs Iouis & Eurynomēs	ibid.
Canis orbē Lunę cōspiciens qd.	568	Chilon.	443. & 644
Canis, pro inuido.	569	Chimæra victa à Bellerophonte.	77
Capra lupi catulum lactans.	246	Chimæra quale monstrū & qd.	ibid.
Capra meretricem significat.	281	Chimæra cur triformis.	ibid.
Capra Scyria.	503	Chiron Centaurus, Achillis institu-	
Captatores sæpe ipsi capiuntur.	591	tor.	519
Caput egregium, sed cerebrum non		Chironis natura ferina; quid.	ibid.
habens.	653	Chænici non infidendum, quid.	299
Cardam ⁹ noxius vicinis herbis.	572	Chonrardus Peutinger Augustanus,	
Carneadis apophthegma.	161	eiúsque laus.	16
Caroli Burgundiãs ducis fatum.	227	Christianorum principū rixis auctū	
Caroli Qu. Imp. symbolum, v l t e-		est Turcicum imperium.	451
r i v s.	196	Cicada nobilitatis Atheniensium	
Carolus Magnus vt factus Augu-		insigne.	485
stus.	172	Cicada garrula.	566
Carpere facilius quàm imitari.	567	Cicadam ala corripere.	ibid.
Caruialus in Erasmus.	549	Cicero ab amicis ad secundas nu-	
Cassus lumine.	589	ptias sollicitatus, philosophiãs &	
Castor & Pollux.	189	amori simul operam se dare non	
Castor & Pollux qd allegoricè.	188	posse dixit.	378
Castor siue fiber sibi testes abscin-		Cicero sua emendare veritus nõ est	
dit.	535	* 12. si qui dies ad rusticandum	
Castoris seu fibri solertia.	ibid.	darentur, ad eorum numerū ac-	
Catonis pertinax animus improba-		cōmodabat quæ scribebat. * 45	
Cauea, quid.	600	Cicero à M. Antonio interfectus.	
(tur. 331		137. & 138.	
Causa occulta.	200	Princeps eloquentiãs.	139
Causa rerum multæ hominibus		φιλανθ.	265
incognita.	584	Ciceronis versus à multis reprehē-	
Cecrops διφύης cur dicta.	40	sus.	621
biformis.	ibid.	Ciceronis infelix contentio in An-	
Cecrops idolatriãs inuentor.	42	tonium.	431
Cecrops rex Atticãs.	ibid.	Ciceronis dissimulatio post ciuile	
Celæno harpya.	151		

INDEX RERVM.

bellum Pompeianū laudatur.	430	Consilij sui consciūm nolebat esse	
Ciconiæ nidus.	142.	aliquem Metellus.	69
effigies in sceptris.	144	Consilio & virtute superari fortio-	
Circe venefica & meretrix.	284	res & deceptores.	75
Circe filia Solis.	286	Consilium viribus coniunctum.	181
eius fabulæ quid signif.	ibid.	Consultor, res sacra.	69
Cissus, histrio Bacchi.	690	Cor ne edito.	271
Ciuili bello nihil exitiosus.	451	Corinthij χοινοποιετρα.	300
Classicum belli.	594	Cornicum concordia.	171
Clauum clauo pellere.	385	Cornicum & vlularum dissidium.	
Clementia vera principis virtus.	163		98
Cleobuius.	644	Cornicis vox, cras, cras.	193
Cleomenis verba grauissima.	429	Cornix quid.	173
Clitoris moribus homines.	686	Cornix inauspicata.	276
Clitorius lac ⁹ abstemios reddit. ibi.		Cornua Amaltheæ.	425
Clypeus Myrtili.	559	Cornua audaciam significant.	118
Clytū interfecit Alexāder iratus.	244	Cornutus Bacchus.	ibid.
κ κνυξ, cuculus.	227	Corona ciuica.	684
Color viridis.	122	de coronis quæ statuis deorum	
albus.	219	appendebantur.	53
Color niger, albus, viridis, flauus, ru-		Coruus à scorpione ictus.	590
beus, purpureus, cęruleus, &c. 220.		Cotonea iussu comedi, à Solone, no-	
& 419. &c.		uis nuptis.	989
in colores.	419	Credulitas fugienda.	83
Colorum significationes.	418	Crepido.	276
Coloribus exprimūtur affectus ani-		Cuculi.	236. & 237
mi.	ibid.	Cuculi nomen quibus tribuendum.	
Columba signum timidorum.	154		236
Commentaria in Alciati Emblemata		Cucurbita quid allegoricè.	447
scribendi, quod fuerit institutum		Cucurbita audacior ad pini ramos.	
& consilium Minoi. * &		ibid.	
** &c.		Cui non credendum.	222
Comparatio Reip. cum nauī ventis		Culina parua duobus ganeonibus	
agitata.	188	non sufficit.	332
Compedes aureæ aulicorum.	315	Culpa reiecta in infontes.	605
Concordia vnde dicta.	60	Cupido cur Veneri adiungatur.	391
Concordiæ vis.	177	Cupidinis fax.	373
Concordiæ symbolum.	271	Cupidines duo, & totidem Veneres.	
Concordia per lyram designabatur.			331. vide Amor.
61		Cupressus vnde nominatus.	631
Concordiam vt suasis Heraclitus.	86	Cupressus symbolum funerum.	682
Concordiam ciuium, principes cu-		eius natura.	681
rare debent.	171	Curculio.	326
Concordia insuperabilis.	177	Curia.	507
Conscientiæ malæ tormenta.	357	Cyclops quid Seruio.	588
Consilia non vulganda.	68	quid Heraclidi.	ibid.
cur occultanda in belis.	ibid.	Cyenus Phœbo sacer.	632
Consilij & fortitudinis vis,	75	quid significet.	ibid.

ET VERBORVM.

de Cycno ante mortem canete Platonis locus.	ibid.	Diomedes victus.	496
qui negent cycnum ante mortē canere.	ibid.	Diomedis & Vlyssis effigies iunctæ, quid.	181
Cyni regis historia.	633	Dione Veneris mater.	381
ad Cynofarges quid.	499	Dionysius nepos & gulofus.	325 320
Cypria Venus.	288	Dipsas serpens.	367
D		Discordia Dea.	174
D ædalus faber ingeniosissimus.		Diffidium aquilæ & scarabei.	579
71		luporum & duium.	584
Damnum præferendum turpi lucro		Diues indoctus.	654
443		Diues, aut iniquus, aut iniqui hæres.	461
ex Damno alterius, alterius vtilitas.		Diuites publico malo.	319
450		Diuitum semper tuta statio, pauperum non item.	580
Δάφνη vnde dicta	702	Diuinatoris Angli vana prædictio.	
Defraudare genium.	314	363	
Dei arcana non opus est scrutari	361	Doctorem virorum diffidia.	614
Dei oculus nemo fallit.	146	Doctorem agnomina.	338
in Deo lætandum.	33	certamen.	640
Delphinus anchoræ alligatus.	512	fama.	692
hominū amasi ⁹ φιλάυδρονπος.		Doctos doctis obloqui nefas.	613
512. & 547.		Dolus an virtus quis in hoste requirat.	443
in mari absorptus quid.	573	Dolus in suos.	208
Demarati sapiens responsum	64	Dolus malus, quid.	206
Democritus risor humanæ stultitiæ.		Dona hostium, non dona.	575
533. 534		Draco, quid.	629
Deprehensus interceptus est.	102	vnde dictus.	105. & 639
Descriptio improborum quorumdā tenuis fortunæ hominum.	581	Draco peruigil.	105
Desidere.	297	Dracones & Vlutæ Palladi consecratur.	106
Desidere in modio.	ibid.	Dulcia quandoque amara fieri.	389
Desidiam abiiciendam.	299	Δύσκολα τὰ καλὰ.	471
Desperantis opinio quæ.	419	E	
Despondere animum.	200	E Cheneis.	303
Deucalion seruatus gruū beneficio.		E' χερῶν ἀδωρα δῶρα.	575
90		Fido: heras, filia Protei.	628
De ⁹ omnia vel rectissima nouit.	129	Εἰς ἀνῆρ, οἰδεῖς ἀνῆρ,	182
Dextra fidei symbolum.	57. & 175	Elementa quatuor, totidem Deorum nominibus intellecta.	34
Dextram iungere.	ibid.	Elephanti, Lucæ boues dicti.	444
Dialecticæ symbolum ¹ serpentes.	427	Elephanti ad vsum bellorum.	601
Dicta septem sapientum.	642	Elephantus in triumpho.	602
Digni hederis.	691	Elephas pictus in trophæo ab Antiocho.	443
Dij meliora.	678	Eloquentia fortitudine præstan-	
Dij qua vocant eundem.	52		
qui Dij veteribus habiti.	108	FF 4	
Dij multi isdem aris positi.	109		
Diligentia omnia perfici.	32		
Diomedes.	183		

INDEX RERVM

tiot;	619	Exempla eorum qui descuerunt à virtute.	504
Epidius.	190.192		F
Emblema quid & vnde dicatur. 13.14		Ab. Max corona ciuica donatus	124. & 125
quid differat à gnome, parabola, & ænigmate.	ibid.	cunctorum appellatus.	126
ἐμβλημα potest esse ἀφρονος. 14		Fab. Quintil. sua ipse correxit errata.	** 4
Emblemata cur inuenta.	ibid.	Facem accensam tegere quid.	297
Emblemata quamquam varia, tamé ad tres ordines reuocari possunt.	ibid.	Facundia difficilis.	623
Emblemata qui scripserint.	** 3	Fama doctorum.	692
Emblematon Alciati laus.	* 14	Fama numquam intermoritura.	481
Emblematon dignitas.	* 15	Fatiscere. 199.	Fatuitas. 249
Emblematum quorundam primi interpretes.	* 15	Fatum memorabile.	591
in Emblematis quid requiratur. 14		Fauces.	24
Eniti.	21	Felices qui.	37
Epaminondæ laus.	64	Felicitas momentanea.	446
Ephyre.	278	Femina, iners animal.	193
Epicharm ^o poeta & philosophus. 84		Ferocissimos etiam domari.	137
Epictetus.	156.158	Ferocitatis signa.	229
cuius doctrina & lucerna.	ibid.	Fibri solertia.	535
Epicurei, vitæ futuræ cōtēptores. 40		an Fiber sibi testes excindat, controuersum.	536
Epidaurius serpens.	23	Ficedula.	333
Epigramma Augeriani de amore. 375. & 398. Sannazarij.	667	Fidendum quatenus vel diffidentum.	84
Episcopi duo munera & officia.	78	Fides non habenda ei qui fidē violarit.	221
Equi solis.	228	Fides vxoria.	656
Equitandi peritia qua ratione in principibus esset debet.	160	Fides in dextris 55. Fides quid.	56
Equus nescit adulari.	163	Fidei ancipitis homines.	241
Erasmij Terminus.	549	Fidei fallacis homines vt retinendi.	103
Erasmij responsio ad Caruaialum.	ibid.	Fidei symbolum dextra. 57. & 175	
Eritacus auis.	333	Fidiculæ vel fides.	73
Errores eorum qui literas addiscunt		Fidij simulacrum.	56
Eruca.	274.	(88)	Fidius qui & Pittius Deus. ibid.
Εἰλαί Iudæi.	295	Firmissima conuelli non posse.	184
Euentus bonus.	194	Fiscus quid.	523
Eunomi Locrensis & Aristonis certamen.	635	Fiscus rapit, quod Christus nō capit.	565.
Euphrosyne.	562	(524)	Flauus color quorum sit.
Eurynome, mater Gratiarum.	563	Fœdera.	58
Excursus in fœderum & fidei violatores principes.	443	Forfex.	331
Excursus in miseram adolescentum felicissimi ingenij cōditionē.	434	Forma nihil, si sola forma est.	652
		Forma deflorescit senectute.	278
		Formosa fato prærepta.	544
		Fortis non est qui se necat.	429
		For	

ET VERBORVM.

Fortium symbolum.	153	Germaniæ septem Primates seu Ele-	
Fortuna comes Virtuti.	424	ctores.	172
Fortuna cur insideat orbi.	347	Germanorum Principum victoriae	
Fortuna momentanea.	425	de Turcis.	185
Fortuna virtutem superans.	428	Geryon vnde dictus.	178
Fortunæ descriptio.	344	cur triceps & tricorpor.	ibid.
imago.	346	Geryon tricorpor superatus.	496
rota.	225	Gestus boni viri æquè magnā vim	
Fraudulenti.	204	habet oratio.	86
Frigilla.	351	Gigantes qui, & vnde dicti.	43
Fruendum præsentibus.	252	Gladiatorum prima institutio.	420
Fugax tandem deprehensus.	102	Glaudes, veterum cibi.	684
Fulica piscis.	582	Glaucus Deus factus, comeso gra-	
Fulmen aligerum.	376	mine.	126
Fuluio male cessit ob detectū prin-		Γλαύξ ἰπλάτο.	96
cipis arcanum.	69	Gloriā nullā sine labore parari.	471
in Furaces & raptores.	461	Γλοσσογάστρο.	337
Furor & rabies.	229	Γλυκύπιπρος Amor. 390. & 694.	
in Futurorum coniectores.	358	Gnossia seu Gnossis Ariadne.	117
		Gnossus.	71
G Alatae qui.	444	Γνώδι σίαυτόν.	649
G Galatæ vincti ab Antiocho.	443	Gorgoneum Medusæ caput.	547
Galatea.	657	Gorgonis caput in clypeo.	105
Galea in vsum aluearis.	105	Græci Tantalidæ.	600
Galeatij tumulus & gesta.	476	Gramen tutelæ, præsidij & salutis	
Galli veteres, sapientiæ Græcæ peri-		symbolum.	124
ti.	620	Gramen cur Saturno & Marti sa-	
Gallica scabies.	679	crum.	127
Gallica lingua vetus.	29	in gramine nidificat alauda.	126
Gallus Hercules philosophus, lingue		Graminea corona quæ & obsidio-	
Græcæ peritus.	620	nalis.	ibid.
Gallus cur sacris turrib. statuatur.	79	Gratia referenda.	142. 563
Gallus vigilantia symbolum.	78	Gratiæ earumque descriptio.	560
& 79.		cur Veneri iunctæ.	561
Ganeones & decoctores.	332	Gratiarum arcula inanis.	562
Γάννουσθαι μήδισι, quid.	38	Grex simus.	282
Ganymedes, cur raptus à Ioue.	36	Grus cum lapillo depictus pruden-	
Ganymedis fabula variè accepta. ib.		tia symbolum.	90
Ganymedis nomen vnde.	38	Gruum sagacitas.	ib.
quid per Ganymedem intelliga-		Gruum beneficio Deucalion serua-	
mus.	36	Gula.	325. (tus. ibi.)
Garrire.	210	Gula in seruitutem pertrahit.	335
Garrulitas.	267	Gulosi insigniores.	326
Garruli odiosa opportunitas.	268	ob gulam capti.	334
in Garrulum & Gulosum.	336	Gulorum imago.	325
Γαστροπληξ.	331		
Γαστρίμαργοι.	337	H	
Generosi & nobiles qui.	484	Alcyon, vide Alcyon.	
		Hannibal.	126

INDEX RERVM

Halicutica lyræ forma.	61	amore captus.	377
Harmonia vnde dicta.	62	Hipocomon.	163
Harmonia in repub.	ibid.	Hippocrates sua emendare nõ erubuit.	**4
Harpa.	506	Hippomenes vicit Atalantam.	657
Harpocrates silentij Deus.	65	Hircus libidinis symbolum.	342
Harpocrates Serapidi præpositus.	67	Hirundo	351
Harpocratem reddere & facere quid.	66	Hirundo, quid.	269
Harpocratem reddere & facere quid.	66	Hirundo carniuora.	615
Harpocratem reddere & facere quid.	66	Hirundo nidificans ad statuam Medæ.	220
Harpocratem reddere & facere quid.	66	Hirundinem sub eodẽ testo non habes.	268
Harpocratem reddere & facere quid.	66	Historiarum scriptores rapsodi.	625
Harpocratem reddere & facere quid.	66	Hodius & Hegemonius cur dictus Mercurius.	51
Harpocratem reddere & facere quid.	66	Homerus Mæonius cur taciturnos, prudentes facit.	64
Harpocratem reddere & facere quid.	66	Hominis descriptio, eiusque natura triplex.	342
Harpocratem reddere & facere quid.	66	Hominis partes duæ.	ibid.
Harpocratem reddere & facere quid.	66	Homines vincti auribus.	620
Harpocratem reddere & facere quid.	66	Homines <i>συνδουλαστοι</i> cur appellati.	556
Harpocratem reddere & facere quid.	66	Homines soli minimè viuere possunt.	557
Harpocratem reddere & facere quid.	66	Homines impuri & sordidi.	317
Harpocratem reddere & facere quid.	66	Hominum lapsus triplex.	89
Harpocratem reddere & facere quid.	66	Homo, Dei imago.	45
Harpocratem reddere & facere quid.	66	homo qua maximè re à mētis animalibus differt.	ibid.
Harpocratem reddere & facere quid.	66	honoris imago.	55
Harpocratem reddere & facere quid.	66	ex honoris & Reuerentiæ cõiugio Maiestas nata.	57
Harpocratem reddere & facere quid.	66	honos.	56
Harpocratem reddere & facere quid.	66	honos, Deus.	ibid.
Harpocratem reddere & facere quid.	66	horatij scholiastæ, Acro & Porphyrio.	**4
Harpocratem reddere & facere quid.	66	hostia succedanea.	600
Harpocratem reddere & facere quid.	66	hostium dona, non dona, sed noxæ potius.	576
Harpocratem reddere & facere quid.	66	hugo Capenus.	172
Harpocratem reddere & facere quid.	66	humi serpere.	502
Harpocratem reddere & facere quid.	66	humum pedibus quaterere.	393
Harpocratem reddere & facere quid.	66	hunnadiis ducis fortissimi, apud Turcas terrificum nomen.	184
Harpocratem reddere & facere quid.	66	hunnorum descriptio.	168
Harpocratem reddere & facere quid.	66	hydra ternæ.	494
Harpocratem reddere & facere quid.	66	hydra sophistica.	ibid.

I

I anus biceps & cur.	93	Insignia poetarum, cycnus.	631
Ianus idem qui Noeus.	ibid.	Inuestis.	144
Iason Pagafæus.	292	Inuidia.	270
Ibis auis.	317	eius effecta, & adiuncta.	271
Icari fabula.	361	Inuidia literatorum.	640
Ἰχναίη Nemesis.	132	Inuidi maledicentia.	272
Ἰερογλυφικά Ægyptiorum. 3.22		pallor.	ibid.
Ignauī.	304	Inuolucres.	611
Ignauī & otiosi à ciuitatib. eiekti. 300		Ioachimus Bellaius.	543
Ignorantia δυσπέλαστον κακόν.		Ioan. Hunniades.	584
264		Ioan. Marius Belga.	543
Ignorantia submouenda.	646	Iocus intemptius.	54
Ignorantiæ causæ primariæ.	648	Iphicrates.	74
Ilex, nota seditioforum.	693	Ira.	243
Imperatores ipsique principes sæpe		Ira cohibenda.	244
honesto vtile præferunt.	443	Ira percitus Alexander amicū in-	
Imperatoria virtutes.	31	terfecit.	244
Imperiti φίλωντοι,	261	Irati descriptio.	ibi.
Impossibile.	224	Isis Dea.	50
Impotentium hominū affectus.	695	Isocratis in compositione nimia di-	
Improbi nō flectūtur obsequiis.	246	ligentia.	* 12
Impudentia.	258	Ithaca.	675
Incestus.	200	Iudæorum ritus in manibus abluē-	
Inconstantes.	302	dis.	146
Indigena.	488	Iudices abstineant à muneribus.	516
In eos qui ob prosperos successus		Iudices cur sedent.	515
intumescunt.	447	Iudicis æquissimi symbolum.	146
In eum qui sibi ipsi damnum appa-		officium.	ibid.
rat.	246	virtutes.	147
In eum qui truculentia suorum pe-		Iudicium in ratione.	130
rierit.	573	Iugum, quid.	141
Inferiæ.	420	Iulij Cæsaris celeritas.	31
Infirmitas obnoxia periculis.	581	elementia.	528
Infortunia semper præsto.	463	triumphus.	602
Ingenij leuitas.	648	Iupiter quid.	37
Ingeniorum inæqualitas.	501	Iupiter, Pistius, Sanctus, Sagus.	56
Ingrati.	247	cur Ammon ab arena dictus.	25
Ingratitudo summum vitium. ibid.		Saturnius.	153
Innocentia mētis Deo gratissima. 38		Iurisperiti veteres artem suam vul-	
Insaniæ pœna in eū lapsa vnde ma-		gatam esse noluerunt.	34
navit.	198	Ius dicere.	147
Insigne Biturigum veruex. -	27	Iusti qui.	276
Insigne Eduorum sus.	ibid.	Iustitia tandem obtinet.	133
Insigne Mediolani.	ibid.	Iustitia in voluntate.	130
Insignia Ducatus Mediol. 20. & 21		Iustitia premitur, nō opprimitur. 134	
Insignia varia quid notent.	631	Iustitiæ imago.	513. 514
Insignia gentilitia.	24	Iustitiæ nomine quid Plato intelli-	
		gat.	276
		Iynx, qui & motacilla,	290
			Labra

INDEX RERVM.

L

L Abra vnde dicta.	66
L Labyrinth ^o Minotauri. 68. & 69	
Lacedæmoniorū bella intestina.	607
Lactucæ folia.	287
vis.	ibid.
Lactucarum vsus.	288
Lais formosissima.	277
Laidis meretricis sepulcrum.	ibid.
Lanugo.	117
Lapides insulæ Cycladicæ integrè natant.	177
Lapis in Hieroglyphicis, quid.	257
Lapis, paupertatis symbolum.	435
Laurus.	325
cum Laruis non luctandum.	539
Lasciuia.	294
Latex.	47
Latrones magni à laqueo immunes	
320	
in Laudantes illaudata.	442
Laurus & hedera poëtis tribuendæ.	
691	
Laurus vaticiniis apra.	701
Laurus victoriæ signum.	ibid.
Lauro quid intelligebât veteres.	691
Leæna meretricem significat.	278
Leqenē meretricis patiētia in tormētis.	72 ^o
Legūm inuentio ad Deos relata.	265
Legūm latores primi.	ibid.
Lembus.	61
Lentigo.	207
Leodegarius Agathocroni ^o , vir pius & doctus.	*14
Leo quid.	79. 81. 141. & 629
Leo custodiē symbolum & vigilantiz.	79
terroris symbolum.	230
Leo flagellās cauda catulos, qd.	243
Leo Nemē ^o ab Hercule occisus	621
eius cædes, quid.	494
Leones, qui.	369
Leones amore furere.	ibid.
Leonis imago ad sacra claustra cur.	
79	
Leonis irati signa.	243
Leonini pedes.	648

Leostenis in Athenienses dictū	682
Lex cur primū lata.	321
Lex ἀμυστίας.	480
Lex in mente.	130
Libellio.	379
Liberales quā illiberales artes se- qui fatius.	344 ⁺
Liberi, pignora.	144
Liberi molliūs educati damnū pa- rentibus arcessunt.	662
Liberorum amor.	663
Libidinis symbola.	273
Libidine nefāda pollutos, ab apibus citius pungi.	391
Libidinosi Satyri.	273
Lien quid, & eius officium.	521
Lignipedes.	422
Lingua effrenata stultitię symbolū.	
64	
Litæ Homericæ.	467
claudæ & luscæ cur.	468
Litera occidit, spiritus viuificat.	638
ex Literarum studiis immortalitas.	
474	
Lituus	594
Locustæ in Insubriam lapsæ.	457
Loquaciores qui.	268
Lotus & lotophagi quid.	407
Lucæ boues, elephantī.	444
Lucifer è cælo deturbatus.	466
Lucro turpi damnū præferendū.	
443	
Lunulę in calceis Romanorum	486
Lupata.	163
Lupi ceruarij obliuio.	251
Luscinia.	269
Luxuria.	175
Luxuriosorum opes.	275
Lydi mollitię insignes.	391
Lydius infans Amor.	ibid.
Lyra seu testudo.	61
Lyraz inuentio.	ibid.
Lyra quid in Hieroglyphicis.	59
Lysandri astus.	448
Lysippus statuarius.	430

M

M Acciauelus Italus.	519
Magni cognomen quibus tri- burum.	

ET VERBORVM.

butum.	50	Mentagra.	679
Mæander.	340	Mentē, nō formam plus pollere.	652
Maiestas ex Honoris & Reuerentiæ coniugio.	57	in Mente lex.	130
Maledicentia.	211	Mercurij caduceus.	426
Malignitatis notæ quibusdam ani- malibus.	205	efficacia.	52
Malluium.	146	Mercurius interpres Deorum, ser- monis Deus.	51
Malè parta, malè dilabuntur.	460	viatorum numen.	51. & 52
Mala vel non vocata veniunt.	464	idè Hodijs & Hegemonius di- ctus.	51
Mala in equis accedere, pedibus ve- rò & lento gradu recedere.	467	Mercurij imago.	347
Mala nomina	240	Mercurij in manibus quid lyra sta- tueretur.	61
Malum Veneri sacrum.	657	Mercurij inuentum lyra.	ibid.
Malus medica.	694	Mercurius geminus, eiusque simula- crum.	182
Mancipare.	250	Mercurij descriptio.	344
Manus oculata quid.	84	Mercurius qualiter effectus.	346
Manus abluere quid olim.	146	Meretricis tumulus.	277
Marci Bruti mors.	429	Meretricum amatores.	279
Marcot.	266	à Meretricibus cauendum.	283
Maris pericula.	574	Mergus, piscis.	582
Matrimonio reuerentia requiritur.	658	Messalina libidinofissima.	294
Matrum quarundam in fetus impie- tas.	663	Metelli Macedonici sapiēs dictū.	69
in Matres consultò aborientes aut fetus enecantes.	ibid. & c.	Mezentius crudeliss.	677
Matronarum ornatus nimius.	293	Michaelus Imperator.	227
Matronæ Rom. vinum non attinge- bant.	113	suamet spòte throno imperiali ces- sit.	537
Matulæ.	565	Milvus.	506
Maturandum, & maturicas quæ vir- tus.	99. 101. 102	Mineides.	239
Maximinus Iunior.	24	Minerua armifera.	96
Medea Colchica.	221	virgo.	106
μῆδ' ἄγαν, celebrata sententia.		Minerua cur amata è Iouis cerebro profiliit.	26. 67
* 12		Minerua & Pallas vnde dicuntur.	26
μῆδ' ἄναβαλλόμεν⊙.	31	Minerua inuita nil suscipiendum.	52
Medicata.	538	Minerua cur sacra Noctua.	95. 96. & 97
Mediolanensis ducatus insignia.	27.	Minerua Deæ panoplia.	105
& 28		Minerua rami implacati viri.	113
Mediolanum vt extructum & à qui- bus, & vnde nominatum.	28	Minerua cur sacra olea.	111
Megabizus reprehesus à Zeuxide.	64	Minerua statua draco cur apposi- tus.	104 1105
Melanthius poeta, eiusque votū.	326	à Minimis quoque timendum.	578
Membrana.	585	Minois consilium in his commen- tariis.	* 15
Menelai breuiloquentia & oratio cordata,	64	Minotaurus.	71
		minotauri effigies signis militarib.	68

INDEX

Modestia decet vel maximè fortunatos.	464
Moly herba quid designet data Mercurio.	623
Monstra hominum, sycophantæ.	77
Monstri descriptio prodigiosa.	40
Morbus Neapolitanus & lues Hispanica.	679
Mores vel animum mutare difficile.	254
Morus.	700
Mors nemini parcat nec vitatur.	278
& 548	
Mors & Amor mutant tela.	542
Mortis tela fracta.	192
osteæ.	543
in Mortem præproperam:	546
post Mortem formidolosi.	583
Mortuis non maledicendum.	540
Motacilla quæ avis.	291
Motacilla à Venere Iasoni tradita.	290
ex Motacilla fieri amuletum ad Venerem inhibendam.	ibid.
MulGræle.	504
Mulier parèti virū præferre dēt.	675
Mulier, illicium.	410
Mulieris famam non formam vulgatam esse debere.	670
Mulieres suffitu vtentes.	294
Mulieres superbæ.	254
Mulierum mollities in cultu.	293
Mullus.	506
Mundus muliebris.	328
Munera opportunè personis vt mittenda.	19
Munera nō debēt capi à Iudicib.	516
Mus albus.	293
Muris salacitas.	ibid.
Muscas pellere.	566
Musca quid allegoricè.	ibid.
Musca etiam splenem habet & formicabilem.	578
Muscus Arabicus.	294
Musæ Sirenas explumant.	412
Musarum volucres.	616
Musicam Diis curæ esse.	634
Musicæ magna vis.	636

RERVM

Musimones.	645
Mustelæ occurfus.	455
Myrtili clypeus.	359
Mysteria vnde appellata:	50

N

Naiades aquarum Deæ.	403
Narce herba.	260
Narcissi metamorphosis.	ibid.
Natura.	341
Naturam ducem optimam sequendam.	52
Nemesis seu Rhamnusa Dea vltionis.	129.131
eius imago.	ibid.
Nemesis in imaginatione.	130
Nestor eloquês eiusque oratio qualis.	64
eius sapientia.	354
Nestoris crater.	ibid.
Nicæi colloquij tempus.	187
Nigroris symbolum.	419
Nil est quod reprehendi non possit.	568
Nihil præcastinandum.	30
Nihil tam durum quod frangi non possit.	138
Nihil reliqui.	456
Niobe.	256
eius fabula metamorphosis, & sepulchrum.	254
Nireus formosissimus.	653
<i>νῆφε ἡγεμίμνησ' ἀπίστειν.</i>	82
Nobilitatis armorum iactator Otho.	250
in Nobilitatem ementitam.	487
Noctuæ, prudentiæ symbolum.	96
cur Athenarum symbolum.	ibid.
Mineræ cur sacra, reiecta cornice.	97
Noctua tumulo.	416
Nola seu tintinabulum.	81
Non es Deus a selle, sed Deū fers.	49
Nosse seipsum quā vim habeat.	649
Nothi & spurij quidā celebres.	498
Noui doctores reprehensi.	261
Noxia.	597
Nullus est parvus hostis.	579
Nullus è maledicis famâ captat.	614

ET VERBORVM.

de Numine bene sentiendum.	254	Pagasa & Pagasæus Iason.	292
Nupta contagioso.	976	Paleutrio.	210
O			
Obliti sui & suorum.	405	παλιυτρια.	ibid.
Obluio, paupertatis parēs.	251	Palla.	192
Obscura obscuris descripta.	41	cur Palladis simulacrum draconē	
Obsidionalis corona.	125	premeret.	104
Obstruere luminibus, quid.	149	Palladi consecrantur dracones &	
Occasio calua à tergo.	438	vlulæ.	106
volatica.	ibid.	cur Pallas cum Marte diffideat.	34
Occasionis vis.	437	quere reliqua in Minerua.	
nouaculæ.	438	Pallium.	105
Oceanus pater quid allegoricè.	186	Pallor inuidi.	272
Ocni effigies.	327	Palma.	165
Ocni funiculum torquere.	328	Palmæ natura.	ibid.
ὄνυ & ἄνυ ὄνυγος, quid.	ibid.	viçtorix signum.	ibid.
Oculata manus.	82.84	vnde prouerb. Palmam ferre. ibi.	
Oculi ad amorem conciliandum il-		Palmula.	320
lices.	412	Palpum obtrudere.	162
Oculo vti lippo.	507	Palumbes se ad fouendos fœtus ex-	
Oculus in Hieroglyph. quid.	518	plumat.	664
Ocypere Harpyia.	151	Pan seu Faunus.	440
Oedipi vita & fatum.	647	Pan, Deus.	342
Oenocrates.	606	homo.	ibid.
ὄιν & vnde dicatur.	118	Pan dux Bacchi, & eius inuentum.	
Olea quid, Mineruæ sacra.	111	440	
Olla ænea quid.	527	Panici tumultus ac terrores.	441
Olla terrea quid.	ibid.	Pandoræ pyxis.	193
Ollæ amicitia.	227	in Parasitos.	330
Omnia mea mecum porto.	167	Parasiti licentia nimia.	331
Onocratalus.	326	Parentibus quantum debeamus.	142
quid referat.	337	Parentibus damnum arcessunt mol-	
ὄν & ἄγων μυστήρια.	50	lius educati liberi.	662
Opulenti hæreditas.	551	in Parisiensi Academia multæ scho-	
Ornatus matronarum nimius.	293	læ.	435
Oscen.	193	Parma, quid.	18
Ossea tela mortis.	543	παγτί & vnde.	106
Otho ab Ouide.	249	Passeris pullos deglutiit serpens an-	
Otis auis.	250	te bellum Troianum.	471
ὄτοι qui.	249	Pastoris ecclesiastici duo munera.	78
Otium fugiendum virginibus.	105	Patientia.	157
Otus fatuus.	250	Patientia quorumdam in tormen-	
Ouidius in Ibin.	318	tis.	72. & 73
ὄυτις.	589	Patientia quid doceat.	157. & 166
P			
ex P Ace vbertas.	609	Patres, Senatores.	126
Pacis redemptæ signa.	605	Patriæ obliuio.	404
Pædagogum miseri.	434	Patria est, vbi cumque est bene	405
		Patroclus occisus, eiusq; exuix.	551
		Patroclus quid allegoricè.	ibid.
			Pauli

INDEX RERVM

Pauli Iouij Dialogus de symbolis armorum & amoris.	424	Philosophi.	40
Paupertas vbique tuta.	168	Philosophi veteres quæ mōstra. ibi.	ibid.
Paupertas grauissimum onus.	433	eorum nugacitas.	ibid.
Paupertatem obesse ingeniosis ibid.		Philosophi cæci.	240
Pausanias insolēs rebus secūdis.	447	φίλωντοι.	265
Pax.	601	Philosophorum cum poëtis cōparatio.	35
Pedere & eruētare obscena verba.	42	Philoxenus gulosus.	325
Pegasus equus alatus.	76	Phineus ab Harpyiis infestatus.	150
Pegasus quid allegoricè.	77	Phœbus Delphicus.	637
Πεθδ.	562	Phryxi aureum vellus.	655
Pellæus Alexander.	23	Picea.	688
Pellex.	207	nullos stolones emittit.	ibid.
Πέμματα bellaria.	165	Picus in auem mutatus.	285
Penelope sequi Vlyssēm maluit, quā patrem.	675	Pietas in parentes.	142 & 666
Peniculus vel penicillus.	192	Pietas ciconiæ.	142
Penus.	335	Pignora carissima, liberi.	144 145
Peplum.	45. 47	Pilatus Iudex iniquissimus.	147
Peregrinatio confert ad amorem declinandum.	413	Pileus, libertatis insigne.	532
Periander.	644	Pindarus imitationi inaccessus.	502
Periculosa tēpora qñ maximè.	616	Pipinus vt creatus rex Francorum.	172
cur Persica arbor Isidi cōsecrata.	510	Piscari in aqua turbida.	320
Persicum pomum in Perside virulentum.	ibid.	Piscis allegoricè mollitiem & voluntatem signat.	411
est nota eius qui in alio cælo fit melior.	ibid.	Πίστις & ηγεπισθς.	56
Pestis patriæ.	140	Pittacus.	644
Petalus quid.	18	Πῆ παρήβην, τιδ' ἰριξά, &c.	87
Phaeton decidens è plaustro pater-Phalanx.	71 (no. 225)	Platonis modestia.	265
φαντασία phantasia.	266	Plebis cōcordia principi necessaria.	171
Pharisæi.	47	Pleiades.	355
Phidias statuarius.	104. & 673	Poculum aureum.	46
φιλαντία morbus maxim⁹.	262	Pœni.	126. & 702
& quanta inde perniciēs.	ibid.	Poës tota ænigmati plena.	34
quæ sequatur φιλαντίαν.	263	Poëtæ quem ad finem figmenti vsi sunt.	ibid.
Philippus Macedo ex insolenti moderatus.	447	Poëtæ & vates δαφνηφάγοι.	69 I
eius serinium.	ibid.	an Poëtæ philosophis potteriores.	35
Philipides comicus.	69	Poëtæ nomine, re philosophi.	ibid.
φιλομείδης Venus.	394	Poëtæ se vulgo facilius accommodant.	ibid.
Philomela vt mutata in auem.	269	Poëtarum insignia.	631
Philosophia vetus qualis.	35. & 36	Poëtæ quid spernunt, imperiti & ἄμωσοι.	35. 36
Philosophia Epicteti duobus comprehensa verbis.	156	Poëtica figmenta tribus explicari modis.	34

Poëtica eadem ac philosophia.	36	Prometheus.	356
Poëticæ laus & vis.	35	Promethei fatum.	ibid.
Poëticæ allegoriæ ratio.	34	quid per Prometheum Caucaſo	
Pollux & Caſtor.	189	alligatum.	357
Polybides vnde dictus Glaucus.	127	Proprietates occultæ.	584
Polyphemus.	587	Proteus, materia informis.	629
ab Vlyſſe excæcatus.	588	Proteus Buſiris.	630
Poma Hesperidum.	496	Proteus multiformis.	625
Popilius Lænas Ciceronis occiſor.		Protogenis nimium ſtudium.	12
138		Prudens magis quàm loquax.	95
Popularis rebellio vnde ſæpe.	161	Prudentes pauciloqui.	64
Populus lenitate retinendus.	ibid.	Prudentes vino abſtinent.	112
Popularis conſenſus, regum ſtabilitas.	172	Prudentiæ nota.	93. & 94
Populi conſenſu Reges primi.	ibid.	Prudentis officium.	93
Populus alba, arbor, ſymbolum temporis.	704	Pſeudochriſtiani.	47
Porci natura.	195	Pſeudoſophi.	46
Porphyriionis auis natura mira.	199	Pudicitia.	199
Præcidere.	193	Pudoris ſtatua.	673
Præpes auis.	360	Puellarum mors præpropæra.	545
Præſtigiũ amoris præſtigiũ non pellitur.	290	Puellæ quærela de patre inhumano.	677
Praxiteles.	116	Pulegium ſobrietatis nota.	86
Princeps ignarus, iniquo equiſoni comparatus.	161	Puræ manus.	147
Princeps iuſtus ex philoſophia.	173	Purpura vnde.	47
Principem decet clementia.	163	Purpureus color, ſymbolum verecundia.	422
Principes fatui & temerarij.	225	Puſto.	371
ab aſſentatoribus perdit.	162	Pygmæi qui.	232
Principia optima quid præſtēt.	454	Pygmæi Herculé adoriuntur.	ibid.
Principis incolumitas ſubditorum, procutatio.	511	Pyrrhus Epirota.	252
Principis boni ſenatus.	513	Pyrrhus, Aquila dictus.	155
Principis clementia.	527	Pyrrhus comparatus inepto luſori.	252
Principis boni ſignum.	522	Pythagoras.	91
Principis optimi officium.	610	Pythagoræ aurea carmina.	89
Principis optima cuſtodia quæ.	61	ſymbola.	301
Principum ludus periculofus.	607	Pythagoreorum ſilentium.	64
Principum conſiliarij quales.	518		
Principum præſeſi ac miniſtri.	49		
Principum quorundam rapinæ.	320		
Proboscis ſeu promuſcis.	445		
Prodiga mulier.	328		
Prodigi.	216		
Proditorum mores & fraudes.	208		
Proditores ancipitis fidei.	241		
Progneſ fabula.	666		

Q.

Quædam nulla arte corrigi poſſunt.

Quæ ſequantur φιλαυτίων. 263

Quæ ſupra nos, nihil ad nos. 317

Quercus annofa ventis non excutitur. 186

Quercus quid in Hieroglyphicis. ibid.

INDEX R E R V M

Quercus grata & sacra Ioui.	683	Roma vrbs per excellentiam.	405
vetus veterum cibus.	ibid.	æterna.	406
Quæſtioni ne quidē cedendum.	72	Romam ſemper duraturam crede-	
Qui aliis malum fabricat, ſibi arceſ-		bant veteres.	406
ſit.	588	Romanæ vrbs elogia.	ibid.
Qui alta contemplantur cadere.	365	Romanæ mulieres in luſtu quo ha-	
Quid viuendo cogitandum,	549	bitu vſæ.	420
Quod tibi fieri nolles, alteri ne fece-		Romanorum in calceis lunulæ.	486
ris.	387	Romanorum bellorum breuis cata-	
		logus.	607
R		Romulus vino ſemper vſus parcif-	
R Abula.	337	ſimo.	113
Rapto & fraude viuentes.	461	Roſcius adhuc infans ſerpentis am-	
in Ratione iudicium.	130	plexu circumplexus.	23
à Rebus minimis parum lucri.	333	Ruboris nota.	422
Reges primi, populorum conſenſu.			
172		S	
Regis optimi typus.	93	S Abini præfigurant ſacroſanctâ	
Regna magna, magna latrociniâ.	172	<i>Triada.</i>	56
Regum in ſceptis ciconiæ effigies		Sacerdotes honore afficiendi.	48
& cur.	144	Sacrum carmen precationis.	454
Reip. cum lyra comparatio.	59	Salix frugiperda.	685
Reip. Romanæ concordia.	83	Salus publica.	529
Religio homini propria.	44	Salus æreſ ſedimenda.	535
Religio falſa & ficta.	45. & 46	Sanctus Fidius & Semipater.	56
Religionis expertes philoſophi.	40	Sanna.	94
in Religionem ſummū hominis bo-		Sapiens an amatus ſit.	378
num.	41	diſceſcere poteſt ſi velit.	425
Religionem cum ſapientia coniun-		Sapientes pauciloqui.	96
gendam.	44	ſeptem Sapientes Græciæ qui.	643
Religioni debetur honos.	49	Sapientum ſeptem Græciæ auctori-	
Reſpub. Chriſtiana cum nauis com-		tas.	ibid.
paratur.	188	Sapientia humana cur ſtultitia dica-	
Ramuſia vindex.	191	tur.	39. & 44
Rhea vitam præfert.	34	ad Sapientiam primus gradus.	651
Remedia in arduo, mala in prono.		Sapientiæ imago, Vlyſſes.	410
468		Sarda piſcis.	582
Remedium efficax in amorem.	291	Sardi.	645
Rhenius Palæmon.	300	Sargus piſcis.	506
Remora ſeu Echeneis quid.	101. &	Sargus quid.	281
303		vi decipiatur.	280
Rex ſeu Princeps iuſtus ex conſenſu		caprarum amafius.	281
populi.	172	Sartaginum pernicies paraſiti.	331
aut Regem aut fatuum naſci.	227	Sati dentes, quid.	639
Rhoræum.	482	Saturnus.	34
Rixæ & contentiones à ſtudioſis		mentem diuinam præfert.	ibid.
alienæ.	614	Satyruſ ſeu Faunus.	273
Roma ſuis ipſa viribus ruit.	176	Satyri libidinoſi.	ibid.
Roma, terra Martia.	ibid.	Scarabeus aquilam quærit.	579

ET VERBORVM.

Sceptri regni Hieroglyphicum.	173	commendatissimum.	62
Sciluri factum.	177	Silentium mulierem decere.	672
Scipionis cordata vox.	161	Simonidis cordatum responsum.	358
Scriptor maledicus.	211	Simplicitas puerilis Deo grata.	38
Scriptores rapsodi taxantur.	625	Simus grex.	282
Scurra Philippi Macedonis.	218	Sirenes quæ, & quid iis significetur.	408 409
Scurræ descriptio.	331	Sirenas à Musis explumari, quid	412
Scutica.	371	Sirenum trium nomina vnde imposita.	ibid.
Scutum	105	Sistrum Isidis sacris adhibitum.	119
Scylla quid 258. & 285. biformis. ib.		Sobrietas animi robur.	84
Scylla in monstrum marinum mutata.	258	Sobrietatis præceptum & laus.	83
Scyllæ duæ.	259	Societas cum quibus sit in eunda	576
Sedere	47	Socrates sapientissimus.	264
quid habeat mysterij.	515	eius modestia.	263
cur Iudices sedeant.	ib.	eius dictum sapiens.	653
Sedere in dolio vel modio.	190. &	Solis equi.	228
Semidei, qui.	154. (193. & 298)	Solimanus Turcus.	185
Senatores, patres.	126	Solon.	645
Seneæ eloquentior.	620	Solonis lex de nō admittendis neutris in seditione.	241
Senenses bello Italico, &c.	241	Sonipes.	163
Senes bis pueri.	415	Sophiltæ.	264
Senes procul à voluptatibus corporis.	416	Sophocles, senex amasius.	417
Senex puellam amans.	415	Spartani Musis cur ante bella facerent.	475
Senex Acheronticus.	543	Spectare sidera, quid.	191
Senum amor vehemens.	416	Speculum Veneri dicare.	279
Serapidis simulacro præpositus Harpocrates.	66	Spei effecta & descriptio.	191
Sermo vnde dicatur.	639	Spes Dea, eiusque simulacrum. ibid.	
Serpēs seu draco in saxū mutat ⁹	473	Spes viridi veste induta.	192
Serpens cultus olim quid.	530	Spes vigilantium somnium.	194
Salutis symbolum.	ibid.	Spes & Nemesis eodem in altari	197
quid per Serpentem Ægyptij designabant.	22	<i>σπινδελιδωσ</i> , Augusti Cæsaris dictum.	101
quid per Serpentem qui caudam mordicus teneat.	ibid.	Sphingis descriptio.	684
Serpentes quosdam ore parere.	25	in Sphinge virginis facies.	ibid.
Serpentes, dialecticæ symbolū.	427	Sphingis plumæ.	ibid.
Serta.	52	Sphinx ignorationis symbolum. ib.	
Serui homines ob imperitiam.	655	Splen quid.	522
Seruitia.	532	Splen seu lien vbi augetur, tabida alia membra facit.	522
Seruius Grammaticus nō omnibus satisfecit suis in Virgilium commentariis.	26	Spuere in sinum.	388
Seuerus Imp.	23	Statua Eunomi.	635
Sicariorum receptatores.	213	Stellio.	204
à Signatis cauendum, prouerb.	205	è Stellionibus malum medicamentum fieri.	ibid.
Silentium, eius vis, &c.	63. & 64	Stellionatus crimen.	205

INDEX RERVM

Stemma quid.	24	Testudo.	672
Stemmata gentilitia.	ibid.	φειδωκ⊙, domiporta	ib.
Stragula.	169	de Testudine ænigma.	673
Studia nusquam nō opportuna.	559	Thales.	648
Studiosus amore captus.	377	Thales irrisus ab ancilla.	366
Studiosos amore non capi.	414	Thalia quæ & Suada siue Suadela.	562
Studiosi deterrentur laborum diffi-		à Thebanis quomodo iustitia re-	
cultatibus.	165	præsentata.	513
Stulti principes.	225	Thecla D. Pauli discipula martyr.	29
Stimphalides aues.	495	Thersites Homericus.	64
Styx.	464	Thersitis oratio qualis.	ibid.
Suada siue Suadela quæ & Thalia.		Thetis.	483
562		Thrasymbuli factum prudens.	480
Superbia.	254.648	Thrasymbulus tyrannorum expulsor.	
Succedanea hostia.	600	ibid.	
Sui & suorum obliti.	405	Thrasylā° insan° ut ad se redierit.	265
Sycophantæ, hominum môstra.	77	Timendum à minimis.	578
σύμβουλ⊙ ἐργὸν χρεῖμα.	69	Tiberius Cæsar.	24. 69
σὺν τε δ' ὑέροχομενω.	182	Titanes.	512
de Symbolis & notis earumque usu.		Torrens quid.	572
I		Torulus quid.	46
Symbola ἀφωνα.	86	Traiani dictum.	522
T		Trames.	54
Tantalus. vnde dictus.	311	Τριὰς sancta Sabinis præfigu-	
auari imago.	ibid.	rata.	50
Tarditas nimia vitanda.	99	Tritogenia diæa Pallas.	105
Taurus patientissimum & abstinen-		Triton Deus marinus, Neptuni tu-	
tissimum animal.	157	bicen.	474
Tauri symbolum.	ibid.	Tritonij imagines.	ibid.
Tauri symbolo quid significet ut.	158	Troiani belli augurium.	471
cum Tauro iucta.	495	Trophæum vnde.	445
Techna.	71	Tubicen in bello captus cur se excu-	
Telum velocitatis nota.	101	M. Tullij laus.	140 (cufarit. 592)
Temeritas.	225	Tumulus.	53
in Temerarios.	ibid.	Tumulus meretricis.	277
Tempestiua.	352	Turcarum exercitus ad Viennā Au-	
Temperantiæ symbola.	113	stratiæ fufus.	185
Temporum vicissitudo.	351	Turdus.	367
Tereus, Thraciæ rex.	379	Turpia verba decet rem turpem.	24
Terminus Deus.	548	Tympanū cur adiunctū Baccho.	117
& Terminus Erasmi symbolum	549	luxuriæ instrumentum.	ibid.
Terminus mors.	ibid.	Tyrannus quis.	172
Terrifici post mortem.	584	Tyranni Thrysi clades & mors in-	
Terror subitus.	440	signis.	272. & 173
Terroris symbolum, leo.	230	Tyranni opulentiæ, paupertas sub-	
Testamentorum captatores vultu-		ditorum.	521
res dicti.	552		

ET VERBORVM.

V

V Afer.	44	Vindieta iusta.	587
ad Valetudinem duo conducē- tia.	348	Vini incommoda.	116
Vaticiniū Tiresiæ de Narcisso.	260	vsus.	118. & 119
Vellus aureum.	655	Vini diluendi prima institutio.	120
Venandi studium multos opibus spoliavit.	215	Vini modice sumpti vtilitas.	118
Venatores, Actæones.	314	Vini temperans Romulus.	113
Venatores otiosi.	215	Vino prudentia augetur.	108
Veneres duæ.	381	eius vires.	109
Veneri poma consecrata.	657	Vino prudentes abstinent.	152
Veneri speculum dicare.	279	Vino sapientiam obumbrari.	ibid.
Veneris amuletum.	287	quomodo vtendum.	122. 7
Venus vocabulum polysemum.	673	Vino ysi apud Locros, nisi medico iubente, morte affecti.	113
Venus vulgaris.	383	Vinum acuit ingenium.	112
Venus cur amori iuncta.	391	Vinum non attingebant Romanæ matronæ.	113
amica risus.	394	quibus vinum interdicebatur. ib.	
nata mari.	ibid.	Vinum insanire facit sanos.	127
Phidiæ testudinem premens.	670	Vinum cur <i>div</i> & Græcè.	118
Veneficia & incantationes nihil pos- sunt.	284	Vinum quatenus Plato laudet.	109
Vento viuere, prouerb.	219	Violaceus color.	423
Verba inflammant ad amorem.	412.	Viperæ partus & fetus qualis.	659
Veritas, mater fidei.	56	Viperæ cum murena cōgressus.	660
Veritas Dea quomodo picta.	57	Virago, <i>ἀντὶ ἀνδρα</i> .	73
nuda cur.	ibid.	Vir gregis.	280
Veritas, & ius, premitur, non oppri- mitur.	134	Virgines custodiendas.	104
Veritatis magna vis.	ibid.	Virginum custodia.	106
Versipelles.	241	Virgo, pro muliere quauis.	673
Vespæ Archilochi tumulo.	211	Viror, spei nota.	421
Vespæ pro apibus abusiue.	526	Virtus ad Aiacis tumultum deslens.	201
Vespæ obrectatores.	212	Virtus difficulter paratur.	471
Vespasiani astus & auaritia.	525	Virtus solis prouida verbis.	428
Vespertilio.	238	Virtus, verba & voces.	432
Vespertilio qui vocatus.	ibid.	à Virtute facile desciscere.	302
Vespertilionis descriptio.	240	Virtutem vitia imitantur.	46
Vespertilionis nomen in quos qua- drer.	ibid.	Virtutem lugere quid.	202
Veterum industria.	215	Virtuti fortuna comes.	424
Viatorum numen Mercurius.	51	Virtutis efficacia.	429
Viatores homines hac in via.	54	Virtutes quatuor amoris honesti obiecta.	381. 382
Vicinus malus.	570	Viscera diuitiæ.	462
Vicini boni summa cōmoditas.	571	Visus, amoris initium.	411
Victoria dolo parta.	201	Vita humana peregrinatio.	54
Victus ratio moderata, quid confe- rat,	288	Vita humana miserrima.	533
		aleæ comparata.	464
		Vitæ humanæ lapsus in tribus.	87. 88
			89

INDEX RERVM ET VERBORVM.

Vires vlmis adiunctæ.	554	voluptas corporis.	648
Vitia potius quàm virtutes obseruari.	339	Voluptas, malorum esca.	281
quæ Vitiâ maximè perniciofa.	47	ad voluptatem tres illecebræ.	411
Vltio iusta.	590	Vpupa.	269
Vulæ & Dracones Palladi consecrantur.	106	in Vpupam Tereus transformatus.	ibid.
Vularum & cornicum dissidiû.	98	vrceolus & malluuium in tumulto Iudicis, quid.	145
Vlyffes.	183	vrceus.	147
Vlyffes quid.	284	vrere.	169
Vlyffes Polyphemum Cyclopem vt excauit.	588	vrfa maior & minor.	355
moly herbam accepit à Mercurio.	623	Vtis οὐτις.	589
cum Aiace contendit de armis Achillis.	134	vultures qui.	552
restitit poculis Circeæ.	284. & 285	vxoria fides.	660
sapientie imago.	410		X
Vlyffis oratio vehemens.	64	Xerxes.	459
altus.	588		Z
Vlyffis & Diomedis effigies iunctæ quid.	181	Zetotipus.	206
Vlyffis socij, qui.	284	Zenalis.	183
à Circe in belluas transformati.	283	Zeno sepex inter pocula taciturnus.	65
ungaria occupata à Turcis.	185	Zenonis naufragium.	559
vnus nihil, duos plurimum posse.	180	Zethes & Calais Argonautæ.	150
vnus vir, nullus vir.	182	ad quid relata nomina.	191
in voluntate iustitia.	130	Zibellus.	294
		Zisca seu Ziscas, Boemus.	585

FINIS.

